॥ इति श्री उत्तराध्ययन सूत्र प्रारंभ ॥

कीमत घणीज जुज छे. आ पुस्तक सुपररोयल ग्लेझड वारपेजी कागळ उपर छपायेल छे तेना पाना १००० उपर छे ने तेनुं कद बाबु साहेबे छपावेल उत्तराध्ययन सुत्र जेवडुं थवा जाय छे तथा दशवैकालिक सूत्र करतां त्रण गणुं छे जेथी दशवैकालिक सुत्रनी कीमतथी आ सुत्रनी कीमत त्रण गणी एटले रु. ६–०–० राखी छे, जे महेनतना तथा पुस्तकना कदना प्रमाणमां वधारे नथी. वळी आ सूत्रना छत्रीस अध्ययननो मूळपाठ जुदो छपाव्यो छे तेनी दरेक प्रतनी कीमत रु. १–४–० राखी छे. दशवैकालिक सूत्रनी प्रस्तावनामां बताव्या मुजब आ सूत्रना वेचाणमांथी जे नफो मलशे ते रकम ज्ञानखाते आवाज उपर बनावेल आगमो छपाववाना काममांज वापरवामां आवशे ने आ खातानो हीसाब पण जुदो राखेल छे. आ हकीकत उपरथी जणाशे के आ सूत्रो छपावनारनो उद्देश शुद्ध मूळपाठवाळा सूत्रो छपावी फक्त ज्ञाननो फेलावो करवानो छे ने वेपार करी पेट भरवाने अर्थे आ काम आरंभेल नथी ए वात बधा जैन भाइओ लक्षमां लेशे अने आवी ज्ञाननो फेलावो करनार योजनाने पुस्तक खरीदकरी प्रथम मदद आपवी जरुरनीछे एम जाणशे. आ पुस्तक छपाववामां हस्त दोष के दृष्टि दोषथी कांइ भुलचुक रही होयते पंडितजनो सुधारी वांचवा तस्दी लेशे अने प्रसंगोपात अमने लखी जणावशे एवी विनंति करवामां आवे छे.

डाक्टर जीवराज घेलाभाइ दोशी
L. M. & S.
नवेदरवाजे
अमदावाद

आ सूत्र छपाववाना काममां गुमारे पांचेक वरसनो ज्यांरो विलंब थयो छे तेनुं कारण छापखानामां टाइपना पोरा जथानी मुस्केली तथा जरमनी प्रुफ सुधारवा मोकलवामां गुमारे एक मास उपरांत थतो विलंब ए बे मुख्य कारणो हता पण आ सालमां छेवट आ मोटुं सूत्र पुरु थतां अमने अत्यानंद थयो छे.

विशेष नवीन हकीकत तरीके लखवानी रजा लउछुं के डाकटर हरमन जेकोबी साहेबनी देखरेख नीचे तेमना रसीया, इटली, जरमनी वीगेरे देशोमां वसता घणा शिष्यो के जेओ संस्कृत तथा मागधी भाषाना पारंगामी छे ने जेओ एकज जातना घणा सूत्रो एकठा करी शुद्ध मूळपाठ जुदा जुदा भाषांतर सहित पोताने हाथे मागधी भाषामां लखी शके छे ते साहेबो पासे घणा जैन आगमोना मूळपाठ भारे खरचे तैयार करवानी योजना करीछे ते काम शरु थइ चुक्युंछे ने भगवती, ठाणांग, जंबुद्दीपपन्नती, विपाक वीगेरे एक पछी एक आगमना मूळपाठ सुधारवानुं काम चालु थयुं छे ने जेम जेम एक पछी एक आगम सुधारी तेना मूळपाठ मळता जशे अने जेम जेम वखत मळशे तेम घणा आगमोना मूळपाठना प्रुफ जरमनी मोकली गुजराती दशवैकालिक तथा उतराध्ययन सूत्रनी माफक मूळ-अर्थ-भावार्थ साथे छपाववामां आवे एवी योजना नक्की करी छे पण ते काम वांचक वर्गनो पुस्तक खरीद करवानो टेको मळशे तोज फळीभुत थशे माटे दरेक कदरदान जैन भाइओने आवा शुद्ध मूळपाठ वाळा सूत्रो छपाय ते जोइ तपासी खरीदकरी आ काममां मदद रुप थवा विनंति करवामां आवे छे.

आ सुत्र लखीया पाछे लखायना गुमारे रु. ४० चाळीस जेटलो खरच पडेछे ने कलकत्ताना बाबु साहेबे छापेल सुत्रना रु. १२ पडेछे ते साथे सरखावता तथा आ पुस्तकना कद उपर नजर करता तेनी राखेल

प्रस्तावना

अमारा वाहाला अने विवेको तथा सुज्ञ जैन बंधुओना हस्तकमळमां आ अत्युत्तम अने उपयोगी पुस्तक मुकतां अमने अत्यंत आनंद प्राप्त थाय छे. आ सूत्र अध्यापि सुधी जेवुं जोइए तेवुं छपाइ बहार नही पडवाथी ते विषे अमोए बनतो प्रयास करी अमारी अल्पमतिथी सुधारो वधारो करी वांचक वर्गने वांचवा सुगम पडे तेम छपावी प्रसिद्ध करेल छे.

जरमनीना मख्यात डाक्टर हरमन जेकोबी साहेब जेमणे आ सूत्रनो इंग्रेजीमां तरजुमो करावी छपाव्यो छे तेओ साहेबना हाथे लखाएल छत्रीसे अध्ययनना मूळ पाठ उपरथी आ सूत्रनो मूळपाठ लीधो छे एटलुंज नही पण ते मूळपाठ अत्रे छपावी जेकोबी साहेब पासे छेवटना प्रुफ जरमनी मोकली तेओ साहेब पासे तपासरावी तथा सुधरावीने आ सूत्रमां ते मूळपाठ दाखल करेल छे जेथी ते मूळपाठ केटलो शुद्ध होवो जोइए तेनो ख्याल वांचक वर्गने आव्या विना रहेशे नही.

अमारा तरफथी श्री दशवैकालिक सूत्र छपाववामां आवेल छे, जे सुत्र घणुंज लोकप्रिय थइ पडेलुं छे अने जेनी बे आवृतितो खपी जवाथी त्रीजी आवृति छपाववानुं काम शरु थयुंछे ते सुत्रनी माफक बाळबोधी भाषामां आ उत्तराध्ययन सूत्रनो अर्थ, मूळ अने भावार्थ छपाव्यो छे, जेथी काठीयावाड, मारवाड, पंजाब तथा बीजा बधा देशोना जैन भाइओने वांचवा सुगम पडे. उपला दशवैकालिक सूत्र करतां पण आ ग्रंथ वधारे रसिक ने लोक प्रिय वांचक वर्गने थइ पडशे एम अमने लागे छे.

उत्तराध्ययन सूत्र.

मंडिया जैन पुस्तकालय।
बीकानेर।

प्रथमं अध्ययनम्।

अर्थः—उत्तराध्ययनो ए अर्थ -उत्तरप्रधान छे अध्ययनो जेहने विषे ते माटे उत्तराध्ययन कहिए ॥ सं० संजोग ते बाह्य अभ्यंतर संयोगथि। बाह्य ते माता पिता प्रमुख ॥ अभ्यंतर ते मिथ्यात विषयादि संयोगथि ॥ वि० विशेषे ॥ प्प० प्रकर्षे ॥ मु० मुकाणा छे ॥ अ० नथी आगार जेहने ते अणगार ॥ भि० निर्दोष भिक्षाए प्रवर्तवानो स्वभाव छे जेहने ते भिक्षु कहिए एवा साधुनो ॥ वि० विनयने ॥ पा० प्रगट ॥ क० करिस ॥ आ० अनुक्रमे कहीश ॥ सु० सांभळ ॥ मे० मुजने कहेता थका ॥ १ ॥

मूलः—संजोगाविप्पमुक्कस्स अणगारस्स भिक्खुणो।
विणयं पाउकरिस्सामि आणुपुव्विं सुणेह मे ॥ १.

श्री जयतिर्मैत्रायनम—जे देवता मनुष्य ने तिर्यंचना वंदनीक ने केवलज्ञान एव अनुभवि भावता पूर्वा अर्हंतने तथा सकळ कार्यनी सिद्धि करि चौदराज लोकाग्रे बिराजमान निराकारपणे बीराजेला एवा सिद्ध भगवंतने, वळी पंचाचारे करि ... दिप

छत्रीस गुणधारक एवा त्रीजापदे आचार्यने तेमज आगमोना पठिक पचवीस गुणधारक एवा चोथा पदे उपाध्यायने, तथी सत्तावीस गुणधारक-अने लोकमां लोकने वंदनीक एवा सर्व यतिने वंदन करुंछुं. ए पंचपरमेष्टी सकळ विघ्ननो नाश करी सर्व प्रकारे कुशळता करवावाळा छे.

जे दिमळ गुणरुप पाणीनो क्षीरसमुद्र अने मन्मथवायुनो शत्रु विनयरुपी वन दवने विदारणहार केवळकमळना भव्यजनने बोध करि आनंदना करावणहार अने त्रैलोक्यना पुजनीक एवा चोविसमा तिर्थंकर महावीर प्रभुने मन वचन कायाए वंदन करि श्री उत्तराध्ययन सुत्रनो भावार्थ कहुंछुं.

उत्तर एटले प्रधान—जेमां अध्ययनो छे तेथी उत्तराध्ययन कहीए. उत्तराध्ययन शास्त्रनां छत्रीस अध्ययन छे तेमां प्रथम विनय अध्ययन कहेवाणुं कारण के जैनधर्म विनयमुळ छे. अने विनयथीज मोक्ष प्राप्त थाय छे. जेम वृक्षनुं मुळ होय तो कंद स्कंध शाखा प्रतिशाखा पत्र पुष्प फळादीक प्राप्त थाय, तेम विनयथी ज्ञान, ज्ञानथी दर्शन, दर्शनथी चारित्र ने चारित्रथी मोक्ष ने मोक्षथी अव्याबाध सुख विगेरे विनयथी फळ प्राप्त थाय छे माटे प्रथम विनय अध्ययननो विस्तार कहे छे.

गाथा १ भावार्थ—श्री सुधर्मा स्वामि जंबू स्वामिने कहेता हवा तेमज जंबू स्वामीने उद्देशीने बीजा शिष्योने कहेता हवा. अहो शिष्यो ? खेत १ (उघाडी जमीन) वथु २ (ढांकेली जमीन घर प्रमुख) हिरण्य ३ (रूपुं) सुवर्ण ४ धन ५ (रोकड म्होरवंधी नाणुं) धान्य ६ (२४ प्रकारनुं अनाज) दुपद ७ (बे पगवाळां मनुष्य तथा पक्षीयो) चोपद. ८ (चार पगवाळां पशुओ) कुवीयधात ९ (जे घरवखरी) ए नव प्रकारना संचीताचीत बाह्य परिग्रह अने १ मिथ्यात्व २ क्रोध ३ मान ४ माया ५ लोभ ६ हांस्य ७ रती ८ अरती ९ भय १० शोग ११ दुगंच्छा १२ स्त्रीवेद १३ पुरुषवेद १४ नपुंसकवेद ए चौद प्रकारनो अभ्यंतर परीग्रह एवा बे प्रकारना परीग्रहथी अने विविध प्रकारे ज्ञानादीक भावनाए परिग्रह रहेवे करी जेओ मुकाएला छे अने जेओना वृत्तने विषे आगार नथी तथा घर रहीत छे वळी जेआ मधुकरनी वृत्तिए भिक्षा करी पोताना शरिरनें धारण करे छे एवा साधुओनो हुं विनय प्रगट करिश ? ते तमे अनुक्रमे सांभळो ? १

अर्थः—आ० आज्ञानें ॥ नि० तहितनो करणहार ॥ गु० गुरुनि दृष्टीनि समिपे रहेवानो करणहार ॥ इं० शरीरनि चेष्टाए करि पामीए ते अंगित ॥ आ० शरीरनी संभावथी मुद्राए करिजाणीए मननो अभिप्राय एहवा आगारनो

करी राहित होय एम गितार्थनो जाण शिष्य होय ॥ से० ते शिष्य ॥ वि० विनित ॥ चि० एम ॥ वु० कहिए ॥ २ ॥

मूलः—आणानिद्देसकरे गुरूणमुववायकारए ।
इङ्गियागारसंपन्ने से विणीए त्ति वुच्चई २.

गाथा २ भावार्थ—हवे विनीत केवो होय? जे शिष्य गुरुनी आज्ञानो प्रमाण करणहार, गुरुनी दृष्टी ने वचनने विषे रहे नार अंगकीकी भ्रुकुटीकनी (भ्रकुटिनी) चेष्टाए करि गुरुना मननो अभिप्राय जाणे करी सहीत होय ते शिष्य विनित कहीए, २

अर्थः—आ० आज्ञानो ॥ अ० अतहितनो ॥ ग० करणहार ॥ गु० गुरुनी दृष्टिनी ॥ अ० अतमीपे रहेनानो ॥ का० करणहार ॥ प० प्रत्यनिकवैरि सरिखो ॥ अं० तत्वनो अजाण ॥ अ० अविनित ॥ वि० एम वु० कहीए ॥ ३ ॥

मूलः—आणानिद्देसगरे गुरूणमणुववायकारए ।
पडिणीए असंबुद्धे अविणीए त्ति वुच्चई ३.

गाथा ३ भावार्थ—तिर्थंकरनी तथा गुरुनी आज्ञाने अप्रमाणनो करणहार, गुरुनी दृष्टी थकी दुर रहेनार, गुरुनां कार्य नही करनार गुरुने शत्रु सरिखो अने तत्वनो अजाण एवा लक्षणे करी अविनित कहीए. ३

अर्थः—ज० जिम ॥ सु० कुतरी ॥ पू० कोह्या ॥ क० कोनाने ॥ नि० काढे ॥ स० सर्वस्थानकथी जिहां जेहांजाय तिहां पेसवानदे ॥ ए० ए दृष्टांते ॥ दु० अविनित ॥ प० प्रत्यनिक ॥ मु० मुख छे चारि जेहने देखिते मुखरि

मूलः—जहा सुणी पूइकणी निकसिज्जइ सवसो।
एवं दुस्सीलपडिणीए मुहरी निकसिज्जई ४.

गाथा ४ भावार्थ—जेम रुधीर झरती कोह्या काननी कुत्तीने सर्व स्थानकथी काढे तेम भुंडा आचारनो धनी गुरने शत्रु सरिखो असंबंधभाषी एवा अविनितने गच्छ बहार काढे [शिष्य पुछतो हवो हे गुरु! एवा कुत्तीनुं दृष्टांत कहेवानुं शुं? हवे गुरु कहेता हवा हे शिष्य! घणो स्वास लेवाथी कुत्ती पहेली ते कुत्तीनी पुन्याइ कुत्राथी अनन्त गुणी हीण होवाथी निंदनीक अने तेना कान कोह्याथी कीडा पडवाथी ते रुधीर पर झरवाथी ज्यां जाय त्यां अनिष्ट वचन लाकडी ईंट पाषाणादीकना प्रहारनी साथे कोइ स्थळे तेने प्रवेश नही थवा देवाथी अत्यन्त निंदनीकने कुत्ती थवाथी तेवीज रीते अविनीत दुराचारनो धनी कठोर वचनना प्रहारथी जगतमां पुन्यहीन निंदनीक ने कुत्ती थाय.] ॥

अर्थ—क० कणनां ॥ कु० कणसडाने ॥ च० छांडिने ॥ ग० तरछोडीने ॥ वि० विष्टाने ॥ भुं० खाय भो- गवे ॥ सू० सुयर ॥ ए० एणी परे ॥ सी० विनितपणाने ॥ च० छांडिने ॥ ग० अहंकारे ॥ दु० अविनितने विषे ॥ र० रति पांमे राचे ॥ मि० मृग पशु समान अविनित ॥ ५ ॥

मूलः—कणकुण्डगं चइत्ताणं विट्ठं भुञ्जइ सूयरे।
एवं सीलं चइत्ताणं दुस्सीले रमई मिए ५.

गाथा ५ भावार्थ—जेम सुवर तांदुल (चावल) प्रमुख अन्नना कुंडाने तजीने विष्टाने भोगवे तेम अविनितरुप सुवर विनयादीक भला आचाररुप कणना कुंडाने तजीने अविनितपणारुप विष्टाने विषे रती (खुशी) माने. वळी तेम मृग पशु

... पण पामवुं दुःख न होवे तेम अविनित माता ... पण अविनितपणाना फलने
भ हवे तेथी अविनित मुग मनाय ... समजवो. ५

अर्थः—सु० सांभळीने ॥ भा० दृष्टांतने ॥ सा० कुतरानो ॥ सू० विष्ठो सूयरनो ॥ न० तिमो सविनित मनुष्यनो ॥ प० पणी ॥ वि० विनयने विषे ॥ ठ० धारे ॥ अ० पोताना आत्माने ॥ इ० वांछतो थको ॥ हि० हितने ॥ अ० पोताना आत्माने ॥ ६ ॥

मूलः—सुणिया भावं साणस्स सूयरस्स नरस्स य ।
विणए ठवेज्ज अप्पाणमिच्छन्तो हियमप्पणो ६.

गाथा ६ भावार्थ—कुतरोनुं सुयरनुं ने त्रीजुं अविनित मनुष्यनुं ए त्रण प्रकार सांभळीने पोताना आत्माने हीत वांछतो थको विनयने विषे स्थापे. ६

अर्थः—त० ते माटे ॥ वि० विनयने ॥ ए० गवेषे करे ॥ सी० भलो स्वभाव तथा आचार ॥ प० पामे जे विनय किधा थकी ते केहवो होय ॥ बु० बुध आचार्यने ॥ पु० पुत्र ते वल्लभ सरिखो होय ॥ नि० मोक्षनो अर्थि तेहि नित शिष्यने ॥ न० वेगळो न काढे न करे वेगळो ॥ क० कोइ शुभ भला पदार्थ थकी ॥ ७ ॥

मूलः—तम्हा विणयमेसिज्जा सीलं पडिलभेज्ज ज ।
बुद्धपुत्त नियागट्ठी न निक्कसिज्जइ कण्हुई ७.

गाथा ७ भावार्थ—तेथी आचार्यने गुरुनी आज्ञा प्रीयकारी मोक्षना अर्थि शिष्ये गुरुनो विनय करवो ...

मूलः—जहा सुणी पूइकणी निक्कसिज्जइ सव्वसो ।
एवं दुस्सीलपडिणीए मुहरी निक्कसिज्जई ४.

गाथा ४ भावार्थ—जेम रुधीर झरती कोह्या काननी कुत्रीनें सर्व स्थानकथी काढे तेम भुंडा आचारनो धणी गुरुने शत्रु सरिखो असंबंधभाषी एवा अविनितने भला गच्छ थकी काढे [शिष्य पुछतो हवो हे गुरु ! इहां कुत्रीनुं उदाहरण कहेवानुं शुं ? हवे गुरु कहेता हवा हे शिष्य ! घणो स्वास लेवाथी कुत्री कहीए ते कुत्रीनी पुन्याइ कुत्राथी अनंत गुणी हीण होवाथी निंदनीक अने तेमां कान कोह्याथी कीडा पडवाथी ने रुधीर पर झरवाथी जीहां जाय तिहां अनिष्ट वचन लाकडी इंट पाषाणादीकना प्रहारनी साथे कोइ स्थळे तेने प्रवेश नही थवा देवाथी अत्यंत निंदनीकने दुःखी गणाय? तेवीज रीते अविनीत दुष्टाचारनो धणी कठोर वचनना प्रहारथी अत्यंत पुन्यहीण निंदनीक ने दुःखी थाय.] ४

अर्थ—क० कणनां ॥ कु० कणसडानें ॥ च० छांडिने ॥ ण० अलंकारे ॥ वि० विष्टाने ॥ भु० खाय भोगवें ॥ सू० सुयर ॥ ए० एणी परे ॥ सी० विनितपणाने ॥ च० छांडिने ॥ ण० अलंकारे ॥ दु० अविनयने विषे ॥ र० रति पांमे राचे ॥ मि० मृग पशु समान अविनित ॥ ५ ॥

मूलः—कणकुण्डगं चइत्ताणं विट्ठं भुञ्जइ सूयरे ।
एवं सीलं चइत्ताणं दुस्सीले रमई मिए ५.

गाथा ५ भावार्थ—जेम सुयर तांदुल (चावल) प्रमुख कणना कुंडाने तजीने विष्टाने भोगवे तेम अविनितरूप सुयर विनयादीक भला आचाररूप कणना कुंडाने तजीने अविनितपणारूप विष्टानें विषे रती (खुशी) माने, वळी जेम मृग अण

...वाशमां समजवो. ५ ... सीता शीष्टीयाचनामां मुग्ध देवे पण अविनितमानां करूने

अर्थः—सु० सांभळीने ॥ मा० दृष्टांतने ॥ सा० कुतरानो ॥ सू० त्रीजो सूयरनो ॥ न० त्रिजो अविनित मनुष्यनो ॥ ब० वळी ॥ वि० विनयने विषे ॥ ठ० धारे ॥ अ० पोताना आत्माने ॥ इ० वांछतो थको ॥ हि० हितने ॥ अ० पोताना आत्माने ॥ ६ ॥

मूलः—सुणिया भावं साणस्स सूयरस्स नरस्स य।
विणए ठवेज्ज अप्पाणमिच्छन्तो हियमप्पणो ६.

गाथा ६ भावार्थ—कुत्रीनुं सुवरनुं ने त्रीजुं अविनित मनुष्यनुं ए त्रण दृष्टांत सांभळीने पोताना आत्माने हीत वंछतो थको विनयने विषे स्थापे. ६

अर्थः—त० ते माटे ॥ वि० विनयने ॥ ए० गवेषे करे ॥ सी० भलो स्वभाव तथा आचार ॥ प० पामे जे विनय क्रिया थकी ते केहवो होय ॥ बु० गुरु आचार्यने ॥ पु० पुत्र ते वल्लभ सरीखो होय ॥ नि० मोक्षनो अर्थी तेनि नित शिष्यने ॥ न० वेगळो न काढे न करे वेगळो ॥ क० कोइ शुभ भला पदार्थ थकी ॥ ७ ॥

मूलः—तम्हा विणयमेसिज्जा सीलं पडिलभेज्ज उ।
बुद्धपुत्त नियोगट्ठी न निक्कसिज्जइ कण्हुई ७.

गाथा ७ भावार्थ—तेथी आचार्यने गुरुनी माफक प्रीयकारी मोक्षना अर्थि शिष्ये गुरुनो विनय करवो के जेथी सम्यक

मूलः—जहा सुणी पूइकन्नी निक्कसिज्जइ सव्वसो ।
एवं दुस्सीलपडिणीए मुहरी निक्कसिज्जई ४.

गाथा ४ भावार्थ—जेम रुधीर झरती कोहा काननी कुत्रीनें सर्व स्थानकथी काढे तेम भुंडा आचारनो धणी गुरुने शत्रु सरिखो असंबंधभाषी एवा अविनितने भला गच्छ थकी काढे [शिष्य पुछतो हवो हे गुरु ! इहां कुत्रीनुं उदाहरण कहेवानुं शुं ? हवे गुरु कहेता हवा हे शिष्य ! घणो स्वास लेवाथी कुत्री कहीए ते कुत्रीनी पुन्यादि कुत्राथी अनंत गुणी हीण होवाथी निंदनीक अने तेमां कान कोहाथी कीडा पडवाथी ने रुधीर परु झरवाथी जीहां जाय तिहां अनिष्ट वचन लाकडी ईंट पाषाणादीकना प्रहारनी साथे कोइ स्थळे तेमें प्रवेश नही थवा देवाथी अत्यंत निंदनीकने दुःखी गणाय? तेवीज रीते अविनीत दुष्टाचारनो धणी कठोर वचनना प्रहारथी अत्यंत पुन्यहीण निंदनीक ने दुःखी थाय.] ४

अर्थ—क० कणनां ॥ कु० कणसडानें ॥ च० छांडिने ॥ ण० अलंकारे ॥ वि० विष्टाने ॥ भु० खाय भोगवें ॥ सू० सुयर ॥ ए० एणी परे ॥ सी० विनितपणाने ॥ च० छांडिने ॥ ण० अलंकारे ॥ दु० अविनयने विषे ॥ र० रति पामे राचे ॥ मि० मृग पशु समान अविनित ॥ ५ ॥

मूलः—कणकुण्डगं चइत्ताणं विट्ठं भुञ्जइ सूयरो ।
एवं सीलं चइत्ताणं दुस्सीले रमई मिए ५.

गाथा ५ भावार्थ—जेम सुवर तांदुल (चावल) प्रमुख कणना कुंडाने तजीने विष्टाने भोगवे तेम अविनितरूप सुवर विनयादीक भला आचाररूप कणना कुंडाने तजीने अविनितपणारूप विष्टानें विषे रती (खुशी) माने, वळी जेम मृग ग्रण

(गाथ) मुं सुण थुंने पण दायमुं कुण न वेने तेम अविनित दाता पोतीयापणाओ सुण देने पण अविनितपणाना पळने न वेने तेथी अविनित सूग समान अज्ञानी समजवो. ५

अर्थः—सु० सांभळीने ॥ भा० दृष्टांतने ॥ सा० कुतरानो ॥ सू० विजो सूयरनो ॥ न० त्रिजो अविनित मनुष्यनो ॥ प० पछी ॥ वि० विनयने विषे ॥ ठ० थापे ॥ अ० पोताना आत्माने ॥ इ० वांछतो थको ॥ हि० हितने ॥ अ० पोताना आत्माने ॥ ६ ॥

मूत्रः—सुणिया भावं साणस्स सूयरस्स नरस्स य ।
विणए ठवेज्ज अप्पाणमिच्छन्तो हियमप्पणो ६.

गाथा ६ भावार्थ—कुतरीनुं सुयरनुं ने त्रीजुं अविनित मनुष्यनुं ए त्रण दृष्टांत सांभळीने पोताना आत्माने हीत वांछतो थको विनयने विषे स्थापे. ६

अर्थः—त० ते माटे ॥ वि० विनयने ॥ ए० गवेषे करे ॥ सी० भलो स्वभाव तथा आचार ॥ प० पामे जे विनय किया थकी ते केहवो होय ॥ बु० गुरु आचार्यने ॥ पु० पुत्र ते अहम सारीखो होय ॥ नि० मोक्षनो अर्थी तेविनित शिष्यने ॥ न० वेगळो न काढे न करे वेगळो ॥ क० कोइ शुभ भला पदार्थ थकी ॥ ७ ॥

मूत्रः—तम्हा विणयमेसिज्जा सीलं पडिलभेज्ज ओ ।

आचार पामे ते विनयवंतने अने सम्यक् आचारवंतने कोइ गच्छादीक शुभ स्थानकथी वेगळो न करे (मतलब के सर्व स्थळे आदर पामे). ७

अर्थः—नि० निरंतर सदाए ॥ सं० उपशांत ॥ सि० होइ ॥ अ० अमुखरि ॥ बु० आचार्यने ॥ अ० समीपे ॥ स० सदाइ रहेतो थको ॥ अं० सुत्र सिद्धांतना अर्थ ॥ जु० ते अर्थ केहेवा मेळववाने जूगति ॥ सि० सिखे ॥ नि० निर्थकशास्त्रने ॥ उ०वळि ॥ व० वर्जे ॥ ८ ॥

मूलः—निसन्ते सियाऽमुहरी बुद्धाणं अन्तिए सया।
अट्ठजुत्ताणि सिक्खिज्जा निरट्ठाणि उ वज्जए ८.

गाथा ८ भावार्थ—निरंतर उपशमवंत अभ्यंतर कषाय पातळी बाह्यप्रशांत आकार वाचाळपणा रहीत सदाय आचार्यनी समीपे जाणवा छोडवाने आदरवा योग्य वस्तुना जाणपणाए करी सहीत एवो विनित शिष्य होय ते सिद्धांतने शिखीने स्त्रीयादीकनी कथा तथा ज्योतिष वैदक निर्थक शास्त्र वर्जे. ८

अर्थः—अ० सिखामण देता थका ॥ न० न करे ॥ कु० कोप ॥ खं० क्षमाने ॥ से० सेवे आचरे ॥ पं० पंडित विनित ॥ खु० द्रवे बाळ तथा भावे बाळ ॥ स० संघाते ॥ सं० संसर्ग परिचय ॥ हा० कोइ संघाते हास्यने ॥ की० कोइ संघाते क्रीडा रमतने ॥ च० वळी ॥ व० वर्जे ॥ ९ ॥

मूलः—अणुसासिओ न कुप्पिज्जा खन्तिं सेविज्ज पण्डिए।
खुड्डेहिं सह संसग्गिं हासं कीडं च वज्जए ९.

गाथा ९ भावार्थ—गुणार्थे शीष्यनी गुरु कठोर वचने शीखामण दिए तो पण पंडीत कोप नहीं करतां क्षमाने सेवे ने बाळक अने पामरना (आचारथी हीणा) जो परिचय ते हांसकितामे वर्जे ९

अर्थः—मा० रोसगुणव ॥ पं० पंडाळ ते प्रीयादिकने वसे ॥ अ० आदिपते जह्दु योवगू ॥ वा० करे ॥ ब० घणा भाउ देवाळ ॥ मा० रते ॥ य० पूरणे ॥ का० योजे ॥ का० सूत्रने पाठे ॥ अ० अध्ययनने भणीने ॥ त० तिवार पछी ॥ झा० ध्यानने घारे ॥ ए० राग द्वेष रहित एकलो ॥ १० ॥

मूळः—मा य चण्डालियं कासी बहुयं मा य आलवे।
काळेण य अहिज्जित्ता तओ झाइज्ज एगगो १०.

गाथा १० भावार्थ—गुरु कहेता हता कहो शिष्यो जेम चंडाल शिक्षाने गुणरहीत हिंसादीक दुष्ट करे ते तेम तुं म करीश ! अने क्रोधादीकने वशे जुठुं तथा कलहने वधे शिष्या भाषण म करीश ! अने घणुं भाषणथी पर वचन न बोलीश ? कारण के बहु भाषणथी घणा दोषो थाय छे. वळी प्रथम पोरसी बीजी समये सिद्धांत भणी तेवार पछी त्रणथी चोथी मर्यादा रहीत पुरा करावजे एकलो अने आवथी रागद्वेष रहीत थको ध्यानने ध्यावे. १०

अर्थः—आ० कदाचित् ॥ चं० क्रोधादिकने वशे ॥ क० जुठो ॥ क० बोलिने ॥ न० नहीं गुरुआदिकने ॥ ० ॥ क० किवारे ॥ वि० पणी ॥ क० कीधा ने कीधुं ॥ कि० इम ॥ भ० कहे ॥ अ० अणकीधाने ॥ नो० नहीं कीधो ॥ कि० इम ॥ प० वळिकहे ॥ ११ ॥

मूळः—आहच्च चण्डालियं कट्टु न निण्हविज्जा कयाइ वि

आचार पामे ते विनयवंतने अने सम्यक् आचारयंतने कोइ गच्छादीक शुभ स्थानकथी वेगळो न करे (मतलब के सर्व स्थळे आदर पामे). ७

अर्थः—नि० निरंतर सदाए ॥ सं० उपशांत ॥ सि० होइ ॥ अ० अमुखरि ॥ बु० आचार्यने ॥ अ० समीपे ॥ स० सदाइ रहेतो थको ॥ अं० सुत्र सिद्धांतना अर्थ ॥ जु० ते अर्थ केहेवा मेळवाने जूगाते ॥ सि० सिखे ॥ नि० निर्थकशास्त्रने ॥ उ०वळि ॥ व० वर्जे ॥ ८ ॥

मूलः—निसन्ते सियाऽमुहरी बुद्धाणं अन्तिए सया।
अट्ठजुत्ताणि सिक्खिज्जा निरट्ठाणि उ वज्जए ८.

गाथा ८ भावार्थ—निरंतर उपशमवंत अभ्यंतर कषाय पातळी बाह्यप्रशांत आकार वाचाळपणा रहीत सदाय आचार्यनी समीपे जाणवा छोडवाने आदरवा योग्य वस्तुना जाणपणाए करी सहीत एवो विनित शिष्य होय ते सिद्धांतने सिखे ने स्त्री॰ यादीकनी कथा तथा ज्योतिष वैदक निर्थक शास्त्र वर्जे. ८

अर्थः—अ० सिखामण देता थका ॥ न० न करे ॥ कु० कोप ॥ खं० क्षमाने ॥ से० सेवे आचरे ॥ पं० पंडित विनित ॥ खु० द्रवे बाळ तथा भावे बाळ ॥ स० संघाते ॥ सं० संसर्ग परिचय ॥ हा० कोइ संघाते हास्यने ॥ की० कोइ संघाते क्रीडा रमतने ॥ च० वटी ॥ व० वर्जे ॥ ९ ॥

मूलः—अणुसासिओ न कुप्पिज्जा खन्तिं सेविज्ज पण्डिए।
खुड्डेहिं सह संसग्गिं हासं कीडं च वज्जए ९.

अर्थः—आ० आचार्ये वा० बोलाव्यो थको । तु० अणबोल्यो न० नाहे क० कदापि पि० पण । प० गुरु

मूलः—आयारिएहिं वाहित्तो तुसिणीओ न कयाइ वि
पसायपेही नियागट्ठी उवचिट्ठे गुरुं सया ॥ २० ॥

मूलः—आलवन्ते लवन्ते वा न निसीएज्ज कयाइ वि
चइऊणमासणं धीरो जओ जत्तं पडिस्सुणे ॥ २१ ॥

मूलः—आसणगओ न पुच्छेज्जा नेव सेज्जागओ कया।
आगम्मुक्कुडुओ सन्तो पुच्छिज्जा पञ्जलीउडो   २२.

गाथा २२ भावार्थ—शिष्य बहु सुखी होय तो पण पोताना आसने तथा संथारे (पथारीए) बेठो थको गुरुने प्रश्ना·
दीक नही पुछतां गुरुनी समीपे आवी बे हाथ जोडी नमस्कार करी सुत्रार्थादीक पुछे. २२

अर्थः—ए० एणिपेरे ॥ वि० विनय ॥ जु० जुगत शिष्यने ॥ सु० सूत्रपाठ ॥ अ० अर्थ ॥ च० वली ॥
त० सूत्रने अर्थ ॥ पु० पुछता ॥ सी० सीष्यने ॥ वा० गुरु कहे ॥ ज० जिम ॥ सु० सांभल्यो होय तेम ॥ २३ ॥

मूलः—एवं विणयजुत्तस्स सुयं अत्थं च तदुभयं।
पुच्छमाणस्स सीसस्स वागरिज्ज जहासुयं   २३.

गाथा २३ भावार्थ—एवा विनयवंत शिष्ये सुत्र अर्थने सुत्रार्थ गुरुने पुछ्यां थकां गुरुए जेम गुरु समीपे सांभल्युं
होय तेम एवा विनयवंत शिष्यने सुत्रार्थ कहे. २३

अर्थः—मु० मृषाने ॥ प० तजे ॥ भि० साधु ॥ न० न य० वलि ॥ ओ० निश्चेकारणीभाषाने ॥ प० बोले
॥ भा० भाषाना ॥ दो० दोषने ॥ प० तजे ॥ मा० मायाने ॥ च० क्रोधादिकने ॥ व० वर्जे ॥ स० सदाय ॥२४॥

मूलः—मुसं परिहरे भिक्खू न य ओहारिणिं वए।
भासादोसं परिहरे मायं च वज्जए सया   २४.

गाथा २४ भावार्थ—साधु भाषाना दोष जाणीने निश्चयकारी तथा मृषा भाषाने सदाय वर्जे अने कपट क्रोधने तजे.२४

अर्थः—न० न बोले ॥ पु० पोताने ... ॥ सा० सावद्यभाषा ॥ न० न बोले ॥ नि० ... अर्थ
वीना ॥ न० न बोले ॥ म० मर्म वचन ॥ अ० पोताने अर्थे ॥ प० अथवा ॥ प० परने अर्थे ॥ उ० बेऊने अर्थे ॥
अ० विना प्रजोगे थोडुं पण ॥ या० अथवान बोले ॥ २१ ॥

मूलः—न लवेज्ज पुट्ठो सावज्जं न निरट्ठं न मम्मयं ।
अप्पणट्ठा परट्ठा वा उभयस्सऽन्तरेण वा ॥ २५.

गाथा २५ भावार्थ—साधुने बोलावतां थकां सावद्य (पापकारी) भाषा न बोले अने पोताने परने प्रयोजन विना नही बोलवा मर्म वचनने वर्जे. २५

अर्थः—स० लोहार प्रमुखनि शाळाने विषे ॥ आ० घुनाघरने विषे ॥ सं० बे घरनि संधिने विषे ॥ म० मही ॥ म० राजपंथ मोटा पंथने विषे ॥ ए० एकलो साधु ॥ ए० एकली स्त्रि ॥ स० संघाते ॥ ने० उभो न रहे ॥ न० नबोले ॥ २६ ॥

मूलः—समरेसु आगारेसु सन्धीसु य महापहे ।
एगो एगत्थिए सद्धिं नेव चिट्ठे न संलवे ॥ २६.

गाथा २६ भावार्थ—लुहार प्रमुखनी शाळा तथा सुनां घर तथा बे घरनी संधीए (अंतरे) तथा मोटा राजपंथने विषे एकलो साधु एकली स्त्री साथे उभो न रहे तेमज बोले पण नही. २६

अर्थः—जे० जेगुरुने ॥ सु० गुरु शिखामण दिये छे ॥ सी० कोमळ वचने करि ॥ फ० कठिन वचने करि ॥
पा० अथवा ॥ म० माहरा ॥ ला० लाभने अर्थे ॥ नि० एहवो ॥ पे० बुद्धिवंत ॥ प० ...

तं० तेने प० सांभळे ॥ २७ ॥

मूलः—जम्मे वुद्धा ऽणुसासन्ति सीएण फरुसेण वा ।
मम लाहो त्ति पेहाए पयओ तं पडिस्सुणे ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थ—कोमळ वचने करी तथा कठोर वचने करी जे गुरु मुजने शिखामण आपे छे ते मारा लाभने अर्थे करे छे एवी बुद्धिए करी गुरुनी शिखामण अतिशे सावधानपणे सांभळीने प्रमाण करे. २७

अर्थः—अ० गुरुनिसिषते ॥ उ० भला कर्तव्यनो उपाय छे ॥ दु० पाप कर्तव्यनो ॥ प० वाडि चो० टाळणहार ॥ हि० तं० ते सिषामण हितकारि करि ॥ म० माने ॥ प० प्रज्ञावंत ॥ वे० द्वेष होय ॥ अ० असाधुने ॥२८॥

मूलः—अणुसासणमोवायं दुक्कडस्स य चोयणं ।
हियं तं मण्णई पण्णो वेसं होइ असाहुणो ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थ—कांइक रुडुं आचर्या पछी कोमळ तथा कठीन भाषाए करी गुरु शिखामण दीए तो प्रज्ञावंत साधु हितकारी माने अने अविनितने असाधुने शिखामण देतां द्वेष थाय. २८

अर्थः—हि० सिषने हितकारि माने ॥ वि० विशेषे ॥ ग० गयोछे ॥ भ० भय जेह थकी बु० तत्वनो जाण सिष्य ॥ फ० काठिण पण ॥ अ० गुरुनि सिषामण ॥ वे० द्वेषकारणी ॥ तं० ते सिषामण ॥ हो० होइ ॥ मू० मूढ अविनितने सिषामण केहवी छे ॥ ख० क्षमा अने ॥ सो० मननि निर्मळता ए वेहु पदार्थनि ॥ फ० करनारि छे वळी ॥ प० प्रज्ञादिकनो पदथान छे ॥ २९ ॥

मूल:—हियं विगयभया बुद्धा [illegible] प अणुसासणं ।
वेसं तं होइ मूढाणं खन्तिसोहिकरं पयं ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थ—ऐसा अने रोग्य मने करी निर्भयकारी मे आचारिक [illegible] पण [illegible] शिखामण तथा ज्ञान अने सात भयथी रहीत एवो साधु हीतकारी माने, अने अविनित मुर्ख ते [illegible] हीत २९

अर्थ:—आ० पाटि प्रमुख आसनने विषे ॥ उ० बेसे बेहदो आसने ॥ अ० गुरुने ऊंचे आसने नहि ॥ अ० शब्दरहितपणाथी ॥ चि० निश्चल आसने ॥ अ० प्रयोजन उपने पण थोडो उठे ॥ नि० न उठे प्रयोजन विना ॥ नि० बेसे ॥ अ० हाथ पग प्रमुख अणहलावतो थको ॥ ३० ॥

मूल:—आसणे उवचिट्ठेज्जा अणुच्चे अकुए थिरे ।
अप्पुट्ठाई निरुट्ठाई निसीएज्जऽप्पकुक्कुए ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थ—गुरुथी नीचे [illegible] आसने विषे हाथ प्रमुख अणहलावतो थको बेसे अने प्रयोजन पडे थके उठे बेसे, प्रयोजन विना उठे बेसे नही. ३०

अर्थ:—का० गोचरियादिक कालने विषे काल वेलाए ॥ नि० निकले उठे ॥ [illegible] ॥ [illegible] अणिवेशए ॥ प० पछी ॥ प० पाछो वळे ॥ अ० अकालने ॥ प० जेमणी ॥ [illegible] ॥ का० ते क्रिया अनुए नना कालने ॥ स० समाचरे ॥ ३१ ॥

मूल:—कालेण निक्खमे भिक्खू कालेण य पडिक्कमे ।

अकालं च विवज्जेत्ता काले कालं समायरे ३१.

गाथा ३१ भावार्थ—हवे विनित शिष्यने एषणासमीति कहे छे. साधु काळ वेळा (ज्यां सुधी लोकोना घरनो धुम्र निकळतो होय, याचक लोको भीक्षार्थ फरता होय, पाणीयारीओ पाणी भरती होय त्यां सुधी) ए भिक्षाने अर्थे जाय. अने काळ वेळाएज गौचरीथी पाछो वळे, अने अकाळ (पूर्वोक्तथी विप्रीत) ने वर्जिने क्रियाने अवसरे, जे अनुष्ठान जे वेळाए करवुं छे ते समाचरे. ३१

अर्थः—प० जिमवानि पांति बेठि होइ तिहां ॥ न० उभो न रहे ॥ भि० साधु ॥ द० ग्रहस्थे दिधा आहारने विषे ॥ ए० एषणा सुद्ध आहारने ॥ च० लिएसेवे ॥ प० साधुने विष ॥ ए० गवेषिने ॥ मि० मर्यादाए ॥ का० आहार करवाने काले ॥ भ० जमे ॥ ३२ ॥

मूलः—परिवाडीए न चिट्ठेज्जा भिक्खू दत्तेसणं चरे।
पडिरूवेण एसित्ता मियं कालेण भक्खए ३२.

गाथा ३२ भावार्थ—ज्यां जमवा पंक्ती बेठी होय त्यां सुधी उभो न रहे अने निर्दोष आहार लेवानी एषणा शुद्धिए ग्रहस्थे जे आहार दीधो होय ते साधुने विषे भिक्षागवेषीने सिद्धांतोक्त मात्रा (मर्यादा) ए आहार करवाने काळे जमे.३२

अर्थः—ना० अति वेगलो उभो न रहे ॥ अ० अति ढुंकडो पण उभो न रहे ॥ न० अ० उभो न रहे अने राभिक्षाचरादिकने ॥ च० दृष्टि गोचरे ॥ ए० राग द्वेष रहित ॥ चि० उभो रहे ॥ भ० आहारादिकने अर्थे ॥ ल० उलघीने ॥ तं० ते भिक्षाचरादिकने ॥ न० अ० आघो प्रवेश न करे ॥ ३३ ॥

मूलः—नाइदूरमणासन्ने नऽन्नेसिं चक्खुफासओ।

एगो चिट्ठेज्ज भत्तट्ठा लङ्घित्ता तं नऽइक्कमे ३३.

गाथा ३३ भावार्थ—भीखार (भिखारि) उभो होय तीहां थकी दुर तथा अति ढुंकडो उभो न रहे, भिक्षाचारी तथा मद्दण्यानी नजरे पडे तेवी रीते उभो न रहे, तथ पाणी मनुष्यने अर्थे भिक्षाचरने ओळंघीने प्रवेश नही करतो राग द्वेष रहीत थइने उभो रहे. ३३

अर्थ—ना० दातारथी अति उंचे थानके ॥ प० निचे ॥ नी० निचे थानके उभो रहिने ॥ पा० अगवा ॥ ना० दातारने अति ढुंकडो ॥ ना० अति वेगळो उभो रहिने भिक्षा लीए ते केहवी लीए ॥ फा० फासुक अचित ॥ प० परने काजे कीधो होय ॥ पि० आहार तेहने ॥ प० पडीलीए ॥ सं० संजाती साधु ॥ ३४ ॥

मूलः—नाइउच्चे व नीए वा नासन्ने नाइदूरओ।
फासुयं परकडं पिण्डं पडिगाहेज्ज संजए ३४.

गाथा ३४ भावार्थ—दातारथी उंचो रहीने नीचो उभो रहीने, अती ढुंकडो उभो रहीने, अती दुर उभो रहीने भिक्षा नही लेवी परने अर्थे नीपजावेलो होय एवो जीवरहीत अर्थात आहार संयति ग्रहण करे. ३४

अर्थः—अ० नहि ॥ पा० बेंद्रीयादिक जीव ॥ अ० नहि ॥ बी० बीजअ ॥ प० उपरि ढांकयो होय ॥ री० धोक पेर ढांकयो होय ॥ एहवा थानकने विषे ॥ स० पोताना मत सरिखो मत छे ते साधुनो ते साधु सहित ॥ सं० संजति साधु ॥ गु० निमे ॥ ज० जयणाए ॥ अ० आहारने अणनाखतो थको ॥ ३५ ॥

मूलः—अप्पपाणेऽप्पबीयंमि पडिच्छन्नंमि संवुडे।
समयं संजए भुञ्जे जयं अपरिसाडियं

गाथा ३५ भावार्थ—उपर तथा हेठु पासे मांडादीक करि ढांकतुं होय अने बेइंदियादीक जीव तथा बीजरहीत हाये एवा स्थानकने विषे आपणा आचार सरिखा आचारवंत बीजा साधु होय तेनी साथे भण नाखतो थको यत्नाए संयति जमे.३५

अर्थः—सु भलो कीधो ए भोजन ॥ त्ति० इम न कहे ॥ सुक० रुडो कीधो ध्यानादिक एम कहे ॥ सु० रुडोपच्यो घृतादिके घेवर प्रमुख त्ति०इम न कहे ॥ सुपक० भलो पाल्यं ब्रह्मचर्यपणो एम कहे ॥ सु० रुडो छेद्यो ए पत्र शाकादिक॥ त्ति० इम न कहे ॥ सु० भलो छेद्यो सिनेह एम कहे ॥ सु० भलोहर्यो कृपणनो धन ॥ सुह० भलो हर्यो अलगो किधो आरंभथी आत्माने ॥ म० भले मूओ विसादिकने विषे ॥ म० भलो मूओ पंडित मरणे ॥ सु० भलानिपन्या मोदिकादिक ॥ सु० भलो निपजाव्यो संवर जोग ॥ सु० भलीमनोज्ञकन्या त्ति० न कहे इत्यादिक प्रकारना ॥ सु० भलो मनोज्ञ छे साधुनो वेष । इम बोलतो थको ॥ सा० सावद्यभाषाने ॥ व० वर्जे मु० साधु ॥ ए वे अर्थ ॥३६॥

मूलः—सुकडि त्ति सुपक्कि त्ति सुछिन्ने सुहडे मडे ।
सुणिट्ठिए सुलट्ठे त्ति सावज्जं वज्जए मुणी ३६

गाथा ३६ भावार्थ—ए अन्नादीक भलुं कीधुं, ए घेवरादीक भला पकाव्या, ए शाक पत्रादीक भलुं छेद्युं, भलुं ए कृपणनुं धन हर्युं, ए चाडीयो भलो मुवो, ए मोदकादीक स्वादीष्ट भला निपज्या, ए कन्या भली सुंदराकार छे, एहवी सावद्य भाषा साधु वर्जे. एहज जो निर्वद्य भाषा बोलवी होय तो जे प्रमाणे साधु बोले ते कहे छे भलुं कीधुं एणे धर्म-ध्यानादीक; भलुं पाल्युं एणे ब्रह्मचर्यपणुं, तथा वचन विज्ञानादीक भलुं छे, भलो छेद्यो स्नेह पासादीक, आत्माने भलो हर्यो मिथ्यात्वादीकथी, भलो मुवो पंडीत मर्णे, भलो निपजाव्यो साध्वादीक आचारदशसंवर; भलो मनोज्ञ साधुनो वेश, भली साधुनी समाचारी एणे आराधी, इत्यादीक निर्वद्य वचन बोले. ३६

अर्थः—र० रति पामे गुरु ॥ प० विनित शिष्यने ॥ सा० सिखामण देतो थको ॥ ह० घोडाने जिम खेला-

वर्ण ॥ म० भद्रजातिना ॥ग० जिम वा० असवार रतिने पामे ॥ बा० अविनितने सा० शिखामण देता थका गुरु ॥ रा० श्रम एवी खेद पामे ॥ ग० गळिया घोडाने प० जिम चेडावता वा० असवार खेद पामे ॥ १७ ॥

मूलः—रमए पण्डिए सासं हयं भद्दं व वाहए।
वालं सम्मइ सासन्तो गलियस्सं व वाहए ॥ ३७.

गाथा १७ भावार्थ—भद्रजातिना घोडाने जेम स्वार खेलावतो रती पामे तेम विनित शिष्यने गुरु शिखामण देता रती पामे. वळी गळीया घोडाने खेलावतां स्वार खेद पामे तेम अविनितने शिखामण देतां गुरु श्रम पामे. १७

अर्थ:—ख० टाकर मारे ॥ मे० मुजने ॥ च० चपेटा देछे ॥ मे० मुजने ॥ अ० गाळ देछे ॥ व० वध करे छे ॥ मे० मुजने ॥ क० कल्याण कारिणी ॥ अ० शिखामण देता थका ॥ पा० पापद्दष्टि अविनित ॥ त्ति० इम करि ॥ म० माने ॥ १८ ॥

मूल—खड्डुया मे चवेडा मे अक्कोसा य वहा य मे।
कल्लाणमणुसासन्तो पावदिट्ठि त्ति मन्नई ॥ ३८.

गाथा १८ भावार्थ—गुरु शिखामण दिए ते वारे अविनित केवुं जाणे ते कहे छे. ए गुरु मुजने जेम कोटवाळ चोरने मारे तेम मारे छे, टाकर तथा चपेटा मारे छे, गाळ दीए छे, वेरीनीपेठे वध (मारे) करे छे, ए गुरु कोटवाळ सरीखा दुष्टीया छे एम गुरुए हितकारी शिखामण देता अविनित शिष्य माने १८

अर्थ:—पु० पुत्रनीपरे ॥ मे० मुजने ॥ भा० भाईनीपरे ॥ वा० ज्ञातिनीपरे गुरु मुजने हितकारि शिख देछे ॥ सि० इम ॥ मा० ते विनित शिष्य होय ते ॥ क० शिखामणने कल्याणकारी ॥ म० माने ॥ पा० अविनित होय

ते ॥ उ० पुनः ॥ अ० पेताना आत्माने ॥ सा० शिखामण देता थका ॥ दा० दासपणाने ॥ त्ति० एम करिने ॥ म० माने ॥ ३९ ॥

मूल—पुत्तो मे भाय नाइ त्ति साहू कल्लाण मन्नइ ।
पावदिट्ठि उ अप्पाणं सासं दासि त्ति मन्नई ३९.

गाथा ३९ भावार्थ—पुत्रनी पेरे भाइनी पेरे ज्ञातीलानी पेरे ए गुरु मुजने हितकारी शिखामण दीए छे एम विनित शिष्य माने अने पाप दृष्टीवंत अविनित शिष्य ते गुरु हितकारी शिखामण देतां दासनी परे मुजने तर्जना करे छे एम करी माने. ३९

अर्थः—न० न कोपवे ॥ आ० आचार्यने ॥ अ० आत्माने पि० पण ॥ न० न कोपावे ॥ बु० गुरुने ॥ उ० घातनो करणहार ॥ न० न होइ ॥ न० न होइ ॥ तो० गुरुना छिद्रनो ॥ ग० गवेषणहार ॥ ४० ॥

मूल—न कोवए आयरियं अप्पाणं पि न कोवए ।
बुद्धोवघाई न सिया न सिया तोत्तगवेसए ४०.

गाथा ४० भावार्थ—विनित शिष्य आचार्यने गुरुने पोताना आत्माने न कोपवे गुरुनी घातनो करणहार न होय तेमज गुरुनां छिद्र गवेषे (शोधे) नही. ४०

अर्थः—आ० आचार्यने ॥ कु० कोप्या ॥ न० जाणीने ॥ प० प्रतितकारी वचने करि ॥ प० प्रसन्न करे । वि० कोप अग्नीने उपसमावे ॥ पं० बे हाथ जोडिने ॥ व० बोले ॥ न० नहि करुं ॥ पु० वली एह अविनयने ॥ त्ति० एम ॥ प० पदपुरणे ॥ ४१ ॥

मूल—आयरियं कुवियं नच्चा पत्तिएण पसायए।
विज्झवेज्ज पञ्जलिउडो वएज्ज न पुणो त्तिय ॥ ४१.

भाषा ४१ भावार्थ—विनित शिष्य आचार्यने कोप्या जाणीने प्रतित वचने तेने वश करे [illegible] प्रसन्न करी ने हाथ जोडीने एम कहे के हे गुरु ! म मारो अपराध खमो ! हवेथी अपराध नही करुं ! ! ! ४१

अर्थ: [illegible] धर्मे करी उपजावे ॥ ध० धर्मी ॥ व० शुद्ध व्यवहार ॥ बु० तत्त्वनो जाण ॥ आ० ते [illegible] ॥ स० सदा ॥ तं० ते शुद्ध व्यवहार ॥ आ० आचरतो थको ॥ व० व्यवहार शुद्ध परंपराने ॥ ग० [illegible] ॥ ना० [illegible] न पामे ॥ ४२ ॥

मूल—धम्मज्जियं च ववहारं बुद्धेहायरियं सया।
तमायरन्तो ववहारं गरहं नाभिगच्छई ॥ ४२.

भाषा ४२ भावार्थ—[illegible] ४२

अर्थ—[illegible] ॥ आ० आचार्यनो ॥ [illegible] ॥ क० कार्य करी ॥ उ० [illegible] ॥ ४३ ॥

मूल—मणोगयं वक्कगयं जाणित्तायरियस्स उ।

तं परिगिज्झ वायाए कम्मुणा उववायए ॥ ४३ ॥

गाथा ४३ भावार्थ—सुशिष्य आचार्यना मनोगतने विषे जे कार्य रह्येलुं होय ते अभीप्रायने वाक्यथी जाणीने ते कार्य गुं करिश ! एम कहीने कायाथी उतावळो ते कार्य संपुर्ण निपजावे. ४३

अर्थः—वि० विनित शिष्य ॥ अ० अणप्रेर्यो जो चिंतित कार्य करे ॥ नि० सदाय ॥ खि० शिघ्र ॥ ह० होय ॥ गु० गुरुए खडिपरे सिखवते थके ॥ ज० जेम गुरुए जे कार्य कह्युं ते तेमज करे ॥ सु० पछे गुरु एम कहे जे ए कार्य ॥ रुडो कीधो ॥ कि० चिंतित उपजता कार्यने ॥ कु० करे ॥ स० सदाय एहवा विनय गुण ॥ ४४ ॥

मूल—वित्ते अचोइए निच्चं खिप्पं हवइ सुचोइए।
जहोवइट्ठं सुकयं किच्चाइं कुव्वई सया ॥ ४४ ॥

गाथा ४४ भावार्थ—रुडी पेरे गुरुनी शिक्षामणवडे जेम गुरुए कार्य कहेलुं होय तेम विलंब रहीत कार्य करवाने वास्ते सदाय अणप्रेर्यो थको विनित शिष्य प्रवर्ते ते एवुं के जे कार्य कर्यो पछी गुरु पण प्रशंसा करे. ४४

अर्थः न० जाणीने ॥ न० विनय वंत होय ॥ मे० बुद्धिवंत ॥ लो० लोकने विषे ॥ कि० किर्ति ॥ से० ते विनितनी ॥ जा० होय ॥ ह० ते विनित होय ॥ कि० रुडा अनुष्ठानना ॥ स० आधार भूत ॥ भू० प्राणीने ॥ ज० प्रथवी ॥ ज० जेम आधारभूत तेम ॥ ४५ ॥

मूल—नच्चा नमइ मेहावी लोए कित्ती से जायए ।
हवई किच्चाणं सरणं भूयाणं जगई जहा ॥ ४५ ॥

गाथा ४५ भावार्थ—बुद्धिवंत एवा विनयना गुण जाणीने विनयवंत होय तेवा विनितनी लोकने विषे किर्ति थाय अने दश प्रकारनी जगत्ने विषे पृथ्वीनी पेरे प्राणीओने ते आधारभूत ...

अर्थ—गु० गुरु ज० जेविनितने प० प्रसन्न थाय सं० गुरु तत्वना जाण छे पु०पूर्वे सं०सेवा करी परिचय करी पूज्या छे एहवा गुरु प० प्रसन्न थया थका ढा० पमाडे । वि० विपुल घणो अ० मोक्षादि मुख पामवानो अर्थ हेतु छे जेहने तेवो एहवो ते सु० सूत्रने दिए ॥ ४६ ॥

मूलः—पुज्जा जस्स पसीयन्ति संबुद्धा पुव्वसंथुया ।
पसन्ना लाभइस्सन्ति विउलं अट्ठियं सुयं ४६.

गाथा ४६ भावार्थः—साकरनी मोठासी जेवा वहेला तत्वना जाण एवा गुरुने विनित शिष्ये विनय करीने सेव्या छे ते गुरु विनित शिष्यने प्रसन्न थयाथी जेहथी निश्चे मोक्ष पामवानो हेतु एहवुं श्रुत ज्ञान दिए. ४६

अर्थ—स०तेविनित शिष्य पु०पूज्यनिक छे स०शास्त्र जेहना एहवो होय थको केहवो होय सु०अतिहि वि० टाल्यो छे संदेह जेणे । म० गुरुना मननिरुचे जेम होय चि० तेम वर्त्ते थकि क० शुद्ध साधुनो कर्त्तव्य तेहिज सं० संपदा लक्ष्मी छे जेहने । त० तप स० दश विध समाचि तेणे करी । सं० संवाढ्ये आश्रव जेणे । म० मोटि तपलब्धि रूप ज्योतिवन्त छे जेहने तेवो एहवो विनित । पं० पांच महाव्रतने । पा० पाळीने ॥ ४७ ॥

मूल—स पुज्जसत्थे सुविणीयसंसए मणोरुई चिट्ठइ कम्मसंपया ।
तवोसमायारिसमाहिसंवुडे महज्जुई पश्च वयाइं पालिया ४७.

गाथा ४७ भावार्थ.—जे विनित शिष्य शास्त्रीक आचरण करी पेरे संशय टाळीने गुरुना मननी जेम रुची होय तेम वर्ते, वळी दश विध समाचारीरुप विचार करी आश्रव रुंधी तेने आतम दशा छे एवा मोटा तपनी लब्धिए करी सहित थयो पंच महाव्रत पाळीने विनित शिष्य सिद्धि जाय छे (४८ मी गाथामां कहे छे.) ४७

अर्थ—स० तेविनित साधू दे० ज्योतिषी वैमानिक देव । गं० गंधर्वादिक व्यंतर म० चक्रवर्त्यादि मनुष्य तेणे पू० पूज्यो छे च० छांडिने दे० सरिर म० मातानू रुधिर प० बापनो वीर्य ते छे । पु० पूर्वे कारण जेहनो एटले तेहिजथी उपनो छे एहवा देहने छांडिने सि० सिद्ध वा० पद पूर्णे । ह० होयसा० सास्वतो । दे० अथवा देवता होय अ० थोडा रह्या छे र० कर्म जेहने एहवो होय । म० महारिध्धिनो धणी होय । ४८ । त्ति० एम । बे० हुं कहुंछुं

॥ इति विनय समाहिनामा प्रथमं अध्ययनं सम्मत्तं ॥

मूल—स देवगन्धव्वमणुस्सपूइए चइत्तु देहं मलपङ्कपुव्वयं ।
सिध्दे वा हवइ सासए देवे वा अप्परए महड्ढिए ४८. त्ति बेमि

विणयसुयमज्झयणं सम्मत्तं.

गाथा ४८ भावार्थः—भुवनपती, वाणव्यंतर, जोतिषीने वैमानीक ए चार जातीना देवताए तथा चक्रवर्त्यादीक मनुष्ये पुजेलो एवो विनयवंत साधु मातानुं रुधीर ने पीतानुं विर्य तेहथी उत्पन्न थएला शरीरने छोडीने सास्वतो सिद्ध थाय अथवा जेहने थोडां कर्म रहेला होय ते मोटी रूद्धिनो धणी देवता थाय एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबूस्वामी नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू! जेम में श्री महावीर देव स्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम तुज प्रत्ये कहुं छुं. ४८

इति श्री प्रथम विनय अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण.

॥ परीसहज्झयणं ॥

द्वितीयं अध्ययनम्

जिनवर्जित होय ते परीसहने पमे ते माटे बीजुं परीसह अध्ययन प्रारंभीए छीए

अर्थ—सु० सांभल्यो मे० मे। आ० हे आउखावंत शिष्य ते० तेणे भ० भगवंते ए०एम। अ० कह्युं इ० ए जिन शासन ने विषे ख० निश्चे बा० बावीस परीसह स० तपस्वीए। भ० ज्ञानवंते म० महावीरे का० काश्यपगोत्रिए प० प्रकर्षे जाणी कह्युं जे० जे कोइ भि० साधु सो० गुरुनी समीपे सांभळीने। ज० जाणीने भि०परिचित करीने अभ्यास करीने। अ० ते परीसहने जितीने भि० गोचरीने विषे। प० प्रवर्ततो थको पु० परीसहे फरस्योथको नो०संजमने विषे हणाय नहि नासे नहि ॥ १ ॥

हवे शिष्य गुरु प्रत्ये पूछे छे क० कोण ख० निश्चे ते० तेबावीस प० परीसह। स० तपस्वीए भ० ज्ञानवंते म० महावीरे का० काश्यपगोत्रिए प० प्रकर्षे वे० जाणि कह्युं जे० जे कोइ भि० साधु सु० गुरुनि समीपे सांभळिने ज० जाणीने जि० परिचित करिने अभ्यास करीने। अ० ते परीसहने जितीने भि० गोचरीने विषे। प० प्रवर्ततो थको पु० परीसहे फरस्यो थको। नो० संजमने विषे हणाय नहि नासे नहि ॥ २ ॥

हवे गुरु कहेछे। इ० एनिश्चे ख० निश्चे ते० ते। बा० बावीस प० परीसह। स० श्रमण तपस्वीए भ० भगवंत म० महावीर का० काश्यपगोत्रिए प० प्रकर्षे वे० जाणी कह्युं। जे० जे कोइ भि० साधु सु० गुरुनि समीपे सांभळिने।

अर्थ—स० तेविनित साधू दे० ज्योतिषी वैमानिक देव । गं० गंध्रवादिक व्यंतरे म० चक्रवर्त्यादि मनूष तेणे पू० पूज्यो छे च० छांडिने दे० सरिर म० मातानू रुधिर प० वापनो वीर्य ते छे । पु० पूर्वे कारण जेहनो एटले तेहिजथी उपनो छे एहवा देहने छांडिने सि० सिद्ध वा० पद पूर्ण । ह० होयसा० सास्वतो । दे० अथवा देवता होय अ० थोडा रह्या छे र० कर्म जेहने एहवो होय । म० महारिध्धिनो धणी होय । ४८ । त्ति० एम । वे० हुं कहुंछुं

॥ इति विनय समाहिनामा प्रथमं अध्ययनं सम्मत्तं ॥

मूल—स देवगन्धव्वमणुस्सपूइए चइत्तु देहं मलपङ्कपुव्वयं । सिद्धे वा हवइ सासए देवे वा अप्परए महड्ढिए ४८. त्ति बेमि

विणयसुयमज्झयणं सम्मत्तं.

गाथा ४८ भावार्थः—भुवनपती, वाणव्यंतर, जोतिषीने वैमानीक ए चार जातीना देवताए तथा चक्रवर्त्यादीक मनुष्ये पुजेलो एवो विनयवंत साधु मातानुं रुधीर ने पीतानुं विर्य तेहथी उत्पन्न थएला शरीरने छोडीने शास्वतो सिद्ध थाय अथवा जेहने थोडां कर्म रहेलां होय ते मोटी रुद्धिनो धणी देवता थाय एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबूस्वामी नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू ! जेम में श्री महावीर देव स्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम तुज प्रत्ये कहुं छुं. ४८

इति श्री प्रथम विनय अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण.

॥ परीसहज्झयणं ॥

द्वितीयं अध्ययनम्

विनयवंत होय ते परीसहने खमे ते माटे बीजुं परीसह अध्ययन प्रारंभीए छीए

अर्थ—सु० सांभल्यो मे० मे। आ० हे आउखावंत शिष्य ते० तेणे भ० भगवंते ए०एम। अ० कह्यु इ० ए जिन शासन मे निश्चे ना० निश्चेबा० बावीस परीसह स० श्रमणवीर। भ० ज्ञानवंते म० महावीरे का० काश्यपगोत्रिए प० प्रकर्षे जाणी कह्यु जे० जे कोइ भि० साधु सो० गुरुनी समीपे सांभळीने। न० जाणीने जि०परिचित करीने अभ्यास करीने। अ० ते परीसहने जितीने भि० गोचरीने विषे। प० प्रवर्त्ततो थको पु० परीसहे फरस्योथकोतो•संजमने विषे हणाय नहि नासे नहि ॥ १ ॥

हवे शिष्य गुरु प्रत्ये पूछे छे क० कोण ख० निश्चे ते० तेबावीस प० परीसह। स० श्रमणवीर भ० ज्ञानवंते म० महावीर का० काश्यपगोत्रिए प० प्रकर्षे वे० जाणी कह्यु जे० जे कोइ भि० साधु सु० गुरुनि समीपे सांभळीने ना० जाणीने भि० परिचित करीने अभ्यास करीने। अ० ते परीसहने जितीने भि० गोचरीने विषे। प० प्रवर्त्ततो थको पु० परीसहे फरस्यो थको। सं० संजमने विषे हणाय नहि नासे नहि ॥ २ ॥

हवे गुरु कहे छे। इ० एबावीस ख० निश्चे ते०ते। बा० बावीस प० परीसह। स०श्रमण श्रमणवीर भ० भगवंत म० महावीर का० काश्यपगोत्रिए प० प्रकर्षे वे० जाणी कह्यु। जे० जे कोइ भि० साधु गु० गुरुनी समीपे सांभळीने।

अर्थ—स० तेविनित साधू दे० ज्योतिषी वैमानिक देव । गं० गंधर्वादिक व्यंतरे म० चक्रवर्त्यादि मनुष्य तेणे पू० पुज्यो छे च० छांडिने दे० सरिर म० मातानू रुधिर प० बापनो वीर्य ते छे । पु० पूर्वे कारण जेहनो एटले तेहिंथी उपनो छे एहवा देहने छांडिने सि० सिद्ध वा० पद पूर्णे । ह० होयसा० सास्वतो । दे० अथवा देवता होय अ० थोडा रह्या छे र० कर्म जेहने एहवो होय । म० महारिधिनो धणी होय । ४८ । त्ति एम । बे० हुं कहुंछुं

॥ इति विनय समाहिनामा प्रथमं अध्ययनं सम्मत्तं ॥

मूल—स देवगन्धव्वमणुस्सपूइए चइत्तु देहं मलपङ्कपुव्वयं ।
सिद्धे वा हवइ सासए देवे वा अप्परए महड्ढिए ४८. त्ति वेमि

विणयसुयमज्झयणं सम्मत्तं.

गाथा ४८ भावार्थ:—भुवनपती, वाणव्यंतर, जोतिषीने वैमानिक ए चार जातीना देवताए तथा चक्रवर्त्यादीक मनुष्ये पुजेलो एवो विनयवंत साधु मातानुं रुधीर ने पीतानुं विर्य तेहथी उत्पन्न थएला शरीरने छोडीने सास्वतो सिद्ध थाय अथवा जेहने थोडां कर्म रहेलां होय ते मोटी रुद्धिनो धणी देवता थाय एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबूस्वामी नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू! जेम में श्री महावीर देव स्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम तुज प्रत्ये कहुं छुं. ४८

इति श्री प्रथम विनय अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण.

॥ परीसहज्झयणं ॥

द्वितीयं अध्ययनम्

जिनपर्यंत होय ते परीसहने खमे ते माटे बीजुं परीसह अध्ययन प्रारंभीए छीए

अर्थ—सु० सांभल्यो मे०मे। आ० हे आउखावंत शिष्य ते० तेणे भ० भगवंते ए०एम। अ० कह्युं इ० ए जिन सासन ने विषे ख० निश्चेबा० बावीस परीसह स० तपस्वीए। भ० ज्ञानवंते म० महावीरे का० काश्यपगोत्रिए प० प्रकर्षे जाणी कह्युं जे० जे कोइ भि० साधू सो० गुरुनी समीपे सांभळीने। न० जाणीने जि०परिचित करीने अभ्यास करीने। अ० ते परीसहने जितिने भि० गोचरिने विषे। प० प्रवर्ततो थको पु० परीसहे फरस्योथकोनो०संजमने विषे हणाय नहि नासे नहि ॥ १ ॥

हवे शिष्य गुरु प्रत्ये पूछे छे क० कोण ख० निश्चे ते० तेबावीस प० परीसह। स० तपस्वीए भ० ज्ञानवंते म० महावीरे का० काश्यपगोत्रिए प० प्रकर्षे वे० जाणि कह्युं जे० जे कोइ भि० साधू सु० गुरुनि समिपे सांभळिने न० जाणीने जि० परिचित करीने अभ्यास करीने। अ० ते परीसहने जितिने भि० गोचरिने विषे। प० प्रवर्ततो थको पु० परीसहे फरस्यो थको। नो० संजमने विषे हणाय नहि नासे नहि ॥ २ ॥

हवे गुरु कहेछे। इ० एगिएरे ख० निश्चे ते०ते। बा० बावीस प० परीसह। स०श्रमण तपस्वीए भ० भगवंत म० महावीर का० काश्यपगोत्रिए प० प्रकर्षे वे० जाणी कह्युं। जे० जे कोइ भि० साधू सु० गुरुनि समीपे सांभळिने।

न० जाणिने जि० परिचित करीने अभ्यास करिने अ० ते परीसहने जितिने भि० गोचरीने विषे प० प्रवर्ततो थको पु० परीसहे फरस्यो थको नो० संजमने विषे हणाय नहि नासे नहि ॥ ३ ॥

तं० ते बावीस परिसा जेम छे तेम कहे छे ॥ दि० भूख प० सर्वथा प्रकारे स० सहेवी ते दिगंछा परीसह कहिए ॥ १ ॥ पि० तृषानो प० सर्वथा प्रकारे सहेवो ॥ २ ॥ सी० सीतनो प० परीसह ॥ ३ ॥ उ० तापनो परीसह ॥ ४ ॥, दं० दंसमसगनो प० परीसह । ५ । अ० जूंना फाटा वस्त्रनो प० परीसह ॥ ६ ॥ अ० संजमने विषे अरति अथिर पणो उपजे तेहनो प० परीसह ॥ ७ ॥ इ० स्त्रिनो परीसहखमे ॥ ८ ॥ च० ग्रामादिकने विषे चालवानो परीसह ॥९॥ नि० एकठामे एक आसणे बेसी रहेवो तेहनो परीसह ॥ १० ॥ से० उपाश्रय थानकनो प० परीसह ॥ ११ ॥ अ० अशुभ वचन आगलो बोले ते परीसह ॥१२॥ व० वधनो परीसहखमे॥ १३ ॥ जा० जाचवानो प० परीसहखमे ॥१४॥ अ० अण लाभ्यानो प० परीसह ॥ १५ ॥ रो० रोगनो प० परीसह ॥ १६ ॥ त० तृणाना फरसनो परीसह ॥ १७ ॥ ज० मेलनो परीसह ॥ १८ ॥ स० सत्कारनो सनमाननो प० परीसहखमे ॥ १९ ॥ प० प्रज्ञानो उतकर्षनो प० परीसह ॥ २० ॥ अ० अजाण पणानो प० परीसह ॥ २१ ॥ दं० समकितथी डोले ते दंसण प० परीसह ॥ २२ ॥

मूलः—सुयं मे आउसं तेण भगवया एवमक्खायं । इह खलु बावीसं परीसहा समणेणं भगवया महावीरेणं कासवेणं पवेइया, जे भिक्खू सोच्चा नच्चा जिच्चा अभिभूय भिक्खायरियाए परिव्वयन्तो पुट्ठो नो विहण्णेज्जा । (कयरे खलु ते

वावीसं परीसहा समणेणं जगवया महावीरेणं कासवेणं पवेइया, जे जिक्खू सुच्चा नच्चा जिच्चा अजिजूय जिक्खायरियाए परिव्वयन्तो पुट्ठो नो विहणेज्जा) ॥ इमे खलु ते वावीसं परीसहा समणेणं जगवया महावीरेणं कासवेणं पवेइया, जे जिक्खू सुच्चा नच्चा जिच्चा अजिभूय जिक्खायरियाए परिव्वयन्तो पुट्ठो नो विहणेज्जा । तं जहा । दिगंछापरीसहे १ पिवासापरीसहे २ सीयपरीसहे ३ उसिणपरीसहे ४ दंसमसयपरीसहे ५ अचेलपरीसहे ६ अरइपरीसहे ७ इत्थीपरीसहे ८ चरियापरीसहे ९ निसीहियापरीसहे १० सेज्जापरीसहे ११ अक्कोसपरीसहे १२ वहपरीसहे १३ जायणापरीसहे १४ अलाजपरीसहे १५ रोगपरीसहे १६ तणफासपरीसहे १७ जल्लपरीसहे १८ सक्कारपुरक्कारपरीसहे १९ पन्नापरीसहे २०

[illegible] जे कास्यप गोत्रना धणी श्रमण [illegible] तथा वीर्तु परीसह अध्ययन कहे छे. ॥ १ ॥ सुधर्मास्वामी कहेता कहेल छे, तेने जे कोइ साधु गुरु समीपे सांभळी जाणे, परीचय करी ते परीसहने जीती, गोचरीने विषे प्रवर्तंतो थको परीसहथी फरस्यो थको संयमथी नासे नही. ॥ १ ॥

भावार्थः—हवे शिष्य पुछे छे, कोण ते निश्चय बावीस परीसह के जे कास्यप गोत्रना धणी श्रमण भगवंत श्री महावीर देवे जैन सासनने विषे साक्षात केवळ ज्ञाने करी स्वयमेव जाणीने परुप्या छे के जे कोइ साधु गुरु समीपे सांभळी जाणी, परीचय करी, ते परीसहने जीती, गौचरीने विषे प्रवर्तंतो परीसहथी फरस्यो थको संयमथी हणाय (नासे) नहीं. ॥ २ ॥

भावार्थः—हवे गुरु कहेता हवा, एह निश्चे बावीस परीसह के जे कास्यप गोत्रना धणी श्रमण तपस्वी भगवंत श्री महावीर देवे जैन सासनने विषे साक्षात् केवळ ज्ञाने करी स्वयमेव जाणीने परुप्या? के जे कोइ साधु गुरु समीपे सांभळी, जाणी, परीचय करी, ते परीसहने जीती, गौचरीने विषे प्रवर्तंतो, परीसहथी फरस्यो थको, संयमथी हणाय (नासे) नहीं. ॥ ३ ॥

भावार्थः—हवे ते बावीस परीसहना नाम कहे छे १ यथावसर भोजन नही मळवाथी भुख सहन करवी ते क्षुधा परीसह २ खाधा पछी तर्षा लागे अने अचेत पाणी जेवुं जोइए तेवुं न मळे ते तर्षानो परीसह ३ सीयाळामां टाड सहन करवी पडे, ते परीसह ४ ऊनाळानी रुतुमां ताप सहन करवो पडे ते परीसह ५ चोमासामां डंस मच्छरादिना डंक सहन करया ते परीसह ६ वस्त्र फाटी गएलां जुनांथी निर्वाह करवो पडे ते परीसह ७ जोइतां वस्तु नही मळ्याथी दीलगीरी न थवा देवी ते परीसह ८ स्त्री संबंधी काम विकार प्रगट न थवा देवा ते परीसह ९ एक गामथी बीजे गाम पगे चाली जवुं ते परीसह १० मकाननी अंदर आसो दिवस एकज स्थानके बेसी रहेवुं ते परीसह ११ (स्थानक एटले मकान) जेवुं जोइए तेवुं न मळे ते परीसह १२ गामादिक फरतां कोइ अनार्य लोक कठीन वचन [illegible] इकारा

—

ने ते सहन करवा ते परीसह १३ गामादिक फरता साधुने मारे ते मार खमवो ते परीसह. १४ पारके घेर मांगवुं ते परीसह, १५ माग्यां छतां ना आपे तेथी संतोष राखवो ते परीसह, १६ शरीरने विषे रोगथी पीडा सहन करवी ते परीसह १७ रोगी छतां घासनी पथारी उपर सुइ रहेवुं ते परीसह १८ शरीरने विषे थतां परसेवादिक दुर्गन्छा न करवी ते परीसह १९ कोइ माणस आवो पधारो एम न कहे ते परीसह २० थोडी बुद्धि पोतानी छे जेथी कोइ माणस पुछे अने एकदम जवाब न देवाय एवी बाबतथी न मुंझावुं ते परीसह २१ घणा दीवस तप संयमादिक कर्या छे तो पण ज्ञान प्राप्त न थयुं तेथी पण मुंझावुं नहि ते परीसह २२ देवलोक अथवा नर्क हशे के केम अथवा (आ पचम) तिर्थंकर थाशे हशे के केम तेवडे तेवी भ्रान्ति धरे तेम न थवा देवुं ते परीसह.

अर्थ—प० एबावीस परीसहना । प० प्रकर्षे वि० जुदी जुदी विचारणा । का० काश्यपगोत्रि महावीरे । प० परूप्या,तं० ते विचारणाने मे० तुज प्रते । उ० कहिश आ० अनुक्रमे सु० सांभळी मे० मुजने कहेता थका ॥ १ ॥

मूल—परीसहाणं पविभत्ती कासवेणं पवेइया ।
तं भे उदाहरिस्सामि आणुपुव्विं सुणेह मे १.

गाथा १ भावार्थ—सुधर्मास्वामी कहेता हवा हे जंबु! काश्यप गोत्री श्री महावीर स्वामीए जुदा जुदा बाविस परीसह पर्वेल छ ते विचारीने हुं तुजने कहीश, ते तुं अनुक्रमे सांभळ! ॥ १ ॥

अर्थ—दि० भूखथीपीडित दे० शरीरने विषे । त० तपस्वी भि० साधू था० संजमने विषे बळवंत ॥ न० न छेदे फलादिकने पोते न० न छेदावे पर अनेरापासे । न० पचे नहि अन्नादिकने पोते न० पचावे नहि पर पासे ॥ २ ॥

मूल—१ दिगिंछापरिगए देहे तवस्सी भिक्खू थामवं ।
न छिन्दे न छिन्दावए न पए न पयावए २.

अन्नाणपरीसहे २१ सम्मत्तपरीसहे २२ (दंसणपरीसहे)

भावार्थः—विनयवंत होय ते परीसह सहन करे तेथी बीजुं परीसह अध्ययन कहे छे. ॥ १ ॥ सुधर्मास्वामी कहेता हवा, हे चीरंजीवी जंबू ! जे कास्यप गोत्रना धणी श्रमण भगवंत तपस्वी महावीर देवे जैन सासनने विषे बाविस परीसह कहेल छे, तेने जे कोइ साधु गुरु समीपे सांभळी जाणे, परीचय करी ते परीसहने जीती, गोचरीने विषे प्रवर्ततो थको परीसहथी फरस्यो थको संयमथी नासे नही. ॥ १ ॥

भावार्थः—हवे शिष्य पुछे छे, कोण ते निश्चय बाविस परीसह के जे कास्यप गोत्रना धणी श्रमण तपस्वी भगवंत श्री महावीर देवे जैन सासनने विषे साक्षात केवळ ज्ञाने करी स्वयमेव जाणीने परुपेल छे के जे कोइ साधु गुरु समीपे सांभळी जाणी, परीचय करी, ते परीसहने जीती, गोचरीने विषे प्रवर्ततो परीसहथी फरस्यो थको संयमथी हनाय (नासे) नहीं. ॥ २ ॥

भावार्थः—हवे गुरु कहेता हवा, एह निश्चे बाविस परीसह के जे कास्यप गोत्रना धणी श्रमण तपस्वी भगवंत श्री महावीर देवे जैन सासनने विषे साक्षात् केवळ ज्ञाने करी स्वयंमेव जाणीने परुपेल ! के जे कोइ साधु गुरु समीपे सांभळी, जाणी, परीचय करी, ते परीसहने जीती, गोचरीने विषे प्रवर्ततो, परीसहथी फरस्यो थको, संयमथी हनाय (नासे) नहीं. ॥ ३ ॥

भावार्थः—हवे ते बाविस परीसहना नाम कहे छे १ वखतसर भोजन नहीं मळवाथी धणी पीडा सहन करवी ते क्षुधा परीसह २ खाधा पछी तर्षा लागे अने अचेत पाणी जेवुं जोइए तेवुं न मळे ते तर्षानो परीसह ३ सीयाळामां टाढ सहन करवी पडे, ते परीसह ४ ऊनाळानी रुतुमां ताप सहन करवो पडे ते परीसह ५ चोमासामां डंस, मच्छरादिना डंक सहन करवा ते परीसह ६ वस्त्र फाटी गएथी जुनाथी निर्वाह करवो पडे ते परीसह ७ जोइती वस्तु नही मळवाथी दीलगीरी न थवा देवी ते परीसह ८ स्त्री संबंधी काम विकार प्रगट न थवा देवा ते परीसह ९ एक गामथी बीजे गाम पगे चाली जवुं ते परीसह १० मकाननी अंदर आखो दिवस एकज स्थानके बेसी रहेवुं ते परीसह ११ (स्थानक एटले मकान) जेवुं जोइए तेवुं न मळेते परीसह १२ गामादिक फरतां कोइ अनार्य क्रोध करी गाळ दे[illegible]

दे ते सहन करवा ते परीसह १३ गोमादिक फरता साधुने मारे ते मार समणो ते परीसह. १४ चारके घेर मागवुं ते परीसह, १५ मागवा छतां ना आवे तेथी संतोष राखवो ते परीसह, १६ शरीरने विषे रोगनी पीडा सहन करवी ते परीसह १७ रोगी छतां घासनी पथारी उपर सुइ रहेवुं ते परीसह १८ शरीरने विषे थतो पसीनादिक दुगंच्छा न करवी ते परीसह १९ कोइ मागस आवी पधारो एम न कहे ते परीसह २० थोडी बुद्धि पोतानी छे जेथी कोइ माणस पुछे अने एकदम जवाब न देवाय एवी भावनाथी न मुंझावुं ते परीसह २१ घणा दीवस तप संयमादिक कर्यां छे तो पण ज्ञान प्राप्त न थयुं तेथी पण मुंझावुं नहि ते परीसह २२ देवलोक अथवा नर्क इतो के केम अथवा (आ वचन) तिर्थंकर भाख्या हशे के केम हेवडे तेनी नास्ति करे तेम न थवा देवुं ते परीसह.

अर्थ—प० एवावीस परीसहना । प० प्रकारे वि० जूदी जूदी विचारणा । का०काश्यपगोत्रिमहावीरे । प०परुप्या,तं० ते विचारणाने मे० तुम प्रते । उ० कहिस्य आ० अनुक्रमे सु० सांभली मे० मुजने कहेता थका ॥ १ ॥

मूल—परीसहाणं पविभत्ती कासवेणं पवेइया ।
तं भे उदाहरिस्सामि आणुपुव्विं सुणेह मे १.

गाथा १ भावार्थ—सुधर्मास्वामी कहेता हवा के जंबू! कास्यप गोत्री श्री महावीर स्वामीए जुदा जुदा बावीस परीसह परुप्या छे ते विचारीने हुं तुजने कहीश, ते तुं अनुक्रमे सांभळ! ॥ १ ॥

अर्थ—दि० भूखवडेपीडते दे० शरीरने विषे । त० तपस्वी भि० साधु था० संजमने विषे वर्तता ॥ न० न छेदे फलादिकने पोते न० न छेदावे पर अनेरापासे । न० पचे नहि अन्नादिकने पोते न० पचावे नहि पर पासे ॥ २ ॥

मूल—१ दिगिंछापरिगए देहे तवस्सी भिक्खू थामवं ।
न छिन्दे न छिन्दावए न पए न पयावए २.

गाथा २ भावार्थः—सर्वे परीसह मांही क्षुद्यानो परीसह खमवो दोहीलो छे तेथी प्रथम क्षुद्यानो परीसह कहे छे. मं. दमने विषे बळवंत एवा तपस्वी साधुने, क्षुद्यानो परीसह थ्यापे थके, पोते फळादीकने छेदे नही, बीजा पासे छेदावे नही, पोते अन्नादिक पचे (रांधे) नही. अनेरा पासे रंधावे नही. ॥ २ ॥

अर्थ—का० कागनिजंघा ॥ प० तेहनो मध्य भाग जेहवो होय पातलो । सं० ते सरिषा सरिरनो अंग छे जेहना पातला ॥ अथवा का०कागजंघा वनस्पतिनी गांठ सं० ते सरिषा अंगढिचण प्रमुख जेहना कि० सरिर दुर्बलो । ध० नसाजाळे करि सं० व्यात छे ॥ मा० मर्यादानो जाण अ० आहार पा० पाणीनो । अ० नथी दिन म० मन जेहनो एहवो थको च० प्रवर्ते ॥ ३ ॥.

मूल—कालीपव्वङ्गसंकासे किसे धमणिसंतते।
मायन्ने असणपाणस्स अदीणमणसो चरे ३.

गाथा ३ भावार्थः—क्षुद्यामा परीसहथी कागनी जंघाना मध्य भागनी माफक जे साधुनुं पातळुं ने निर्बल शरीर थइ गयुल होय, अने फक नसा जाळे करी वींटेल होय, एवुं शरीर थया छतां पण, आहार पाणीनी मर्यादानो जाण एवो साधु चित्त दीन (कायर) नहीं करतो संयम मार्गने विषे चाले. ॥ ३ ॥

अर्थ—हवे तृषानो परीसह कहे छे।त० तेवार पछे पु० फरस्यो पिडयो ॥ पि० तृषाए । दो० अणाचारनिदुगंछानो करणहार ल० सजमनिलाज धरतो सं० संजती । सी० सचित पाणी ताढाने न० सेवे नहि । वि० अचित पाणीनि ए० एष्णा प्रत्ये च० प्रवर्ते ॥ ४ ॥

मूल—४ तओ पुट्ठो पिवासाए दोगुञ्छीलज्जसंजए।

सोउदगं न सेविज्जा वियडस्सेसणं चरे ४.

गाथा ४ भावार्थ—हवे बीजो क्रमथी परीषह कहे छे संयमनी लज्जा करी सहीत अने अनाचारथी धर्मनार एवो साधु तृषाना परीसह पीड्यो थको, सचेत पाणी नहीं भोगवतो, अचेत पाणीनी एषणा (शोधन) ने विषे प्रवर्ते. ॥ ४ ॥

अर्थ—छि० छेदाणो छे जेहनो आवागमन जिहां एहवा प० पंथने विषे आ० आतुर व्याकुल थयो छे शरीर जेहनो सुपि० अतिशे तृषावंत प० अतिशे सु० सुकाणो छे मु० मुख जेहनो । दी० दिनपणा रहित थको ॥ तं० ते तृषना ति० सहे प० परीसहने ॥ ५ ॥

मूल—छिन्नावाएसु पन्थेसु आउरे सुपिवासिए ।
परिसुक्खमुहे दीणे तं तितिक्खे परीसहं ५.

गाथा ५ भावार्थ—मारगमां जता पंथने विषे कोइ मनुष्य आवतो नथी, अने जेनुं मुख शोषाइ गयुं छे एवो तृषा विना मुकायेल होवाथी शरीरे अत्यंत आकुल व्याकुल थयेलो होय, तोपण साधु सचेत पाणी नहीं भोगवतो, दीन (कायर) पणा रहीत थको तृषानो परीसह सहे. ॥ ५ ॥

अर्थ—हवे शीतनो परीसह । च० ग्रामादिकने विषे प्रवर्तता साधूने वि० अग्नि आदिकना आरंभथी निवर्त्यो छे लू० लूखो शरीर छे जेहनो एहवा साधूने सी० शीत ताढ फु० फरसेवावे ए० एकदा प्रस्तावे ॥ ना० मर्यादाउल्लंघीने वेळा अति क्रमे उल्लंघीने । मु० साधु ताढना भय माटे सदोष स्थानके न ग० जाय सो० सांभळीने जि० जिनशिक्षाने ॥ ६ ॥

मूल—३ चरन्तं विरयं लूहं सीयं फुसइ एगया ।
नाइवेलं मुणी गच्छे सोच्चाणं जिनसासणं ६.

गाथा ६ भावार्थः—हवे त्रीजो टाढनो परीसह कहे छे. जेओ अग्निना आरंभथी निवर्त्या ते श्रीग्ध (सरस) भोजन तथा तेल प्रमुख अभ्यंगनादिकना त्यागथी जेओनुं शरीर लुखुं (कसहीन) थइ गएल होय एवा तपथी मुनीने ग्रामानुं ग्राम वीचरतां, एकदा माहाशीत काळना समयमां प्रतिमादीवहेतां कायोत्सर्गमां रहेलाने शीतटाढ शरीरने विषे स्पर्शे, ते वारे एम विचारे जे जीव अने शरीर भीन्न छे (जुदा छे) एम जीनेंद्रनी शीखामण सांभळीने सझायादीकनी वेळा ओलंघी टाढना भयथी दोष सहीत स्थानकने विषे मुनी न जाय. ॥ ६ ॥

अर्थ—न० अ० नथि मे, माहरे ताढना नि० निवारण घरादिक । छ० वस्त्रादिक न० नथी। अहंतु० ते माटे अ० अग्नि से० सेवुं । इ० एम भि० साधू न० न चिंतवे संजती मुनिराज ॥ ७ ॥

मूलः—न मे निवारं अत्थि छवित्ताणं न विज्जई ।
अहं तु अग्गिं सेवामि इइ भिक्खू न चिन्तए ७.

गाथा ७ भावार्थः—माहरे ताढ निवारणने वास्ते वस्त्र तथा घरादीक नथी तेथी हुं अग्नीने सेवुं एम साधु न चींतवे.॥७॥

अर्थ—हवे तापनो परीसह कहे छे उ० उन्हि भूम्यादिकने प० आतिशे।या० ताप करि प० अभ्यंतर बाह्यथवि उपनोदाघ तेणे करि त० पिडयो । घिं० ग्रीष्मकालनां वा० सरदकालनां प० तापेतावडे करीने पिडयो । सा० साता नो० नवांछे जे किवारे शितळथासे ॥ ८ ॥

मूलः—८ उसिणंपरियावेणं परिदाहेण तज्जिए ।
घिंसु वा परियावेणं सायं नो परिदेवए ८.

गाथा ८ भावार्थः—हवे चोथो तापनो परीसह कहे छे. ग्रीष्म रतु (जेठ असाढ) ने सरद रतु (आसो कार्तिक)

[illegible]

मूलः—उण्हाहितत्तो मेहावी सिणाणं नो वि पत्थए ।
गायं नो परिसिंचेज्जा न वीएज्जा य अप्पयं ९.

[illegible]

मूलः—पुट्ठो य दंसमसएहिं समरेव महामुणी ।
नागो संगामसीसे वा सूरो अभिहणे परं १०.

[illegible]

द्वेष उ० उदास भावे रहे शरिर उपरि मोहनागे । न० हणे नहि पा० प्राणी जीवने । भु० पाता थका ॥ म० मांस सो०. लोहिने ॥ ११ ॥

मूलः—न संतसे न वारेज्जा मणं पि न पओसए।
उवेह न हणे पाणे भुञ्जन्ते मंससोणियं ११.

गाथा ११ भावार्थः—उदासीनपणाना भावे रहीत पोताना शरीर उपर मोह नहीं आणतां, रुधीर ने मांस खातां थकां डांस मच्छरादिकने चटको मारतां वारे नही, तेम त्रास नही पमाडवां मनें करीने पण मुनी तेना उपर द्वेष न करे. ॥११॥

अर्थः—हवे छठो अचेल परीसह कहे छे । प० अतिहि जूने व० वस्त्रे करि हो० होइसडुं । ति० इम अ० वस्त्र रहित खेद माने । अ० अथवा स० वस्त्र सहित हो० होइसुफाटा देखि नवा आपसे हर्ष माने । इ० ए बेहु गाहि एकेवानुं भि० साधू न० न चिंतवे ॥ १२ ॥

मूलः—६ परिजुण्णेहि वत्थेहिं होक्खामि त्ति अचेलए।
अदुवा सचेलए होक्खं इइ भिक्खू न चिन्तए १२.

गाथा १२ भावार्थः—हवे अचेलनो परीसह कहे छे. अति जुना पणे करी हुं वस्त्र रहीत थइश, (ते वारे शुं करीश) एम खेदनुं पामवुं, अथवा ए मारां जीर्ण तथा फाटेलां वस्त्र जोइ कोइ दातार नवां वस्त्र आपशे, एम हर्षनुं पामवुं, ए बंने प्रकारनुं चींतवन साधु न करे. ॥ १२ ॥

अर्थः— हवे ए० एकदा प्रस्तावे साधु । अ० जूना वस्त्र तथा वस्त्र रहित पणे हो० होय । स० आ० वली नवा वस्त्र सहित पणे ए० एकदा प्रस्तावे होय । ए० ए साधुनो ध० धर्म हि० हितकारि न० जाणीने । ना० ज्ञानवंतनो० वेदन पामे ॥ १३ ॥

मूलः—एगयाऽचेलए होइ सचेले आवि एगया।
एयं धम्मं हियं नच्चा नाणी नो परिदेवए १३.

गाथा १३ भावार्थः—कोइ वखत जीर्ण वस्त्रोनी अप्राप्ये वस्त्र रहित होय, अने कोइ वखत स्थविर कल्पादी आश्रयीने वस्त्रसहित पण होय, तेथी वस्त्र सहित, रहित, ए बेहु प्रकारनो धर्म हीतकारी जाणी ज्ञानवंत मुनी शीतकालादिकने विषे हुं शुं करीश? एम खेद न पामे. ॥ १३ ॥

अर्थः—हवे सातमो अरतिनो परीसह कहे छे। गा० ग्रामानुग्राम प्रत्ये री० विचरता साधुने। अ० अणगारने अ० परिग्रह रहितने अ० संयमने विषे अरति अ० उपने प्रवेश करे। तं० ते अरतिना ति० सहे प० परीसहने ॥ १४ ॥

मूलः—गामाणुगामं रीयन्तं अणगारं अकिंचणं।
अरई अणुप्पवेसेज्जा तं तितिक्खे परीसहं १४.

गाथा १४ भावार्थः—हवे अरतिनो परीसह कहे छे. परिग्रहथी रहित एवा मुनीने ग्रामानुग्राम विचरतां संयमने विषे अरति उपजे ते अरति परीसहने खमे. ॥ १४ ॥

अर्थः—अ० अरतिने पि० पाछि कि० करीने वि० आश्रवथि निवर्त्या से आ० आत्मानि रक्षानो करणहार। ध० धर्मने विषे। आ० समस्त पणे रति पामे अथवा धम्मारामे० धर्म रूप आराममने विषे रहे कहेवाने विषे। नि० गयो छे आरंभ जेहथी एहवा धर्म आराममने विषे। उ० उपशांत थको मु० साधु च० प्रवर्ते ॥ १५ ॥

मूलः—अरइं पिट्ठओ किच्चा विरए आयरक्खिए।

धम्मारामे निरारम्भे उवसन्ते मुणी चरे १५.

गाथा १५ भावार्थः—जेनो आत्मा आश्रवथी निवर्त्यो ने जेनाथी आरंभ गयो छे अने छकायनु रक्षण करनार एवो साधु आतिने दुर करीने धर्म रूपीआ आराम (बाग) ने विषे उपशांत थको प्रवर्ते. ॥ १५ ॥

अर्थः—हवे आठमो स्त्रीनो परीसह कहे छे स०कर्म बंधनो संजोग तथा आसक्त थावानो हेतु । ए०ए स्त्री म० मनुष्यनि जा० जे लोकने विषे इ० स्त्रीओ । ज० जे साधुने ए० ए स्त्रीओ प० परिज्ञाए एहवी जाणी प्रवर्ते छे पचखाणे करि पचवी प्रवर्ते छे सु० रुडुकीधुं आचर्यु त० तेणे साधुए सा० चारित्र ॥ १६ ॥

मूलः—८ सङ्गो एस मणुस्साणं जाओ लोगम्मि इत्थिओ ।
जस्स एया परिन्नाया सुकडं तस्स सामण्णं १६.

गाथा १६ भावार्थः—हवे स्त्रीनो परीसह कहे छे. मनुष्य लोकादिकने विषे जे स्त्रीयो थाय छे, ते सर्व प्रकारे कर्मबंधनो संयोग तथा आसक्त (लुब्ध) थवानो हेतु जाणीने पचखाण करये करी छांडे, ते साधुए रुडुं चारित्र आचर्युं ॥ १६ ॥

अर्थः—ए०ए पूर्वोक्त स्त्रीना स्वरूपने ।आ० ग्रहिने मे० बुधिवंत । पं० संसार मांहिखुंची रहिवाने कादव सरिषी॥ इ० स्त्रीओ । नो० ता० ते संघाते प्रवर्तिने नो० वि० संजम जीवतव्यने हणे नहि । च० आचरे धर्मानुष्ठानने अ० आत्मानो ग० गवेषण हार तारणहार ॥ १७ ॥

मूलः—एयमादाय मेहावी पङ्कभूयाओ इत्थिओ ।
नो ताहिं विणिहन्निज्जा चरेज्जऽत्तगवेसए १७.

गाथा १७ भावार्थः—मुक्ति गामी पुरुषने कादवनी पेरे खुंची रहेवानुं कारण ए स्त्री छे एम स्त्रीना स्वरूपने बुद्धिवंत

आर्याने तांताना आत्माने ... होय ते साधु ... होय (ओवा) मे आवर्ं. ॥ १० ॥

अर्थः—हवे चालवानो नवमो परीसह कहे छे ॥ ए० एकलोज रागद्वेष रहित च० विचरे ला० निर्दोष आहारे मेळवीने । त्रा० निर्वाहनो करणहार ॥ अ० जीतिने प० परीसहने । गा० गामने विषे वा० अथवा न० नगरने विषे वा० अथवा । नि० निंथ ॥ नि० वाणीयान धाम निगमने विषे वा० अथवा रा० राजधानीने विषे ॥ १८ ॥

मूलः—ए एग एव चरे लाढे अभिनूय परीसहे ।
गामे वा नगरे वावि निगमे वा रायहाणिए, १८.

गाथा १८ भावार्थः—हवे चालवानो परीसह कहेछे, निर्दोष आहारे करी शरीरनो निर्वाहनो करणहार एवो साधु परीसहने जीतीने, एकलो राग द्वेष रहीत गाम, नगर, निगम (वाणीयाना वास होय ते) ने राजधानी मे विषे विचरे ॥ १८ ॥

अर्थः—अ० गृहस्थादिकनि नेसरा रहित । च० विचरे भि० साधु । ने० न करे प० परिग्रहने । अ० आसक्तता रहित थको । गि० गृह स्थने ॥ अ० घर रहित प० सर्वथा प्रकार विचरे संजमने विषे ॥ १९ ॥

मूलः—असमाणो चरे भिक्खू नेव कुज्जा परिग्गहं ।
असंसत्तो गिहत्थेहिं अणिकेओ परिव्वए १९.

गाथा १९ भावार्थः—गृहस्थादिकनी निश्राय रहीत ममता रुप परिग्रहमां आसक्त (लुब्ध) नहीं थतो गृहस्थ संगाथे परिचय नकरतां, घर रहीत, साधु, नव कल्पी विहार करतो संयमने विषे विचरे. ॥ १९ ॥

अर्थः—हवे १० मो निसीहिया परीसह कहे छे ॥ सु० समसानने विषे सु० शु० अथवा सुना घरने विषे । रु० व० अथवा रुखना मूळने विषे ए० रागद्वेष रहित अ० कुचेष्टा रहित नि० वेसे स्वाध्यायादिकने विषे अर्थ । न० त्रासवे नहि य० वळि पदपूरणे । प० परजीवने ॥२० ॥

मूलः—२० सुसाणे सुन्नगारे वा रुक्खमूले व एगओ
अकुक्कुओ निसीएज्जा न य वित्तासए परं २०.

गाथा २० भावार्थः—हवे निसीहिया परीसह कहीये. स्मशान, सुनांघर, अथवा वृक्षना मुळने विषे पर जीवने त्रास नही पमाडतां कुचेष्टाने राग द्वेष रहीत थइ स्वाध्यायादीकने विषे बेस. ॥ २० ॥

अर्थः—त० तिहा से० ते साधु । अ० बेठ थका । उ० उपसर्ग उपजे अ० तेहने धीरे सहे ॥ सं० संकाय भी० बीहतो थको ॥ न० नजाय । उ० तिहाथी उठिने । अ० अनेरा आ० अकल्पनिक आसन प्रत्ये ॥ २१ ॥

मूलः—तत्थ से अच्छमाणस्स उवसग्गाऽभिधारए ।
सङ्काभीओ न गच्छेज्जा उट्ठित्ता अन्नमासणं २१.

गाथा २१ भावार्थः—तिहां स्मशानादिकने विषे रहेता साधुने उपसर्ग उपजे तो ए मुजने शुं करशे एम जाणी निश्चळ चीत करी खमे, पण ते उपसर्गथी डरी तिहाथी उठी अनेरे अकल्पनीक स्थानके न जाय. ॥ २१ ॥

अर्थः— हवे इग्यारमो सेज्या परीसह कहे छे । उ० उंचा प्रधान ताढ ताप निवारक एहवा । अव० निचा ताढ ताप वाय एहवा । से० एहवे सेज्या थानके करी ॥ त० तपसी भि० साधु । था० संजमने विषे वलवंत । ना० उ० स्वाध्यायादिकनि मर्यादाने न० वि० उलंघे नहि पा० पापदृष्टि प्रमादे वि० मर्यादाने उलंघे ॥ २२ ॥

मूल:—२२ उच्चावयाहिं सेज्जाहिं तवस्सी भिक्खू थामवं
नातिवेलं विहन्नेज्जा पावदिट्ठी विहन्नइ २२.

गाथा २२ भावार्थ—हवे सेज्या परीसह कहीये. ऊंच नीच निवासी सके एवा स्थानने ऊंच नीच निवासी न सके तेवा निवास सेज्या स्थानकने विषे, सीतादीक सहेवाने समर्थ, दुर्वे निवासादीके करी रहीत, संयम मे विषे बळवंत एवा तपस्वी साधु स्वाध्यायादीकनी मर्यादा मोळवे नही, पण जे साधु पाप दृष्टीने प्रमादी होय ते स्वाध्यायादिकनी मर्यादा मोळवे छे. ॥ २२ ॥

अर्थ:—उ० स्रीयादिक रहित ॥ स० उपाश्रयने ल० पामीने । क० शोभनिक अ० अथवा । पा० अशोभनिक कि० किंतु से० मुजने । ए० एक रात्रे सुखदुख क० करशे ॥ ए० एम विचारि त० तिहां रिसन समा पानरूने विषे । अहि० सुखदुख सहियासे ॥ २३ ॥

मूल:—पइरिक्कं वसयं लध्धुं कल्लाणं अदुव पावयं ।
किमेगरायं करिस्सत्ति एवं तत्थऽहियासए २३.

गाथा २३ भावार्थ—शोभनीक अथवा अशोभनीक स्रीयादीक रहीत उपाश्रय पामीने, एक रात्रीये मने सुख दु:ख शुं करशे, एम जाणीने विषम (ऊंचे बराबर नही) भूमी स्थानकने विषे सुख दु:खने समभावे वेदवे. ॥ २३ ॥

अर्थ:—हवे बारमो अक्रोस परीसह कहे छे अ०, अक्रोसे वचने करी प० गृहस्थादिक भि० साधुने ॥ न० ते० ते गृहस्थादिक प्रते । प० न करे क्रोध । स० सरिखो हो० थाय बा० बाळमूर्ख । त० ते माटे भि० साधु न० न करे क्रोध ॥ २४ ॥

मूलः—११ अक्कोसेज्जा परे भिक्खुं न तेसिं पडिसंजले ।
सरिसो होइ बालाणं तम्हा भिक्खू न संजले २४.

गाथा २४ भावार्थः—हवे अक्रोसनो परीसह कहछे. कोइ अनार्य दुष्ट वचने करी साधुने आक्रोशे (मारे) तो तेना उपर क्रोध न करे जो तेना उपर क्रोध करे तो साधु अने बाळ (अज्ञानी) ए बंने सरीखा थाय. ॥ २४ ॥

अर्थः—सो० सांभळीने ण० अलंकारे । फ० कठोर भा० भाषाने । दा० आकरी रुद्र । गा० इंद्रियना समोहने कं० कांटा सरिखा । तु० अण बोल्यो थको कठोर भाषाने उ० हेला मांहि न गणे । नता० ते बोलणहार प्रते म० द्वेष क० न करे ॥ २५ ॥

मूलः—सोच्चाणं फरुसा भासा दारुणा गामकण्टगा ।
तुसिणीओ उवेहेज्जा न ताओ मणसीकरे २५.

गाथा २५ भावार्थः—इंद्रीयना समुहने कांटा सरीखी आकरी कठोर भाषाने सांभळी ने कठोर भाषाने हेलामां गणे नहीं, अने बोलनार उपर द्वेष नही करतां मौन पणुं (बोलवुं नहीं) एवुं धारण करे. ॥ २५ ॥

अर्थः—हवे तेरमो वधनो परीसह कहे छे ह० हण्यो थको न० कोप न करे भि० साधु । म० मने पि० पण न० द्वेष न करे । ति० क्षमाने प० उत्कृष्टी । न० जाणीने । भि० साधुनो ध० धर्मने वि० विशेषे चिं० चिंतवे ॥ २६ ॥

मूलः—१३हओ न संजले भिक्खू मणं पि न पओसए ।
तितिक्खं परमं नच्चा भिक्खू धम्मं विचिन्तए २६.

गाथा २६ भावार्थ—(हवे वधनो परिसह कहे छे) साधुने कोई हणे तो मने फरी पण तेना उपर क्रोध [illegible] न करे, अने साधुनो क्षमा एज धर्म जाणीने पीडाय. ॥ २६ ॥

अर्थः —स० तपस्वी सं० संजती दं० दमेन्द्रि एहवा साधुने ह० हणे को० कोइक अनार्य । न० नथी जी० जीवनो ना० विनाश [illegible] एम ॥ ए० एम एवी परे चिं० विचारे सं० साधु ॥ २७ ॥

मूलः—समणं संजयं दन्तं हणेज्जा कोइ कत्थई ।
नत्थि जीवस्स नासो त्ति एवं चिन्तेज्ज संजए २७.

गाथा २७ भावार्थः—इंद्रियोने दमन करनार एवा तपस्वी संयतीने ग्राम नगरादिकने विषे कोइक अनार्य हणे, त्यारे एम माने के मारा जीवनो नाश नथी एम साधु विचारे. ॥ २७ ॥

अर्थः —हवे अठ्ठमो याचनानो परिसह कहे छे दु० दोहिलो ग० निश्चे भो० आमन्त्रण । अ० अणगारने भि० साधुने स० सर्व कल्पनिक वस्तु । से० ते साधुने जा० जाच्युं हो० होय न० नथी कि० काइए अ० अणजाच्युं ॥२८॥

मूलः—१४दुक्करं खलु भो निच्चं अणगारस्स भिक्खुणो ।
सव्वं से जाइयं होइ नत्थि किंचि अजाइयं २८.

गाथा २८ भावार्थ—(हवे याचनानो परिसह कहे छे)हे शिष्य! महातपस्वी [illegible] कोइ पण [illegible] अणगार [illegible], [illegible] हमेशा [illegible] ते निश्चे दोहीलुं छे ? पण [illegible] सर्व कल्पनीक वस्तु साधुने याची होय पण कांइ अणयाची न होय ॥२८॥

[illegible] गो० गोचरीने [illegible] प० [illegible] साधुने । [illegible] मो० सुखे [illegible] से०

थेदभटो मुजने अ० गृहस्थावास ति० एकरणी भणी । इ० इम साधु न० न चिंतवे ॥ २८ ॥

मूलः—गोयरग्गपविट्ठस्स पाणी नो सुप्पसारए ।
सेओ अगारवासु त्ति इइ भिक्खू न चिन्तए ॥ २९.

गाथा २९ भावार्थ—गोचरीने विषे प्रवेश करतां साधु छजाए करी मुखे हाथ लांबो न करीशके, ते वारे (भिक्षापूर्णाथी) श्रेय गुजने गृहस्थावासपणुं एम साधु न चिंतवे. ॥ २९ ॥

अर्थः—हवे पनरमो अलाभ परीसह कहे छे ॥ प० गृहस्थना घरने विषे घा० आहारने । ए० गवेषे भो० भोजन प० निपने छते ल० लाधे पिं० आहार वा० अथवा अ० अणलाधे छते । ना० तपावे नहि जीवने हर्ष विखवाद न करे पं० पंडित ॥ ३० ॥

मूलः—१५परेसु घासमेसेज्जा भोयणे परिणिट्ठिए ।
लद्धे पिण्डे अलद्धे वा नाणुतप्पेज्ज पण्डिए ॥ ३०.

गाथा ३० भावार्थ—(हवे अलाभ परीसह कहे छे) गृहस्थनां घरने विषे आहारने गवेषे (शोधे) ते वारे भोजन निपने छते, आहार मळे अथवा न मळे तो पंडीत साधु हर्ष विखवाद तजी पोताना जीवने तपावे नहीं. ॥ ३० ॥

अर्थः—अ० आज ए० कदाचित अ० हुं न० नथी पाम्यो । अ० संभावनाए । ला० आहारनो लाभ सु० आगाळे काळे सि० होय जो० जेसाधु । ए० एणीपरे प० आलोचि दिन मन रहित । अ० अलाभ परीसह तं० ते साधुने न० न पिडे ॥ ३१ ॥

मूलः—अज्जेवाहं न लब्भामि अवि लाभो सुए सिया ।

जो एवं पडिसंचिक्खे अलाभो त न तज्जए

गाथा ३१ भावार्थ—कदाचित् आहारनो लाभ हुं आज नथी पाम्यो तो आगळ लाभ थशे, एम आलोची साधु दीन
(थाय) मन रहीत होय तेहने अलाभ परीसह न पीडे. ॥ ३१ ॥

अर्थः-- हवे रोगनो परीसह कहे छे ॥ न० जाणीने उ० उपन्यो दु० रोगादिक वे० वेदनाए करि दु० दुखे
पीडयो थको । अ० दिनपणा रहित था० थाय आत्माने प० प्रज्ञावंत ज्ञान विषे ॥ पु० रोग फरस्यो थको त० तिहां
प्रज्ञाने विषे आत्माने थापे छे । अ० अहियासे खमे ॥ ३२ ॥

मूलः—नच्चा उप्पइयं दुक्खं वेयणाए दुहट्टिए ।
अदीणो थावए पन्नं पुट्टो तत्थऽहियासए ३२.

गाथा ३२ भावार्थ—हवे रोगनो परीसह कहे छे. रोगादिक उपनो जाणीने, नाना प्रकारना फोडला रोगनी वेदनाये
पीडयो थको, पोतानी प्रज्ञा (बुद्धी) थी अदीन (शुद्धात) पणाये आत्माने स्थापी रोगनो परीसह खमे. ॥ ३२ ॥

अर्थः—तेगि० वहिगणी कराव्यो न० अनुमोदे नहि तो करे करावे किहांथी । सं० समाधि सहित रहे अ० चारित्र
सामांत गवेषक ॥ ए० एणी विधे खु० जे भणी त० ते साधुने सा० चारित्र पालतां सोहिलो ज० जे पडिगणु वैदु न०
न करे पोते ॥ न० परगृहस्थ पासे न करावे ॥ ३३ ॥

मूलः—तेगिच्छं नाभिनन्देज्जा संचिक्खऽत्तगवेसए ।
एवं खु तस्स सामण्णं जं न कुज्जा न कारवे ३३.

गाथा ॥ ३३ ॥ भावार्थः—माहरे असाता वेदनी कर्म छे तेथी आ रोग उत्पन्न थयेल छे, एम जाणी रोग टाळवाने अर्थे पोते वैदुं करे नही, अनेरा गृहस्थ पासे वैदुं करावे नही, तेम वैदुं करतां ने भलुं पण न जाणे, अने चारित्र आत्माने गवेषी समाधीने विषे प्रवर्ते (आ वैदुं नही करावनारुं आचार जीन कल्पी तथा अभीग्रहधारी आश्री छे.) ॥ ३३ ॥

अर्थः—हवे सतरमो त्रणा फरसनो परीसह कहे छे ॥ अ० अल्प वस्त्रना धणीने तथा नग्न साधुने । लु० लुख वर्तिने । सं० संजतिने त० तपस्वीने त० तृणाने विषे सुता साधुने ॥ हु० होयगा० शरिरनी वि० विराधना पिडा ॥३४॥

मूलः—१७अचेलगस्स लूहस्स संजयस्स तवस्सिणो ।
तणेसु सयमाणस्स हुज्जा गायविराहणा ३४.

गाथा ॥३४॥ भावार्थः—(हवे त्रणा फरसनो परीसह कहे छे) लुख वर्ति, संयमवंतने तपश्री एवा अल्प वस्त्र धारी तथा वस्त्र रहीत साधुने त्रणांने विषे सुतां बेसतां शरिरने विषे पीडा होय. ॥ ३४ ॥

अर्थः—आ० तावडाने नि० पडवे करि । अ० घणी ह० होय वे० पीडया ॥ ए० एणीपरे न० जाणीने न० न भोगवे तं० वस्त्रने मर्यादाथी अधिक तथा अकल्पनिक त० तृण करि त० पिडया थका साधुने ॥ ३५ ॥

मूलः—आयवस्स निवाएण अउला हवइ वेयणा ।
एवं नच्चा न सेवन्ति तन्तुजं तणतज्जिया ३५.

गाथाः—॥३५॥ भावार्थ—तडकाने पडवे करी त्रणाना स्पर्शथी वेदना प्रगट थएल जाणी ते वेदनाए पीडयो थको वस्त्र न भोगवे, (आ आचार जीन कल्पी आश्री समजवो.) ॥ ३५ ॥

अर्थः—(हवे अढारमो जल मेलनो परीसह कहेछे) कि क्लि० प्यो मेले करि गा० सारिर तोहि पण मे० मर्यादावंत

मूलः—१८किलिन्नगाए मेहावी पङ्केण व रएण वा ।
घिंसु वा परितावेण सायं नो परिदेवए ३६.

गाथा ॥३६॥ भावार्थ—हवे मेलनो परीसह कहे छे. स्नानमलकाये करी, शरीरने मेले करी, अथवा परसेवाना पाणी, मेले करी शरीर व्यास थयेल होय, अने ग्रीष्म ऋतुमां तथा शरद ऋतुमां ताये करी पीडाणो थको मर्यादावंत साधु पाणीए करी स्नान करवानी इच्छा न करे ॥ ३६ ॥

अर्थः—के० वेदनासहे । नि० कर्म नीर्जरा पे० वांछतो थको ॥ आ० आर्य धर्म चारित्र धर्मने अ० प्रधान जाणीने । जा० जिहां लगे । स० शरीरनो । भे० विनाश होय एहवे आशवित मुनि । इ० एम ज० मेलने का० कायाए धा० राखे॥३७॥

मूलः—वेएज्ज निज्जरापेही आरियं धम्मणुत्तरं ।
जाव सरीरभेओ त्ति जल्लं काएण धारए ३७.

गाथा ३७ भावार्थ—उत्तम चारित्र धर्म ग्रहण करेलो जाणी, कर्म क्षय करवाने इच्छतो थको, ज्यां सुधी शरीरनो विनाश होय त्यां सुधी कायाने विषे मेल धारण करी परीसह खमे. ॥ ३७ ॥

अर्थः—हवे ओगणीसमो सत्कार पुरस्कारनो परीसह कहे छे । अ० नमस्कारनुं करवुं अ० उठीने उभुं थवुं । सा० समादिक कु० करे नि० आमंत्रण आहारादिकनो जे० जे कोई रसाति अथवा परमाते । ता० ते अभिया मनादिकने

प० अंगीकार करे छे । न० ते० ने अंगीकारना करणहारने । न० पी० प्रसंशे नहि जे धन्य ए मांनसनमांन पामे छे मु० साधु होय ते प्रसंशे नहि साधु केहवो होय ॥ ३८ ॥

मूलः—१एअभिवायणमब्भुट्ठाणं सामी कुज्जा निमन्तणं ।
जे ताइं पडिसेवन्ति न तेसिं पीहए मुणी ३८.

गाथा ३८ भावार्थ.—(हवे सरकार पुरकार परीसह कहे छे) कोइ अन्यमतीने तथा पोताना गच्छनाने राजा प्रमुख, नमस्कार करे उठी उभा थातां, आहारादीकनी निमंत्रणा करतां, अभीवंदनादीए अंगीकार करतां, एवी सरकार सम्मानदर मोटी रुधी जोइने ए परपाखंडी प्रमुख धन्य छे एम साधु प्रसंशा करे नही. ॥ ३८ ॥

अर्थः—अ० पातला कषाय छे जेहने । अ० अल्प छे इच्छावांछा जेहने।अ० अज्ञात कुले आहारना । ए० गवेषणहार । अ० लोलपीणा रहित । र० रसादिकने विषे । न० अ० गृध न होय एहवा साधु होय ते । ना० तपे नहि सतकारादिक दिधेअणदिधे छते प० प्रज्ञावंत ॥ ३९ ॥

मूलः—अणुक्कसाई अप्पिच्छे अन्नाएसी अलोलुए ।
रसेसु नाणुगिज्झेज्जा नाणुतप्पेज्ज पन्नवं ३९.

गाथा ३९ भावार्थः—जे साधुने कषाय तथा लोभ थोडो होय, वस्त्रादिकनी वांछा अल्प होय, अज्ञातकुले (पोतानी ज्ञातीलोक छियो एम नही एवी रीते) आहारनो गवेषण (शोधन) हार होय, मधुरादिक पांच रसना सरस आहारने विषे लुब्धपणारहित होय, एवो प्रज्ञावंत साधु सत्कारादीक देवाथी तथा नही देवाथी तपे नही. ॥ ३९ ॥

अर्थः—हवे वीसमो प्रज्ञा परीसह कहे छे ॥ से० हवे साधु एम जाणे नू० निश्चे म० मे पु० पूर्व भवने विषे । क० शुभ कर्तव्य विनयादि । ना० ज्ञान पामीए एहवुं फ० फल छे जेहनुं क० कीधा एहवा कर्तव्य जे० जेणे शुभ कर्तव्ये करी । ऽहं० हुं नर मनुष्य अ० ज्ञानने सनमूख थको जाणी छे ॥ पु० प्रश्नादिक पूछ्यो थको के० कोइ प्रश्ने पूछनार क० कोइ स्थानकने विषे एम जाणी प्रज्ञानो गर्व न करे ॥४०॥

मूलः—२० से नूणं मए पुव्वं कम्माऽणाणफला कडा ।
जेणाहं नाभिजाणामि पुट्ठो केणइ कण्हुई ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः—(हवे प्रज्ञा परीसह कहे छे) ज्ञाननी प्रशंसा तथा विनयादीक एवा ज्ञान पामवाना शुभ कृत्य निश्चे मैं पूर्व जन्मान्तरे करेल हशे तेथी करी हुं नर मनुष्यपणे करी, कोइक स्थानक विषे कोइ मनुष्यादीके पुछ्या थका जीवादिक पदार्थ जाणुं छुं, एम प्रज्ञावंत साधु जाणे ॥ ४० ॥

अर्थः—वली एम जाणी गर्व न करे ते कहे छे ॥ अ० हवे जो गर्व करीशतो । प० पछे आगले भवे उ० उदय आवशे क० कर्म जेहनां ऽ० अज्ञान छे जेहनां फल क० कीधा एहवा पोताना । ए० एणीपरे अ० स्वच्छ करे अ० आत्माने । न० जाणीने क० कर्म कर्तव्यनां फल ॥ ४१ ॥

मूलः—अह पच्छा उदिज्जन्ति कम्माऽणाणफला कडा ।
एवमस्सासि अप्पाणं नच्चा कम्मविवागयं ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थः—हवे जो प्रज्ञा पामीने गर्व करीश तो, पोताना कृत्यनुं अज्ञान रुप फल एहवां कर्म

आगले जन्मांतरे उदय आवशे एम शुभाशुभ कर्मोनां फल जाणीने प्रज्ञावंत साधु पोताना आत्माने स्वस्थ करी प्रज्ञा (ज्ञान) नो गर्व न करे ॥ ४१ ॥

अर्थः—हवे एकवीसमो अज्ञान परीसह कहे छे ॥ नि० निर्थक छते । वि० निवर्त्यो हुं मे० मैथून थकी सु० रुडीपरे सं० इंद्रिने संवरवे करी जो० जो हुं स० प्रत्यक्ष फट प्रगट जीवादिक पदार्थने ना० न जाणुं ध० वस्तुनो स्वभाव । क० मोक्षनो हेतु । पा० नरकनो हेतु ॥ ४२ ॥

मूलः—२१ निरट्ठगम्मि विरओ मेहुणाओ सुसंवुडो ।
जो सक्खं नाभिजाणामि धम्मं कल्लाणपावगं ॥ ४२ ॥

गाथा ४२ भावार्थः—हवे अज्ञाननो परीसह कहे छे. धर्म वस्तुनो स्वभाव, मोक्षनो तथा नरकनो हेतु, प्रत्यक्ष जीवादीक पदार्थ हुं नथी जाणतो तेथी रुडी पेरे इंद्रीओने संवरवेकरी मैथुनथकी हुं निर्थक निवर्त्यो, कारण के कांइ ज्ञानादीक सीधी मुजने प्रगट न थइ एम साधु न चींतवे ॥ ४२ ॥

अर्थः—त० तप अणसण करी उ० तप विशेष ध्यानने आ० अंगीकार करीने प० भिक्षूनी पडिमाने । प० पडिवर्जता आदरतां मूजने । ए० एणीपरे पि० पण । वि० विचरता मे० मूजने छ० छद्मस्तपणे । नि० निवर्त्यो न० नहि ॥ ४३ ॥

मूलः—तवोवहाणमादाय पडिमं पडिवज्जओ ।
एवं पि विहरओ मे छउमं न नियट्टए ॥ ४३ ॥

गाथा ४३ भावार्थः—वळी अणसणादीक तप तथा शास्त्र भणतां करवुं ते उपधान तप, भद्र गळा महाभद्र एवी भिक्षुनी प्रतीमादीक अंगीकार करी विचरतां पण मुजने छद्मस्थ ज्ञानावरणीयादीक कर्म निवर्तं नहि अने केवलज्ञान न थयुं (एम साधु न विचारे) ॥ ४३ ॥

अर्थ—हवे बावीसमो दंसण परीसह कहे छे। न० नथी नू० निश्चे। प० परलोक स्वर्गादीक। इ० वळी ऋद्धि आदिक रुथि वा० अथवा नि० प्रवृत पूरवे त० तपसीने अ० अथवा वं० वंचोईं मि० हुं। नि० एणे कारणे। इ० एम भि० साधु न० न चिं० चिंतवे ॥ ४४ ॥

मूलः—२२ नत्थि नूणं परलोए इड्ढी वावि तवस्सिणो।

अदुवा वञ्चिओ मि त्ति इइ भिक्खू न चिन्तए ॥ ४४ ॥

गाथा ४४ भावार्थः—(हवे बावीसमो दर्शन परीसह कहे छे) मन्त के कुंचनादीक करवं करी ज्यर्थ मारा आत्माने भोगथकी छेतर्यो? कारण के तपस्वीने स्वर्गादिक परलोक नथी तथा आमोसहीआदीक लब्धिनी ऋद्धि पण नथी एवुं साधु न चिंतवे ॥ ४४ ॥

अर्थ—अ० हुवा पूर्वे जि० जिन तीर्थंकर अनंता। अ० वरतमान वर्ते छे जि० जिन तीर्थंकर। अ० अथवा ऽ० पण भ० आगमे काळे हुस्ये तीर्थंकर मु० मृषावादने ते० सर्व तीर्थंकर। ए० एणीपरे आ० बोल्या इ० एम भि० साधु न० न चिं० चिंतवे ॥ ४५ ॥

मूलः—अभू जिणा अत्थि जिणा अदुवावि भविस्सई।

मुसं ते एवमाहंसु इइ भिक्खू न चिन्तए ॥ ४५ ॥

गाथा ४५ भावार्थः—पुर्वे अनंता जीनतीर्थंकर थया, वर्तमानकाले जीनतीर्थंकर वर्ते छे अथवा आगामीकाले जीनतीर्थंकर थशे ए त्रण कालना सर्व जीनतीर्थंकरे स्वर्गादीक परलोक छे एम कहेलुं छे ते मृषावाद (जुठुं) बोल्या छे एम साधु न चिंतवे ॥ ४५ ॥

अर्थः—ए० पुर्वे कह्या प० परीसह स० बावीस सघला ॥ का० काश्यप गोत्रि महावीरे प० कह्या परूप्या । जे०जेथी धीर्यवंत भि०साधु न० न वि०हणे संजमने । पु०फरस्यो पीड्यो के०बावीस परीसह मांहिला कोणे क० कोइ थानकने विषे । त्ति० एम बे० कहुंछुं ॥ ४६ ॥ इति बावीस परीसह अध्ययन द्वितीयं समत्तं ॥ ४६ ॥

मूलः—एए परीसहे सव्वे कासवेण पवेइया ।
जे भिक्खू न विहन्नेज्जा पुट्ठो केणइ कन्हुई ॥ ४६ ॥ त्ति बेमि

गाथा ४६ भावार्थः—पुर्वे कहेला ए सर्व बावीस परीसह कास्यपगोत्री श्रीमहावीरदेवस्वामीए कहेला छे, ए बावीस परीसह मांहीलो कोइपण परीसहे पीड्योथको जे धैर्यवंत साधु होय ते संयमने हणे नही, एम सुधर्मास्वामी पोताना जंबूस्वामी नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू ? जेम में श्रीमहावीरदेवस्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम में तुज प्रत्ये कह्युं ॥ ४६ ॥

[... परीसह नामना बीजा अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण ॥ २ ॥]

अर्थः—च० च्यार प० उत्कृष्टां मु० मुगति पामवानां कारण छे । दु० पामवां दोहिलां इ० एह संसारनी मांहे जं० जीवने ॥ मा० मनुष्यपणो १ सु० सिद्धांतनो सांभळवो २ स० शुद्ध मार्गनो सद्दहवो ३ । सं० संजमने विषेय० वली वी० बळ माक्रमनो फरवो ४ ॥ १ ॥

मूलः—चत्तारि परमङ्गाणि दुल्लहाणीह जन्तुणो ।
माणुसत्तं सुई सद्धा संजमम्मि य वीरियं ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—१ मनुष्यनो जन्म, २ धर्मशास्त्रनुं सांभळवुं, ३ शुद्ध मार्गनी श्रद्धा, ४ अने संयमने विषे बळपराक्रमनुं फोरववुं ए च्यार मुक्ति पामवानां उत्कृष्टां कारण ए संसारमांही आ जीवने पामवां दोहीलां छे॥१॥

अर्थः—सम० पाम्यो ण० वचनालंकारे सं० संसारने विषे । ना० नाना प्रकारना गो० गोत्रने विषे अवतरे जा० नाना प्रकारनी जातिने विषे अवतरे । क० कर्म ना० नाना प्रकारनां क० करीने । पु० जूदा जूदा भवे करी वि० संपूर्ण लोक फरनारी प० जीव सर्वे ॥ २ ॥

मूलः—समावन्ना ण संसारे नाणागोत्तासु जाइसु ।
कम्मा नानाविहा कट्टु पुढो विस्संभिया पया ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—हवे मनुष्यजन्म प्राप्ती दुष्कर छे ते कहे छे, ए संसारने विषे नाना (विवीध) प्रकारनां कर्म करी नाना प्रकारना गोत्र अने जातिने विषे जुदे जुदे भवे करी सर्व जीव संपुर्ण लोक फरनारे

करी भयों छे. ॥ २ ॥

अर्थः—ए० एकदा प्रस्तावने विषे जीव दे० देवलोकने विषे उपजे नर० नरकने विषें वि० पण ए० एकदा प्रस्तावे उपजे जीव । ए० एकदा प्रस्तावे आ० असुरकुमार संबंधि का० काय प्रत्ये उपजे । अ० जेहवा कर्म करे तेहवे कर्मे करी जीव । तेहवी गतिए ग० जाय ॥ ३ ॥

मूलः—एगया देवलोएसु नरएसु वि एगया ।
एगया आसुरं कायं अहाकम्मेहिं गच्छई ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—एकदा ए जीव शुभकृत्यथी सुधर्मादीक देवलोकने विषे उपजे, एकदा ए जीव अशुभकृत्यथी नर्कने विषे उपजे, एकदा असुरकुमार भवनपतीने विषे उपजे एम जेवां कर्म करे तेहवां कर्म करी तेगतिने विषे जाय. ॥ ३ ॥

अर्थः—ए० एकदा प्रस्तावे ख० क्षत्रि जाति हो० होय त० तेवार पछी चं० चंडाल होय बो० जूदी मा बापनी जातिथी उपनो होय । त० तेवार पछी की० कीडो प० पतंग य० वली । त० तेवार पछी कुं० कुंथुओ पि० किडि होय ॥ ४ ॥

मूलः—एगया खत्तिओ होइ तओ चण्डालबोक्कसो ।
तओ कीडपयङ्गो य तओ कुन्थुपिवालिया ॥ ४ ॥

[illegible] क्षत्री थाय एकदा चंडाल पण थाय, मातापीतानी जाती जुदी एवा

वकुण कुन्थे विषे उपजे नेपन किडो पतंगीयो कंथवो ने कीडो पण थाय. ॥ ४ ॥

अर्थः—एवं० एणीपरे आ० परिभ्रमण करे जो० जीवा जोनीने विषे ॥ पा० जीव क० कर्म कि० मेले क-र्मने व्याप्त ॥ न० नीवर्त्यो नहि सं०संसारने विषे ॥ स०जेम सर्व अर्थने य०विषे ख०क्षत्रि त्रपती न पामे तेम॥५॥

मूलः—एवमावट्टजोणीसु पाणिणो कम्मकिब्बिसा ।
न निविज्जन्ति संसारे सवट्ठेसु य खत्तिया ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—एणीपरे मैला कर्म करीने जीव जीवायोनीने विषे परीभ्रमण करतां संसारने विषे पार निरवे नहि, जेम घणी संपत्ति छतां संतोष न पामे तेम ए जीव संसारमांही फरतो संतोष न पामे॥५॥

अर्थः—क०कर्मने सं०संजोगे उदये करी जीव स०मूर्छ होय । दु०दुखीयो थाय ब० घणी वेदना पामे अ० मनुष्यनी जोनी विना । जो० अनेरी नरकादिक जोनीने विषे । वि० विशेषे ह० हणाय छे पीडा पामे छे पा० जीव ॥ ६ ॥

मूलः—कम्मसङ्गेहिं सम्मूढा दुक्खिया बहुवेयणा ।
अमाणुसासु जोणीसु विनिहम्मन्ति पाणिणो ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—कर्मना संजोगे करी जीव मुर्छ अने दुःखी थाय, घणी वेदना पामे मनुष्यनी योनी सिवाय नर्क तिर्यंचनी योनीने विषे ए जीव विशेषे करीने पीडा पामे छे. ॥ ६ ॥

अर्थः—क० अशुभ कर्मने तु० अनुक्रमे हाणे प० मनुष्य जनमेज प्राप्ते करी । आ० अनेक

भव परिभ्रमण करतां अनुक्रमे क० कितनेक ओ० एम निश्चे । जी० जीव सो० विशुध कर्मने शुभकर्मने अ० पामवा थका । आ० अंगीकार करे पामे । म० मनुष्यपणो ॥ ७ ॥

मूलः—कम्माणं तु पहाणाए आणुपुव्वी कयाइ ओ ।
जीवा सोहिमणुप्पत्ता आययन्ति मणुस्सयं ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—आ संसारमांही अनुक्रमे फरतां मनुष्यगती पामवाने विघ्नकारी एवा अशुभ कर्म क्षय थवाथी ने शुभकर्मना उदयथी कोइकवार जीव मनुष्य जन्म पामे. ॥ ७ ॥

अर्थः—मा० मनुष्य संबंधि वि० शरीरने ल० पामिने पण पुनः । सु० सांभळवो ध० धर्मनो । दु० घणो दुर्लभ । जं० जे धर्मने सो० सांभळीने प० अंगीकार करीने । त० बार प्रकारे तपने खं० क्षमाने अ० दयाने ॥ ८ ॥

मूलः—माणुस्सं विग्गहं लद्धुं सुई धम्मस्स दुल्लहा ।
जं सोच्चा पडिवज्जन्ति तवं खन्तिमहिंसयं ॥ ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—मनुष्यनुं शरीर पामीने जे बारप्रकारे तप क्षमा अहिंसा सांभळीने अंगीकार करवा रूप एवा धर्मनुं सांभळवुं दुष्कर ॥ ८ ॥

... सांभळवुं ल० पामीने स० शुद्ध सद्दहणा । प० अतिशे दु० दोहिली । ... घणा जमाली प्रमुख पा० भ्रष्ट थाय छे ॥ ९ ॥

मूलः—आहच्च सवणं लध्धुं सद्धा परमदुल्लहा ।
सोच्चा नेआउयं मग्गं बहवे परिभस्सइ ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—कदाचित् एवुं सांभळवुं पाम्यो तो शुद्ध श्रद्धा अतिदुष्कर कारणके न्याय मार्ग मोक्ष मार्गने सांभळीने जमाली प्रमुख घणा जीव धर्मथी भ्रष्ट थाय. ॥ ९ ॥

अर्थः—सु० मनुष्यपणो धर्मनुं सांभळवुं च० वळी ल० पामीने स० शुद्ध सद्दहणा पामीने । च० वळी वी० संजमने विषे बळ वीर्यनो फोरववो पु० वळी० दु० दुर्लभ । ब० घणाजन रो० रोचवता नि० थकां । नो० नहि य० ए णं० धर्मने । प० अंगीकार करे ॥ १० ॥

मूलः—सुइं च लध्धुं सद्धं च वीरियं पुण दुल्लहं ।
बहवे रोयमाणा वि नो य णं पडिवज्जई ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—मनुष्यनो जन्म, धर्मनुं सांभळवुं, शुद्ध श्रद्धा पामीने पण संयमने विषे बळवीर्य पराक्रम पुरुषाकारनुं फोरववुं दुष्कर कारण के घणा जीव धर्मने रुचवता थकां पण धर्मने अंगीकार करे नहि ॥१०॥

अर्थः—मा० मनुष्यपणाने विषे आ० आव्यो थको । जो० जे जीव ध० धर्मने सो० सांभळीने स० सद्दहे । त० तपस्वी वी० संजमने विषे उद्यमने ल० पामीने सं० आश्रवनो रुंधणहार साधु नि० टाळे र० कर्मरजने ॥ ११ ॥

मूलः—माणुसत्तंमि आयाओ जो धम्मं सोच्च सद्दहे ।

छप्पन्न कोटि सहस्र वरस एटले एक पूर्व होय एहवा असंख्याता पूर्वनाइं एहवी सात ठाणांग बीजुं उद्देसे तथा अनुयोगद्वारे वा० वरसना मांहि व० असंख्याता वरस ॥ १५ ॥

मूलः—अप्पिया देवकामाणं कामरूवविउव्विणो ।
उड्ढं कप्पेसु चिट्ठन्ति पुव्वा वाससया बहू ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—पाछला पुन्ये करी देवता रूवरी काम भोग पाम्या छे ते पोतानी इच्छा मुजब वैक्रेय नवां नवां रूप करी सुख भोगवता थका उंचा देवलोकथी पण उपर नव ग्रैवेयक अनुत्तर विमानादीकने विषे असंख्याता वर्ष सुधीनुं आयुष्य भोगवे ॥ १५ ॥

अर्थः—त० ते देवलोकने विषे । ठि० रहीने ज० जे ठा० स्थानक ते विमानने विषे । ज० देवता आ० आउखाने ख० क्षय छते चु० चवीने । उ० उपजे मा० मनुष्यनी जो० जोनी प्रते से० ते पुण्यवंत जीव द० दश अंग छे जेहने एहवो अ० होय ॥ १६॥

मूलः—तत्थ ठिच्चा जहाठाणं जक्खा आउक्खए चुया ।
उवेन्ति माणुसं जोणिं से दसङ्गेऽभिजायए ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—तिहां देवलोकना स्थानकने विषे रहीने देवतानुं आयुष्यपुर्ण करीने शेषपुन्य रहेलुं निमित दशांग (दशवस्तु) वस्तु सहित मनुष्य होय. ॥ १६ ॥

[illegible] घर हि० सुवर्णादिक धन च० चउ० प० पसुआदिक दा०

... तदुन्नत उ० उपजे ॥१७॥

मूलः-खित्तं वत्थु हिरण्णं च पसवो दासपोरुसं ।
चत्तारि कामखन्धाणि तत्थ से उववज्जई ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—१ उघाडी भूमिका (खेतादीक) २ ढांकी भूमिका. (घरमहेल) ३ सुवर्णादिधन ४ पशुआदिक दास दासी मनुष्य ए चार कामभोगना स्कंध (पहेले ए चार बोल) मळीने एक बोल समजवो अने आ १७ मी गाथानो पूर्वार्ध १८ मी गाथाए थने ॥ १७ ॥

अर्थः—मि० मित्रवंत होइ २ ना० न्यातिवंत होइ ३ उ० उंचागोत्रना धणी होइ ४। व० भलावरिरना वर्णवंत होइ। ५ अ० रोग रहित शरिर होइ ६ म० महा मडावंत होइ। ७। अ० विनित होइ ८ ज० जस-वंत होइ ९। ब० बळवंत होइ १० ॥ १८ ॥

मूलः-मित्तवं नायवं होइ उच्चगोए य वण्णवं ।
अप्पायंके महापन्ने अभिजाए जसो बले ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः—२ घणी सगा मित्रवंत होय ३ मोटी न्यातिवंत होय ४ उंच गोत्रनो धणी होय ५ सारिखो रूपाळो वर्ण होय ६ रोगरहीत होय ७ महाबळ (बुद्धि)वंत होय ८ विनयवंत होय ९ यशवंत होय १० बळवंत होय ए दस बोलनी सामग्री जिहां होय तिहां ते पुन्यवंत जीव उपजे. ॥ १८ ॥

अर्थः—भोगविने मा० मनुष्य संबंधी भो० भोग। अ० अनोपम भोगवे अ० पूरु आउखो पामे अग्रा

पूरो आउपो भोगवे। पु० पुर्व भवने विषे वि० निदांन रहित निर्मल स० सत शोभनीक धर्म पाल्यो छे जग एहवो जे जीव के० निष्केवल कलंक रहित बो०जिनधर्मनि माप्ति रुप बोध बीजने बु० पामीने ॥ १९ ॥

मूलः—भोच्चा माणुस्सए भोए अप्पाडिरूवे अहाउयं।
पुव्विं विसुद्धसद्धम्मे केवलं बोहि बुज्झिया ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः—पुर्णआयुष्य पामे पथवा पुर्णआयुष्य सुधी अनुपम मनुष्य संबंधी कामभोग भोगवीने नियाणा (सुकृत्यनुं वळ मागी लेवुं ते) दीकरहीत निर्मळ धर्मचारित्र पाळ्युं हतुं ते केवळीए भाष्यो धर्म सम्यक्त सहित ग्रही प्रतिबुझी (समजी) चारित्र अंगिकार करे. ॥ १९ ॥

अर्थः—च० पुर्वोक्त चार अंगने दु० पांमवा दोहिला। म० जाणीने सं० संजमने प० अंगिकार करे, करिने। त० तपकरि धु० टालेक० कर्मनी प्रकृतिओने। सि० सिद्ध ह० होइ सा० सास्वतो त्ति० इमवे० कहुछउं ॥२०॥

॥ इति चाउरङ्गिज्जं नामे अध्ययनं तृतीयं समत्तं ॥ ३ ॥

मूलः—चउरङ्गं दुल्लहं मत्ता संजमं पडिवज्जिया।
तवसा धुतकम्मंसे सिद्धे हवइ सासए ॥ २० ॥ त्ति बेमि

गाथा २० भावार्थः—पुर्वोक्त चार अंगने पामवां दोहीलां जाणीने संयम अने तप अंगीकार करिने कर्मना अंशने टाळीने शाश्वतो सिद्ध थाय. एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबूस्वामी नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू? जेम मे श्री महावीरदेव समिपें सांभळ्युं हतुं तेम मे तुजमत्ये कह्युं. ॥ २० ॥

(इतिश्री चतुरंगी नामना त्रीजा अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण. ३)

अर्थः—अ० त्रूटोसंधाइ नहि जी० आउखो ते माटे मा० मकरिश प० प्रमाद । जरो० जरावंत पुरुषने हु० निश्चे न० नथी ता० त्राण सरण कोइ । ए० एमरि० जाणी । ज० हेजनप० प्रमादि कृ० प्रशे० ज्युं० विचारणा वि० विशेषे हिं० हिंस्याना करण हार अ० अजितेंद्रि गि० कोइनो सरण इहसे ॥ १ ॥

मूलः—असंखयं जीविय मा पमायए जरोवणीयस्स हु नत्थि ताणं ।

एवं वियाणाहि जणे पमत्ते कण्णु विहिंसा अजया गिहिन्ति ॥ १॥

गाथा १ भावार्थः—हवे चोथा अध्ययननो भावार्थ कहे छे. (प्रश्या कालनी परे) आयुष्य त्रुट्युं फरी संधाय नही एम जाणी हे जीव ! प्रमाद न कर ! कारण के ज्यारे जीवने जरा (वृद्धावस्था) आवशे त्यारे कोइ पण तेने बचावी शकशे नही तेथी ए जीवने कोइ सरण नथी एम जाणीने अहोभव्यो ! प्रमाद छांडो ??? केमके हिंसानो करनार इंद्रीयोने पोताना वशमां नही राखनार ए केनुं शरण ग्रहशे ??? ॥ १ ॥

अर्थः—जे० जे कोइ पा० पाप कर्मे करि ध० धनने म० मनुष्य स० मेळवे छे । अ० अमृतनिपरे ग० ग्रहिनेरापेले प० छांडिने ते० ते पा० संसार रूप पासने विषे टि० रह्याथका न० मनुष्य वे० वैरे बं० बंधाणाथका न० नरकने विषे उ० उपजे० ॥ २ ॥

मूलः—जे पावकम्मेहि धणं मणूसा समाययन्ती अमइं गहाय ।

पहाय ते पासपयट्टिए नरे वेराणुबद्धा नरयं उवेन्ति ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—ए संसारने विषे पुत्रकलत्रादीकना पासने विषे बंधायाथका जे कोइ मनुष्य

पातकां करी धन मेळवीने तेने अमृतनी पेरेग्रहण करि राखे छे ते धनादीकने छांडीने घणां पाप करी घणा जीवनी साथे वैर उपराजीने ए जीव नर्कने विषे उपजे (पण ते वखते ते धन तेने सरण न थाय) ॥ २ ॥

अर्थः—ते० चोर ज० जिम स० खात्रनामूखने विषे पडयो थको ग० गृहो थको । स० पोताना क० कर्मे करि कि० पीडाइ पा० पापनोकारणहार । ए० एणीपरे प० जीव पे० परलोकने विषे । इ० ए च० वली लो० लोकने विषे । क० कीधा क० कर्मनो । मु० मूकायवो । न अ० नथी तथा न० भोगव्या विना मूकायवो नथी॥३॥

मूलः—तेणे जहा सन्धिमुहे गहीए सकम्मुणा किच्चइ पावकारी ।
एवं पया पेच्च इहं च लोए कडाण कम्माण न मुक्ख अत्थि॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—पापकर्मनो करनार पोतानां कर्म करिने खात्रने मुखे जेम चोर पकडागो थको पीडाय तेम ए जीव इहलोक तथा परलोकने विषे पोतानां करेलां कर्म भोगव्या सिवाय मुकाय नहीं. ॥ ३ ॥

अर्थः—सं० संसारने आ० पामीने प० परने अ० अर्थे । सा० साधारण ज० जे क० करे क० कर्मने । क० त० ते कर्मना उ० भोगववानां का० कालने विषे ते० ब० ते बंधव । व० बंधवपणो न० न उ० पाळे ॥ ४ ॥

मूलः—संसारमावन्न परस्स अट्ठा साहारणं जं च करेइ कम्मं ।
कम्मस्स ते तस्स उ वेयकाले न बन्धवा बन्धवयं उवेन्ति ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—ए संसारने विषे जीवपरने अर्थे साधारण (जेमां घणानो भाग होय ते एटले पापे करी अने सर्व कुटुंब खाय ते) कर्म करेछे पण ते कर्म ज्यारे उदय आवे त्यारे बंधव बंधवपणुं पाळे नहीं.

(अर्थात् बंधवादीक मव्या गइने उभा रहे) अने ए जीव पोतानी कमाणी एकलो भोगवे. ॥ ४ ॥

अर्थः—वि० धनेकरि ता० त्राण सरण न० न ल० पामे प० हे प्रमादि इ० एह लो० लोकने विषे अ० अथवा प० परलोकने विषे । दी० समकीत रुप दिवो प० उल्हाणे छते अ० अज्ञान मोहरुप अनंतो अंधकार होइ । ने० न्याय मार्गने द० देखीने अ० नणदिठा सरिषो होइ ॥ ५ ॥

मूलः-वित्तेण ताणं न लभे पमत्तो इमम्मि लोए अदुवा परत्था ।
दीव प्पणट्ठे य अणन्तमोहे नेयाउयं दट्ठुमदट्ठुमेव ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—प्रमादी जीव एम जाणे के ज्यारे कर्मउदय आवशे त्यारे लक्ष्मी दइने राखीश ? पण हे प्रमादी जीव ? इहलोक तथा परलोकने विषे धने करिने जीवने शरण न होय ? जेम कोइ पुरुष हाथमांही दीवो लइने रत्नांदीका वेचाने अर्थे गुफामांही पेठो पछी दीवो अस्त थइ जवाथी मार्ग न दीसे तेम जीवे गणरीतरुप दीवे करी मुक्तिमार्ग दीठो छे पण दर्शनावर्णि रुप अनंतमोहनी कर्मने वशे करीने दीठो पण अणदीठो होय (इहां उदाहरण जेम कोइ धातुवादी हाथमां दीवो लइने धातु शोधवाने वास्ते बीलमां पेठो ते वारे प्रमादीपणाथी दीवो ओलाइ जवाथी रस्तो नहीं जडतां भमवा लाग्यो, ते बीलमां एक प्रचंड विषधरे (सर्पे) दंश देवाथी विनाश थइ मृत्यु पाम्यो,तेम जीव सम्यकत्व पामी महामोहनाशथी फरि मिथ्यात्वमां जाय.)॥५॥

अर्थः—सु० द्रव्यथी निद्राम्मुता छता जा० विषे प० भाव थकी जागतो थको संजम जीवतव्ये जीवे न० वी० विश्वास न करे । प० पंडित आ० शिघ्र प्रज्ञावंत । घो० रुद्र मु० काल अ० बल रहित स० सरिसने करे

इम जाणीने । भा० भारंडपंखिनी व० परे च० चाले अ० प्रमाद रहित ॥ ६ ॥

मूलः—सुत्तेसु यावी पडिबुद्धजीवी न वीससे पण्डिए आसुपन्ने ।
घोरा मुहुत्ता अबलं सरीरं भारुण्डपक्खी व चरऽप्पमत्ते ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—(अविवेकी मुर्ख लोक द्रव्य अने भाव निद्राए सुता छे छता अने पंडीत साधु द्रव्य निद्राए सुतो) पण भावथी जागतो थको संयम जीवतव्य करिने जीवे, वळी शिघ्र ए शरिरने बळरहीत करतो एवो भयंकर काळ मुहूर्त (वेघडी) गात्रमां मृत्युने आपनार जाणिने तिक्ष्ण बुद्धिनो धणी प्रज्ञावंत साधु विश्वास नही करतां भारंडपंखीनी पेरे प्रमादरहीत थको विचरे. ॥ ६ ॥

अर्थः—च० चाले प० मूलगुण उतर गुणने विषे प० अतिदे स० संकातो थको । ज० जे कांइ संसारनां स्वरूपने पा० पास सरिपा । इ० ए संसारने विषे म० म.नतो थको ला० लाभनो । ऽ० अवसरने विषे जी० संजम जीवितव्यने विषे वू० वधारिने । प० पछे मरणना अवसरने प० जाणिने म० कर्म तथा शरिरने अ० टाले ॥७ ॥

मूलः—चरे पयाइं परिसङ्कमाणो जं किंचि पासं इह मन्नमाणो ।
लाभन्तरे जीविय वूहइत्ता पच्छा परिन्नाय मलावधंसी ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—पापथी शंकातो थको संयम नही विराधतां मुळ गुण उत्तर गुणने विषे चाले, अने ... सरिखो मानतो जीहां लगी शरिरथकी तपजपनो लाभ होय तिहां सुधी शरिर राखी संयम

जीवतव्यने वधारिने पछी मरणनो अवसर जाणीन आपणी बुद्धिए करी सर्व पनवी अणसण लइ शरिर तथा पाप कर्मरुप रजने टाळे. ॥ ७ ॥

अर्थः—छं० पोताना छांदाने नि० निरोधने करिने उ० पांमे मो० मोक्षने आ० अश्व ज० जिम सि० सिपव्या थको व० पाखरनो धा० धरणहार होइ पु० घणा पूर्व सुधी वा० वर्ष सुधी च० वीतरागने छांदे चाले प्प० अप्रमत थको त० ते माटे मु० ते मुनी खि० शीघ्र उ० पामे मो० मोक्षने ॥ ८ ॥

मूलः—छन्दंनिरोहेण उवेइ मोक्खं आसे जहा सिक्खियवम्मधारी ।
पुव्वाइं वासाइं चरऽप्पमत्तो तम्हा मुणी खिप्पमुवेइ मोक्खं ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—जेम सोदागरे अश्व (घोडा)ने सीखव्यो छतो पाखरनो (बखतरनो) धरणहार थाय, अने असवारनुं मन होय तेम चाले तो शत्रुने जीती आवे तेम साधु पोतानो छांदो (इच्छा) रुंधे (एटले पोतानी मरजी चलुराइ नही करता) जेम वितरागे कहेलुं छे तेम गुरुनी आज्ञा प्रमाणे करे तो घणां पुर्व तथा घणां वर्ष सुधी अप्रमत थको प्रवर्ति सीघ्र (उतावळो) मोक्षमां जाय. ॥ ८ ॥

अर्थः—स० ते पुरुष पु० पहिलो धर्म न करे ते ए० एणे प्रकारे न० ल० करवो न पामे प० पछे । ए० ए उ० उपमा सा० निश्चे वा० धारिने वि० विषवाद पांमे । सि० क्षय थये छते आ० आउपो का० मरणने उ० समिपे पोहता छते । स० शरिरनां भे० विनाशने अवसर ॥ ९ ॥

मूलः—स पुव्वमेवं न लभेज्ज पच्छा एसो ऽवमा सासयवाइयाणं ।

विसीदई सिढिले आउयंमि कालोवणीए सरीरस्स भेदे ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—कोइ जीव एम जाणे के हवणां हुं खाउं पीउं पछी मरणकाले धर्म करीश ? (ए मत निरूपक्रम आयुष्य वालाने शोभे पण बीजाने न शोभे) एम धारिने जे पुरुष पहेल्यां धर्म न करे ते पुरुष पछी धर्म करवा न पामे कारण के आयुष्य क्षय थवाथी शरीरना विनाशने अवसरे मरणने समिप पोहोच्यो थको अहो ! में प्रथम प्रमादादीकथी धर्म कर्यो नही, अने पछी थयो नही तो हवे मारि शी गति थशे ? एम झुरणा करे. ॥ ९ ॥

अर्थः—खि० शीघ्र न० धर्म करि न स० शके वि० छांडवाना अवसरने प० पामीने। न० तेमाटे स० सम्यक प्रकारे सावधान थइने प० छांडे का० काम भोगने स० सम्यक प्रकारे गामीने लो० लोकना स्वरूपने। स० समता भावे राखे म० मोटा ऋषिश्वर। अ० दुरगति पडता पोताना आत्माने र० राखे च० प्रवर्ते अ० अप्रमादि थको ॥ १० ॥

मूलः—खिप्पं न सक्केइ विवेगमेउं तम्हा समुट्ठाय पहाय कामे ।
समिच्च लोगं समयामहेसी अप्पाणरक्खी चर अप्पमत्तो ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—प्राणी मरणने समे त्याग रुप धर्म करि न शके तेथी कामभोगने छांडिने धर्मने विषे उद्यम करे लोकनुं स्वरूप देखीने समता रसे करि झीलतो जे साधु पोताना आत्माने दुर्गती पडतां राखवाथी आत्मानो रक्षक छे ते सावधान थइ अप्रमादी थको जीवरक्षण करतो विचरे. ॥ १० ॥

अर्थः—मु० वारंवार मो० मोहना गुणकारि एहवा शब्दादिक ज० जितणहार एहवा साधुने॥ अ० अनेकप्रकारना स० साधुने । च० संयमने विषे प्रवर्त्तताने । फा० शब्दादिक फरस फु० फरसे अ० आकरा ज० सुहाल्या जेम होई तिम ते० ते शब्दादिक उपरे भि० साधू म० मने करी । न० प० द्वेष न करे ॥११॥

मूलः—मुहुं मुहुं मोहगुणे जयन्तं अणेगरूवा समणं चरन्तं ।
फासा फुसन्ती असमञ्जसं च न तेसि भिक्खू मणसा पउस्से॥ ११॥

गाथा ११ भावार्थः—मोहना गुणने वशारणहार अनेक प्रकारना शब्दादीकने वारंवार साधु जीते एवा साधुने संयमने विषे प्रवर्त्तताने आकरा तथा सुंहाल्या शब्दादिक स्पर्शे तो ते शब्दादीक उपर मने करिने पण साधु द्वेष न करे. ॥ ११ ॥

अर्थः—मं० मंद पामे फा० फरस शब्दादिक । ब० घणा जीवने लो० लोभ उपजावे । त० तथा प्रकारना काम भोगने विषे । म० मन न० नकरे । र० उपजतो थको राखे मो० मोहने वि० टाले मा० मानने । मा० मायाने न० न सेवे । प० छांडे लो० लोभने ॥ १२ ॥

मूलः—मन्दा य फासा बहुलोहणिज्जा तहप्पगारेसु मणं न कुज्जा ।
रक्खिज्ज कोहं विणएज्ज माणं मायं न सेवेज्ज पेहेज्ज लोहं॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—शब्दादीक तथा जीवोना स्पर्श घणा मंद (मुर्ख) पुरुषोने लोभ उपजावे छे तो तथा प्रकारना कामभोगने विषे साधु मन न करे अने क्रोधमानने टाळी कपट नही सेवतां लोभने छांडे. ॥ १२ ॥

अर्थः—जे० जे कोइ तत्वज्ञान विना सं० संस्कृत भाषाना बोलणहारा । तु० समकितादिक ठाम । परना कीधा शास्त्र तेहनां परुपनार ते० ते मिथ्यादृष्टि । वि० रागद्वेषे पोहताथका प० परवसे पड्या छे ए० ए पुर्वेकथाते । अ० अधर्मनाहेतु । त्ति० एणे कारण माटे एहवा मिथ्यात्वना । दु० त्यजतां थका कं० कांछेगु० ज्ञानादिक गुणने जा० जावजीव सुधि स० एतले शरिर भेद थाइ तिहां सुधी । त्ति० एम बे० कहुंछुं सुधर्मास्वामी जंबू प्रत्येकहिताहृवा ॥ १३ ॥

मूल--जे ऽसंखया तुच्छा परप्पवाई ते पिज्जदोसगुगया परव्भा ।
एते अहम्मे त्ति दुगुञ्छमाणो कङ्खे गुणे जाव सरीरभेओ १३ ॥ त्ति बेमि ॥

इति असंखयं नाम चतुर्थ अध्ययनम् समत्तं ॥४॥

गाथा १३ भावार्थः—जे कोइ तत्वना अजाण अने संस्कृत भाषाना बोलगहार अने समकीतादीक गुगे करी ठाला स्वतिर्थ थकी अनेरानां किधां शास्त्रना परूपगहार एवा ते मिथ्यादृष्टी रागद्वेषने वसे पोहोच्या थका परवस पड्या छे ए पुर्वोक्त कह्या ते अधर्मना हेतु एवा मिथ्यात्वादीकने तजी ज्ञानादीक गुणने जाव जीव सुधी साधु इच्छे (अर्थात्) कोइ संस्कृत भाषाना बोलनार छे पग समकीतादी गुगे करी रहीत अने रागद्वेषने वसरूप परवस पड्या छे एवा अधर्म राना करेला शास्त्रना परूपनार एवा मिथ्यात्व दृष्टी छे ते राग द्वेषने वसरूप परवस पड्या छे एवा अधर्म ना हेतु मिथ्यात्वादिकने तजीने साधु ज्ञानादिक गुणने जावजीव सुधी इच्छे, कारणके संस्कृतादिक भाषा ... तारती नथी पण समकीतादिक गुण जीवने तारे छे माटे ते गुणने धारण करवा एम सुधर्मा स्वामी

पोताना जंबू नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू ! जेम में श्री महावीरदेव स्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम मे तुज प्रत्ये कह्युं. ॥ ३६ ॥ इतिश्री उत्तराध्ययन सूत्रना चोथा अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण. ॥ ४ ॥

अर्थः—अ० संसार रूप समुद्रने विषे । म० मोटा भयरूप ओघ प्रवाह छे जेहने विषे एहवा संसाररूप समुद्रने विषे । ए० एकेक महा पुरुष ति० तर्या । दु० तरता दोहिलो छे संसार समुद्र । त० तिहां देवादिकनी परषदामांहे । ए० एकेक तिर्यंचादिक म० मोटी प्रज्ञाना धणी । इ० ए० उपदेशने उ० कहेता हुवा ॥१॥

मूलः—अण्णवंसि महोहंसि एगे तिण्णे दुरुत्तरं ।
तत्थ एगे महापन्ने इमं पण्हमुदाहरे ॥१॥

हवे पांचमा अध्ययननो भावार्थ कहे छे. गाथा १ भावार्थः—भयनी मोटो जेहनो ओघ प्रवाह छे ते ते तरवो दोहीलो एहो संसाररूप समुद्र एकेक तिर्यंचादीक महापुरुषो तर्यां ? एहवा महा प्रज्ञावंत एकेक तिर्यंचादीक ज्यां देवादीकनी सभामांही ए आगळ कहीशुं ते उपदेश कहेता हवा. ॥ १ ॥

अर्थः—स० छे अ० ए दु० बे ठा० स्थानक । म० कह्यां मा० मरणांते छेहे अ० अभिलाषा रहित मरण तेज काम मरण च० समुच्चय ए० पदपूरणे । स० बीजो अभिलाषा सहित मरण ते सकाम त० तिमहिज ॥२॥

मूलः—सन्तिमे य दुवे ठाणा अक्खाया मारणन्तिया ।
अकाममरणं चेव सकाममरणं तहा ॥२॥

गाथा २ भावार्थः—धर्मनी अभीलाषा रहीत ते अकाम मर्ण अने बीजुं धर्मनी अभीलाषा सहित ते सकाम

मर्ण एवा बे प्रकारनां मर्णनां स्थानक आयुष्यने अंते कह्यां छे. ॥ २ ॥

अर्थः—बा० अज्ञानिने अ० अकाम मरण तु० निश्चे म० मरण अ० अनेकवार मरवूं भ० होइ प० पं-
डितने स० सकामम० मरण तु० पदपूर्णे । उ० उत्कृष्टे पदे स० एकवार केवली आश्रीभ० होइ ॥ ३ ॥

मूलः--बालाणं तु अकामं तु मरणं असइं भवे ।
पण्डियाणं सकामं तु उक्कोसेण सइं भवे॥३॥

गाथा ३ भावार्थः—अज्ञानीने अकाम अनेकवार मरवुं होय अने पंडीतने सकाम मर्ग उत्कृष्टुं केव-
ली आश्री एकवार मरवुं होय. ॥ ३ ॥

अर्थः—त० ते बे मरण मांहि इ० ए प० पहेलुं था० थानक अकाममरग। म० महावीर तिर्थंकर देवे दे. परुप्युं ।
का० कामभोगने विषे गृद्धहोइ ज० जिमबा० अज्ञानि । भि० अतिहे कू० करुर कर्मनेकु० करे ॥ ४ ॥

मूलः--तत्थिऽमं पढमं थाणं महावीरेण देसियं ।
कामगिद्धे जहा बाले भिसं कूराइं कुव्वई ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—अकाम अने सकाम ए बे मर्णमांही प्रथम अकाम मर्ण श्री महावीरदेव तिर्थंकरे परुपेलुं
छे ते एवी रीते के जे कोइ अज्ञानी मुर्ख कामभोगने विषे लुब्ध थयो थको आतिहिंशादीक क्रुरकर्म करे. ॥ ४ ॥

अर्थः—जे० जे अज्ञानि गि० गृद्धहोइ का० कांमभोगने विषे॥ ए० एकेकरुद्रमणामि कू० पासने अर्थे द्रव्य
पास ते मृगादि झालवाने पास, भावपास ते मिथ्यात सहित आश्रव एहवा बे पासने अर्थे ग० मनो

न० नथी मे० मे दि० दिठो प० परलोक । च० दहि दि० दिठी इ० ए प्रत्यक्ष र० कामभोग भोगव्याथी उपनिजे रति

मूलः—जे गिद्धे कामभोगेसु एगे कूडाय गच्छइ ।
न मे दिट्ठे परे लोए चक्खुदिट्ठा इमा रई ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—जे कोइ स्त्रीयादीकना काम भोगने विषे लुब्ध थयेलो छे, तेवीज मृषावादी कना पाप्ने विषे मरीने किहां नरकादी स्थानक छे एम कुडी (जुठी) भाषा बोले अने कोइ कहे काम न करीश ते वारे कहेके,मे परलोक दीठा नथी,अने ए स्त्रीयादिक कामभोगनी रती(खुशी)प्रत्यक्ष देखाय छे.

अर्थः—ह० हाथने विषे । आ० आव्या इ० ए का० कामभोग का० जे कामभोग कालांतरेपणी गति । अ० आगमीए का० कालांतरे पामीए तेतो शाश्वत छे । को० कोण जा० जाणे प० परलोकने अ० छे वा० अथवा न० नथी वा० समुच्चय पु० वली ॥ ६ ॥

मूलः—हत्थागया इमे कामा कालिया जे अणागया ।
को जाणइ परे लोए अत्थि वा नत्थि वा पुणो ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—ए काम भोग छांडीने धर्म करो के जेथी आगळ सुख पामीये एम जे कहो छो मा काय हाथमां आवेला छे, ते काम भोग हुं भोगवुं, केमके बीजा जन्मांतरे कामभोग मळशे ए संशय छे, तेथी कोण जाणे परलोक छे अथवा नथी. ॥ ६ ॥

अर्थः—ज० जनता लोक स० संगाते हो० हुं पण थाउं । इ० एहवो बा० अज्ञानि प० धीठाइपणो

का० कामभोगने अतिह रा० रागे करि । क० कल्पनें स० सम्यक प्रकारे प० अंगीकार करे छे॥ ७ ॥

मूलः—जणेण सद्धिं होक्खामि इइ बाले पगब्भई ।
कामभोगाणुराएणं केसं संपडिवज्जई ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—अज्ञानी मुर्ख काम भोगने विषे लुब्ध थयो थको एटला लोकनी गती थशे तेवी मारी पण गती थशे एम कही धीटाइपणुं करी अत्यंत काम भोगना रागे करी इहलोक त्या परलोकनी व्याधी रुप क्लेशपणुं अंगीकार करे. ॥ ७ ॥

अर्थः—त० तिवारे पछेसे० ते अज्ञानि मनुष्य दं० मनदंडादिक स० प्रवर्ते । त० त्रसने विषे था० पांच एकेंद्रि थावरने विषे । अ० पोताने अर्थे अ० अथवा परने अर्थे । भू० जीवनां समोहने वि० विसेषे हिं० हणे ८

मूलः—तओ से दण्डं समारभई तसेसु थावरेसु य ।
अट्ठाए य अणट्ठाए भूयगामं विहिंसई ॥ ८॥

गाथा ८ भावार्थः—एवुं धीठाइ पणुं अंगीकार कर्या पछी ते अज्ञानी मनुष्य मन वचन कायाना त्रण दंडने विषे प्रवर्ति पोताने अर्थे त्या अनर्थे त्रस अने स्थावर जीवना समुह (वृंद) ने विसेसे हणे. ॥ ८ ॥

अर्थः—हिं० हिंसानो करणहार १ । बा० बाल अज्ञानि २ । मु० मृषावादनो बोलणहार ३ ॥ मा० मायावियो पि० चाडिओ स० धूतारो ॥ भु० भोगवतो थको सु० मदिरा मं० मांसने । से० श्रेय छे ए० ए मदिरा मांसनो भोगवतोति० एम । म० माने ॥ ९ ॥

मूलः—हिंसे बाले मुसावाई माइल्ले पिसुणे सढे ।
भुञ्जमाणे सुरं मंसं सेयमेयं ति मन्नई ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—ते अज्ञानी मुर्ख हींसा करे, जुठुं बोले, कपटाइ करी चाडीयापणुं धुतारापणुं करी नीचा करे अने मंदीरा मांस खातो थको श्रेय पणुं माने ॥ ९ ॥

अर्थः—का० कायाए करि व० वचने करि । म० मदांध होइ । वि० धनने विषे गि० गृध्र० गली इ० स्त्रिने विषे। दु० बे प्रकारे रागद्वेष तथा मिथ्यात्व अवरति म० कर्मनुं सं० संचय करे । सि० अलसियो व० जिम म० बे प्रकारे माटिनो संचय करे पाय अने शरिरे परटे ॥ १० ॥

मूलः—कायसा वयसा मत्तो वित्ते गिद्धे य इत्थिसु ।
दुहओ मलं संचिणइ सिसुणागो व मट्टियं ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—जेम अलशिया माटी खाय अने शरीरे पण माटी खरडे पछी तडके सुकायाथी मरण पामे तेम अज्ञानी हुं रुपवान तथा बळवान एम कायाना, अने हुं सुस्वर कंठीलुं एम वचननानें, हुं धारण शक्तिवान छुं एम मनना एवा त्रण प्रकारना मदांधे करी धन तथा स्त्रीने विषे लुब्ध थयो थको राग द्वेषने मिथ्यात्व अव्रते करी कर्म रुप मेलनी वृद्धी करे. ॥ १० ॥

अर्थः—त० तिवार पछी पु० पीच्यो आ० रोगे करिने गि० गिलाण थको प० अतिहेंगद पांमे प० अतीहे त्रास पामतो प० परलोक जावाथि पहले मरणथकी क० कर्मना अ० देणहार अ० आत्माना घनले

मोटा मंदिरादिक कराव्या छे ते मूकी जाउं छुं एहवो त्रास पांमे ॥ ११ ॥

मूलः—तओ पुट्ठो आयङ्केणं गिलाणो परितप्पई ।
पभीओ परलोगस्स कम्माणुप्पेहि अप्पणो ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—ते वारे पछी रोगे करी पीडयो थको अतीशे खेद पामे, अने मरण समे मोटा मंदीरादीक करावेल छे ते मुकीने अहो ? में बहुज दुष्ट कृत्य कर्या ते में मुंडुं कर्युं छे तो हवे परलोक जवा थी मारी शी गती थशे एम त्रास पामे. ॥ ११ ॥

अर्थः—हवे सुधर्मा स्वामी कहे छे सु० सांभल्यामे० मे भगवंतनी समिपे । न० नरगने विषे उपजवानां ठा० थानक । अ० धर्मना अणकरणहार पुरुष च० वली जा० जे उपजवानि ग० माठिगति बा० अज्ञानी असीलिया केहवाछे । कू० क्रूरकर्मनां करणहार केहवी गति पांमे ॥ प० आतिहेपमता दोहिली ज० जिमछे वे० वेदना तिहा उपजे ॥ १२ ॥

मूलः—सुया मे नरए ठाणा असीलाणं च जा गई ।
बालाणं कूरकम्माणं पगाढा जत्थ वेयणा ॥१२॥

गाथा १२ भावार्थः—सुधर्मास्वामी कहेता हवा के अहो जंबू ? में भगवंत समीपे नरकमां उपजवाना स्थानक सांभल्या छे ? के जीहां अतीशे स्मतां दोहीली एवी सीतोश्नादीक भयंकर दुःख छे तेहवी दुर्गतीने विषे, अज्ञानी धर्म नही करनार अने शीयलादीक आचाररहीतने क्रुर कर्मना करणहार एवा पुरुषो तिहां उपजे॥१२॥

अर्थः—न० निरांतरस्थादिकने विषे व० उपजवो ठा० स्थानक ज० जिषयें० मे अ० ए स्थानकने म० सांभल्युं छे । आ० यथाकल्प कर्म करिने जातीगति ॥ न० जाणीपणो सो० ते प० पछी प० पश्चाताप करे ॥ १३ ॥

मूलः—तत्थोववाइयं ठाणं जहा मे तमणुस्सुयं ।
आहाकम्मेहिं गच्छन्तो सो पच्छा परितप्पई ॥१३॥

गाथा १३ भावार्थः—जेम ए नर्कादिकने विषे ऊपजवानुं स्थानक सांभळ्युं छे तेवा पोताने कर्मे करी तेवी दुर्गतिये उपजतो थको पछी अतीशे पश्चाताप करे ॥ १३ ॥

अर्थः—ज० जेम सा० गाडिव जा० जाणतो थको रथने चलावतो । स० शुभमार्गने म० मोटा राजपंथने हि० छांडिने वि० विषमम० मार्गने आ० पामी थको ॥ अ० गाडिनी धुरि म० भांगी छते सो० सोचना करे ॥ १४ ॥

मूलः—जहा सागडिओ जाणं समं हिच्चा महापहं ।
विसमं मग्गमोइण्णो अक्खे भग्गम्मि सोयइ ॥१४॥

गाथा १४ भावार्थः—जेम गाडीवान सन्मार्ग जाणतां छतां राज मार्गने छांडीने विषम मार्गे जवाथी गाडानी धुरी (धोंसरी) भांग्ये छते शोचना करे ? ॥ १४ ॥

अर्थः—ए० एणे पेहलने दृष्टांते ध० धर्मरूप मोटा पंथने वि० छांडिने । अ० अधर्म रुपिया कुमार्गने प० अंगीकार करिने । बा० अज्ञानि म० मरणने मु० मुखे प० पडतो थको । अ० धूरि भ० भांगे छते प० जिमसो० चेहसोचेनीम ॥ १५ ॥

मूलः—एवं धम्मं विउक्कम्मं अहम्मं पडिवज्जिया।
वाले मच्चुमुहं पत्ते अक्खे भग्गे व सोयइ ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—ते धर्मरूप मोटा पंथने छांडीने अधर्म रुप विषम मार्ग अंगीकार करीने, धुरी भांगवाथी जेम गाडीवान झुरे तेम अज्ञानी मरण वखते झुरापो करे ॥ १५ ॥

अर्थः—त० तिवार पछेसे० ते बाल म० मरणने अ० छेहडे। बा० अज्ञानि सं० त्रास पामे। भ० मरणना भयथकी अ० अकाम मरणे म० मरइ। धू० धूर्त जूवारिते क० एकीदाइं जि० जितो थको जुआरि सोचेतिम ॥१६॥

मूलः—तओ से मरणन्तंमि बाले सन्तसई भया।
अकाममरणं मरई धुत्ते व कलिणा जिए ॥१६॥

गाथा १६ भावार्थः—जेम धुर्त जुवारी एक दावे जीत्यो झुरापो करे, तेम मरणना भयथी अकाम मरणे मरतां तेवार पछी बाळ मरणने छेडे अज्ञानी मरता त्रास पामे के हा ! हुं मूआ पछी मारी शुं गती थशे इत्यादीक ॥ १६ ॥

अर्थः—ए० ए पूर्वेकयो अ० अकाम मरण। वा० बाल अज्ञानने कयुं तु० पदपूरणे प० कयुं। ए० ए कह्याथी आगल स० सकाम मरण। पं० पंडितने सु० सांभलि मे० मूजने कहिता मते ॥ १७ ॥

मूलः—एयं अकाममरणं बालाणं तु पवेइयं।

एत्तो सकाममरणं पण्डियाणं सुणेह मे ॥१७॥

गाथा १७ भावार्थः—ए पुर्वोक्त अज्ञानीने अकाम मरण कयुं ? एहथी आगळ पंडीतने सकाम मरण होय ते मुजने कहेतां मले सांभळो ? ॥ १७ ॥

अर्थः—प० पंडित मरणे ऽ० पणि न० पुन्यवंतप्राणीनो पुन्य शब्द पण ठाम धर्म जाणवो । ज० जिम मे० मे अ० ए मरणने अ० सांभल्यो छे तिम कहुंछुं ॥ मरण केहवुं छे वि० विविध प्रकारनो चित्तनो प्रसन्नपणो छे तेहने अ० नथी घात जीवनो जेहने विषे । एहवूं कहने होइ । सं० संजतिने होइ । वु० आत्मा वश छे जेहने तेहने ॥ १८ ॥

मूलः—मरणं पि सपुण्णाणं जहा मेऽयमणुस्सुयं ।
विप्पसन्नमणाघायं संजयाण वुसीमओ ॥१८॥

गाथा १८ भावार्थः—पंडित मरण पुन्यवंत प्राणीने होय ते मरण जे मे सांभल्युं छे ते हुं तुंज प्रत्ये कहीस ? ते मरणने विषे विविध प्रकारे चित्तनुं प्रसन्न पणुं अने जेमां जीवनी घात नथी एवुं मरण जेहने आत्मा वश होय एवा संयती (साधु) ने होय. ॥ १८ ॥

अर्थः—न० नहि इ० ए पंडित मरण स० सरवसाइ भि० परमतिना द्रव्य भिक्षुने विषे । न० नहि इ० ए पंडित मरण स० सरवसाइम० गृहस्थने विषे कहने होइ ते कहे छे । ना० नाना प्रकारना सी० व्रत छे जेहने एहवा अ० गृहस्थ श्रावकने होइ । वि० कठिण व्रत छे जेहने एहवा भि० साधुने होय ते ते पंडित मरण होइ॥१९॥

मूलः—न इमं सव्वेसु भिक्खूसु न इमं सव्वेसऽगारिसु ।
नाणासीला अगारत्था विसमसीलाय भिक्खुणो ॥१९॥

गाथा १९ भावार्थः—ए पंडित मर्ण सर्व साधुने न होय, तेमज ए पंडीत मर्ण सर्व ग्रहस्थने पण न होय, तो केहने होय ! तोके नाना (विविध) प्रकारना भला व्रतना धरणहार होय तेवा ग्रहस्थ (श्रावक)ने पंडित मरण होय तथा जेयो महा पुरुषोनी कठण वृत्ती आचार छे एहवा साधुने पंडीत मर्ण होय. ॥ १९ ॥

अर्थः—सं० छे ए० एकेक भि० द्रव्य भिक्षुथी । गा० गृहस्थ व्रतना धरणहार सं० संजमे करी उ० प्रधान । गा० गृहस्थ स० सघलाथकी । सा० ते साधु सं० संजम पंचमहाव्रते करि उ० प्रधान ॥ २० ॥

मूलः—सन्ति एगेहिंभिक्खूहिं गारत्था संजमुत्तरा ।
गारत्थेहिं य सव्वेहिं साहवो संजमुत्तरा ॥२०॥

गाथा २० भावार्थः—निन्हव (जिनेश्वरना वचनना उत्थापक) चारित्रथी भ्रष्ट थयेला एहवा तथा सन्यासी योगी यौघ इत्यादिक अन्यतिर्थि थकी एकेक ग्रहस्थ देश विरति रुप श्रावक धर्म करी प्रधान (उत्तम) छे, अने ए ग्रहस्थ करतां सतरे भेदे संयमना पालनहार मुनिराज उत्तम छे. ॥ २० ॥

अर्थः—ची० भगवा वस्त्र अ० अंगचर्म न० नग्नपणुं ज० जटाधारिपणुं सं० वस्त्र एकठा सांधी कीधी कंथा तेहनो धरवू मु० मस्तक मुंडपणो एया० एतलावाना वि० पणि न० नहिता० त्राणसरण दुर्गती जाता जीवने । दु० जिनानि आज्ञाविना माठि । प० प्रव्रज्याने ग० पाम्यो पण त्राणसरण नहि ॥ २१ ॥

मूलः—चीराजिणं नगिणिणं जडीसंघाडिमुण्डणं ।
एयाणि पि न तायन्ति दुसीलं पडियागयं ॥२१॥

गाथा २१ भावार्थः—कोई अन्यलिंगि केटला के ते कहे छे, भगवां वस्त्र ओढे छे, अथवा मृगचर्म ओढे छे, अथवा नग्न रहे, जटा राखे, कंथा (हजार थीगडां होय तेवुं वस्त्र) राखे, माथुं मुंडावे एवा द्रव्य लिंगी शुद्ध मार्गनी के शुद्ध आचारनी खबर विना अनाचारे प्रवर्ते छे, अने पात्र येननेन पोतानुं कारण माने छे तो ते अनाचारोना कारणथी दुरगती पडता भगवां वस्त्रादिक राखे नहीं अर्थात् दुरगती जाय. ॥२१॥

अर्थः—पिं० गृहस्थे आप्यो पींड आहार उ० सेवी ए० अर्थ दीपावाने अर्थे दु० माठा आचारनो धणी। न० ते नरगथकी न० नमूंकाइ। भि० आशादित साधू गा० अथवा गि० गुनी गृहस्थ। सा० सम्यगं सु० कडाव्रतनो धरणहार क० जाइ दि० देवलोके ॥ २२ ॥

मूल—पिण्डोल एव दुसीले नरगाओ न मुचई।
भिक्खाए वा गिहत्थे वा सुव्वए कम्मई दिवं ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—अने जे भीखु भीक्षा मागीने आनीविका चलावे अने अणाचार तथा पापकर्मने वरजे नहीं तो एवा दुष्ट आचारनो धणी नर्कथी न छुटाय अने जे भीक्षाए करि जीवे एवा साधु अथवा गृहस्थ जो सुशील व्रतनो धरणहार होय ते देवलोकमां जाय. ॥ २२ ॥

अर्थः—अ० गृहस्थे सा० सामाइकव्रत रूप सामाइकनां अं० अंगने निसंकपणे निरतिचारपणे . . .

गने स० श्रधावंतथको का० कायाइ करि । फा० फरसे सेवे पो० पोषधने सेवे ते पोसध कहयो छे दु० बेहु सुदी वदि प० पक्षनां । ए० एक रात्रिना पोषधनि न० न करे हा० हाणी रात्रि सहित दिननो पोसो ॥२३॥

मूलः—अगारिसामाइयङ्गाणि सड्ढी काएण फासए ।
पोसहं दुहओ पक्खं एगरायं न हावए ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः—हवे श्रावक केवा छे व्रत पालीने देवलोके जाय तेकहे छे. जे गृहस्थो सामायक करे छे ते सामायक त्रण प्रकारनी छे, ए त्रण प्रकार कहे छे. १ समकीत ए सामायक २ शुत्र ए सामायक ३ देशवरति ए सामायक ॥ हवे ए त्रणना चोवीश अंग कहे छे, एटले प्रथम समकीत सामायकना आठ अंग छे. १ देवगुरु धर्ममां शंका न राखे एटले अरीहंत देवे आ प्रमाणे कह्युं छे ते हशे के नहीं इत्यादिक शंका न राखवी. २ अन्य एटले जैनधर्मथी बीजो धर्म बहु सारो छे. ३ धर्म करणी करी मनमां एम न राखे के आ करछुं तेनुं फल मलशे के नहीं ते वितिगिछा. ४ मिथ्यात्विनो खोटो धर्मनो महीमां देखीने जेमके मिथ्यातिना गुरुने हाथी उपर बेशी घरे घरे पधरामणी थती देखी विचारे के आपडा धर्ममां आवुं कांइ नथी ए बहुं खोटुं छे एवुं समकिति जीव न विचारे. ५ जे कोइ धर्मी जीव होय तेना गुण करी संभळावे. ६ धर्मथकी पडताने थिर करे, एटले मदद करे. ७ पोताना साधरमीने हितनो कारक होय. ८ जैनमार्गना उद्योतन करे ए समकित सामायकना आठ अंग जाणवा० हवे शुत्र सामायकनां आठ अंग कहे छे. ॥१॥ काल ॥२॥ विनय ॥३॥ बहुमान ॥४॥ उपधान ॥५॥ निन्हवाण ॥६॥ व्यंजन ॥७॥ अर्थ ॥८॥ व्यंजनार्थ

ए आठ गुरु सामायकना अंग जाणवा. हवे देशवरति सामायिकना आठ अंग कहे छे. पांच गुणाति ने त्रण गुप्तिए आठ चारित्रना अंग जाणवा, ए त्रण प्रकारनुं सामायकने तेना चौविश अंगने यथार्थत श्रावक—का यए करी शुद्ध रीते पाळे, अने अंधारा अजवाळा पक्षने विषे पोषध करे, तेमां एक रात्रिनी पण हानी न करे.॥२३॥

अर्थः—ए० एणे प्रकारे गि० अनक्षर निग्राह करि स० सहित होइ। गि० गृहवासेछते वि० पणि सु० सुव्रति कहिए मु० मुकाइ छ० छवी ने प० पर्वस्य प० त्रिचण मनुष्ने संधि छे जेहने एहवा उदारिक। सरिर थकि। ग० जाइ ज० देवलोके मध्य देवताइ करि नामान्य लोक ने जक्षलोक ॥ २४ ॥

मूलः—एवं सिक्खासमावन्ने गिहिवासे वि सुव्वए।
छविपव्वाओ मुच्चई गच्छे जक्खसलोगयं ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः—जे गृहस्थ एवा प्रकारना शीक्षावते करी सहीत होय ने गृहवासे वसता छतां पण तेने गुप्राणि कहीये, अने ते चर्ममय (चामडे वींटेलुं) तीचण मनुष्यना सांधावाळुं एवुं औदारिक (विणस-वाना स्वभाववाळुं) शरीर मुकीने देवलोकने विषे देवता थाय. ॥ २४ ॥

अर्थः—अ० हवे जे० जे सं० आश्रवनो रुंधणहार भि० साधू। दो० बे गतिमांहि अ० अनेरि गति सिन्होइ। स० सर्व दु० दुःखी प० रहित सिधगति ना० अथवा। दे० देवता ना० समुचय अ० गंभारनाइ म० महर्धिक होइ॥२५॥

मूलः—अह जे संवुडे भिक्खू दोण्हं अन्नयरे सिया।
सव्वदुक्खपहीणे वा देवे वावि महड्ढिए ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः—हवे जे आश्रवना रुंधणहार एवा साधुने बे गतिमांही एक गति होय, कांतो सर्व दुःखथी रहीत एवी सिद्धगतिए जाय, अने जो शेषकर्म बाकी रह्यं होय तो महर्धिक देवता थाय. ॥ २५ ॥

अर्थः—उ० सर्वथकी प्रधान वि० गयो छे मो० मिथ्यातमोहनी कर्म जेथी । जु० ज्योतिवंत ऽ० सूध-र्मा देवलोकथी मांडि अनुत्तर विमान सुधी अनुक्रमे ॥ सं० व्याप्त संकीर्ण ज० देवे करि ए पांच विसेषणे करि विराजमान छे । आ० आवासविमान एहवा विमानने विषे देवता होइ ज० जसवंत देव ॥ २६ ॥

मूलः—उत्तराइं विमोहाइं जुइमन्ताऽणुपुव्वसो ।
समाइण्णाइं जक्खेहिं आवासाइं जसंसिणो ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः—जे पंडीत मर्णवाळो देवता थाय ते देवताओ केहवा छे सुधर्म देवलोकथी मांडी अ-नुक्रमे अनुत्तरविमानसुधी देवोए करी संपुर्ण भरेला छे ते देवताओ एक एकथी तेजने तेजे करी अधिक छे, वळी अनुत्तरवासी जे देवो छे, तेने मिथ्यात मोहनी कर्म नथी अने जेना आवासो सर्व देवलोकथी ज्योतीवंत छे अने महायशना धणी ते देवताओ छे. ॥ २६ ॥

अर्थः—दि० दीर्घ आउखावंत १ । इ० रुद्धिवंत होइ । स० अतिदिपता का० काम मनवंछित रु० विक्रय रुपना करणहार अ० ततकाले उ० उपना होइ । सं० ते सरिखा सदाइ दिसे । बु० घणा अ० सूर्यनी कांतिथी अधिक प्प० कांति छे जेहनी एहवा देवतायाइ ॥ २७ ॥

मूलः—दीहाउया इड्ढिमन्ता समिद्धा कामरूविणो ।
अहुणोववन्नसंकासा भुज्जो अच्चिमालिप्पभा ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः—वळी ते देवता केवा होय ते कहे छे, दीर्घ लांबुं आयुष्यने रुधीवंत होय, मनवंछीत वैक्रिय रचना करणहार अने अतिदीपता तत्कालना उपन्या होय तेवा सदाय देखाय, सूर्यनी कांती थकी पण जेनी अधीककांती छे एहवा देवता पंडीत मरणवाळा थाय. ॥ २७ ॥

अर्थः—ता० ते पूर्वोक्त ठा० थानक विमान प्रते ग० जाय । सि० सिखीने सेवीने सं० संजमने त० तपने । भि० साधू वा० अथवा गि० गृहस्थ वा० पादपूरणे जे० जे कोइ सं० उपसम करे प० अतिशे सीतली भूत होइ एहवा देवता थाइ ॥ २८ ॥

मूलः—ताणि ठाणाणि गच्छन्ति सिक्खित्ता संजमं तवं ।
भिक्खाए वा गिहित्थे वा जे सन्ति पडिनिव्वुडा ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः—ए पूर्वोक्त देवलोकादिक स्थानकने विषे संजम तपने सेवी उपशम भाव करी शीतळी भूत थएला एवा साधु अथवा गृहस्थ ते देवता थाय. ॥ २८ ॥

अर्थः—ते० धर्मवंतनी गति ए सो० सांभलीने ते केहवा छे स० पूजाए करि सहित । सं० संजति वु० इंद्रि अने आत्मावस्त छे जेहने एहवा संजतिनी सुंदर गतिने सांभलीने । न० न सं० पामे त्रास म० मरणने छेहडे । सी० सीलवंत चारित्रवंत । व० पंडित समकित दृष्टि होइ ते ॥ २९ ॥

गाथा २५ भावार्थः—हवे जे आश्रवना रुंधगहार एवा साधुने ये गतिमांही एक गति होय, कांतो सर्व दुःखथी रहीत एवी सिद्धगतिए जाय, अने जो शेषकर्म पाकी रहेल होय तो महर्धिक देवता थाय. ॥ २५ ॥

अर्थः—उ० सर्वथकी प्रधान वि० गयो छे मो० मिथ्यातमोहनी कर्म जेथी । जु० ज्योतिवंत ऽ० सूध- र्मा देवलोकथी मांडि अनुत्तर विमान सुधी अनूक्रमे ॥ सं० व्याप्त संकीर्ण ज० देवे करि ए पांच विसेषणे करि विराजमान छे । आ० आवासविमांन एहवा विमानने विषे देवता होइ ज० जसवंत देव ॥ २६ ॥

मूलः--उत्तराइं विमोहाइं जुइमन्ताऽणुपुवनो ।
समाइण्णाइं जक्खेहिं आवासाइं जसंमिणो ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः—जे पंडीत मर्णवाळो देवता थाय ते देवताओ केहवा छे सुधर्म देवलोकथी मांडी अ- नुक्रमे अनुत्रविमानसुधी देवोए करी संपुर्ण भरेला छे ते देवताओ एक एकथी तेजने तेजे करी अधीक छे, वली अनुत्रवासी जे देवो छे, तेने मिथ्यात्व मोहनी कर्म नथी अने जेना आवासो सर्व देवलोकथी तोतीवंत छे अने महायशना धणी ते देवताओ छे. ॥ २६ ॥

अर्थः—दि० दीर्घ आउपावंत १ । इ० रुद्धिवंत होइ । स० अतिदिपना का० काम मनवंछित रु० विक्रय रुपना करणहार अ० ततकाले उ० उपना होइ । सं० ते सरिपा सदाइ दिसे । सु० घणा अ० सूर्यनी कांतिथी अधिक प्प० कांति छे जेहनी एहवा देवताथाइ ॥ २७ ॥

अने तेनो अंत नथी, भवस्थिति, कायस्थिति, आयुष्य स्थिति आश्री आदिसहीत छे ने आयुष्य पुर्ण थाय ते वारे अंतसहित पण छे, ए प्रथम भेद कह्यो ॥ ११३ ॥

अर्थः—ति० त्रण अ० अहोरात्रिनी कही। उ० उत्कृष्टि ठि० कही भगवंते। आ० आउखानी स्थिति ते० तेउकायनी अ० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य स्थिति जाणवी ॥ ११४ ॥

मूलः—तिण्णेव अहोरत्ता उक्कोसेण वियाहिया।

आउट्ठिई तेऊणं अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ ११४ ॥

गाथा ११४ भावार्थः—तेउकायना जीवनो स्थिति जघन्य अंतरमुहुर्तनी अने उत्कृष्टि त्रण अहो (दिवस) रात्रीनी ए बीजो भेद कह्यो ॥ ११४ ॥

अर्थः—अ० असंख्यातो काल उ० उत्कृष्टि स्थिति जाणवी ॥ अ० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य स्थिति जाणवी। का० कायस्थिति ते० तेउकायना जीवनी ॥ तं० ते अग्नी का०काय तु०वळी अ० अणमुकतो थको ॥११५॥

मूलः—असंखकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं।

कायट्ठिई तेऊणं तं कायं तु अमुंचओ ॥ ११५ ॥

गाथा ११५ भावार्थः—तेउकायना जीवनो कायस्थिति जघन्य अंतरमुहुर्त ने उत्कृष्टी असंख्याता कालनी, तेउकायना जीव तेउकायनी काया न मुकतो एटला कालसुधी निरंतर रहे, ए त्रीजो भेद कह्यो॥११५॥

अर्थः—अ० अणंतकालनी उ० उत्कृष्टी स्थितिकही। अ० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य स्थिति ॥ वि०

अर्थः—हवे तेइंद्रि द्रव्यथी कहे छे ते० तेइंद्रि उ० वळी जे० जे जी० जीव ॥ दु० बे प्रकारे ते० ते प० कथा भगवने । प० पर्याप्ता अ० अपर्याप्ता ए० एम ए० एकेकना दु० बे प्रकार पु० वळी जाणवा ॥ १३७ ॥

मूलः—तेइन्दिया उ जे जीवा दुविहा ते पकित्तिया ।

पज्जत्तमपज्जत्ता एवमेए दुहा पुणो ॥ १३७ ॥

गाथा १३७ भावार्थः—हवे तेइंद्रि द्रव्यथकी कहे छे, तेइंद्रि जीव बे प्रकारे कथा, ते अपर्याप्ता ने पर्याप्ता, गुरु कहेता हवा हे शिष्य ! हु तुजने कहीश ते तुं सांभळ ? ? ? ॥ १३७ ॥

अर्थः—कु० कुंथुया पि० कीडि उ० उद्देसा ए तेइंद्रिनी जाति । उ० उकलु उ० उदेहि त० तेमज । त० तणाहार क० अन काष्टहार ए तेइंद्रिनी जाति य० वळी मा० ए तेइंद्रि प० ए पण तेइंद्रि ॥ १३८ ॥

मूलः—कुन्थुपिवीलिउद्द सा उक्कलुदेहिया तहा ।

तणहारकट्ठहारा य मालूगपत्तहारगा ॥ १३८ ॥

गाथा १३८ भावार्थः—कुंथुवा, कीडी, उदेशा नामे, उकलीया नामे तेमज उदेही, तृणाहारी, काष्टाहारी मालुगा नाम, पत्राहारी ॥ १३८ ॥

अर्थः—क० कपास ए तेइंद्रिनी जाति । अ० अठिमि जाय० ए पण तेइंद्रि दु० दुक त० तेवार पछी स० ए पण तेइंद्रिनी जाति ॥ मदावर्ग० तेइंद्रि य०वळी गु० ए पण तेइंद्रि य०वळी । योध० जाणवा । इं० ए तेइंद्रि ॥१३९॥

मूलः—कप्पासट्ठिमि जायन्ति दुगा तउसमिञ्जगा ।

छांडियके स० पोतानी का० काया। ते० ते तेउकायना जीवने अ० तेउकायपणे उपजवानुं एटलुं आंतरुछे ॥ ११६ ॥

मूलः—अणन्तकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।
विजढंमि सए काए तेऊजीवाण अन्तरं ॥ ११६ ॥

गाथा ११६ भावार्थः—पोतानी तेउकायनी काया छांडियके तेउकायना जीवने फरी तेउकाय पामवानुं आंतरुं पडे तो जघन्य अंतरमुहुर्ततुं ने उत्कृष्टुं अनंता कालनुं, ए चोथो भेद कह्यो ॥ ११६ ॥

अर्थः—हवे भावथी कहेछे ए० ए अग्नीना भेद व०वर्णथकी चे० पुरणे गं० गंधथकी। र० रसथकी फा० फरसथकी। सं० सस्थानना दे० भेदथकी वा० पण। वि० भेदना स० सहस्र होय ॥ ११७ ॥

मूलः—एएसिं वण्णओ चेव गन्धओ रसफासओ ।
संठाणदेसओ वावि विहाणाइं सहस्ससो ॥ ११७ ॥

गाथा ११७ भावार्थः—हवे भावथी कहेछे, ए अग्नीना वर्णथकी, गंधथकी, रसथकी, स्पर्शथकी, संस्थान थकी, हजारो भेद थाय छे ॥ ११७ ॥

अर्थः—हवे वायुकाय द्रव्यथी कहेछे। दु० वे प्रकारे वा० वायुकायना जी० जीव उ० वळी। सु० सुक्ष्म अने वा० वादर त०तेमज। प० पर्याप्ता अ० अने अपर्याप्ता। ए० एम ए० एकेकनां दु० वे प्रकार पु० वळी जाणवा ॥११८॥

मूलः—दुविहा वाउजीवा उ सुहुमा वायरा तहा ।
पज्जत्तमपज्जत्ता एवमेए दुहा पुणो ॥ ११८ ॥

मदावरी य गुम्मी य वोधवा इन्दगाइया ॥ १३९ ॥

गाथा १३९ भावार्थः—कपास नामे, अठीमिंजा नामे ने दुकनामे, सपीजगा नामे, सदावरीय नामे, गुमीय नामे, इंद्रगाय नामे ॥ १३० ॥

अर्थः—इ० ममोला आ० आदे देइने । अण० घणे मकारे ए० ए आ० आदि देइने । हवे षेत्रथी कहेछे लो०लोकने ए० एक । दे०विभागे ते०ते स०सघलाए न० नथी स०सर्व लोकने विषे वि०कया भगवंते ॥१४०॥

मूलः—इन्दगोवगमाइया णेगहा एवमायओ ।

लोगेगदेसे ते सव्वे न सव्वत्थ वियाहिया ॥ १४० ॥

गाथा १४० भावार्थः—ममोला नामे इत्यादि घणा प्रकारना तेइंद्री जीव छे, हवे क्षेत्रथी कहे छे, ते सर्व तेइंद्री जीव लोकना एक देशनेविषे छे, पण सर्व लोकने विषे नथी कह्या ॥ १४० ॥

अर्थः—हवे कालथी कहे छे । सं० तेइंद्री जीव प० छता आश्री अ० अनादि कालना छे । अ० आगले पण छेहडो नथी वि० य० वली ॥ ठि० स्थिति प० आश्री सा० आदि सहितछे स० आउपो पुरो थाय तेवारे अंत सहित वि० य० पण छे ॥ १४१ ॥

मूलः—संतइं पप्प णाईया अपज्जवसिया वि य ।

ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥ १४१ ॥

गाथा १४१ भावार्थः—हवे कालथी चार प्रकारे कहेछे, तेइंद्रि जीव छता आश्री अनादिकालनाछे ने तेहनो छेडो

गाथा ११८ भावार्थः-हवे वायुकाय द्रव्यथी कहे छे, वायुकायना जीव बे प्रकार, ते सुक्ष्म ने बादर तेमज तेना पण बे भेद, अपर्याप्ता ने पर्याप्ता ॥ ११८ ॥

अर्थः-बा० बादर जे० जे वायुकायनां जीव उ० वळी प० पर्याप्ता पं० पांच प्रकारे ते० ते प० आख्या कह्या ॥ उ० रहिरहिने वाय म० वंटोळीयो आवे छे ते । घ० घनोदधिने हेठे घनवाय छे ते घनवाय गु० गुंजारसब्दकरे ते गुंजवाय । सु० थोडो थोडो वायते सुधवाय य० वळी ॥ ११९ ॥

मूलः-बायरा जे उ पज्जत्ता पञ्चहा ते पकित्तिया ।

उक्कलिया मण्डलिया घणगुञ्जा सुद्धवाया य ॥ ११९ ॥

गाथा ११९ भावार्थः-बादर वायुकाय पर्याप्ता जीव ते पांच प्रकारे कह्या ते १ ऊकळीयो वायु ते रही रहीने वाय, २ मंडळीयो वायु ते वंटोळीयो आवे छे ते, ३ घनोदधीने हेठे जे घनवायु छे ते घनवायु, ४ गुंजारव शब्द करे ते गुंजावायु, ५ थोडो थोडो वाय ते शुद्ध वायु ॥ ११९ ॥

अर्थः-सं० तृणादिक बीजेठामे लेइनाखे ते संवर्तक वा० वा० य० छे वा० वळी ॥ अ० घणे प्रकारे ए० ए० आ० आदि देईने । ए० एकज प्रकारेछे सुक्ष्म वायु घणा प्रकारना नथी । सु० सुक्ष्म वायुना जीव त० ते वि० कह्या भगवंते ॥ १२० ॥

मूलः-संवट्टगवाते वा णेगहा एवमायओ ।

एगविहमणाणत्ता सुहुमा तत्थ वियाहिया ॥ १२० ॥

गाथा १२० भावार्थः-जे तृणादिक बीजे ठामे लेई नाखे ते संवर्तक वायु इत्यादिक घणा प्रकारना

पण नथी अने भव स्थिति, काय स्थिति ने आयुष्य स्थिति आश्री अंत सहित पणछे, ए प्रथम भेद कर्यो ॥१४१॥

अर्थः-ए० ओगण पंचास अ० अहो रात्रिनी उ० उतकृष्टी स्थिति वि० कही भगवंने । ते० तेइंद्री जीवनी आ० आउखानी ठि० स्थिति । अ० अंतमुहुर्त ज० जघन्य स्थिति ॥ १४२ ॥

मूलः—एगूणवन्नहोरत्ता उक्कोसेण वियाहिया ।

तेइन्दियआउठिई अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ १४२ ॥

गाथा १४२ भावार्थः-तेइंद्री जीवना आयुष्यनी स्थिति जघन्य अंतरमुहुर्तनी ने उत्कृष्टी. ४९ दिवसनी तिर्थंकरे कही छे, ए बीजो भेद कह्यो ॥ १४२ ॥

अर्थः-सं० संख्यातो काल उ० उत्कृष्टो स्थिति अ० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य स्थिति ॥ ते० तेइंद्रिनी का० कायानी स्थिति । तं० ते का० काया तु० वळी अ० जग गुरुनाथको ॥ १४३ ॥

मूलः—संखिज्जकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।

तेइन्दियकायठिई तं कायं तु अमुञ्चओ ॥ १४३ ॥

गाथा १४३ भावार्थः-तेइंद्री जीवनी कायस्थिति जघन्य अंतरमुहुर्तनी ने उत्कृष्टि संख्याता काळनी, तेइंद्री कायना जीव तेइंद्री काया न मुंके तो एटला काळ सुधी तिहांज रहे, ए त्रीजो भेद कह्यो ॥ १४३ ॥

अर्थः-अ० अनंता कालनुं उ० उत्कृष्टुं आंतरु पडे ॥ अ० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य आंतरु पडे ते० तेइंद्रिना जी० जीवने । अं० आंतरुं पडे तेइंद्री पामवानु च० वळी वि० कयुं भगवंते ॥ १४४ ॥

बादर वायु कया छे ने सुक्ष्म वायुना जीवनो तो एकज प्रकार छे पण घणा प्रकार तिर्थंकरे कहेल नथी ॥ १२० ॥

अर्थः-सु० सुक्ष्म वायुना जीव । स० सर्वलोकमांहि व्यापी रह्या छे । लो० लोकने दे० एक विभागे य० वळी बा० बादर वायुकायना जीव छे ॥ इ० ए विचार कर्या पछी का० कालनो । वि० विभाग तु० वळी ते० ते वायुकायनो वु० हुं कहिस च० चार प्रकारे ॥ १२१ ॥

मूलः-सुहुमा सव्वलोगम्मि लोगदेसे य बायरा ।
इत्तो कालविभागं तु तेसिं वुच्छं चउव्विहं ॥ १२१ ॥

गाथा १२१ भावार्थः-हव क्षेत्रथी कहे छे, सुक्ष्म वायुकायना जीव सर्व लोकमांही व्यापी रह्या छे अने लोकना एक देशने विषे बादर वायुकायना जीव रह्या छे, ए क्षेत्रथी विचार कर्या पछी गुरु कहेता हवा हे शिष्य! वायुकायना जीवनो काळथकी चार प्रकारे विचार कहीशुं ॥ १२१ ॥

अर्थः-सं० छता प० आश्री अ० वायुकायना जीव अनादि कालना छे । अ० वायुकायना जीवनुं अंतपण नथी सदाहोय वि० य० वळी ठि० भवस्थितिकायस्थिति आउखानी स्थिति प० आश्री । सा० आदि सहित छे स० आउखुं पुरुंथाय तेवारे अंतसहित वि० य० पण छे ॥ १२२ ॥

मूलः-संतइं पप्प णाइया अपज्जवसिया वि य ।
ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥ १२२ ॥

गाथा १२२ भावार्थः-हवे काळथी विचार करे छे, छता आश्री वायुकायना जीव अनादिकाळना

मूलः—अणन्तकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।
तेइन्दियजीवाणं अन्तरं च वियाहियं ॥ १४४ ॥

गाथा १४४ भावार्थः—पोतानी तेइंद्री कायनी काया छांडेथके तेइंद्रीकायना जीवने फरी तेइंद्रीकाय पामवानुं आंतरुं पडे तो जघन्य अंतरमुहुर्तनुं अने उत्कृष्टुं अनंताकाळनुं, ए चोथो भेद कह्यो ॥ १४४ ॥

अर्थः—हवे भावथी कहेछे । ए० ए तेइंद्रिना जीवना भेद । व० वर्णथकी चे० पुरणे । गं० गंधथकी र० रसथकी फा० फरसथकी ॥ सं० संस्थानना दे० भेदथकी वा० पण वि० भेदना स० सहस्र ॥ १४५ ॥

मूलः—एएसिं वण्णओ चेव गन्धओ रसफासओ ।
संठाणदेसओ वावि विहाणाइं सहस्ससो ॥ १४५ ॥

गाथा १४५ भावार्थः—हवे भावथी कहे छे, तेइंद्री जीवना वर्णथी, गंधथी,रसथी, स्पर्शथी, संस्थानथी हजारो भेद थाय छे ॥ १४५ ॥

अर्थः—हवे चउरिंद्रि द्रव्यथी कहेछे । च० चउरिंद्रि उ० वळी जे० जे जी० जीव । दु० बेप्रकारे ते० ते प० कह्या भगवंते ॥ प० पर्याप्ता अने अ० अपर्याप्ता ए० एम ए० एकेकना दु० बे प्रकार पु० वळी जाणवा ॥ १४६ ॥

मूलः—चउरिन्दिया उ जे जीवा दुविहा ते पकित्तिया ।
पज्जत्तमपज्जत्ता एवमेए दुहा पुणो ॥ १४६ ॥

गाथा १४६ भावार्थः—हवे चौरेंद्री द्रव्यथी कहे छे, चौरेंद्री (काया, जीभ, नासिका, आंख होय ते)

छे ने तेनो अंत पण नथी एटले शाश्वत रहेशे अने भवस्थिति, कायस्थिति, आयुष्यस्थिति आश्री आदिसहित छे अने आयुष्य पुरुं थाय ते आश्री अंतसहित पण छे, ए प्रथम भेद कह्यो ॥ १२२ ॥

अर्थः–ति० त्रण स० सहस्र ॥ वा० वरस ॥ उ० उत्कृष्टी भ० होय ॥ आ० आउखानी स्थिति वा० वायुकायनी अं० अंतरमुहूर्त ज० जघन्य स्थिति जाणवी १२३ ॥

मूलः–तिण्णेव सहस्साइं वासाणुक्कोसिया भवे ।

आउट्ठिई वाऊणं अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ १२३ ॥

गाथा १२३ भावार्थः–वायुकायना जीवनी स्थिति जघन्य अंतरमुहूर्तनी अने उत्कृष्टि ३००० हजार वरसनी जाणवी, ए बीजो भेद कह्यो ॥१२३॥

अर्थः–अ० असंख्याता कालनी उ० उत्कृष्टि स्थिति ॥ अ० अंतर मुहूर्त ज० जघन्य स्थिति । का०काय ठि० स्थिति वा० वायुकायनी ॥ तं० ते का० वायुकायनी काया तु० वली अ० अणमुकतो थको ॥ १२४ ॥

मूलः–असंखकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।

कायट्ठिई वाऊणं तं कायं तु अमुञ्चओ ॥ १२४ ॥

गाथा १२४ भावार्थः–वायुकायना जीवनी कायस्थिति जघन्य अंतरमुहूर्तनी ने उत्कृष्टि असंख्याताकालनी, वायुकायना जीव वायुकायनी काया न मुके तो एटलो काल सुधी निरंतर रहे, ए त्रीजो भेद कह्यो ॥१२४॥

अर्थः–अ० अनंतकालनुं उ० उत्कृष्टुं आंतरु पडे ॥ अ० अंतर मुहूर्त ज० जघन स्थिति ॥ वि०

छा० थकी स० पोताना । का० काया । वा० वायुकायना जी० जीवने । अ० वायुकायपणे उपजवानुं एटलुं आंतरु पडे ॥ १२५ ॥

मूलः—अणन्तकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।
विजढंमि सए काए वाऊजीवाण अन्तरं ॥ १२५ ॥

गाथा १२५ भावार्थः—पोतानी वायुकायनी काया छांडेथके, वायुकायना जीवने फरी वायुकाय पामवानुं आंतरुं पडे तो जघन्य अंतरमुहुर्तनुं अने उत्कृष्टु अनंताकालनुं, ए चोथो भेद कह्यो ॥ १२५ ॥

अर्थः—ए० ए वायुकायना भेद व० वर्ण थकी चे० पूरणे । गं० गंध थकी र० रस थकी । फा० फरसथकी । सं० संस्थानना दे० भेदथकी वा० पण । वि० भेदना स० सहस्र होय ॥ १२६ ॥

मूलःएएसिं वण्णओ चेव गन्धओ रसफासओ ।
संठाणदेसओ वावि विहाणाइं सहस्ससो ॥ १२६ ॥

गाथा १२६ भावार्थः—हवे भावथी कहे छे, ए वायुकायना वर्णथकी, गंधथकी, रसथकी, स्पर्शथकी, संस्थानथकी हजारो भेद छे, ए तेउकाय ने वायुकायने त्रसना भेदमां गणेल छे, ते ए बे चालेछे ते माटे, बाकी तो स्थावरज छे ॥ १२६ ॥

अर्थः—ओ० मोटा त० त्रस जीव ने इंद्रियादीक जे० जे उ० कह्या ॥ च० चार प्रकारे ते० ते प० कह्या भगवंते । बे० बेइंद्रि ॥ ते० तेइंद्रि ॥ च० चौरिंद्रि । पं० पंचेंद्रि चे० पूरणे ॥ १२७ ॥

मूलः—ओराला तसा जे उ चउहा ते पकित्तिया ।

चउरिंद्रनी जाति आ० ए आदि देइने || १४९ ||

मूलः—अचेहिले माहए अच्छिरोडए विचित्ते चित्तपत्तए ।

उहिंजलिया जलकारी य नीया तन्तवगाइया || १४९ ||

गाथा १४९ भावार्थः—अच्छीलनामे, मागधनामे, रोडनामे, विचित्रनामे, ऊइजनीया नामे, जळकारी नामे, नियानामे, तवकानामे || १४९ ||

अर्थः—इ० पण प्रकारे च० चउरिंद्रि ए० ए पुर्वे कह्या ते || अणे० घणे प्रकारे ए० ए ते आ० आदि देइने || हवे क्षेत्रथी कहे छे लो० लोकना ए० एक देस विभागने विषे । ते० ते स० सघलाए चोरिंद्रि न० नथी स० सर्व लोकने विषे वि० कह्या भगवंते || १५० ||

मूलः—इय चउरिन्दिया एए णेगहा एवमायओ ।

लोगेगदेसे ते सवे न सवत्थ वियाहिया || १५० ||

गाथा १५० भावार्थः—इत्यादिक घणा प्रकारना चोरेंद्री जीव तिर्थंकरे कह्या छे, हवे क्षेत्रथी कहे छे, ते सर्व चोरेंद्री जीव लोकना एक देशनेविषे रह्या छे, पण सर्व लोकनेविषे तिर्थंकरे कह्या नथी || १५० ||

अर्थः—हवे चउरिंद्रि कालथी कहे छे सं० चउरिंद्रि जीव छता प० आश्री अ० अनादि कालना छे || अ० आगमी काले छेहडो वि० य० पण नथी || ठि० स्थिति प० आश्री सा० आदि सहित छे स० आउपो पुरो थाय त्यारे अंत सहित वि० य० पण छे || १५१ ||

मूलः—ओराला तसा जे उ चउहा ते पकित्तिया ।
बेइन्दिय–तेइन्दिय–चउरो–पञ्चिन्दिया चेव ॥ १२७ ॥

गाथा १२७ भावार्थः—मोटा बेइंद्रियादिक त्रस जीव चार प्रकारे कह्या छे ते, १ बेंद्री, २ तेंद्री, ३ चोरेंद्री, ४ पंचेंद्री. ए चार भेद जाणवा ॥ १२७ ॥

अर्थः—बे० बेंद्रि उ० वळी जे० जे जी० जीव दु० बे प्रकारे बे भेदे ते० ते प० कह्या भगवंते ॥ प० पर्याप्ता । अ० अपर्याप्ता ए० एम ए० एकेका दु० बे प्रकार पु० वळी जाणवा ॥ १२८ ॥

मूलः—बेइन्दिया उ जे जीवा दुविहा ते पकित्तिया ।
पज्जत्तमपज्जत्ता एवमेए दुहा पुणो ॥ १२८ ॥

गाथा १२८ भावार्थः—हवे बेंद्री द्रव्यथी कहे छे, बेंद्री (काया ने जीभ होय ते) जीव बे प्रकारे कह्या ते, अपर्याप्ता ने पर्याप्ता, गुरु कहेता हवा हे शिष्य ? ते बेइंद्रीना भेद हुं कहीश? ते तुं सांभळ ! ॥१२८॥

अर्थः—कि० करमीया विष्टामांहि उपजे ते सो० सोमंगलनामा बेंद्रि चे० पुरगे । अ० अळसीया मा० जे घणा कांटा एकठा करीने भुगली सरिखु घर निपाइ ते मांहे रहे तेह । वा० वांसना सरिखा मुख छे जेहना तेवासीमुहा य० वळी सि० छीप सं० संख स० नान्हा संघला अथवा छीपनी जाति । त० तेमज ॥१२९॥

मूलः—किमिणो सोमङ्गला चेव अलसा माइवाहया ।
वासीमुहा य सिप्पीया सङ्खा सङ्खणगा तहा ॥ १२९ ॥

गाथा १२९ भावार्थः–विष्टामांहि उपजे ते करमीया, सांपंगळ नामे एहवे [illegible], [illegible] कांटा एकठा करीने शुंगळी सरीखुं घर बनावीने ते मांही रहे ते. तेहनुं [illegible] [illegible] कहीए, छीप, शंख, तेमज नाना शंखला अथवा नानी छीप ॥ १२९ ॥

अर्थः–पल्लो० पल्लुक ते इंद्रीजाति । अ० ए पण बेइंद्रिनी जाति चे० पुरणे । त० तेमज व० [illegible] ॥ ज० जलो जा० बेइंद्रीनी जाति चे० पुरणे । चं० चंदणीया य० [illegible] त० तेमज य० [illegible] ॥ १३० ॥

मूलः–पल्लोया णुल्लया चेव तहेव य वराडगा ।
जल्लगा जालगा चेव चन्दणा य तहेव य ॥ १३० ॥

गाथा १३० भावार्थः–काष्ट कीडी नामे घुणनी जाती ([illegible]), [illegible], [illegible] तेमज चांदणीया नामे ॥ १३० ॥

अर्थः–इ० एणे प्रकारे बे० बेइंद्रि ए० ए पुर्वे कह्या ते अ० घणे प्रकारे ए० ए [illegible] पेत्रथी कहेछे लो०लोकने ए०एक दे०विभागेछे ते० ते स० [illegible] ॥ १३१ ॥

मूलः–इइ बेइन्दिया एए णेगहा एवमायओ ।
लोगेगदेसे ते सव्वे न सव्वत्थ वियाहिया ॥ १३१ ॥

गाथा १३१ भावार्थः–ए पुर्वोक्त घणा प्रकारना बेइंद्री जीवछे ए [illegible] कह्या, [illegible] कहेछे, ते सर्वे बेइंद्री जीव लोकना एक देश (विभाग) ने विषे कह्या छे पण सर्व लोकने विषे बेइंद्री जीव नथी कह्या ॥ १३१ ॥

गाथा १५३ भावार्थः—चौरिंद्री जीवनी कायस्थिति जघन्य अंतरमुहूर्तनी ने उत्कृष्टी संख्याता काळनी, चौरिंद्रीकायना जीव चौरिंद्रीकाय न मुके तो एटला काळ सुधी निहां रहे. ए त्रीजो भेद कह्यो ॥ १५३ ॥

अर्थः—अ० अनंताकाळ उ० उत्कृष्टो आंतरु पडे । अं० अंतर मुहूर्त ज० जघन्य आंतरु पडे । च० चउरिंद्रि जी० जीवने अं० आंतरु पडे चउरिंद्रिपणुं पामवानुं न० ए उत्कृष्टुं प्रमाण वि० कह्युं भगवंते ॥१५४॥

मूलः—अणन्तकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।
चउरिन्दियजीवाणं अन्तरं च वियाहियं ॥ १५४ ॥

गाथा १५४ भावार्थः—पोताने चौरिंद्रीकायनी काया छांडया थकी चौरिंद्रीकायना जीवने फरी चौरिंद्रीकाय पामवानुं आंतरु पडे तो जघन्य अंतरमुहूर्तनुं अने उत्कृष्टुं अनंताकाळनुं. ए चोथो भेद कहे छे ॥१५४॥

अर्थः—हवे भावथी कहे छे ए० ए चउरिंद्रि जीवना भेद व० वर्णथकी चे० पुरगे । गं० गंधथकी र० रसथकी फा० फरस थकी सं० संस्थानना दे० भेदथकी वा० पण । वि० भेदना स० सहस्रछे ॥१५५॥

मूलः—एएसिं वण्णओ चेव गन्धओ रसफासओ ।
संठाणदेसओ वावि विहाणाइं सहस्ससो ॥ १५५ ॥

गाथा १५५ भावार्थः—हवे भावथी कहे छे, ए चौरिंद्री जीवना वर्णथी, गंधथी, रसथी, स्पर्शथी संस्थानथी हजारो भेद थाय छे ॥ १५५ ॥

[illegible] ते । च० च्यार वि० प्रकारे ते० ते वि० कह्या वीतरागे ॥

अर्थः-हवे काळथी कहेछे। सं० बेइंद्रि छतां ॥ प० आश्री अ० अनादि काळनांछे। अ० आगळ छेहडो नथी। वि० य० पण ठि० स्थिति प० आश्री सा० आदि सहित। स० आउखुं पुरुथाय तेवारे अंत सहित वि० य० पणछे ॥१३२॥

मूलः-संतइं पप्प नाईया अपज्जवसिया वि य ।
ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥ १३२ ॥

गाथा १३२ भावार्थः-हवे काळथी चार प्रकारे कहेछे, बेइंद्री जीव छता आश्री अनादिकाळनांछे, छेडो पण नथी अने भवस्थिति, कायस्थिति, आयुष्यस्थिति आश्री आदी सहीतछे तेमज अंतसहित पणछे, ए प्रथम भेद कह्यो॥१३ ॥

अर्थः-वा० वरस बा० बार वरसनी आउखानी स्थिति बे० बेइंद्रीनी उ० उत्कृष्टी वि० कही भगवंते। बे० बे इंद्रिना आ० आउखानी ठि० स्थिति। अ० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य स्थिति ॥ १३३ ॥

मूलः-वासाइं बारसा चेव उक्कोसेण वियाहिया ।
बेइन्दियआउठिई अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ १३३ ॥

गाथा १३३ भावार्थः-बेइंद्री जीवना आयुष्यनी स्थिति जघन्य अंतरमुहुर्तनी अने उत्कृष्टी १२ वर्षनी, ए बीजो भेद कह्यो ॥ १३३ ॥

अर्थः-सं० संख्याता का० काळनी उ० उत्कृष्टी ॥ अ० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य स्थिति बे० बेइंद्रि जीवने का० बेइंद्रिनी काया ठि० स्थिति। त० ते बे इंद्रिनी का० काया तु० वळी अ० अणमुकतो थको ॥१३४॥

मूलः-संखिज्जकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।

ने० नारकी १ ॥ ति० तिर्यंच २ म० पण म० मनुष्य ३ ॥ दे० देवता ४ य० वली आ० कह्या भगवंते ॥१५६॥

मूलः—पंचिन्दिया उ जे जीवा चउविहा ते वियाहिया ।

नेरइय तिरिक्खा य मणुया देवा य आहिया ॥१५६॥

गाथा १५६ भावार्थः—जे पंचेंद्री (ते काया, जीभ, नासीका, आंख, कान होय ते) जीव ते चार प्रकारे कह्या १ नारकी, २ तिर्यंच, ३ मनुष्य, ४ देवता ॥ १५६ ॥

अर्थः—ने० नारकी स० सात प्रकारे कहेछे ॥ पु० रतन प्रभादिक पृथवी स० सातने विषे भ० होय। र० रतनप्रभा १ ॥ स० सकरप्रभा २ । वा० वालुप्रभा ३ य० वली ॥ आ० कही भगवंते ॥ १५७ ॥

मूलः—नेरइया सत्तविहा पुढवीसू सत्तसू भवे ।

रयणाभ सक्करभा वालुयाभा य आहिया ॥ १५७ ॥

गाथा १५७ भावार्थः—हवे नारकी द्रव्यथी कहे छे, रत्नप्रभादीक सात पृथ्वीने विषे सात प्रकारे नारकी छे तेहना नाम कहे छे १ रत्नप्रभा, २ शंकरप्रभा, ३ वालुप्रभा ॥ १५७ ॥

अर्थः—पं० पंकप्रभा ४ । धू० धुमप्रभा ५ । त० तमा पृथवी ६ त० तमतमा नामे पृथवी ७ । त० तेमज । इ० एणे प्रकारे ने० नारकी ए० ए स० सात प्रकारे प० कह्या भगवंते ॥ १५८ ॥

मूलः—पङ्काभा धूमाभा तमा तमतमा तहा ।

इइ नेरइया एए सत्तहा परिकित्तिया ॥ १५८ ॥

वेइन्दियकायठिई तं कायं तु अमुञ्चओ ॥ १३४ ॥

गाथा १३४ भावार्थः—बेइंद्री जीवनो कायस्थिति जघन्य अंतरमुहुर्तनी अने उत्कृष्टी संख्याता कालनी, बेइंद्री कायना जीव बेइंद्रीनी काया न मुके तो एटला काळ सुधी तिहांज रहे, ए त्रीजो भेद कह्यो ॥१३४॥

अर्थः—अ० अनंता का० कालनुं उ० उत्कृष्टुं आंतरु पडे अ० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य स्थिति । वे० वे इंद्रि जी० जीवने । अ० वे इंद्रिपणुं पामवानुं एटलुं आंतरु पडे च० वळी वि० कह्युं वीतरागे ॥ १३५ ॥

मूलः—अणन्तकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।

वेइन्दियजीवाणं अन्तरं च वियाहियं ॥ १३५ ॥

गाथा १३५ भावार्थः—पोतानी बेइंद्री कायनी काया छांडयाथके बेइंद्री कायना जीवने फरी बेइंद्री काय पामवानुं आंतरुं पडे तो जघन्य अंतरमुहुर्तनुं अने उत्कृष्टुं अनंताकाळनुं, ए चोथो भेद कह्यो ॥ १३५ ॥

अर्थः—हवे भावथी कहे छे । ए० ए बेइंद्री जीवना भेद व० वर्ण थकी चे० पुरगे । गं० गंधथकी र० रसथकी । फा० फरस थकी । सं० संस्थानना दे० भेदथकी वा० वळी ॥ वि० भेदना स० सहस्र होय ॥१३६॥

मूलः—एएसिं वण्णओ चेव गन्धओ रसफासओ ।

संठाणदेसओ वावि विहाणाइं सहस्ससो ॥ १३६ ॥

गाथा १३६ भावार्थः—हवे भावथी कहे छे, ए बेइंद्री जीवना वर्णथकी, गंधथकी, रसथकी, स्पर्शथ- की ... हजारो भेद थाय छे ॥ १३६ ॥

... जीव ॥ दु० वे प्रकारे ते० ते प० ... ॥ १३७ ॥

गाथा १५८ भावार्थः—४ पंकप्रभा, ५ धुम्रप्रभा, ६ तमप्रभा, ७ तमतमाप्रभा, ए सात प्रकारनी नारकीकही ॥१५८॥

अर्थः—हवे नारकी क्षेत्रथी कहे छे लो० लोकने ए० एक दे०देसे विभागे । ते० ते स०सर्व नारकी वि० कह्या ए० ए कह्या पछी का० कालनो वि० विभाग ते० नारकीनो वि० कहीशुं ॥ च० च्यार वि० प्रकारे ॥१५९॥

मूलः—लोगस्स एगदेसम्मि ते सवे वियाहिया ।
एत्तो कालविभागं चउविहा ते वियाहिया ॥ १५९ ॥

गाथा १५९ भावार्थः—हवे नारकी क्षेत्रथी कहेछे, ते सर्व नारकी लोकना एक देशने विषे रह्याछे, पण सर्व लोकने विषे नथी कह्या, हवे गुरु कहेता हवा हे शिष्य ? ते नारकीना काळनो विचार चार प्रकारे हुं कहीश ॥१५९॥

अर्थः—सं० नारकी छता प० आश्री अ० अनादि कालना छे ॥ अ० नारकीना जीवनुं अंत नथी सदाय हशे वि० य० वळी । ठि० भव स्थिति काय स्थिति आउखानी स्थिति । प० आश्री सा० आदि सहित छे ॥ स० आउखो पुरु थाय तेवारे अंत सहित वि० य० वळी पण छे ॥ १६० ॥

मूलः—संतइं पप्प नाईया अपज्जवसिया वि य ।
ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥ १६० ॥

गाथा १६० भावार्थः—हवे नारकी काळथी कहेछे, छतां आश्री नारकी अनादी काळनाछे, नारकीना जीवनो अंत पण नथी एटले सदाय हशे अने भवस्थिति, कायस्थिति ने आयुष्य स्थिति आश्री आदी सहीत छे ने आयुष्य पूर्ण थाय तेवारे अंत सहीत पण छे, ए प्रथम भेद कह्यो ॥ १६० ॥

मूलः—तओ काले अभिप्पेए सड्ढी तालिसमन्तिए ।

विणएज्ज लोमहरिसं भेयं देहस्स कंखए ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थः—ए बन्ने मांहेलुं एक जिनार्थ गुरुनी समीपे जेवो हर्ष दीक्षा अवसरे त्या संलेखणा अवसरे हतो तेवोज हर्ष मरण समीपे धारण करी अहो मारुं मृत्यु थशे एवुं रोम कंपीतपणुं निवर्तावी अन योग दीना नहीं करतां शुभ्रुरा तजी शरीरना विनाशने इच्छे ॥ ३१ ॥

अर्थः—अ० हवे का० मरणकाल सं० आवे छते । आ० समस्त प्रकारे घा० घातय न हणतो थको । म० आरयना शरिरने । स० सकाम मरणे म० मरे । ति० त्रिन मरण मांहि अंगित मरण १ पादोपगमन २ भक्तपच्चखाणमरण ३ । अ० अनेरेणुक कोइ मरणे मु० साधु इ० इम वे० हुं कहुं छुं ॥३२॥

मूलः—अहकालम्मि संपत्ते आघायाय समुस्सयं ।

सकाममरणं मरइ तिण्हमन्नयरं मुणि ॥ ३२ ॥ त्ति बेमि

इति अकाम सकाम मरणिज्जं नामा पञ्चमं अध्ययनं समत्तं ॥ ५ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—हवे मरणकाळे आत्माथी औदारिक तथा कार्मण शरीरने हणतो थको त्रिविधे करी चार आहारनुं प्रत्याख्यान करे ते भक्त प्रत्याख्यान मरण (एनी अंदर हरवा फरवाने वास्ते अमुक क्षेत्र-

मूलः—तेसिं सोच्चा सपुज्जाणं संजयाण वुसीमओ ।
न संतसन्ति मरणन्ते सीलवन्तो वहुस्सुया ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः—पुज्य एटले आचार्यादिक तेहनी समीपे एवा धर्मनी भली गति सांभलीने जेहना आत्माने इंद्रीयो वश छे ने चारीत्रने समकितवंत वहु श्रुत पंडीत होय तेवा संयति मरणने अंते त्रास न पामे (एटले मरणथी बिहे पण नही.) ॥ २९ ॥

अर्थः—तु० तोलिने पारखो करिने वि० विशिष्टभला पंडित मरणने आ० अंगीकार करिने । द० ध० दस विधियाते धर्ममांहि । ख० क्षेमारुप धर्मे करि ॥ वि० विसेषे प्प० मसन्न मे० बुधिवंत मर्यादावंत अ० आत्माने त० तथा भू० भूत मोह उपसमावे करि ॥ ३० ॥

मूलः—तुलिया विसेसमादाय दयाधम्मस्स खन्तिए ।
विप्पसीएज्ज मेहावी तहाभूएण अप्पणा ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थ—बाळ मर्णथी पंडीत मर्ण भलुं जाणीने पंडीत मरणने ग्रहीने दयावंतने दश विधि यति धर्ममां क्षमारुप धर्मे करी मोहने उपशमावी कषायरुप कर्दम (कादव) टाली प्रशांतपणुं अंगीकार करी मर्यादाने बुद्धिवंत मरण आवे थके व्याकुल चित्त पणे करी रहित वर्त्ते ॥ ३० ॥

अर्थः—त० तिवार पछी का० मरणकालने विषे अ० मननां योगनेहिग अणकर्ता छता एतले मनना योगहिणा न करे । स० श्रद्धावंत ता० तेहवो जेहवो मवजों [illegible]

अर्थः-सा० सागरोपम ए० एक तु० वळी । उ० उतकृष्ट स्थिति वि० कही भगवंते । प० पहेली नरकने विषे ज० जघन्य स्थिति ॥ द० दस वा० वरस स० एटले दस सहस्रनी छे ॥ १६१ ॥

मूलः-सागरोवममेगं तु उक्कोसेण वियाहिया ।

पढमाए जहन्नेणं दसवाससहस्सिया ॥ १६१ ॥

गाथा १६१ भावार्थः-पहेली नरकनेविषे आयुष्यस्थिति जघन्य १० हजार वर्षनी अने उत्कृष्टी एकसागरोपमनी ॥१६१॥

अर्थः-ति० त्रण सा० सागरोपमनुं आ० आउखुं ॥ उ० उत्कृष्टुं वि० कयुं भगवंते । दो० बीजी नरके ज० जघन्य । ए० एक तु० वळी सा० सागरोपमनुं ॥ १६२ ॥

मूलः-तिण्णेव सागराऊ उक्कोसेण वियाहिया ।

दोच्चाए जहन्नेणं एगं तु सागरोवमं ॥ १६२ ॥

गाथा १६२ भावार्थः-बीजी नरके स्थिति जघन्य एक सागरोपमनी ने उत्कृष्टी त्रण सागरोपमनी ॥१६२॥

अर्थः-स० सात सा० सागरोपमनुं आ० आउखुं । उ० उत्कृष्टुं वि० कयुं भगवंते त० त्रीजी नरकने विषे ज० जघन्य । ति० त्रण सा० सागरोपमनुं आउखुं ॥ १६३ ॥

मूलः-सत्तेव सागराऊ उक्कोसेण वियाहिया ।

तइयाए जहन्नेणं तिन्नेव सागरोवमा ॥ १६३ ॥

गाथा १६३ भावार्थः-त्रीजी नरके आयुष्य स्थिति जघन्य त्रण सागरोपमनी ने उत्कृष्टी सातसागरोपमनी ॥१६३॥

अर्थः–द० दस सा० सागरोपमनुं आ० आउखुं उ० उत्कृष्टुं वि० कह्युं भगवंते च० चोथी नरके ज० जघन्य स० सात सा० सागरोपमनुं ॥ १६४ ॥

मूलः–दससागरोवमाऊ उक्कोसेण वियाहिया ।
चउत्थीए जहन्नेणं सत्तेव सागरोवमा ॥ १६४ ॥

गाथा १६४ भावार्थः–चोथी नरके आयुष्य स्थिति जघन्य सात सागरोपमनी ने उत्कृष्टी १० सागरोपमनी ॥१६४॥

अर्थः–स० सतर सा० सागरोपमनुं आ० आउखुं । उ० उत्कृष्टुं वि० कह्युं भगवंते ॥ पं० पांचमी नरके ज० जघन्यं द० दस चे० वळी सा० सागरोपमनुं आउखुं ॥ १६५ ॥

मूलः–सत्तरससागराऊ उक्कोसेण वियाहिया ।
पञ्चमाए जहन्नेणं दस चेव सागरोवमा ॥ १६५ ॥

गाथा १६५ भावार्थः–पांचमी नरके आयुष्य स्थिति जघन्य १० सागरोपमनी, उत्कृष्टी १७ सागरोपमनी ॥१६५॥

अर्थः–बा० बावीस सा० सागरोपमनुं आ० आउखुं ॥ उ० उत्कृष्टुं वि० कह्युं वीतरागे छ० छठीनरके ज० जघन्य स० सतर सा० सागरोपमनुं आउखुं ॥ १६६ ॥

मूलः–बावीससागराऊ उक्कोसेण वियाहिया ।
छट्ठीए जहन्नेणं सत्तरस सागरोवमा ॥ १६६ ॥

गाथा १६६ भावार्थः–छ ठी नरके आयुष्य स्थिति जघन्य १७ सागरोपमनी [illegible]

[illegible] नथी पण, [illegible] ने पंखीना कालनो विचार चार प्रकारे हुं कहीश ॥१८८॥

अर्थः—[illegible] आश्री [illegible] सं० ते पंखी छता प० आश्री अ० अनादि काळनाछे । अ० आगळे [illegible] पण नथी । ठि० स्थिति प० आश्री सा० आदि सहित छे । स० आउखुं पुरु थाय तेवारे [illegible] पण छे ॥ १८९ ॥

मूळः—संतइं पप्प नाईया अपज्जवसिया वि य ।
ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥ १८९ ॥

गाथा १८९ भावार्थः—हवे खेचर [illegible] कहेछे, छतां आश्री ए पंखी अनादी काळना छे, तेनो अंत पण नथी अने भवस्थिति, कायस्थिति, आयुस्थिति आश्री आदी सहीत छे अने आयुष्य पुर्ण थाय, तेवारे अंत सहीत पण छे. ए [illegible] भेद जाणो ॥ १८९ ॥

अर्थः—प० पल्योपम भा० भाग अ० असंख्यातमे इ० ए भ० होय ॥ आ० आउखानी ठि० स्थिति ख० खेचरनी अं० अंतरमुहुर्त ज० जघन्य स्थिति ॥ १९० ॥

मूळः—पलिओवमस्स भागो असंखेज्जइमो भवे ।
आउठिई खहयराणं अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ १९० ॥

गाथा १९० [illegible] भावार्थः—खेचर जीवनी आयुष्यनी स्थिति जघन्य अंतर मुहुर्तनी अने उत्कृष्टी पल्योपमनी असंख्यातमे भागे [illegible] ॥ १९० ॥

अध्य०

अर्थः-ते० तेत्रीस सा० सागरोपमनुं आ० आउखुं ॥ उ० उत्कृष्टुं वि० कयुं भगवंते स० सातमी नरके ज० जघन्य । बा० बावीस सा० सागरोपमनुं ॥ १६७ ॥

मूलः-तेत्तीससागराऊ उक्कोसेण वियाहिया ।
. सत्तमाए जहन्नेणं बावीसं सागरोवमा ॥ १६७ ॥

गाथा १६७ भावार्थः-७ मी नरके आयुष्य स्थिति जघन्य २२ सागरोपमनी ने उत्कृष्टी ३३ सागरोपमनी, ए बीजो भेद कह्यो ॥ १६७ ॥

अर्थः-जा० जेटला चे० पूर्णे य० वळी आ० आउखानो ठि० स्थिति । ने० नारकीनी वि० कही । सा० तेहज ते० ते नारकीने का० काय ठि० स्थितिहोय ज० जघन्य अने उ० उत्कृष्टि काय स्थिति भ० होय ॥ १६८ ॥

मूलः-जा चेव य आउठिई नेरइयाणं वियाहिया ।
सा तेसिं कायठिई जहन्नुकोसिया भवे ॥ १६८ ॥

गाथा १६८ भावार्थः-नारकीनी जघन्य उत्कृष्टी आयुष्य स्थिति कही छे तेटली नारकीनी जघन्य उत्कृष्टी काय स्थिति होय, ए त्रीजो भेद कह्यो ॥ १६८ ॥

अर्थः-अ० अनंत का०काळनुं उ० उत्कृष्टुं आंतरूंडे । अं० अंतरमुहुर्त । ज० जघन्य । वि० छांडेथके नारकी स० पोतानी का० काया । ने० नारकीने नारकोपणुं पामवानो ॥ भ० आंतरुं एटलुं पडे ॥ १६९ ॥

मूलः-अणन्तकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।

विजढंमि मए काए नेरइयाणं अन्तरं ॥ १६९ ॥

गाथा १६९ भावार्थः-पोतानी नारकीनी काया छांडयेथके फरी नारकीनी काया पामवानुं आंतरुं पडेतो जघन्य अंतर मुहुर्ततुं ने उत्कृष्टुं अनंता काळतुं, ए चोथो भेद कयो ॥ १६९ ॥

अर्थः-ए० ए नारकीना भेद व० वर्णथकी चे० पुरणे । ग० गंधथकी र० रसथकी फा० फरसथकी ना दे० भेदथकी वा० पण वि० भेदना स० सहस्र छे ॥ १७० ॥

मूलः-एएसिं वण्णओ चेव गन्धओ रसफासओ ।
संठाणदेसओ वावि विहाणाइं सहस्ससो ॥ १७० ॥

गाथा १७० भावार्थः-ए नारकीना वर्णथकी, गंधथकी, रसथकी, स्पर्शथकी, संस्थानथकी हजारो भेद थाय छे॥१७०॥

अर्थः-हवे तिर्यंच पचेंद्रि द्रव्यथी कहे छे । प० पचेंद्रि ति० तिर्यंच । दु० बे प्रकारे ते० ते वि० कया ० समुर्छिम ति० तिर्यंच अने ग० गर्भज तिर्यंच त० तेमज ॥ १७१ ॥

मूलः-पञ्चिन्दियतिरिक्खाओ दुविहा ते वियाहिया ।
समुच्छिमतिरिक्खाओ गब्भवक्कन्तिया तहा ॥ १७१ ॥

गाथा १७१ भावार्थः-हवे तिर्यंच पचेंद्री द्रव्यथी कहे छे, तिर्यंच पचेंद्रीना जीव बे प्रकारे कया छे, ते समुर्छिम पचेंद्री ने गर्भज पचेंद्री ॥ १७१ ॥

अर्थः-दु० बे प्रकारे ते० ते भ० होय ति० त्रण प्रकारे ज० जळचर थ० स्थळचर ख० खेचर [illegible] ख० खेचर थ० पेली [illegible] व० वळी बो० बोलना [illegible] जाणवा । ते० ते पचेंद्रिना भे० भेद सु० सांभळो मे० मुजने कहेताथका ॥ १७२ ॥

मूलः-दुविहा ते भवे तिविहा जलयरा थलयरा तहा ।

मूल:-एएसिं वण्णओ चेव गन्धओ रसफासओ ।
संठाणदेसओ वावि विहाणाइं सहस्ससो ॥ १९३ ॥

[illegible] भावार्थ:-हवे वळी भावार्थ कहे छे, ए पंखीना वर्णथी, गंधथी, स्पर्शथी, संस्थानथी [illegible]

[illegible] म० मनुष्य दु० बे प्रकारे । भे० भेदछे उ० वळी । ते० ते मे० मुजने [illegible] एक समूर्छिम य० वळी म० मनुष्यछे ? ॥ ग० बीजा गर्भज मनुष्यछे [illegible] ॥

मूल:-मणुया दुविहभेया उ ते मे कित्तयओ सुण ।
संमुच्छिमा य मणुया गब्भवक्कन्तिया तहा ॥१९४॥

[illegible] भावार्थ:-हवे मनुष्य द्रव्यथी कहे छे, गुरु कहेता हवा हे शिष्य ? मनुष्यना बे भेद हुं [illegible] गर्भज मनुष्य, २ तेमज समुर्छिम मनुष्य ! ॥ १९४ ॥

अर्थ:-ग० गर्भज मनुष्य छे जे० जे उ० वळी ति० त्रण प्रकारे तं० ते वि० कह्या ॥ अ० करसणादिक जेहां करवु नथी ते अकर्म भूमीना मनुष्य ॥ क० करसणादिक जिहां करवुं छे ते कर्मभूमीना मनुष्य य० वळी अं० [illegible] द्वीपाना मनुष्य त० तेमज ॥ १९५ ॥

मूल:-गब्भवक्कन्तिया जे उ तिविहा ते वियाहिया ।

स० पंचेंदी प० वळी थो० जाणवा। ते० ते पचेंद्रिना भे० भेद मु० मानवो मे० मुजने कहेतायका ॥ १७१ ॥

मूलः—दुविहा ते भवे तिविहा जलयरा थलयरा तहा।
सहयरा य बोधवा तेसिं भेदे सुणेह मे ॥ १७२ ॥

गाथा १७२ भावार्थः—पुर्वोक्त बे प्रकारे तिर्यंच पचेंद्री जीव कह्या, तेहना त्रण प्रकारे छे १ जळचर (पाणीमांही चाले ते), स्थळचर (ते स्थळ उपर चाले ते), खेचर (आकाशे चाले ते), गुरु कहेछे हे शिष्य! ए पचेंद्रीना भेद हुं तुमने कहीश, ते तुं सांभळ!? ॥ १७० ॥

अर्थः—म० माछलानी जाती प० वळी क० काछवानी जाति, प० वळी गा० गाहानामा जळचर जीव ते भेंसादिकने पगे वींटाइ रहे पाणीमांहे प० वळी ॥ म० मगरमच्छ त० तेमज सुं० सुसुमार प० वळी जळचर जीव बो० जाणवा ॥ पं० पांच प्रकारे ज० जळचर जीव आ० कह्या ॥ १७३ ॥

मूलः—मच्छा य कच्छभा य गाहा य मगरा तहा।
सुंसुमारा य बोधवा पंचहा जलयराहिया ॥ १७३ ॥

गाथा १७३ भावार्थः—हवे जळचर तिर्यंच पचेंद्री वर्णवी कहे छे, जळचरना पांचभेद ते १ माछला नी जाती, २ काचवनी जाती, ३ गाहा ते पाणी मांही पाडादिकने पिये वींटाइ रहे ते, ४ मगर मच्छ, ५ सुसुमार, ए जळचरना पांचभेद जाणवा, ॥ १७३ ॥

अर्थः—हवे तिर्यंच पचेंद्रि जळचर क्षेत्रथी कहे छे। लो० लोकना ए० एक दे० विभागे ते० ते। स०

चार प्रकार गं० ते जळचर जीवनो वि० हुं कहीश ॥ १७४ ॥ ... फ़० ए कथापछे का० काळनो वि० विचार ।

मूळः—लोएगदेसे ते सधे न सवत्थ वियाहिया ।

एत्तो कालविभागं चउविहा ते वियाहिया ॥१७४ ॥

गाथा १७४ भावार्थः—हवे जळचर तिर्यंच पचेंद्री क्षेत्रथी कहे छे, जळचर जीव लोकना एक देशने विषे छे, पण सर्व लोकने विषे नथी कह्या, गुरु कहेता हवा हे शिष्य ! ते जळचर जीवना काळनो विचार चार प्रकारे हुं तुजने कहीश, ते तुं सांभळ ? ? ? ॥ १७४ ॥

अर्थः—हवे तिर्यंच पचेंद्रि जळचर काळथी कहे छे । सं० जळचर जीव छता प० आश्री । अ० अनादि काळना छे । अ० आगळ छेडो वि० य० पण नथी । ठि० स्थिति प० आश्री सा० आदिसहित स० आउखो पुरो थाय त्यारे अंत सहित वि० य० पण छे ॥ १७५ ॥

मूळः—संतइं पप्प णाईया अपज्जवसिया वि य ।

ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥ १७५ ॥

गाथा १७५ भावार्थः—हवे काळथी कहे छे, जळचर जीव छता आश्री अनादी काळना छे, तेनो अंत पण नथी ... [illegible] स्थिति ने आउखा स्थिति आश्री आदी सहीत ... अंत सहीत पण छे ... ॥ १७५ ॥

[illegible] ५ एरणवय, ५ हरिवास, ५ रम्यकवास, ५ देवकुरु, ५ उत्तरकुरु,
[illegible] गर्भज मनुष्यनी अनुक्रमे संख्या १०१ नी कही ॥ १९६ ॥
[illegible] । मं० भेद हो० होय । वि० कहीए । हवे
[illegible] विषे ते० ते मनुष्य स० सघलाए समुर्छिम
[illegible]

[illegible] भेओ होइ वियाहिओ ।
[illegible] ते सव्वे वि वियाहिया ॥ १९७ ॥

[illegible] पाना संयोग विना उत्पन्न थाय ते) मनुष्य, गर्भज मनुष्य
[illegible] गर्भज मनुष्य तत्काल १०१ समुर्छिम मनुष्य जाणवा, हवे मनुष्य
[illegible] लोकना एक देशने विषे छे, पण सर्व लोकने विषे नथी कह्या ॥ १९७ ॥
[illegible] ते मनुष्य छता प० आश्री अ० अनादि कालना छे अ० आ-
[illegible] नि० स्थिति प० आश्री सा० आदि सहित छे ॥ म० आउखुं पुरुथाय तेवारे
[illegible] ॥ १९८ ॥

[illegible] आउठिई [illegible] असज्जसम्मिया वि य ।
[illegible] असज्जसम्मिया वि य ॥ १९८ ॥

जीवनी ॥ अं० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य स्थिति जाणवी ॥ १७५ ॥ ... पु० पुव कोडी० कोडीरान उ० उतकृष्टी स्थि० कही । आ० अ... स्थिति ज० जलचर

मूलः—एगाओ पुव्वकोडीओ उक्कोसेण वियाहिया ।
आउट्ठिई जलयराणं अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ १७६ ॥

गाथा १७६ भावार्थः—जे जळचर तिर्यच पचेंद्री जीवनी आयुष्य स्थिति जघन्य अंतर मुहुर्तनी ने उत्कृष्टी एक पुर्व क्रोडनी (चोराशी लाख वर्ष एक पुर्वांग थाय, ते पुर्वांगने चोराशीलाख गुणा करीए तेवारे एक पुर्व थाय, ते एक पुर्वना सीत्तेर लाख क्रोडने ५६ हजार क्रोड वर्ष थाय, एवा एक क्रोड पुर्वनी) स्थिति जाणवी, ए बीजो भेद कह्यो ॥ १७६ ॥

अर्थः—पु० पुर्वक्रोडी पु० पृथक बे थकी धुरमांडिने नव लगे पृथक पुर्वक्रोडी तु० वळी । उ० उतकृष्टी स्थि० कही भगवंते । का० काय ठि० स्थिति ज० जळचर जीवनी ॥ अं० अंतरमुहुर्त ॥ ज० जघन्य ॥ १७७ ॥

मूलः—पुव्वकोडिपुहुत्तं तु उक्कोसेण वियाहिया ।
कायट्ठिई जलयराणं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ॥ १७७ ॥

गाथा १७७ भावार्थः—जे जळचर पचेंद्री जीवनी कायस्थिति जघन्य अंतर मुहुर्तनी ने उत्कृष्टी पृथक पुर्व क्रोडनी (बेथी मांडीने नव सुधी पृथक पुर्व क्रोडी कहीए), ए त्रीजो भेद कह्यो ॥ १७७ ॥

अर्थः—अ० अनंतकाळ उ० उत्कृष्टुं आंतरुं पडे । अं० अंतरमुहुर्त ज० जघन्य स्थिति ॥ वि० छांडे

अर्थ: न० पोतानी ज० जळचरनी का० काया। ज० जळचरने जळचरपणुं। पांमवानुं एटलुं अ० आंतरुं पडे ॥१७८॥

मूळः—अणन्तकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।

विजढंमि सए काए जलयराणं अन्तरं ॥ १७८ ॥

गाथा १७८ भावार्थः—पोतानी जळचर तिर्यंच पचेंद्रीनी काया छांडये थके फरी जळचर तिर्यंच पचेंद्रीनी काया पामवानुं आंतरुं पडे तो जघन्य अंतर मुहुर्तनुं ने उत्कृष्टुं अनंताकाळनुं, ए चोथो भेद कह्यो ॥१७८॥

अर्थः—हवे तिर्यंच पचेंद्रि भावथी कहेछे । ए० जळचर जीवना भेद व० वर्णथकी चे० पुरणे । गं० गंधथकी। र० रसथकी फा० फरसथकी । सं० संस्थानना दे० भेदथकी वा० पण वि० भेदना । स० सहस्रछे ॥

मूळः—एएसिं वण्णओ चेव गन्धओ रसफासओ ।

संठाणदेसओ वावि विहाणाइं सहस्सओ ॥

गाथा भावार्थः—हवे भावथी कहे छे, ए जळचर तिर्यंच पचेंद्रीना वर्णथकी, गंधथकी, रसथकी, स्पर्शथकी, संस्थान थकी हजारो भेद थाय छे ॥

अर्थ—हवे थलचर द्रव्यथी कहे छे च० च्यार पगना धणी चउपद य० वळी । प० परिसर्प एटले उरपरिसर्पने भुजपरिसर्प दु० चउपद १ ॥ अने २ परिसर्प ए बे प्रकारे थ० थलचर भ० होय ॥ च० चउपद च० चार प्रकारे । ते० ते मे० मुजने कि० कहेतापका सु० सांभळो ॥ १७० ॥

मूळः—चउप्पया य परिसप्पा दुविहा थलयरा भवे ।

गाथा २०० भावार्थः—हवे गर्भज मनुष्यनी कायस्थिति जघन्य अंतरमुहुर्तनी अने उत्कृष्टी त्रण पल्योपमनी कोडि, उपर प्रथक (वर्षा मांडीने नव सुधी सात भव अकेक पुर्व क्रोडीना करे ने आठमो त्रण पल्योपमनो आयुष्यनो भव कोट जीव करे, ते आश्री) पुर्व क्रोडीनी जाणवी, ए त्रीजो भेद कह्यो ॥ २०० ॥

अर्थः—का० काय ठि० स्थिति म० मनुष्यनी जाणवी मनुष्यमांहि उत्कृष्टो रहेतो सात आठ भवलगे रहे अ० मनुष्य भव पामवानुं आंतरुं पडे ते मनुष्य ते० ए आगल कहिश तेटलुं भ० होय ॥ का० कालनुं अ० अनंता कालनुं उ० उत्कृष्ट आंतरुंपडे । अ० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य ॥ २०१ ॥

मूलः—कायठिइ मणुयाणं अन्तरं तेसिमं भवे ।
कालमणन्तमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ॥ २०१ ॥

गाथा २०१ भावार्थः—पुर्वोक्त मनुष्यनी कायस्थिति जाणवी (अर्थात मनुष्यमांही उत्कृष्टो रहे तो सात आठ भव सुधीज रहे) ए मनुष्यनी कायस्थिति कही, हवे मनुष्यनुं आंतरु कहेछे, पोतानी मनुष्यनी काया छांडेथके फरी मनुष्यनी काया पामवानुं आंतरु पडे ते जघन्य अंतरमुहुर्तनुं ने उत्कृष्टुं अनंताकाळनुं, ए चोथो भेद कह्यो ॥२०१॥

अर्थः—हवे मनुष्य भाववा कहे छे ए० ए मनुष्यनो भेद व० वर्णथकी चे० पुरणे । गं० गंधथकी र० रसथकी फा० फरसथकी । सं० संस्थानना दे० भेदथकी वा० वळी । वि० भेदना स० सहस्र होय ॥ २०२ ॥

मूलः—एएसिं वण्णओ चेव गन्धओ रसफासओ ।
संठाणदेसओ वावि विहाणाइं सहस्ससो ॥ २०२ ॥

[illegible] उ० उत्कृष्टु अं० अंतरमुहूर्त ज० जघन्य वि० छांडिथके स०

[illegible] एहनु अं० आंतरु पडे ॥ १८६ ॥

मूल० [illegible]मणन्तमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।

विजढंमि सए काए थलयराणं तु अन्तरं ॥ १८६ ॥

[illegible] पूर्वोक्त स्थळचर जीवनी कायस्थिति कही, हवे स्थळचर जीवनुं आंतरु कहे

छे. [illegible] स्थळचर तिर्यच पंचेंद्रीनी काया छांडे थके फरी स्थळचर तिर्यच पचेंद्रीनी काया पामवानुं आंतरु

[illegible] अंतरमुहूर्तनु ने उत्कृष्टु अनंताकाळनु. ए चोथो भेद कह्यो ॥ १८६ ॥

[illegible] स्थळचर आश्रयी कहे छे । ए० ए स्थळचर जीवना भेद व० वर्णथकी चे० पुरणे । गं० गंध-

[illegible] स्पर्शथकी सं० संस्थानना दे० भेदथकी वा० पण । वि० भेदना स० सहस्रछे ॥

मूल० –एएसिं वण्णओ चेव गन्धओ रस फासओ ।

संठाणदेसओ वावि विहाणाइं सहस्ससो ॥

[illegible] –हवे स्थळचर आश्रयी कहे छे, ए स्थळचर जीवना वर्णथी, गंधथी, रसथी, स्पर्शथी,

[illegible] हजारो भेद थाय छे ॥

[illegible]

मूलः—वेमाणिया उ जे देवा दुविहा ते वियाहिया ।
कप्पोवगा य बोधव्वा कप्पाइया तहेव य ॥ २०८ ॥

गाथा २०८ भावार्थः—जे वैमानीक देवता छे, ते बे प्रकारे, १ कल्पवासी देवता, २ कल्पातीत देवता ए बे भेदे जाणवा ॥ २०८ ॥

अर्थः—क० देवलोके उपना छे जे देवता ते । वा० बार प्रकारे कह्या । सो० सौधर्म देवलोकना देवता १ इ० इशान देवलोकना देवता त० तेमज २ ॥ स० सनंतकुमार देवलोकना देवता ३ । मा० माहिंद्र देवलोकना देवता ४ ॥ बं० ब्रह्मलोक देवलोकना देवता ५ य० वळी । लं० लांतक देवलोकना देवता ६ ॥ २०९ ॥

मूलः—कप्पोवगा बारसहा सोहम्मीसाणगा तहा ।
सणङ्कुमार माहिन्द बम्भलोगा य लन्तगा ॥ २०९ ॥

गाथा २०९ भावार्थः—तेमां कल्पवासी देवता १२ प्रकारे ते, १ सुधर्म देवलोकना देवता, २ इशान देवलोकना देवता, ३ शनतकुमार देवलोकना देवता, ४ माहेंद्र देवलोकना देवता, ५ ब्रह्म देवलोकना देवता, ६ लांतक देवलोकना देवता ॥ २०९ ॥

अर्थः—म० महाशुक्र देवलोकना देवता ७ स० सहसार देवलोकना देवता ८ आ० आणय देवलोकना देवता ९ पा० पाणय देवलोकना देवता १० त० तेमज वळी ॥ आ० आरण नामा देवलोकना देवता ११ अ० अच्युत देवलोकना देवता १२. बे० पूरणे । इ० एणे प्रकारे क० बार देवलोकना वासी सु० देवता ॥ २१० ॥

अ० गुरुनि समिपे, बीजो अरग ता० पंडित मरण अं० छेहडे वि० वान्छो० रोमनो कांटा नइ । भ० विनाशने दे० सरिरने कं० वांछे ॥ ३१ ॥

मूलः–तओ काले अभिप्पेए सड्ढी तालिसमन्तिए ।

विणएज्ज लोमहरिसं भेयं देहस्स कंखए ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थः—ए त्रण मर्ण माहेलुं एक गितार्थ गुरुनी समीपे जेवो हर्ष दीक्षा अवसरे तथा संलेखणा अवसरे हतो तेवोज हर्ष मरण समीपे धारण करी अहो मारं मृत्यु थशे एवुं रोम कंपीतपणुं निवर्तावी श्रम योग हीना नहीं करतां मृत्यु तथी शरीरना विनाशने इच्छे ॥ ३१ ॥

अर्थः—अ० हवे का० मरणकाल सं० आवे छते । आ० समस्त प्रकारे पा० पातय न हणतो थको । स० कारमण सरिरने । स० सकाम मरणे म० मरे । ति० त्रिन मरण मांहि अंगित मरण १ पादोपगमन २ भत्तपच्चखाणमरण ३ । अ० अनेरेएक कोइ मरणे मु० साधू इ० इम बे० हुं कहुं छुं ॥३२॥

मूलः–अहकालम्मि संपत्ते आघायाय समुस्सयं ।

सकाममरणं मरइ तिण्हमन्नयरं मुणि ॥ ३२ ॥ त्ति बेमि

इति अकाम सकाम मरणिज्जं नामा पञ्चमं अध्ययनं समत्तं ॥ ५ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—हवे मर्ण काळे आचार्यो औदारिक तथा कार्मण शरीरने हणतो थको विविध करी चार आहारनुं पच्चखाण करे ने भक्त पच्चखाण मर्ण (एनी अंदर हरवा फरवाने वास्ते अमुक केट-

ठी जग्या तेनो नियम नहीं), वली मंडळ करी (जग्यानी हद बांधवी ते) मंडळनी बाहार न नीकळवुं ए बीजुं इंगीन मर्ण. हवे त्रीजुं पादोपगमन मर्ण ते कापेली वृक्षनी शाखानी माफक एक पासाभेर रही बीजुं पासुं पण पल्टाववुं नही. एवा त्रण प्रकारना मर्ण मांहीला एक सकाम मर्णे साधु मरे. ॥३२॥

एम सुधर्मास्वामी जंबूस्वामी प्रते कहेछेके हे जंबू जेम मे श्री महावीरदेव समीपे सांभल्युं हतुं तेम हुं तुज प्रते कहुंछुं. इति उत्तराध्ययन्ना सकाम अकाम मरण नामे पांचमा अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण. ए पांचमां अध्ययमां सकाम मर्ण घणुं करी साधुने कह्युं ते भणी आ छठा अध्ययनने विषे साधुनो आधिकार कहेछे.

अर्थः—जा० जेतला अ० अज्ञानी मिथ्याती पू० पूरुष स० सघलाए ते० ते पुरुष दु० दूष पामवाना कारण छे दूषना सं० भोगवनार । लु० पीडा पामे ब० घणीवार मु० मिथ्याति मूर्ष । अ० अनंता संसा० संसारने विषे ॥ १ ॥

मूलः-जावन्ति ऽविज्जापुरिसा सव्वे ते दुक्खसंभवा ।
लुप्पन्ति बहुसो मूढा संसारंमि अणन्तए ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—हवे छठा अध्ययननो भावार्थ कहेछे. जे तत्वना अजाण ने कुविद्यावंत एवा मुर्ख अज्ञानी मिथ्याती ए सर्वे दुखना विभागी थसे ने ते मुर्ख अज्ञानी घणीवार दारिद्रीपणुं ने छेदन भेदना दीकनी पीडा पामे अने जेहनो अंत नथी एहवा संसारने विषे परीभ्रमण करसे ॥ १ ॥

अर्थः—सपि० विचारिने पं० पंडित त० ते कारण भणी । पा० एम जाणी जे संसार ते पास सरिखो

हेट्ठिमा उवरिमा चेव मज्झिमा हेट्ठिमा तहा ॥ २१२ ॥

गाथा २१२ भावार्थः—ग्रैवेक नव छे तेनी त्रण त्रणनी त्रकेकी त्रीक गणता त्रण त्रीक थाय ते मांही हेठली प्रथम त्रीकना हेठली (पेहेली) ग्रैवेकना देवता, २ हेठली त्रीकना मध्य (बीजी) ग्रैवेकना देवता, ३ हेठली त्रीकना उपली (त्रीजी) ग्रैवेकना देवता, ४ मध्य त्रीकना हेठली (४) ग्रैवेकना देवता ॥ २१२ ॥

अर्थः—म०मध्य वचला त्रिकनुं म०मध्यनुं एटले पांचमां ग्रैवेयकना देवता चे० पुरणे। म० मध्य वचला त्रिकनुं। उ० उपलुं एटले छठा ग्रैवेयकना देवता। द त० तेमज। उ० उपला त्रिकनुं हे० हेठ ठुं एटले सातमा ग्रैवेयकना देवता ॥ चे० पुरणे ॥ उ० उपला त्रिकनुं म० मध्य वचलुं एटले आठमा ग्रैवेयकना देवता ८। त० तेमज वली ॥२१३॥

मूलः—मज्झिमा मज्झिमा चेव मज्झिमा उवरिमा तहा।

उवरिमा हेट्ठिमा चेव उवरिमा मज्झिमा तहा ॥ २१३ ॥

गाथा २१३ भावार्थः—५ मध्य त्रीकना मध्य (५) मी ग्रैवेकना देवता, ६ मध्य त्रीकनी उपली (६) ग्रैवेकना देवता, ७ उपली (त्रीजी) त्रीकना हेठली (सातमी) ग्रैवेकना देवता, ८ उपली त्रीकना मध्य (८) ग्रैवेकना देवता ॥२१३॥

अर्थः—उ० उपला त्रिकनुं उ०उपलुं एटले नवमां ग्रैवेयकना देवता चे० पुरणे। इ० ए प्रकारे गे० ग्रैवेयक नवना गु० देवता कह्या। वि० विजयनामा पहेलुं अनुत्तर विमानना देवता १ ॥ वे० वेजयंत बीजा अनुत्तर विमानना देवता २ य० वली ॥ ज० जयंतनामा त्रीजा अनुत्तर विमानना देवता ३ ॥ अ० अपराजित नामा

तइयम्मि जहन्नेणं चउवीसं सागरोवमा ॥ २३५ ॥

गाथा २३५ भावार्थः—त्रीजा ग्रैवेकना देवतानी आयुष्य स्थिति जघन्य २४ सागरोपमनी ने उत्कृष्टी २५ सागरोपमनी ॥ २३५ ॥

अर्थः—छ० छवीस सा० सागरोपमनी । उ० उत्कृष्टी ठि० स्थिति भ० होय च० चोथा ग्रैवेयकने विषे देवतानी ज० जघन्य स्थिति ॥ सा० सागर प० पचवीसनी ॥ २३६ ॥

मूलः—छवीस सागराइं उक्कोसेण ठिई भवे ।
चउत्थम्मि जहन्नेणं सागरा पणुवीसई ॥ २३६ ॥

गाथा २३६ भावार्थः—चोथा ग्रैवेकना देवतानी आयुष्यनी स्थिति जघन्य २५ सागरोपमनी ने उत्कृष्टी २६ सागरोपमनी ॥ २३६ ॥

अर्थः—सा० सागर स० सतावीसनी तु० वळी । उ० उत्कृष्टि ठि० स्थिति भ० होय ॥ पं० पांचमा ग्रैवेयकने विषे देवतानी ज० जघन्य स्थिति सा० सागरोपमनी उ० वळी छ० छवीसनी ॥ २३७ ॥

मूलः—सागरा सत्तवीसं तु उक्कोसेण ठिई भवे ।
पञ्चमम्मि जहन्नेणं सागरा उ छवीसई ॥ २३७ ॥

गाथा २३७ भावार्थः—पांचमा ग्रैवेकना देवतानो आयुष्यनी स्थिति जघन्य २६ सागरोपमनी ने उत्कृष्टी २७ सागरोपमनी ॥ २३७ ॥

इत्तो कालविभागं तु तेसिं वुच्छं चउविहं ॥ २१६ ॥

गाथा २१६ भावार्थः-हवे देवता क्षेत्रथी कहे छे, ए सर्व देवता लोकना एक देशने विषे कह्या छे पण सर्व लोकने विषे कह्या नथी, हवे गुरु कहेता हवा हे शिष्य ? ते देवताना काळनो विचार चार प्रकारे हुं कहीश ॥२१६॥

अर्थः-हवे देवता काळथी कहे छे । सं० देवता छे प० छता आश्री । अ० अनादि काळना छे । आगल छेहडो वि० य० पण नथी ठि० स्थिति प० आश्री सा० आदि सहित छे स० आउखो पुरो थाय तेवारे अंत सहित वि० य० पण छे ॥ २१७ ॥

मूलः-संतइं पप्प नाईया अपज्जवसिया वि य ।
ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥ २१७ ॥

गाथा २१७ भावार्थः-हवे देवता काळथी कहेछे, ए देवता छतां आश्री अनादीकाळनाछे तेनो अंत पण नथी अने भवस्थिति कायस्थिति ने आयुष्यस्थिति आश्री आदी सहीत छे तेहनुं आयुष्य पुर्ण थाय तेवारे अंत सहीत पण छे, ए प्रथम भेद कह्यो ॥ २१७ ॥

अर्थः-सा० झाझेरो सा० सागर ए० एक उ० उत्कृष्टी ठि० आउखानी स्थिति भ० होय । भो० भवनपति बलेंद्रादिकनी । ज० जघन्य स्थिति ॥ द० दस वा० वरस । स० सहस्र ॥ २१८ ॥

मूलः-साहियं सागरं एक्कं उक्कोसेण ठिई भवे ।
भोमेज्जाणं जहन्नेणं दसवाससहस्सिया ॥ २१८ ॥

अट्ठमम्मि जहन्नेणं सागरा अउणतीसई ॥ २४० ॥

गाथा २४० भावार्थः–८ मां ग्रैवेकना देवताना आयुष्यनी स्थिति जघन्य २९ सागरोपमनी ने उत्कृष्टी ३० सागरोपमनी ॥ २४० ॥

अर्थः–सा० सागर । इ० एकत्रीसनी तु० वळी । उ० उत्कृष्टि ठि० स्थिति भ० होय । न० नवमा ग्रैवेयकने विषे देवतानी ज० जघन्य स्थिति । ती० त्रीस सा० सागरोपमनी ॥ २४१ ॥

मूलः–सागरा इक्कतीसं तु उक्कोसेण ठिई भवे ।
नवमम्मि जहन्नेणं तीसई सागरोवमा ॥ २४१ ॥

गाथा २४१ भावार्थः–९ मां ग्रैवेकना देवताना आयुष्यनी स्थिति जघन्य ३० सागरोपमनी ने उत्कृष्टी ३१ सागरोपमनी ॥ २४१ ॥

अर्थः– ते० तेत्रीस सा० सागरोपमनी । उ० उत्कृष्टी ठि० स्थिति भ० होय । च० च्यार अनुत्तर विमांनने विषे पि० पण । विजय १ । वैजयंत २ । जयंत ३ अपराजित ४ ए ४ वि० विजय विमांन आदे देइने ज० जघन्य स्थिति ए० एकत्रीस सागरोपमनी ॥ २४२ ॥

मूलः–तेत्तीसा सागराइं उक्कोसेण ठिई भवे ।
चउसुं पि विजयाईसु जहन्नेणेक्कतीसई ॥ २४२ ॥

गाथा २१८ भावार्थः—चमेंद्रादीक भवनपतीना आयुष्यनी स्थिति जघन्य १० हजार वर्षनी अने उत्कृष्टी एक सागर झाझेरी ॥ २१८ ॥

अर्थः—प० पल्योपम दो० बे उ० उणांकाई एक। उ० उत्कृष्टि स्थिति। वि० कही भगवंते। अ० असुर कुमारनामा इंद्र व० वरजीने बीजा असुर कुमारादिक देवना भवनपतिनी स्थिति। ज० जघन्य। द० दस स० सहस्र वरसनी ॥

मूलः—(पलिओवम दोऊणा उक्कोसेण वियाहिया।
असुरेन्दवज्जेताण जहन्ना दस हिस्सगा)

गाथा भावार्थः—असुर कुमार मांही इंद्रवर्जिने बीजा भवनपती असुर कुमार देवतादीकना आयुष्यनी स्थिति जघन्य १० हजार वर्षनी ने उत्कृष्टी एक सागरमांही कांइक बे पल्योपम उणी कही ॥

अर्थः—प० पल्योपम ए० एकनी तु० वली। उ० उत्कृष्टी ठि० स्थिति भ० होय। वं० व्यंतरनी ज० जघन्य। द० दस वा० वरस स० सहस्रनी ॥ २१९ ॥

मूलः—पलिओवममेगं तु उक्कोसेण ठिई भवे।
वन्तराणं जहन्नेणं दसवाससहस्सिया ॥ २१९ ॥

गाथा२१९भावार्थः—वाण व्यंतर देवनाना आयुष्यनी स्थिति जघन्य१०हजार वर्षनी ने उत्कृष्टी एक पल्योपम॥२१९॥

अर्थः—प० पल्योपम ए० एक तु० पुरो वा० वरस ल० लाख सा० अधिको ए उत्कृष्टि स्थिति जोतिषिनी। प० पल्योपमनो अ० आठमो भागनी। जो० ज्योतिषिनी ज० जघन्य स्थिति जाणवी ॥ २२० ॥

मूलः-पलिओवममेगं तु वामलक्खेण साहियं ।
पलिओवमट्ठभागो जोइसेसु जहन्निया ॥ २२० ॥

गाथा २२० भावार्थः-ज्योतिषी देवतानी आयुष्यनी स्थिति जघन्य पल्योपमनो आठमो भाग ने
उत्कृष्टी एक पल्योपम ने उपर एक लाख वर्षनी ॥ २२० ॥

अर्थः-दो० बे चे० पुण्ये सा० सागरनी ॥ उ० उत्कृष्ट वि० कही भगवंते सो० सौधर्म देवलो-
कने विषे ज० जघन्य स्थिति । ए० एक च० वळी प० पल्योपमनी ॥ २२१ ॥

मूलः-दो चेव सागराइं उक्कोसेण वियाहिया ।
सोहम्मंमि जहन्नेणं एगं च पलिओवमं ॥ २२१ ॥

गाथा २२१ भावार्थ-प्रथमसुधर्मा देवलोकना देवतानीस्थिति जघन्य एकपल्योपमनी ने उत्कृष्टी बेसागरोपमनी ॥ २२१ ॥

अर्थः-सा० सागर । सा० झाझेरा दु० बेनो उ० उत्कृष्ट वि० कही भगवंते । ई० इशान देवलो-
कने विषे ज० जघन्य स्थिति ॥ सा० झाझेरु प० पल्योपम एक ॥ २२२ ॥

मूलः-सागरा साहिया दुन्नि उक्कोसेण वियाहिया ।
ईसाणम्मि जहन्नेणं साहियं पलिओवमं ॥ २२२ ॥

गाथा २२२ भावार्थः-बीजा इशान देवलोकना देवतानी स्थिति जघन्य एक पल्योपम झाझेरी ने उत्-

वि० छांडे पके स० आपणा देवतानी का० काया ॥ दे० देवता थवानुं हु० होय अं० आंतरु एटलुं पडे ॥२४५॥

मूलः—अणन्तकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।
विजढंमि मए काए देवाणं हुज्ज अन्तरं ॥ २४५ ॥

गाथा २४५ भावार्थः—पोतानी देवतानी काया छांडयके फरी देवता पामवानुं आंतरु पडे तो जघन्य अंतरमुहुर्तनुं ने उत्कृष्टुं अनंताकाळनुं ॥ २४५ ॥

अर्थः—ए० ए देवताना भेद व० वर्णथकी चे० पुरणे । गं० गंधथकी र० रसथकी फा० फरसथकी ॥ सं० संस्थानना दे० भेदथकी वा० पण वि० भेदना स० सहस्र होय ॥ २४६ ॥

मूलः—एएसिं वण्णओ चेव गन्धओ रसफासओ ।
संठाणदेसओ वावि विहाणाइं सहस्ससो ॥ २४६ ॥

गाथा भावार्थः—हवे भावथी देवताना भेद कहे छे, ए पुर्वोक्त देवताना वर्णथी, गंधथी, रसथी, स्पर्शथी, संस्थानथी हजारो भेद थाय छे ॥ २४६ ॥

अर्थः—सं० संसारीक जीव य० अने । सि० सिद्धना जीव ॥ इ० एणे प्रकारे जी० जीव वि० कह्या तिर्थंकर महाराजे स० कहीजे अजीव चे० पुरणे । अ० अरूपी अजीव य० वळी । अ० ए अजीव दु० बे प्रकारे वि० कह्या वीतरागे य० वळी ॥ २४७ ॥

बम्भलोए जहन्नेणं सत्त ऊ सागरोवमा ॥ २२५ ॥

अर्थः—च० चउद सा० सागरोपमनी उ० उत्कृष्टि ठि० स्थिति भ० होय ॥ लं० लांतकनामा देवलो-
कने विषे ज० जघन्य स्थिति ॥ द० दस उ० वळी सा० सागरोपमनी ॥ २२६ ॥

गाथा २२५ भावार्थः—पांचमां ब्रह्मदेव लोकना देवतानी स्थिति जघन्य सात सागरोपमनी ने उत्कृ-
ष्टी १० सागरोपमनी ॥ २२५ ॥

मूलः—चउदस सागराइं उक्कोसेण ठिई भवे ।
लन्तगम्मि जहन्नेणं दस उ सागरोवमा ॥ २२६ ॥

अर्थः—स० सतर सा० सागरोपमनी । उ० उत्कृष्टि ॥ ठि० स्थिति भ० होय म० माहाशुक्रनामा
देवलोकने विषे देवतानी ज० जघन्य स्थिति । च० चउद सा० सागरोपमनी ॥ २२७ ॥

गाथा २२६ भावार्थः—६ ठा लांतक देवलोकना देवतानी आयुष्यनी स्थिति जघन्य १० सागरोपमनी
ने उत्कृष्टी १४ सागरोपमनी ॥ २२६ ॥

मूलः—सत्तरस सागराइं उक्कोसेण ठिई भवे ।
महासुक्के जहन्नेणं चउदस सागरोवमा ॥ २२७ ॥

गाथा २२७ भावार्थः—सातमां महाशुक्र नामे देवलोकना देवतानी आयुष्यनी स्थिति जघन्य १४ सा-
गरोपमनी ... ॥ २२७ ॥

सागरनुं, ए चोथो भेद कह्यो ॥

अर्थः-इ० एणे प्रकारे जी० जीव अने अ० अजीवना भेद । गुरु समीपे य० वळी सो० सांभळीने । स० सद्हिने य० वळी स० सर्व न० नयने अ० अनुमत मनोज्ञ मानवा योग्य ज्ञान सहित थइ । र० रमे प्रवर्ते सं० सजमने विषे मु० साधु ॥ २४८ ॥

मूलः—इय जीवमजीवे य सोच्चा सद्दहिऊण य ।
सव्वनयाणमणुमए रमेज्ज संजमे मुणी ॥ २४८ ॥

गाथा २४८ भावार्थः-ए प्रमाणे जीव अने अजीवना भेद गुरु समीपे सांभळीने सर्दही ने सर्वनय एवंभूतादिक नयने अनुमते ज्ञानक्रिया सहीत सम्यक्त्वचारीत्रने विषे साधु रमे (प्रवर्ते) ॥ २४८ ॥

अर्थः-त० तेवार पछी दिक्षा लेइने विचरे छे तेवार पछी व० घणा वा० वरस लगी । सा० चारित्र अ० रुडी परे पाळीने । इ० ए आगल कहेशे तेणे क० अनुक्रमे जो० सुभ जोग रुपिया व्यापारे अ० पणा आत्मा शरिर । सं० दुर्बळ करी द्रव्यथी भावथी कषाय चार पातला करे मु० साधु ॥२४९॥

मूलः—तओ बहूणि वासाइं सामण्णमणुपालिय ।
इमेण कम्मजोगेण अप्पाणं संलिहे मुणी ॥ २४९ ॥

गाथा २४९ भावार्थः—दीक्षा लइने तेवार पछी साधु घणा वर्ष सुधी चारीत्र पाळीने आगळ अनुक्रमे कहीशुं तेवा [illegible] आत्मा ने शरीर दुर्बळ करे तथा द्रव्यथी शरीर अने भावथी कषाय पातळां करे॥२४९॥

पाणयम्मि जहन्नेण सागरा अउणवीसई ॥ २३० ॥

गाथा २३० भावार्थः–१० मां प्राणत नामे देवलोकना देवतानी आयुष्यनी स्थिति जघन्य १९ सागरोपमनी ने उत्कृष्टी २० सागरोपमनी ॥ २३० ॥

अर्थः–सा० सागर इ० एकवीसनी तु० वली । उ० उत्कृष्टी ठि० स्थिति भ० होय । आ० आरणनामा देवलोकने विषे देवतानी ज० जघन्य स्थिति । वी० वीस सा० सागरोपमनी ॥ २३१ ॥

मूलः–सागरा इक्कवीसं तु उक्कोसेण ठिई भवे ।

आरणम्मि जहन्नेणं वीसई सागरोवमा ॥ २३१ ॥

गाथा २३१ भावार्थः–११ मां आरणदेवलोकना देवतानी आयुष्यनी स्थिति जघन्य २० सागरोपमनी ने उत्कृष्टी २१ सागरोपमनी ॥ २३१ ॥

अर्थः–बा० बावीस सा० सागरनी उ० उत्कृष्टि ठि० स्थिति भ० होय ॥ अ० अच्युत देवलोकने विषे देवतानी ज० जघन्य स्थिति । सा० सागर इ० एकवीसनी ॥ २३२ ॥

मूलः–बावीसा सागराइं उक्कोसेण ठिई भवे ।

अच्चुयम्मि जहन्नेणं सागरा इक्कवीसई ॥ २३२ ॥

गाथा २३२ भावार्थः–१२ मां अच्युत देवलोकना देवतानी आयुष्यनी स्थिति जघन्य २१ सागरोपमनी

तओ संवच्छरद्धं तु नाइविगिट्ठं तवं चरे ॥ २५२ ॥

गाथा २५२ भावार्थः-पछी नवमाने दशमाए बे वर्ष लगी एकांतर उपवास करे अने पारणे आयंबील करे (ए १० वर्ष थयां) तेवार पछी अगीयारमां वर्षना प्रथम ६ मास सुधी कांइपण छठ अठमादीक तप आचरे नहि (ए साडा दश वर्ष थाय ॥ २५२ ॥

अर्थः-त० तेवारे साडा दस वरस पछी सं० वरस अ० अर्ध छमास लगी तु० वळी । वि० छठ अठमादिक तु० वळी त० तप आकरुं च० करे प० थोडो थोडो चे० वळी ॥ आ० आंबिल करे तं० ते इग्यारमां सं० वरसने विषे ॥ उपला छमास लगी क० तप करे ॥ २५३ ॥

मूलः-तओ संवच्छरद्धं तु विगिट्ठं तु तवं चरे ।
परिमियं चेव आयामं तंमि संवच्छरे करे ॥ २५३ ॥

गाथा २५३ भावार्थः-पछी ११ मां वर्षना पाछला ६ मासने विषे छठ अठमादीक आकरो तप करे तेमज थोडो थोडो आयंबील तप करे (ए ११ वर्ष थया) २५३ ॥

अर्थः-को० हवे बारमे वरसे धुरे आंबिल करवा वचे बीजो तप करे । छेहडे वळी आ० आंबिल करे कोडि सहित तप कहीए ॥ क० तप करीने सं० एक वरस लगी मु० साधु । मा० मासपमण अ० अर्द्ध मा० मासपमण करे करीने तु० वळी ॥ आ० आहारादिक छांडवे करीने । त० अणसण तप च० करे ॥२५४॥

मूलः-कोडीसहियमायामं कट्टु संवच्छरे मुणी ।

छे। ना० एकेंद्रादि जाति पामवाने प० मार्ग। ग० घणा भ० आत्मपे पोते स० सत्य मार्गने। मे० मैत्री भि० मित्रपणो भू० सघळा जीवने विषे क० करे ॥ २ ॥

मूलः-समिक्ख पण्डिए तम्हा पासजाईपहे बहू।
अप्पणा सच्चमेसेज्जा मेत्तिं भूएसु कप्पए ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—ए पुत्र कलत्रादीकनो संबंध ते मोहना हेतुए करी ए संसारपाससरीखो ते अज्ञान आत्माना घणीने एकेंद्रियादी जाती पामवानो मार्ग जाणी पंडीत विचारी पोताना आत्माने सतरे भेदे संयम ते सत्यने विषे स्थापी सर्व जीव साथे मैत्री भाव करे ॥ २ ॥

अर्थः—मा० माता पि० पिता न्हु० वेटाने वहु भ० भाइ भ० स्त्रि पु० दीकरी। य० वली ओ० ए० उदरनां उपनां। ना० नहि त० समर्थ ते० पूर्वे कथा ते म० मुजने ता० त्राण सरण राखवाने। लु० पीडा पामता जीवने। स० पोताना क० कर्मे करिने ॥ ३ ॥

मूलः-माया पिया न्हुसा भाया भज्जा पुत्ता य ओरसा।
नालं ते मम ताणाय लुप्पन्तस्स सकम्मुणा ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—माता पीता भाइ स्त्रि पुत्र पुत्रि पुत्रनी स्त्रियादीक पोताना कर्मे करी पीडा पामता मारा जीवने त्राण सरण राखवा कोइ समर्थ नहीं ॥ ३ ॥

अर्थः—ए० ए पूर्वे कथा ते अ० अर्थने स० पोतानि बुद्धि करि। पा० देखी स० समकितदृष्टि;

छि० छेदे गे० विषयना शृद्धपणाने सि० संसारना सनेह च० वली । न० नकं० वांछे पु० पूर्व जेहस्यूं सं० परिचय होइ तेहने ॥ ४ ॥

मूलः--एयमट्ठं सपेहाए पासे समियदंसणे ।

छिन्द गेद्धिं सिणेहं च न कङ्खे पुव्वसंथवं ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—ए पुर्वोक्त अर्थने समकित द्रष्टी पोतानी बुद्धिए करी देखी मिथ्यात्वने त्या संसारना स्नेहने छेदी विषयना शृद्धपणाने तजी पुर्वे जेहनी साथे परीचय होय तेने न इच्छे ॥ ४ ॥

अर्थः—ग० गाइ वृषभ अ० घोडा म० मणी रत्नादिक । कुं० कर्णादिकनां कुंडल । प० हाथी प्रमुष दा० चाकरना पो० समूह स० सर्व ए० ए पूर्वे कह्या तेहने च० छांडिने पं० अलंकारे संजम पालीने का० अभीलाषा करे तेहवी । रु० रुपनो विक्रयनो करनार देवता भ० थाइस्य !! ५ ॥

मूलः—गवासं मणिकुण्डलं पसवो दासपोरुसं ।

सव्वमेयं चइत्ताणं कामरूवी भविस्ससि ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—गुरु कहे छे हे शिष्य ! अथवा हे आत्मा ? गाय, अश्व (घोडा), मणि रत्नादिक, कान प्रमुखना कुंडल, हाथी, चाकर प्रमुख ए सर्व छांडीने संयम पाळीस तो मनोवंछीत वैक्रिय रुपनो कारणहार एहवो देव थइस ? ॥ ५ ॥

अर्थः—या० गृहादिक जं० मनुष्यादिक चे० निश्चे । ध० सुवर्णादिक । ध० शालि प्रमुख । उ०

मासद्धमासिएणं तु आहारेण तवं चरे ॥ २५४ ॥

गाथा २९४ भावार्थः—बारमे वर्षे प्रथम थने छेडे सरीखो तप करे एटले प्रथम आयंबील करे, वचे बीजो तप करे अने छेडे वळी आयंबील करे, ए कोडीसहीत तप कहीये, ए तप करीने साधु एक वर्ष सुधी मास खमण, अर्ध मासखमण करवे करीने आहारादीक छांडवे करीने अणसण तप करे (ए बार वर्षनो) अणसण तप कयों ॥ २९४ ॥

अर्थः—कं० हास्यादिकथी कंदर्पियो देवता थाय। आ० मंत्रादिक प्रजुंजेते सेवरूपणे देवता थाय च० वळी कि० केवली प्रमुपनी तथा ज्ञानवंतनी असातनाएकीलमषि देवता थाय मो० अज्ञानपणाना भावनाए निरंतर आ० अथवा घणा काल लगी रोस रापेते कोइ एक कष्ट कीधा थकी असुर कुमार देवनी जातिमांहे उपजे च० वळी। ए० ए दु० दुर्गति ए करणीथकी दुर्गति पाम्यो। अने ते भणी ए दुर्गति कही । म० मरणने अवसरे एहवी भावना आवेतो मरीने ए पुर्वे कही ते दुर्गति पामे। अने वि० विराधक हो० होय निश्चे वीतरागे कयुं ॥२९५॥

मूलः—कन्दप्पमाभिओगं च किव्विसियं मोहमासुरत्तं च।
एयाउ दुग्गईओ मरणम्मि विराहिया हान्ति ॥ २५५ ॥

गाथा २५९ भावार्थः—हांसी प्रमुख करवे करी कंदर्पियो देवता थाय, मंत्रादिक प्रयुंजे ते सेवरूपणे देवता थाय, केवळी प्रमुख ज्ञानवंतनी आशातना करवे करी किल्विषी देवता थाय, अज्ञान पणानी भावना निरंतर अथवा घणा काळ लगी दोष राखे ते कांइक कष्ट कर्याथी असुर कुमारनी जाती मांही देवता थाय, ए देवता मांही दुर्गती कहीये, ए दुर्गती पुर्वोक्त कृत्य कर्याथी पामे अने मर्णने अवसरे एहवी भावना आवे तो मरीने

दीक रसनां स्वाद भोगववाने तथा रुंधीने हेते प्रयुंजे ते सेवकपणे देवता थवानी भावनानी करणी करे (अर्थात तेवा कृत्य करीने सेवक देवता थाय) ॥ २६३ ॥

अर्थः–ना० श्रुत ज्ञानादिक पांच ज्ञानना अवर्णवादनो बोलणहार ॥ के० केवलीना अवर्णवादनो बोलणहार ॥ ध० धर्माचार्यना अवर्णवादनो बोलणहार ॥ सं० साधु साध्वी श्रावक श्राविकाए चार । चतुर्विध संघनो अवर्णवादनो बोलणहार ॥ सा० साधुनां अवर्णवादनो बोलणहार ॥ मा० मायावंत अ० अवर्णवादनो बोलणहार कि० किलविषी संबंधी ॥ भा० भावनानी करणी कु० करे ॥ २६४ ॥

मूलः–नाणस्स केवलीणं धम्मायरियस्स सङ्घसाहूणं ।
माई अवण्णवाई किविसियं भावणं कुणइ ॥ २६४ ॥

गाथा २६४ भावार्थः–श्रुत ज्ञानादीक पांच ज्ञानना अवर्णवादनो बोलनार, केवलीना अवर्णवादनो बोलनार, धर्माचार्यना अवर्णवादनो बोलनार, साधु, साध्वी, श्रावक, श्राविकाए चतुर्विध संघना अवर्णवादनो बोलनार एवो जीव होय ते, किल्विषी (देवतामांही ढेड जातीना देवता) थवानी भावनानी करणी करे, (अर्थात एवा कृत्ये करीने किल्विषी देवता थाय) ॥ २६४ ॥

अर्थः–अ०घणा काल लगी रो०रोसनुं ॥ प०विस्तार करी रीस राखे त० तेमज प०वली नि० निमित्त ... करी । आ० असुरकुमार थवानी भावनाने विषे । हो० होय प० प्रवर्तणहार ए० ए बे ... ॥

आ

॥ इति श्री उत्तराध्ययन सूत्र समाप्तम् ॥

एएहि कारणेहिं आसुरियं भावणं कुणइ ॥ २६५ ॥

गाथा २६५ भावार्थः—घणा काळ सुधी रोगनो विस्तार करी रोग रहेवा देवे, तेमज वळी निमित्त भाखवाने विषे प्रवर्तनार होय, एवी करणीये करीने असुरकुमार गतानी भावनानी करणी करे (पर्याय एवा कृत्ये करीने असुरकुमार थाय) ॥ २६५ ॥

अर्थः—स० तरवार प्रमुख शस्त्र ग० ग्रहण करीने मरे करी मरे। वि० विष भ० भक्षण करीने मरे ज० बळी ज० अग्नीमांहि पे० पेसीने मरे च० वळी ज० पाणीमांहि पेसीने मरे ॥ य० वळी अ० जे अनाचारना रोग नहि एहवा। भ० उपगरणनो से० सेवणहार। ज० घणा जन्म म० मरण बं० बांधे उपराजे ॥ २६६ ॥

मूलः—सत्थगहणं विसभक्खणं च जलणं च जलपवेसो य।

अणायारभण्डसेवी जम्मणमरणाणि बन्धन्ति ॥ २६६ ॥

गाथा २६६ भावार्थः—तरवार प्रमुख शस्त्र ग्रहण करीने मरे, विष खाइने मरे, अग्नीमांही पेसीने मरे, पाणीमांही पेसीन मरे, जे आचरवा योग्य नहि एवा उपगरणनो सेवनार एवो होय ते घणा जन्म मरण उपराजे ॥ २६६ ॥

अर्थः—इ० ए पूर्वे कह्या ते पा० प्रगट क० कीधा बु० तिर्थंकरे ॥ ना० ज्ञान सहीत श्रीमहावीर देवे ॥ छ० छत्रीस उ० उत्तराध्ययन भ० कषाय हणी अग्नी उपशमावी शितळी भुत थइ मोक्ष पोहता तेणे भगवंते

पानुं	लीटी	अशुद्धं	शुद्धं
३८	८४	सोतोश्नादाकि	सीतोष्णादी
४०	१९	नग्र	नग्न
५२	२७	वळाए	वेळाए
५६	९	पाणहार	खावणहार
६४	१५	पाणव	प्राणवध
६५	१०	निवाहवा	निर्वाहवाने
७२	१३	वचत्र	वचन
७४	२५	वचन	वचनरुप
८०	१२	आ ।	आत्माना
८०	१४	भीक्षाती	भीक्षावृती
८४	५	कुर्गतोये	कुगतीये
८४	११	–ठी	माठी
८६	६	शक्रेद्र	शक्रेंद्र
८६	१५	राजकपी	राजरूपी
८७	३	महावीर	महावीरे

पानुं	लीटी	अशुद्धं	शुद्धं
९१	१३	मामनो	मात्रनो
९३	१२	उद्देपणुं	उद्देगपणुं
९५	२५	सयंम	समय
९६	२२	वोणहार	वोलणहार
१०५	२६	परवारादि	परवादादि
१२६	१	गृद्धने	गुद्ध
१३१	२१	मार्गोना	मार्गना
१३३	१६	वंधाथाथी	वंधायाथी
१४७	१०	सेवेनार	सेवनार
१५४	२४	सेववाकरवाना	सेववानी
१६४	२१	आश्रनो	आश्रवनो
१६६	३	सध्याय	सज्ञाय
१६७	२५	मनुश	मनुष्य
१६८	१४	मुओ	मुए
१७५	२१	शोत्रराज	सत्रीराज

पानुं	लीटी	अशुद्धं	शुद्धं
२९४	१६	आवसथिए	आवसीयाए
२९५	२२	पारसीए	पोरसीए
२९६	१७	भागीने	मागीने
२९८	२४	गलाया	गलीया
३००	२५	कुशिष्य	कुशिष्य
३०७	१९	ज्ञान	ज्ञान
,,	२१	,,	,,
३०७	३०	सामायने	सामान्यने
३०८	१९	वयां	कयां
३०८	२१	कयांछे	कयांवसेछे
३१३	१७	सत	सतक
३२१	५	धुरथीज	मुळथीज
३३०	५	भक्ताये	भक्तीये
३३३	२५	आसातना	असाता
३३७	७	दगल	पुग्गल

पानुं	लीटी	अशुद्धं	शुद्धं
३४३	८	घणी	घणो
,,	३०	उगरण	उपगरण
३५०	१५	परपाखंडियादिना	परपाखंडि आदिना
३५२	५	अमोनज्ञ	अमनोज्ञ
३५३	१३	जीपवे	जीतवे
३६६	२८	आलवत्रो	आलोववो
३६९	४	असंमर्थी	असंजमथी
३७२	२२	वंतीया	व्रतीया
३७५	३०	आड्यासीया	अड्यासीया
३७६	२१	अणचार	अणाचार
३७९	६	सांभलो	सांभळ
३८०	२५	तिर्थकरे	तिर्थंकरे
३८१	७	तृणाने	तृष्णाने
३८५	२६	उपजायना	उपजायाना

पानुं	लीटी	अशुद्ध	शुद्ध
३९०	२३	मृगावदनो	मृगावदनुं
३९३	७	गावर्जीतनें	गावरजीतने
३९९	१३	नाके	नोक
४००	६	पाड्यो	पीड्यो
४०२	२०	पेडुंए	पोडुंए
४०४	१५	ददनां	गमनां
४०६	५	मदा	मदा
४१०	२१	अड	आड
४११	१९	पोहनानी	पोहनीनी
४१५	२७	नगर्मनगके	नेगर्मीनगके
४१७	२३	नदनो	चदनो
४१९	१०	पूर्वीपार्तिकी	पूर्वीपातिकनी
४१८	११	गूढ	गूढ
४२०	१४	मगदणां	मगदणो
४२१	?	दोप	दोप
४४२	७	परमगुंभा	परमागुंभा
४४९	९	पगीणाम्याछे	परीणम्याछे
४५०	६	मंप	गंप
४५४	२३	मृहस्थने	गृहस्थने
४५८	१०	निशस	निशल
४६३	३	मरीरंने	शरीरनुं
४७१	७	सम्थानना	संस्थानना
४७३	७	मंप	गंप
४७७	७	अंत	अंतर
४९०	२६	मंकर सभा	संकर सभा
४८२	२३	भेमादिकन	भेगादिकने
४९२	२१	कर्णांतिर	कर्णांतिर

मूळ श्लोक शुद्धिपत्रं.

अध्ययन	श्लोक	अशुद्धं	शुद्धं
२	२३	लध्धुं	लद्धुं
१२	१६	किं तु	किं नु
१४	५	सुचिण्ण	सुचिण्णं
२०	२२	अधी या	अधीया
२१	१२	दंसियं	देसियं
२२	४६	घम्मे	धम्मे
२५	२७	नोवलिप्पइ	नोव्रलिप्पइ
२९	७२	०सेसाए	०सेसाउए
३४	१४	वारुणी एव रसो	वारुणीए व रसो
३५	११	पुढवीकाय	पुढवीकढ (टीकाकार)
३६	१३	पप्पते नाई	पप्प ते नाईया
३६	१२८	उ दंसा	उद्दंसा
,,	२०७	दिसा	ठिया (टीकाकार)
,,	२२३	सणं कु०	सणंकु०

छि० छेद ग० विषयना गृद्धपणाने सि० संसारना सनेह च० वली । न० न कं० वांछे पु० पूर्वे जेहस्यूं सं० परिचय होइ तेहने ॥ ४ ॥

मूलः--एयमट्ठं सपेहाए पासे समियदंसणे ।

छिन्द गेद्धिं सिणेहं च न कङ्खे पुव्वसंथवं ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—ए पुर्वोक्त अर्थने समकित द्रष्टी पोतानी बुद्धिए करी देखी मिथ्यात्वने त्या संसारना स्नेहने छेदी विषयना गृद्धपणाने तजी पुर्वे जेहनी साथे परीचय होय तेने न इच्छे ॥ ४ ॥

अर्थः—ग० गाइ वृषभ अ० घोडा म० मणी रत्नादिक । कुं० कर्णादिकनां कुंडल । प० हाथी प्रमुख दा० चाकरना पो० समूह स० सर्व ए० ए पूर्वे कह्या तेहने च० छांडिने णं० अलंकारे संजम पालीने का० अभीलाषा करे तेहवी । रु० रुपनो विक्रयनो करनार देवता भ० थाइस्य ॥ ५ ॥

मूलः--गवासं मणिकुण्डलं पसवो दासपोरुसं ।

सव्वमेयं चइत्ताणं कामरूवी भविस्ससि ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—गुरु कहे छे हे शिष्य ! अथवा हे आत्मा ? गाय, अश्व (घोडा), मणि रत्नादिक, कान प्रमुखना कुंडल, हाथी, चाकर प्रमुख ए सर्व छांडीने संयम पालीस तो मनोवंछीत वैक्रिय रुपनो कारणहार एहवो देव थइस ? ॥ ५ ॥

अर्थः—था० गृहादिक जं० मनुष्यादिक चे० निश्चे । ध० धनधान्यादिक । ध० शाक्ति प्रमुख । उ०

पणी । दो० सावद्य करणीनि दुगंछानो करणहार अ० पोतानां पा० पात्रने विषे । दि० गृहस्थेदिधु भुं० भोगवे जीमे भो० भोजन ॥ ८ ॥

मूलः—आदाणं नरयं दिस्स नायएज्ज तणामवि ।
दोगुञ्छी अप्पणो पाए दिन्नं भुञ्जेज्ज भोयणं ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—धनादिक परिग्रह नरकनो हेतु जाणीने तृणमात्र पण अणदीधेलुं नलिए अने सावद्य (पाप) करणीनी दुगंछा (निंदा) करी पोताना पात्रने विषे जे भोजन गृहस्थ आपे ते जमे ॥८॥

अर्थः—इ० ए संसार मांहि । ए० एकेक मिथ्याती उ० पद पूरणे म० एम मांने एम परूपे पा० हिंसादिक पापने अ० अणत्यजीने एतले हिंसा करयाज करो । आ० पणी पुर्वे जे वडे वडेरे । आ० जे अनुष्ठान आचर्युं होइ तेहने वि० भलो जाणीने आचरिने । स० तो सर्व दु० दुषथि मु० मुकाइ जीव ॥९॥

मूलः—इहमेगे उ मन्नन्ति अप्पच्चक्खाय पावगं ।
आयरियं विदित्ताणं सव्वदुक्खाण मुच्चई ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—आ संसारमांही एकेक अन्य दर्शनी एम माने छे ए हिंसादिक पापने तज्या विना एटले हिंसादि पापकर्म कर्याज करो, पूर्वे वडेराए अनुष्ठान (क्रिया) आचरेल होय ते भलुं जाणी आचरवाथी सर्व दुःखथी मुकाशुं ॥ ९ ॥

अर्थः—वलि मिथ्याति केहवा छे । म० मुखे एम बोलता थका जे ज्ञान ते मुक्तिनुं कारण छे पणि ।

सूत्र मळ्याना ठेकाणां.

शा. त्रीभोवनदास रुवनाथदास–ठे. आक्कांट कुवानी पोळ,
अमदावाद.

शा. वालाभाइ छगनलाल–ठे. झीकाम्टनी पोळ,
अमदावाद.

शा. पोपटलाल मोतीलाल–ठे. तळीयानी पोळ

त्राण शरण न थाय ॥ ११ ॥

अर्थः—जे० जे के० कोइ स० सरिरने विषे स० आशक्त छे । व० सरिरना वर्णने विषे । रु० रुपने विषे च० वळी स० सर्व प्रकारे । म० मनेकरि का० कायाइ करि व० वचने करि स० सघला ते० ते अज्ञानी दु० दूषनां सं० भोगवणहार जाणवा ॥ १२ ॥

मूलः—जे केइ सरीरे सत्ता वण्णे रूवे य सव्वसो ।
मणसा कायवक्केणं सव्वे ते दुक्खसंभवा ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—जे कोइ मन वचन कायाये करी सर्वथा प्रकारे शरीरने विषे वर्ण रूपादिकथी आशक्त छे ते सर्व अज्ञानी दुःखना भोगवनार जाणवा ॥ १२ ॥

अर्थः—आ० पांम्या दी० लांबा अ० पंथने अ० अनंता सं० संसारने विषे त० ते माटे स० सर्व नय-व्यादिकना स्वरूपने प० देषता थको । अ० प्रमाद रहित छतो प० संजमने विषे प्रवर्ते ॥ १३ ॥

मूलः—आवन्ना दीहमद्धाणं संसारम्मि अणन्तए ।
तम्हा सव्वदिसं पस्सं अप्पमत्तो परिव्वए ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—जेहनो अंत नथी अने आदि पण नथी एवा संसाररूप लांबा पंथने विषे पड्या, तेथी सर्व प्रथव्यादिक जीवना स्वरूपने देखतां थको (जाणतोथको) प्रमाद रहीत थइ संयमने विषे साधु प्रवर्ते ॥१३॥

अर्थः—व० च्यार गतिथी बाहिर उ० उर्द्धगतिने मुगतिने । आ० अंगिकार करिने । ना० न वांछे

परयापरादिक । प० दूषण अभिर करि । पपता जीवने क० कर्म करि ॥ ना० नहि भ० समर्थ.कोइ दु० दुःषथकी मो० मुंकावयाने ॥ ६ ॥

मूलः-थावरं जंगमं चेव धणं धन्नं उवक्खरं ।

पचमाणस्स कम्मेहिं नालं दुक्खाओ मोयणे ॥६॥

गाथा ६ भावार्थः—घर त्था मनुष्यादिक, सुवर्णादि धनने शाळी प्रमुख धान्य, घरवखरी प्रमुख ए सर्व पोताना कर्मे करी दुःखरूप अग्नीये पचनारकाने दुःखथी मुकाववाने कोइ समर्थ नथी ॥ ६ ॥

अर्थः—अ० मनने विषे अ० रखो स० सर्व सुप स० सर्वथा प्रकारे इष्टना संजोगादिकथी उपनुं ते सुख सर्वने वल्लभ छे ए भाव दि० एम देखीने पि० प्रिय वालो छे आत्मा जेहने एहवा पा० जीवने न० न ह० हणे पा० प्राणीना पा० प्राणने । भ० सात भयथी वे० जीवना वैरथी उ० निवर्त्यो होइ.साधु ॥ ७ ॥

मूलः-अज्झत्थं सव्वओ सव्वं दिस्स पाणे पियायए ।

न हणे पाणिणो पाणे भयवेराओ उवरए ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—ए सर्व सुख दुःख आत्मा थकी उपजे छे एम जोइ सर्व जीवने पोत पोताना प्राण प्रीय छे एटले वाल्हा छे एम जाणीने साधु एकेंद्रियादीक जीवोना प्राणने हणे नही अने तेने भय उपजाववाथी त्थ, तेनी साथे वैर करवाथी निवर्त्ता छे ॥ ७ ॥

अर्थः—आ० धनादिक परिग्रह न० नरकनुं हेतु छे दि० एम देखीने । ना० न लेइ त० त्रण मात्र ऽ२

तलो पण स० साधु । पं० पंखी जिम प० पोतानी पांखने स० ग्रहिने उडे तीम साधु प० पोताना पात्रादिक उपगरणने स० ग्रहिने नि० किसीइ अभिलाषा रहित थको प० संजम मार्गे चाले ॥ १६ ॥

मूलः—सन्निहिं च न कुव्विज्जा लेवमायाए संजए ।
पक्खीपत्तं समादाय निरवेक्खो परिव्वए ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—पात्र खरडाय तेटलुं लेवमात्र पण आहारादिकनुं रात्रीए वासी राखवुं साधु न करे अने जेम पंखणी पोतानी पांख ग्रहीने उडे तेम कोइ प्रकारनी अभिलाषा तथा प्रतिबंध रहीत थको पात्रादिक पोताना उपगरण ग्रहीने साधु संयम मार्गने विषे चाले ॥ १६ ॥

अर्थः—ए० एषणा समतिने विषे ल० लजावंत थको गा० ग्रामादिकने विषे अ० प्रतिबंध रहित थको च० प्रवर्ते अ० अप्रमत्त थको प० गृहस्थना घरने विषे पि० आहारने ग० गवेषे ॥ १७ ॥

मूलः—एसणासमिओ लज्जू गामे अणियओ चरे ।
अप्पमत्तो पमत्तेहिं पिण्डवायं गवेसए ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—एषणा सुमतिने विषे लजावंत थको गृहस्थना घरने विषे अप्रमत्तपणे आहारने गवेषी (शोधी) गाम नगरने विषे अप्रतिबंध थको साधु विचरे ॥ १७ ॥

अर्थः—ए० एणी परे से० ते महावीर उ० कहिता हुवा अ० प्रधान ना० केवल ज्ञानवंत ॥ अ० प्रधान दं० केवल दर्शन अ० प्रधान ना० ज्ञान दं० दर्शन ध० धरणहार । अ० अरिहंत ना० ज्ञात पुत्र महावीर ।

परवापरादिक । प० दुःखरूप अग्निए करि । पचना जीवने क० कर्मे करि ॥ ना० नहि अ० समर्थ.कोइ दु० दुःखथकी मो० मूंकाववाने ॥ ६ ॥

मूळः-थावरं जंगमं चेव धणं धन्नं उवक्खरं ।

पच्चमाणस्स कम्मेहिं नालं दुक्खाओ मोयणे ॥६॥

गाथा ६ भावार्थः—घर स्त्री मनुष्यादिक, सुवर्णादि धनने शाळी प्रमुख धान्य, घरवखरी प्रमुख ए सर्व पोताना कर्मे करी दुःखरूप अग्नीये पचनाथकाने दुःखथी मुकाववाने कोइ समर्थ नथी ॥ ६ ॥

अर्थः—अ० मनने विषे अ० रह्यो स० सर्व सुख स० सर्वथा प्रकारे इष्टना संजोगादिकथी उपनुं ते सुख सर्वने वल्लभ छे ए भाव दि० एम देखीने पि० प्रिय वाल्हो छे आत्मा जेहने एहवा पा० जीवने न० न ह० हणे पा० प्राणीना पा० प्राणने । भ० सात भयथी वे० जीवना वइरथी उ० निवर्त्यो होइ.साधु ॥.७.॥.

मूळः-अज्झत्थं सव्वओ सव्वं दिस्स पाणे पियायए ।

न हणे पाणिणो पाणे भयवेराओ उवरए ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—ए सर्व सुख दुःख आत्मा थकी उपजे छे एम जोइ सर्व जीवने पोत पोताना प्राण प्रीय छे एटले वाल्हा छे एम जाणीने साधु एकेंद्रियादीक जीवोना प्राणने हणे नही अने तेने भय उपजा ववाथी त्या, तेनी साथे वैर करवाथी निवर्त्तो छे ॥ ७ ॥

अर्थः—आ० धनादिक परिग्रह न० नरकनुं हेतु छे दि० एम देखीने । ना० न लेइ त० त्रण मात्र ऽ०

तलो पण स० साधु । पं० पंषी जिम प० पोतानी पांखने स० ग्रहिने उडे तीम साधु प० पोताना पात्रादिक उपगरणने स० ग्रहिने नि० किसीइ अभिलाषा रहित थको प० संजम मार्गे चाले ॥ १६ ॥

मूलः—सन्निहिं च न कुव्विज्जा लेवमायाए संजए ।
पक्खीपत्तं समादाय निरवेक्खो परिव्वए ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—पात्र खरडाय तेटलुं लेपमात्र पण आहारादिकनुं रात्रीए वासी राखवुं साधु न करे अने जेम पंखणी पोतानी पांख ग्रहीने उडे तेम कोइ प्रकारनी अभिलाषा त्था प्रतिबंध रहीत थको पात्रादिक पोताना उपगरण ग्रहीने साधु संयम मार्गने विषे चाले ॥ १६ ॥

अर्थः—ए० एषणा समतिने विषे ल० लज्जावंत थको गा० ग्रामादिकने विषे अ० प्रतिबंध रहित थको च० प्रवर्ते अ० अप्रमत्त थको प० गृहस्थना घरने विषे पि० आहारने ग० गवेषे ॥ १७ ॥

मूलः—एसणासमिओ लज्जू गामे अणियओ चरे ।
अप्पमत्तो पमत्तेहिं पिण्डवायं गवेसए ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—एषणा सुमतिने विषे लज्जावंत थको गृहस्थना घरने विषे अप्रमत्तपणे आहारने गवेषी (शोधी) गाम नगरने विषे अप्रतिबंध थको साधु विचरे ॥ १७ ॥

अर्थः—ए० एणी परे से० ते महावीर उ० कहिता हुवा अ० प्रधान ना० केवल ज्ञानवंत ॥ अ० प्रधान दं० केवल दर्शन अ० प्रधान ना० ज्ञान दं० दर्शन ध० धरणहार । अ० अरिहंत ना० ज्ञान पुत्र महावीर ।

अ० मूक्तिनो साधन अणकर्ता थका य० नथी। बं० बंधने म० मोक्षने प० अंगीकार कीधा छे जेणे एटले मोढडे बंध मोक्षने कहे पण परमार्थ शुन्य। वा० वचनने वि० वीर्य माने करिने स०समश्वासो करे रक्षिपालकारि। अ० आत्माने पोताने परने रिझवे। पण परमार्थनो अजाण ॥ १० ॥

मूलः-भणन्ता अकरेन्ता य बन्धमक्खिपइण्णिणो।
वायाविरियमेत्तेण समासासेन्ति अप्पयं ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—आ जगतने विषे अनेक मुनिओ एम माने छे के क्रिया अन करवार्थीने फक्त ज्ञान भणवार्थीज ए जीव मुक्ति पामे एम वचनना आडंबरे करी बंध मोक्ष कहे, पण क्रिया कांइ करे नहीं अने अमे ज्ञानथीज मोक्ष पामीशुं अर्थात अमारे क्रिया करवानी कांइ जरुर नथी एम कही पोताना आत्माने शांत करे ॥ १० ॥

अर्थः—न० नहि चि० विचित्र प्रकारनी। ता० त्राण सरखी भा० भाषा कु० नो किहांथी वि० द्याशिखनो सा० शीखववो। वि० खुंता छे पा० पापकर्मे करि बा० अज्ञानि थका पं० पंडितपणो मा० माने छे ॥ ११॥

मूलः-न चित्तं तायए भासा कुओ विज्जाणुसासणं।
विसन्ना पावकम्मेहिं बाला पण्डियमाणिणो ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—जेओ कुविद्यानी शिखामणे रुच्या थका पाप कर्म करी अज्ञानी थका पंडीत पणुं माने पण ते विचित्र प्रकारनी संस्कृतादिक भाषा शुभ अनुष्ठान (क्रिया) विना ते जीवने दुर्गति पडता

चपणु पामे ॥ १७ ॥

अर्थः—त० तेवार पछि जि० ते गति हार्यांथका स० सदा होय । दु० वेमकारे दो दुर्गति ग० गयो पहुतोथको । दु० दोहिलो त० ते अज्ञानिने । उ० निकलवो ते वे गति मांहिथी । अ० आगामीए काले सु० अतिहे चि० वणो अ० पण ॥ १८ ॥

मूलः—तओ जिए सइं होई दुविहं दोग्गइं गए ।

दुल्लहा तस्स उम्मग्गा अद्धाए सुइरादवि ॥ १८ ॥

गाथा, १८ भावार्थः—तेवार पछि मनुष्य ने देवतानी गति हारीने नर्क ने तिर्यचनी वे गतिये गयोथको ते अज्ञानिने भविष्यकाळ उपर वे गतिमांहीथी निकळवुं घणुंज दुस्कर ॥ १८ ॥

अर्थः—ए० एणीपरे जि० हार्यो । स० पोतानी ज्ञानदृष्टि आलोचीने जोज्यो । तु० तोलीने बा० अज्ञानपणे । च० वली पं० पंडितपणो मू० मूलगी पुंजीमांहि ते० ते जीव प० प्रवेश करे । मा० मनुष्यनी जो० जोनि मनुष्यपणामते । अ० पामे जे० जे नर जीव ॥ १९ ॥

मूलः—एवं जियं सपेहाए तुलिया बालं च पण्डियं ।

मूलियं ते पवेसन्ति माणुसिं जोणिमन्ति जे ॥ १९ ॥

गाथा १९, भावार्थः—एणीपरे मुळगी पुंजी हार्यो ते अज्ञानपणुं, पोतानी ज्ञानदृष्टीए आलोची तोलीने

देहने निर्दोष आहारादिके करि स० राखेपाळे ॥ १४ ॥

मूलः—बहिया उड्ढमादाय नावकंखे कयाइ वि।

पुव्वकम्मखयट्ठाए इमं देहं समुद्धरे ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—चार गतिथी उंची एवी मोक्षगतिने पोताना मनमां राखीने कोइ वखते विषय कषायने इच्छे नहीं अने पाछला कर्म खपाववाने वास्ते निर्दोष आहार करी पोताना देहने पाळे ॥ १४ ॥

अर्थः—वि० टाळे क० कर्मना हे० हेतु मिथ्यात्वादिक। का० साधुनी करणीना अवसरने क० वांछणहार प० संजममार्गे प्रवर्ते मा० मर्यादा जाणीने पि० आहारने पा० पाणीने। क० गृहस्थे पोताने काजे कीधो एहवा आहारने ल० पामीने भ० जिमे ॥ १५ ॥

मूलः—विविच कम्मुणो हेउं कालकंखी परिव्वए।

मायं पिण्डस्स पाणस्स कडं लद्धूण भक्खए ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—मिथ्यात्वादिक कर्मना हेतुने टाळीने साधु कियाने काळ वखाए (वखतसर) करतो थको संयमने विषे प्रवर्ते अने गृहस्थे पोताने अर्थे आहार पाणी बनावेल होय एहवो निर्दोष आहार मर्यादा पूर्वक पामीने साधु जमे ॥ १५ ॥

अर्थः—सं० आहारादिकनो वासी राखवो च० समूचयने अर्थे न० न कु० करे ले० लेप मात्र परठाइ ते

चपणु पामे ॥ १७ ॥

अर्थः—त० तेवार पछि जि० बे गति हार्यायका स० सदा होय । दु० बे प्रकारे दो दुर्गति ग० गयो पहुतोथको । दु० दोहिलो त० ते अज्ञानिने । उ० निकलवो ते बे गति मांहियी । अ० आगामीए काले सु० अतिहे चि० घणो अ० पण ॥ १८ ॥

मूलः—तओ जिए सइं होई दुविहं दोग्गइं गए ।

दुल्लहा तस्स उम्मग्गा अद्धाए सुइरादवि ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः—तेवार पछि मनुष्य ने देवतानी गति हारीने नर्क ने तिर्यंचनी बे गतिये गयोथको ते अज्ञानिने भविष्यकाळ उपर बे गतिमांहीथी निकळवुं घणुंज दुष्कर ॥ १८ ॥

अर्थः—ए० एणीपरे जि० हार्यो । स० पोतानी ज्ञानदृष्टि आलोचीने जोज्यो । तु० तोलीने बा० अज्ञानपणे । च० वली पं० पंडितपणो मू० मूलगी पूंजीमांहि ते० ते जीव प० प्रवेश करे । मा० मनुष्यनी जो० जोनि मनुष्यपणाप्रते । अ० पामे जे० जे नर जीव ॥ १९ ॥

मूलः—एवं जियं सपेहाए तुलिया बालं च पण्डियं ।

मूलियं ते पवेसन्ति माणुसिं जोणिमन्ति जे ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः—एणीपरे मूळगी पुंजी हार्यो ते अज्ञानपणुं, पोतानी ज्ञानदृष्टीए आलोची तोळीने जो, वळी पंडीतपणुं ते मूळगी पुंजी मनुष्यपणानी सेना विषे प्रवेश करे एवं [illegible]

अर्थः—मा० मनुष्य मरीने मनुष्यपणो पामता ते म० होय मू० मूलगी पूंजी । ला० लाभ ते मनुष्य मरिने दे० देवगति म० होय । मू० मूलगी पूंजीने छे० छेदी थोड होय जी० जीवने । न० नरगपणो ति० तिर्यचपणो धु० निश्चे होय ॥ १६ ॥

मूलः-माणुसत्तं भवे मूलं लाभो देवगई भवे ।
मूलच्छेएण जीवाणं नरगतिरिक्खत्तणं धुवं ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—मनुष्य मरी मनुष्यपणुं पामे तेने मूळगी पुंजी राखी, मनुष्य मरी देवता थाय ते लाभने पाम्यो, मनुष्य मरी नर्क तिर्यचगतिमां जाय ते मूळगी पुंजी हार्यो ॥ १६ ॥

अर्थः—दु० बेहु प्रकारनीग० गतिनरक ? । तिर्यचनीर । बा० अज्ञानिने होय ते गति केहवीछे।आ० आपदा पीडा व० मरण् मू० ए व मूल आदि छे जेहने आपदा अने वध घणो छे ते गति माहि उपजे । दे० देवतापणो । मा० मनुष्यपणो प० वली । जे० जे भणी जि० हार्यो लो० मांसादिकनी लोलताए नरक । स० पूर्व तेणेकरि तिर्यचपणो पामे ॥ १७ ॥

मूलः-दुहओ गई बालस्स आवई वहमूलिया ।
देवत्तं माणुसत्तं जं जिए लोलयासढे ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—तिहां घणी आपदा (पीडा) ने वध (मरवुं) रुप मूळ छे जेहनुं एहवी नर्कने तिर्यच ने गति अज्ञानीने होय. देवता ने मनुष्यपणुं हारी नेमांसादीकनी लुब्धताये नर्कपणुं ने धर्तताइए तिर्य-

ओदणं जवसं देज्जा पोसेज्जा वि मयङ्गणे ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—सातमा अध्ययननो भावार्थ कहे छे. जेम कोइ निर्दय पुरुष माहुणा (ग्राहकने) ने वास्ते पोताना घरना आंगणाने विषे बोकडाने मग, अडद, चोखादिक खवरावी पोषे (पाळे) ॥ १ ॥

अर्थः—त० तिवार पछी से० ते बोकडो पु० पुष्टो थयो मांसेकरी प० समर्थ थयो । जा० उपन्यो मे० मेद म० । मोटो थयो उ० पेट । पी० तृप्त थयो । वि० मोटुं थयुं दे० शरीर एहवो बोकडो । आ० माहुणाने परमार्थे प० वांछे ॥ २ ॥

मूलः—तओ से पुट्ठे परिवूढे जायमेदे महोदरे
पीणिए विउले देहे आएसं परिकङ्खए ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—ते वार पछी ते बोकडो मांसादिके करी समस्त प्रकारे पुष्ट थयो (जाडो थयो) अने मेद (मांस) वधवाथी पेट तथा शरीर जेनुं मोटुं थयुं, ते वारे घरधणी माहुणा (ग्राहक) ने इच्छे के हवे माहुणो आवे तो भलुं थाय ॥ २ ॥

अर्थः—जा० जिहां लगे न० न ए० आवे आ० माहुणा ता० तिहां लगे जी० जीवेछे सो० ते बोकडो दु० दुखी परमार्थे । अ० हवे आ० माहुणो प० आवे छते । सी० मस्तकने छे० छेदिने भु० भोगवे ॥ ३ ॥

मूलः—जाव न एइ आएसे ताव जीवइ सो दुही ।
अह पत्तंमि आएसे सीसं छेत्तूण भुज्जई ॥ ३ ॥

अर्थः—मा० मनुष्य मरिने मनुष्यपणो पामशे ते भ० होय मू० मूलगी पूंजी। ला० लाभ ते मनुष्य मरिने दे० देवगति भ० होय। मू० मूलगी पूंजीने छे० छेदी थोड होय जी० जीवने। न० नरगपणो ति० तिर्यंचपणो धु० निश्चे होय ॥ १६ ॥

मूलः-माणुसत्तं भवे मूलं लाभो देवगई भवे।
मूलच्छेएण जीवाणं नरगतिरिक्खत्तणं धुवं ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—मनुष्य मरी मनुष्यपणु पामे तेणे मुळगी पुंजी राखी, मनुष्य मरी देवता थाय ते लाभने पाम्यो, मनुष्य मरी नर्क तिर्यंचगतिमां जाय ते मुळगी पुंजी हार्यो ॥ १६ ॥

अर्थः—दु० बहु प्रकारनीग० गतिनरक ? । तिर्यंचनीर। बा० अज्ञानिने होय ते गति केहवीछे। आ० आपदा पीडा व० मरवू मू० ए व मुल आदि छे जेहने आपदा अने वध पणो छे ते गति माहि उपजे। दे० देवतापणो। मा० मनुष्यपणो प० थकी। जं० जे भणी जि० हार्यो लो० मांसादिकनी लोलताए नरक। स० शुद्ध तेणेकरि तिर्यंचपणो पामे ॥ १७ ॥

मूलः-दुहओ गई बालस्स आवई वहमूलिया।
देवत्तं माणुसत्तं जं जिए लोलयासढे ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—जिहां घणी आपदा (पीडा) ने वध (मरवुं) रूप मुळ छे जेहनुं एहवी नर्कने तिर्यंच बे गति अज्ञानीने होय. देवता ने मनुष्यपणुं हारी तेमांसादीकनी लुब्धताये नर्कपणुं ने धूर्तताइए तिर्य-

ओदणं जवसं देज्जा पोसेज्जा वि सयङ्गणे ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—सातमा अध्ययननो भावार्थ कहे छे. जेम कोइ निर्दय पुरुष माहुणा (ग्राहकने) ने वास्ते पोताना घरना आंगणाने विषे बोकडाने मग, अडद, चोखादिक खवरावी पोषे (पाळे) ॥ १ ॥

अर्थः—त० तिवार पछी से० ते बोकडो पु० पुष्टो थयो मांसेकरी प० समर्थ थयो । जो० उपन्यो मे० मेद म० । मोटो थयो उ० पेट । पी० तृप्ती थयो । वि० मोटुं थयुं दे० शरीर एहवो बोकडो । आ० माहुणाने परमार्थे प० वांछे ॥ २ ॥

मूलः—तओ से पुट्ठे परिवूढे जायमेदे महोदरे
पीणिए विउले देहे आएसं परिकङ्खए ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—ते वार पछी ते बोकडो मांसादिके करी समस्त प्रकारे पुष्ट थयो (जाडो थयो) अने मेद (मांस) वधवाथी पेट तथा शरीर जेनुं मोटुं थयुं, ते वारे घरधणी माहुणा (ग्राहक) ने इच्छे के हवे माहुणो आवे तो भलुं थाय ॥ २ ॥

अर्थः—जा० जिहां लगे न० न ए० आवे आ० माहुणा ता० तिहां लगे जी० जीवेछे सो० ते बोकडो दु० दुःखी परमार्थे । अ० हवे आ० माहुणो प० आवे छते । सी० मस्तकने छे० छेदिने भु० भोगवे ॥ ३ ॥

मूलः—जाव न एइ आएसे ताव जीवइ सो दुही ।
अह पत्तंमि आएसे सीसं छेत्तूण भुज्जई ॥ ३ ॥

भ० ज्ञानवंत वे० विसिर्ण यशी किर्ति सहित शिष्यादिक छे जेहने ते भगवंत । नि० कह्युं अध्ययन त्ति० एम वे० हुं कहुं छुं. ॥ १८ ॥

मूलः—एवं से उदाहु अणुत्तरनाणी अणुत्तरदंसी अणुत्तरनाणदंसणधरे ।
अरहा नायपुत्ते भगवं वेसालिए वियाहिए ॥ १८ ॥ त्ति बेमि

इति सुड्डाग नियण्ठिज्जं छट्ठं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ ६ ॥

गाथा १८ भावार्थः—जेनी विस्तिर्ण किर्ति शिष्यादिक घणा एवा ऐश्वर्य (ठकुराइ) दीके युक्त अने सर्व उत्कृष्ट ज्ञान दर्शनना धरणहार एवा अरिहंत श्री सिधार्थ राजाना पुत्र श्री महावीरदेव स्वामीए समापत्ये ए पुर्वोक्त अधिकार कह्यो ॥ १८ ॥

एवं सुधर्मास्वामी जंबुस्वामीने कहेता हवा के अहो जंबु जेम मे महावीरस्वामी भने सांभल्युं छे तेम तुज मने हुं कहुंछुं. । इति छठा अध्ययननो भावार्थ समाप्त । ए छठा अध्ययनने विषे साधुना गुण तथा साधुनो पालन कह्यो जो तेवा साधु होय ते आहारना लुधी थइ शरीर वधारे पण ज्ञान दर्शन चारीत्रनी शुद्धि न करे तो बोकडाना द्रष्टांते दुखी थशे ते भणी आ सातमुं अध्ययन बोकडा द्रष्टांतनुं कहे छे.

अर्थः—ज० जिम ए० साधुजाने स० कोइ को० कोइक दयारहित पुरुष पो० पोषे । ए० बोकडाने ओ० चोखा मसुर ज० मुग अडदादिकने दे० देइ पो०पोषे आ० संभावनाए स० पोताने अ०घरने बारणे॥१॥

मूलः—जहा एसं समुद्दिस्स कोइ पोसेज्ज एलयं

बीजाए अणदीधेल वस्तुनो लेनार, चोर, कपटी, केहनुं हरू (चोरू) एहवुं जेहनुं चित्त ने धुतारो ॥५॥

अर्थः—इ० स्त्रिना वि० पंचेंद्रिना विषयने विषे गि० गृद्धआशक्त ९ य० वलि म० मोटा आ० आरंभनो १० प० परिग्रहनो लेणहार ११ । भूं० भोगवतोथको सु० मदिराने १२ मं० मांसने १३ । प० अनिहे वृ० वध्यो मांस एहवो । प० परनो द० दमणहार १४ ॥ ६ ॥

मूलः—इत्थी विसयगिद्धे य महारम्भपरिग्गहे ।
भुञ्जमाणे सुरं मंसं परिवूढे परंदमे ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—पांच इंद्रियोना तथा स्त्रिना विषयनेविषे लुब्ध, महाआरंभनो करणहार, महापरिग्रहनो मेळवनार, परजीवने दमन करनार, अने मदीराने मांस भोगववाथी शरीरनो मांस वृद्धि पामरे छे ॥६॥

अर्थः—अ० छाळाना मांस पाता क० करड करड शब्द थाई ! तेहवानो भा० नेह्नीने पानहार य० पदपुरणे । तु० मोटो पेट थयो चि० उपचित थयो । लो० लोहितोए १५ अवगुणनो धणी । आ० आउगो न० नरकनुं । कं० वांछे ज० जिम ए० गाडरुवाने । न० इर्जीने ए० बोकडो वांछे ॥ ७ ॥

मूलः—अयककरभोई य तुन्दिले चियलोहिए ।
आउयं नरए कङ्खे जहाएसं व एलए ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—जेने खाता थका करड करड शब्द थाय छे एवा बकरादिकना मांसने गेलीने खानारो, तेथी रुधीर अने मांसे करी जेनुं पेटने शरीर पुष्ट थयुं एवा अवगुणनो धणी जेम बोकडो नाळुना-

भ० ज्ञानवंत वे० तिर्थिकरी यशी कीर्ति सहित शिष्यादिक छे जेहने ते भगवंते । नि० कह्युं अध्ययन त्ति० एम वे० हुं कहुं छुं. ॥ १८ ॥

मूलः—एवं से उदाहु अणुत्तरनाणी अणुत्तरदंसी अणुत्तरनाणदंसणधरे ।
अरहा नायपुत्ते भगवं वेसालिए वियाहिए ॥ १८ ॥ त्ति बेमि
इति खुड्डाग नियण्ठिज्जं षष्ठं अध्ययनं समाप्तं ॥ ६ ॥

गाथा १८ भावार्थः—जेनी विस्तीर्ण कीर्तिने शिष्यादिक घणा एवा ऐश्वर्य (ठकुराइ) वाले युक्त अने सर्व उत्कृष्ट ज्ञान दर्शनना धरनहार एवा अरिहंत श्री सिधार्थ राजाना पुत्र श्री महावीरदेव स्वामीए सभामध्ये ए पुर्वोक्त अधिकार कह्यो ॥ १८ ॥

एम सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने कहेता हवा के अहो जंबू जेम मे महावीरस्वामी मने सांभल्युं छे तेम तुज मे हुं कहुंछुं. । इति छठा अध्ययननो भावार्थ समाप्त । ए छठा अध्ययनने विषे साधुना गुण तथा साधुनो पालन कह्यो तो जेवा साधु होय ते आहारना वृत्ती वड शरीर वधारे पण ज्ञान दर्शन चारीत्रनी शुद्धि न करे तो बोकडानां दृष्टांते दुर्गती करी ने भमी आ सातमुं अध्ययन बोकडा दृष्टांतनुं कहे छे.

टीकाः—ज० जिम ए० माहुणाने म० काजे को० कोइक दयारहित पुरुष पो० पोषे । ए० बोकडाने ओ० चोखा मड्डा ज० जुवा मडडादिकने दे० देइ पो० पोषे आ० [illegible]

बीजाए अणदीधेल वस्तुनो लेनार, चोर, कपटी, केहवुं हरू (चोरू) एहवुं जेहनुं चित्त ने धुतारो ॥५॥

अर्थः—इ० स्त्रिना वि० पंचेंद्रिना विषयने विषे गि० गृद्धआशक्त ९ य० वलि म० महा आ० आरंभनो १० प० परिग्रहनो लेणहार ११ । भुं० भोगवतोथको सु० मदिराने १२ मं० मांसने १३ । प० अनिहे वृ० वध्यो मांस एहवो । प० परनो द० दमणहार १४ ॥ ६ ॥

मूलः—इत्थी विसयगिद्धे य महारम्भपरिग्गहे ।
भुञ्जमाणे सुरं मंसं परिवूढे परंदमे ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—पांच इंद्रियोना तथा स्त्रिना विषयनेविषे लुब्ध, महाआरंभनो करणहार, महापरिग्रहनो मेळवनार, परजीवने दमन करनार, अने मदीराने मांस भोगववाथी शरीरनो मांस वृद्धि पामेल छे ॥६।

अर्थः—अ० छालाना मांस खाता क० करड करड शब्द थाइ ! तेहवानो भा० सेकीने खाणहार य० पदपुरणे । तु० मोटो पेट थयो चि० उपचित थयो । लो० लोहिनोए १५ अवगुणनो धणी । आ० आउखो न० नरकनुं । कं० वांछे ज० जिम ए० बाकुणाने । म० दृष्टांते ए० बोकडो वांछे ॥ ७ ॥

मूलः—अयकक्करभोई य तुन्दिल्ले चियलोहिए ।
आउयं नरए कंखे जहाएसं व एलए ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—जेने खाता थका करड करड शब्द थाय छे एवा बकरादिकना मांसने शेकीने खानारो, तेथी रुधीर अने मांस करी जेनुं पेटने शरीर पुष्ट थयुं एवा अवगुणनो धणी जेम बोकडो बाकुणा-

गाथा ३ भावार्थः—ज्यां सुधी माहुणो न आवे त्यां सुधी परमार्थथी दुःखे करी ते बोकडो जीवे अने माहुणो आववाथी ते बोकडानुं मस्तक छेदीने भोगवे ॥ ३ ॥

अर्थः—ज० जिम से० ते ख० निश्चे उ० बोकडो । आ० माहुणाने अर्थे स० करी मूक्यो । ए० एणे दृष्टांते बा० अज्ञानि अ० अधर्म वाहालो छे जेहने ई० वांछे न० नरकना आ० आउखाने ॥ ४ ॥

मूलः—जहा से खलु उरब्भे आएसाए समीहिए ।
एवं बाले अहम्मिट्ठे ईहई नरयाउयं ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—जेम ते बोकडाने निश्चे माहुणाने अर्थे कलोल होवाथी परमार्थे ते माहुणानो इच्छीत कहीए, तेम जेहने अधर्म प्रीय छे एवा अज्ञानीने नर्कगती योग्य आचरण आचरवाथी नर्कनुं आयुष्य इच्छतो कहीए ॥ ४ ॥

अर्थः—हिं० हिंस्यानो करणहार । बा० अज्ञानि २ मु० जुठाबोलो ३ अ० पंथनेविषे वि० पंथीनो लूंटणहार ४ । अ० अनेराना अ० अणदिधाना ह० लेणहार ते० चोर ५ मा० मायाविओ ६ कं० केहनुं ह० हरु एहवो ७ स० धुतारो ८ ॥ ५ ॥

मूलः—हिंसे बाले मुसावाई अद्धाणम्मि विलोवए
अन्नदत्तहरे तेणे माई कं नु हरे सढे ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—जेम अज्ञानी, हिंस्यानो करणहार, जुठाबोलो, पंथने विषे पंथीने लुटनार,

तेवारे एक नियुतांग थाय. वळी नियुतांगने चौरासीलाखगुणा करीए तेवारे एक नियुक्त थाय एवा असंख्याता नियुक्त सुधी देवना आयुष्यनी स्थिति अने असंख्यातागुणा कामभोगने कुबुद्धिवंत हारे छे ॥ १३ ॥

अर्थः—ज० जिम य० वळी ति० त्रिण वा० वाणिया मू० मूळगी पूंजीने ग्रे० ग्रहिने नि० व्यापार करवा निसर्या निकल्या ए० एक अ० ए त्रण मांहिलो ल० पामीने ला० लाभने । ए० एक मू० मूळगे धने आ० घेर आव्यो ॥ १४ ॥

मूलः--जहा य तिन्नि वाणिया मूलं घेत्तूण निग्गया ।
एगोऽत्थ लहए लाभं एगो मूलेण आगओ ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—जेम त्रण वाणिया मुळगी पुंजी लइने व्यापार करवा निकळ्या तेमां एक वाणियो मुळगी पूजी वधारवाथी लाभ पाम्यो अने बीजो मुळगी पुंजी लइने घेर आव्यो ॥ १४ ॥

अर्थः—ए० एक मू० मूळगा धनने पि० पण हा० हारिने पोइने । आ० आव्यो त० तिहां घरने विषे वा० वाणियो व० व्यापारने विषे उ० उपमा ए० एत्रिग । ए० एम ध० धर्मने विषे वि० पणतु या० जाण॥१५॥

मूलः--एगो मूलं पि हारित्ता आगओ तत्थ वाणिओ ।
ववहारे उवमा एसा एवं धम्मे वियाणह ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—त्रीजो मुळगी पुंजीने पण हार्यो, अनुक्रमे त्रणे वाणिया पोताना घरने विषे आव्या, ए त्रण व्यापारने विषे ओपमा कही तेम धर्मने विषे पण जाणो ॥ १५ ॥

। बंळक तेम ते नरकनुं आयुष्य इच्छतो कहीए ॥ ७ ॥

अर्थः—आ० सिंघासनादिक प० पल्यंकादिक जा० रथादिक । वि० धनादिक का० मनोज्ञ शब्दादिकने उपभोग । भुं० एटला वानां भोगवीने । दु० दोहिलो आ० उपार्ज्युं ध० धनने हि० छांडीने ब० घणां कर्म रूपी र० रजने सं० मेळवीने ॥ ८ ॥

मूलः—आसणं सयणं जाणं वित्तं कामाणि भुंजिया ।

दुस्साहडं धणं हिच्चा बहुं संचिणिया रयं ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—सिंघासनादिक, पल्यंकादिक, रथादिक, धनादिक अने मनोज्ञ (मनने ग... उपभोग भोगवीने ए सर्व दुःखे करी उपार्जेल धन तेहने छोडी घणां कर्म रूप रजमेळवीने (आ गा... संध नरथी गाथाए पुरो थशे) ॥ ८ ॥

अर्थः—त० तिवार पछी क० कर्मे करी गु० भारि थयो ज० जीव प० वर्तमानकाळना सुखने विषे प... र थयो । अ० बोकडानि क० पेरे आ० मांहुणो आवे छते म० मरणने अं० छेडे अथमि । सा० सांभळता पामे...

मूलः—तओ कम्मगुरु जन्तू पच्चुप्पन्नपरायणे ।

अए व आगयाएसे मरणन्तम्मि सोयइ ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—ते वार पछी भारेकर्मी जीव नरकादिकना दुःखथी नहीं डरता वर्तमानका... ळना विषय तत्परथको घणी कर्म रूपी रजे करी भारे थाय, जेम मांहुणो आवता थी बोकडो शोचे ।

सीलवंता सवीसेसा अदीणा जन्ति देवयं ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः—जे जीवने पांच अणुव्रत, महाव्रतादिकनी शिक्षाए उत्तरोत्तर गुणोएकरी सहीत होय अने कष्ट पडे धर्मने विषे दृढ रही कायरपणा रहीत होय ते मुळगी पुंजी, मनुष्यपणुं तेने ओळंघीने लाभरुप देवतापणुं पामे ॥ २१ ॥

अर्थः—ए० एणीपरे देवपणो पामे ते कोण । अ० दीनपणारहित भि० साधू आ० च० वली देशव्रति गृहस्थ तेहने वि० जाणीने । क० किम णु० विचारणाए जि० हारवो ए० एहवो देवपणो मनुष्यपणो । जि० हारतो थको न० न सं० जाणे अपितु विवेकवंत जाणे ॥ २२ ॥

मूलः--एवमदीणवं भिक्खुं आगारिं च वियाणिया ।
कहण्णु जिच्चमेलिक्खं जिच्चमाणो न संविदे ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—एणीपेरे दीन (कायर) पणा रहीत साधु अन देशव्रती गृहस्थ देवतापणुं पामे, एम जाणीने विषय कषाये करी देव तथा मनुष्यपणुं शुं विवेकी हारे ! (अर्थात विवेकी न हारे) ॥ २२ ॥

अर्थः—बोकडो१ कांगणी२ राजा ।३ वाणियो४ ए ४ दृष्टांत कथा हवे पांचमो दृष्टांत कहे छे । ज० जिम कु०डाभना अ०अग्र उपरे उ०पाणीनो बिंदुओ स०समुद्रना पाणी स०संघाते ।मि०मापिए पण पासंगे(वडामां) एण नावे।ए० एणे दृष्टांते मा० मनुष्य संबंधी का० कामभोग । दे० देवताना का० कामभोगने अ० समीपे॥२३॥

मूलः--जहा कुसग्गे उदगं समुद्देण समं मिणे ।

नो बंकड़ तेम ते नरकनुं आयुष्य इच्छतो कहीए ॥ ७ ॥

अर्थः—आ० सिंघासनादिक स० पल्यंकादिक जा० रथादिक । वि० धनादिक का० मनोज्ञ शब्दादिकनां कामभोग । भुं० एटला वानां भोगवीने । दु० दोहिलो आ० उपराज्युं ध० धनने हि० छांडीने ब० घणी कर्म रूपणी र० रजने सं० मेलवीने ॥ ८ ॥

मूलः—आसणं सयणं जाणं वित्तं कामाणि भुंजिया ।

दुस्साहडं धणं हिच्चा बहुं संचिणिया रयं ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—सिंघासनादिक, पल्यंकादिक, रथादिक, धनादिक अने मनोज्ञ (मनने गमतां) कामभोग भोगवीने ए सर्व दुःखे करी उपार्जेल धन तेहने छांडी घणां कर्म रूप रजमेळवीने (आ गाथानो संबंध नवमी गाथाए पुरो थशे) ॥ ८ ॥

अर्थः—त० तिवार पछी क० कर्मे करि गु० भारि थयो ज० जीव प० वर्तमानकाळना सुखने विषे प० तत्पर थयो । अ० बोकडानि व० परे आ० माहुणो आवे छते म० मरणने अं० छेहडे अधर्मि । सा० सोचना पामे ॥ ९ ॥

मूलः—तओ कम्मगुरू जन्तू पच्चुप्पन्नपरायणे ।

अए व्व आगयाएसे मरणन्तम्मि सोयइ ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—ते वार पछी भारेकर्मी जीव नरकादिकना दुःखथी नहीं डरता वर्तमानकाळना सुखना विशेष तत्परपणाथी घणी कर्म रूपी रजे करी भारे थाय, जेम माहुणो आवताथी बोकडो शोचे एटले

धर्मथी पडे ॥ २५ ॥

मूलः--इह कामाणियट्टस्स अत्तट्ठे अवरज्झई ।
सुच्चा नेयाउयं मग्गं जं भुज्जो परिभस्सई ॥२५॥

गाथा २५ भावार्थः—आ संसारने विषे जे जीव कामभोगथी निवर्ते नही ते जीव पोताना आत्मानो अर्थ, स्वर्ग तथा मोक्षने विणाशे (नाश करे), ज्ञानादिक न्याय मार्ग सांभळीने पण धर्मथी भ्रष्ट थाय ॥२५॥

अर्थः—इ० ए संसारमांहि का० कामभोगथी नि० निवर्त्या पुरुषने । अ० आत्मानो अर्थ । ना० न विणसे विणसे नहि । पू० फोहो दे० एहवो जे उदारिक शरिर तेने नि० निरोधित्ते । भ० होइ दे० देवता त्ति० एम मे० मे सु० सांभळ्युं ॥ २६ ॥

मूलः--इह कामानियट्टस्स अत्तट्ठे नावरज्झई ।
पूइदेहनिरोहेणं भवे देवे त्ति मे सुयं ॥२६॥

गाथा २६ भावार्थः—आ संसारने विषे कामभोगथी जे जीव निवर्ते ते जीव स्वर्ग तथा मोक्ष रूप पोतानो अर्थ विणासे नही अने कोहेलुं एवुं उदारीक शरीर छांडीने देवता थाय एम में सांभळ्युं छे ॥२६॥

अर्थः—इ० सुवर्णादिक रुद्धि१ । जु० शरिरनी कांति२ । ज० जशकिर्ति३ । व० शरीरनो वर्ण गंभीरादि गुणनी श्लाघा४ आ० रोग रहित आउखो५ सु० सर्व सुख६ अ० ए ६ बोल प्रधान देवपणामांहि पामे । भु० वली ज० जिहां म० मनुष्यपणामांहि ए ६ बोल फरीने जिहां होय । त० तिहां से० ते पुरुष उ०

स्थानेज पामे ॥ १९ ॥

अर्थः—मनुष्यपणो पामे ते केहवो छे । वे० विविध मा० मात्राए एटले अनेक प्रकारे सि० भद्रिकत्वादिक । सिन्नाइकरि जे० जे कोइ न० मनुष्य । गि० गृहस्थजना मु० लोकिकपणे भक्ति का- रिणाप्रगति करिर उ० पामे मा० मनुष्य संबंधी जो० जोनिने क० लोकीक करणी स० सांची छे जेहनी ते सत्यवादी । दु० निश्चे पा० ते प्राणी जीवने ॥ २० ॥

मूलः—वेमायाहिं सिक्खाहिं जे नरा गिहिसुव्वया ।

उवन्ति माणुसं जोणिं कम्मसमा हु पाणिणो ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः—जे मनुष्य भद्रकगामि, विनयवंत, अमत्सरी, एवी अनेक प्रकारनी शीक्षाएकरी सहीत अने अंगीकारस कृत्यमत्यादिकनो त्यागी सत्यवादी ने भक्तिकारीक एवी लौकिक करणी जेनी सारी होवाथी मुग्रति करीय, ते जीव मरीने मनुष्यपणुं पामे. (मतलब समकित तथा व्रतपचखाण तो नथी पण लौ- किक रसने विषे सारी वर्त्तणुंक होय ने जग निंदनीक काम न करे तो मनुष्य मरीने मनुष्यपणुं पामे ॥ २० ॥

अर्थः—जे० जीवने मु० निश्चे वि० विस्तिर्ण सि० अणुव्रतादिक सिक्षा होइ । मू० मूलगी पुंजी म- नुष्यपणा प्रत्ये ते० ते पुरुष । अ० अतिक्रम्या वर्त्तण्या । सी० अणुव्रत महाव्रतादिक सहित स० प्रधानमांहि प्रधानगुण सहित अ० जिनआगमित थको ज० पामे दे० देवतापणो ॥ २१ ॥

मूलः—जेसिं तु विउला सिक्खा मूलियं ते अइच्छिया ।

धर्मथी पडे ॥ २५ ॥

मूलः--इह कामाणियट्टस्स अत्तट्ठे अवरज्झई ।
सुञ्चा नेयाउयं मग्गं जं भुज्जो परिभस्सई ॥२५॥

गाथा २५ भावार्थः—आ संसारने विषे जे जीव कामभोगथी निवर्ते नही ते जीव पोताना आत्मानो अर्थ, स्वर्ग तथा मोक्षने विणाशे (नाश करे), ज्ञानादिक न्याय मार्ग सांभळीने पण धर्मथी भ्रष्ट थाय ॥२५॥

अर्थः—इ० ए संसारमांहि का० कामभोगथी नि० निवर्त्यो पुरुषने । अ० आत्मानो अर्थ । ना० न विणसे विणसे नहि । पू० कोह्यो दे० एहवो जे उदारिक शरिर तेने नि० निरोधिते । भ० होइ दे० देवता त्ति० एम मे० मे सु० सांभळ्युं ॥ २६ ॥

मूलः--इह कामानियट्टस्स अत्तट्ठे नावरज्झई ।
पूइदेहनिरोहेणं भवे देवे त्ति मे सुयं ॥२६॥

गाथा २६ भावार्थः—आ संसारने विषे कामभोगथी जे जीव निवर्ते ते जीव स्वर्ग तथा मोक्ष रूप पोतानो अर्थ विणासे नही अने कोहेलुं एवुं उदारीक शरीर छांडीने देवता थाय एम में सांभळ्युं छे ॥२६॥

अर्थः—इ० सुवर्णादिक ऋद्धि१ । जु० शरिरनी कांति२ । ज० जशकिर्ति३ । व० शरीरनो वर्ण गंभीरादि गुणनी श्लाघा४ आ० रोग रहित आउखो५ सु० सर्व सुख६ अ० ए ६ बोल प्रधान देवपणामांहि पामे । भु० वली ज० जिहां म० मनुष्यपणामांहि ए ६ बोल कह्यां ते जिहां होय । त० तिहां से० ते पुरुष उ०

एवं माणुस्सगा कामा देवकामाण अन्तिए ॥२३॥

गाथा २३ भावार्थः—जेम डाभना अग्र उपर रहेला पाणीना बिंदुने समुद्रना पाणी संघाते मापनां डाभना पाणीथी समुद्रनुं पाणी असंख्यातगुणुं अधीक होय, तेम देवताना कामभोग मनुष्यना कामभोगथी असंख्यातगुणा अधीक छे ॥ २३ ॥

अर्थः—कु० डाभनी अणी उपरे मे० मात्र सरिखा इ० ए मनुष्यना का० कामभोग । स० अतिशे थोडा आ० आउखे छते क० किस्यू हे० हेतुने पु० आगलि का० करिने जो० अणपाम्या गुधर्मनी वांछना करवी ते जोग खे० पाम्या गुधर्मनुं पालवुं ते एम बेहुने न० न स० जाणे अज्ञानि जन मिथ्यात्वादिक विषयादिकने विषे आसक्तपणो पामे ए हेतु ॥ २४ ॥

मूलः—कुसग्गमेत्ता इमे कामा सन्निरुद्धम्मि आउए ।
कस्स हेउं पुराकाउं जोगक्खेमं न संविदे ॥२४॥

गाथा २४ भावार्थः—डाभाग्र उपर पाणीना बिंदुनी माफक ए मनुष्यना कामभोग छे. अतिशे थोडा आयुष्यमां विषय करावमां लुब्ध थइने शा हेतुने सन्मुख करी अणपामेला गुधर्मनी इच्छा ते जोग तथा पामेला गुधर्मनुं रक्षण करवुं ते क्षेमने अज्ञानीओ नही जाणता होय !!! ॥ २४ ॥

अर्थः—इ० ए संसारमांहिथी का० कामभोगथी अ० अनिवर्त्या पुरुषने अ० आत्मानो अर्थ अ० बिणसे छे । सु० सांभलिने । ने० ज्ञानादिक न्याय म० मारग । जं० जेहभणी भु० वली प० भ्रष्ट थाय छे

चिच्चा अधम्मं धम्मिट्ठे देवेसु उववज्जई ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः—धैर्यवंतनुं धैर्यपणुं जुओ ? सर्वज्ञ भाषीत क्षमादिक दस प्रकारे यती धर्मादिकने ग्रहण करी अधर्मने तजी धर्मज जेने प्रिय छे ते जीव देवताने विषे उपजे ॥ २९ ॥

अर्थः—तु० तोलिने जोज्यो णं० वचन ऽलंकारभणी बा० अज्ञानपणाने । अ० ज्ञानपणाने च० वली ए० एम पं० पंडित । च० छांडिने बा० अज्ञानपणाने । अ० ज्ञानपणाने से० सेवे अंगीकार करे मु० साधू। त्ति० एम बे० हुं कहुं छउं ॥ ३० ॥

मूलः--तुलियाण बालभावं अबालं चेव पण्डिए ।

चइऊण बालभावं अबालं सेवए मुणि ॥ ३० ॥ त्तिबेमि

॥ इति एलयं सप्तमं अध्ययनं सम्मत्तं ॥७॥

गाथा ३० भावार्थः—अज्ञानपणाने अने ज्ञानपणाने तोळी जोजो ? एम अज्ञानपणाने तजीने ज्ञानपणाने पंडीत अंगीकार करे एम सुधर्मस्वामी पोताना जंबुस्वामी नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबु ? में श्रीमहावीरदेव समीपे सांभळ्युं हतुं तेम हुं तुंज प्रत्ये कहुंछुं ॥ ३० ॥

इति सातमुं अध्ययन समाप्त. ए सातमा अध्ययनमां आहारनुं वृद्धपणुं छांडवुं कह्युं तेतो निर्लोभी होय ते छांडे ते भणी आ आठमा अध्ययनने विषे निर्लोभी कपील केवलीनुं उदाहरण कहीए छीए.

अर्थः—अ० अस्थिरकालथी । अ० असास्वता द्रव्यादि पदार्थथी एहवा । सं० संसारने विषे दु०

एवं माणुस्सगा कामा देवकामाण अन्तिए ॥२३॥

गाथा २३ भावार्थः—जेम डाभना अग्र उपर रहेला पाणीना बिंदुने समुद्रना पाणी संघाते मापतां डाभना पाणीथी समुद्रनुं पाणी असंख्यातगुणुं अधीक होय, तेम देवताना कामभोग मनुष्यना कामभोगथी असंख्यातगुणा अधीक छे ॥ २३ ॥

अर्थः—कु० डाभनी अणी उपरे मे० मात्र सरिखा इ० ए मनुष्यना का० कामभोग । स० अतिशे थोडा आ० आउखे छते क० किस्यू हे० हेतुने पु० आगलि का० करिने जो० अणपाम्या गुधर्मनी वांछना करवी ते जोग खे० पाम्या गुधर्मनुं पालवुं ते एम वेक्षुन न० न स० जाणे अज्ञानि जन मिथ्यात्वादिक विषयादिकने विषे आशक्तपणो पामे ए हेतु ॥ २४ ॥

मूलः—कुसग्गमेत्ता इमे कामा सन्निरुद्धम्मि आउए ।
कस्स हेउं पुराकाउं जोगक्खेमं न संविदे ॥२४॥

गाथा २४ भावार्थः—डाभाग्र उपर पाणीना बिंदुनी माफक ए मनुष्यना कामभोग छे. अतिशे थोडा आयुष्यमां विषय कषायमां लुब्ध थइने शा हेतुने सन्मुख करी अणपामेला गुधर्मनी इच्छा ते जोग तथा पामेला गुधर्मनुं रक्षण करवुं ते क्षेमने अज्ञानीओ नही जाणता होय !!! ॥ २४ ॥

अर्थः—इ० ए संसारमांहिथी का० कामभोगथी अ० अनिवर्त्या पुरुषने अ० आत्मानो अर्थ अ० विणसे छे । सु० सांभलिने । ने० ज्ञानादिक न्याय म० मारग । जं० जेहभणी भु० वली प० भ्रष्ट थाय छे

दिकने विषे स्नेहना करणहार इहलोकने विषे शारीरिक, मानसिक एवी बे प्रकारनी वेदनाए पीड्योथको परलोके नर्कादिकथी न मूकाय, तेथी साधु पूर्वना संयोग (मातापितादिक) अने पश्चात् संयोग (स्वसुरादिक) ने छांडीने कोइ पदार्थने विषे नवो स्नेह नहि करतां स्नेह रहित थाय ॥ २ ॥

अर्थः—तो० तिवारपछी कंपीलमुनी । ना० ज्ञान दं० दरसने करि । सं० सपूर्ण सहित हि० हितने अर्थे । नि० मोक्षने अर्थे । स० सर्व जी० जीवने ते० ते श्रोताजनने वि० मिथ्यात्वादिक पासथी । विशेषे मो० मुंकाववाने अ० अर्थे । भा० उपदेश कहे छे ॥ कपीलमुनि केहवा छे मु० साधुमांहि । वरो० प्रधान छे । विग० विशेषे गयो छे मो० मोह जेथी केवली छे ॥ ३ ॥

मूलः--तो नाणदंसणसमग्गो हियनिस्सेसाएसव्वजीवाणं ।
तेसिंविमोक्खणट्ठाए भासई मुणिवरोविगयमोहो ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—जेओ साधुमांही उत्तम अने विशेष जेने मोह गएलो छे ने संपूर्ण ज्ञानदर्शने सहित एवा कंपील केवली सर्व जीवना हितना अर्थे मोक्षने अर्थे श्रोताजनने मिथ्यात्वादिक पासथी मूकाववाने अर्थे उपदेश कहेता हवा ॥ ३ ॥

अर्थः—स० सर्व गं० बाह्य अभ्यंतर परिग्रहने च० पुनः क० क्रोधादिक कलहने वि० छांडिने त० तथा प्रकारना कलेशना कारण जाणीने भि० साधु । स० सर्व का० मनोज्ञ शब्दादि जा० नाना प्रकारने विषे । पा० कडवा विपाक [illegible] ॥ ४ ॥

उपजे ॥ २७ ॥

मूलः--इड्ढी जुई जसो वण्णो आउं सुहमणुत्तरं ।

भुज्जो जत्थ मणुस्सेसु तत्थ से उववज्जई ॥२७॥

गाथा २७ भावार्थः—सुवर्णादिक धन, शरीरनी कांति, जगकीर्ति, वर्ण, दिर्घायुष, सर्व सुख–ए ६ बोल उत्तम ते देवपणामां पामे, वळी मनुष्यपणामां ए ६ बोल उत्तम होय त्यांते जीव जइने उपजे ॥२७॥

अर्थ—बा० अज्ञानीनो प० देखे बा० अज्ञानपणो । अ० अधर्मने प० अंगीकार करीने नि० छांडिने ध० धर्मने अ० अधर्म बाहलो छे जेहने एहवा जे जीव । न० नरगने विषे उ० उपजे ॥ २८ ॥

मूलः--बालस्स पस्स बालत्तं अहम्मं पडिवज्जिणो ।

चिन्ना धम्मं अहम्मिट्ठे नरए उववज्जई॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः—अज्ञानीनुं अज्ञानपणुं जुओ के अधर्मने अंगीकार करी धर्मने छाडीने अधर्मज तेने प्रिय छे ते जीव नरकने विषे उपजे ॥ २८ ॥

अर्थः—धी० धीर्यवंतनु प० देखीने धी० धीर्यपणुं । स० क्षमादि दसविध धर्मने विषे अ० अनूकुळ कोमळ परिणामपणे प्रवर्तवानो स्वभाव छे जेहने एहवानुं धीर्यपणुं देखीने चि० छांडीने अ० अधर्मने ध० धर्म बाहलो छे जेहने एहवा जे जीव । दे० देवने विषे उ० उपजे ॥ २९ ॥

मूलः--धीरस्स पस्स धीरत्तं सच्चधम्माणुवत्तिणो ।

अधीर्यवंत पु० पुरुषने । अ० हवे स० छे सु० रुडा व्रतना धरणहार सा० साधु जे० जे होय ते त० संसार समुद्रने तरे । अ० तरतां दोहिलो छे एहवा समुद्रने व० वाणीयावा० जिम नावाए समुद्रने तरे तिम तरे ॥६॥

मूलः-दुपरिच्चया इमे कामा नो सुजहा अधीरपुरिसेहिं ।
अह सन्ति सुवया साहू जे तरन्ति अतरं वणिया वा ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—ए शब्दादिक कामभोग तजवा अतिशय दुक्कर छे तेमज अधैर्यवंत पुरुषने तो छांडवा सोहीला नथी. जेम वाणीआ नावाए करी समुद्रने तरे तेम जे विषयना समुहे करी परिपूर्ण अने तरतां दुक्कर एवा संसार रुप समुद्रने तरवा एकेक सुव्रतना धरणहार साधु समर्थ छे ॥ ६ ॥

अर्थः—स०साधुछुं अम्हो ए० एम एकेक व० बोलताथकां । पा० प्राणवंधने मि० मृग सरिषां अ० अजाणताथका । मं० मंदा अंध धर्म करवा असमर्थ नि० नरके ग० जाय । बा० अज्ञानी पा० पापनी द्रि० दृष्टिए करिने ॥ ७ ॥

मूलः- समणानुएगे वदमाणा पाणवहं मिया अयाणन्ता ।
मन्दा निरयं गच्छन्ति बाला पावियाहिं दीट्ठीहिं ॥ ७ ॥

७ भावार्थः—मृगना सरखा अजाण अने मिथ्यात्वरुप रोगे करी धर्म करवा असमर्थथका एकेक अन्यदर्शनी अमे साधु छीए एम बोल्तताथका प्राणवधादिक पापनी दृष्टीए करी ते अज्ञानी नर्के जाय॥७॥

अर्थः—न० निश्चे पा० प्राणवधने नं० अ० न अनुमोदे अथवा बीजो अर्थ हु० निश्चे पाणव

घणां दुःख छे जेहने विषे ए विशेषण संसारनां, एहवा संसारने विषे । किं० किम्युं ना० संभावनाए हो० होय तं० ते क० करणी । जे० जे करणीए अ० हुं दो० दुर्गती मते न० जाउं नहि ॥१॥ हवे कपीलमुनी उपदेश कहे छे

मूलः--अधुवे असासयम्मी संसारम्मि दुक्खपउराए ।
किं नाम होज्ज तं कम्मयं जेणाहं दोग्गइं न गच्छेज्जा ॥ १॥

गाथा १ भावार्थः— हवे आठमा अध्यननो भावार्थ कहे छे ॥ जेनो अनित्य (स्थिर नहि ते) काळ अने द्रव्यादिक पदार्थथी असास्वतो अने जीहां घणां दुःख छे एवा संसारने विषे एवी भी करणी होय के जे करणीए करी अमे दुर्गतीए न जइए!!! (एवुं बळभद्र प्रमुख पांचसे चोरोए कपील केवळीने पुछ्युं!!!) ॥ १ ॥

अर्थः—वि० विशेषे ज० छांडिने पु० पहिला मातापिता प्रमुखनां सं० संजोगने न० कु० वत्नो न करे । सि० सिनेहने क० कोइ पदार्थने विषे । अ० सनेहरहित होय सि० सिनेहना क० करणहार पुत्र कलत्र मित्रादिकने विषे । दो० इह लोकनां मानसीकसरीर पीडाथकी । प० परलोके नरकादिकथकी मु० मुंकाय भि० साधु ॥ २ ॥

मूलः--विजहित्तु पुव्वसंजोगं न सिणेहं कहिंचि कुव्वेज्जा ।
असिणेहसिणेहकरेहिं दोसपओसेहि मुच्चए भिक्खू ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—हवे कपीलमुनि चोरोने आ प्रमाणे उपदेश देता हवा. हे तस्करो ! पुत्र कलत्रा-

अर्थः—ज० जगतने विषे नि० आश्या एहवा भू० जीवने विषे किं भूतेषू । तस० त्रस नाम कर्मने उदये करि त्रसने विषे उपन्या । था० थावर नाम कर्मने उदये करि थावरने विषे उपन्या । तेहवाने विषे च० समुच्चय ते० ते मांहिला कोइ जीवनो नो० आ० न करे दं० वध । म० मने करि वा० वचने करि का० कायाये करि चे० निश्चे ॥ १० ॥

मूलः—जगनिस्सिएहिं भूएहिं तसनामेहिं थावरेहिं च ।
नो ते सिमारभे दण्डं मणसा वयसा कायसा चेव ॥ १०. ॥

गाथा १० भावार्थः—जे जगतमां नाम कर्मने उदये करीने पृथ्वीने आश्रयीने (आधारे) त्रस अने स्थावर जीवो रहेला छे तेनो मन वचन कायाए करी वध न करे॥ १० ॥

अर्थः—सु० आधाकर्मादि दोष रहित ते पण ए० एषणा सुमति सहित आहारने । न० जाणीने । त० तेहवा आहारने विषे ठ० थापे भि० साधु अ० पोताना आत्माने जा० संजम निर्वाहवाने अर्थे घा० आहारने । ए० गवेषे । र० रसने विषे गि० गृधन० न सि० होय भि० भिक्षाने विषे ॥ ११ ॥

मूलः—सुद्धेसणाउनच्चाणं तत्थ ठवेज्ज भिक्खू अप्पाणं ।
जायाए घासमेसेज्जा रसगिद्धे न सिया भिक्खाए ॥ ११. ॥

गाथा ११ भावार्थः—पोताना आत्माने संयम निर्वाह करवाने अर्थे आहारनी गवेषणा (शोधना) करी आधा कर्मादिक दोष रहित एषणा समितीए निर्दोष जाणी ते रस तथा भिक्षाने विषे गृद्ध (लुब्ध) नहि थतां

गाथा १३ भावार्थः—जे कोइ साधु स्त्री पुरुषनां लक्षण सामुद्रिकशास्त्र, स्वप्नशास्त्र अंगस्फुरणादिक पापविद्याने प्रयुंजे (कहे) तेने साधु न कहीए एम तिर्थंकरादिक आचार्ये कहेलुं छे ॥ १३ ॥

अर्थः—इ० ए मनुष्य जन्मने विषे जी० संजम जीवतव्यने । अ० तप संजमादिक अणकरवे करीने । प० भ्रष्ट थया स० समाधिना जो० जोगथकी । ते० ते का० कामभोगना र० रसने विषे गि० गृद्ध थयाथका । उ० उपजे । आ० असुरकुमार संबंधी का० कायाने विषे ॥ १४ ॥

मूलः—इह जीवियं अणियमेत्ता पब्भट्ठा समाहिजोएहिं ।
ते कामभोगरसगिद्धा उववज्जन्ति आसुरे काए ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—हवे ते लक्षणादिकना प्रयुंजनार साधुने शुं फळ थाय ते कहे छे, ए मनुष्य-जन्मने विषे तप संयमादिक करी पोताना आत्माने वश करे नहि अने समाधिना योगथी भ्रष्ट थइ कामभोगना रसने विषे गृद्ध (लुब्ध) थयाथका असुरकुमार संबंधी कायने विषे ते साधु उपजे ॥ १४ ॥

अर्थः—त० तिहांथकी वि० पण य० वळी उ० निकळीने । सं० संसारने विषे व० घणो । अ० वारंवार परिभ्रमण करे ब० घणा क० कर्मना ले० लेपे करिने लि० लीपाणा जीवने । बो० समकितनो लाभ । हो० होय सु० अतिहे दु० दोहिलो ते० ते जीवने ॥ १५ ॥

मूलः—तत्तो वि य उवट्टित्ता संसारं बहुं अणुपरियडन्ति ।
बहुकम्मलेवलित्ताणं बोही होइ सुदुल्लहा तेसिं ॥ १५ ॥

मूलः--सवं गन्थं कलहं च विप्पजहे तहाविहं भिक्खू ।
सव्वेसु कामजाएसु पासमाणो न लिप्पई ताई ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—सर्व बाह्य अभ्यंतर परिग्रह अने क्रोध लोभादिकने कलहनां कारण जाणीने साधु छोडे अने छकाय जीवोनो रक्षक एवो साधु सर्व मनोज्ञ (मनने गमता) शब्दादिक भुंडां फळना आपनार जाणीने ते शब्दादिकने विषे लेपाय नहि ॥ ४ ॥

अर्थः—भो० भोगरुप आ० आमिष दो० तेहज मोटो दोष । वि० तेहने विषे खूंतो । एटले भोगरुप आमिषने विषे खूंतो हि० आत्मानो हित । नि० मोक्ष ए बेना उपायने विषे बु० बुद्धि वो० विपरीत छे जेहनी । बा० बाल अजाण य० पुनः । मं० मंद धर्म करवाने विषे अणउद्यमी मू० मूंढ मुर्ख ते । ब० बंधाय म० माखी व० जिम खे० खेल बळखाने विषे माखि बंधाय । तिम कामभोगने विषे अज्ञानि बंधाय ॥ ५ ॥

मूलः--भोगामिसदोसविसन्ने हियनिस्सेयसबुद्धिवोच्चत्थे ।
बाले य मन्दिए मूढे बज्झई मच्छिया व खेलम्मि ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—आत्मानुं हित अने मोक्ष ए बेना उपायने विषे जेनी बुद्धि विपरीत छे एवा अज्ञानी जीव धर्मने विषे अणउद्यमी थइ जेम मांखी बळखाने विषे बंधाय तेम जेना मोटा दोष छे एवा कामभोग रुप आमिष (मांस) ने विषे ते मूर्ख सुंच्याथका बंधाय ॥ ५ ॥

अर्थः—दु० अनिहितजता दोहिल्या इ० ए का० कामभोग । नो० नथी सु० सोहिल्ये छांडता । अ०

मासा सोतुं मागवा गएलोहतो ने कोटी मासा सुधी नहयो तोपण लोभथी मन निरर्त्युं नहि (एम कंपील-केवलीए पाताना हेवाल धने संबंधी कह्या, हवे धीजी संबंधी हेवाल कहे छे ॥ १७ ॥

अर्थः—नो० र० राक्षसी समान स्त्रीने विषे न० गि० गृद्ध न थाय गं० गूंवडा सरिखी पिडाकारि स्तन व० हृदयने विषे जेहने वली ए केहवी छे अ० अनेक पदार्थने विषे चि० चित्त छे जेहनो । जा० जे स्त्रीओ पु० पुरुशने प० पण लो० अतिश लोभावीने विमतारिने । खे० क्रिडा करे ज० यथा दृष्टांते । दा० दास संघाते जिम दास पासे चिंतव्या काम करावीने पासे क्रीडा करे ॥ १८ ॥

मूलः—नो रक्खसीसु गिज्झेज्जा गण्डवच्छासु णेगचित्तासु ।
जाओ पुरिसं पलोभित्ता खेलन्ति जहा व दासेहिं ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः—जेना हृदयने विषे गुंवडा सरिखां पीडा कारी वेस्तन छे अने जेनुं अनेक पदार्थने विषे चित्त छे अने जेम दासनी पासे चिंतव्यां काम करावे तेम पुरुषने लोभवी छेतरीने तेनी साथे क्रीडा करे एवी राक्षसणी सरखी स्त्रीने विषे साधु लुब्ध न थाय ॥१८॥

अर्थः—ते माटे । ना० नारिने विशे नो० ऊद्धपणो न करे । इ० स्त्रीने वि० विविध प्रकारे त्यजी-विस्वास नाणे अ० मुनीराज ऋषी । ध० ब्रह्मचर्यादिक धर्मने च० समुचय पे० मनोज्ञ भलो न० जाणीने ॥ त० ते ब्रह्मचर्यादिक धर्मने विषे ...

हं० हिंस्याने अणुजाणे० अनुमोदीने । मु० मुंकाय कया० विचारणी मव दुक्खा० सर्व दुःखथी ... पाने ... ० तह सा० साधुनो ध०

न मुंचे० न मुकाय । स० सर्व दुप ए० एम आ० आचार्य अ० कयो जे० जेणे इ० ...

धर्म प० परूप्यो ॥ ८ ॥

मूलः—न हु पाणवहं अणुजाणे मुच्चेज्ज कयाइ सव्वदुक्खाणं ।
एवायरिएहिं अक्खायं जेहिं इमो साहुधम्मो पन्नत्तो ॥८॥

गाथा ८ भावार्थः—प्राण वधादिक पांच आश्रवनी अनुमोदना (भलुं जाणवुं) करे ते कदापि दुःखथी मुकाय नहि एम सम्यक्त्व धर्म तथा साधुनो धर्म परूप्यो छे एम तिर्थंकरोए तथा गणधरोए कहेलुं छे ॥८॥

अर्थः—त्ति० ते माटे पा० प्राणी जीवने ना० न हणे य० वली हणाये नहि अनुमोदे नहि । से० ते स० सुमतिवंत छकाय जीवना रखपाल । त ओ० तेवारे से० ते साधुथी पा० पाप क० कर्म । नि० जाय उ० पाणी व० जिम थ० थल थकि उपरि जाय तिम ॥ ९ ॥

गुमतिवंत साधुने ए० ए कारणभणी वु० कहिए ता० ते गुमतिवंत छकाय जीवना रखपाल ।

मूलः— पाणे य नाइवाएज्जा से समीए त्ति वुच्चई ताई ।
तओ से पावयं कम्मं निज्जाइ उदगं व थलीओ ॥ ९. ॥

गाथा ९ भावार्थः—जे प्राणवधादिक पांचे आश्रवनी अनुमोदना त्रिविधे करे नहि अने पांच सुमतिवंत अने छकाय जीवना रखपाळ होय एवा साधुनां पापकर्म जेम उंचा स्थळथी पाणी उतरी जाय तेम दूर ...

नवमे नमीराजा देवतानो पूंजनीक थयो तेभणी नवमे नमी राज रूषीनो संबंध कहेछे.

अर्थः—चइ० चवीने दे० देवलोक थकि उ० उपन्यो मा० मनुष्य लो० लोकमांहि उ० उदय नथी पाम्यो मो० दर्सन मोहनी कर्म जेहने । स० संभारि छे पो० पाछलि जा० जातिने ॥ १ ॥

मूलः—चइओण देवलोगाओ उववन्नो माणुसम्मि ।
उवसन्तमोहणिज्जो सरई पोराणयं जायं ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—हवे नवमा अध्ययननो भावार्थ कहे छे. सातमा देवलोकथी चवी (मरी) ने मनुष्य लोक विषे उत्पन्न थयो, अने जेने दर्शन मोहनी कर्म उदय पामेल नथी, तेथी देवलोकादिक पाछली जाती संभारी ॥१॥

अर्थः—जा० जातिने स० संभारिने भ० भगवंत ज्ञानवंत । स० स्वयमेव आपणपे बु० प्रतिबोधने पाम्या अ० प्रधान ध० श्रुत धर्म चारित्र धर्मने विषे ॥ पु० बेटाने ठ० थापीने र० राज्यने विषे अ० धर्म सादमो थइ णि० घर थकी नीकले छे न० नमीराज रूषीश्वर ॥ २ ॥

मूलः—जाइं सरित्तु भयवं सहसंबुद्धो अणुत्तरे धम्मे ।
पुत्तं ठवेत्तु रज्जे अभिणिक्खमई नमी राया ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—जाती स्मर्ण उपजवाथी भगवंत (ज्ञानवंत) स्वयंमेव प्रतिबोध पामी पुत्रने राज्ये स्थापीने श्रुतधर्मने चारित्र धर्मने विषे सन्मुख थइ नमी राजा घरथी नीकली अणगार थया. ॥ २ ॥

अर्थः—सो० ते नमीराजा दे० देवलोकनां कामभोग स० सरिखाभोग नमीराजा केहवाछे ॥ अं० व० प्रधान

तेहवा आहारने विषे निश्चळपणे पोताना आत्माने स्थापे ॥ ११ ॥

अर्थः—पं० निरस ने चे० समुच्चये सं० सेवे सी० सीतल पिं० आहारने पु० जूना धानने कु० उडदने । अ० अथवा व० मुग अडदादिक भेला धानने पु० चणादिकने वा० अथवा । ज० सरीरना निर्वाहने अर्थे नि० भोगवे मं० बोरकूटने ॥ १२ ॥

मूलः—पन्ताणि चेव सेवेज्जा सीयपिण्डं पुराणकुम्मासं ।
अदु वक्कसं पुलागं वा जवणट्ठाए निसेवए मंथुं ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—निरस आहार सितळ (टाढो) जुनां धान्य अडद मग अडदादिक भेळां कर्यां होय ते धान्य चुर्णादिक बोरकूट इत्यादिक आहार मळे तोपण पोताना शरीरना निर्वाहने अर्थे ते आहार साधु भोगवे मतलब के सरस अशनादि पाम्या पछी आवो निरस आहार आव्यो होय तोपण ते साधु भोगवे पण ते सरस आहारने भोगवीने निरस आहारने फेंकी दीए नहि ॥ १२ ॥

अर्थः—जे० जे कोइ साधु ल० स्त्री पुरुषना लक्षणने च० पुनः सु० सुपनने च० वळी । अं० अंगफरकवानि विद्याने प० अथवा जे० जे साधु प० प्रयुंजे (करे) । न० नहि ते हु० निश्चे ते० ते स० साधु वु० कहिये । ए० एम आ० आचार्ये अ० कह्युं ॥ १३ ॥

मूलः—जे लक्खणं च सुमिणं अङ्गविज्जं च जे पउञ्जन्ति ।
न हु ते समणा वुच्चन्ति एवं आयरिएहिं अक्खायं ॥ १३ ॥

अर्थः—को० विलापादिक शब्दनो कोलाहल सं० थयो ॥ आ० हुतो म० मिथिलानगरिनेविषे प० मवर्जा लेते छते ॥ त० तिवारे । रा० राजमाहि छतापण । रि० रुषीसरिा तेराजरुषी ॥ न० नमीराजा अ० घरथकी निकले छते ॥ ५ ॥

मूलः—कोलाहलसंभूयं आसी महिलाए पव्वयन्तम्मि ।
तइया रायरिसिम्मि नमिम्मि अभिणिक्खमन्तम्मि ॥ ५॥

गाथा ५ भावार्थः—जे न्यायवंत राजा होय तेने (१)काम, (२) क्रोध, (३)लोभ, (४) हर्ष (५) मान (६) मद ए छवानां अल्प होय तेने राज्यमाही छता पण राजरुषी कहाए, एवा नमीराज रुषी घरथी नीकळी मवर्जा लेते छते मिथिला नगरीने विषे लोकना विलापादिक शब्दना कोलाहल थया.॥ ५ ॥

अर्थः— अ० सावधान थयो रा० राजऋषी मन्य । प० नवजातु ठा० थानक द्रव्यथी घरादीक भावथी ज्ञानादीक थानक ते थानक केहवो छे उ० प्रधान एहवा स्थानक प्रत्ये सावधान थया छे नमीराजा एहवा अवसरे । स० सक्रेंद्र मा० ब्राह्मणने वे० रुपे । इ० एहवा व० वचनने अ० बोलतो हुवो ॥ ६ ॥

मूलः—अब्भुट्ठियं रायरिसिं पव्वज्जाठाणमुत्तमं ।
सक्को माहणवेसेणं इमं वयणमब्बवी ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—द्रव्यथी घरादिक भावथी ज्ञानादिक रुप प्रवर्जाना उत्तम स्थानकने विषे नमीराजऋषी सावधान थयो ते वखते पहेला देवलोकनाशक्रेंद्र ब्राह्मणने रुपे आवीनेएवुं प्रश्नरुप वचन कहेतो हवो.॥ ६ ॥

गाथा १५ भावार्थः—त्यांथी नीकळीने ते जीव संसारमांही वारंवार परिभ्रमण करे अने घणां कर्मना बंध करी लेपायला जीवने समकितनो लाभ पामवो अतिशय दुस्तर होय ॥ १५ ॥

अर्थः—क० संपूर्ण पि० पण जो० जे इंद्रादिक वैसमण । इ० ए लो० संपूर्ण लोक । प० प्रतिपूर्ण धने भरिने द० दीए । इ० एक लोभी नरने ते० तेणे धने इ० पण से० ते लोभीने । न० न संतोषाय । इ० एणीपरे दु० धनादिक करि पुरो करता दोहिलो इ० ए । आ० आत्मा लोभी जीव ॥ १६ ॥

मूलः—कसिणं पि जो इमं लोयं पडिपुण्णं दलेज्ज इक्कस्स ।

तेणावि से न संतूसे इइ दुप्पूरए इमे आया ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—कोइ इंद्र तथा वैश्रमणादिक देवता ए संपूर्ण लोकने धनादिके भरीने एक लोभी नरने आपे तोपण ते जीव संतोषाय नहि (मतलब के लोभनुं पुरु न थाय) ॥ १६ ॥

अर्थः—ज० जिम ला० लाभ होय । त० तिम । लो० लोभ होय ला० लाभथकी लो० लोभ प० प्रवर्त्ते व० वधे । दो० बे सुवर्णने मासे करि । क० कीनीये क० एहवुं कार्य करिने को० सोवननी कोडिए वि० पण न० निवर्त्युं नहि मन लोभथकी ॥ १७ ॥

मूलः—जहा लाहा तहा लोहो लाहा लोहो पवड्ढई ।

दोमासकयं कज्जं कोडीए वि न निट्ठियं ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—जेम जेम लाभ होय तेम तेम लोभ होय, केमके लाभथी लोभ वधे जेम ते

जे हेतु उदाहरणने उपनये करी पोतानी वस्तु सत्य करी स्थापीएने बीजानी वस्तुंने उथापीए तेनुं नाम पक्ष समाप्ति कहीए, हवे पांच प्रकारना हेतु जुदा जुदा कहे छे. १ तमारी प्रवर्जानुं लेवुं अयुक्त ए पक्ष, २ ए आक्रंदादिक दारुण (भयंकर) शब्द थायछे ए हेतुथी, ३ जेम जीव वध (मार) नां आक्रंदादिक शब्द करे तेम तमारी प्रवर्जाथी ए दारुण शब्द थाय छे ए उदाहरणथी, ४ जेनाथी आक्रंदादिक दारुण शब्द थाय ते धर्मार्थि पुरुषोए ग्रहण न करवुं (केमके तमारी प्रवर्जाथी आक्रंदादिक थाय छे तोने ग्रहण न करवी) ए उपनय, ५ तमारी प्रवर्जा जीव वध रुप होवाथी ग्रहण करवी अयुक्त छे, एम पक्षनुं समाप्तिपणुं करवुं, एवां पांच वचन रुप हेतु, अने आक्रंदादिक दारुण शब्दे घणा जीवोने दुःख उपजाववाथी तमारी प्रवर्जा कल्याणनुं कारण न होय! एवां पांच वचन रुप हेतुने एक वचन रुप कारणे करी सहित एवा शक्रेंद्र मत्ये नमीराजऋषी कहेता हवा ॥८॥

अर्थः—म० मिथिलानगरिने विषे चे० उद्यान मांहि व० वृक्षहतो ॥ सी० सीतल छाया छे जेहनी एहवो म० मनोरम एहवे नामे तथा रमणिक ॥ प० पानडे करि पु० फुलेकरि फ० फले करि उ० सहित। व० पंखीयादिक घणा जीवने। व० घणागुणनोकरणहार हतो स० सदाय ॥ ९ ॥

मूलः--महिलाए चेइए वच्छे सीयच्छाए मणोरमे।
पत्तपुप्फफलोवेए बहूणं बहुगुणे सया ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—मिथिलानगरिना उद्यानमां सदाय पत्र पुष्प फळने शीतळ छांयाए करी पंखीप्रमुख घणा जीवने घणा गुणनो करणहार ने मनने रमणिक एवुं मनोरम नामे वृक्ष हतुं ॥ ९ ॥

धम्मं च पेसलं नच्चा तत्थ ठविज्ज भिक्खु अप्पाणं ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः—जेथी स्त्रीने विषे लुब्ध न थाय ने स्त्रीनो विविध प्रकारे साधु त्याग करे अने नहि अने ब्रह्मचर्यादिक साधुनो उत्तम धर्म जाणीने साधु पोताना आत्माने ते धर्मने विषे स्थापे ॥ १९ ॥

अर्थः—इ० एणे प्रकारे ए० ए प० धर्म ॥ अ० कह्यो । क० कंपीलमुनीश्वरे । व० पवित्र पूर्ण नि० निर्मल । प० प्रज्ञाए जेहनी तेणे । त० ते तरसे जे० जे उ० निश्चे का० ए धर्मने करसे । ते० ते कंपील मुनीश्वरे । आ० आराध्या दु० बेहुलोक नि० एम वे० कहुं छुं ॥ २० ॥

मुलः—इइ एस धम्मे अक्खाए कविलेणं च विसुद्धपन्नेणं ।

तरहिन्ति जे उ काहिन्ति तेहिं आराहिया दुवे लोग ॥२० ॥ त्ति बेमि

इति काविलीयं अट्ठमं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ ८ ॥

गाथा २० भावार्थः— जेनी निर्मल प्रज्ञा (बुद्धि) छे एवा कपीलमुनीश्वर ते पवित्र मुनिनो धर्म कह्यो ते धर्मने जे करशे ते संसार रुपी सागर तरशे अने ए धर्म ग्रहण कर्याथी इह लोकनो परलोक ने परलोक देवलोकनो तथा मोक्षना सुख पामवाथी कपीलमुनीश्वरनी पेठे तेणे बेह लोक सफल किया.एम स-धर्मा स्वामी पोताना जंबु नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबु ! जेम में श्री महावीर स्वामिनी समीपे सांभल्युं हतुं तेम में तुज प्रत्ये कह्युं. ॥२०॥इतिश्री कपील केवली नामना आठमा अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण थयो.

आठमा अध्ययने निर्लोभपणो वखाण्यो । अने ते निर्लोभी तो इन्द्रनो पूजनीक होय ते भणी

तओ नमिं रायरिसिं देविन्दो इणमब्बवी ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—ए नमीराजऋपीना अर्थने सांभळीने पांच वचन रूप हेतुने एक वचन रूप कारणे प्रेरित एवो शक्रेंद्र नमीराजऋषी प्रत्ये आगळ कहीशुं तेम कहेतो हवो ॥ ११ ॥

अर्थः—ए० ए प्रत्यक्ष अ० अग्नि य० वली वा० वायरा सहित य० पुरणे। ए० ए दिसे छे ड० बळे छे मं० मंदिर ताहरा भ० हे भगवान अं० अतःपुर ते० ताहरा ण० वचम; अलंकारे । की० स्यामाटे न० नथी अ० जोतो हे महामुनीस्वर ॥ १२ ॥

मूलः—एस अग्गी य वाओ य एयं डज्झइ मन्दिरं ।

भयवं अन्तेउरंतेणं कीस णं नावपिक्खह ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—हे भगवंत ! ए प्रत्यक्ष वायुथी प्रेरित एवी अग्निए करी तारा मंदीरने अंतेउरादिक बळे छे तो शा माटे तुं साधु नथी जोतो ?, १ ए मंदिरादिक बळतां राखवां ए इंद्रनो पक्ष, २ शा हेतु ते पोतानाछे माटे, ३ ज्ञानादिकने उदाहरणे करी, ४ ज्ञानादिकनी माफक जे जे पोतानीवस्तु राखवी ए उपनये करी, ५ ए मंदीरादिक पोतानी वस्तु जरूर राखवी जोइए ए पक्षनी समाप्ती, ए मंदीरादिकनुं रक्षण कर्या विना पोतानी वस्तुनुं रक्षण करनार न होय तेथी विवेकी पोतानी वस्तुनुं रक्षण करे ए कारणे एवां पांच वचन रूप हेतुने एक वचन रूप कारण जाणवुं ॥ १२ ॥

अर्थः—ए० ए अ० अर्थ इत्यादिक नि० सांभळी । हे० हेतुए का० कारण चो० प्रेर्यो थको । न०

अंतेउरने विषे र० रह्यो हुतो थको व० प्रधान भो० भोगने । भु० भोगवीने न० नमीराजा बु० तत्त्व
भो० भोगने प० छांडीने ॥ ३ ॥

मूलः—सो देवलोगसरिसे अन्तेउरवरगओ वरे भोए।

भुञ्जित्तु नमी राया बुद्धो भोगे परिच्चयइ ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—ते नमी राजा अंतेउरने विषे देवलोकसरीखा भोग भोगवीने तत्त्वना जाण थको ते भोगने छांडया. ॥ ३ ॥

अर्थः—हिवे मिथिलानगरि केहवी छे प० मिथिलानगरिने न० अनेरापुर नगर सहित से न० जनपद देश सहित ते व० चतुरंगी सेन्या उ० अंतपुर न० पुनः प० स्वजनादिक, स० सर्व । नि० तजवा थाना छांडीने अ० प्रवर्ज्याने सन्मुख थइने नि० घरथी निकल्यो ॥ ए० राग द्वेष रहित एकांत निस्पृहपणाने अ० आश्रयो । भ० भगवंत ज्ञानवंत ॥ ४ ॥

मूलः—महिलं सपुरजणवयं बलमोरोहं च परियणं सव्वं ।

चिच्चा अभिनिक्खन्तो एगन्तमहिट्ठिओ भयवं ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—अनेरापुर नगर सहित मिथिला नगरी, अने हाथी, घोडा, रथने, पायदळ, ए चतुरंगीणी सैन्यर अंतेउरी स्वजनादिक ए सर्वने तजी ते नमीराजा घरथी नीकळी भागवी दिक्षाने ग्रहणकरी उद्यानमां ज्ञानवंत थको एकांतमां जई रह्या. ॥ ४ ॥

मूलः—चत्तपुत्तकलत्तस्स निव्वावारस्स भिक्खुणो ।
पियं न विज्जई किंचि अप्पियं पि न विज्जई ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—जेणें पुत्र स्त्री व्यापारादिक सर्व छांडयां छे एवा साधुने कोइ वस्तु उपर प्रीय पणुं नथी, तेम कोइ वस्तु उपर द्वेष पण नथी ॥ १५ ॥

अर्थः—ब० घणुं खु० निश्चे मु० साधुने भ० कल्याण छे अ० अणगारने भि० भिक्षुने साधुने। स० सर्वथा प्रकारे आरंभ परिग्रहथी वि० विशेषे मु० मुकाणा छे । ए० हुं एकलोछुं एहवा एकत्वपणाने अ० देखुंछुं ॥ १६ ॥

मूलः—बहु खु मुणिणो भद्दं अणगारस्स भिक्खुणो ।
सव्वओ विप्पमुक्कस्स एगन्तमणुपस्सओ ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—घर तथा गृहस्थना व्यापारने आरंभ परिग्रह रहीत एवा साधुनेनिश्चे भद्रकलाण(सुख)हेवाथी हुं एकलो छुं एम एकत्वपणाने देखतो थको साधु विचरे, १ अमारूं कोइ नथी ए नमीराजऋषिनो पक्ष, २ हुं एकलो छुं एहेतुं, ३ जेम सिद्धने कांइ नथी ए उदाहरणे करी, ४ जे एकाकी होय तेने कांइ नहोय ए उपनये करी,५ तेथी ज्ञानादिक सिवाय अमारूं कांइ नथी ए पक्षनी समाप्ति,तेथी अमारी प्रवर्ज्या कल्याणनुं कारणछे एमकही इंद्रना हेतुने कारण उथाप्यांएपांच वचनरूप हेतुने एक वचनरूप कारण जाणवुं.॥१६॥

अर्थः—ए० ए अ० अर्थ नि० सांभली विचारिने। हे० हेतु छे का० कारण छे तेणे चो० प्रेर्योथको न० तेवार पछे न० नमीराजऋषिप्रत्ये । दे० देवेंद्र शक्रेंद्र [illegible]

अर्थः—प्रश्न कि० किम णु० विचारणा । भो० आमंत्रणे अहो नमीराजा अ० आज । म० मिथिलानगरीने विषे शब्द केहवा को० कोलाहले करी सं० व्यापितके एहवा सु० सांभलीए छे दा० हृदयने मनने उद्वेग कारि स० शब्द पा० प्रासाद ते राजाना मंदिरने विषे गि० सामान्य घरने विषे ॥ ७ ॥

मूलः--किण्णु भो अज्ज महिलाए कोलाहलगसंकुला ।

मुघन्ति दारुणा सद्दा पासाएसु गिहेसु य ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—अहो नमी राजऋषी ? आज मिथिला नगरीने विषे राजाना मंदिरमांही ने सामान्य घरने विषे, सर्व स्थळे हृदय अने मनने उद्वेगकारी एवा कोलाहल शब्द केम संभळाय छे ? ॥७॥

अर्थः—ए० ए पूर्वे कह्या ते अ० अर्थने नि० सांभळीने विचारीने ॥ हे० आत्मा लोकने दुःखनो हेतु ते तादरि दिशा का० ते पर जीवने जेहथी दुःख उपजे ते तो परिभ्रमणनो कारण एहवे हेतु कारणे चो० प्रेर्यो थको त० तेवार पछी न० नमी रा० राजऋषीश्वर ॥ दे० देवतानो इंद्र ते शक्रेंद्र प्रते इ० एहवा वचनने । अ० बोलतो हुओ ॥८॥

मूलः--एयमट्ठं निसामित्ता हेओकारणचोइओ ।

तओ नमी रायरिसी देवेन्दं इणमब्बवी ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—ए अर्थ सांभळीने, १ पोतानी वस्तुनुं स्थापवुं ने बीजानी वस्तुनुं उथापवुं, एनुं नाम पक्ष कहीए, २ जे वस्तुथी पोतानो पक्ष सत्य करीए तेनुं नाम हेतु कहीए, ३ जेणे करी पोतानी वस्तु सत्य करीए तेनुं नाम उदाहरण कहीए, ४ जेणे करी हेतुने उदाहरण बंने सत्य थाय एनुं नाम उपनय कहीये, ५

त० तेवारे पछी न० नमीराजा । दे० देवेंद्र शक्रेंद्र प्रते इ० एम अ० बोलता हुवा ॥१९॥

मूलः--एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।

तओ नमी रायरिसी देवेन्दं इणमब्बवी ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः—ए शक्रेंद्रनो अर्थ सांभळीने पांच वचनरूप हेतुने एक वचनरूप कारणे प्रेरित नमीराजऋषी शक्रेंद्र प्रत्ये कहेता हवा ॥ १९ ॥

अर्थ—स० मूळ तत्त्वनिरुचि रूपाण न० नगरि सर्व गुणनो आधार कि० करिने उपसम रूप वैराग्य रूपणि पोळ कीधी त० तपना बार भेदे सं० आश्रवनो रुधवो ते संवर अ० अरगलाकमाडादिक ख० क्षेमा गपियो नि० निपूण भल्यो पा० गढ करिने त्रण गुप्तरूप स्थान करावीने ति० शुभ मन योगरूप ते कोठा १, वचन योगरूप ते पाइ २, काय योगरूप ते सतघ्नि ३ । ति० ए त्रणे करिने गुप्त छे गढनगर दुप्प० कोणे पराभव्यो नजाय ॥२०॥

मूलः--सद्धं नगरं किच्चा तवसंवरमग्गलं ।

खन्तं निउणपागारं तिगुत्तं दुप्पधंसयं ॥ २० ॥

.... गाथा २०भावार्थः—तत्त्वनी श्रद्धा रुप नगरने विषे बार भेदे तपसा रुपी कमाड मिथ्यात्वादिकने रुंधी संवर रुप भुंगळ क्षमा रुपीयो गढ शुभमनोयोगरुप कोठो, शुभ वचन योग रुप खाइ, शुभ काया रुप शतघ्नीने त्रण गुपतीए करी मारो गढ नगर कोइथी पराभव्यो नजाय? ॥ २० ॥

अर्थः—ध० धनुषने प० पराक्रम रूप कि० करिने ॥ जी० पणचने च० वळी इ० इर्यासुमतिरूप क-

अर्थः—वा० वायरे करि ही० हलावता थके चे० वनने मांहि म० मनोरमनामा वृक्ष। दु० दुखीया अ० सरण रहित अ० पीडा पामे छे। ए० ए क० आक्रंद करे छे भो० अहो त्रिप ख० पंखीया ॥ १० ॥

मूलः—वाएण हीरमाणंमि चेइयंमि मणोरमे।
दुहिया असरणा अत्ता एए कन्दन्ति भो खगा ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—अहो विप्र ? ए वनमां मनोरम वृक्ष पवनथी हाल्येकरी ए पंखी सरण रहित पीडया थका आक्रंद करेछे, तेम ए पंखी पोताना स्वार्थने माटे आक्रंद करे छे पण वृक्षने माटे करतां नथी तेम ए स्वजनादिक पोताना स्वार्थने वास्ते आक्रंद करेछे पण मारी मवर्जाने वास्ते कोइ आक्रंद करता नथी तेथी तमारो हेतु अयुक्त एम तेनो हेतु उथाप्यो, वृक्षना दृष्टांते करी पोताना स्वार्थने माटे आक्रंदादिक करे छे तेथी नीचवननुं तमारुं उदाहरण पण अयुक्त, एम इंद्रनुं उदाहरण पण अयुक्त, पोताना स्वार्थने माटे बीजा आक्रंद करता होय तो ते धर्मार्थीए न आदरवुं जोइए तेथी तमारो उपनयपण अयुक्त, अमारी मवर्जाने वास्ते आक्रंदादिक करता नथी तेथी अमारी मवर्जानुं अदगणयुं युक्त छे तेथी तमारा पक्षनी समाप्ति पण अयुक्त, तेथी अमारी.मवर्जा (दीक्षा) कल्याणनु कारण छे एवां पांच वचनरूप हेतुने एकवचनरूप कारण जाणवुं ॥१०॥

अर्थः—ए० ए ग० पुनः अ० अर्थ नि० सांभली विचारने हे० हेतुए करि का० कारणे करि चो० प्रेर्यो थको। न० निराग पछी न० नमीराजऋषी प्रते। दे० देवतानो इंद्र सक्रेंद्र इ० एम अ० बोलतो हुओ ॥ ११ ॥

मूलः—एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारण चोइओ।

करी क्षत्री थया एवुं एक वचनरूप कारण जाणवुं, पण तमे पुर्वे कह्युं जे शारीरिक मानासेक दुखनुं कारण होय तेथी मोक्ष मार्गे नसीझे ते माटे गढादिक कराववा ए तमारा हेतु कारण अयुक्त ॥ २२ ॥

अर्थः—ए० एय० पूनः अ० अर्थ सांभली विचारीने । हे० हेतु छे कारण छे चो० प्रेरयो थको त० तेवारपछीन० नमीराज ऋषि मते । दे० शक्रेंद्र इ० एम अ० बोलता हुवा । २३ ।

मूलः--एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।
तओ नमिं रायरिसिं देविन्दो इणमब्बवी ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः--ए अर्थ सांभलीने पांच वचनरूप हेतुने एक वचनरूप कारणे प्रेरित थयो शक्रेंद्र नमीराजऋषि प्रत्ये एम कहेतो हवो ॥ २३ ॥

अर्थः—पा० शिखर बंध उंचा अवाश का०करावीने णं० अलंकारे ।व०वे त्रण गि० प०भूमि गोखा दिक सहित वली सामान्य घर वा० वरंडि सहित पीटणी पो० तलाव मांही क्रीडा करवाना मेरूप० पदपूरणे करिने त० तेवार पछे ग० जाज्यो ख० हे क्षत्रिराजऋषि ॥ २४ ॥

मूलः--पासाए कारइत्ताणं वद्धमाणगिहाणि य ।
वालग्गपोइयाओ य तओ गच्छसि खत्तिया ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः--राजयोग शिखरबंध उंचा घर तथा बे त्रणादिक मजला वाला गोखादिक सहित सामान्य घर तेमज मेडी चौबाराने पीटणी (अगासी) सहित एवा तलाव मांही क्रीडा करवानां घर करा-

तेवार पछे न० नमीराजऋषीश्वर । दे० देवेंद्र शक्रेंद्र प्रते इ० इम अ० बोल्या ॥ १३ ॥

मूलः—एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।
तओ नमी रायरिसी देवेन्दं इणमब्बवी ॥ १३. ॥

गाथा १३ भावार्थः—ए शक्रेंद्रना अर्थने सांभळीने पांच वचन रुप हेतु ने एकवचनरुप कारणे प्रेरित नमीराजऋषि शक्रेंद्र प्रत्ये बोल्ता हवा ॥१३ ॥

अर्थः—सु० सुखेंज होय तेम व० हुंवसुंछुं जी० जीवुंछुंसुखे । जे० जे मंदीरमाही मो० माहरो न० नथी किं० कांइए थोडो पण । म० मिथिलानगरि ड० बलती छती । न० नहि मे० माहरो ड० बले किं० कांइ अल्प मात्र पण ॥१४ ॥

मूलः—सुहं वसामो जीवामो जेसिं मो नत्थि किंचण ।
महिलाए डज्झमाणीए न मे डज्झइ किंचण ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—जेम सुख होय तेम हुं वसुंछुं (रहुंछुं), सुखे करीने जीवुंछुं, ए मिथिलादिक नगरीने मंदीरादिक बळने थके मारुं (किंचित्) मात्र पण बळतुं नथी ॥ १४ ॥

अर्थः—च० छांड्या पु० बेटा क० भार्या जेणे एहवा साधुने । नि० निवर्त्या सावध्य व्यापारथकी भि० साधुते पि० ए माहरे वस्तु प्रियकारि वल्लभकारि लोकिक ॥ न० नथी किं० थोडि पण अ०अप्रियकारि-अणगमणी पि० पण न० नथी ॥ १५ ॥

करी क्षत्री थया एवुं एक वचनरुप कारण जाणवुं, पण तमे पुर्वे कयुं जे शारीरिक मानासिक दुखनुं कारण होय तेथी मोक्ष मार्गे नसीझे ते माटे गढादिक करावचा ए तमारा हेतु कारण अयुक्त ॥ २२ ॥

अर्थः—ए० एय० पूनः अ० अर्थ सांभली विचारीने । हे० हेतु छे कारण छे चो० प्रेरयो थको त० तेयारपछीन० नमीराज ऋषि प्रते । दे० शक्रेंद्र इ० एम अ० बोलता हुवा । २३ ।

मूलः--एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।
तओ नमिं रायरिसिं देविन्दो इणमब्बवी ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः–ए अर्थ सांभलीने पांच वचनरूप हेतुने एक वचनरुप कारणे प्रेरित एवो शक्रेंद्र नमीराजऋषि प्रत्ये एम कहेतो हवो ॥ २३ ॥

अर्थः—पा० शिपर बंध उंचा अवाश का०करावीने णं० अलंकारे ।व०वे त्रण गि० य०भूमि गोषादिक सहित वली सामान्य घर वा० वरंडि सहित पीटणी पो० तलाव मांही क्रीडा करवाना मेहेल य० पदपूरणे करिने त० तेवार पछे ग० जाज्यो ख० हे क्षत्रिराजऋषि ॥ २४ ॥

मूलः--पासाए कारइत्ताणं वद्धमाणगिहाणि य ।
वालग्गपोइयाओ य तओ गच्छसि खत्तिया ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः–राजयोग शिखरबंध उंचा घर तथा वे त्रणादिक मजला वाला गोखादिक सहित सामान्य घर तेमज मेडी चौ वाराने पीटणी (अगासी) सहित एवा तलाव मांही क्रीदा करवानां घर करा-

मूलः—एयमट्ठं निसामित्ता हेउकारणचोइओ ।

तओ नमिं रायरिसिं देविन्दो इणमब्बवी ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—[illegible] ॥ १७ ॥

अर्थः—[illegible] ॥ १८ ॥

मूलः—पागारं कारइत्ताणं गोपुरट्टालगाणि य ।

उस्सूलगसयग्घीओ तओ गच्छसि खत्तिया ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः—गढ, कोट, [illegible] ॥ १८ ॥

अर्थ—[illegible] ॥

तिने म० मनाय वि० धीर्यरूप न० करी के० कमाननी मध्यभाग साहवाने मूठिने। कि० करिने स० सत्यरूप पापडे करिने प० धनुष बांध्यो छे एवा धर्ममय होय॥ २१ ॥

मूलः--धणुं परकमं किच्चा जीवं च इरियं सया ।

धिइं च केयणं किच्चा सच्चेण पलिमन्थए ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः—पांच सुमती रूप पणछ, धैर्य रूप कमाननो मध्य भाग ते पकडवानी मुठ अने सत्य रूप पापडे करी पराक्रम रूपी धनुष्य बांध्यो छे. ॥ २१ ॥

अर्थः—त० तपरूपना० लोहबाण तेणे करि जु०सहितजे धनुष तेणे करि भि०भेदिने विदारिने क० कर्म रूपिया कं० वैरीनी सेन्याने साधु केहवाजे ॥ मु० साधु वि० वेगलोजे सं० लोकिक संग्रामथी । वा० अथवा वि० जितो स० लोकने । सं० भाव संग्रामने विषे एहवा साधु भ० संसारथी प० अतीनेमु० मुकाय ॥२२॥

मूलः--तवनागयजुत्तेण भित्तूणं कम्मकञ्चुयं ।

मुणी विगयसंगामो भवाओ परिमुच्चए ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः लौकिक संग्राम रहित एवा साधु, पराक्रम रूपी धनुष्यने तप रूप लोहना बाणे करी कर्म रूपी वैरीनी सैन्याने विदारने करी संसारथी मुकाय, गढादिक करवा ए पण क्षत्रीपणुं माटे गढादिक करवा ए हतु, भरतादिकने इर्षाने ते जे करी होय ते गढादिक करे ए इशाननुं पेक्खवुं, तेमाटे अमे गढादिक करी ए पछी पछादि एवा पांच वचन हेतु अने गढादिक कर्या विना क्षत्री पणु न होय तेथी अमे गढादिक

जत्थेव गन्तुमिच्छेज्जा तत्थ कुव्वेज्ज सासयं ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः—हे विप्र ! हुं अहीं रहिश के नहि ! अथवा आगळ मने घर मळशे के नहि ! एवो जेना मनमां संशय रहेतो होय तेज मार्गने विषे घर करे, पण मारा मनमां संशय नथी कारणके अहींथी जवुंछे, माटे समकितादीक गुणे करी सहित होय तेने माटे मुक्ति रुप निवास योग्य होय माटे ज्यांहुं मुक्तिजवानी इच्छा राखुंछुं त्यां मारूं सास्वतु घर सिद्धीरुप हुं सास्वतुं घर करुंछुं. १ ए नेमीराजनो पक्ष, २ क्रीडाना रसिक पणा माटे ए हेतु, ३ भरतादिकने द्रष्टांते, ४ जे क्रीडाना रसीक होय ते सास्वता घर करे ए उपनय, ५ जेम भरतादिके सास्वता घर कर्यां तेम हुं पण क्रीडाना रसीक पणाथी सास्वतुं घर करूंछुं, ए पक्षनी समाप्ति, सास्वता घर कर्या विना क्रीडानुं रसीक पणुं न होय ए कारण, एवां पांच वचन रुप हेतुने एक वचन रुप कारण समजवुं ॥ २६ ॥

अर्थः–ए० ए अर्थने नि० सांभलीने विचारिने। हे० हेतुछे, का० कारणे प्रेर्यो थको। त० तेवारे पछी न० नमीराजऋषि प्रते दे० शक्रेंद्र इ० एम अ० बोलता हुवा ॥ २७ ॥

मूलः--एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ।
तओ नमिं रायरिसिं देविन्दो इणमब्बवी ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः—एवो नमीराजऋपिनो अर्थ सांभळीने पांच वचन रुप हेतुने एक वचन रुप कारणे प्रेरित थको शक्रेंद्र नमीराजऋपि प्रत्ये कहेता हवो ॥ २७ ॥

बीने तेवारे पछी हे, ऋषिराज ? तुंजने ।१ तमारे मासादादिक करावया ए इंद्रनो पक्ष, २ क्रीडाना रसिक पणा माटे, ए हेतु, ३ ब्रह्मदत्तने ऊदाहरण करी, ४ जे जे क्रीडाना रसिक होय ते मासादादिक करावे ए उपनय, ५ जेम ब्रह्मदत्ते क्रीडाना रसिक पणाथी दिन दिन मत्ये घर कराव्यां तेम तमे पण क्रीडाना रसिकछो माटे तमारे पण मासादिक करावया ए पक्षनी समाप्ति अने मासादादिक कराव्या विना क्रीडानुं रसिकपणुं न होय ए कारण एवां पांच वचनरुप हेतुने एक वचन रुप कारण जाणवुं ॥ २४ ॥

अर्थः—ए० एय० पूनः अ० अर्थने नि० सांभलिने विचारिने । हे० हेतुछे का० कारण ले चो० तेणे मेरयो थको । त० तेवारे पछी न० नमीराजऋषीस्वर दे० शक्रेंद्र मत्ये इ० एम अ० बोलतो हुओ ॥ २५ ॥

मूलः—एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।
तओ नमी रायरिसी देवेन्दं इणमब्ववी ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः—एहवो शक्रेंद्रनो अर्थ सांभलीने पांच वचनरुप हेतुने एक वचन कारणे मेरित नमीराजऋषी शक्रेंद्र मत्ये एम कहेतो हवो ॥ २५ ॥

अर्थः—सं० संसयने ख० निश्चे सो० ते नर कु० करे । जो० जे मनुष्य म० मार्गने विषे कु० करे घ० घरने घ० आगल घर मध्येके न मिलेतो इहां करि ले ए भवार्थे ॥ ज० जिहां ज्ञानवंत नर ए० ए निश्चे ग० जावाने इ० वांछे । त० तिहां कु० करे सा० सास्वता मंदिरने एटले सिद्धपद रुप मंदिरने ॥२६ ॥

मूलः—संसयं खलु सो कुणई जो मग्गे कुणई घरं ।

तओ नमी रायरिसी देवेन्दं इणमब्बवी ॥ २९ ॥

माथा २९ भावार्थः—एवो शक्रेंद्रनो अर्थ सांभळी पांच वचनरुप हेतुने एक वचनरुप कारणे प्रेरित नेमीराजऋषी शक्रेंद्र प्रत्ये कहेता हवा ॥ २९ ॥

अर्थः—अ० अनेकवार म० अज्ञानवंत मनुष्य ते मि० पोटा दं० दंड प० प्रजूजवे देवे । अ० चोरिना अणकरणहार ते सरिरादि पुदगल । अ० ए लोकने विषे व० बंधायछे मु० मुकाय का० चोरिना करणहारा ज० इंद्रियना विकार सहित जन । एटले इंद्रियना विकार चोरने कोइ मोहवंत बांधी न सके ॥ ३० ॥

मूलः—असइं तु मणुस्सेहिं मिच्छा दण्डो पजुज्जई ।
अकारिऽणोऽत्थ बज्झन्ति मुच्चई कारओ जणो ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थः—अहंकार पणे अने अज्ञानादिके करी वारंवार मनुष्यो वारंवार मनुष्यने जुठा दंड करेछे कारण के जे निरपराधी के जे चोरी नथी करता तेने शरीर त्याग तथा देश त्याग विगेरे दंड देछे अने जे चोरी कर्मना करनार ते मुकायछे. चोरादिकने टाळीने नगरने क्षेम न करी शकीए १ अर्थात जगतनुं अज्ञान टाळी शकुं नहि ए नमीराजनो पक्ष १, २ जाणवाने अशक्तिवान होवाथी ए हेतु, ३ चोरने उदाहरणे करी, ४ अपराधीने छोडीदे अने विना अपराधीने बांधे ए उपनये, ५ तेथी नगरने क्षेम न कराय ए पक्षनी समाप्ति अने नगरने क्षेम कर्या सिवाय धर्म राजपणुं न होय ए कारणे एवां पांच वचनरूप हेतुने एक वचनरूप कारण ए कारण तमारां अयुक्तछे ए नमीराजऋषीए इं नां हेतु कारण उथाप्यां ॥ ३० ॥

बीने तेवार पछी हे राशिराज ? तुंजले ।१ तमारे प्रासादादिक करावना ए इंद्रनो पक्ष, २ क्रीडाना रसिक पणा माटे, ए हेतु, ३ ब्रह्मदत्तने ऊदाहरण करी, ४ जे जे क्रीडाना रसिक होय ते प्रासादादिक करावे ए उपनय, ५ जेम ब्रह्मदत्ते क्रीडाना रसिक पणाथी दिन दिन प्रत्ये घर कराव्यां तेम तमे पण क्रीडाना रसिकछो माटे तमारे पण प्रासादिक करावना ए पक्षनी समाप्ति अने प्रासादादिक कराव्या विना क्रीडानुं रसिकपणुं न होय ए कारण एवां पांच वचनरुप हेतुने एक वचन रुप कारण जाणवुं ॥ २४ ॥

अर्थः—ए० एय० पुनः अ० अर्थने नि० सांभलिने विचारिने । हे० हेतुछे का० कारण छे चो० तेणे प्रेर्यो थको । त० तेवारे पछी न० नमीराजऋषीस्वर दे० शक्रेंद्र प्रत्ये इ० एम अ० बोलतो हुओ ॥ २५ ॥

मूलः-एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।

तओ नमी रायरिसी देवेन्दं इणमब्बवी ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः—एहवो शक्रेंद्रनो अर्थ सांभलीने पांच वचनरुप हेतुने एक वचन कारणे प्रेरित नमीराजऋषी शक्रेंद्र प्रत्ये एम कहेतो हवो ॥ २५ ॥

अर्थः—सं० संसयने ख० निश्चे सो० ते नर कु० करे । जो० जे मनुष्य म० मार्गने विषे कु० करे घ० घरने घ० आगल घर मलेके न मिलेतो इहां करि ले ए भ्रमार्थ ॥ ज० जिहां ज्ञानवंत नर ए० ए निमे ग० जावाने इ० वांछे । त० तिहां कु० करे सा०सास्वता मंदिरने एटले सिद्धपद रुप मंदिरने ॥२६॥

मूलः-संसयं खलु सो कुणई जो मग्गे कुणई घरं ।

गीतयाथीज जीव सुख पामे छे, १ एम वैरी नमाडचा ए नमीराजनो पक्ष, २ नराधिपतिपणा माटे ए हेतु, ३ भरतादिकने उदाहरणे करी, ४ जे जे नराधिपति होय ते ते वैरीने नमाडे ए उपनय ५, जेम भरतादिके अंतरंग वैरी नमाडचा तेम अमे पण अंतरंग वैरी नमाडचा ए पक्षनी समाप्ति अने अंतरंग वैरी नमाडया सिवाय नराधिपतिपणुं न होय ए कारण, एम अंतरंग वैरीने नमाडी सत्यरीते नराधिपति थया अने तमे परमार्थ जाण्या सिवाय बाह्य वैरीने जीतवा कह्या तेथी तमारां हेतु कारण अयुक्त एम पांच वचनरुप हेतुने एक वचनरुप कारणे करी नमीराजऋषिये शक्रेंद्रनां हेतुने कारण उथाप्यां ए ६ प्रश्नोत्तर थयां (अहीं द्वेषना अभावनी परीक्षा करी) ॥ ३६ ॥

अर्थः–ए० इत्यादि अ० अर्थ नि० सांभलीने विचारिने हे० हेतुए कारणे प्रेर्यो । त० तेवार पछे न० नमीराजऋषि प्रते । दे० शक्रेंद्र इ० इम अ० बोलता हुवा ॥ ३७ ॥

मूलः--एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।
तओ नमिं रायरिसिं देविन्दो इणमब्बवी ॥ ३७ ॥

गाथा ३७ भावार्थः—ए पुर्वोक्त नमीराजऋषिनो अर्थ सांभळीने पांच वचनरुप हेतुने एक वचनरुप कारणे प्रेरित शक्रेंद्र नमीराजऋषि प्रत्ये कहेतो हवो ॥ ३७ ॥

अर्थः—ज० जमाडिने वि० विपूल मोटां ज० यज्ञने । भो० जिमाडिने स० श्रमण तापस मा० ब्राम्हणने । द० सूवर्णादिक दांन देइ य० यज्ञी भो० मनोगत भोग भोगवीने जि० जघन्य जाणीने य० पद

थीने तेवार पछी हे राजिराज ? तुंजेम । १ तमारे मासादादिक करावया ए इंद्रनो पक्ष, २ क्रीडाना रसिक पणा माटे, ए हेतु, ३ प्रमदत्तने उदाहरण करी, ४ जे जे क्रीडाना रसिक होय ते मासाशादिक करावे ए उपनय, ५ जेम प्रमदत्ते क्रीडाना रसिक पणाथी दिन दिन भरे घर कराव्यां तेम तमे पण क्रीडाना रसिकछो माटे तमारे पण मासादिक करावया ए पसनी समाप्ति अने मासादादिक कराव्या विना क्रीडानुं रसिकपणुं न होय ए कारण एवां पांच वचनरूप हेतुने एक वचन रूप कारण जाणवुं ॥ २४ ॥

अर्थः—ए० एय० पूनः अ० अर्थने नि० सांभलिने विचारिने । हे० हेतुछे का० कारण छे चो० तेणे प्रेरयो थको । त० तेवारे पछी न० नमीराजऋषीश्वर दे० शक्रेंद्र प्रत्ये इ० एम अ० बोलतो हुओ ॥ २५ ॥

मूलः—एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।
तओ नमी रायरिसी देवेन्दं इणमब्बवी ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः—एटलो शक्रेंद्रनो अर्थ सांभलीने पांच वचनरूप हेतुने एक वचन कारणे प्रेरित नमीराजऋषी शक्रेंद्र प्रत्ये एम कहेतो हवो ॥ २५ ॥

अर्थः—सं० संशयने ख० निश्चे सो० ते नर कु० करे । जो० जे मनुष्य म० मार्गने विषे कु० करे घ० घरने प० आगल घर मलेके न मिल्येतो इहां फरि ले ए मर्मार्थ ॥ ज० जिहां प्रालंबन नर ए० ए निश्चे ग० जावाने इ० वांछे । त० तिहां कु० करे सा० सासरता मंदिरने एटले सिद्धपद रूप मंदिरने ॥ २६ ॥

मूलः—संसयं खलु सो कुणई जो मग्गे कुणई घरं ।

मूलः—एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।
तओ नमी रायरिसी देवेन्दं इणमब्बवी ॥ ३९ ॥

गाथा ३९ भावार्थः—ए पूर्वोक्त अर्थ सांभळीने पांच वचनरुप हेतुने एक वचनरुप कारणे प्रेरित नमीराजऋषि शक्रेंद्र प्रत्ये कहेता हवा ॥ ३९ ॥

अर्थः—जो० जे कोइ दातार स० दसलाख गायने १०००००० मा० महिने मा० महिने ग० गायने द० दिये । त० ते दसलाख गायना दातारने अ० पण सं० संजमनो ग्रहवो तेहज से० श्रेयनुं कारण होय अ० गायनां अण देणहारने वि० पण किं० कांइक थोडोए अदानीने पण । संजम ते श्रेयनुं कारण होय ॥४०॥

मूलः—जो सहस्सं सहस्साणं मासे मासे गवं दए ।
तस्सावि संजमो सेओ अदिन्तस्स वि किंचण ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः—कोइ महीने महीने दश दश लाख गायोनुं दान करे, (अहीं भूमी सुवर्णादिकनुं पण दान समजवुं. लोकमां गायनुं दान प्रसिद्ध गणे छे तेथीज अहीं गायनुं दान मुख्यत्वे कहेल छे), तेवा पुरुषने जो कदाचित चारित्रावर्णि कर्मना क्षयोपशमपणाथी सर्व आश्रवविरमण रुप चारित्र आवे तो ते श्रीजुं कांइपण दान दीये नहि तोपण ते चारित्र प्रशंसनीय गणाय, वखाणवा योग्य पण गणाय, ए प्रथम अर्थ. ते गाय प्रमुखनुं दान करनारथी पण संयमनो पालनार साधु प्रसंसनीय जाणवो, ए बीजो अर्थ. तेवा गाय प्रमुखना दानथी पण संयमनिर्वद्य (पाप रहित) होवाथी प्रसंसनीक जाणवो, ए त्रीजो अर्थ. अहीं संयमनिर्व

अर्थः—आ० वाटपाडा चोरने लो० य० वली देगीने,फरांटो आने तेहवा फारिया चोरने गं० गंठी छोडा चोरने त० सर्व काल चोरिनां करणहारने य० पुनःनिवारिने। न० नगरने खे० कल्याण का० करिने त० तेवारे पछे ग० जाज्यो ख० हे क्षत्रिराजऋषि ॥ २८ ॥

मूलः—आमोसे लोमहारे य गण्ठिभेए य तक्करे।

नगरस्स खेमं काऊण तओ गच्छसि खत्तिया ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः—जे लाकडा देई, लुंटीने धनने लेछे जे माणस मारेछे वाटे लुंटेछे, धाड पाडे छे, गांठ कापेछे एवा चोरोने निवारी नगरने क्षेम करीने तेवार पछी हे क्षत्री राज्य ! तमे जजो ! १ चोरने टाळीने नगरने क्षेम करवुं ए इंद्रनो पक्ष, २ धर्म राजनपणा माटे ए हेतु, (३) भर्तादिक धर्मा राजाने द्रष्टांते, (४) चौरादिक टाळ्या विना नगरने क्षेम न होय ए उपनय, (५) भर्तादिक धर्मी राजाए चोरने निवारी नगरने क्षेम कर्युं तेम तमे पण धर्मी राजा होवाथी चोरने निवारी नगरने क्षेम करवुं ए पक्षनी समाप्ति अने नगरने क्षेम कर्या वगर धर्मराजनपणुं न होय ए कारण, एवां पांच वचन रुप हेतुने एक वचन रुप कारण जाणवुं ॥ २८ ॥

अर्थः—ए० इत्यादिक अ० अर्थने नि० सांभलीने विचारीने। हे० हेतु का० कारण चो० प्रेर्यो थको न० तिवार पछी न० नमीराजऋषी। दे० शक्रेंद्र मध्ये इ० एम अ० बोल्ता हुवा ॥ २९ ॥

मूलः—एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ।

अर्थः—ए० इत्यादि अ० अर्थने नि० सांभळीने विचारीने । हे० हेतुए का० कारणे चो० प्रेरणो थको त० तेवार पछी न० नमीराजऋषि मते दे० शक्रेंद्र इ० एम अ० बोलतो हवो ॥ ३१ ॥

मूलः—एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।

तओ नमिं रायरिसिं देविन्दो इणमब्बवी ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थः—एवो नमीराजनो अर्थ सांभळीने पांच वचनरूप हेतुने एक वचनरूप कारणे प्रेरित शक्रेंद्र नमीराजऋषि मत्ये कहेतो हवो ॥ ३१ ॥

अर्थः—जे० जे को० कोइक प० राजा तु० तुमने ना० नथी नमता न० हे नराधीप हे राजन । व० पोताने वसे ते० ते राजा मते ठा० थापीने ण० अलंकारे त० तेवार पछे ग० जाज्यो ख० हे क्षत्रिराजऋषि ॥३२॥

मूलः—जे केइ पत्थिवा तुज्झं नानमन्ति नराहिवा ।

वसे ते ठावइत्ताणं तओ गच्छसि खत्तिया ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—हे नराधिपति ! जे कोइ राजा तमने नथी नमता तथा तमारी आज्ञा नथी मानता तेमने पोते वश करीने तेवार पछी हे क्षत्रिराज ! तुं जजे, १ तमो वैरीने नमाडो ए इंद्रनो पक्ष, २ नराधिपति माटे ए हेतु, ३ भरतादिकने उदाहरणे करी, ४ जे जे नराधिपति होय ते ते वैरीने नमाडे ए उपनय, ५ जेम भरतादिके वैरीने नमाड्या तेम तमारे पण वैरीने नमाडवा जोइए ए पक्षनी समाप्ति अने वैरीने नमाड्या सिवाय नराधिपतिपणुं न होय ए कारण एवां पांच वचनरूप हेतुने एक वचनरूप कारण इंद्रना जाणवां ॥ ३२ ॥

मा कलाने पास न आवे ॥ ४४ ॥

मूलः-मासे मासे तु जो बालो कुसग्गेणं तु भुञ्जए।
न सो सुयक्खायस्स धम्मस्स कलं अग्घइ सोलसिं ॥ ४४ ॥

गाथा ४४ भावार्थः—कोइ निर्विवेको अज्ञाना मिथ्याद्रष्टी मास मासखमणनां पारणा करे अने ते मासखमणने पारणे डाभना अग्र ऊपर आवे तेटलुंज अन्न भोगवे अथवा मासखमणने पारणे फक्त डाभ ज भक्षीने रहे तथा ग्रहे रही तेवो तप करे तोपण सर्वथी निर्वंथ एवा चारित्र धर्मनी बराबरी न थाय का-रणके ग्रहस्थ देशथी त्यागीछे पण सर्वथी सावद्यना त्यागी नथी माटे मोक्षना अर्थिये शुर पुरूपे घोर एवो निर्वंथ चारित्र धर्म ग्रहण करवो, १ एकांत गृहस्थपणुं प्रसंशनीक नहि होवाथी घोरपणुं आदरवुं नहि, (ए टले सावद्यपणानुं घोरपणुं आदरवुं नहि ए नमीराजनो पक्ष, २ निर्वंथपणाना अभावपणा माटे ए हेतु, ३ जे जे निर्वंथपणानुं घोरपणुं न होय ए आदरवुं नहि ए उदाहरणे करी, ४ निर्वंथपणाना अभावथी ग्रहस्थपणानुं घोरपणुं प्रशंसनिय नहि, ते माटे आदरवुं नहि ए उपनय, ५ तेथी ग्रहस्थाश्रम प्रशंसनिय नहि ए पक्षनी समाप्ति अने एकांत निर्वंथ घोरपणुं आदर्या विना प्रशंसनिकपणुं न होय ए कारण, ए पांच वचन रूप हेतुने एक वचनरूप कारणे करी इंद्रना हेतुने कारण नमीराजऋषिए ऊथाप्या ए ८ प्रश्नोतर थयां ॥४४॥

अर्थः—इ० इत्यादिक अ० अर्थने नि० सांभळीने विचारिने। हे० हेतु कारणे चो० प्रेरयो थको। त० तेवार पछे न० नमीराजऋषी प्रत्ये दे० शक्रेंद्र एम बोलतो हवो ॥ ४५ ॥

पूरणे भ० तेवार पछी ग० जाज्या ख० ह ख़त्रराजऋाष ॥ ३८ ॥

मूलः—जइत्ता विउले जन्ने भोइत्ता समणमाहणे ।

दच्चा भोच्चा य जिट्ठा य तओ गच्छसि खत्तिया ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थः—वर्ष दिवस सुधी राजा सजोड ब्रह्मचर्य पाळे अने घोळो घोडो ने पीळा कान इत्यादिक लक्षणादिकना शास्त्रमां कहेलछे तेवो घोडो शणगारीने छूटो मूके पछी ते ए घोडाने ग्रहे तेनी साथे संग्राम करी ते घोडाने छोडावीने पछी वर्ष दिवस थाक्यो रहे तेवारे जेम यज्ञनी विधि कहेलछे ते मुजब करी ते घोडाने ते यज्ञमां होमे तेने अश्वमेध कहीये तेमज गजमेध नरमेध समजवा. तेवा विस्तीर्ण यज्ञ करी महावेदना माण पना शाक्यादिकना श्रमण अने ब्राह्मणने जमाडीने गाय तथा सुवर्णादिक दान दइने पछी शब्दरूप रस गंध स्पर्श रूप पांच इंद्रियोना विषय भोगवी राजर्षिनी. अवस्थाए पोतेज यज्ञने कुळ धर्म करीने तेवार पछी हे क्षत्री राज ! तुमजे. १ यज्ञादिक धर्म करवो ए इंद्रनो पक्ष, २ माणीनी मीति पणा माटे ए हेतु, ३ माणीयोने जमाडवाथी सर्व जीवने सुख उपजे ए उदाहरणे करी, ४ तेथी यज्ञ अने ब्राह्मणादिकने जमाडवा रूप धर्म कर वो ए पक्षनी समाप्ति अने ५ यज्ञ तथा ब्राह्मणादिकने जमाडवा रूप धर्म नहि करवाथी माणीने मीति पणुं नहि होय ए कारण एवा पांच वचनरूप हेतुने एक वचनरूप कारण शक्रेंद्रनां जाणवां ॥ ३८ ॥

अर्थः—ए० इत्यादि अ० अर्थने नि० सांभळीने विचारिने । हे० हेतुए कारणे चो० प्रेर्यो थको । त० तेवार पछी न० नमि रा० राजऋषि । दे० शक्रेंद्र प्रते इ० एम भ० बोलतो हवो ॥ ३९ ॥

अर्थः—ए० इत्यादिक अ० अर्थ नि० सांभली विचारिने हे० हेतुए कारणे मेरयो थको । त० तेवार पछी न० नमीराजऋषी । दे० शक्रेंद्र मते । इ० एम बोलता हवा ॥ ४७ ॥

मूलः—एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।

तओ नमी रायरिसी देवेन्दं इणमब्बवी ॥ ४७ ॥

गाथा ४७ भावार्थः—ए अर्थ सांभळीने पांच वचनरुप हेतुने एक वचनरुप कारणे मेरित नमीराज ऋषि शक्रेंद्र मत्ये कहेतो हवो ॥ ४७ ॥

अर्थः—सु० सोनाना रु० रुपानां उ० निश्चे प० पर्वत भ० होय । सि० कदाचित् हु० निश्चे के० मेरु पर्वत स० सरिपा । अ० असंख्याता । न० नर मनुष्य ते लु० लोभीयाने । न० नहि ते० तेणे धने करि किं० थोडोए संतोष नही । इ० तृशणा उ० निश्चे आ० आकाश स० सरिपी अ० अनंती छे ॥ ४८ ॥

मूलः—सुवण्णरूप्पस्स उ पव्वया भवे सियाहु केलाससमा असंखया ।

नरस्स लुद्धस्स न तेहिं किंचि इच्छा उ आगाससमा अणन्तिया ॥ ४८ ॥

गाथा ४८ भावार्थः—सोना रुपाना असंख्याता मेरु जेटला ढगला करिने कोइ लोभी पुरुषने आपे तोपण तेनी तृष्णा निवर्ते नहि कारणके तृष्णा आकाशनी पेरे अनंती छे अने धननी संख्या छे तेथी तेनुं केम पुरुं थाय ? धनथी तो संतोष न पामे पण बीजी वस्तुथी पण संतोष न पामे ते कहे छे ॥ ४८ ॥

अर्थः—पु० सघळी पृथवी १ । सा० सर्वशाल २ । ज० सर्वजव ३ सर्व धान्य ए० अवधारणे ।

ग करेवाथी यज्ञ महान् सावद्य (पाप सहित) समजवा. ते यज्ञ ममुख्ने सावद्य करेवानुं कारण शुं ते कहे छे, तेना आकने विषे ५९७ बोकडा वे पोहोरनी वेळाए यज्ञमां होमे तो महा पुन्य थाय एम कोलछे, अने माणीयोनो वध थाय तेथीज यज्ञ सावद्य कहेलछे अने नागने आपवुं ते शिवाय तमाम गाय प्रमुखनुं दान ते पण सावद्यछे. वळी भोगतो मणिद्रज सावद्यछे मारे हुं सावद्य कर्म करुं नहि, करावुं नहि, तेम भलुं पण न जाणुं तेथी हे ब्रह्मेंद्र !, १ यज्ञादि करी धर्म करो एम तमे अमने कयुं ते तमारो पक्ष अयुक्त, २ ए धर्म करतां माणीने अप्रतिपणुं होय ए हेतु पण तमारो अयुक्त, ३ सावद्यपणुं होवाथी तमारु उदाहरण पण अयुक्त, ४ धर्मार्थि यज्ञादिक करे ए तमारो उपनय पण अयुक्त, ५ तेथी यज्ञादिक करवुं ए तमारो पक्ष पण खोटो—अने ए यज्ञादिक क्रिया कर्या विना माणीयोने प्रतिपणुं न होय ए तमारु कारण अयुक्त एवा ब्रह्मेंद्रना हेतु कारणने कयापीने, १ हुं सावद्य न करुं ए नमीराजनो पक्ष, २ माणीने अमतिन माटे ए हेतु, ३ हिंसाने उदाहरणे करी, ४ जेथी माणीने अप्रतिपणुं होय ते ते धर्मार्थि न करे ए उपनय, ५ तेथी हुं सावद्य न करुं ए पक्षनी समाप्ति अने निर्दोष कर्या सिवाय माणीने मतिपणुं न होय ए कारण एवां पांच वचनरूप हेतुने एक वचनरूप कारणे नमीराजऋषिए पोतानो पक्ष स्थापन कर्यो, अहीं समकित निश्चळतानी परीक्षा करी ए सात प्रश्नोत्तर थयो ॥ ४० ॥

अर्थः—ए० इत्यादिक अ० अर्थने नि० सांभळी विचारिने हे० हेतुए का० कारणे चो० प्रेरयो प्र-को । त० तेवार पछे न० नमी रा० राजऋषी प्रत्यें । दे० शक्रेंद्र इ० एम अ० बोलता हवा ॥ ४१ ॥

...रायरासिं देविन्दो इणमव्ववी ५०

गाथा ५० भावार्थः— एवो अर्थ सांभळीने पांच वचनरुप हेतुमे एक वचनरुप कारणे मेरित शक्रेंद्र नमीराजऋषि प्रत्ये कहेतो हवो ॥ ५० ॥

अर्थः—अ० आश्चर्य अ० अद्‌भूत मुजने उपजेछे भो० छता भोगने च० छांडेछे तुं प० हे पार्थिव हे राजन्। अ० पछे अछता का० काम भोगने प० वांछितुं चपल मनने थये थके। सं० संकल्पविकल्पे करि वि० हणाइने ॥ ५१ ॥

मूलः—अच्छेरयमब्भुदए भोए चयासि पत्थिवा!
असन्ते कामे पत्थेसि संकप्पेण विहन्नसि ॥ ५१ ॥

गाथा ५१ भावार्थः—हवे इंद्रे जाण्युं के अछती वस्तुने विषे तो एणे संतोष करीने रागने टाळ्यो छे पण छती वस्तुने विषे एने रागछेके नहि ते परिक्षा करेछे. हे नराधिपति! मुजने आश्चर्य थायछे के! तुं अनोपम छतां काम भोगने छोडीने अछता काम भोगनी आशा करेछे तो ते अछता काम भोग नहि मळवाथी तुं संकल्पने विकल्पे करी हणाइश? १ तमारे छती वस्तु न छांडवी ए इंद्रनो पक्ष, २ विवेकी पणा माटे ए हेतु, ३ ब्रह्मदत्तने उदाहरणे करी, ४ जे विवेकी होय ते अछती वस्तुने माटे छती वस्तु ब्रह्मदत्तनी पेरे न छांडे ए उपनय, ५ तेथी तमारे पण अछती वस्तुने माटे छती वस्तु न छांडवी ए पक्षनी समाप्ति अने अछती वस्तुने माटे छती वस्तुने अणछांडया विना विवेकीपणुं न होय ए कारण पछी पांच वचनरुप हेतुने

थुर कहोमैतो योग्य नथी, तेथी तमे ग्रहस्थाश्रममां रही अष्टमी चौदश पुनमने अमावास्यादिक तीथीने विषे पोषध उपवास तेमज पारवत कर श्रावकनो धर्म ग्रहण करो; १ तमे ग्रहस्थाश्रम आदरो ए इंद्रनो पक्ष, २ घोर (भयं कर) पणा माटे ए हेतु, ३ जे जे घोर ते शुर पुरुषे आदरवुं ए उदाहरण करी, ४. जेम अप्रमादिकनी अभिलाष करे तेम ग्रहस्थाश्रम घोर छे, तेथी ते आदरवो ए उपनय, ५ तेथी तमे ग्रहस्थाश्रमने आदरो ए पक्षनी समाप्ति, ए पांच वचनरुप हेतु मने ग्रहस्थाश्रम ग्रहण कर्या विना शुरापणुं तथा इश्वरतापणुं न होय ए कारण एवां पांच वचनरुप हेतुने एक वचनरुप कारण जाणवुं ॥ ४२ ॥

अर्थः—ए० इत्यादिक अ० अर्थने नि० सांभलीने विचारिने । है० हेतुए का० कारणे चो० प्रेरयो थको न० नेमार पछी । न० नमीराजऋषी । दे० शक्रेंद्र प्रत्ये इ० एम अ० बोलता हवा ॥ ४३ ॥

मूलः—एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।
तओ नमी रायरिसी देवेन्दं इणमब्बवी ॥ ४३ ॥

गाथा ४३ भावार्थः—एवो अर्थ सांभळीने पांच वचनरुप हेतुने एक वचनरुप कारणे प्रेरित नमी राजऋषि शक्रेंद्र प्रत्ये कहेता हवा ॥ ४३ ॥

भ ःः—मा० मास मा० मासखमणने पारणे जो० जे बा० बाल अविवेकि मिथ्याती । कु० डाभने अ० अग्रे आवे तेटलुं अन्न । भु० करेजिम । नं० जेवे न० नहि सो० ते मिथ्याति मासखमणनो करणहार । सु० सुखत्यात । ध० श्रुत धर्म समकीत तथा चारित्र धर्मनी क० कलाने अ० न पोताय सो० सोल-

मधुर पण अनंतां दुर्गतीनां दुःख आपे तेथी ए काम भोग विष सरिखा कहीये. वळी आसी (जेनी दाढने विषे) विष सर्प उजळी मणिएने फणाटोपे करी अज्ञानीने जोतां रमणीक देखाय पण तेने स्पर्श करी परा भवेतो तत्काळ मरण पमाडे तेम ए काम भोग शल्यविषने आपि विष सर्पनी उपमांथी पण वधारे दुःखना दातार छे कारणके ते शल्यादिकतो स्पर्शवाथी एकज वखत मर्णादिक दुःख आपे पण काम भोगतो छता न होय पण जो तेनी अभीलाषा करेतो पण कुर्गतीये जाय तोते भोगव्यानुं तो कहेवुंजशुं ?, १ जे अनर्थनुं कारग होग तेवी छती वस्तु होयतोपण छांडवी ए नमीराजनो पक्ष, २ विवेकी पणा माटे ए हेतु, ३ शल्य विषादिकने उदाहरणे करी, ४ जेजे विवेकी पुरुष होय ते अनर्थनो उपाय टाळवाने विषे प्रवर्ते ए उपनय, ५ तेथी ए काम भोग अनर्थनुं कारणछे माटे मारे छांडवा ए पक्षनी समाप्ति अने अनर्थ वस्तुने टाळवाना उपायमां प्रवर्त्यां विना विवेकीपणुं न होय ए कारण एवां पांच वचनरूप हेतुने एक वचनरूप कारणे करी इंद्रना हेतुने कारण उथाप्या ए १० प्रश्नोत्तर थया ॥ ५३ ॥

अर्थः—अ० नरकादिक अधोगतिने वि० जाय । को० क्रोधे करि । मा० माने करिने अ० माठी ग० गति होय मा० मायाए करि ग० शुभ गतिनो प० विनाश होय । लो० लोभथकी । दु० इहलोक परलोक भ० भय होय ॥५४॥

मूलः—अहे वयइ कोहेणं माणेणं अहमा गई ।
माया गइपडिग्घाओ लोभाओ दुहओ भयं ॥ ५४ ॥

गाथा ५४ भावार्थः—हवे काम भोग सेव्या विना फक्त तेनी अभीलाषा करतो थको पण जीव दुर्ग

मूलः--एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।

तओ नमिं रायरिसिं देविन्दो इणमब्बवी ॥ ४५ ॥

गाथा ४५ भावार्थः--ए अर्थ सांभळीने [illegible] कारणे प्रेरित शक्रेंद्र नमीराजऋषि प्रत्ये कहेतो हवो ॥४५॥

अर्थः--हि० घण्या सोनाने तथा [illegible] मणीने । मु० मुक्ताफलने । कं० कांसाना [illegible] कोठारने वं० वधारीने ण० अलंकारे । त० [illegible] ॥ ४६ ॥

मूलः--हिरण्णं सुवण्णं मणिमुत्तं कंसं दूसं च वाहणं ।

कोसं वड्ढावइत्ताणं तओ गच्छसि खत्तिया ॥ ४६ ॥

गाथा ४६ भावार्थः--हवे लोभनी परीक्षा करेछे. घडेलुं तथा अणघडयुं सोनुं, रुपुं, चंद्रकांतादिक मणि मोती, कांसानां भाजन (वासणो) वस्त्र, रथ, अश्वादिक, कोठार, भंडारादिक वधारीने त्यार पछी हे खत्रीराज तुं जजे ?. १ इच्छा सहित धर्म करवा योग्य न होय ए इंद्रनो पक्ष, २ कांक्षापणा माटे ए हेतु, ३ मुंमण वणी कने उदाहरणे करी, ४ जे जे कांक्षावंत होय तेने धर्म करवा योग्य न होय ए उपनय, ५ तेथी तमे इच्छा सहित होवाथी धर्म करवा योग्य नहि ए पक्षनी समाप्ति, ए पांच वचनरूप हेतु अने इच्छा सहित धर्म करवाना अयोग्यपणा विनां साकांक्षपणुं न होयए कारण एवां पांच वचनरूप हेतुने एक वचनरूप कारण जाणवुं॥४६॥

गाथा ५६ भावार्थः-आश्चर्यकारी तमे क्रोधने जीत्यो, केमके जे राजा तमने नथी नमता तेने नजाडी जाओ एवुं में कयुं तेवारे तमे क्षोभायमान थया नहि, तेथी में जाण्युं जे एणे जरुर क्रोध जीत्यो छे. आश्चर्यकारी तमे अभिमानने जीत्यो, कारणके जे वखते तमने कयुं जे तमारा स्वजन अंतेऊरादिक बळे छे तेनुं रक्षण करो तेवारे तमने अभिमान न आव्यो जे मारा छतां मारा स्वजनादिक केम बळे छे तेथी में जाण्युं जे एणे अभिमान जीत्यो छे. आश्चर्यकारी तमे माया (कपटाइ) जीती, कारणके जे वखतमें तमने कयुं के तमे नगरने गढलाइ प्रमुखचोरने वश करवा करावो त्यां तमने कपटाइ नहि प्रगट थवाथी तमे माया जीती छे एम में जाण्युं. आश्चर्यकारी तमे लोभने जीत्यो कारणके जे वखते में तमने कयुं के तमे सोनारुपाना भंडार भरावो त्यां तमने लोभ नहि ऊपजवाथी में जाण्युं जे एणे जरुर लोभने जीत्यो छे. ॥ ५६ ॥

अर्थः-अ० आश्चर्यते० ताहरुंअ० सरलपणेसा० भलुं । अ० आश्चर्यते० ताहरुंसा० भलुं म० अहंकार रहितपणो । अ० आश्चर्यते० ताहरी उ० प्रधान खं० क्षमा ॥ अ० आश्चर्यते० ताहरी म० निर्लोभता उ० प्रधान ॥ ५७ ॥

मूलः-अहो ते अज्जवं साहु अहो ते साहु मद्दवं ।
अहो ते उत्तमा खन्ती अहो ते मुत्ति उत्तमा ॥ ५७ ॥

गाथा ५७-भावार्थः-आश्चर्यकारी ? कपटाइ टाळवाथी तमारुं सरळपणुं ? आश्चर्यकारी तमारुं मानने जीतवाथी निरभिमानपणुं ? आश्चर्यकारी तमारी क्रोधने जीतवाथी उत्तम क्षमा. आश्चर्यकारी लोभने जीतवाथी

हि० सूवर्णादिक सर्वधन प० सर्व धोपदादिके करी भि० सहित प० संपुर्ण लोक भराय एतलो सघलो धना दिक न० नहि अ० तृष्णा मटाडवा समर्थ ए० एकलोभीया मनुष्यने ॥ इ० एहवो नि० जाणीने त० संतोषरूपी तप जे ग० तप तेने च० आचरे विवेकवंत ॥ ४९ ॥

मूलः—पुढवी साली जवा चेव हिरण्णं पसुभिस्सह ।
पडिपुण्णं नालमेगस्स इइ विज्जा तवं चरे ॥ ४९ ॥

गाथा ४९ भावार्थः—शाळी (डांगर) जव प्रमुख सर्व धान्ये करी, रुपा सोनादिके करी, अश्व, हाथी प्रमुखे करी, सर्व वस्तुए करी, सघळी पृथ्वी भरीने कोइ लोभी नरने आपे तोपण एक लोभीनी इच्छा निवर्त्तावा समर्थ नहि तो घणा लोभीनीतो तृष्णा निवर्तेज क्यांथी ? एम जाणीने ज्ञानवंत तपश्चर्या आचरे, १ अमने कांइ पण इच्छा नथी ए नमीराजनो पक्ष, २ संतोषीपणा माटे ए हेतु, ३ सिद्धने उदाहरणे करी, ४ जे संतोषी होय तेहने कांइ पण इच्छा न होय ए उपनय, ५ तेथी अमने कांइ पण इच्छा नथी ए पक्षनी समाप्ति अने इच्छाना अभावपणा विना संतोषपणुं न होय ए कारण एवां पांच वचनरुप हेतुने एक वचनरुप कारणे करी इंद्रना हेतु कारण उथाप्या, ए ९ प्रश्नोत्तर थया ॥ ४९ ॥

अर्थः—ए० इत्यादिक अ० अर्थ नि० सांभळी विचारिने हे० हेतुए का० कारणे करि चो० प्रेरयो थको । त० तेवार पछे न० नमिराजऋषी प्रते दे० सुरेंद्र इ० इम अ० बोलतो हवो ॥ ५० ॥

मूलः—एवमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।

लक्षणछे जेहनेविषे मु० मुनीवरना पगनेवांदीने । आ० आकाशे अ० उत्पतयो ॥ शक्रेंद्रकेहवोछेल० लीलास॰ हितच० चपल कुं० कुंडलछे ति० मुगटछे जेहने ॥ ६० ॥

मूलः—तो वन्दिऊण पाए चक्कङ्कुसलक्खणे मुणिवरस्स।
आगासेऽणुप्पइओ ललियचलकुण्डलतिरीडे ॥६०॥

गाथा ६० भावार्थः—जे पग चक्रने अंकुशना लक्षणे करी शोभीत.छे एवा नमीराज ऋषिना पगने वांदीने कर्णाभ्रण चपळ कुंडळने मुगट छे जेने विषे एवो विलास संयुक्तथको शक्रेंद्र ज्यांथी आव्यो हतो त्यां ऊर्द्ध देवलोकने विषे गयो. ॥ ६० ॥

अर्थः—न० नमीराजऋषि न० नमाडे अ० पोताना आत्माने स० प्रत्यक्ष स० सक्रेंद्रे चो० प्रेरयोथको। च० छांडिने गे० घरने च० वळी वि० विदेहदेशनो अधिपतिछे। सा० चारित्रनेविषेप० उद्यमवंतहुओ ॥६१॥

मूलः—नमी नमेइ अप्पाणं सक्खं सक्केण चोइओ।
चइऊण गेहं च विदेही सामण्णे पज्जुवट्ठिओ ॥ ६१ ॥

गाथा ६१ भावार्थः—शक्रेंद्रे प्रेरणा करवाथी नमीराजाए पोताना आत्माने नमाडयो अने विदेह देश घर छोडीने चारित्रने विषे उद्यमवंत थया. ॥ ६१ ॥

अर्थः—ए० एणीपरेक० निश्चलपणोकरे । सं० तत्वनोजाण । प० अतिहेविचक्षण प० डाह्यो वि० विशेषेनिवर्त्तेभो० भोगथी । ज० जेमते० तेन० नमीरा० राजऋषी । त्ति० एम बे० हुं कहुंछुं ॥ ६२ ॥

एक वचनरूप कारण जाणवुं ॥ ५१ ॥

अर्थः—ए० इत्यादिक अ० अर्थ नि० सांभळीने विचारिने । हे० हेतुए कारणे प्रेरणो थको । त० तेवार पछी न० नमीराजऋषी ॥ दे० देवेंद्र प्रते इ० इम अ० बोलता हवा ॥ ५२ ॥

मूलः—एयमट्ठं निसामित्ता हेऊकारणचोइओ ।

तओ नमी रायरिसी देवेन्दं इणमब्बवी ॥ ५२ ॥

गाथा ५२ भावार्थः—ए अर्थ सांभळीने पछी वचनरूप हेतुने एक वचनरूप कारणे प्रेरित. नमीराजऋषि शक्रेंद्र प्रते कहेता हवा ॥ ५२ ॥

अर्थः—स० सल्य सरिषा का० काम भोगने वि० विस सरिषा का० काम भोगने का० काम भोग ते आ० सर्पनी उ० उपमा सरिषा । का० काम भोगने प० वांछता थकापण ॥ अ० नथी काम भोग पोते जेहने पण वांछता थका ज० जीवजाइ उपजे दो० दुर्गती प्रते ॥ ५३ ॥

मूलः—सल्लं कामा विसं कामा कामा आसीविसोवमा ।

कामे य पत्थेमाणा अकामा जन्ति दोग्गइं ॥ ५३

गाथा ५३ भावार्थः—जेम भाला प्रमुखनो शल्य शरीरमां रहेवाथी पीडा उपजावे तेम ए काम भोग मनने विषे रहेवाथी अरतिचिंता विगेरे घणां दुःख उपजावे तेथी ए काम भोग शल्य सरिखा जाणवा. वळी जेम ताळपुटादिक विष खातां थकां मधुर होय पण खाधा पछी मरणादिक दुःख दीये तेम ए काम भोग सेवतां

...विषय २, सोळ कषाय ३, पांच प्रकारनी निद्रा ४, चार प्रकारनी विकथा ५ ए पांच प्रकारना प्रमाद जाणवा जाणीने तजवा एम गौतमना नामथी सर्वे जीवोने महावीरे उपदेश कर्यो छे.) ॥ १ ॥

अर्थः-कु० डाभनी अणीनेविषेज० जेमओ० ठारनोबि०बिन्दुओ। थो० थोडोचि०रहेलं० हालतोथको। ए० एणीपरेम० मनुष्यनुंजी० आउखो। स० तेमाटेसमयमात्र गो० हेगौतममा० मथा प्रमादिप०प्रकारिसप्रमाद ॥२॥

मूलः-कुसग्गे जह ओसबिन्दुए थोवं चिट्ठइ लम्बमाणए।
एवं मणुयाण जीवियं समयं गोयम मा पमायए ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः-जेम डाभने अग्र ठारनो बींदुओ वायुथी प्रेरितथको थोडोकाळ रहे तेम ए मनुष्यादिकनुं आयुष्य जाणीने हे गौतम ? समय मात्रनो प्रमाद मकर ! ॥ २ ॥

अर्थः-इ० एणीपरे इ० थोडा आ० आउखानेविषे जी० थोडाजीवतव्यनेविषे व० घणा प० कष्टदुपछे जेहनेविषे। वि० टाले र० कर्मरुपरजने पु० पुर्व क० कृत्यने। स० समयमात्र गो० हेगौतम मा० मिथ्याप्रमादिक प० प्रकारिसप्रमाद ॥ ३ ॥

... धनादिक ... अधोगतीये जाय, कदाहए करी भली गतना नाश थाय, गना मार्थना करवाथी क्रोधादिक उपजे, अने तेनां फळ पुर्वोक्त प्रमाणे थाय, नेथीज कामभोगनी मार्थना करवाथी जीव दुर्गतीए जाय—तेथी हुं ए क्रोधादिकना फळने जाणुंहुं तेथीए क्रोधादिक नहि करुं. ॥ ५४ ॥

अर्थः—अ० छांडिनेपा० ब्राम्हणना रु० रुपने वि० विकरकरिने इं० इंद्रपणाने व० वांदेछे अ० स्तुतिकरेछे इ० आगलकहस्येतेहवे म० मधुरे० वचनेकरिने ॥ ५५ ॥

मूलः—अवउज्झिऊण माहणरूवं विउरुविऊण इन्दत्तं ।
वन्दइ अभित्थुणन्तो इमाहि महुराहिं वग्गूहिं ॥ ५५ ॥

गाथा ५५ भावार्थः—ए रीत प्रश्नोत्तरे करी अनेकप्रकारे इंद्रे नमीराज ऋषिने मेरगा करी पण ते नमीराज ऋषिने संयमथी डोलावी न शक्यो, त्यारपछी इंद्रे शुं कर्युं ते कहे छे. तकेद ब्राम्हणनुं रुप छोडीने उत्तर वैक्रिय इंद्रना मुळने रुपे थइने नमीराजने वंदन करीने मधुरवचने करी स्तुती करतो हवो. ॥ ५५ ॥

अर्थः—अ०मोटो आश्चर्य ते० ते नि० अतिशेजीत्यो को० क्रोध अ० आश्चर्य मा० तेअहंकार । प० तीत्यो म० आश्चर्य ते० ते नि०दुर्जयअकीधोमा० मायाने । अ० आश्चर्य लो० लोभनेव० वशकीधो ॥ ५६ ॥

मूलः—अहो ते निज्जिओ कोहो अहो माणो पराजिओ ।
अहो ते निरक्किया माया अहो लोभो वसीकओ ॥ ५६ ॥

छो असंख्याती ऊत्सर्पिणी अवसर्पिणी काळ रहे तेथी हे गौतम समय मात्रनो प्रमाद माकर ? ॥ ५ ॥

अर्थः-आ० अपकायमांहे अ० गयोथको उ० उत्कृष्टोजी० जीव उ० पद्पुरणे सं० वसेरहे । का० काल सं०ऽसंख्यातो असंख्याती उत्सरपणी अवसरपणी । तेमाटे स० समयमात्रपण अवसरपामिने गो० हेगौतममा० मकर प्रमाद प० मथा प्रमादि ॥ ६ ॥

मूलः-आउक्कायमइगओ उक्कोसं जीवो उ संवसे ।
कालं संखाईयं समयं गोयम मा पमायए ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः-अप (पाणी) कायने विषे जीव गयो थको उत्कृष्टो असंख्यातो काळ रहे. तेथी हे गौतम ? समय मात्रनो प्रमाद मा कर. ॥ ६ ॥

अर्थः-ते० तेउकायमांहे अ०गयोथको । उ० उत्कृष्टोजी०जीव उ० वळी सं० वसेरहे । का० कालसं०ऽसंख्यातो असंख्याती उत्सर्पणी अवसर्पणी । स० तेमाटे समयमात्रपण अवसरपामिने गो० हे गौतममा० नकरप्रमाद प० मथाप्रमादि ॥ ७ ॥

मूलः-तेओक्कायमइगओ उक्कोसं जीवो उ संवसे ।
कालं संखाईयं समयं गोयम मा पमायए ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थःअग्निकाय मध्ये जीव गयो थको ऊत्कृष्टो असंख्यातोकाळ रहे तेथी हे गौतम! समय मात्रनो प्रमाद मा कर ! ॥ ७ ॥

समाई निर्लोभीपणुं. ॥ ५७ ॥

अर्थः-इ० एभवने विषे उ० प्रधानछुं भ० हे पुज्यछुं । प० परभवने विषे हो० होइश उ० उत्तम । लो०लोकमांहि उ० अतिशेप्रधान उ० उत्तम ठा० थानक सि० मुक्तिप्रतेग० तुंजाइशनी० कर्मरजरहितथको ॥५८॥

मूलः-इहं सि उत्तमो भन्ते पच्छा होहिसि उत्तमो ।
लोगुत्तमुत्तमं ठाणं सिद्धिं गच्छसि नीरओ ॥ ५८ ॥

गाथा ५८ भावार्थः-हे भगवंत्? तुं आ मनुष्यलोकने विषे उत्तम गुणथी उत्तम छे अने परभवनेविषे पण उत्तम थइश ? अने लोकमांहि जे प्रधान (उत्तम) एवा मोक्षना स्थानकने विषे कर्म रजरहित थइने जइश ! ॥ ५८ ॥

अर्थ-ए० एणीपरे अ० स्तवतोथको । रा० राजऋषीने । उ० प्रधान स० श्रद्धाएकरि । पा० प्रदक्षणा क० करतोथको पु० वारंवार वं० वांदेछे स० शक्रेंद्र ॥ ५९ ॥

मूलः-एवं अभित्थुणन्तो रायरिसिं उत्तमाए सद्धाए ।
पायाहिणं करेन्तो पुणो पुणो वन्दई सक्को ॥ ५९ ॥

गाथा ५९ भावार्थः-एम स्तुति करतो थको उत्तम श्रधाये फरी नमीराजऋषिने शक्रेंद्र प्रदक्षिणा करतो थको वारंवार वंदन करतो हवो. ॥ ५९ ॥

अर्थः-तो० तिहांथकी वं० वांदिने पा० पगने । हवे तेपगकेहवाछे । च० चक्र म० अंकुशादिकल०

कालसं० संख्यातोएहवी सं० संज्ञानामछे जेहनो एटले संख्याता संख्याताहजारवरस । स० तेमाटे समयमात्रपण अवसरपामीने गो० हे गौतम मा० मकरप्रमाद प० मथाप्रमादि ॥ १० ॥

मूलः—बेन्दियकायमइगओ उक्कोसं जीवो उ संवसे ।
कालं संखिज्जसन्नियं समयं गोयम मा पमायए ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—बेइंद्रीकाय मध्ये जीव गयो थको ऊत्कृष्टो संख्यातोकाळ रहे तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमाद म कर ! ॥ १० ॥

अर्थः—ते० तेइन्द्रीयकायमांहे अ० गयोथको उ० उतकृष्टो जी० जीव उ० वळी सं० तिहांवसे का० काल सं० संख्याताएहवी सं० संज्ञानामछे जेहनो एतलेसंख्याता हजारवरस । स० तेमाटेसमयमात्रपण अवसरपामीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद प० मथाप्रमादि ॥ ११ ॥

मूलः—तेन्दिकायमइगओ उक्कोसं जीवो उ संवसे ।
कालं संखिज्जसन्नियं समयं गोयम मा पमायए ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—तेइंद्रीकाय मध्ये जीव गयो थको ऊत्कृष्टो संख्यातोकाळ रहे तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमाद म कर ! ॥ ११ ॥

अर्थः—च० चउरेंद्रीकायमांहि अ० गयोथको उ० उतकृष्टो जी० जीव । उ० वळी सं० तिहांवसे का० कालसं० संख्यातोएहवीसं० संज्ञानामछे जेहनोएतले संख्याताहजारवरस । स० तेमाटेसमयमात्रपण अवसरपां-

मूलः—एवं करन्ति संबुद्धा पण्डिया पवियक्खणा।
विणियट्टन्ति भोगेसु जहा से नमी रायरिसि ॥ ६२ ॥ त्ति बेमि,

इति नमिप्रव्रज्यानवमं अध्ययनं सम्पत्तं ॥ ९ ॥

गाथा ६२ भावार्थः—एम तत्त्वना जाण होय ते नमीराज ऋषिनीपेरे संयमने विषे निश्चळपणुं करे अने जे शास्त्रना जाणने क्रिया करवाने विषे जे विचीक्षण छे ते जेम नमीराज ऋषि कामभोगथी निवर्त्या तेम निवर्ते एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबुस्वामी नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू ? जेम में श्री महावीरदेव समीपे सांभळ्युं हतुं तमे में तुज प्रत्ये कह्युं. ६२—०इति श्री उत्तराध्ययन सूत्रना नवमा अध्ययननो भावार्थ संपूर्णः—ए नवमा अध्ययनने विषे एकत्व भावना भाववी कही. एकत्व भावना भावे, ते पांच प्रमादने छांडे, ते भणी, आ दशमा अध्ययनने विषे प्रमाद न करवो ते कहेछे.

अर्थः—दु० वृक्षनुंप० पत्रपं० पांडरुज० जेम ॥ नि० पडेरा० रात्रिदिननाग० समूहनेअ० अतिक्रमे-छते । ए०एणीपरेम० मनुष्यजी० आउखुंस० तेमाटे समयमात्रपण अथवा अवसरपामिगो० गौतमम० न थाय प्रमादी०मकरिसप्रमाद ॥ १ ॥

मूलः—दुमपत्तए पण्डुयए जहा निवडइ रायगणाण अच्चए।
एवं मणुयाण जीवियं समयं गोयम मा पमायए ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—हवे दशमा अध्ययननो भावार्थ कहेछे—जेम पांडुरोगादिक प्राप्त थये वृक्षनुं पत्र

प० मथाप्रमादी ॥ १४ ॥

मूलः—देवे नेरइएयमइगओ उक्कोसं जीवो उ संवसे ।
इक्केक्कभवगहणे समयं गोयम मा पमायए ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—देवतानी ने नारकीनी गतीये जीव गयो थको उत्कृष्टो एक भव रहे तेथी हे गौतम ! समय मात्रनी प्रमाद म कर ! ॥ १४ ॥

अर्थः—ए० एमपूर्वोक्तप्रकारे भ० नरकादिकनाभवरुप सं० संसारनेविषे । सं० परिभ्रमणकरे छे जीव सु० सुभ अ० असुभ क० कर्मेकरी । जी० जीव प० प्रमादेकरि ब० व्यापितपुष्टोछे ॥ स० तेमाटेसमयमात्रपन अवसरपामीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद प० मथाप्रमादी ॥ १५ ॥

मूलः—एवं भवसंसारे संसरइ सुहासुहेहि कम्मेहिं ।
जीवो पमायबहुलो समयं गोयम मा पमायए ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—एम पांच प्रमादने शुभाशुभ कर्म करी जीव ए चतुर गतीरुप संसारने विषे परिभ्रमण करे छे तेथी हे गौतम ? समय मात्रनो प्रमाद म कर ! ॥ १५ ॥

अर्थः—ल० पामीने वि० पण मा० मनुष्यपणाने । आ० आर्यपणो पु० वलीपण दु० दुर्लभछे पामवानो जेभणी ब० घणा द० चोर मि० म्लेछदीसेछे आर्यथोडादिसेछे ॥ स० तेमाटेसमयमात्र अवसरपामीने गो० हे गौतम मा० मकरप्रमाद प० मथाप्रमादी ॥ १६ ॥

(सीथील) आयुष्यवंतने अथ वलागादिक सात प्रकारे आयुष्य तुटे ते भणी पूर्वे कर्म कीधां ते जीवथी वेगळां करवा हे गौतम ? समय मात्रनो प्रमादमा कर ? ॥ ३ ॥

अर्थः-दु० पामवांपणोदोहिलो ख० निश्चेकरयुनियानेमा० मनुष्यपर्ण भि० भव । चि० घणेकाले वि० पमल० सर्वा० जीवनेगा० आकराछे य० जेभणीवि० उदयक० कर्मनुं । स० तेमाटेसमयमात्र गो० हे गौतमपा० मकरप्रमादप० प्रथाइस प्रमादी ॥ ४ ॥

मूलः-दुल्लहे खलु माणुसे भवे चिरकालेण वि सव्वपाणिणं ।

गाढा य विवाग कम्मुणो समयं गोयम मा पमायए ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः-जेने अति निबड (आकरां) विपाकोदय पणा सर्व अकृत्य पुंनीया जीवने दश द्रष्टांते करी घणे काळे पण मनुष्यनो भव पामवो दोहीलो छे तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमादमा कर ? ॥४॥

अर्थः-पु० पृथ्वीकायमांहि अ० गयोथको । उ० उत्कृष्टापणो जी० जीव उ० पदपूरणे सं० त्यांरहे का०काळ । अ० असंख्यातो असंख्याती उत्सर्पणी अवसरपणी । स० तेमाटे समयमात्रपण अवसर पामीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमादप० मथाप्रमादी ॥ ५ ॥

मूलः-पुढविकायमइगओ उक्कोसं जीवो उ संवसे ।

कालं संखाईयं समयं गोयम मा पमायए ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः-हवे मनुष्यनो भव शाथी दुल्लभ छे ते कहे छे, पृथ्वीकायमां गयो थको जीव उत्कृ-

तेमाटेसमेमात्रपण अवसरपामीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद प० मथाप्रमादी ॥ १८ ॥

मूलः—अहीणपञ्चेन्दियत्तं पि से लहे उत्तमधम्मसुई हु दुलहा ।
कुतित्थिनिसेवए जणे समयं गोयम मा पमायए ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः—कदाचित् संपूर्ण पचेंद्रीपणुं मळ्युं तो ऊतमजीनोक्त सुत्रने चारित्ररूप धर्म सांभळवो दुकर, जुओ चार्वाकादिक कुतिर्थीना शांसनने घणा जनो सेवे छे तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमादम कर ! ॥ १८ ॥

अर्थः—ल० पामीने वि० पण उ० प्रधान सु० सीधातनांसांभलवाने । स० सुधसदहणा पु० वली दु० दुर्लभछे । मि० मिथ्यातने नि० सेवेएहवा ज० जनलोकछे । निसेवए० अतिशेसेवेछे ज० लोक ॥ स० तेमाटेसमेमात्रपण अवसरपामीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद प० मथाप्रमादी ॥ १९ ॥

मूलः—लद्धूण वि उत्तमं सुइं सद्दहणा पुणराविदुलहा ।
मिच्छत्त निसेवएजणे समयं गोयम मा पमायए ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः—कदाचित् ऊतमजीनोक्त धर्म सांभळवुं पाम्यो तो ते धर्मनी श्रद्धारूप सम्यक्त्वने पामवुं दुर्लभ छे, जुओ जमाळी प्रमुख घणां लोको मिथ्यात्वने सेवे तेथी हे गौतम ? समय मात्रनो प्रमादम कर ! ॥ १९ ॥

अर्थः—ध० धर्मने पि० पण हु० निश्चे स० सद्दहणाएकरीतद्दहतोथको । दु० दोहिलो का० कायाए-

अर्थः-वा० वाउकायमांहि भ० गयोथको उ० उत्कृष्टोजी० जीव उ० वळी सं० निहांवसे । का० काळ सं० असंख्यातो असंख्याती उत्सर्पिणी । स० तेमाटेसमेमात्रपण भवसरपामीने गो० हेगोतम मा० मकर प्रमाद प० प्रमादमाहि ॥ ८ ॥

मूलः—वाउकायमइगओ उक्कोसं जीवो उ संवसे ।

कालं संखाईयं समयं गोयम मा पमायए ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—वायुकाय मध्ये जीव गयो थको उत्कृष्टो असंख्यातो काळ रहे तेथी हे गोतम ! समय मात्रनो प्रमाद मा कर ! ॥ ८ ॥

अर्थः-व० वनस्पतिकायमांहे अ० गयोथको । उ० उत्कृष्टोजी० जीव उ० वळी सं० निहांवसे का० काळ अ० अनंतोअनंती उत्सर्पिणी अतीपुद्गल परावर्त दु० जेअनंतानोदुरंतेअंतआवे । स० तेमाटेसमयमात्रपण अवसरपामीने गो० हेगोतम मा० मकरप्रमाद प० प्रमादमाहे ॥ ९ ॥

मूलः—वणस्सइकायमइगओ उक्कोसं जीवो उ संवसे ।

कालमणन्तदुरन्तयं समयं गोयम मा पमायए ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—वनस्पतीकाय मध्ये जीव गयो थको उत्कृष्टो अनंतोकाळ रहे तेथी हे गोतम ! समय मात्रनो प्रमाद म कर. ॥ ९ ॥

अर्थः-बे० बेंद्रियकायमांहे भ० गयोथको । उ० उत्कृष्टोजी० जीव उ० वळी सं० निहांवसे । का०

ह० होयछे ते० तादृश। से० तेथी च० तेपुर्वेनेत्रनुबळहनुं तेनेत्रनाबळथी। व० नेत्रनोबळ य० समुचय हा० हीणो- थायछे। तेमाटे स० समयमात्रपण अवसरपामीने गो० हेगौतम मा० मकरनमाद प० मधानमादी ॥ २२ ॥

मूलः–परिजूरइ ते सरीरयं केसा पण्डुरया हवन्ति ते।

से चक्खुबले य हायई समयं गोयम मा पमायए ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः–सर्वमकारे तारुं शरीर हानी पामे छे ने जराये करी केश धोळा थाय छे ने चक्षुनुं बळहीण थाय छे, तेथी हे गौतम समय मात्रनो ममादम कर ! ॥ २२ ॥

अर्थः–प० सर्वथामकारे जू० वयहाणी पामेछे जीर्णथायछे। ते० तादृश स० सरिर के० केश पं० धोळा ह० होयछे ते० तादृश। से० तेपुर्वे घा० घाणेंद्रिनुंबळहनुंतेथी। घा० घाणेंद्रिनुंबळ य० वळी हा० हीणुंथायछे। तेमाटे स० समयमात्रपण अवसर पांमीने गो० हेगौतम मा० मकरनमाद प० मधानमादी ॥ २३ ॥

मूलः–परिजूरइ ते सरीरयं केसा पण्डुरया हवन्ति ते।

से घाणबले य हायई समयं गोयम मा पमायए ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः–सर्व मकारे तारुं शरीर हानी पामे छे ने जराये करी केश धोळा थाय छे ने घाण (नासिका) इंद्रीनुं बळ हानी पामे छे तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो ममादम कर। ॥ २३ ॥

अर्थः–प० सर्वमकारे जू० वयहीणीपामेजीर्णथायछे ते० तादृश स० सरिर। के० केश पं० धोळा ह० होयछे ते० तादृश। से० तेपुर्वेजेजि०जिभेंद्रिनुंबळहतुंतेथी जि० जिभेंद्रियनुंबळ य० समुचय हा० हीणुंथायछे

मीने गो० हे गौतम मा० मकरप्रमाद प० प्रधानप्रमादी ॥ १२ ॥

मूलः—चउरिन्दियकायमइगओ उक्कोसं जीवो उ संवसे ।
कालं संखिज्जसन्नियं समयं गोयम मा पमायए ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—चौइन्द्रिकाय मध्ये जीव गयो थको, उत्कृष्टो संख्यातोकाळ रहे, तेथी हे गौतम! समय मात्रनो प्रमाद म कर! ॥ १२ ॥

अर्थः—पं० पंचेन्द्रियकायमांहि अ० गयोथको उ० उत्कृष्टो जी० जीव उ० वळी सं० तिहांवसे । स० सातभवउत्कृष्टासात पूर्वकोडिना अ० आठमोभवउत्कृष्टोत्रिणपल्योपमनो एतलेसात आठभवग्रहे ग० भवनुंग्रहणकरे स० तेमाटेसमयमात्रग अवसरपामीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद प० प्रधानप्रमादी ॥ १३ ॥

मूलः—पंचिन्दियकायमइगओ उक्कोसं जीवो उ संवसे ।
सत्तट्ठभवगहणे समयं गोयम मा पमायए ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—मनुष्य तिर्यंचरूप पंचेंद्रीकाय मध्ये जीव गयो थको उत्कृष्टो सात तथा आठ भव रहे (अर्थात् सातभव कर्मभूमीना संख्याता वर्षनाने एकभव युगळीयानो असंख्याता वर्षनो करे पछी ते युगळीयो मरी निश्चे देव थाय माटे सात तथा आठ भव कहा) तेथी हे गौतम! समय मात्रनो प्रमाद म कर! ॥१३॥

अर्थः—दे० देवमांहे ने० नारकीमांहे गं० गयो अ० गयोथको उ० उत्कृष्टोजी० जीव उ० पदपूर्ण सं० सिंहांवसे इ० एकेक भ० भवनुंग० ग्रहणकरे स० समयमात्रग अवसरपामीने गो० हे गौतम मा० मकरप्रमाद

ह० होयछे ते० ताहरा। से० तेथी च० तेपुर्वेनेत्रनुंवलहतुं तेनेत्रनाबलथी। व० नेत्रनोवल य० समुचय हा० हीणो-थायछे। तेमाटे स० समयमात्रपण अवसरपामीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद प० मथाप्रमादी ॥ २२ ॥

मूलः—परिजूरइ ते सरीरयं केसा पण्डुरया हवन्ति ते।
से चक्खुवले य हायई समयं गोयम मा पमायए ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—सर्वप्रकारे तारुं शरीर हानी पामे छे ने जराये करी केश धोळा थाय छे ने चक्षुनुं वळहीण थाय छे, तेथी हे गौतम समय मात्रनो प्रमादम कर ! ॥ २२ ॥

अर्थः—प० सर्वथाप्रकारे जू० वयहाणी पामेछे जीर्णथायछे। ते० ताहरु स० सरिर के० केस पं० धोळा ह० होयछे ते० ताहरा। से० तेपुर्वे घा० घाणेंद्रिनुंवलहतुंतेथी। घा० घाणेंद्रिनुंवल य० वळी हा० हीणुंथायछे। तेमाटे स० समयमात्रपण अवसर पांमीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद प० मथाप्रमादी ॥ २३ ॥

मूलः—परिजूरइ ते सरीरयं केसा पण्डुरया हवन्ति ते।
से घाणवले य हायई समयं गोयम मा पमायए ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः—सर्व प्रकारे तारुं शरीर हानी पामे छे ने जराये करी केश धोळा थाय छे ने घ्राण (नासिका) इंद्रीनुं वळ हानी पामे छे तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमादम कर। ॥ २३ ॥

अर्थः—प० सर्वप्रकारे जू० वयहीणीपामेजीर्णथायछे ते० ताहरुं स० सरिर। के० केश पं० धोळा ह० होयछे ते० ताहरा। से० तेपुर्वेजेजि०जिभेंद्रिनुंवळहतुंतेथी जि० जिभेंद्रियनुंवळ य० समुचय हा० हीणुंथायछे

मूलः—लद्धूण वि माणुसत्तणं आयरिअत्तं पुणरावि दुल्लहं ।
बहवे दसुया मिलक्खुया समयं गोयम मा पमायए ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—कदाचित् मनुष्यनो भव मळ्यो तो ऊपरोपर गुणनी प्राप्ति तथा आर्यदेशने विषे ऊपजवो दुर्लभ छे, कारण घणा शकादिक मलेच्छना देशोने विषे अनार्य छे तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमाद न कर ! ॥ १६ ॥

अर्थः—ल० पामीने वि० पण आ० आर्यपणाने । अ० संपूर्ण पं० पंचेन्द्रियपणो हु० निश्चे दु० दुर्लभछे पामवो जेहभणी । वि० हिणइंद्रियपणो विगलेंद्रिय । हु० माहिपणामांहि दी० दिसेछे । स० तेमाटेसमयमात्रण अवसर पांमीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद प० प्रमादी ॥ १७ ॥

मूलः—लद्धूण वि आयरियत्तणं अहीणपंचेन्दियया हु दुल्लहा ।
विगलिन्दियया हु दीसई समयं गोयम मा पमायए ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—कदाचित् मगधादिक साडापच्चीस आर्य देशने विषे ऊपजवो थइ तो संपूर्ण पंचेंद्रीपणुं दुर्लभ छे कारण । अंधकाणा मुंगा विगलेंद्री मनुष्य घणा देखाय छे तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमाद म कर ! ॥ १७ ॥

अर्थः— अ० संपूर्ण पं० पंचेंद्रियपणुं वि० पण से० तेजीव ल० पामे । उ० तोहिपण उत्तमप्रधान ध० श्रुतधर्मनुं सु० सांभळवुं हु० निश्चे दु० दुर्लभ छे । कु० कुतीर्थिपरवादिंनेसेवे एहवा छे ज० लोक स०

प० मयाममादि ॥ २६ ॥

मूलः—परिजूरइ ते सरीरयं केसा पण्डुरया हवन्ति ते।
से सव्वले य हायई समयं गोयम मा पमायए ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः—सर्व प्रकारे तारुं शरीर हानी पामे छे ने जराए करी केश धोळा थाय छे ने सर्व इंद्रीनुं बळ हानी पामे छे, तेथी हे गौतम समय मात्रनो प्रमाद न कर. ॥ २६ ॥

अर्थः—अ० चितनोउदवेग गं० कंठमालादिक गुमडा वि० अजिर्णविसेप । आ० तत्काल घातपामेएह रोग वि० अनेकप्रकारना फु० फरसे । ते० ताहरासरिरने ॥ वि० जीवरहितथइपडे ॥ वि० पडेतेरोगेकरि ते० ताहरो स० सरिर । स० तेमाटे समय मात्रपण अवसर पांमीने । गो० हेगौतम मा० मकर प्रमाद प० मयाममादि ॥ २७ ॥

मूलः—अरई गण्डं विसूइया आयङ्का विविहा फुसन्ति ते।
विहडइ विद्धंसइ ते सरीरयं समयं गोयम मा पमायए ॥२७॥

गाथा २७ भावार्थः—चित्तनुं ऊद्वेपणुं ने अजीर्ण (अपचो) ने आतंकादिक अनेक प्रकारना रोगे करी तारा शरीरना बळनो विद्धंश (नाश) पामे तेथी हे गौतम समय मात्रनो प्रमाद मकर ! ॥ २७ ॥

अर्थः—वो० टालिने सि० स्नेहरागने अ० आत्माने कु० कमलजेते व० जेम सा० सरदऋतुनुं पा० पाणीने छांडिने कमलउंचुंरहे तेम तुं पण । से० ते हवे स० सर्व सि० स्नेहेकरि व० रहितथको स० ते माटे

... अवसरपामीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद प० प्रमादी ॥ २० ॥ ... संसारने विषे का० कामगुणने विषे मु० मु... । स० तेमाटेसमये

मूलः—धम्मं पि हु सद्दहन्तया दुल्लहया काएण फासया ।
इह कामगुणेहि मुच्छिया समयं गोयम मा पमायए ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः—कदाचित ते धर्मनी श्रद्धा आवी तो कायाये करी श्रेणीक कृष्णादिकनीपेरे स्पर्शना करवी दुष्कर, जुवो ए संसारने विषे शब्दादिक कामना गुणोने विषे मुर्छीत थयेल्या तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमाद म कर ! ॥ २० ॥

अर्थः—प० सर्वप्रकारे जू० वयहाणी पामेछे जीर्णतापामछे । ते० ताहरं स० शरिर । के० केस प० पोला ह० थायछे ते० ताहरा से० तेथी सो० पूर्वश्रोतेंद्रीयनोबलहतो सो० श्रोतेंद्रियनुंबल प० सम्बपे हा० हीणुंथाय ॥ स० तेमाटेसमयमात्रपण अवसरपामीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद प० प्रमादी ॥ २१ ॥

मूलः—परिजूरइ ते सरीरयं केसा पण्डुरया हवन्ति ते ।
से सोयबले य हायई समयं गोयम मा पमायए ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः—सर्वप्रकारे ताहरुं आयुष्य तथा शरीर हानी पामे छे, ने जरा (वृद्धावस्था)ये करी केश धोळा थाय छे, ने काननुं बळ हतुं ते हीणुं थाय छे, तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमादम कर. ॥२१॥

अर्थः—प० सर्वप्रकारे जू० वयहाणीपामेछेजीर्णथायछे ते० ताहरं स० शरिर । के० केस पं० पोला

... विउलं चेव धणोहसंचयं ।
मा तं विइयं गवेसए समयं गोयम मा पमायए ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थः–मित्र, स्वजन अने घणुं धन संचेलु होय तेने छांडीने रखे! ते धनादिकने फरी वांछे! माटे हे गौतम! समय मात्रनो प्रमाद म कर! ॥ ३० ॥

अर्थः–न० नथी हुं० निश्चे जि० जिनतीर्थंकर। अ० एकालनेविषे दि० दिसतानथी तथापि तोहिपण। ब० घणो म० मानवायाग दि० दिसेछे म० मुक्तिपोहचवानोमार्ग। तेमार्गकेहवोछे। दे० तीर्थंकरे देखाड्योछे ते मार्गने एटले जिनोक्त सिद्धांतने आधारे भव्यजीव संदेहराहितथका धर्मकरस्ये॥ सं० सांमतसाक्षात् वर्तमानकाले ने० न्यायमार्गनां परुपकतीर्थंकरछते प० जिनोक्त पंथप्रवर्ततेछते। स० ते माटे समयमात्रपण अवसर पामीन गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद प० मथाप्रमादी ॥ ३१ ॥

मूलः–न हु जिणे अज्ज दिस्सई बहुमए दिस्सइ मग्गदेसिए ।
संपइ नेयाउए पहे समयं गोयम मा पमायए ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थः–आजकाळे जीन (तीर्थंकर) नथी देखाता पण मुक्तिये पहोंचाडनार जीनेंद्रनो मार्ग देखाय छे, एम पांचमा आराना जीवो कहेसे अने ते तारेतो जीनेंद्रनो ने तेना न्याय मार्गनो सांमतिकाळे जोग मळयो छे तेथी हे गौतम समय मात्रनो प्रमाद म कर! ॥ ३१ ॥

अर्थ–अ० छांडिने क० कांटासरिपाकटककतीर्थिनां प० पंथने। ओ० पेठो। सि० छतोहे गोतम तुं

... समयमात्रपण अवगर पांमीने गो०

मूलः—परिजूरइ ते सरीरयं केसा पण्डुरया हवन्ति ते ।

से जिब्भबले य हायई समयं गोयम मा पमायए ॥ २३ ॥

गाथा २४ भावार्थः—सर्व प्रकारे ताहरुं शरीर हानि पावे छे, ने जराए करी केश धोळा थाय छे, ने जीभनुं बळ हानी पामे छे तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमाद म कर ! ॥ २४ ॥

अर्थः— प० सर्वप्रकारे जू० जरागतिपामे जीर्णथायछे । ते० ताहरुं स० शरीर । के० केश पं० धोळा ह० होयछे ते० ताहरा से० तेनेपुर्वे कर्णेन्द्रिनुं बळहतुंतेपी। का० कर्णेन्द्रिनुं बळ य० वळी हा० हीनथायछे। स० तेमाटे समयमात्रपण अवसरपांमीने । गो० हे गौतम मा० मकरप्रमाद प० प्रमाद प्रमाद ॥ २५ ॥

मूलः—परिजूरइ ते सरीरयं केसा पण्डुरया हवन्ति ते ।

से फासबले य हायई समयं गोयम मा पमायए ॥ २५ ॥

गाथा २६ भावार्थः—सर्व प्रकारे ताहरुं शरीर जीर्ण थाय छे ने जरा करी केश धोळा थाय छे ने पूर्वे बळ हतुं तेथी स्पर्श इंद्रीनुं बळ हानी पामे छे तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमाद म कर ! ॥ २५ ॥

अर्थः—प० सर्वप्रकारे जू० जयहानी पामे जीर्णथायछे ते० ताहरुं । स० शरीर के० केश पं० धोळा ह० होयछे ते० ताहरां ॥ से० तेनेपुर्वे फा० स्पर्शइन्द्रीनुं बळहतुं तेथी स० सर्व अवयवनुं बळ य० वळी हा० हीणुंथायछे ॥ स० तेमाटे समयमात्रपण अवसर पांमीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद

॥ इति दुमपत्तयं दशमं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ १० ॥

गाथा ३७ भावार्थः-पदने सुत्रे करी शोभीतने भली ऊपमाये तथा ऊत्तम अर्थे करी कहुं एवुं केवली परूप्युं सिद्धांत सांभळीने रागद्वेषने छेदीने सिद्धरूप गतीये गौतम पहोंच्यो ! एम सुधर्मास्वामी पोताना जंबूनामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू! जेम में श्री महावीरदेव स्वामी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम में तुंज प्रत्ये कह्युं. ॥ ३७ ॥ इति ऊतराध्ययनना दशमा अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण थयो. १०

ए दशमा अध्ययनने विषे प्रमाद तजवो कह्यो, तेतो विनितने वहु श्रुती होय ते प्रमाद छांडे तें माटे अगीयारमुं वहु श्रुतीनामे अध्ययननो भावार्थ कहे छे.

अर्थः-सं० संजोगथी वि० विशेषे प्प० प्रकर्षे मु० मुकाणोछे । अ० एहवासाधूनो । भि० भिखुनो साधुनो आ० आचारने पा० प्रगट क० करिश । आ० अनुक्रमे सु० सांभळो मे० मुजने कहेताथका ॥ १ ॥

मूलः-संजोगविप्पमुक्कस्स अणगारस्स भिक्खुणो ।
आयारं पाउकरिस्सामि आणुपुव्विं सुणेह मे ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः-जेओ बाह्यने अभ्यंतर एवा बे प्रकारना संयोगथकी मुंकाणाने जेना व्रतने विषे आगार नथी तथा जेने घर नथी ने निर्दोष भीक्षाना करणहार एवा साधुनो वहु श्रुतनी पुजारूप आचार प्रगट करीश ते अनुक्रमे तुं सांभळ ! एम गुरु शिष्यने कहेता हवा. ॥ १ ॥

अर्थः-जे० जेतोइ य० वली भ० पण हो० होयपरंबुद्धीगराजनरान्तरावइनो अर्थजाणवानेभर्ये । वि०

स० तेमाटे समयमात्रपण अवसर पामीने गो० हेगौतम मा० मकरमाद प० प्रमादी ॥ २० ॥

मूलः—परिजूरइ ते सरीरयं केसा पण्डुरया हवन्ति ते ।
से जिब्भबले य हायई समयं गोयम मा पमायए ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः—सर्व प्रकारे तारुं शरीर हानी पामे छे, ने जराये करी केश धोळा थाय छे; ने जीभनुं बळ हानी पामे छे तेथी हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमाद मकर ! ॥ २४ ॥

अर्थः—प० सर्वथाप्रकारे जू० वयहाणीपामेछे जीर्णथायछे । ते० ताहरुं स० सरिर । के० केश पं० धोळाह० होयछे ते० ताहरा से० तेजेपुर्वे फरसेंद्रीनुं बळहतुंतेथी फा० फरसेंद्रिनुंबळ य० वळी हा० हीणुंथायछे। स० तेमाटेसमेमात्रपण अवसरपामीने । गो० हे गौतम मा० मकरप्रमाद प० प्रमादी ॥ २६ ॥

मूलः—परिजूरइ ते सरीरयं केसा पण्डुरया हवन्ति ते ।
से फासबले य हायई समयं गोयम मा पमायए ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः—सर्व प्रकारे तारुं शरीर जीर्ण थाय छे ने जराए करी केश धोळा थाय छे ने पूर्वे बळ हतुं तेथी स्पर्श इंद्रीनुं बळ हानी पामे छे तेथी हे गौतम! समय मात्रनो प्रमाद मकर ! ॥ २५ ॥

अर्थः—प० सर्वथाप्रकारे जू० वयहाणी पामेछे जीर्णथायछे ते० ताहरुं । स० सरिर के० केस प० धोळा ह० होयछे ते० ताहरा ॥ से० तेजेपुर्वे स० सर्वअवयवनुं बळहतुं तेथी स० सर्व अवयवनुं बळ य० वळी हा० हीणुंथायछे ॥ स० तेमाटे समयमात्रपण अवसर पामीने गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद

प्यासील । त्ति० एस्वरुप वु० कहिए ते आठ पोल अ० नथी हसवानो स्वभाव जेहने १ । स० सदाय दं० दमतेंद्रि २ । न० नहोयएहवो य० समुचय म० परनामर्मनो उ० वोलणहार ३ ॥ ४ ॥

मूलः—अह अट्ठहिं ठाणेहिं सिक्खासीले त्ति वुच्चई ।
अहस्सिरे सया दन्ते न य मम्ममुदाहरे ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—हवे आठ स्थानके करी आसेवणाने ग्रहणा शिक्षा पामे ते आठ स्थानक कहे छे (१) नथी हसवानो जेनो स्वभाव, (२) ने इंद्रीयोने दमन करनार, ३ ने पराया मर्मनो कहेनार न होय. ॥४॥

अर्थः—न० नहोयऽसी० सर्वथी चारित्रनो विराधक ४ । न० नहोय वि० देशथकी विराधक ५ । न० न सि० होय । अ० अतिशे लो० लोलपि ६ । अ० अक्रोधी ७ । स० सत्यमार्गनेविषे र० रातोहोय ८ । एआठगुणनोधणी सि० सिक्षाने सी० अभ्यासने करणहार त्ति० एस्वरुपछे वु० कहिए ॥ ५ ॥

मूलः—नासीले न विसीले न सिया अइलोलुए ।
अकोहणे सच्चरए सिक्खासीले त्ति वुच्चई ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—४ देशथी, ५ ने सर्वथी चारित्रनो विराधीक न होय, ६ ने अती इंद्रीयोनो लोलपी न होय, ७ अक्रोधी, ८ ने सत्यवचननो वोलनार ए आठ गुणनो धणी होय ने आसेवणाने ग्रहणा शिक्षा पामे. ॥५॥

अर्थः—अ० हवे च० चौद ठा० स्थानके । व० वर्त्ततोथको उ० पूरणे सं० सजंतीसाधु । अ० अवि-नीत वु० कहिए सो० ते [illegible] । नि० [illegible] ॥ ६ ॥

समयमात्रपण अवसरपामीने गो० हेगौतम मा० मकरसमाद ० मधानमादी ॥ २८ ॥

मूलः-वोच्छिन्द सिणेहमप्पणो कुमुयं सारइयं व पाणियं ।

से सव्वसिणेहवज्जिए समयं गोयम मा पमायए ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः-शारदऋतु आत्माथी स्नेहने छेदीने जेम कमल शरद् ऋतुना पाणीने छांडीने वेगळे ऊंचो रहे तेम तुं पण सर्व स्नेहने वर्जीने थाओ हे गौतम समय मात्रनो प्रमाद म कर ! ॥ २८ ॥

अर्थः-वि० छांडिने प० अप्पणो पोताना कु० कमल शा० शारदी पा० पाणीने ॥ प० पाणी मा० जेमजी सि० तुं अ० भावनिगुणपणाने पाम्योछे ॥ मा० स्नेह० सर्वात्मकने पु० फरीने नि० पण आ० आदरे स० समयमात्रपण तेमाटे अवसरपामीनेहे गो० गौतम मा० मकरप्रमाद प० मधानमादी ॥ २९ ॥

मूलः-चिच्चाण धणं च भारियं पव्वइओ हि सि अणगारियं ।

मा वन्तं पुणो वि आविए समयं गोयम मा पमायए ॥२९॥

गाथा २९ भावार्थः-धन स्त्री प्रमुखने छांडीने संयमी आदरीने अणगार थइने हे रहे ! ते छांडीने वळी आदरे ते माटे हे गौतम ! समय मात्रनो प्रमाद म कर ! ॥ २९ ॥

अर्थः-अ० छांडिने मि० मित्रने बं० बंधवने । वि० घणा चे० वली प० पदपूरणे । ध० धनना ओ० समूहने सं० संचयने । मा० एनेतो० तेछांडयापदार्थने वि० बीजीवार ग० गवषे । स० तेमाटे समयमात्रपण अवसरपामीने । गो० हेगौतम मा० मकरप्रमाद प० मधानमादी ॥ ३० ॥

सुप्पियस्सावि मित्तस्स रहे भासइ पावयं ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः–५ पोते अतीचारादिक कृत्य करेल होय ते बीजाये करेला कहे, ६ मित्र उपर कोप करे, ७ अत्यंत मित्र होय तेनुं पण मुखे मीठुं बोले ने पाछळ छानां मर्म प्रमुखनुं प्रकासवा रुप भूंडुं बोले. ॥८॥

अर्थः–प० असबंधभापी ८ । दु० द्रोहि ९ । थ० अहंकारि १० । लु० रसनोलोलपी ११ । अ० अजितेंद्रि १२। अ० अन्यसाधुने संविभागनकरे १३ । अ० अप्रतितकारिओ १४ । अ० अविनीत त्ति० एहवो वु० कहिए ॥९॥

मूलः–पइन्नवाई दुहिले थद्धे लुद्धे अनिग्गहे ।
असंविभागी अवियत्ते अविणीए त्ति वुच्चई ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः–८ असंबंध भापीने निश्चयकारी भाप्या बोले, ९ द्रोही होय, १० मानी होय, ११ रस लंपटी होय, १२ अजीतेंद्री होय, १३ अन्य साधुने आहारादिकनो संविभाग न करे, १४ अप्रीतिकारीयो होय ते द्रव्य लींगीने अवनीत कहीए. ॥ ९ ॥

अर्थः–अ० हवेप० पनरेठा० थानके सु० रुडो वि० विनीत त्ति० एम वु० कहिए । नी० गुरुथी निचेआसणेबेसे १ अ० गतिचपल १ थानकचपल २ भापाचपल ३ भावचपल ४ ए ४ चपलपणारहित २ ॥ अ० मायाकपटरहित ३ अ० कतुहलपणारहित कुतुहलजुवेपणनहीं. ४ ॥ १० ॥

मूलः–अह पन्नरसहिं ठाणेहिं सुविणीए त्ति वुच्चई ।
नीयावत्ती अचवले अमाई अकुऊहले ॥ १० ॥

म० ज्ञानादिके करिमोटा प० मुक्तिना पंथमवर्तनारा तुं पडाउ । ... मुक्तिमार्ग एहनो निश्चयकरि मवर्तनोथको । स० समयमात्र तेमाटे गो०
विशुध विशेष निश्चयकरिने जेहथी
हेगोतम अवसरपामीने मा० मकरप्रमाद प० प्रमाद ॥ ३२ ॥

मूलः–अवसोहियकण्टगापहं ओइण्णो सि पहं महालयं ।
गच्छसि मग्गं विसोहियं समयं गोयम मा पमायए ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः–तुं कुमार्ग रूप कंटक पंथने तजीने सम्यक् ज्ञानादिक मुक्तिना मोटा मार्गे पहों-
च्यो छे तो चारित्र वर्जनो थको मोक्षना मार्गे जावजे ? माटे हे गौतम समय मात्रनो प्रमाद म कर. ॥ ३२ ॥

अर्थः–अ० असमर्थ ज० जेम । भा० भारनोउपाडणहारजीपम मार्गजइने पश्चातापकरे तेम तुं मा० रखे
वि० विषमभुंडा म० मार्गने अव० प्रवेशकरिने । प० पछे प० पश्चातापकरेरखे । स० तेमाटे समयमात्रपण
अवसरपामीने गो० हेगोतम मा० मकरप्रमाद प० प्रमादी ॥ ३३ ॥

मूलः–अबले जह भारवाहए मा मग्गे विसमे वगाहिया ।
पच्छा पच्छाणुतावए समयं गोयम मा पमायए ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः–जेम कोई भारवाहक मदेशथी घणुं धन उपार्जन करी शरीरनी असमर्थावस्था
थको धनने भार लइ चोरना भयथी विषममार्गे गयो ने त्यां ते भार ऊपाडवा असमर्थवंत होवाथी त्यांज
जंगलमां नांखी पोताने घेर जइ अहो में मंद भाग्ये ए धन नांखी दीधुं एम पश्चाताप करवा लाग्यो तेम

अर्थः-ज० जेमसे० ते अश्वक० कंबोजदेशना उपना घोडामांहे ॥ आ० गुणेकरि क० प्रधान कश्यायकी त्रासनपामे ते माटे सि० होय । आ० एहवो अश्वघोडोज० जेम वेगेकरि प०प्रधान ए०एम ह०होय व०बहुश्रुत गु०साधु ॥ हवे उपमा मेळेछे । कंबोज देशना उपना तसमान जिनसासनमां सकळ साधु ते मध्ये गुणेकरी व्याप्त बहुश्रुत साधुरुप तीर्थ परिसहे त्रास न पामे ते प्रधानवेग ते संवेगादिक प्रधान ए बीजी उपमा थइ ॥ १६ ॥

मूलः-जहा से कम्बोयाणं आइण्णे कन्थए सिया ।
आसे जवेण पवरे एवं हवइ बहुस्सुए ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः-उत्तम जे निर्मळ मातपिताथी उत्पन थयेला ते स्वामी भक्तादिक (शाली होत्र-शास्त्र प्रमाणे) विनयादिक गुणे युक्तने भयंकर शब्द सांभळी त्रास न पामे तथा शस्त्रना प्रहारथी भयभ्रांत न थाय अने चालवामां अत्यंत वेगवंतने राजादिकने वल्लभवंत एवा कंबोज देशना ऊपन्या आकीर्ण जातीना घोडा ते जेम घोडानी जातीमांही उत्तम तेम बहुश्रुति साधु पण सर्व ज्ञान क्रियावंत मुनिना मंडळ मध्येपर तीर्थीना वादादिक परीसहथी त्रास न पामे तथा सम्यक् प्रकारे आचारे करी सहित होवाथी सर्वने वल्लभकारी होय ए बीजी ओपमा कही. ॥ १६ ॥

अर्थः-ज०जेमवेगुर आ० गुणवंत अश्व स० चढ्योथको । सू० शुभट्ट० दृढ । प० पराक्रमनोधणी उ० वेपाते । नं० तपवाजना वाजिथने घो० निर्घोषकरि । अ० ॥ [illegible]

श्रुतज्ञान विद्यारहित थ० अहंकारि लु० रसादिकनो लोलुपी । अ० नथीइंद्रीयवशजेहने । अ० वारंवार उ० असंबंधभाषणकरनारायने । अ० अविनीत अ० अबहुश्रुतकहिये ॥ २ ॥

मूलः—जे यावि होइ निव्विज्जे थद्धे लुद्धे अणिग्गहे ।

अभिक्खणं उल्लवई अविणीए अबहुस्सुए ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—जे पुस्तविद्या रहित होय तथा कुविद्यावंत होय तथा विद्यावंत होय तो अभिमानी होय ने रसरसने विषे लुब्धने जेनी इंद्रीयो निग्रह (करने) नहि अने वारंवार असंबंध भाषानो बोलनार होय ते सद्विद्यानुं फल न पामे एटले अविनीत, अबहुश्रुत कहीये. ॥ २ ॥

अर्थः—अ० हवे पं० पांच ठा० थानके जे० जेकारणभणी सि० श्रुतज्ञाननी तेग्रहणअनेग्रुरु पासथानी आसेवनाशिक्षा न० न ल० पामे । थ० अहंकारथी मो० मोहथी २ । प० करनाड मादिला प्रमादेकरि रो० रोगेकरी आ० आलसेकरि जुदेजुदेथांकेकरी य० वली ॥ ३ ॥

मूलः—अह पञ्चहिं ठाणेहिं जेहिं सिक्खा न लब्भई ।

थम्भा मोहा पमाएणं रोगेण आलस्सेण य ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—क्रोधथी, मानथी, प्रमादथी, रोगथी ने आलसथी ए पांच स्थानके करी आसेवनाने ग्रहणा एवो बे शिक्षा न पामे. ॥ ३ ॥

अर्थ—अ० हवे अ० आठ ठा० स्थानकरि ॥ सि० ज्ञान अने ग्र० ग्रहणानी सीखाने सी० अभ्यासनोशि-

गाथा १८ भावार्थः—जेम साठवर्षनो वळवानहाथी हाथणीयोने परिवारे परवर्योथको तेने अनेरावैरी हाथीपराभवी (जीती) न शके तेमवहु श्रुति साधुपण शास्त्ररूप वळेकरी उत्पातीया ते (अणदीठीने अणसांभळी तुर्त सत्यरीते प्रगट थाय ते) विनया (विनय करवाथी आवडेते), कर्मीया (दरेककाम करतां कामआवडे), प्रणमीया (जेमजेम वय प्रणमे तेमतेम बुद्धी प्रणमे) एवी चारप्रकारनी बुद्धिरूप, हाथणीये परवर्योथको परवादीरूप अनेरोहाथी पराभवी न शके ए चोथी उपमा ॥ १८ ॥

अर्थः—ज० जेमसे० तेवृषभ ति० तीपाछे सिं० सिंघजेहना जा० पूष्टोथयोछे खं० पंघ जेहने वि० एहथको विराजेछे। व० वृषभ जू० गायप्रमुख जूथनो अधिपति ठाकुर । ए० एम ह०होय व०वहुश्रुत हवे उपमा कहेछे, ससमय, परसमयना जाणपणारूप सिंघडा तेणेकरी परमतीनेभेदे १ । आचारांगादिक सुतपंधनो तेणेकरि पूष्टोछे संजमभार निर्वाहवावहुश्रुतरूप वृषभ २ साधसाधवीप्रमूपजूथनो अधिपतिथको विराजेछे ३ ए ५ मी उपमा ॥१९॥

मूलः—जहा से तिक्खसिङ्गे जायखन्धे विरायई ।
वसहे जूहाहिवई एवं हवइ वहुस्सुए ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः—जेनां तीक्षण शींगडांने स्वंध पुष्ट एवो व्रपभ (बळद) गायोना युथमांही शोभे तेम वहुश्रुति साधु पण स्वसमय (जैनधर्म) ने परसमय (अन्यधर्म) ना जाणपणारूप बे शींगडां तेणे करी परवादीने भेदे अने आचारंगादिक श्रुतरूप स्वंधे करी पुष्ट अने संयमरूप भार निर्वाह करी चतुर्विध संघरूपी युथनो अधिपति थ[illegible] ॥ १९ ॥

मूलः—अह चउद्दसहि ठाणेहि वट्टमाणे उ संजए ।
अविणीए वुच्चई सो उ निव्वाणं च न गच्छइ ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—पूर्वे कहीशुं एवा चौद स्थानके संयतीने वर्ततो थको अविनीत कहीये ने ते निर्वाण (मोक्ष) न पामे. ॥ ६ ॥

अर्थः—अ० वारंवार को० क्रोधी भ० होयक्रोधवन्तहे । १ । प० दीर्घकालेक्रोधने अथवा निकाचने च० पुनः प० करे । २ । मे० भलोजेसाधुतेसाथे मित्राइकरतोथको व० तेहनीमित्राइनेछांडे । एतले कृतघ्निगाय ॥ ३ ॥ सु० सिद्धांतज्ञानने ल० पामीने म० अहंकारकरे ४ ॥ ७ ॥

मूलः—अभिक्खणं कोही भवइ पबन्धं च पकुव्वइ ।
मेत्तिज्जमाणो वमइ सुयं लद्धूण मज्जई ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—१ क्रोधी होय ने २ दीर्घकाळ सुधी क्रोध करे, ३ अने मैत्रीपणुं करतां ते मैत्रीपणुं तजे एटले निरुपगारी तथा कृतघ्नी होय, ४ ने श्रुतज्ञान पामीने अभिमान करे. ॥ ७ ॥

अर्थः—अ० संभावनाए पा० पोतानाअपराधने प० परनेमाथे नाखवानो स्वभावछे जेहनो ५ ॥ अ० संभावनाए मि० मित्रउपरे कु० कोधकरे ६ ॥ सु० अतिशे पि० मियकारि ऽ० पणावि० पिजनुं र० एकांतपरपुंठे भा० बोले पा० पाडुभोमुंडुं ७ ॥ ८ ॥

मूलः—अवि पावपरिक्खेवी अवि मित्तेसु कुप्पई ।

अप्पडिहयबले जोहे एवं हवइ बहुस्सुए ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः–जेम शंखचक्रने गदानो धरनार एवो बळवंत वासुदेव अनेरावैरी सुभटोथी जीत्यो न जाय तेम बहुश्रुति साधु पण शास्त्ररुपी रथे बेशी ज्ञानदर्शन चारित्र ए त्रण शंखादिकनो धरनार शुद्ध मती-रुप बळवंतथको कर्मरुप तथा परवादीरुप शत्रुने जीतवा समर्थवंत होय ए सातमी ओपमा जाणवी. ॥ २१ ॥

अर्थः–ज० जिम से० ते चक्रवर्ती चा० चक्रे वर्तवानो सभाव छे जेहने ते च० चक्रवर्ती चा० चातुरंगी सेनाए करि ऽ० सत्रुनो अंत कीधो छे म० महारुधिनो धणी चो० चउद र० रतननो अहि० अधिपती धणी ॥ ए० एम ह० होय ब० बहुश्रुत, हवे उपमा ज्ञान १ दर्शन २ चारित्र ३ तप ४ चारे करी कर्मशत्रूनो अंत किधो छे जणे । १ । बहुश्रुतरुप चक्रवर्ती जिननी आज्ञारुप चक्रे करि वर्ते छे । ते माटे चक्रवर्ती २ । महाव्रतरुप तथा लब्धिरुप महारुधिनो धणी ३ चउद पूर्वरुप चौद रत्ननो धणी अथवा चौद पूर्वाश्रीत ज्ञान रत्ने करि सकल जीवनो अधिपती नाथ ए ८ मी उपमा ॥ २२ ॥

मूलः–जहा से चाउरन्ते चक्कवट्टी महड्ढिउ ।
चोद्दसरयणाहिवई एवं हवइ बहुस्सुए ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः–जेम चोरासीलाख हाथी, चोरासीलाख रथ ने छन्नुं क्रोड पायदळ एवी चार प्रकारनी सम्या सहितने एकतरफ चुल हेमवंत पर्वतने बीजी तरफ समुद्रना किनारा सुधी चार दिशामा अंतनो कारणहारने विविध विद्याधरोनां वृंदो गीतकीर्त्तिना करनारने चोसठहजार अंतेउरीनीनयामां वेकीर्य

गाथा १० भावार्थः—पूर्वे कहीशुं एवा पंदर स्थानके वर्ततो होय तेने गुरुओनने कहाय, १ गुरुथकां नाथ आगनादिके बेसे, २ ठवावर्त्तुं ठवावर्तुं चालतुं ते गति चपळ १, स्थान चपळ ते बेठां थकां पग हस्तादिक हलावे २, भाषा चपळ जेम तेम बोले ३, भाव चपळ ते सूत्र अर्थ पूर्ण थया विनाय बीजुं आरंभ करे एवा चार प्रकारना चपळपणे करी सहित, ३ मायावे (कपटः) करीसहित, ४ इंद्रजाळादिकना कुतुहले करीसहित. ॥ १० ॥

अर्थः—अ० नकरेकोईने च० वळी अ० तिरस्कार अपमानकरे ५ ॥ प० दीर्घकालनोक्रोधने न० पुनः न० न कु० करे ६ । मे० जे सारु मित्राइ करतो होय ते साथे भ० मीत्राइ करे ७ । सु० श्रुतज्ञानने ल० पामीने न० नकरे म० अहंकार ८ ॥ ११ ॥

मूलः—अप्पं चाहिक्खिवइ पबन्धं च न कुव्वई ।
मेत्तिज्जमाणो भयई सुयं लद्धुं न मज्जई ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—५ तीरस्कार वचन न बोले, ६ क्रोधादिकनो विस्तार न करे, ७ अकृतघ्नीपणुं तथा उपकार करता थी मैत्रीपणुं करे, ८ श्रुतज्ञान पामीने अभिमान न करे. ॥ ११ ॥

अर्थः—न० नहि प० वळी पा० पोतानो अपराध प० परनेमाथे नाखे ९ ॥ न० नहीं य० वळी मि० मित्रउपरे कु० कोप करे १० । अ० अप्रीतिकारिया अ० पण मि० मित्रनुं । र० एकांतरपुठे क० रुडाने भा० बोले. ११ ॥१२॥

मूलः—न य पावपरिक्खेवी न य मित्तेसु कुप्पई ।
अप्पियस्सावि मित्तस्स रहे कल्लाण भासई ॥ १२ ॥

[illegible] करी [illegible]
वर्गो [illegible] छे ए २५ मी [illegible] ॥ २५ ॥

मूलः—[illegible] ॥

[illegible] ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः—[illegible]
करेल एवा कोठार [illegible] प्रकारना [illegible]
संघने आधाररूपने [illegible] चोर [illegible]
गादिक सूत्रधान्ये करी पूर्णभरेलो होय ए [illegible] ॥ २६ ॥

अर्थः—ज० जेम सा० ते [illegible] । [illegible]
सु० सुदंसण । आ० आणाढिय एहवे नामे दे० देवतानो [illegible]
[illegible] बहुश्रुत. हवे उपमा, सामान्य साधुरूप वृक्षमांहि प्रधान १ बहुश्रुतरूप जंबूवृक्ष [illegible]
[illegible] आपे ते माटे सुदंसण २ । आणाढि० देवाधिदेवनो बहुश्रुतने विषे [illegible] छे ए १३ मी उपमा थइ ॥२७॥

मूलः—जहा सा दुमाण पवरा जम्बू नाम सुदंसणा ।
अणाढियस्स देवस्स एवं हवइ बहुस्सुए ॥ २७ ॥

स्तगुर भगवार दिनगनिए वेदुने विषे बार अंगनी सज्झायरुप वाजित्रना निर्घोषेकरि शोभे, एहवो बहुश्रुत स्तगुर परतीर्थीका जयुए जित्यो नजाय ए त्रीजी उपमा ॥ १७ ॥

मूलः—जहाइण्णसमारूढे सूरे दढपरक्कमे ।

उभओ नन्दिघोसेणं एवं हवइ बहुस्सुए ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—जेम दृढ आक्रमनो धणी शुभट आकीर्ण जातीना गुणवंत घोडेचड्योथको बेहुपासेउ प्रकारनां वाजींत्रना निर्घोष अथवा जयवदेकरी तथा बंदीजन आशिर्वादेकरी शोभेने कोइ शत्रुनो जीत्योन जाय तेम बहु श्रुति साधुरुप सिद्धांतरुपी गुणवंत अश्वपरस्वार थइ रात्रीदिवसे स्वाध्याय करता रुप वाजींत्रे करीशोभनीथको अष्टप्रवचन मार्गने दीपाववाथी स्वतीर्थीए चिरंजीवी भूयातएवा आशिर्वादेकरि सहित परवादि रुप शत्रुथी जीत्यो न जाय ए त्रीजी ओपमा. ॥ १७ ॥

अर्थः—ज० जेम क० हाथणीए प० परिवर्यो । कु० हाथी स० साठ हा० वरसनो । ब० महाबलवंत अ० अनेगहाथीए ह० हणायनहि ए० एम ह० होयब० बहुश्रुत. हवेउपमा चारयुक्तिरुपणी हाथणीए करी १ बहुश्रुत स्यादाणी २ साठवरस रुपयुक्त परिचयनोगणी ३ समकित सहीत श्रुते बलवंत ४ । परमतिरुप अनेरहाथीए हणायनहि ए चोथी उपमा ॥ १८ ॥

मूलः—जहा करेणुपरिकिण्णे कुञ्जरे सट्ठिहायणे ।

बलवन्ते अप्पडिहए एवं हवइ बहुस्सुए ॥ १८ ॥

मूलः—तम्हा सुयमहिट्ठिज्जा उत्तमट्ठगवेसए ।
जेणप्पाणं परं चेव सिद्धिं संपाउणेज्जासि ॥ ३२ ॥ त्ति बेमि ॥

॥ इति बहुस्सुयं एकादशं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ ११ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—ते माटे मोक्षना अर्थि बहुश्रुति साधु ज्ञानदर्शन चारित्रनो अर्थ गवेषे (शोधे)ने सिद्धांतने भणे अने जे सिद्धांतने आश्रये करी पोताना तथा परना आत्माने मुक्ति पमाडे एम सुधर्मास्वामी पोताना जंबूनामना शिष्यने कहेताहवा के हे जंबू ! जेम मेंश्री महावीरदेवसमीपे सांभळ्युं हतुं तेम मेंतुंज प्रत्ये कह्युं. ॥३२॥० इतिश्री ऊतराध्ययन सुत्रना इग्यारमां बहुसुत्री अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण ! बहुश्रुति साधु होय ते हरकेशी मुनिनीपेरे देवतानो पुजनीक होय ते माटे बारमा अध्ययनने विषे हरकेशी मुनिनो संबंध कहेछे.

अर्थः—सो० चंडालना कु० कुलने विषे सं० उपन्यो । गु० ज्ञानादिक गुण उ० प्रधान तेहनो ध० धरणहार मु० मुनि ह० हरिकेशी व० बल ना० एहवे नामे आ० हूंतो भि० भाव भिखु जि० जितेंद्रि ॥ १ ॥

मूलः—सोवागकुलसंभूओ गुणुत्तरधरो मुणी ।
हरिएसबलो नाम आसि भिक्खू जिइन्दिओ ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—चंडाळना कुळने विषे ऊत्पन्न थयो एवो हरकेशी चंडाळ तथा बीजुं बळ नाम ते हरकेशी निरवद्य भिक्षानो करनार ने इंद्रीयोने जीतनार ने ज्ञानादिक ऊत्तम गुणनो धारक, एवो साधु थयो ॥ १ ॥

अर्थः—इ० इर्यासमति ए० एषणासमति भा० भाषासमति उ० उचारादिक परठवानि स० सुमतिने विषे

अर्थः—ज० जेमसे० ने सींहाने० तिखी दा० दाढाके मेहनी। उ० आरहडो भ आकारो दु० बीजेकोणे गंज्योनजाय षी० सींह मि० मृगादिक भरवीना पशुमांहि प० प्रधान। ए० एम ह० होय ब० बहुश्रुत, हवे उपमा नैगमादिक सातनय रूपणी तिखी दाढातेणे करि परवादिने विदारे२ बीकरी आरहडो २ ज्ञानक्षमादिक गुणेकरिने सहित तेमाटे कोणेगंज्योननाय३। बहुश्रुत कार्पिडपरवादीना मतरूप मृगतेमांहि प्रधान ए छठी उपमा॥ २०॥

मूलः—जहा से तिक्खदाढे उदग्गे दुप्पहंसए।

सींहे मियाण पवरे एवं हवइ बहुस्सुए॥ २०॥

गाथा २० भावार्थः—जेमी तीक्षण दाढाने आकरो आरडतो थको ते कोइथी गांज्यो न जाय एवो सींह भरवीना मृगादिक पशुमांही जेम उत्तम तेम बहुश्रुति साधु पण नैगमादि सातनयरूप तीक्षण दाढाये करी परमतीने विदारे, वली करी आरडतो ज्ञान क्षमादिक गुणे करी सहित हावाथी कोइनो गांज्यो न जाय ने परवादि-रूप मृगवादी उत्तमपणाने शोभे ए छठी उपमा.॥ २०॥

अर्थः—ज० जेमसे० ते वा० वासुदेव सं० संख १ च० चक्र २ अनेग० गदानो ३ ध० धरणहार। अ० अनेरे वैरिए गंजाय नहीं। ब० बलजेहनुं जो० सुभट। ए० एमह० होयब० बहुश्रुत॥ हवेउपमा। वासुदेव समान बहुश्रुतजे भणी सुदर्शने एवेसीनाले। कोइपरमती रूपाछोवालेनहि० ज्ञान १ दरसन २। चारित्र ३ ए त्रणरूप संखादिकनो धरणहार १ गुणसहित करी बलवंत २ कर्मरूप शत्रुपरमतनीया जोतेने जीतवा सुभट ३ ए सातमी उपमा॥२१॥

मूलः—जहा से वासुदेवे सङ्खचक्कगदाधरे।

कोसलदेश कोसलानगरीना ऊध्यानने विषे जक्षना देरामां, रात्रीए ध्यानमां ऊभा छे त्यां ते वखते ते नगरना राजानी कुंवरीभद्रा एवेनामे पोतानी सखीओ साथे रमवा आवी छे, तेओ रमत करतां थांभलाओने वाथ के तेमां भद्राकुंवरी अजाणतां उभेला मुनिने वाथी पाछळथी तेना जाणवामां आव्युं के कोइ मनुष्य छे ते देखी दुर्गछां करती मुनिऊपर थुंकी ते वखते मुनिनी सेवामां त्यां तिंदुक नामे जक्ष हतो तेणे मुनिनी अशातना करती देखी जमीन ऊपर फेंकी दीधी, मोंडामांथी लोही नीकळेछे, आंखो बहार नीकळीछे, मरणतुल्य थइ गइछे, ते कुंवरीना आवा समाचार सांभळी राजा आव्यो, मुनि पासे कुंवरी पडीछे, ते देखी राजा मुनिने कहेछे के हे प्रभु ? आ बाळजीव ऊपर दया करीने सजीवन करो, ते वखते जक्षमुनिना शरीरमां पेशी बोल्यो के मने ते कुंवरी परणावो तो साजी करुं, ते सांभळी राजाये कबुल कर्युं. ते जक्षे साधुने बेभान करी ने कुंवरी साथे परणाव्यो, के तुरत जक्ष शरीरमांथी नीकळी गयो ने साधुशुद्धीमां आवी बोल्यो के आ शुं ? मारेतो परणवानुं जावजीवसुधी पचखाण छे, एम मिछामीदुकडं दइने मुनिविहार करी गया, पछी ते साधुने परणावेलीने कोइ राजाए इच्छी नहि, पछी पोताना पुरोहितने (गोरने) परणावी ने पुरोहिते पोतानी शुद्धी करवामाटे यज्ञ मांडयोछे त्यां मुनि आवशे.)

अर्थः-तं० ते साधुने पा० देखीने ण० अलंकारे ए० आवता थका । त० तपे करी प० दुर्बल कीधुंछे शरिर । पं० जीर्ण असार उ० उपधी उ० उपगरण छे जेहना उ० हास्य करे छे अ० अनार्य म्लेच्छ नरिरा॥४॥

मूलः—तं पासिऊण एज्जन्तं तवेण परिसोसियं ।
[illegible] उवहसन्ति अणारिया ॥ ४ ॥

करी रमण करनारने, १ सन्यापति, २ गाथापति, ३ वार्धिक (सुतार), ४ प्रोहीत, ५ घोडो, ६ हाथी, ७ स्त्री, ८ चक्र, ९ छत्र, १० दंड, ११ चर्म (नाणा), १२ खड्ग, १३ मणि, १४ कांगणी एवां चौद रत्नोने नवनीधाननो अधिपतीने एक छत्रे करी छ खंडनुं राज्य पाळनार एवो चक्रवर्ती मोटी रुधीनो धणी शोभे तेमज बहुश्रुति साधु पण दानशीयळ तपने भावरुप चतुरंगीणी सन्यायेकरी सहितने चौदपुर्वरुपी चौद रत्नोनो अधिपतीने नवतत्वरुपी नवनीधान महाव्रत तथा ध्यान, अठावीश प्रकारनी लब्धीरुपी रुधीये करी सहितने जीनेंद्रनी आज्ञारुप चक्रे करी कर्मशत्रुने जीतीने चार गतीरुप चार दिशानो अंत करी मोक्षरुपी राज्यधानीने विषे अक्षयसुखनो भोगी थाय ए आठमी ओपमा. ॥ २२ ॥

अर्थः—ज० जेम से० ते स० सहस्र ते हजार आंख ने आंखना सरिखुं देखवुं छे जेहने ते शक्र संज्ञे कहिए । व० वज्रनो आयुध छे पा० हाथने विषे जेहने पु० शत्रुना पुर नगरने द० विदारणहार । स० शक्रेंद्र दे० अनेक देवनो अहि० अधिपती शोभे । ए० एम ह० होय ब० बहुश्रुत ॥ हवे उपमा । श्रुतज्ञान रुपणी सहस्र आंखो छे १, वज्र सरिखा दृढ हाथ छे दया पाळवा समर्थ २, कर्मना पुर सहुहने विदारणहार ३, बहुश्रुत रुपीयो शक्रेंद्रादि शक्तिवंत माटे शक्रेंद्र ४, देवनो पुजनिक सामान्य धर्म देव साधु तेहनो अधिपती । ए ५ बोले करी विराजे बहुश्रुत साधु ए नवमी उपमा. ॥ २३ ॥

मूलः—जहा से सहस्सक्खे वज्जपाणी पुरन्दरे ।
सक्के देवाहिवई एवं हवइ बहुस्सुए ॥ २३ ॥

(हरकेशीमुनिए कंठने विषे एटले खभे वस्त्र नांख्युं छे तेनुं कारण ते वखते हरकेशी मुनि पांचमी पडीमां वहे छे माटे जुनां अने मेलांवस्त्र सर्वे पोताना शरीर ऊपर लेइने फरे छे तेने कांइपण मुकवुं नथी) ॥ ६ ॥

अर्थः—हवे ब्राह्मण साधुमते बोल्या क० कोण तु० तुं । ए० एहवो अ० दर्शन करवा योग्य नहि का० कोण व० प्रश्ने आ० आशाए । इ० ए यज्ञना पाडाने विषे आ० आव्यो सि० छे ओ० असार छे चे० वस्त्र जेहना एहवा पं० रजे करि पि० पिशाच भू० भुत सरीषा । ग० तुंजा यज्ञना पाडाथी क्ख० तुंपर हो जा अम्हारी दृष्टि आगेथी कि० केम इ० इंहा ठि० उभो रह्यो सि० छे ॥ ७ ॥

मूलः—कयरे तुमं एत्थ अदंसणिज्जे काए व आसा इहमागओ सि ।
ओमचेलगा पंसुपिसायभूया, गच्छ क्खलाहि किमिहंठिओ सि ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—अरे एवो तुं अदर्शनिक कोण ? ने शी आशाए अहीं आव्यो छुं अने हे असार वस्त्रधारी रजे करी वस्त्र मलीन थयेलां छे, पिशाच, भूत सरिखुं तारुं रुप छे तो तुं ए यज्ञना पाडाथकी दूर जा, अमारी दृष्टिथी वेगळो था, तुं शामाटे अहीं ऊभो रह्यो छे ! ॥ ७ ॥

अर्थः—ज० जक्ष त० तेणे अवसरे तिं० तिंदुकनामा रु० वृक्षनो वा० वसणहार वृक्षने हेठल यक्षनो स्थानक छे तिहांनो वासी । अ० सातानो उपजावणहार त० ते हरिकेशी म० महामुनिने । प० साधुने शरिरे आछादिने नि० पोतानां स० शरीरने इ० एहवा । व० वचनने उ० बोलतो हूवो ॥ ८ ॥

मूलः—जक्खो तहिं तिन्दुगरुक्खवासी, अणुकम्पओ तस्स महामुणिस्स ।

देवनो वास एवुं जंबूवृक्ष तथा बीजुं वृक्ष सुदर्शनवृक्ष जेम शोभे तेम बहुश्रुत साधु [illegible] देवाधिदेव (तीर्थंकर)नो वास, [illegible]
उत्तमने शास्त्रार्थरूप अमृतफळ आपवाथी सुदर्शन अने जेने विषे देवाधिदेव (तीर्थंकर)नो वास, [illegible]
ए तेरमी ओपमा जाणवी. ॥ २७ ॥

अर्थः—ज० जेम । सा० ते न० नदी सकल नदीमांहि प० प्रधान । स० नदि सा० समुद्र मांहि ग० गइ
भली । सा० सीतानदी नी० नीलवंत प० पर्वत थकी निकळी विराजे ए० एम ह० होय ब० बहुश्रुत । हवे उपमा,
साधुरूप नदीमांहि प्रधान १ सलिला० निर्मळ श्रुतज्ञान रूप जळे भरी नदी २ साग० मुक्तिरूप समुद्रमां जइ भळे बहुश्रुत
रूपणी सीता मोटी माटे ३ नी० नीलवंत मोटा उत्तम कुळथी निकल्याछे प्रगट्या छे। ए १५ मी उपमा ॥२८॥

मूळः—जहा सा नईणपवरासलिला सागरंगमा ।
सायी नीलवन्तपवहा एवं हवइ बहुस्सुए ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः—जेनो प्रवाह नीलवंत पर्वतथी नीकळे छे, ने जेनुं निर्मळ पाणी छे, ने जेनुं पाणी
लवणसमुद्रमां जइ मळे छे ने जंबूद्वीपमां बीजी नदीयोथी मोटी एवी जेमसीतानदी शोभे तेम बहुश्रुति साधु
पण नीलवंत पर्वतरूप मोटा उत्तमकुळथी नीकळेला ने सद्विद्या उदार्यादिकगुणे युक्तने श्रुतज्ञान रूप निर्मळ
जळेकरी भरेला ने बीजा सामान्य साधुमांही प्रधानने मुक्तिरूप समुद्रमां जइनेमळे ए चौदमी ओपमा जाणवी.॥२८॥

अर्थः—ज० जेम से० ते पर्वत न० सकल प० पर्वतमांहि प्रधान । सु०अतिशे मं० मंदीर एहवे नामे मोटो
मेरु गि० पर्वत । ना० अनेक प्रकारनी उ० ओषधिए करी प० देदीप्यमान थको विराजे । ए० एम ह० होय ब०

गुमति ग० वली ज० जतना आ० आयाण नि० निखेवणा सुमतिने विषे । सं० संजती सु० अति स० समा...

मूलः—इरियेसणभासाए उच्चारसमितीसु य ।
जओ आयाणनिक्खेवे संजओ सुसमाहिओ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—ईर्या, भाषा, एषणा, आदान निक्षेपन ने ऊचारादि परीष्ठापना, एवी पांच सुम-तिने विषे, यत्नवंतपणे ते संयमीए पोतानो आत्मा, अती समाधिने विषे स्थाप्यो छे. ॥ २ ॥

अर्थः—म० मनगुप्ती गु० गुप्तो व० वचनगुप्ते गुप्तो । का० कायगुप्ते गुप्तो जि० जितेंद्रिय । भि० भिक्षाने अर्थे व० ब्राह्मणनां इ० यज्ञ छे जेहने विषे । ज० यज्ञना वा० पाडाने विषे उ० पहोंच्यो ॥ ३ ॥

मूलः—मणगुत्तो वयगुत्तो कायगुत्तो जिइन्दिओ ।
भिक्खट्ठा बम्भइज्जम्मि जन्नवाडमुवट्ठिओ ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—दुष्टमन रुंधवारूप मनगुप्ती, अशुभवचन रुंधवारूप वचनगुप्ती, असत्यकायानी क्रिया रुंधवारूप कायगुप्ती, एवी त्रण गुप्तीवंतने जीतेंद्रीते संयतीयाज्ञीक ब्राह्मणना, यज्ञपाडाने विषे, भिक्षाने अर्थे पहोंच्यो. ॥३॥ (हरकेशी मुनिए पूर्वभवे जातीनो मद करवाथी आ भवे चंडालपणुं पाम्या छे, पण पूर्वसंयम पाळवाथी कोइएक कारणथी जातीस्मरण उपन्युं छे तेथी दीक्षा लइ पडीमाधारी थइ एकला वीचरेछे (कोइ एम कहे छे के तेणे कोनी पासेथी दीक्षा लीधी ! तेने कहेवुं के जातीस्मरणवाळा जीवो पोतानी मेळेज दीक्षाले जेम मृगापुत्रे ... अजाथी मुनि विगेरे पोतानी मेळेज दीक्षा लीधी छे तेम !) हरकेशीमुनि ग्रामानुग्राम फरता

जे० जे ब्राह्मण मांहि ए बोल कह्या ते घणा लाभे। मो० मृषावादनुं बोलवुं। अ० अदत्तादाननुं लेवुं च० शब्दथी अब्रह्मनुं सेववुं प० परिग्रहनुं राखवुं च० वळी रागद्वेषनुं करवुं ते० ते मा० ब्राह्मण जा० जातिए करी वि० विद्याए करी वि० रहित। ता० ते तु०अवधारणे खे० क्षेत्र सु० अतिशे पा० पाप उपजावानो खेत्र ॥ १४॥

मूलः—कोहो य माणो य वहो य जेसिं मोसं अदत्तं च परिग्गहं च।
ते माहणा जाइविज्जाविहूणा ताइं तु खेत्ताइ सुपावयाइं ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—त्यारे यक्ष आचरीत मुनि कहेता हवा ? जे क्रोध माने करी सहित अने जीवोनी हिंसाना करणहार, जुठवचनना बोलनार, अणदीधेली वस्तुना लेनार, मैथुनना सेवनार, परिग्रह सहित अने जातीने विद्याये करी हीणा एवा ब्राह्मणने आपवुं ते अत्यंत पापक्षेत्र छे, ॥ १४ ॥

अर्थः—तु० तुम्हे इ० ए लोकने विषे भो० अहो ब्राह्मणो भा० भारना ध० वहणहारा छो गि० वेदनी वाणीना ॥ अ० अर्थने परमार्थने न० न जा० जाणो अ० भणीने पण वे० वेदने। उ० मोटा कुलने विषे अ० नानाकुलने विषे मु० साधु च० भिक्षाने अर्थे प्रवर्ते ता० ते तु० निश्चे खे० खेत्र सु० अतिशे पे० शोभनीक॥१५॥

मूलः—तुब्भे त्थ भो भारधरा गिराणं अट्ठं न जाणाह अहिज्ज वेए।
उच्चावयाइं मुणिणो चरन्ति ताइं तु खेत्ताइ सुपेसलाइं ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—अहोविप्रो ? तमे ए लोकने विषे देवसंबंधी वाणीना भारवाहक छो (मजुर)

गाथा ४ भावार्थः—तपे करी जेनुं शरीर दुर्बळ करेलुं तथा गुणायेलुं (अने जीर्ण) असार कांबळादिक उपगरण धारेलां एवा मुनिने आवतो देखीने अनार्यम्लेच्छनीपेरे आत्मग हासी करी निंदा करवा लाग्या.॥४॥

अर्थः—जा० जातिने म० मदे करि प० अहंकारी हिं० हिंस्याना करणहार अ० अजितेंद्रिय । अ० अब्रह्मचारि बा० अज्ञानि । इ० एहवा व० वचनने अ० बोल्ता हुवा ॥ २ ॥

मूलः—जाईमयपडिथद्धा हिंसगा अजिइन्दिया ।

अबम्भचारिणो बाला इमं वयणमब्बवी ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—एम जातिये ब्राम्हण एवा अहंकारी, जीवोनो वधकरनार अजितेंद्री ने अब्रम्हचारी ने बाळक मूर्ख सरखा पूर्वे कहीशुं तेवुं वचन बोलता हवा. ॥ ५ ॥

अर्थः—क० कोण आकारे आ० आवेछे दि० अत्यंत कु० कुरूप का० वर्णे कालो वि० विकरालो । फो० बेठी चीपडि ना० नाशिकाछे जेहनि ओ० असारचे० वस्त्रछे जेहनां पं० रजे करि पि० पिशाच भू० सरिषो सं० उकरडाने विषे नाख्यो होय जेहवो जे दू० वस्त्र तेहने प० धरया धरिने क० कंठना एक देशने विषे ॥ ६ ॥

मूलः—कयरे आगच्छइ दित्तरूवे काले विगराले फोक्कनासे ।

ओमचेलए पंसुपिसायभूए संकरदूसं परिहरिय कण्ठे ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—जेनुं काळावर्णथी बीहामणुंरूप ने वक्र (वांकी) नासिकाने छे असारवस्त्र धारी ? ने रजे करीने पीशाचसरिखा ! अने उकरडानुं वस्त्र गळे धरिने अत्यंत कुरूपवंत ? अहीं क्यां तुं आवे छे ॥ !

मने जो एषणीक आहार नहि आपो तो शुं आज यज्ञनो लाभ पामशो ? एम यक्ष बोल्यो. ॥ १७ ॥

अर्थः—हवे ब्राह्मणं बोल्या के० कोइ इ० इहां ख० क्षत्री उ० अग्निना समीपना रहेनार विप्र वा० अथवा । अ० भणावनार विप्र वा० वली खं० विद्यार्थिए करी स० सहित विप्र ते इहां आवो ए० एहने तु० अवधारणे दं० दांडेकरी फ० वीलादिक फलेकरी ह० हणो साधुने । कं० गलानेविषे घे० ग्रहिने ख० काढो जो० कोइ बलवंत होय ते णं० अलंकारे ॥ १८ ॥

मूलः—के इत्थ खत्ता उवजोइया वा अज्झावया वा सह खण्डिएहिं ।
एयं तु दण्डेण फलेण हन्ता कण्ठम्मि घेत्तूण खलेज्ज जो णं ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः—तेवारे ब्राह्मण कहेवा लाग्या के अरे अहीं कोइ क्षत्री अथवा अग्निरक्षक ऊपाध्याय छात्र (निशाळीआ) सहित छे! जो होयतो ए साधुने लाकडीए करी बीजोरादिकने फळे करी हणी गळे झालीने यज्ञवहार वेगळो काढो. ॥ १८ ॥

अर्थः—अ० अध्यापक ब्राह्मणना व० वचनने सु० सांभलीने उ० ध्याया त० तिहां व० घणा कु० कुमार । दं० दंडेकरी वि० नेत्रकरी क० चावखेकरी च० पदपुरणे ए० वली निरधार करी । स० एकठा मिल्या तं० ते इ० ऋषीने ता० हणे छे दंडादिके ॥ १९ ॥

मूलः—अज्झावयाणं वयणं सुणेत्ता उद्धाइया तत्थ बहू कुमारा ।
दण्डेहि वित्ते हि कसेहि चेव समागया तं इसि तालयन्ति ॥ १९ ॥

पच्छायइत्ता नियगं सरीरं इमाइं वयणाइमुदाहरित्था ॥८॥

गाथा ८ भावार्थः–ते वारे हरिकेशीमुनिश्वरनो भक्तिवंतने अनुकूळ तेणानोकर्ता एवो तिंदूक यक्षनो वाणी यक्ष ते मुनिना शरीरमां प्रवेश करीने पूर्वे कहीशुं तेवुं वचन कहेवा लाग्यो. ॥ ८ ॥

अर्थः–स० साधु छुं अ० हुं सं० संजतीछुं ब० ब्रह्मचारी छुं । वि० निवर्त्यो छुं ध० धनना प० पचनादी प० परिग्रहथी । प० परने अर्थे ण्णि० नीपन्यो उ० अवधारणे भि० भिक्षाना का० काळनेविषे अ० आहारने अ० अर्थे इ० इहां आ० आव्यो अ० छुं हुं ॥ ९ ॥

मूलः–समणो अहं संजओ बम्भयारी विरओ धणपयणपरिग्गहाओ ।
परप्पवित्तस्स उ भिक्खकाले अन्नस्स अट्ठा इहमागओमि ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः–हुं श्रमण (साधु) दुष्टव्यापार निवर्तवाथी संयमी ? ने ब्रह्मचारी शोभनीक ब्रह्नो धरनारने धनने पौपद्यादिकथी ने आहारादिक पचवा (रांधवा)थी ने सुवर्णादिक परिग्रहथी निवर्त्यो छुं अने ग्रहस्थे पोताना स्वार्थने माटे बनावेल होय एवा आहारने अर्थे भिक्षाकाळने विषे हुं अहीं आव्यो छुं. ॥९॥

अर्थः–वि० नमोजे तेने दिजीए छे दान ख० खाओछो खांड खाजादिक भु० जमे छे सुरमगादिक य० वळी । अ० अन्न प० घणुं छे भ० तुम संबंधी ए० ए वस्तुश जा० जाणो मे० मुज मते जा० जाचवे करी जी० जीवुं तेहने सि० ए कारणे । से० शेष भ० भात आहारने ल० पामो त० तपसी ॥ १० ॥

मूलः–वियरिज्जइ खज्जइ भुज्जई य अन्नं पभूयं भवयाणमेवं ।

राजा तथा इंद्रना वंदनिक एवा मुनिए मने मने करी पण इच्छी नहि ने मने छांडी एज, ए ऋषीश्वर छे.॥

अर्थः—ए० एहज उ० निश्चे सो० ते उ० उग्र त० तपनो करणहार म० माहात्मा। जि० जितेंद्रिय सं० संजती व० ब्रह्मचारी जो० जे साधु मे० मुजने त० तेवारे ने० न वांछे दि० देता थका। पि० पिताए स० पोते को० कोसल देसना र० राजाए ॥ २२ ॥

मूलः—एसो उ सो उग्गतवो महप्पा जितिन्दिओ संजओ बम्भयारी।
जो मे तया नेच्छइ दिज्जमाणिं पिउणा सयं कोसलिएण रन्ना ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—वळी ए संयती उग्र (आकरी) तपश्चर्यानो करणहार जीतेंद्रीने ब्रह्मचारी छे, तेने मारा पितां कोसल देशना राजाए मुने देतां थकां पण मुने इच्छी नहि, अने अंगीकार पण न करी.॥२२॥

अर्थः—म० महा यशवंत ए० ए साधु म० अत्यंत शक्तिवंत । घो० दुकर व्रतनो धरणहार । घो० आकरा प० पराक्रमनो धणी य० वली । मा० रखे ए० ए साधुने ही० हिलो अ० हिलवायोग्य नहि । मा० रखे स० सर्व तुम्हने । ते० तप तेज करी भं० तमने नि० वाली भस्म करे ॥ २३ ॥

मूलः—महाजसो एसो महाणुभावो घोरव्वओ घोरपरक्कमो य।
मा एय हीलेह अहीलणिज्जं मा सव्वे तेएण भे निद्दहेज्जा ॥ २३ ॥

भावार्थः—अरे ब्राह्मणो ए यती महा यशनो धणी, अत्यंत शक्तिवंत, भाग्यवान अने घोर ... ने माटे एनी हीलना मत करो? ए साधु अनिंदनीक छे अने रखे

मूलः—थलेसु बीयाइ ववन्ति कासगा तहेव निन्नेसु य आससाए ।

एयाए सद्धाए दलाहि मज्झं आराहए पुण्णमिणं खु खित्तं ॥१२॥

गाथा १२ भावार्थः—तेवारे यक्षाधीष्ठीत मुनि कहेता हवा के, हे विप्रो ? जेम कृषणी, थोडा वरसादे अथवा घणा वरसादे, ऊंची भूमीने विषे नीची भूमीने विषे, बीज वावे छे, तेथी फलनी प्राप्ति थशे, एम जाणी बीज रोपे छे, पण ऊंची भूमीमां रोपवुं ने नीची भूमीमां न रोपवुं एम करतो नथी तेम तुं पणी एकसरणीनी श्रधाए, मुजने आपवाने निश्चए पुण्यक्षेत्र आराध्य.? (अर्थात् दातार कांइ ऊंचनीच गणता नथी.)॥१२॥

अर्थः—हवे ब्राह्मण बोल्या । खे० क्षेत्र अ० अमने वि० जाण्या वर्ते छे लो० लोकने विषे । ज० जे क्षेत्रने विषे प० दीधा थका अशनादिक वि० उपजे पु० समस्त पुन्य । जे० जे मा० ब्राह्मण जा० जातिए कर वि० विद्याए करी उ० सहित होय । ता० ते तु० निश्चे खे० क्षेत्र सु० अतिशे प० शोभनीक ॥ १३ ॥

मूलः—खेत्ताणि अम्हं विदियाणि लोए जहिं पकिण्णा विरुहन्ति पुण्णा ।

जे माहणा जाइविज्जोववेया ताइं तु खेत्ताइं सुपेसलाइं ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—तेवारे ब्राह्मणो कहेता हवा ए लोकने विषे जेने आपवाथी जन्मांतरे समस्त पुन्यदान रूपफल ऊपजे, ते क्षेत्र अमारां जाण्यां वर्ते छे, के जे ब्राह्मणनी जाती अने विद्याए करी सहित, तेज क्षेत्र शोभनीकने मनोलकारि छे (अर्थात ब्राह्मण सिवाय बीजां पुन्यक्षेत्र नथी.) ॥ १३ ॥

अर्थः—हवे यक्ष बोल्यो को० क्रोध य० वली मा० मान य० वल्यी माया लोभ । व० जीवनी हिंस्या प० वली

विषे जे मुनि निरवद्य भिक्षाये मवर्ते तेज शोभनीकने पुन्यशेष छे. ॥ १५ ॥

अर्थः-हवे विप्र बोल्या अ० उपाध्यापना प० हे अवगुणना भा० बोलणहार । १० बोले छे किं० किमतु० अवधारणे स० समीपे अ० अम्हारि अ० संभावनाए ए० ए । वि० विणस्सो अ० अन्न पा० पाणी । न० य० नहिज णं० अलंकार दा० दिजीए तु० तुजने नि० हे निग्रंथ ॥ १६ ॥

मूलः—अज्झावयाणं पडिकूलभासी पभाससे किं तु सगासि अम्हं ।
अवि एतं विणस्सओ अन्नपाणं न य णं दाहामु तुमं नियण्ठा ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः-ऊपाध्यायना अवगुण भाषनारी, विप्रो कहेवा लाग्या के, केम तुं, अमारा समीपे, ऊपाध्यायना अवगुण बोले छे; अने ते अवगुणना वारग नहि खमो शकीये, माटे हे निग्रंथ ! ए थयेलुं अन्नपाणी पण तने निश्चे नहि आपीए. ॥ १६ ॥

अर्थः-हवे यक्ष बोल्यो, म० मुजने स० पंच सुमती करी सु० अतिहे स० समाधिवंतने वली ॥ गु० त्रण गुप्ती करि गु० गुप्तने जि० जितेंद्रिने एहवा मुजने । ज० जो मे० मुजने न० नहि दा० दे अ० इहां ए० एषणीक आहारने । किं० किम इ० आज ज० यज्ञना ल० फलने पामशो ला० लाभने ॥ १७ ॥

मूलः—समितीहि मज्झं सुसमाहियस्स गुत्तीहि गुत्तस्स जितिन्दियस्स ।
जइ मे न दाहित्थ अहेसणिज्जं किमित्थ जन्नाण लहित्थ लाहं ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः-पांच सुमतीये करी सहित, अने त्रण गुप्तीये गुप्त, ने पांच इंद्रीय जीतेल, एवा

वळी ते यक्षे बाळकोनां मस्तक मरडीने वाळ्यां ... आंख पसारी छे, मुखथकी ...

गाथा २९. भावार्थः—वळी ते यक्षे बाळकोनां मस्तक मरडीने वाळ्यां छे, तेमज हाथ पग चलावता नथी, आंख पसारी छे, ने चेष्टा पण कांइ करता नथी, जीभ बहार काढी छे ने नेत्र पण फाट्यां छे. ॥ २९ ॥

अर्थः—ए पूर्वे कह्या ते० तेहयाने पा० देखीने ख० विद्यार्थिने क० काष्ट भू० सरिखा । वि० दुमनो थयो वि० आकुल व्याकुल थयो अ० हवे मा० ब्राह्मण सो० ते इ० ऋषीने । प० प्रसांते करी । सभा० भार्यासहित । ही० जे तुमने हील्या च० वली नि० निंदा ते च० वली ख० खमज्यो भं० हे पुज्य ॥३०॥

मूलः—ते पासिया खण्डिय कट्ठभूए विमणो विसण्णो अह माहणो सो ।
इसिं पसाएइ सभारियाओ हीलं च निन्दं च खमेह भन्ते ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थः—काष्ट सरिखा एवा हवाले विद्यार्थिआने पड्या देखीने यज्ञनो करावणहार पुरोहित अत्यंत विखवाद पाम्यो के हवे शुं थशे? एम विचारी ते ब्राह्मण ते भार्यासहित ऋषीने प्रसन्न करतो हवो के हे पुज्य! अमे तमारी हीलणा कीधी, निंदा कीधी ते हे भगवंत! तमे अमारो अपराध क्षमा करो. ॥३०॥

अर्थः-बा० बालके मू०मुर्पे अ०अजाणे ज०जे ही०हील्या त०ते अपराधने ख०खमो भं०हे पूज्य म० मोटा प० उपगारी इ० ऋषीस्वर ह०होय न०नहि हुं० निश्चे मु० साधु को० क्रोधनेविषे प०तत्पर ह०होय नहि॥३१॥

मूलः—बालेहि मूढेहि अयाणएहिं जं हीलिया तस्स खमाह भन्ते ।
महप्पसाया इसिणो हवन्ति न हु मुणी कोवपरा हवन्ति ॥ ३१ ॥

गाथा १९ भावार्थः–एवां उपाध्यायनां वचन सांभळीने घणा ब्राह्मणादिक, चाकर, एकठा मळीने
लाकडीए करी नेतराळे करी.. चाबखे करी ताडे करी साधुने मारवाने माटे दोड्या. ॥ १९ ॥

अर्थः–हवे तेणे अवसरे र० राजानी ॥ त० ते यक्षना पाडानेविषे को० कोसल देशना राजानी धू०
बेटी । भ० भद्रा इ० एहवे ना०[नामे करी अ० नथी निंदनीक अ० अंग जेहनां तं० तेने पा० देखीने सं०
संजतीने ह० हणता थकाने । कु० कोपवंत कु० कुमारने प० निवारे छे, टाळा करे छे ॥ २० ॥

मूलः–रन्नो तहिं कोसलियस्स धूया भद्द त्ति नामेण अणिन्दियङ्गी ।
तं पासिया संजय हम्ममाणं कुद्धे कुमारे परिनिव्वेइ ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः–तेवारे ते यक्ष पाडानेविषे जेना मनोहर अंग छे, तेवी कोसलीक राजानी भद्रा
नामे पुत्रीए ते संयमीने हणता जोइ ते क्रोधवंत कुंवरोनो क्रोध समाववाने माटे एम केहती हवी. ॥ २० ॥

अर्थः–दे० देवताने अ० बळात्कारे करी नि० प्रेरणाए करी ॥ दि० दिधी सु० हुं र० राजाए म०
पण एणे मने करी । न० ध्याए नहि ग्रा० वांछे नही । ए केहवो छे न० राजानो । दे० इंद्रनो अ० वंदनीक
छे । जे० जेणे साधुए । अ० हुं. व० वमी इ० ऋषीस्वरे स० ते ए० ए ॥ २१ ॥

मूलः–देवाभिओगेण निओइएण दिन्ना सु रन्ना मणसा न झाया।
नरिन्ददेविन्दभिवन्दिएणं जेणामि वन्ता इसिणा स एसो ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थ–अहो कुंवरो ! देवताने वशे करी प्रेरणा करवाथी ए यतिने राजाए मने परणावी पण

तुब्भं तु पाए सरणं उवमा समागया सव्वजणेण अम्हे ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः—अहो ऋपीश्वर अमे सर्व परिवार साथे आवीने तमारा पगनुं शरण ग्रहण करीए छीए, तो तमे अर्थ धर्मनी गती जाणोछो तेथी क्रोध न करो अने ए जीव उपर कृपा करी जीव रक्षा करो ? ॥३३॥

अर्थः—अ० पुंज्युं अम्हे ते० तुज संबंधी सर्व अंग म० हे महानुभाव । न० नहि ते० ताहरुं किं० कांइए किंचित् मात्र न० न अ० पुंजो एहवो भु० भोगवो सा० सालिना कू० कुरने ना० अनेक प्रकारना वं० सालणा तेणे करी सं० सहित ॥ ३४ ॥

मूलः—अच्चेमु ते महाभाग न ते किंचि न अच्चिमो ।
भुञ्जाहि सालिमं कूरं नाणावञ्जणसंजुयं ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थः—हे महानुभाग्य ! तमारां अंगोपांग सर्व पुजीएछीए, तमारांचरण रजादिकपण अपुज्यानिक नथी माटे स्वामीजी ! ए चावल (चोख्खा) नीपन्यांछे ते विविध प्रकारनां शाक सहित ए चावल भोगवो !॥३४॥

अर्थः—इ० ए प्रत्यक्ष च० पुरणे मे० अम्हारे अ० छे । प० घणो अ० अन्न । तं० ते अन्नने भु० भोगवो अ० अम्हारा अ०उपगारने अ०अर्थे । हवे साधु बोल्या करुं तुमारो काहिण एम करीने वा० एवुं कर्म ति० ते प०वांछे भ० भात पा०पाणीने । मा० मासखमणने । ओ० पुरणे पा० पारणानेविषे म० महांत आत्मा ॥३५॥

मूलः—इमं च मे अत्थि पभूयमन्नं तं भुञ्जसू अम्ह अणुग्गहट्ठा ।
बाढं ति पडिच्छइ भत्तपाणं मासस्स ओ पारणए महप्पा ॥ ३५ ॥

समने सपळाने एना नर तेने फरी भस्म करे ? ॥ २३ ॥

अर्थः-ए० ए पुर्वोक्त नी० ए कन्याना व० वचनने सो० सांभळीने । ते केहनी छे प० ब्राह्मणनी स्त्रीना भ० भद्राना वचन केहता छे । सु० भला हा० भाख्या छे । इ० ऋषिने वे० वेयावचने अ० अर्थे । ज० जस (घणा परिवार माटे बहु वचन) । कु० घणा कुमारने नि० हणनाने वारे छे ॥ २४ ॥

मूलः—एयाइ तीसे वयणाइ सोचा पत्तीइ भद्दाइ सुहासियाइं ।

इसिस्स वेयावडियट्ठयाए जक्खा कुमारे विणिवारयन्ति ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः-एवां सोमदेव पुरोहितनी स्त्री भद्रानां भलां वचन सांभळीने ऋषिनी वेयावच करवाने यक्ष सावधान थयां ने ब्राह्मणोना कुमारोने ते यक्ष निवारतो हवो. ॥ २४ ॥

अर्थः-ते० ते यक्ष घो० घोरामणुं रू० रूपके । जेहनुं ठि० रह्यो अं० आकाशने विषे ॥ अ० अशुभ परिणाम माटे असुर भ० ते यक्षना पाडाने विषे तं० ते ज० विद्यार्थी लोकमते ता० हणेछे ॥ तं० ते कुमार फेहवाछे भि० विदार्याछे दे० देह जेहना रु० रुधिरने व० वमता ने । पा० देखीने भ० भद्रा इ० एहवुं । आ० बोली पु० वळी ॥२५॥

मूलः—ते घोररूवा ठिय अन्तलिक्खे असुरा तहिं तं जण तालयन्ति ।

ते भिन्नदेहे रुहिरं वमन्ते पासित्तु भद्दा इणमाहु भुज्जो ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः-ते यक्ष घोर (भयंकर) रुद्र रूप करीने आकाशने विषे रह्यो तें यक्षना पाडाने विषे ते विद्यार्थी बाळकोने मारतो हवो, ते एवी रीते के ते बाळको धरती उपर पड्या ने मुखथकी रुधीर

गाथा २७ भावार्थः-ए यती आसीविष सर्प सरिखो उग्र तपनो करणहार छे अने घोर व्रतने घोर पराक्रमनो धणी छे, एवा मोटा ऋषीश्वरने तमे भोजननी वेळाए पीडा करो छो, तेथी अग्निमां जेम पतंगीयानी सेन्या वळी भस्म थाय तेम तपने ए यती बाळी भस्म करशे. ॥ २७ ॥

अर्थः-सी० मस्तके करीने ए० ए मुनीना स० सरणने उ० पडिवज्जो । स० एकठा मिल्या स० सर्व ज० जनसहित तु० तुम्हे ज० जो इ० वांछो जी० जीववो वा० अथवा ध० धनने वा० पुरणे । लो० सर्व लोकने पि० ए ए० ए जती कु० कोप्योथको ड० बाले ॥ २८ ॥

मूलः-सीसेण एयं सरणं उवेह समागया सव्वजणेण तुम्हे ।
जइ इच्छह जीवियं वा धणं वा लोगं पि एसो कुविओ डहेज्जा ॥२८॥

गाथा २८ भावार्थः-जो तमे जीवीतव्य तथा धनने इच्छो तो ए मुनिने मस्तक नमावीने पगे पडो अने तेनुं शरण ग्रहण करो ? जो एम नहि करो तो ए साधु कोप्योथको सघळा लोकने भस्म करशे. ॥ २८ ॥

अर्थः-अ० नमाडा छे पि० वांसालगे उ० मस्तक जेहना प० लांबी कीधी छे बा० बाहा अ० नथी अंग उपांग हलाववारुप चे० चेष्टा जेहने नि० फाटि अ० आंख छे जेहनी रु० रुधिर व० वमता छे । उ० उंचा मु० मुख छे जेहनां नि० बाहिर निकळ्या छे जी० जिभ अने ने० नेत्र जेहनां ॥ २९ ॥

मूलः-अवहेडियं पिट्ठिसउत्तमङ्गे पसारिया बाहु अकम्मचेट्ठे ।
निब्भेरियच्छे रुहिरं वमन्ते उड्ढंमुहे निग्गयजीहनेत्ते ॥ २९ ॥

लीए नहीं, परिग्रह, स्त्री, क्रोध, मांन, माया, लोभ ए दुर्गतीना दातार जाणीने प्रत्याख्याने करी परीहरी इंद्रीयोने दमन करतो थको प्रवर्ते. १ || ४१ ||

अर्थः—सु० भलीपरे सं० आवता रुंध्या छे आश्रव जेणे। पं० पांच सं०संवरे करी । इ० ए मनुष्यलोकने विषे।जी० असंजम जीवतव्यने अ०अणवांछता थका । वो०ममताभावने अणकरवे करी वोसराव्युंछे का० सरिर जेणे सु० मनजोगे करी पवित्र । च० सुश्रुपा अणकरवे करी त्यजो छे दे० देह जेणे । एहवा जे साधु ते । म० मोटो छे कर्मशत्रूनो ज० यज्ञ जेहनेविषे एहवा ज० यज्ञमांहे सि० श्रेष्ठ प्रधान यज्ञने ज० करे ||४२||

मूलः—सुसंवुडो पञ्चहि संवरेहिं इह जीवियं अणवकङ्खमाणो ।
वोसट्ठकाओ सुइचत्तदेहो महाजयं जयति जन्नसिट्ठं || ४२ ||

गाथा ४२ भावार्थः—पांच संवरे करी पांच आश्रव जेणे भलीपेरे रुंध्या छे, अने ए मनुष्यलोकने विषे असंयम जीवतव्य अणवंछताथका कोइ अतीचार लगाडे नहि ने निर्मळव्रत पाळवे करी पवीत्र अने परीसह सेहेवे करी शरीरनी शुश्रुपा जेणे तजेली छे अने मोटा कर्मरुपी शत्रुने जीतवा एवो साधु उत्तम यज्ञ करे.||४२||

अर्थः—हवे विप्र बोल्या के० कोण ते० तमारो जो० अग्नि के० कोण य० वली । ते० तमारे जो० अग्निनुं ठा० थानक । का० कोण ते० तुमारे सु० चाटुवा । कं० कोण च० वली ते० तमारे का० गोर संधुकर्ण || ए० इंधण य० वली ते० तमारे क० कोण सं० उपद्रव्य टाळवाने सांति करवाने अर्थे मंत्रनी रुचि ते

गाथा ३१ भावार्थः—हे भगवन्! मूढ अज्ञानी बाळकोए तमने हीला, निंद्या, पीड्या व अपराध क्षमा करो अने कृपीतो मसन्न चित्तने महा मसाद (महेरबानी) वंत होय ने मुनिश्वर तो क्रोधवंत न होय ॥३१॥

अर्थः—हवे साधु बोल्या पु० पुर्वकाळे च० पुनः इ० वर्तमानकाळे अ० अनागत काळे च० पुरणे। म० मदेष न० नहि मे० मुजने अ० छे को० अल्प मात्र पण। ज० जक्ष हु० जेहभणी वे० वैयावचने पक्षपातने कु० करे छे त० ते माटे हु० एमज। ए० ए ह० हण्या कु० कुमार ॥ ३२ ॥

मूलः—पुविं च इण्हिं अणागयं च मणप्पदोसो न मे अत्थि कोइ।
जक्खा हु वेयावडियं करेन्ति तम्हा हु एएहि हया कुमारा ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—ते वारे यती कहेता हवा के हे विप्रो! पहेलां, हवणां, ने आगे मनमां पण मारे कोइना उपर द्वेष नथी। तेवारे ब्राम्हणो कहेता हवा के हे स्वामी? तो ए कुंवरोने कोणे पछाड्या? तेवारे यती कहेता हवा के हे महानुभावो! मारा विनय वैयावचने अर्थे ए यक्ष देवताए तमारा कुंवरोने हण्या, मार्या ने काष्ट समान करेला छे? ॥ ३२ ॥

अर्थः—हवे ब्राम्हण बोल्या अ० सूत्रना अर्थने च० पुनः ध० यतीना धर्मने च० वळी वि० विशेषे जाणनारा तु० तुमे न० नन रि० वळी कु० कोपो भू० हद्वंनी प० मज्ञाछे जेहनी तु० तुम्हारा तु० निश्चे पा० पगनो स० शरण उ० करी छुं अम्हे। स० एकठा स० सर्व ज० जनेकरी सहित। अ० अम्हे ॥ ३३ ॥

मूलः—अत्थं च धम्मं च वियाणमाणा तुब्भे न वि कुप्पह भूइपन्ना।

पवित्र ति० तिर्थ पुन्य क्षेत्र अथवा सं० छे ति० संसाररूप समुद्र तरवाना उपायभूत क० कोहनेविषे सि० नहाए थके व० अथवा वली र० कर्मरजने ज० टाळोछो ॥ आ० कहे नो० अम्हने । सं० हे संजती ज० हे जक्षना पू० पुज्यनिक । इ० वांछोछो ना० जाणवो भ० तमारी स० समिपे ॥ ४५ ॥

मूलः—के ते हरए के य ते सन्तितित्थे कहिं सिणाओ व रयं जहासि ।

आइक्ख नो संजय जक्खपूइया इच्छामो नाउं भवओ सगासे ॥ ४५ ॥

गाथा ४५ भावार्थः—तेवारे विप्रो कहेता हवा के हे यक्षना पुजानिक संयति ? तुमारे द्रहकोण ? संसारसमुद्रथी तरवानुं पुण्यक्षेत्र (तीर्थ) कीयुं ? अने कीहां स्नान करवाथी कर्मरजने टाळोछो ए अर्थ तमारां समीपे जाणवा इच्छीये छीये ! माटे अमने कहो. ? ॥ ४५ ॥

अर्थः—हवे साधु बोल्या । ध० दया धर्मरूप द० द्रह वं० ब्रह्मचर्यरूप सं० पवित्र ति० तीर्थ पुन्य क्षेत्र तीर्थ । वली केहवोछे अ० निर्मळछे । अ० आत्माने प० भलीछे ले० शुकलादि लेश्या जेहने विषे एहवो द्रहछे। ज० जे एहवा द्रहनेविषे । सि० न्हायोथको वि० कर्म मलरहित थाय वि० कलंकरहित थाय । सु० अतिशे सी० सीतली भू० भूतथको हुं प० टाल्युं छे । दो० कर्मरूप दोषने ॥ ४६ ॥

मूलः—धम्मे हरए बम्भे सन्तितित्थे अणाविले अत्तपसन्नलेसे ।

जहिं सिणाओ विमलो विसुद्धो सुसीइ भूओ पजहामि दोसं ॥ ४६ ॥

गाथा ४६ भावार्थः—तेवारे साधु कहेता हवा के हे विप्रो ! अहींसादी धर्मरूप द्रह ब्रह्मचर्यरूप पुण्यक्षेत्र

मोगवो! तेवारे महात्माए तेनो घणो आग्रह देखी ते अन्नपाणी मासखमणने पारणे लिधे। ॥ ३५ ॥

अर्थः—त० ते यज्ञना पाडानेविषे गं० सुगंधनो उ० पाणीनो पु० फुलनो वा० वरसाद वरस्यों। दि० प्रधान त० तिहांज व० द्रव्यनी धा० धारा ग० पुनः वु० वुठी ॥ प० वजाडि दु० दुंदुभी सु० देवताए। आ० आकाशनेविषे अ० आश्चर्यकारी दा० दांन दिधुं च० वली घु० निरघोष कीधो देवताए ॥ ३६ ॥

मूलः—तहियं गन्धोदयपुप्फवासं दिव्वा तहिं वसुहारा य वुट्ठा।

पहयाओ दुन्दुहीओ सुरेहिं आगासे अहो दाणं च घुट्ठं ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ भावार्थः—ते यतीए आहार कीधो तेवारे देवताए सुगंधी पाणीनो, पुष्पनी ने सुवर्ण द्रव्यनी वृष्टी करीने आकाशने विषे वाजींत्र वगाडी अहोदान महोदान एम उद्घोषणा करी. ॥ ३६ ॥

अर्थः—स० प्रत्यक्ष खु० निश्चे दी० दीसे छे त० तपनो वि० विशेष। न० न दी० दीसे जा० जातिनो वि० विशेष को० कांइ थोडो पण। सो० चंडालना पु० पुत्र ह० हरिकेशी नामे सा० साधु। ज० जे साधुनी से० एहवी इ० ऋद्धि म० अतिशयवंत महात्मवंत ॥ ३७ ॥

मूलः—सक्खं खु दीसइ तवोविसेसो न दीसई जाइविसेस कोई।

सोवागपुत्तं हरिएससाहुं जस्सेरिसा इड्ढि महाणुभागा ॥ ३७ ॥

गाथा ३७ भावार्थः—ते वारे ब्राह्मणो केहेता हवा के ए प्रत्यक्ष तपनोज महीमा देखायछे, पण जातीनो कांइ

अर्थः—जा० जातिना प० पराभव्या थका ख० अलंकारे का० कीधो नि० नियाणो तु० पूरणे ह० हस्तनागपुर नगरने विषे चु० चुलणी राणीनी कुखने विषे ब० ब्रह्मदत्त उ० उपन्यो प० पदम गु० गुलम नामा विमानथकी चवीने १

मूलः—जाईपराइओ खलु कासि नियाणं तु हत्थिणपुरम्मि ।
चुलणीए बम्भदत्तो उववन्नो पउमगुम्माओ ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—चंडाळनी जातिए पराभव्यो थको संभुति साधुये हस्तीनागपुर नगरे नियाणुं कर्युं त्यांथी मरी ते पहेला देवलोकमां नळनी गुलम विमानमां गया अने त्यांथी चवीने ब्रह्मराजानी चुलणी राणीनी कुक्षीने विषे ब्रह्मदत्त उपन्यो. ॥ १ ॥

अर्थः—कं० कंपीलपुर नगरे सं० उपन्यो ब्रह्मदत्त चि० चित्तरुपिनो जीव पु० वली जा० उपन्यो पु० पुरिमताल नामा नगरने विषे से० सेठना कु० कुलने विषे वि० निर्मल ध० धर्मने सो० सांभलीने प० प्रवर्ज्या दीक्षा लीधी ॥ २ ॥

मूलः—कम्पिल्ले सम्भूओ चित्तो पुण जाओ पुरिमतालम्मि ।
सेट्ठिकुलम्मि विसाले धम्मं सोऊण पव्वइओ ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—संभुत (उर्फे ब्रह्मदत्त) चक्रवर्ति कंपीलपुर नगरने विषे उपन्यो अने पुरिमताल नगरने विषे विस्तिर्ण कुळवाळा इभश्रेष्ठी (नारसें धनुष्यनो हाथीने उपर ब्रणसें धनुष्यनी अंबाडी एवो हस्ती- [illegible]) पडे तेना घरमां धन होय तेना कुळने विषे चित्त उपन्यो. तेणे साधुनी पासे धर्म

... दो कैम । अ० करो नो० अम्हने सं० हे रांनती ज० हे यज्ञना पू० पुज्यनीक ॥ फ० केम ... भ०भवत्यों रे० हे भि० साधु व० अम्हो ज० यज्ञने करुं । पा० पाप ... भव्यो करोछो ? ॥ ३९ ॥
पु० भव्या यज्ञने कु० तीर्थंकर व० कहे ॥ ४० ॥

मूलः—कहं च रे भिक्खु वयं जयामो पावाइ कम्माइ पुणोल्लयामो ।
अक्खाहि नो संजय जक्खपूइया कहं सुजट्ठं कुसला वयन्ति ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः-हवे ब्राह्मणो पुछता हवा के हे यज्ञना पुजनिक भिक्षु ! अमे केम चालीए, अने केवी क्रिया करीए के जेथी पापकर्म दूर थाय अने भव्यो यज्ञ तत्त्वज्ञानीयें केवो कहेलछे ते अमने कहो.॥४०॥

अर्थः—छ० छकायनो अ० आरंभ अणकरतो थको । मा० मृषा ने अ० अदत्तने च० पुनः अ० अणसेवताथका । प० परिग्रहने इ० स्त्रीओने मा० मान मा० मायाने । ए० ए पुर्वे कह्या तेहने प० माठा जाणीने प० मवर्ते दं० इंद्रिने दमता थका ॥ ४१ ॥

मूलः—छज्जीवकाए असमारभन्ता मोसं अदत्तं च असेवमाणा ।
परिग्गहं इत्थिओ माण मायं एवं परिन्नाय चरन्ति दन्ता ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थः-तेवारे साधु कहेता हवा ? छकाय जीवनुं रक्षण करे, मृषावाद बोले नहि, अदत्त

मूलः—आसिमो भायरा दो वि अन्नमन्नवसाणुगा ।
अन्नमन्नमणूरत्ता अन्नमन्नहितेसिणो ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—पाछले चंडाळना भवे आपणे बे भाइ हता तथा आपणे बे भाइ चंडाळना कुळने विषे अन्योअन्य वशवर्ति अने मांहोमांही धर्मस्नेहवंतने परस्पर अनुरक्तने मांहोमांही हितना वंच्छक हता ॥५॥

अर्थः—दा० दासपणे द० दशार्ण देसने विषे आ० हता मि० मृग हता का० कालंजर न० पर्वतने विषे हं० हंस हुता म० मृतगंगा नदीना ती० तीरने विषे सो० चंडाल हुता का० कासी भू० भूमीनेविषे ।६।

मूलः—दासा दसण्णे आसी मिया कालिञ्जरे नगे ।
हंसा मयङ्गतीरे सोवागा कासिभूमिए ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—पहेले भवे दशार्ण देशने विषे बे दास हता, बीजे भवे काळंजर पर्वतने विषे बे मृग हता, त्रीजे भवे मृत गंगानदीने तीरे बे हंस हता, चोथे भवे काशी देशने विषे बे चंडाळ हता. ॥ ६ ॥

अर्थः—दे० देवता य० वळी दे० देवलोकने विषे हुता । आ० हुता अ० अम्हे आपणे बे म० मोटी रुधिना धणी । इ० ए नो० प्रत्यक्ष छ० छठी जा० जाती अ० अन्योऽन्य जा० जुइजुइ ॥ ७ ॥

मूलः—देवा य देवलोगम्मि आसि अम्हे महिड्ढिया ।
इमा नो छट्ठिया जाई अन्नमन्नेणं जा विणा ॥ ७ ॥

मूलः—के ते जोई के य ते जोइठाणे का ते सुया कं च ते कारिसङ्गं ।
पहाय् ते कयरा सन्ति भिक्खू कयरेण होमेण हुणासि जोइं ॥ ४३ ॥

गाथा ४३भावार्थः—तेवारे विमो कहेता हवा के अहो साधु तमारे अग्नि केउ? अग्निनुं स्थानक कीयुं? अग्निमां घृत घाल्वानो चाटवो कीयो? इंधणां कीयां? छांणा समुले करी अग्निसंधुकीगे एवोकारीश (छांणानो गोर) कीयो ने शांति पाठरूप मंत्रकीयो? अने आहुती केइ. ? ॥ ४३ ॥

अर्थः—हवे साधु बोल्या । त० तपरूप जो० अग्नि जी० जीवने जो० अग्निनो ठा०स्थानक। जो० शुभ मन वचन कायाना जोगरूप ते सु० चाटुवा स० शरिररूप का० गोर संधूकणके क० कर्मरूप इ० इंधणां सं० संजमने विषे आत्माने जो० जोडयो ते सं० सांती करवानो मंत्र पाठ हो० एहवो होम हु० होमो छो इ० ऋषीश्वरोने प० भलो ए कर्त्तव्य ॥ ४४ ॥

मूलः—तवो जोई जीवो जोइठाणं जोगा सुया सरीरं कारिसङ्गं ।
कम्मेहा संजम जोगसन्ती होमं हुणामि इसिणं पसत्थं ॥ ४४ ॥

गाथा ४४ भावार्थः—तेवारे साधु कहेतो हवो के अहो विमो? अमारे जीवने अग्निनुं स्थानक, तपरूप अग्नि, शुभ मनवचन कायाना योग व्यापाररूप चाटवा, शरीररूप कारीश (छांणानोगोर), आठ कर्म रूपीयां इंधणां, संयम व्यापाररूप शांतिपाठ एहवो यश ऋषीश्वरने प्रसन्न (भलो) कहेल छे माटे एवो होम हुं करूंछुं. ॥ ४४ ॥

अर्थः—हवे विम बोल्या । के० कोण ते० तमारे ह० द्रह के० कोण य० वली ते० तमारे सं० ॥ संति

...मास मास खमणनी तपश्चर्या करी इत्यादिक शुभ कृत्य करेलां तेनां फळ आज हुं भोगवुं छुं, पण तारां शुभ कर्म क्यां गयां अने ए शुं थयुं ! ! ! ॥ ९ ॥

अर्थः—हवे मुनि बोल्या स० सर्व सु० रुडो तपादिक आचर्यो ते स० फल सहित होय न० मनुष्य सर्व जीवने । क० कीधा क० कर्मनो अणभोगवे न० नथी मो० मुकाववो । अ० द्रव्ये करी क० शब्दादिक कामे करी य० वळी उ० ए बेहु प्रकारे करी । आ० आत्मा म० माहरो पु० पुन्यना फ० फले करी उ० सहित ॥ १० ॥

मूलः—सव्वं सुचिण्णं सफलं नराणं कडाण कम्माण न अत्थि मोक्खो ।
अत्थेहि कम्मेहि य उत्तमेहिं आया ममं पुण्णफलोववेए ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थ—तेवारे चित्तमुनि कहेता हवा के हे ब्रह्मदत्त ! पुन्य करेलां ते सर्व मनुष्यादिकने उदय आवे ने ते कर्म भोगव्या सिवाय छुटको थाय नहि केमके द्रव्ये करी तथा शब्दादिक काम भोगे करी मारो आत्मा पण पुन्यफळे करी सहितज तुं जाणजे. ॥ १० ॥

अर्थः—जा० जेम तुं ताहरा आत्माने जाणे छे सं० हे संभूत आत्माने एहवो जाणे छे म० मोटा महातमपणो म० महर्द्धिकपणो । पु० पुन्यने फ० फलेकरी उ० सहित ते ताहरा आत्माने जेम एहवो जाणे छे । चि० चितने ऽ० पण जा० जाणो त० तेमज रा० हे राजन । इ० ऋद्धि जु० ज्योति त० ते चित्रने वि० पण य० जे धम्मी प्प० घणा हता एम जाणे ॥ ...

मिथ्यात्वादिक मेलरहित शुक्लादिक निर्मळलेश्या छे, एवा धर्मरूपीया द्रहने विषे स्नान करवाथी आत्मा कर्मरूपी मेल कलंकरहित शुद्ध थाय, अने शीतळभूत थयो थको सर्व कर्मरूप दोषने हुं छांडुं छुं. ॥ ४६ ॥

अर्थः-ए० पूर्वोक्त सि० स्नानने कु० तीर्थंकरे दि० दीठो । म० ए मोटो सि० स्नान इ० ऋषिश्वरोने प० मन्यो । ज० ज्यां सि० न्हाया थका वि० मल मेल रहित वि० रागादिक कलंक रहित थाय । म० मोटा ऋषिश्वर उ० प्रधान ठा० मुक्तिरूप थानकने प० पाम्या त्ति० एम बे० हुं कहुं छउं ॥ ४७ ॥

मूलः-एयं सिणाणं कुसलेहि दिट्ठं महासिणाणं इसिणं पसत्थं ।
जहिं सिणाया विमला विसुद्धा महारिसी उत्तमं ठाणंपत्त ॥ ४७॥ त्ति बेमि

इति हरिएसिज्जं नाम द्वादशं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ १२ ॥

गाथा ४७ भावार्थः—ए स्नान तत्वज्ञानीए कह्युं अने ए उत्तम स्नान ऋषीश्वरोने भलुं कह्युं छे के ज्यां स्नान करवाथी कर्मरूपी मेल रहित ने रागादिक कलंक रहित थइ मोटा ऋषीश्वर मुक्तिरूप उत्तम स्थानके पाम्या. एम सुधर्मास्वामी पोताना जंबु नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबु ? जेम में श्री महावीर देव स्वामी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम में तुज प्रत्ये कह्युं. ॥ ४७ ॥ इति श्री बारमा हरकेशी बळ मुनिना अध्ययननो भावार्थ संपुर्ण. १२. ए बारमा अध्ययनने विषे तप बताव्यो ए तपना करनारे नियाणुं न करवुं, ते माटे तेरमुं अध्ययन कहीये छीये.

नथी। काम गुण केहवा छे वा० अज्ञानीने अ० अभिराम मुं० मनोहर वहाला छे वली केहवा छे दु० दुखना आवेश मु० कारण छे अथवा दुखना मवाह छे एहवा कामगुणने विपे सुख नथी, साधुने सुख छे, साधु केहवा छे वि० निवर्त्या छे का० कामगुणथी वली केहवा छे। त० तपरूप ह० धन छे जेहने वली केहवा छे। सी० सीलना जे गु० गुण तेहने विपे र० राता छे। एहवा साधुने ॥ १७ ॥

मूलः—बालाभिरामेसु दुहावहेसु न तं सुहं कामगुणेसु रायं।
विरत्तकामाण तवोहणाणं जं भिक्खुणं सीलगुणे रयाणं ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थ—हे राजन्! ए कामभोग बाळ (अज्ञानी)ने मनोहर छे पण कामभोगना गुणने विपे सुख नथी अने सुख तो काम भोगथी विरक्त थएला अने तपरुप धनना धणी अने शियळना गुणने विपे रक्त एवा साधुने छे, तेवुं सुख बीजे ठेकाणे नथी. ॥१७॥

अर्थः—न० हे नरना इंद्र। सो० चंडालनी जा० जाति प्रते ग० पाम्या। दुहओ० एहवी आपण बेहुनी नराणं० नर मनुष्य मांहि। अहमा० अधर्म जा० जाति आपणी हती। जं० जे जातिने विपे व० आपण बे। सव्व० सर्व ज० लोकने वेस्सा० द्वेषकारी। व० वसता य० हुवा सोवा० चंडालना निवेसण० घरने विपे ॥१८॥

मूलः—नरिंद जाई अहमा नराणं सोवागजाई दुहओ गयाणं।
जहिं वयं सव्वजणस्स वेस्सा वसी य सोवागनिवेसणेसु ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः—हे नरेंद्र! जे मनुष्यनी जातिमांथी अधमजाति एवी चंडालनी जातिने विषे

... दासाग्रहण करा. ॥ २ ॥

अर्थः—क० कंपिल्लपुर प० पुरणे न० नगरने विषे । स० एकठा मिल्या दो० ते बि० बन्नी चि० चित्र १ सं० संभूत २ सुं० सुख दु० दुःखना फ० फलना वि० विपाक । क० कहे छे ते० ते ते इ० मांहोमांहि ॥३॥

मूलः—कम्पिल्लम्मि य नयरे समागया दो वि चित्तसम्भूया ।
सुहदुक्खफलविवागं कहन्ति ते इक्कमिक्कस्स ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—चित्त अने संभूत ए बन्ने भाइ कंपील्पुर नगरने विषे एकठा मल्या ने मांहोमांहे सुख दुःखना फळ भोगव्यां ते कहेता हवा. ॥ ३ ॥

अर्थः—च० चक्रवर्ति म० महा रुद्धिनो धणी ब० ब्रह्मदत्त नाम म० महा यशवंते भा० भाइ प्रते ब० घणो मा० मानेकरी । इ० एहवा व० वचनने अ० बोलतो हवो. ॥ ४ ॥

मूलः—चक्कवट्टि महिड्ढीओ बम्भदत्तो महायसो ।
भायरं बहुमाणेणं इमं वयणमब्बवी ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—ब्रह्मदत्त बारमो चक्रवर्ति मोटी रूद्धिनो धणी अने महा ऐश्वर्यवंत ते पाछला भवना भाइने बहु मानसहित एम कहेतो हवो. ॥ ४ ॥

अर्थः—आ० हुता अ० आपणे अम्हो भा० भाइ दो० बेहु वि० पण ॥ अ० मांहोमांहि व० वरतता हता । अ० मांहोमांहि अ० स्नेहवंत अ० मांहोमांहि हि० हितना वंछक हता. ॥ ५ ॥

गाथा २० भावार्थः—तेज तुं हे राजन् ! मोटा महात्म्यनो धणीने मोटी ऋद्धिनो धणी आ काळने विषे छे ते पुन्यना फळे करी सहित छे माटे हवे असास्वता भोगने छांडीने मोक्षना हेतुए संसारथी नीकळ ! ने चारित्र ग्रहण कर ! ॥ २० ॥

अर्थः—इ० ए मनुष्य संबंधी अ० असास्वता जी० आउखाने विषे रा० हे राजन ध० अतिशे तु० पुरणे । पु० पुन्यने अ० अणकरतो थको पुरुष से० ते पुरुष सो० पश्चाताप करे म० मरणने मु० मुखे उ० पहुतो थको । ध० धर्मने अ० अणकरवे करी प० पर लो० लोकने विषे ॥ २१ ॥

मूलः—इह जीविए राय असासयम्मि धणियं तु पुण्णाइ अकुव्वमाणो।
से सोयई मच्चुमुहोवणीए धम्मं अकाऊण परम्मि लोए॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः—हे राजन् ! ए मनुष्यनुं जीवतव्य असास्वतुं छे अने पुन्यनो तथा धर्मनो अणकरनार पुरुष मर्णने मुखे तथा परलोके पहोंच्यो थको पश्चाताप करशे. ॥ २१ ॥

अर्थः—ज० जेम इ० ए लोकने विषे सी० सिंह य० पुरणे मि० मृगने ग० ग्रहिने लेइ जाय ॥ तेम म० मरण रुप सिंह ते न० नर मनुष्यने ग्रहीने ने० पहूचाडे परलोके लेइ हु० निश्चे अं० अंतकालने विषे न० नहि त० तेहने मा० माता व० अथवा पि० पिता व० अथवा भा० भाइ । का० अंतकालने विषे त० ते पोताना आउखाना भागना सह० देणहार । भ० होय नहि एटले माता प्रमुख पोताना आउखाना भाग देइ नहि जे जीवतो रहे ॥ २२ ॥

पणी छही [illegible] पछे भवे आपणे वे जुदा जुदा उपन्या. ॥ ७ ॥

अर्थः–हवे चित्रमुनि बोल्या । क० कर्म केहवा नि० नियाण प० प्रकर्षे कीधा । तु० ते रा० हे राजान वि० विशेषे चिं० चिन्तव्या एहवे तपनो फल मागी लीधो । ते० ते नियाणा कर्मना लीधा ॥ फ० फलने वि० विपाके करी वि० वियोगने उ० पाम्या जुजुआ उपना ॥ ८ ॥

मूलः–कम्मा नियाणपयडा तुमे राय विचिन्तिया ।
तेसिं फलविवागेण विप्पओगमुवागया ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थ—त्यारे मुनि कहेता हवा के हे राजा! तपे सनंतकुमार नामे चोथा चक्रवर्तिनी पदवीना नामे भी रत्नने देखी भोग वांछती नियाणारूप कर्म बांध्युं ते नियाणानां कर्म करी आपणे वे जुदा जुदा उपन्या ने वियोग पाम्या. ॥ ८ ॥

अर्थः–हवे चक्रवर्ति बोल्या स० सत्य कर्तव्य सो० माया कपट रहित तप पवित्र कर्तव्य ए वेहुए करी प० कीधा उपराज्या ने क० कर्म प० मने पु० पुर्वे भवे क० कीधा हता ते० ते कर्म अ० आज हुं प० भोगवुं छुं कि० सुं वली पु० चित्रनी चि० हे चित्र चि० पण ते० ते पुन्य नथी भोगवतो त० जेम हुं भोगवुं छुं तेम ॥ ९ ॥

मूलः–सच्चसोयप्पगडा कम्मा मए पुरा कडा ।
ते अज्ज परिभुंजामो किं नु चित्ते वि से तहा ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थ—त्यारे ब्रह्मदत्त कहेतो हवो के पाछला भवने विषे हुं सत्य बोलतो [illegible]

गाथा ११ भावार्थ—हे संभूति ! जेम तुं तारा आत्माने मोटुं महात्म्यने महर्धिकरणुं पुन्यफले करी सहित जाणेछे तेमज चित्तने पण हे राजन्! तुं जाणजे, कारणके ऋद्धि द्युति कांति चित्तने पण घणी हती.॥११॥

अर्थः-म० मोटो रु० जीवादिक द्रव्य गुण पर्यायादिक अर्थरूप छे जेहमांहि एहवी, वली गाथा केहवी छे व० वचने करी अ० थोडी गा० एहवी गाथा चित्रे गी० कही न० मनुष्यनां सं० वृंद म० मांहि ॥ जं० जे गाथा सांभळीने भि०साधु सी० चारित्र गु० ज्ञान ए बेहुए करी उ० सहितछे एहवो जे साधु ते ते ॥ इ० ए जिन प्रवचनने विषे ज० सावधान जतनवंत होता हवा स० श्रमण साधु म० हुं जा० हुओ ॥ १२ ॥

मूलः-महत्थरूवा वयणप्पभूया गाहाणुगीया नरसङ्घमज्झे ।
जं भिक्खुणो सीलगुणोववेया इह ज्जयन्ते समणो मि जाओ ॥१२॥

गाथा १२ भावार्थ—जेमां परमार्थ घणो ने वचन थोडां एवी गाथा ऋषिश्वरे माणसना वृंदमां कही के जे गाथा सांभळीने साधु ज्ञान चारित्रादिक गुणे सहितथका जीनवचनने विषे उद्यमवंत होय ते गाथा में पण सांभळीने वैराग्य उत्पन्न थवाथी हुं संयति तपस्वी थयो. ॥ १२ ॥

अर्थः-हवे चक्रवर्ति बोल्या उ० उंचा आवास १ उ० बीजो उदय २ ॥ म० त्रीजो मधु ३ क० चोथो कर्क ४ व० वळी ब० पांचमो ब्रह्म ५ । प० कथा ए पांच आ० आवास प० पुरणे र० रमणीक ॥ इ० ए कथा ते गि० घरने चि० हे चित्र ध० धन प्प० प्रभूत घणा धनने । प० अंगीकार करी पाम्ये गु० सर्व गुणेकरी

राजाने म० महाऋद्धिना धणीने का० काम भो० भोगने विषे गि० गृद्धपने नि० नियाणुं अ० शुभ क० कीधुं ॥२८॥

मूलः—हत्थिणपुरम्मि चित्ता दट्ठूणं नरवइं महिड्ढियं ।
कामभोगेसु गिद्धेणं नियाणमसुहं कडं ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः—हे चित ! हस्तिनागपुरने विषे महर्धिक शनंतकुमार चक्रवर्तिनी ऋद्धि देखीने कामभोगने विषे हुं गृद्ध थयो तेवारे में अशुभ नियाणु कर्युं. ॥ २८ ॥

अर्थः—त० तेनियाणाथकि मे० मने अ० अणानिवृत्त्या ॥ इ० ए मत्यक्ष ए० एहवो फ० फलउदय आव्यो छे ॥ जा० जाणतोथको वि० पण जं० जेचारित्र ध० धर्मने हुं अंगीकार करी सकतो नथी ॥ का० काम भो० भोगने विषे मु० मुर्छाणोछुं तेमाटे ॥ २९ ॥

मूलः—तस्स मे अपडिकन्तस्स इमं एयारिसं फलं ।
जाणमाणो वि जं धम्मं कामभोगेसु मुच्छिओ ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः—ते नियाणुं में आलोव्युं नहि एटले तेनो मिच्छामि दुक्कडं दीधो नहि तेथी मारे ए अत्यादिक मत्यक्ष फळउदय आव्युं जे भणी चारित्र धर्मनो मार्ग हुं जाणुं छुं अने ए धर्मनां फळ जाणुं छुं, पण ए कामभोगने विषे मुर्छित थयो थको ए चारीत्रधर्महुं अंगीकार करी शकतो नथी. ॥ २९ ॥

अर्थः—ना० हाथी ज० जेम पं० कादवेकरि सहित ज० जळने विषे पाणीने विषे अ० खुतोथको । द० देखीने थ० थळने न० न अ० पावे ती० कांठाने ॥ ए० [illegible]

आपणे बे हता अने ए जातिने विषे आपणे सर्व लोकने द्वेषकारी निंदनीकने अप्रीतिना करणहार एवा चंडाळना घरने विषे वसेला हता. ॥ १८ ॥

अर्थः-तीे० ते प० पुरुषे जा० जातिने विषे उ० पुनः पा० पापकरणीने विषे वु० रम्या गु० आपण बे सो० चंडाळना नि० घरने विषे । स० सर्व लो० लोकने दु० निन्दनीक हता । इ० आ भवने विषे तु० पुरणे रीपी पामि छने क० शुभ कर्म पु० पुर्व भवने विषे क० कीधा हुता ते थकी संचय पाम्यो छे ॥१९॥

मूलः—तीसे य जाईइ उ पाविंयाए वुन्छामु सोवागनिवेसणेसु ।

सधस्स लोगस्स दुगंछणिज्जा इहं तु कम्माइ पुरे कडाइं ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः-ते पापनी करणहारी एवी चंडाळनी जाति पाम्या थका ते चंडाळना घरमां रह्या थका सर्व लोकोने निंदनीक हता, अने हवे आ भवने विषे उत्तमजाति ऋद्धि पाम्याथी पूर्व भवने विषे शुभकर्म करेला तेनोज प्रताप छे. ॥ १९ ॥

अर्थः-सो० ते संभुतनो जीव इदा० हवडा अ०छुं रा० हे राजन म० मोटा माहात्मनो धणी म० मोटी ऋद्धिनो धणी पु० पुन्यना फ० फल उ० सहित छे । हवे च० छांडिने भो० भोगने अ० असास्वताने आ० चारित्र लेवाने हे० हेतुए अ० निकळ हे राजन संसारथी ॥ २० ॥

मूलः—सो दाणि सिं राय महाणुभागो महिड्ढिओ पुण्णफलोववेओ ।

चइत्तु भोगाइ असासयाइं आदाणहेउं अभिणिक्खमाहि ॥ २० ॥

करणीने क० कर । रा० हेराजन् ॥ ध० गृहवासे रहेछेत धर्मने विषे ठि० रक्षाधका स० सर्व प० जीवने कं० दयानो पालणहार थाय । तो० ते आर्यकरणी तेमाटे हो० थाइस्य दे० देवता इ० एमनुष्य नाभव थकी वि० विक्रयसरिरनो करणहार देव ॥ ३२ ॥

मूलः—जइ तं सि भोगे चइउं असत्तो अज्जाइ कम्माइ करेहि रायं ।
धम्मे ठिओ सव्वपयाणुकम्पी तो होहिसि देवो इओ विउव्वी ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थ—अहो राजन् ? जोतुं भोग छांडवाने समर्थ नहि तो तुं जीव दयादिक आर्य कर्म कर ? जो ग्रहस्थावासने विषेरहीने सर्व जीव दयादिक ग्रहस्थ धर्म करीश ? तोपण मनुष्यना शरीरथी वैक्रेय शरीरनो धणी एवो देवता थइश ॥ ३२ ॥

अर्थः—न० नहि तु० तुजने भो०भोगने च० छांडवानी बु० बुद्धी । गि० लुब्ध अ० छे आ० आरंभ अने । प० परिग्रहने विषे मो० निफल फोगट क० कीधो ए० एतलो वि० वचननो विलाप ग० मनत्योछुं हुं सझाय ध्यानने विषे ॥ रा० हेराजन् आ० जिनमार्ग आमंत्रीओ असि० छे एहवो हुं छुं ॥ ३३ ॥

मूलः—न तुज्झ भोगे चइऊण बुद्धी गिद्धो सि आरम्भपरिग्गहेसु ।
मोहं कओ एत्तिउ विप्पलावो गच्छामि रायं आमन्तिओ सि ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थ—जेवारे राजा प्रतिबोध न पाम्यो तेवारे मुनि कहेताहवा हे राजा ? भोग छांड-

मूलः—जहेह सीहो व मियं गहाय मच्चू नरं नेइ हु अन्तकाले ।
न तस्स माया व पिया व भाया कालम्मि तम्मंसहरा भवंति ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—जेमसिंह मृगने लइ जाय तेम काळ मनुष्यने अंतसमे लइ जाय तेवारे तेने माता-पिता अथवा भाइ पोताना आयुष्यनो भाग आपीने तेने जीवतो राखी शके नहिं ॥ २२ ॥

अर्थः—न० नहि त० तेहना दु० दुःखने वि० वेहची लेय नहि ना० नातिला । न० न मि० मित्र व० समुह वेहची न लीए. सु० बेटा वेहची न० न लीए भा० भाइ न० न लेय वेहची ए० एकलो स० पोतेज प० भोगवे दु० दुःखने । क० कर्मनो करणहार ए० एनेज अ० केडे जाय क० कर्म ॥ २१ ॥

मूलः—न तस्स दुक्खं विभयन्तिनाइओ न मित्तवग्गा न सुयानबंधवा ।
एको सयं पच्चणुहोइ दुक्खं कत्तारमेव अणुजाइ कम्मं ॥ २३ ॥

गाथा २१ भावार्थः—वळी परलोके गया थका तेनुं दुःखनातिला मित्र बेटा तथा भाइ वहेंची न लीए अने कर्मनो करणहार तेनेज पाछळ कर्म जाय, ने त्यां एकलो पोतेज दुःख भोगवे. ॥ २१ ॥

अर्थः—चे० छांडिने दु० मनुष्यने च० वळी च० पशु समुहने च० वळी । खे० उघाडी भूमिकाने गि० घी० घीमा छे जेहने एहवो थको अ० कर्मवशे परवश प० जीवने । प० पर भ० भव मते सु० स्वर्गादिक भवे पा० अथवा पा० नरकादिक भवे ॥ २४ ॥
घरने ध० धनने ध० धान्य सर्वे समुहने च० वळी स० सर्व पदार्थने छांडीने । स० पोताना कर्म अने आत्मा

देखता रा० राजा व० वचनने सु० सांभळो। मा० म क० करीश क० कर्मने प० मोटा मांस भक्षणादिक ॥ २६ ॥

मूलः—उवणिज्जई जीवियमप्पमायं वण्णं जरा हरइ नरस्स रायं।
पंचालराया वयणं सुणाहि मा कासि कम्माइं महालयाइं ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः—हे राजन्? आ आयुष्य निरंतर क्षय थाय छे ने आवीची मरणे निरंतर मरे छे अने मनुष्यना वर्णादिकने जरा (वृद्धावस्था) हरण करे छे, तेथी मारां वचन सांभळीने अहो! पंचाल देशना राजा! मोटा आरंभ जेवा मांसभक्षणादिक रौद्र (भयंकर) भुंडां कृत्य तुं न कर!!! ॥ २६ ॥

अर्थः—हवे राजा कहे छे अ० हुं अ० पण जा० जाणुं छुं जेमहिस ज० जेम ए० ए जगमांहि सा० हे साधु जं० जे मे० मुजने तु० तुम्हां मा० कहोछो व० वचनने ए० ए पूर्वोक्त वचनने पण। भो० भोगा० ए मे० प्रतिबंधना करनार ह० होयछे जे० जेथीज दु० छांडवा दोहिला अ० हे भले अ० अम्हसरिखा आ० कायरने ॥ २७॥

मूलः—अहं पि जाणामि जहेह साहू जं मे तुमं साहसि वक्कमेयं।
भोगा इमे संगकरा हवन्ति जे दुज्जया अज्जो अम्हारिसेहिं॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः—तेवारे राजा कहेतो हवो अहो साधु! जे तमे मने ज्ञान कहोछो ने उपदेश दियो छो ते हुं सर्वथी जाणुं छुं! महात्मा! ए भोग मुजने प्रतिबंधनुं कारण छे ने धर्ममांही अंतराय करे छे, पण मारा सरिखा अज्ञानी अने कायरने ए भोग छांडवा दोहीला छे, ॥ २७ ॥

अर्थः—तुं मयंतरिय ह० हस्तिनागपुरने विषे चि० चित्रसंभूति इ० देखीने० अंकारे न० नरनाथी

कुहस्था । न० नहि भि० साधुना म० मार्गने अ० पामीशुंनहीं ॥ ३० ॥

मूलः—नागो जहा पङ्कजलावसन्नो दट्ठुं थलं नाभिसमेइ तीरं ।

एवं वयं कामगुणेसु गिद्धा न भिक्खुणो मग्गमणुव्वयामो ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थः—जेम हाथी पाणी अने कादवमांही गुंच्यो थको किनाराने देखे पण नीकळी शके नहि तेम हुं कामभोगने विषे लुब्ध थयो यतीनो मार्ग आदरी शकतो नथी. ॥ ३० ॥

अर्थः—हवेचित्र मुनि कहेछे अ० अतिशे उतावळो जायछे कोण का० आउखा रूपकाल तु० शिघ्रजायछे रा० रात्रिदिन न० नहि य० वळी० पण भो० भोग पु० पुरुषने नि० नित्य सदाय थिररहे पुरुषना पुन्यरहितना उ० आक्रमीए भो० भोग जे ते पु० पुरुषने च० तजे कोनीपरे कोण जेम । खी० रहित । दु० वृक्षनी परे फ० फळरहित वृक्षने व० वळी प० पंखी ज० जेमतजेतेम ॥ ३१ ॥

मूलः—अच्चेइ कालो तूरंति राइओ न यावि भोगा पुरिसाण निच्चा ।

उविच्च भोगा पुरिसं चयंति दुमं जहा खीणफलं व पक्खी ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थ—वळी चित्रमुनि कहेछे के राजन ! रात्री दिवस उतावळा जवाथी आयुष्य क्षीण क्षीण थइछे ने भोगरूप मनुष्ये सामर्थ्यनाशथी अने जेम फळ रहित वृक्षने पंखी तजे तेम पुरुषने काम भोग तजीने जायछे. ॥ ३१ ॥

अर्थः—ज० जोतुं तुं अ० छे । भो० भोगने । च० छांडवाने अ० असमर्थ । अ० आर्य क० कर्मनी

...पासे आज्ञा मागीये छीये. ॥ ७ ॥

अर्थः—अ० हवे ता० पिता त० ते अवसरने विषे ते० ते मु० भावमुनिना । त० तपने वा० व्याघातकारी शास्त्र वचनने व० बोलतो हुओ ॥ इ० एहवी व० वाणीने वे० वेदना वि० जाण व० कहे छे । ज० जेम न० न हो० होय अ० अपुत्रीयाने लो० परलोक ॥ ८ ॥

मूलः—अह तायगो तत्थ मुणीण तेसिं तवस्स वाघायकरं वयामी।
इमं वयं वेयविओ वयन्ति जहा न होई असुयाण लोगो ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—हवे ते पिता भावचारित्रीयाना तपने विघ्नकारी वचन बोलतो हवो, अहो कुंवरो! आपणा वेदधर्ममां कह्युं छे के (श्लोक) अपुत्रस्यगतिर्नास्ति, स्वर्गोनैवच नैवच तस्मात् पुत्र मुखंदृष्ट्वा, पश्चाद्धर्मं समाचरेत् (इतिवेदवाक्यम्) अर्थ०अपुत्रीयाने स्वर्गनी गति नथी, तेथी हे पुत्र! तमे पुत्रनुं मुख जोइने पछी धर्मसमाचरो. ॥ ८ ॥

अर्थः—अ० भणीने वे० वेदने प० जमाडीने वि० ब्राह्मणने ॥ पु० पुत्रने प० थापीने गि० घरने विषे । जा० हे पुत्र । भो० भोगवीने भो० भोगने इ० स्त्री स० संघाते पछे । आ० अरण्यना वासी हो० होज्यो । मु० मुनी प० प्रशस्त भला ॥ ९ ॥

मूलः—अहिज्ज वेए परिविस्स विप्पे पुत्ते परिट्ठप्प गिहंमि जाया।

काश (अर्थात् ...) ...
एम राजाने पुर्णने मुनिगण. ॥ ३३ ॥

अर्थः-पं० पंचालदेशनो रा० राजा वि० पूरणे य० पवी व० ब्रह्मदत्त ॥ सा० साधु न० ते चित्तनो व० वचनने अ० अणकरीने । अ० अतिमोटा भुं० भोगवीने । का० कामभोगने । अ० मोटामो० ते राजा न० नरकने विषे प० सातमिए उपनो ॥ ३४ ॥

मूलः—पञ्चालराया वि य बम्भदत्तो साहुस्स तस्स वयणं अकाउं ।
अणुत्तरे भुञ्जिय कामभोगे अणुत्तरे सो नरए पविट्ठो ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थ—ब्रह्मदत्त चक्रवर्ति पंचाळ देशनो राजा साधुनुं वचन अणकरीने उत्कृष्ट काम भोगवीने सातसे ने सोळवर्षनुं आयुष्य भोगवीने उत्कृष्ट सातमी नरकना पांचमा अपइठाणा नरका वासाने विषे उत्कृष्टी तेत्रीस सागरोपमनी स्थितिए नारकीपणे उपन्यो. ॥ ३४ ॥

अर्थः-चि० चित्त वि० पण का० कामथी वि० निवर्त्तवानो का० अभिप्रायी उ० प्रधान चा० चारित्रनेत त० तपवंत म० मोटोऋषी अ० प्रधान सं० संजमने पा० पालीने अ० प्रधान सि० सिद्धि ग० गतिप्रत्ये ग० पहुतो त्ति० एम बे० हुं कहुंछुं ॥ ३५ ॥

मूलः—चित्तो वि कामेहि विरत्तकामो उदग्गचारित्ततवो महेसी ।
अणुत्तरं संजम पालइत्ता अणुत्तरं सिद्धिगइं गओ ॥ ३५ ॥ त्ति बेमि ॥

॥ इति चित्तसम्भूइज्जं अज्झयणं सम्मत्तं ॥ १३ ॥

...कुमार प० प्रकर्षे स० विचारीने। व० वचन बोलता हवा।११।

मूलः—पुरोहियं तं कमसो ऽणुणन्तं निमंतयन्तं च सुए धणेणं।
जहक्कमं कामगुणेहि चेव कुमारगा ते पसमिक्ख वक्कं॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—बे पुत्रने धने करी कामभोगना गुणादिक संसारी सुखने आमंत्रतो थको एवा पुरोहित प्रत्ये बंने कुंवारो विचारीने बोलता हवा. ॥ ११ ॥

अर्थः—ए बे काव्य युग्म। वे० वेद अ० भण्या थका। न० न भ० होय ता० त्राण रक्षाना करणहार। भु० जिमाड्या दि० ब्राह्मण नि० पोहता करे त० अंधकार मांहि अंधकार छे जिहां। त० अतिशे रौद्र नरकने विषे उपजे जा० जन्मेला य० वली पु० बेटा न० न ह० होय ता० त्राण। को० कोण णा० संभावनाये। ते० तादृशं अ० माने ए० ए पूर्वोक्त वचनने ॥ १२ ॥

मूलः—वेया अहीया न भवन्ति ताणं भुत्ता दिया निन्ति तमं तमेणं।
जाया य पुत्ता न हवन्ति ताणं को णाम ते अणुमन्नेज्ज एयं॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थ—अहो पिताजी! वेद भण्या थका जीवने, त्राणसरण नहि अने ब्राह्मणने धर्मबुद्धिए जमाडवाथी जीवने मिथ्यात्वनी प्राप्ति थाय अने पुत्र जन्म्याथका शरण न थाय तेमज ते नर्कादिक गतिए पडता जीवने राखी न शके, तो हे तात! ए तमारुं वचन अज्ञानी माने. ॥ १२ ॥

अर्थः—हे तात भोग केहवा छे ख० क्षण मे० मात्र सो० सुख...

[०] घणा का० काल दु० दुःख छे

संसारना भ० भयथकी ज० भोगने छोडिने । जि० [illegible]

मूलः—सकम्मसेसेण पुराकएणं कुलेसुदग्गेसु य ते पसूया ।

निव्विण संसारभया जहाय जिणिंदमग्गं सरणं पवन्ना ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—पूर्वे भवना करेल शुभकर्म भोगवतां शेष रही गयेल तेथी ऊत्तम ब्राह्मणना कुळने विषे वे पुत्रपणे ऊपन्या अने संसारना भयथकी उद्वेग पाम्या ने भोग छोडीने जिनकरनो ऊपदेशेलो एवा मोक्षमार्गनुं शरण ग्रहण कर्युं ? ॥ २ ॥

अर्थः—पु० पुरुषपणाने । आ० पाम्या कु० कुमार दो० वे ऊ० पन । पु० पुरोहित ते राजानो गुरु त्रिजो त० ते पुरोहितनी ज० जसा ए हेवे नामे प० पत्नी प० भार्यानो चोथो जीव । वि० विस्तीर्ण यशः कि० कीर्ति छे य० जेहनी त० तेमज उ० इषुकार नामा रा० राजा पांचमो । इ० अत्र भव आ भवने विषे दे० प्रधान स्त्रीदेवी क० कमलावती छठो जीव । य० पुरणे ॥ ३ ॥

मूलः—पुमत्तमागम्म कुमार दो वी पुरोहिओ तस्स जसा य पत्ती ।

विसालकित्ती य तहेसुयारो रायत्थ देवी कमलावई य ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—वे ब्राह्मणना पुत्र अने त्रिजो भृगु पुरोहितने चोथी तेनी स्त्री जसा, ए चार ब्राह्मणना कुळने विषे ऊपन्या अने विस्तीर्ण जेनी कीर्ति एवो पांचमो इषुकार राजाने छठी तेनी पटराणी कमळावती एने क्षत्रीकुळने विषे ऊपन्या । ए प्रमाणे छ ए जीव इषुकार नगरीमां पूर्व पुण्योदयथी एकठा थयाछे ॥ ३ ॥

आसक्तथको छकाय जीवनी घात करीने धनने गवेषतो पुरुष जरा मृत्युने पामे छे. ॥ १४ ॥

अर्थः-इ० ए माणकादिक च० वली मे० माहरे अ० छे । इ० ए माणकादिक च० वली मे० माहरा न० नथी । इ० ए घरादिक च० वली मे० माहरा कि० करवा जोग्य छे इ० ए व्यापारादिक अ० करवा जोग्य नथी । तं० ते पुरुषने ए० एम ला० अति लाल पाल घणो बोलतो थको एहवा पुरुषने । ह० दिन रात्रि रुपिया चोर ह० हरे छे मरण पमाडे छे ते माटे । इ० एम क० केम ० प्रमाद धर्म करवाने विषे योग्य ॥ १८ ॥

मूलः-इमं च मे अत्थि इमं च नत्थि इमं च मे किच्च इमं अकिच्चं ।
तं एवमेवं लालप्पमाणं हरा हरंति त्ति कहं पमाए ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थ-ए सुवर्णादिक मारे छे, अने ए रत्नादिक मारे नथी, एघरादिक कीधो छे ने ए व्यापादिक नथी कर्यो, एवा पुरुषने एम लाल्य पाल्य करताने रात्रिदिवस रुपी चोर आयुष्यने हरीने परलोके लइ जाय छे. एम जाणीने शुं, ! धर्मने विषे प्रमाद करवो ? ॥ १५ ॥

अर्थः-हवे पुरोहित बोल्यो ध० सुवर्णादिक धन प० घणो छे आपणे । स० सहित इ० स्त्रीए करी । त० तेम स० स्वजन का० कामभोगना गुण प० घणा छे । लोगो० लोक जस्स० जे धनने क० निमिते । तवं० तपने तप्पइ० तप करे छे ॥ तं० ते धन स० सर्व सा० वशी छे इ० ए घरने विषे ए० निश्चे तु० तुम्हारे ॥ १६ ॥

मूलः-धणं पभूयं सह इत्थियाहिं सयणा तहा कामगुणा पगामा ।

ते पुरोहितने बंने पुत्र प्राण प्रिय छे, अने ते बंने पुत्रने जाण ... ॥ ५ ॥
विषे जे तप संयमादिक नियाणा रहित कर्यां हतां ते सर्व संभार्यां छे. ॥ ५ ॥

अर्थः-ते० ते बे कुमार का० कामभोग मनुष्य संबंधीया जे० जे या० वली पण दि० देव संबंधीया
वि० कामभोगने विषे । असज्ज० असावधान थता । मो० मोक्षनी अ० अभिलाषी अ० उपनी छे तत्व ज्ञानने
विषे स० रुचि जेहने एहवा ते कुमार ता० बापनी समीपे उ० आवीने इ० । एम उ० बोलता हुवा ॥ ६ ॥

मूलः-ते कामभोगेसु असज्जमाणा माणुस्सएसुं जे यावि दिव्वा ।
मोक्खाभिकंखी अभिजायसड्ढा तायं उवागम्म इमं उदाहु ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः-ते बंने कुंवर देव मनुष्यने तिर्यंच संबंधी कामभोगने विषे, अनादर करतायका
मननी श्रद्धा उपजवाथी मोक्षना अभिलाषी थइ पितानी समीपे आवीने एम कहेवा लाग्या. ॥ ६ ॥

अर्थः-अ० असाश्वतो द० देखीने इ० ए मनुष्य वि० मनुष्यपणे रहिवो जे भणी ब० घणो छे अ०
अंतराय विघ्नादि जेहने विषे न० नहि य० वली दी० घणो आ० आउखो । त० ते माटे गि० घरने विषे
न० न र० रतिने न० न ला० अमे पामुं । आ० पुछीए छीए च० अंगीकार करसुं मो० चारित्रने ॥ ७ ॥

मूल-असासयं दट्ठु इमं विहारं बहुअन्तरायं न य दीहमाउं ।
तम्हा गिहंसि न रइं लभामो आमन्तयामो चरिस्सामु मोणं ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः-हे पिता ! आ मनुष्यजन्म अशाश्वतो छे ने तेनी अंदर पण घणा रोगादिकनी

सरिरने विषे स० जीव । सं० अछतो नवो उपजे । ना० रहे नहि ना० शरीर विणसे तेवारे रहे नहि ॥१८॥

मूलः—जहा य अग्गी अरणी असन्तो खीरे घयं तेल्लमहा तिलेसु।
एमेव ताया सरीरंसि सत्ता संमुच्छई नासइ नावचिट्ठे ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थ–हवे पितापरलोकनी नास्ती रुप वचन कहेतो हवो. हे पुत्र ? जेम अरणी मांही अछती अग्नि उपजे छे, दूधने विषे जेम घी अछतुं उपजे छे, वळी तलने विषे जेम तेल अछतुं उपजे छे, तेमज स्त्री पुरुषना संयोगे पांच भुत मळी अछतो जीव शरीरने विषे उपजे छे अने ते शरीरनो विनाश थाय त्यारे जीवनो पण विनाश थाय छे. ॥ १८ ॥

अर्थः–हवे कुमार बोल्या नो० नथी इ० इंद्री गे० ग्रहवा जोग्य आतमा अ० अरुपपणा माटे अ० अरुपपणा माटे वि० निश्चे य० जे भणी हो० होय नि० नित्य सदा आतमा ते माटे खोटो सदृहवो ते निय० निश्चे अस्स० ए जीवने बंधो० कर्म बंधक छे, बंध केहवो छे अज्झ० मिथ्यात्व छे हे० हेतु कारण जेहनो एहवो बंध होय च० वळी तिर्थंकर बंध० बंधन सं० संसार मांहि परिभ्रमण करवानो हे० हेतु कारणने व० कहे ॥ १९ ॥

मूलः—नो इन्दियग्गेज्झ अमुत्तभावा अमुत्तभावा वि य होइ निच्चो ।
अज्झत्थहेउं निययस्स बन्धो संसारहेउं च वयन्ति बन्धं ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थ–हवे पुत्र कहेता हवा ? हे पिताजी ! जीव आत्मा अरुपी होवाथी इंद्रीयोए करी

भोगाग भोए सह इत्थियाहिं आरण्णगा होह मुणी पसत्था ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—माटे हे पुत्र ! वेद भणीने ब्राह्मणो जमाडीने घरने विषे पुत्रने स्थापीने अने स्त्री संघाते भोग भोगवीने तेवार पछी अटवी मांही व्रतधारी भला मुनी थजो. ॥ ९ ॥

अर्थः—सो० सोकरूप अ० अग्नीए करी आ० आत्माना गुण जे रागादिक रू इं० इंधणे करी मो० मोहरूप जे अ० वायरो तेह थकी पं० अतिशय अधिक छे प्रजल्यो जेहने तेणे करी एटले योगे करी ॥ सं० अतिशय तपी रह्यो छे । भा० अंतःकरण जेहनो एहवा पिता प्रते कुमार बोलता हवा प० संक्लेश-करता पिता प्रते प० सर्वथा प्रकारे न० मरिरने विषे बलतो थको ॥ ला० अतिशे दिन वचन बोलतो थको ब० घणे प्रकारे ब० घणो बोलतो जेम होय तेम च० वली ॥ १० ॥

मूलः—सोयग्गिणा आयगुणिन्धणेणं मोहाणिला पज्जलणाहिएणं।

संतत्तभावं परितप्पमाणं लालप्पमाणं बहुहा बहुं च ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—हवे ते भृगु पुरोहित आत्माना रागादिक गुणरूप इंधणने (लाकडाने) विषे मोहरूप पवने करी पुत्रना वियोगरूप शोकनी अग्नि घणी प्रदीप्त कर्याथी अंतःकरण सर्वथा प्रकारे बलतोथको अतिदीन वचन बोलतो हवो अने मोहनी कर्मने लीधे विलविलाट करतो हवो. ॥ १० ॥

अर्थः—पु० पुरोहित तं० ते क० अनुक्रमे सो० अ० कहेतो थको संसारिक सुखने । नि० आमंत्रतो थको च० वली सु० बे पुत्रने ध० धनेकरी ज० जथा क्र० अनुक्रमे का० कामभोगने गुणेकरी आमंत्रतो थको च०

गाथा २१ भावार्थः—सर्व लोक पीडाते थके सर्व दीशीने विषे वींटाय छे ने अतितीक्षण शस्त्रनी धारा पडते थके अमे घरने विषे रती (खुशी) नथी पामता. ॥ २१ ॥

अर्थः—हवे पूरोहित पुछे छे के० कोणे अ० हण्यो पीडयो लो० लोक । के० कोणे वा० वली प० वींटयो लोक । का० कोण वा० वली अ० अमुली वाणनी श्रेणी सु० कहि जा० हे पुत्र चिं० चिंता करंतुं हुं ते माटे हु० निश्चे मे० मुज प्रते ए विचार कहो ॥ २२ ॥

मूलः—केण अब्भाहओ लोगो केण वा परिवारिओ ।
का वा अमोहा वुत्ता जाया चिंतावरो हुमे ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—हवे पिता कहेतो हवो ? हे पुत्र ? कोणे लोक पीडयो छे, कोणे लोक वींटयो छे, कोण तीक्षण शस्त्रनी धारा कही हे पुत्र हुं चिंतातुर छुं माटे मने कहो. ॥ २२ ॥

अर्थः—हवे कुमार कहे छे म० मरणे अ० हण्यो पीडयो लो० लोक । ज० जराए प० अतिशे वा० वींटयो लोक ॥ अ० अभूल वाणनी श्रेणी र० दिन रात्री वु० कही ॥ ए० एम ता० हे तात वि० जाणो ॥ २३ ॥

मूलः—मच्चुणा ऽब्भाहओ लोगो जराए परिवारिओ ।
अमोहा रयणी वुत्ता एवं ताय विजाणह ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः—तेवारे पुत्र कहेता हवा ! हे पिताजी ! ए लोक मरणे पीडयो छे अने जरा (वृद्धावस्था) ए वींटयो छे. रात्रिदिवस तीक्षण शस्त्रनीधारा छे के जे आयुष्यने कापे छे, एम हे तात ? तमे जाणो ? ॥ २३ ॥

जेह थकी। प० अतिशं दु० दुख छे जेह थकी । अ० नथी घणा सो० सुख जेहं थकी। सं० संसार थकी मो० मोक्षना पोहोचणहारने वि० शत्रू भू० समान्य। खा० खाण अ० अनर्थनी उ० एवज का० काम भो० भोग॥१३॥

मूलः-खणमेत्तसोक्खा बहुकालदुक्खा पगामदुक्खा अनिगामसोक्खा ।

संसारमोक्खस्स विपक्खभूया खाणी अणत्थाण उ कामभोगा ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः-हे पिताजी ! ए कामभोग केवा छे, जेमां क्षणमात्रनुं सुख ने घणाकाळनुं दुःख छे, तेमां घणुं दुःख पण सुख नथी. ! अने ए कामभोग जीवने मुक्तिये नहि जवा देवाथी, मोक्षमार्गना शत्रु छे, अने कामभोग एकांत अनर्थनी खाण छे. ॥ १३ ॥

अर्थः-संसारना सुख पामवाने अर्थे । प० अहो परहो फरे अ० नथी निवर्त्यो का० कामभोगथी जे । अ० दिवस य० वली रा० रात्री एटले दिवस रात्रि अनेरा स्वजनादिकने विषे । प० दुखे अति दाझतो थको । अ० अनेरा स्वजनादिकने विषे प० अतिशे आसक्त छतो ध० धनने । ए० गवेखतो थको । प० पामे म० मरणने पु० पुरुष पूर्वे कह्यो ते ज० जराने पामे च० वली ॥-१४ ॥

मूलः-परिव्वयन्ते अनियत्तकामे अहो य राओ परितप्पमाणे ।

अन्नप्पमत्ते धणमेसमाणे पप्पोत्ति मच्चुं पुरिसे जरं च ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः-विषय सुखना स्वादने अर्थे आमतेम भमनारा कामभोगथी अणनिवर्त्तिने दिवसने विषे विषय भोगवावाथी चिंतानी अग्निए करी बळनारा अनेरा स्वजनादिकने विषे

मूलः—एगओ संवसित्ताणं दुहओ सम्मत्तसंजुया ।
पच्छा जाया गमिस्सामो भिक्खमाणा कुले कुले ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः—तेवारे पिता कहेतो हवो ! हे पुत्रो ! तमे अमे वेहु सम्यकत्व देशवृत्ति सहित एक गृहस्थावासना स्थानकने विषे वशीने पछी वृद्धावस्थाए संयम लइ निर्दोष आहार घरघरने विषे याचता थका विचरशुं ! ॥२६॥

अर्थः—हवे कुमार उत्तर कहे छे ज० जेहने अ० छे म० मरण संघाते स० मैत्रि मिती ज० जेहने अ० छे प० नासवानी शक्ति जो० जे कोइ जा० जाणे न० नहीं म० हुं मरिस्य सो० ते पुरुष हु० निश्चे कं० वांछे सु० आगले दिन सि० होय धर्म ॥ २७ ॥

मूलः—जस्सत्थि मच्चुणा सक्खं जस्स अत्थि पलायणं ।
जो जाणइ न मरिस्सामि सो हु कंखे सुए सिया ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः—तेवारे पुत्रो कहेता हवा हे पिताजी जेने मृत्यु संघाते मीति होय ? ने जेने मृत्युथी नाशवानी शक्ति होय ! तेमज हुं नहि मरुं ! एम जे कोइ जाणतो होय ? तेज आगले काळे धर्म करीश, ! एम इच्छे ?॥२७॥

अर्थः—ते माटे हे तात अ० आजज ध० चारित्र धर्मने प० अंगीकार करस्यु ज० अर्थात ज० जे धर्मने प० पडिवज्र्या थका न० नहि । पु० वली भ० अवतरु भवांतरने विषे भमवो ॥ अ० अण पाम्यु ए० निश्चे ग० वली न० अ० नथी कि० थोडुंए संसारि सुख रखो अनंतवार पाम्यो ते माटे धर्म करवानी स०

गाथा १६ भावार्थ—तेवारे पिता कहेतो हवो ? धन घणुं छे, स्त्री पणछे, वांधव प्रमुख घणा छे, तेमज मनोहर काम भोगना गुण शब्दादिक पण घणा छे, के जेने माटे लोक तप करेछे, ते सर्व संसारनो सुख तमारे वश (पासे) छे. ॥ १६ ॥

अर्थः—हवे बे कुमार बोल्या ध० धनेकरी किं० शुं थाय ध० धर्मनो धु० भार उपाडवाना अ० अधिकारने विषे न थाय धन । स० स्वजने करी शुं थाय वा० अथवा का० काम गुणे करी शुं थाय च० पुरणे ए० अवधारणे । सम० ते माटे साधु भ० होइशुं गु० गुणना उ० समोहना धा० धरणहार । व० लोकोत्तर वि० विहार छे जेहनो एहवा साधु होइशुं अ० अंगीकार करीने भि० निर्दोष भिक्षाने ॥ १७ ॥

मूलः—धणेण किं धम्मधुराहिगारे सयणेण वा कामगुणेहि चेव ।
समणा भविस्सामु गुणोहधारी बहिंविहारा अभिगम्म भिक्खं ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थ—तेवारे पुत्र कहेता हवा, हे पिताजी ? जेम धळदनी खांधउपर धुंसरुं मुक्युं होय, ते भारनो निर्वाह करे, तेम धर्म रूपीयो भार निर्वाह करवाथी धर्म धुरी कहीये एवा धर्म धुराने स्वजन शुं ? काम भोगना गुणो वडे शुं ? ने धन वडे शुं ? माटे अप्रतिबंध विहारी निर्दोष भिक्षा करी आजीविकाना करनार गुणोना समूहना धरणहार एवा अमे साधु थइशुं ॥ १७ ॥

अर्थः—पुरोहित बोल्यो ज० जेम ग० निर्दोर अ० अग्नि अ० अरणीथकी अ० अछतो मध्ये उपनो ॥ खी० दूधने विषे घ० घी जेम ते० तेल जेम अ० अछ हवे ति० तिलने विषे । ए० एमज ना० हे पुत्र स०

अर्थः-पं० पांखे करी वि० रहित व० समुचय ज० जेम ए० ए लोकने विषे। पं० पंखी शोभे नहि। भि० सेवके करी वि० रहित व० जेम र० संग्रामने विषे न० राजा शोभे नहि। वि० विणठो गयो सा० धन जेहनो एहवो व० वाणीओ व० जेम पो० वाहाणने विषे शोभे नहि ॥ प० रहित पु० पुत्र अ० छुं त० तेम अ० हुं अ० पण ते माटे शोभुं नहि ॥ ३० ॥

मूलः—पंखाविहूणो व जहेव पक्खी भिच्चविहीणो व रणे नरिन्दो।
विवन्नसारो वणिओ व पोए पहीणपुत्तो मि तहा अहं पि ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थ-जेम पांख विनानो पंखी न शोभे तथा शोचे, संग्रामने विषे सेवक रहित राजा जेम न शोभे तथा शोचे, जेम धन गयेल एवो वाणीयो वहाणने विषे न शोभे तथा शोचे, तेम हुं पण पुत्र रहित न शोभुं तथा शोचुं छुं. ॥ ३० ॥

अर्थः-हवे भार्या बोली सु० भलीपरे। सं० भर्या छे का० कामभोगना गु० गुण शब्दादिक। इ० ए मत्यक्ष ते० तुम्हारे। सं० एकठा ढगला कीधा छे अ० प्रधान र० रस छे जेहनां। प० घणा छे जेहने। भु० भोगवीये ता० ते भणी का० कामना गुणने प० अतिशे घणो होय तेम। प० पछे वृद्धा अवस्थाने विषे ग० अंगीकार करीस्युं। प० प्रधान म० मार्गने ॥ ३१ ॥

मूलः—सुसंभिया कामगुणा इमे ते संपिण्डिया अग्गरसप्पभूया।
पगामं पच्छा गमिस्साम पहाणमग्गं ॥ ३१ ॥

हेतु छे तेथी आत्मा कर्मथी बंधाय छे, आत्मा अरूपी ... कम रूपानी सागे बंधाय
संसारने विषे परिभ्रमण करेछे. ॥ १९ ॥

अर्थः-ज० जेम व० अम्हे ध० धर्मने अ० अजाणता थका ॥ पा० पापने पु० पूर्व क० कर्मने अ०
करता हवा मो० अज्ञान थका । ओ० रोरया थका प० अति रक्षा करता पालता थका ॥ हवे तं० ते पापकर्मने
ने० नहि भु० वली ऽ० निश्चे स० समाचरुं नहि ॥ २० ॥

मूलः—जहा वयं धम्ममजाणमाणा पावं पुरा कम्ममकासिमोहा ।
ओरुब्भमाणा परिरक्खियन्ता तं नेव भुज्जो वि समायरामो ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः-जेम अमे अजाणता थका भवने विषे रुंध्यां, घरमांहीथी नीकळवुं अणपामता
थका, मोह तथा अज्ञानपणाथी पूर्वभवने विषे पापकर्म कीधा ते पापकर्म हवे अमे नहि करीए. ॥ २० ॥

अर्थ-लो० लोकने विषे किं भूते लोके पुनः कथं भूते लोके एहवा लोकने विषे । अ० सन्मुख
पीडा पाम्यो छे स० सर्व दिस विदिसने विषे ॥ प० अतिविंट्यो छे घेर्यो छे स्पानेकरी । अ० तीराविकनी
श्रेणी करी । प० उपरे पडती थकी तेणे करी तिराविकनी श्रेणी केहवी छे अमो० अमुली छे ते माटे गि०
परने विषे र० रतिने न० न ल० पामुं ॥ २१ ॥

मूलः—अब्भाहयंमि लोगंमि सवओ परिवारिए ।
अमोहाहिं पडन्तीहिं गिहंसि न रइं लभे ॥ २१ ॥

पलेन्ति पुत्ता य पई य मज्झं ते हं कहं नाणुगमिस्समेक्का ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ ॥ भावार्थ—हवे ब्राहमणी कहेती हवी, जेम जाळ तोडीने आकशने विषे पंखी उडी जइ घणा देशने ओळंगता थका विचरे, तेम ए बे मारापुत्र, मारो भर्तार भोग रुपी जाळ छोडीने जायछे ? तो हुं पण तेनी साथे जइश. ? एकली रहीने शुंकरुं ? ॥ ३६ ॥

अर्थः—तं० ते पु० पुरोहितने प्रव्रज्या लेता ने सो० सांभळीने दे० कमलावती च० ते रायं० इषूकार राजाने । अभिख० वारंवार समुवाय० बोलती हवी कथं भूतं पुरोहितं समुयं० पुत्र सहित स० स्त्री सहित पुत्रना उपदेश सांभळीने घरथी अभिनि० निकळीने पहाय० त्यजीने भो० भोगने वळी कुड० कुटंबने त्यजीने सारं० धनादिकने त्यजीने कुटंब अने धन केहेवुं छे विउलं० विस्तिर्ण उ० प्रधान छे एटला वाना छांडीने प्रव्रज्या लीधी छे एहिजगाथानो अर्थ फेर कहे छे पुरोहि० पुरोहित तं० ते केहवा छे पुरोहित समुयं० पुत्र सहित सदार० स्त्री सहित । सोचा० सांभळीने अभिरानिख० घरथी नीकळीने वली पहा० त्यजीने भोए० भोगने कुटंब० कुटंब । सारं० धनने विउलं० विस्तीर्ण उ० उत्तम प्रधान एटला वाना त्यजीने प्रव्रज्या लीधी छे एहवा पुरोहितने सांभळीने च० ते रायं० इशुकार राजाने अभि० वारंवार समुवाय० बोलती हवी दे० कमळावती राणी ॥३७॥

मूलः—पुरोहियं तं ससुयं सदारं सोच्चाऽभिनिक्खम्म पहाय भोए ।

कुडुम्बसारं विउलुत्तमं च रायं अभिक्खं समुवाय देवी ॥ ३७ ॥

गाथा ३७ भावार्थ—[illegible]

अर्थः—जा० जे जा० जे व० जाय छे ॥ र० रात्रिदीन न० न आवे सा० ते रात्री प० पाछी नथी । अ० अधर्मने कु० करता जीवने अ० निफल ज० जाय छे रा० रात्री ॥ २४ ॥

मूलः—जा जा वच्चइ रयणी न सा पडिनियत्तई ।

अहम्मं कुणमाणस्स अफला जन्ति राइओ ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः—जेम रात्रीदिवस जाय छे ते ते पाछी आवती नथी, पण गृहस्थना व्यापारका अधर्म करता ते रात्रिदिवस निष्फल जाय छे. ॥ २४ ॥

अर्थ—जा० जे जा० जे व० जाय छे र० रात्री । न० न आवे सा० ते रात्री प० पाछी वळी । ध० धर्म म० पुनः कु० करता जीवने । स० फलसहित ज० जाय छे रा० रात्रिओ ॥ २५ ॥

मूलः—जा जा वच्चइ रयणी न सा पडिनियत्तई ।

धम्मं च कुणमाणस्स सफला जन्ति राइओ ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः—जेम रात्रीदिवस जाय छे, ते पाछी आवती नथी, पण धर्म करतां ते रात्रिदिवस सफळ जाय छे. ॥ २५ ॥

अर्थः—हवे समजयो पुरोहित बोल्यो । ए० एक थानकने विषे सं० रहीने अं० अंगीकारे । तु० तुम्हो अम्हो आपण बे स० समकित सं० सहित थका । प० पछे जा० हे पुत्र ग० विचरसुं । संजमने विषे भि० निर्दोष भिक्षा करता थका कु० घरघर ॥ २६ ॥

अर्थः-म० मरिस्य रा० हे राजन । ज० जेवारे त० तेवारे वा० पूरणे म० मनोहर का० कामना गुणने प० छांडीने ए० एक हु० निश्चे ध० धर्म न० हे नरना दे० देव ता० त्राण आधार । न० नहि वि० थाय अ० अनेरो धनादिक इ० ए लोकने विषे ए० ए मरण आवे छते किं० कांइ त्राण सरण ॥ ४० ॥

मूलः—मरिहिसि रायं जया तया वा मणोरमे कामगुणे पहाय ।
एक्को हु धम्मो नरदेव ताणं न विज्जई अन्नमिहेह किंचि ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थ-हे राजा ज्यारे त्यारे पण ए मनोहर कामभोगने छांडिने तुं मरीश? अने दुर्गतिये पडीश! ते वखते हे नरदेव! एक धर्म सिवाय बीजो कोइ धनादिक शरण नहि थाय??॥ ४० ॥

अर्थः-न० नथी अ० हुं र० रति पामती प० पंखिणी प० पंजरने विषे वा० जेम सं० स्नेहरुपी जाल छि० छेदी थकी हुं च० अंगीकार करीश मो० चारित्रने कथंभूता छहं० अ० सुवर्णादि रहितछुं उ० मायारहित करणीना करणहार छुं नि० विषयादिक आमिष मांसरहित छुं प० परिग्रहने आ० आरंभ दो० दोष तेहथी नि० निवर्त्यु छुं ॥ ४१ ॥

मूलः—नाहं रमे पक्खिणि पञ्जरे वा संताणछिन्ना चरिस्सामि मोणं ।
अकिंचणा उज्जुकडा निरामिसा परिग्गहारम्भ नियत्तदोसा ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थ-तेवारे राजा कहेतो हवो के तुं आटलुं बधुं जाणे छे तो तुं राज्यने विषे केम रही

मूलः—अज्जेव धम्मं पडिवज्जयामो जहिं पवन्ना न पुणब्भवामो ।
अणागयं नेव य अत्थि किंची सद्धाखमं णे विणइत्तु रागं ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः-जे धर्म अंगीकार करवाथी फरी भवांतरे आवे नहि? एवो यतीधर्म आज अं-
गीकार करवुं! विषय सुख शुं? नथी पाम्यो! (अर्थांतर घणी वखत पाम्यो छे) माटे ए रागने छोडीने
धर्म करवानी श्रद्धा करवी एज युक्त छे. ॥ २८ ॥

अर्थः-हवे पुरोहित भार्या प्रते समजावे छे। पु० पुत्र प० रहित। मुजने हु० निश्चे न० नथी जुगतो
वा० वसवो ग्रहवासने विषे। वा० हे वासिष्ट गोत्रनी उपनी भि० गोचरीनो का० काल एटले चारित्र लेवानो
अवसर वर्ते छे सा० शाखाये करी रु० वृक्ष ल० पामे स० समाधिने छि० छेदि सा० शाखाये त० ते वृक्षने
ए० एम खा० ठुठो कहिये शाखा विना थडने छाया कोण करे ॥ २९ ॥

मूलः—पहीणपुत्तस्स हु नत्थि वासो वासिट्ठि भिक्खायरियाइ कालो ।
साहाहि रुक्खो लहई समाहिं छिन्नाहि साहाहि तमेव खाणुं ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः-हवे पुरोहित पोतानी स्त्रीने कहेतो हवो? हे वासीष्ट गोत्रनी धरणहारी! मारेतो
हवे व्रतग्रहण करी भिक्षावृत्ति करवानो समय वर्ते छे, कारणके जेम शाखा प्रतिशाखाए करी वृक्ष शोभे ने
समाधी पामे, पण शाखा छेदावाथी वृक्ष शोभा रहित खीला जेवुं ठुंठुं देखाय तेम वे पुत्ररहित मुजने गृहस्थावासे
वसवुं युक्त नथी. ॥ २९. ॥

अर्थः—लघु पणे संजम लेवाय तो एम करी ते कहे छे। भो० भोगने भो० भोगवीने य० वली व० पछे छांडिने ल० लघु वायुनी भू० उपमाए अप्रतिबंधपणे वि० विचरे आ० हर्ष पामता थका ग० संजमने विषे प्रवर्ते ते पुरुष विवेकी नर केहनी परे। दि० पंखीनी इ० परे पंखी केहवा छे काम० पोतानी इच्छाये। क० प्रवर्तणहारा तेम आपणे थइए ॥४४॥

मूलः—भोगे भोच्चा वमित्ता य लहुभूय विहारिणो।

आमोयमाणा गच्छन्ति दिया कामकमा इव ॥ ४४ ॥

गाथा ४४ भावार्थ—भोगवेला भोगने छांडीने तथाविध अनुष्ठानने विषे हर्ष पामता संयमने विषे प्रवर्तीने पंखी जेम पोतानी इच्छाये विचरे तेम साधु पण ग्रामादिकने विषे अप्रतिबंधपणे विहार करे. ॥४४॥

अर्थः—इ० ए शब्दादिक भोग य० वली व० अनेक प्रकारे ग्रही राख्या छे ते पण फंद० फंद अथीर सभाव छे तेहनां ते अथीर कामभोग म० माहरा तुमारा ह० हाथ प्रते अ० आज तथा हे आर्य आ० आव्या छे। व० आपणे च० पण स० आसक्त छइए का० कामभोगने विषे ते छांडिने भ० होइस्युं ज० जेम इ० ए पुरोहितादिक साधु थया तेम थइशुं ॥ ४५ ॥

मूलः—इमे य बद्धा फन्दन्ति मम हत्थज्जमागया।

वयं च सत्ता कामेसु भविस्सामो जहा इमे ॥ ४५ ॥

गाथा ३१ भावार्थ-वारे पुरोहितनी स्त्री जसा कहेती हवी ? अहो स्वामी ? ए कामभोग सर्व पाहरे छे, एकठा कर्या उत्तम एवा मधुर रसादिक घण घणा छे, ते माटे आपणे ए कामभोग मनोहर शब्दादिक गुणोने भोगवीने पछी वृद्धावस्थाए आपण बन्ने उत्तम मार्ग अंगीकार करीशुं (दीक्षा लेशुं ?) ॥ ३१ ॥

अर्थः-हवे पुरोहित बोल्यो । भु० भोगव्या । र० संसारिक रस । भो० हे भोगनी स्त्री ज० तजे छे णे० आपणने व० योवन वय । न० नथी जी० हुं काय असंजम जीवीतव्यने अर्थे प० न छांडनो भो० भोगने संजम पालवाने अर्थे छांडुं छुं ॥ ते माटे चरिस्सामि० अंगीकार करिशुं मो० चारित्रने करतो थको संसारादिकना ला० लाभने अलाभ० अलाभने च० वली सु० सुखने च० वली दु० दुखने संचि० समतापणे करी सरिखाने च० पूर्णे इच्छा० देखतो थको गवेखतो थको रागद्वेष रहितपणा माटे ॥ ३२ ॥

मूलः-भुत्ता रसा भोइ जहाइ णे वओ न जीवियट्ठा पजहामि भोए।
लाभं अलाभं च सुहं च दुक्खं संचिक्खमाणो चरिस्सामि मोणं ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थ-वेरांग पुरोहित कहेतो हवो के हे भद्रे ! भोग भोगव्या हता, ते योवनवय जायछे, तेथी असंयम जीवतव्यने अर्थे के परभव भोगादिकनी इच्छाये के पेट भराइने अर्थे ए भोग हुं छांडतो नथी, पण फक्त संयम पालवाने अर्थे ते ए भोगने छांडीने आहारादिक लाभ्यो, अणलाभ्यो, सुखउपजे तथा दुःख उपजे तोपण सरिखा भावपणेज वर्तता थका संयम आदरशुं ! ॥ ३२ ॥

अर्थः-हवे भार्या बोली मा० रखे तु० अलंकारे तु० तु मो० भार्या समुद्र स्वजनने सं० संभारे गु०

विषे यत्नापूर्वक आपणे चालीए ? ॥ ४७ ॥

अर्थः-ना० हाथी व० जेम वं० वंधनने छि० छेदीने । अ० पोतानी व० वस्ती अटवी प्रते व० जाय तेम तुं पण हे राजा पोतानी वस्ती मुगति प्रते जाय ए० ए जेम तुमने कह्युं ते प० हेतवे कह्युं म० हे महाराजा । उ० इखुकारा इ० एहवो मे० मे सु० पुर्वे सांभल्युं छे ॥ ४८ ॥

मूलः-नागो व वन्धणं छित्ता अप्पणो वसहिं वए ।
एयं पच्छं महारायं उसुयारि त्ति मे सुयं ॥ ४८ ॥

गाथा ४८ भावार्थ-हे महाराजा ? जेम हाथी रासडी प्रमुखना वंधन छेदीने पोताना विंध्यांचळ अटवीनी वस्तीने विषे जाय, तेम तुं पण हाथी सरिखो वळवान कर्म वंधनरुप रासडीने छेदीने मुक्तिरुप विंध्याचळ अटवीने विषे जजे ! तथा बीजा पण धीर पुरुषो जाय ? एवुं हेत करी हे इखुकार ! राजा में पूर्वे साधुनी समीपे सांभळ्युं छे ! ॥ ४८ ॥

अर्थः-हवे कमलावती राणीना वचन सांभलीने वि० विपुल मोटा र० राजने च० छांडिने । य० वली का० कामभोगने दु० जीतता दोहिला एहवा नि० विषय रहित हुवा वली नि० धनादिक आमिष रहित । नि० स्नेह रहित नि० परिग्रह रहित हुवा ॥ ४९ ॥

करतो जाणीने कमळावती देवी वारंवार इशुकार राजाने कहती हवी. ॥ ३७ ॥

अर्थः-वंता० वम्यानो खाणहार पु० पुरुष रा० हे राजन सो० ते पुरुष न० न हो० होय प० प्रशंसकनीक मा० जे भणी ब्राह्मणे प० छांड्यो ध० धनने आ० अंगीकार कर्‍ इ० तुम्हे वांछो छो ॥ ३८ ॥

मूलः-वन्तासी पुरिसो रायं न सो होइ पसंसिओ ।

माहणेण परिचत्तं धणं आदाउमिच्छसि ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थ-अहो राजा! जे पुरुष वम्यो (ओकेलो) आहार ग्रहण करे, ते पुरुष प्रशंसायोग्य न होय ? जे भणी ब्राह्मणे छांडेल धन ते तुं ग्रहण करवा इच्छेछे, ए तने युक्त नथी ? ॥ ३८ ॥

अर्थः-स० सर्व ज० जगत ज० जो कदाचित तु० तुम्हारे पोते होय । स० सर्व च० अथवा अवि० कदाचित । ध० धन भ० होय स० ते सर्व अ० पण ने० तुम्हारी त्रषना टाळवाने अर्थे ने अ० समर्थ नहि । न० नहि प० पण ता० त्राण सरणने अर्थे तं० ते धनादिक त० तमने ॥ ३९ ॥

मूलः-सव्वं जगं जइ तुहं सव्वं चावि धणं भवे ।

सव्वं पि ते अपज्जत्तं नेव ताणाय तं तव ॥ ३९ ॥

गाथा ३९ भावार्थ-जो कदाचित सर्व जगतनुं धन तारे होय तोपण ते धनादिकथी तारी तृष्णा पुर्ण करवा असमर्थ ? पण हे राजा ते धनादिक तुने दुःखथी शरणभुत नहि थाय ! ॥ ३९ ॥

धाने थयां अने जन्म मरणना भयेकरी उद्वेगवंत थका दुःख तथा कर्मना अंतना गवेषी थया. ॥ ५१ ॥

अर्थः–विगय मो० तिर्थकरना सा० सासनने विषे पु० पुर्व भवने विषे भा० सुद्ध भावनाए करीने भा० भाव्योछे मन जेहनो एहवा छए जीव अ० थोडा ए० निश्चय का० काले दु० दुखना अं० अंतने उ० पाम्या ॥५२॥

मूलः–सासणे विगयमोहाणं पुव्विं भावणभाविया ।
अचिरेणेव कालेण दुक्खस्सन्तमुवागया ॥ ५२ ॥

गाथा ५२ भावार्थ–जीन सासनने विषे मोहरहित तथा पूर्व जन्म जाती स्मरण ज्ञान उपन्यो, तेणे करी आत्मा भावीत थयाथी वैराग्य पाम्या ? अने थोडाज काळना संयमे करी कर्म दुःखनो अंत करी छए जीव मोक्षने विषे पहोंच्या. ॥ ५२ ॥

अर्थः–रा० राजा स० सहित दे० देवी कमलावती ए० पुरणे। मा० ब्राह्मण य० पुरणे पु० पुरोहित मा० ब्राह्मणी दा० बे कुमार च० पुरणे ए० अवधारणे । स० सर्व ते० । ते छए प० सीतली भुत हूवा मोक्ष मोक्ष पहूता ॥ त्ति० एम हुं बे० कहुं छुं ॥ ५३ ॥

मूलः–राया सह देवीए माहणो य पुरोहिओ ।
माहणी दारगा चेव सव्वे ते परिनिव्वुडा ॥ ५३ ॥ ॥ त्ति, बेमि ॥

॥ इति उसुयारिज्जं नाम चतुर्दशं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ १४ ॥

... राज्यमां रही रती (खुशी) नथी पामतो ? अने स्नेहरूपी तंतुने छेदीने द्वेषथी ... ओ४५

विषय कषायरूप आमिष (मांस) रहित थइने संयम आदरीश ? ॥ ४१ ॥

अर्थः—द० दावानले करी ज० जेम र० अटवीने विषे । ड० बळता छता जं० जीव मृगादिक । अ० अणबळता अनेरा स० अज्ञानी जीव प० हरख पामे । रा० रागद्वेषने व० वश ग० पडता थका ॥४२॥

मूलः—दवग्गिणा जहा रण्णे डज्झमाणेसु जन्तुसु ।
अन्ने सत्ता पमोयन्ति रागद्दोसवसं गया ॥ ४२ ॥

गाथा ४२ भावार्थ—अटवीने विषे दवनी अग्नि मांही मृगादिक जीव बळते थके अनेरा जे दवथी दूर होय ते जीव रागद्वेषने वशे पहोत्या थका खुशी थाय. ॥ ४२ ॥

अर्थः—ए० एणे दृष्टांते ए० एम व० आपणे मू० मुर्ख अज्ञानी का० काम भो० भोगने विषे मु० मुर्छाणा थका ड० आखो जगत बळे छे तेहने विषे न० नथी बु० बुझता सेणे करी बळे छे रा० राग दो० द्वेष रूप अ० अग्नी करी ज० जगत बळे छे ॥ ४३ ॥

मूलः—एवमेव वयं मूढा कामभोगेसु मुच्छिया ।
डज्झमाणं न बुज्झामो रागद्दोसग्गिणा जगं ॥ ४३ ॥

गाथा ४३ भावार्थ—एम अमे अज्ञानी थका कामभोगने विषे लुब्ध थइने सर्व जगतने रागद्वेष रूपणी अग्निए करी बळता जोइने नथी जाणता ॥ ४३ ॥

मूल-राओवरयं चरेज्ज लाढे विरए वेयवियायरक्खिए।
पन्ने अभिभूय सव्वदंसी जे कम्हि वि न मुच्छिए स भिक्खू ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थ-प्रधान यती रागथी निवृत थको विचरे, वळी सिद्धांतनो जाण आपणा आत्माने दुर्गती पडतां रक्षणनो करणहार असंचयथी निवर्त्यो, ज्ञानवंत थको परीसहने जीतीने सर्व जीवने आपणा आत्मा सरिखा देखे अने कोइ वस्तुने विषे मुर्छाय नहि, तेने साधु कहीये. ॥ २ ॥

अर्थः-अ० आकरा वचनने व० वधनेवि० जाणीने पमेधी० धीरसुभट। मु० साधु च० विचरेअ प्रतिबंधपणे ला० प्रधांन नि० सदाय। आ० आत्मानो गु० गोपवणहार॥ अ० व्यग्रपणा रहित म० मनछे जेहनो अ० हर्षादीके करी आकुलव्याकुलपणे करी रहित। जे० जे॥ क० सर्व पदार्थने अ० सहेस० ते भि० साधु ॥३॥

मूलः-अक्कोसवहं विइतु धीरे मुणी चरे लाढे नियमायगुत्ते।
अव्वग्गमणे असंपहिट्ठे जे कसिणं अहियासए स भिक्खू ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थ-कोइ आक्रोशे निर्भ्रंछे, मारे तो स्वकर्म फळ जाणीने तथा क्रोध कर्मबंधनो हेतु छे, एम जाणीने अक्षोभ थको ते दुःख खमे अने क्रोधने छांडे, वळी मुनि सदाय अप्रतिबंधपणे देशांतरने विषे विचरे अने असंयमथी आत्माने गोपवे, संसारनी चिंता रहित मनने आपणे ठामे राखे, अने संसारनी चिंता मांहि पडे नहि, विखवाद करे नहि, तेमज अहंकार करे नहि, वळी आकुळ व्याकुळपणाये करी रहित, जे सघळा आक्रोश वचन ताडनादिक सहे ते साधु कहीये. ॥ ३ ॥

मागने मेल्हीने शान्या छतां मन स्थिर रहे नहि, माटे जेम पुरोहित पत्नी थया तेम अ...

अर्थः-सा० आमिष सहित कु० पंखीने दि० देखीने अनेरे पंखीये । व० पीडा उपजावता थका अने तथा नि० आमिष रहित पंखीने पीडा अण उपजावता थका सुखी देखीने ते माटे हे नाथ आ० परिग्रह रुप आमिषने मं० मांने उ० छांडीने । नि० निरस्यो नि० परिग्रहादि आमिष रहित थको ॥ ४६ ॥

मूलः-सामिसं कुललं दिस्स बज्झमाणं निरामिसं ।
आमिसं सव्वमुज्झित्ता विहरिस्सामो निरामिसा ॥ ४६ ॥

गाथा ४६ भावार्थ-मांस सहित पंखीने बीजा पंखीयो दुःखी करे अने मांस रहित पंखीने दुःख न होय ? एम देखीने परिग्रहरुप मांसने छोडीने तथा निरवद्य मांसरहित थकां विचरीशुं । ॥ ४६ ॥

अर्थः-गि० आमिष सहित गृद्ध पंखीनी उ० उपमा उ० समुपना० जाणीने का० कामभोगने सं० संसारना व० वधारवाना कारण जाणीने उ० सर्प सु० सुवर्ण पंखीने पा० समीपे इ० जेम । सं० बीहतो थको । त० हळवे हळवे च० चाले तेम आपणे संयम मार्गमां चालीए ॥ ४७ ॥

मूलः-गिद्धोवमे उ नच्चाणं कामे संसारवड्ढणे ।
उरगो सुवण्णपासे व संकमाणो तणुं चरे ॥ ४७ ॥

गाथा ४७ भावार्थ-मांस सहित पंखीने तथा मांस रहित पंखीनी ओपमा जाणीने जेमज कामभोगने संसारना वधारनार जाणीने जेम गरुडथी डरतो सर्प हळवे हळवे चाले तेम बिकणी बीनां थको संयमे...

अर्थः—जे० जेणे करी पु० वलीज० छांडिने जी० संजम जीवितव्यने वा० अथवा क० संपुर्ण मो० मोहनी कर्मने नि० बांधे न० एहवा नर नारिना संगने प० छांडे । स० सदा त० तपस्वी ॥ न० न य० वली को० कुतुहलने उ० पामे स० ते भि० साधु ॥ ६ ॥

मूलः—जेण पुग जहाइ जीवियं मोहं वा कसिणं नियच्छई ।
नरनारिं पजहे सया तवस्सी न य कोऊहलं उवेइ स भिक्खू ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—जेनाथी संयम जीवतव्य छांडे, तथा कषाय नोकषाय रूप संपूर्ण मोहनी कर्म बांधे, एवा नरनारीनो तपस्वी संग छांडे तथा जे ग्रहस्था वासे भोग भोगव्या, ते संभारे नहि तेमज कुतुहल तमासा न करे ते साधु कहीये. ॥ ६ ॥

अर्थः—वस्त्रादिक तथा सरिरना अवयवादिक । छि० छेदवानि वियाने स० सात स्वरनि भो० धरति हाल्यानि । अं० आकासे कस्याक चिन्ह थाय तेहना सु० सुपननि । ल० पुरुषादिक लक्षणनि दं० लाकडिनी व० घर करवानी वि० वियाने भजूजे नहि वली ॥ अं० अंगनुं वि० फरकवुं स० कागादिकना स्वरना वि० विचार भजूजे नहि । जे० जे वि० एटली विद्याए करीने न० न जी० आजीवका करे स० ते भि० साधु । ७॥

मूलः—छिन्नं सरं भोममन्तलिक्खं सुमिणं लक्खणदण्डवत्थुविज्जं ।
अङ्गवियारं सरस्स विजयं जे विज्जाहिं न जीवति स भिक्खू ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—वस्त्र वस्त्र दांतादिकने छेदवानी विद्या. ऋषभादिक सातस्वरनो विचार, सुमिर्ण-

गाथा ४९ भावार्थ–एवां कमळावती राणीनां वचन सांभळीने इक्षुकार राजा प्रतिबोध पाम्यो। पछी राजा राणीए विस्तीर्ण राज्य तज्युं? तेमज जे जीतवा दोहीला एवा कामभोगने छांड्या, वळी विषयना मांसने तजीने स्नेह तथा परिग्रह रहित थया. ॥ ४९ ॥

अर्थः–स० साचा ध० धर्मने वि० जाणीने च० छांडीने। व० प्रधान का० कामना गुणने। अह खा० निर्धारे कर्यो तेहवो घो० करता दोहिलो एहवा त० तपने प० अंगीकार करीने प्रवर्तता हुवा। ए छ जीव केहवा छे घो० आकरा प० पराक्रमना धणी ॥ ५० ॥

मूलः–सम्मं धम्मं वियाणित्ता चिच्चा कामगुणे वरे।

तवं पगिज्झहक्खायं घोरं घोरपरक्कमा ॥ ५० ॥

गाथा ५० भावार्थ–सम्यक् प्रकारे धर्म जाणीने उत्तम कामभोगना गुणने तज्या, जे कर्मरूप वैरीने विदारवा निर्दय एवा तिर्थंकरादिकनो कहेल तप अंगीकार कर्यो. ॥ ५० ॥

अर्थः–ए० एम ते० ते छए जीव क० अनुक्रमे बु० बुझ्या। स० सर्व ते छए जीव ध० धर्मने विषे प० तत्पर। ज० जन्मने म० मरणने भ० भयथकी उ० उद्वेग पाम्या थका दु० दुःखनां अं० अंतना ग० गवेखणहार ।५१।

मूलः–एवं ते कमसो बुद्धा सव्वे धम्मपरायणा।

जम्ममच्चुभउव्विग्गा दुक्खस्सन्तगवेसिणो ॥ ५१ ॥

गाथा ५१ भावार्थ–एणीपेरे ए छए जीव अनुक्रमे बुझ्या (समज्या) ने सघळा ए धर्मने विषे साव-

भोगीपुरुष वि० विविध प्रकारना य० वली मि० चित्रनी चितारा प्रमुख नो० न ते० तेहनी प० वांदे मि० श्लाघाकीजे पू०पुजाने तं०तेसवन्त्रा पुजावोलवीते पापना [illegible] न० न भि० साधु ॥९॥

मूलः—खत्तियगण उग्गरायपुत्ता माहण भोइय विविहा य सिप्पिणो ।
नो तेसिं वयइ सिलोगपूयं तं परिन्नाय परिव्वए स भिक्खू ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—क्षत्रीना समुह, कोटवाळ राजपुत्र, ब्राह्मण, राजा, प्रधान, भोगी पुरुष, विविध प्रकारनाविज्ञानी चीतारा प्रमुख इत्यादिकनी प्रशंसा न करे तथा तेनी पूजा पण न करे, तेनी प्रशंसा पूजा अनर्थनो हेतु जाणीने परीहरे तेने साधु कहीये. ॥ ९ ॥

अर्थः—गि०गृहस्थने जे०जे प० चारित्रपणे दि० दिठाहोय अ० गृहस्थपणे य० वली सं० परिचयांत ह० होय ते० ते बे प्रकारना गृहस्थ संघाते इ० इह लो० लोकना फ० फळनेअर्थे जो०जे सं० परिचयने न० न क० करे स० तेभि० साधु ॥ १० ॥

मूलः—गिहिणो जे पव्वइएण दिट्ठा अप्पव्वइएण व संथुया हविज्जा ।
तेसिं इहलोइयफलट्ठा जो संथवं न करेइ स भिक्खू ॥ १० ॥

गाथा१०भावार्थः—यतीये दीक्षालइने जेकोइ ग्रहस्थने दीठाहोय तथा दीक्षा लीधापहेला ग्रहस्थपणे ग्रहस्थीने दीठा होय ते बन्ने प्रकारना ग्रहस्थ संघाते एहलोकना फळने अर्थे परिचय न करे तेने साधु कहीये. ॥ १० ॥

अने जशोभद्र ए बे पुत्र, ए चार जीव राजा साथे ज्ञानपामी संयमीथइ मोक्षने विषे गया । सुधर्मास्वामीए जंबुस्वामी प्रत्ये कहुं छे शिष्यो! जेम में श्री भगवंत महावीरदेव पासे सांभल्युं तेम हुं तुम प्रत्ये कहुं छुं ॥५३॥ ए चौदमा अध्ययनने विषे नियाणा रहित कर्मोनुं करवुं देखाड्युं. तेवो साधु ज्ञानि होय ते भणी आ पंदरमा अध्ययनमां साधुना गुण कहे छे. ॥ १४ ॥

अर्थः–मोणं० संयमने ए० अंगीकार करीने । स० धर्मने स० सुत्रचारित्र धर्मने । स० ज्ञानादिकवंत साधु सहित उ० माया रहित क० क्रियानो करणहार । नि० नियाणा छि० रहित । सं० स्वजन परिचयने ज० छांडे । अ० न वांछे का० कामभोगने । अ० अज्ञात कुलनो आहारनो ए० गवेषणहार प० एम प्रवर्ते । स० ते भि० साधु ॥ १ ॥

मूलः–मोणं चरिस्सामि समिच्च धम्मं सहिए उज्जुकडे नियाणछिन्ने ।

संथवं जहिज्ज अकामकामे अन्नायएसी परिव्वए स भिक्खू ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थ–हवे पंदरमुं अध्ययन कहे छे. मौन एटले मुनिपणुं, चारित्रनो मार्ग तेने अंगीकार करीने अनेरा साधु संघाते सरल स्वभाव थको नियाणे करी रहित, स्वजननी साथे परिचय न करे ! कामाभिलाष रहित थको अज्ञात कुलने विषे आहारादिकनी गवेषणा करी संयम पालने विषे विचरे, ते साधु कहीए ? ॥ १ ॥

अर्थः–रा० रागथी उ० जेम निवर्त्यो होय तेम व० वर्ततो स० साधु ॥ वि० आश्रवथी निवर्त्यो वे० सिद्धांतनो जांण आ० आत्मानो र० रक्षणहार । प० प्रज्ञावंत अ० परिसहादिक जीतीने स० सर्व जीवने दं० आत्मा समान देखणहार । जे० जे साधु कं० कोइ वस्तुने वि० विषे पण न० न मु० मुर्छावंत स० ते भि० साधु ॥२॥

तु० पुरणे पं० सामान्य कु० कुल अने प० विचरे स० ते भि० साधु || १३ ||

मूलः-आयामगं चेव जवोदणं च सीयं सोवीरं च जवोदगं च ।
न हीलए पिण्डं नीरसं तु पन्तकुलाइं परिव्वए स भिक्खू || १३ ||

गाथा १३ भावार्थः-ऊसामण, जवनो भात, टाढो आहार, अंतमात आहार, जव तथा कांजी प्रमुखनुं धोवण इत्यादिक रसअन्नादिकने पामीने ते आहारने निंदे नहि तथा सामान्य कुळने विषे भिक्षाने अर्थे विचरे तेने साधु कहीये. || १३ ||

अर्थः-स० शब्द वि० अनेक प्रकारना द्वेषकारी । भ० छे लो० लोकने विषे । दि० देवता संबंधी मा० मनुष्य संबंधी ति० तेमज तिर्यंच संबंधीया शब्द । भी० रुद्र भ० भयकारी । भे० अतिशे बिहामणां उ० मोटा शब्द । जे सो० सांभळीने न० न वि० बीए नहि स० ते भि० साधु || १४ ||

मूलः-सद्दा विविहा भवन्ति लोए दिव्वा माणुस्सगा तिरिच्छा ।
भीमा भयभेरवा उदारा सोच्चा न विहिज्जई स भिक्खू || १४ ||

गाथा १४ भावार्थः-ए लोकने विषे अनेक प्रकारना द्वेष ऊपजावनार दुःखकारीने मोटा कठण अत्यंत बीहामणा एवा देवता मनुष्य अने तिर्यंचना शब्दो सांभळीने जे धर्मध्यानथी चलायमान थाय नहि, तेने साधु कहीये. || १४ ||

अर्थः—पं० अंत प्रांत स० संथारो आ० पाटमघुपने भ० सेवीने सी० टाढ उ० तापने सहिने ॥ वि० विविध प्रकारना च० वली दं० डंस म० मसना परिसहने पामीने अ० अव्यग्र म० मन थको अ० आकुलव्याकुलपणा रहित थको । जे० जे क० सर्व पदार्थने अ० सहे स० ते भि० साधु ॥ ४ ॥

मूलः—पन्तं सयणासणं भइत्ता सीउण्हं विविहं च दंसमसगं ।

अव्वग्गमणे असंपहिट्ठे जे कसिणं अहियासए स भिक्खू ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थ—अल्प मुल्यवंत एवा संथारो (पथारी) पीठादिक आसन भोजन आच्छादनादिक सर्व अल्प सेवीने टाढ, ताप अनेक प्रकारना डांस मच्छरादिकथी उपनी वेदना ? आकुळव्याकुळ चित्त रहित तथा हर्ष विखवाद रहित सघळी खमे तेने साधु कहीये ॥ ४ ॥

अर्थः—नो० न स० सत्कारने इ० वांछे न० न पू० पुजाने वांछे ॥ नो० न य० वली व० वंदनाने पण न वांछे ते साधु । क० क्यांथी प० प्रसंसाने वांछे ॥ से० ते सं० संजती सु० सुव्रती त० तपस्वी । स० ज्ञानादिक सहित ॥ आ० आत्मानो ग० गवेषी स० ते भि० साधु ॥ ५ ॥

मूलः—नो सक्कइमिच्छई न पूयं नो य वन्दणगं कओ पसंसं ।

से संजए सुव्वए तवस्सी सहिए आयगवेसए स भिक्खू ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थ—सत्कार तथा पुजा नवांछे, (नइच्छे) वंदणा तथा गृहस्थ गुण कीर्तन करे तेपण न वांछे, ते संयमी सुव्रती तपस्वी ज्ञानक्रिया सहीत आत्माने कर्म रहित शुद्ध पणुं वांछे ते साधु कहीये ॥५॥

समाहिबहुले गुत्ते गुत्तिन्दिए गुत्तबम्भयारी सदा अप्पमत्ते विहरेज्जा ? इमे खलु ते थेरेहिं भगवन्तेहिं दस बम्भचेरठाणा पन्नत्ता, जे भिक्खू सोच्चा निसम्म संजमबहुले संवरबहुले समाहिबहुले गुत्ते गुत्तिन्दिए गुत्तबम्भयारी सया अप्पमत्ते विहरेज्जा । तं जहा । विवित्ताइं सयणासणाइं सेविज्जा से निग्गन्थे । नो इत्थी-पसु-पण्डग-संसत्ताइं सयणासणाइं सेवित्ता भवति से निग्गन्थे । तं कहमिति चे. आयरियाह । निग्गन्थस्स खलु इत्थि-पसु-पण्डग-संसत्ताइं सयणासणाइं सेवमाणस्स बम्भयारिस्स बम्भचेरे सङ्का वा कङ्खा वा विइगिच्छा वा समुपज्जिज्जा भेदं वा लभेज्जा उम्मायं वा पाउणिज्जा दीहकालियं वा रोगायङ्कं हवेज्जा, केवलिपन्नत्ताओ धम्माओ भंसेज्जा । तम्हा नो इत्थि-पसु-पण्डग-संसत्ताइं सयणासणाइं सेवित्ता हवइ से निग्गन्थे. ॥ १ ॥

गद्य १ भावार्थः-हे चिरंजीवी शिष्य ! में सांभळ्युं छे ! श्री महावीरदेव स्वामीए एम कह्युं ! एम जीन शासनने विषे निश्चे स्थीवर भगवंते ते दश ब्रह्मचर्यनी समाधीनां स्थानक कह्यां छे, जे साधु सांभळीने हैयामांही धारीने संयम पुष्टी करे, संवर घणो करे, चित्तसमाधीपणे करी समाधी घणी करे, मन वचन काया तथा पांचे इंद्रीने गोपवीने गुप्त ब्रह्मचारी थको अप्रमादपणे सदाय विचरे.

... उल्कापातना नगरादिकना विचार, स्वप्नविचार, दंड विचार, स्त्री पुरुषना लक्षणनो विचार, अंग स्फुर्ण विचार, शियाळीयादिकना शब्दनो विचार, जे कोइ एवी विद्याए करी आजीविका न करे तेने साधु कहीए. ॥ ७ ॥

अर्थः—मं० मंत्र १ मू० जडिबुटि २ वि० विविध प्रकारना वि० वैदकशास्त्र ३ औषधनी चिं० चिंताने ४। व० वमनने ५ वि० विरेचन ६। धू० धुप देवाने ७। णे० नेत्र आंखना अंजनने सि० स्नानने ८। आ० रोगादिक पिडाने स० माता पितादिकने संभारवो ९. ति० वैदकनुं भणवुं तेहने १० च० वळी। तं० ते पुर्वोक्त दस बोल ते। प० पाढ्वा जाणी पचखतो प० संजमने विषे प्रवर्त्ततो स० से भि० साधु ॥ ८ ॥

मूलः—मन्तं मूलं विविहं विज्जचिन्तं वमणविरेयणधूमणेत्तसिणाणं।
आउरे सरणं तिगिच्छं च तं परिन्नाय परिव्वए स भिक्खू ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—१ मंत्रने, २ जडी बुटीआदिक मूळीने, ३ वैदक शास्त्री औषध चिंताने, ४ औषध दइने वमन करावे तेने, ५ विरेच (जुलाप) ने, ६ गुदाए धुमाडो दइ रोगथी मुक्त थवाने वास्ते स्नान करावे, ७ वस्त्रादिकने धुपवुं ते, ८ आंखनुं औषध करे, ९ पुत्रादिकने अर्थे एक पोतीये स्नान कराववुं, १० रोगादिकथी पीडाता माता पितादिकने संभारवुं ने वैदक शास्त्रनुं भणवुं, एटला बोल भुंडा जाणीने पचखीने संयमने विषे प्रवर्ते तेने साधु कहीये ॥ ८ ॥

अर्थ—ख० क्षत्रिना ग० समुह उ० उग्रकुलना उपन्या। रा० राजाना पु० पुत्र। मा० ब्राम्हण भो०

पाउणिज्जा दीहकालियं वा रोगायङ्कं हवेज्जा, केवलिपन्नत्ताओ धम्माओ भंसेज्जा । तम्हा नो इत्थीहिं सद्धिं सन्निसेज्जागए विहरेज्जा ॥ ३ ॥

गद्य ३ भावार्थः-स्त्रीनी साथे एक आसनपर बेसे नहि, तेमज ज्यां स्त्री बेठी होय त्यां एक मुहुर्त्त (बेघडी) सुधी ब्रह्मचारी न बेसे ते निग्रंथ कहीए, तेवारे शिष्य पुछतोहवो के शा कारणथी ब्रह्मचारीए स्त्रीनी साथे एक आसने बेसवुं नहीं? तेवारे गुरु कहेता हवा, ते निग्रंथने निश्चे स्त्रीनी साथे एक आसने बेसवाथी ब्रह्मचारीने ब्रह्मचर्यने विषे शंका उत्पन्न थाय के हुं ब्रह्मचर्य पाळुं के न पाळुं अथवा बीजाने पण शंका उपजे के ए साधु स्त्रीनी साथे एक आसने बेसे छे तो ते ब्रह्मचर्य पाळतो हशे के नहि पाळतो होय? तथा स्त्रीनी साथे विषय सेववानी आकांक्षा (इच्छा) उत्पन्न थाय अथवा एम पण मनमां थाय के ए ब्रह्मचर्य पाळ्यानुं फळ हशे के नहि होय? माटे हुं ए स्त्रीने सेवुं, एम थवाथी चारीत्रनो विनाश थाय, पछी ते उन्मादपणुं पामे अने स्त्रीनी अभिलापथी दीर्घ (घणा) काळनो रोगिष्ट थाय ने केवळी परुप्या धर्मथी भ्रष्ट थाय, ते माटे निश्चे निग्रंथ स्त्री सहित एक आसने न बेसे, तथा ज्यां स्त्री बेठी होय त्यांथी ऊठया पछी एक मुहुर्त सुधी साधु न बेसे ॥ ३ ॥

अर्थः-नो० नहि इ० स्त्रीनां । इ० नयणादिक इंद्रिकेहवांछे । म० मननेहरे म० मनने विषय मांहिरमाडे । एहवीइंद्रियने आ० देखणहार । नि० स्त्रीनागुणनो संभाळनार भ० होय से० ते नि० साधु तं० ते क० इया माटे । इ० एम ने० कहानीत पुछे शिष्य आ० गुरु आ० कहे । नि० साधुने ख० निश्चे । इ० स्त्रीनां इ० इंद्रिय

मेवादिक सा० सादिमने । प० ग्रहस्थे अ० अणदेवे करा । प० निषेधो । नि० निग्रंथ साधु । जे० जे साधु त० त्यां न० न करे प० द्वेष स० ते भि० साधु ॥ ११ ॥

मूलः-सयणासणपाणभोयणं विविहं खाइमसाइमं परेसिं ।
अदए पडिसेहिए नियण्ठे जे तत्थ न पउस्सई स भिक्खू ॥११॥

गाथा ११ भावार्थः-पाट पाटला प्रमुख संथारो, पाणी भोजन अनेक प्रकारना स्वादादिक तथा लवींगादिक साधुये ग्रहस्थ पासे याचवाथी निषेध (नकारो) करे, तेना ऊपर द्वेषनकरे, तेसाधु कहीये. ॥११॥

अर्थः-जं० जे किं० कांइ आ० असनादिक पा० पाणी वि० अनेक प्रकारे खा० खादिम सा० सादिमने प० ग्रहस्थ थकी जा० पामीने । जो० जे साधु तं० ते आहारादिकने ति० मन वचन कायाए करी न० न साधु अणु० साधुने संविभागने करे म०मन व०वचन का०काया सु० भलो सं०संवरवंत स० ते भि० साधु ॥१२॥

मूल-जं किंचि आहारपाणजायं विविहं खाइमसाइमं परेसिं ।
जो तं तिविहेण नाणुकम्पे मणवयकायसुसंवुडे स भिक्खू ॥ १२ ॥

गाथा१२भावार्थः-अनेक प्रकारना अन्नपाणी मेवाने मुखवास प्रमुख ग्रहस्थना घरथकी लइने साधु साधुने संविभाग करे तथा आश्रव अने कषायने टाळीने मन, वचन, कायाने भलीपेरे संवर्याछे, तेने साधु कहीये. ॥१२॥

अर्थः-आ० उसामणने चे० वली पुराणे ज० जवनो उ० उदन भातने च० वली । सी० टाढो सो० कांजी आंछण म० वली ज० जवना उ० पाणीने च० वली न० नहि ही० हिले पि० आहारने नी० निरसने

फरीने वारंवार स्त्रीने द्रष्टीये करी जुए नहि तथा घणा स्त्रीना रुपादिकनो चींतवनार ते साधु न कहीये, तेवारे शिष्य पुछतो हवो ते शाकारणथी स्त्रीनी इंद्रीयो द्रष्टीये करी नीरखवी नहि, तेवारे आचार्य कहेता हवा ने निर्मंथने निश्चे मनोहर तथा मनने रमणीक एवी स्त्रीनी इंद्रीयो वारंवार द्रष्टीये करी जोतां थकां तथा स्त्रीना गुण चिंतवे करी ब्रह्मचारीने ब्रह्मचर्यने विषे शंका ऊपजे ? के हुं ब्रह्मचर्य पाळुं के न पाळुं ! अथवा बीजाने शंका ऊपजे के ए साधु स्त्रीनी इंद्रीयो वारंवार द्रष्टीये करी नीरखे छे, तो ते ब्रह्मचर्य पाळतो हशे के नहि पाळतो होय. ? तथारुप मुंख नीरखवाथी स्त्रीनी साथे विषय सेववानी आकांक्षा उत्पन्न थाय अथवा ए ब्रह्मचर्य पाळवानुं फळ हशे के नहि होय ते माटे हुं स्त्रीने भोगवुं, एम थवाथी चारित्रनो विनाश थाय ? पछी ते उन्मादपणुं पामे अने स्त्रीनी अभिलाषथी दीर्घकाळनो रोगिष्ट थाय ने केवळी परुप्या धर्मथी भ्रष्ट थाय ते माटे निश्चे निग्रंथ स्त्रीनी इंद्रीयो वारंवार दृष्टीये करी जुए नहि. ॥ ४ ॥

अर्थः—नो० न नि० साधु इ० स्त्रीना कु० पापांगनी भींतने अ० आंतरे वा० अथवा । दू० परियंचने (वस्त्रने) अं० आंतरे वा० अथवा भि० माटीनी भींतने अ० आंतरे वा० अथवा । कु० स्त्रीना कोयल सरिखा स० शब्दना १ वा० अथवा रु० रोवाना शब्द २ वा० अथवा गी० गावाना शब्द ३ वा० अथवा ह० हसवाना स० शब्द ४ वा० अथवा थ० सनेह उपजाववानां स० शब्द ५ वा० अथवा कं० नीरह आकुल व्याकुलना शब्द ६ वा० अथवा वि० विलापना स० शब्द ७ । ए सात प्रकारना शब्दने सां० सांभळी । सु० [illegible] । अं० ते क० क्या माटे इ० एम चे० कदाचित पूछे शिष्य । आ०

...नी दूषणहार । उ० कषायरहित अ० कोइ जीवने बाधा न उपजावे ए० ते भि० साधु ॥ १८ ॥

मूलः—वादं विविहं समिच्च लोए (सहिए) खेयाणुगए य कोवियप्पा ।
पन्ने अभिभूय सव्वदंसी उवसन्ते अविहेडए सभिक्खू ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—ए लोकमांहि व्याकरण तर्क प्रमुख परवादीना घणा प्रकारना वादने जाणीने शास्त्रना परमार्थनो जाण ने आत्मा सर्वागमना जाणीने ज्ञानदर्शन चारित्र सहितपणे परीसहने जीतीने सर्व जीवने आपणा आत्मासरीखा देखीने उपशांतपणो कोइ जीवने पीडा उपजावे नहि तेने साधु कहीये. ॥ १८ ॥

अर्थः—असि० संसारने विषे शिल्पे जी० जीवे नहि अ० घर रहित तथा मित्रपणा रहित । अ० आते रहित । अ० नीरस अ० थोडा म० आहारनो करणहार । चि० छांडिने गि० घरने ए० रागद्वेष रहित एकलो मान सहित करे च० विचरे स० ते भि० साधु त्ति० एम बे० कहुं छुं ॥ १६ ॥

मूलः—असिप्पजीवी अगिहे अमित्ते जिइन्दिए सव्वओ विप्पमुक्के ।
अणुक्कसाई लहुअप्पभक्खी चिच्चा गिहं एगचरे स भिक्खू ॥ १६ ॥ त्ति बेमि

॥ इति सभिक्खू पञ्चदशं अध्ययनं सम्पत्तं ॥ १५ ॥

गाथा १६ भावार्थः—चीतारा प्रमुखनी कलाए करी आजीविका न करे, जीतेंद्रिय बाह्य अभ्यंतरनी

यसद्दं वा रुइयसद्दं वा गीयसद्दं वा हसियसद्दं वा थणियसद्दं वा कन्दियसद्दं वा विलवियस-
द्दं वा सुणेत्ता भवति से निग्गन्थे। तं कहमिति चे, आयरियाह। निग्गन्थस्स खलु इत्थीणं
कुड्डन्तरंसि वा दूसन्तरंसि वा भित्तन्तरंसि वा कुइयसद्दं वा रुइयसद्दं वा गीयसद्दं वा हसि-
यसद्दं वा थणियसद्दं वा कन्दियसद्दं वा विलवियसद्दं वा सुणेमाणस्स बम्भयारिस्स बम्भचेरे
सङ्का वा कङ्खा वा विइगिच्छा वा समुपज्जिज्जा भेदं वा लभेज्जा उम्मायं वा पाउणिज्जा दीह-
कालियं वा रोगायङ्कं हवेज्जा केवलिपन्नत्ताओ धम्माओ भंसेज्जा। तम्हा नो इत्थीणं कुड्ड-
न्तरंसि वा दूसन्तरंसि वा भित्तन्तरंसि वा कुइयसद्दं वा रुइयसद्दं वा गीयसद्दं वा हसियसद्दं वा
थणियसद्दं वा कन्दियसद्दं वा विलवियसद्दं वा सुणेमाणे विहरेज्जा ॥ ५ ॥

गद्य ५ भावार्थः-स्त्रीना मैथुन सेववानी वेळाए कोयलना जेवा शब्द, रोवाना शब्द, गीतना शब्द, हसवाना शब्द, मैथुन सेववानी वेळाए स्त्रीना स्नेहवाळां वचन, पतिनो विरह होय त्यारे विषयना विरहथी आकुळव्याकुळ थकां आक्रंद शब्द करे, पतिना विरहथी स्त्री विलविलाट शब्द करे, ए पुर्वोक्त स्त्रीना शब्द पापाणनी भींतने आंतरे, परियंचने आंतरे तथा माटीनी भींतने आंतरे न सांभळे ते साधु कहीये. तवारे शिष्य पुछतो हवो के शाकारणथी भींतना आंतरे स्त्रीना शब्द साधु न सांभळे? तवारे आचार्य कहेता हवा ते निग्रंथने निश्चे पुर्वोक्त

ईयार्मा धारीने संयम घुणो करे, संवर घहोळो करे, चित्तस्वस्थपणे करी समाधी घहोळी करे अने मन वचन काया तथा पांच इंद्रीने गोपवीने गुप्त ब्रह्मचर्य थको अप्रमादपणे सदाय विचरे. हवे गुरुऊत्तर कहेता हवा ? पूर्वे कहीशुं ए प्रकारे जीनशासनने विषे स्थीवर भगवंते ते दश ब्रह्मचर्यनी समाधीनां स्थानक कह्यां, जे साधु सांभळीने ईयार्मा धारीने संयम घुणो करे, संवर घहोळो करे, चित्तस्वस्थपणे करी समाधी घहोळी करे अने मन वचन काया तथा पांचे इंद्रीयोने गोपवीने गुप्त ब्रह्मचर्य थको अप्रमादपणे सदाय वीचरे, ते जेम छे तेम कहेछे, स्त्री पशु नपुंसक रहित उपाश्रय सज्या संथारो पाट पाटला प्रमुख भोगवे तेने निर्ग्रंथ कहीये ! पण स्त्री पशु नपुंसक सहित उपाश्रय सज्या संथारो, पाट पाटला प्रमुखनो सेवणहार होय तेने निर्ग्रंथ न कहीये, तेवारे शिष्य कहेतो हवोके आ कारणे ते निर्ग्रंथ, स्त्री, पशु, नपुंसक सहित उपाश्रयादिकने न सेवे तेवारे आचार्य कहेता हवा ! निर्ग्रंथ ते निश्चे स्त्री, पशु, नपुंसक सहित उपाश्रय सज्या संथारो पाट पाटला प्रमुख भोगवता ब्रह्मचारीने ब्रह्मचर्यने विषे शंका उपजे के हुं ब्रह्मचर्य पाळुं के न पाळुं ? अथवा बीजाने शंका उपजे के ए साधु स्त्रीयादिक सहित स्थानक भोगवे छे तोने ब्रह्मचर्य पाळतो हशे के नहि पाळतो होय ? तथा स्त्रीनी साथे विषय सेववानी आकांक्षा (इच्छा) उत्पन्न थाय अथवा ए ब्रह्मचर्य पाळ्यानुं फळ हशेके नहि होय ? माटे हुं स्त्रीने सेवुं, एम थवाथी चारित्रनो विनाश पामे, पछी ते उन्माद (दीवाना पणुं) पामे अने घीना अभिप्रायथी दीर्घ काळनो रोगिष्ट थाय अने केवळी परूप्या धर्मथी भ्रष्ट थाय, ते माटे स्त्री पशु नपुंसक सहित उपाश्रय सज्या संथारो पाट पाटलादिकनो सेवणहार न होय ते निर्ग्रंथ कहीये ॥ १ ॥

अर्थः–नो० नहीं इ० स्त्रीनी क० शृंगारकारणी कथानो क० कहेणहार भ० होय से० ते नि० साधु ।

बम्भयारिस्स बम्भचेरे सङ्का वा कङ्खा वा विइगिच्छा वा समुपज्जिज्जा भेदं वा लभेज्जा उम्मायं वा पाउणिज्जा दीहकालियं वा रोगायङ्कं हवेज्जा, केवलिपन्नत्ताओ धम्माओ भंसेज्जा। तम्हा नो इत्थीणं पुव्वरयं पुव्वकीलियं अणुसरेज्जा ॥ ६ ॥

गद्य ६ भावार्थः—पूर्वे गृहस्थपणे स्त्री संघाते विषय सेवन करेल होय तेमज स्त्री संघाते क्रीडा रमत करेल होय ते संभारे नहि ते साधु कहीये. तेवारे शिष्य पुछतो हवो के शा कारणथी पूर्वे स्त्री संघाते विषय क्रिडा करेल होय ते संभारवी नहि, तेवारे आचार्य कहेता हवा ते निग्रंथ निश्चे पूर्वे गृहस्थपणे स्त्री संघाते विषय सेवन करेल होय, तेमज स्त्री संघाते क्रीडा रमत करेल होय, ते संभारवाथी ब्रह्मचारीने ब्रह्मचर्यने विषे शंका उपजे के हुं ब्रह्मचर्य पाळुं के न पाळुं ? अथवा बीजाने शंका उपजे के ए साधु पुर्वनी स्त्री साथे विषय क्रीडा करेल संभारे छे तो ते ब्रह्मचर्य पाळतो हशे के नहि पाळतो होय ? तथा स्त्री साथे पूर्वे विषय क्रीडा संभारवाथी स्त्रीनी साथे विषय सेववानी इच्छा उत्पन्न थाय अथवा ए ब्रह्मचर्य पाळ्यानुं फळ हशे के नहि होय ? माटे स्त्रीने भोगवुं, एम थवाथी चारित्रनो विनाश थाय, पछी ते उन्मादपणुं पामे अने स्त्रीनी अभिलाषथी दीर्घकाळनो रोगिष्ट थाय ने केवळी परुप्या धर्मथी भ्रष्ट थाय, ते माटे निश्चे निग्रंथ पूर्वे स्त्री साथे विषय क्रीडा करेल होय ! ते संभारे नहि. ॥ ६ ॥

अर्थः—नो० नहि नि० साधु प० अति सरस आ० आहार आ० जमनारो ह० होय से० ते नि० साधु ।

ब० ब्रह्मचारिने ध० ब्रह्मचर्यने विषे। सं० संकाउपजे। ब्रह्मचर्य पाळुं के न पाळुं अथवा आगळाने संकाउपजे ए स्त्रीभोगी रहेछे केम नथी पाळतो वा० वळी। क० अब्रह्मनी वांछा उपजे वा० वळी। वि० ब्रह्मचर्य पाळ्याना फळनो संदेह वा० वळी। स० उपजे। भे० चारित्रना विनासने वा० वळी ल० पामे। उ० उन्माद मस्तपणाने वा० वळी पा० पामे दी० घणा का० काळलगे वा० वळी रो० रोगने ज्वरादिक शूळादिक ह० होय। के० केवली प० परूप्या ध० धर्मथी भं० भ्रष्टथाय। त० तेमाटे नो० न इ० स्त्रीना इ० इंद्रियने म० मननेहरे म० मनने विषय मांहि रमाडे एहवी इद्रीने आ० जोतोथको। नि० जोय॥ ४॥

मूलः—नो इत्थीणं इन्दियाइं मणोहराइं मणोरमाइं आलोइत्ता निज्झाइत्ता भवति से निग्गन्थे। तं कहमिति चे,आयरियाह। निग्गन्थस्स खलु इत्थीणं इन्दियाइं मणोहराइं मणोरमाइं आलोएमाणस्स निज्झायमाणस्स बम्भयारिस्स बम्भचेरे सङ्का वा कङ्खा वा विइगिच्छा वा समुपज्जिज्जा भेदं वा लभेज्जा उम्मायं वा पाउणिज्जा दीहकालियं वा रोगायङ्कं हवेज्जा, केवलिपन्नत्ताओ धम्माओ भंसेज्जा। तम्हा नो इत्थीणं इन्दियाइं मणोहराइं मणोरमाइं आलोएज्जा निज्झाएज्जा. ॥ ४॥

गद्य ४ भावार्थः—जोतां मनहरे तेथी मनोहर अने चींतवतां चित्तने हुलास ऊपजे के अहो ए केवी सुंदरछे, एम मनने रमणीक एवी स्त्रीनी इद्रीयो आपणी दृष्टिये करीने थोडी पण जुए नहि. स्त्रीना गुण चींतवे

आहार करेछे? तो ते ब्रह्मचर्य पाळतो हशे के नहि पाळतो होय! तथा दिन दिन मत्ये सरस आहार करवाथी स्त्रीनी साथे विषय सेववानी इच्छा उत्पन्न थाय अथवा ए ब्रह्मचर्य पाळ्यानुं फळ हशे के नहि होय? ते माटे स्त्रीने भोगववुं एम थवाथी चारित्रनो विनाश थाय पछी ते उन्मादपणुं पामे अने स्त्रीनी अभिलाषथी दीर्घ काळनो रोगिष्ट थाय ने केवळी परूप्या धर्मथी भ्रष्ट थाय ते माटे निर्ग्रंथ दिन दिन मत्ये घणो सरस आहार करे नहि. ॥ ७ ॥

अर्थः-नो॰ नहि अ॰ अति मात्राए। पा॰ पाणी अने भो॰ भोजनने आ॰ आहारता थको। भ॰ होय से॰ ते नि॰ साधु। तं॰ ते क॰ श्या माटे। इ॰ एम चे॰ कदाचेत शिष्य पुछे। आ॰ आचार्य गुरु आ॰ कहे। नि॰ साधुने ख॰ निश्चे। अ॰ अति मात्राए। पा॰ पाणी अने भो॰ भोजनने। आ॰ आहार करतो थको ब॰ ब्रह्मचारिने। ब॰ ब्रह्मचर्यने विषे। सं॰ संका उपजे ब्रह्मचर्य पाळुं के न पाळुं अथवा आगल्याने संका उपजे ए स्त्री भेगो रहेछे केमनथी पाळतो वा॰ वळी कं॰ अब्रह्मनी वांछा उपजे वा॰ वळी वि॰ ब्रह्मचर्य पाळवाना फलनो संदेह वा॰ वळी स॰ उपजे भे॰ चारित्रना विनासने वा॰ वळी ल॰ पामे। उ॰ उन्माद मस्तपणाने वा॰ वळी पा॰ पामे दी॰ घणा का॰ काललगी वा॰ वळी रो॰ रोग ते ज्वरादिक शूळादिक ह॰ होय। के॰ केवली प॰ परूप्या ध॰ धर्मथी भं॰ भ्रष्ट थाय त॰ ते माटे नो॰ नहि। अ॰ अति मात्राए। पा॰ पाणी भो॰ भोजनने आ॰ करे ॥ ८ ॥

[illegible] भवति सेनिग्गन्थे। तं कहमिति चे,

कु० परियंतने (वस्त्रने) अं० आंतरे वा० अथवा । भि० माटीनी भींतने अं० अंतरे वा० वळी कु० सीना कोमळना गरिया स० शब्द १ वा० अथवा रु० रोवाना शब्द २ ग० अथवा गी० गीतना शब्द ३ वा० अथवा ह० हसवाना शब्द ४ वा० अथवा थ० स्नेह उपजावाना स० शब्द ५ वा० अथवा कं० नीरह आकुल व्याकुलना स० शब्द ६ वा० अथवा वि० विलापना शब्द । प० ७ ए सात प्रकारना शब्दने वा० वळी सु० सांभळनारो साधु । बं० ब्रह्मचारिने । ब० ब्रह्मचर्यने विषे सं० शंका उपजे ब्रह्मचर्य पाळुं के न पाळुं अथवा आगल्याने शंका उपजे ए शी भेळो रहे छे केम नथी पाळतो वा० अथवा कं० अब्रह्मनी वांछा उपजे वा० अथवा वि० ब्रह्मचर्यपाळवाना फळनो वा० वळी संदेह स० उपजे । भे० चारीत्रना विनाशने वा० वळी ल० पामे ४ । उ० उन्माद मस्तपणाने पा० वळी पा० पामे । दी० घणा का० काळ लगे वा० वळी रो० रोग ते ज्वरादिक तृष्णादिक ह० दाय । कें० केवळी प० परूप्या । ध० धर्मथी भं० भ्रष्ट थाय । त० ते माटे नो० न कु० सीना ए शब्द । कु० पाषाणनी भींतने अं० आंतरे वा० अथवा दु० परियंत(वस्त्रने) अं० आंतरे । वा० अथवा । भि० माटीनी भींतने अं० आंतरे वा० वळी । कु० सीना कोमळ सरिखा शब्द १ वा० अथवा । रु० रोवाना स० शब्द २ वा० अथवा । गी० गावाना स० शब्द ३ वा० अथवा ह० हसवाना स० शब्द ४ वा० अथवा थ० स्नेह उपजावाना स० शब्द ५ । वा० अथवा कं० नीरह आकुल व्याकुलना शब्द ६ वा० अथवा वि० वि-लापना शब्द ७ ए सात प्रकारना शब्दने वा० वळी । सु० सांभळनो थको वि० विचरे साधु ॥ ५ ॥

मूळः—नो निग्गन्थे इत्थीणं कुड्डन्तरंसि वा दूसन्तरंसि वा भित्तन्तरंसि वा कुड-

ज० जनने । अ० वांछता थकाने । बं० ब्रह्मचर्यने विषे । सं० शंका उपजे ब्रह्मचर्य पाळु के न पाळु ... आगल्याने शंका उपजे ए स्त्री भेगो रहे छे केम नथी पाळतो वा० वळी कं० अब्रह्मनी वांछा उपजे वा० वळी वि० ब्रह्मचर्यना पाळवाना फलनो संदेह वा० वळी स० उपजे भे० चारित्रनो विनास वा० वळी ल० पामे उ० उन्माद मस्तपणाने वा० वळी पा० पामे । दी० घणा काललगी वा० वळी रो० रोग ते ज्वरादि शूलादिक। ह० होय के० केवली प० परूप्या ध० धर्मथी भं० भ्रष्ट थाय । त० ते माटे नो० नही निग्रंथ साधु । वि० विभुषानो करणहार । ह० होय ॥ ९ ॥

मूलः—नो विभूसाणुवादी हवति से निग्गन्थे। तं कहमिति चे, आयरियाह। विभूसावत्तिए भूसियसरीरे इत्थिजणस्स अभिलसणिज्जे हवति। तओ णं इत्थिजणेणं अभिलसिज्जमाणस्स बम्भचेरे सङ्का वा कङ्खा वा विइगिच्छा वा समुपज्जिजज्जा भेदं वा लभेज्जा उम्मायं वा पाउणिज्जा दीहकालियं वा रोगायङ्कं हवेज्जा, केवलिपन्नत्ताओ धम्माओ भंसेज्जा। तम्हा ना विभूसाणुवादी हविज्जा ॥ ९ ॥

गद्य ९ भावार्थ—स्नानादिक करवे करी शरिरनी विभुषा (शोभा) न करे ते साधु कहीए, तेवारे शिष्य पुछतो हवो के शा कारणथी साधु शरीरनी विभुषा न करे, तेवारे आचार्य कहेता हवा, ते निग्रंथ निश्चे विभुषानो करणहार अने विभुषा शरीरवंत साधु स्त्रीजनने वांछनीक होय, तेवारे पछी ते साधु स्त्रीजनने प्रार्थनीक होवाथी ब्रह्मचारीने ब्रह्मचर्यने विषे शंका ... ब्रह्मचर्य पाळुं के न पाळुं? अथवा बीजाने शंका

न पाळे अथवा बाजाने शब्द ऊपने के ए साधु भीतने आंतरे स्त्रीना दुष्ट शब्द सांभळे तो ते ब्रह्मचर्य पाळता हशे के नहि पाळतो होय ! तथा विषय शब्द सांभळवाथी स्त्रीनी साथे विषय सेववानी आकांक्षा ऊत्पन्न थाय, अथवा ए ब्रह्मचर्य पाळ्यानुं फळ हशे के नहि होय ! ते माटे स्त्रीने भोगवुं, एम थवाथी चारित्रनो विनाश थाय, पछी ते ऊन्मादपणुं पामे अने स्त्रीनी अभिलाषथी दीर्घकाळनो रोगिष्ट थाय ने केवळी परुप्या धर्मथी भ्रष्ट थाय ते माटे निश्चे निग्रंथ भीतने आंतरे स्त्रीना विषय संबंधी शब्द न सांभळे. ॥ ५ ॥

अर्थः—नो० न नि० साधु इ० स्त्रीना पु० पाछल्या विषय विलास पु० पुर्वनी । की० क्रिडाने । अ० सांभळनारो ह० होय । से० ते नि० साधु । त० ते क० श्या माटे इ० एम चे० कदाचित पुछे शिष्य । आ० गुरु आ० कहे । नि० साधुने ख० निश्चे इ० स्त्रीनी पु० पुर्वनी रती । पु० पुर्वनी क्रीडाने । अ० संभारताने । ब० ब्रह्मचारीने । ब० ब्रह्मचर्यने विषे सं० संका उपजे वा० अथवा । कं० कंखा उपजे वा० अथवा । वि० फळनो संदेह वा० वळी स० उपजे भे० चारित्रनो विनासने वा० वळी ल० पामे । उ० उन्माद मग्नपणाने वा० वळी पा० पामे । दी० घणा काळलगे वा० वळी रो० ज्वरादि शूळादि रोग ह० उपजे । के० केवळी प० परुप्या ध० धर्मथकी भं० भृष्ट थाय त० ते माटे नो० न साधु । इ० स्त्रीना पु० पुर्वनी रती पु० पुर्वनी की० क्रीडा अ० संभारे ॥ ६ ॥

मूलः—नो निग्गन्थे इत्थीणं पुव्वरयं पुव्वकीलियं अणुसरित्ता हवइ से निग्गन्थे। तं कहमिति चे, आयरियाह। निग्गन्थस्स खलु इत्थीणं पुव्वरयं पुव्वकीलियं अणुसरेमाणस्स

गोयरे। निग्गन्थस्स खलु सद्दाणुगए... [illegible] इत्थीहिं बम्भयारिस्स बम्भचेरे सङ्का वा कङ्खा वा वितिगिच्छा वा समुप्पज्जिज्जा भेदं वा लभेज्जा उम्मायं वा पाउणिज्जा, दीहकालियं वा रोगायङ्कं हवेज्जा, केवलिपन्नत्ताओ धम्माओ भंसेज्जा तम्हा नो सद्दरूवरसगन्धफासा-णुवाई भवेज्जा से निग्गन्थे। दसमे बम्भचेरसमाहिठाणे भवइ ॥ १० ॥

सू० १० भावार्थ-मनोहर शब्दरूप तेमज मधुर रस सुगंध द्रव्यने सुंघावा स्पर्श एवा पांच इंद्रीना कामभोगनो [illegible] न होय ते साधु कहीए. त्यारे शिष्य पुछतो हवो के शा कारणथी मनोज्ञ (मनने गमता) पांच इंद्रिना कामभोग साधु न भोगवे, त्यारे आचार्य कहेता हवा के ते निश्चे निर्ग्रंथ मनोज्ञ शब्दरूप रसगंध ने स्पर्श भोगवता ब्रह्मचारीने ब्रह्मचर्यने विषे शंका उपजे के हुं ब्रह्मचर्य पाळुं के न पाळुं? अथवा बीजा [illegible] करे के ए मनोज्ञ [illegible] भोगवे छे तो ते ब्रह्मचर्य पाळतो हशे के नहि [illegible] होय? [illegible] धम्माओ भंसेज्जा।
[illegible] स्पर्श भोगववाथी स्त्रीनी साथे विषय सेवन करवानी इच्छा
[illegible] ते माटे स्त्रीने भोगवुं एम थवाथी चारित्रनो [illegible]
[illegible] न करे ते साधु कहीए, त्यारे
[illegible] ब्रह्मचर्य समाधिनुं दशमुं स्थानक आचार्य कहेता हवा, ते निर्ग्रंथ निश्चे

प्रणीत आ० आहारने । आ० जमतो थको । ब० ब्रह्मचारीने । ब० ब्रह्मचर्यने विषे । सं० शंका उपजे ब्रह्मचर्य पाळुं के ना पाळुं अथवा आगल्याने शंका उपजे ए शो भेळो केम रहे छे केम पाळतो नथी वा० अथवा कं० अब्रह्मनी वांछा उपजे वा० अथवा वि० ब्रह्मचर्य पाळ्याना फलनो संदेह वा० अथवा स० उपजे ३ । भे० चारित्रना विनासने वा० वळी ल० पामे ४ ॥ उ० उन्माद मस्तपणाने वा० वळी पा० पामे । दी० घणा का० काळलगे वा० वळी । रो० रोग ते ज्वरादिक शूळादिक ह० होय के० केवली प० परुप्या । ध० धर्मथी भं० भ्रष्ट थाय । त० ते माटे नो० न । प० प्रणीत । आ० आहारने आ० करे साधु ॥ ७ ॥

मूलः—नो निगन्थे पणीयं आहारं आहरित्ता हवइ से निग्गन्थे। तं कहमिति चे, आयरियाह। निग्गन्थस्स खलु पणीयं आहारं आहारेमाणस्स बम्भयारिस्स बम्भचेरे सङ्का वा कङ्खा वा विइगिच्छा वा समुपज्जिज्जा भेदं वा लभेज्जा उम्मायं वा पाउणिज्जा दीहकालियं वा रोगायङ्कं हवेज्जा, केवलिपन्नत्ताओ धम्माओ भंसेज्जा। तम्हा नो पणीयं आहारं आहारेज्जा ॥ ७ ॥

गद्य ७ भावार्थः—घीनां टीपां झरे तेवो घनो सरस आहार दिन दिन प्रत्ये न करे तेने साधु कहीये. हवे शिष्य पुछे छे के शा कारणथी तेवो सरस आहार दिन दिन प्रत्ये न करे ! तेवारे आचार्य कहेता हवा के निग्रंथने निश्चे ते घणो सरस आहार पाणी दिन दिन प्रत्ये करता ब्रह्मचारीने ब्रह्मचर्यने विषे शंका उपजे के हुं ब्रह्मचर्य पाळुं के न पाळुं ? अथवा बीजाने शंका उपजे के ए साधु दिन दिन प्रत्ये घणो सरस

मूलः-पणीयं भत्तपाणं तु खिप्पं मयविवड्ढणं ।
बम्भचेररओ भिक्खू निच्चसो परिवज्जए ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थ-ब्रह्मचर्यने विषे रक्त छे तेवा साधु, जे सिघ्र कंदर्प (विषय) ने वधारनार एवो सरस आहारपाणी सदाय वर्जे. ॥ ७ ॥

अर्थः-ध० धर्म ल० लाधा आहारने । मि० मर्यादाए का० अवसरे । ज० संजम निर्वाहने अ० अर्थे । प० स्वस्थ चितनो धणी साधु । ना० अति मात्राए भु० जमे तु० पुरणे व० ब्रह्मचर्यने विषे र० रातो स० सदाय साधु ॥ ८ ॥

मूलः-धम्मलद्धं मितं काले जत्तत्थं पणिहाणवं ।
नाइमत्तं तु भुञ्जिज्जा बम्भचेररओ सया ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थ-जे सदाय ब्रह्मचर्यने विषे रक्तछे तेओ गोचरीना काळे धर्म निवर्तवा जे मर्यादापूर्वक आहार लाध्यो, ते संयमरूप यात्रानिर्वाह करवाने अर्थे निरागपणे भोगवे पण अति मात्राए (मर्यादा उपरांत) न भोगवे.॥८॥

अर्थः-वि० विभुषाने प० वर्जे स० सरिरनो प० समारवुं वं० ब्रह्मचर्यने विषे र० रातो भि० साधु सि० शृंगारना अ० अर्थने धा० धारे न० नहि ॥ ९ ॥

मूलः-विभूसं परिवज्जेज्जा सरीरपरिमण्डणं ।
[illegible] ॥ ९ ॥

...आचार्याह। निग्गन्थस्स खलु अतिमायाए पाणभोयणं आहारेमाणस्स बम्भयारिस्स बम्भचेरे सङ्का वा कङ्खा वा विइगिच्छा वा समुप्पज्जिज्जा भेदं वा लभेज्जा उम्मायं वा पाउणिज्जा दीहकालियं वा रोगायङ्कं हवेज्जा, केवलिपन्नत्ताओ धम्माओ भंसेज्जा; तम्हा नो अतिमायाए पाणभोयणं आहारेज्जा ॥ ८ ॥

गद्य ८ भावार्थ—मर्यादा उपरांत अति आहार पाणी करे नहि ते साधु कहीये, तेवारे शिष्य पुछतो हवो के ए कारणथी अति आहार करे नहि, तेवारे आचार्य कहेता हवा, ते निग्रंथने निश्चे अति आहार पाणी करता थका ब्रह्मचारीने ब्रह्मचर्यने विषे शंका उपजे के हुं ब्रह्मचर्य पाळुं के न पाळुं? अथवा बीजाने शंका उपजे के ए साधु मर्यादा उपरांत अति आहार पाणी करे छे तो ते ब्रह्मचर्य पाळतो हशे के नहि पाळतो होय? तथा अति आहार करवाथी स्त्रीनी साथे विषय सेववा करवानी इच्छा उपजे अथवा ए ब्रह्मचर्य पाळवानुं फळ हशे के नहि होय? ते माटे स्त्रीने भोगवुं, एम थवाथी चारित्रनो विनाश थाय, पछी ते उन्मादपणुं पामे अने स्त्रीनी अभिलाषाथी दीर्घ काळनो रोगीष्ट थाय अने केवळी प्ररूप्या धर्मथी भ्रष्ट थाय, तेमाटे निग्रंथ मर्यादा उपरांत अति आहार पाणी न करे. ॥ ८ ॥

अर्थः—नो० नहि वि० विभूषानो करणहार ॥ ह० होय से० ते नि० साधु । तं० ते क० शा माटे इ० एम चे० कदाचित पुछे शिष्य । आ० आचार्य गुरु आ० कहे वि० विभूषानो करणहार । वि० विभूषा सहित स० शरीरनो धणी ॥ इ० स्त्री ज० जनने अ० वंछनीक ह० होय । त० तेवारे पछे तं० अलंकारे...

स्त्री संघाते भु० एकठा जमवो य० वली सि० एक आसने वेठो होय ६ सातमे वोले प० प्रणीत भ० भात प० वली पा० पाणी ७। आठमे वोले अ० अति मात्राए पा० पाणी अने भो० भोजननुं जमवुं ॥ १२ ॥

मूलः—कुइयं रुइयं गीयं सहभुत्तासियाणि य ।
पणीयं भत्तपाणं च अइमायं पाणभोयणं ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थ—५ कोकिलाना जेवा शब्दे रोवुं, गीतनुं सांभळवुं, ६ पूर्वे स्त्रीनी संघाते हसवुं, एकठां जम्यां होय, स्त्रीनी संघाते एक आसने वेठा होय, ते संभारवुं, ७ प्रणीत (सरस) आहार पाणी, ८ मर्यादा उपरांत पाणीने भोजननुं जमवुं. ॥ १२ ॥

अर्थः—नवमे वोले ग० शरिरने भू० विभूषा इ० मनवंछीत वलभ च० वली ९ दसमे वोले । य० वली का० शब्दादिक काम भो० भोग दु० जे जितता दोहिला १०। ए दस वोल केहवा छे न० नर मनुष्यने अ० आत्माना गं० गवेखीने । वि० विप ता० तालपुट ज० जेम तालपुट सरिखा ॥ १३ ॥

मूलः—गत्तभूसणमिट्ठं च कामभोगा य दुज्जया ।
नरस्सत्तगवेसिस्स विसं तालउडं जहा ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थ—९ मनवांछित वलभ एवी शरीरनी विभूषा (शोभा), १० जीततां दोहीला एवा पांच प्रकारना शब्दादिक कामभोग, ए दस वोल आत्माना गवेपी मनुष्यने तालपुट विष सरिखा छे. ॥१३॥

उपजे के साधु शरीरनी विभुषा करे छे तो ते ब्रह्मचर्य पाळतो हशे के नहि पाळतो होय ? तथा विभुषा करवाथी स्त्रीनी साथे विषय सेवन करवानी इच्छा उपजे ? अथवा ए ब्रह्मचर्य पाळवानुं फळ हशे के नहि होय ? ते माटे स्त्रीने भोगवुं, एम थवाथी चारित्रनो विनाश थाय, पछी ते उन्मादपणुं पामे अने स्त्रीनी अभिलाषथी दीर्घ काळनो रोगिष्ट थाय अने केवळी परुप्या धर्मथी भ्रष्ट थाय ते माटे साधु शरिरनी विभुषा न करे ? ॥ ९ ॥ ए ब्रह्मचर्यनी नव वाड कही हवे दशमो ते वाड करतो कोट कहे छे.

अर्थः—नो० नहि स० मनोहर शब्द रु० रुप र० रस गं० गंध फा० फरसना ण० शतनो वि० भोगवणहार ह० होय से० ते नि० साधु नं० ते क० शा माटे । इ० एम चे० कदाचित पुछे शिष्य आ० गुरु आ० कहे । नि० साधुने ख० निश्चे । स० शब्द रु० रुप (र० रस) गं० गंध । फा० फरसना । अ० भोगवता थका । ब० ब्रह्मचारीने । ब० ब्रह्मचर्यने विषे सं० शंका उपजे ब्रह्मचर्य पाळुं के ना पाळुं अथवा आगलाने शंका उपजे ए स्त्री भेळो रहे छे । केम नथी पाळतो वा० अथवा । कं० अब्रह्मनी वांछा उपजे वा० अथवा वि० ब्रह्मचर्य पाळ्यानां फळनो संदेह वा० वळी स० उपजे ३ । भे० चारित्रनो विनाशने वा० वळी ल० पामे । उ० उन्माद मस्तपणाने वा० वळी पा० पामे दी० घणा का० काळलगे वा० वळी । रो० रोग ते ज्वरादिक शुळादिक ह० होय के० केवली प० परुप्या ध० धर्मथी भं० भ्रष्ट थाय । त० ते माटे नो० नहि । स० शब्द रु० रुप र० रस गं० गंध फा० फरसना अ० सेवणहार भ० होय । से० ते नि० निग्रंथ साधुने द० दशमो ब० ब्रह्मचर्यनुं स० समाधिनो ठा० थानक भ० होय ॥ १० ॥

मूलः—नो सद्दरूवरसगन्धफासाणुवादी हवेज्जा से निग्गन्थे । तं कहमिति चे, आ-

मूलः—देवदाणवगन्धव्वा जक्खरक्खसकिन्नरा ।
बम्भयारिं नमंसन्ति दुक्करं जे करन्ति तं ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थ—वैमानिकदेव, ज्योतिषीदेव, भुवनपति, गंधर्व, जक्ष, राक्षस, किन्नर ए व्यंतरनी जाति एवा देवताओ, जे ब्रह्मचर्य पाळवो दोहीलुं एवा ब्रह्मचारीने नमस्कार करे. ॥ १६ ॥

अर्थः—ए० ए ब्रह्मचर्यरूप ध० धर्म धु० निश्चल नि० निरंतर सदा छे । सा० शाश्वतो छे जि० तिर्थंकरे दे० कह्यो छे । सि० पूर्वे सिद्धा सि० वर्तमानकाले सीझे छे च० अवधारणे । अ० एणे ब्रह्मचर्ये । सि० सिझसे आगमिक काले त० तेमहिज आ० अनेरा अनंता जीव । त्ति० एम बे० हुं कहुंछुं ॥ १७ ॥

मूलः—एस धम्मे धुवे निच्चे सासए जिणदेसिए ।
सिद्धा सिज्झन्ति चाणेण सिज्झिस्सन्ति तहावरे ॥१७॥ [त्ति बेमि]

इति बम्भचेर समाहिठाणा नाम सोलसं अज्झयणं सम्मत्तं ॥ १६ ॥

गाथा १७ भावार्थ—ए ब्रह्मचर्य स्वधर्म निरंतर सदाय निश्चळ शाश्वतो छे, ए ब्रह्मचर्य पाळवे करी पूर्वे अनेक जीव सिद्ध थया, वर्तमानकाळे सीझे छे अने आगामीकाळे सीझसे, एम तिर्थंकरे कह्युं छे, ए प्रमाणे सुधर्मास्वामी पोताना शिष्य जंबुस्वामीने कहे छे के हे जंबु जेम में श्रीमहावीर देवस्वामीनी पासेथी सांभ-

अर्थः-जं० जे थानक वि० स्त्रीयादिक रहित अ० [illegible] पाळतो होय ? तथा विशुष

व० वळी। बं० ब्रह्मचर्यने र० रक्षाने अ० अर्थे आ० एहवा थानकने। वा ए ब्रह्मचर्य पाळ्यानुं फळ हशे के नहि

मूलः-जं विवित्तमणाइण्णं रहियं इत्थिजणेण य। वळी ते उन्मादपणुं पामे अने स्त्रीनी

बम्भचेरस्स रक्खट्ठा आलयं तु निसेवए ॥ थकी भ्रष्ट थाय ते माटे साधु शरीरनी

गाथा ? भावार्थ-ब्रह्मचर्य राखवाने अर्थे स्त्री पशु पुरुषे रहित ९ वाड करतो कोट कहे छे.

अर्थः-स्त्रीनी कथा म० मनने प० आनंदनी ज० करणहारी। का० विषयना रा० रागनी वि० भो-

धारणहारी। ब० ब्रह्मचर्यने विषे। र० रातो भि० साधु ते। थी० स्त्रीनी कथाने तु० पुरणे वि० वर्जे ॥२॥

मूलः-मणपल्हायजणणी कामरागविवड्ढणी।

बम्भचेररओ भिक्खू थीकहं तु विवज्जए ॥ २ ॥

गर्व उतारवा ॥ भावार्थ-मनने आनंदनी करावणहारी, विषयरागनी वधारनारी एवी स्त्री संबंधी सणगार

वर कीरेल होय के जे पुरुषने विषे रक्त होय ते वर्जे. ॥ २ ॥

दिशा धारण करीने इत्यादिग० संथाने संथव० परिचय च० वळी सं० स्त्री संघाते क० कथा च० पुरणे अ०

अर्थः-प० गरम भ० रातो भि० साधु। नि० सदाय प० वर्जे ॥ ३ ॥

बं० ब्रह्मचर्यने विषे र० रातो संथवं थीहिं संकहं च अभिक्खणं।

रओ भिक्खू निच्चसो परिवज्जए ॥ ३ ॥

वली भो० जमीने पे० पाणी प्रमुख पीइने मु० सुखे व० सुए पा० पाप स० श्रमण इ० एहवो वु० कहिए.॥३॥

मूलः–जे केई पव्वइए निद्दासीले पगामसो ।
भोच्चा पेच्चा सुहं वसइ पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः–जे साधुने निद्रानो स्वभाव घणो छे, अने आहार पाणी करीने घणीवार लगी सुखे सुइ रहे तेने पापश्रमण कहीए. ॥ ३ ॥

अर्थः–आ० आचार्य उ० उपाध्याय गुरुए सु० सिद्धांत अने वि० विनयमार्गने च० वली गा० शीखव्यो ते० ते गुरुआदिकने विषे चे० पछे पांख आवे खिं० हिले बा० अज्ञानि पा० ते पाप स० श्रमण इ० एहवो वु० कहिए ॥४॥

मूल–आयरियउवज्झाएहिं सुयं विणयं च गाहिए ।
ते चेव खिंसई बाले पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थ–आचार्य, उपाध्याय अने जेणे विनयमार्गने सिद्धांत शीखवेल होय तेवा गुरुआदिकने, पांख आव्या पछी अज्ञानी हीले निंदे एवो होय तेने पापश्रमण कहीये. ॥ ४ ॥

अर्थः–आ० आचार्य उ० उपाध्याय गुरुने । स० साचे मने न० न प० सेवा करे । अ० नहीं प्प० उपगार माने पू० नथी पुंजा श्लाघा बोले थ० अहंकारी । पा० ते पाप स० श्रमण इ० एहवो वु० कहिए॥ ५ ॥

मूलः–आयरियउवज्झायाणं सम्मं न पडितप्पइ ।
अप्पडिपूयए थद्धे पावसम

मगाई (सोनाई) इत्यादिक गव्हागने अर्थ न करे. ॥ ९ ॥

अर्थः-म० मनोहर शब्द रू० रूपने ग० वळी गं० गंधने र० वळी र० रसने फा० फरसने त० ते-हीज प० वळी । प० पांच प्रकारना का० ए कामना गुणने । नि० सदाय प० वर्जे मुनिराज ॥ १० ॥

मूलः-सद्दे रूवे य गन्धे य रसे फासे तहेव य ।

पञ्चविहे कामगुणे निच्चसो परिवज्जए ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थ-मनोहर शब्दरूप रस गंधने स्पर्श ए पांच प्रकारना कामना गुणने सदाय साधु वर्जे. ॥१०॥

अर्थः-वळी पाछेव कहे छे आ० उपाश्रय थी० स्त्री ज० जने करी आ० सहित ए पहिलो बोल १ थी० स्त्रीनी कथा म० मनने रमणीक ए० वळी बोजे बोले सं० परिचय ने० वळी ना० नारीनो । ता० ते नारीना इं० इंद्रियने । द० देखवो ए चोथे बोल ४ ॥ ११ ॥

मूलः-आलओ थीजणाइण्णो थीकहा य मणोरमा ।

संथवो चेव नारीणं तासिं इन्दियदरिसणं ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थ-वळी नीचे ने चार बाबतोने वर्जे ते. १ स्त्री करी सहित उपाश्रय, २ मनने रमणीक एवी स्त्रीनी कथा, ३ स्त्रीनो परिचय, ४ स्त्रीओनी इंद्रियो देखवी. ॥ ११ ॥

अर्थः-पांचमे बोले कू० भींतने अंतरे स्त्रीनो शब्द रु० रोवुं गी० गीतनो गायवो ए त्रीजे बोले ह०

उ० रुडा कर्तव्यनो उलंघणहारो य० वली च० क्रोधि य० वली। पा० ते पाप स० श्रमण त्ति०एहवो वु० कहिए ॥८॥

मूलः—दवदवस्स चरती पमत्ते य अभिक्खणं।
उल्लङ्घणे य चण्डे य पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थ—उतावलो उतावलो चाले, इर्या सुमतिने विषे प्रमादे चाले, वारंवार रुडा कर्मनो कर्तव्यनो ओलंघणहार, क्रोधवंत एवो होय तेने पापश्रमण कहीये. ॥ ८ ॥

अर्थः—प० पडिलेहण करे ते प० प्रमादि थको करे। अ० जिहां तिहां नांखे पा० पात्र क० कंबलादिक उपगरणने प० पडिलेहणा करवानें विषे अ० सावधान नहि। पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहिए ॥९॥

मूलः—पडिलेहेति पमत्ते अवउज्झइ पायकम्बलं।
पडिलेहाअणाउत्ते पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थ—प्रमादी थको पडीलेहणा करे अने ज्यां त्यां कांबली पात्रादिक उपगरणने नांखे अने पडीलेहणा करवाने विषे असावधान एवो होय तेने पापश्रमण कहीये. ॥ ९ ॥

अर्थः—प० पडिलेहण करे ते प० प्रमादि थको करे से० ते किं० कांइक विकथा हु० निश्चे नि० सांभलीने पडिलेहणादिकथी उपयोग चुके गु० गुरुने वचने कथनने पा० असातना उपजावे नि० सदाय। पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहिए ॥ १० ॥

साधु । स० सकाना था० थानक स० सव । व० वर्जे प० एकाग्र चित्तवंत एवा साधु ॥ १० ॥

मूलः–दुज्जए कामभोगे य निच्चसो परिवज्जए ।

मङ्काथाणाणि सव्वाणि वज्जेज्जा पणिहाणवं ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थ–जीतवां दोहीला एवा पांच प्रकारना कामभोगने सदाय साधु वर्जे अने एकाग्रह चित्तना धणी साधु सर्व शंकानां स्थानक वर्जे. ॥ १४ ॥

अर्थः–ध० धर्म रुपिया आ० आरामने विषे च० विचरे भि० साधु ठि० धीर्यवंत ध० धर्मरूप रथे प्रवर्तवाने विषे सा० सारथी ध० धर्मरूप आ० आरामने विषे र० रातो दं० दमतेंद्रि । बं० ब्रह्मचर्यने विषे स० समाधिवंत ॥१५॥

मूलः–धम्मारामे चरे भिक्खू ठिइमं धम्मसारही ।

धम्मारामे रते दन्ते बम्भचेरसमाहिए ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थ–जे धैर्यवंत धर्म रुपीयो रथ प्रवर्तावाने विषे सारथी समान अने धर्म रुपीया आराममें विषे रक्त अने इंद्रियोना दमनारने ब्रह्मचर्यने विषे समाधी सहित एवा साधु धर्म रुपीया आराम (बगीचा) ने विषे विचरे. ॥ १५ ॥

अर्थः–दे० देव वैमानीक ज्योतिषी देव । दा० दानव भवनपति गं० गंधर्व । ज० जक्ष र० राक्षस कि० किंनर ए व्यंतरनी जाति । बं० ब्रह्मचारीने न० नमस्कार करे । दु० दुकर जे० जे पुरुष । क० ब्रह्मचर्यने पाले तं० ते पुरुषने ॥ १६ ॥

नेरानी भली प्रज्ञा (बुद्धि) ने हणे अने जबडाने विषे तेमज वचनना कळेशने विषे रक्त छे एवो होय तेने पापश्रमण कहीये. ॥ १२ ॥

अर्थः—अ० अथिर आ० आसनने विषे कु० कचकचता आसनने विषे ज० जिहां त० तिहां नि० बेसे । आ० आसनने विषे बेसे तिहां अ० सावधानपणे सहित न बेसे, वारंवार हाथपगादिक हलावतो चपळाइ करे ॥ पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहीए ॥ १३ ॥

मूलः—अथिरासणे कुकुइए जत्थ तत्थ निसीयई ।
आसणम्मि अणाउत्ते पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थ—अस्थिर आसनने विषे कचकचाट थाय तेवा आसनने विषे ज्यां त्यां बेसे अने सावधानपणा रहित आसनने विषे बेसे अने त्यां वारंवार हाथपगादिक हलावतो थको चपळाइ करे एवो होय तेने पापश्रमण कहीये. ॥ १३ ॥

अर्थः—स० सचित्त र० रज खरडे पा० पग पुंज्या विना । सु० संथारा उपर सुवे ॥ से० सेज्याने उपाश्रयादिकने न० पुंजे प० पडिलेहे नहि ॥ सं० संथारे सुतो थको ॥ अ० सावधानपणे रहित चपळाइपणे प्रवर्ते ॥ पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहीए ॥ १४ ॥

मूलः—ससरक्खपाए सुवइ सेज्जं न पडिलेहइ ।
संथारए [illegible]

... धम मु० मा-
... साहत छे मु० भनिने दु० दुर्लभ ल० पामीने वो० समकितनो ला० चारित्रने वि० विचरे प० दिक्षा लीधा पछी ज० नेम मु० दिलने सुख उपजे तेम मवर्ते तु० पुरणे ॥ १ ॥

मूलः—जे केइ उ पव्वइए नियण्ठे धम्मं सुणित्ता विणओववन्ने ।
सुदुल्लहं लहिउं बोहिलाभं विहरेज्ज पच्छा य जहा सुहं तु ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थ—जे कोइ दिक्षा लेइने साधु थयो ते प्रथम धर्म सांभळीने जिनधर्मार्ग सहित छतो अतिशे पामवा दुष्कर एवुं समकित ने चारित्र पाळीने पछी जेम शरिरने सुख उपजे तेम विचरे ॥ १ ॥

अर्थः—से० उपाश्रयने द० भलो पाम्यो पा० ओढवाना वस्त्र मि० माहरे अ० छे । उ० मळे छे भो० जमवाने अन्न त० तेमहिज पा० पीवाने पाणी जा० हुं जाणुं छुं जं० जे जीवादिक पदार्थ व० वरतेछे आ० हे आउखावंत इ० एम । किं० शुं ना० संभावनाए । का० शुं करुं सु० सुखने भणने करी भं० हे पुज्य ॥ २ ॥

मूलः—सेज्जा दढा पाउरणं मि अत्थि उप्पज्जई भोत्तु तहेव पाउं ।
जाणामि जं वट्टइ आउसो त्ति किं नाम काहामि सुएण भन्ते ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—शिष्य कहेतो हतो हे पुज्य ! उपाश्रय भलो पाम्यो, ओढवानां वस्त्र मारे छे, जमवाने अन्न पाणी पण मळेछे अने जीवादिक पदार्थ वर्तेछे, ते हुं जाणुं छुं, तो हे आयुष्यमन ! सुत्रने भणने करी शुं करुं ॥ २ ॥

अर्थः—जे० जे के० कोइ प० साधु नि० निंद्रानो सी० स्वभाव घणोछे जेहने प० पणीवार लगी सुइ रहे

अर्थः–आ० गुरुआदिकने प० छांडिने प० पर पाखंडीने से० सेवे गा० छ मासमांहे एक संघाडाथी गणिए० बीजे संघाडे जाय ते गाणं गणिए कहिये ते दु० दुष्ट भूत जाणवो हिलनीक होय पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहीए ॥ १७ ॥

मूलः–आयरियपरिच्चाई परपासण्डसेवए ।

गाणंगणिए दुब्भूए पावसमणेत्ति वुच्चई ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थ–गुरुआदिकने छांडे अने पर पाखंडीने सेवे अने छ मास मांही एक संप्रदायथी बीजा सम्प्रदायमां जाय अने भुंडा आचारनो धणी निंदाय एवो होय तेने पापश्रमण कहीये. ॥ १७ ॥

अर्थः–स० पोताने गे० घर प० छांडिने प० गृहस्थ गे० घरने विषे वा० फरे संसारनो कामार्थि लोलपीपणा य० वली नि० जोतिष निमित्त परुपवे करी य० द्रव्यनी उपार्जना करे । पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहीए ॥ १८ ॥

मूलः–सयं गेहं परिच्चज्ज परगेहंसि वावरे ।

निमित्तेण य ववहरइ पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थ–पोतानुं घर तजीने ग्रहस्थने घरे संसारना कामार्थि ने लोलपी (लुब्ध) थको फरे वली ज्योतिष निमित्त परुपे करी द्रव्यनी उपार्जना करे एवो होय तेने पापश्रमण कहीये. ॥ १८ ॥

अर्थः–स० पोतानी ज्ञातिबंधनो पि० आहार जे० जमे ने० नथी सा० सामुदाणीनो आहार । गि० ग्रहस्थने घरे सभा बइसीला नि० आसन उपर स० वली वा० बेसे ॥ पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहीए ॥ १९ ॥

गाथा ५ भावार्थ–जे कोई अहंकारी छतो, आचार्य उपाध्यायनी साचे मने करीने सेवा न करे, उपकार न माने तेमज पुजा श्लाघा न बोले एवो होय तेने पापश्रमण कहीए. ॥ ५ ॥

अर्थः–स० पगे चांपतो थको पा० त्रस प्राणने बी० सचित्त बीज त ह० अंकुरादिक त्रणने य० पृथ्व्यादिक जीवने मर्दतो थको एहवो अ० असंजती सं० संजतीपणो म० मानतोथको पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहिये॥६॥

मूलः–सम्मद्दमाणो पाणाणि बीयाणि हरियाणि य ।

असंजते संजयमन्नमाणो पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः–त्रस प्राणीने, सचेत बीजने, हरीकाय, अंकुरादिक तृणने, पृथ्वी, पाणी, तेउ, वायुना जीवने मर्दतो, पगे चांपतो, असंयती थको संयतीपणुं माने एवो होय तेने पापश्रमण कहीये. ॥ ६ ॥

अर्थः–सं० तृणादिक संथाराने फ० पाटने पी० बाजोठादिक। नि० सझाय करवा बेसवानी भूमिकाने। पा० पुंछणाने। अ० पुंजा विना एटला वाना उपर आ० बेसे। पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहिए ॥७॥

मूलः–संथारं फलगं पीढं निसेज्जं पायकम्बलं ।

अप्पमज्जियमारुहति पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थ–तृणादिकना संथाराने, पाटने, बाजोठादिकने, सझाय करवानी भूमिकाने, बेसवानी भूमिकाने, पायपुछणाने, कांबळीने एटला वानाने पुंज्या विना ते पर बेसे तेने पापश्रमण कहीये. ॥ ७ ॥

अर्थः–द० उतावलो उतावलो च० चाले । प० इर्यादिकने विषे प्रमादि प० भ्रणे अ० वारंवार ।

अर्थः-जे० जे व० वर्जे ए० ए स० सदाय उ० वली दो० दोपने से० ते सु० सुव्रती हो० होय मु० साधुना वृंद म० मध्ये ॥ अ० ए लो० लोकने विषे अ० अमृतनी व० परे। पू० पुजनीक होय ॥ आ० आराधे (दु० बे) लो० लोक। इ० ए लोक त० तेमहिज। प० परलोकने पण आराधे त्ति० एम वे० हुं कहुंछुं ॥ २१ ॥

मूलः-जे वज्जए एते सदा उ दोसे से सुव्वए होइ मुणीण मज्झे।
अयंसि लोए अमयं व पूइए आराहए लोगमिणं तहा परि ॥२१॥ त्ति वेमि ॥

॥ इति पावसमणिज्जंनाम सप्तदशं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ १७ ॥

गाथा २१ भावार्थः-ए पूर्वोक्त दोप सदाय जे वर्जे ते साधुना वृंद मांही सुवर्त्ति होय, अने ते ए लोकने विषे अमृतनी पेरे पूज्यनिक होय, अने आ लोक तेमज परलोक ए बन्ने लोकने आराधे एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबू नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू ? जेम में श्री महावीरदेवस्वामी समीपे सांभल्युं हतुं, तेम में तुंज प्रत्ये कह्युं. ॥ २१ ॥ ए सत्तरमा अध्ययनने विषे पाप स्थानक वर्जवो कह्यो ते तो संयती होय ते वर्जे अने रस लंपटपणुं ने ऋद्धीने छांडवे करीने संयतीपणुं होय, तेथी अढारमा अध्ययनने विषे संयती राजऋपिनुं उदाहरण कहे छे. ॥ १७ ॥

अर्थः-कं० कंपिलपुर नामा न० नगरने विषे रा० राजा उ० तेणे राजाए पुन्यने उदये करी पाम्यो छे सं० संजति ना० नाम राजानुं मि० मृगना आहेडा निमित्ते

गुरुपरिभावए निच्चं पावसमणे त्ति वुच्चइ.॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थ–प्रमादी थको पडीलेहणा करे अने कांइक विकथाने सांभळीने पडिलेहणादिकथी उपयोग मुके अने गुरुने वचने करीने पराभवे ने नित्य सदाय असाता उपजावे एवो होय तेने पापश्रमण कहीये. ॥१०॥

अर्थः–ब० घणो मा० माया कपट करे य० वळी मु० घणो मुखरि थ० अहंकारी लु० लोलपि लोभीओ अ० अजितेंद्रि अ० साधर्मिकने संविभाग न करे अ० अप्रतितकारीयो पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहीए॥११॥

मूलः–बहुमाई य मुहरी थद्धे लुद्धे अणिग्गहे ।
असंविभागी अवियत्ते पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थ–घणी कपटाइ करे, घणुं जुठुं बोले, अहंकारी, लोभीओ, अजितेंद्रिय, स्वधर्मिनो संविभाग न करे, अप्रतितकारीयो एवो होय तेने पापश्रमण कहीये. ॥ ११ ॥

अर्थः–वि० विवादरूप जघडाने च० पुनः उ० उदेरे संभारे अ० अधर्मि अ० पोतानी बुद्धिए करी प० भली बुद्धि प्रज्ञा (ह० हणी छे जेणे) वु० जघडाने विषे क० वचनना क्लेशने विषे र० राता छे पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहीए ॥ १२ ॥

मूलः–विवादं च उदीरेइ अहम्मे अत्तपन्नहा ।
वुग्गहे कलहे रत्ते पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थ–विवाद जघडाने उदेरे (संभारे) अने भुंडा आचारवंत पोतानी कुबुद्धिये करीने

गाथा ३ भावार्थः—मृगने प्रेरिने घोडे चड्यो थको कंपीलपुर नगरना केशरी नामना उद्यानने विषे धीवरावतो थको केटलाएक मृगने मांसने विषे गृद्धी (लुब्ध) थको वध करतो हतो. ॥ ३ ॥

अर्थः—अ० हवे के० केसरि उ० उद्यानने विषे। अ० अणगार त० तपरुप ध० धन सहित । स० सध्याय ज्झा० धर्म ध्यानादिक ध्यान । सं० सहित ध० धर्म ज्झा० ध्यान झि० ध्याय छ एकाग्र चिते करी ॥ ४ ॥

मूलः—अह केसरम्मि उज्जाणे अणगारे तवोधणे ।
सज्झायज्झाणसंजुत्ते धम्मज्झाणं झियायति ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—हवे ते केसरी उद्यानने विषे तप रुप धनना धणी अने स्वाध्यायने धर्म ध्यानादिके करी सहित एवा अणगार (साधु) तिहां एकाग्रहचित्ते धर्म ध्यान ध्याता हवा. ॥ ४ ॥

अर्थः—अ० वृक्षे करी व्याप्त मं० नागरवेलना मंडप हेठे झा० धर्म ध्यान ध्यावेछे क्ख० पपावीने आ० आश्रवने त० ते मुनिने आ० आव्यो मि० मृगपा० पासे व० वधेछे ते मृग आव्यो मुनि पासे से० ते न० राजा वधेछे ॥५॥

मूलः—अप्फोवमण्डवम्मि झायति क्खवियासवे ।
तस्सागए मिगे पासं वहेति से नराहिवे ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—ते मुनिवृक्षे करीने व्याप्त (संकीर्ण) एवा नागर वेलना मंडप हेठे आश्रव खपावीने धर्मध्यान ध्याय छे, ते मुनिनी पासे मृग आव्यो, ते मृगनो राजा वध करतो हतो. ॥ ५ ॥

अर्थः—अ० हवे आ० घोडे ग० चढ्यो थको रा० ते राजा । सि० शिघ्र आ० आवीने मो० ते राजा

गाथा १४ भावार्थ-सचेतरजे खरडेला पगने पुंज्या विना संथारा उपरे सुवे अने उपाश्रादिक संथ्यान सुंने पडीलेहे नहि अने संथारे सुतो थको सावधानपणा रहित चपळपणे प्रवर्ते एवो होय तेने पापश्रमण कहीये.॥१४॥

अर्थः-दु० दुध द० दही वि० विगयना आ० आहारे अ० वारंवार॥ अ० अरक्त रातो नहि य० वली त० तप क० करवाने विषे ॥ पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहीए ॥ १५ ॥

मूलः—दुद्धदहीविगईओ आहारेइ अभिक्खणं ।
अरते य तवोकम्मे पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थ-दुध दही विगयने वारंवार घणी वखत आहारे (जमे) अने तप करवाने विषे अरक्त एवो होय तेने पापश्रमण कहीये. ॥ १५ ॥

अर्थः-अ० उगता सूर्यथी ते अ० आथमता य० वली सू० सूर्य सुधि आ० आहार करे अ० वारंवार चो० गुरुआदिके शिखामण देता थका प० साहमो शिखामण दीए पण शिखामण न पामे पा० ते पाप स० श्रमण त्ति० एहवो वु० कहीए ॥ १६ ॥

मूलः—अत्थन्तम्मि य सूरम्मि आहारेइ अभिक्खणं ।
चोइओ पडिचोएइ पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थ-सूर्योदयथी ते सूर्य अस्त थता सुधी वारंवार आहार करे अने गुरुआदिक शीखामण देतां सामुं बोले अने शीखामण न माने एवो होय तेने पापश्रमण कहीये. ॥ १६ ॥

मूलः—आसं विसज्जइत्ताणं अणगारस्स सो निवो ।
विणएण वन्दए पाए भगवं एत्थ मे खमे ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—हवे ते राजा घोडो मुकीने विनयसहित मुनिना पग वांदीने एम कहेतो हवो के हे भगवंत ? अहीं मृग वधरुप महारो अपराध क्षमा करो (माफ करो). ॥ ८ ॥

अर्थः—अ० हवे मो० मौनभावे सो० ते भ० भगवंत पुज्य अ० अणगारझा० ध्याने म० मिश्रीत छे धर्म ध्यानने विषे तलालिन छे रा० राजाने न० न दिधो प० प्रत्युत्तर त० तेवार पछी रा० राजा भ० भये करी द्र० आकुलव्याकुल थयो ॥ ९ ॥

मूलः—अह मोणेण सो भगवं अणगारे झाणमस्सिते ।
रायाणं न पडिमन्तइ तओ राया भयद्दुओ ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—हवे ते वखते पुज्य (मुनि) मौन्य भावे धर्मध्यानने विषे तल्लीन होवाथी राजाने पाछो प्रत्युत्तर न दीधो, ते वारे राजा भये करी आकुळव्याकुळ थयो. ॥ ९ ॥

अर्थः—सं० संजति राजा अ० हुं अ० छुं । भ० हे भगवंत वा० बोलावो मे० मुजने कु० कोप्यो थको ते० ते अ० अणगार मुनी । ड० बाले न० नर मनुष्यनी को० कोडिने ॥ १० ॥

मूलः—सञ्जओ अहमस्मीति भगवं वाहराहि मे ।

मूलः—नाइ पिंड जमइ नच्छइ सामुदाणिय ।

गिहिनिसेज्जं च वाहेइ पावसमणे त्ति वुच्चई ॥ १९ ॥

गाथा १९, भावार्थ—पोतानी ज्ञातिनोज आहार करे पण सामुदाणी (चार कुळ)नो आहार न वांछे अने वृद्ध रोगी ने तपस्वी ए त्रण कारण सिवाय गृहस्थने घेरे तथा गृहस्थना आसन पर बेसे, एवो होय तेने पाप श्रमण कहीये॥१९॥

अर्थः—ए० एहवो होय ते पं० पासथ्थो १ । उसन्नो २ । अहाछंदो ३ संसत्तो ४ कुशिलीयो । ए ५ कु० कुशिल सहित तथा ज्ञान १ दर्शन २ चारित्र ३ तप ४ वीर्य ५ ए पांचनो कुशिल अने० आश्रवनो अण-धारणहार जाणवो ॥ रु० यतीना वेषनो ध० धरणहार । हे० घणो हिणो अ० ए लो० लोकने विषे वि० विषनी ए० पर ग० नंदनीक म० नहि सु० साधुथी प० प्रधान से० ते पापश्रमणने इ० ए लोकना सुखने गणे ने० नहि प० पर लो० लोके सुखी ॥ २० ॥

मूलः—एयारिसे पञ्चकुसीलसंवुडे रूवन्धरे मुणिपवराण हेट्ठिमे ।

अयंसि लोए विसमेव गरहिए न से इहं नेव परत्थलोए ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः—पूर्वोक्त कह्यो एवो होय ते १ पासथो २ उसन्नो ३ अहाछंदो ४ संसतो ५ कुशीलीयो ए पांच कुशील सहित तथा १ ज्ञान २ दर्शन ३ चारित्र ४ तप ५ वीर्य ए पांचनो कुशीलीयो, अने आश्रवनो अण धरनार ने यतीना वेशनो धरनार अने प्रधान (उत्तम) साधुथी घणो हीणो एवो होय ते ए लोकने विषे विषनी पेरे निंदनीक ने एवो पापश्रमण ए लोकने विषे सुखी नहि, अने परलोकने विषे पण सुखी नहि. ॥ २० ॥

जीवतव्यने रुपने विषे तं० तुं मु० मुंढपणे मूर्छायछे हे रा० राजा पे० परलोकनो अर्थ तुं न० नथि अ०जाणतो ॥१३॥

मूलः—जीवियं चेव रूवं च विज्जुसंपायचञ्चलं।
जत्थ तं मुज्झसी रायं पेच्चत्थं नावबुज्झसि ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—हे राजा तुं जीवतव्य अने रुपने विषे मुंढपणे मुर्छाय छे, ने आऊखुंने रुप वीजळीना चमत्कारनी पेरे चपळ छे अने परलोकनो अर्थ पण तुं नथी जाणतो. ॥ १३ ॥

अर्थः—दा० भार्या य० वळी सु० पुत्र चे० पदपुरणे मि० मित्र य० वळी त० तेम बं० बांधव जी० घरनो धणी जीवे त्यां लगी अ० घरना धणीनां उपार्ज्यां धनादिक भोगवता थका जीवे म० घरनो धणी मुओ तेवार पछी तेहने न० न जाय अ० केडे परभवे य० वळी ॥ १४ ॥

मूलः—दाराणि य सुया चेव मित्ता य तह बन्धवा।
जीवन्तमणुजीवन्ति मयं नाणुव्वयन्ति य ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—स्त्री पुत्र बांधवादिक ज्यांसुधी घरनो धणी जीवे त्यांलगी तेनुं उपराजेलधनादिक भोगवे, पण ते घरधणी मुवा पछी तेनी केडे परभवे न जाय. ॥ १४ ॥

अर्थः—नी० काढे म० मुवाने पु० पुत्र पि० पिता मुओ होय तेहने प० अतिघणो दु० दुखी थको। पि० पिता नि० पणन० तेमज पु० पुत्रने काढे मुओ थके भं० भाइने पणभाइ मुवा थका काढे रा० हे राजा

मूलः—कम्पिल्ले नगरे राया उदिण्णबलवाहणे ।

नामेणं सञ्जए नामं मिगव्वं उवणिग्गए ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—पंचालदेशे कंपिल्पुर नगरने विषे संजती नामे राजा, तेने पुन्योदये करीने चतुरंगीणी सैन्या तथा वाहनी प्रमुख ऋद्धी मलेल छे, ते राजा एकदा प्रस्तावे मृगना शिकारने माटे घरथी नीकल्यो.॥१॥

अर्थः—ह० अश्वनि अनीका ग० हाथिनिअनीका सहित । र० रथनि अणीका सहित त० तेमज य० वली पा० पायकना समूहनी अनीका सहित म० मोटि ऋद्धि स० समस्त प० परिवारे परिवर्यो निकल्यो ॥२॥

मूलः—हयाणीए गयाणीए रहाणीए तहेव य ।

पायत्ताणीए महया सव्वओ परिवारिए ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—ते अश्व (घोडा) नी अणीका हाथीनी अणीका रथनी अणीका तेमज पायकना समूहनी अणीका एवी मोटी ऋद्धीये समस्त परिवार परवर्यो. ॥ २ ॥

अर्थः—मि० मृगने छु० त्रासिने ह० घोडाए ग० चड्यो थको निकल्यो २ ॥ कं० कंपील्पुर नगर संबंधीओ उ० उद्यान के० केशरि उद्याने विषे । भी० बीहनो सं० थको मि० केतलाएक मृगने त० तिहां । व० वधे से र० रसनुं मू० मूर्छित थको ॥ ३ ॥

मूलः—मिए छुभित्ता हयगओ कम्पिल्लुज्जाण केसरे ।

भीए सन्ते मिए तत्थ वहेइ रसमुच्छिए ॥ ३ ॥

[illegible] कम्मं सुहं वा जइ वा दुहं ।
[illegible] तेण संजुत्तो गच्छती उ परं भवं ॥ १७ ॥

[illegible] पुरुष जे शुभाशुभ (सुखकारी ने दुःखकारी) कर्म कर्या, ते कर्मेकरी [illegible] पुरुष परभव [illegible] एम जाणीने हे राजा तुं तप आचर ! ! ! ॥ १७ ॥

[illegible] ते मुनी पासे सो० ते राजा ध० धर्म । अ० अणगारने अ० समिपे म० [illegible] संवेग । नि० मनुष्य देवतादिकनां कांम भोगरूप अरुचि रुप निर्वेदतणे [illegible] राजा ॥ १८ ॥

मूल.—सोऊण तस्स सो धम्मं अणगारस्स अन्तिए ।
महया संवेगनिव्वेदं समावन्नो नराहिवो ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थ:—ए प्रमाणे मुनिनी समीपे संयती राजा धर्म सांभळीने मोटा मोक्षना अभिलाषरूप संवेग (वैराग्य) ने मनुष्य देवतादिकना कामभोग ऊपरे अरुचीरुप ते निर्वेद करी सहित थयो. ॥ १८ ॥

अर्थ:—स० ते संजति राजा च० छांडिने र० राज्यनेनि० निकल्यो जि० जिनसासननेविषे ग० गर्दभालीमुनी नामा भ० भगवंतपूज्य अ० अणगारने अ० समिप ॥ १९ ॥

त० त्यां । ह० हण्यामि० मृगने उ० वळी । पा० देखीने अ० अणगारने त० त्यां पा० देखीने ॥ ५ ॥

मूलः—अह आसगतो राया मिग्घमागम्म सो तहिं ।
हए मिए उ पासित्ता अणगारं तत्थ पासई ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः-हवे घोडे चड्यो थको संजती राजा त्यां शिघ्र (उतावळो) आवी हण्या मृगने देखीने त्यां अणगारने देखतो हवो. ॥ ६ ॥

अर्थः-अ० हवेरा० राजा त० तिहां सं० बीहनोथको अ० हुं जाणें अणगारना मृगने म० घोडेमु ह० हण्यो ए० मृग मुनिनो हुंते भणी म० मे उ० वळी मं० थोडा पु० पुन्यने घणीए र० रस गि० गृद्धे घ० जीव घात कीधी ॥७॥

मूलः—अह राया तत्थ संभन्तो अणगारो मणा हतो ।
मए उ मन्दपुण्णेणं रसगिद्धेण घण्णुणा ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थ-त्यां राजा मुनिने देखीने बीहनो भयभ्रांत थयो अने मनमां विचारवा लाग्यो के आ मृग (हरण) मुनिनो होवो जोइए, कारण के आटले सुधी दोडीने मुनिनी पासे आव्यो, माटे जरूर ते मृग मुनिनोज हतो ते मृगने में हण्यो (मार्यो) जे भणी हुं थोडा पुन्यनो धणी मांसनी लालचथी साधुना मृगने पण हुं ओळखी शक्यो नहि तेथी हुं निश्चे मारूं पुन्य परवारी बेठो. ॥ ७ ॥

अर्थः-आ० घोडाने वि० मुकीने । अ० साधुना सो० ते । विनो० राजा वि० विनये सहित वं० वांदे छे पा० पगने । भ० हे भगवान ए० इहां मृगवधरूप मे० माहरो अपराध ख० खमो ॥ ८ ॥

कहं पडियरसी बुद्धे कहं विणीए त्ति वुच्चसि ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः—तेताम १ नाम शुं ? २ तारुं गोत्रशुं ? ३ शाने अर्थे त्रीकर्ण शुद्ध क्रिया करेछे ते [illegible] ४ किया आचार्यने सेवेछे ! ५ अने कोण विनित शिष्य कहीए ? (एपांचमश्नपूछ्यां)॥२१॥

अर्थः—[illegible] संजती राजऋषी क्षत्रिराजरुपी प्रते कहेछे सं० संजतिमाहरो ना० नाम ना० नामे । त० ते-मगो० गोत्रे गो० गोतम । ग० गर्दभालिमूनि म० माहरा आ० धर्माचार्य वि० श्रुतज्ञानअने च० चारित्रना पा० पारगामी ॥ हवे पांचमा प्रश्न तेहनो उत्तर कहेछे ॥ २२ ॥

मूलः—संजओ नाम नामेणं तहा गोत्तेण गोतमो ।

गद्दभाली ममायरिया विज्जाचरणपारगा ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—तेवारे संयति मुनि क्षत्री राज ऋषिने पुर्वोक्त पांच प्रश्नना उत्तर कहेता हवा, १ संयति माहरुं नाम, २ गौतम माहरुं गोत्र, ३ श्रुत ज्ञानने चारित्रनो पारगामी एवो गर्दभाळी मारो आचार्य, ४ जे आचार्य [illegible] निवर्त्यो ते ऋषि मोक्ष पामे तेमाटे सत्य जाणवे ते गुरुने मोक्षने अर्थे सेववा, ५ अने तेने [illegible] शिष्य जाणवो. ॥ २२ ॥

अर्थः—कि० [illegible] क्रियाना [illegible] । १८० क्रियावादि १ अ० ८४ अक्रियावादि २ । वि० [illegible] विनयवादि ३ ॥ अ० [illegible] ६७ अज्ञानवादि ४ च० एम चणमेने त्रेसठ मिथ्यादृष्टि ॥ म० देशत्रीराजऋषि

गाथा १० भावार्थः-ते वारे राजा कहेतो हवो के हे भगवंत ? हुं संयतीराजा छुं, मुजने बोलावो, केमके मुनि कोप्यो थको तेजु लेश्याए करीने क्रोडो मनुष्यने बाळे. ॥ १० ॥

अर्थः-अ० अभय प० हे राजा तु० तुजने। अ० तुं पण अभयदाननो दा० दातार भ० थातुं य० वळी॥ अ० अनित्यनी० मनुष्य लो० लोकने विषे किं० किम हिं० हिंस्याने विषे प० सन्मुख थाय ॥ ११ ॥

मूलः-अभओ पत्थिवा तुब्भं अभयदाया भवाहि य ।

अणिच्चे जीवलोगम्मि किं हिंसाए पसज्जसि ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः-ते वारे मुनि ध्यान पारीने कहेता हवा हे राजा ? तुजने अभय हो. ! अने तुं पण अभयदाननो दातार था ? अने ए अनित्य मनुष्यलोकने विषे केम हिंस्याने विषे सन्मुख थायछे ??? ॥११॥

अर्थः-ज० जिवारे स० सर्व प० मुकिने । ग० जावुं अ० कर्मने वसे आपणे वसे नहि ते० तारे अ० अनित्य जी० मनुष लो० लोकने विषे किं० शुं र० राज्यने विषे प० आशक्त थाय छे ॥ १२ ॥

मूलः-जया सव्वं परिच्चज्ज गन्तव्वमवसस्स ते ।

अणिच्चे जीवलोगम्मि किं रज्जम्मि पसज्जसि ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः-ज्यारे सर्व मुकीने कर्मने वसे करीने जवुं छे तो ए मनुष्यलोकने विषे तथा राज्यने विषे शुं ? आशक्त थायछे. ॥ १२ ॥

अर्थः-जी० आउखो जं० अने रू० रूप व० रुडी वि० वीजळीना सं० चमत्कारनी परे चं० चंचळछे ज० जे

नित्यछे, २ कोइ कहे जीव आपणी इच्छाए काळथी अनित्य छे, ३ कोइ कहे जीवपरथी (ते अनेरा पदार्थनी अपेक्षाए ह्रस्वत्व दीर्घत्वनी परे ते) छे ने काळथी नित्य छे, ४ कोइ कहे जीवपरथी छे ने काळथी अनित्य छे, एवी रीते काळवादी चार प्रकारे जीव माने छे, तेवीज रीते, २ अजीव, ३ पुन्य, ४ पाप, ५ आश्रव, ६ संवर, ७ निर्जरा, ८ बंध, ९ मोक्ष, ए नवे पदार्थने चार चार प्रकारे काळवश मानेछे, तेथी तेना नवे चोक ३६ भेद काळवादीना जाणवा. १

२ बीजो स्वभाववादी ते सर्व वस्तु स्वभावे नीपजेछे, स्वभावे वणसेछे, जेम स्वभावेज योवनवंती स्त्री पर्णीनो योग छतां गर्भ धरे नहि ने वंध्या रहे, स्त्रीने मुखे मुंछ नहि होवापणुं, हथेळीमां केश नहि उगवापणुं, लिंबडे आंबफळ नहि लागवापणुं, मोरनां पींछां स्वभावेज चीतरेलपणुं, संध्याये विचीत्र रंगपणुं, बावळना कांटानुं अणीदारपणुं, मृगनां नेत्रनुं रमणीकपणुं, अग्निनी ज्वाळा उंची जवापणुं, पर्वत स्थिर, वायु चळपणुं, एक वासणमां कोळु पारो मुकवाथी पउंनी कणकनी चीकासनुं जवापणुं, रजस्वळावाळी स्त्रीनी छाया साजीखारना पाणीमां पडवाथी खारनुं जवापणुं, मच्छकाष्ट तुंबडुं जळमां तरवापणुं, कागधातु पाषाण जळमां डुबवापणुं, पक्षी जातिगगनमां फरवापणुं, दर्द उपरज औषध लागु पडवापणुं, गांगडुं कण नहि सीझवा (रंधावा)पणुं, सूर्यनां किरणनुं उष्णपणुं, चंद्रमानां किरणनुं शितळपणुं, ए विगेरे तमाम वस्तुओ पोतपोताना स्वभाववश छे एवुं माने ते स्वभाववादी. तेना चार भेद मे १ कोइ कहे जीव आपणी इच्छाए स्वभावे नित्य छे, २ कोइ कहे जीव आपणी इच्छाए स्वभावे अनित्य छे, ३ कोइ कहे जीवपरथी छे ने स्वभावे नित्य छे, ४ कोइ कहे जीवपरथी छे

मूलः—नीहरन्ति मयं पुत्ता पितरं परमदुक्खिया ।
पितरो वि तहा पुत्ते बन्धू रायं तवं चरे ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—मरेला पिताने अतिहि दुःखी थको पुत्र काढे अने मरेला पुत्रने पिता काढे, तेमज भाइ मरेलाने पण भाइ काढे एम जाणीने हे राजा ! तप आचर ! ॥ १५ ॥

अर्थः—न० ते मुआं केवारे पछे ते० तेणे उ० उपार्ज्यो होय ते द० धनना धणी बीजा थाय । दा० स्त्रीने विषे ग० गमी प० धणी र० रक्षा किधी होय की० ते स्त्री संघाते क्रिडा करे अ० अनेरा न० नर रा० हे राजा ह० हर्ष सहित तु० अंतरंग प्रीति सहित अल० जे मूओ तेहना कराव्या आभरणादिक पहेरीने परपुरुष संघाते स्त्री विषय भोगवे॥१६॥

मूलः—तओ तेणज्जिए दव्वे दारे य परिरक्खिए ।
कीलन्तिन्ने नरा रायं हट्ठतुट्ठमलङ्किया ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—हे राजा ! ते घरधणी मुवा पछी ते घरधणीए जे धन उपराज्युं होय ते धनना धणी बीजा थाय अने जे स्त्रीनुं वणुं रक्षण कर्युं हतुं ते स्त्री संघाते अनेरा नर क्रीडा करे अने मुवो तेनां करावेलां आभरणादिक पहेरीने अंतरंग प्रीति सहित हर्ष सहित ने संतोष सहित ते स्त्री परपुरुष संघाते विषय सुख भोगवे.॥१६॥

अर्थः—ते० मुओ अ० तेणे पुरुषे जं० जे क० कीधा क० कर्म । सु० सुभ जे सुखकारि वा० अथवा त० तो वा० वली दु० असुभदुःखकारी । क० सुभ असुभ कर्म ते० तेणे कर्मे सं० सहित । ग० जे मूओ ते जाय प० वली प० पर भ० भवे एम जाणीने तुं हे राजा तप आचर ॥ १७ ॥

र्ति बळदेव वासुदेव इंद्रादिक देवो सर्वेने कर्म प्रमाणेज सुख दुःख अनुभववां पडे छे तेथी कर्म करे तेज थाय छे, एवुं जे माने ते कर्मवादी, तेना चार भेद, १ कोइ कहे जीव आपणी इच्छाए कर्मथी नित्य छे, २ कोइ कहे जीव आपणी इच्छाए कर्मथी अनित्य छे, ३ कोइ कहे जीवपरथी छे ने कर्मथी नित्य छे; ४ कोइ कहे जीव परथी छे ने कर्मथी अनित्य छे, एवी रीते कर्मवादी चार प्रकारे जीव माने छे, तेवीज रीते पुर्वोक्त नवे पदार्थने चार चार प्रकारे कर्मवश माने छे तेथी तेना नवेचोक ३६ भेद चोथा कर्मवादीना जाणवा. ४

५ हवे पांचमो पुरुषार्थ (उद्यम) वादी ते आत्माना उपक्रमे करीने विश्व उपजेछे, सर्व वस्तु पुरुषार्थथी थायछे, दूधमांथी घी काढवुं, तलमांथी तेल काढवुं, खेतीथी अन्न पकववुं, विद्या धन संपत्तिनुं मेळववुं, पाणीने उंचे लइ जवुं, मध्यीमांथी पाणी काढवुं, अनंत कर्मनो क्षय करी सिद्ध गतिनुं पामवुं, ए विगेरे अनेक वस्तुने विषे उद्यम करवाथीज फळीभूत थवाय छे. एक काममां एक वखत उद्यम करवाथी मुराद हांसल न थाय तो तेनो वारंवार उद्यम करवाथीज सुफळ थायछे, नवी नवी कळा कौशल्यतानी वृद्धि पण उद्यम वडेज थाय छे, एटलुंज नहि पण आ सृष्टीमां सर्व स्थळे उद्यमनोज प्रचार छे तेथी उद्यमज श्रेष्ट छे ने बीजुं सर्वे व्यर्थ छे एवुं जे माने ते उद्यमवादी, तेना चार भेद ते १ कोइ कहे जीव आपणी इच्छाए पुरुषार्थथी नित्य छे, २ कोइ कहे जीव आपणी इच्छाए पुरुषार्थथी अनित्य छे, ३ कोइ कहे जीव परथी छे ने पुरुषार्थथी नित्य छे, ४ कोइ कहे जीव परथी छे ने पुरुषार्थथी अनित्य छे. एवी रीते पुरुषार्थवादी चार प्रकारे जीव माने छे तेवीज रीते पूर्वोक्त नवे पदार्थने चार चार प्रकारे पुरुषार्थ वश माने छे तेथी तेना नवेचोक ३६ भेद पांचमा

गाथा १९ भावार्थः-ते संयतीराजा राज्य देश छांडीने गर्दभाळी भगवंत (पुज्य) अणगारनी समीपे जीनशासनने विषे दीक्षाव्या. ॥ १९ ॥

अर्थः-चि० छांडिने र० राज्यने प० दिक्षालीधी ॥ ख० तिहांमार्गमांहि जाते क्षत्रिराजऋषि ॥ प० संजतिनामा मुनिप्रते कहेछे ॥ ज० जेम ते० ताहरुं । दी० दिसेछे वीकार रहित रु० वारुरुप ॥ प० प्रसन्न विकाररहित त० ताहरु त० तेम म० मनविकार रहित प्रवर्ते छे ॥ २० ॥

मूलः-चिच्चा रट्ठं पव्वइए खत्तिए परिभासइ।

जहा ते दीसई रूवं पसन्नं ते तहा मणो ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः-ते संयतीराजा दीक्षा लइ गीतार्थ थइ समस्त साधुनी सामाचारी सीखी गुरुनी आज्ञा लइ एकाकीपणे विचरता कोइक गामने विषे आव्या, त्यां क्षत्री राजऋषि मळ्या, ते क्षत्रीराज मुनि पूर्वे देवलोकथी चव्या पछी कोइक निमित्तयोगे देखीने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, त्यां क्षत्री राजऋषि संयतिमुनिने कहेता हवा हे मुनि ताहरु विकाररहितरूप दिशेछे तेमज प्रसन्नकारी विकाररहित ताहरुं मनपण दिशेछे ॥२०॥

अर्थः-कि० शुं ना० नाम ताहरो किं० स्यो गो० गोत्र क० क्याने अ० अर्थे त्रिकरण शुद्ध क्रिया करेछे म० वली मा० ब्राह्मण आरंभ ॥ क० केणे प्रकारे प० सेवेछे बु० आचार्यादिकने ॥ क० केणे प्रकारे वि० विनित शिष्य वि० एम व० कहीए ॥ २१ ॥

मूल-किंनामे किंगोत्ते कस्सट्ठाए व माहणे ।

एवीरीते जीवने चारप्रकारे मानेछे तेज प्रमाणे पुन्यने पाप ए बे वर्जि साते पदार्थना चारचार भेद गणतां चार सतां ८४ भेद बीजा अक्रियावादीना जाणवा. ॥ २ ॥

हवे त्रीजा विनयवादी तेना ३२ भेद कहेछे. ३ हवे त्रीजो विनयवादी ते विनयनेज श्रेष्टमानेछे, राजा शेठ माता पिता गुरुदेवता विगेरे सर्वविनयथीज प्रसन्न थायछे तेथी यथोचित सर्वनो विनय करवो एवुं जेमाने ते विनयवादी तेना बत्रीस भेद ते १ आर्यगुरनो २ राजानो ३ ज्ञानिनो ४ यतिना ५ स्थावरनो ६ धर्मनो ७ मातानो ८ पितानो ए आठ जणानो १ मनथी २ वचनथी ३ कायाथी ४ दानथी ए चार प्रकारे विनय करेछे तेथी आठ चोक ३२ भेद त्रीजा विनय वादीना जाणवा. ॥ ३ ॥

हवे चोथा अज्ञानवादी तेना ६७ भेद कहेछे. ४ हवे चोथो अज्ञानवादी ते अज्ञाननेज श्रेष्ट मानेछे, जेम अजाणतां कोइने आपणो धक्कोवागे तोते गुन्हो माफथायछे पणजाणीने मारवाथी गुन्हो माफथतो नथी, वळी अंधमाणस कुवामां पडेतो तेने कोइरण दयालावीने काढे पण जांणीने कुवामां पडेलापर द्वेष करायछे तेज प्रमाणे अज्ञानताए पापाचरण करवाथी परभवे ते गुन्हो माफथायछे पण जाणीने पापाचरण करे तेनो तो छुटकोज नथी अथवा कोण जाणे ? परभवे स्वर्ग नर्कादिकछे किंवा नथी एवुं जे माने ते अज्ञानवादी तेना ६७ भेद ते॥ कोइ कहे १ कोण जाणे ? जीवनुं सत्यपणुं, २ कोइ कहे कोण जांणे ? जीवनुं असत्यपणुं ?, ३ एम जीवनुं सदसत्यपणुं, ४ वाच्यपणुं, ५ अवाच्यपणुं, ६ सद्वाच्यपणुं, ७ असद्वाच्यपणुं, एवी रीते जीवने सात प्रकार छे तेज प्रमाणे पूर्वोक्त नव पदार्थना सात सात भेद गणतां नव सतां ६३ भेद अने ६४ उत्पत्तीनुं सत्यपणुं ६५

मिथ्याति केहवाछे। म०जीवादीक पदार्थने। कहेता पोताने कल्पित शास्त्रें करी अ०जथातथपणाना जाणणहारा तेमेयक्षेएहवा मिथ्यात्वि कि० कुछित आपी पाछी परुपणाने प० भोग पलोछे तेहवो। मत मारो नथी ॥२१॥

मूलः—किरियं अकिरियं विणयं अन्नाणं च महामुणी।

एएहिं चउहिं ठाणेहिं मेयन्ने किं पभासई ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः—हवे पांचमो प्रश्न विनित शिष्यना मननुं तेनो उत्तर विस्तार पूर्वक सांभलि मुनि कहेता हवा. अहो अर्जीराज महामुनि ! ज्ञानविना क्रियाना करनार आस्तिक ते १ क्रियावादीना १८० भेद अने २ अक्रियावादी ते नास्तिक तेना ८४ भेद, एक फक्त विनयथीज सिद्धि माने तेवा विनय वादीना ३२ भेद अने अज्ञानज श्रेयछे तेवुं माननारा अज्ञान वादीना ६७ भेद, एम ४ चार मळीने ३६३ मिथ्यात्व दृष्टीना जाणवा० (हवे ए ३६३ भेद शीरीते थाय ते विस्तार पूर्वक कहेछे)

१ प्रथमक्रियावादी ते ज्ञाननी कांइ जरुर नथी एकली क्रिया करवाथीज सिद्धिछे एवुं माने तेना १८० भेद छे, तेमां १ काळवादी, २ स्वभाववादी, ३ नियतवादी, ४ कर्मवादी, ५ पुरुषार्थवादी ए पांच, तेमां १ काळवादी ते सर्ववस्तु काळवश छे, काळे उपजे छे, काळे विणसे छे, काळे स्त्री गर्भ धरेछे, काळे पुत्र जन्मे छे, काळे बोलेछे, काळे चालेछे, काळे दूधथी दहीं थायछे, काळे फळ पाकेछे, काळे छए ऋतुनो भिन्न भिन्न स्वभाव थायछे, तिर्थंकर, चक्रवर्ति, बळदेव, वासुदेव, देवताओ विगेरे सर्वे वस्तु काळवशछे एवुं माने ते काळवादी, तेना चार भेद, १ कोइ कहे जीव आपणी इच्छाए (ते जीव पोते पोताना स्वरुपे होय ते) काळथी

दिव्वं च गइं गच्छन्ति चरित्ता धम्ममारियं ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः-जे असत्य परुपणाना करनार ते घोर (बीहामणा) नरकने विषे पडे अने जीनोक्त सत्य परुपणा आर्य तिर्थंकरनो धर्म आचरीने प्रधान देवता तथा सिद्धगति मत्ये जाय. ॥ २५ ॥

अर्थः-मा० माया कपट सहित । वु० परुप्यो ए० ए पाषंडिए पाषंडिनो मत तु० अवधारणे तेमाटे एहनी मु० मृषा भा० भाषा नि० निर्थक भाषाएथी मुक्तिनहि तेमाटे एहवो हुंनथी । तोहुं केहवोछुं सं० संजम पालतो थको वि० निश्चे अ० हूं ॥ इ० इर्यादिक पांचसुमतिने विषे व० वसुं छुं य० वळी ॥ २६ ॥

मूलः-मायावुइयमेयं तु मुसाभासा निरत्थिया ।
मंजममाणो वि अहं वसामि इरियामि य ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः-ए क्रियावादी प्रमुखनो परुपेलो मत्त कपटाइ सहित छे अने तेनुं बोलवुं तेपण कपटाइ सहित छे अने ए मिथ्यात्वीए परुपेल ते मृषा (जुठी) भाषा छे अने ए मोक्षरुप परमार्थ साधवाने शुन्यरुप छे तेथी ए मिथ्यात्वीनुं वचन अणसर्दहतो थको संयमसहित इर्यादिक पांच सुमतिने विषे वसुंछुं. ॥ २६ ॥

अर्थः-स० सर्व ते० तेपाषंडि वि० जाण्यावर्ते छे म० मूजने ते केहवाछे॥ मि० मीथ्यात दृष्टि अ०भावे करी अनार्य ॥ वि० विद्यमान छतोछे प० पर लो० लोक ते मिथ्याती न सद्दहे हुंपण केहवो छुं । सं० साचे

चार प्रकार स्वभाववश माने छे तथा तेना नवथाके २१ भेद थाय स्वभाववादीना जाणवा. २

३ हवे त्रीजो नियतवादी ते जे भवितव्यता थनार छे ते इंद्रादिकथी पण टळती नथी अने जे थनार नथी ते कोइथी थायज नहि, जेम आंबाना वृक्षे कोर (मोर) आव्यो होय पण तेमां केटलाक खरीपडे, केटलाक राखडी थाय ने केटलाक फळरूपे भावी प्रमाणे थाय छे, माणस पोतानुं मन वश करवा धारे छे पण भावी प्रबळताथी वश थतुं नथी. वंटोळीयानी पळवाडे जेम त्रण पत्रादिक उडछे तेम भवितव्यताने योगे सर्व थाय छे, अभवी जीव घणी तप संयमादिकनी क्रिया कर्या छतां पण नहि सिद्ध गति पामवारूप भावी प्रबळताथी सिद्ध गती पामतो नथी, तेथी सर्व भवितव्यताने वश छे एवुं माने ते नियतवादी, तेना चार भेद ते १ कोइ कहे जीव आपणी इच्छाए भवितव्यताथी नित्य छे, २ कोइ कहे जीव आपणी इच्छाए भवितव्यताथी अनित्य छे, ३ कोइ कहे जीवपरथी छे ने भवितव्यताथी नित्य छे, ४ कोइ कहे जीवपरथी छे ने भवितव्यताथी अनित्य छे, एवी रीते नियतवादी चार प्रकारे जीव मानेछे, तेवीज रीते पुर्वोक्त नवे पदार्थने चार चार प्रकारे नियतवश माने छे तेथी तेना नवे चोकु ३६ भेद त्रीजा नियतवादीना जाणवा. ३

४ हवे चोथो कर्मवादी ते कर्म करे तेज थाय छे, बीजुं सर्व व्यर्थ छे, एकज व्यापार बे माणस करे पण तेमां लाभालाभ कर्म प्रमाणेज मळे छे, बे भाइए साथे जन्म धर्यो होय पण एक काष्टनो भारो माथे वहन करतां पण उदर पुरणा थती न होय ने एक राज्यसंपत्ति भोगवे, एक कंडीयामां कोइए सर्प पुरेलो हतो तेनी अंदर कांइ खावानुं हशे एम जाणी एक उंदर ते कंडीयो कापी अंदर गयो के तुर्त ते सर्प उंदरने गळीगयो ने तेज रस्तेथी सर्प बहार निकळी गयो, जुओ उंदरनो उद्यम अवळो पडयो ने कर्म प्रमाणेज थयुं. तिर्थंकर चक्र-

अर्थः–से० ते हुं चु० चव्यो । बं० ब्रह्म लो० लोक पांचमा देवलोकथी मा० मनुष्य भ० भवने आ० उपन्यो संजति राजापणे अ० पोतानो य० वळी प० अनेरानो च० वळी आ० आउखो ज० यथातथ्य त० तेटलुं होय ते जा० जाणुं ॥ २९ ॥

मूलः–से चुए बम्भलोगाओ माणुसं भवमागते ।

अप्पणो य परेसिं च आउं जाणे जहा तहा ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः–ते हुं पांचमां ब्रह्म लोकथी चवीने मनुष्यना भवने विषे संयति राजापणे उपन्यो तो हुं पोतानुं तथा अनेरानुं यथा तथ्य जेटलुं होय तेटलुं आउखुं जाणुं छुं. ॥ २९ ॥

अर्थ–वळी संजतिरूपि केहवाछे । नाणा० मिथ्यातीना नानाप्रकारनी रु० रुचिने च० वळि छ० मिथ्यातिना नाना प्रकारनां छांदा अभिप्रायने च० वळी प० वर्जे सं० साधु अ० अनर्थनो कारण मिथ्यात्वादिक अशुभ योग जे० जे य० वळी स० हिंस्यादिक सर्व अनर्थने वर्जे हुं पण एहवो छुं । इ० एहवे वि० विद्याने करी साधु होय ते अ० प्रवर्तचाले ॥ ३० ॥

मूलः–नाणारुइं च छन्दं च परिवज्जेज्ज संजए ।

अणट्ठा जे य सव्वत्था इइ विज्जामणुसंचरे ॥ ३० ॥

अने पांचे वस्तुथी एक कार्यनी सिद्धी मानवाथी सम्यक्त्वद्रष्टी जाणवा, ए पांचेना छत्रीस छत्रीस भेद गणतां छत्रीस पंचां १८० भेद प्रथम क्रियावादीना जाणवा. १ हवे बीजो अक्रियावादी तेना ८४ भेद कहेछे

२ हवे बीजो अक्रियवादी (नास्तिकमती) ते नैयाइक मते इश्वरमाने, मिमांसक मते आत्मा सर्वएक जमाने, जेमएक चंद्रमानुं प्रतिबींब हजारोपाणीना वासणमां पडवाथी एक छतां अनेक चंद्रमारुपे देखायछे तेज प्रमाणे १ पृथ्वी २ पाणी ३ अग्नि ४ वायु ५ आकाश ए पांचभूतनुं बनेलुं शरीर तेमांएक इश्वरनुं तेज सर्व शरीरमां पडवाथी चलणादी सर्वक्रियाओ थायछे, ज्यारे ते तेज इश्वरना रुपमां मळीजशे ने पांचभूत पण पोत-पोताना रुपमां मळीजशे त्यारे पुन्य पापनो बदलो सुख दुखरुप भोगववो पडतोनथी, वळी सर्व वस्तु क्षणेक्षणे उपजेने विणसेछे तेथी धर्म क्रिया करवानी कांइ जरुर नथी एवुं जे माने ते अक्रियवादीना ८४ भेद ते कहेछे, तेमां १ काळ २ स्वभाव ३ यद्रच्छा (ते अकस्मात कांइ वस्तु उपजे, ते वस्तु मळवाथी बीजी वस्तु थाय, जेम माणसनुं माथुं चरबी सहित होय ने पृथ्वी पाणीनो अनुकुळ योगमळवे तेमांथी केरडानुं वृक्षथाय, वळीपाडानुं शींगडुं चरबी सहित होय तेने पृथ्वी पाणीनो योगमळवे तेमांथी केळनुं वृक्षथाय, तेमज मांखनी हगार वाळी दोरडीने रोपवाथी पृथ्वी पाणीने योगे कुदीनो थाय ए विगेरे) ४ नियत ५ कर्म ६ पुरुषार्थ ए छ, तेमां १ कोइ कहे जीव आपणी इच्छाए काळथी निलनथी, २ कोइकहे जीवपरथी काळथी नथी, ३ जीवआपणी इच्छा ए स्वभावथी नथी, ४ जीवपरथी स्वभावथी नथी, ५ जीव आपणी इच्छाए यद्रच्छा नथी, ६ जीव परथी यद्रच्छानथी, ७ जीव आपणी इच्छाए नियनथी नथी, ८ जीवपरथी नियतथी नथी, ९ जीव आपणी इच्छाए कर्माधीनथी, १० जीवपरथी कर्माधीनथी, ११ जीव आपणी इच्छाए पुरुषार्थथी नथी, १२ जीवपरथी पुरुषार्थ नथी

पण बीजा मांहि न मळे ॥ ३२ ॥

मूलः—जं च मे पुच्छसी काले सम्मं सुद्धेण चेयसा ।
नाइं पाउकरे बुद्धे तं नाणं जिणसासणे ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—वळी क्षत्रीराजऋषि संयतीमुनि प्रत्ये कहेता हवा. [illegible] तेथी अवसरे सम्यक प्रकारे जे शुद्ध मने करी मुजने प्रश्नादिक पुछो तथा [illegible] केवळज्ञानी तिर्थंकर प्रगट करता हवा ते ज्ञान जीनसासनने विषे पण बीजा [illegible] ॥

अर्थः—कि० ज्ञानदर्शनसहित क्रियाना च० आचारणे रो० [illegible] आकुछित समकित रहित क्रियाने मिथ्यात्वीनी [illegible] सहितथको ध० धर्मचारित्र धर्मप्रते च० [illegible] रने आचरता दोहिलोछे तमसारिण शुरवीरने मु० [illegible] ॥ ३३ ॥

मूलः—किरियं च रोयती धीरे अकिरियं परिवज्जए ।
दिट्ठीए दिट्ठीसंपन्ने धम्मं चरसु दुच्चरं ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः—जीनमतनुं प्रकट ज्ञान छे के जे ज्ञानने समकित सहित क्रियाने [illegible]

चारे वादीना मळीने ३६३ भेद जाणवा. ए ३६३ मिथ्यात्वद्रष्टी ते जीवादिक पदार्थने पोतपोतानां कल्पित शास्त्रे करीने कहे अने यथातथ्यपणाना जाणनार अने आघीपाछी परुपणाना करनार मिथ्यात्वी छे तेवो हुं नथी. ॥ २३ ॥

अर्थः—इ० ए क्रियावादिना स्थानने । पा० मगट करताहवा बु० तत्वना जाण तिर्थंकरे । ना० ज्ञात क्षत्रिमहावीर प० मोक्षनी भूत नि० क्षायक ज्ञान दरसन च० पायक यथाख्यात चारित्र तेणेकरि । सं० सहित छे स० सत्यवादि स० साचा प० पराक्रमना करणहारछे ॥ २४ ॥

मूलः—इति पाउकरे बुद्धे नायए परिणिव्वुए ।

विज्जाचरणसंपन्ने सच्चे सच्चपरक्कमे ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः—जे तत्वना जाण अने क्षायकज्ञान क्षायकचारित्रे करी संयुक्त सत्यवादी ने साचा पराक्रमना धणी ने शितळीभूत थया एवा ज्ञात क्षत्री श्रीमहावीर देव ए पुर्वोक्त ३६३ मिथ्यात्वीनुं स्वरुप मगट करता हवा. ॥ २४ ॥

अर्थः—प० उपजे घो० बीहामणी न० नरकनेविषे जे० जे न० नर मनुष्य पा० पापनां का० करणहारा अने मिथ्यात्वी । दि० अने मधान देव तथा सिद्धि ग० गति मध्ये च० वळी ग० उपजे । च० आचरिने ध० धर्म आ० आर्यतिर्थंकरना धर्मने आचरिने ॥ २५ ॥

मूलः—पडन्ति नरए घोरे जे नरा पावकारिणो ।

पण बीजा मांहि न मळे ॥ ३१ ॥

मूलः—जं च मे पुच्छसी काले सम्मं सुद्धेण चेयसा ।
ताइं पाउकरे बुद्धे तं नाणं जिणसासणे ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—हवे क्षत्रीराजऋषि संयतीमुनि प्रत्ये कहेता हवा, आपण बेहुनो एक जैन मत छे तेथी अवसरे सम्यक प्रकारे जे शुद्ध मने करी मुजने प्रश्नादिक पुछशो तथा तमे जे प्रश्न पुछशो तेनो उत्तर जे केवळज्ञानी तिर्थंकर प्रगट करता हवा ते ज्ञान जीनसासनने विषे छे पण बीजा पाखंडीना मतने विषे नथी ॥३२॥

अर्थः—कि० ज्ञानसमकीतसहित क्रियाना च० अवधारणे रो० रोचवेकरे धी० धीर्यवंतसाधु ॥ अ० आकुछित समकित रहित क्रियाने मिथ्यातीनी क्रीयाने प० वर्जे । दि० समकिते करी दि० ज्ञानेकरी सं० सहितथको ध० धर्मचारित्र धर्मप्रते च० तमेप्रवर्तो ए मादरी आशीश एहवो चारित्र धर्म केहवोछे । दु० कायरने आचरता दोहिलोछे तमसरिषा शुरवीरने सु० सोहिलोछे ॥ ३३ ॥

मूलः—किरियं च रोयती धीरे अकिरियं परिवज्जए ।
दिट्ठीए दिट्ठीसंपन्ने धम्मं चरसु दुच्चरं ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः—जीनमतनुं एकज ज्ञान छे के जे ज्ञानने समकित सहित क्रियाने धैर्यवंत साधु रूचवे अने समकितरहित मिथ्यात्वनी क्रियाने वर्जे तेथी समकितने ज्ञाने करी सहित थको कायर पुरुषने [illegible]

मूलः—सन्वत वइया मज्झ मिच्छादिट्ठा अणारिया ।
विज्जमाणे परे लोए सम्मं जाणामि अप्पगं ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः—ए सर्वे मिथ्यादृष्टि मारा जाण्या मवर्ते छे अने ते मिथ्यात्वी भावे फरीने अनार्य ते, छतो परलोक छे, पण ते मानता नथी, पण हुं सम्यक् प्रकारे मारा आत्मानो पूर्वभव जाणुंछुं ॥२७॥

अर्थः—अ० हुं अ० हतो म० महामाण नामा पांचमे देवलोके॥ जु० ज्योतिवंतहुतो व० सो वरसनो उ० उपमा एटले दससागरने आउखे॥ जा० जे सा० ते पा० आउषा रूपणीपाली। तेपाली रे.,वीडे। म० मोटी पाली दस सागर रूप पाली। दि० ब्रह्मदेवलोक संबंधि आउखाने पाळो व० देव संबंधि स० सागरनी उ० उपमा ॥ २८ ॥

मूलः—अहमासि महापाणे जुतिमं वरिससतोवमे ।
जा सा पालीमहापाली दिव्वा वरिससओवमा ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः—हुं पांचमा ब्रह्मनामा देवलोके महा माण नामे विमानने विषे देवता हतो अने त्यां चार गाऊनो लांबो ने चार गाऊनो पहोळो, ने चार गाऊनो ऊंडो एवो ते देवकुरु उत्तरकुरु जुगळीयाना सात दिवसना जन्मेला बाळकना वाळना अकेकाना असंख्याता खंड करी ते कुवो ठांसीने भरे पछी ते सो सो वरसे ते कुवामांथी अकेको खंड काढतां जेटले काळे ते कुवो खाली थाय तेने एक पल्योपम कहीये, एवा दश क्रोडाक्रोडी कुवा खाली थाय त्यारे एक सूक्ष्म अर्द्ध सागरोपम थाय, एवा दशसागरोपमनुं मारुं आउखुं हतुं ते भोगवीने. ॥ २८ ॥

इस्सरियं केवलं हिच्चा दयाइ परिनिव्वुडे ॥ ३५ ॥

गाथा ३५ भावार्थः-तेमज बीजो सगर चक्रवर्ती के जेनी पूर्व दक्षिणने पश्चिम ए त्रण दिशाए समुद्र सुधी अने चोथी ऊत्तरदिशामां चुल हीमवंतपर्वत सुधी आज्ञा प्रवर्ते एवा भरतक्षेत्रनुं राज्य अने संपूर्ण ठकुराइ छांडीने ते पण दयाने संयमे करी मोक्षने विषे पहोंच्या ॥ ३५ ॥

अर्थः-च० छांडीने भा० भरतक्षेत्रनुं वा० राज्य । च० चक्रवर्ति म० मोटीरुधिनोधणी । प० दिक्षा लेवाने अ० सावधानहुओ ॥ म० मघव ना० नामा चक्रवर्ति म० महा ज० यसवंत ॥ ३६ ॥

मूलः-चइत्ता भारहं वासं चक्कवट्टी महड्ढिओ ।

पव्वज्जमब्भुवगतो मघवं नाम महाजसो ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ भावार्थः-महा यशवंत एवो मघव नामे चक्रवर्ती मोटी ऋद्धीनो धणी ते भरतक्षेत्रनुं राज्य तजीने दीक्षा लेवाने सावधान थयो. ॥ ३६ ॥

अर्थः स० सनत कुमार म० मनुष्यनोइद्र ॥ च० चक्रवर्ति म० मोटीरुधिनोधणी पु० पुत्रने र० राज्य नेविषे ठ० थापीने ॥ सो० तेणे रा० राजाए वि० पण सरिर असारजाणीने त० तप च० आचर्यो ॥ ३७ ॥

मूलः-सणङ्कुमारो मणुस्सिन्दो चक्कवट्टी महड्ढिओ ।

पुत्तं रज्जे ठवेऊणं सो वि राया तवं चरे ॥ ३७ ॥

वर्जे अने हिंसादिक सर्व अनर्थनो हेतु तथा नरकादिकनो हेतु जाणीने वर्जे एवो विद्वान ज्ञानवंत साधुपणा मुनि संयम मार्गने विषे चाले ॥ ३० ॥

अर्थः-ग० हुं निवर्त्योछुं । प० सावद्य प्रश्नादिक निमित्तना कहेवाथकी । प० गृहस्थथकी ॥ मं० गुह्यसा-वद्यगोष्ठिथी ना० अथवा पु० वली निवर्त्योछुं । अ० आश्चर्यकारी संजमनेविषे । उ० सावधानथको साधुभवर्ते अ० दिनरात्रि । इ० पुर्वोक्त कथानेम वि० पंडित जाणतोथको । न० तप संजमने च० आचरे ॥ अहोसत्रि-रात्र गति ए माहरो विनयमार्ग पद्ध्यासुधी संजतिएक्षीत्ररराजऋषिने पुछयानो प्रत्युत्तर कयो ॥ ३१ ॥

मूलः—पडिक्कमामि पसिणाणं परमन्तेहि वा पुणो।
अहो उट्ठिए अहोरायं इति विज्जा तवं चरे ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थः-वली सावद्य प्रश्नने निमित्तना कहेवाथी तथा ग्रहस्थ संघाते सावद्य गुह्य गोष्ठीथी हुं निवर्त्योछुं अने विस्मयकारी धर्मने विषे दिवस रात्रीए साधु सावधान थको प्रवर्ते ए पुर्वे कह्युं तेम पंडित जाणतो थको तप संयमने आचरे ए प्रमाणे अहो क्षत्रीराजऋषि ! ए मारो विनय मार्ग छे एटला सुधी संयती मुनिए क्षत्रीराजऋषिए पुछेला प्रश्नोनो उत्तर कह्यो ॥ ३१ ॥

अर्थः-हवेक्षत्रिराजऋषि संजतिने वली कहेछे । आपण बेहुनो एक जिनमतछे तेमाटे । जं० जे च० वली मे० मुजने पु० प्रश्नादिक पुछशो का० अवसरे । स० सम्यग् प्रकारे सु० सुद्ध चे० मनेकरि ता० तमो जे पुछशो तेहने पा० प्रगटकरनाहुंवाछे तेहनो उत्तर कहुंछु उ० निर्धार तं० ते ना० ज्ञानने जि० जिनसासनने विषे छे

अर्थः-इ० इक्षागवंसी रा० राजामांहि व० वृषभसमांन कु० कुंथु ना० नामा न० नरनोराजा वि० प्रसिद्ध कि० किर्ति भ० भगवंतपुज्य । प० पाम्या ग० मोक्षगति अ० प्रधान ॥ ४० ॥

मूलः—इक्खागरायवसभो कुन्थू नाम नरीसरो ।
विक्खायकित्ती भगवं पत्तो गइमणुत्तरं ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः—इक्षवागवंशीराजा मांही वृषभ (बळद) समान अने जेनी प्रसिद्ध कीर्त्ति एवो छट्ठो कुंथुनाथ नामे चक्रवर्ती ते भगवंत पण ऊत्तम मोक्षगती पाम्या. ॥ ४० ॥

अर्थः-च० छांडिने वि० मोटुं र० राज्य । च० छांडिने व० मोटीऋधिनोधणी । च० छांडिने उ० प्रधान भो० भोग । म० महापद्म नामा चक्रवर्तीएपण । त० तप च० आचर्यो ॥ ४१ ॥

मूलः—चइत्ता विउलं रज्जं चइत्ता बलवाहणं ।
चइत्ता उत्तमे भोए महापउमे तवं चरे ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थः—नवमो महापद्म नामे चक्रवर्ती मोटी ऋद्धिनो धणी तेणे पण भरतक्षेत्रनुं राज्य अने भोग छांडीने तप आचर्युं ? ॥ ४१ ॥

अर्थः-ए० एक च० छत्र पद्वो राज्य प० नमेकरीने । म० छखंड नपवीना राजाना मा० माननो नि० मर्दनहार । ह० हरिषेन म० मनुष्यमांहि इ० इन्द्र समान चक्रवर्ती ॥ प० पाम्यो ग० मोक्षगति अ० प्रधान ॥४२॥

अर्थः—हवे नवाणगारणा गुरुनार जिनशासनमांहे थुणा गया ... सहित क्रियारूप पु० पुन्यरहित प० परलोकने शुद्धजिन मनने सो० सांभळीने भरपारणे भरतादिके भरता-
दिके संसारमुखो अ० भर्थ ते मुक्तिरूप ध०धर्म ते जिनशासनरूप ज्ञानदर्शन सहित चारित्र धर्म ए वेहुपकरी उ०
सांभळीने पुन्यवड नेहरोपुन्यवड सांभळीने भ० भरत नामाचक्रवर्ति वि० नश्री भा० भरत मा० नेमने चे०
छांडीने राज्यश्री का० कामभोगने छांडिने प० संजम प्रत्या चारित्र आदर्यो ॥ ३४ ॥

मूळः—एगं पुण्णपयं सोच्चा अत्थधम्मोवसोहियं ।

भरहो वि भारहं वासं चेच्चा कामाइ पव्वए ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थः—हवे नवारा चारित्रा शूरवीर जीनशासन मांही थया तेना गुण कीर्तन करेछे
ते सांभळो ? अर्थ ते मुक्तिरूप फळ अने धर्म ते जीनशासनरूप ज्ञानदर्शन सहित चारित्र ए वेहुए करीने
शोभित छे. पुन्यवड एहवे शुद्ध पदने सांभळी तेने धारीने वेळा भरतचक्रवर्तिए पण भरतखेत्रनुं राज्य अने
कामभोगने छोडीने चारित्र आदर्युं ॥ ३४ ॥

अर्थः—सग० सागर नामा चक्रवर्ति वि० पण सा० समुद्रनी पहरिखे आखा भरतने चोफेरिदिस पूर्वादि-
कने पर्यन्तपुर्ण । भ० एहवो भरतक्षेत्रनो सा० राज्य न० सागरनामे राजाने । इ० ठकुराइ के० केवळ संपुर्ण
दि० छांडिने द० दयाए संजमेकरि प० मोक्षपहुता ॥ ३५ ॥

मूळः—सगरो वि सागरन्तं भरहवासं नराहिवो ।

गाथा ४४ भावार्थः–प्रत्यक्ष शक्रेंद्रे प्रेरणा करवाथी प्रमोद (हर्ष) सहित दशार्णदेशनुं राज्य छांडीने दशार्णभद्र नामे राजा ए राज छोडी नीकळ्यो ने संयमव्रत आदर्यो. ॥ ४४ ॥

अर्थः–क० करकंडु नामे राजा क० कलिंग देसने विषे हुओ ॥१॥ पं० पंचाल देशने विषे य०वळी दु० दुमह राजा हुओ २ । न० नमी रा० राजा वि० विदेह देशने विषे हुओ ३ । गं० गंधार देसने विषे य० वळी न० नगइ राजा हुओ ४ ॥ ४५ ॥

मूलः–करकण्डू कलिङ्गेसु पञ्चालेसु य दुम्मुहो ।
नमी राया विदेहेसु गन्धारेसु य नग्गई ॥ ४५ ॥

गाथा ४५ भावार्थः–हवे चार प्रत्येक बुद्धनां नाम कहेछे, कलंग देशने विषे करकंडु नामे राजा हुओ (समज्यो) (१), पंचाळ देशने विषे द्विमुख नामे राजा बुझ्यो (२), विदेश देशने विषे मिथुलानगरीमां नमीराजा बुझ्यो (३), गंधारदेशने विषे निर्गतराजा बुझ्यो (४) ॥ ४५ ॥

अर्थः–न० नमी राजाए न० नमाड्यो अ० आपणा आत्माने स० प्रत्यक्ष स० शक्रेंद्र। चो० प्रेर्योथको च० छांडिने गे० घर व० विदेह देसनुं राज्य । सा० चारित्रने विषे प० सम्यग प्रकारे सावधान हुओ ॥४६॥

मूलः–नमी नमेइ अप्पाणं सक्खं सक्केण चोइओ ।

अर्थः-हवे नवागागारस्था शुरवीर जिनशासनमांह शुभी तस्मात्...

गहित क्रियारत शु० पुन्यपवित्र प० पहनेपहने शुद्धजिन मनने सो० सांभळीने अवधारणे अवधारीने भरतादि गंगारमुस्त्रो अ० अर्थ ने मुक्तिरूप ध० धर्म ते जिनमागमरूप ज्ञानदर्शन सहित चारित्र धर्म ए वेहुएकरी उ० दांभितुं पुन्यरद नेदशेपुन्यरद सांभळीने भ० भरत नामाचक्रवर्तिए वि० चक्री भा० भरत वा० पेषने चे० छांडीने राज्यानी वा० कामभोगने छांडीने प० संजंत थया चारित्र आदर्यां ॥ ३४ ॥

मूलः-एयं पुण्णपयं सोचा अत्थधम्मोवसोहियं ।

भरहो वि भारहं वासं चेचा कामाइ पव्वए ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थः-हवे नवागा गरिखा शुरवीर जीनशासन मांही थया तेना गुण कीर्तन करूंछुं ते सांभळो ? अर्थ ने मुक्तिरूप फळ अने धर्म ने जीनशासनरूप ज्ञानदर्शन सहित चारित्र ए बेहुए करीने शोभित छे. पुन्यरद एहवुं शुद्ध मनने सांभळी हैये धारीने पेला भरतचक्रवर्तिए पण भरतक्षेत्रनुं राज्य अने कामभोगने छांडीने चारित्र आदर्यु ॥ ३४ ॥

अर्थः-सग० सागर नामा चक्रवर्ति वि० पण सा० समुद्रलगे त्रणदिसे आझा मर्ने चोथीदिस चूलहिमवंत पर्वतपुरी । भं० एहवा भरतक्षेत्रनो रा० राज्य न० सागरनामे राजानी । इ० ठकुराइ के० केवल संपुर्ण हि० छांडीने द० दयाए संजमेकरी प० मोक्षपहुत्या ॥ ३५ ॥

मूलः-सगरो वि सागरन्तं भरहवासं नराहिवो ।

पीने ते राजाए पण तप आचर्यो. ॥ ३७ ॥

अर्थः-च० छांडिने भा० भरत वा० क्षेत्रनुं राज्य च० चक्रवर्ती म० मोटीरुधिनोधणी । सं०. सांतिनाथ सं० सांतिनो करणहार लो० लोकनेविषे । प० पाम्या ग० मोक्षगति अ० प्रधान ॥ ३८ ॥

मूलः—चइत्ता भारहं वासं चक्कवट्टी महड्ढिओ ।
सन्ती सन्तिकरे लोए पत्तो गइमणुत्तरं ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थः—लोकने विषे शांतिनो करनारो पांचमो शांतिनाथ नामे चक्रवर्ती मोटी ऋद्धीनो धणी तेणे भरतक्षेत्रनुं राज्य छोडीने उत्तम मोक्षगती पाम्या. ॥ ३८ ॥

अर्थः-सा० त्रिणदिश समुद्रलगे आज्ञा प्रवर्ते एहवोराज च० छांडिने भ० भरतक्षेत्रने विषे न० मनुष्यमांहि न० प्रधानठाकुर अ० अरनाथ य० वळी अ० कर्मरूपणी रजेकरी रहित प० थइने प० पाम्या मोक्षनी अ० प्रधान ग० गति ॥ ३९ ॥

मूलः—सागरन्तं चइत्ताणं भरहं नरवरीसरो ।
अरो य अरयं पत्तो पत्तो गइमणुत्तरं ॥ ३९ ॥

गाथा ३९ भावार्थः—त्रण दिशाए समुद्रलगी अने चोथी उत्तरदीशाये चुल हेमवंतपर्वत सुधी जेनी आज्ञा प्रवर्ते एवा भरतक्षेत्रने विषे मनुष्यमांही उत्तम ठाकुर ते सातमो अरनाथ नामे चक्रवर्ती तेपण राज्य छांडीने कर्मरूपणी रजरहित थइने उत्तम मोक्ष गतीए पहोंच्या. ॥ ३२ ॥

संसार समुद्रने तरता हुवा । त० एकेक तग सरिपा तरे छे । त० तरसे अ० आगमिकाळे ॥ ५३ ॥

मूलः—अच्चन्तनियाणखमा सच्चा मे भासिया वई ।

अतरिंसु तरन्तेगे तरिस्सन्ति अणागया ॥ ५३ ॥

गाथा ५३ भावार्थः—समकितादिक कारणेकरी अत्यंत कर्मरुप मेल शोधवा समर्थ—ए में जीनागमरुप सत्यवाणी कहीछे, ते वाणी अंगीकार करीने अतितकाळे अनंता तर्या अने वर्तमानकाळे तमारा सरखा तरेछे अने भविष्यकाळमां अनंता तरशे ॥ ५३ ॥

अर्थः—क० केमधी० धीर्यवंत साधु अ० मिथ्यातने । कुहेते करी । अ० पोताना आत्माने मिथ्याते करी प० केम वसावे वसावे नहि इत्यर्थ । स० सर्व सं० संग थकी वि० मुंकाणोथको । सि० सिद्ध भ० थाय नी० कर्मरज रहित थको । त्ति० एम वे० हुं कहुंछुं ॥ ५४ ॥

मूलः—कहिं धीरे अहेऊहिं अत्ताणं परियावसे ।

सव्वसङ्गविनिम्मुक्के सिद्धे भवति नीरए ॥ ५४ ॥ त्ति वेमि ॥

॥ इति सञ्जइज्जंनाम अष्टादशं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ १८ ॥

गाथा ५४ भावार्थः—धैर्यवंत डाह्यो पुरुष मिथ्यातीना कुहेतुने विषे पोताना आत्माने केम वसावे ? (अर्थात् नज वसावे) अने सर्व संगथी मुकाणोथको कर्मरुप रज रहित थइ साश्वतो सिद्ध थाय, एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबू नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू ? जेम में श्री महावीरदेवस्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम में तुज

हरिसेणो मणुस्सिन्दो पत्तो गइमणुत्तरं ॥ ४२ ॥

गाथा ४२ भावार्थः–एकज छत्र एवुं राज्यवश करीने छखंड पृथ्वीना बीजा राजाना माननो मर्दण-हार अने मनुष्यमांही इंद्रसमान एवो दशमो हरिषेण नामे चक्रवर्त्ती उत्तम मोक्षगती पाम्यो. ॥ ४२ ॥

अर्थः–स० सहित रा०राजाने स०सहस्रे करीने सु० भली विधे राज्यादिक प० छांडिने द० संजम च०आदर्यो ज० जयनामे राजाए जि० जिनोक्त संजम आदर्यो तेणे चक्रवर्तिए प० पाम्यो ग० मोक्ष गतिने अ० प्रधान ॥४३॥

मूलः–अन्निओ रायसहस्सेहिं सुपरिच्चाई दमं चरे ।

जयनामो जिणक्खायं पत्तो गइमणुत्तरं ॥ ४३ ॥

गाथा ४३ भावार्थः–राजाओना सहस्रे करीने सहित भलीविध राज्यादिकने छांडीने अग्यारमो जय नामे चक्रवर्ती ए जीनोक्त संजममार्ग आदरीने उत्तम मोक्षगती पाम्या. १ ए दश चक्रवर्ती मोक्ष गया अने आठमो सुभुम नामे चक्रवर्ती अने बारमा ब्रह्मदत्त ए बंने नर्क गया तेथी अहीं गण्या नथी. हवे जे राजाओ जैनधर्ममां थया तेना नाम कहेछे. ॥ ४३ ॥

अर्थः–द० दशार्ण देशनुं र०राज्य मु० प्रमोद सहित च० छांडिने मु०महाव्रत च० आदर्यो जेणे द० दशार्ण भ० भद्र नि० निकल्यो । स० प्रत्यक्ष स० शक्रेंद्र चो० प्रेर्यो थको ॥ ४४ ॥

मूलः–दसण्णरज्जं मुदितं चइत्ताणं मुणी चरे ।

दसण्णभद्दो निक्खन्तो सक्खं सक्केण चोइओ ॥ ४४ ॥

ते) अने माता पिताने बहुज प्रियकारी एवो बळश्री नामे (उर्फे) लोक प्रसिद्ध मृगा नामनो पुत्र हतो. ||२||

अर्थः–नं० आनंदकारीछे सो० तेमृगापुत्र उ० वळी पा० शिखरबंध प्रासादनेविषे । की० क्रीडाकरेछे स० घणी इ० स्त्रीसहित दे० देव दो०दोगुंदकदेवतानिपरे च०वली ए०अवधारणे || नि० सदाय मु० प्रमोदसहित मा०मन||३||

मूलः–नन्दणे सो उ पासाए कीलए सह इत्थिहिं ।
देवो दोगुन्दगो चेव निच्चं मुदितमाणसो || ३ ||

गाथा ३ भावार्थः–ते आनंदकारी मृगापुत्रप्रासाद (महेल) ने विषे त्रायत्रींसक देवतानीपेरे स्त्री सहित नित्य प्रमोद (हर्ष) थी क्रिडा करतो विचरतो हवो. || ३ ||

अर्थः–म० चंद्रकांतादिमणी र० कर्केतनादिक रतनतेणे को०जम्योंछे पिटणीनुं त० तळुं || पा० प्रासादनां आ० गोखनेविषे ठि० रह्यो || आ० जोयछे न० नगरमांहि || च० च्यारवाट एकठीमळेतिहां || त्ति० त्रिनवाटएकठी मिले तिहां च० घणी वाट एकठी मळे त्यां जोवेछे || ४ ||

मूलः–मणिरयणकोट्टिमतले पासायालोयणट्ठिओ ।
आलोएइ नगरस्स चउक्कत्तियचच्चरे || ४ ||

गाथा ४ भावार्थ–जेनुं भोंयतळीयुं मणिरत्नथी कुटेलुं तेवा प्रासादना गोखे रहीने नगरना त्रण चार ने घणा पंथ मळे त्यां जोतो हवो || ४ ||

अर्थः–प० हवे न० ते च्यारवाट प्रमुखनेविषे || अ० आवतो पा० दीठोदेखेछे || स० तपसी साधुने

देशनुं राज्य अने घर छांडीने सम्यक प्रकारे चारित्रने विषे सावधान थयो ॥ ४६ ॥

अर्थः—ए० एमन० राजा मांहि व० धोरी समान नि० निकल्या । जि० जिन सा० शासनने विषे ॥ पु० पुत्रने र० राज्यने विषे ठ० स्थापीने । सा० चारित्रने विषे प० सम्यग प्रकारे सावधान थया ॥ ४७ ॥

मूलः—एते नरिन्दवसभा निक्खन्ता जिणसासणे ।
पुत्ते रज्जे ठवेऊणं सामण्णे पज्जुवट्ठिया ॥ ४७ ॥

गाथा४७ भावार्थः—एम राजा मांही धोरी समान पुत्रने राज्यने विषे स्थापीने जीनशासनविषे नीकल्या अने सम्यक प्रकारे चारित्रने विषे सावधानथया ॥ ४७ ॥

अर्थः—सो० सिंधु सोवीर देशनो रा० राजा व० धोरी समान ॥ च० छांडिने राजा मु० संजम च० आदर्यो । उ० उदायण नामा राजाए प० दिक्षा लीधी । प० पाम्या ग० मोक्षगति अ० प्रधान ॥ ४८ ॥

मूलः—सोवीररायवसभो चइत्ताण मुणी चरे ।
उदायणो पव्वइओ पत्तो गइमणुत्तरं ॥ ४८ ॥

गाथा ४८ भावार्थः—सिंधु सोविर देशनो धोरी समान उदायन नामे राजा तेणे पण राज्य छांडीने संयम आदर्यो अने उतम मोक्षगती पाम्यों. ॥ ४८ ॥

अर्थः—त० तेमज का० काशीदेशनो रा० राजा नंदनामा सातमो बलदेव । से० अति प्रसंशनिक स० संजमने विषे प० उद्यमवंत । का०कामभोग प०छांडिने प०प्रकर्षे ॥ ह०हणे क०कर्मरुपीओ म०मोटो व०वन ॥४९॥

मोहंगयस्स सन्तस्स जातीसरणं समुप्पन्नं ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—ते मृगापुत्रने साधुनां दर्शने क्षयोपशम शमभाव शोभनीक ने मोह उपशांतभाव प्राप्त थयाथी पाछली जातिस्मरी (एटले लगोलग संज्ञीपचेंद्रीना नवसें भव सुधी करेला होय तो ते तमाम पाछला भव देखी शके एवुं जातिस्मर्ण ज्ञान उपन्युं) ॥ ७ ॥

अर्थः—दे० देवलोकथी चु० चव्यो सं० थको । मा० मनुष्य भ० भवे आ० आव्यो । सं० संज्ञिपचंद्रिने ना० ज्ञानउपजेजाति स्मर्णते । स० उपन्यो । जा० जाति स० संभारि पु० पाछलिपूर्व भवनी ॥ ८ ॥

मूलः—देवलोग चुओ संतो माणुस्सं भवमागओ ।
सन्निनाण समुप्पन्ने जाइ सरणं पुराणयं ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—जे संज्ञी (मन सहित होय ते) नेज ज्ञान होय ते जातिस्मर्ण ज्ञान मृगापुत्रने उपजवाथी देवलोकथी चवि (मरी) मनुष्य जन्ममां हुं आव्यो एम जोतो हवो ॥ ८ ॥

अर्थः—जा० जातिसरण सं० उपनेथके । मि० मृगापुत्र म० मोटीरुधिनोधणी ॥ स० समरिसंभारि पो० पाछली जा० जाति । सा० चारित्रजेपण च० वळी पु० पूर्वे क० पाल्युं हतुं ॥ ९ ॥

मूलः—जातीसरणे समुप्पन्ने मियापुत्ते महिड्ढिए ।
सरई पोराणिइं जाइं सामण्णं च पुरा कयं ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—जे मृगापुत्रने जातिस्मर्ण ज्ञान उपजवाथी महर्धिक थयो ने पूर्व जन्ममां चारित्र

मूलः—तहवुग्ग तव किच्चा अव्वक्खित्तेण चेयसा ।
महब्बलो रायरिसी आदाय सिरसा सिरिं ॥ ५१ ॥

गाथा ५१ भावार्थः—तेमज शरीर उपर ममत रहित पणे उग्र तप तथा संयमनेविषे अव्यग्रचित्ते करीने महाबळ नामे राजऋषिए माथा साटे संयम रुपणी अथवा केवळ ज्ञान रुपणी लक्ष्मी ग्रहीने मोक्षनेविषे पहोच्या (पूर्वोक्त शिवाय बीजा पण गान बळदेव राजा तथा अनेरा पण राजा जैनसासनेविषे संयमीथया.) ॥५१॥

अर्थः—क० केम धी० धीर्यवंत साधु अ० मिथ्यात्विना परुपणा कुहेत तेणे करी उ० घेल्लानी परे मतवाला व० वली म० पृर्थ्वीने विषे । च० केम विचरे भवर्ने मनवाल्यानिपरे भवर्ने नहि । ए० ए भरतादिक राजा वि० ज्ञान सहित क्रिया शुद्ध मार्गनो विशेष । आ० ग्रहिने एटले सू० शुरद० दृढ प० पराक्रमना धणी ए शुद्ध मतने आदरता हुवा ॥ ५२ ॥

मूलः—कहं धीरो अहेऊहिं उम्मत्तो व महिं चरे ।
एते विसेसमादाय सूरा दढपरक्कमा ॥ ५२ ॥

गाथा ५२ भावार्थः—जे धैर्यवंत डाह्या पुरुष होय ते मिथ्यातीना परुपेला कुहेतुये करी उन्मत (दिवाना) नी पेरे केम पृर्थ्वीने विषे विचरे ? (अर्थात् नज विचरे) तेथी ए भरतादिक राजा शुरवीर पराक्रमना धणी ज्ञान सहित क्रियारुप विशेष शुद्ध मार्ग जाणीने जैनमार्गने आदरता हवा. ॥ ५२ ॥

अर्थः—अ० अत्यंतनि० समकितादिक कारणे करी । स० कर्मरुप मेल टालवाने समर्थ हुवा । तुमे जेवजीरो आगळे दृष्टे । स० सत्ये करी मे०मे भा० करी भाषा व० बांणी । ज्ञान सहित क्रियाए करीने अ०

विषे में पंचमहाव्रतरूप संयम सांभळ्यो ते प्रवर्जा हुं ग्रहण करुं (इहां पंचमहाव्रत कहेवाथी प्रथम ऋषभदेव प्र॰भुने वारे मृगापुत्र थएला होय तेम जणाय छे) ॥ ११ ॥

अर्थः—अ॰ हेमाता । ता॰ हेपिता म॰ मे भो॰ भोग भु॰ भोगव्या वि॰ विषफलकिंपाकवृक्षनी फलनी उ॰ उपमाए प॰भोगभोगव्यापछे क॰ कडुआ वि॰ विपाकनादेणहारछे एभोग। अ॰ निरंतर दु॰ दुखनादेणहारछे॥१२॥

मूलः—अम्म ताय मए भोगा भुत्ता विसफलोवमा ।

पच्छा कडुयविवागा अणुबन्धदुहावहा ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थ—हे मातापिता ! किंपाक (एक जातनां झेरी) वृक्षनां फळनी पेरे निरंतर कडवां फळ आपनार एवा विषयभोग में भोगव्या ॥ १२ ॥

अर्थः—इ॰ ए स॰ शरीर अ॰ अनित्य। अ॰ अशुचिमय शरीर। अ॰ अशुचिथी सं॰ उपन्यो एउदारिक शरीर अ॰ असास्वतो वा॰ वासजीवनो इ॰ ए। दु॰ दुखनोहेतु के॰ रोगज्वरादिक कलेशनुं भा॰ भाजन एशरीर॥१३॥

मूलः—इमं सरीरं अणिच्चं असुई असुइसंभवं ।

असासयावासमिणं दुक्खं केसाण भायणं ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थ—जे रोगो तथा जरा (वृद्धावस्था) दिक दुःखोनुं घर ने ज्यां जीवनो असास्वतो हमेश कायम नहि तेवा वास ने अशुची (अपवित्राइ) थी प्रगट थएलुं होवाथी अशुचीमय एवुं आ उदारिक

प्रत्ये कर्युं. ॥ ५४ ॥ इतिश्री उत्तराध्ययनसूत्रना अढारमा अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण ॥ १८ ॥ ए अढारमा अध्ययनने विषे भोग अने ऋद्धीनो त्याग कर्यो, तेनो चारित्रने विषे होय, अने चारित्र तो सावद्य चिकित्सा (वैदु) अणकरवे करी होय, ते माटे ओगणीसमा अध्ययनने विषे मृगापुत्रनो अधिकारकहे छे. ॥ १८ ॥

अर्थः—सु० सुग्रीवनामा न० नगरनेविषे र० रमणीक । का० मोटाउंचा वृक्षनेसहित उ० उद्यानवन सो० नगरशोभे ते नगरनेविषे रा० राजा । ब० बलभद्र त्ति० नामे । मि० मृगानामे त० ते बलभद्ररानानी अ० अग मा० महिषी एटले पटराणी ॥ १ ॥

मूलः—सुग्गीवे नयरे रम्मे काणणुज्जाणसोहिए ।
राया बलभद्दो त्ति मिया तस्सग्गमाहिसी ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—म्होटा वृक्षोथी क्रिडा करवा लायक एवा उद्यान (वन) थी शोभीत अने ऋद्धि समृद्धियो रमणिय एवा सुग्रीव नामना नगरने विषे बलभद्र नामे राजा हतो ने तेनी मृगावती नामनी पट्टराणी हती ॥१॥

अर्थः—ते० तेवेनो पु० पुत्र ब० बलश्रि नामाकुमार मि० मृगापुत्र त्ति० एहवोनामेते वि० प्रसिद्धछे अ० माता पि० पिताने द० वलभ जु० जुवराजाछे द० गृहस्थपणे यतिनागुण आव्याछे ते भणी यतिमांहि ई० अग्रेसर ॥२॥

मूलः—तेसिं पुत्ते बलसिरी मियापुते त्ति विस्सुए ।
अम्मापिऊण दइए जुवराया दमीसरे ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—तेओने युवराज पदवीनो धणी ने यतिनो ईश्वर (अहीं भविष्यकाळमां थशे ते आथी वाक्य

दु० दुखनो हेतु हु० निश्चे सं० संसार ज० ज्यां की० कलेसाय ज० जीव ॥ १६ ॥

मूलः—जम्मं दुक्खं जरा दुक्खं रोगाणि मरणाणि य ।

अहो दुक्खो हु संसारो जत्थ कीसन्ति जंन्तवो ॥१६॥

गाथा १६ भावार्थ—अहो ! ज्यां जन्म जरा मर्ण ने रोगादिकनां अत्यंत दुःखोनो हेतु एवा संसारने विषे प्राणी क्लेशाय (पीडा पामे) ॥ १६ ॥

अर्थः—खे० उघाडी अगासीभूमी व० ढांकिभूमि घरादिक ॥ हि० सुवर्णादिक च० वळी पु० पुत्र ॥ दा० भार्या च० वली बं० बंधव ॥ च० छांडिने । इ० उदारिक दे० सरिर । ग० जावुं अ० अवस्य मे० मुजने ॥१७॥

मूलः—खेत्तं वत्थुं हिरण्णं च पुत्तदारं च बन्धवा ।

चइत्ताण इमं देहं गन्तव्वमवसस्स मे ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थ—उघाडी भुमिका ने घर प्रमुख ढांकी भुमिका सुवर्णादिक धन स्त्री पुत्र बंधू (विगेरे कुटुंब) अने आ उदारिक शरीर (ए तमाम) ने तजीने अवश्य परलोके जवुं ! ! ! ॥ १७ ॥

अर्थः—ज० जेम किं० किंपाक वृक्षना फ० फलनुं । प० परिणाम न० नथी सुं० भलो जेम जेम परिणामे तेम तेम । ए० एम भु० भोगव्या भो० भोगनुं प० परिणाम न० नथी सुं० भलो ॥ १८ ॥

मूलः—जह किम्पागफलाण परिणामो न सुन्दरो ।

सं० संजतिने ॥ त० तप बारभेदे नि० अभिग्रह सं० सतरभेदे संजमनो ध० धरणहार ॥ सी० अढारसहस्रशीलांग रूपणीऋधियंत । गु० ज्ञानादिक गुणनो आ० आगर ॥ ५ ॥

मूल:—अह तत्थ अइच्छन्तं पासई समणसंजयं ।

तवनियमसंजमधरं सीलड्ढं गुणआगरं ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—त्यां अनंतर पंथने विषे बारे भेदे तपश्चर्या ने सत्तरे भेदे संयमनो धरनार ने अढार सहस्रशीलांगरथरूपणी ऋद्धिनो धणी एवा संयतिने पंथ अतिक्रम (ओळंघतो) थको मृगापुत्रे दीठो ॥५॥

अर्थः—तं० तेयतिने दे० जोवेछे मि० मृगापुत्र । दि० दृष्टिए अ० अणमेषलोचनको उ० वली क० केम ध० हुं जाणुंछुं ए० एहवुं रू० रूप ॥ दि० दिठुंछे पु० पूर्वे म० मे पु० पूर्वभवे ॥ ६ ॥

मूल:—तं देहइ मियापुत्ते दिट्ठीए अणिमिसाए उ ।

कहिं मन्नेरिसं रूवं दिट्ठपुव्वं मए पुरा ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—ते यतिने मृगापुत्र मेषोन्मेष दृष्टिए जोवा लाग्यो अने कयुं के में पूर्व जन्मने विषे एवुं स्वरूप जोयुं छे एम विचारवा लाग्यो ॥ ६ ॥

अर्थः—सा० साधुना द० दर्शनथएथके त० तेमृगापुत्रने ॥ अ० परिणाम सो० शोभनिकथयेथके । मो० मोह ग० गयो मोहउपशम्यो । अथवा पूर्वने वसपहुतो सं० छतो ॥ जा० जाति स० स्मर्णज्ञान । सं० उपनुं ॥७॥

मूल:—साहुस्स दरिसणे तस्स अज्झवसाणम्मि सोहणे ।

अने रोगे करी पीडयो थको दुःखी थाय ॥ २० ॥

अर्थः—अ० पंथने जो० जेपुरुष म० मोटापंथने तु० वळी । स० संबल सहित जो प० मोटोपंथ अंगीकार करे ग० जातोथको सो० तेपुरुष । सु० सुखी हो० होय छु० भुख त० त्रषाएकरी । व० रहित थको ॥२१॥

मूलः—अद्धाणं जो महन्तं तु सपाहिज्जो पवज्जई ।
गच्छन्तो सो सुही होइ छुहातन्हाविवज्जिओ ॥२१॥

गाथा २१ भावार्थ—जेम कोइ पुरुष संबळे (भाताए) करी सहित थको मोटी अटवीना पंथने विषे जतां क्षुधा ने तृषाए करी रहित थको सुखी थाय ॥ २१ ॥

अर्थः—ए० एम ध० धर्मने अ० पण का० करीने । जो० जेग० जाय प० पर भ० भवे । ग० जातोथको ॥ सो० तेपुरुष सु० सुखी हो० होय । अ० अल्प क० कर्मपोतेरहे । अ० असातावेदनी रहितहोय मरुदेवीनीपरे ॥२२॥

मूलः—एवं धम्मं पि काऊणं जो गच्छइ परं भवं ।
गच्छन्तो सो सुही होइ अप्पकम्मे अवेयणे ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थ—एम श्रुत ने चारित्र धर्मे करी सहित जे कोइ परभवने विषे जाय ते अल्प पाप कर्मे अने अशातावेदनीए करी रहित थको (मरुदेवी मातानी पेरे) सुखी थाय ॥ २२ ॥

अर्थः—ज० जेम गे० घरग्रहस्थनुं प० बलतेथके । त० ते गे० घरनो जो० जे प० धणी सा० सारवस्तु भं० बहुमुल्य वस्त्रने नी० काढे । अ० जिर्णवस्त्रादिक भ० छांडे पढ्यारहेवादे ॥ २३ ॥

पाळेलुं ते जोतो हवो ॥ ९ ॥

अर्थः-वि० विषयनेविषे अ० । अणरागतोथको ॥ र० रागतोथको सं० संजमनेविषे य० वळी अ० मातापिताने उ० समिपे आवीने इ० एहवा व० वचनने अ० बोल्यो ॥ १० ॥

मूलः-विसएसु अरज्जन्तो रज्जन्तो संजमम्मि य ।

अम्मापियरमुवागम्म इमं वयणमब्बवी ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः-ते मृगापुत्र विषयने विषे विरक्त थको ने चारित्रने विषे रक्त थको माता पितानी समीपे आवी (आगळ कहीशुं तेवुं) वचन बोलतो हवो ॥ १० ॥

अर्थः-सु० सांभल्याहता पुर्वभवनेविषे म० महाव्रत मे० मे । पं० पांच ॥ न० नरकनेविषेने दु० दुख च० वळी ति० तिर्यंच जो० योनीनेविषे जे दुखतेपणसांभल्या हतानेभणी । नि० निवर्तवानो का० अभिलाषी थयोछुं मि० वळी म० संसार रुपियासमुद्रथी ॥ अ० दिक्षालेवानी आज्ञाओ प० हुं दिक्षालेईश अ० हेमातापिता ॥ हवे माताभोग आमंत्रेछे पछे हवे मृगापुत्र कहेछे ॥ ११ ॥

मूलः-सुयाणि मे पञ्चमहव्वयाणि नरएसु दुक्खं च तिरिक्खजोणिसु ।

निव्विण्णकामो मि महण्णवाउ अणुजाणह पव्वइस्सामि अम्मो ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः-नारकी तिर्यंच मनुष्य ने देव (किल्बिषी ने विषे जे दुःखो छे एवा संसार-समुद्रथी हुं निवर्तवानो कामी थयो छुं, तो हे माता पिता ? जो तमे आज्ञा (रजा) आपो तो पुर्व भवने

धारवा एवुं चारित्र दुक्करछे. ॥ २५ ॥

अर्थः—स० समता आपणा आत्मासरिपोभाव स० सर्व भू० जीवनेविषे । स० शत्रु मि० मित्रनेविषे आपणा आतमासरिपो भाव वा०वळी । ज० सर्वजग उपरे सरिपोभाव । पा० प्राणातिपातनी वि० विरति जा० जावजीवलगे दु० पाळतां दोहिलो ए व्रत ॥ २६ ॥

मूलः—समया सव्वभूएसु सत्तुमित्तेसु वा जगे ।
पाणातिपातविरई जावज्जीवाए दुक्करं ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः—आलोकने विषे शत्रुमित्र प्रमुख सर्व प्राणीयोने विषे सम (सरखी) दृष्टीथी जोवुं एहवी जावजीवसुधी प्राणातिपातनी विरती तेएवी रीते के वसेने सोळखीलीयो ते सूक्ष्मजीवने १ दिवसे, २ रात्रीये, ३ सुतां, ४ जागतां, ५ एकलां, ६ प्रखदामां एछ प्रकारे नव कोटीए न हणवा, ए नवे छके ५४ सूक्ष्मनी, एवीज वादरजीवनी ५४, एवीत्रसजीवनी ५४ अने एवीस्थावर जीवनी एम २१६ खीलीयो तेमज छकायना रक्षणरुप त्रणसेने चोवीस खीलीयो ते एवी रीते के पुर्वोक्त छ प्रकारने नव कोटीए गुणतां ५४ पृथ्वीकायनी, एम ५४ अपकायनी, एम ५४ तेउकायनी, एम ५४ वायुकायनी, एम ५४ वनस्पतिकायनी, एम ५४ त्रसकायनी, एम ३२४ खीलीयो पाळवारुप प्रथम महाव्रत दुक्कर ॥ २६ ॥

अर्थः—नि० सदाय सर्व का० काले अ० अप्रमादपणे मु० मृषावादनुं वि० वर्जवुं ॥ भा० भापवो हि० हितकारी स० सत्य नि० सदाय हितकारि सत्यवचन बोलवो ते० तेणेकारणे दु० दुक्कर ॥ २७ ॥

अर्थः-अ० असास्वता स० शरीरनेविषे । र० रती नो० नथी ल० पामतो अ० हुं ॥ प० पछेदद पछेआदवो पु० मरवा असास्वतापणी चलपणे व० नली च० छांडो एशरीर फे० पाणीनाफेणनां बु० बुंदबुद स० सरिखासरीरनेविषेहुं मनिनथीपामतो ॥ १४ ॥

मूलः—असासए सरीरम्मि रइं नोवलभामहं ।
पच्छा पुरा व चइयव्वे फेणवुब्बुयसन्निभे ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थ-पाणीना परपोटानीपेरे नाशवंत अने बाल्यावस्था तथा वृद्धावस्थाए जरुर छोडवानुं एवा असास्वता शरीरने विषे हुं रति (आनंद) नथी पामतो ॥ १४ ॥

अर्थः-मा० मनुष्यपणा अ० असारनेविषे ॥ वा० आधी ने अनियणी व्याधिते कोढादिक । रो० रोगते ज्वरादिक तेहनां आ० घर ॥ ज० जरा म० मरणथकी ग० ग्रसुंछे एहवा शरीरनेविषे । ख० क्षणमात्र पि० पणी न० न र० रतिपामुं अ० हुं ॥ १५ ॥

मूलः—माणुसत्ते असारम्मि वाहीरोगाण आलए ।
जरामरणघत्थम्मि खणं पि न रमामहं ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः-जे आधि (पीडा) ने कुष्ठादिक रोगोनुं घर अने जरामरणे करी ग्रसीत (घेरायलुं) एवा असार मनुष्यपणाने विषे क्षणमात्र हुं रति नथी पामतो ॥ १५ ॥

अर्थः-ज० जन्मनुं दु० दुःख ज० जरानुं दु० दुःख रो० रोग । म० मरण य० वली । अ० हेमाता

म० महाव्रत ब० ब्रह्मचर्यरुप ॥ धा० ब्रह्मचर्य धारवो सु० अतिदुःकर ॥ २९ ॥

मूलः—विरई अबम्भचेरस्स कामभोगरसन्नुणा ।

उग्गं महव्वयं बम्भं धारेयव्वं सुदुक्करं ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः—कामभोगना जाणने अब्रह्मचर्यने विरतिते एवीरीते के एकसो बासठ खीलीयोते पुर्वोक्त छ प्रकारे ने नवकोटीए गुणतां ५४ देवतानी, एवी ५४ मनुष्यनी, एवी ५४ तिर्यंचनी एम १६२ खीलीयोए महा उग्र (भयंकर) ब्रह्मचर्यनुं धारवा रुपचोथुं महाव्रत अति दुकर ॥ २९ ॥

अर्थः—ध० धन ध० शालीआदि पे० दासनां व० समूहनेविषे प० परिग्रह उपरी ममतानो वि० वर्जवुं स० सर्व आ० आरंभनो प० त्याग नि० ममता रहितपणो सु० अति दु० दुकर ॥ ३० ॥

मूलः—धणधन्नपेसवग्गेसु परिग्गहविवज्जणा ।

सव्वारम्भपरिच्चाओ निम्ममत्तं सुदुक्करं ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थः—सर्व आरंभनो त्याग करी धन धान्य ने दास वर्गने विषे ममत्वभावने तजवुं ते एवी रीते के त्रणसेने चोवीस खीलीयो ते पुर्वोक्त छ प्रकार ने नव कोटीए गुणतां ५४ अल्प कीमतनो, एवी ५४ बहु कीमतनी, एवी ५४ अणुनी, एवी ५४ स्थुलनी, एवी ५४ सचेतनी, एवी ५४ अचेतनी, एम ३२४ खीलीयोए परिग्रह तजीने निर्ममत्व भावे रहेवुं एवुं पाचमुं महाव्रत अतिदुकर ॥ ३० ॥

अर्थः—अ० अशनादिक च्यार भ० पण आ० आहार । रा० रात्रि भो० भोजननुं व० वर्जवुं स०

गाथा १८ भावार्थ-जेम किंपाक वृक्षनां फळ भोगव्या पछी परिणामे भलां नहि (कारण के ते फळ जोवामां घणां रमणिय ने खाती वखते पण घणां मधुर होय छे पण खाधा पछी ते मदीए जीवने प्राण न्यारां करे) तेम जे भोग भोगव्या तेनुं परिणाम भलुं नहि (अर्थात् शब्दादिक कामभोग मनने रमणिय अने भोगवतां पण घणां मिष्ट छे पणं पछी एकांत दुःखदाता छे.) ॥ १८ ॥

अर्थः-अ० पंथने जो० जे पुरुष म० मोटो पंथ तु० वळी अ० संबल रहित प० मोटो पंथ अंगीकार करीने ग० मोटा पंथने विषे जातो थको सो० ते पुरुष। दु० दुखी हो० होय। छु० क्षुधा त० तृषाये पी० पीडयोथको ॥१९॥

मूलः-अद्धाणं जो महन्तं तु अप्पाहिज्जो पवज्जई।

गच्छन्तो सो दुही होइ छुहातण्हाए पीडिओ ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः-कोइ पुरुष संबळे (भाताए) करी रहित थको मोटी अटवीना पंथने विषे जातां थकां क्षुधा तृषाए पीडयो थको दुःखी थाय ॥ १९ ॥

अर्थः-ए० एम ध० धर्मने अ० अणकरवे करीने जो० जे कोइ। ग० जाय प० पर भ० भव प्रते ग० जातो थको सो० ते दु० दुखी हो० होय वा० व्याधि अने रो० रोगे करीने पी० पीडयोथको ॥ २० ॥

मूलः-एवं धम्मं अकाऊणं जो गच्छइ परं भवं।

गच्छन्तो सो दुही होइ वाहीरोगेहि पीडिओ ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थ-एम श्रुतने चारित्र धर्म अण करवाथी जे कोइ परभवने विषे जाय ते जीव व्याधि

अर्थः–ता० चपेटादिकनुं प्रहार त० आंगलि प्रमुखेकरी तर्जनुं चे० वळी व० वधनुं वं० वंधनुं प० परिसह दु० दोहिली भि० भिक्षाचरि। जा० जाचनाकरवी दोहिली य० वळी अ० जाचनाकिधापछे लाभेनहिते अलाभपरिसह ॥ ३३ ॥

मूलः–तालणा तज्जणा चेव वहबन्धपरीसहा ।
दुक्खं भिक्खायरिया जायणा य अलाभया ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः–ताडन चेपटादिक, आंगुळां भमुहादिकनी तर्जनानो, वद्ध (मार) नो, तेमज भिक्षाचरी करवी दोहली ने याचनानो, अलाभनो परिसह खमवो महादुकर ? ॥ ३३ ॥

अर्थः–का० पंषीनीपरे जा० जेइ० एआहारलेवानी वि० वृति आजीविका यतीनि ॥ के० केसनो लो० लोच। य० वळी दा० कायरपुरुषनां हैयाने विदारवा एहवो लोचनोपरिसह दोहिलो दु० दुकर वं० ब्रह्मचर्यव्रत घो० कर्मवेरिमतेरुद्र । धा० एव्रतधारवोपालवो य० वळी अ० अधीर्यवंत आत्माने अतिदोहिलो ॥ ३४ ॥

मूलः–कावोया जा इमा वित्ती केसलोओ य दारुणो ।
दुक्खं बम्भवयं घोरं धारेउ य महप्पणो ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थः–जेम पंखी कांटाने तजीने कणने चुगे तेम साधुए सदोस आहार तजीने निर्दोष आहार ग्रहीने विचरवुं ने घोर (भयंकर) ब्रह्मचर्यादिक व्रतनुं धारवुं ने केशनुं लुंचन ए सर्व अधैर्यवंत आत्माने महादुकर॥३४॥

अर्थः–सु० सुखभोगववा योगछे तु० तुं पु० हेपुत्र सु० कोमल सु० अतिशेकडिपरेस्नानकरवे करी निर्मल सरिरछे ताहरो ॥ न० नथी हु० निश्चे सी०छे प० समर्थ तु० तुं। पु० हेपुत्रजाया सा० चारित्र अ० पालवोदोहिलो ॥३५॥

मूलः—जहा गेहे पलित्तम्मि तस्स गेहस्स जो पहू ।

सारभण्डाणि नीणेइ असारं अवइज्झइ ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थ—जे कोइ ग्रहस्थनुं घर बळतं छते ते घरनो धणी जाणे (जुनां) वस्त्रादिक तजीने महा मुल्यवाळी सार वस्तु काढे ॥ २३ ॥

अर्थः—ए० एम लो० लोक प० बळतेथके ज० जराअने म० मरणतेणेकरी बळतेथके य० वळी । अ० पोतानां आत्मानेसार बहुमूल्यजाणीने ता० तरशो ॥ तु० तमे अ० दिक्षानी आज्ञादीधेथके ॥ २४ ॥

मूलः—एवं लोए पलित्तम्मि जराए मरणेण य ।

अप्पाणं तारइस्सामि तुब्भेहिं अणुमन्निओ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थ—एम जराने मर्णे करी आ लोक बळते छते ए असार कामभोगने तजीने (हे माता पिताओ ?) तमारी आज्ञा थये छते (धर्मथी) सारभुत एवा मारा आत्माने तारीश ! ! ! ॥ २४ ॥

अर्थः—तं० तेमृगापुत्र बि० बोलतोहुवोते बोलतामते अ० माता पि० पितावोल्या ॥ पु० हेपुत्र सा० चारित्र दु०पाळतादोहिलो ॥ गु०क्षमागुणना तु०वळी स०सहस्र ॥ धा०धारवारापत्ता भि० यतीने ॥ २५ ॥

मूलः—तं बिन्ति अम्मापियरो सामण्णं पुत्त दुच्चरं ।

गुणाणं तु सहस्साइं धारेयव्वाइं भिक्खुणो ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः—तेमृगापुत्रने मातापिता कहेताहवा के हे पुत्र ? ए क्षमादिक गुणोना सहस्र अनिशे

वाहाहिं सागरो चेव तरियव्वो गुणोदही ॥ ३७॥

गाथा ३७ भावार्थः-उंची चुल हेमवंत पर्वतथी पडती एवी गंगा नदीना सामे पुरे जवुं दुक्कर तेम योवनावस्थाए इंद्रियोथी प्रतिकुळपणे प्रवर्ति संयम पाळवो दुकर, वळी जेम बे भुजाए करी समुद्र तरवो दुकर तेम यतीना गुणोरूपी समुद्र तरवो दुकर ! ॥ ३७ ॥

अर्थः-वा० वेलुना क० कवल चे० जेम नि० निरसतेम उ० वळी सं० संजमपणनिरस । अ० पडग धा० धाराउपरे चे० जेम ग० चालवुं दोहिलुं । दु० तेमदोहिलो च० आचरता त० तपबारेभेदे ॥ ३८ ॥

मूलः-वालुयाकवलो चेव निरस्साए उ संजमे ।

असिधारागमणं चेव दुक्करं चरिउं तवो ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थः-वेळुना कोळीयानीपेरे पांच इंद्रियोना विपय सुखरुप रसथी रहित संयम छे, वळी जेम खड्ग (बे धारवाळी तरवार) नी धारा उपर चालवुं दुकर, तेम बारे भेदे तपश्चर्या करवी दोहीली ॥३८॥

अर्थः-अ० जेमसर्प वे० एकांत॥ दि० दृष्टिचाले। च० चारित्रनेविषे तेमसाधुपणे जेम एकांतेइर्या सुमतिचाले पु० हेपुत्रसंजम आचरता दु० दोहिलो ज० जवना लो० लोहमय चे०वळी चा० चाववा सु० अत्यंत दु०दुकर॥३९॥

मूलः-अही वेगन्तदिट्ठीए चरित्ते पुत्त दुक्करे ।

जवा लोहमया चेव चावेयव्वा सुदुक्करं ॥ ३९ ॥

गा० [illegible] (तेम संयम पाळवो दुष्कर)

मूलः-निचकालप्पमत्तेणं मुसावायविवज्जणं ।
भासियव्वं हियं सच्चं निच्चाउत्तेण दुक्करं ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः-सर्व काळने विषे अप्रमादपणे रही बीजुं महाव्रत मृषावाद (असत्य वचन) ने वर्जीने उपयोग पूर्वक सर्वने हीतकारी ते एवीरीते के वसेने सोळ खीलीयो ते पुर्वोक्त छ प्रकारे ने नवकोटीए गुणतां ५४ क्रोधनी, एवी ५४ लोभनी, एवी ५४ भयनी, एवी ५४ हांसीनी एम २१६ खीलीयो ए सत्य वचन बोलवारूप संयम दुष्कर ॥ २७ ॥

अर्थः-दं० दांत सो० सोधण ने दांतने अर्थेसली आ० आदी ॥ अ० अदत्तनुं वि० वर्जवुं ॥ अ० निरवद्य ए० एषणीकल्पनुं दोषरहित गि० एहवो निर्दोष आहार लेवो अ० अति दु० दुक्कर ॥ २८ ॥

मूलः-दन्तसोहणमाइस्स अदत्तस्स विवज्जणं ।
अणवज्जेसणिज्जस्स गिण्हणा अवि दुक्करं ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः-बेतालीसदोष रहित आहार प्रमुखनुं ग्रहण करवुं ते दंतशोधन (दांतखोतरवानी सळीयादिक) पण अणदिधेलुं नहि लेवुं ने एवी रीतेके त्रणसेने चोवीस खीलीयो ते पुर्वोक्त छ प्रकारे ने नवकोटीए गुणता, ५४ अल्प कीमतनी, एवी ५४ बहुकीमतनी, एवी ५४ अणुंनी, एवी ५४ स्थुलनी, एवी ५४ सचेतनी, एवी ५४ अचेतनी, एम ३२४ खीलीयोए अणदीधेलुं नहि लेवारूप अदत्तव्रत दुष्कर ॥ २८ ॥

अर्थः-वि० विरति अ० अब्रह्मचर्यना । का० काम भो० भोगनां र० स्वादनां जा० जाणीने उ० उप

मूलः—जहा तुलाए तोलेउं दुक्करो मन्दरो गिरी ।

तहा निहुयनीसङ्कं दुक्करं समणत्तणं ॥ ४२ ॥

गाथा ४२ भावार्थः—जेम त्राजवे करी लक्ष जोजननो मेरु पर्वत तोळवो दुष्कर तेम शंका रहित नि-श्चळपणे दश प्रकारे यतिधर्म पाळवो दुष्कर ॥ ४२ ॥

अर्थः—ज० जेम । भु० भुजाएकरी । त० तरवो । दु० दुकर र० रत्ननो आ० आगर संभुर मणसमुद्र त० तेम अ० जे उपसमवंत नथी तेहने । दु० दुकर द० उपसम रुपीयो सा० समुद्रतरवो दोहिलो ॥४३॥

मूलः—जहा भुयाहिं तरिउं दुक्करं रयणायरो ।

तहा अणुवसन्तेणं दुक्करं दमसागरो ॥ ४३ ॥

गाथा ४३ भावार्थः—जेम बे भुजाए करी रत्नागर (समुद्र) तरवो दुष्कर तेम उपशम (क्षमा) रुप समुद्र तरवो दुष्कर ॥ ४३ ॥

अर्थः—तेमणी भु० भोगवे मा० मनुष्य संबंधिया भो० भोग । प० शब्द रुपरस गंधफरस ए पांचप्रकारे कामभोग तुं० तुं भोगव हे जायापुत्र भु० भुक्त भो० भोगीथइने त० तेवारपछे जा० हेपुत्र प० पछे वृध्धपणे । ध० चारित्रधर्म च० आचरजे ॥ ४४ ॥

मूलः—भुञ्ज माणुस्सए भोगे पञ्चलक्खणए तुमं ।

घीममुख वासीराखवानो । सं० संचय चे० वळी व० तेहनोवर्जवो सु० अतिशे दु० दुकर ॥ ३१ ॥

मूलः—चउव्विहे वि आहारे राईभोयणवज्जणा ।

सन्निही संचओ चेव वज्जेयव्वो सुदुक्करं ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थः— घृत (घी) गोळादीक (खावा पीवानी) वस्तुनो रात्रीए संचय नहीं राखनो अन्न पाणी मेवाने मुखवास एवा चार प्रकारना आहार ने रात्रीए भोजननुं वर्जवुं ते एवी रीते के वसेने सोळ खिलीयो ते पुर्वोक्त छ प्रकारने नव कोटीए गुणतां, ५४ अन्ननी, ५४ पाणीनी, ५४ मेवानी ने ५४ मुखवासनी एम २१६ खीलीयोए रात्रीभोजन त्यागरुप छठुं व्रत ने अतिशे दुकर ॥ ३१ ॥

(एम महाव्रतरुपी तंबु तेनी १७८२ खीलीयो उपर मुजब जाणवी.)

अर्थः— छु० भुख य० वळी त० त्रषानुं सी० शीतनुं उ० उष्णनुं तापपरिसह । दं० डंस म० मसानी वे० वेदना ॥ अ० अक्रोसपरिसह दु० दुषकारिओ से० उपाश्रय य० वळी त० त्रणाना फा० फरस ज० मेलनोपरिसह ए० निश्चे य० वळी ॥ ३२ ॥

मूलः—छुहा तण्हा य सीउण्हं दंसमसगवेयणा ।

अक्कोसा दुक्खसेज्जा य तणफासा जल्लमेव य ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—क्षुधानो, तृषानो, टाढनो, तापनो, डांसमच्छरनो, कठोरवचननो, दुःखकारी उपाश्रयनो, त्रण स्पर्शनो, मेलनो परिसह खमवो दुकर ? ॥ ३२ ॥

अर्थः–ज० जरा म० मरण रूपणी कं०अटवीनेविपे । चा०चारगतिरुप संसार भ०भयनो आ०आगार तेहने विपे म०मे । सो०भोगवी भी०अतिरौद्र वेदना । ज०जन्म म०मरणरुप दुखभोगवी य० वळी ॥ ४७ ॥

मूलः–जरामरणकन्तारे चाउरन्ते भयागरे ।
मए सोढाणि भीमाणि जम्माइं मरणाणि य ॥ ४७ ॥

गाथा ४७ भावार्थः–चार गतिरुप भयनो आगर एवा संसारमांही जरामर्णरुपी अटवीने विपे में अनंती वखत जन्ममर्णनी अशाता वेदनी भोगवी ॥ ४७ ॥

अर्थः–ज० जेम इ० एमनुष्यलोकमांहि अ० अग्नी उ० उसन इ० एअग्नीथी अ० अनंतगुणो उसनता त० ते नरगमांहि न० तेनरकनेविपे वे० वेदना उ० उसन अ० असाता वे० भोगवी म० मे ॥ ४८ ॥

मूलः–जहा इहं अगणी उण्हो इत्तो णन्तगुणे तहिं ।
नरएसु वेयणा उण्हा अस्साया वेइया मए ॥ ४८ ॥

गाथा ४८ भावार्थः–ए मनुष्य लोकने विपे जेवी उश्न अग्नी होय तेथी अनंतगुणी नर्कने विपे उश्न अग्निनी में अशातावेदनी भोगवी ॥ ४८ ॥

अर्थः–ज० जेम इ० मनुष्यलोकमांहि इ० ए सी० सीतताढ ॥ इ० ए ताढथी अ० अनंतगुणो सीत त० तिहां न० नरकनेविपे वे० वेदना सी० सीतताढनीवेदनां ॥ अ० असाता वे० भोगवी म० मे ॥ ४९ ॥

मूलः–जहा इहं इमं सीयं इत्तो णन्तगुणे तहिं ।

मूलः—सुहोइओ तुम पुत्ता सुकुमालो सुमज्जिओ ।

न हु सी पभू तुमं पुत्ता सामण्णमणुपालिया ॥ ३५ ॥

गाथा ३५ भावार्थः—हे पुत्र ? तुं निर्मळ वस्त्रादिके सुकुमार (कोमळ) ने सुख भोगववा योग्य तेथी संयमाचरण संयम पाळवाने समर्थ (शक्तिवान) नहि ॥ ३५ ॥

अर्थः—जा० जावजीवलगे अ० नहिविसामो गु० यतिनागुणनो तु० वळी म० समूहमोटो । गु० भार उ० वळी लो० लोहना भा० भारनी प० परे जो० जे पु० पुत्र हो० होय दु० संजमनोभार वहेतां अत्यंत दोहिलो॥३६॥

मूलः—जावज्जीवमविस्सामो गुणाणं तु महब्भरो ।

गुरू उ लोहभारो व जो पुत्ता होइ दुव्वहो ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ भावार्थः—हे पुत्र ! यतीना मोटा गुणोनो समुह (जथो) ते बहुज भारे लोढानीपरे मरणसुधी वेहेवो (उपाडवो) अत्यंत दोहीलो ॥ ३६ ॥

अर्थः—आ० जुवोहलते ऐरावतपर्वतथी हेठउतरेछे । तेआकाशगंगाकहिये गं० तेगंगानेसाहमेपूरेजेमजावो-दोहिलो प० वळी । प० जेमेहीमग्गी पाणीआवतोहोय तिहांसाहमोजावो तेमतिम्रोतकाहिए प्रतिश्रोतजावुं जेम दुरर भ० वळी दु० तेमयौवनवयनेविषे संजम पाळवो दुकर । बा० भुजापकरीजेम सा० समुद्रतरवो दोहिलो हेतु ते० वळी । तेम ग० सागर गु० संजमरुपीओ गुण उ० समुद्र ॥ ३७ ॥

मूलः—आगासे गङ्गसोउ व पडिसोओ व दुत्तरो ।

गाथा ५१ भावार्थः—म्होटी दवाग्नि जेवी मारवाडनी वज्र सरखी वेळुने विपें पूर्वे अनंतीवार मुजने वाळ्यो ॥५१॥

अर्थः—र० आरडतां कुं० पचवाना कुं० भाजननेविपे पचवानेअर्थे घाल्यो ॥ उ० उंचावृक्षनी सापादिकनेविपे व० वांध्यो अ० वांधव रहित क० ल्हांबे करवतेकरी क० टुंकेकरवतेकरी । छि० छेद्यो पु० पुर्वे अ० अनंतिवार ॥५२॥

मूलः—रसन्तो कुन्दुकुम्भीसु उड्ढं बद्धो अबन्धवो ।
करवत्तकरकयाईहिं छिन्नपुव्वो अणन्तसो ॥ ५२ ॥

गाथा ५२ भावार्थः—कुंभीने विपे आक्रंद करतां उंचा वृक्षनी शाखाए वांधवरहितपणे वांधी नानी करवती तथा मोटा करवते करी पूर्वे अनंतीवार मुजने छेद्यो. ॥ ५२ ॥

अर्थः—अ० अति नि० तिक्षण कं० कांटेकरी आ० व्याप्त ॥ तु० उंचा सि० सामलि पा० वृक्षनेविपेवांधीने ॥ खे० पेडिपमाड्यो पा० पासाए व० वांधीने ॥ क० आघोपाछो क० पांचवेकरि दु० दुपीकीधो मुजने सहेता दोहिलो ॥५३॥

मूलः—अइतिक्खकण्टगाइण्णे तुङ्गे सिम्बलिपायवे ।
खेवियं पासबद्धेणं कड्ढोकड्ढाहिं दुक्करं ॥ ५३ ॥

गाथा ५३ भावार्थः—अति तिक्ष्ण कांटे करीने व्याप्त एवा संवळ वृक्षे वंधनथी उंचे वांधीने आघोपाछो खेंचवे करी असह्य (न सहन थाय ते.) खेद भोगव्यो. ॥ ५३ ॥

अर्थः—म० मोटा जं० कोल्हनेविपे उ० मेल्हीनिपरे या० नळी ॥ आ० आक्रंदकरतोथको सु० अती भे० रौद्र-पणे ॥ पी० पीलोयो सि० मुजने ॥ स० आपणे क० कर्मेकरी ॥ पा० पापकर्मने करवेकरी अ० अनंतीवार ॥५४॥

छ, वळी जेम गर्ग एवाय अपीए चावे ते . . . (जाइन चाल्वुं ते) साधतिने तिरे चाल्वुं दुष्कर ! ॥३९॥

अर्थः—ज० जेम अ० अग्नीनी सि० सिखा दि० अनिवलनी पा० पीता हो० होय सु० अति दु० दोहिली त० तेमज दु० दुकर क० पालवा जे० जे ता० यौवनवयनेविषे स० सतीपणो ॥ ४० ॥

मूलः—जहा अग्गिसिहा दित्ता पाउं होइ सुदुक्करा ।
तह दुक्करं करेउं जे तारुण्णे समणत्तणं ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः—जेम अत्यंत बळती अग्निनी शिखा (झाळ) पीवी दोहीली तेम तरुणपणे (नानी उमरे) चारित्र पाळवुं दुष्कर ! ॥ ४० ॥

अर्थः—ज० जेम दु० दुरे भ० भरवुं जे० जे । हो० होय वा० वायरेकरि को० कोथलो त० तेम दु० दुरे क० पाळवुं संजम जे० जे की० पंढ संघयणाना धणीए कायर पुरुषे स० सतीपणुं पाळवुं दोहिलु ॥४१॥

मूलः—जहा दुक्खं भरेउं जे होइ वायस्स कोत्थलो ।
तहा दुक्खं करेउं जे कीवेणं समणत्तणं ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थः—जेम वायुथी कोथळो भरवो दुष्कर तेम पंढ (निर्बळ) संघयणना धणीने तथा कायरने साधुपणुं पाळवुं दुष्कर ॥ ४१ ॥

अर्थः—ज० जेम तु० तोलवावेकरी तो० तोलवो दु० दोहिलो मं० मेरु गि० पर्वत । त० ते नि० निश्चे नी० संकारहित दु० दुकर पाळवा स० दशविध यतिधर्म ॥ ॥ ४२ ॥

[illegible] भिन्नो विभिन्नो य ओइण्णो पावकम्मुणा॥ ५६ ॥

[illegible] भावार्थः—पापेकरी नर्कने विषे गयां थकां अळसीना पुष्पने वर्णे राता एवा खड्गे तथा [illegible] तथा घणा खंडने सूक्ष्मखंड मारा कर्या. ॥ ५६ ॥

[illegible]:—अ० परवसे लो० लोहना उन्हा र० रथनेविषे । जु० जातर्यो ज० बलति स० समोल जु० [illegible] जोतर्यो मुजने चो० प्रेर्यो तु० परोहणेकरी जु० जोतरेकरी प्रेर्यो । रो० रोझनी वा० परे [illegible] रोझनेलाकडिएकरी मारेनेहेठोपाडेतेम मुजने पा० लाकडिएकरी पाड्यो ॥ ५७ ॥

मूलः—अवसो लोहरहे जुत्तो जलन्ते समिलाजुए ।
चोइओ तुत्तजुत्तेहिं रोज्झो वा जह पाडिओ ॥ ५७ ॥

॥ ५७ भावार्थः—जेनी समोल तथा धुंसरी अग्निवर्णि एवा तप्तलोढाना रथे मुजने परवशपणे [illegible] जोत्रनां बंधने बांधी रोझने जेम लाकडीना प्रहारे पाडे तेम मर्मस्थानकने विषे मुजने मार्यो. ॥ ५७ ॥

[illegible]:—हु० देवतानी विक्रयकिधी अग्निनेविषे ज० बलतिनेविषे । चि० एहवीचेहनोविषे । म० भिसा- [illegible] नि० परे । द० बाल्यो य०वळी प०पच्यो सेक्यो भडथुकीधो अ० परवसपणे पा० पापकर्मेकरी नो करणहार हुंपाम्योएवेदना ॥ ५८ ॥

मूलः—हुयासणे जलन्तम्मि चियासु महिसो विव ।
दड्ढो पक्को य अवसो पावकम्मेहि पाविओ ॥ ५८ ॥

[illegible] अग्नि विषे चिता ([illegible]) मां जेम पाडाने बाळे तथा रांधे [illegible]

भुक्त भागी थइने शुद्धपणे धर्म ग्रहण करजे। ॥ ४४ ॥

अर्थः–सो० तेमृगापुत्र बे० कहेछे अ० मातापि०पिताने ए० एमज ए० तुमारो वचन ज० जेमछे तेम फु० साचो कहुंछुं इ० इह लो० लोकने विषे नि० विषयनी त्रषा नहोय निस्पृह होय तेहने। न० नथी किं० कांइए लगार मात्र पण दु० दुःकर ॥ ४५ ॥

मूलः–सो बेइ अम्मापियरो एवमेयं जहा फुडं।
इह लोए निप्पिवासस्स नत्थि किंचिवि दुक्करं ॥ ४५ ॥

गाथा ४५ भावार्थः–पुर्वोक्त माता पितानां वचन सांभळीने मृगापुत्र कहेतो हवो के हे मातापिता! ए तमे कह्युं ते सत्य छे पण आ लोकने विषे जे निस्पृही होय तेने कांइ पण दुष्कर नथी ॥ ४५ ॥

अर्थः–सा० सरिर अने मा० मानसी चे० वळी वे० वेदना असाता रुप अ० अनंतीवार। म० में सो० भोगवी भी० अतिरौद्र वेदना ॥ अ० घणीवार दु० दुःखअने भ० भयनी उपजावणहारीवेदना य० वळी भोगवी ॥४६॥

मूलः–सारीरमाणसा चेव वेयणाओ अणन्तसो।
मए सोढाओ भीमाओ असइं दुक्खभयाणि य ॥४६॥

गाथा ४६ भावार्थः–घणीवार दुःख तथा भय नीपजावनारी एवी शारीरिक ने मानसिकरुप अशातावेदनीमें अनंतीवार भोगवी ॥ ४६ ॥

अर्थः—उ० उसंनतापेकरी त० तप्पो सं० पछे पाम्यो अ० पडगसरिपा पांनडांछे जेहना तेअसीपत्र म० मोटोवनपांम्यो ॥ अ०पडगसरीपा प०पांनडे प०पडतोथको ॥ छि०मुजनेछेद्यो । पु०पुर्वे अ०अनंतीवार ॥६१॥

मूलः—उण्हाभितत्तो संपत्तो असिपत्तं महावणं ।

असिपत्तेहिं पडन्तेहिं छिन्नपुव्वो अणेगसो ॥ ६१ ॥

गाथा ६१ भावार्थः—तापथी गभरायो थको असि (तरवार) पत्र नामे वनने विषे पहोंच्यो ते जेनां खड्गनी धार सरिखां तिक्ष्ण पत्र पडवे करी अनंतिवार छेद्यो ॥ ६१ ॥

अर्थः—मु० मुदगरेकरी सु० सहस्त्रविसेपेकरी सू० त्रिसुलेकरी मू० सस्त्रविशेषे य०वळी ॥ ग० गदाए करी गइछे आसात्राणसरण मुखनी भ० भाग्यां ग० गात्र प० पाम्यो दु० दुख अ० अनंतीवार ॥ ६२ ॥

मूलः—मुग्गरेहिं मुसत्तीहिं सूलेहिं मूसलेहि य ।

गयासं भग्गगत्तेहिं पत्तं दुक्खं अणन्तसो ॥ ६२ ॥

गाथा ६२ भावार्थः—मुद्गरे करी मुसंढी नामना शस्त्रे करी शूळीए करी मुसळे (सांबेळे) करी अनाथ जाणी गात्र भांग्यां एवुं अनंति वखत दुःख पाम्यो ॥ ६२ ॥

अर्थः—खु० छुरपलानी ति० तिक्षण धा० धाराएकरी । छु०छरिपालीएकरी क०कातरणीएकरी य०वळी । क० वस्त्रनीपरेकाप्यो । फा० कातरणीएकरी बेखंडकिधा छि० पालिएकरी त्रिछोछेद्यो ॥ उ० खालउतारी य० वळी अ० अनंतिवारछे ॥ ६३ ॥

नरएसु वेयणा सीया असाया वेइया मए ॥ ४९ ॥

गाथा ४९ भावार्थः—ए मनुष्यलोकने विषे महामहीनादिकमां जेवी ताढ होय तेथी अनंतगुणी ताढनी असाता वेदनी में नर्कने विषे भोगवी ॥ ४९ ॥

अर्थः—कं० आक्रंदकरता मुजने कुं० लोढाना पात्रनुं वेलुपात्रीना कुं० भाजन तेहनेविषे ॥ उ० ऊंचा पा० पग अ० नीचो सि० मस्तककरीने । हु० देवतानी विकुर्वणकरी अग्निनेविषे । ज० जाज्वल्यमान बलती अग्निनेविषे । प० पच्यो पु० पुर्वे अ० अनंतिवार ॥ ५० ॥

मूलः—कन्दन्तो कुन्दुकुम्भीसु उड्ढपाओ अहोसिरो ।
हुयासणे जलन्तम्मि पक्कपुव्वो अणन्तसो ॥ ५० ॥

गाथा ५० भावार्थः—लोढादिकनां भाजन (वासण) ने विषे आक्रंद करतो थको ऊंचा पग अने नीचुं मस्तक करी देवकृत जाज्वल्यमानअग्निने विषे अनंतीवार मुजने राध्यो. ॥ ५० ॥

अर्थः—म० मोटा द० दवनी । अ० अग्नी सं० सरिषी । म० मारुआडिनेविषे जेहवी वेलुरेत तेवेलु सरिषी व० वज्रमय वा० वेलु । क० कदंबनामा नदीनीवेलुने सरिषी वा० उष्ण वेलुनेविषे य० वली । दं० बलिनो दु० पुर्वेमुजने अ० अनंतीवार ॥ ५१ ॥

मूलः—महादवग्गिसंकासे मरुम्मि वइरवालुए ।
कलम्बवालुयाए य दड्ढपुव्वो अणन्तसो ॥ ५१ ॥

उल्लिओ फालिओ गहिओ मारिओ य अणन्तसो || ६५ ||

गाथा ६५ भावार्थः—म्होटी जाळे करी मच्छनीपेरे परवशपणे मुजने अनंती वखत ग्रह्यो खेंच्यो फाडयो ने मार्यो||६५||

अर्थः—वी० सींचाणानेरूपेकरी जा० जालेकरी || लि० सरसेकरी स० पंपीनी वि० परे || ग० सींचाणानेरूपे ग्रहिओ ल० सरेसेकरी लाग्यो चोट्यो व० बांध्यो जालेकरी य०वळी मा०मार्योमुजने य०वळी अ०अनंतीवार||६६||

मूलः—वीदंसएहि जालेहिं लिप्पाहिं सउणो विव ।

गहिओ लग्गो बद्धो य मारिओ य अणन्तसो || ६६ ||

गाथा ६६ भावार्थः—पांजराने विषे सींचाणाना रूपे पंखीनीपेरे जाळे ग्रही बांधी अनंतीवार मार्यो||६६||

अर्थः—कु० कुहाडो फ० फरसी आ० आदीतेणेकरी । व० वाढोसुतारनेरूपे दु० वृक्षनी वि० परे || कु०कुटीनेनाहनां कटकाकीधा । फा० फाडयो छि० छेद्योवृक्षनीपरे । त०त्रिछीपालपरहिकीधीमुजने य०वळी अ० अनंतीवार||६७||

मूलः—कुहाडफरसुमाईहिं वड्ढईहिं दुमो विव ।

कुट्टिओ फालिओ छिन्नो तच्छिओ य अणन्तसो ||६७||

गाथा ६७ भावार्थः—सुतार जेम वृक्ष छेदे तेम कुहाडे करी फरसीए करी छेद्यो ने मुंजनी पेरे फाडयो ने कुटयो ने गाडानी पुंठनी पेरे अनंती वखत त्राडयो || ६७ ||

अर्थः—च० चपेटा मु० मुकी आ० आदितेणेकरी । कु० लोहारजेम अ० लोहनकुटे तेम अ० मुजने लोहनीपरे । ता० मुद्गरादिकनो महारकीधो कु० कुट्यो भि० नानाकटकाकीधा । चु० चुर्णकीधा य०वळी अ० अनंतीवार ||६८||

मूलः—महाजन्तेसु उच्छू वा आरसन्तो, सुभेरवं ।
पीडितो मि सकम्मेहिं पावकम्मो अणन्तसो ॥५४॥

गाथा ५४ भावार्थः—पोताना कर्म करी मोटा यंत्रने विषे शेलडीने पेरे रौद्र (भयंकर) पणे आक्रंद करतो छतो हुंजने अनंती वखत पील्यो. ॥ ५४ ॥

अर्थः—म० मन्त्रकरतो को० कोल्हनेरुपे सु० स्वाननेरूपे ॥ सा० सामनामा परमाधामीए कोल्हनोरूप कीधो स० सवलनामे परमाधामीएस्वाननो रूपकीधो ते परमाधामीए प० वली ॥ पा० भूमीउपरे पाड्यो फा० जिर्णवस्त्रनीपरेफाड्यो छि० वृक्षनिपरेछेद्यो ॥ वि० तडफडतो अ० घणीवार ॥ ५५ ॥

मूलः—कूवन्तो कोलसुणएहिं सामेहिं सवलेहि य ।
पाडिओ फालिओ छिन्नो विप्फुरन्तो अणेगसो ॥ ५५ ॥

गाथा ५५ भावार्थः—श्याम अने सवल जातिना परमाधामि स्वान (कुतरा) ने, शुकरना रूपे हुंआक्रंद करतो थको भूमी उपर पाडी तडफडतो थको अनंती वखत हुंजने छेद्यो (वस्त्रादिके), भेद्यो (भाकारिके) ॥५६॥

अर्थः—अ० पडगेकरि प० वली अ० अलसीना व० वर्णकरी भ० भालेकरी प० शस्त्रविशेष प० वली । छि० बेहकिया भि० मोटाखंड घणाकीधा । वि० शुक्ष्मखंड घणा किधा प० वली ओ० उपनोहतो हुंनरकनेविषे पा० पापकर्मेकरी ॥ ५६ ॥

मूलः—असीहि य असिवण्णाहिं भल्लीहिं पट्टिसेहि य ।

खावो अत्यंत प्रिय हतो एम परमाधामी संभारीने माराज शरीरनुं मांस त्रोडी त्रोडीने तेना कटका करी भडथां करीने अग्निवर्ण करी अनंतीवार मुजने खवराव्यो ॥ ७० ॥

अर्थः–तु० तुजने पि० वल्भहुता । सु० मद्य सी० ताडवृक्षनो मद्य । मे० गोळनो नीपनोमद्य य० वळी म० महुडानो निपनोमद्य य० वळी ॥ पा० एममचारीनेपायो मि० मुजने ज० जाजल्यमान अग्नीसरिषो उसनकरी । व०चरबी रु० लोहीहोयतेहवापुद्गलमाहेरा सरीरनुं लोही य० प्रमुष ॥ ७१ ॥

मूलः–तुहं पिया सुरा सीहू मेरओ य महूणि य ।

पाइओ मि जलन्तीओ वसाओ रुहिराणि य ॥ ७१ ॥

गाथा ७१ भावार्थः–गोळ तथा महुडां प्रमुखनुं बनेलुं मधुपान (दारु) तुजने बहुज प्रीय हतुं एम संभारीने माराज शरीरनुं रुधीर ने चरबी जाज्वळमान करी मुजने पायुं ॥ ७१ ॥

अर्थः–नि० सदाय । भी० भय त० त्रासतेणेकरी । दु० दुषसहित व० कपमांन सरीरतेणेकरी । य० वळी प० अति दु० दुप सं० संबधी । वे० वेदना वे० भोगवी मे० मे ॥ ७२ ॥

मूलः–निच्चं भीएण तत्थेण दुहिएण वहिएण य ।

परमा दुहसंबद्धा वेयणा वेदिता मए ॥ ७२ ॥

गाथा ७२ भावार्थः–नित्य भय सहित उद्वेगमईन दुःख सहीत कंपायमान सरिर सहित अती दुःख संबंधी में वेदना भोगवी ॥ ७२ ॥

पीरिए । वि० विदुरो वि० विलविचार करतोहतो नगो । दं० दकनाम वि० गुद्धनामा पंखि अ० अनंतिवार विदुरो हं० मूजने ॥ ५९ ॥

मूलः—चव्व मंड्डामतुंडेहिं लोहतुंडेहि पक्खिहिं ।

विलुत्तो विलवन्तो हं ढंकगिद्धेहि णन्तसो ॥ ५९ ॥

गाथा ५९ भावार्थः—ढंक नया गृद्ध नाम पंखि मांस्या मयंगी नथा कडण जानवरगी चांचे करी करताते बलचार करतो मूजने अनंतिवार विदुरो. ॥ ५९ ॥

अर्थः—त० तृषा कि० पीडयो धा० धावतुडतो । प० प्राप्तो वे० वैतरणीनामा नदी ॥ ज० पाणी पा० पीशुं वि० एहवो चि० चिंतवतो । खु० क्षुरधार सरीखी पाणीनी धारा ॥६०॥

मूलः—तण्हाकिलन्तो धावन्तो पत्तो वेयरणिं नदिं ।

जलं पाहिं ति चिन्तन्तो खुरधाराहिं विवाइओ ॥६०॥

गाथा ६० भावार्थः—तृषाए पीडयो थको पाणी पीशुं एम चिंतवतो आगळथकी दोडतो वैतरणीए पहोंच्यो के मने छरण्या (अस्त्रा) ना जेवा पाणीनो धारा वेग देने करी हणायो ॥ ६० ॥

मूलः—सव्वभवेसु असाया वेयणा वेदिता मए ।
निमेसन्तरमित्तं पि जं साता नत्थि वेयणा ॥ ७५ ॥

गाथा ७५ भावार्थः—मेषोन्मेष ज्यां शाता (सुख) नहि एवा सर्व भवने विषे में अशाता वेदनी भोगवी. ॥७५॥

अर्थः—तं० तेमृगा पुत्रप्रते बिं० बोल्या । अ० माता पि० पिता । छं० ताहरीइछाए पु० पुत्र प० जो तारीइछा दिक्षालेवानीछे तोदिक्षाले । न० एतलोविसेष पु० वली सा० चारित्रनेविषे । दु० सावद्य पडिगणुं नि० नकरवोकलो तेपणो दोहिलो छे. ॥ ७६ ॥

मूलः—तं बिन्तम्मापियरो छन्देणं पुत्त पव्वया ।
नवरं पुण सामण्णे दुक्खं निप्पडिकम्मया ॥ ७६ ॥

गाथा ७६ भावार्थः—तेवारे मृगापुत्रनां मातापिता कहेतां हवां के हे पुत्र ? जो प्रवजा लेवी होयतो तारी इच्छा पण चारित्रने विषे सावद्य (जेमां पाप थाय तेवुं) औषध नहि थाय. ॥ ७६ ॥

अर्थः—सो० ते मृगापुत्र बे० बोल्यो अ० माता पि० पिताप्रते । ए० एमज ज० जेमतुमे कु० कह्यो तेमऊमापुत्रपन प० पडिगणुंवेदु को० कोण कु० करेछे । अ० अटवीनेविषे मि० मृग प० पंखीने ॥ ७७ ॥

मूलः—सो बेइ अम्मापियरो एवमेयं जहा फुडं ।
पडिकम्मं को कुणइ अरण्णे मियपक्खिणं ॥ ७७ ॥

मूलः—खुराहिं तिक्ख ... कप्पणीहि य ।
कप्पिओ फालिओ छिन्नो उक्कित्तो य अणेगसो ॥६३॥

गाथा ६३ भावार्थः—छुरीनी तिक्ष्ण धाराए करी खाल उतारीने हण्यो कातरणीए करी अनेक वखत काप्यो फाड्यो ने छेद्यो ॥ ६३ ॥

अर्थः—पा० पासेकरी कू० दिसेनहितेहवी जा० जालेकरी । मि० मृगनीरा० परे अ० परवस्यपणे अ० हुं ॥वा० वाद्यो ब० बांध्यो रु० रुंधीराख्यो वा० वळी ब० घणीवार चे० पुरणे वि० जीवथीरहित सरिखो कियो मुजने ॥ ६४ ॥

मूलः—पासेहिं कूडजालेहिं मिओ वा अवसो अहं ।
वाहिओ बद्धरुद्धो वा बहुसो चेव विवाइओ ॥ ६४ ॥

गाथा ६४ भावार्थः—नागपास बंधन जेवी जाळे करी मृगनीपेरे परवशपणे घणी वखत बांध्यो मार्यो ने श्वासोच्छ्वास रुंधी जीतव्यथी रहित कर्यो ॥ ६४ ॥

अर्थः—ग० गलीएकरी म० मगरमछनेरुपे परमाधामीए जा० जालेकरी ॥ म० माछलानी वा० परे ॥ अ० परवशपणे अ० मने उ० वदलेकरी फा० फाड्यो मछनेरुपे परमाधामीए ग० ग्रह्यो जालेकरी ॥ मा०मार्यो मुजने ब० वळी अ० अनंतीवार ॥ ६५ ॥

मूलः—गलेहिं मगरजालेहिं मच्छो वा अवसो अहं ।

तो से भत्तं च पाणं वा आहरित्तु पणामए ॥ ८० ॥

गाथा ८० भावार्थः—ते मृगने औषध कोण आपे, तेने सुखसाता कोण पूछे, तेने भोजनपाणी कोण लावीआपे ॥८०॥

अर्थः—ज० ज्यारे य० वली से० तेमोमृगने सु० सुखी हो० होय । त० त्यारे ग० जाय गो० गोचरी [illegible] तृणादिक [illegible] म० भातपाणादिक पा० पाणीने अ० अर्थे । व० वनगहनक्षेत्रा- [illegible] ॥ ८१ ॥

मूलः—जया य से सुही होइ तया गच्छइ गोयरं ।

भत्तपाणस्स अट्ठाए वल्लराणि सराणि य ॥ ८१ ॥

गाथा ८१ भावार्थः—ज्यारे ते मृग निरोगी थाय त्यारे भोजनपाणीने अर्थे गहनवनमां अने सरोवर जाय. ॥८१॥

अर्थः—खा० तृणादिकखादने पा० पाणी पा० पीइने व० वनगहनक्षेत्रादिक होयतिहां स० सरोवर त० ति [illegible] दिखाने [illegible] ॥ व० पछे जाय नि० आपणी रहेवानी जा० भूमी होय तिहां ॥८२॥

मूलः—खाइत्ता पाणियं पाउं वल्लरेहिं सरेहि य ।

मिगचारियं चरित्ताणं गच्छई मिगचारियं ॥ ८२ ॥

[illegible]

मूलः—चवडमुद्दमाइहिं कुमारहिं अयं पिव ।
नाडिओ कुट्टिओ भिन्नो चुण्णिओ य अणन्तसो ॥६८॥

गाथा ६८ भावार्थः—चोराए करी मुद्गरए करी जेम लोढार लोढाने कूटे तेम कुटी अनंती वखत सूक्ष्म कटका कर्या॥६८॥

अर्थः—त० ताता त० त्रांबा लो० लोह त० तरूआ (कथीर) सी० सीसादिक तेगालीरसकरी ॥ क० बली पा० पायो मुजने क० अत्यंतकलकलतोरस ॥ आ० आरडतो सु० अति भे० रौद्रपणे ॥ ६९ ॥

मूलः—तत्ताइं तम्बलोहाइं तउयाइं सीसयाणि य ।
पाइओ कलकलन्ताइं आरसन्तो सुभेरवं ॥ ६९. ॥

गाथा ६९ भावार्थः—त्रांबु लोढुं तरुउ (कथीर) ने सीसादिक वस्तु गाळीने अत्यंत कळकळतुं करी आनेने आरडतो थको मुजने पायुं ॥ ६९ ॥

अर्थः—हवे परमाधामी प्रपरोल्या ॥ तु० तुजने पुर्वभवनेविषे पि० वल्लभहुता मं० मांसप्रमुखखारीने । मं० मांसना टुकडाने सो० मांसना गोलाकरीने य० वली ख्या० खवराव्युं । निय० आपणा सरिरनो मं० मांस । अ० अग्निसमारिखुं व० वर्णेकरि अ० घणीवार ॥ ७० ॥

मूलः—तुहं पियाइं मंसाइं खण्डाइं सोल्लगाणि य ।
खाविओ मिसमंसाइं अग्गिवण्णाइं णेगसो ॥ ७० ॥

गाथा ७० भावार्थः—अहो ! अनार्य रमना करणहार ! तुजने पुर्व जन्मने विषे मोर प्रमुखनो मांस

तुं गुविरोगतो ए० एम पु० हेपुत्र ज० जेम सु० सुखथाय तेमकर । अ० माता पि० पिताए णु० दिक्षानि आज्ञा दीधे थके ज० छांडे उ० परिग्रह त० दिक्षानीआज्ञा तेवारपछी ॥ ८५ ॥

मूलः—मिगचारियं चरिस्सामि एवं पुत्ता जहा सुहं ।
अम्मापिईहि णुन्नाओ जहाइ उवहिं तहा ॥ ८५ ॥

गाथा ८५ भावार्थः—मृगनीपेरे हुं विचरीश ? एम मृगापुत्रे कह्ये थके मातापिता केहेवा लाग्यां के हेपुत्र ! जेम तमने सुख उपजे तेम करो ! एम मातापितानी आज्ञा (रजा) ए करी मृगापुत्रे आभरणादिकनी उपाधी तजी. ॥८५॥

अर्थः—मृगापुत्रे कह्युं मि० मृग चा० चर्यारूप संजमने च० आदरु एम। मृगापुत्रेकह्यो स० सर्व दु० भातारूप दुःखनी वि० मुकावणहार मृगचर्या आचरस्युं ॥ तु० हेमाता तुम्हे दिक्षानी अ० आज्ञा दिधी छे तोहुंदिक्षालेगुं ॥ पछे मातादिके कह्यु ग० जानुं पु० पुत्र ज० जेम सु० सुखथाय तमने तेमकरो ॥ ८६ ॥

मूलः—मियचारियं चरिस्सामि सव्वदुक्खविमोक्खणिं ।
तुब्भेहिं अब्भणुन्नाओ गच्छ पुत्त जहासुहं ॥ ८६ ॥

गाथा ८६ भावार्थः—तमारी आज्ञा होय तो सर्व दुःखथी मुकावणहार एवो मृगचर्यारूप संयम आदरुं? एम मृगापुत्रे केहवाथी मातापिता कहेवा लाग्या के हे पुत्र ? जेम तमने सुख उपजे तेम करो ! ॥ ८६ ॥

अर्थः—ए० एम सो० तेमृगापुत्र अ० मातापि० पिताने समीपे अ० दिक्षानी आज्ञामागीने ब० घणेमकारे॥ म० ममत्वभाव [illegible] तेवारे । म० मोटा ना० मणी [illegible] कं० कांचादिकइत्यादिनेम मृगापुत्रपरिग्रहने छांडे छे ॥८७॥

अर्थः-नि० निव्रवेदना चं० उत्कृष्ट प० घणीस्थितिनी वेदना । घो० रौद्र अ० सहेताअतिघणी वेदना म० मोटा भ०भय सहित भी० कंपमानसरिर तेणेकरी न०नरकनेविषे वे० पुर्वेकहीवेदना भोगवी म०मे ॥७३॥

मूलः-तिव्वं चण्डप्पगाढाओ घोराओ अइदुस्सहा ।

महब्भयाओ भीमाओ नरएसु वेदिता मए ॥ ७३ ॥

गाथा ७३ भावार्थः-जे कर्म मजनुल ने निव्र (आकरो) अनुभाग ने लांबी स्थीती भयंकर ने अति खमतां थकां दुष्कर ने जीवां मोटा भय उपजे ने उपजावे एहवी नर्कने विषे में वेदना (पीडा) भोगवी ॥७३॥

अर्थः-जा० जेहवी मा० मनुष्य लो० लोकनेविषे वेदनाछे । ता० तेहवी दी० दिसेछे वे० वेदनापण । ए० एमनुष्यलोकनेविषे जेहवी वेदनाछे तेवेदनाथी अ० अनंतगुणी अधिकी न० नरकनेविषे दु० दुषअने वे० असाता वेदनी ॥ ७४ ॥

मूलः-जारिसा माणुसे लोए ताता दीसन्ति वेयणा ।

एत्तो अणन्तगुणिया नरएसु दुक्खवेयणा ॥ ७४ ॥

गाथा ७४ भावार्थः-जेवी ए मनुष्यलोकने विषे अती अशाता वेदनी होय तेथी अनंतगुणी अधीक नर्कने विषे अशाता वेदनी छे. ॥ ७४ ॥

अर्थः-स० सर्व भ०भवनेविषे अ० असाता ॥ वे० वेदना वे० भोगवी म० मे । नि० मेषानमेष मि० मात्र पि० घडी जं० जेभणी सा० साता न० नथी । वे० सातावेदनी ॥ ७५ ॥

करीने । चं० कोइएकचंदनए रिंपणकरे तेवेहुउपरे क० सरिषोभाव य० वली । अ० जिमेथके अ० अण-जिमेथके । स० तेमनर्णिया भावरेमुनि ॥ ९२ ॥

मूलः—अणिस्सिओ इहं लोए परलोए अणिस्सितो ।

वासीचन्दणकप्पो य असणे अणसणे तहा ॥ ९३ ॥

गाथा ९३ भावार्थः-तपश्चर्या करी आलोकने विषे चक्रवर्ति प्रमुखनी ऋद्धि पामीए तथा परलोके देवनी ऋद्धि पामीए एवी अभिलाषा रहित अने कोइ चंदनथी चर्चे ने कोइ वांसले करी शरीर कापे तथा भोजन जमवाथी ने अणजमवाथी एकज भाव. ॥ ९३ ॥

अर्थः-अ० अप्रशस्त हुंडा दा० पापआववानाद्वार ॥ स० सर्वथकी पि० रुध्यांछे जेणे आ० आश्रवने । अ० शुद्धअंतःकरण सहित ज्झा० धर्मध्यानादिकने जो० व्यापारेकरी । प० प्रशस्तभलुं द० उपसम सा० जिनमागनने विषे ॥ ९४ ॥

मूलः—अप्पसत्थेहिं दारेहिं सव्वओ पिहियासवे ।

अज्झप्पज्झाणजोगेहिं पसत्थदमसासणे ॥ ९४ ॥

गाथा ९४ भावार्थः-हिंसादिक सर्व पापनी निरन्धो ने आश्रव सर्वथा प्रकारे रुंधी अध्यात्म ध्यानना व्यापारे करी प्रशस्त उपशमने जिनशासनने विषे प्रवर्ते. ॥ ९४ ॥

अटवीन विषे मृग तथा पंखीनुं ओषध कोण करे छे. ॥ ७७ ॥

अर्थः—ए० एकलो अ० अटवीने व०विषे । ज० जेम उ० वली च० विचरे मि०मृग । ए० एमज हुं
ध० धर्मं च० आचरीश । सं० सतरभेदे संजमेकरी । त० बारभेदे तपेकरी धर्मआचरीश य०वली ॥ ७८ ॥

मूलः—एगब्भूए अरण्णे व जहा उ चरई मिगे ।
एवं धम्मं चरिस्सामि संजमेण तवेण य ॥ ७८ ॥

गाथा ७८ भावार्थः—अटवीने विषे जेम एकलो मृग विचरे तेम संयमतपे करी पाल्न धर्म आचरीश ! ॥ ७८ ॥

अर्थः—ज० जेवारे मि० मृगने आ० रोग । म० मोटी अ० अटवीमांहि जा० रोगउपजे अ० रहेनोडा
पतिहां रु०वाडेहे इक्षना थडनेविषे को०तिहां कोण एमृगने णं०वली ता०तेवारे ति०पाडिगणो वैद्यकरणकरे ॥ ७९ ॥

मूलः—जहा मिगस्स आतङ्को महारण्णम्मि जायई ।
अच्चन्तं रुक्खमूलम्मि को णं ताहे तिगिच्छई ॥ ७९ ॥

गाथा ७९ भावार्थः—मोटी अटवीने विषे ज्यारे अशाता वेदनी कर्मने उदये मृगने रोग थाय तेवारे त
इक्षने थडे रहेवाने कोण त्यां तेनुं ओषध करे छे ! ! ! ॥ ७९ ॥

अर्थः—को० कोण वा० वली से० तेमृगने ओ० ओषध दे० दे । को० कोण वा० वली से० ते मृगने
सु० पुछे सु० सुख । को० कोण से० तेमृगने भ० भात च० वली पा० पाणी वा० वली आ० आणीने [illegible]

मूलः—को वा से ओसहं देइ को वा से पुच्छई सुहं ।

मूलः–एवं करंति संबुद्धा पण्डिया पवियक्खणा ।
विणियट्टंति भोगेसु मियापुत्ते जहामिसी ॥ ९७ ॥

भाषा० ९७ भावार्थः–जेम मृगापुत्रऋषि भोगथी निवर्त्यो तेम तत्वना जाण पंडित विचिक्षण होय ते भोगथी निवर्ते. ॥ ९७ ॥

[illegible] ॥ स० मोटा प्र० प्रभावंत रागरहित ॥ म० [illegible] ॥ त० तपप्रधान ० प्रधान च० आचरे [illegible] नि० सांभलीने भा० भाष्युं ॥ [illegible] ॥ त० तपसारभेद प० प्रधान च० आचरे [illegible] ॥ ९८ ॥ [illegible] प० प्रधान च० वली ति० त्रिलोकमांहि वि० जेगतिनर्गीयछे ॥ ९८ ॥

मूलः–महापभावस्स महाजसस्स मियाइ पुत्तस्स निसम्म भासियं ।
तवप्पहाणं चरियं च उत्तमं गइप्पहाणं च तिलोगविस्सुतं ॥ ९८ ॥

भाषा० ९८ भावार्थः–[illegible] मोटा प्रभावंत तथा मोटा जसवंत तेवा मृगापुत्रनुं सुखदुःखनुं स्वरूप [illegible] त्रिलोकमां [illegible] मोक्षगतिने पांमे. ॥ ९८ ॥

[illegible] ॥ स० संयम [illegible] ॥ [illegible]

[illegible]

मृगचर्याने ३० उंचो प० जाय देवलोक तथा मोक्षगतिमते दि० उर्ध्वदिशे ॥ ८३ ॥

मूलः-एवं समुट्ठिओ भिक्खू एवमेव अणेगए।
मिगचारियं चरित्ताणं उड्ढं पक्कमती दिसं ॥ ८३ ॥

गाथा ८३ भावार्थः-एम संयमने विषे उद्यमवंत एवा साधुने विविध प्रकारनो रोग उपजे तेवारे मृगनी पेरे गोचरिए विचरीने उंची देवलोक तथा मुक्तिनी गति त्यां जाय. ॥ ८३ ॥

अर्थः-ज० जेम मि० मृग ए० एकलो अ० घणेठामे चरतोथको विचरे तेमयति पण सावद्य टालवाभणीएक घरनी भिक्षानले घणेघरे भिक्षालेतो विचरे अ० घणेघरे मृगवासोरहे तेम यतिघणेथानके वासोरहे एकथानके प्रतिबंधनराखे धु० जेम मृगसदाय तृणादिक गोचरिकरे तेम यतिसदा गो० गोचरिकरीने संजमभार निर्वाहकरे। ए० एवी ए० एममृगनीपरे मु० साधु गो० गोचरिए प० गयोथको। नो० शुद्धआहार माटे गृहस्थने ही० हीलेनहि नो० नहि वि० ग०-वली खि० निंदाकरे ॥ ८४ ॥

मूलः-जहा मिगे एग अणेगचारी अणेगवासे धुवगोयरे य।
एवं मुणी गोयरियं पविट्ठे नो हीलए नो वि य खिंसएज्जा ॥ ८४ ॥

गाथा ८४ भावार्थः-जेम एकलो मृग नवां नवां स्थानकने विषे वसे पण एक स्थले सदाय गौचरिए निर्वाह न करे तेम साधु मृगचर्यानी पेरे गोचरिए गयो थको पोताना तथा परना आत्माने हीले निंदे नहि. ॥८४॥

अर्थः-मृगाधुनेकगुं मि० मृग चा० चर्यारूप संजम च० आचरस्युं। एशातादिके फगुंजोएम संजम लीध

[illegible] गतिं तत्त्वं अणुसिट्ठिं सुणेह मे ॥ १ ॥

[illegible] सिद्ध आचार्य उपाध्याय अने सर्व साधुने भावथी नमस्कार करीने [illegible] ॥ १ ॥

[illegible] । वि० [illegible]

[illegible] ॥ ॥

मूल०–पभूयरयणो राया सेणिओ मगहाहिवो ।
विहारजत्तं निज्जाओ मण्डिकुच्छिंसि चेइए ॥ २ ॥

[illegible] अधिपती एवो [illegible] राजाने [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

मूल० –[illegible] ।

[illegible]

मूलः—एवं सो अम्मापियरो अणुमाणित्ताण बहुविहं।
मगतं छिन्दई ताहे महानागो व कञ्चुयं॥ ८७॥

गाथा ८७ भावार्थः—एम मृगापुत्र माता-पिताने अनेक विविध प्रकारीने ममत्वभाव छोडीने जेम नाग कांचळी तजे तेम भोग तजीने चाल्यो. ॥ ८७॥

अर्थः—इ० हाथीघोडा मनुष्य रथ पालखी प्रमुख रुद्धि वि० सुवर्णादिक च० वळी मि० मित्र य० वळी पु० पुत्र दा० स्त्री प० वळी न० नातिसगादिकने। रे० जेमरज व० वळी प० वस्त्रनेविषे ल० लागीहोय तं झाटकीने अळगीकरे तेमरजनीपरे। नि० छांडीने नि० निकळ्यो दिक्षालेवानेअर्थे॥ ८८॥

मूल.—इड्ढी वित्तं च मित्ते य पुत्तदारं च नायओ।
रेणुयं व पडे लग्गं निद्धुणित्ताण निग्गओ॥ ८८॥

गाथा ८८ भावार्थः—जेम वस्त्रे रज लागी होय तेने झाटके तेम सुवर्णादिक ऋद्धि, मित्र, पुत्र, स्त्री, ज्ञाति सगादिकने तजीने नीकळ्यो. ॥ ८८॥

अर्थः—पं० पांच म० महाव्रत जु० सहितहुओ। पं० पांच स० सुमतिसहित ति० त्रण त्ति० गुप्तिगुप्त। स० तप्रभेदेतप। त० बारभेदेतप क० करवानेविषे उ० उद्यमवंत हुवो मृगापुत्र य० वळी। स० छ अभ्यंतरतप बा० बाह्य... सहित हुवोमृगापुत्र ॥ ८९॥

मूलः—पञ्चमहव्वयजुत्तो पञ्चहिं समितो तिगुत्तिगुत्तो य।

अहो खन्ती अहो मुत्ती अहो भोगे असङ्गया ॥ ६ ॥

[illegible] अहो ! [illegible] अहो ! एनुं रूप ! अहो ! ए आर्यनुं सौम्यपणुं, [illegible] अहो ! एनुं भोगनी निस्पृहपणुं ॥ ६ ॥

[illegible] वन्दीने । का० करीने प० वळी प० प्रदक्षणाने । न० [illegible] प० हाथजोडीने प० पुछे छे ॥ ७ ॥

मूल—तस्स पाए उ वन्दित्ता काऊण य पयाहिणं ।

नाइदूरमणासन्ने पञ्जली पडिपुच्छई ॥ ७ ॥

[illegible] वांदीने अति वेगळो नहि तेम अति ढुकडो नहीं [illegible] ॥ ७ ॥

[illegible] उपस्थितथयेला छो [illegible] साधुपणामां मुनिपण ॥

[illegible] ॥ ८ ॥

मूल—तरुणो सि अज्जो पव्वइओ भोगकालम्मि संजया ।

[illegible] ॥ ८ ॥

भा० वांसान अ० आपणा आत्माने ॥ ९४ ॥

मूलः—एवं नाणेण चरणेण दंसणेण तवेण य ।
भावणाहि य सुद्धाहिं सम्मं भावेत्तु अप्पयं ॥ ९५ ॥

गाथा ९५ भावार्थः—एम ज्ञाने करी चारित्र करी सम्यक्ते करी तप करी निर्मळ चार तथा पंचमहाव्र-
तनी पचवीस भावनाए सम्यक्भावे आत्माने वासे. ॥ ९५ ॥

अर्थः—ब० घणा उ०वळी वा० वरसलगे । सा० चारित्र अ० पाळीने । मा० एकमासे । उ०वळी भ०
अणसणकरी । सि० मोक्ष प० पांम्या अ० प्रधानगति ॥ ९६ ॥

मूलः—बहुयाणि उ वासाणि सामण्णमणुपालिया ।
मासिएण उ भत्तेण सिद्धिं पत्तो अणुत्तरं ॥ ९६ ॥

गाथा ९६ भावार्थः—घणां वर्ष चारित्र पाळीने एक मास भक्तनां त्रीस अणसणे करी उत्तम पंची
मोक्षगतिए मृगापुत्रमुनि गयो. ॥ ९६ ॥

अर्थः—ए० एणीपरेकरे मृगापुत्रनीपरे क० करेजे सं० तत्वनाजाण । प० तपंडितहोय प० जेविचक्षण
तेपापथी वीहेपापना दोषनोजाणहोय तेएमकरे वि० निवर्ते भो० कामभोगथी । मि० मृगापुत्र ज० जेम इ०
ऋषिजेम भोगथी निवर्त्यो तेमनिवर्ते ॥ ९७ ॥

अहो खन्ती अहो मुत्ती अहो भोगे असङ्गता || ६ ||

गाथा ६ भावार्थः—अहो ? आश्चर्यकारक एनो वर्ण, अहो ! एनुं रुप ! अहो ? ए आर्यनुं सौम्यतापणुं, अहो ? एनी क्षमा, अहो एनी निर्लोभता, अहो ? एनुं भोगथी विरक्तपणुं || ६ ||

अर्थः—त० तेयतिनां पा० पग उ० वळी वं० वांदीने । का० करीने य० वळी प० प्रदक्षणाने । न० न अ० अति दू० दूरनहि अ० अतिढुकडोनहि || पं० बेहाथजोडीने प० पुछेछे || ७ ||

मूलः—तस्स पाए उ वन्दित्ता काऊण य पयाहिणं ।
नाइदूरमणासन्ने पञ्जली पडिपुच्छती || ७ ||

गाथा ७ भावार्थः—प्रदक्षिणा करी ते यतिना पगने वांदीने अति वेगळो नहि तेम अति ढुकडो न. एवी रीते बे हाथ जोडीने पुछतो हवो || ७ ||

अर्थः—त० तरुणनानो सि० छे तुं अ० हेआर्य प० लघुवयनेविषे दिक्षालीधीछे तेकेमदिक्षालीधी । भो० भोगने का० अवसरे सं० हेसंजति उ० सावधान उद्यमवंत सि० हुवोछुं तुं सा० चारित्रनेविषे मुनिराज || ए० ए अ० अर्थ सु० तुं मुजने संभलाव ता० पेहलुं || ८ ||

मूलः—तरुणो सि अज्जो पव्वइओ भोगकालम्मि संजया ।
उवट्ठितो सि सामण्णे एतमट्ठं सुणामि ता || ८ ||

[illegible]

मूलः—विणाणया दुक्खविवड्ढणं धणं ममत्तबन्धं च महाभयावहं ।
सुहावहं धम्मधुरं अणुत्तरं धारेज्ज निव्वाणगुणावहं महं ॥९९॥ त्ति बेमि ॥
(इतिश्री विवाहुनीयं एकोनविंशतितमं अध्ययनं सम्पूर्णं ॥ १९॥)

गाथा ९९ भावार्थः—दुःखने वधारनार, ममताने बंधन करनार, भली दृनीयां विघ्न उपजावनार, चोगतिक मांय भमवुं कारण, एवुं धन मागीने तेने वली मुगनी नामिन्य ने महागुन (धैर्य) तेने तेनरा योग्य एवा धर्मरथने विषे तेनी ज्ञानादिकनी नामिनो मोटो लाभ एवा उत्तममोक्षने धारवो, एम सुधर्मास्वामी पोताना जंबुस्वामी नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू ? जेम मे श्रीमहावीरदेवस्वामीनी समीपे सांभळ्युं तेम में तुज मन्ये कहुं ॥ ९९ ॥ इतिथी मृगापुत्रना ओगणीसमा अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण ॥ १० ॥ पूर्वे ओगणीसमा अध्ययनने विषे मातर ओगरो त्याग कर्यो तेनो महानिर्ग्रंथनेज होय ते माटे वीसमा अध्ययनने विषे अनाथी महानिर्ग्रंथनुं उदाहरण करेछे ॥ १९ ॥

अर्थः—सिद्धा० तेमनाजेठ्या अरिहंततिर्थकर सर्वनाहीत तेहने सिद्धशब्दे अरिहंत अने सिद्धवेहुनाणा सि० स० हेसनाअर्थ तीर्थंकरवांछा तेमनकरीवेवली तेमीनापण कंरती न० नमनेहुं ग० जानते त० अभिगारे-मालणो ॥ अ० एहवी सि० सिद्यमन मु० गुरुकरते हंसिन मांभन ५० मुजनेकहेतारका ॥ १ ॥

मूलः—सिद्धाण नमो किच्चा संजयाणं च भावओ ।

अर्थः—हो० हुं थाउंछुं ना० नाथतमारो भ० हे भय त्राणवीहता प्राणीनी रक्षाकरणहार ॥ भो० भोग भु० भोगव सं० हेसंजतिमुनी ॥ मि० मित्र ना० नाति करी प० सहित मा० मनुष्यभव खु० जेभणी सु० अति दु० दुर्लभछे ॥ ११ ॥

मूलः—होमि नाहो भयन्ताणं भोगे भुञ्जाहि संजया ।
मित्तनाईपरिवुडो माणुस्सं खु सुदुल्लहं ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—हे ? भयथी त्राण ? (रक्षण करनार) हुंतमारो नाथ थइश ! ने हेसंयति ! ए मनुष्यनो भव दुर्लभछे माटे मित्र ज्ञाति सहित विषय भोगभोगवो ? ॥ ११ ॥

अर्थः—हवेयतिकहेछे अ० आप वि० पण अ० अनाथछो हेराजन सि० तमेपण । से० हेश्रेणिक म० मगधदेसना आ० ठाकुर । अ० आपपण अ०अनाथ सं० छो। तुं क०केहनो ना० नाथ तुं भ० थाइश ॥१२॥

मूलः—अप्पणा वि अणाहो सि सेणिया मगहाहिवा ।
अप्पणा अणाहो सन्तो कस्स नाहो भविस्ससि ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—तेवारे मुनि कहेताहवा के हेमगधदेशना धणी श्रेणिकराजा ? तुं पोतेज अनाथ छता कोनो नाथथइश ॥ १२ ॥

अर्थः—ए० एमकहेथके न० राजा सो० ते । सु० अतिआकुल व्याकुल चितेकरी सु० अति वि० [illegible]

समाधिवंत नि० बेठोथको रु० वृक्षनेमूळ हेठले सु० सुकमाल सु० सुखोचितजेहनो ॥ ४ ॥

मूलः—तत्थ सो पासई साहुं संजयं सुसमाहियं ।

निसिन्नं रुक्खमूलम्मि सुकुमालं सुहोइयं ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—ते वनमां एक वृक्षनी समीपे सुकुमारने सुखोचितने सुख योग्य ने समाधिवंत एवो एक संयति (साधु) दीठो ॥ ४ ॥

अर्थः—त० तेयतिना रु० रूपने तु० वळी पा० देखीने ॥ रा० राजा तं० ते सं० संजतिना रूपनेविषे अ० अत्यंत प० उत्कृष्टो आ० आश्चर्यहुओ अ० अतुल उपमारहित रु० रूपनुं वि० विस्मय ॥ ५ ॥

मूलः—तस्स रूवं तु पासित्ता राइणो तम्मि संजए ।

अच्चन्तपरमो आसी अउलो रूवविम्हओ ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—ते यतीनुं अति उत्कृष्ट रुप जोइने श्रेणीकराजा आश्चर्य पाम्यो ॥ ५ ॥

अर्थः—अ० आश्चर्यकारी । व० शरिरनो वर्ण अ० आश्चर्यकारी रु० रूपने । अ० आश्चर्यकारी अ० आर्यनुं सो० सौम्यपणुं ॥ अ० विस्मयकारी । खं० क्षमा अ० विसमयकारी मु० निर्लोभपणाने । अ० विस्मयकारी भो० भोगनेविषे अ० असंगपणो ॥ ६ ॥

मूलः—अहो वण्णो अहो रूवं अहो अज्जस्स सोमया ।

मूलः—एरीसे सम्पयग्गम्मि सवकामसमप्पिए ।
कहं अणाहो भवति मा हु भन्ते मुसं वए ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—एवी वांछित वस्तुनीमारे ऋद्धिछतां हुंकेम अनाथ ! माटे हेभगवत् आपनुं पुर्वोक्त वाक्य मृषा (जुठुं) तोनाहिहोय ! ! ! ॥ १५ ॥

अर्थः—हवेमुनिकहेछे तु० तु न० न जा० जाणे । अ० अनाथपणानो अ० अर्थ पु० उतपती च०वळी प० हे राजा जे० जेम अ० अनाथ भ० होय स० सनाथहोय वा० अथवा । न० हेराजा ॥ १६ ॥

मूलः—न तुमं जाणे अणाहस्स अत्थं पुत्थं च पत्थिवा ।
जहा अणाहो भवती सणाहो वा नराहिवा ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—एवुं श्रेणीकराजनुं वाक्य सांभळी मुनि कहेता हवा के हे नरेंद्र ? तुं अनाथपणुं ने सनाथपणुं केम होय ? तेना विशेष अर्थनी उत्पति जाणतोज नथी ! ॥ १६ ॥

अर्थः—सु० सांभल मे० मुजनेकहेताथका म० हेमहाराजा । अ० अव्यग्रसावधान चे० चित्तेकरीसांभल । ज० जेम अ० अनाथ भ० होय । ज० जेम मे० मे प० परूप्यो ॥ १७ ॥

मूलः—सुणेह मे महाराय अवक्खित्तेण चेयसा ।
जहा अणाहो भवई जहा मेयं पवत्तियं ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—हे म...

अर्थः-हवे मुनिराज कहेछे। मि० हुं अ० अनाथहतो म० हेमहाराजा मगधदेशनां ॥ ना० अणपामी वस्तु पमाडे, पाम्योछे तेहनी रक्षाकरावे एहवायोग्य क्षेमनुंकरणहारनाथ। म० माहरे न० न वि० हतो मुजने अ० अनुकंपा करणहार कोइ सु० मित्र वा० पणनहोतो। कं० लगारमात्र थोडोपण न० नपामुं अनुंकंपाए- करी सुखनो अ० देणहार म० हुं ॥ ९ ॥

मूलः-अणाहो मि महाराय नाहो मज्झं न विज्जई ।

अनुकम्पगं सुहं वावि कंचि नाभिसमेमहं ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः-तेवारे मुनि कहेताहवा के हेमहाराजा ? मारेयोग्य क्षेमना करनार कोइ नाथ (धणी) नहि, अनुकंपाएकरी सुखआपनार कोइ मित्रनाहि तेथीहुं अनाथ होवाथी में दीक्षा धारणकरी ॥ ९ ॥

अर्थः-त० तेवारपछी सो० ते प० हस्यो रा० राजा । से०श्रेणिक म०मगध देशनो आ० ठाकुर ॥ ए० एम ते० तुजने इ० ऋधिवंतने क० केम ना० नाथ न० न वि० हुवो ॥ १० ॥

मूलः-ततो सो पहसिओ राया सेणिओ मगहाहिवो ।

एवं ते इड्ढिमन्तस्स कहं नाहो न विज्जई ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः-तेवारे मगध देशनो अधिपती श्रेणीकराजा हस्यो ने कहेवा लाग्यो के अहो ? एवी वर्णादिकनी ऋद्धिवंतने योग्य क्षेमनो करनार नाथ केम नहोय ! ! ! ॥ १० ॥

आ० पींडे अ० वैरी कु० कोप्योथको ॥ ए० एहवी मे० मुजने अ० आंखने विषे वे० वेदना उपनी ॥ २०॥

मूलः—सत्थं जहा परमतिक्खं सरीरविवरन्तरे ।
आवीलिज्ज अरी कुद्धो एवं मे अच्छिवेयणा ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः—जेम वैरी कोप्यो थको अति तिक्ष्ण शस्त्रे करी शरीरना आंतरा कान प्रमुखने विषे घोचीने पीडे तेवी मुजने आंखनी वेदना उपनी ॥ २० ॥

अर्थः—ति०केडनामे० मुजने अ० मध्यभागने विषे पीडा उपनी च०वळी । उ० मस्तकपण च० वळी पी० दुपवाआव्यो । इ० इंद्रना अ० वज्रना प्रहार स० सरिषीघो० रौद्र बीजाने भय उपजावे तेहवी वे० वेदना प० अत्यंतदा० सहेतां दोहिली ॥ २१ ॥

मूलः—तियं मे अन्तरिच्छं च उत्तमङ्गं च पीडती ।
इन्दासणिसमा घोरा वेयणा परमदारुणा ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः—इंद्रना वज्रनी पेरे अनेराने देखतां भय उपजे तेवी केडना मध्य भागे तथा मस्तकने विषे घणीज दाघज्वरनी वेदना उपनी के जे खमी न शकाय ॥ २१ ॥

अर्थः—उ० आव्या मे० माहरे अर्थे आ० वैद्य । वि० विद्याएकरी मं० मंत्रेकरी ति० पडिगणाना करणहार ॥ अ० एहवा डाह्या बीजा वैद्य नथी या० अथवा सास्त्र भणनेकरी स० सास्त्रना कु० जाण मं० मंत्रनो मू० मूलना वि० जाण ॥ २२

अर्थः—हे मुनिराज कहेछे। पि० हुं अ० अनाथहतो म० हेमहाराजा मगधदेशना ॥ ना० अणपामी वस्तु पमाडे, पाम्योछे तेहनी रक्षाकरावे एहवायोग्य सेमनुंकरणहारनाथ। म० माहरे न० न वि० हतो मुजने म० अनुकंपा करणहार कोइ सु० मित्र ना० पणनहोतो। कं० लगारमात्र थोडोपण न० नपामुं अनुकंपाए-करी सुखनो अ० देणहार म० हुं ॥ ९ ॥

मूलः—अणाहो मि महाराय नाहो मज्झ न विज्जई।

अनुकम्पगं सुहं वावि कंचि नाभिसमेमहं ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—जेवारे मुनि कहेवाहवा के हेमहाराजा? मारेयोग्य क्षेमना करनार कोइ नाथ (धणी) नहि, अनुकंपाकरी सुखआपनार कोइ मित्रनहि तेथीहुं अनाथ होवाथी में दीक्षा धारणकरी ॥ ९ ॥

अर्थः—त० तेवारपछी सो० ते प० हस्यो रा० राजा। से० श्रेणिक म० मगध देशनो आ० ठाकुर॥ ए० एम ते० तमने इ० ऋद्धिवंतने क० केम ना० नाथ न० न वि० हुतो ॥ १० ॥

मूलः—तओ सो पहसिओ राया सेणिओ मगहाहिवो।

एवं ते इड्ढिमन्तस्स कहं नाहो न विज्जई ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—जेवारे मगधदेशनो अधिपति श्रेणिकराजा हस्यो ने कहेवा लाग्यो के अहो! आपने एवी ऋद्धिवंतने योग्य क्षेमनो करनार नाथ केम नहोय!!! ॥ १० ॥

मूलः–पिया मे सव्वसारं पि दिज्जा हि मम कारणा ।
न य दुक्खाउ मोयन्ति एसा मज्झ अणाहया ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः–मारां माता पिताए मारे माटे सर्व धन आप्युं, पण मुजने ते दुःखथी पीडता मुकावी न शक्या ते मारुं वीजुं अनाथपणुं ॥ २४ ॥

अर्थः–मा० माता य०वळी मे०माहरी म०हेमहाराजा ॥ पु० पुत्रने सो० सोगकरी दु०दुषीआरतिवंत । न० नहीं जेभणी माताए य०वळी दु०दुषथी मो०मुकाव्यो नहि ए०एम म० माहरु अ० अनाथपणो ॥ २५ ॥

मूलः–माया य मे महाराय पुत्तसोगदुहट्टिया ।
न य दुक्खाउ मोयन्ति एसा मज्झ अणाहया ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः–हे महाराजा ! मारी माता पुत्रने दुःखे करी शोग दुःख ने आर्तध्यान धरती हती पण ते माता ते दुःखथी मुजने मुकावी न शकी ए मारुं त्रीजुं अनाथपणुं ॥ २५ ॥

अर्थः–भा०भाइ मे०माहरो म० हेमहाराजा स० सगा एक उदरना उपन्याजे० वडो क० नाहनापण हुता ॥ न०नही तेणे भाइए य०वळी दु०दुषथी वि० मुकाव्यो मुजने॥ ए०एम म०माहरुं अ०अनाथपणुं ॥२६॥

मूलः–भायरो मे महाराय सगा जेट्ठकणिट्ठगा ।
न य दुक्खा विमोयन्ति एसा मज्झ अणाहया ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः–हे महाराजा ! सगा एक ---- (पेट) ना उपन्या माराथी नाना ने मोटा एवा

मूलः—एवं वुत्तो नरिन्दो सो सुसंभन्तो सुविम्हिओ ।
वयणं अस्सुयपुव्वं साहुणा विम्हयन्निओ ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—एम मुनिएकहेवाथी तेश्रेणिक राजा अति व्याकुळ चित्तथको आश्चर्यकारी पुर्वेनहि सांभळेलुं एवुं वचन सांभळी संशयवंत (एटले हुंकोणछुं तेआमुनि जाणतानथी एम) थको बोल्यो ॥ १३ ॥

अर्थः—अ० अश्व ३३ सहस्र ह० ३३ सहस्रहाथी म० मनुष्य ३३ कोडि मे० मारेछे ॥ पु० नगर अं० अंतपुर च०वळी मे० मारेछे । भु० भोगवुंछुं मा० मनुष्यसंबंधिया भो० भोगने । आ० आज्ञामारी रुडिपरे सेवक आराधेछे इ० ठकुराइपणो च०वळी मे० मारेछे ॥ १४ ॥

मूलः—अस्सा हत्थी मणुस्सा मे पुरं अन्तेउरं च मे ।
भुञ्जाहि माणुसे भोगे आणा इस्सरियं च मे ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—तेत्रीस हजार हाथी, तेत्रीसहजार घोडा, तेत्रीसहजार रथ, तेत्रीसक्रोड पायक, एक क्रोडने इकोतेर लाख गाम नगर मनुष्यनेविषे ठकराइपणुं ने मारी आज्ञा मवर्तेछे ने अंतेउरनेविषे मनुष्यसंबंधी भोग भोगवतोथको विचरुंछुं. ॥ १४ ॥

अर्थः—ए० एहवी सं० संपदा अ० अग्रमधान । स०सर्व का० मनवंछीतवस्तु स० सहितछे माहरीआ त्मातेहभणी क० केम अ० अनाथ भं० थाउंहुं । मा० रषे हु०हे भं० भगवान मु० मृषा व० बोलताहो ॥१५॥

गाथानो संबंध ओगणत्रीसमी गाथाए संपूर्ण थशे) ॥ २८ ॥

अर्थः-अ० अन्न पा० पाणी च०वळी ण्हा० न्हावण अंघोल च०वळी । गं० चुयादिक सुगंध द्रव्य म० फूल वि० चंदनादिकनुं विलेपन । म० मुजने ना० जाणता वा० अथवा अ० अजाणता । सा० तेवा० जोवनवंतीस्त्री ने० न भु० भोगवे ॥ २९ ॥

मूलः-अन्नं पाणं च ण्हाणं च गन्धमल्लविलेवणं ।

मए नायमनायं वा सा बाला नेव भुञ्जती ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः-ते योवनवंती अन्नपाणी स्नान पुष्पादीक सुगंधी पुष्पमाळा कस्तुरीयादिक विलेपन मारा जाणतां तथा अजाणतां थकां पण भोगवती नहि ॥ २९ ॥

अर्थः-ख० क्षणमात्र पि० पण मे० माहरे म० हे महाराजा पा० पासेथी मे० माहारा न० न फ० अळगी जाय महाय पासे रहे । न० न ते पण स्त्री य० वळी दु० दुपथी वि० मुकाव्यो मुजने । ए० एम म० माहरुं अ० अनाथपणुं ॥ ३० ॥

मूलः-खणं पि मे महाराय पासाओ मे न फिट्टती ।

न य दुक्खा विमोयन्ति एमा मज्झ अणाहया ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थः-ते स्त्री मारी पासेथी एक क्षीण पण अळगी नहि जतां महाय पासेज रहेतीहती ते स्त्री पण मुजने दुःखथी मुकावी न शकी ए मारुं रुडं अनाथपणुं ॥ ३० ॥

... ने यै पदार्थ नें ते नायक ? ? ? ॥ १७ ॥

अर्थः—हे० जोगी ना० माया न० नथी । पु० गाथा... पुत्रनी नगरी नेहने पे० भेदनी
... आ० हुं भो विवि० सं० गा... । व० सूत्र प० वन ... नायक थयुं ॥१८॥

मूलः—कोसम्बी नाम नयरी पुराण पुरभेयणी ।

तत्थ आसी पिया मज्झ पभूयधणसंचओ ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः—पणी जुनी ने अन्य नगरने भेद (आश्चर्य) उपजावे एवी कोसांबी नामनी
नगरीने विषे घणा (पुष्कळ) धनसंचय नामे मारो पिता हतो ॥ १८ ॥

अर्थः—प० प्रथम व० वय यौवन वयने विषे म० हे महाराजा ॥ अ० अतुल उपमा रहित पे० मुजने
अ० आंखनी वे० वेदना उपनी ने तेथी अ० हुं थोडि० विस्तीर्ण दा० दाहज्वर ॥ स० सर्व अ० शरीरने विषे
प० पृथ्वी प० हे राजा ॥ १९ ॥

मूलः—पढमे वए महाराय अउला मे अच्छिवेयणा ।

अहोत्था विउलो दाहो सव्वंगेसु य पत्थिवा ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः—हे राजा ! प्रथम (यौवन) अवस्थाने विषे मुजने अतुल आंखनी वेदना
(पीडा) उपजी तेथी सर्व शरीरने विषे दाहज्वर थयो ॥ १९ ॥

अर्थः—स० सत्थ० जेम प० अतितिo तीक्ष्ण । स० शरीरना वि० विवरमांहि ... गमनपांहि ।

मूलः—एवं च चिन्तइत्ताणं पसुत्तो मि नराहिवा ।
परियत्तन्तीए राईए वेयणा मे खयं गया ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः—हे नरेंद्र ! एम चिंतवीने हुं सुतो ने ज्यारे रात्री अति क्रमी त्यारे मारी वेदना क्षय थई ॥३३॥

अर्थः—त० तेवारे पछी क० रोग रहित थएथके प० प्रभातने विषे आपु० पुछीने बं० मातादिक स्वजन बांधवने खं० क्षमावंत दं० इंद्रीनो दमणहार हुओ नि० आरंभ रहित हुओ प० पडिवज्यों अ० अणगार साधुपणाने ॥३४॥

मूलः—तओ कल्ले पभायम्मि आपुच्छित्ताण बन्धवे ।
खन्तो दन्तो निरारम्भो पव्वइओ अणगारियं ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थः—प्रभाते वेदना समावाथी निरोगी थए छते बांधवादिकने पुछी क्षमावंत इंद्रियोने दमनरूप ने निरारंभी एवुं अणगारपणुं ग्रहण कर्युं ॥ ३४ ॥

अर्थः—तो० तेवारे पछे हं० हुं ना०नाथ जा० हुवो अ०आपणा आत्मानो य० तथा । प० परआत्मानो पण हुं नाथ हुओ य०वली । स० सर्वचे० वली भू० नाना मोटा सर्व जीवनो हुं नाथ हुवो ॥ त० त्रस बेंद्रियादिक जीव अने था० थावर पृथव्यादिक जीवनो हुं नाथ हुओ य०वली ॥ ३५ ॥

मूलः—तो हं नाहो जाओ अप्पणो य परस्स य ।
सव्वेसिं चेव भूयाणं तसाण थावराण य ॥ ३५ ॥

गाथा ३५ भावार्थः—में दीक्षा लीधी त्यारे नाना ने मोटा एवा त्रसने पृथ्वीयादिक स्थावर एवा

मूलः—उवट्ठिता मे आयरिया विज्जामन्ततिगिच्छया ।

अधी या सत्थकुसला मन्तमूलविसारया ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—वैद्कशास्त्रमां निपुण ने मंत्रमुळीना जाण ने विद्याए तथा मंत्रे करी औषध करवामां चतुर एवा वैद्यो मारे माटे आव्या ॥ २२ ॥

अर्थः—ते० ते वैद्य मे० मुजने ति० वैद्युपडिगणुं कु० करे ॥ चा०च्यार प्रकारे ते च्यार प्रकार कहेछे चा० वैद्य डाह्या पंडित १। ओषध जेहवुं जोइए तेहवुं २। रोगी ओषध करवानो अर्थि ॥३॥ रोगीने पडिगणुं करतां जे मातादिक सेवा करतीहोय तेहवी पण हुती ज० जेम हि० हित होय तेम करे न० न य०वळी दु० दुःखथी ते चारप्रकारे पडिगणुं करणहारे वि० मुकाव्यो मुजने। ए०एम म० माहरो अ० अनाथपणो ॥ २३ ॥

मूलः—ते मे तिगिच्छं कुवन्ति चाउप्पायं जहाहितं ।

न य दुक्खा विमोयन्ति एसा मज्झ अणाहया ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः—एक वैद्कशास्त्रमां पंडीत, बीजे शुद्ध औषधी, त्रीजे रोगीने विश्वासपात्र, चोथे औषध करवामां चातुर्य ए चार प्रकारे जेम हीत थाय तेवी रीते ते वैद्यो औषध करतां ते दुःखथी मुजने मुकावी न शक्या ? ए माहरूं प्रथम अनाथपणुं ? ॥ २३ ॥

अर्थः—पि०पिताए मे०माहरे स०सर्वसा०धन पि०पण ॥ दिं०देई हिं०वळी म०माहरी आंखनी वेदना टाळवाने का०भर्थे ॥ न०न पिताए य०वळी दु०दुःखथी मो०मुकाव्यो मुजने । ए०एम म०माहरो अ०अनाथपणो ॥२४॥

मूलः—अप्पा कत्ता विकत्ता य दुक्खाण य सुहाण य ।
अप्पा मित्तममित्तं च दुप्पट्ठियसुपट्ठिओ ॥ ३७ ॥

गाथा ३७ भावार्थः—सुखनो कर्ता तथा भोक्ता, मित्र तथा शत्रु, रुडो तथा भुंडो पोतानो आत्मा छे, बीजो कोइ सुख दुःखादिकनो आपनार नथी ॥ ३७ ॥

अर्थः—हवे श्रेणीकराजा प्रते बीजो अनाथपणो असंजतिनुं अनाथीमुनी कहे छे इ० ए अ० अनेरो बीजो पण वि० वळी अ० अनाथपणो नि० हे राजा हु० निश्चे तं० ते ए० एक चि० चित्ते नि० स्थिर निश्चल चित्त थइने सु० सांभल नि० निग्रंथनो ध० धर्मल० पामीने नि० राजा ज० जेम सी० सीदाय सिथिल होय अनुष्ठान करवावेला ए० एकेक एगे० कुंडरिकादिक चारित्र मुकीने वेश छांडिने घरवासमध्ये गया ते तथा वेश रापिने केटलेक पोटामार्गनी परंपरा चलावी एहवा जे जाय ब० घणा का० कायर न० मनुष्य ॥ ३८ ॥

मूलः—इमा हु अन्ना वि अणाहया निवा तमेगचित्तो निहुओ सुणेहि ।
नियण्ठधम्मं लहिया निवा जहा सीयन्ति एगे बहुकायरा नरा ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थः—हे राजा ? वळी बीजुं अनाथपणुं चित्तनी एक स्थीरता करीने सांभळ ! एकेक कायर मनुष्य निग्रन्थ यतीधर्म पामीने ढीलाचारी थाय ॥ ३८ ॥

अर्थ०—जो० जेप० दिक्षा लेइने म० महाव्रतने पडिवर्जीने । स० सम्यक प्रकारे च० वळी नो० न फा० सेवे प०

मारा माताओ ने दुःखथी मुकने मुकावी न शक्या ए मारुं चोथुं अनाथपणुं ॥ २६ ॥

अर्थः-भ० बेहनो मे० माहरी म० हे महाराजा । स० सगी एक उदरनी उपनी जे० वडी क० कहुंहि नानी पन हुती ॥ न० नही ते मने ते पन बेहने दु० दुखथी वि० मुकाव्यो नहि मुजने ॥ ए० एम म० माहरे अ० अनाथपणुं ॥ २७ ॥

मूलः-भइणीओ मे महाराय सगा जेट्ठकणिट्ठगा ।

न य दुक्खा विमोयन्ति एसा मज्झ अणाहया ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः-हे महाराजा ! मारी नानी ने मोटी बेनो ने दुःखथी मुजने मुकावी न शकी ए मारुं पांचमुं अनाथपणुं ॥ २७ ॥

अर्थः-भा० मार्या मे० माहरी म० हे महाराजा ॥ अ० मुजउपरे अनुरक्त अभ्यंतर प्रेमवंती हुती ॥ प० पतिव्रता हुती । अं० आंसुए मु० मुखकरी न० आंख तेणे आंसुएकरी । उ० हैयुं मे० माहरुं प० सिंचि भींजवती हुती ॥ २८ ॥

मूलः-भारिया मे महाराय अणुरत्ता अणुव्वया ।

अंसुपुण्णेहिं नयणेहिं उरं मे परिसिंचई ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः-हे महाराजा ? मारी जे स्त्री मारा उपर अत्यंत रागवाली ने स्नेहवाली ने शीयलवाळी पतिव्रता हती ते पण आंसु (आंसु) थी भरेल नेत्रो वडे मारी छाती भींजवती हती ने मारा रोगथी (आ

अर्थः–चि० घणाकाळलगे अ० पण से० ते मु०मस्तक मुंडनी रु०रुचिवंत भ०थइने अ०अस्थिर जेहनाव्रत वळी व्रत लीये वळीमुकेसमकितविनाव्रतअस्थीर त०तपस्वीनि०अभिग्रहथी भ०भ्रष्ट चि०घणावरसलगेपि०पण अ० आत्माने कि० लोचादिके कलेसकरी फलेशपमाडिने । न० न पा० पारगामी हो० होय हु० निश्चे सं० संसारनो ॥४१॥

मूलः–चिरं पि से मुण्डरुई भवित्ता अथिरवए तवनियमेहि भट्ठे ।
चिरं पि अप्पाण किलेसइत्ता न पारए होइ हु संपराए ॥ ४१॥

गाथा ४१ भावार्थः–जे समस्त अनुष्ठान (क्रिया) रहित ने घणा काळ सुधी मुंडनी रुचीने वारंवार व्रत ग्रहण करीमुकवाथी अस्थीर व्रति ने तप नियमथी भ्रष्ट एवो ते यती घणां वर्ष सुधी लुंचनादिक कष्ट सहन करे पण जेने विषे जीव परिभ्रमण करे छे तेवा संसारनो ते पारगामी न थाय ॥ ४१ ॥

अर्थः–पु० जिननी आज्ञा तेशुद्ध समकितरूप धनविना पोलीठाली मु० मुठी ज० जेम से० ते अ० असार अ० अयंत्रि तवसि अणकीधोहोय आत्माजेहनोते कू० खोटा क० नाणानीपरे मुल न पामे वा० वळी रा० काचनोकटको वे० वैडूर्य रतननीपरे प्प० तेजकांति धरतो दिसेपण अ० अणअर्थनिक हो० होय य०वळी जा० जाण आगले ॥४२॥

मूलः–पुलेव मुट्ठी जह से असारे अयन्तिए कूडकहावणे वा ।
राढामणी वेरुलियप्पगासे अमहग्घए होइ य जाणएसु ॥ ४२ ॥

गाथा ४२ भावार्थः–अयंत्रीत कुटकार्पानी परे जेम पोलीमुठी असार ने काचनो कटको वैडुर्यमणिनी परे प्रभा धरतो होय पण प्रविण पुरुषनी पासे अल्प मुल्यवंत थाय ॥ ४२ ॥

अर्थः—ग० ते संग उत्तमे नहि वेतारे पछी अ० हुं ए० एहवो आ० कहेतोहुवो एम बोल्यो । दु० एकवो दुसत दु० निश्च पु० वारं पु० वार । वे० गाहिना दोहिल्यी जे वेदना अ० भोगवी जे० जे सं० जे संसारनुं म० अंत नथी एहवा संसारमांहि ॥ ३१ ॥

मूलः—ततो हं एवमाहंसु दुक्खमा हु पुणो पुणो ।
वेयणा अणुभविउं जे संसारम्मि अणन्तए ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थः—अनंत संसारमांही भमतां थकां दोहीली एवी अमीनिवाळी रोगनी वेदना हुं वारंवार एकांत भोगवुं छुं ॥ ३१ ॥

अर्थः—ग० एकवार ज० जो मु० मुकाउं वे० वेदना वि० विस्तीर्ण घणी इ० ए आंखनी वेदनाथी तो ख० क्षमावंत द० इंद्रियो दमनार नि० आरंभ रहित थाउं प० पवित्र थाउं अ० अणगारपणुं अंगीकार करुं ॥ ३२ ॥

मूलः—सइं च जइ मुच्चेज्जा वेयणा विउला इतो ।
खन्तो दन्तो निरारम्भो पव्वए अणगारियं ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—एवी मोटी वेदना हुं भोगवुं छुं तो जो एकवार ए वेदनाथी मुक्त थाउं तो क्षमावंत इंद्रियोने दमनार ने निरारंभी एवी दीक्षा धारण करुं ॥ ३२ ॥

अर्थः—ए० एहवुं च० करी चि० एम चितवीने । प० सुतो मि० हुं न० हे महाराजा । प० एहले अतिक्रमी रा० रात्री वे० वेदना मे० माहरी ख० क्षय ग० गइ ॥ ३३ ॥

जाय तथा जेम अविधिए शस्त्र ग्रहण करवाथी मारे ने जेम अविधीए मंत्र जपवाथी वैताळ मारे तेम ए शब्दादिक विषययुक्त यतीधर्म मारे || ४४ ||

अर्थः- जे०जेवेषधारी ल० सामुद्रीक शरीरना लक्षण सु० सुपननो विचार प० लोकआगले कहेतो थको प्रवर्ते नि० भूमिकंपादिक अतितकाल प्रमुखनो निमित्तभाषे को० पुत्रादिकने अर्थे स्त्रीभरतारने एकपोतिए स्नान कराववाने विषे सं० अतिआशक्त कु० जुठोआश्चर्यकारी वि० विद्या मंत्रादिकेकरी आ० पापनी उपराजणकरी जी० जीवे न० तेमंत्रादिकथी न ग० पामे स० सरणमंत्रादिकथी आधार त० अंत का० काळनेविषे || ४५ ||

मूलः—जे लक्खणं सुविण पउञ्जमाणे निमित्तकोऊहलसंपगाढे ।
कुहेडविज्जासवदारजीवी न गच्छई सरणं तम्मि काले || ४५ ||

गाथा ४५ भावार्थः—जे चक्रादिक लक्षण विचार कहे तथा स्वप्नविचार कहे तथा संतानादिकने अर्थे अतितकाळादिकनुं निमित कहे तथा मंत्र यंत्र तंत्रादिक विद्याथी आश्चर्य उपजावी केवळ (संपूर्ण) पाप कर्म उपराजे पण अंतकाळे ते शरणन थाय || ४५ ||

अर्थः—त० अतिअज्ञानपणेकरी उ० वळी से० द्रव्ययतिवेषधारी । अ० सीलरहित || स० सदाय दु० दुखी वि० विपरितपणो उ० पामे परलोकनेविषे सुखपांमवानी आशा होय ते दुखपामे । सं० निरंतर जाय न० नरक ति० तिर्यंचनी जो० जोनिनेविषे । मो० चारित्र वि० विराधीने अ० असाधु रु० रुप || ४६ ||

मूलः—तमं तमेणेव उ से असीले सया दुही विप्परियामुवेति ।

पर आत्मानो ने मारा आत्मानो धणीनो हुं नाथ थयो ॥ ३५ ॥

अर्थः-हवे श्रेणीक राजा प्रते साधु उपदेश कहे छे । अ० आपणो आत्माजन० नदि वे० वैतरणीना दुखनो करणहार । अ० आत्मा मे० माहरो कू० कुडसामलीवृक्षना दुखनो उपजावणहार । अ० आपणो आत्माज का० मनवंछित वस्तु रुपीया दु० दुधनो देणहारी धे० कामधेनुं गायना सुखनो उपजावणहार मे० आपणो अ० आत्माज नं० नंदन व० वननीपरे आनंदकारी ॥ ३६ ॥

मूलः-अप्पा नदी वेयरणी अप्पा मे कूडसामली ।

अप्पा कामदुहा धेणू अप्पा मे नन्दणं वणं ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ भावार्थः-आत्मा वैतरणी नदीनुं दुःखदाता, आत्मा कुड शामली वृक्षनो फळदाता, आत्मा कामधेनुं गायनीपेरे वंछीत सुखदाता, आत्मानंदन वननी पेरे आनंदकारी (पाठांतरे) दुष्कृत्य करवाथी पोतानोज आत्मा वैतरणीनां दुःखनो दातार तथा कुडसामळी वृक्षना दुःखनो दातारछे अने सुकृत्यथी कामधेनु गायनां सुखनो दातार पण पोतानोज आत्मा छे. रागादिक दोष छोडीने आत्मारुपी बगीचामां संतोष दया समादिक धर्मकृत्यमांही रमाडवाथी आत्मा आनंदवन कहीए तथा नंदनवननां सुखनो दातार पण आत्माजछे ॥ ३६ ॥

अर्थः-अ० आपणो आत्माज क० कर्मनो करणहार वि० कर्मनो टाळणहार य० वळी दु०दुखनी उपराजणनो करणहार य० वळी सु०सुखनी उपराजणनो करणहार आपणो आत्माज य० वळी अ० आपणोज आत्मा मि० मित्र अने अ० वेरी प० वळी दु० भूंडे आचारे ट्ठि० रह्यो सु० रुडे आचारे ट्ठि० रह्यो ते आपणोज आत्मा ॥३७॥

मूलः—न तं अरी कण्ठछेत्ता करेइ जं से करे अप्पणिया दुरप्पया ।
से नाहई मच्चुमुहं तु पत्ते पच्छाणुतावेण दयाविहूणो ॥ ४८ ॥

गाथा ४८ भावार्थ—प्राणनो नाशकरनार वैरी जेटलो अनर्थनकरे तेटलो पोतानोआत्मा दुष्टाचारीथको अनर्थ करे ते मुखे दुराचार आचरतो थको विचार न करे पण सत्तरे भेदे संयमरहित मरणने मुखे पहोत्योथको पश्चाताप करशे॥४८॥

अर्थः—नि० अर्थ रहित निः फळ ते चारित्रादिक आदरीने पश्चाताप करे । चरमांहि पण जइ न शके न० चारित्रनी रु०रुची उ०वळी त० ते द्रव्य यतिवेषधारीने । जे० जेउ० उत्तम अ० अर्थने संजमने वि० विराधी ॥ इ० इहलोक ऽवि० पण से० ते वेषधारीने न०नथी प०पर वि०वळी लो० लोक पण नथी ॥ दु० बेहु लोकमांहि अ० पण से० ते वेषधारी भ्रष्ट चिंताए करी झि० पीजे खेद पामे त० तिहां लो० लोकमांहि ॥४९॥

मूलः—निरट्ठिया नग्गरुई उ तस्स जे उत्तमट्ठं विवज्जासमेइ ।
इमे वि से नत्थि परे वि लोए दुहओ वि से झिज्जइ तत्थ लोए ॥ ४९ ॥

गाथा ४९ भावार्थः—ते द्रव्ययतिनी चारित्रनी रुची निष्फळ ने आलोके तथा परलोके भ्रष्टाचारिने सुख नही ने बनेलोकने विषे ते झुरापो करे. ॥ ४९. ॥

अर्थः—ए०एणीपरे । अ०आपणा पोताने छ० छांदे प्रवर्तनेकरी । कु० कुसीलियानो रु०रूप । म० मार्ग वि० विराधीने जि० जिनेंद्रनां उ० जिनउत्तमनो । कु० [illegible]

वृद्ध थका आधाकर्मि आहार तथा थानकनी परुपणा करी पणाकाल पणाना घटमाहि मिथ्यात माहे ॥ न० न मु० एहवो होय ते मुळथी छि० छेदी सके । बं० रागद्वेष रुपिया बंधन तथा कर्मरुप बंधन से० ते कायर ॥३९॥

मूलः—जो पवइत्ताण महव्वयाइं सम्मं च नो फासयई पमाया ।
अनिग्गहप्पा य रसेसु गिद्धे न मूलओ छिन्नइ बन्धणं से ॥ ३९ ॥

गाथा ३९ भावार्थः—जे प्रवर्ज्या ग्रहने पंच प्रमादने वसे करीने अहिंसादिक पंच महाव्रतने सम्यक न फारे सेव नहि ... रसादिक स्वादने विषे लुब्ध थवाथी जेनो आतमा वश न होय ते राग द्वेष रुपी बंधनने मूळथी छेदी न शके ॥३९॥

...:—आ० यतनपणो ज० जेहने य० वळी न० नथी का० काइल्गारमात्रपण ॥ इ० इर्याने विषे ते ... इर्यासमिति भा० भाषाने विषे । त० तेमज । ए० एषणा सुमतिने विषे । आ० आदान उपगरण ... नि० —पगरण मुकता ॥ दु० मात्रो आदिपरठवतां ॥ वी० श्रीमहावीरादिक सत्ववंत धीर्यवंत तेणे मार्ग ... संच्यो तेने । म० मार्गे अ० चालि न० न शके ॥ ४० ॥

मूलः—आउत्तया जस्स य नत्थि काइ इरियाए भासाए तहेसणाए ।
आयाणनिक्खेवदुगुञ्छणाए न वीरजायं अणुजाइ मग्गं ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः—इर्या (जोइने चालवुं) समितिने विषे, भाषा समिति (विचारी बोलवुं ते) ने विषे, निर्दोष आहारपाणीयादिक लेवारुप एषणा समितिने विषे, भंडोपगरण लेतां मूकतां तथा परठवतां एवी पांच समितिरुप मुक्तिमार्गे जे वीर (शुरा) ने धैर्यवंत पुरुषे आचर्यो तेने विषे जेने कांइ पण यत्न (रक्षण) पणुं न होय ॥४०॥

मूलः—चरित्तमायारगुणन्निए तओ अणुत्तरं संजम पालियाण ।
निरासवे संखवियाण कम्मं उवेइ ठाणं विउलुत्तमं धुवं ॥ ५२ ॥

गाथा ५२ भावार्थः—ज्ञानसंयुक्त थको संयम (चारित्र) नो आचार पाळी आश्रवरहित थइ कर्मने क्षय करी नित्य अनंतासिद्धनुं स्थानक ते मुक्तिपद पामे ॥ ५२ ॥

अर्थः—हवे सुधर्मास्वामी कहे छे । ए० एम पूर्वे कह्यो तेम कर्म शत्रु प्रते रौद्र । दं० इंद्रीनो दमणहार वि० वळी म० महा त० तपो ध० धन मोटा तपरुपिया धननो धणी । म० मोटा मु० मुनी । म० मोटा प० प्रज्ञावंत म० मोटा य० यसवंत अनाथि निग्रंथ । म० मोटा नि० निग्रंथने हितकारी इ० एम म० महा सु० श्रुत मोटो अध्ययन । से० ते श्रेणिकराजा प्रते क० कह्यो अनाथी महामुनीए म० मोटा वि० विस्तारे ॥ ५३ ॥

मूलः—एवुग्गदन्ते वि महातवोधणे महामुणी महापइन्ने महायसे ।
महानियण्ठिज्जमिणं महासुयं से कहेई महया वित्थरेणं ॥ ५३ ॥

गाथा ५३ भावार्थः—ए पुर्वोक्त प्रकारे कर्मशत्रु प्रत्ये रौद्र (भयंकर), इंद्रियोने दमन करनार, तपोधनी द्रढव्रती महाप्रज्ञा (बुद्धि) वंत, यशवंत, मोटा निग्रंथने हीतकारी एवा महामोटा अनाथीए महाश्रुत अध्ययन मोटा विस्तारे करी श्रेणीकराजाने कह्युं ॥ ५३ ॥

अर्थः—तु० संतोषाणो य० वळी से० श्रेणीक रा० राजा । इ० इम उ० बोल्यो क० बे हाथ जोडिने । अ० अनाथपणुं ज० जेम भ० हतुंमरुजुं । सु० भलीपरे मे० मुजने उ० उपदेस्यो ॥ ५४ ॥

अर्थः-कु० पासत्थाना लिं० लिंगवेष इ० ए मनुष्यलोकनेविषे धा० धारीने । इ० रजोहरणादिक धर्मीनोचिन्ह तेनेकरी । जी० आजीविकारूप जीवतव्यने वू० वधारिने पेटभराय करीने अ० असंजति थको अ सं० कारणे ९. आश्रवसेवता थाते ते तथा मातुना वेषसरिषा आचार । जयान्ति मयुख निन्हवसरिषा फारफेर मार्गना परुषक । तेहने संजति न जाणता । सं० हुंसंजतिछुं । ल० एमकहेतायको प्रवर्ते वि० अनेकप्रकारनी वेद-नारीडा आ० पामे से० तेदृष्यलिंगी चि० घणाकालपर्यन्ते पि० पण ॥ ४३ ॥

मूलः-कुसीललिङ्गं इह धारइत्ता इसिज्झयं जीविय वूहइत्ता ।
असंजए संजयलप्पमाणे विणिग्घायमागच्छइ से चिरं पि ॥ ४३ ॥

गाथा ४३ भावार्थः-ए मनुष्य जन्मने विषे पामया (मुनिनी क्रियाथी भ्रष्ट) दिकनो वेष धरीने रजोहरणादिक मुनिनां चिह्न राखी आजीविका करे ने असंयति थको संयति कहेवरावे ते घणा कालसुधी नर्कने विषे पीडा पामे॥४३॥

अर्थः-वि० विष तु० वली पी० पीधो ज० जेम का० कालकूट । ह० हणाय मरे । स० सस्त्र ज० जेम कु० कुडो ग० ग्रहोथको । ए० ए वि० वली ध० हिंसादिकधर्म वि० विष उ० उपमाने सहित । ह० मरे वे० वेताल इ० जेम आ० अविधिमंत्र जगाडयको ॥ ४४ ॥

मूलः-विसं तु पीयं जह कालकूडं हणइ सत्थं जह कुग्गहीयं ।
एसो वि धम्मो विसओववन्नो हणइ वेयाल इवाविवन्नो ॥ ४४ ॥

गाथा ४४ भावार्थः-जेम कालकूट (तत्काल मेलावी नाखे एवं कातिल झेर) विष खावाथी माण

खामेमि ते महाभाग इच्छामि अणुसासिउं ॥ ५६ ॥

गाथा ५६ भावार्थः-हे संयति ? अनाथ जीवना तमेज नाथ ? ने सर्व जीवना रक्षपाळ हे महा भाग्यवंत ? तमने खमावुंछुं ? ने मारा आत्माने तमारा उपदेशरूप शिखामण वांछुंछुं ? ॥ ५६ ॥

अर्थः-पु० पुछीने म० मे । तु० तुजने झा० धर्मध्याननो वि० विघात जो० जे क० कीधो । नि० आमंत्रण दिधुं य० वळी भो० भोगेकरी हे संजती तुं भोग भोगव इत्यादिक तं० ते स० सर्व मस्तकेकरी खमावुंछुं मे० माहरो म० अपराध सर्व खमो ॥ ५७ ॥

मूलः-पुच्छिऊणं मए तुब्भं झाणविग्घाओ जो कओ ।
निमन्तिया य भोगेहिं तं सव्वं मरिसेहि मे ॥ ५७ ॥

गाथा ५७ भावार्थः-हे संयति ? प्रथम वये केम प्रवर्जित थया ? एम जे पूछयुं तथा ध्यानमां विघ्न कर्युं, अने भोग भोगवो एम आमंत्रण कर्युं इत्यादि अपराध ते सर्व मस्तके करीने हुं खमावुंछुं ! ! ! ॥ ५७ ॥

अर्थः-ए० एणीपरे थु० स्तवीने स० ते रा० बीजा राजा मांहि सी० सींह समान श्रेणीक नामे राजा ॥ अ० अणगारमांहि सी० सींह समान तेहने प० उत्कृष्टि भ० भगतीए करी ॥ स० कुटंब स० परिवार सहित स० बांधव सहित ध० धर्मनु अ० रक्तथको वि० निर्मळ मिथ्यात्व रहित चे० चित्तेकरी ॥५८॥

मूलः-एवं थुणित्ताण स रायसीहो अणगारसीहं परमाइ भत्तीए ।
सओरोहो सपरियणो सबन्धवो धम्माणुरत्तो विमलेण चेयसा ॥ ५८ ॥

संधावती नरगं तिरिक्खजोणिं मोणं विराहेत्तु असाहुरूवे ॥ ४६ ॥

गाथा ४६ भावार्थः–साधुनी क्रियाथी रहित ते द्रव्ययति अति अज्ञाने करी विर्धान जाणपणे पोहोंत्यो तत्वादिकने विषे सदा दुःखी थको चारित्र विराधीने निरंतर नर्कतिर्यंचनी योनिने विषे अगनि थको जाय॥४६॥

अर्थः–उद्दे० आधाकर्मादिक आहारथानकभोगवीने तेहनालाभ देखाडिने परूपणाकरी नवाग्रंथ करीने लाभ देखाडि ॥ की० यतीनेअर्थे मोल्ये आण्यो पोतेल्इने ॥ नि० नित्यपिंडभेद ॥ न० न मु० मुकाग किं० कांइलगारमात्र अ० अणएषणीकसदोष ॥ अ० अग्नीनी वि० परे । स० सर्व भ० भक्षी भ० थइने । इ० इहांथी चु० चवीने ग० जाय क० करीने पा० पापकर्म ॥ ४७ ॥

मूलः–उद्देसियं कीयगडं नियागं न मुञ्चई किंचि अणेसणिज्जं ।
अग्गी विवा सव्वभक्खी भवित्ता इत्तो चुए गच्छइ कट्टु पावं ॥ ४७ ॥

गाथा ४७ भावार्थः–जेम अग्नी सर्व भक्षी होय तेम आधाकर्मि मुल्यथी लीधेलुं नित्य पींडादिक सदोष तथा निर्दोष कांइपण मुकेनाहि ते पापकर्म करी अहींथी मरीने दुर्गतिए जाय ॥ ४७ ॥

अर्थः–नतं० पोते मिथ्यात सेवता थका समकितरूप जीवतव्यना हणणहारा लुटणहारा तं० ते टलुं पाडुओ (दुःप) अ० वैरी क० माणनो छे० हणणहार । न० न क० करे ॥ जं० जेटलुं पाडुओ से० ते वेष धारी क० करे । अ० आपणो पोतानो आत्मा दु० भूंडा आचारनो धणी ॥ से० ते वेषधारीना० जाणसे म० मरणने मु० मुखे प० पहुतो तु० तेवारे । प० पश्चाताप करे द० संजम वि० विराधी एटले संयम रहित ॥४८॥

पंखीनी पेरे प्रतिबंधरहित मोहथी विरक्त थई अनाथीमुनि पृथ्वीने विषे विचरतो हवो एम सुधर्मास्वामी पोताना जंबूस्वामी नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू ? जेम में श्री महावीरदेवस्वामीनी समीपे सांभळयुं हतुं तेम में तुज प्रत्ये कह्युं ॥ ६० ॥ इतिश्री उत्तराध्ययनना विसमा अनाथीमुनिना अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण ॥ २० ॥

अर्थः–विसमा अध्ययनने विषे अनाथपणो कह्यो ॥ ते अनाथपणो छांडिने मोटा निग्रंथने मार्गे च-लवुं कह्युं । तेतो स्त्रीयादिक रहित स्थानक सेवता महा निग्रंथपणो होय । ते एकविसमा अध्ययनने विषे वि-विक्ताचर्याए समुद्रपालनामा मुनि विचर्या ते संबंध कहेछे । सकल लोकना सुख दुःखनो जाण होय ते वैराग्य पणो पामे । समुद्रपाल कुमारनीपरे तेणे एकविसमुं अध्ययन कहेछे ॥ चं० चंपानगरीने विषे पा० पालितनामे ना०नाम । सा० श्रावक आ० हुतो वा० वाणीओ म० श्री महावीरदेव भ०भगवंतनो सी० सीष्य श्रीमहावीर-जीना समजाव्या माटे शिष्य सो० ते उ०वळी म० महांत आत्मानो ॥ १ ॥

मूलः—चम्पाए पालिए नाम सावए आसि वाणिए ।
महावीरस्स भगवओ सीसे सो उ महप्पणो ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः–चंपानगरीमां पालीत नामे सारथवाह हतो ते ज्ञातिवणिक ने महावीर भगवंतनो श्रावक शिष्य ने महांत आत्मानो धणी हतो ॥ १ ॥

अर्थः–नि० निग्रंथ संबंधिया पा० प्रवचन सिद्धांतने विषे ॥ सा० श्रावक से० ते नि० विशेषे को०

मूलः—एमेव हा छन्दकुसीलरूवे मग्गं विराहेत्तु जिणुत्तमाणं।
कुररी विवा भोगरसाणुगिद्धा निरट्ठसोया परियावमेइ ॥ ५० ॥

गाथा ५० भावार्थः—ते कुशिळीयो महाव्रतादिकने पाळे नहि ने पोताने छांदे (पोतानी मरजी प्रमाणे) प्रवर्ति जीनेंद्रनो मार्गविराधी जेम पंखणी मांससहित काइ पामे तेम ते भोगरसादिकेने विषे लुब्ध थको मर्णाने पश्चाताप करे ॥५०॥

अर्थः—हवे अनाथी महानिग्रंथ श्रेणीकराजा प्रते कहे छे सो० सांभळीने मे० बुधीवंत श्रेणीकराजा सु० भलो भा० भाख्युं इ० ए मे जे भाख्यो ते ॥ अ० सिखामण कहिने ना० ज्ञानने गु० गुणेकरी उ० सहित एहवी सीखामण सांभलीने म० मार्ग कु० कुसीलियानो ज० छांडिने स० सर्व। म० मोटा नि० निग्रंथने मार्ग। व० तुं जाजे प० एणे पंथे जाजे तुं सुखी थाइस ॥ ५१ ॥

मूलः—सोच्चाण मेहावि सुभासियं इमं अणुसासणं नाणगुणोववेयं।
मग्गं कुसीलाण जहाय सव्वं महानियण्ठाण वए पहेण ॥ ५१ ॥

गाथा ५१ भावार्थः—ए विषय क्षोपवंत ने पंडितनी सुभाषित ज्ञानरूप शिखामण सांभळीने सर्वथा प्रकारे कुशिळियानो मार्ग तजीने मोटा निर्ग्रंथने मार्गे जाय. ॥ ५१ ॥

अर्थः—च० चारित्रना आ० आचारनुं सेववुं गु० ज्ञानादिक गुण न्नि० सहित। अ० प्रधान यथाख्यात सं० चारित्र पा० पालीने। नि० आश्रव रहित सं० क्षय करिने क० कर्म ॥ उ० पामे ठा० स्थानक वि० अनंत सिद्धनुं ठाम ॥ उ० उत्तम स्थानक धु० नित्य सदायछे ॥ ५२ ॥

अर्थः-खे० षेमकुसल । आ० आव्यो चं० चंपानगरिए । सा० श्रावक वा० वाणीओ आपणे घ०घरे
तं० पंथे त०तेने घ० घरने विषे दा० पुत्र से० ते सु० सुषोचित भोगभोगववा योग्य विचरे छे ॥ ५ ॥

मूलः-खेमेण आगए चम्पं सावए वाणिए घरं ।
संवड्ढती तस्स घरे दारए से सुहोइए ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः-ते श्रावक वाणीयो अनुक्रमे चालतां क्षेमकुशळे चंपा नगरीये पोताना घरे आव्यो,
ने तेने घरे बाळक सुकमाळथको वृद्धी पामतो हवो ॥ ५ ॥

अर्थः-बा० बोंतेर क०कलाएकरी संपुर्ण निपुण जाणछे य०वळी । सि० सिख्यो नी० नीतिशास्त्रनो
को० जाण हुओ । जो० जोवने करी य० वळी सं० सहित योवनवंत थयो । सु० भलो रु० रुप छे पि०
वल्लभ दं० दरसन छे जेहनो ॥ ६ ॥

मूलः-बावत्तरी कलाओ य सिक्खती नीइकोविए ।
जोव्वणेण य संपन्ने सुरूवे पियदंसणे ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः-जेनुं दर्शन वल्लभकारी स्वरुपवंत ते बाळक बहोंतेरकळा भण्योने नीतिशास्त्र
शीख्यो ने अनुक्रमे योवन प्राप्त थयो ॥ ६ ॥

अर्थः-त० ते समुद्रपालने रु० रुपवंत भ० भार्या । पि० पिताए आ० आणी परणावी रु० रुपीणी
[illegible]

मूल-तुट्ठो य सेणिओ राया इणमुदाहु कयञ्जली ।
अणाहत्तं जहाभूयं सुट्ठु मे उवदंसियं ॥ ५४ ॥

गाथा ५४ भावार्थः-श्रेणीकराजा संतुष्ट थयोथको बेहाथ जोडीने एम कहेतो हवो के जेम सत्य अनाथपणुं भली रीते हतुं तेम मुज भलें कयुं ॥ ५४ ॥

अर्थः-तु० ताहरुं सु० भलो ल० लाध्यो सु० निश्चे म० मनुष्य ज० जन्म । ला० लाभरूप मयूर संपदा तथा परभवे संवत्र थाय तेहवो लाभ उपराजवो सु० भलो ल० लाध्यो य० वली तु० ते म० हे महाऋषी । तु० तुमे स० सनाथ य० वली स० तुमे बांधव सहित य० वली जं० जे भणी मे० तुम्हे ठि० स्थिताछो रह्याछो म० मार्गने विषे । जि० जिन उ० उत्तमना तीर्थकरनां ॥ ५५ ॥

मूलः-तुज्झं सुलद्धं खु मणुस्सजम्मं लाभा सुलद्धा य तुमे महेसी ।
तुब्भे सणाहा य सबन्धवा य जं भे ठिया मग्गे जिणुत्तमाणं ॥ ५५ ॥

गाथा ५५ भावार्थः-हे महाऋषि ? भलो तमने मनुष्यनो जन्म लाध्यो तथा भली रूपादिक संपदा लाधी ने हे भगवत् ! तमे उत्तम जीनेद्रना मार्गे रहेवाथी तमेज सनाथ ! ने तमेज सबांधव ? ॥ ५५ ॥

अर्थः-तं० तुम्हे अ० छो । ना० नाथ अ० अनाथना । स० सर्व भू० जीवना सं० हेसंजती । खा० हुंखमावुंछुं ते० तुमने म० हे महा भाग्यवंत इ० हुं वांछुंछुं । अ० मुजने सीखववो तमारी शीखामण हुं वांछुं छुं ॥ ५६ ॥

मूलः-तं सि नाहो अणाहाणं सव्वभूयाण संजया ।

मूलः—तं पासिऊण संवेगं समुद्दपालो इणमब्बवी ।
अहो ऽसुभाण कम्माणं निज्जाणं पावगं इमं ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—ते चोरने जोइने समुद्रपाळ कहेवा लाग्यो के अहो ? ए प्रत्यक्ष पोताना पापकृत्यथी कडवां फळ भोगवे छे, एम वैराग्य ऊपन्यो ॥ ९ ॥

अर्थः—सं० तत्वनो जाण थयो तथा जातीसमरण सहित थयो ॥ सो० ते समुद्रपाल त० तिहां गोपने विषे भ० भगवंत महात्मावंत प० उत्कृष्टो सं० वैराग आ० आव्यो । आ० पुछीने आज्ञा मागीने अ० माता पि० पिता कने । प० पडिवज्युं अ० अणगारपणो ॥ १० ॥

मूलः—संबुद्धो सो तहिं भगवं परमसंवेगमागओ ।
आपुच्छम्मापियरो पव्वए अणगारियं ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—ते भगवंत् समुद्रपाळने जातिस्मरण ज्ञानथी तत्वनो जाण थयो ने उत्कृष्टो वैराग्य प्राप्त थवाथी मात पिताने पुछी (आज्ञा लइ) ने प्रव्रजित थइ अणगार थयो ॥ १० ॥

अर्थः—ज० छांडिने स० स्त्रीयादिक स्वजननो संबंध अ० धन म० मोटो कि० कलेसहोय जेहथी ॥ म० मोटो मो० मोहनो हेतु क० संपूर्ण भ० भयनो हेतु ते स्त्री धनादिक छांडिने । प० चारित्र ध० धर्म च० वळी अ० रुच्यो समुद्रपाल । व० पांच महाव्रत सी० दोष रहित आहार लेइने उत्तर गुण महाव्रतादिक सेवे छे । प० बावीस परीसहने पमीने य० वळी ॥ ११ ॥

गाथा ५८ भावार्थ:-पूर्वोक्त श्रेणिकराजाए एम भक्तिए करी अनाथीमुनिने स्तवी (स्तुति करी)
[illegible] निर्मल धर्मानुरक्तपणे अंतेउर तथा कुटुंब सहित (आ गाथानो समास श्रेणिक-
[illegible] ॥५८॥
[illegible]) (अहीं श्रेणिकराजा धर्म नमीने जैनधर्म ग्रहण करी समकीतधारी थयो ॥५८॥
अर्थ:-ऊ० हर्षथी विकस्वर० रोमराजी मुख । का० करीने प० प्रदक्षिणा ॥ अ० वांदिने
सि० मस्तकेथी । अ० गयो पाछो स्थानके न० श्रेणिकराजा ॥ ५९ ॥

मूल:-ऊससियरोमकूवो काऊण य पयाहिणं ।
अभिवन्दिऊण सिरसा अइयाओ नराहिवो ॥ ५९ ॥

गाथा ६० भावार्थ:-रोमराय विकस्वर थइ प्रदक्षिणा करीने वांदी श्रेणीकराजा पोताने स्थानके गयो ॥६०॥
अर्थ:-इ० बीजो अनाथि पण [illegible] गु० गुणेकरी स० भर्यो ॥ ति० त्रिण
गुप्तिये ति० त्रिण द० दंडथी वि० निवर्त्यो ॥ वि० पंखीनी प० पेठे वि० प्रतिबंध रहित ॥ वि० विचरे
छे व० पृथ्वी प्रति मो० मोह वि० गयो छे जेनो ॥ ति० एम श्री सुधर्मास्वामी जंबुने के० कहुं ॥६०॥

मूल:-इयरो वि गुणसमिद्धो तिगुत्तिगुत्तो तिदण्डविरओ य ।
विहग इव विप्पमुक्को विहरइ वसुहं विगयमोहो ॥६०॥ ॥ त्ति बेमि ॥

इति श्री उत्तराध्ययनसूत्रे विंशतितम अध्ययनं संपूर्णं ॥ २० ॥

गाथा ६० भावार्थ:-एवा अनाथी मुनि सर्वगुणे [illegible] पंखीनी पेठे [illegible]

मूलः—सव्वेहि भूएहि दयाणुकम्पे खन्तिक्खमे संजयबम्भयारी ।
सावज्जजोगं परिवज्जयन्तो चरिज्ज भिक्खू सुसमाहिइन्दिए ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—सर्वत्रसने स्थावर जीवने हीतनो कर्त्ता क्षमाए करी कठीन वाक्यनो खमनार ब्रह्मचारी थको इंद्रियोने वश करी सावद्य व्यापारने वर्जे, एवो यती समाधीवंत थको विचरे ॥ १३ ॥

अर्थः—का० काले काले का० पडिलेहणादिक अनुष्ठान करतो थको वि० विचरे र० देसने विषे ब० समर्थाईए अ० असमर्थाईए। जा०जाणीने अ०आपणा आत्माने ब०बळी । सी० सींहनी व०परे । स०शीहामणा शब्दकारी न० न सं० त्रासे । व० अशुभ वचन सु० सांभळीने अ० विरुओ वचन भुंडो न० न आ० बोले ॥१४॥

मूलः—कालेण कालं विहरेज्ज रट्ठे बलाबलं जाणिय अप्पणो य ।
सीहो व सद्देण न संतसेज्जा वयजोग सुच्चा न असब्भमाहु ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थ—काले काले अनुष्ठान (क्रिया) करतोथको देश प्रदेशनेविषे विचरे, संयमयोग न सीदाय तेम पोतानी शक्ति अशक्ति जाणी विचरे, भयंकर कठोर वचन सांभळी सींहनी पेरे डरे नहि तेम अभिमान पण न करे ॥ १४ ॥

अर्थः—उ० शुभ अशुभ विपाक उदय आवे ते आपणा पोताना उपराज्या कर्मनो फल विचारतोथको उ० वळी प० संजम पाले पि० प्रियकारी अ० अप्रियकारी स० सर्व ति० खमे स० सर्व वस्तु। स० सर्व थानकने विषे अ० अभिलाषा न० न करे। न० न शा० वांछे पू० पूजा ग० आपणा आत्मानी निंदा च० पण न वांछे सं० संजती ॥१५॥

मूलः—उवेहमाणो उ परिव्वएज्जा पियमप्पियं सव्व तितिक्खएज्जा ।

पोएण ववहरन्ते पिहुण्डं नगरमागए ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—ते श्रावक निर्ग्रंथ प्रवचनने विषे प्रविण ने पंडित हतो ते नाव (वाहाण) नो वेपारी एकदा पिहुडनगरे गयो ॥ २ ॥

अर्थः—पि० पिहुडा नगरीने विषे । व० व्यापार करता त० ते पालितने वा० वाणीओ दे० दे छे । धू० बेटि । तं०तस० गर्भ सहित प० स्त्रीने गि० लइने । स० आपणे पोताने देशे । अ०हवे प०चाल्यो ॥३॥

मूलः—पिहुण्डे ववहरन्तस्स वाणिओ देइ धूयरं ।
तं ससत्तं पइगिज्झ सदेसमह पत्थिओ ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—पिहुडनगरमां रहेतां त्यां कोइ वणिके पोतानी पुत्री ते पार्लीत श्रावकने परणावी ते अन्यदा गर्भवंती थई तेने लइने पोताना देश तरफ चाल्यो ॥ ३ ॥

अर्थः—अ० हवे पा० पालितनी श्रावकनी ध० स्त्री स० समुद्र मांहे प० प्रसव्यो अ० हवे बा० पुत्र तं० तिहां समुद्र मांहि जा० जण्यो तेह भणी स० समुद्रपाल इ० एहवो ना० नाम ॥ ४ ॥

मूलः—अह पालियस्स घरणी समुद्दंमि पसुवती ।
अह बालए तहिं जाए समुद्दपालि त्ति नामए ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—ते पंथे चालतां पालीतनी स्त्रीये समुद्रमां पुत्रने जन्म आप्यो ने ते बाळकनुं नाम समुद्रपाळ पाड्युं ॥४॥

मूलः-परीसहा दुविसहा अणेगे सीयन्ति जत्था बहुकायरा नरा ।
से तत्थ पत्ते न वहिज्ज भिक्खू संगामसीसे इव नागराया ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः-तेवा बावीस परीसह समतांपकां घोहीला त्यां एटेक अति कायर नर सीदाय (दुःख पामे) पण समुद्रपाळ मुनी जेम उत्तम हाथी संग्रामे गयोथको डरे नहि तेम उपसर्गथी ते पंडित डरे नहि ॥१७॥

अर्थः-सी० सीत उ० उसन दं० डांस म० ममाना (मच्छर) य० वळी फा० फरस । आ० रोग वि- घणा प्रकारना फु० फरसे दुपदे दे० सरिरने । अ० आक्रंद अण करतो थको त० तिहां दुप उपनेथके अ० दुपअहियासे । र० कर्मरूपणी रज खे० खपावे । पु० पूर्व क० भवना ॥ १८ ॥

मूलः-सीओसिणा दंसमसा य फासा आयङ्का विविहा फुसन्ति देहं ।
अकुक्कुओ तत्थऽहियासएज्जा रयाइं खेवेज्ज पुरे कयाइं ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः-टाढ, ताप, डांस, मच्छर अनेक प्रकारना रोग ए शरीरने विषे आवीने दुःख दीए तेवारे आक्रंद (पोकार) अणकरतो थको पुर्व कृत्य कर्मक्षय करवाने वास्ते खमे ॥ १८ ॥

अर्थः-प० छांडिने रा० राग च० वळी त० तेमज दो० द्वेष। मो० मोह छांडिने च० वळी भि० साधु स० निरंतर वि० विचिक्षण । मे० मेरु पर्वत व्व० जेम वा० वायरेकरी अ० कंपे नहि तेम समुद्रपाळमुनि निश्चळपणे ॥ प० परीसह पमे आ० काछवानीपरे सर्व इंद्री गोपवीने आतम गु० गुप्तथको आपणा आत्माना कीधा शुभ अशुभ भोगवे छे एम समभावे परीसह स० पमे ॥ १९ ॥

जेम सुख भोगवे छे तेम समुद्रपाल सुख भोगवे छे ॥७॥

मूलः—तस्स रूववइं भज्जं पिया आणेइ रूविणिं ।
पासाए कीलए रम्मे देवो दोगुन्दओ जहा ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—ते समुद्रपाळने यौवन प्राप्तवंत जाणी तेना पिताए रूपवंत रुपणी नामे तेने स्त्री परणावी, तेवारे ते समुद्रपाळ वणीक प्रासाद (महेल) ने विषे त्रायत्रींसक देवतानी पेरे क्रीडा करतो हवा ॥७॥

अर्थः—अ० हवे अ० केटलेक क०काले । पा०प्रासादने विषे आ० गोखने विषे ठि० स्थितो रहो हुतो तेणी वेळाए । व० चोरने वांधवाना मं० आभरण करेणना फुलनी माळा गळे घालीने । सो० चोरने वधवा-नी सोभा सहित चोर कीधो छे व० एहवो चोर वधवा योग्य कीधो छे तेहने पा० देषे छे व० चोरने वध करवानी भुमिकाए लेइ जाता देषीने ॥ ८ ॥

मूलः—अह अन्नया कयाइ पासायालोयणट्ठिओ ।
वज्झमण्डणसोभागं वज्झं पासइ वज्झगं ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—केटलेककाळे अन्यदा प्रासादना गोख्यने विषे रहो थको मारवानां चिह्न (गळे कणे-रनी माळा, फुटचो ढोल, बंधने वांधेल विगेरे) सहित चोरने गामनी बहार लइ जातां दीठो ॥ ८ ॥

अर्थः—तं० ते चोरने पा० देषीने सं० वैराग्य उपनो । स० समुद्रपाल इ० इम अ० बोल्यतो हुवो । अ० आश्चर्य अ० अशुभ क० कर्मनुं । नि० छेहडे पा० अशुभ विपाक इ० ए प्रत्यक्ष भोगवे छे ॥ ९ ॥

पाप आश्रव आववानो ठाम टाल्या । अ० ममता रहित अ० परिग्रह रहित || २१ ||

मूलः-अरइरइसहे पहीणसंथवे विरए आयहिए पहाणवं ।
परमट्ठपएहिं चिट्ठई छिन्नसोए अममे अकिंचणे ||२१||

गाथा २१ भावार्थः-असंयमने विषे रती (खुशी) ने संयमने विषे अरती (दीलगीरी) ने ग्रहस्थना परिचय रहित उत्तम संयमवंत पोताना आत्मानो हेतवंत थको आश्रवथी निवृती शोक ममता ने परिग्रहनी तृष्णाने छेदी ज्ञानादीक परमार्थपदने विषे रहे || २१ ||

अर्थः-वि० स्त्रीयादिक रहित ल० उपाश्रय भ० सेवता ता० छकायनी रक्षाना करणहार ता० आपणा आत्माने दूरगति पडता राखे नि० यतिने अर्थे ग्रहस्थ उपाश्रय लिपे नहि तेहवो उपाश्रय समुद्रपाल सेवे तथा रागरहित कर्ममेल लागे नहि अ० बीजादिक रहित इ० बीजा यतिए चि० जे दोष रहित उपाश्रय सेव्या म० मोटा यशना धणीए तेहवा उपाश्रय सेवे ते समुद्रपाल यति का० कायाए करी फा० सहे प० परीसहने || २२ ||

मूलः-विवित्तलयणाइ भएज्ज ताई निरोवलेवाइ असंथडाइं ।
इसीहि चिण्णाइ महायसेहिं काएण फासेज्ज परीसहाइं || २२ ||

गाथा २२ भावार्थः-आत्मानो तथा छकायनो रक्षक एवो मुनि राग बीज प्रमुखने स्त्रीयादिक रहित

मूलः—जहितु मगन्थमहाकिलेसं महन्नमोहं कसिणं भयावहं।
पारियायधम्मं च ऽभिरोयएज्जा वयाणि सीलाणि परीसहे य ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—मोटा क्लेशनुं, मोटा मोहनुं ने मोटा भयनुं कारण एवी लक्ष्मीने स्वजनादिकना संबंधने छांडीने मूळ गुण पंच महाव्रतने उत्तर गुण बावीस परीसह प्रमुखनुं सहेवुं ने प्रवर्ज्या रूप धर्म आत्माने शीखव्यो ने ते धर्मने सेव्यो ॥ ११ ॥

अर्थः—अ० दया च० वळी स० सत्य अ० अदत्तनो त्याग च० वळी । त० तेवार पछे। अबं० अब्रह्मचर्य अ० परिग्रहनो त्याग च०वळी ॥ प० पडिवजीने प० पांच म० महाव्रत । च०आचरे ध०धर्मश्रुत चारित्ररूप । जि० तिर्थंकरनो दं० उपदेश्यो वि० सिधांतनो जाण ॥ १२ ॥

मूलः—अहिंस सच्चं च अतेयणं च तत्तो अबम्भं अपरिग्गहं च ।
पडिवज्जिया पश्च महव्वयाणि चरिज्ज धम्मं जिणदेसियं विदू ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—जीवोनी दया, सत्य बोलवुं, अणदीधेलुं न लेवुं, ब्रह्मचर्य पाळवुं, परिग्रह रहित एवो पंच महाव्रत रूपधर्म सर्वज्ञ तिर्थंकरे कहेलो ते श्रुतने चारित्ररूप धर्म आचर्यो ॥ १२ ॥

अर्थः—स० सर्व भू० जीवने विषे द० दयाए करी अ० परजीवने दुख देखीने कंपे पर जीवने हेतनो करणहार ॥ खं० क्षमाएकरी ख० सर्व वचन खमे सं० संजति बं० ब्रह्मचारी । सा० पाप जो० व्यापार प० वर्जतोथको मुनी ॥ च० विचरे भि० साधु सु० भली स० समाधि करी सहित इ० इंद्रि जेहने ॥ १३ ॥

यादिकना व्यापार रहित अयोगी थइ, मोटो संसाररूप समुद्र तरी ज्यां गये फरी संसारमां न आवे एवी मोक्षनी गतीये समुद्रपाळ मुनि पहोत्यो ? एम सुधर्मास्वामी पोताना जंबु नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबु ! जेम में श्री महावीरदेव स्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम में तुज प्रत्ये कयुं ॥ २४ ॥ इतिश्री उत्तराध्ययनना एकवीसमा अध्ययननो भावार्थ संपुर्ण ॥ २१ ॥ एकवीसमा अध्ययनने विषे स्त्रीयादिक रहित स्थानक सेववो कह्यो अने स्त्रीयादिक सहित स्थानक सेवतां रहनेमिने अवगुण उपन्यो ते रहनेमिए जेम धिर्यपणुं किधुं तेम धिर्यपणुं करवूं ते भणी बावीसमा अध्ययनने विषे रहनेमिनो संबंध कहेछे.

अर्थः-सोरि० सोरि पु०पुर नामा न० नगरने विषे । आ० हतो रा०राजा म० मोटो इ० ऋद्धिवंत । व० वसुदेव इ० एहवो ना० नामे रा० राजाने ल० लक्षणेकरी सं० सहित ॥ १ ॥

मूलः-सोरियपुरंमि नयरे आसि राया महिड्ढिए।
वसुदेवो त्ति नामेणं रायलक्खणसंजुते ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः-सोरीपुर नामना नगरने विषे राजाना लक्षणे युक्त ने मोटो ऋद्धीवंत एवो वसुदेव नामे राजा हतो (अहीं युवराजा समजवो.) ॥ १ ॥

अर्थः-त० तेहनी भ० भार्या दु० बे आ० हती रो० रोहिणी अने दे० देवकी त० तेमज । ता० ते दो०बेना दु० बे पु०पुत्र छे । इ० वलभ छे रा० वलभद्र रोहिणीनो पुत्र के०कृष्णवासुदेव देवकीनो पुत्र ॥२॥

न सव्व सव्वत्थ ऽभिरोयएज्जा न यावि पूयं गरहं च संजए ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थ–पोताना कर्मफल विचारतो संयम पाळे, मिय अनियत्प शब्दादिकने खमे, सर्व वस्तु सर्व स्थानके देखी अभिलाष न करे, तेम पोतानी पुजा तथा मारी निंदा थाय तो सारुं के जेथी मारां कर्म क्षय थाय, एम न इच्छे ॥ १५ ॥

अर्थः–अ० घणा छं० अभिप्राय छे। इ० एह मा० मनुष्यलोकने विषे जे० जे भा० भावथी। सं० तिर्थंकरने छांदे तत्प्रति मवर्ते। भि० समुद्रपाल साधु ॥ भ० भय भे० अत्यंत बिहामणा त० तीहां महाव्रत पडीवज्यीं पछे। उ० उपजे भी० अति रौद्र भय। दि० देवता संबंधिया म० मनुष संबंधीया अ० तेम ति० तिर्यंच संबंधीया भयनो परीसह उपजे ते पमे ॥ १६ ॥

मूलः–अणेगछन्दा इह माणवेहिं जे भावओ संपगरेइ भिक्खू।
भयभेरवा तत्थ उइन्ति भीमा दिव्वा मणुस्सा अदुवा तिरिच्छा ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः–अनेक छंदा एवा मनुष्यना अभिप्रायने जाणीने जे भलीव्रतीवंत साधुने अति भयंकर भय उपजे तेवा मनुष्य तिर्यंच अने देव संबंधी उपसर्ग आवे ॥ १६ ॥

अर्थः–प० परीसह दु० दोहिला अ० घणोस। सी० सीदाय ज० जिहां ब० घणा का० कायर न० नर मनुष्य॥ से० ते समुद्रपाल। त० तिहां प० ते उपसर्ग पामे थके न० न व० बीहे भि० साधु। सं० संग्रामने विषे सी० मस्तके नीर लागे इ० जेम ना० हाथी गुर होय ते नासे नहि तेम समुद्रपालमुनी परीसह उपनेथके नासे नहि ॥१७॥

अर्थः–सो० ते अरि० अरिष्टनेमि ना० नामा उ०वळी । ल०लक्षण साथियादिक स० भलो स्वर कंठ तणे करी सं० सहित अ० एक सहस्रने उपरे आठ । ल० लक्षणनो ध० धरणहार । गो० गोतम गौत्री का० काळा छ० शरिरनी खालडी छे ॥ ५ ॥

मूलः–सो अरिट्ठनेमिनामो उ लक्खणस्सरसंजुओ ।
अट्ठसहस्सलक्खणधरो गोयमो कालगच्छवी ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः–ते अरिष्टनेमी सौर्य गांभीर्य गुणादिकना ने स्वस्ती (साथीयो) प्रमुख एक हजार ने आठ उत्तम लक्षणना धरणहार ने जेनुं गौतम गौत्र ने शरीरनो रंग कृष्णवर्णे हतो ॥ ५ ॥

अर्थः–व० वज्रऋषभनाराच सं०संघयण । स० समचउरससंस्थान झ०माछलिना सरखोउ०उदर पेटछे जेहनो त०ते नेमनाथने काजे रा०राजेमति नामे क०कंन्या । भ०भार्यापणे जा०जाचेछे के०कृष्ण वासुदेव ॥६॥

मूलः–वज्जरिसहसंघयणो समचउरंसो झसोयरो ।
तस्स रायमई कन्नं भज्जं जायइ केसवो ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः–वळी वज्र ऋषभ नाराच संघयणने समचउरससंठाणना धणीने मच्छनीपेरे जेनुं सुंदर (रमणीक) उदर (पेट) ते नेमीश्वरनी स्त्री करवाने माटे श्री कृष्णे (उग्रसेन राजानी पुत्री) राजेमती कन्याने याची ॥६॥

अर्थः–अ० हवे सा० ते रा० राजवर क० कंन्या सु० सुशीला रुडी शीलवंती चा० नीची द्रष्टिए

मूलः-पहाय रागं च तहेव दोसं मोहं च भिक्खू सततं वियक्खणो ।
मेरु व्व वाएण अकम्पमाणो परीसहे आयगुत्ते सहेज्जा ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः-निरंतर विचक्षण एवो मुनि राग, द्वेष, मोहने छांडीने जेम वायुथी मेरु पर्वत कम्पायमान न थाय, तेम आत्माने गोपवी समभावथकी पोतानां कर्मफल जाणीने परीसह खमे ॥ १९ ॥

अर्थः-भि० द्रव्यथी भावथी तत्त्वना रहित ना० नीचो न होय उन्नत रहित । म० महा ऋषी ॥ न० न ता० तरि पू० पूजा ग० निन्दा प० न वांछे मं० संजती मुनी म० ते समुद्रपाल उ० सरलभाव । प० गांठवांत मं० संजती । नि० सम्यग्ज्ञान दर्शन चारित्रना प० पोत मार्ग वि० वरतिवंत उ० पामे ॥ २० ॥

मूलः-अणुन्नए नावणए महेसी न यावि पूयं गरहं च संजए ।
सउज्जुभावं पडिवज्ज संजए निव्वाणमग्गं विरए उवेइ ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः-साधु द्रव्यथी गर्वांत ने भावथी अभिमानादिकथी उंचो न होय, तेम द्रव्ये कुब्जपणे अनुसारे ने भावथी कायर पणेकरीने न होय, वळी पूजाने निन्दा संयमी इच्छे नहि, (सेवीज रीते) समुद्रपाल मुनिए सरल (कपट रहित) भाव अंगीकार कर्यो ने ज्ञान दर्शनादिक निर्वाण मार्ग पामे॥२०॥

अर्थः-अ० संजमने विषे अरति र० असंजमने विषे रति स० ते रति अरति खमे सहे । प० रहित गो० गृहस्थना परिचय । वि० आश्रवथी निवर्त्यो । आ० आत्मा आत्माने हेतु प० प्रधान संजमवंत प० उत्कृष्टो भ० धर्म ने मोक्ष साधवाने अर्थ ज्ञानादिक प० पदार्थने वि० विषे र० । छि० छेद्या सो० मिथ्यात्वादिक शोक

मूलः—सव्वोसहीहिं ण्हविओ कयकोउयमङ्गलो ।
दिव्वजुयलपरिहितो आभरणेहिं विभूसितो ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—ते नेमनाथने समस्त औपधीये स्नान करावी गाल प्रमुखे टपकां ते कौतुकने कपाळमां तील्क करी चोखा प्रमुखनुं चोडवुं ते मंगळकारी उत्तम वस्त्र पहेरावी हार प्रमुख आभरण (घरेणां) थी शोभीत कीधो ॥९॥

अर्थः—म० मातो च० वळी गं० गंधहस्ती वा०कृष्णवासुदेवनो जे० बेतालीस लाख हाथीमांहि वडोरो हाथी आ० ते उपरचढतो सो०सोभेछे अ०अधिक सि०मस्तकनेविषे चृ०चुडामणी मुगटज०जेम शोभेतेम श्रीनेमनाथ शोभेछे॥१०॥

मूलः—मत्तं च गन्धहत्थिं वासुदेवस्स जेट्ठगं ।
आरूढो सोहए अहियं सिरे चूडामणी जहा ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—वासुदेवना बेताळीस लाख हाथी मांही सर्वथी मोटो ए गंध हस्तीना उपरे नेमनाथ बेसवाथी जेम मस्तकने विषे चुडामणी शोभे तेम शोभवा लाग्यो ॥ १० ॥

अर्थः—अ० हवे ऊ० उंचे छ० छत्रेकरी चा० बे पासे चामरे य० करी । सो० शोभनीक दिसे छे ॥ द० जादवने च० समूहे य० करी सो० ते श्री नेमिनाथ स० सर्व प० परिवारे सहित परिवर्यो ॥ ११ ॥

मूलः—अह ऊसिएण छत्तेण चामराहि य सोहिए ।
दसारचक्केण य सो सव्वओ परिवारिओ ॥ ११ ॥

अने आचरीने। ध० दशविध यतिधर्मनो सं० समुह। अ० प्रधान ना० केवलज्ञानना ध० धरणहार ज० यशवंत। भो० उद्योत करे छे सू० सुर्य जेम अ० आकाशने विषे तेम ज्ञाने करी उद्योत करे छे ॥ २३ ॥

मूलः—सन्नाणनाणोवगए महेसी अणुत्तरं चरिउं धम्मसंचयं।
अणुत्तरे नाणधरे जसंसी ओभासई सूरिए वन्तलिक्खे ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः—महा यशवंत एवो समुद्रपाळ महा ऋषि ज्ञानने क्रियाने क्षमादिक दश प्रकारना यती धर्मे करी आकाशने विषे जेम सूर्य उद्योत करे तेवुं उत्तम केवळ (संपूर्ण) ज्ञाननो धरणहार थयो ॥२३॥

अर्थः—दु० बेहु प्रकारे शुभ अशुभ प्रकृति। ख० खपावी य० ने पु० पुन्य पा० पाप नि० गति रहित शैलेसी अवस्थाए कायादिकना व्यापार रहित अजोगी केवली स० सर्व कर्मथी वि० मुकाणा त० तरीने सं० संसार समुद्रनी प० परे म० संसाररुपियो मोटो समुद्र स० समुद्रपाल मुनि अ० वळी संसारमांहि आवे नहि एहवी ग० गति पहोच्यो त्ति० श्री सुधर्मास्वामीए जंबू प्रत्ये कयुं हे जंबू जेम में श्रीमहावीर देव समीपे सांभळयुं हतुं तेम हुं तुज प्रत्ये बे० कहुं छुं ॥ २४ ॥

मूलः—दुविहं खवेऊण य पुण्णपावं निरङ्गणे सव्वओ विप्पमुक्के।
तरित्ता समुद्दं व महाभवोघं समुद्दपाले अपुणागमं गए॥२४॥ त्ति बेमि ॥

॥ इतिश्री समुद्दपालीयं एकविंशं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ २१ ॥

गाथा २४ भावार्थः—घाती, अघाती, पुन्य, पाप एवा बे प्रकारना कर्मक्षय करी शैलेशी अवस्थाए का-

अतिशे घणा दु० दुखी जीवने देखीने ॥ १४ ॥

मूलः—अह सो तत्थ निज्जन्तो दिस्स पाणे भयद्दुए ।
वाडेहिं पञ्जरेहिं च सन्निरुद्धे सुदुक्खिए ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—त्यां तोरणे नेमनाथ जातां वाडाने विषे पशुओने पांजराने विषे पंखीयोने रोकी राखेलां अति दुःखीयां ने मर्णना भयथी गभराएलां एवां प्राणीयोने दीठां ॥ १४ ॥

अर्थः—जी० जीवीतव्यनो ऽ० अंत सं० पाम्या छे एहवा जीवने मं० मांसने अर्थे भ० खावा नि· मते। पा० देखीने से० ते श्रीनेमिनाथ म० महा प्रज्ञावंत । सा० सारथीप्रत्ये इ० एहवुं अ० बोल्ता हुवा ॥१५॥

मूलः—जीवियन्तं तु संपत्ते मंसट्ठा भक्खियव्वए ।
पासित्ता से महापन्ने सारहिं इणमब्बवी ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—अविवेकी पुरुपोए गोरवने विषे मांस भक्षण करवा वास्ते रोकेला एवा प्राणीयोने मरणना समीप पहोंच्या जोइ महा प्रज्ञावंत नेमनाथ ते सारथी प्रत्ये एम कहेता हवा ॥ १५ ॥

अर्थः—क० केहने अ० अर्थे इ० ए प्रत्यक्ष पा० जीव । ए० ए स० सर्व जीव सु० सुखना वांछक । वा० वाड प० पांजरे च० वळी । सं० रुंध्याथका य० वळी अ० रहे छे ॥ १६ ॥

मूलः—कस्स अट्ठा इमे पाणा एते सव्वे सुहेसिणो ।
वाडेहिं पञ्जरेहिं च सन्निरुद्धा य अच्छहिं ॥ १६ ॥

तासिं दोण्हं दुवे पुत्ता इट्ठा रामकेसवा ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः-तेने देवकी ने रोहणी एवी बे स्त्रीयो हती, तेमां रोहणीनो (बळभद्र) बळदेव ने देवकीनो कृष्ण वासुदेव एवा बे पुत्रो हता ॥ २ ॥

अर्थः-सो० सोरिपुरनामा न० नगरने विषे । आ० हुंतो रा० राजा म० महर्द्धिक ॥ स० समुद्र-विजय ना० नामे राजा ते । रा० राजाने ल० लक्षणेकरी सं० सहित छे ॥ ३ ॥

मूलः-सोरियपुरंमि नयरे आसी राया महिड्ढिए ।

समुद्दविजए नामं रायलक्खणसंजुए ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः-सोरीपुर नामना नगरने विषे राजाना लक्षणे युक्त ने महा ऋधीवंत एवो समुद्रविजय नामनो राजा हतो ॥ ३ ॥

अर्थः-त० तेहनी भ० भार्या सि० सिवा ना० नामा । ती० तेहनो पु० पुत्र म० महा य० यशवंत भ० भगवंत अ० अरिष्टनेमी त्ति० वळी । लो० लोकना ना० नाथ द० यतीना ठाकुर ॥ ४ ॥

मूलः-तस्स भज्जा सिवा नाम तीसे पुत्तो महायसो ।

भगवं अरिट्ठनेमि त्ति लोगनाहे दमीसरे ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः-तेनी सीवा नामनी राणी ने तेनो महायशवंत लोकनो नाथ (धणी) ने यतीनो ठाकोर ने उपशमवंतने इंद्रियोने दमन करनार एवो भगवंत अरिष्टनेमी नामे पुत्र हतो ॥ ४ ॥

मं० मुजने ए० ए जीवघात तु० वळी नि० कल्याणकारी । प० परलोकने विषे भं० कल्याणं नही होय ॥ १९॥

मूलः—जइ मज्झ कारणा एए हम्मन्ति सुबहू जिया ।
न मे एयं तु निस्सेसं परलोगे भविस्सई ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः—जो मारा कारणे ए घणां जीवो हणाशे, तो मुजने परलोके कल्याण नहि थाय ॥१९॥

अर्थः सो० ते श्री नेमिनाथ कुं० कुंडल जु० जुगल ये सु० कंदोरा च० प्रमुख म० महा यशवंत । आ० आभरण य० वळी स० सर्व मुगट मस्तकनो वरजीने सा० सारथीने प० दीधा ॥ २० ॥

मूल—सो कुण्डलाण जुयलं सुत्तगं च महायसो ।
आभरणाणि य सव्वाणि सारहिस्स पणामए ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः ते महा यशवंत नेमीनाथे कुंडलनुं जोडुं ने कंदोरा प्रमुख सर्व आभ्रण सारथीने आपी दीधां ॥२०॥

अर्थः—म० मननो प० परिणाम य० वळी क० चारित्र लेवानो कीधो श्रीनेमीनाथे एक वरस लगे दान दीधुं । दे० देवता लोकांतिकादिक य० वळी ज० जेम आववानी विधीछे तेम अनुक्रमे स० मनुष्य लोकमां उतर्या । स० सर्व रुद्धि सहित स० परखदा सहित । नि० दिक्षानो महोत्सव त० ते श्रीनेमीनाथनो का० करवा निमित्ते जे० जे आव्या ॥२१॥

मूलः—मणपरिणामे य कए देवा य जहोइयं समोइण्णा ।
सव्वड्ढीइ सपरिसा निक्खमणं तस्स काउं जे ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः—नेमनाथे ज्यारे आवी चारित्र लेवानुं मन कर्युं, त्यारे सर्व ऋद्धिये ने परिवारे

सीनापा प० मणी ने सरखी ए० शरिरनुं तेज कांति छे ॥ ७ ॥

मूलः—अह सा रायवरकन्ना सुसीला चारुपेहणी ।

सव्वलक्खणसंपन्ना विज्जुसोयामणिप्पभा ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—ते राजेमती कन्या ते भलो (नीची) द्रष्टीयादिक, दुष्ट सीयोना दोष रहित ने शिणक (प्रसन्नर्ण) प्रमुख सदा आचारनी धरणहारी ने सर्व स्त्रीनां लक्षणे युक्त ने जेनां शरीरनी प्रभा सौदामीनी सरखीने विजळीनीपेरे उद्योतकारी हती ॥ ७ ॥

अर्थः—अ० हवे आ० बोल्यो ज० पिता नी० ते राजेमतिनो । वा० वासुदेव म० महर्द्धिक प्रते । इ० इहां जो ग० आवे कु० कुमार जा० जो मे० ते कं० कन्या द० देउ । अहं० हुं ॥ ८ ॥

मूलः—अहाह जणओ तीसे वासुदेव महिड्ढियं ।

इहागच्छऊ कुमरो जा से कन्नं दलामहं ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—राजेमतीनी मागणी करवाथी ते कन्यानो पिता उग्रसेन राजा कहेतो हवो के जो मोटी ऋद्धीवंत वासुदेव तथा कुमार नेमनाथ अहिं आवे तो तेने कन्या आपुं. ॥ ८ ॥

अर्थः—स० सर्व उ० ऋद्धि वृद्धि जय विजय औषधी करी ण्ह० नहवराव्यो क० किया को० कौतुक म० शो प्रमुख मगळमांहि मुहीने मंगळ कीधा दि० प्रधान जु० वस्त्र प० पहेर्यां आ० हारादिक आभरणेकरी वि० विभूषीत कीधा श्री नेमनाथ ॥ ९ ॥

वरदत्त, ए सर्व मळी एक हजार पुरुष संघाते, चित्रा नक्षत्रे ते नेमीनाथप्रभू घरथी नीकल्या ॥ २३ ॥

अर्थः—अ० हवे सीवीकाथी उतर्या पछे से० ते श्री नेमनाथ सु० सुगंध ग० गंधे करी। तु० सीघ्र म० सुकुमाल कुं० खीटलीने आकारे वांका वल्याछे केस ते। स० आपणे हाथे करी लु० लोच करेछे के० केसनुं। पं० पांच मु० मुष्टि करी श्री नेमनाथे लोच करी दिक्षा लीधी स० समाधिवंत मज्ञाए ॥ २४ ॥

मूलः—अह से सुगन्धगन्धिए तुरियं मउकुञ्चिए।
सयमेव लुञ्चई केसे पञ्चमुट्ठीहिं समाहिओ ॥ २४ ॥

गाथा२४ भावार्थः—हवे नेमनाथप्रभु शीवीकाथी उतर्या पछीजे सुगंधेकरी सहित अने सुकोमळने खीटलीने खींतिने आकारे वांकावळेला एवा केशनुं पोताने हाथेज सीघ्रपणे पंचमुष्टीये लुंचन (लोच) करी समाधीवंतथका दीक्षा लीधी२४

अर्थः—वा०कृष्ण वासुदेव य० एम णं० वळी भ० भणे कहेछे। लु० लोच कीधा भणी लुप्त के० केस जि० जितेंद्रि प्रते। इ० वांछित। म० मनोरथ पहुचवा मोक्षरूप तु० उतावलो। पा० पामज्यो तं० ते द०यतीना ठाकुरनाथ॥२५॥

मूलः—वासुदेवो य णं भणइ लुत्तकेसं जिइन्दियं।
इच्छियमणोहरं तुरियं पावेसू तं दमीसरा ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः—लुंचनकेशीने जीतेंद्रीय प्रत्ये कृष्णवासुदेव एम कहेता हवा के ? हे यतीना ठाकुर मोक्ष पहोचवारूप इच्छीत मनोरथ उतावळो पामजे ??? ॥ २५ ॥

अर्थः-च० च्यार प्रकारनी से० सेन्या र० रचने करी सोभे छे । ज० जेम अनुक्रमे रनि सोहा तेम रची छे, हाथी तिहां एकत्था हाथीनी अणीका १ एम घोडानी अणीका २ । एम रथनी अणीका ३ एम पायदलना अणीका ४ ॥ तु० वाजित्रने सं० शब्देकरी दि० प्रधान शब्देकरी ग० आकाश फु० फरस्यो छे ॥१२॥

मूलः—चउरङ्गिणीए सेनाए रइयाए जहक्कमं ।
तुरियाण सन्निनाएण दिव्वेण गगणंफुसे ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—हस्ती, घोडा, रथ ने पायक एवी चार प्रकारनी सेन्याने गणगारी अनुक्रमे योग्य रस्ते स्थापी ने उत्तम वाजींत्रनी धुनी (अवाज) थी आकाश पुर्यो ॥ १२ ॥

अर्थः-ए० एहवी पुर्वोक्त इ० ऋद्धिए करी । जु० शरीरनी कांती उ० उत्तमे प० करी । नि० आपणा पोताना । भ० भवनथी नि० नीकल्यो । वि० यादवमांहि पु० प्रधान पुरुष श्री नेमीनाथ ॥ १३ ॥

मूलः—एयारिसाए इड्ढीए जुतीए उत्तमाइ य ।
नियगाओ भवणाओ निज्जाओ वण्हिपुङ्गवो ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—उत्तम शरीरनी कांती ने एवी पुर्वोक्त ऋद्धीये करी उत्तम यादव पोताना भूवन थकी नीकल्यो ॥ १३ ॥

अर्थः—अ० हवे तेवार पछी सो० ते श्री नेमिनाथ न० तिहां नि० जाताथका । दि० देखीने पा० मृगादिक जीवने भ० भयभ्रांत वा० वाडामांहि राखवेकरी पं० पांजरे प० करी । स० अतिशे कंप्या छे सु०

गाथा ३३ भावार्थः—ते राजेमती गीरनार पर्वते जतीथकी वचे वरसादे करी भीजाणी ने वरसाद वरसवाथी अंधकार थयो तेवारे गुफानी मध्ये जइने रही ॥ ३३ ॥

अर्थः—ची० वस्त्र वि० विस्तारेछे मोकळा करेछे सुकवेछे ज० जेम जा० जन्मथकी होय त्ति० तेहवी नागी पा० देखीन र० रहनेमी भ० भग्नचित्त थयो प० अंधकार हुइ तिहां पहिलु न दिसे ते भणी पछे दि० दीठो य० वळी ती० तेणी साध्वीए वि० पण ॥ ३४ ॥

मूलः—चीवराइं विसारन्ति जहा जाय त्ति पासिया ।
रहनमी भग्गचित्तो पच्छा दिट्ठो य तीइ वि ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थः—ज्यां अंधारुं होय त्यां प्रथम देखाय नहि तेथी त्यां राजेमती वस्त्र मोकळां करी सुकवती हवी, तेवारे नग्न वस्ते होय तेवी नग्न जोइने रहनेमीनुं भग्न चित्त थयुं ? अने पछीथी साध्वीए त्यां यतीने दीठो ॥३४॥

अर्थः—भी० बीहनी य० वळी सा० ते राजेमती त० ते गुफामांहे द० देखीने । ए० एकांत स्थानके सं० संयत त० ते रहनेमीने देखीने बा० बाहाए भुजाए करी का० कायाने मर्कटबंध स्तन उपरे सं० ढांकती । वे० कांपती शियलना भंगना भयथी नि० बेठी राजेमती ॥ ३५ ॥

मूलः—भीया य सा तहिं दट्ठुं एगन्ते संजयं तयं ।
बाहाहिं काउ संगोप्फं वेवमाणी निसीयई ॥ ३५ ॥

गाथा १६ भावार्थः—अहो सारथी ? ए विचारा गरीब जीवो सर्व सुखना इच्छीत तेने शुं करवा ए वाडामां तथा पांजराने विषे रुंधी राखेल्या छे ॥ १६ ॥

अर्थः—अ० हवे सा० सारथी न० श्रीनेमीनाथ पुछे तेवार पछी भ० कहेछे । ए० ए भ० शोभनीक मृगादिक उ० वळी पा० जीवने । तु० तुम्हारा वि० विवाहना क० कार्यने विषे ॥ भो० जमाडवाने अर्थे व० घणा ज० लोकने ॥१७॥

मूलः—अह सारही तओ भणइ एए भद्दा उ पाणिणो ।
तुज्झं विवाहकज्जंमि भोयावेउं बहुं जणं ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—तेवारे सारथी कहेतो हवो के ए शोभनीक प्राणीयो तमारा विवाहना कार्यने विषे घणा लोकोने जमाडवाने वास्ते रुंध्यां छे ॥ १७ ॥

अर्थः—सो० सांभलीने त० ते सारथीनो ते श्रीनेमीनाथ व० वचन ब० घणा पा० जीवनुं वि० विनाशकारी व० वचन सांभळीने चि० चिंतवे से० ते म० महा प्रज्ञावंत सा० दया सहित जि० जीवने विषे हि० हेतुओ ॥१८॥

मूलः—सोऊण तस्स वयणं बहुपाणिविणासणं ।
चिन्तेइ से महापन्नो साणुक्कोसो जिए हिओ ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः—घणा जीवोनो विनाश रुप सारथीने समीपे वचन सांभळीने ते जीवोनी करुणा सहित महा प्रज्ञावंत चिंतवतो हवो ॥ १८ ॥

अर्थः—ज० जो म० माहरे का० काजे ए० ए । ह० हणाने सु० अति व० घणा जि० जीव । न० नहि

दु० दुर्लभछे भु० भुक्तभोगी थइने पु० तेवार प० पछी जि० जिन म० मार्ग च० आपण वे आचरशुं ॥ ३८ ॥

मूलः—एहि ता भुञ्जिमो भोए माणुस्सं खु सुदुल्लहं ।
भुत्तभोगी पुणो पच्छा जिणमग्गं चरिस्समो ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थः—निश्चे मनुष्यनो भव दुर्लभ छे । माटे तुं आव ? पहेलां आपण वे भोग भोगवीए ? अने पछी भुक्तभोगी थइने वृद्धावस्थाए आपण वे जीनमार्ग आचरीशुं ॥ ३८ ॥

अर्थः—द० देखीने र० रहनेमीने तं० ते भ० भांगो जो० संयमनो व्यापार प० स्त्रीने परीसहे जीत्यो रा० राजेमती अ० असंभ्रांत त्रास रहित हुइ अ० आपणो पोतानो शरिर सं० वस्त्रे करी ढांक्युं तं० ते गुफा मांहि ॥३९॥

मूलः— दट्ठूण रहनेमिं तं भग्गुज्जोयपराजियं ।
राईमई असम्भन्ता अप्पाणं संवरे तहिं ॥ ३९ ॥

गाथा ३९ भावार्थः—स्त्रीने परीसहे जीतेलो ने संयम व्यापारथी भांगेलो एवा रहनेमीने देखीने राजेमती भय अने त्रास रहित थइ अने ते गुफामांही पोतानुं शरीर वस्त्रे करी ढांक्युं ॥ ३९ ॥

अर्थः—अ० हवे तेवार पछी सा० ते रा० राजेमती राजवर क० कन्या ॥ सु० निश्चल नि० अभिग्रह विशेष व्व० मुल गुणने विषे जा० जाति कु० कुल च० वली सी० शीलने च० वली र० राखती रक्षा करती थकी त० ते रहनेमी प्रत्ये व० बोलती हवी राजेमती साध्वी ॥ ४० ॥

मूलः—अह सा रायवरकन्ना सुट्ठिया नियमव्वए ।
जाई कुलं च सीलं च रक्खमाणी तयं वदे ॥ ४० ॥

करी सहित भगवंतनी महीमा करवाने वास्ते लोकांतिक प्रमुख देवता अनुक्रमे मनुष्यलोके उतर्या ॥ २१ ॥

अर्थः—दे० देवता म० मनुष्य प० परिवर्यो । सी० सीबीका र० रतनमाला तेहने विषे त० तेवार पछे स० बेठो । नि० निकलीने बा० द्वारका नगरीथी रे० रेवत पर्वतने विषे ठि० रह्या भ० भगवंत ॥२२॥

मूलः—देवमणुस्सपरिवुडो सीयारयणं तओ समरूढो ।
निक्खमिय बारगाओ रेवययंमि ट्ठिओ भगवं ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—देवताने मनुष्ये करी परवर्या थको रतननी सीबका (पालखी) ए बेशी द्वारिका नगरीथी नीकली रेवंत (गीरनार) पर्वते भगवंत नेमीनाथ रह्या ॥ २२ ॥

अर्थः—उ० उद्यानमांहि सं० पहुता गया । ओ० उतर्या उ० उत्तम सी० सीबीका पालखीथी । सा० एक सहस्र राजकुमार सहित । प० परिवर्या ॥ अ० हवे नि० दिक्षा लेवाने भावे घरथी निकल्या उ० वली । चि० चित्रा नक्षत्रने जोगे चंद्रमा वर्ततो हतो तेवारे ॥ २३ ॥

मूलः—उज्जाणं संपत्तो ओइण्णो उत्तमाउ सीयाओ ।
साहस्सीइ परिवुडो अह निक्खमई उ चित्ताहिं ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः—उद्याने पहोच्यो त्यां देवकृत शीबकाथी उतरीने, श्रीकृष्णजीना आठ पुत्रो, बळदेवजीना ७२ पुत्रो, श्रीकृष्णजीना ५६२ भाइओ, उग्रसेन राजाना आठ पुत्रो, नेमनाथना २८ भाइओ देवसेनमुनि प्रमुख १०० ने २१० यादवना पुत्रो, आठ मोटा राजा, एक अक्षोभ, बीजो तेनो पुत्र, ने त्रीजो

दु० दुर्लभछे भु० भुक्तभोगी थइने पु० तेवार प० पछी जि० जिन म० मार्ग च० आपण वे आचरशुं ॥ ३८ ॥

मूलः—एहि ता भुञ्जिमो भोए माणुस्सं खु सुदुल्लहं ।
भुत्तभोगी पुणो पच्छा जिणमग्गं चरिस्समो ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थः—निश्चे मनुष्यनो भव दुर्लभ छे । माटे तुं आव ? पहेलां आपण वे भोग भोगवीए ? अने पछी भुक्तभोगी थइने वृद्धावस्थाए आपण वे जीनमार्ग आचरीशुं ॥ ३८ ॥

अर्थः—द०देखीने र०रहनेमीने तं०ते भ०भांगो जो० संयमनो व्यापार प० स्त्रीने परीसहे जीत्यो रा०राजेमती अ० असंभ्रांत त्रास रहित हुइ अ० आपणो पोतानो शरिर सं० वस्त्रे करी ढांक्युं तं० ते गुफा मांहि ॥३९॥

मूलः—दट्ठूण रहनेमिं तं भग्गुज्जोयपराजियं ।
राईमई असम्भन्ता अप्पाणं संवरे तहिं ॥ ३९ ॥

गाथा ३९ भावार्थः—स्त्रीने परीसहे जीतेलो ने संयम व्यापारथी भांगेलो एवा रहनेमीने देखीने राजेमती भय अने त्रास रहित थइ अने ते गुफामांही पोतानुं शरीर वस्त्रे करी ढांक्युं ॥ ३९ ॥

अर्थः—अ० हवे तेवार पछी सा० ते रा० राजेमती राजवर क० कन्या ॥ सु० निश्चल नि० अभिग्रह विशेष व्व० मुल गुणने विषे जा० जाति कु० कुल च० वली सी० शीलने च० वली र० राखती रक्षा करती थकी त० ते रहनेमी मत्ये च० बोलती हवी राजेमती साध्वी ॥ ४० ॥

[illegible] निग्गमपण ।

समाएकरी मु० निर्लोभ करी । व० वृद्धिवंता भ० थाजो ॥ २६ ॥

मूल:—नाणेण दंसणेणं च चरित्तेण तहेव य ।
खन्तीए मुत्तीए वड्डमाणो भवाहि य ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः—ज्ञानेकरी, दर्शनेकरी, चारित्रेकरी, तेमज क्षमायेकरी, निर्लोभताएकरी वृद्धीवंत थजे ॥२६॥

अर्थः-ए० एणीपरे ते० ते रा० बलभद्र के० कृष्ण वासुदेव द० दस दसार यादव य० प्रमुख ब० घणा ज० लोक अ० अरिष्टनेमीने वं० वांदिने नमस्कार करीने अ० पाछा वल्या वा० द्वारिका नगरी नगरी मध्ये आव्या ॥२७॥

मूल:—एवं ते रामकेसवा दसारा य बहू जणा ।
अरिट्ठणेमिं वन्दित्ता अभिगया बारगापुरिं ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः—एणीपरे बलभद्र ने कृष्ण वासुदेव दश दशार प्रमुख यादव तथा घणा लोक भगवान् नेमीनाथने वांदीने द्वारका नगरीए पाछा आव्या ॥ २७ ॥

अर्थः—सो० सांभळीने रा० राजाना कं० कन्या । प० प्रवर्ज्या लीधी सा० ते जि० जिननी उ० वळी । नी० हास्यरहित य० वळी नि० आनंदरहित हुइ । सो० सोगकरी उ० वळी स० मुर्छाणी मुर्छावंत हुइ ॥ २८ ॥

मूल:—सोऊण रायकन्ना पव्वज्जं सा जिणस्स उ ।
नीहासा य निराणन्दा सोगेण उ समुत्थया ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः—नेमीनाथ भगवंते प्रवज्या लीधी, ते राज वरकन्या (राजेमती कन्या) ए सांभ-

दु० दुर्लभछे भु० भुक्तभोगी थइने पु० तेवार प० पछी जि० जिन म० मार्ग च० आपण वे आचरशुं ॥ ३८ ॥

मूलः—एहि ता भुञ्जिमो भोए माणुस्सं खु सुदुल्लहं ।
भुत्तभोगी पुणो पच्छा जिणमग्गं चरिस्समो ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थः—निश्चे मनुष्यनो भव दुर्लभ छे । माटे तुं आव ? पहेलां आपण वे भोग भोगवीए ? अने पछी भुक्तभोगी थइने वृद्धावस्थाए आपण वे जीनमार्ग आचरीशुं ॥ ३८ ॥

अर्थः—द०देखीने र०रहनेमीने तं०ते भ०भांगो जो० संयमनो व्यापार प० स्त्रीने परीसहे जील्यो रा०राजेमती अ० असंभ्रांत त्रास रहित हुइ अ० आपणो पोतानो शरिर सं० वस्त्रे करी ढांक्युं तं० ते गुफा मांहि ॥३९॥

मूलः— दट्ठूण रहनेमिं तं भग्गुज्जोयपराजियं ।
राईमई असम्भन्ता अप्पाणं संवरे तहिं ॥ ३९ ॥

गाथा ३९ भावार्थः—स्त्रीने परीसहे जीतेलो ने संयम व्यापारथी भांगेलो एवा रहनेमीने देखीने राजेमती भय अने त्रास रहित थइ अने ते गुफामांही पोतानुं शरीर वस्त्रे करी ढांक्युं ॥ ३९ ॥

अर्थः—अ० हवे तेवार पछी सा० ते रा० राजेमती राजवर क० कन्या ॥ सु० निश्चल नि० अभिग्रह विशेष व्व० मुल गुणने विषे जा० जाति कु० कुल च० वळी सी० शीलने च० वळी र० राखती रक्षा करती थकी त० ते रहनेमी प्रत्ये व० बोलती हवी राजेमती साध्वी ॥ ४० ॥

... भगना भय थकी कांपता ... स्तन उपर बे भुजाथे मर्कट बंध करी बेठी ॥ ३५ ॥

अर्थः-अ० हवे तेवार पछी । सो० ते वि० वळी रा० राजपुत्र रहनेमी । स० समुद्रविजयनो अं० अंगजातक ॥ भी० बीहनी प० कांपती राजेमतीने द० देखीने ॥ इ० एहवा व० वचनने उ० बोल्यो ॥३६॥

मूलः-अह सो वि रायपुत्तो समुद्दविजयङ्गओ ।
भीयं पवेइयं दट्ठुं इमं वक्कं उदाहरे ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ भावार्थः-हवे तेवार पछी समुद्रविजयनो अंगजात राजपुत्र रहनेमी राजेमतीने कांपती (धुजती) देखीने एवुं वचन बोल्यो ॥ ३६ ॥

अर्थः-र० रहनेमी अ० हुंछुं भ० हे कल्याणकारिणी सु० हे रुपवंती चा० मनोहर भा० बोलणहारी म० मुजने भ० तुं भजे सेवे भादरे सु० हे भला शरिरनी धणीयाणी न०न ते० तुजने पी०पीडा भ० होय ॥३७॥

मूलः-रहनेमी अहं भद्दे सुरूवे चारुभासिणि ।
ममं भयाहि सुयणु न ते पीला भविस्सई ॥ ३७ ॥

गाथा ३७ भावार्थः-हे भद्रे! (कल्याणकारीणी) हे रुपवंती ? हे मनोहरनी बोलनारी ? हे भला शरीरनी धणियाणी ? तुं मुजने भज्य! सेव्य! आदर्य ? मारुं शरीर पण भलुं छे अने मुज थकी तुं भय मत पामे! जे मारा थकी तने पीडा नहि होय ? ॥ ३७ ॥

अर्थः-ए० आव ता० पहेला मु० आपणे बे भोगवीए भो०भोग मा० मनुष्यपणुं ख० निश्चे

[illegible] आइ कुल [illegible] ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः—वेवार पछी ते गजवर कन्या राजेमती कुल गुणने अभीवडने तिरि निश्चल थकी सती रूडने शीयलनुं रक्षण करती थकी रहनेमी प्रत्ये एम बोली ॥ ४० ॥

अर्थः—ज० जो सि० तुं छे रू० रूपकरी वे० वैश्रमण देवना सरिखो । ल० लीलायकरी न० नल कु० कुबेर देवना जो तुं होय । त० तोहि अ० पण ते० तुजने न० न इ० वांछुं ज० जो सि० तुं छे स० साक्षात् पु० शक्रेन्द्र ॥ ४१ ॥

मूलः—जइ सि रूवेण वेसमणो ललिएण नलकूबरो ।

तहा वि ते न इच्छामि जइ सि सक्खं पुरन्दरो ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थः—जो तुं रूपे करी धनद देव होय । अने जो तुं लीलाये करी नल कुबेर देवता होय, अने जो तुं साक्षात् शक्रेन्द्र होय तो पण तुजने न इच्छुं ॥ ४१ ॥

अर्थः—प० प्रवेश करे ज० बळती जो० अग्निप्रति । धू० धूमाडासहित । दु० दुराश्रय । ने० न वांछे । व० वम्युं भु० भोगवने । कु० कुलनेविषे जा० उपन्या जे सर्प । अ० अगंधन कुलना ॥ ४१अ ॥

मूलः—पक्खन्दे जलियं जोइं धूमकेउं दुरासयं ।

नेच्छन्ति वन्तयं भुत्तुं कुले जाया अगन्धणे ॥४१॥ [अ]

गाथा ४१अ भावार्थः—अगंधन कुलने विषे उत्पन्न थयेला जे सर्पो ते धूमाडा सहित एवी भयंकर अग्निज्वाला प्रतिने विषे प्रवेश करे पण वम्युं विष भोगवता नथी ॥ ४१अ ॥

मूलः—कोहं माणं निगिण्हित्ता मायं लोभं च सव्वसो ।
इन्दियाइं वसे काऊ अप्पाणं उवसंहरे ॥ ४५ ॥ [अ]

गाथा ४५ अ भावार्थः—हे रहनेमी ? क्रोध मान माया लोभने जीती पांच इंद्रियोने वश करीने तारा आत्माने कामभोगथी पाछो वाळ ॥ ४५ अ ॥

अर्थः—ती० ते राजेमतीना सो० ते रहनेमी व० वचन सो० सांभळीने सं० साधवीना वचन । मु० भला भा० भाख्या वचन अ० अंकुशे करी ज० जेम ना० हाथी अंकुशथी आपणे पोताने स्थानके निश्चल होय तेम रहनेमीरुपीओ हाथी विषयरुप उन्मार्गथी राजेमतीरुप मावते । धर्मरुपिया स्थानके आण्यो ध० धर्मनेविषे रहनेमी सं० निश्चल स्थिर रह्यो ॥ ४६ ॥

मूलः—तीसे सो वयणं मोच्चा मंजताए सुभासियं ।
अङ्कुसेण जहा नागो धम्मे संपडिवाइओ ॥ ४६ ॥

गाथा ४६ भावार्थः—रहनेमीए राजेमती साध्वीना सुभाषीत वचन सांभळवाथी जेम उन्मत हाथी उवट रस्ते जतो होय तेने महावत अंकुशथी वश करीने स्थंभने विषे बांधे, तेम रहनेमीरुपी उन्मत्त हाथी अने राजेमतीरुप महावतने भगवंतना वचनरुप अंकुशे करीने असंयमरुप उवट मार्ग जतो राखीने धर्मरुपी स्थंभने विषे लावीने बांध्यो ॥४६॥

अर्थः—म० मनगुप्त व० वचन गु० गुप्त । का० कायगुप्त जि० जितेंद्रि हुओ । सा० चारित्रने विषे [illegible] ॥४७॥

[illegible] जी० [illegible] हुओ रहनेमी मुनिश्वर ॥४७॥

जाइ कुले च माल न स्वयमाणा तथ वदि ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः-तेवार पछी ते गमवर कन्या राजेमती मुळ गुणने अभीरहने विषे निश्चल थई

नारी कुळने शीयळनुं रक्षण करती थकी रहनेमी प्रत्ये एम बोली ॥ ४० ॥

अर्थः-ज० जो जि० तुं छे रू० रूपेकरी वे० वैश्रमण देवता सरिखो । ल० लीलायेकरी न० नल कु० कुबेर

देवता जो तुं होय । त० तोहि अ० पण ते० तुजने न० न इ० वांछुं ज० जो सि० तुं छे स० प्रत्यक्ष पु० शक्रेंद्र ॥४१॥

मूलः—जइ सि रूवेण वेसमणो ललिएण नलकूबरो ।

तहा वि ते न इच्छामि जइ सि सक्खं पुरन्दरो ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थः-जो तुं रूपे करी धनंद देव होय ! अने जो तुं लिलाये करी नळ कुबेर देवता

होय, अने जो तुं प्रत्यक्ष शक्रेंद्र होय तो पण तुजने न इच्छुं ॥ ४१ ॥

अर्थः-प० प्रवेश करे ज० बळती जो० अग्निमांहि । धू० धूमाडासहित । दु० दुराध्य । ने० न वांछे ।

व० वम्युं भु० भोगवे । कु० कुळनेविषे जा० उपन्या जे सर्प । अं० अगंधन कुळना ॥ ४१अ ॥

मूलः—पक्खन्दे जलियं जोइं धूमकेउं दुरासयं ।

नेच्छन्ति वन्तयं भुत्तं कुले जाया अगन्धणे ॥४१॥ [अ]

गाथा ४१अ भावार्थः-अगंधन कुळने विषे उपन्न थयेला जे सर्पो ते धुंवाडा सहित एवी भयंकर

जाज्वल्यमान अग्निने विषे प्रवेश करे पण वम्युं विष भोगववा नवांछे ॥ ४१अ ॥

॥ इति रहनेमिज्जं द्वाविंशं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ २२ ॥

गाथा ४९ भावार्थः-रहनेमीए जेम विषयनी वांछा निवर्तावी पुरुषमांही उत्तम पुरुष थया तेम जे बुद्धिवंत तत्वने शास्त्रना जाण होय, ते विषयथी मन निवर्तावे ॥ ४९ ॥ एम सुधर्मस्वामी पोताना जंबू नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू ! जेम में श्री महावीरदेवस्वामीनी समीपे सांभळयुं हतुं तेम में तुंज प्रत्ये कह्युं. इतिश्री रहनेमीनुं बावीसमुं अध्ययन संपूर्ण थयुं ॥२२॥ बावीशमा अध्ययनने विषे जेम रहनेमीए धैर्यपणुं धारण कर्युं, तेम बीजाए पण धैर्यपणुं धारण करवुं, ते धैर्यपणुं तो संशय टाळवाथी थाय, ते माटे २३ मां अध्ययनने विषे केशी गौतमे शिष्योना संशय टाळ्या ते उदाहरण कहे छे.

अर्थः-जि० रागद्वेष जीत्या भणी जिन पा० पार्श्वनाथ इ० एहवो ना० नाम छे जेहनो । अ० शक्रें-द्रादिकने पुजवा योग्य लो० लोकना पू० पूजनीक सं० तत्वनो जाण अ० आत्माछे जेहनो य० वळी स० सर्व पदार्थना जाण । ध० धर्मरूपिया । ति० तिर्थना करणहार जि० जिन केवली ॥ १ ॥

मूलः-जिणे पासे त्ति नामेण अरहा लोगपूइओ ।
संबुद्धप्पा य सव्वन्नू धम्मतित्थयरे जिणे ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः-जेनो आत्मा सर्व पदार्थ अने तत्वनो जाणने कर्मरूपीया वेरीने जीतनार धर्मरूपि

या तीर्थना करनार ने लोकना पुजनीकने रागद्वेषना जीतनार एवा सर्वज्ञ पार्श्वनाथ नाम अरिहंत ॥ १ ॥

जाइ कुल च माल न रक्खमाण। तय ५८ ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः-नेवार पछी ते राजवर कन्या राजेमती कुळ गुणने अभीग्रहने विषे निश्चल थकी जानी कुळने शीयळनुं रक्षण करनी थकी रहनेमी प्रत्ये एम बोली ॥ ४० ॥

अर्थः-ज० जो सि० तुं छे रु० रुपेकरी वे० वैश्रमण देवता सरिसो । ल० लीलाएकरी न० नल कु० कुबेर देवता जो तुं होय । त० तोहि अ० पण ते० तुजने न० न इ० वांछुं ज० जो सि० तुं छे स० प्रत्यक्ष पु० शक्रेंद्र ॥४१॥

मूलः—जइ मि रूवेण वेसमणो ललिएण नलकूवरो ।

तहा वि ते न इच्छामि जइ सि सक्खं पुरन्दरो ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थः-जो तुं रुपे करी धनंद देव होय ! अने जो तुं लिलाये करी नळ कुबेर देवता होय, अने जो तुं प्रत्यक्ष शक्रेंद्र होय तो पण तुजने न इच्छुं ॥ ४१ ॥

अर्थः-प० प्रवेश करे ज० बळती जो० अग्निमांहि । धू० धूमाडासहित । दु० दुराध्य। ने० न वांछे । व० वम्युं भु० भोगवे । कु० कुळनेविषे जा० उपन्या जे सर्प । अं० अगंधन कुळना ॥ ४१अ ॥

मूलः—पक्खन्दे जलियं जोइं धूमकेउं दुरासयं ।

नेच्छन्ति वन्तयं भुत्तं कुले जाया अगन्धणे ॥४१॥ [अ]

गाथा ४१अ भावार्थः—अगंधन कुळने विषे उत्पन थयेला जे सर्पो ते धुंवाडा सहित एवी भयंकर जाज्वल्यमान अग्निने विषे प्रवेश करे पण वम्यु विष भोगववा नवांछे ॥ ४१अ ॥

गाथा ४ भावार्थः—ते सावथिं नगरिये तिंदुक नामे उद्यानने विषे जीवरहित उपाश्रयने तृणादिकनो संथारो त्यां वासो रह्या ॥ ४ ॥

अर्थः—अ० हवे ते० तेणेज का० काळनेविषे ध० धर्मरुपिया ति० तिर्थना करणहारा जि० रागादिक जीत्या ते भणी जिन वीतराग भ० भगवंत व० वर्धमान इ० एहवुं नाम स० सर्व लो० लोक मांहि वि० प्रसिद्ध छे ॥ ५ ॥

मूलः—अह तेणेव कालेणं धम्मतित्थयरे जिणे ।
भगवं वद्धमाणो त्ति सव्वलोगम्मि विस्सुए ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—हवे तेज काळने विषे धर्मरुप तिर्थना करनार ने राग द्वेषने जीतनार ने सर्व लोक मांही प्रसिद्ध एवा भगवंत वर्द्धमानस्वामी ॥ ५ ॥

अर्थः—त० तेहनो लो० सर्व वस्तु अलोकादिकने प० दिवानी परे प्रकासना करणहारनो आ० हुओ सी० शिष्य म० महा यसवंत भ० भगवंत गो० गौतम ना० इंद्रभूति नामे वि० ज्ञान अने च० चारित्रना पा० पारगामी ॥६॥

मूलः—तस्स लोगपईवस्स आसि सीसे महायसे ।
भगवं गोयमे नामं विज्जाचरणपारए ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—लोकालोक सर्व वस्तु दीवानीपरे प्रकाशना करणहार तेवा वर्द्धमान भगवंतनो शिष्य जे ज्ञान ने चारित्रनो पारगामी ने तपस्वी महा यशवंत एवो गौतम नामे साधु हतो ॥ ६ ॥

अर्थः—बा० बार अं० अंगना वि० जाण बु० छोदना योग्य अने तत्वना जाण सी० सीष्यनां सं० समुदाय तेणे करी स० [illegible] सावथी नगरियें आ० आव्या मुनी ॥७॥

...समुद्रमां ... आ० आत्मा भ० थाशे ताहरो ॥ ४४ ॥

अर्थः—म० ... [illegible]

मूल:—जई तं काहिसि भावं जा जा दिच्छसि नारिओ ।
वायाइद्धो व हढो अट्ठिअप्पा भविस्ससि ॥ ४४ ॥

गाथा ४४ भावार्थः—जे जे स्त्रीयोने तुं देखीश ? त्यां तुं जो कामभोगनी वांछारूप भाव करीश ? तो जेम समुद्रने किनारे हड नामा वृक्ष पणे पवने हलाव्युं थकुं उखडीने समुद्रमां हेराफेरा थाय ? तेम तुं अस्थीर आत्मावंत थइश ॥ ४४ ॥

अर्थः—गो० जेम गोवाल लाकडीनो धणी पण गायनो धणी नहीं भं० भंडारी वा० वळी ज० जेम त० ते द्र० द्रव्य अ० न होय धणी ठाकोर ए० एणीपरे अ० धणी नहीं तं० तु पि० पण सा० चारित्रनो धणी नही विषयना अभिलाषी चारित्रना फलनो विभागी भ० तुं होय नही ॥ ४५ ॥

मूल:—गोवालो भण्डवालो वा जहा तद्दव्वणिस्सरो ।
एवं अणिस्सरो तं पि सामण्णस्स भविस्ससि ॥ ४५ ॥

गाथा ४५ भावार्थः—जेम गोवाळीयो लाकडीनो धणी पण गायोनो धणी नहि, वळी जेम भंडारी कुंचीयोनो धणी, पण द्रव्यनो धणी नहि तेम तुं पण विषयाभिलाषी छतो चारित्रनो धणी नहि ॥ ४५ ॥

अर्थः—को० क्रोध मा० मान नि० जीतीने मा० माया लो० लोभने च० वळी स० सर्वथा इ० पांच इन्द्रियोने व० वश का० करीने अ० आपणा आत्माने उ० भोगथी संवरे ॥ ४५अ ॥

गाथा ९ भावार्थः—केशीकुमार श्रमण अने महा यशवंत गौतम. ए बन्ने मन वचने कायाए गोपवता ने भली समाधीवंत थका सावथिये नगरिये विचरता हवा ॥ ९ ॥

अर्थः—उ० बन्हे केसी गौतमना सी० सीप्यनो सं० समुहे सहितछे सं० ते सीष्य संजतीछे त० ते तपस्वी छे। त० तिहां चि० चिंता विचारणा स० उपनी। गु० गुणवंतने ता० छकायना रपपालने ॥ १० ॥

मूलः—उभओसीससङ्घाणं संजयाणं तवस्सिणं ।

तत्थ चिन्ता समुप्पन्ना गुणवन्ताण ताइणं ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—जे गुणवंत छ कायना रक्षपाल ने संयती तपस्वी एवा बंनेना शिष्योना समुदायने त्यां सावथि नगरीये संशयरुप चिंता उत्पन्न थइ ॥ १० ॥

अर्थः—के० केहवो वा० वली इ० ए अम्ह संबंधिओ ध० धर्म महाव्रतादिक ॥ इ० ए गौतमना सीष्यनो ध०धर्ममहाव्रतादिक व०वली के०केहवोछे ॥ आ०आचार साधुनो वेस पमुख क्रीया तेहज ध०धर्मने विषे प० रहेवुं इ० ए अम्ह संबंधीं क्रीया वा० वली सा० बीजा यती व० संबंधी के० क्रिया केहवी छे ॥ ११॥

मूलः—केरिसो वा इमो धम्मो इमो धम्मो व केरिसो ।

आयारधम्मपणिही इमा वा सा व केरिसी ॥ ११ ॥

गागा ११ भावार्थः—केशी ने गौतमना शिष्यो परस्पर कहेता हवा के ए महाव्रतादिकरुप धर्म अमारो केवो ? अने ए महाव्रतादिकरुप धर्म एनो केवो ? वली साधुना आचारने वेश प्रमुखने विषे रहेवा संबंधी अमारी

क्रिया केवी ? ने एनी क्रीया केवी ? (कारण के आटली बधी भिन्नता केम जणायछे) के जेथी ॥ ११ ॥

मूलः—मणगुत्तो वयगुत्तो कायगुत्तो जिइन्दिओ।
सामण्णं निश्चलं फासे जावज्जीवं दढव्वओ॥ ४७॥

गाथा ४७ भावार्थः—त्यारे रहनेमी मन गुप्ति वचन गुप्ति काय गुप्तिवंत ने जीतेंद्रिय थयो अने चारित्र निश्चळपणे पाळवां जावजीव लगे दृढ व्रती थयो ॥ ४७॥

अर्थः—उ० प्रधान त० तप च० आदरीने। जा० थया दो० रहनेमीराजेमती बने वि० वळी के० केवळी। स० सर्व क० कर्म ख० खपावीने। सि० मोक्ष प० पाम्या अ० प्रधान उत्तमगती॥ ४८॥

मूलः—उग्गं तवं चरित्ताणं जाया दोण्णि वि केवली।
सव्वं कम्मं खवित्ताणं सिद्धिं पत्ता अणुत्तरं॥ ४८॥

गाथा ४८ भावार्थः—प्रधान (उत्तम) तप आचरीने राजेमती ने रहनेमी बंने केवळी थयां अने सर्व कर्म खपावीने बंने प्रधान एवी मोक्षगति पाम्यां॥ ४८॥

अर्थः—ए० एम क० करे सं० तत्वना जाण होय ते पं० पंडित गुनी। प० बुद्धिवंत प० शास्त्रना जाण होय ते वि० उपनी होय जे विषयनी वांछा ते निवर्तावीने भो० भोगथी॥ ज० जेम सो० ते रहनेमी पु० पुरुषमांहि उत्तम पुरुष तेणे मन विषयथी निवर्ताव्युं उत्तम होय ते मन निवर्तावे इ० एम बे० हुं कहुंछुं॥४९॥

मूलः—एवं करन्ति संबुद्धा पण्डिया पवियक्खणा।
विणियट्टन्ति भोगेसु जहा सो पुरिसोत्तमो॥ ४९॥ त्ति बेमि॥

(जेवां) अल्प मुल्यवाळां वस्त्र धारवारुप अचेलधर्म कह्यो अने पार्श्वनाथप्रभुए बहू मुल्य ने मान प्रमाणथी रहित-एहवां वस्त्र धारवारुप सअंतरसहित सचेलधर्म कह्यो तो एकज मोक्ष पहोंचवानुं कार्य अंगीकार करीने प्रवर्ते छे तो एटलो विशेष फेर केम! एनुं शुं कारण ? ॥ १३ ॥

अर्थः—अ०हवे ते० ते गोतम केसी त० तिहां सावत्थी नगरीने विषे । सी०सीष्यना मनने विषे वि० जाणीने प० प्रकर्षे वि० वितर्क विचारणा उपनी छे ते जाणीने । स० मळवाने विषे क० किधो म० मतिमन । उ० बन्ने के० केशी गो० गोतम एकठा मळवानी मतिवंत थया बन्ने केसी गौतम ॥ १४ ॥

मूलः—अह ते तत्थ सीसाणं विन्नाय पवितक्कियं ।
समागमे कयमई उभओ केसिगोयमा ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—त्यां केशीने गौतमे पोतपोताना शिष्योनो संशयरुप अभिप्राय जाणीने बंने जणाए मळवानो विचार कर्यो ॥ १४ ॥

अर्थः—गो०गोतम प० विनयभक्ति करवाना नू० जाणेछे गौतम । सी० सीष्यनां स० समुह तथा समुदाय तेणे करी । स० परीवर्या जे० श्री महावीर देवथकी श्रीपार्श्वनाथ पहेला हुवा ते भणी वडो कु० कुल श्रीपार्श्वनाथना संतानिया केसीकुमार छे साधु अ०एम जाणता थका । ति०तिदुक व०वने आ०आव्या श्री गोतम॥१५॥

मूलः—गोयमे पडिरूवन्नू सीससङ्घसमाउले ।
जेट्ठं कुलमवेक्खन्तो तिन्दुयं वणमागओ ॥ १५ ॥

शिष्य म० महा य० यशवंत के० केशीकुमार स० श्रमण तपस्वी वि० ज्ञान अने च० चारित्रना पा०पारगामीछे॥ २ ॥

मूलः—तस्स लोगपईवस्स आसि सीसे महायसे ।
केसी कुमारसमणे विज्जाचरणपारगे ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—लोकालोकनी सर्व वस्तु दीवानी पेरे प्रकाशना करणहार ते पार्श्वनाथ अरिहंतनो शिष्य के जे ज्ञानने चारित्रनो पारगामीने तपस्वी महायशवंत एवो केशीकुमार नामे साधु हतो ॥ २ ॥

अर्थः—ओ० अवधि ना० ज्ञाने तथा सु० श्रुतज्ञान ए बे ज्ञानेकरी बु०ज्ञानवंत सी०शिष्यना स० समोह तेणे करी स० सहित परिवर्यो गा० ग्रामानुग्राम प्रत्ये री० विचरतो थको सा० सावत्थी नामा पु०नगरीए आ० आव्याछे ॥ ३ ॥

मूलः—ओहिनाणसुए बुद्धे सीससङ्घसमाउले ।
गामाणुगामं रीयन्ते सावत्थिं पुरमागए ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—ते केशीकुमार मुनि मतीज्ञान, श्रुतज्ञानने अवधि ज्ञानवंत घणा शिष्योना समुदाये परवर्या थका ग्रामानुं ग्राम प्रत्ये विचरता सावथि नगरिए आव्या ॥ ३ ॥

अर्थः—तें० तिंदुक ना० नामा उ० वन उद्यानछे तं० ते सावथी न० नगरिने मं० समीपे फा० फाछुक जीवरहित सि० उपाश्रयने विषे सं० तृणादिक संथाराने विषे त० तिहां उद्यानने विषे वा० वासोरयाछे उ० आव्या ॥४॥

मूलः—तिन्दुयं नाम उज्जाणं तम्मी नगरमण्डले ।
फासुए सिज्जसंथारे तत्थ वासमुवागए ॥ ४ ॥

ते गौतमने तिम्रपणे बेसवाने अर्थे आपे ॥१७॥

अर्थः–के० केशी कु० कुमार स० श्रमण। गो० गोतम य० वली म० महा यसवंत। उ०बन्ने नि०बेठाथका सो०सोभे छे। च०चंद्रमा अने सू०सूर्य स०समान सरिखा सोभेछे चंद्रमा सूर्यसारिखी। प्प०प्रभाकांती सरिरनीजेहनीछे॥१८॥

मूलः–केसी कुमारसमणे गोयमे य महायसे ।
उभओ निसण्णा सोहन्ति चन्दसूरसमप्पभा॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः–जेओना शरीरनी कांती चंद्रमाने सूर्य सरीखी अने महायशवंत एवा केशीकुमार नामे साधुने गौतमस्वामी ए बंने बेठा थका चंद्रमाने सूर्य सरिखा शोभता हवा ॥ १८ ॥

अर्थः–स०एकठा मल्याछे ब० घणा त० तिहां। पा० पांखडी-अन्यदर्शनी को० कुतोहली गे० मृग सरिखा पशु अजाणपर पाखंडि य० वली गि० गृहस्थना च०वली ऽणे० अनेक सा० सहस्र स० तिहां आव्याछे ॥१९॥

मूलः–समागया बहू तत्थ पासण्डा कोउगेण य ।
गिहत्थाणं च णेगाओ साहस्सीओ समागया ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः–त्यां कुतुहल जोवाने माटे मृग सरिखा अज्ञानी पाखंडी एकठा थया तेमज अनेक हजारो गमे गृहस्थो पण आव्या ॥ १९ ॥

अर्थः–दे० देवता जोतषी वैमानीक। दा० भवनपती ग० गंधर्व। ज० जक्ष र० राक्षस कि० किनर ए. [illegible] अ० अदृश्य थि० नहि च०वली भू०भुत आ०हुओ त० तिहां स० एकठा मळ्यो ॥२०॥

परिवर्यो थका गा० ग्रामानुग्राम प्रते वि० विचरता थका ते०ने वि०पन मा०सावत्थी नगरिये आ० आव्या मुनी ॥७॥

मूलः—बारसङ्गविऊ बुद्धे सीससङ्घसमाउले ।
गामाणुगामं रीयन्ते से वि सावत्थिमागए ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—ते गौतमस्वामी बार अंगना अने जाणवा छांडवा ने आदरवायोग्य तेना जाण हता ने घणा शिष्यना समूहे परवर्या थका ग्रामानुग्राम प्रत्ये विचरता ते पण सावत्थि नगरिये आव्या ॥ ७ ॥

अर्थः—को० कोष्टक ना० एहवे नामे उ० उद्यानवन न० ते न० नगरि सावत्थिने मं० समीपे फा० जीवरहित फासुक सि० सेज्यासादि सथारा सं० तृणादिकनो संथारो त० तिहां वा० वासो रहे उ० पाम्या ॥ ८ ॥

मूलः—कोट्ठगं नाम उज्जाणं तम्मी नगरमण्डले ।
फासुए सिज्जसंथारे तत्थ वासमुवागए ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—ते सावत्थि नगरिये कोष्टक नामे उद्यानने विषे जीवरहित उपाश्रयने तृणादिकनो संथारो त्यां वासो रहा ॥ ८ ॥

अर्थः—के० केशी कु० कुमार स० श्रमण यशस्वी गो० गौतम य० वली म० महा यशवंत उ० बन्ने वि० पण त० ते सावत्थी नगरिने विषे वि० विचरता हता अ० मन वचन काया गुप्तीने विषे गुप्ते सु० भली स० समाधि सहितछे ॥९॥

मूलः—केसी कुमारसमणे गोयमे य महायसे ।
उभओ वि तत्थ विहरिंसु अल्लीणसुसमाहिया ॥ ९ ॥

गाथा २२ भावार्थः-हवे केशी प्रत्ये गौतम कहेता हवा के हे भगवंत जेम आपनी इच्छा होय तेम पुछो ? एम गौतमस्वामीए आज्ञा देवाथी ए आगळे कहेशे तेम केशीमुनी गौतम प्रत्ये कहेता हवा (अहीं भगवत शब्दथी केशीने गौतमे बोलाववाथी केशी म्होटा ने गौतम नाना छे एम केटलाक कहेछे तत्वकेवळी गम्य) ॥२२॥

अर्थः-चा० चार महाव्रतरुप इ०ए ध०धर्म जो०जेधर्म इ०ए प०पांच महाव्रतरुप । सि०सिखव्योधर्म ॥ दे०उपदेस्यो व० वर्द्धमानस्वामीए पा० श्री पार्श्वनाथ य०वळी म० महा मु० मुनीए च्यार महाव्रतरुप धर्म उपदेस्यो ॥२३॥

मूलः- चाउज्जामो इमो धम्मो जो इमो पञ्चसिक्खिओ ।
देसिओ वद्धमाणेण पासेण य महामुणी ॥ २३ ॥

गाथा२३ भावार्थः-चार महाव्रतरुप धर्म पार्श्वनाथ भगवंतेकह्यो, अने पंच महाव्रतरुप धर्म श्रीवर्धमानभगवंते कह्यो॥२३॥

अर्थः-ए० मोक्ष पोहचवाने उपराजण करवानो एक सरिखो क० कार्य प०पडिवज्यों छे तेहने । वि० आचार मांहि विशेष फेर छे किं० किस्यो नु० वळी का० कारण छे एहवी विचारणा उपजे छे । ध० धर्म दु० बे प्रकारे छे मे० बुधीवंत । क० केम वि० विस्मय ते० तुजने न० नथी उपजतो ॥ २४ ॥

मूलः-एगकज्जपवन्नाणं विसेसे किं नु कारणं ।
धम्मे दुविहे मेहावि कहं विप्पच्चओ न ते ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः-बंने एकज मोक्ष पहोंचवानुं कार्य अंगीकार करीने प्रवर्ते छे तो बंनेना जुदा जुदा वेशने ... आचारमां ... विशेष फेरनुं कारण शुं? अने हे बुद्धिवंत ? ए बे प्रकारना धर्मनेविषे

क्रिया केवी ? ने एनी क्रीया केवी ? (कारण के आटली यधी भिन्नता केम जणायछे) के जेथी ॥ ११ ॥

अर्थः-चा० च्यार जा० महाव्रत य० रुप जो० जे ध० धर्म श्री पार्श्वनाथ तिर्थकरे कह्यो जो० जे इ० ए पं० पांच महाव्रतरुप सि० सिक्षा ते दे० उपदेसीओ धर्म व० वर्द्धमान स्वामीए पा० श्री पार्श्वनाथ य० वळी म० महा मु० मुनीश्वरे चार महाव्रतरुप धर्म उपदेस्यो ॥ १२ ॥

मूलः-चाउज्जामो य जो धम्मो जो इमो पञ्चसिक्खिओ ।
देसिओ वद्धमाणेण पासेण य महामुणी ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः-चार महाव्रतरुप धर्म पार्श्वनाथ प्रभुए कह्यो; अने पांच महाव्रतरुप धर्म श्री वर्द्धमान प्रभुए कह्यो ॥ १२ ॥

अर्थः-अ० सामान्य वस्त्र अथवा मानोपेत वस्त्ररुप अचेलक य०वळी । जो० ते ध०धर्म वर्द्धमानस्वामीये उपदेस्यो । जो०जे इ०ए पार्श्वनाथे उपदेस्यो धर्म ते सं० मूल्यथी मानथी प्रमाणथी अंतरा सहित विसेष सहित । फेर सहित उत्त० बहु मुल्यपणे करी प्रधान वस्त्र छे । ए० एक क० कार्य मोक्ष पोहोचवानो कार्य ॥ प० पडिवर्जिने प्रवर्ते छे तेहने । वि० विसेषे फेर किं० केम छे तु० एहवी विचारणा उपनी का०ए शुं कारण छे ॥१३॥

मूलः-अचेलओ य जो धम्मो जो इमो सन्तरुत्तरो ।
एगकज्जपवन्नाणं विसेसे किं नु कारणं ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः-वळी वर्द्धमानस्वामीए मानो पेत (मान प्रमाण सहीत) धोळां ने जीर्ण प्राय

भगवंते धर्म कह्यो छे ॥ २६ ॥

अर्थः-पु० पहिला तिर्थंकरना साधुना आचार दु० निरतिचारपणे दोहिलो पाली शके उ०वळी च० चरम तिर्थंकरना साधु दु० आचार दोहिलो पाळी शके क० आचार म० मध्य तिर्थंकरना साधु तु० वळी सु० अतिशे वि० निरतिचारपणे सु० सुखे पा० पाली शके ते भणी मध्य तिर्थंकरना साधुने चार महाव्रत कह्या ते माटे ॥ २७ ॥

मूलः-पुरिमाणं दुव्विसोज्झो उ चरिमाणं दुरणुपालओ ।
कप्पो मज्झिमगाणं तु सुविसोज्झो सुपालओ ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः-प्रथम तिर्थंकरना साधुने निरतिचारपणे धर्म समजतां दोहिलो अने पाळतां सोहिलो अने छेला तिर्थंकरना साधुने धर्म समजतां सोहिलो पण निरतिचारपणे पाळतां दोहीलो अने वचला बावीस तिर्थंकरना साधुने निरतिचारपणे धर्म समजतां पण सोहीलो ने निरतिचारपणे पाळतां पण सोहीलो तेथी छेल्ला ने पहेला तिर्थंकरे पांच महाव्रत रुप धर्म कह्यो अने वचला बावीस तिर्थंकरे चार महाव्रत रुप धर्म कह्यो ॥ २७ ॥

अर्थः-सा० भली गो० हे गौतम । प०प्रज्ञा बुद्धि ते० तमारी । छि० टाल्यो मे० माहरो सं०संदेह । इ० ए पुर्वे कह्युं ते । अ०अनेरा अ० पण । सं०संशय म०माहरो तं०ते मे०मुजने क०कहो गो० हे गौतम ॥ २८॥

मूलः-साहु गोयम पन्ना ते छिन्नो मे संसओ इमो ।

गाथा १५ भावार्थः—गौतमस्वामी विनयभक्तिने अवसरना जाण तेथी महावीरस्वामीथी पार्श्वनाथ पहेला थयेला होवाथी केशीस्वामीनुं ज्येष्ठ (वडेरुं) कुळ जाणीने शिष्यना समुदाये परवर्या थका तिंदुकवनने विषे आव्या ॥१५॥

अर्थः—के० केशी कु० कुमार नामा स० श्रमण । गो० गौतमने दि० देखीने आ० आव्या । प० जेहवी सेवा करवा योग्य तेहवी प० सेवाभक्ति । स० अविपरीतपणेकरी साचे मने करी गं० सेवा भगति अंगीकार करेछे ॥१६॥

मूल—केसी कुमारसमणे गोयमं दिस्समागयं ।

पडिरूवं पडिवत्तिं सम्मं संपडिवज्जई ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—गौतमस्वामीने दृष्टिगोचर आवता देखीने केशीकुमार नामे साधुए अविमीतपणे साचे मनेथी यथायोग्य सेवाभक्ति करी ॥ १६ ॥

अर्थः—प० पराल च्यार प्रकारनां पराल । सालिनो १ व्रीहिनो २ । कोद्रानो ३ रा० रालनी वनस्पतिनो ४ फा० फासुक जीवरहित त० तिंदुक वनने विषे पं० पांचमुं कु० डाभ प्रमुख त० अनेरा पण साधु योग्यतृणा य० वळी । गो० गौतमने नि० बेसवाने अर्थे । खि० शिघ्र सं० आपेछे ॥ १७ ॥

मूलः—पलालं फासुयं तत्थ पञ्चमं कुसतणाणि य ।

गोयमस्स निसेज्जाए खिप्पं संपणामए ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—त्यां प्रासुक (जीवरहित १ शालीनुं २ व्रीहीनुं ३ कोद्रवा (कोदरी) नुं ४ राळ नामे वनस्पतीनुं ए चार जातनुं पराळ अने पांचमुं डाभ प्रमुख अने ते सिवाय अनेरा पण साधु योग्य तृणा

अर्थः–ए० मोक्ष पहोचवानी उपराजण करवानुं एक सरिखो, क० कार्य || प० पडिवर्ज्या छे तेहने | वि० विशेष आचारमांहि फेर छे किं० किस्यो का० कारण छे तु० एहवी विचारणा उपजे छे || ध०धर्म दु० वे प्रकारे छे | मे० हे बुद्धिवंत क० केम वि० विस्मय ते० तुजने न० उपजतो नथी || ३० ||

मूलः–एगकज्जपवन्नाणं विसेसे किं नु कारणं |
धम्मे दुविहे मेहावी कहं विप्पन्नओ न ते || ३० ||

गाथा ३० भावार्थः–बंने एकज मोक्ष पहोंचवानुं कार्य अंगीकार करीने प्रवर्ते छे ने वे प्रकारे यतिनो धर्म छे, तो हे बुद्धिवंत ? ए वे प्रकारना धर्मनेविषे तमने केम आश्चर्यपणुं नथी लागतुं ? || ३० ||

अर्थः–के० केशिए ए० एणे प्रकारे व० वोले छे ते वोलता प्रते तु० वली गो० गौतम इ० ए आगल कहिश्ये अ० तेम बोलता हवा || वि० विशिष्ट न्ना० ज्ञान जे केवलज्ञान ते ज्ञानेकरी स० सम्यक प्रकारे साचे प्रकारे जाणीने तिर्थंकरे | ध० धर्म सा० साधवाना धर्म करवाना उपगरण वस्त्रादि इ० राखवा वांछा | साधुने वस्त्रादिक उपगरण राखवानी आज्ञा दिधी छे || ३१ ||

मूलः–केसिमेवं वयन्तं तु गोयमो इणमब्बवी |
विन्नाणेण समागम्म धम्मसाहणमिच्छियं || ३१ ||

गाथा ३१ भावार्थः–एम केशी बोलतां ते प्रत्ये गौतम कहेता हवा, विशिष्ट ज्ञान के जे केवळज्ञानेकरी [illegible]

मूलः—देवदाणवगन्धव्वा जक्खरक्खसकिन्नरा ।
अदिस्साणं च भूयाणं आसी तत्थ समागमो ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः—जोतिषीने वैमानिक देवताने भवनपति गंधर्व यक्ष राक्षस ने किंनर प्रमुख व्यंतर ए प्रगट देखाय छे ने अदृश्य एवा भूत ए सर्व आकाशने विषे अदृश्यपणे कौतुक देखवा सारु आव्या ॥२०॥

अर्थः—हवे केशी बोल्या पु० पुछुं हुं ते०तुजने म० हे महाभाग्यवंत। के० केसी गो० गोतम मते अ०बोल्ता हुवा। त० तेवार पछे के० केसी बु०बोलेछे ते बोल्ता तु० मते गो०गौतम इ० आगळ कहशे तेम अ० बोलता हुवा ॥२१॥

मूलः—पुच्छामि ते महाभाग केसी गोयममब्बवी ।
तओ केसिं बुवन्तं तु गोयमो इणमब्बवी ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः—केशी गौतम मत्ये बोल्ता हवा के हे महा भाग्यवंत ? हुं तमने पुछुंछुं ? ते वारे एवुं केशीनुं वचन सांभळीने आगळ कहीशुं ते प्रमाणे गौतम बोल्ता हवा ॥ २१ ॥

अर्थः—पु० पुछो तुम्हे भ० हे भगवन ज० जेम इ० इच्छा होय ते पुछो। ते० ते तुम्हारे जेम तुम्हने इच्छा उपजे तेम पुछो। के० केसी मते गो० गौतम अ० बोलता हवा। त० तेवार पछी के० केसीए अ० गोतमे अनुज्ञा दिधे थके गो० गौतम मते इ० ए आगळ केहेशे तेम अ० केसीकुमार बोलता हवा ॥ २२ ॥

मूलः—पुच्छ भन्ते जहिच्छं ते केसी गोयममब्बवी ।
तओ केसी अणुन्नाए गोयमं इणमब्बवी ॥ २२ ॥

अर्थः-अ० हव भ० होय प० प्रतिज्ञा आखडि होय यतिनो वेष होय त्यां लगे एम जाणेछे जे तिर्थं-करे यतिनां आचार जेम कह्योछे तेम किजे तो तुं घटतोछे। उ०वळी मो०मोक्षनो स०सदभुत साचो सा०साधन ते। ना० ज्ञान च०वळी अने दं० दरसन चे० वली। च० चारित्र ए त्रण मोक्षना साधन छे नि० निश्चे जेम भरतेश्वरादिकने यतिना वेश विना गृहस्थने वेशे ज्ञान दरशन चारित्रे करी मोक्षनुं साधन होय ॥ ३३ ॥

मूलः-अह भवे पइन्ना उ मोक्खसब्भूयसाहणा ।
नाणं च दंसणं चरित्तं चेव निच्छए ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः-वळी गौतम कहेता हवा हे केशीकुमार? साधुनो वेष तो अणाचार सेवतां अटकाववारूप व्यवहारनये मोक्षनुं साधन छे पण निश्चय नयमां तो ज्ञान दर्शन ने चारित्र ए त्रण मोक्षनां सत्य रूप साधन छे. एवी पार्श्वनाथनी ने महावीरनी प्रतिज्ञामां कांइ भिन्नता (जुदाइ) नथी तथा सरळने प्रज्ञावंत योग्य अने वक्रने जड योग्य वेश कहेल छे ॥ ३३ ॥

अर्थः-सा० भली गो० हे गौतम ते० तमारी प०प्रज्ञा छे। छि०छेदो टाल्यो इ० ए मे०माहारो सं० संदेह अ० अनेरो वि० पण सं० संदेह म० माहरो तं० ते म० मुजने क० कहो गो० हे गौतम ॥ ३४ ॥

मूलः-साहु गोयम पन्ना ते छिन्नो मे संसओ इमो ।
अन्नो वि संसओ मज्झं तं मे कहसु गोयमा ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थः-वळी केशीस्वामी कहेता हवा के हे गौतम? भली तमारी बुद्धि? के ए मारो

तमने कंप आश्चर्यनुं नथी लागतुं ! ! ॥ २४ ॥

अर्थः-त० तेवार पछे के० केशी कु० बोल्ये छे ते बोल्ता थके । तु० वली गो० गौतम इ० एम

आगळ कहिशुं तेम अ० बोल्ये छे । प० बुद्धिए करी स० विचारीने ध० धर्मनुं त० तत्त्व परमार्थ केहवो छे ।

त० जीवादिक तत्त्वनुं वि० निर्णय निश्चय एम बोल्या छे एहवो विचारीने भगवंते धर्म कयो ॥ २५ ॥

मूलः—तओ केसिं बुवन्तं तु गोयमो इणमब्बवी ।

पन्ना समिक्खिए धम्मतत्तं तत्तविणिच्छियं ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः-एम केशीए कयुं, तेवारे ए आगळ कहेशे तेम गौतम बोल्या हवा के धर्मनो तत्त्व परमार्थ केहवो ? अने जीवादिक तत्त्वनो निश्चय बुद्धिए विचारीने भगवंत एम बोल्या छे ॥ २५ ॥

अर्थः-पु० पहिला तीर्थंकरना साधु । उ० सरल अने ज० जड मुर्ख उ० होय। व० वांका अने ज० मुर्ख

प० वळी प० छेल्ला तीर्थंकरना साधु एहवा होय म० मध्यम तीर्थंकरना साधु उ० सरल अने प० प्रज्ञावंत

डाह्या उ० होय । ते० तेणे हेते ध० धर्म दु० बे प्रकारे क० कयो ॥ २६ ॥

मूलः—पुरिमा उज्जुजडा उ वक्कजडा य पच्छिमा।

मज्झिमा उज्जुपन्ना उ तेण धम्मे दुहा कए ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः-प्रथम तीर्थंकरना साधु सरळ ने जड (मुर्ख) होय अने छेल्ला तीर्थंकरना साधु वांका ने जड होय अने वचल्या बावीस तीर्थंकरना साधु सरळ ने प्रज्ञा (बुद्धि) वंत होय तेथी बे प्रकारे

ने पांचने जीतवे दश जीत्या ने दशने जीतवे सर्व शत्रुने हुं जीतुं छुं || ३६ ||

अर्थः-हवे केशी गौतम प्रत्ये पुछे छे स० वेरी य०वली इ० ए के० क्यात्तु० कह्या || के० केशी गो० गोतम प्रत्ये एम अ० बोल्या || ए० तेवार पछी के० केशी व०बोले छे ते बोलता प्रत्ये तु० वली गो० गौतम इ० ए आगल कहेशे तेम अ० बोलता हुवा || ३७ ||

मूलः-सत्तू य इइ के वुत्ते केसी गोयममब्बवी ।
केसिमेवं वयन्तं तु गोयमो इणमब्बवी || ३७ ||

गाथा ३७ भावार्थः-तेवारे केशी गौतमप्रत्ये कहेता हवा के हे गौतम? ते शत्रु कीया कह्या? एम केशी बोल्या, ते प्रत्ये आगळ कहेशे तेम गौतम कहेता हवा || ३७ ||

अर्थः-ए० एक अ० आत्मा जीव अ० अण जित्यो स० वैरी सरीखो । क० कपाय ४ । इ० इंद्री पांच नोकपायादिक य०वली ते०ते वैरी समस्तने जि०जीतीने ज० जेम ना० जिन सासननो न्याय तेम न्याये फरी । वि० विचरुं छुं अ० हुं मु० हे महा मुनी || ३८ ||

मूलः-एगप्प अजिए सत्तू कसाया इन्दियाणि य ।
ते जिणित्ता जहानायं विहरामि अहं मुणी || ३८ ||

गाथा ३८ भावार्थः-मननी दुष्ट प्रवर्तिरूप एक आत्मा अण जितवाथी शत्रु अने कपाय ४ ते १ क्रोध २ मान ३ माया ४ लोभ (ए चार कषायना १६ भेद थाय ते केम अनंतानुबंधी १ क्रोध २ मान ३ माया

अन्नो वि संसओ मज्झं तं मे कहसु गोयमा ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः—तेवारे केशीस्वामी कहेता हवा के हे गौतम ! भली तमारी बुद्धि ? के ए मारो संशय निवारण कर्यो ? पण पुर्वोक्तथी अनेरो पण मुजने संशय छे, तो ते पण तमे मुने कहो. (ए प्रथम प्रश्न थयुं.) ॥ २८ ॥

अर्थः—हवे लिंगद्वार केशी गोतम प्रत्ये कहेछे ॥ अ० मानोपेत धोला वस्त्ररुप ग०वळी जो० जे अचेल ध०धर्म्म । जो० ते इ०ए पार्श्वनाथना संतानीया सं० मानोपेत त० एकज लांबो वस्त्र हेठे पहेरे उपर ओढे एक वेहुनी गरज सरे । ए मानोपेत वस्त्रनो अर्थ सं० मानोपेत रहित वस्त्रना धरणहार ते भणी अंतर सहित मानोपेत वस्त्रना धरणहार उत्त० बहु मुल्य वस्त्ररुप धर्म श्रीमहावीर देवना साधुने संघाते अंतर दिसे ते अंतर ॥ दे०अचेल धर्म उपदेश्यो व० श्री वर्धमान स्वामीए । पा० श्री पार्श्वनाथ नामे य० वळी म० महा मुनिए मानोपेत रहित वस्त्र रुप धर्म उपदेश्यो ॥ २९ ॥

मूलः—अचेलगो य जो धम्मो जो इमो सन्तरुत्तरो ।
देसिओ वद्धमाणेण पासेण य महामुणी ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः—हवे लिंग (वेश) आश्री केशीमुनि गौतमस्वामीने पुछता हवा के हे गौतम ? मानोपेत ने धोळां वस्त्ररुप अचेल धर्म श्री वर्धमान भगवंते कह्यो, तेनी संघाते मानोपेतरहित ने बहु मुल्यवाळां वस्त्ररुप धर्म पार्श्वनाथ महामुनिए कह्यो, तेनो केम अंतर जणाय छे ? ॥ २९ ॥

मुक्कपासो लहुभूओ कहं तं विहरसी मुणी ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः—गौतमने केशी पुछता हवा ए लोकनेविषे घणा जीव (बंधने) करी बंधायेल दे-खाय छे, तो ते बंधनथी रहित वायुनी पेरे लघु (हळवा) भूत अप्रतिबंध थको हे मुनि ? तुं केम विचरे छे॥४०॥

अर्थः—हवे केशी प्रत्ये गौतम कहे छे ते० ते पा० पास स० सघलाए छि० छेदीने । नि० अतिशे हं० हणीने उ० उपाग करवाथी अभ्यास करवाथी । पा० पास मु० रहित ल० वायरानीपरे लघुभुत अप्रतिबद्ध थको । केशीप्रत्ये गोतम कहे छे वि० विचरुं छुं अ० हुं मु० हे महामुनी ॥ ४१ ॥

मूलः—ते पासे सव्वसो छित्ता निहन्तूण उवायओ ।
मुक्कपासो लहुभूओ विहरामि अहं मुणी ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थः—केशीप्रत्ये गौतम कहेता हवा उपाये करीने ते बंधन छेदीने पास [बंधन] रहित वायुनीपेरे लघु भूत अप्रतिबंध थको हे मुनि हुं विचरु छुं ॥ ४१ ॥

अर्थः—हवे केशी पुछे छे पा० पास य० वळी इ० ए के० क्यो वु० कह्यो । के० केशी गो० गौतम प्रत्ये अ० बोलता हवा ॥ ए० तेवार पछे के० केशी ब० बोले छे तु० ते बोलता प्रत्ये । गो० गौतम इ० आगळ कहेश्ये तेम अ० बोलता हवा ॥ ४२ ॥

मूलः—पासा य इइ के वुत्ता केसी गोयममब्बवी ।
केसिमेवं बुवंतं तु गोयमो इणमब्बवी ॥ ४२ ॥

गाथा ४२ भावार्थः—तेवारे केशी गौतम प्रत्ये कहेता हवा के हे गौतम ? ते बंधन कीयुं ? एम केशी

नादिक प्रवर्ति निवारवाने अर्थे अने पार्श्वनाथना शिष्यो सरळ अने बुद्धिवंत तथा शरीर आच्छादन (ढांकवु) मात्र प्रयोजन जाणी किंचित् मात्र पण कदाग्रह न करे, एम ए सरळ ने प्रज्ञावंत होवाथी योग्य वस्त्रोने ए वांका ने जडने योग वस्त्रो) ते तिर्थंकरे जाणीने धर्म साधवानां ने धर्म करवानां ए वस्त्रादिक धर्मोपकरण राखवां इछ्यां ने ते राखवानी पण आज्ञा दीधी ॥ ३१ ॥

अर्थः-प० यतिनो वेष ते ए यति छे एहवी प्रतितने च० अर्थे लो०लोकने विषे । ना०नानाविध प्रकारना उपगरण वस्त्रादिकनुं वि० मानोपेत प्रमुख विधिना उपगरणनुं करवुं । ज० संयम यात्रा निर्वाह करवाने अर्थे वस्त्रादिक उपगरण राखवानी आज्ञा तिर्थंकरे साधुने दिधी । ग० ज्ञानने अर्थे वस्त्रादिक ॥ उपगरण राखवा जो यतीनो वेश होय तो एहवो ज्ञान । अवे जे यतिने वेशे मुजने । अणाचार न करवो च० ते भणी लो० लोकने विषे लिं० यतिनो वेष धरवानो प्प० प्रयोजन छे ॥ ३२ ॥

मूलः—पच्चयत्थं च लोगस्स नाणाविहविगप्पणं ।
जत्तत्थं गहणत्थं च लोगे लिङ्गपओयणं ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः-वळी यतिनो वेश होय तो लोकने प्रतित उपजे तेने अर्थे घणा प्रकारना वस्त्रादिक उपकरणनो विचार कर्यो अने कदाचित संयमथी चित्त विपरीत प्रवर्ते ने जो यतिनो वेश होय तो आवा यतिने वेशे मारे अनाचार न करवो एम ज्ञान उपजवाने तेमज संयम निर्वाहने अर्थे लोकने विषे यतिनो वेश धारण करवानुं प्रयोजन छे ॥ ३२ ॥

गाथा ४४ भावार्थः—तेवारे केशी कहेता हवा के हे गौतम ? भली तमारी बुद्धि ? के ए मारो संशय निवारण कर्यो, पण पुर्वोक्तथी अनेरो पण मुजने संशयछे, तो ते पण तमे मुजने कहो, (ए चोथुं प्रश्न थयुं) ॥४४॥

अर्थः—अथ केशी गौतम प्रत्ये तृपणा रूपणी वेलनो पांचमोद्धार पुछेछे० अ० मध्य हि० हैयाने मध्य सं० उपनी । ल० वेली चि० तिष्टे गो० हे गोतम । फ० ते वेली फले छे वि० विष भ० सरिखा फल छे । सा० ते वेलीने उ० तुमे उ० उधरि क० केणे प्रकारे ॥ ४५ ॥

मूलः—अन्तोहिययसंभूया लया चिट्ठइ गोयमा ।

फलेइ विसभक्खाणि सा उ उद्धरिया कहं ॥ ४५ ॥

गाथा ४५ भावार्थः—हवे केशी गौतम प्रत्ये कहेता हवा के हे गौतम ? हृदय मध्ये उपनी एक वेलडी रहे छे अने ते वेलीने विष सरिखां फळ लागे छे, ते वेली तेम शी रीते उपाडी नांखी ॥ ४५ ॥

अर्थः—हवे केशीप्रत्ये गौतम कहे छे । तं० ते ल० वेली स० सघळी छि० छेदिने उ० उधरीने उपाडीने । स० मुल सहित ॥ वि० विचरुं छुं ज० जेम ना० जिनसासननुं न्याय छे तेम । मु० मुकाणो छुं हुं वि० विष भ० भक्षयाथी ॥ ४६ ॥

मूलः—तं लयं सव्वसो छित्ता उद्धरित्ता समूलियं ।

... [illegible] ...णं ॥ ४६ ॥ ... मूळ सहित उपाडीने

संशय निवारण कर्यो, पण पुर्वोक्तथी अनेरो पण मने संशयछे तोते पण तमे मुने कहो. (ए बीजुं प्रश्न थयुं) ॥३४॥

अर्थः-हवे गोतम प्रत्ये केशी पुछे छे। हवे वेरी जीतवानो द्वार केशी गोतम प्रत्ये पुछे छे ॥ अ० अनेक वेरीना स० सहस्र छे ॥ म० मांहे चि० तिष्ठे छे गो० हे गोतम ते० ते वैरी ग०वली ते० तुमने अं० सन्मुख ग० आवे छे जाय छे जीतवा तुम्हने ॥ क० केणे प्रकारे ते०ने वेरीने नि० जित्या तु० तमे ॥३५॥

मूलः-अणेगाणं सहस्साणं मज्झे चिट्ठसि गोयमा ।
ते य ते अहिगच्छन्ति कहं ते निज्जिया तुमे ॥ ३५ ॥

गाथा ३५ भावार्थः-केशीमुनि कहेता हवा के हे गोतम ? तुं अनेक हजारो वैरीना मध्ये रहे छे ने ते वेरी तने जितवाने सन्मुख आवे छे, तो तेवा वेरीने तमे केवी रीते जीत्यो. ॥ ३५ ॥

अर्थः-केशी प्रत्ये गोतम कहेछे ए०एक आत्मा जि०जिते थके जि०जीत्या पं०पांच एक आत्मा जीत अने च्यार कषाय ए पांच पं०पांच जि०जीत्या जि०जित्या द०दस ते एक आत्मा ४ कषाय पांच इंद्रि ए ॥१०॥ द० दस प्रकारे उ०वली तेणे वेरीने जि०जीतीने स० सर्व वेरी आत्मा कषाय ४ इंद्रि ॥ नोकषायादिक सर्व वेरीने जि० जीतुं छुं अ० हुं ॥ ३६ ॥

मूलः-एगे जिए जिया पञ्च पञ्च जिए जिया दस ।
दसहा उ जिणित्ताणं सव्वसत्तू जिणामहं ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ भावार्थः-तवारे गोतमस्वामी कहेता हवा के हे केशीकुमार ? एकने जीतवे पांच जीता

न्याये करीने विचरुं छुं ॥ ४८ ॥

अर्थः—सा० भली गो० हे गोतम प० प्रज्ञा ते० तुम्हारी । छि० छेद्यो टाल्यो मे० माहरो सं० संदेह इ० ए पुर्वे कह्यो ते । अ० अनेरो वि० पण सं० संदेह म० माहरो तं० ते मे० मुजने क० कहो गो० हे गौतम ॥४९॥

मूलः—साहु गोयम पन्ना ते छिन्नो मे संसओ इमो ।

अन्नो वि संसओ मज्झं तं मे कहसु गोयमा ॥ ४९ ॥

गाथा ४९ भावार्थः—ते वारे केशी कहेता हवा के हे गौतम ! भली तमारी बुद्धि के ए मारो संशय निवारण कर्यो पण पुर्वोक्तथी अनेरो पण मुजने संशय छे, तो तेदण तमे मुजने कहो (ए पांचमुं प्रश्न थयुं) ॥४९॥

अर्थः—हवे छठो द्वार केशी पुछे छे सं० सम्यक प्रकारे प० प्रज्वलयमान घोर रुद्र अ० अग्नी चि० तिष्टे छे गो० हे गौतम जे० जे अग्नी ड० बाले स० शरीरमांहे रही थकी ॥ क० केणे प्रकारे वि० ते अग्नी ओलवी तु० तमे हे मुनी ॥ ५० ॥

मूलः—संपज्जलिया घोरा अग्गी चिट्ठइ गोयमा ।

जे डहन्ति सरीरत्था कहं विज्झाविया तुमे ॥ ५० ॥

भावार्थः—हवे केशी गौतम प्रत्ये कहेता हवा के हे गौतम ! हृदय मध्ये सम्यक् प्रकारे प्रज- [illegible] केवी अग्नी बाले छे सो ते अग्नी तमे

४ लोभ, अप्रत्याख्यानी १ क्रोध २ मान ३ माया ४ लोभ, प्रत्याख्यानी १ क्रोध २ मान ३ माया ४ लोभ, संज्वलनो १ क्रोध २ मान ३ माया ४ लोभ ए १६ भेद जाणवा) ए चार ने एक पुर्वोक्त मळी पांच अने पांच इंद्रियो, ए नव ने एक नोकषाय (तेना नव भेद, १ हास्य २ रती ३ अरती ४ भय ५ शोक ६ दुगंछा ७ स्त्रीवेद ८ पुरुष वेद ९ नपुंसक वेद. ए नव) मळी दश इत्यादिक सर्व शत्रुने जीतीने जेम जैन सासननो न्याय छे तेम न्याये करी हे मुनि ? हुं विचरुं छुं ॥ ३८ ॥

अर्थः-सा० भली है गो० गोतम प० प्रज्ञा बुद्धि ते० तमारी ॥ छि० टाल्यो मे० माहरो सं० संदेह इ० ए ॥ अ० अनेरो वि० पण सं० संदेह म० माहरो तं० ते मे० मुजने क० कहो गो० हे गौतम ॥ ३९ ॥

मूलः-साहु गोयम पन्ना ते छिन्नो मे संसओ इमो ।
अन्नो वि संसओ मज्झं तं मे कहसु गोयमा ॥ ३९॥

गाथा ३९ भावार्थः-तेवारे केशीस्वामी कहेता हवा के हे गौतम ? भली तमारी बुद्धि ! के ए मारो संशय निवारण कर्यो, पण पुर्वोक्तथी अनेरो पण मुजने संशयछे तो ते पण तमे मुनें कहो. (ए त्रीजुं प्रश्न थयुं) ॥३९॥

अर्थः-हवे चोथो द्वार पासनो केशी पुछे छे । दी० दीसे छे व० घणा जीव लो० लोकनेविषे ॥ पा० पासे ब० बांध्या छे स० जीव ॥ मु० पास रहित ल० वायरानीपरे लहुभुत अप्रतिबंध थको । क० केम तं० तुं वि० विचरे छे मु० हे महा मुनिराज ॥ ४० ॥

मूलः-दीसन्ति बहवे लोए पासबद्धा सरीरिणो ।

रूपणी अग्नीने निवारी छे दु० ते। न० न ड० पाले मे० मुजने ॥ ५२ ॥

मूलः—कसाया अग्गिणो वुत्ता सुयसीलतवो जलं।
सुयधाराभिहया सन्ता भिन्ना हु न डहन्ति मे ॥५३॥

गाथा ५३ भावार्थः—हे केशी ! तपने सींचवा रूपी [illegible] मोटा मेघथी उपजेली एवी सिद्धांतरूपणी पाणीनी धाराए करीने सींची (ठरी) [illegible] मुजने नथी बाळती ॥ ५३ ॥

अर्थः—सा० भली गो० हे गौतम प० प्रज्ञा ते० तमारी। [illegible] फळो ते। अ० अनेरो वि० पण सं० संशय म० माहरो। तं० ते मे० मुजने क० कहो गो० हे गौतम [illegible]

मूलः—साहु गोयम पन्ना ते छिन्नो मे संसओ इमो।
अन्नो वि संसओ मज्झं तं मे कहसु गोयमा ॥ ५४ ॥

गाथा ५४ भावार्थः—तेवार केशी कहेता हवा के हे गौतम ! भली तमारी बुद्धि छे [illegible] निवारण कर्यो, पण पुर्वोक्तथी अनेरो पण मुजने संशय छे ते मुजने कहो ! (ए छठुं प्रश्न थयुं.) ॥ ५४ ॥

अर्थः—हवे दुष्ट अश्वनुं सातमुं द्वार गौतम पुछे छे अ० ए मत्स्यस [illegible] दुष्ट अश्व प० सर्व दिशाने विषे धाय छे दोडे छे। जं० जे दुष्ट अश्वने [illegible] गो० हे गौतम [illegible] ॥ ५५ ॥

... भावार्थः-त्यार केशी गौतम प्रत्ये कहेता हवा के हे गौतम ? ते बंधन कीयुं ? एम केशी बोल्या ते प्रत्ये आगळ कहेशे तेम गौतम कहेता हवा ? ॥ ४२ ॥

अर्थः-रा० राग दो० द्वेषादिक आ० आदि शब्दथी मोह परिग्रह नि० तिव्र आकरा गाढा छे। ने० भार्या पुत्रादिक स्नेहरूपीया पा०पास ते भ० ते त्रासना उपजावणहारछे। ते० ते पास छि०छेदिने ज०जेम। ना० जिनशासननो न्याय छे तेम न्यायेकरी वि० विचरुं छुं ज० जेम पूर्वे यतिए आचार आराध्यो छे तेम हुं आचार आराधतो थको विचरुं छुं ज० जेम क० अनुक्रम ॥ ४३ ॥

मूलः-रागद्दोसादओ तिव्वा नेहपासो भयंकरो।
ते छिन्दित्ता जहानायं विहरामि जहक्कमं ॥ ४३ ॥

गाथा ४३ भावार्थः-राग द्वेष मोह परिग्रहादिकने स्त्री पुत्रादिक उपरे तिव्र [गाढा] स्नेहरूपी (पास) बंधन ते भयने त्रासना उपजावनार छे, एम जाणीने जेम जैन शासननो न्याय छे, ते न्याये करी जेम पुर्वे यतिए आचार आराध्या छे, तेम हुं आचार आराधतो थको विचरुं छुं ॥ ४३ ॥

अर्थः-सा० भली प० प्रज्ञाछे बुद्धिछे ते०तुमारी हे गो० गौतम छि० टाल्यो मे०माहरो सं०संदेह इ० ए पुर्वे जे कह्यो ते अ० अनेरो वि०पण सं०संदेह म० माहरो तं० ते मे०माहरो क०कहो हे गो०गौतम ॥ ४४ ॥

मूलः-साहु गोयम पन्ना ते छिन्नो मे संसओ इमो।
अन्नो वि संसओ मज्झं तं मे कहसु गोयमा ॥ ४४ ॥

केसिमेवं वयन्तं तु गोयमो इणमब्बवी ॥ ५७ ॥

गाथा ५७ भावार्थः—तेवारे केशी गौतम प्रत्ये कहेता हवा के हे गौतम ? ते घोडो कीयो कणो ? एम केशी बोल्या, ते आगळ कहेशे तेम गौतम कहेता हवा ॥ ५७ ॥

अर्थः—म० मनरुपीयो अश्व सा० साहसीक भी० रौद्र दु० दुष्ट अश्व प० सर्व दिशाने विषे धा० धावेछे दोडे छे । तं० ते दुष्ट अश्वने स० सम्यक तु० प्रकारे नि० ग्रहीने झाली राखुंछुं ध० धर्मनी सि० सिखामणेकरी क० जातीवंत अश्वनीपरे मनरुपीया दुष्ट अश्वने ग्रही राखुं छुं ॥ ५८ ॥

मूलः—मणो साहसिओ भीमो दुट्ठासो परिधावई ।
तं सम्मं तु निगिण्हामि धम्मसिक्खाइ कन्थगं ॥५८ ॥

गाथा ५८ भावार्थः—हे केशी ? साहसिक ने रौद्र ने सर्व दिशाने विषे आडोअवळो दोडे छे एवो मनरुपी दुष्ट घोडो के जेने हुं सम्यक प्रकारे धर्मनी शीखामणे करी जातिवंत घोडानीपेरे ग्रही राखुंछुं ॥५८॥

अर्थः—सा० भली गो० हे गौतम ते० तमारी प० प्रज्ञा बुद्धि । छि० टाल्यो मे० माहरो सं० संदेह इ० ए पुर्वे कह्या ते ॥ अ० अनेरो वि० पण सं० संशय म० माहरो तं० ते मे० मुजने क० कहो गो० हे गौतम ॥५९॥

मूलः—साहु गोयम पन्ना ते छिन्नो मे संसओइमो ।
अन्नो वि संसओ मज्झं तं मे कहसु गोयमा ॥ ५९ ॥

गाथा ५९ भावार्थः—तेवारे केशी कहेताहवा के हे गौतम ? भली तमारी बुद्धि के ए मारो संशय नि-

अर्थः-इय केसी गोयममब्बवी तु० कहे० य० ए। का० कइ बु० कहा। के० केसी गो० गौतम प्रत्ये बोलता हवा ए० एवार ए० केसी बोलतेछते ते बोलता मु० मले। गो० गौतम इ० ए आगळ कहेवे तेम अ० कहे छे ॥ ४७ ॥

मूलः—लया य इइ का वुत्ता केसी गोयममब्बवी।

केसिमेवं बुवन्तं तु गोयमो इणमब्बवी ॥ ४७ ॥

गाथा ४७ भावार्थः-ते वारे गौतम मले केसी कहेता हवा के हे गौतम? ते वेली कइ कही? एम केसी बोल्या, ते मले आगळ कहेवे तेम गौतम कहेता हवा ॥ ४७ ॥

अर्थः-भ० संसाररुपीणी त० तृष्णारुपणी ल० वेलडी वु० कही। भी० भयरुपणी भयनी देणहारी छे। भी० भयकारिया फ० फळ उ० उदय छे। त० ते वेली उ० उद्धरीने उपाडीने ज० जेम ना० जिनशासननो न्याय छे तेम। वि० विचरुं छुं ज० जेम सु० सुख उपजे तेम ॥ ४८ ॥

मूलः—भवतण्हा लया वुत्ता भीमा भीमफलोदया।

तमुच्छित्तु जहानायं विहरामि जहासुहं ॥ ४८ ॥

गाथा ४८ भावार्थः-हे मुनि? संसारने विषे तृष्णारुप वेली कही छे ते ते वेली स्वरुप पणे भयनी आपनारी छे ने तेनां भयकारी फळनो उदय छे, ते वेलीने हुं उपाडीने जेम जैनशासननो न्याय छे तेम

तेमज जे कोइ उन्मार्गे प्रवर्त्याछे ते सर्व मार्ग मारा जाण्या प्रवर्ते छे तेथी हुं भला मार्गथी नासतो नथी ॥६१॥

अर्थः-हवे केशी गौतमप्रत्ये पुछेछे । म० मार्ग य० वळी इ० ए के० कया वु० कह्या । के० केशी गो० गौतमप्रते अ० कहे बोल्या । ए० तेवार पछी के० केशी व० बोलता तु० प्रत्ये गो० गौतम इ० एम अ० बोल्या ॥६२॥

मूलः-मग्गे य इइ के वुत्ते केसी गोयममव्ववी ।
केसिमेवं वयन्तं तु गोयमो इणमव्ववी ॥ ॥ ६२ ॥

गाथा ६२ भावार्थः-तेवारे केशी गौतम प्रत्ये कहेता हवा के हे गौतम ? ते मार्ग कीयो कह्यो, एम केशी बोल्या, ते प्रत्ये आगळ कहेशे तेम गौतम कहेता हवा ॥ ६२ ॥

अर्थः-कु० कंपीलादिक मार्गना परुपणहार पा० पाखंडी । स० सघलाए उ० उन्मार्गे प० प्रवर्तेछे स० भलो मार्ग तु० वळी जि० जिन तिर्थकरनो अ० परुप्यो । ए० ए म० मार्ग पाखंडीना मार्गथकी हि० वळी उ० प्रधान ॥६३॥

मूलः-कुप्पवयणपासण्डी सव्वे उम्मग्गपट्ठिया ।
सम्मग्गं तु जिणक्खायं एस मग्गे हि उत्तमे ॥ ६३ ॥

गाथा ६३ भावार्थः-हे केशी ? कंपील्यादिक मार्गना परुपणहार एवा ३६३ पाखंडी ए सर्वे उन्मार्गे प्रवर्त्या छे अने ते पाखंडीना धर्मथी प्रधान (उत्तम) एवो तिर्थंकरनो परुपेलो भलो मार्ग छे ॥ ६३ ॥

अर्थः-सा० भली गो० हे गौतम प० प्रज्ञा ते० तमारी । छि० टाल्यो मे० माहरो सं० संसय इ० ए पुर्वे कह्यो मे अ० अनेरो वि० पण सं० संसय म० माहरो तं० ते मे० मुजने क० कहो गो० हे गौतम ॥ ६४ ॥

थकी । म० महान वा० पाणी ज० जे पाणीमांही उ० उत्तम पाणी तेण उत्तम पाणीए ॥ स० सयुं ग०जथ्यु। स० निरंतर दे० देहने । भि० पाणीए करी भिंजी थकी । नो० ने अग्नी य० वळी ड० बाळे नहि मे० मुजने ॥५१॥

मूलः—महामेहप्पसूयाओ गिज्झ वारि जलुत्तमं ।
सिञ्चामि सययं देहं सित्ता नो य डहन्ति मे ॥ ५१ ॥

गाथा ५१ भावार्थः—हवे केशी प्रत्ये गौतम कहेता हवा के हे केशी ? मोटा मेघ (वादळा) थी उपजेलो पाणीनो प्रवाह के जे पाणीमांही उत्तम एवा पाणीए करीने निरंतर हुं सिंचुछुं के जेथी ते अग्नि मुजने बाळती नथी ॥५१॥

अर्थः—केशी गौतम प्रत्ये पुछे छे अ० अग्नी य० वळी इ० ए के० कई वु० कही ॥ के० केशी गो० गौतमप्रते । ब० बोल्या ॥ ए० तेवारे के० केशी ब० बोल्ये छे ते बोल्या तु० प्रत्ये गो० गौतम इ० एम अ० बोल्या ॥५२॥

मूलः—अग्गी य इइ के वुत्ता केसी गोयममब्बवी ।
केसिमेवं वयन्तं तु गोयमो इणमब्बवी ॥ ५२ ॥

गाथा ५२ भावार्थः—ते वारे केशी गौतम प्रत्ये कहेता हवा के हे गौतम ? ते अग्नी कइ ? एम केशी बोल्या, ते आगळ कहेशे, तेम गौतम कहेता हवा ॥ ५२ ॥

अर्थः—क० कषाय अ० अग्नी वु० कही सु० सिद्धांत सी० सीतळ त० तपरूपीओ ज० पाणी सु० तिर्थंकर रूपीयो मेघ तेथी उपनो सिद्धांत तेहनी धा० धाराए अ० हांथा सं० थका । भि० सिद्धांतनी धाराए कषाय

गाथा ६६ भावार्थः–गौतम कहेता हवा के हे केशी ? प्रसंशनिक ने विस्तीर्ण एवो पाणीमांही एक मोटो द्वीप छे के जे द्वीपने विषे मोटा पाणीना वेगनुं आववुं जवुं नथी ? ॥ ६६ ॥

अर्थः–हवे केसी पुछेछे दी० दीप य० वळी इ० ए के० कयो वु० कह्यो के० केसी गो० गौतम प्रते अ० बोल्या ॥ ए० तेवार पछी के० केसी व० बोलेछे ते बोलता तु० प्रते गो० गोतम इ० इम अ० बोल्या ॥६७॥

मूलः–दीवे य इइ के वुत्ते केसी गोयममब्ववी ।
केसिमेवं वयन्तं तु गोयमो इणमब्ववी ॥ ६७ ॥

गाथा ६७ भावार्थः–ते वारे केशी पुछता हवा के हे गौतम ? ते द्वीप कीयो कह्यो, एम केशी बोल्या ते मत्ये आगळ कहेशे तेम गौतम कहेता हवा ॥६७॥

अर्थः–ज० जरा म० मरणरुपीओपाणी तेहने वे० वेगेकरी । वु० तणाता पा० जीवने ध० धर्मरुपीयो दी० दीप प० वाहाणनी पेठाणनीपरे आधारभूत छे य० वळी ग० श्रेय वांछे तेहने गमन करवा योग्य छे स० सरणभूत छे उ० उतम छे ॥ ६८ ॥

मूलः–जरामरणगे वेगे वुज्झमाणाण पाणिणं ।
धम्मो दीवो पइट्ठा य गई सरणमुत्तमं ॥ ६८ ॥

गाथा ६८ भावार्थः–हे केशी ? जरा (वृद्धावस्था) मरणरुपी पाणीना वेगे करी तणाता जीवने श्रेय वांछितने आदरवा योग्य वहाणना पेठाणनी पेरे आधारभूत एवो उत्तम धर्मरुपी दीप सरणभूत छे ॥६८॥

जंसि गोयम आरूढो कहं तेण न हीरसि ॥ ५५ ॥

गाथा ५५ भावार्थः—ए महा साहसिक रौद्र (भयंकर) ने दमतां दोहीलो ने सर्व दिशामां उनमार्गे दोडे छे, एवा दुष्ट घोडा उपरे तमे चढयाथका हे गौतम ? ए घोडो तमने उनमार्गे केम नथी लइजतो ॥५५॥

अर्थः—हवे गौतम कहे छे । प० मकर्व हा० धातो थको उन्मार्गे सन्मुख जातो थको ॥ नि० ग्रही राख्योछे सु० सिद्धांत रुपीणी र० । रासे करी स० बांधी राख्योछे दुष्ट अश्व ते भणी । न० न मे० माहरो दुष्ट अश्व । ग० जाय उ० उन्मार्गे । म० भलो मार्ग च० वळी प० अंगीकार करे छे ॥ ५६ ॥

मूलः—पहावन्तं निगिण्हामि सुयरस्सीसमाहियं ।

न मे गच्छइ उम्मग्गं मग्गं च पडिवज्जई ॥ ५६ ॥

गाथा ५६ भावार्थः—हवे केशी प्रत्ये गौतम कहेताहवा के हे केशी ? ते घोडो जेवारे उन्मार्गने विषे दोडे छे तेवारे श्रुत रुपणी रासडीये करी बांधीने झाली राखुंछुं के जेथी ते घोडो मुजने उन्मार्गे लइजतो नथी ने भल्ला मार्गने विषे मवर्त्ते छे ॥ ५६ ॥

अर्थः—हवे केशी गौतम प्रत्ये पुछेछे आ० अश्व च० वळी इ० ते के० कयो वु० कह्यो । के० केशी गो० गौतम प्रते भ० बोल्या । ए० तेवार पछे के० केशी व० बोल्ते छते तु० वळी गो० गौतम इ० एम अ० कहेछे ॥५७॥

मूलः—आसे य इइ के वुत्ते केसी गोयममब्बवी ।

उ० वळी पा० पार गा० गामीणीक होय ॥ ७१ ॥

मूलः—जा उ अस्साविणी नावा न सा पारस्स गामिणी ।
जा निरस्साविणी नावा सा उ पारस्स गामिणी ॥ ७१ ॥

गाथा ७१ भावार्थः—ते वारे केशी मत्ये गौतम कहेता हवा के हे केशी ? जे नावमांही पाणी आवे ते नाव पार पामे नहि, (अर्थात् पाणीमां बुडे) अने जे नावमां पाणी आवतुं न होय, ते नाव न बुडे (अर्थात् नाव पार पामे) ॥ ७१ ॥

अर्थः—हवे केसी पुछेछे ना० नावा य०वळी इ० ए का०कई वु०कही ॥ के० केसी गो० गोतम प्रते। अ० बोल्या ॥ ए० ते वार पछी के० केसी व० बोलता तु० प्रते। गो० गौतम इ० एम अ० बोल्या ॥ ७२ ॥

मूलः—नावा य इइ का वुत्ता केसी गोयममब्बवी ।
केसिमेवं वयन्तं तु गोयमो इणमब्बवी ॥ ७२ ॥

गाथा ७२ भावार्थः—ते वारे केशी कहेता हवा के हे गौतम ते नाव केइ कही, एम केशी बोल्या, ते मत्ये आगळ कहेशे तेम गौतम कहेता हवा ॥ ७२ ॥

अर्थः—स०शरीरने आ०कहे तिर्थंकर ना०नावा त्ति० वळी । जा०जीव ते वु०कहीए । ना०नावानो पेडणहार ॥ सं० संसाररूपीयो अ० समुद्र वु० कहीए । जं०जे संसार समुद्र त० तरेछे म०मोक्षना गवेषणहार ॥७३॥

मूलः—सरीरमाहु नाव त्ति जीवो वुच्चइ नाविओ ।
संसारो अण्णवो वुत्तो जं तरन्ति महेसिणो ॥ ७३ ॥

वारण कर्यो ? पण पुर्वांकथी अनेरो पण मुजने संशय छे तो ते पण मुजने कहो (ए तात्पर्य मश्न थयुं.) ॥५९॥

अर्थः-हवे कुपंथ नीरा करवानो आठमुं द्वार केशी पुछे छे । कु० कुपंथ ब० घणा छे लो० लोकने विषे जे० जेणे कुपंथे करी न० भला मार्गथी भ्रष्ट थायछे ज० जीव म० भला मार्गने विषे क० केम व० वर्त-तो थको । तं० तुं न० न न० भला मार्गथी केम भ्रष्ट न थया गो० हे गौतम ॥ ६० ॥

मूलः-कुप्पहा बहवो लोए जेहिं नस्सन्ति जन्तुणो ।

अद्धाणे कह वट्टन्ते तं न नस्ससि गोयमा ॥ ६० ॥

गाथा ६० भावार्थः-हे गौतम ? ए लोकमांही घणा कुपंथ (मार्ग) छे अने ते कुपंथे करीने जीव भला मार्ग सामुं जोता नथी ने घणा जीवोनो नाश करे छे तो तुं भला मार्गने विषे केम मवर्ते छे ? अने ते कुपंथने विषे तुं केम नथी पडतो ? ॥ ६० ॥

अर्थः-हवे गौतम कहे छे जे० जे य० कोइ एक म० मार्ग भलो ग० जायछे । जे० जे य० कोइ एक उ० उन्मार्गे प० मवर्त्या छे । तै० ते स० सघळाए वे० जाण्या मवर्ते छे म० मुजने । तं० ते भणी न० नथी न० नासतो भला मार्गथकी भ्रष्ट थातो नथी अ० हुं मु० हे मुनी ॥ ६१ ॥

मूलः-जे य मग्गेण गच्छन्ति जे य उम्मग्गपट्ठिया ।

ते सव्वे वेइया मज्झं तं न नस्सामहं मुणी ॥ ६१ ॥

गाथा ६१ भावार्थः-तेवारे केशी गौतम मत्ये कहेता हवा, हे मुनि ? जे कोइ भले मार्गे जायं छे

खणा जीव पण अंधकारने विषे अंधनी पेरे देखे नहि तो घणा जीवो अति रौद्र अंधकारने विषे रहे छे तो समस्त लोकने विषे एवा जीवोने कोण उद्योत करशे ॥ ७५ ॥

अर्थः-हवे गौतम कहेछे उ०उग्यो वि० निर्मल भा० सूर्य । स० सर्व लो० लोकने विषे प० प्रकाशनो करणहार ॥ सो० ते सूर्य क० करस्ये उ० उद्योत । स० समस्त लो० लोकने विषे पा० जीवने ॥ ७६ ॥

मूलः-उग्गओ विमलो भाणू सवलोयपभंकरो ।
सो करिस्सइ उज्जोयं सवलोयंमि पाणिणं ॥ ७६ ॥

गाथा ७६ भावार्थः-ते वारे केशी प्रत्ये गौतम कहेता हवा के हे केशी निर्मळ सूर्य उग्यो ते सर्व लोकने विषे प्रकाशनो करणहार छे तो तेज सूर्य समस्त लोकने विषे जीवोने उद्योत करशे ॥ ७६ ॥

अर्थः-केसी पुछेछे भा० सूर्य ते य०वळी इ० ए के० कयो वु० कह्यो । के० केसी गो० गोतम प्रते एम भ० बोल्या । ए० तेवार पछी के० केसी व०बोलता थका तु० प्रते । गो०गोतम इ० एम अ० बोल्या ॥७७॥

मूलः-भाणू य इइ के वुत्ते केसी गोयममब्बवी ।
केसिमेवं वयन्तं तु गोयमो इणमब्बवी ॥ ७७ ॥

गाथा ७७ भावार्थः-ते वारे केशी कहेता हवा के हे गौतम ? ते सूर्य कीयो कह्यो एम केशी बोल्या, ते प्रत्ये आगळ कहेशे तेम गौतम कहेता हवा ॥ ७७ ॥

अर्थः-हवे गौतम कहेछे उ०उग्यो खी० जेहने क्षय हुओ सं०संसार ते क्षीण संसारी जेम स० सर्व जाणे

मूलः—साहु गोयम पन्ना ते छिन्नो मे संसओ इमो ।
अन्नो वि संसओ मज्झं तं मे कहसु गोयमा ॥ ६४ ॥

गाथा ६४ भावार्थः—तेवारे केशी कहेता हुवा के हे गौतम ? भली तमारी बुद्धि के ए मारो संशय निवारण कर्यो पण पुर्वोक्तथी अनेरो पण मुजने संशय छे तो ते पण तमे मुजने कहो (ए आठमुं प्रश्न थयुं) ॥६४॥

अर्थः—हवे मोटा पाणीना द्वार वेग निवारवानो द्वार केशी पुछेछे । म० मोटा उ० पाणीना वे० वेगेकरी । बु० तणाता होय ते पा० प्राणीने । स० सरण ते तणातानो कष्ट नीवारवा समर्थ ग० श्रेय वांछे तेहने गमन करवायोग्य प० वाहणनी पइठाणनीपरे आधारभुत य० वली दी० द्वीप कं० कयो म० मानेछे मु० हे मुनी ॥६५॥

मूलः—महाउदगवेगेण वुज्झमाणाण पाणिणं ।
सरणं गई पइट्ठा य दीवं कं मन्नसी मुणी ॥ ६५ ॥

गाथा ६५ भावार्थः—हवे गौतम प्रत्ये केशी कहेता हुवा हेमुनि ? महा पाणीनावेगे करीने बुडता जीवने ते कष्ट निवारवा समर्थ ने श्रेय वांछित ते त्यां जवा योग्य ने वहाणना पैठाणनीपेरे आधारभूत एवो कीयो द्वीप तुं माने छे ॥६५॥

अर्थः—हवे गौतम कहेछे अ० छे ए० एक म० मोटो प्रसंसनीकपणे दी० दीप वा० पाणीमय म० मांहि म० विस्तीर्णपणे मोटो दिसेछे म० मोटो उ० पाणीनो वे० वेगछे तेहनो ग० गमन आववुं त० ते द्विपने विषे न० नथी ॥ ६६ ॥

मूलः—अत्थि एगो महादीवो वारिमज्झे महालओ ।
महाउदगवेगस्स गई तत्थ न विज्जई ॥ ६६ ॥

खेमं सिवमणाबाहं ठाणं किं मन्नसी मुणी ॥ ८० ॥

गाथा ८० भावार्थः—हवे केशी गौतम प्रत्ये कहेता हवा के हे मुनि ? शारीरीकने मानसिक एवा बे प्रकारना दुःखे करी पीडाता जीवने व्याधिरहित जरा मरणना उपद्रव रहित तेने स्वभाविकज पीडा रहित एवुं कीयुं स्थानक तुं माने छे? ॥ ८० ॥

अर्थः—हवे गौतम कहे छे । अ० छे ए० एक धु० नित्य सदायछे ठा० स्थानक छे ॥ लो० लोकने अ० अग्र उपरे छे आ० तिहां चढवुं दु० दोहिलुं छे ते स्थानक पामवुं दोहिलुं छे ॥ ज० जहां न० नथी ज० जरा अने म० मरण । वा० व्याधि वे० वेदना नथी त० तेमज ॥ ८१ ॥

मूलः—अत्थि एगं धुवट्ठाणं लोगग्गंमि दुरारुहं ।
जत्थ नत्थि जरा मच्चू वेयणा वाहिणो तहा ॥ ८१ ॥

गाथा ८१ भावार्थः—तेवारे केशी प्रत्ये गौतम कहेता हवा के हे केशी ? ज्यां चढवुं दोहीलुं एवा लोकाग्रने विषे एक निश्चळ स्थानक छे अने तेमज ते स्थानकने विषे जरा मरणने व्याधीनी वेदना नथी ॥८१॥

अर्थः—हवे केसी पुछेछे ठा० स्थानक य० वळी इ० ए के० कयो वु० कह्यो के० केसी गो० गौतम प्रते अ० बोल्या । ए० तेवार पछी के० केसी व० बोलता तु० प्रते । गो० गौतम इ० एम अ० बोल्या ॥ ८२ ॥

मूलः—ठाणे य इइ के वुत्ते केसी गोयममब्बवी ।
केसिमेवं बुवंतं तु गोयमो इणमब्बवी ॥ ८२ ॥

गाथा ८२ भावार्थः—तेवारे केशी कहेता हवा के हे गौतम ! ते स्थानक कीयुं कह्युं, एम केशी बोल्या ते प्रत्ये आगळ कहेशे तेम गौतम कहेता हवा ॥ ८२ ॥

अर्थः—सा० भली गो० हे गोतम प० प्रज्ञा तै० तमारी । छि० टाल्यो मे० माहरो सं० संसय इ० ए पूर्वोक्त अ० अनेरो वि० पण सं० संसय म० माहरो तं० ते मे० मुजने क० कहो गो० हे गौतम ॥ ६९ ॥

मूलः—साहु गोयम पन्ना ते छिन्नो मे संसओ इमो ।
अन्नो वि संसओ मज्झं तं मे कहसु गोयमा ॥ ६९ ॥

गाथा ६९ भावार्थः—ते वारे केशी कहेता हवा के हे गौतम ? भली तमारी बुद्धि के मारो संशय निवारण कर्यो, पण पुर्वोक्तथी अनेरो पण मुजने संशय छे तो तेपण तमे मुजने कहो (ए नवमुं प्रश्न थयुं) ॥६९॥

अर्थः—हवे समुद्रनो पार पामवा आश्रीदसमो द्वार केसी पुछेछे अ० समुद्रने विषे म० मोटा पाणीना प्रवाहने विषे ॥ ना० नावा वि० विशेष प० सर्वथा प्रकारे धा० धारे छे ॥ जं० जे नावाने विषे गो० हेगोतम आ० तुं चढ्योछे क० केणे प्रकारे पा० समुद्रने पारे ग० तुं जाइश ॥ ७० ॥

मूलः—अण्णवंसि महोहंसि नावा विपरिधावई ।
जंसि गोयममारूढो कहं पारं गमिस्ससि ॥ ७० ॥

गाथा ७० भावार्थः—मोटा समुद्रने विषे घणा पाणीनो प्रवाह छे अने ते मांही एक नाव दोडे छे ते नावने विषे चढ्यो थको हे गौतम ? तुं केवी रीते ए समुद्रनो पार पामे छे ? ? ॥७० ॥

अर्थः—हवे गौतम कहे छे । जा० जे मांही उ० वही अ० पाणी आवे एहवी ना०नावा ॥ न० नहोय पा० ते नावा पा० पार गा० गामीणी ॥ जा० जे मांहि नि० पाणी आवे नही एहवी ना० नावा । सा० ते

गाथा ८४ भावार्थः—जे पामतां दोहीलुं एवुं लोकाग्रे ते सिद्धस्थानकनो शाश्वतो वास छे के जे भवरुपी ओघ प्रवाहना अंतना करणहार एवा मुनि ते स्थानकने पाम्या थका शोचे नहि ॥ ८४ ॥

अर्थः—सा० भली गो० हे गौतम प० प्रज्ञा बुद्धि ते० तमारी । छि० छेद्यो सं० संसय मे० माहरो इ० ए । न० नमस्कार थाओ ते० तमने सं० संसय टालवा भणी ॥ स० सर्व सु० सुत्रना म० मोटा अ० समुद्र सर्व सुत्रना पारगामी गौतम प्रते ॥ ८५ ॥

मूलः—साहु गोयम पन्ना ते छिन्नो मे संसओ इमो ।
नमो ते संसयातीत सव्वसुत्तमहोयही ॥ ८५ ॥

गाथा ८५ भावार्थः—तेवारे केशी कहेता हवा के हे गौतम ? भली तमारी बुद्धि के ए पुर्वोक्त मारो संशय निवारण कर्यो तेथी हे संशय रहित मोटा समुद्र सरीखा सर्व सिद्धांतना पारगामी तुझने नमस्कारहो ॥८५॥

अर्थः—हवे सुत्रना करणहारा श्री सुधर्मास्वामी कहेछे। ए० एणी तु० परे सं० संदेह छि० टाले थके । के० केसी घो० घोर रौद्र कर्म वेरीप्रते प० पराक्रमना करणहार । अ० वांदिने सि० मस्तके करीने । गो० गौतमने तु० वली म० मोटा य० जसवंतने ॥ ८६ ॥

मूलः—एवं तु संसए छिन्ने केसी घोरपरक्कमे ।
अभिवन्दित्ता सिरसा गोयमं तु महायसं ॥ ८६ ॥

गाथा ८६ भावार्थः—हवे सुत्रना कर्ता श्री सुधर्मस्वामी कहेछे, एणी रीते संशय टालवाथी कर्म वेरि

मनारा अण्णवा वुत्ता जं तरन्ति महेसिणो ॥ ७३ ॥

गाथा ७३ भावार्थः—हे केशी? संसाररूपी समुद्रने शरीररूपी नावने जीव ते नावनो खेडनार (नाविक) कहेल छे तो जे मोक्षना गवेषी मोटा साधु ते एवा संसार समुद्रने तरेछे ॥ ७३ ॥

अर्थः—सा० भलो गो० हे गौतम प० प्रज्ञा ते० तमारी । छि० टाल्यो मे० माहरो सं० संशय इ० ए ॥ अ० अनेरो वि० पण सं० संशय म० माहरो तं० ते मे० मुजने क० कहो गो० हे गौतम ॥ ७४ ॥

मूलः—साहु गोयम पन्ना ते छिन्नो मे संसओ इमो ।

अन्नो वि संसओ मज्झं तं मे कहसु गोयमा ॥ ७४ ॥

गाथा ७४ भावार्थः—वळी केशी कहेता हवा के हे गौतम? भली तमारी बुद्धि के ए मारो संशय विनाश कर्यो, पण पूर्वनाथी अनेरो पण मुजने संशय छे, तो ते पण तमे मुजने कहो, (ए दशमुं प्रश्न थयुं) ॥ ७४ ॥

अर्थः—हवे अंधकार टाळवानो अभिलाषी द्वार केशी पुछेछे ॥ अं० आंखनी प्रवृत्ति रोके करी देखता रोके घोरकर अंधकारमां घणे देखती नथी अंधकार । त० अति अंधकार घो० रौद्र अंधकारने विषे चि० तिष्ठेछे पा० जीव । ब० घणा । कं० कोण क० करस्ये उ० उद्योत । स० समस्त लो० लोकने विषे । पा० जीवने ॥ ७५ ॥

मूलः—अन्धयारे तमाघोरे चिट्ठन्ति पाणिणो बहू ।

को करिस्सइ उज्जोयं सव्वलोगंमि पाणिणं ॥ ७५ ॥

गाथा ७५ भावार्थः—हवे केशी गौतम प्रत्ये कहेता हवा के हे गौतम! आंखनी प्रवृत्ति रोकवे करी दे-

अर्थः–तो० संतोपाणी प० परिषदा स० समस्त । स० मोक्ष मार्ग सेववाने स० उद्यमवंत हुवा परिषदा समस्त ॥ सं० सम्यग प्रकारे साचे मने करी सेव्या थका ते० पुर्वे कह्या ते । प० उपगारना करणहार थाओ । भ० भगवंत के० केसी गो० गौतम ॥ त्ति० एम बे० हुं कहुंछुं ॥ ८९ ॥

मूलः–तोसिया परिसा सवा सम्मग्गं समुवट्ठिया ।
संथुया ते पसीयन्तु भयवं केसिगोयमे ॥ ८९ ॥ त्ति बेमि ॥

॥ इतिश्री केशि गोयमिज्जं त्रयोविंशं अध्ययनं सम्मत्तं ॥

गाथा ८९ भावार्थः–तेवारे समस्त परिषदा संतोपाणी ने मोक्ष मार्गने विषे सर्व उद्यमवंत थया ने पुर्वोक्त कह्या तेम उपकारना करणहार थाओ एम साचे मने करी परिषदाए स्तुति करीने सर्व शास्त्रना जाण केशी ने गौतमगणधर बंने प्रसन्न थया. एम सुधर्मस्वामी पोताना जंबू नामना शिष्यने कहेताहवा के हे जंबू जेम में श्री महावीरदेव स्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम में तुज प्रत्ये कह्युं ॥ ८९ ॥ इतिश्री उतराध्ययन शास्त्रना त्रेवीसमा अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण थयो. ॥ २३ ॥ ए त्रेवीसमां अध्ययनने विषे संशय टाळवो कह्यो ते प्रवचनथी संशय टाळे ते माटे आठ प्रवचन माताना चोवीसमां अध्ययननो भावार्थ कहे छे.

अर्थः–अ० आठ प० प्रवचन मा० माता स० समिती १ गु० गुप्ती २ त० तेमज ॥ पं० पांच ए० निश्चे प० पूर्णे स० समिती त० त्रण गु० गुप्ती आ० कही ॥ १ ॥

मूलः–अट्ठ पवयणमायाओ समिई गुत्ती तहेव य ।

जि० जिनकीओ भ० सूर्य सो० ते तीन क० करसे उ० उद्योत स० समस्त लो० लोकने विषे पा० जीवने ॥७८॥

मूलः—उग्गओ खीणसंसारो सव्वन्नू जिणभक्खरो ।
सो करिस्सइ उज्जोयं सव्वलोयंमि पाणिणं ॥ ७८ ॥

गाथा ७८ भावार्थः—हे केशी ! जेनो संसार क्षीण थयो छे अने सर्व वस्तुनो जाणनार एवो जिन स्वरूपी सूर्य उग्यो तेज समस्त लोकने विषे जीवोने उद्योत करशे ॥ ७८ ॥

अर्थः—सा० भली गो० गौतम प० प्रज्ञा तें० तमारी । छि० छेद्यो मे० माहरो ॥ सं० संशय इ० ए दृष्टांत । अ० अनेरो वि० पण सं० संशय म० माहरो तं० ते मे० मुजने क० कहो गो० हे गौतम ॥ ७९ ॥

मूलः—साहु गोयम पन्ना ते छिन्नो मे संसओ इमो ।
अन्नो वि संसओ मज्झं तं मे कहसु गोयमा ॥ ७९ ॥

गाथा ७९ भावार्थः—ते वार केशी कहेता हवा के हे गोतम ? भली तमारी बुद्धि के ए मारो संशय निवारण कर्यो पण दृष्टांतथी अनेरो पण मुजने संशय छे, ते ते पण तमे मुजने कहो (ए ११मुं प्रश्न थयुं)॥७९॥

अर्थः—हवे स्थानक आश्री पश्नु प्रश्न करे छे सा० शारीरी मा० मानसी दु० दुःखे करी । व० पीडा पा० पामता जि० जरादि रहित सि० उपद्रव रहित अ० स्वाभाविक बाधा रहित एहवा । ठा० स्थानक कि० किस्यो म० माने छे मु० हे मुने ॥ ८० ॥

मूलः—सारीरमाणसे दुक्खे बज्झमाणाण पाणिणं ।

समिती ने त्रण गुप्ती ए बंने मळीने अष्ट प्रवचन माता जाणवी ॥ २ ॥

अर्थः-ए० ए अ० आठ स० समीती स० संक्षेपे वि० कही। दु० बार अं० अंग जि० भगवंत अ० अख्याता ॥ मा० समाया ज० जे आठ प्रवचन माताने विषे उ० पूरणे प० सर्व सिद्धांतसमायां ॥ ३ ॥

मूलः-एयाओ अट्ठ समिईओ समासेण वियाहिया।
दुवालसङ्गजिणक्खायं मायं जत्थ उ पवयणं ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः-ए पांच समिती ने त्रण गुप्तीरूप अष्टप्रवचन माता संक्षेपे कही अने भगवंते द्वादशांगी कहेल ते सर्व शास्त्र ए अष्टप्रवचन माताने विषे समायां (अर्थात् ए अष्टप्रवचन माता चारित्ररूपछे अने चारित्र ते ज्ञानदर्शन विना न होय अने चारित्रथी वेगळां द्वादशांगी रुप शास्त्र न होय तेथी द्वादशांगी रुप सर्व अष्टप्रवचन माताने विषे समायां) ॥ ३ ॥

अर्थः-हवे इर्या समिती वर्णवे छे ते इर्यासमिती। आ० आलंबने १ का० काले २। म० मार्गे करी ३ ज० जतनाए करी च० चली ए च० चार का० कारणे प० शुद्ध ॥ सं० साधु इ० इर्या समितीए रि० चाले ॥ ४ ॥

मूलः-आलम्बणेण कालेण मग्गेण जयणाय य।
चउकारणपरिसुद्धं संजए इरियं रिए ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः-हवे प्रथम इर्या समिती विस्तारे करी कहे छे. (चालती वखते मननी एकाग्रता [illegible] १ [illegible] २ [illegible] ३ [illegible] ४ चार कारणे करी इर्यासमिती [illegible] सम्यक् प्रकारे इर्या समितीना चार भेद [illegible] विस्तार कहे छे ॥ ४ ॥

गाथा ८२ भावार्थः—तेवारे केशी कहेता हवा के हे गौतम ! ते स्थानक कायु कह्यु, एम कहा वाल्या ते मत्ये आगळ कहेशे तेम गौतम कहेता हवा ॥ ८२ ॥

अर्थः—नि० कर्मरुपणी अगनी ति० वळी उलइवाथी सीतलीभूतछे मोक्ष अ० सरीरी मानसी पीडा रहित ति० वळी सि० सिद्ध किहां छे लो० लोकना अ० अप उपरेछे ए० निश्चे ग० रुडी खे० व्याधि रहित सि० सर्व उपद्रव्य रहित अ० स्वभाविक बाधा रहित ॥ जं० जे एहवे थानके त० तरेछे म० मोटा रुषीस्वर ॥ ८३ ॥

मूलः—निव्वाणं ति अव्वाहं ति सिद्धीलोगग्गमेव य ।
खेमं सिवं अणाबाहं जं तरन्ति महेसिणो ॥ ८३ ॥

गाथा ८३ भावार्थः—तेवारे केशी मत्ये गौतम कहेता हवा के हे केशी ? जरा मरणना उपद्रव व्याधीने स्वाभाविकज पीडा ए सर्वथी रहित जे कर्मरुप दावानळ ओलववाथी शीतळीभूत एवा लोकाग्रे सिध स्थानकने विषे मोटा रुषि जाय छे ॥ ८३ ॥

अर्थः—तं० ते ठा० थानक सा० सास्वतो वा० वासछे लो० लोकने अ० अग्रउपरेछे । आ० पामतां दु० दोहिलो । जं० जे सं० थानकने पाम्या छता ॥ न० न सो० सोचे । भ० च्यारगतिरुप संसारनुं ओघ प्रवाह तेना अ० अंतना करणहार मु० हे मुनी ॥ ८४ ॥

मूलः—तं ठाणं सासयंवासं लोयग्गंमि दुरारुहं ।
जं संपत्ता न सोयन्ति भवोहन्तकरा मुणी ॥ ८४ ॥

त्रथी इर्या, ३ काळथी इर्या, ४ भावथी इर्या, ए चार प्रकारे यत्ना कही. हवे गुरु कहेता हया के हे शिष्य! ए चार प्रकारनी यत्नानो जुदो जुदो विस्तार हुं कहीश ते तुं सांभळ ॥३॥

अर्थः—द० द्रव्यथी जयणा ते च० दृष्टि करी जीवादिक द्रव्य नीरखवा निमित पे० जीवादिकने अवलोके जु० वळी धुसरा चार हाथ प्रमाणे अवलोके च० वळी । खि० खेत्रथी जयणा । का० काळथी जयणा ते जा० ज्यां सुधी री० दिवस चाले। य० वळी उ० उपयोग सहित चाले ते भा० भावथी जयणा कहीए ॥ ७ ॥

मूलः—दवओ चक्खुसा पेहे जुगमित्तं च खित्तओ ।
कालओ जाव रीइज्जा उवउत्ते य भावओ ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—१ द्रव्यथी यत्ना ते द्रष्टीये करी जीवादिक द्रव्यने देखे, २ क्षेत्रथी यत्ना ते धुंसरा (चार हाथ) प्रमाणे मार्गने अवलोके, ३ काळथी यत्ना ते ज्यां सुधी दिवस होय त्यांसुधी चाले, ४ भावथी यत्ना ते उपयोग सहित चाले ॥ ७ ॥

अर्थः—उपयोग सहित जयणाए केम चाले ते कहेछे इ० इंद्रिय पांचना विषय विकार वि० वरजीने चे० वळी पं० पांच प्रकारनी स० सझाय १० ए १० बोल वरजीने त० ते इर्या शोधवाने विषे प्रवर्ते जे मु० मूर्ति सरीर एटले मुर्ति ते सरीर त० ते इर्याने पु० पुरकार आगळ करीने उ० उपयोग सहित छतो रि० इर्या सुमती रि० चाले ॥८॥

मूलः—इन्दियत्थे विवज्जित्ता सज्झायं चेव पञ्चहा ।
तम्मुत्ती तप्पुरक्कारे उवउत्ते रियं रिए ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—हवे उपयोग सहित यत्नाए केम चलाय ते कहे छे, पांच इंद्रियोना विषय अने पांच

मत्ये घोर (भयंकर) पराक्रमना करनार एवा केशी मुनिए महा यशवंत एवा गौतमने मस्तकेकरी वांदीने ॥८६॥

अर्थः-प० पांच म० महाव्रतरूप ध० धर्म्म। प० केसीकुमार श्रमणे पडिवर्नो छे भा० भाव थकी॥ पु० प्रथम तिर्थंकर अने प० छेल्ला तिर्थंकरनां। म० मार्गने विषे त० तिहां उद्यानने विषे सु० मोक्षना पमाडण-हार एहवा मार्गने विषे उद्यमवंत हुवा ॥ ८७ ॥

मूलः—पञ्चमहव्वयधम्मं पडिवज्जइ भावओ।

पुरिमस्स पच्छिमंमि मग्गे तत्थ सुहावहे ॥ ८७ ॥

गाथा ८७ भावार्थः—मोक्षनो पमाडणहार प्रथम ने छेल्ला तिर्थंकरनो पंचमहाव्रत रूप धर्मनो मार्ग ते तेज उद्यानने विषे केशीमुनिए भले भावे गौतमनी पासे अंगीकार कर्यो ॥ ८७ ॥

अर्थः-के० केशी गो० गौतम नि० सदाय। तं० ते तिंदुक नामे वनने विषे आ० हुओ स० एकठा मळवुं। सु० सिद्धांतने अने सी० चारित्रनो आचार स० गुणनी वृद्धी होय तेम क० कीधो म० मोटो अ० अर्थ वि० निर्णय निश्चय एहवो शिष्य प्रमुख ॥ ८८ ॥

मूलः—केसी गोयमओ निच्चं तम्मि आसि समागमे।

सुयसीलसमुक्करिसो महत्थत्थविणिच्छओ॥ ८८ ॥

गाथा ८८ भावार्थः—नित्य केशी गौतमनो तिंदुक वनने विषे समागम थयो तेथी सिद्धांत ने चारित्रना आचारना गुणनी वृद्धि होय तेम मोटा अर्थनो निर्णय शिष्य प्रमुखने वास्ते कीधो ॥ ८८ ॥

मूलः—एयाइं अट्ठ ठाणाइं परिवज्जित्तु संजए ।
असावज्जं मियं काले भासं भासिज्ज पन्नवं ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—ए क्रोधादिक आठ स्थानकने वर्जिने कार्यने अवसरे प्रज्ञा (बुद्धि) वंत साधु थोडी अने पापरहित निर्दोष भाषा बोले, ए बीजी भाषा समिती कही ॥ १० ॥

अर्थः—हवे त्रीजी एषणासमती कहे छे ग० निर्दोष वस्तु गवेषणानेविषे एषणा १ । ग० वली ग०निर्दोष वस्तु ग्रहणाने विषे एषणा २ ॥ प० निर्दोष वस्तु भोगववानेविषे । एषणा ३ य० वळी जा० जे एषणा ते । आ० आहारनेविषे १ उ० वस्त्र प्रमुख उपधीनेविषे २ से० थानकादिक पाट पाटला प्रमुखने विषे ए ३ प्रत्येक प्रत्येक ए० ए ति० त्रण गवेखणादिक एखणा । वि० वळी सो० निर्दोष करे एटले त्रिन भेद त्रिन त्रिन भेद थाय ते केम, आहारनी गवेखणा १ । आहारनी ग्रहणेषणा २ । आहारनी परिभोगेषणा ३ । एम ३ उपधीनी ६ एम ३ सेज्जानी ए ९ ॥ ११ ॥

मूलः—गवेसणाए गहणे य परिभोगेसणा य जा ।
आहारोवहिसेज्जाए एए तिन्नि वि सोहए ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—हवे त्रीजी एषणा समिती कहे छे, एषणा त्रण प्रकारनी ते १ निर्दोष वस्तु गवेषणा (जोयवुं ते) ने विषे एषणा, २ निर्दोष वस्तु ग्रहण करवाने विषे एषणा, ३ निर्दोष वस्तु भोगववाने विषे एषणा, ए त्रण प्रकारनी एषणा ते १ आहारने विषे, २ वस्त्र प्रमुख उपधीने विषे, ३ स्थानक पाट पाटला

पंचेव समिईओ तओ गुत्तीओ आहिया ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः–आठ प्रवचन माता (शासननी माता तथा साधुनो आचार पाळवाथी निर्जरा माता कही, तेम माता बाळकने सुखनी करनारी छे तेम ए प्रवचन माताने स्मरणे ज्ञानथी जीव शांति पामे छे, तेथी माता) कही ते समितिने गुप्तीरुप तेमां समिती पांच ने गुप्ती त्रण कहीजे, ए बंने मळी अष्ट प्रवचन माता कहीजे ॥१॥

अर्थः–ए आठना नाम इ० इरिया समिती १ भा० भाषा समिती २ एषणा समिती ३। आ० आदान भंड नीक्खणा समती ४ उ० उच्चार पासवण परिठावणीया समती ५ इ० ए पांच गुपती कही। म० मनगुपी ६ व० वचनगुपी ७ ॥ का० कायगुपी ८ य० वळी अ० आठमी ॥ २ ॥

मूलः–इरियाभासेसणादाणे उच्चारे समिई इय।

मणगुत्ती वयगुत्ती कायगुत्ती य अट्ठमा ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः–ए पांच समिती कही तेमां प्रथम १ इर्या समिती ते सम्यक प्रकारे जता आववाथ एटले साडात्रण तथा चार हाथ प्रमाणे जोइने चालवुं ते, २ भाषा समिती ते विचारीने बोलवुं, ३ एषणासमिती ते शुद्ध (निर्दोष) आहार ग्रहण, ४ आदान समिती ते वस्त्र पात्रादिक उपकरण यत्नाए लेवा मुकवा संबंधी, ५ उच्चार पासवण परिठावणीया समिती ते यत्नाए परठववा संबंधी, ए पांच समिती. हवे त्रण गुप्ती तेमां प्रथम मनगुप्ती ते दुष्ट चिंतवणाथी व्यापारथी मनने निवर्तावबुं ? ते पहेली मनोगुप्ती, २ वचनना अशुभ व्यापारथी निवर्तवुं ते बीजी वचनगुप्ती, ३ कायाना अशुभ कामथी निवर्तवुं ते त्रीजी कायगुप्ती.

परिभोयंमि चउक्कं विसोहेज्ज जयं जई ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—हवे प्रथम गवेषणाने विषे आधाकर्मादिक १६ दोष दातारथकी लागे ते कहे छे, १ साधुनेज अर्थे छ काय जीवनो आरंभ करी अन्न पाणीआदिक निपजावीने आपे ते (आधाकर्मि दोष); २ जे कोई मारे घेर आवशे तेने आपीश एम गृहस्थ मनमां चिंतवीने अन्न पाणी आदिक निपजावे, एवे अवसरे साधुनो योग मळवाथी आपे ते (उद्देशीक दोष), ३ निर्दोष आहार होय तेमां सीथ (दाणा) मात्र आधाकर्मि आदिक भळे ते (पुइ कर्म दोष); ४ कांइक ते साधुने अर्थे ने कांइक पोताने अर्थे ग्रहस्थ रंधावे ते (मिश्रीत दोष), ५ साधुने अर्थे घणा काळ सुधी राखी मुके ते (ठवणा दोष), ६ महोत्सव जमणवारमां साधुने अर्थे आछुं पाछुं करीने आपे ते (पाहुडीया दोष), ७ अंधारे दिवो तथा द्वार उघाडी उद्योत करी आपे ते (पाउर दोष); ८ साधुने वस्त्र पात्र उपाश्रादिक वेचातुं लइने आपे ते (कृत दोष); ९ उछीतुं लइने साधुने आपे ते (पामिच दोष), १० साधुने अर्थे निःरस आहार होय ते बदलीने सरस आहार आणी आपे ते (परीयटीये दोष), ११ परगामथी तथा त्रण घर उपरांतथी तथा पोताना घरादिकथी साधुने अर्थे सामो आहार आणी आपे ते (अभी हडे दोष); १२ साधुने अर्थे लेपादिकनी मुद्रा (छांदो) तथा कमाड उघाडी आपे ते (भिन्न दोष), १३ साधुने अर्थे उंचा ठामथी थाजोठादिक मांडीने दुःखे उतारी आपे ते (मालोहड दोष), १४ साधुने अर्थे निर्बळ पासेथी छीनवी लइने आहारादिक वस्तु आपे ते (अछेज दोष), १५ घणानी [illegible] आपे ते (अणीसीढ दोष), १६ पहेलुं आधण मांडी

अर्थः—हवे आलंबणादिक चारनुं स्वरूप कहेछे त० ते चारमांहि इर्यानुं आ० आलंबन ते ना० ज्ञान दं० समकीत च० चारित्र त० तेम ए ३ इर्या समितीनां आलंबन । च० वळी का० इर्यानो काल दि० दिन वु० कह्यो । म० इर्यानो मार्ग ते उ० कुपंथनो । व० वर्जवुं कुपंथे इर्या सोधाय नहि ॥ ५ ॥

मूलः—तत्थ आलम्बणं नाणं दंसणं चरणं तहा ।
काले य दिवसे वुत्ते मग्गे उप्पहवज्जिए ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—१ ज्ञान, २ दर्शन (समकीत), ३ चारित्र, ए त्रण इर्या समितीना आलंबन अने २ इर्यानो काल ते दिवस (अर्थात् रात्रीये तो इर्यानी शुद्धि न होय), ३ कुपंथनुं वर्जवुं ए इर्यानो मार्ग (अर्थात् उन्मार्गे जतां आत्मविराधनाने संयमविराधना थाय तेथी वर्जवो) ए इर्याना त्रण भेद थया ॥५॥

अर्थः—हवे इर्यानी जयणाना चार भेद कहेछे द० द्रव्यथी १ । खे० क्षेत्रथी चे० वळी २ का० काळथी इर्या ३ । भा० भावथी इर्या ४ त० तेमज जा० जतना च० चार प्रकारे वु० कही । तं० ते त्रिविध प्रकारनी जयणाने मे० मुजने कि० कहेतायका सु० सांभळ ॥ ६ ॥

मूलः—दव्वओ खेत्तओ चेव कालओ भावओ तहा ।
जायणा चउव्विहा वुत्ता तं मे कित्तयओ सुण ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—हवे इर्यानो चोथो भेद यत्ना, तेना चार भेद कहे छे, १ द्रव्यथी इर्या, २ क्षे

परिभोयंमि चउक्कं विसोहेज्ज जयं जई ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः–हवे प्रथम गवेषणाने विषे आधाकर्मादिक १६ दोष दाताथकी लागे ते कहे छे, १ साधुनेज अर्थे छ काय जीवनो आरंभ करी अन्न पाणीआदिक निपजावीने आपे ते (आधाकर्मि दोष), २ जे कोई मारे घेर आवशे तेने आपीश एम गृहस्थ मनमां चिंतवीने अन्न पाणी आदिक निपजावे, एवे अवसरे साधुनो योग मळवाथी आपे ते (उद्देशीक दोष), ३ निर्दोष आहार होय तेमां सीथ (दाणा) मात्र आधाकर्मि आदिक भळे ते (पुइ कर्म दोष), ४ कांइक ते साधुने अर्थे ने कांइक पोताने अर्थे ग्रहस्थ रंधावे ते (मिश्रीत दोष), ५ साधुने अर्थे घणा काळ सुधी राखी मुके ते (ठवणा दोष), ६ महोत्सव जमणवारमां साधुने अर्थे आघुं पाछुं करीने आपे ते (पाहुडीया दोष), ७ अंधारे दिवो तथा द्वार उघाडी उद्योत करी आपे ते (पाउर दोष), ८ साधुने वस्त्र पात्र उपाश्रादिक वेचातुं लइने आपे ते (क्रत दोष), ९ उछीतुं लइने साधुने आपे ते (पामिच दोष), १० साधुने अर्थे निःरस आहार होय ते बदलीने सरस आहार आणी आपे ते (परीयटीये दोष), ११ परगामथी तथा त्रण घर उपरांतथी तथा पोताना घरादिकथी साधुने अर्थे सामो आहार आणी आपे ते (अभी हडे दोष), १२ साधुने अर्थे लेपादिकनी मुद्रा (छांदो) तथा कमाड उघाडी आपे ते (भिन्न दोष), १३ साधुने अर्थे उंचा ठामथी बाजोठादिक मांडीने दुःखे उतारी आपे ते (मालोहड दोष), १४ साधुने अर्थे निर्बळ पासेथी छीनवी लइने आहारादिक वस्तु आपे ते (अछेज दोष), १५ घणानी बक वस्तु होय ते वस्तु बीजानी रजा विना एकलो साधुने आपे ते (अणीसीट्ट दोष), १६ पहेलुं आंधण मांही

प्रकारनो स्वाध्याय (ते १ वाचना, २ पृच्छना, ३ परियट्टना, ४ अणुपेहा, ५ धर्म कथा) एम दश बोल वर्जिने जेम इर्या शोधवाने प्रवर्ते छे, एवुं शरीर ते इर्याने आगळ करीने उपयोग सहित थको इर्यासमितीए चाले ए प्रथम इर्या समिती थई ॥ ८ ॥

अर्थः—हवे बीजी भाषासमिती कहेछे को० क्रोधनेविषे १।मा० माननेविषे २ य० वळी। मा० मायाने विषे ३। लो० लोभनेविषे य० वळी ४। उ० तत्पर सावधान। हा० हास्यनेविषे भ० भयनेविषे ६। मो० मुखरीपणानेविषे। वि० विकथानेविषे त० तेमज तत्पर च० वळी ॥ ९ ॥

मूलः—कोहे माणे य मायाए लोभे य उवउत्तया।
हासे भए मोहरिए विकहासु तहेव च ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—हवे बीजी भाषा समिती कहे छे, प्रज्ञावंत साधु भाषाना समयने विषे असावद्य निःपापने कार्य योग्य आठ स्थानकने विषे उपयोगवंत थको भाषा बोले ते आठ स्थानक कहेछे, १ क्रोधने, २ मानने विषे, ३ मायाने विषे, ४ लोभने विषे, ५ हांशीने विषे, ६ भयने विषे, ७ परना अपवाद (निंदा) ने विषे, ८ विकथाने विषे एम आठ ॥ ९ ॥

अर्थः—ए० ए क्रोधादिक अ० आठ ठा० थानकने। प० वर्जिने। सं० साधु अ० पापरहित मि० मर्यादाए का० अवसरे भा० निर्दोष भाषाने भा० बोले प० प्रज्ञावंत इति भाषासमिती ॥ १० ॥

(पेहित दोप), ५ वस्तु आपवानुं जे पासण होय तेमां सचेतादिक अयोग्य वस्तु होय ते वस्तु बीजा वासणमां घालीने तेज वासणमा घालीने आहार आपे ते (साहरित दोप), ६ अंध पांगलु वगेरे अयोग्य दातारने हाथे आहार ले ते (दायक दोप), ७ सचेतादिक मिश्र (कांइक सचेत ने कांइक अचेत) वस्तु होय ते ले तो ते (मिश्र दोप), ८ जे सचेत वस्तुने विषे शस्त्र पुर्ण प्रणम्युं न होय तेवुं ले ते (अपरिणय दोप), ९ तुर्तनुं लींप्युं तथा दहीं छास भोजनादिक रसे हाथ खरडेल होय ते वोहोराव्या पछी सचेत पाणी आदिके धोवाथी पश्चात कर्म दोष लागे ते (लिप्त दोप), १० अन्न प्रमुख नाखती (वेराती) आवे ते (छंडीय दोप), ए दश दोप ग्रहणेषणाना साधुने दातार ए बंने थकी लागे. हवे श्रीजी परिभोगेषणाना ४ दोप कहे छे, १ जे रसने गृद्ध पणे गुण उपजाववाने हेते क्षीर खांडनी पेरे रस एकठो मेळवीए ते (संजोयणा दोप), २ शास्त्रोक्त प्रमाण ओ-ळंघीने अति मात्राए आहार करे ते (अप्रमाण दोप), ३ दातारे सरस आहार पाणी दीधेल होय पछी जमता तेनी प्रशंसा करे ते चारित्रने दहन भणी इंगाळ सरखो जाणवो ते (इंगाळ दोप), ४ दातारे लुखो निरसादिक आहार दीधेल होय ते जमतां अवखोडे तो चारित्रने धुम्र समान करे ते (धुम्म दोप) ए चार दोप परिभोगेषणाना जाणवा ए साधु थकीज लागे एवं १६ उद्गमनना ने १६ उत्पादनना ने १० मिश्रदोप ने ४ परिभोगेषणाना मळी ४६ दोप थया अने छ कारण विना शरीरना बळने माटे आहार करे ते (कारण दोष) ए एक मळीए तो ४७ दोप थाय, एम ४७ दोप रहित आहार लइ श्रीजी एषणासमिती मुनि आराधे ए श्रीजी एषणा समिती कही. ॥ १२ ॥

...मुखने विषे समजवी. हवे आहारनी एषणाना त्रण भेद ते, १ निर्दोष आहारनी गवे-
ग्रहण करवो ते गवेषणा, ३ निर्दोष आहार भोगववो ते परीभोगेषणा ए त्रण. हवे वस्त्रादिक उपधीनी त्रण एषणा ते
१ निर्दोष वस्त्रादिक उपधीनी गवेषणा, २ निर्दोष वस्त्रादिक ग्रहण करवा, ३ निर्दोष वस्त्रादिक उपधीनुं भोगववुं.
हवे स्थानक पाट पाटला प्रमुखनी त्रण एषणा ते १ निर्दोष स्थानक पाट पाटला प्रमुखनी गवेषणा, २ निर्दोष स्थानक
पाट पाटला प्रमुखनुं ग्रहण करवुं, ३ निर्दोष स्थानक पाट पाटला प्रमुखनुं भोगववुं, एम आहार उपधीने स्थान-
कादिकनी एषणाना एकेकना त्रण त्रण भेद गणतां नव भेद थया ॥ ११ ॥

अर्थ—उद्गम ते आधाकर्मादिक जाणे जे दोष आवे ते उद्गम दोष [illegible] हवे गवेषणा १ [illegible]

[illegible]

ते पृथ्वी पाणी वनस्पति आदि [illegible]
देव होय ते (सचीत दोष), ३ सचि[illegible]

स० समितीवंत स० सदाय इति आदान निखेवणा समिती ॥ १४ ॥

मूलः—चक्खुसा पडिलेहित्ता पमज्जेज्ज जयं जई ।
आइए निक्खिवेज्जा वा दुहओवी समिए संया ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—ओघिक ने उपग्रहीक ए बे प्रकारनी उपधिने यत्नावंत यति प्रथम द्रष्टिए करी जोइने पुंजिने लिये, मुके ने भोगवे, ए चोथी आदान निखेवणा समिती कही ॥१४॥

अर्थः—हवे पांचमी परिठावणिया समिती कहेछे । उ० वडीनीत १ पा० लघुनीत २ । खे० वळखो ३ सि० नासीकानो मेल ४ । ज० शरिरनो अवयवनों मेल ५ ॥ आ० आहार ६ उ० वस्त्रादिक उपधी ७ दे० शरिर ८ ॥ वा० अथवा अ० एथी अनेरु अ० पुरणे त० तेहवा परठवायोग्य तेहने परठवे ॥ १५ ॥

मूलः—उच्चारं पासवणं खेलं सिङ्घाणजल्लियं ।
आहारं उवहिं देहं अन्नं वावि तहाविहं ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—हवे पांचमी परिठावणीया समिती कहे छे, १ वडिनीति (मळ), २ लघुनीति (मुत्र), ३ वळखो, ४ नासिकानो मेल, ५ शरिरना अवयवोनो मेल, ६ आहार, ७ वस्त्रादिक उपधी, ८ शरीर ए कही ते सिवाय बीजी पण परिठवया योग वस्तुने परिठवे ॥ १५ ॥

अर्थः—हवे परिठवानी वेला केही । तिहां चउभंगी कहेछे परिठवानी वेलाए ॥ अ० कोइ मनुष्य आवतो नथी । अ०अने मेगलाथी कोइ पण देखतो नथी १ । अ० आवतो ते कोइ नथी चे० पण । हो० छे सं० देखतो

पर बाळकने रमाडीने आहार ... (धाइ दोष), २ लोकना मत्युत्तर गुप्त ... ले ते (दूत दोष),
३ लाभालाभ जीवनव्य मर्णादिक निमित्त भाखीने आहार ले ते (निमित्त दोष), ४ उत्तम जाती कुळवंतपणुं देखाडीने आहार ले ते (आजीविका दोष), ५ दीन दयामणुं बोलीने तथा कंगाल जेवुं दर्शन देखाडी आहार ले ते (वणी मग दोष), ६ औषध भेषजादिक वैदुं करीने आहार ले ते (चिकित्सा दोष), ७ कोप करी धाप दई बीक बतावी आहार ले ते [क्रोध दोष], ८ अभिमान करी तथा लब्धि फोरवी तथा दातारनी प्रसंशा करी आहार ले ते [मान दोष], ९ दातारनी साथे कपट करीने रुप मनवांदिक करी ले ते (माया दोष), १० आहारनां गृद्धपणे अति घणो आहार ले ते [लोभ दोष], ११ दानथी पहेलां तथा पछी दातारनी कीर्ति करे ते [पुर्वपछा वसंस्त्व दोष], १२ कामण मोहनी वशीकरणादिक करीने आहार ले ते [विद्या दोष], १३ मंत्रादिक करीने आहार ले ते (मंत्र दोष), १४ अचुर नयनादिकना चुर्ण आपी आहार ले ते (चुर्ण दोष), १५ सौभाग्य तथा दौर्भाग्य विलेपनादिक देखाडी आहार ले ते (योग दोष), १६ मांगल्य तथा विवाहना कारण तथा गर्भपातनादिक करी आहार ले ते (मूळ कर्म दोष), ए १६ उत्पादनना दोष साधु थकी लागे एम १६ उदगमनना ने १६ उत्पादनना एम ३२ मथम गवेषणाना जाणवा. हवे बीजी ग्रहणेषणाना १० दोष मिश्रीत कहे छे, १ दातारने देतां देखी शंका उपजे के ए सुजतो हशे के असुजतो ए (शंकित दोष), २ सचेत ते पृथ्वी पाणी वनस्पतिआदिक सहित होय ने अचेत ते जे वस्तुना आपणने पंचखाण होय ते वस्तुथी खर-डेल होय ते (मक्षीत दोष), ३ सचेत उपर मुकेल होय ते (निक्षीत दोष), ४ सचेत वस्तुए ढांकेल होय ते

स० समितीवंत स० सदाय इति आदान निखेवणा समिती ॥ १४ ॥

मूलः—चक्खुसा पडिलेहित्ता पमज्जेज्ज जयं जई ।
आइए निक्खिवेज्जा वा दुहओवी समिए सया ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—ओघिक ने उपग्रहीक ए बे प्रकारनी उपधिने यत्नावंत यति प्रथम दृष्टिए करी जोइने पुंजिने लिये, मुके ने भोगवे, ए चोथी आदान निखेवणा समिती कही ॥१४॥

अर्थः—हवे पांचमी परिठावणिया समिती कहेछे । उ० वडीनीत १ पा० लघुनीत २ । खे० बळखो ३ सि० नासीकानो मेल ४ । ज० शरिरनो अवयवनो मेल ५ ॥ आ० आहार ६ उ० वस्त्रादिक उपधी ७ दे० शरिर ८ ॥ वा० अथवा अ० एथी अनेरु अ० पुरणे त० तेहवा परठवायोग्य तेहने परठवे ॥ १५ ॥

मूलः—उच्चारं पासवणं खेलं सिङ्घाणजल्लियं ।
आहारं उवहिं देहं अन्नं वावि तहाविहं ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—हवे पांचमी परिठावणीया समिती कहे छे, १ वडिनीति (मळ), २ लघुनीति (मुत्र), ३ बळखो, ४ नासिकानो मेल, ५ शरिरना अवयवोनो मल, ६ आहार, ७ वस्त्रादिक उपधी, ८ शरीर ए कही ते सिवाय बीजी पण परिठववा योग वस्तुने परिठवे ॥ १५ ॥

अर्थः—हवे परिठवानी वेळा कहेछे । तिहां चउभंगी कहेछे परिठवानी वेळाए ॥ अ० कोइ मनुष्य आवतो नथी । अ०अने वेगळाथी कोइ पण देखतो नथी १ । अ०आवतो ते कोइ नथी चे० पण । हो० छे सं० देखतो

...करी साधुए प्रमु वस्त्रादिक २ । अथवा ओघिक ते
...गादिक मूके न कल्पुं अने वर्तुं पण नाहि पहलो कल्पनीक संयम इंद्रिनो ते ओ-
...१, उपग्रहिक ते मुख पाठ नाम ग्राम करी कल्पुं । कल्पनीक ते उपग्रहिक उपधी २ ॥ भं० उपगरण
बु० करी दु० बे प्रकारे तथा ए बे उपगरण ने मु० साधु । गि० ग्रहतो थको । नि० मुंकतो थको या०
वी प० मनुने ते भोगवे ॥ तेहनो इ० ए वि० विधि कहे छे ॥ १३ ॥

मूलः—ओहोवहोवग्गहियं भण्डं तु दुविहं मुणी ।
गिण्हन्तो निक्खिवन्तो वा पउञ्जेज्ज इमं विहिं ॥१३॥

गाथा १३ भावार्थः—हवे चोथी आदाननिक्षेवणा समितिनी कहे छे, १ ओघीकने उपग्रहीक ए बे प्र-
कारनी उपधि तेमां ओघिक ते पडीहार (पाछुं आपवानो हक रहे) ते उपगरण ते पाट प्रमुख अने बीजी
उपग्रहिक ते पोतानुं करी राखेल होय ते वस्त्रादिक उपगरण, (पाठांतरे) १ ओघिक ते जे उपगरणनुं नाम
शास्त्रमां वर्जेल न होय, तेमज गणवाने माटे वर्जेल न होय ते ज्ञानदर्शनने संयमनी वृद्धिनो हेतु होय ते जेमके
रजोहरण, पात्र तथा पाणी गळवानुं गरणुं वगेरे ओघिक उपधि जाणवी, २ उपग्रहीक उपधि ते जे उपगरणनुं नाम
शास्त्रमां कहेल होय ते, एवे प्रकारनां उपगरणने साधु जी रीते ग्रहण करे, मुके ने भोगवे तेनी विधि कहे छे ॥१३॥
अर्थः—हवे प्रथम मुकवानी विधि कहे छे प० दृष्टि प० जोइने प० रजो पुंजे ज० जतनाथी ज०
करी । आ० लीए नि० अथवा मुके पा० करी दु० बे ओघिक उपधि १ उपग्रहीक उपधिने २ बी० पण

गाथा १७ भावार्थः-ए चार भांगामांही, १ कोइ मनुष्य आवतुं नथी तेमज कोइ देखतुं नथी ए प्रथम भांगे परिठवे (ए प्रथम भांगो वळखो नासीकानो मेल विगेरे केटलाक बोलोमां परिठववा आश्री न लेवो, पण केटलाक वडी नित्यादिक आश्री जाणवो), बाकी त्रण भांगे परिठववानो निषेध (ते पण पुर्वोक्ति प्रकारे समजवुं), वळी २ ज्यां परिठवतां पोताना तथा परना आत्मानी घात न थाय, ३ उंची नीची भुमीरहित समी भुमी होय, ४ त्रण (घास) पत्रादिक रहित खुली भुमी होय, ५ अग्नि प्रमुखे थोडा काळथी अचेत थयेली भुमी होय (इहां घणा काळथी अचेत थयेल अवड भुमीमां कुंथुं कीडीयादीकनां नगरां होय तेथी त्यां परिठववा निषेध छे) ॥ १७ ॥

अर्थः-वि० विस्तिर्ण पोहोळी भुमी ६ दू० उंडि हेठी घणी अचित भुमि थइ होय तिहां ७ ना० वेठो रह्योछे तिहांथी ढुकडो नही वेगलो परिठवे ८ वि० उंदरादिकना विल वर्जिने परठवे त० त्रस पा० प्राण वी० वीजादिक र० रहित भुमिए परठवे ए १० बोल रहित शुद्ध थंडिल ॥ उ० उचारादिकने वो० वोसरावे परठवे ॥१८॥

मूलः-वित्थिण्णे दूरमोगाढे नासन्ने विलवज्जिए ।
तसपाणबीयरहिए उच्चाराईणि वोसिरे॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः-६ विस्तीर्ण पहोळी भुमी होय, ७ अचेतभुमी उंडी हेठे घणी होय, ८ ज्यां पोते होय त्यांथी वेगळे, ९ उंदरादिकनां बिल न होय, १० त्रस प्राणी तेमज बीज प्रमुखरहित भुमी होय ए पुर्वोक्त [illegible] परिठवणी वोसिरावे ॥१८॥

चिंतवे ते सत्य मनगुप्ती कहीये, २ जीवादिक पदार्थ नथी एवुं चिंतवे ते असत्य मनगुप्ती कहीये, ३ आंबा-दिक घणी जातिनां वृक्षो जोइने ए आंबानुं वन छे एवुं चिंतवे (एटले आंबाना वृक्षोनी अंदर बीजा खदिर खाखरा प्रमुखनां पण वृक्षो होवाथी मृपा युक्त छे तेथी) ते सत्य मृपा कहीये, आदेश निर्देशादि वचन चिंतवे एटले हे देवदत्त ? घडी लाव्य, अमुक वस्तु तोळी मापीने आणी आप, डुंगर बळे छे, नेवां चुए छे, गाम आव्युं, इत्यादि व्यवहारनी चिंतवणा ते सत्य नहि अने मृपा पण नहि ते असत्यामृपा मनगुप्ती कहीये, ए चार प्रकारनी मनगुप्ती ते मांही १ सत्य मनगुप्ती ने ४ थी असत्यामृपा मनगुप्ती साधुने आदरवा योग ने बीजी ने त्रीजी मनगुप्ती आदरवा योग्य नहि ॥ २० ॥

अर्थः-सं० मनमांहि चिंतवे जो ए मरे तो सारु ते संरंभ १ । सं० एहने कोइ मारे ए समारंभ आ० एहने हुं मारुं ए आरंभ य० वळी त० तेमहिज य० ए ३ । म० मनने विषे प० प्रवर्त्ततुं थकुं तु० पुरणे । नि० निवर्तावे पाछो वाळे । ज० जतनावंत ज० जती ॥ २१ ॥

मूलः—संरम्भसमारम्भे आरम्भे य तहेव य ।
मणं पवत्तमाणं तु नियत्तेज्ज जयं जई ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः—वळी १ सारंभ, २ समारंभ, ३ आरंभथी मन निवर्तावे, ए मरे तो सारुं एवुं चिंतववुं ते १ सारंभ, एने कोइ मंत्रादिक जपीने मारे तो सारुं ए २ समारंभ, एने हुं मंत्रादिक जपीने मारुं एवुं चिंतववुं ते ३ आरंभ, ए त्रणने विषे मन प्रवर्तन्तुं होय तेने यत्नावंत यति निवर्तावे, ए प्रथम मन गुप्ती कही ॥ २१ ॥

... ए चउभंगी माहि त्रण बोल छते परठवे ते कहे छे ॥ १५ ॥

मूलः—अणावायमसंलोए अणोवाए चेव होइ संलोए ।
आवायमसंलोए आवाए चेव संलोए ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—हवे दश प्रकारनो थंडील ते (परीठववा संबंधी दश बोल) कहे छे, तेमां प्रथम बोलनी चोभंगी कहे छे. परिठववानी वेळाए १ कोइ मनुष्य आवतुं न होय तेमज अति नेगळेथी कोइ देखतुं पण न होय, २ कोइ मनुष्य आवतुं नथी पण दुरथी देखे छे, ३ कोई मनुष्य आवे छे, पण देखतुं नथी, ४ कोइ मनुष्य आवे छे ने देखे पण छे, ए चार भागमां कीए भागे परिठववुं ते कहे छे ॥ १६ ॥

अर्थः—अ० जिहां कोइ आवतो नथी अ० देखतो पण नथी तेम परठवे, खेल लघुनीत प्रमुख श्लेष्म प्रयोगे ए भांगो न जाणवो । एतो लोक देखतां पण परठवे केटलाक बोल आश्री १ । बाकी २ भांगा निषेधः प० वळी परजीवनी तथा पोतानी अ० घात उपजे नहीं २ ॥ स० उंची निची भुमि नहि, समी भुमिए परठवे ३ अ० त्रणा पांदडादिक तिहां न परठवे ४ ॥ यावि० अवधारणे अ० थोडो का० काल थयो छे धरतीनो क० अचित थया हुवा य० तिहां ॥ १७ ॥

मूलः—अणावायमसंलोए परस्स णुवघाइए ।
समे अज्झुसिरे यावि अचिरकालकयंमि य ॥ १७ ॥

तेवी रीते यत्नापुर्वक चाल्वारुप प्रथम इर्यासुमतीने विषे पेहेलुं जीवदयारुप महाव्रत समाय, २ यत्नापुर्वक जोइने चाल्नार बीजाने दुःखदायकरुप असत्य वचन बोले नही तेथी त्रीजुं महाव्रत समाय, ३ अदत्तादान (अणदीधेलुं लेवुं ते चोरी) लेवाथी परजीवने दुःख थायछे तेथी जत्नाए चालनार अदत्तादान नही लेवाथी त्रीजुं महाव्रत समाय, ४ मैथुन (स्त्री पुरुपनो संयोग) सेववाथी जीवहिंसा थायछे ते यत्नाए चालनार जीवहिंसा करे नही तेथी चोथुं महाव्रत समाय, ५ जुठ प्रपंचादीकथी मानसीक (मन संबंधी), वाचयीक (वचन संबंधी), कायीक (काया संबंधी) ए त्रण मांहीली गमे ते परजीवनी हिंसा कर्या विना परिग्रह मेळवी शकातो नथी, तेमज ग्रहण पणथइ शकतो नथी, ते हिंसा यत्नाए चालनार करे नही तेथी पांचमुं महाव्रत पण समाय, ए रीते प्रथम इर्यासुमतीने विषे पांच महाव्रत समाय छे.

हवे बीजी भाष्यासुमतीने विषे पांच महाव्रत केवी रीते समाय छे ते कहे छे, १ निर्वद्य (पापरहित) भाष्या बोलनार कोइ जीवने दुःख थाय तेवुं वचन बोले नही तेथी बीजी भाष्यासुमतीमां पेहेलुं महाव्रत समाय, २ निर्वद्य भाष्या बोल्नार सत्यवक्ता होय तेथी बीजुं महाव्रत समाय, ३ निर्वद्य भाष्या बोलनार अदत्तादान लीए नही तेथी त्रीजुं महाव्रत समाय, ४ मैथुन सेवनार सावद्य (पापसहित) वचन बोलेज अने ते वचन निर्वद्यवचन बोल्नार बोले नही तेमज मैथुन असत्यज छे अने ते असत्य त्यागथी ब्रह्मचर्य पण पाळे माटे चोथुं महाव्रत पण समाय, ५ जुठ प्रपंचादीक सावद्य वचन बोल्या विना परिग्रह ग्रहण थइ शकतो नथी ते [illegible] पण समाय, [illegible] बीजी भाषा [illegible]

पांचे से० संपेतो । वि० विस्तार ज० कहो आचारांगादिक मांहे विस्तारे छे।
ए० ए पांच समिती कया पछी त० त्रिन ग० वली गु० गुप्ती वो० कहुं छुं । अ० अनुक्रमे ॥ १९ ॥

मूलः—एयाओ पञ्च समिईओ समासेण वियाहिया।
एत्तो तओ य गुत्तीओ वोच्छामि अणुपुव्वसो ॥१९॥

गाथा १९ भावार्थः—ए पांच समिती अहीं संक्षेपे कही, एनो वधारे विस्तार आचारांगादिकमां छे. हवे त्रण गुप्ती अनुक्रमे कहुंछुं ॥ १९ ॥

अर्थः—प्रथम मनगुप्ती कहे छे स० सत्य मनयोग ते सांची मनगुप्ती १ । त० तेमज मो० असत्ययोग ते मृषागुप्ती य० वली स० कांइक सांचो मो० कांइक मृषायोग ते सत्या मृषागुप्ती ३ । त० तेमज ग० वली च० चोथी अ० असत्य सत्य नहि अ० अमोसा मृषा नहि जे असत्या अमृषा मनगुप्ती ४ य० वली म० मनगुप्ती च० च्यार प्रकारनी पहेली सत्य मनगुप्ति १ । असत्य अमृषा मनगुप्ती । ए चोथी गाथाने आदरवा योग्य अने विचली बे मनगुप्ती आदरवा योग्य नहि ॥ २० ॥

मूलः—सच्चा तहेव मोसा य सच्चमोसा तहेव य।
चउत्थी असच्चमोसा य मणगुत्तीओ चउव्विहा ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः—मनगुप्ती चार प्रकारे, १ सत्य मनगुप्ती, २ असत्य मनगुप्ती, ३ सत्यमृषा (मिश्र) मनगुप्ती, ४ असत्या मृषा (व्यवहार) मनगुप्ती. हवे ए लोकने विषे जीवादिक पदार्थ विद्यमान छे, एवुं मनमां

कहा (धर्म कथा करवी) ५, ए पांच प्रकारनी स्वाध्याय करवी एम २६ अने धौंसरा प्रमाणे आगळ आगळ जोइने उपयोग सहित चालवुं ए एक बोल लेवो एम २७ भांगा पेहेली इर्या सुमतीना जाणवा.

२. बीजी भाषा सुमतीना ९ भांगा कहेछे, क्रोध १, मान २, माया ३, लोभ ४, हास्य ५, भय ६, वाचाळपणुं ७, विकथा ८, अण उपयोग ९, ए नव भांगा भाष्या सुमतीना जाणवा.

३. त्रीजी एषणा सुमतीना ७ भांगा कहे छे, गवेषणाना बत्रीस दोष वर्जवा ए पहेलो भांगो १, ग्रहेषणाना १० दोष वर्जवा ए बीजो भांगो २, परिभोगेषणाना पांच दोष मांडलीया वर्जवा ए पांच भांगा, ए सर्व थइ सात भांगा एषणा सुमतीना जाणवा.

४. चोथी आदान सुमतीना बे भांगा कहे छे, औधिक उपधी ते जेहनां शास्त्रमां नाम लखेल न होय पण ते वस्तुविना मुनीने चाले नही ते गळणुं, शास्त्र तेनी बंधनदोरी विगेरे वस्तु ग्रहण करवी ते प्रथम भांगो १, बीजी उपग्रहीक ते जे वस्तुनां नाम शास्त्रमां लखेल होय ते वस्त्र पात्र वगेरे ग्रहण करवां ते बीजो भांगो २.

[इहां पाढीयारी तथा आगारी ते पाछी आपी शकाय ते पाट पाटला मकान विगेरे वस्तु ग्रहण करवी ए पहलो भांगो १, अणआगारी ते पाछुं आपवा वगरनी वस्तु लाववी ते बीजो भांगो २, एम पण केटलाक कहे छे] ए चोथी आदान निखेवणा सुमतीना बे भांगा जाणवा.

* ... [illegible]

अर्थः—हवे जेम मनगुप्ती कही तेमज वचनगुप्ती कहेछे। स० साचा वचनगुप्ती १। म० तथा मोसा मृषा वचनगुप्ती २ च० वळी॥ स० सत्य मो० मृषा वचनगुप्ती ३ त० तेमहिज य० वळी। च० चोथी अ० असत्या अ० अमृषा य० वळी ४। व० वचनगुप्ती च० च्यार प्रकारे कही॥ २२॥

मूलः—सच्चा तहेव मोसा य सच्चमोसा तहेव य।

चउत्थी असच्चमोसा य वइगुत्ती चउव्विहा॥ २२॥

गाथा २२ भावार्थः—हवे त्रीजी वचन गुप्ती कहेछे, १ सत्यवचन गुप्ती, २ असत्य वचन गुप्ती, ३ सत्या मृषा (मिश्र) वचन गुप्ती, ४ असत्या अमृषा (एटले सत्य पण नहि अने असत्य पण नहि ते व्यवहार) वचनगुप्ती ए चार प्रकारनी वचन गुप्ती कही॥ २२॥

अर्थः—सं०वचन कहे ए मरे तो सारुं १ स०एहने कोइ मारे एम कहे २ आ०हुं मारुं एम कहे ३ य०वळी त०तेमहिज य० वळी ए ३ ने विषे प०वचन प्रवर्तता थका नु०पुरुषे नि०निवर्तावे ज०जतनावंत ज०जति॥२३॥

मूलः—संरम्भसमारम्भे आरम्भे य तहेव य।

वयं पवत्तमाणं तु नियत्तेज्ज जयं जई॥ २३॥

गाथा २३ भावार्थः—वळी १ संरंभ, २ समारंभ, ने ३ आरंभथी वचन निवर्तावे, ए मरे तो सारुं एम वचनथी कहे ते १ संरंभ, एने कोइ मंत्रादिक प्रयोगथी मारे तो सारुं एम कहे ते २ समारंभ, परजीवने विनाश करवा कारण उच्चाटन के दुष्ट विद्या मंत्रादिकनो जाप करे तथा हुं एने मारुं एम कहे ते ३ आरंभ, ए त्रणने विषे

प्रमाणे प्रकार करतां उपर मुजब १०२३ भांगा थाय ए सर्व अशुद्ध भांगे न परठवतां एक छेल्ला १०२४
मां शुद्ध भांगे यत्नापुर्वक परठववुं एम पांचमी सुमतीना कुल १०२४ भांगा जाणवा.

हवे त्रण गुप्तीना नव भांगा कहेछे, सारंभ १, समारंभ २, आरंभ ३, ए त्रण त्रण भांगा एकेकी गुप्तीना
गणतां त्रण गुप्तीना नव भांगा जाणवा. ए प्रमाणे आठे प्रवचन माताना सर्व थइने १०७८ भांगा जाणवा.

एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबू नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू? जेम में श्री महावीर
देवस्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम में तुज प्रत्ये कयुं ॥२७॥ इतिश्री आठ प्रवचन मातानुं चोविसमुं अध्ययन
संपुर्ण. ॥२४॥ ए आठ प्रवचन माता कही, तेनो भाव ब्राह्मणनी समिपे मळे, ते माटेजयघोष विजयघोष
ब्राह्मणनुं पचीसमुं अध्ययन कहे छे.

अर्थः-मा० ब्राह्मणना कु० कुळने विषे सं० उपन्यो ॥ आ० हुओ वि० ब्राह्मण म० महा यशवंत । जा०
भविने भावयज्ञ करीने ज० महाव्रतरुप ज० यज्ञनेविषे ज० जयघोष इ० एहवे ना० नामे साधु ॥ १ ॥

मूळः-माहणकुलसंभूओ आसि विप्पो महायसो ।
जायाइ जमजन्नंमि जयघोसे त्ति नामओ ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः-वणारसी नगरिने विषे ब्राह्मणना कुळने विषे उत्पन्न थयेल्ल पंच महाव्रतरुप
भावयज्ञ ने करनार महा यशवंत एवो जयघोष नामे मुनी थयो ॥ १ ॥

वचनगुप्ती २ य० वळी ॥ स० सत्य मो० मृषा वचनगुप्ती ३ त० तेमहिज य० वळी । च० चोथी अ० असत्या अ० अमृषा य० वळी ४ । व० वचनगुप्ती च० च्यार प्रकारे कही ॥ २२ ॥

मूलः—सच्चा तहेव मोसा य सच्चमोसा तहेव य ।

चउत्थी असच्चमोसा य वइगुत्ती चउव्विहा ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—हवे बीजी वचन गुप्ती कहेछे, १ सत्यवचन गुप्ती, २ असत्य वचन गुप्ती, ३ सत्या मृषा (मिश्र) वचन गुप्ती, ४ असत्या अमृषा (एटले सत्य पण नहि अने असत्य पण नहि ते व्यवहार) वचनगुप्ती ए चार प्रकारनी वचन गुप्ती कही ॥ २२ ॥

अर्थः—सं०वचन कहे ए मरे तो सारुं १ स०एहने कोइ मारे एम कहे २ आ०हुं मारुं एम कहे ३ य०वळी त०तेमहिज य० वळी ए ३ ने विषे प०वचन प्रवर्त्ततो थको तु०पुरणे नि०निवर्तावे ज०जतनावंत ज०जति ॥२३॥

मूलः—संरम्भसमारम्भे आरम्भे य तहेव य ।

वयं पवत्तमाणं तु नियत्तेज्ज जयं जई ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः—वळी १ सारंभ, २ समारंभ, ने ३ आरंभथी वचन निवर्तावे, ए मरे तो सारुं एम वचनथी कहे ते १ सारंभ, एने कोइ मंत्रादिक प्रयोगथी मारे तो सारुं एम कहे ते २ समारंभ, परजीवने विनाश करवा मारण उच्चाटन रूप क्षुद्र विद्या मंत्रादिकनो नाश करे तथा हुं एने मारुं एम कहे ते ३ आरंभ, ए त्रणने विषे

गाथा ४ भावार्थः—हवे तेवे प्रस्तावे वणारसी नगरीने विषे चार वेदनो जाण एवो विजयघोष नामे ब्राह्मण यज्ञ करतो हवो ॥ ४ ॥

अर्थः—अ० हवे से० ते यज्ञने विषे त० तिहां अ० जयघोष नामे अणगार । मा० मासखमणने पा० पारणे वि० विजयघोषना ज० यज्ञनेविषे ॥ भि० भिक्षाने अ० अर्थे उ० तिहां आव्यो छे ॥ ५ ॥

मूलः—अह से तत्थ अणगारे मासक्खमणपारणे ।
विजयघोसस्स जन्नंमि भिक्खट्ठा उववट्ठिए ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—हवे ते जयघोष नामे अणगार मास खमणने पारणे त्यां विजयघोष ब्राह्मणना यज्ञना पाडाने विषे भिक्षाने अर्थे आवी उभो रह्यो ॥५॥

अर्थः—स० भिक्षाने अर्थे आव्यो तेहने त० तिहां यज्ञनेविषे सं० आव्यो छता ने जा० जागनो करणहार विजयघोष प० निषेधे छे न० न हु० निश्चे दा० दउं ते० तुजने भि० भिक्षा भि० हे भिक्षु तुं जा० जाचे अ० विप्र विना बीजे घरे ॥ ६ ॥

मूलः—समुवट्ठियं तहिं सन्तं जायगो पडिसेहए ।
न हु दाहामि ते भिक्खं भिक्खू जायाहि अन्नओ ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—ते यज्ञ पाडाने विषे भिक्षाने अर्थे आवेला मुनिने देखीने यज्ञनो करणहार विजयघोष ते [illegible] तुजने भिक्षा नहि दउं ??? ॥६॥

अर्थः—जे० जे वे० [illegible]

हवे त्रीजी एषणा सुमतीने विषे ... महाव्रत केवी रीते समाय छे ते कहे छे, १ परजीवने दुःख न थाय तेवी रीते निर्दोष आहारादीक लेनार होवाथी त्रीजी एषणा सुमतीमां पेहेलुं महाव्रत समाय, २ निर्दोष ग्रहण करनार सत्यवक्ता होय तेथी बीजुं महाव्रत समाय, ३ निर्दोष दीधेलुंज ग्रहण करवाथी त्रीजुं महाव्रत समाय, ४ मैथुन सदोष छे तेथी निर्दोष ग्रहण करनार मैथुन सेवे नहि माटे चोथुं महाव्रत समाय, ५ निर्दोष ग्रहण करनार सदोष परिग्रहने ग्रहण करता नथी तेथी पांचमुं महाव्रत समाय, एवी रीते त्रीजी एषणा सुमतीने विषे पांच महाव्रत समाय छे.

हवे चोथी आदान निखेवणा सुमतीने विषे पांच महाव्रत केवी रीते समायां छे ते कहे छे, १ यत्नाए लेनार मुकनार जीवहिंसा करे नही तेथी चोथी आदान निखेवणा सुमतीमां पेहेलुं महाव्रत समाय. २ यत्नाए लेनार मुकनार परजीवने दुःखरुप अयत्नावाळुं असत्य वचन बोले नही तेथी बीजुं महाव्रत समाय, ३ अदत्तादान लेवाथी परजीवने दुःखरुप अयत्ना थाय छे ते यत्नाए लेनार मुकनार अयत्ना करतो नथी तेथी त्रीजुं महाव्रत समाय, ४ यत्नाए लेनार मुकनार अयत्नावाळुं मैथुन सेवतो नथी तेथी चोथुं महाव्रत समाय, ५ यत्नाए लेनार मुकनार अयत्नावाळो परिग्रह ग्रहण करतो नथी तेथी पांचमुं महाव्रत समाय, एवी रीते चोथी आदान निखेवणा सुमतीने विषे पांच महाव्रत समाय.

हवे पांचमी पारिठावणीया सुमतीने विषे केवी रीते पांच महाव्रत समाय ते कहे छे, १ यत्नाए

न०नही ते मुनि वि०वळी रु०क्रोधने वशे पहुतो न०नही तु०संतोष वि०पण पाम्यो उ०मोक्षनो ग०गवेषणहार ||९||

मूलः—सो तत्थ एव पडिसिद्धो जायगेण महामुणी ।
न वि रुट्ठो नवि तुट्ठो उत्तमट्ठगवेसओ || ९ ||

गाथा ९ भावार्थः—ते यज्ञना करणहार विजयघोषे पुर्वोक्त प्रकारे जयघोष मुनिने निषेध्यो थको मोक्षना सुखनो गवेषी एवो ते मुनि क्रोधने वशे पहोंच्यो नहीं तेमज संतोष पण न पाम्यो (अर्थात समभावे रह्यो) || ९ ||

अर्थः—हवे मुनी बोल्या । न० नही अ० अन्नने अ० अर्थे नही पा० पाणीने हे० हेते अर्थे नहि वा० अथवा न० वस्त्रादिकना नहि नि० निर्वाहने अर्थे ते विप्र प्रते उपदेश कहेता नथी वा० वळी ते० ते विजयघोषने । वि० संसारथकी मुकाववाने अ० अर्थे । इ० यतिए आगल कहेशे ते व० वचन अ० बोलतो हवो || १० ||

मूलः—नन्नट्ठं पाणहेउं वा नवि निव्वाहणाय वा ।
तेसिं विमोक्खनट्ठाए इणं वयणमब्बवी || १० ||

गाथा १० भावार्थः—हवे ते मुनि अन्नने अर्थे नहि, पाणीने अर्थे नहिं, तेमज वस्त्रादिकना निर्वाहने अर्थे नहि, पण फक्त विजयघोषादिक ब्राह्मणने संसार थकी मुकाववाने अर्थेज ए आगळ कहेशे, तेम मुनि विप्र प्रत्ये बोलतो हवो ||१०||

अर्थः—न०नथी जा० जाणतो तुं वे० वेदमांहि जे मु० प्रधान न० नथी जाणतो तुं जं० यज्ञनो जं०जे मु० उपाय न० नक्षत्रमांहि मु० प्रधान जं० जे च० [illegible] जं० जे घ० पुरणे वा० वळी ध० धर्मनो मु० उपाय तुं नथी जाणतो ||११||

भागवा.	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
आ कोठाना आंकडा साथे गुणवा.	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१
आ कोठामां आवेलछे ते मुजब स्पर्शांक आवे	१०	४५	१२०	२१०	२५२	२१०	१२०	४५	१०	१
आ कोठामां लख्या मुजब संयोगी समजवा	असंयोगी	द्वीसंयोगी	त्रीसंयोगी	चौसंयोगी	पांच संयोगी	छ संयोगी	सात संयोगी	आठ संयोगी	नव संयोगी	दस संयोगी

आ संयोगी काढवानी समज.

उपर मुजब पंक्ति करी प्रथम पंक्तिमां अनुक्रमे लखवा पछी बीजी पंक्तिमां तमाम अवळा आंक भरवा, पछी प्रथम पंक्तिना छेल्ला कोठामां जे आंक होय ते आंक, त्रीजी पंक्तिना प्रथम घरमां लखवो, पछी तेना माथे जे आंक होय तेथी जमणा तरफना कोठामां जे आंक होय तेनी साथे त्रीजी पंक्तिना प्रथम कोठाना आंकने गुणवो, जे आंक साथे गुण्यो होय तेना माथा उपर प्रथम पंक्तिमां जे आंक होय तेनी साथे भागवो, जे स्पर्शांक आवे ते त्रीजी पंक्तिना बीजा कोठामां लखवो ए रीते तमाम कोठा भरवाथी संयोगी आवी रहे.

पांचमी गुपतीमां परठवताना दश बोल कहेला छे त्यां परठवुं नही, ए दश बोलनो [illegible]

अर्थः-वे० वेदमांहि जे च० पूर्ण मु० प्रधान ते मुजने बू० कहो ॥ बू० कहो ज० यज्ञनो जं० जे मु०उपाय न० नक्षत्र मांहि जे मु० प्रधान बू० कहो जं०जे च० वळी ध० धर्मनो वा० अथवा मु० उपाय ॥१४॥

मूल:-वेयाणं च मुहं बूहि बूहि जन्नाण जं मुहं ।
नक्खत्ताण मुहं बूहि जं च धम्माण वा मुहं ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः-हे मुनि ? वेदमांही मुख्य कोण ? यज्ञमांही मुख्य कोण ? नक्षत्रमांही मुख्य कोण ? अने धर्ममांही मुख्य कोण ? ते मुजने कहो ? ॥ १४ ॥

अर्थः-जे० जे स० समर्थ होय सं०संसाररूपीया समुद्रथी उ०उधरवा । प०परजीवने अने अ०आपणा आत्माने ए० ए पुर्वे कह्युं प०ते । ए० ए मे० मुजने सं० संदेहछे स०सर्व सा०हे साधु क०कहे पु० पुछ्यो छते ॥१५॥

मूल:-जे समत्था समुद्धत्तुं परमप्पाणमेव य ।
एयं मे संसयं सव्वं साहू कहसु पुच्छिओ ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः-जे पोताना तथा परना आत्माने संसारसमुद्र थकी उद्धार करवा समर्थ कोण ? ए पुर्वोक्त सर्व मुजने संशय छे, तो हे साधु ! हुं तुजने पुछुंछुं के एनो प्रत्युतर शुं ! ते तुं मुजने कहे ॥१५॥

अर्थः-वेद अनुसारे प्रमाण छे ते वेद केहवा छे, धर्मध्यान तथा तपरूप अग्नि १ । कर्मरूप इंधण २ । शुद्ध भावनारूप आहुती ३ जीवरूप अग्निना स्थानक ४ शुभ योगरूप चाटुवा ५ शरीररूप गौर ...

...ग्राम प्रत्ये री० विचरतो थको ... वा० वाणारसी पु० नगरीने विषे ॥१॥

मूलः—इन्दियग्गामनिग्गाही मग्गगामी महामुणी ।
गामाणुग्गामं रीयन्तो पत्तो वाणारसिं पुरिं ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—पांच इंद्रियोना विषयोना समुह (जथो) वश करणहार अने मोक्षमार्गने विषे चालनार एवो जयघोष नामे मोटो मुनीश्वर ग्रामानुंग्राम प्रत्ये विचरतो थको वणारसी नगरी पहोंच्यो ॥ २ ॥

अर्थः—वा० वाणारसी नगरीने ब० बाहिर । उ० उद्यानने विषे । म० मनोरम एहवे नामे फा० निर्दोष से० थानक पाट सं० तृणादिक छे । त० तिहां वा० वास रहेवुं उ० पाम्यो ॥ ३ ॥

मूलः—वाणारसीए बहिया उज्जाणंमि मणोरमे ।
फासुए सेज्जसंथारे तत्थ वासमुवागए ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—वणारसी नगरीनी बहार मणोरम नामे उद्यानने विषे निर्दोष स्थानक पाटपाटला तृणादिक छे त्यां मुनि वासो रह्यो ॥ ३ ॥

अर्थः—अ० हवे ते० तेणेज का० काले । पु० नगरीए त० तिहां मा० ब्राह्मण । वि० विजयघोष इ० एहवे ना० नामे । ज० यज्ञ ज० करे छे वे० वेदनो जाण ॥ ४ ॥

मूलः—अह तेणेव कालेणं पुरीए तत्थ माहणे ।
विजयघोसे त्ति नामेण जन्नं जयइ वेयवी ॥ ४ ॥

थकां गुणे स्तवंता थका ने नमस्कार करतां चंद्रमाने सेवे छे ने प्रधान विनये करी चंद्रमाना मनना हरनार छतां सदाय रहे छे, तेम श्री आदीनाथने इंद्रादिकदेवो हाथ जोडीने सेवा करता हवा ॥ १७ ॥

अर्थः—हवे जे तारि न शके तेनो स्वरुप कहेछे अ० विम तत्वना अजाणछे ज० यज्ञना वेदना करणहार वि० तत्वना अने ज्ञानना अने मा० विमनी जे सं० संपदा तेहना अजाण मू० मोहवंत अज्ञान स० स्वाध्याय अने त० तप करवे करी अजाण भा० भस्म राखे करी च्छ० ढांकी इ० ए अ० अग्नीनी परे ए विम छे ॥ १८ ॥

मूलः—अजाणगा जन्नवाई विज्जामाहणसंपया ।
गूढा सज्झायतवसा भासच्छन्ना इवग्गिणो ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः—हवे विम तारण करी शके नहि तेनुं स्वरुप कहेछे. जे विम पुर्वोक्त वेदनां तत्वनां अजाण छतां यज्ञना करणहार, अग्नीविद्याने ब्राह्मणनी संपदा पण जाणे नहि, मोहवंतने सज्झाय तप अण करवाथी मुर्ख एवा विम ढांकी अग्नी सरीखा जाणवा, एटले जेम राखे करी ढांकेली अग्नी बहार शीतळ देखाय पण अंदर जाजवल्यमान होय, तेम ए ब्राह्मण बहारथी शीतळ होय पण अंदरमां कषाय अग्नीए करी मादिस छे ॥१८॥

अर्थः—हवे सुपात्रनो स्वरुप कहे छे जो० जे कोइ लो० लोकने विषे । अं० ब्राह्मण वु० कह्या । अ० अग्नीनी व० परें म० पुजनीक ज०जेम अग्नी तेम । स०सदा कु०केवलज्ञानीए सं० कह्या जेहने ब्राह्मण । तं० तेहने व० अम्हे बू० कहुं मा० ब्राह्मण ॥ १९ ॥

अर्थः—जे० जे वे० वेदना वि० जाणे वि० विश होय। ज० यज्ञना अ० अर्थि होय प० वळी जि०जे जितेन्द्रिय जो० ज्योतिष जाणना अने। अ० छ अंगना विश जाणनो वि० जाण होय जे० जे ५० वळी ग० यज्ञ ध० धर्म जाणना पा० पारगामी जाण होय ॥ ७ ॥

मूलः—जे वेयविऊ विप्पा जन्नट्ठा य जिइन्दिया।
जोइसङ्गविऊ जे य जन्नधम्मस्स पारगा ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—हे मुनि ! ए अन्न तो कोने आपवानुं छे के जे विप्र वेदना जाण होय, यज्ञना अर्थि होय, ज्योतिषशास्त्रने विषना जाणना छ अंगना जाण होय, तेमज धर्मशास्त्रना पारगामी होय ॥ ७ ॥

अर्थः—जे० जे स० समर्थ होय स० संसार रूपीया समुद्रथी उ० उधरवा। प० परजीवने अने अ० आपणा आत्माने तामी प० वळी ते०तेहने अ० अन्न इ० ए दे० देवो ॥ भो० हे भि०साधु स० ए अन्न मनवांछितछे का०रसमाहितछे ॥८॥

मूलः—जे समत्था समुद्धत्तुं परमप्पाणमेव य ।
तेसिं अन्नमिणं देयं भो भिक्खू सव्वकामियं ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—जे पोताना तथा परना आत्माने संसाररूपी समुद्र थकी उद्धार करवा समर्थ होय एवा विप्रने हे भिक्षु ? सहुरस संयुक्त मनोवांछित ए अन्न आपवानुं छे. (अर्थात् तमने आपवानुं नथी.) ७ थी ८ थी ए बे गाथाना अर्थनो संबंध मेळो छे ॥ ८ ॥

अर्थः—गां० ते तत्रांश गाथा नतिने त० तिहां ए० एणे प्रकारे प० निषेध्या ना० जाणे—

गाथा २१ भावार्थः–जेम जातीवंत सुवर्ण मेल रहित थइने ओप चडाववा अग्नीये करी मेल दूर टाळे तेम तप रुपणी अग्नीये करी कर्मरुपी मेल जेणे टाळ्योछे तथा जेम सुवर्णनो मोटो अर्थछे तेम जेने सुवर्ण सरिखो मोक्षनो मोटो अर्थ छे तेमज राग द्वेपने आ लोकादिक ७ प्रकारना भयथी रहित होय तेने हुं ब्राह्मण कहुंछुं ॥ २१ ॥

अर्थः–त० तपस्वी कि० दुर्बल दं० इंद्रिनो दमणहार । अ० उपचय रहित मं० मांस सो० लोही ॥ सु० सुव्रती प० पाम्यो छे नि०स्वस्थपणुं (निर्वाण) एहवो होय । तं० तेहने व०अम्हे बू०कहिए मा०ब्राह्मण ॥२२॥

मूलः–तवस्सियं किसं दन्तं अवचियमंससोणियं ।
सुव्वयं पत्तनिव्वाणं तं वयं बूम माहणं ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः–जे इंद्रियोने दमन करनार, ने जेनुं तपश्चर्या करवाथी लोही मांसना उपचय (पुष्ट) पणा रहित दुर्बळ शरीर थयुंछे ने जे सुव्रति जेणे चारे कषायउपसमावेल छे तेने हुं ब्राह्मण कहुंछुं ॥२२॥

अर्थः–त० त्रस पा० जीवने वि० विशेषे या० जाणीने सं० संक्षेपे य०वळी था० थावर पृथ्वीयादिक पांच जीवने जो०जे हिं०हणे न०नहि ति०मन वचन कायाए करीने नव कोटिए तं०तेहने व० अम्हे मा०ब्राह्मण बू० कहिए॥२३॥

मूलः–तसपाणे वियाणेत्ता संगहेण य थावरे ।
जो न हिंसइ तिविहेण तं वयं बूम माहणं ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः–जीव जे त्रस (हरता फरता) ने स्थावर (स्थिर रहे ते) पृथ्वी, पाणी, अग्नि, वायु, ने

नक्खत्ताण मुहं ज न जं च धम्माण वा मुहं ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः-हे विप्र ? वेदमांही मुख्य कोण ? ते तुं नथी जाणतो ? अने नक्षत्रमांहि मुख्य कोण ? ते धर्ममांहि मुख्य कोण ? ते पण तुं नथी जाणतो ? ते ... मुख्य कोण ? ते तुं नथी जाणतो ? ॥११॥

अर्थः-जे० जे स० समर्थ होय सं० संसाररूप समुद्रथी उ० उधरवा । प० परजीवने अने अ० आपणा आत्माने ए० ए पूर्वे कह्युं त० ते न०नथी तें० तुं तु० तेनुं वि० जाणतो अ० जो तुं जा० जाणे छे तो० तो तुं भ० कहे ॥१०॥

मूलः-जे समत्था समुद्धत्तुं परमप्पाणमेव य ।

न ते तुमं वियाणासि अह जाणासि तो भण ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः-जे पोताना तथा परना आत्माने संसारसमुद्र थकी उद्धार करवा समर्थ कोण ? ते तुं नथी जाणतो ? अने जो तुं जाणतो होय तो कहे ? ? ? ॥१२॥

अर्थः-त० ते मुनीना सं० प्रश्नो प० उत्तर तु० करो । अ० देवा असमर्थ थयो । त० ते सभने विषे द्वि० विप्र । स० शिष्यसहित प० बे हाथ जो० जोडीने । पु० पूछे तं० ते म० महा मु० मुनी प्रत्ये ॥१३॥

मूलः-तस्सक्खेवपमोक्खं तु अचयन्तो तहिं दिओ ।

सपरिसो पञ्जली होउं पुच्छई तं महामुणिं ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः-विजयघोष ब्राह्मण ते मुनिना प्रश्नोना उत्तर देवा असमर्थ थयो ते वार पाछळथी आवेला सर्व ब्राह्मण सहित बे हाथ जोडीने ते महा मुनिने पुछता हवा ॥ १३ ॥

मूलः—पसुबन्धा सव्ववेया य जट्ठं च पावकम्मुणा ।
न तं तायन्ति दुस्सीलं कम्माणि बलवन्तिह ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थः—हे विजयघोष ? ए सर्व वेद ते पशुने वधबंधननो हेतु छे अने यज्ञ ते पापकर्मनो हेतु छे तेथी ते वेदना भणनार अने यज्ञना करनार ने ते वेद ने ते यज्ञ हिंसादिक दुष्टाचारीने त्राण शरण नहि, कारण के ते पशुवधादिक पापकर्म दुर्गतिये पहोंचाडवा समर्थ छे तेथी एवा वेद यज्ञादिक त्राणशरण न होय ने तेवा वेद यज्ञना जाणनारने सुपात्र न कहीए ॥३०॥

अर्थः—मु० मस्तक मुंडवे करी न० न होय स० श्रमण साधुपणो । न० न ओं० ॐकार भणवे करी ब० ब्राह्मण न० न होय मु० मुनी र० अटवीने वा० सेववे करी । कु० भगवा ची० वस्त्र पहेरवे करीने न० न होय ता० तापस ॥ ३१ ॥

मूलः—नवि मुण्डिएण समणो ओंकारेण न बम्भणो ।
न मुणी रण्णवासेणं कुसचीरेण तावसो ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थः—वळी हे विजयघोष ! मस्तक मुंडवे करी साधु न होय ? ॐकार भणवे करी ब्राह्मण न होय ? वनमांही वसवे करी मुनि न होय ? तेमज भगवां वस्त्र पहेरवाथी तापस न होय ॥ ३१ ॥

... साधु व० प.
मनो परुपकमांहि का० काश्यपगोत्री श्री ऋषभदेव तथा ... मुख्य प्रधान ॥ १६ ॥

मूलः—अग्गिहोत्तमुहा वेया जन्नट्ठी वेयसा मुहं ।
नक्खत्ताण मुहं चन्दो धम्माण कासवो मुहं ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—ते वारे मुनि कहेता हवा के हे विप्रो ? वेदमांही मुख्य अग्निहोत्रछे, ते अग्निहोत्र केवो होय १ जीवरुप कुंड, २ तपरुपी वेदीका, ३ कर्मरुपी इंधण, ४ ध्यानरुपणी अग्नि, ५ नरीरुपी गोर, ६ शुभ योगरुपी चाटवो, ७ शुद्ध भावना तथा जीव दयारुप आहुती जाणवी. एवो अग्निहोत्र वेदमां मुख्यछे, अने एवो अग्निहोत्र (यज्ञ) जे वेदने विषे मुख्यछे, तेज वेद प्रमाणछे. ए संयमरुपी यज्ञ पुर्वे कर्यो, तेना अर्थि साधु ! तेम यज्ञनो प्रवर्तावणहारछे, नक्षत्रमां चंद्रमा मुख्यछे, धर्मना परुपकमांही ऋषभदेव तथा महावीर स्वामी मुख्यछे ॥ १६ ॥

अर्थः—ज० जेम चं० चंद्रमाने ग० ग्रहादिक चि० ॥ तिष्ठे छे पं० हाथ जोडता छता । वं० गुणस्तवता थका न० नमस्कार करता थका । उ० प्रधान विनय करवे करी चंद्रमाना म० मनना हा० हरणहार छता तिष्ठे छे तेम ऋषभदेवने पण देवता इंद्रादिक सेवा करे छे ॥ १७ ॥

मूलः—जहा चन्दं गहाईया चिट्ठन्ती पञ्जलीउडा ।
वन्दमाणा नमंसन्ता उत्तमं मणहारिणो ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—जेम चंद्रमाने आगे ग्रह, नक्षत्र, तारा, बे हाथ जोडीने सामा उभा रहे ने वांदवा...

होय तं० तेहने व० अम्हे मा० ब्राह्मण वू० कहिए ।। ३४ ।।

मूलः—एए पउकरे बुद्धे जेहिं होइ सिणायओ ।
सवकम्मविनिम्मुक्कं तं वयं बूम माहणं ।। ३४ ।।

गाथा ३४ भावार्थः—ए पूर्वोक्त अहिंसादिक धर्म सर्वज्ञ तिर्थंकर प्रगट करता हवा अने तेज धर्मे करी ते तिर्थंकर केवळी थया ने सर्व कर्म रहितनी पेरे सिघ्र (उतावळो) मोक्ष पहोंचे तेवो होय तेने हुं ब्राह्मण कहुंछुं।।३४।।

अर्थः—ए० ए पुर्वोक्त कथा तेणे करी तेणे प्रकारे गु० अहिंसा गुणे करी स० सहित जे० जे भ० होय दि० ब्राह्मण उ० प्रधान ते० ते स० समर्थ होय उ० वळी उ० संसारथकी उधरवा । प० पर जीवने अने अ० आपणा आतमाने य० वळी ।। ३५ ।।

मूलः—एवं गुणसमाउत्ता जे भवन्ति दिउत्तमा ।
ते समत्था उ उद्धत्तुं परमप्पाणमेव य ।। ३५ ।।

गाथा ३५ भावार्थः—ए पुर्वोक्त प्रकारे अहिंसादिक गुणे करी सहित जे उत्तम ब्राह्मण होय ते ब्राह्मण पोताना तथा परना आत्माने संसारसमुद्र थकी उद्धार करवा समर्थ होय ।। ३५ ।।

अर्थः—ए० एणे प्रकारे तु० पुरणे सं० संदेह छि० टालेथके । वि० विजयघोष नामा य० वळी मा० ब्राह्मण स० साचे मने यतिना वचन ग्रहिने त० तेवार पछी सं० ते यतिने तु० वळी । ज० जयघोष नामे म० महा मुनिने ।।३६।।

मूलः—एवं तु संसए छिन्ने विजयघोसे य माहणे ।

मया कुमल्संदिट्ठं तं वयं बूम माहणं ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः–हवे जे गुणात्र विप्र धारण करी शके तेनुं स्वरुप कहेछे. श्री सर्वज्ञे निर्मळ अग्नी- नी पेरे पुनित जे एह लोकने विषे ब्राह्मण केवळज्ञानीये प्रकाश करेल छे, तेने हुं ब्राह्मण कहुंछुं ॥ १९ ॥

अर्थः–जो० जे न० आसक्त न० न होय आ० स्वजनादिकने घानके आवीने । प० बीजे स्थानके जातो थको न० न सो० खेद करे अथवा पव्वयन्तो० प्रवज्या ग्रहतो थको न० न सो० खेद करे । र० रती पामे अ० निर्गंरना व० वचनने विषे तं० तेहने व० अम्हे बू० कहीए मा० ब्राह्मण ॥ २० ॥

मूलः–जो न सज्जइ आगन्तुं पव्वयन्तो न सोयई ।
रमइ अज्जवयणंमि तं वयं बूम माहणं ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः–जे स्वजनादिकना घानके आवी आसक्त न होय अने बीजे स्थानके जातो थको अथवा प्रवज्या ग्रहण करतो थको खेद न करे अने निर्गंरना वचनने विषे रती पुनी पामे तेने हुं ब्राह्मण कहुंछुं ॥ २० ॥

अर्थः–जा० सुवर्ण ज० जेम नि० समार्यो ओप्यो अथवा जहा० जेम सुवर्णनो जेम मोटो अर्थ छे तेम जे ब्राह्मणने सुवर्ण सरिखो मोटो अर्थ छे तेम नि० टाल्यो म० मैल पा० जेम अग्निए करी सुवर्ण तेम तपे करी कर्म मैल टाल्यो छे तेने रा० राग दो० द्वेष भ० इह लोकादिक सात भय रहित तं० तेने व० अम्हे मा० ब्राह्मण बू० कहिये ॥ २१ ॥

मूलः–जायरूवं जहा मिट्ठं निद्धन्तमलपावगं ।
रागदोसभयाईयं तं वयं बूम माहणं ॥ २१ ॥

अर्थः—तु० तुम्हे स० समर्थ छो उ० संसारथी उधरवाने । प० परजीवने अने अ० पोताना आपणा आत्माने
त० तलो त० तो भणी अ० उपगार क०करो अ०अम्हने भि०भिक्षा लेवे करी भि०हे भिक्षु तुं उ०भिक्षुमांहि उत्तम॥३९॥

मूलः—तुब्भे समत्था उद्धत्तुं परमप्पाणमेव य ।
तमणुग्गहं करेहम्हं भिक्खेणं भिक्खु उत्तमा ॥ ३९ ॥

गाथा ३९ भावार्थः—तमेज पोताना तथा परना आत्मानो उद्धार करवा समर्थ छो ? ते माटे हे भिक्षु
मांही उत्तम भिक्षु ? अमारी भिक्षा लइने अमने उपकार करो ॥ ३९ ॥

अर्थः—न० नथी क० कार्य प्रयोजन म० मुजने भि० भिक्षाए । खि० शीघ्र नि०घेरथी नीकली दिक्षा
लेइ दि० हे भला विप्र । मा० मा भ० भमिसमां भ० इह लोकादिक सात भय ते आवर्तननी परे आवर्तन छे जिहां
एहवा भयावर्तन । घो० रौद्र सं० संसाररूपीया सा० समुद्रनेविषे ॥ ४० ॥

मूलः—न कज्जं मज्झ भिक्खेण खिप्पं निक्खमसू दिया ।
मा भमिहिसि भयावट्टे घोरे संसारसागरे ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः—तेवारे यती बोल्यो मारे भिक्षानुं कांइ प्रयोजन नथी, पण हे ब्राह्मण ? तुं घरथी
[illegible] दीक्षा ले अने आ लोकादिक सात प्रकारना भयना जेने विषे आवर्तन छे एवा रौद्र
[illegible] ॥ ४० ॥

[illegible] संसारमांहि । [illegible]

मूलः—उवलेवो होइ भोगेसु अभोगी नोवलिप्पई ।
[illegible] अभोगी विप्पमुच्चई ॥ ४१ ॥

... त्रस अने स्थावर जीवोने जाणी, तेमना ज्ञान अने भेद जाणु नाह, १ मनथी, २ वचन थी, ३ कायाए करी, एवा त्रण करणने त्रण जोगे जावजीव सुधी ते जीवोने हणे नहि तेने हुं ब्राह्मण कहुंछुं ॥२३॥

अर्थः–को० क्रोध थी वा० अथवा हा० हास्य थकी। वा० अथवा लो० लोभथकी उपलक्षणथी मायाथकी ज० जो वा० अथवा भ० भयथकी पण मु० मृषा न० न व० बोले जो० जे उ० वली । तं० तहने व० अम्हे मा० ब्राह्मण बू० कहिए ॥ २४ ॥

मूलः–कोहा वा जइ वा हासा लोहा वा जइ वा भया ।

मुसं न वयई जो उ तं वयं बूम माहणं ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः–जे १ क्रोध (तेना पेटामां मान) थी, २ लोभ (तेना पेटामां कपटथी), ३ भयथी, ४ हांसीथी ए चारे प्रकारथी त्रण करण ने त्रण जोगे करी जावजीव सुधी बील्कुल जुठुं बोले नहि तेने हुं ब्राह्मण कहुंछुं ॥२४॥

अर्थः–चि० सचित मनुष्यादिक अ० अचित सुवर्णादिक वा० अथवा अ० थोडा वा० अथवा ज० जो वा० अथवा ब० घणु । न० न गि० ग्रहे अ० अणादिधो जे० जे कोइ तं० तेहने व० अम्हे मा० ब्राह्मण बू० कहिए ॥२५॥

मूलः–चित्तमन्तमचित्तं वा अप्पं वा जइ वा बहुं ।

न गिण्हइ अदत्तं जे तं वयं बूम माहणं ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः–जे १ सचित ते मनुष्य पशु प्रमुख, २ अचित ते सुवर्णादिक, ३ अल्प मुल्यवाळुं, ४ तथा बहु मुल्यवाळुं एवी कांइ पण वस्तु त्रण करण ने त्रण जोगे जावजीव सुधी बील्कुल अण दीधुं ले नहि तेने हुं ब्राह्मण कहुंछुं॥२५॥

गाथा ४३ भावार्थः—एक द्रष्टांते भुंडी मतिना धणी जे कामभोगने विषे लुब्ध होय ते पापे करीने संसार रुपणी भींतने विषे पळगी रहे अने जे कामभोगथी विरक्त होय ते सुका गोळानी पेरे संसार रुपणी भींतने विषे वळगे नहि ॥४३॥

अर्थः—ए० एणीपरे से० ते वि० विजयघोष । ज० जयघोष नामे यतीने अ० समीपे । अ० अणगारनी पासे नि० दिक्षा लीधी । ध० ॥ अहिंसादिक धर्म्म सो० सांभलीने ते धर्म केहवो छे । अ० अणुत्तर प्रधान ॥ ४४ ॥

मूलः—एवं से विजयघोसे जयघोसस्स अन्तिए ।
अणगारस्स निक्खन्तो धम्मं सोच्चा अणुत्तरं ॥ ४४ ॥

गाथा ४४ भावार्थः—एवी रीते विजयघोष ब्राह्मण जयघोष यतीनी पासे अहिंसादीक उत्तम धर्म सांभळीने ते मुनिनी पासे दीक्षा लीधी ॥ ४४ ॥

अर्थः—ख० खपावीने पु० पुर्वला भवना जे क० कर्म तेहने सं० संजमे करीने अने त० तपे करीने य० वळी ज० जयघोष वि० विजयघोष । सि० मोक्ष प० पाम्या अ० प्रधानगति प्रते । त्ति० एम बे० कहुंछुं ॥ ४५ ॥

मूलः—खवित्ता पुव्वकम्माइं संजमेण तवेण य ।
जयघोस–विजयघोसा सिद्धिं पत्ता अणुत्तरं ॥ ४५ ॥ ॥ त्ति बेमि ॥

॥ इति जन्नइज्जंपञ्चविंशं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ २५ ॥

मूलः—समयाए समणा होइ बम्भचरेण बम्भणा ।
नाणेण उ मुणी होइ तवेण होइ तावसो ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—शत्रु मित्र उपर राग द्वेषरहित समभावे करी साधु होय ? ब्रह्मचर्य पाळवे करी ब्राह्मण होय ? ज्ञाने करी मुनि होय ? तेमज बारे भेदे तपश्चर्याए करी तापस होय ॥३२॥

अर्थः-क० ब्राह्मणनी क्रिया ब्रह्मचर्यादिक पाळवे करी बं० ब्राह्मण साधु हो० होय। क० हाथमांहि शस्त्र करी इत्यादिक क्षत्रीनी करणी करी हो० होय ख० क्षत्री। व० क्षेत्र खेडवे करीने क० करणीए करी वैश्य हो० होय। क० सेवा चाकरी करवे करी होय सु० शुद्र ह० होय ॥ ३३ ॥

मूलः—कम्मुणा बम्भणो होइ कम्मुणा होइ खत्तिओ ।
वइसो कम्मुणा होइ सुद्दो हवइ कम्मुणा ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः—ब्राह्मणनी ब्रह्मचर्यादिक क्रिया पाळवे करी ब्राह्मण होय, शरणागतनुं रक्षण करवा हाथमां खड्गादिक धरवानी क्रियाए करी क्षत्री होय, क्षेत्र खेडवादिक क्रियाए करी वैश्य होय, तेमज सेवाचाकरी प्रमुख क्रियाए करीने शुद्र होय ॥३३॥

अर्थः—ए० एह अहिंसादिक प० प्रगट क० करता हूवां । बु० तत्वना जाण सर्वज्ञ भगवंत कहे । जे० जेणे धर्मे करी हो० होय सि० केवली स० सर्व क० कर्म रहितनी परे वि० शिव मु० मोक्ष पहोंचे तेहवो

आपुच्छणा य तइया चउत्थी पडिपुच्छणा ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः–हवे दश सामाचारीनां नाम कहे छे, १ आवस्यकी नामे, २ नैपधिकी नामे, ३ आपुछणा नामे, ४ पडीपुछणा नामे ॥ २ ॥

अर्थः–प० पांचमी छं० छंदणा एहवे ना० नामे कही ॥ इ० इछाकार य० वली एहवे नामे छ० छठी कही ॥ स० सातमी मि० मिछाकार एहवे नामे उ० वली । त० तहेतनो करवो य० वली अ० आठमी ॥ ३ ॥

मूलः–पञ्चमा छन्दणा नाम इच्छाकारो य छट्ठओ ।
सत्तमो मिच्छकारो उ तहक्कारो य अट्ठमो ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः–५ छंदणा नामे, ६ इच्छाकार नामे, ७ मिच्छाकार नामे, ८ तहत्तीकार नामे ॥३॥

अर्थः–अ० उठी उभा थावुं च०ते न० नवमी ॥ द० दसमी उ० उवसंपदा गुरु समीपे रहेवुं ॥ ए० ए द० दस प्रकारनी सा० साधुने । सा० सामाचारी प० कही ॥ ४ ॥

मूलः–अब्भुट्ठाणं च नवमं दसमी उवसंपदा ।
एसा दसङ्गा साहूणं सामायरी पवेइया ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः–९ अभ्युत्थान नामे, १० उपसंपदा, ए दश प्रकारनी साधुनी सामाचारी संक्षेपकही ॥ ४ ॥

अर्थः–हवे दस सामाचारीनो अर्थ अने अवसर विस्तारे करीने कहे छे । ग० जावा उठवाना अवसरने विषे । आ० आवश्यकि एम कं० कहि आवश्यकि अवश्य कार्य छे ते माटे जवुं । ठा० स्थानकने विषे

समुदाय तयं तं तु जयघोसं महामुणिं ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ भावार्थः—ए प्रकारे संशय निवारण कर्याथी विजयघोष ब्राह्मणे जयघोष मुनिनां वचन सत्य मने करी हृदयने विषे धारण कर्या, तेवार पछी ते जयघोष महामुनिने वचने ॥ ३६ ॥

अर्थः—तु० संतोषाणो य० वळी वि० विजयघोष विम । इ० ए आगल कहेछे तेम उ० बोल्येछे क० ने हाथ जोडीने मा० ब्राह्मणपणो ज० जेम होय तेम यथाभुत । मु० शोभनीक मे० मुजने उ० देखाडचो उपदेशो प्रगटकीधो ॥३७॥

मूलः—तुट्ठे य विजयघोसे इणमुदाहु कयञ्जली ।

माहणत्तं जहाभूयं सुट्ठु मे उवदंसियं ॥ ३७ ॥

गाथा ३७ भावार्थः—विजयघोष ब्राह्मण संतोषाणो थको ने हाथ जोडीने आ प्रमाणे कहेतो हवो के हे मुनि ? जेम यथातथ्य ब्राह्मणपणुं होय ? तेम भलुं तमे मुजने कयुं ॥ ३७ ॥

अर्थः—तु० तुम्हे ज० जाणणहार ज० यज्ञना करणहार छो । तु० तुम्हे वे० वेदना वि० जाण छो । जो० ज्योतिष शास्त्रना अने अ० छ अंगना वि० जाण छो तु० तुम्हे । तु०तुम्हे ध०धर्मना पा०पारगामीछो ॥३८॥

मूलः—तुब्भे जइया जन्नाणं तुब्भे वेयविऊ–विऊ ।

जोइसङ्गविऊ तुब्भे तुब्भे धम्माण पारगा ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थः—वळी तमेज यज्ञना करणहारछो ने तमेज वेदना जाण छो ने तमेज ज्योतिषशास्त्र ने छ अंगना जाण छो ने तमेज धर्मना परगामी छो ॥ ३८ ॥

आपुच्छणा य तइया चउत्थी पडिपुच्छणा ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः-हवे दश सामाचारीनां नाम कहे छे, १ आवस्यकी नामे, २ नैषधिकी नामे, ३ आपुछणा नामे, ४ पडीपुछणा नामे ॥ २ ॥

अर्थः-प० पांचमी छं० छंदणा एहवे ना० नामे कही ॥ इ० इछाकार य० वली एहवे नामे छ० छठी कही ॥ स० सातमी मि० मिछाकार एहवे नामे उ० वळी । त० तहेतनो करवो य० वली अ० आठमी ॥ ३ ॥

मूलः-पञ्चमा छन्दणा नाम इच्छाकारो य छट्ठओ ।
सत्तमो मिच्छकारो उ तहकारो य अट्ठमो ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः-५ छंदणा नामे, ६ इच्छाकार नामे, ७ मिच्छाकार नामे, ८ तहत्तीकार नामे ॥३॥

अर्थः-अ० उठी उभा थावुं च०ते न० नवमी ॥ द० दसमी उ० उवसंपदा गुरु समीपे रहेवुं ॥ ए० ए द० दस मकारनी सा० साधुने । सा० सामाचारी प० कही ॥ ४ ॥

मूलः-अब्भुट्ठाणं च नवमं दसमी उवसंपदा ।
एसा दसङ्गा साहूणं सामायरी पवेइया ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः-९ अभ्युस्थान नामे, १० उपसंपदा, ए दश प्रकारनी साधुनी सामाचारी संक्षेपकही ॥ ४ ॥

अर्थः-हवे दस सामाचारीनो अर्थ अने अवसर विस्तारे करीने कहे छे । ग० जावा उठवाना अवसरने विषे । आ० आवश्यकि एम कं० कहे आवश्यकि अवश्य कार्य छे ते माटे जउंछुं । ठा० स्थानकने विषे

मूलः—उवलेवो होइ भोगेसु अभोगी नोवलिप्पई ।
भोगी भमइ संसारे अभोगी विप्पमुच्चई ॥ ४१॥

गाथा ४१ भावार्थः—हे विप्र ! भोग करीने कर्मना लेपथी आत्मा मेलो थाय, अने भोग रहित होय, ते कर्मे करी लेपाय (खरडाय) नहीं तेथी भोगी होय ते संसारमांही परिभ्रमण करे अने भोगरहित होय ते कर्मबंधनथी मुकाय ॥४१॥

अर्थः—उ० । नीलो अने सु० सको य० वळी । दो० बे छू० नाख्या गो० गोला म० माटीना दो० बन्ने वि० पण आ० आफल्या कु० भींते । जो० जे गोलो उ० नीलो हतो सो० ते त० तिहां भींते ल०लागेवलगे ॥ ४२ ॥

मूलः—उल्लो सुक्को य दो छूढा गोलया मट्टियामया ।
दो वि आवडिया कुड्डे जो उल्लो सो त्थ लग्गई ॥४२॥

गाथा ४२ भावार्थः—वळी हे विप्र ! एक लीलो ने बीजो सुको एवा बे माटीना गोळा भींतने विषे अपटायाथी जे लीलो गोळो होय ते भींतने विषे वळगे (चोंटे) ॥ ४२ ॥

अर्थः—ए० एणे प्रकारे ल० वळगे दु० दुष्ट बुद्धिवंत जे० जे न० नर का० कामभोगनेविषे ला० लंपट होय ते । वि० कामभोगथी निवर्त्या ते उ० वळी न० कर्मे न ल० बंधाय । ज० जेम से० ते सु० सुको गो० गोलो भींते न लागे ॥४३॥

मूलः—एवं लग्गन्ति दुम्मेहा जे नरा कामलालसा ।
विरत्ता उ न लग्गन्ति जहा से सुक्कगोलए ॥ ४३ ॥

मिच्छाकारो य निन्दाए तहकारो पडिस्सुए ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः-५ छंदणा ते आहार प्रमुख वस्तु वहोरी लावीने गुरुवादिक स्वधर्मीने आमंत्रे ? एटले हे मुनि ? मारा उपर कृपा करी आपनी इच्छा होय तो आ वस्तु तमे लइ मुजने तारो ? एम कहेवुं ते, ६ इच्छाकार ते पोतानी तथा बीजानी इच्छा जणाववी एटले हे पुज्य ? जो आपनीं इच्छा होय तों मारां कार्य जेवां के सुत्रादिक अर्थ रुप तेने विषे उपकार करो ? तथा अमुक कार्य हुं करुंछुं एम पोतानी इच्छा जणाववी. वळी बीजा यतिने क-हेवुं के जो तमारी इच्छा होय तो अमुक करजो ! एम कहेवुं ते, ७ मिच्छकार नामे ते पोताना आत्मानी निंद्याने विषे प्रवर्ते एटले कोइ अतिचारादिक लाग्यो होय, तेवारे कहे के अरे धिक्कार हो ? मुजने ? के ए अकार्य में कर्युं ? ? ने ए मारुं कर्त्तव्य नहि ? ? ? एम कही ते पाप निष्फळ करवा मिच्छामिदुक्कडं देवो ते, ८ तहतकार नामे ते गुरु जे वचन कहे ते तहत (प्रणाम) करी ते वचन सांभळीने हा स्वामी तहत एम कहे तथा हे गुरु? आपनुं वाक्य यथातथ्य छे, तो तथास्तु (तेमज हो) वळी गुरुनां वचन सांभळवाने तत्पर होय ते ।।६।।

अर्थः-अ० अति उद्यमवंत थाओ । उठी उभो थाओ गु० गुरुनी पू० पुजा भगतिने विषे अ० गुरुवादिक समीपे रहेवुं उ० सुत्रार्थरुप संपदा पामवा भणी उपसंपदा समाचारी कहिए ए० एणीपरे दु० ते पांचगुणी करी मं० सहित एटले १० । सा० सामाचारि प० कही ॥ ७ ॥

मूलः-अब्भुट्ठाणं गुरुपूया अच्छणे उवसंपदा ।
एवं दुपञ्चसंजुत्ता सामायारी पवेइिता ॥ ७ ॥

नामना शिष्यने कहता हवा के हे जंबू ! जेम में श्री महावीरदेवस्वामीना समीप सांभल्युं हतुं तेम में तुज प्रत्ये कह्युं ॥४५॥ इतिश्री जयघोष ने विजयघोषना पचीसमा अध्ययननो भावार्थ संपुर्ण ॥२५॥ ए पचीसमा अध्ययनने विषे भाव ब्राह्मणना गुण वर्णव्या तेतो दशविधि साधुनी सामाचारीप्रभाव साधुपणुं होय ते माटे २६ मा अध्ययनने विषे दशविधि सामाचारी वर्णवे छे.

अर्थः—सा० सामाचारी साधे मने आचरवी ते सामाचारी प० कहशे ते सामाचारी केहवी छे ॥ स० सर्व दु० दुखनी वि० विशेषे मो० मुकावणहारी छे जं० जे सामाचारीने च० आचरीने नि० निग्रंथ साधु ति० तर्या सं० संसाररूप सा० समुद्र प्रते ॥ १ ॥

मूलः—सामायारिं पवक्खामि सव्वदुक्खविमोक्खणिं ।
जं चरित्ताण निग्गन्था तिण्णा संसारसागरं ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—सुधर्मास्वामी कहेता हवा के हे जंबू ! जे सर्व दुःखथी मुकावणहारी एवी दश-विधि सामाचारी कहुंछुं के जे सामाचारी साधु आचरीने संसार समुद्र तर्या ॥ १ ॥

अर्थः—हवे दस सामाचारीना नाम कहे छे प० पहेली समाचारी आ० आवस्यकी ना० एहवे नामे वि० बीजी य० वली नि० निसीहिया एहवे नामे आ० आपुछणा एहवुं नाम य० वली त० त्रीजी च० चोथी प० पडी पुछणा एहवे नामे ॥ २ ॥

मूलः—पढमा आवस्सिया नाम बिइया य निसीहिया ।

अर्थः-पु० पुछे पं० वे हाथ जोडतो थको। किं० किस्युंकार्य का० करवो म० मे इं० पडिलेहणा कीधा पछे अवसरने विषे। इ०वांछुंछुं तमारी आज्ञाए नि०आत्माने जोडवो मेरवो तेने विषे १ भं०हे पूज्य। वे०आत्मानी तथा परसाधुनी वेयावचने विषे व० अथवा स० सज्ञाय करवाने विषे २ ए वे वानाने विषे आत्माने जोडवुं वांछुंछुं ॥ ९ ॥

मूलः-पुच्छिज्ज पञ्जलिउडो किं कायवं मए इह ।
इच्छं निओइउं भन्ते वेयावच्चे व सज्झाए ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः-वे हाथ जोडीने पुछे के हे पुज्य ? पडिलेहणा कर्या पछी तमारी आज्ञाये इच्छुं छुं के हवे मारे शुं कार्य करवुं ? साधुने वैयावच्चने विषे के शास्त्रनी सज्ञायने विषे। ए वे मांहेथी शेने विषे मारा आत्माने जोडवो ? (आठमी ने नवमी गाथानो संबंध भेगो छे) ॥९॥

अर्थः-वे० वेयावचने विषे। नि० आत्माने जोडवे करी। का० वेयावच करवाने विषे अ० किलामना पेदरहित थको। स० सज्ञायने विषे वा०अथवा नि० मेरवे करी पेदपणा रहित सज्ञाय करे। सज्ञाय केहवी छे स० सर्व दु० दुखनी वि० मुंकावणहारी छे ए वेनी आज्ञा मागे ॥ १० ॥

मूलः-वेयावच्चे निउत्तेण कायवं अगिलायओ ।
सज्झाए वा निउत्तेण सवदुक्खविमोक्खणे ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः-ते वार पछी गुरु कहे हे वत्स ? तमे वैयावच्च करो ? एम कहेतो किलामना ने खेदपणा रहित थको वैयावच्च करे [illegible] करवा आज्ञा करे तो सर्व दुःखथी मुका-

... ... पोताना कार्य करवाने लिये हुं पूज्य अमुक कार्य करुं ते आपुछणा ३। प० पर अनेरा साधुना कार्य करवाने लिये प० सर्व कार्य लेवा टाणे वार ते पडिपुच्छणा गुरुने पुछीने करे ॥ ६ ॥

मूल:-गमणे आवस्सियं कुज्जा ठाणे कुज्ज निसीहियं।
आपुच्छणा सयंकरणे परकरणे पडिपुच्छणा ॥ ५ ॥

गाथा ६ भावार्थ:-हवे ते दश सामाचारीनो अर्थ विस्तारीने कहे छे. १ आवस्सकी उपाश्रयथी बाहिर जाय त्यारे आवस्सही कहेवुं एटले अवश्य कार्य छे माटे जाउछुं, २ नैषधिकी ते उपाश्रयने विषे आवे त्यारे निस्सीही कहेवुं एटले उपाश्रयनी बाहार जे कार्य हतुं तेथी निवर्त्यो छे, ३ आपुछणा, ते पोताना कार्य करवा माटे गुरुने पुछवुं के हे पूज्य? हुं अमुक कार्य करुं? ते, ४ पडिपुछणा, ते बीजा साधुना कार्य करवाने माटे गुरुने बीजीवार पुछवुं के हे पूज्य? अमुक मुनिनुं अमुक कार्य करुं छे ॥ ६ ॥

अर्थ:-छ० गुर्वादिक सार्धर्मिने आपेली द० आहारादिक द्रव्य जा० जाणिए करी इ० पुज्यनी इच्छा प्रमाणे इच्छ टेव कार्य य० वळी मा० माहरा कार्यने विषे गुर्वादिक अर्थ देवाने विषे उपगार करो मि० मिच्छा दुक्कडं अतिचारादिक दोषना पोतानी निंदा करवाने विषे त० गुरुना वचन कर य० गुरुना वचन सांभळवाने विषे ॥ ३ ॥

मूल:-छन्दणा दव्वजायेणं इच्छाकारो य सारणे।

तेमज ए चार पोरसी मध्ये वैयावच्चादिकनो मयोग उपजे ते पण करे, ते नवमी गाथामां कहेल छे ॥ १२ ॥

अर्थः—हवे पोरसीनो मान कहेछे॥ आ० आसाढ मा० मासने विषे दु० बेपगे पोरसी पहिली तथा पाछली पो० पोस मा० मासे च० चार पगे पोरसी। चि०चैत्रमासे अने आ०आसो मा०मासे। ति०त्रिनपगे ह० होय पो०पोरसी॥१३॥

मूलः—आसाढे मासे दुपया पोसे मासे चउप्पया।
चित्तासोएसु मासेसु तिप्पया हवइ पोरिसी ॥ १३ ॥

गाथा १३भावार्थः—हवे पोरसीनुं माप कहे छे. जमणो कान सुर्य तरफ राखीने (एटले मथमना बे पहोर वखते उत्तर तरफ मुख राखवुं, पाछला बे पोहोर वखते दक्षिणदिशा तरफ मुख राखवुं) जमणो पग ऊभो राखवो, ते पगना ढींचणनी ढांकणीथी कांइक निचेना भागपर (एटले अंगुठा तरफथी घुंटीनी सरहदपर जमीनथी ते पगना ऊभा नळा तरफ वेंहेंतथी भरतां बीजी वेंतनो छेडो होय) (त्यां) हाथनी तर्जनी आंगुली (अंगुठानी पासेनी) राखतां ज्यां ते आंगुळीनी छांया पडे, त्यां सुधी पगलां मापवाथी पोरसीना ममाणथी खबर पडे ते कहे छे. असाड महिने बे पगे पेहेली ने पाछली पोरसी थाय, पोस महिने चार पगे पहेली ने पाछली पोरसी थाय, अने चैत्रने आसो महिने त्रण पगे पहेली ने पाछली पोरसी थाय. ॥ १३ ॥

अर्थः—अं० एक अंगुल वधे तथा घटे स० सात र० अहो रात्रिए। प० पपवाडिए च० वली दु० बे अ० अंगुल श्रावण वदि पडवाथी पोसशुद पुनम सुधी व० अंगुलादिक छायो वधे अने महावदि पडवाथी असाडशुद पुनमसुधी हा० छायाघटे वा० वली अ० अवधारणा मा० मासे पं० परणे च०च्यार

आ० गुरुने पुछे ते आपुछणा कहिये स० पोताना कार्य करवाने विषे हे पुज्य अमुक कार्य करुं ते आपुछणा ३। प० पर अनेरा साधुना कार्य करवाने विषे प० वार वार एटले बीजी वार ने पडिपुच्छणा गुरुने पुछीने करे ॥ ६ ॥

मूलः-गमणे आवस्सियं कुज्जा ठाणे कुज्ज निसीहियं ।

आपुच्छणा सयंकरणे परकरणे पडिपुच्छणा ॥ ५ ॥

गाथा ६ भावार्थः-हवे ते दश सामाचारीनो अर्थ विस्तारीने कहे छे. १ आवस्यकी उपाश्रयथी बाहार जवाना अवसरने विषे आवस्सही कहेवुं एटले अवश्य कार्य छे माटे जाउछुं, २ नैषधीकी ते उपाश्रयने विषे आवे त्यारे निस्सीही कहेवुं एटले उपाश्रयनी बाहार जे कार्य हतुं तेथी निवर्त्यो छे, ३ आपुछणा, ते पोताना कार्य करवा वास्ते गुरुने पुछवुं के हे पूज्य? हुं अमुक कार्य करुं? ते, ४ पडिपुछणा, ते बीजा साधुनां कार्य करवाने वास्ते गुरुने बीजीवार पूछवुं के हे पूज्य? अमुक मुनिनुं अमुक कार्य करुं ते ॥ ६ ॥

अर्थः-छं० गुरुवादिक साधर्मिने आपेली द० आहारादिक द्रव्य जा० जाणिए करी इ० पुज्यनी इछा थकी ते करे य० वली सा० साहरा कार्यने विषे गुरुवादिक अर्थ देवाने विषे उपगार करो मि० निष्फल करे मिछामी दुक्कड देवे करी य० वली नि० अतिचारादिक दोषकर पोतानी निंदा करवाने विषे त० गुरुना वचन ग्रहण करी प० गुरुना वचन सांभळवाने विषे ॥ ६ ॥

मूलः-छन्दणा दव्वजाएणं इच्छाकारो य सारणे ।

तेमज ए चार पोरसी मध्ये वैयावच्चादिकनो प्रयोग उपजे ते पण करे, ते नवमी गाथामां कहेल छे ॥ १२ ॥

अर्थः—हवे पोरसीनो मान कहेछे ॥ आ० आसाढ मा० मासने विषे दु० वेपगे पोरसी पहिली तथा पाछली पो० पोस मा० मासे च० चार पगे पोरसी । चि० चैत्रमासे अने आ० आसो मा० मासे । ति० त्रिनपगे ह० होय पो० पोरसी ॥१३॥

मूलः—आसाढे मासे दुपया पोसे मासे चउप्पया ।
चित्तासोएसु मासेसु तिप्पया हवइ पोरिसी ॥ १३ ॥

गाथा १३भावार्थः—हवे पोरसीनुं माप कहे छे. जमणो कान सुर्य तरफ राखीने (एटले प्रथमना वे पहोर वखते उत्तर तरफ मुख राखवुं, पाछला वे पोहोर वखते दक्षिणदिशा तरफ मुख राखवुं) जमणो पग ऊभो राखवो, ते पगना ढींचणनी ढांकणीथी कांइक निचेना भागपर (एटले अंगुठा तरफथी घुंटीनी सरहद्दपर जमीनथी ते पगना ऊभा नळा तरफ वेंहेंतथी भरतां बीजी वेंतनो छेडो होय) (त्यां) हाथनी तर्जनी आंगुळी (अंगुठानी पासेनी) राखतां ज्यां ते आंगुळीनी छाया पडे, त्यां सुधी पगलां मापवाथी पोरसीना प्रमाणथी खबर पडे ते कहे छे. असाड महिने वे पगे पेहेली ने पाछली पोरसी थाय, पोस महिने चार पगे पहेली ने पाछली पोरसी थाय, अने चैत्रने आसो महिने त्रण पगे पहेली ने पाछली पोरसी थाय. ॥ १३ ॥

अर्थः—अं० एक अंगुल वधे तथा घटे स० सात र० अहो रात्रिए । प० पपत्राडिए च० वळी दु० वे अ० अंगुल श्रावण वदि पडवाथी पोसशुद पुनम सुधी व० अंगुलादिक छायो वधे अने महावदि पडवाथी असाडशुद पुनमसुधी हा० छायाघटे या० वळी अ० अवधारणा मा० मासे पं० परणे [illegible]

करवुं ते १० उपसंपदा ते सूत्रार्थ पामवा माटे गुर्वादिकनी समीपे रहेवुं तथा बीजा गच्छना आचार्यनी पासे ज्ञानादिक गुण अधिक सांभळीने, ते आचार्यनी पासे जईने हे स्वामिन् ? मारा गच्छनी ने मारा आचार्यनी निश्राए रहीने आपनी पासे हुं ज्ञानादिक अर्थने माटे रहुं छुं ! एम कही ज्ञानादिक अभ्यास करी अन्य गच्छथी ज्ञान आपवुं ते प्रकारे पोतने श्रमणा करवा दश सामाचारी ते तिर्थंकरे गणधरे कही ॥७॥

अर्थः-हवे दश सामाचारिनो विस्तार सर्व कर्तव्य दिन रात्रि संबंधी वर्णवे छे पु० दिवसना पहेला पोहोरने पहेला च० चउथा भागने विषे एटले पडिले विषे । आ० सूर्य स० उगे छते । भं० वस्त्रादिक उपगरणने प० पडिलेहीने । वं० वांदिने ग० करी त० तेवार पछे गु० गुरुने ॥ ८ ॥

मूल-:पुव्विल्लंमि चउब्भाए आइच्चंमि समुट्ठिए ।
भण्डयं पडिलेहित्ता वन्दित्ता य गुरुं तओ ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः-हवे दशथी सामाचारीनो विस्तार दिवस रात्री संबंधीनुं सर्व कर्तव्य वर्णवे छे. दिवसना चार भाग करीये, तेने चार पहोर कहेवाय ते मांही दिवसनो जे प्रथम पहोर छे, तेना पण चार भाग करवा, ते मांहीलो प्रथम भाग एटले ३० घडीनो दिवस होय तेना चार भाग करतां साड साड घडीनो एकेक पहोर थायछे, तेमां जे प्रथमनो पहोर साड घडीनो छे, तेना पण चार भाग ते बे घडीना थाय, ते चार मांहीलो प्रथम भाग सूर्योदय वेळाथी बे घडी सुधीनो ते पात्रने वस्त्रादिक उपगरण पडिलेहीने ते वार पछी गुरुने वंदन करीने ॥ ८ ॥

केमके ते महिने त्रीस घडीनो दिवस छे, तेना चार भाग करतां साडासात घडीनो पहोर थाय. आ गणत्रीथी कोइ कोइ महिनामां जराक फेर देखवामां आवशे एवी रीते आखा दिवसमां गमे ते वखते गणशो तो मध्यान सुधी केटली घडी दिवस चडयो ने ते पछी केटली घडी दिवस बाकी रह्यो तेनी खबर पडशे अने ते घडीयोना कलाक गणवा होयतो अढी घडी लेखे गणवो. पोषथी अशाड सुधी दरेक महिने बबे घडी दिवस वधतो जाय ने अशाडथी ते पोष सुधी दरेक महिने बबे घडी दिवस घटतो जाय, ए गुमारपर दरेक महिने केटला घडीनी पोरसी थाय, तेनुं पुरतुं ध्यान राखवुं. वळी चोथुं पोरसीनुं एवुं पण माप थाय छे के सूर्य तरफ पुंठ करी बे पग सरखा राखी उभा रहेवुं पछी ज्यां सुधी आपणी कायानी छांया पडे त्यां निशान राखी त्यां सुधी पगलां भरतां जेटलां पगलां थाय ते मांही सात उमेरतां जे संख्या थाय तेनो एकसोने वीसपर भाग देतां जेटलाए भाग चाले तेटली घडी दिवस बे पहोर सुधी चडयो ने पहोर पछी तेटली घडी दिवस रह्यो समजवो, इति पोरसीनुं मान संपुर्ण ॥१४॥

अर्थः—हवे जेणे मासे तिथि घटे ते कहेछे ॥ आ० आसाढनी व० वद प० पखवाडाने विषेतिथी घटे। भ० भाद्रवावदि क० कार्तिकवद य० वळी। पो० पोसवद य० वळी फा० फागणवद ॥ वा० वैसाखवदि य० वळी ॥ बो० जाणवी ओ० त्रीस अहो र० रात्रि मांहे एक अहो रात्रि ओछी पडले बेमासे एक तिथि घटे एम कह्यो ॥१५॥

मूलः—आसाढबहुलपक्खे भद्दवए कत्तिए य पोसे य ।

... ५ पांच भेद सझाय करे ॥१०॥

अर्थः—हवे जे वाना करेछे ते समुच्चय दिनना चार भागनो अधिकार कहे छे ॥ दि० दिवसनां च० चार भा० भाग कु० करे भि० साधु वि० निपुण साधु त० तेवार पछे । उ० प्रधानकारी कर्तव्यने कु० करे अथवा उत्त० आगल गुणकारी ज्ञानादिक कर्तव्यने करे । दि० दिनना च० चार भा० भागने वि० विषे ॥ ११ ॥

मूलः—दिवसस्स चउरो भागे भिक्खू कुज्जा वियक्खणो ।
तओ उत्तरगुणे कुज्जा दिणभागेसु चउसु वि ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—विचक्षण साधु दिवसना चार भाग करे ने ते वारं पछी आगळ गुणकारी प्रधान (उत्तम) ज्ञानादिक उत्तरगुण कर्तव्य ते दिवसना चार भागने विषे करे ॥११॥

अर्थः—हवे सामान्यपणे चार पोहोरनो कर्तव्य कहेछे । प० पहिली पो० पोरसीए स० सझायकरे । बी० बीजी पोरसीए झा० ध्यानने झि० ध्यावे । त० त्रीजी पोरसीए भि० गोचरी करे ॥ पु० वली च० चोथी पोरसीए स० सझाय करे । चोथी पोरसी मध्ये वेयावचादिकनो प्रयोग उपजे ते भणी करे ते नवमी गाथाए कही मुकी ॥१२॥

मूलः—पढमं पोरिसि सज्झायं बीयं झाणं झियायई ।
तइयाए भिक्खायरियं पुणो चउत्थीइ सज्झायं ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—चार पहोरना सामान्यपणे कर्तव्य कहेछे, पहेले पहोरे शास्त्रनी सझाय करे, बीजे पहोरे अर्थ चिंतनरूप ध्यान ध्याय, त्रीजी पोरसीये गोचरी करे, वळी चोथी पोरसीए सझाय पडीलेहणा थंडीलादिक करे,

॥ ... चलावनार पत्र ॥

पगमान दत्र	अषाढ १	श्रावण२	भाद्रवा३	आसो ४	का० ५	मा० ६	पोष.७	माहा ८	फा. ९	चैत्र१०	वै.११	जेष्ट१२
वद सातम	प० २।३	२।१	२।५	२।९	३।१	३।५	३।९	३।११	३।७	३।३	२।११	२।७
वद अमास	२।२	२।२	२।६	२।१०	३।२	३।६	३।१०	३।१०	३।६	३।२	२।१०	२।६
सुदि सातम	२।?	२।३	२।७	२।?	३।३	३।७	३।११	३।९	३।५	३।१	२।९	२।५
सुदि पूनम	२	२।४	२।८	३	३।४	३।८	४	३।८	३।४	३	२।८	२।४
दि. पो. पो.	अषाढ १	श्रावण२	भाद्रवो३	आसो ४	का० ५	मा० ६	पो. ७	माहा ८	फा. ९	चैत्र१०	वै.११	जेष्ट१२
वद सातम	२।९	२।७	३।१	३।५	३।९	४।३	४।७	४।९	४।३	३।११	३।७	३।?
वद अमास	२।८	२।८	३।२	३।६	३।१०	४।४	४।८	४।८	४।२	३।१०	३।६	३
सुदि सातम	२।७	२।९	३।३	३।७	३।११	४।५	४।९	४।७	४।१	३।९	३।५	२।११
सुदि पूनम	२।६	२।१०	३।[illegible]	३।८	४	४।[illegible]	४।१०	४।६	४	३।८	३।४	२।१०

मूलः—अंगुलं सत्तरत्तेणं पक्खेणं च दुअंगुलं ।
वड्ढए हायए वावि मासेणं चउरंगुलं ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थ:—हवे कहे छे के सिवाय बीजा आठ महिनाने विषे सात रात्री दिवसे एकेक आंगुल ने पखवाडीये बे आंगुल ने महिने चार चार आंगुल छाया वधे घटे. श्रावण वदि पडवाथी ते पोस सुदी पुनम सुधी छाया वधे ने महा वदि पडवाथी ते असाड सुदि पुनम सुधी छाया घटे. (पोरसीना मापनी रीती आपणा [illegible] प्रमाण छे के हवे पगनुं माप बतावेल छे तेनो अर्धो भाग वेंहतना मापसर गणवो, जेमके असाड महिने बे पग पोरसीनुं माप छे, तो वेंहतथी मापवुं होय तो एक वेंते पोरसीनुं माप थाय, एमज पोस महिने चार पग पोरसी छे, तो बे वेंतथी पोरसी थाय. ने चैतर आसो महिने त्रण पग पोरसी छे, तो एक वेंतने बार आंगुले पोरसी थाय बीजा आठ महिनामां वेंतना मापसर सात सात अहोरात्रीए अर्ध आंगुल, पखवाडीये एक आंगुल, ने महिने बे आंगुलनी वधघट गणवी—पोरसीनी पडीलेहणा [illegible] रीते आपणा [illegible] छे के वेंतना बार आंगुलने हिसाबे वेंतने वेंतनापर [illegible] आंगुल प्रमाण [illegible] करवा. [illegible] बे [illegible] आठ ने बाकी [illegible] मासमां मात्र [illegible] ते [illegible] भाग [illegible] ([illegible]) जेमके आसो महिने एक वेंतने [illegible] आंगुले पोरसी थाय, [illegible] आंगुल [illegible] [illegible] नवमा भाग [illegible] १६ भाग, तेने [illegible] भाग [illegible] १६ - ७—१६ [illegible] ८ ने १६ [illegible] आ [illegible] पोरसी थाय,

सीनुं माप कहेल छे ते उपर आठ आंगुळ वधारवाथी ते महिने पोणी पोरसी थाय, १ मागशर, २ पोष, ३ ने महा ए त्रण महिनामां जेटला पगनी छायाथी पोरसीनुं माप कहेल छे ते उपर दश आंगुळ वधारवाथी पोणी पोरसीनुं माप थाय, १ फागण, २ चैत्र, ३ ने वैशाख ए त्रण महिनामां जेटला पगनी छायाथी पोरसी माप कहेल ते उपर आठ आंगुळ छाया वधारवाथी ते महिने पोणी पोरसीनुं माप थाय. दरेक महिनामां जेटला जेटला पगलानी छायाथी पोरसीनुं माप कहेल छे, ते तेटला उपर कह्या मुजब आंगुळ वधारवाथी पोणी पोरसी थाय, ते पोणी पोरसीमां पात्रनी पडीलेहणा करवी, ए दिवसनुं कर्तव्य संक्षेपथी कह्युं. ॥ १६ ॥

हवे हमेश केटलो दिवस वधे घटे तेनुं प्रमाण कहेछे, सात श्वासोच्छ्वासे एक थोव, सात थोवे एक लव, एवा सीतोतेर लवे बे घडी अने साडीआडत्रीश लवे एक घडी, एवा अढी लवने अर्धो थोव एटलो दिवस रात्री वधे घटे.

अर्थः-दिननो कर्तव्य संक्षेपे कह्यो, हवे रात्रिनो कर्तव्य संक्षेपे कहेछे । र० रात्रिना ऽ० पण च० चार । भा० भाग भि० साधु कु० करे वि० विचक्षण त० तेवार पछे उ० प्रधान गु० गुणेकारी कर्तव्यने कु० करे । रा० रात्रिना च० च्यार भा० भागने वि० विषे ॥ १७ ॥

मूलः-रत्तिं पि चउरो भागे कुज्जा भिक्खू वियक्खणो ।
तओ उत्तरगुणे कुज्जा राइभाएसु चउसु वि ॥ १७ ॥

मान मानसंस्थाने १ घाव, मानयांचे १ लव, मनोनरत्वे २ घड़ी, साढ़े ३८ लव १ घाड़, एहवा लवांदिन
मत्ये अडी लव अरे थोर घड़े ग्रंथे ए दिनमान यंत्र तथा रात्रीमान यंत्र ॥

घड़ीमान	असाढ़ १	श्रावण २	भाद्रवो ३	आसो ४	का० ५	मा० ६	पो.७	मा.८	फा.९	चैत्र १०	वै० ११	जेष्ट १२
घड़ी मानम	३४॥	३५॥	३३॥	३१॥	२९॥	२७॥	२५॥	२४॥	२६॥	२८॥	३०॥	३२॥
घड़ी प्रमाण	३५	३५	३३	३१	२१	२७	२५	२५	२७	२९	३१	३३
पुष्टि मानम	३५॥	३४॥	३२॥	३०॥	२८॥	२६॥	२४॥	२५॥	२७॥	२९॥	३१॥	३३॥
पुष्टि पुनम	३६	३४	३२	३०	२८	२६	२४	२६	२८	३०	३२	३४
रात्रि घड़ि	असाढ़ १	श्रावण २	भाद्रवो ३	आसो ४	का० ५	मा० ६	पो.७	मा.८	फा.९	चैत्र १०	वै० ११	जेष्ट १२
रात्रि मानम	२५॥	२४॥	२६॥	२८॥	३०॥	३२॥	३४॥	३५॥	३३॥	३१॥	२९॥	२७॥
रात्रि प्रमाण	२५	२५	२७	२९	३१	३३	३५	३५	३३	३१	२९	२७
पुष्टि मानम	२४॥	२५॥	२७॥	२९॥	३१॥	३३॥	३५॥	३४॥	३२॥	३०॥	२८॥	२६॥
पुष्टि पुनम	२४	२६	२८	३०	३२	३४	३६	३४	३२	३०	२८	२६

पुर्ण थयो, भादरवामां चौद दिवस धनिष्टा, सात दिवस शतभिखा, आठ दिवस पुर्वा भाद्रपद, एक दिवस ऊतरा भाद्रपद, ते भादरवा सुदी पुनमे होय, ए चार नक्षत्र रात्री पुर्ण करे. आसो महिनामां त्रण नक्षत्र रात्री पुर्ण करे ते चौद दिवस ऊतरा भाद्रपद, पंदर दिवस रेवत्ती, एक दिवस अश्वनी, ते आसो सुदी पुनमे होय. कार्तक महिनामां त्रण नक्षत्र रात्री पुर्ण करे ते १४ दिवस अश्वनी, १५ दिवस भरणी, एक दिवस कृतिका, ते कार्तक सुद पुनमे होय. मागशर महिनामां त्रण नक्षत्र रात्री पुर्ण करे ते, चौद दिवस कृतिका, पंदर दिवस रोहणी, एक दिवस मृगशर, ते मागशर सुदी पुनमे होय. पोष महिनामां चार नक्षत्र रात्री पुर्ण करे ते, १४ दिवस मृगशर, आठ दिवस आर्द्रा, सात दिवस पुनर्वसु, एक दिवस पुष्प, ते पोष सुदी पुनमे होय. माह महिनामां त्रण नक्षत्र रात्री पुर्ण करे ते, १४ दिवस पुष्प, १५ दिवस अश्लेषा, एक दिवस मघा, ते महा सुदी पुनमे होय. फागण महिनामां ३ नक्षत्र रात्री पुर्ण करे ते, १४ दिवस मघा, १५ दिवस पुर्वा फाल्गुणी, १ दिवस ऊतरा फाल्गुणी, ते फागण सुदी पुनमे होय. चैत्र महिनामां त्रण नक्षत्र रात्री पुर्ण करे ते, १४ दिवस ऊतरा फाल्गुणी, १५ दिवस हस्त, एक दिवस चित्रा, ते चैत्र सुदी पुनमे होय. वैशाख महिनामां त्रण नक्षत्र रात्री पुर्ण करे ते, १४ दिवस चित्रा, १५ दिवस स्वाति, १ दिवस विशाखा ते वैशाख सुदी पुनमे होय. ज्येष्ट महिनामां त्रण नक्षत्र रात्री पुर्ण करे ते, चौद दिवस विशाखा, १५ दिवस अनुराधा, १ दिवस ज्येष्टा, ते जेठ सुदी पुनमे होय. असाड महिनामां त्रण नक्षत्र रात्री पुर्ण करे ते, १४ दिवस ज्येष्टा, पंदर दिवस मूल, एक दिवस पुर्वाषाढा, ते असाड सुदी पुनमे होय. एवी रीते दरेक महिनामां जे जे नक्षत्र रात्री पुर्ण

... मही लर अ...

घडीमान	अषाढ १	श्रावण२	भाद्र...	आसो ४	का...	मा० ६	पो.७	मा.८	फा.९	चैत्र १०	वै० ११	जेठ १२
वदी सातम	३४॥	३५॥	३३॥	३१॥	२९॥	२७॥	२५॥	२४॥	२६॥	२८॥	३०॥	३२॥
वदी अमावस	३५	३६	३३	३१	२९	२७	२५	२५	२७	२९	३१	३३
शुदि सातम	३५॥	३४॥	३२॥	३०॥	२८॥	२६॥	२४॥	२५॥	२७॥	२९॥	३१॥	३३॥
शुदि पुनम	३६	३४	३२	३०	२८	२६	२४	२६	२८	३०	३२	३४
रात्रि घडि	अषाढ १	श्रावण२	भाद्रवो३	आसो ४	का० ५	मा० ६	पो.७	मा.८	फा.९	चैत्र १०	वै० ११	जेठ १२
...दि सातम	२५॥	२४॥	२६॥	२८॥	३०॥	३२॥	३४॥	३५॥	३३॥	३१॥	२९॥	२७॥
... अमावस	२५	२५	२७	२९	३१	३३	३५	३५	३३	३१	२९	२७
...सातम	२४॥	२५॥	२७॥	२९॥	३१॥	३३॥	३५॥	३४॥	३२॥	३०॥	२८॥	२६॥
...पुनम	२४	२६	२८	३०	३२	३४	३६	३४	३२	३०	२८	२६

सज्झाय करे ॥ २१ ॥

अर्थः-पो० पहिला पोहरना च० चोथा भागने विषे एटले पोण पोरसीए वं० वांदिने त० तेवार पछे गु० गुरुने अ० अणनिवर्तावीने का० सज्झायना कालने । भा० पात्रादिक भाजनने प० पडिलेहे, आ मे.यम वचनछे ॥२२॥

मूलः-पोरिसीए चउब्भाए वन्दित्ताण तओ गुरुं ।
अपडिक्कमित्ता कालस्स भायणं पडिलेहए ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः-दिवसना पहेला पहोरना चोथा भागने विषे पोंणी पोरसीए गुरुने वांदीने सज्झायना काळने अण निवर्तावीने पात्रादिक भाजनने पडीलेहे. ॥ २२ ॥

अर्थः-मु० पेहेली मोहपतीने प० पडिलेहिने प० पडिलेहे । गो० गोछाने गो० गोछो ल० ग्रयोछे अं० अंगुली जेणे साधुए ते साधु गोछो पडिलेह्या पछे व० वस्त्रने प० पडिलेहे ॥ २३ ॥

मूलः-मुहपत्तिं पडिलेहित्ता पडिलेहिज्ज गोच्छगं ।
गोच्छगलइयङ्गुलिओ वत्थाइं पडिलेहए ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः-हवे पडीलेहणनी अनुक्रमे विधि कहेछे. प्रथम मुखपती पडीलेहीने, पछी गोछाने पडीलेहे. जे साधुए आंगुळीये गोछो ग्रह्यो छे ते साधु गोछो पडीलेह्या पछी वस्त्रने पडीलेहे ॥२३॥

अर्थः-हवे वस्त्र पडिलेहवानि विधि कहेछे । उ० वस्त्र उंचा राखे थि० आकरु मद्दे अ० उतावळो [illegible] ... । खेहला

...ए महिनाना अंधारा पखवाडीयामां तिथि घटे छे, १ असाड, २ भादरवा, ३ कार्तिक, ४ पोष, ...वी ने ते मिनागना, १ श्रावण, २ आसो, ३ मागशर, ४ महा, ५ चैत्र, ६ जेठ ए छ महिना २९ दिवसना जाणवा. बने महिने अकेक तिथि घटाडवी ॥१५॥

अर्थः हवे पोण पोरसीनी पगनी छायानो मान कहेछे। जे० जेठमासे १ आ० आसाडमासे। २ सा० श्रावण ३ ए त्रण मासे पगनी छाया पोरसी थाय ते उपर छ० छ अ० अंगुल अधिकी प० पात्रनी पडिलेहणा करवी एटले पोण पोरसी जाणवी अ० आठ अंगूल अधिकी छायाए बी० बीजी। भाद्रवो १ आसो २ कार्तिक ३ ए बीजी त० त्रिकने विषे पोण पोरसी पडिलेहणा ॥ त० त्रिजी त्रिक मागसर १ पोस २ माह ३ ए ३। मासने विषे द० दस आगल अर्थात् छायाए पोण पोरसी थाय अ० आठ अंगूल अधिकी छायाए च० फागूण १। चैत्र २ वैसाख ३। ए चोथात्रिकने विषे पुण पोरसी जाणवी ॥ १६ ॥

मूलः—जेट्ठामूले आसाढसावणे छहिं अङ्गुलेहिं पडिलेहा।
अट्ठहिं बीयतयंमि तइए दस अट्ठहिं चउत्थे ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—हवे पोणी पोरसीना पगनी छायानुं माप कहे छे १ जेठ, २ असाड, ३ ने श्रा...ए त्रण महिनामां जे पोरसीना पगना छायानु माप कहेल छे तेटला पग उपर छ आंगुल वधारवाथी ते...ने पोणी पोरसी थाय, १ भादरवो, २ आसो, ३ ने कार्तिक ए त्रण महिनामां जेटला पगनी छायाथी पोर-

पा० पोरसीए स० सझाय करे ॥ १७ ॥

नि० निंद्राने मो० मोकली मुके आववादीए तु० वळी च० चोथी पोरसीए भु० वली ऽ० पण स० सझाय करे ॥ १८ ॥ त्रि० त्रीजी पोरसीए झा० ध्यानने झि० ध्यावे न० त्रीजी पोरसी

मूलः—पढमं पोरिसि सज्झायं त्रितियं झाणं झियायई ।
तइयाए निद्दमोक्खं तु चउत्थी भुज्जो वि सज्झायं ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः—रात्रीनी पहेली पोरसीए सझाय करे, त्रीजी पोरसीए ध्यान ध्याय, त्रीजी पोरसीए निंद्रा छुटी मूके, (एटले निंद्रा लिए) वळी चोथी पोरसीए सझाय करे ॥ १८ ॥

अर्थः—हवे रात्रिनी पोरसी जाणे ते कहेछे जं० जे नक्षत्र ने० पोहचाडे ज० जेकालने विषे । र० आवी रात्रीने न० नक्षत्र तं० ते नक्षत्र न० आकासना च० चउथा भागने विषे सं० आवे पामे छते पोरसी जाणवी वि० निवर्ते । स० सझाय थकी प० पाउस (प्रभात) का० कालने विषे ॥ १९ ॥

मूलः—जं नेइ जया रत्तिं नक्खत्तं तंमि नभचउब्भाए ।
संपत्ते विरमेज्जा सज्झाय पओसकालम्मि ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः—हवे रात्रीनी पोरसी शी रीते जणाय ते कहेछे, जे काळने विषे जे जे नक्षत्र आखी रात्री पुर्ण करतां होय, एटले श्रावण महिनामां चार नक्षत्र रात्री पुर्ण करे ते, १४ दिवस उतरा षाढा, सातदिवस अभीच, आठ दिवस श्रवण, एक दिवस धनिष्ठा, ते श्रावण सुद पुनमे होय, एटले ते महिनो

प्रतिलेखणा करता अनेक प्रकारे । धु० शरिर तथा वस्त्रने हलावे धुणावे तो दोष ५ । कु० करे प० पडिलेह-णानी मर्यादाने विषे । प० प्रमाद ६, उढंथीर इत्यादिक ६ । अणुनाविय प्रमुख एम प्रसस्त १२ पडिलेहण करता सं० शंका उपजे छते ग० अंगुलीयादिक गणवाना उ० उपयोगने कु० करे ते दोष गननो उपयोग टळे ते माटे दोष १ । ए १३ मी पडिलेहणा दोष ते माटे वरजी ॥ २७ ॥

मूलः—पसिढिलपलम्बलोला एगा मोसा अणेगरूवधुणा ।
कुणइ पमाणिपमायं सङ्कियगणणोवगं कुज्जा ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः—वळी बीजी पण सात प्रकारनी अप्रसस्त पडीलेहणा कहेछे, १९ वस्त्रने मजबुत न झाले, २० वस्त्र लांबु राखीने पडीलेहणा करे, २१ वस्त्रने धरती संघाते रगदोळे, २२ एकी वखने आखु वस्त्र द्रष्टीए जुवे, २३ पडीलेहणा करतां अनेक प्रकारे शरीरने तथा वस्त्रने हलावे, २४ पांच प्रकारना प्रमादे करी पडीलेहणा करे, पुर्वे २३ मी ने २४ मी गाथामां चार प्रकारनी प्रसस्त पडीलेहणा कहीछे, ते पडीलेहणा करतां शंका ऊपजे तेवारे आंगळीयादीके गणवानी [illegible]

अर्थ:—ते० तेहज य० वळी न० नक्षत्र । ग० आकाशने च० चोथे भागे सा० शेष आवे थके पाछली पोरसी जाणवी

वं०ते विरत पि० वळी का० काल एटले निद्रानीकाल करीए तेहने । प० पडिलेहिने मु० साधु कु० सझाय करे ॥२०॥

मूलः—तम्मेव य नक्खत्ते गयणचउब्भागसावसेसंमि ।
वेरत्तियं पि कालं पडिलेहित्ता मुणी कुज्जा ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः—अने तेमज वळी आकाशना चोथा भागने विषे नक्षत्र आव्ये थके रात्रीनी चोथी पोरसीनो चोथा भाग (बे घडी रात्री रही होय ते) ना काळे ते पडीलेहीने जोइने साधु प्रतिक्रमण रूप सझाय करे, ए रात्रीनुं कर्तव्य संक्षेपे कह्युं ॥ २० ॥

अर्थः—हवे दिवसनो कर्तव्य विस्तारिने कहेछे । पु० दीवसना पोहरना च० पहिला चोथा भागने विषे पहेली बे घडिने विषे । प० पडिलेहिने भं० वस्त्रादिक उपगरणने गु० गुरुने वं० वांदिने स० सझाय कु० करे दु० सर्व दुःखथी वि० मुकावे एहवी सझाय ॥ २१ ॥

मूलः—पुव्विल्लंमि चउब्भाए पडिलेहित्ताण भण्डयं ।
गुरुं वन्दित्तु सज्झायं कुज्जा दुक्खविमोक्खणं ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः—हवे दिवसनुं कर्तव्य विस्तारीने कहेछे. दिवसना पहेला पहोरना पेहेला चोथा भाग (सूर्योदयथी बे घडी) ने विषे वस्त्रादिक उपकरणने प्रतिलेखी (जोइ) ने तेवार पछी गुरुने वांदीने, सर्व दुःखथी मुकावनारी ...

देइ व पच्चक्खाणं वाएइ सयं पडिच्छइ वा ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः–हवे पडीलेहणा करतां पांच बोल करवा नहि ते कहेछे, १ मांहो मांही परस्पर वार्ता करे, २ देश कथा प्रमुख चार विकथा करे, ३ पचखाण करावे, ४ वांचणी, पुछणा, पर्यटणा, अणुंपेहा ने धर्म कथा ए पांच प्रकारे वांचणी आपे तेमज वांचणी पोतेले, ए पांच बोल जो करेतो तेने दोष कहेछे ॥२९॥

अर्थः–एम करता दोष उपजे ते कहे छे पु० पृथवीकाय १ । आ० अप्पकाय २ । ते० अग्निकाय ३ । वा० वाउकाय ४ व० वनस्पतीकाय ५ ॥ त० त्रसकाय ६ । प० पडिलेहणा प० प्रमोद करता थका । छ० छ कायनो पि० पण वि० विराधक हो० होय सदा ॥ ३० ॥

मूलः–पुढवी–आउक्काए तेऊ–वाऊ–वणस्सइ–तसाणं ।
पडिलेहणापमत्तो छण्हं पि विराहओ होइ ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थः–पुर्वोक्त प्रमादथी पडीलेहणा करतो थको, १ पृथ्वीकाय, २ अपकाय, ३ तेऊकाय, ४ वायुकाय, ५ वनस्पतीकाय, ६ त्रसकाय, ए छ काय जीवनी विराधनानो करनार होय ॥ ३० ॥

अर्थः–पु० प्रथवी १ आ० अपकाय २ । ते० तेउकाय ३ । वा० वाउकाय ४ व० वनस्पतिकाय ५ । त० त्रसकाय ६ । प० पडीलेहण आ० उपयोग सहित करतो थको । छ० छ कायना पण सं० जीवनुं रक्षण करनार आराधक हो० होय । पहले बन्नेनी पडिलेहणा करी ॥ ३१ ॥

... व० वस्त्रने प० एम प० पडिलेहणा करे ए ४ थइ प्रथम पडिलेहणा । नो० ने दृष्टि जोता पछे त्रि० बीजी पडिलेहण जीव चड्यो जाणतो प० वस्त्रने थोडोतो पंपेरे न० हवे त० त्रीजी पडिलेहण प्रणशोकेवली ६ पडिलेहणा जाणवी । ए ६ प्रसस्त पु० वली पंपेरता न उतर्यो तो प० वस्त्र पुंजे ॥ २४ ॥

मूलः—उड्डं थिरं अतुरियं पुव्वं ता वत्थमेव पडिलेहे ।
तो बिइयं पप्फोडे तइयं च पुणो पमज्जिज्ज ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः—हवे वस्त्रनुं पडीलेहण करवानी विधि कहेछे, पचीस प्रकारनुं पडीलेहण, तेमां १२ प्रसस्त (भली) अने १३ अप्रसस्त (भली नहि) एवी पचीस पडीलेहणाछे ते मांही प्रथम १२ प्रसस्त कहेछे, (१) वस्त्र उंचु राखे, (२) मजबूत पकडे, (३) उतावळो उतावळो न करे, (४) प्रथम छेडाथी अंतना छेडा सुधी पडीलेहे (ए चार थइने प्रथम पडीलेहणा दृष्टीए जोवानी थइ ने दृष्टीए जोता पछी जीव चड्यो जाणेतो), (५) वस्त्रने थोडुंसुं खंखेरे, (ए बीजी खंखेरवानी पडीलेहणा थइ), (६) वळी खंखेरतां न उतरे तो वस्त्रने पुंजे (ए त्रीजी पुंजवानी पडीलेहणा थइ) एवी ६ पडीलेहणा प्रसस्त जाणवी ॥ २४ ॥

अर्थः—त्रीजी छ पडिलेहणा प्रसस्त कहेछे । अ० वस्त्रने तथा सरिरने नचावे नही १ । अ० वस्त्रने आपले ... हि २ अ० । थोटो स्यो वस्त्र अण पडिलेयो न राखे ३ । अमो० उंचो निचो त्रिछो धरतीए अडकाडे नही । ... पूर्व गाथा उदराही कही ते । इ० आ छ कही ते प्रसस्त न० न व० जाटके (पपोडा) । ... होली उपरे पा० प्रस्रादिक जीवनो त्रि० त्रिसेप सो० सोधन करे एटले जीव देखतो ...

४ त० तेमज पा० आउखा निर्वाहने अर्थे क्षुधा वेदनी माटे ५ छ० छठुं कारण पु० वली ध० धर्म ध्याननी चि० विचारणाने अर्थे ६ ए ६ कारणे आहार करे मुनी ॥ ३२ ॥

मूलः—वेयण[1]—वेयावच्चे[2] इरियट्ठाए[3] य संजमट्ठाए[4] ।
तह पाणवत्तियाए[5] छट्ठं पुण धम्मचिन्ताए[6] ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः—हवे छ कारण कहेछे, कोइक मस्तक दुःखवा प्रमुख वेदना मटाडवाने अर्थे (एटले कांइक खायतोज वेदना मटे), २ वेयावच्च करवाने अर्थे, ३ इर्या शोधवाने अर्थे (अर्थात् आहार कर्या विना आंखे अंधारा आवतां होय तेथी इर्या शोधाय नहि ते), ४ संयम पाळवाने अर्थे, ५ जीवतव्यने अर्थे (अर्थात् क्षुद्धा वेदनी मटाडवाने माटे), ६ तेमज धर्म ध्यान चींतववाने अर्थे, ए छ कारणे साधु आहार करे ॥ ३३ ॥

अर्थः—हवे छ कारणे आहार न करे ते कहे छे । नि० साधु धि० धैर्यवंत मुनी । नि० साधवी वि० पण न० आहार न क० करे छ० छ चे० अवधारणे । था० स्थानक उ० पुनः इ० एणे अ० नहीं अ० आज्ञानो उल्लंघणहार से० ते हो० आज्ञानो मानणहारने ए छ कारण ॥ ३४ ॥

मूलः—निग्गन्थो धिइमन्तो निग्गन्थी वि न करेज्ज छहिं चेव ।
थाणेहि उ इमेहिं अणतिक्कमणाइ से होइ ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थः—धैर्यवंत एवा साधु साधवी पूर्वे कहेल्या तेवा छ कारणे आहार नकरे तो निर्ग्रं-
[illegible]

सूत्र.—आरभडा सम्मद्दा वज्जेयवा य मोसली तइया ।
पप्फोडणे चउत्थी विक्खित्ता वेइया छट्ठी ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः—हवे ६ अप्रसस्त पडीलेहणा कहेछे, (१३) विपीत तथा ऊतावळी ऊतावळी पडीलेहणा करे ते प्रथम आरभडा पडोलेहणा, १४ वस्त्रने चोळे तथा मर्दे ने थोजी समदा पडीलेहणा, १५ वस्त्रने ऊंची नीची ने थोजी थरतीए लगाडे ते थोजी मोसली पडीलेहणा, १६ वस्त्रने झाटके ते चोथी पप्फोडणा पडीलेहणा, १७ वस्त्रने आघो पाछो विखेरी नांखे तथा अण पडीलेह्या, ने पडीलेह्या वस्त्रमांही मुके ते पांचमी विक्खिता पडीलेहणा, १८ पांच प्रकारनी वेदीका ते १ ऊंची वेदीका, २ नीची वेदीका, ३ थोजी वेदीका, ४ बे पासानी वेदीका, ५ एक वेदीका, हवे एक ढींचण ऊपर बे हाथ राखीने पडीलेहणा करे ते ऊंची वेदीका, २ बने हाथ ढींचणथी नीचा राखीने पडीलेहणा करे ते नीची वेदीका, ३ ढींचणथी हेठे बंने हाथ ढींचणना बे पासामांही राखीने पडीलेहणा करे ते थोजी वेदीका, ४ ढींचणने बे बाहु मांही राखी ने वस्त्रनी पडीलेहणा करे ते बे पासानी वेदीका, ५ एक ढींचण एक हाथ वच्चे राखीने वस्त्रनी पडीलेहणा करे ते एक वेदीका जाणवी, ए छठी वेदीका पडीलेहणा जाणवी, ए छ प्रकारनी पडीलेहणा अप्रसस्त जाणवी ॥२६॥

अर्थः—वली अप्रसस्त कहेछे । प० वस्त्र आकरो न झाले १ ॥ प० वस्त्र लांबो राखीने पडीलेहेतो दोष २ । लो०वस्त्रने भुमीका साथे रोले तो दोष ३ । प०एकवार आखुं वस्त्र द्रष्टी फरसी मो० जोय तो दोष ४ । अ०

गाथा ३६ भावार्थः—आहार पाणी लइने विहार करे, तेवारे सर्वे पात्रादिक ऊपगरण द्रष्टिये पडी लेही (जोइ) ग्रहीने उत्कृष्टो अर्ध योजन (वे गाऊ लगी आहार पाणी साथे लेइने साधु विहार करे तथा अर्ध योजन लगी गोचरिये जाय ॥ ३६ ॥

अर्थः—च० चउथीए पो० पोरसीने विषे आहार कीधा पछे नि० अलगां मुकीने भा० भाजनने त० तेवारे पछे स० सज्झायने विषे कु० करे स० सर्व जीवादिक भा० पदार्थने विषे वि० प्रकाशनो करणहार एहवो सज्झाय करे॥ ३७॥

मूलः—चउत्थीए पोरिसीए निक्खिवित्ताण भायणं ।
सज्झायं तओ कुज्जा सव्वभावविभावणं ॥ ३७ ॥

गाथा ३७ भावार्थः—आहार कर्या पछी पोरसीने विषे पात्रादिक भाजनने अलगां बांधी मुकीने तेवार पछी सर्व जीवादिक भाव पदार्थ प्रकाश करनार एवी सज्झाय करे ॥ ३७ ॥

अर्थः—पो० पोरसी पाछलीना च० चोथा भाग पाछली बे घडीने विषे । वं० वांदिने त० तेवारपछी गु० गुरुने । प० निवर्तावीने का० सज्झायना कालने । से० थानक प्रमुख तु० वस्त्रादिकने प० पाडिलेहे ॥३८॥

मूलः—पोरिसीए चउब्भाए वन्दित्ताण तओ गुरुं ।
पडिक्कमित्ता कालस्स सेज्जं तु पडिलेहए ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थः—चोथी पोरसीना चोथा भागने विषे (अर्थात बे घडी दिवस रहे तेवारे) गुरुने वांदीने सज्झायना कालने [illegible] पडिलेहणा करे ॥ ३८ ॥

ने कहे । प० प ३ योग साहेत ने मेथुप प० पट भाग प० प्रसस्त आदरवा । स० नव भाग प० त भ० अप्रसस्त नगता ने आठ पटनो यंत्र तेथी जाणी लेवो ॥ २८ ॥

मूलः—अणूणाइरित्तपडिलेहा अविवचासा तहेव य ।
पढमं पयं पसत्थं सेसाणि य अपसत्थाणि ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः—हवे पडिलेहणाना आठ भांगा कहेछे, चार प्रकारनी प्रसस्त पडिलेहणा कहीछे, ते ओछी, अधीकी, विपित संबंधीना आठ भांगा कहेछे, १ ओछी पडीलेहणा न करे, अधीक न करे, विपित न करे, २ ओछी न करे, अधीकी न करे, विपित करे, ३ ओछी करे, अधीकी करे, विपित न करे, ४ ओछी न करे, अधीकी करे, विपित करे, ५ ओछी करे, अधीकी न करे, विपित न करे, ६ ओछी करे, अधीकी न करे, विपित करे, ७ ओछी करे, अधीकी करे, विपित न करे, ८ ओछी करे, अधीकी करे, विपितपण करे, ए आठ भांगामांही प्रथम भांगो जे ओछी पडीलेहणा न करे, अधीकी न करे, विपित न करे, ए प्रसस्त जाणवो ते आदरवो, बाकी सात भांगा अप्रसस्त जाणवा, ते सर्वे वर्जवा ॥ २८ ॥

अर्थः—पडिलेहणा करता पटल पाना न करे ते कहे छे । प० पडिलेहणने कु० करतो थको क० कथा वारताने कु० करे वा० अथवा ज० देस क० कथा करे । दे० ...

अर्थः-हवे काउसगमांहि जे चिंतवे ते कहेछे। दे० दिवस संबंधिया च० पूरणे अ० अतिचारने ॥ चिं० चिंतवे अ० अनुक्रमे सो० ते॥ ना० प्रथम ज्ञांनने विषे। जंवाइद्धंप्रमुष। १४ अतिचार। दं० दर्सन समकितने विषे पांच संकादिक चे० वली च० चारित्रने विषे साधुने पांच महाव्रतने २५ भावना। देसवर्तिने ज्ञानना। १४। दर्शन समकीतना ५। बार व्रतना ७५। सलेषणाना ५ ए ९९ तेहने। त० तेमहिज य० वळी ए ३ ने विषे अतिचार चिंतवे एटले प्रथम आवस्यक ॥ ४० ॥

मूलः-देवसियं च अतीचारं चिन्तिज्जा अणुपुव्वसो।
नाणंमि दंसणे चेव चरित्तम्मि तहेव य ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः-ते कायोत्सर्गने विषे दिवस संबंधी ज्ञान दर्शन चारित्रना अतिचार अनुक्रमे चिंतवे, ते एवी रीते के १४ ज्ञानना, ५ दर्शनना, चारित्रना १०६ ते २५ पांच महाव्रतनी भावनाना, २ रात्री भोजनना, ४ प्रथम इर्या समितीना, २ बीजी भाषा समितीना, ४७ त्रीजी एषणा समितीना, २ चोथी आदान समितीना, १० पांच परिठावणीया समितीना, ३ मनगुप्तीना, ३ वचन गुप्तीना, ३ काय गुप्तीना ५, संलेखणाना एम १०६ चारित्रना अने ज्ञानना १४ ने दर्शनना पांच मळी १२५ अतिचार साधु चिंतवणा करे ए प्रथम आवस्यक थयो ॥ ४० ॥

अर्थः-पा० पारिने का० काउसगने जिन स्तवन करवो। दसवैकालिकनी माफे नवोकारेपारिया [illegible]

पडिलेहणाआउत्तो छण्हं संरक्खओ होइ ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थः–अने ऊपयोग सहित पडिलेहणा करतो थको, १ पृथ्वीकाय, २ अपकाय (पाणी), ३ तेऊकाय (अग्नि), ४ वायुकाय (वायरो), ५ वनस्पतीकाय, ६ त्रसकाय, ए छ काय जीवनुं रक्षण करनाथी आराधीक होय, ए वस्त्र पात्रनी पडीलेहणा कही ॥ ३१ ॥

अर्थः–हवे गोचरीनो अधिकार कहे छे । त० त्रीजी पो० पोरसीने विषे । भ० भात पा० पाणीने ग० गवेले तेवार पहेला उठ्यानी ना नहि । ए समुचय सामान्य मार्ग पडिलेहतो । छ० छ कारण माहि । अ० अनेरो कोइ एक का० कारण । उपने छते आहार लेवाने उ० उठे ॥ ३२ ॥

मूलः–तइयाए पोरिसीए भत्तं पाणं गवेसए ।
छण्हं अन्नयराए कारणंमि उवट्ठिए ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः–हवे गोचरीनो अधिकार कहेछे, त्रीजी पोरसीने विषे छ कारण मांहिलुं अनेरु हरकोइ कारण उपने थके आहार पाणीनी गवेषणा करवा उठे. (अहीं त्रीजी पोरसीए आहार पाणी गवेषणानुं जणावे छे, ते ओघीकथी पण कोइ कारण पडेतो पहेला बीजाने चोथा पहोरने विषे पण आहार पाणीनी गवेषणा करवाने उठवानी ना कही नथी) ॥ ३२ ॥

अर्थः–हवे छ कारण कहे छे वे० हवे कोइक माथा दुखवा प्रमुख वेदना मटाडवा माटे ... वेदना मटे १ वे० वेयावच करवाने अर्थे २ इ० इर्या शोधवाने अ० अर्थे ३ ...

वांदणा देइने वांदणानो स्तोत्र, १ नमोअरिहंताणं, २ करेमिभंते, ३ इछामिठामि, ४ तस्सउत्तरि । का० काउसगना ४ सूत्र भणीने काउसगने त० तेवारे पछे कु० करे । स० सर्व दु० दुषनो वि० मुकावणहारछे काउसग । एहवो धर्म ध्याननो काउसग करे । एटले ५ । आवस्यक थया ॥ ४२ ॥

मूलः—पडिकमित्तु निस्सल्लो वन्दित्ताण तओ गुरुं ।
काउस्सग्गं तओ कुज्जा सव्वदुक्खविमोक्खणं ॥ ४२ ॥

गाथा ४२ भावार्थ.—अतिचार लाग्या होय तेने मिच्छामिदुक्कडं दइने निःसल्ल थाय ने सकल जीवादिकने खमावे, ए चोथो आवस्यक थयो. तेवार पछी गुरुने वांदणा दिए, ते इच्छामिखमासमणानो पाठ वेवार कहीने पछी पांचमां आवस्यकनी आज्ञा मागीने १ नमोकार, २ करेमिभंते, ३ इच्छामी ठामि, ४ तसऊतरीनो पाठ कहीने तेवार पछी सर्व दुःखनो मुकावनार एवो कायोत्सर्ग करे, ए पांचमो आवस्यक थयो ॥४२॥

अर्थः—हवे छठो आवसक कहेछे का० काउसगने पा० पाल्योछे काउसग जेणे ते पार्या पछी लोगस्स कहे त० तेवार पछे गु० गुरुने व० वांदणा दईने इहां पचपाण करे । च० चकारथी जाणवुं, ए छठो आवस्यक जाणवो ए ६ ॥ आवस्यक कर्या पछे । साधु चोविहार कीधो होय ते फरी संभारी । अने श्रावकने जेहवी श्रधा होय तेहवा पचखाण करे । दिवस चरिमं पचखामि इत्यादिक पचखाणनो सूत्र । थु० स्तुति मं० मंगल नमोथ्थुणं पचखाण का० करीने । का० सझाय करवाना काळने सं० साचे प्रकारे पडिलेहे ॥ ४३ ॥

मूलः—पारियकाउस्सग्गो वन्दित्ताण तओ गुरुं ।

... । ति० क्षुधा प्रवानो स्वमयो ... तत्कालीक मुत्कादिक मारणांतिक रोग उपने छते १ । उ० व्यापादिकनो उपसर्ग उपने
तेहने अर्थ २ । न० तप करवाने हे० हेते ६ ॥ स० आउखो आव्यानो अवसर जाणीने शरीर यं० मुंकवाने
दा० अर्थ ६ । ए ६ कारणे आहार तजना आज्ञा छे । ते आज्ञानो भंग नहि ॥ ३८ ॥

मूल.—आयङ्के उवसग्गे तितिक्खया बम्भचेरगुत्तीसु ।
पाणिदया तवहेउं सरीरवोच्छेयणट्ठाए ॥ ३५ ॥

गाथा ३० भावार्थः—हवे छ कारणे साधु आहार न करे ते कहेछे, १ तत्काळ मुळादिक मर्णांत् रोग
ऊपने थके, २ राग मनुष्यनो ऊपसर्ग ऊपने थके, ३ ब्रह्मचर्य पाळवाने अर्थे क्षुधा मना न्वपे, ४ कुंथुवादिक पणा
प्राणी जीवनी ऊत्पत्ती जाणीने तेनी दया पाळवाने अर्थे, ५ तप करवाने अर्थे, ६ आयुष्य पुर्ण थयानो अवसर
जाणीने शरीर मुकवाने अर्थे संलेखणा करे, ए छ कारणे आहार तजवाथी तिर्थंकरनी आज्ञानो भंग नहि ॥ ३८ ॥

अर्थः—हवे गोचरी उठ्यानी विधि कहे छे ॥ अ० सर्व भं० भंड पात्रादिक उपगरणने गि० ग्रहिने ।
च० दृष्टिए करी प० पडिलेहे जोइ । प० उत्कृष्टो जो० बे गाउ सुधी । वि० विहारने अर्थे विहार वि०
विचरे नाय मु० साधु ॥ ३६ ॥

मूल:—अवसेसं भण्डगं गिज्झ चक्खुसा पडिलेहए ।
परमद्धजोयणाओ विहारं विहरे मुणी ॥ ३६ ॥

करीने एटले चोथी पोरसी आवी जाणीने

गाथा ४५ भावार्थः—चोथी पोरसीना कालनुं पडीलेहण करीने एटले चोथी पोरसी आवी जाणीने ३२ असझाय टाली असंयतिने अणजगाडतो सझाय करे ॥ ४५ ॥

अर्थः—पो० पाछली पोरसीनां च० चोथाभागे पाछली बे घडीए । त० तेवार पछे गु० गुरुने वं० वांदिने । प० निवर्तावीने का० ॥ सझायना का० कालने । तु० वली दिवसे सझाय करवाने ते माटे । सझायना कालने प० पडीलेहे ॥ ४६ ॥

मूलः—पोरिसीए चउब्भाए वन्दिऊण तओ गुरुं ।
पडिक्कमित्तु कालस्स कालं तु पडिलेहए ॥ ४६ ॥

गाथा ४६ भावार्थः—रात्रीनी चोथी पोरसीना चोथा भागने विषे एटले बे घडी रात्री रहे तेवारे सझायना कालने निवर्तावीने आवस्यकना कालनुं पडीलेहण करीने (अर्थात आवस्यक करवानी वेला थइ के केम ?) तेवार पछी गुरुने वांदीने ॥ ४६ ॥

अर्थः—पाछलीपरे गमणा गमण पडिकमीने । सामायक आवस्यकने आ० आवे छते का० काउसग आवेछते । का० काउसगने त० तेवार पछे कु० काउसग । स० सर्व दु० दुखने वि० मुकावणहार काउसग करे । स० सर्व दु० दुखनां नि० मुकावणहार काउसग करे ॥ ४७ ॥

मूलः—आगए कायवोस्सग्गे सव्वदुक्खविमोक्खणे ।
[illegible] ॥ ४७ ॥

काउस्स[illegible]

गाथा ४९ भावार्थः—ते कायोत्सर्ग पाळीने वीजा आवस्यकनी आज्ञा मागीने लोगस कहे, ए वीजो आवस्यक थयो तेवार पछी त्रीजा आवस्यकनी आज्ञा मागीने गुरुने वार आवर्तनरुप वांदणा (अर्थात बे खमासमणांदिए) ए त्रीजो आवस्यक थयो, पछी चोथा आवस्यकनी आज्ञा मागीने रात्री संबंधी ज्ञानादिक अतिचार अनुक्रमे खमावशाना पाठ सुधी आलोवे ॥ ४९ ॥

अर्थः—प० मिछामि दुकडं देइने नि० खमाववे करी सल्ल रहित थाय ए चोथो आवस्यक त० तेवार पछी गु० गुरुने वं० वांदीने वंदणा देइने त० तेवार पछे का० काउसग कु० करे । स० सर्व दु० दुखनो वि० मुकावणहार ॥ ५० ॥

मूलः—पडिक्कमित्तु निस्सल्लो वन्दित्ताण तओ गुरुं ।
काउस्सग्गं तओ कुज्जा सवदुक्खविमोक्खणं ॥ ५० ॥

गाथा ५० भावार्थः—मिच्छामिदुकडं दइ खमाववे करी सल्ल रहित थाय, ए चोथो आवस्यक थयो, ते वार पछी गुरुने वांदणा (बे खमासमणा) दइने सर्व दुःखथी मुकावनारो एवो कायोत्सर्ग करे ॥ ५० ॥

अर्थः—किं० किस्यो त० तपने प० हुं अंगीकार करुं ॥ ए० एणीपरे त० ते काउसग्गने विषे वि० ...सग्गने तु० वली पा० पारिने लोगस्स कहे ए पांचमो आवस्यक थयो । वं०

... ॥

वांदणा गु० गुरुने देइने तेहनो सूत्र इछामी खमासमणो १ । अहोकायं २ कायसंफास ३ मत्तो ४ । जत्ताभेषवणि ५ । ए भणता १२ । आवर्तन २५ भेद दोनयंजहाजयं । कियकम्म बारसावयं १२ । चउसरं ४ । तिगुत्तं २ । दुपवेसंग निक्खमणं २५ । ए बारमा समवायमां आवर्तननो विस्तार छे ए बीजो आवश्यक थयो तेवार पछी ॥ दे० दिवस संबंधि तु० वळी गुरु आगले अ० अतिचारने आ० प्रगट आलोइ । ज्ञान दर्शन चारित्रना न० अनुक्रमे ते साधु अने श्रावकने श्रमणसूत्र, तथा श्रावके निविहेणी खमासा सुधी ॥ ४१ ॥

मूलः—पारियकाउस्सग्गो वन्दित्ताण तओ गुरुं ।
देसियं तु अतीचारं आलोएज्ज जहक्कमं ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थः—कायोत्सर्ग पारीने बीजा आवश्यकनी आज्ञा मागीने चोवीस तीन स्तवनरूप लोगस्स कहे, ए बीजो आवश्यक थयो, तेवार पछी त्रीजा आवश्यकनी आज्ञा मागीने गुरुने १२ आवर्तनरूप वांदणा दिए ते इच्छामिखमासमणानो पाठ कहे, ते बार आवर्तन एवी रीते के १ मत्तो २ कायं १ काय ४ जत्ताभे ५ जवणि ६ जंचभे ए छ थया ते बे खमासमणाना मळीने १२ थया, ए त्रीजो आवश्यक थयो, ते वार पछी चोथा आवश्यकनी आज्ञा मागीने दिवस संबंधी ज्ञान दर्शन चारित्रना अतिचार अनुक्रमे खमासा ना पाठ सुधी प्रगट पणे आलोवे ॥ ४१ ॥

अर्थः—प० अतिचार लागो होय तेहनो मिच्छामी दुक्कड देइने नि० निशल्य थाय । सफल तीरा-दीकने खमावी एटले चोथो आवश्यक थयो. हवे पांचमो आवश्यक कहे त० तेवारे पछे गु० गुरुने व० वांदिने

मूलः—एसा सामायारी समासेण वियाहिया ।
जं चरित्ता वहू जीवा तिण्णा संसारसागरं ॥ ५३ ॥ त्ति वेमि ॥

॥ इति सामायारी नामा षड्विंशतितमं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ २६ ॥

गाथा ५३ भावार्थः—ए प्रमाणे दशविध सामाचारि तिर्थंकरे अहीं कहि (एनो वधारे विस्तार आ-
वस्यक शास्त्रथी जाणवो) के जे सामाचारिने आचरिने घणा जीव संसार समुद्र तरीने मुक्तिपद पाम्या,
सिद्ध थया. ए प्रमाणे सुधर्मास्वामी पोताना जंबू नामना शिष्यने कहेता हवा के हे जंबू? जेम में श्री महावीर
देव स्वामीनी समीपे सांभल्युं हतुं, तेम में तुंज प्रत्ये कह्युं ॥ ५३ ॥ २६ मां अध्ययनने विषे दशविध समा-
चारी कही ते तो धुर्तपणुं छांडवाथी सामाचारी आराधे ते माटे २७ मां अध्ययनने विषे धुर्तपणुं छांडवुं ते
धुर्तपणाना लक्षणवाळा एवा गर्गासुरिना शिष्यनुं ऊदाहरण कहेछे. ॥ २६ ॥

अर्थः—थे० धर्मने विषे स्थिर करे ते स्थिवर ग० गछनां धरणहार ते आचार्य ग० गर्गानामा आचार्य
मु० साधु आ० हुओ वि०सर्व शास्त्रनेविषे विचक्षण । आ० व्यासछे ग० आचार्यना भा०गुणनेविषे स०समाधि
संघाते प० आपणा आत्माने साथे जोडे ॥ १ ॥

मूलः—थेरे गणहरे गग्गे मुणी आसि विसारए ।
[illegible] समाहिं पडिसंधए ॥ १ ॥

उस्सग्गेण न काऊण कालं संपडिलेहए ॥ ४३ ॥

गाथा ४३ भावार्थः-कायोत्सर्ग पारीने लोगस्स कहीने तेवार पछी गुरुने वांदणा (ते बे खमासमणा) दइ गुरुने पंचांग नमावी यथाशक्ति पच्चखाण करे, ए छठो आवश्यक थयो. छ आवश्यक पूर्ण थया पछी स्तुतिमंगळ ते अरीहंत सिद्ध धर्मगुरु धर्माचार्यने एवो त्रण नमोथुणं कहे, पछी सज्झायना काळने सम्यक प्रकारे पडीलेहे (जोवे) ॥४३॥

अर्थः-हवे रात्रीनि विधि कहेछे प० पहेली पो० पोरसीए स० सज्झाय करे बि० बीजी पोरसीए झा० ध्यानने झि० ध्याये त० त्रीजी पोरसीए नि० निद्राने मो० मुके मोकळी तु० समुच्चय करो अथवा न करो निद्रा तु० वळी स० सज्झाय करे च० चोथी पोरसीए ॥ ४४ ॥

मूलः—पढमं पोरिसि सज्झायं बितियं झाणं झियायई ।

तइयाए निद्दमोक्खं तु सज्झायं तु चउत्थिए ॥ ४४ ॥

गाथा ४४ भावार्थः-हवे रात्रीनी विधी कहेछे, रात्रीनी पहेली पोरसीए सज्झाय करे, बीजी पोरसीये ध्यान ध्याय, त्रीजी पोरसीये निद्रा मोकळी मूके, वळी चोथी पोरसीए सज्झाय करे ॥ ४४ ॥

अर्थः-हेमकरे पो० पोरसीए च० चउथीए तु० वली का० काळने प० पडिलेहिने । स० सज्झायने तु० वळी करे त० तेवार पछे कु० करे ॥ अ० अण जगाडतो थको । अ० असंजतीने ॥ ४५ ॥

मूलः—पोरिसीए चउत्थीए कालं तु पडिलेहए ।

सज्झायं तु तओ कुज्जा अबोहन्तो असंजए ॥ ४५ ॥

पामे अने ते गळीया बळदने मारतां खेडुतनो परोणो पण भांगे ॥ ३ ॥

अर्थः-ए० एक गलीया बलदने ड० ते खेडु करडे । पु० पुछडाने विषे । ए० एक गलीया बलदने वि० परोणांनी आरे विंधे अभि० वारंवार ॥ ए० एक गलीया बलदने भ० भांजे स० समील ए०एक गलियो बल्द उ० उन्मार्ग प० जइ रहे ॥ ४ ॥

मूलः-एगं डसइ पुच्छंमि एगं विन्धइ भिक्खणं ।
एगो भञ्जइ समिलं एगो उप्पहपट्ठिओ ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थ-एकेक गळीया बळदना पुंछडाने खेडुत करडे अने एकेक गळीया बळदने परोणानी आरे करीने वारंवार विंधे, एकेक गळीयो बळद समील (धुसरुं) भांगे, अने एकेक गळीयो बळद उन्मार्ग जइ रहे ॥४॥

अर्थः-ए० एक गलीयो बलद ते प० पडे पा० एक पसवाडे एक पासाभर । नि० एक गलियो बलद बेसे नि० एक गलीयो बल्द मुए । उ० कुदे उछले उ० देडकानीपरे थेकडा भरे । स० धुर्त माया सहित बा० तरुणी ग० गायने देखीने साहमो सन्मुख व० चली जाय ॥ ५ ॥

मूल-एगो पडइ पासेणं निवेसइ निवज्जई ।
उक्कुद्दइ उप्फडइ सढे बालगवी वए ॥ ५ ॥

गाथा ४७ भावार्थः–जेम देवता प्रति ... करीने तेनी रीते प्रथम ... गमण (इर्यावही) पडिक्कमी (प्रगट ऐरावही करी) ते पछी आवश्यकनी आज्ञा मागीने पूर्वोक्त विधिये सर्व दुःखनी दूरकरनार एवो कायोत्सर्ग करे ॥ ४७ ॥

अर्थः–जे कायोत्सर्गने विषे प० करी ग० रात्रि संबंधी अ० अतिचारने चि० चिंतवे अ० अनुक्रमे। ना० ज्ञानना १४ ने विषे दं० पांच समकितना तेहने विषे च० वली। च० चारित्रने विषे प० वली त० तपने विषे १२। एटला थाना अतिचार चिंतवे। एहने प्रथम आवश्यक थयो ॥ ४८ ॥

मूलः–गहयं च अईयारं चिन्तिज्ज अणुपुव्वसो।

नाणंमि दंसणंमि य चरित्तंमि तवंमि य ॥ ४८ ॥

गाथा ४८ भावार्थः– जे कायोत्सर्ग ने विषे १८ ज्ञानना, ५ समकितना, १२५ चारित्रना, १२ तपना ... अतिचार रात्री संबंधी अनुक्रमे चिंतवे, ए प्रथम आवश्यक थयो ॥ ४८ ॥

अर्थः–पा० पारीने पा० पारीने लोगस्स कहीने बीजुं आवश्यक थयुं ॥ व० वेसार पछे गु० गुरुने ... वांदीने वांदणा देइने ए त्रीजो आवश्यक थयो। रा० रात्री संबंधी तु० वली अ० अतिचारने ॥ आ० ... आलोइ अनुक्रमे ॥ ४९ ॥

मूलः–पारियकाउस्सग्गो वन्दित्ताण तओ गुरुं।

गहयं तु अईयारं आलोइज्ज जहक्कमं ॥ ..

दु० दुर्बल बुद्धिना धणी अधीर्यवंत थका ॥ ८ ॥

मूलः—खलुङ्गा जारिसा जोज्जा दुस्सीसा वि हु तारिसा ।
जोइया धम्मजाणम्मि भज्जन्ती धिइदुब्बला ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—एकेक गळीयो जोतर्यो थको गाडाने भांगे, जेवा ए गळीयाबळद होय, तेवाज निश्चे कुशीष्य पण होय के तेने धर्म रुपीया गाडाने विषे जोडया थका क्रियानुंष्टानने विषे दुर्बळ बुद्धिना धणी अधर्यवंत थका साचे मने प्रवर्त्ते नहि ॥ ८ ॥

अर्थः—इ० रुद्धिने गा० अहंकारेकरी सहित ए० एकेक कुशिष्य । ए० एक कोइक कुशिष्य त्य० इहां र० मीठा मधुरादिक स्वादनो लंपट थयो रसना स्वादना गा० अहंकार सहित होय । सा०साताना गा०अहंकार सहित होय ए० एक कोइक कुशिष्य ए० एक सु० घणा काळलगे को० कोपवंत होय ॥ ९ ॥

मूलः—इड्ढीगारविए एगे एगे त्थ रसगारवे ।
मायागारविए एगे एगे सुचिरकोहणे ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—एकेक कुशिष्य रुद्धीने अहंकारे करी सहित होय, एकेक कुशिष्य मीठा मधुरादिक स्वादनो लंपट थको रसना स्वादने अहंकार सहित होय, एकेक कुशिष्य घणा काळ सुधी कोपवंत होय ॥९॥

... गुरु ॥ ५१ ॥

गाथा ५१ भावार्थः—जे कायोत्सर्ग ने विषे हुं तप अंगीकार करुं। एम चिंतवीने कायोत्सर्ग पारीने लोगस्स कहे, ए पांचमो आवश्यक थयो, तेवार पछी गुरुने वांदणा (बे खमासमणा) दिए ॥ ५१ ॥

अर्थः—पा० पार्यो छे का० काउस्सग जेणे एहवो ते ॥ व० वांदणा देइने त० तेवार पछे गु० गुरुने। ए पच्चखाण संभारी तप नवो न जाणवो ॥ त० पछे तपने तु० वली प० संपडीवज्जीने। ए छठो आवश्यक थयो। क० करे सि० सिद्धनो सं० संथवनो। नमोत्थुणं कहि एटले सघलुं आवश्यक कर्युं ॥ ५२ ॥

मूलः—पारियकाउस्सग्गो वन्दित्ताण तओ गुरुं।

तवं तु पडिवज्जेज्जा करिज्ज सिद्धाण संथवं ॥ ५२ ॥

गाथा ५२ भावार्थः—कायोत्सर्ग पार्योछे जेणे एवो ते गुरुने वांदणा (अहीं ५१ मी गाथा कहेलछे तेज वांदणा जाणवा) दीधा पछी गुरुने पंचांग नमावी नमस्कार करीने तप अंगीकार करे, ते वार पछी सिद्धनुं स्तवन करे (अर्थात नमो अरिहंत सिद्ध ने धर्मगुरु धर्माचार्यने एवा त्रण नमोत्थुणं कहे) ए छठो आवश्यक थयो, ए प्रमाणे सघलना आवश्यकनी विधी कही ॥ ५२ ॥

अर्थः—ए० ए सा० सामाचारी स० संक्षेपे कि० कही छए आवश्यकना सुत्र आवश्यकसुत्रथी जाणवां ॥ जं० जे समाचारीने। च० आचरीने ब० घणा जी० जीव। ति० तर्या सं० संसार सा० समुद्रने तरीने। सुगतिए पाम्या सिद्ध थया ॥ त्ति० इम बे० हुं कहुं छुं ॥ ५३ ॥

... पोताना आत्माने गदाधी संघाते जोडेल एवा गर्गो नामे आचार्य हता ॥ १ ॥

अर्थः–व० जेम गाडाने विषे बल्द जोतर्यो थका व० भार वहता विनित वृषभ अने गाडानो खेडण-हार कं० अटवी मुखे अ० अतिक्रमे जो० संजमजोग व्यापारनेविषे व० प्रवर्तता होय जे । विनित शिष्य अने गुरु बंने । सं० संसार रुपणी अटवी । अ० अतिक्रमे उलंघे मोक्ष पहुचे ॥ २ ॥

मूलः–वहणे वहमाणस्स कन्तारं अइवत्तई ।

जोगे वहमाणस्स संसारं अइवत्तई ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः–जेम विनयवंत बल्द गाडीने विषे जोतर्यो थका भार वहेता गाडीवान अने बल्द बंने सुखे अटवी ओळंघे तेम संयम योग व्यापारने विषे प्रवर्तता विनित शिष्य अने गुरु बंने सुखे संसार रुपणी अटवी ओळंघे ॥२॥

अर्थः–हवे अविनीतनो स्वरुप कहे छे ॥ ख० गळीया बल्दने जो०जो कोइक जोडे उ०वळी जो०जोतरे वे० बंदे । तो० परोणे करी हणतो थको कि० दुःख पामे । अ० असमाधिचित्तनुं उद्वेगपणुं । च० वळी से० ते खेडुतनो य० वळी । भ० भागे गळीया बल्दने मारता ॥ ३ ॥

मूलः–खलुङ्के जो उ जोएइ विहम्माणो किलिस्सई ।

असमाहिं च वेएइ तोत्तओ से य भज्जई ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः–हवे अवनीतनुं वर्णन कहे छे, जे कोइ एक गळीया बल्दने गाडादिकने विषे जोतरे नेचारे गाडीवान बल्दने परोणीये करी हणतो थको असमाधी चित्तनुं उद्वेगपणुं भोगवे ने दुःखने श्रम

मूलः—न सा ममं वियाणाइ न य सा मज्झ दाहिई ।
निग्गया होहिई मन्ने साहू अन्नो त्थ वच्चउ ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—आचार्यना वचनने केवी रीते विपरीत करे ते कहेछे, गुरु कुशिष्यने आहारपाणी प्रमुखने अर्थे मोकले तेवारे कहे के ते श्राविका मुजने जाणती नथी तेमज ओळखती पण नथी तेथी मुजने आहार पाणी प्रमुख आपशे नहि, एम हुं जाणुंछुं के ते श्राविका हमणां घर थकी बहार गइ हशे ! अथवा ए कार्यने विषे मुज थकी अनेरा साधुने मोकलो, शुं ? हुंज छुं ? बीजो कोइ साधु नथी ॥ १२ ॥

अर्थः—पे० कोइक प्रयोजने मोकल्या होय तेवारे काय अण निपजावे थके प० पुछ्या थका एम बोले तुम्हे अम्हने ए कार्य कीहां कह्युं हतुं ॥ ते० ते कुशिष्य प० अटन करे भमे स० सर्व दिशानेविषे, शा माटे स्याभणी गुरुनी पासे बेसीस तो । गुरुना कार्य करवा थास्ये ॥ गुरुना कार्य करवा रा० ते राजानी वे० वेठनी च० परे म० मानता थका प्रवर्ते ॥ क० करे भि० रिसने वशे भमुह उंची चढावे मु० मुखने विषे ॥ १३ ॥

मूलः—पेसिया पलिउंचन्ति ते परियन्ति समन्तओ ।
रायवेट्ठिं च मन्नन्ता करेन्ति भिउडिं मुहे ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—गुरुए कुशिष्यने कांइ प्रयोजने मोकल्यो होय, तेवारे ते कार्य अणनिपजावे थके गुरु पुछे तेवारे कहे के ए कार्य तमे मुजने क्यारे कह्युं हतुं, ते कुशिष्य सर्व दिशाने विषे परिभ्रमण करे, कारण के हुं गुरु पासे बेसीश तो गुरुनां कार्य करवां पडशे, वळी गुरुनां कार्य करवाने विषे राजानी वेठनी

अर्थः-मा० मायावंत मु० गळियो बळद मायाभरी प० पडे । कु० गळियो बळद कोप्यो थको ग० जाय प० पाछो । म० मृतकनीपरे चि० तिष्टे रहे य० वळी वे० वेगकरी उतावळो य० वळी प० नासे ॥ ६ ॥

मूलः-माई मुद्धेण पडइ कुद्धे गच्छे पडिप्पहं ।
मयलक्खेण चिट्ठई य वेगेण य पहावई ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः-एकेक कपटायंत बळद माथा भेर पडे, एकेक गळीयो बळद कोप्यो थको पाछो जाय, एकेक गळीयो बळद मृतकनी पेरे रहे, एकेक गळीयो उतावळी गतिये नासे ॥ ६ ॥

अर्थः-छि० दुष्ट जातिनो बळद गळियो छि० छेदीने से० रासे दु० दुर्दान थको भं० भांजे जु० धुसराने से० ते वि० पण गळिओ य० वळी सु० सुसुयाडा फुसयाडा करीने उ० खेडुतना हाथ माहिथी उमरडीने प० नासी जाय ॥७॥

मूलः-छिन्नाले छिन्दइ सेलिं दुद्दन्तो भञ्जए जुगं ।
से वि य सुस्सुयाइत्ता उज्जहित्ता पलायए ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः-एकेक दुष्ट जातीनो गळीयो बळद रासडीने तोडे, एकेक गळीयो बळद दुर्दान थको धोंसरुं भांगे, एकेक गळीयो बळद धुंसवाडा फुंफाडा करीने खेडुतना हाथमांथी ऊमरडीने नासी जाय ॥७॥

अर्थः-ख० गळीया बळद जा० जेहवा होय जो० जोतर्या थका दु० कुशिष्य ऽ० पण हु० निश्चे । ता० तेहवाज होय । जो० जोड्या य० धर्मरुपीया जा० गाडानेविषे । भ० सासे मने मत्तें नहि धि० बुद्धि

तेम गर्गाचार्य कुशिष्योए करी श्रम पाम्या थका विशेषे चिंतवता हवा के ए दुष्ट शिष्य मारे शा कामना ? अने एथी मारुं कार्य शुं सरे, अने ए दुष्ट शिष्यथी मारे शुं प्रयोजन ? माटे मारो आत्मा ए दुष्ट शिष्यने संगे सिदाय छे तेथी ए कुशिष्यने हुं वोसरावीने विचरुं तो मुजने श्रेय ? ॥ १५ ॥

अर्थः-जा० जेहवा म० माहरा सी० शीष्य ता० तेहवा ग० गळीया ग० गर्दभ । ग० गलिया ग० गर्दभ सरिखा कुशिष्यने ज० छांडिने । द० गर्गाचार्य दृढ आकरां प० प्रकर्षे अंगीकार करे छे त० बार भेदे तप ॥ १६ ॥

मूलः-जारिसा मम सीसाओ तारिसा गलिगद्दहा ।
गलिगद्दहे जहित्ताणं दढं पगिण्हई तवं ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः-जेवा गळीया गधेडा तेवा मारा शिष्य छे तो गळीया गधेडा सरखा कुशिष्यने छांडीने गर्गाचार्य द्रढ आकरो बारे भेदे तप अंगीकार करता हवा ॥ १६ ॥

अर्थः-मि० सुकोमल विनित म० अहंकार रहित विनित अने मार्दवपणे करी सं०सहित । गं०गंभीर सु० समाधी करी सहित छता वि० विचरे छे म० पृथ्वीए म० महांत आत्मा सी० चारित्रना गुणसहित छे ते भणी शीतलभूत अ० आत्मा छता गर्गाचार्य विचरेछे । इ०एम श्रीसुधर्मास्वामी जंबुस्वामी प्रते न० कहेछे ॥१७॥

मूलः-मिदुमद्दवसंपन्नो गम्भीरो सुसमाहिओ ।
विहरइ महिं महप्पा सीलभूएण अप्पणा ॥ १७ ॥ त्ति बेमि ॥

॥ इति श्री खलुङ्किज्जं नाम सप्तविंशतितमं अध्ययनं सम्पूर्णं ॥ २७ ॥

मूल:- भिक्खालसिए एगे एगे ओमाणभीरुए ।
थद्धे एगं च अणुसासम्मी हेऊहिं कारणेहि य ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः-एकेक कुशिष्य भिक्षाने विषे आळसवंत होय, एकेक कुशिष्य अहंकारवंत थको भिक्षाए भमतां अपमानथी बीहे, एकेक कुशिष्यने शिखामण देतां थकां हेतुने कारणे करी सामुं बोले ॥ १० ॥

अर्थः-सो० ते कुशिष्य वि०वळी अ० गुरु बोल्या होय तेवारे वचे भा० कोपे बोले दो० गुरुना बोल्यामांही खोट काढे दोषज । प० करे आ० आचार्यने तु० ते व० वचन शीखामणरूप । प० विपरित करे अ०वारंवार ॥११॥

मूलः-सो वि अन्तरभासिल्लो दोसमेव पकुव्वई ।
आयरियाणं तु वयणं पडिकूलेइ अभिक्खणं ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः-एकेक कुशिष्य गुरु बोल्या होय तेवारे वचमां बोले, एकेक कुशिष्य गुरुना बोल्यामांही दूषण प्रकाशे, एकेक कुशिष्य आचार्यनां शिखामण रूप वचनने वारंवार विपरित करे ॥ ११ ॥

अर्थः-ते कुशिष्य गुरुना वचन जेम विपरित करे तेम कहे छे। गुरु कुशिष्यने अशनादिकने अर्थे मोकले तेवारे कुशिष्य एम कहे न० न सा० ते श्राविका म० मुजने वि०जाणे न०नहि ओळखे नहि य० वळी। सा०ते श्राविका म० मुजने दा०देशे नहि अशनादिक ॥ नि० निश्चे ते श्राविका घरथी गइ हो० हुस्ये म०एम हुं जाणुं छुं॥ सा० साधु अ० मुजथी अनेरो इहां एणी कार्य बीजो कोइ नथी शुं हुंजछुं इ०एवुं व० बोले ॥ १२ ॥

सिद्धगमनरुप ते यथातथ्य सिद्धगति ते, हे शिष्य ? तिर्थंकरे कहेल छे, ते तुं सांभळ, एक तो मोक्षनो मार्ग ते चार प्रकार करी सहित छे अने बीजी मोक्षनी गति तेना ज्ञान ने दर्शन ए बे लक्षण छे ॥ १ ॥

अर्थः—ना० यथातथ्य पदार्थनुं जाणपणुं ते ज्ञान च० वळी दं० यथातथ्य पदार्थनुं सदहवुं । ते दर्शन समकित । चे० वळी च० विरतीनुं आचरवुं ते चारित्र जेणे नवां कर्म नावे च० वळी त० तप बार भेदे तप तापेकरी पाछल्या कर्म बळे ते तप त० तेमहिज ए० ए ४ बोलरुप म० मोक्ष मार्ग त्ति० एम प० परुप्यो । जि० तिर्थंकरे व० प्रधान दं० ज्ञान दर्शनने धणीए परुप्यो इति गाथार्थ ॥ २ ॥

मूलः—नाणं च दंसणं चेव चरित्तं च तवो तहा ।
एस मग्गो त्ति पन्नत्तो जिणेहिं वरदंसिहिं ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—मोक्षमार्गनां चार कारण कहे छे, १ ज्ञान ते यथातथ्य पदार्थनुं जाणवुं, २ दर्शन (समकीत) ते यथातथ्य पदार्थनुं यथातथ्यपणे सदहवुं, ३ चारित्र ते व्रतनुं आचरवुं, के जेणे करी नवां कर्म न आवे, ४ तप ते बार भेदरुप के जेणे करी पाछलां कर्म खपावे, ए चार कारणरुप मोक्षनो मार्ग ते प्रधान ज्ञानदर्शनना धरणहार एवा तिर्थंकरे कह्यो छे ॥ २ ॥

अर्थः—ना० ज्ञान १ च० वळी दं० दर्शन २ चे० निश्चे च० चारित्र चं० वळी त० तप त० तेम । ए० ए ४ बोल रुप म० मार्गने अ० पाम्या थका । जी० जीव ग० पहुचे जाय सो० सदगति मते ॥ ३ ॥

मूलः—नाणं च दंसणं चेव चरित्तं च तवो तहा ।

हेतुए का० कारण २२ी साहमो बोले य० वळी ॥ १० ॥

मूलः—भिक्खालसिए एगे एगे ओमाणभीरुए ।

थद्धे एगं च अणुसासम्मी हेऊहिं कारणेहि य ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—एकेक कुशिष्य भिक्षाने विषे आळसवंत होय, एकेक कुशिष्य अहंकारवंत थको भिक्षाए भमतां अपमानथी बीहे, एकेक कुशिष्यने शिखामण देतां थकां हेतुने कारणे करी सामुं बोले ॥ १० ॥

अर्थः—सो० ते कुशिष्य वि०वळी अ० गुरु बोलता होय तेवारे वचे भा० कापे बोले दो० गुरुना बोल्यामांही खोट काढे दोषज । प० करे आ० आचार्यने तु० ते व० वचन शीखामणरूप । प० विपरित करे अ०वारंवार ॥११॥

मूलः—सो वि अन्तरभासिल्लो दोसमेव पकुव्वई ।

आयरियाणं तु वयणं पडिकूलेइ अभिक्खणं ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—एकेक कुशिष्य गुरु बोलता होय तेवारे वचमां बोले, एकेक कुशिष्य गुरुना बोल्या मांही दुषण प्रकाशे, एकेक कुशिष्य आचार्यनां शिखामण रूप वचनने वारंवार विपरित करे ॥ ११ ॥

अर्थः—ते कुशिष्य गुरुना वचन जेम विपरित करे तेम कहे छे। गुरु कुशिष्यने असनादिकने अर्थे मोकले तेवारे कुशिष्य एम कहे न० न सा० ते श्राविका म० मुजने वि०जाणे न०नहि ओळखे नहि य० वळी । सा०ते श्राविका म० मुजने दा० देशे नहि असनादिक ॥ नि० निश्चे ते श्राविका घरथी गइ हो० हुस्ये म०एम हुं जाणुं छुं॥ सा० साधु अ० मुजथकी अनेरो इहां एणी कार्ये बीजो कोइ नथी शुं हुंजछुं इय० एवुं व० बोले ॥ १२ ॥

गाथा ५ भावार्थः-ए पांच प्रकारनुं ज्ञान ते छ द्रव्यने विषे, छ द्रव्यना गुणने विषे, छ द्रव्य अने छ द्रव्यना गुणने पर्यायने विषे जाणवुं ते सर्व पदार्थनुं जाणपणुं ते केवळज्ञानीए कहेल छे ॥ ५ ॥

हवे ज्ञान दर्शन चारित्र ने तप ए चारने विषे तथा जीवादिक पदार्थ जे चिंतवीये तेने विषे शास्त्र नये करी निश्चय व्यवहारादिक पचीस बोल विचारीए. हवे ते पचीस बोल कहेछे, (१) निश्चय, (२) व्यवहार, (३) द्रव्य, (४) भाव, (५) सामान्य, (६) विसेष, (७) नाम निक्षेप, (८) स्थापना निक्षेप, (९) द्रव्य निक्षेप (१०) भाव निक्षेप, (११) द्रव्यथी, (१२) क्षेत्रथी, (१३) काळथी, (१४) भावथी, (१५) प्रत्यक्ष प्रमाण, (१६) अनुमान प्रमाण, (१७) ओपमां प्रमाण, (१८) आगम प्रमाण, (१९) नेगमनय, (२०) संग्रहनय (२१) व्यवहारनय, (२२) ऋजुसुत्र नय, (२३) शब्दनय, (२४) समभीरुढनय, (२५) एवंभूतनय ए २५ बोल नाम मात्र कह्या.

हवे पचीस बोलनो विस्तार कहे छेः-हवे निश्चय व्यवहारनुं लक्षण कहे छे, जे पदार्थ चिंतवीये तेने विषे ते पदार्थना जे अभ्यंतर गुण अभ्यंतर रुप होय तेणे करी निश्चय नय कहीए, (उदाहरण) जेम जीव चैतन्यवंत अने ते गुण रुप छतां तदाश्रित बाह्य जे प्रवर्तन, ते शुद्ध भावव्यवहार कहीये, यथा यथा एकेंद्रिय शरीरादि वर्धन इत्यादि वचनात, २ अभ्यंतर गुण रुप विना जे बाह्य प्रवर्तन ते अशुद्ध व्यवहारनय कहीये (उदाहरण) जेम मिथ्या द्रष्टि अभव्यनिन्हवादिक, समकित विना चारित्र इर्यादिक सुमति प्रवर्तन ते अशुद्ध चारित्र कहीये, ए प्रमाणे द्रव्यव्यवहार सर्व पदार्थने विषे जाणवुं. हवे ते निश्चयने व्यवहार, ज्ञान, दर्शन, चारित्र ने तप उपर उतारे छे, १ निश्चय ज्ञान ते समकित सहित अंतरंग जीवना प्रदेशने विषे यथातथ्य जीवादिक पदार्थनुं जाणपणुं ते निश्चय ज्ञान जाणवुं अने ते गुण सहित यथातथ्य पदार्थनुं प्रकाशवुं ते निश्चय

पेरे मानता थका मर्व तेमज रीतने वसे करी भमूह (कपाळनी भमर) उंची करे अने मोढुं चडावे ॥ १३ ॥

अर्थः—वा० ते कुशिष्यने शास्त्र भणाव्या सं० साथे म० गण० प्रथा दुता दिसा दिधी हुती चे० पदपुरणे ॥ भ० भातपाणीए करी पो० पोषा हुता ते । मा० उपनी प० पांख तेवारे ज० जेम हं० हंस ॥ प० जाय आपणी इच्छाए दि० दिसो दि० दिग गर्न दीस जाय तेम कुशिष्य पण जाय ॥ १४ ॥

मूलः—वाइया संगहिया चेव भत्तपाणेण पोसिया ।

जायपक्खा जहा हंसा पक्कमन्ति दिसो दिसिं ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—ते कुशिष्यने शास्त्र भणाव्या, साथे मने करी प्रथा दीक्षा दीधी, आहार पाणीए करी पोष्या हता, ते जेम हंसने पांख उपन्याथी आपणी इच्छाए सर्व दिशी विदीशीने विषे जाय तेम कुशिष्य पण गुरुने छोडीने स्वइच्छाए रमे ॥ १४ ॥

अर्थः—अ० हवे सा० सारथीनीपेरे गर्गाचार्य चिं० चिंतवे छे । ख० गळीया बळदने खेडवानी परे स०श्रम खेद पामुं किं० किस्युं करयुं म० मुजने दु० दुष्ट सी० शीष्य अ० आत्मा मे० माहरो अव०सीदाय छे ते भणी ए कुशिष्यने पोसीयाथीने हुं किनके ते मुजने श्रेय छे ॥ १५ ॥

मूलः—अह सारही विचिन्तेइ खलुंकेहिं समागओ ।

किं मज्झ दुट्ठसीसेहिं अप्पा मे अवसीयई ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—हवे गळीया बळदने गेडवाथी श्रम (खेद) पाम्यो थको जेम सारथी चिंतवे

कित, ४ वेदक समकित, ५ क्षायक समकित, ए प्रमाणे नाम खाळीने कहीए, ते विशेष दर्शन कहीये, ३ समुचय चारित्र कहीए ते सामान्य चारित्र अने १ सामायक चारित्र, २ छेदोप स्थापनीय चारित्र, ३ परिहार विशुद्ध चारित्र, ४ सुक्षम संपराय चारित्र, ५ यथाख्यात चारित्र, ए प्रमाणे नाम खाळीने कहीए ते विशेष चारित्र कहीए; ४ समुचय तप कहीये ते सामान्य तप, अने वार प्रकारना तपनां जुदां जुदां नाम खाळीने कहीए ते विशेष तप कहीये, ए ६ बोल थया.

हवे चार निक्षेपा कहे छेः—कोइ जीव तथा अजीवनुं नाम दिधुं ते नाम ज्ञान, नाम दर्शन, नाम चारित्र ने नाम तप जाणवो, ए प्रथम नाम निक्षेपो जाणवो अने ए चारनी स्थापना करवी ते स्थापना ज्ञान, स्थापना दर्शन, स्थापना चारित्र ने स्थापना तप जाणवो, ए बीजो स्थापना निक्षेपो जाणवो, उपयोग शुन्य ते द्रव्यज्ञान, द्रव्य दर्शन, द्रव्य चारित्र ने द्रव्य तप जाणवो तथा ए ज्ञानादिक चार जे शरीरने आश्रित जीवमांही हता, ते जीव ते शरिर थकी चव्यो, ते निर्जिव शरीर पडयुं रहुं ते शरीर ते द्रव्यज्ञान, द्रव्यदर्शन, द्रव्य चारित्र ने द्रव्यतप कहीये, ए द्रव्य त्रीजो निक्षेपो जाणवो, अने ए ज्ञानादिक चारने विषे उपयोग सहित जीव प्रवर्ते ते भाव ज्ञान निक्षेपो, भाव दर्शन निक्षेपो, भाव चारित्र निक्षेपो, ने भाव तप निक्षेपो जाणवा, एम १० बोल थया.

हवे द्रव्य, क्षेत्र, काळ ने भाव ए चार बोल कहे छेः—पट् द्रव्यनुं यथातथ्य स्वरुपनुं जाणपणुं तथा तेवुंज तेनुं प्रकाशवुं ते द्रव्यथी ज्ञान, सर्व क्षेत्रने विषे यथातथ्यपणुं ते क्षेत्रथी ज्ञान कहीए, सर्व काळने विषे यथातथ्यनुं जाणपणुं तथा साइय अपज वसीत (जेनी आदी छे, पण अंत नथी ते सिद्ध ज्ञान ते काळथी ज्ञान कहीए. अवर्ण, अगंधे, अरसे, अस्पर्शे अथवा सर्व भाव ते सर्व पर्यवरुपी अरुपी पर्यवनुं रहस्य मांहीला

गाथा.१७ भावार्थ–सुकोमळ.विनित अहंकार रहित, शौम्यता, चारित्रना ने मार्दवना (आठ मद रहितपणाना) गुणे करी सहित अने जेनो आत्मा शीतळीभूत ने गंभीर ने भली समाधीवंत थका महंत आत्माना धणी गर्गाचार्य पृथ्वीने विषे विचरता हता. एम सुधर्मस्वामी पोताना जंबु नामना शिष्यने कहेता हता के हे जंबू ? जेम में श्री महावीर देवस्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम में तुज प्रत्ये कह्युं ॥१७॥ इतिश्री उत्तराध्ययन सूत्रना २७ मां अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण ॥२७॥ २७ मां अध्ययनने विषे अविनयपणुं छांडवुं कहेल छे, तो जे अविनय छांडे तो तेने मोक्ष होय ते माटे २८ मां अध्ययनने विषे मोक्षमार्ग कहे छे.

अर्थ–मोक्ख० , मोक्ष ते आठ कर्मनुं खपाववुं तथा सकल कर्मथी मुकाववो ते मोक्ष कहिये । म० तेहनो जे मार्ग ज्ञानादिक ४ तेणे करी ग० गति ते सिद्ध गमनरुप ते कहेता भते त० यथातथ्य सिद्धगति भते । सु० सांभळो तुं सिद्धगति केहवी छे । जि० जिने तिर्थंकरे भा० भाखीछे कहिछे वळी सिद्धगती केहवी छे च० च्यार का० कारणे सं० संयुक्त छे ॥ लक्खणं० एटले सिद्धगति आदि एक ज्ञान, बीजो दर्शन छे पण चारित्र तप एवं नथी बीजो ए ज्ञान अने दर्शन (समकीत) छे । ते चारित्र तपनुं लक्षणछे ॥ ज्ञान अने दर्शन विना चारित्र अने तप नहि हुवे ॥ मोक्षना च्यार लक्षण कहेछे ना० ज्ञान अने दं० दर्शन ज्ञान दरशनना धणीए परुप्यो इति गाथा अर्थ ॥१॥

मूलः–मोक्खमग्गगइं तच्चं सुणेह जिणभासियं ।
चउकारणसंजुत्तं नाणदंसणलक्खणं ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः–मोक्ष ते सकळ कर्मथी मुक्त थवुं तेनो जे मार्ग ते ज्ञानादिक तेणे करी गति जे

ज्ञानने विषे आगम प्रमाण जाणवुं, ए सूर्यनुं उदाहरण कह्युं. ते सिवाय बीजा पण चार प्रमाण नीपजे तेम करीए ए ज्ञाननां चार प्रमाण कह्यां.

हवे दर्शननां चार प्रमाण कहे छेः–जे प्रमाणे ज्ञाननां चार प्रमाण कहेल छे तेज प्रमाणे दर्शननां चार प्रमाण जाणवां पण एटलो फेर छे के ज्यां ज्ञानना प्रमाणमां जाणवुं लखेल छे त्यां दर्शननां चार प्रमाणमां सर्दहवुं केहवुं, ए चार प्रमाण दर्शनने विषे सर्दहवा रुप छे, ए दर्शनना चार प्रमाण कह्यां.

हवे चारित्र आश्री चार प्रमाण कहे छेः–१ समकित सहित शुद्ध इर्यादिक पांच समितियादिक ध्याननें विषे प्रत्यक्ष देखवुं ते चारित्रने विषे प्रत्यक्ष प्रमाण जाणवुं, २ अनुत्तर विमाने जे देवता उत्पन्न थयेल छे तेने अनुमाने जाणीये के ए जीव पुर्वे निश्चे चारित्रवंत हता अने चौद पुर्व मध्ये सझाय करता भींतने आंतरे तथा रात्रीए सांभळ्युं, तेमज साधु विना पुर्व भणी शके नहि, तथा साधु लिंगे (वेशे) भींतना अंतरने विषे यथाकृत जीन मार्ग परुपतो सांभळीने एकाएक चारित्रवंत दिशे छे ए चारित्रनुं अनुमान प्रमाण जाणवुं, ३ चारित्रवंतने मेरुनी, सूर्यनी, चंद्रनी, पृथ्वीनी, बळदनी, सिंहनी, हाथीनी इत्यादिकना उपमा दीधी ते उपमाए करी चारित्रनुं उपमा प्रमाण जाणवुं. सूयगडांग प्रमुखने विषे साधु इर्या सहित चाले, क्षेमा करे, पांच इंद्रियो जीते इत्यादिक साधुना गुण वर्णव्या, ते गुणवंत चारित्रवंत होय, ए चारित्रने विषे आगम प्रमाण जाणवुं, ए चारित्र आश्री चार प्रमाण जाणवां.

हवे तप आश्री चार प्रमाण कहेछेः–साक्षात अणसणादिक तप करतो दीठो ते तपनुं प्रत्यक्ष प्रमाण जाणवुं. घना भगवानी पेरे दुर्बळ शरीरना अंगोपांग देखीने अनुमान (अटकळ) करवुं जे ए तपना

एयमग्गमणुप्पत्ता जीवा गच्छन्ति सोग्गइं ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः-ज्ञान, दर्शन, चारित्र ने तप, ए चार मार्गने पाम्या थका जीव सद्गतिए जाय ॥३॥

अर्थः-तं० ते च्यार बोल माहिं प० पांच प्रकारनुं ना० ज्ञान सु० श्रुतज्ञान १ श्रुतज्ञानना १४ भेद आ० मतिज्ञान २। श्लोकना संबंध माटे अथवा श्रुतज्ञान उपगारी माटे। प्रथम श्रुतज्ञान अत्र कयुं पण पहेलो मतिज्ञान पछे श्रुतज्ञान ते मतिज्ञानना अठावीस भेद ओ० अवधि ज्ञान तु० वली त० त्रीजुं कयुं। म० मनपर्यव ज्ञान चोथुं कयुं ॥ च० वळी के० केवल ज्ञान पांचमुं ॥ ४ ॥

मूलः-तत्थ पञ्चविहं नाणं सुयं आभिनिबोहियं ।
ओहिनाणं तु तइयं मणनाणं च केवलं ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः-ए चार बोलमांही प्रथम जे ज्ञान ते पांच प्रकारनुं छे, १ मतिज्ञान २८ भेदे, श्रुतज्ञान १४ भेदे, ३ अवधिज्ञान ६ भेदे, मनपर्यवज्ञान २ भेदे अने पांचमुं केवळज्ञान १ भेदे ॥४॥

अर्थः-ए० ए पं० पांच प्रकारनुं नां० ज्ञान अने प्रण बोलनुं जाणपणुं ते ए ३ ॥ द० ए छ द्रव्यनुं जाणपणुं १। य० वली गु० छ द्रव्यना गुणनुं जाणवुं प० वळी। प० छ द्रव्यना गुणना पर्यवनुं य० पुरणे स० सर्व पदार्थनुं। नां० ज्ञाननो जाणपणो नां० केवलज्ञानीए दं० देख्यो अने वळी कह्यो ॥ ५ ॥

मूलः-एयं पञ्चविहं नाणं दव्वाण य गुणाण य ।
पज्जवाण य सव्वेसिं नाणं नाणीहि दंसियं ॥ ५ ॥

[illegible] १३ [illegible] १४ [illegible] एम १५ भेद यावत "गुनत्थोखलु पढमो" तावत [illegible] एवं १६ भेदने, ते शुननेगम १६, ए प्रथम नेगमनयनुं खरुप कह्युं.

[illegible] "एगे नाणे" ते एक ज्ञान जाणीए जेणे करी तथा जेथी जा- [illegible] पाम ज्ञानने विषे तथा त्रण अज्ञानने विषे आव्यो, ते एक [illegible]

१३ [illegible] ज्ञानने विषे व्यवहारनय ते भगवती शतक आठमे लिंहा "जीवनाणी [illegible] अनाणी" [illegible] संख, जे जीव जे जे ज्ञान अज्ञानने विषे प्रवर्तेछे ते ते सर्व विस्तार [illegible] व्यवहारनय जाणवो.

१४ [illegible] ऋजुनय गुणठाणे वर्तमानकाळे जे जे ज्ञान ने उपयोगे प्रवर्ततो होय [illegible] ([illegible]) जेम छद्मस्थ पासे चार ज्ञान छे त्यां जो मति ज्ञानने उपयोगे प्रवर्ते छे [illegible] जोडी ने उपयोगी जेणे समे ते माटे ते ज्ञान, एम चारे ज्ञान [illegible] समये केवलज्ञानी अने बीजे समये केवळ दर्शनी पण केवळीने [illegible] चक्षुदर्शनादिकने उपयोगे प्रवर्ते छे पण समकित [illegible] समकित दृष्टि अज्ञानी न होय, वळी त्रण [illegible] जे जे स्वभाव छे ते नेमज कहेतो जाय पण

समकित दर्शन जाणवुं अने संकादिक पांच दोष संवगादिक रहित थको निस्नेकीय निकंखीयादिक आठ बोलने विषे प्रवर्ते ते समकित दर्शननो शुद्ध भाव व्यवहारनय कहीये. ३ समकित सहित अंतरंग भावे अढार पापस्थानकना अव्रतनुं पच्चखवुं ते निश्चय चारित्र कहीये अने ते सहित पांच महाव्रत, पांच सुमति, त्रण गुप्ती प्रमुखने विषे प्रवर्तवुं ते चारित्रनो शुद्ध भाव व्यवहार नय जाणवो, ४ समकित सहित एवा चारित्रना रमने विषे वीर्य सहित द्रव्य आत्मानुं तल्लीनपणुं ते चारित्र आश्रित सदा सर्वथा निश्चे तप कहीए अने तेणे करीने सहित बार प्रकारे अणसणादिक तपने विषे एकांत निर्जराने अर्थे प्रवर्तवुं ते शुद्ध भाव व्यवहार नय जाणवो, ए प्रमाणे ज्ञान दर्शन चारित्र ने तपनो शुद्ध भाव व्यवहार ते मुक्तिनुं कारण हेतु छे अने ए चारेनो अशुद्ध द्रव्यव्यवहार ते मुक्तिनुं कारण नहि, अर्थात ते संसारनो हेतु जाणवो. ए पचीस बोल मांहीथी निश्चयने व्यवहार ए बे बोल थया (२)

हवे त्रीजुं द्रव्य ने चोथो भाव ए बे बोलनुं स्वरुप कहे छेः-समकित विना, शुद्ध श्रद्धा विना, मिथ्यात्वीनुं जे ज्ञान ते द्रव्यदर्शन, तेनुं चारित्र ते द्रव्यचारित्र, तेनो तप ते द्रव्यतप जाणवा, अथवा अहीं लोकादिकनी कीर्तिने अर्थे जे ज्ञान, दर्शन, चारित्र ने तप ते पण जाणवो अने जीनाज्ञा शुद्ध श्रध्धासहित एकांत निर्जराने अर्थे ते भावज्ञान, भावदर्शन, भाव चारित्र ने भावतप जाणवो, एम बे बोल थया.

हवे पांचमो सामान्य ने छ ठो विशेष ए बे बोल कहे छेः-१ समुचयज्ञान ते सामान्यज्ञान अने मतिज्ञान, २ श्रुतज्ञान, ३ अवधिज्ञान, ४ मनपर्यव ज्ञान, ५ केवळज्ञान ए प्रमाणे नाम खाळीने कहीये ते विशेष ज्ञान, २ समुचय दर्शन कहीये, ते सामान्य दर्शन, अने १ क्षयोप समकित, २ सास्वादान समकित, ३ उपशम सम-

[illegible] ग्रहण करे ([illegible]) जेम [illegible] [illegible] थाय, ते [illegible] आदि सगी वगेरे [illegible] [illegible], [illegible] तेने पण वनेन वनी कहेर. २.

३ [illegible] सामान्य अने विशेषने माने, [illegible] कालनी वात माने, निक्षेपा चारे माने, [illegible] [illegible] करे पण [illegible] लागे, वली कोयलने काली कहे पण निश्चेमां पांचे [illegible] [illegible] पण [illegible] छे, भमराने कालो कहे पण पांचे वर्ण लाभे छे इत्यादि. ३.

४ [illegible] सामान्य न माने अने फक्त विशेषनेज माने, वर्त्तमानकालनी वात माने, चार निक्षेपामां एक भाव निक्षेप माने, [illegible] वस्तु आपणा निर्थकपणाथी आकाश कुसुमवत माने, जेम कोइए [illegible] [illegible] इत्यादिकने न माने. ४.

५ [illegible] सामान्य न माने, विशेष माने, वर्त्तमानकालनी वात माने, निक्षेपो एक भाव माने, सरखा सरखा [illegible] ([illegible]) जेम शक्रेंद्र, पुरेंद्र, देवेंद्र, शचीपति [illegible] सर्वने एकज माने, लिंगमां भेद नमाने ५.

६ [illegible] सरखा सरखा शब्दनो जुदो जुदो अर्थ ग्रहण करे, लिंगमां भेद माने, जेम शक्र [illegible] [illegible] [illegible] आशामनाचे ते वखते शक्रेंद्र माने. वलि देवतानुं [illegible] [illegible] ते वखते पुरेंद्र माने, [illegible] [illegible] न्याय [illegible] [illegible] होय ते वखते देवेंद्र माने. इंद्राणीओनी [illegible] [illegible] [illegible] ते वखते शचीपति माने इत्यादिक ६.

७ [illegible] अर्थ [illegible] सहित ग्रहण करे, जेम शक्रेंद्र, [illegible]

परमार्थनुं पुछवुं, तेमज परमार्थनुं जाणपणुं, ते भावथी ज्ञान कहीये, २ ते षट् द्रव्यनुं यथातथ्यनुं सर्दहवुं ते द्रव्यथी दर्शन कहीये, सर्व क्षेत्रने विषे यथातथ्य सर्दहवुं ते क्षेत्रथी दर्शन कहीये, सर्व काळने विषे साइय अपज्जवसीत, तथा साइय सपज्ज वसीत (जेनी आदीने अंत छे ते पडवाइ) सर्दहवुं ते काळथी दर्शन कहीए, अवर्णे, अगंधे, अरसे, अफासे इत्यादिक तथा सर्व भाव पर्यवनुं सर्दहवुं ते भावथी दर्शन कहीए, ३ त्रस स्थावर जीवना आरंभथी तथा सर्व आश्रवथी निवर्तवुं ते चारित्र कहीए, सर्व क्षेत्रने विषे आरंभ आश्रवथी निवर्तवुं ते क्षेत्रथी चारित्र कहीए, त्रणे काळे जाव जीव सुधी आरंभ आश्रवथी निवर्तवुं ते काळथी चारित्र कहीए, सर्व पदार्थने विषे मुर्छा भाव रहीतपणे अरुपी अवर्ण इत्यादिक ते भावथी चारित्र कहीए, ४ समकित सहित बार प्रकारना तपनुं करवुं ते द्रव्यथी तप कहीए, सर्व क्षेत्रने विषे तप करवो ते क्षेत्रथी तप कहीए, यथोचित काळे तप करवो ते काळथी तप कहीये, एकांत निर्जराने अर्थे तप करवो तथा अरुप अवर्णे इत्यादिक ते भावथी तप कहीये, एम १४ बोल थया.

हवे चार प्रमाण कहे छेः-ज्ञान छे ते द्रव्याश्रीत छे, एटले द्रव्यादिकनुं जाणपणुं यथा, एवं पंचविहं नाणं दव्वाण य गुणाण य इति वचनात ते माटे एक कांइक आश्रिने प्रत्यक्षादिक प्रमाण चिंतवीये, जेम सूर्य उग्यो ते तेनुं बिंब दीठुं जाण्युं ते छद्मस्थने ए प्रत्यक्ष ज्ञान प्रमाण जाणवुं, २ वादळ मध्ये सूर्य उग्यो पण प्रत्यक्ष बिंब जाण्युं नहि तेमज दीठुं नहि, पण सूर्यनी प्रभाने अनुमाने सूर्य उग्यो जाण्यो, वळी सूर्यनो आताप देखीने सूर्य उग्यो जाण्यो ते ज्ञानने विषे अनुमान प्रमाण जाणवुं, ज्ञान सूर्य सरखुं छे तथा राता हींगळो जेवो सूर्य छे, ए ज्ञानने विषे उपमा प्रमाण जाणवुं. सूर्यनुं विमान केवुं छे तथा सूर्यनी ऋधीनुं वर्णन जाणीए, ते

३ हवे त्रीजुं पालीनुं द्रष्टांत कहे छे. कोइ सुतारने पाली करवानुं मन थयुं, ते घेरथी कुहाडो लइ वनमां गयो तेने कोइए पुछ्युं के तुं शुं लेवा जाय छे? त्यारे कहे के हुं पाली लेवा जाउंछुं, ज्यारे वृक्ष कापवा लाग्यो त्यारे पुछतां पाली कापुंछुं कह्युं, वनथी घरे लावतां पुछतां कह्युं के पाली लाव्यो छुं, घडीने तैयार करी त्यारे पुछ्युं के तें शुं घडयुं? त्यारे कहे के पाली घडी! अहीं सुधी निगम व्यवहार नयवाळानो मत जाणवो, त्यारे संग्रह नयवाळो कहे के एने पाली न कहेवाय पण पाली तो ज्यारे धान्य भराशे त्यारे कहेवाशे, त्यारे ऋजुसुत्र नयवाळो कहे के ज्यारे मन ठेकाणे राखी एक बे आदी संख्या गणाशे त्यारे पाली कहेवाशे, त्यारे शब्दादीक उपरनी त्रण नयवाळो कहे के ए गणत्रीनो उपयोग तेनेज पाली कहेवाय, ए प्रमाणे द्रष्टांते करी संक्षेप मात्र सात नयनुं स्वरुप कह्युं.

हवे चार निक्षेपानो अधिकार कहे छेः—चार निक्षेपानां नाम, १ नाम निक्षेपो, २ स्थापना निक्षेपो, ३ द्रव्य निक्षेपो, ४ भाव निक्षेपो एम ४ निक्षेप एटले आक्षेप करवो ते एकेक वस्तु उपर चार चार निक्षेपा उतारवा.

१ नाम निक्षेपाना त्रण भेद, १ यथातथ्य नाम, २ अयथातथ्य नाम, ३ अर्थ शुन्य नाम. यथातथ्य नाम ते जेम जीवनुं नाम जीव, हंस, चैतन्य, आत्मा इत्यादिक यथातथ्य नाम, २ अयथातथ्य नाम ते हीरालाल, माणेकलाल, मणिलाल मोतीलाल वगेरे, ३ अर्थ शुन्य नाम ते जेम खांसी, छींक, बगासु, उधरस, ओडकार, ओगणपचास जातनां वाजींत्र, पडघम प्रमुखना शब्द इत्यादिकने अर्थ शुन्य नाम कहीए.

२ स्थापना निक्षेपाना बे भेद १ सत्यभाव स्थापना, २ असत्यभाव स्थापना, १ सत्यभाव स्थापना ते जेवुं नाम तेवोज आकार ते जेम चार [illegible]

प्रकार जणाय छे, ए साधन देख अनुमान प्रमाण जाणवुं. जेम अग्नि काष्टने बाळे, तेम तप ते कर्म रूप काष्टने बाळे, ए दृष्टांत दिये उपमा प्रमाण जाणवुं. कनकावळी प्रमुख, अनेक तपना गुण, महीमा, कीर्ति इत्यादिक आगमे दिये वर्णन, ए तपने विषे आगम प्रमाण जाणवुं, ए चार प्रमाण, छद्मस्थ आश्री कहेलछे अने केवळीने ज्ञानादिक सर्व पदार्थ केवळज्ञाने प्रत्यक्ष प्रमाणछे, ए चार प्रमाण कह्यां, एम १८ बोल थया.

हवे ज्ञान तप कहेछेः-ज्ञान छे ते मुक्तिनुं कारणछे ते ज्ञान, मति, श्रुत, अवधि, मनपर्यव ने केवळ एवं पांच प्रकारनुंछे, ए पांच ज्ञान तेमां प्रत्यक्षने परोक्ष ए बे प्रकारेछे, तेमां प्रत्यक्षना बे भेद, इंद्रिय प्रत्यक्ष अने नोइंद्रिय प्रत्यक्ष. इंद्रिय प्रत्यक्ष पांच भेदे, ते पांचे इंद्रियोथी जाणवुं ते अने नोइंद्रिय प्रत्यक्ष त्रण भेदे, तेमां अवधिज्ञान, १ आनुगामी, २ अनानुगामी, ३ वर्धमाण, ४ हायमाणे, ५ अवगंत, ६ प्रत्यगत ए छ प्रकारे, मन पर्यव बे भेदे. ऋजुमती ने विपुलमती अने केवळ एक भेदे जाणवुं, तेमां भव प्रत्येक ने क्षयोपशमीक ए बे भेदे, भव प्रत्येक ते नारकी देवताने होय अने क्षयोपशमीक मनुष्य अने तिर्यंचने होय, ए प्रत्यक्ष ज्ञानना भेद कह्या.

हवे परोक्ष ज्ञानना भेद कहेछेः-परोक्ष ज्ञानना बे भेद ते १ मतिज्ञान, २ श्रुतज्ञान, तेमां मतिज्ञानना बे भेद ते १ अश्रुत निश्रीत, २ श्रुत निश्रीत, तेमां अश्रुत निश्रीत मति ते उत्पातीया, विनिया, कमीया, परिणामिकी ए चार प्रकारनी बुद्धि जाणवी अने श्रुत निश्रीत मति ते उग्रहादिक चार भेदे, तेमां उग्रना ६, इहाना ६, अवायना ६, धारणाना ६, एम २४ भेद ने इत्यादिक शेष भेदे मतिज्ञाने जाणवुं ते मतिज्ञाननो विस्तार जाणवो, हवे श्रुत ज्ञानना चौद भेद, १ अक्षरश्रुत, २ अनक्षरश्रुत, ३ संज्ञीश्रुत, ४ असंज्ञीश्रुत, ५ सम्यक्त्व श्रुत, ६ मिथ्यात्वश्रुत, ७ सादिश्रुत, ८ अनादिश्रुत, ९ गमगमीक श्रुत, १० अगमगमीक श्रुत, ११ गमीक

उग्ये स्नान करे, धोवे, देवसभामां जाय, इंद्रसभामां जाय, यक्षसभामां जाय तेने कुभावचनीय द्रव्यावस्यक कहीए. ३

४ भावनिक्षेपो ते जे जे वस्तुनो जे निजगुण तेने होय तेनुं नाम भावनिक्षेपो कहीए, जेम जीवनो निजगुण ते ज्ञानदर्शन चारित्र तपवीर्य उपयोग अने अजीवनो निजगुण ते वर्ण, गंध, रस स्पर्श, जेनो जे निजगुण छे ते तेनामां न होय तो ते भावनिक्षेपो शुन्य गणायछे, हवे भावनिक्षेपो आवस्यक उपर उतारेछे. भावआवस्यकना बे भेद ते १ आगमथी, २ नोआगमथी, तेमां १ आगम थकी तो शब्दादिकनो अर्थ उपयोग सहित करे, २ नोआगम थकीना त्रण भेद ते, १ लोकीक, २ लोकोतर, ३ कुभावचनी. १ लोकीक ते प्रभाते भारत सांभळे, संध्याए रामायण सांभळे ते उपयोग सहित सांभळे तेने लोकीक भावावस्यक कहीए, २ लोकोतर भावावस्यक ते साधु साध्वी श्रावक श्राविका तदमने तदचिते तदअध्यसाए उभयकाळे प्रतिक्रमण करे तेने लोकोतर भावावस्यक कहीए. ३ कुभावचनी भावावस्यक ते चक्रचीरीया, चर्मखंडा, पांडुरंगा, पाखंडा स्नान करे, धोवे, दातण करे, ॐकार शब्द बोलीने भोजन करे तेने कुभावचनी भावावस्यक कहीए, इति भावनिक्षेपो संपुर्ण. ए प्रमाणे सर्वे वस्तुने विषे चार चार निक्षेपा जे जेने जेवा प्रकारना लागु पडता होय तेवा त्यां उतारवा.

हवे निश्चेने व्यवहार कहे छेः—निश्चे ने व्यवहार तेमां निश्चे ते त्रिकाळ एक अवस्थाने धारण करे, व्यवहार ते जेने पलटन धर्म ते उत्पादव्यय तेनी व्यक्तयता तेने व्यवहार कहीए, जेम सुडो देखावामां निलो छे ने व्यवहारमां पण निलो कहेवाय छे, निलो कहेवो ते व्यवहार अने निश्चेमां तो पांचे वर्ण लाभे एम कोयल बगला वगेरेनां द्रष्टांत जाणवां, ए प्रमाणे सर्वमां समजवुं.

हवे द्रव्यने भाव कहे छेः—द्रव्यनेभाव, द्रव्ये जीवसास्वतो छे अने भावे जीव असास्वतो छे, कोइ म-

हवे पांचमो शब्दनय, छठो समभीरुढीनय ने सातमो एवंभूतनय. ए त्रण नयवाळो समकित दृष्टिनेज ज्ञानी कहे, शाकी नाणं शब्दे आठ सागार छे, ए पांचमो, छठो, ने सातमो नय जाणवो. प्रथमनो त्रण नय वाळो नाम, स्थापना, द्रव्य ने परमार्थ विना ज्ञान कहे अने ऋजुसुत्रनय ते द्रव्यज्ञाननय निर्थक जाणे पण कहे अने उपल्या त्रण नय ते नाम, स्थापना, द्रव्य निर्थक माटे ज्ञान शब्द मांही आणे नहि अने जे जे समकित सहित ज्ञान तेनेज ज्ञान कहे आवस्यकवत इति ज्ञान विषे नेगमादिक सात नय जाणवा. ए प्रमाणे दर्शनने विषे, चारित्रने विषे, तपने विषे सात नय जाणवा, एम सर्व मळीने २५ बोल थया.

पुर्वोक्त पचीस बोल अने ते शिवाय बीजा पंदर बोल कहे छे, १ अधिय, २ आधार, ३ गौणता, ४ मुख्ता, ५ आविर्भाव, ६ तिरोभाव, ७ यथावाद, ८ विधिवाद, ९ चरितानुवाद, १० हेय, ११ ज्ञेय, १२ उपादेय, १३ निमितकारण, १४ उपादानकारण, १५ मार्ग, एम १५.

हवे १५ मो बोल मार्गनो छे तेना दश भेदः-१ अपवादमार्ग, २ उत्सर्गमार्ग, ३ निश्चयमार्ग, ४ व्यवहारमार्ग, ५ ज्ञानमार्ग, ६ क्रियामार्ग, ७ जीनकल्पीमार्ग, ८ स्थीवर कल्पीमार्ग, ९ जैनमार्ग, १० अन्यमार्ग, ए दश मार्ग मळीने एक बोल जाणवो, पुर्वोक्त पचीस अने ए पंदर भेळवतां कुल ४० बोल मोक्षमार्गना जाणवा.

पुर्वोक्त चाळीश बोल स्पष्ट समजवा सारु विस्तार पुर्वककहे छेः-सात नय तेमां प्रथम निगम नयनुं स्वरुप कहे छे. १ निगमनयवाळो सामायने माने, विशेषने माने, भुत भविष्य ने वर्तमान ए त्रण काळनी वात माने, चार निक्षेपा माने, निगम केतां नथी एगम, अनेक मान उन्मान प्रमाणे करीने वस्तुने माने ते निगमनय कहीए. १.

२ संग्रह नयवाळो सामान्य अने विशेषने माने, त्रणे काळनी वात माने, निक्षेपा चारे माने, संग्रह

प्रमाण करे १. २ सेसव्वं तेना पांच भेद, १ कज्जेणं, २ कारणेणं, ३ गुणेण, ४ आसरेणं, ५ अवयवएणं. कज्जेणं ते कार्ये करी कारणने पीछाणे, १ जेम मोरने कुकुवा अवाजथी जाणे, २ हस्तीने गुलगुलाट शब्दथी जाणे, ३ घोडाने हणहणाट शब्दथी जाणे, ४ रथने घणघणाट शब्दथी जाणे इत्यादिक घणा भेद जाणवा. १. २ कारणेणं, ते कारणथी कार्यने पीछाणे, जेम सुत्रनो तांणो जोइने पटनुं ज्ञान करे, माटीनो पींड जोइने घटनुं ज्ञान करे, ज्ञानदर्शने करी मोक्षनुं ज्ञान करे इत्यादिक घणा भेद जाणवा २. ३ गुणेणं ते पुष्पमां सुगंधनो गुण, सुवर्णमां स्नीग्धतानो गुण, दुधमां पुष्टिनो गुण इत्यादिक घणा भेद जाणवा. ३. ४ आसरेणं तेना पांच भेद, १ धुम्रने जोइने अग्नि कहे, २ वादळाने जोइने मेघ कहे, ३ बगलाने जोइने सरोवर कहे, ४ भली क्रिया जोइने सुकुळ जाणे, ५ साधुने जोइने सत्यवंत शियळवंत जाणे इत्यादिक घणा भेद जाणवा. ४. ५ अवयवएणं तेना सतर भेद, ते १ कलकी जोइने कुकुडो जाणे, २ दंतुसळ जोइने हस्ती जाणे, ३ दोपद जोइने मनुष्य जाणे, ४ चतुष्पद जोइने पशु जाणे, ५ सींगडाथी पाडो जाणे, ६ केशराथी केशरि सिंह जाणे, ७ कंचुकीथी स्त्री जाणे, ८ चुडीये करीने महीला जाणे, ९ चम्मरे करीने चमरी गाय जाणे, १० एक खूरीएथी घोडो खर जाणे, ११ बे खुरीथी गाय जाणे, १२ घणा पगे करीने कानखजुरो जाणे, १३ दाढाए करीने सुवर जाणे, १४ नखे करीने वाघ जाणे, १५ पांखे करीने पंखी जाणे, १६ काव्ये करीने पंडीत जाणे, १७ सीथे करीने रंधायुं धान्य जाणे, एम १७ बोल. २..

३ दीट्ठीसामन्नं तेना बे भेद ते एक रुपीयो जोइने घणा रुपीयाने जाणे, अने घणा रुपीयाने जोइने एक रुपीयो जाणे, एक सोरठ देशीने जोइने घणा सोरठीने जाणे अने घणा सोरठीने जोइने एक सोरठी

वस्तु माने न्युनाधिकने माने नहि. ७.

हवे नाम नय उपर त्रण द्रष्टांत कहे छे:-१ वसतीनुं, २ प्रदेशनुं, ३ पाथीनुं, हवे प्रथम वसतीनुं द्रष्टांत कहे छे. १ वस्तु ने सामान्य निगमनयवाळा प्रत्ये विशेष निगमनयवाळो पुछतो हवो के तुं क्यां वसेछे, त्यारे ते कहे के लोकमां, त्यारे पुछ्युं के लोक तो उर्द्ध, अधो, त्रीजो त्रण छे तेमां क्यां वसे छे त्यारे कहे के तीछा लोकमां, त्यारे पुछ्युं के तीछामां द्वीप समुद्र घणा छे तेमां क्यां छे त्यारे कहे के जंबुद्वीपमां छुं, त्यारे पुछ्युं के जंबुद्वीपमां तो घणा क्षेत्र छे तेमां क्यां वसे छे, त्यारे कहे के भरतक्षेत्रमां छुं, त्यारे पुछ्युं के भरत तो उत्तर ने दक्षिण बे छे तेमां क्यां वसे छे, त्यारे कहे के दक्षिण भरतमां छुं, त्यारे पुछ्युं के दक्षिण भरतमां देश घणाछे तेमां क्या देश छे, त्यारे कहे के मगध देशमां छुं, त्यारे पुछ्युं के मगध देशमां नगर घणां छे तेमां क्यां वसेछे, त्यारे कहे के पाटलीपुरमांहे, त्यारे पुछ्युं के तेमां पाडा (महोला) घणा तेमां क्यां वसेछे, त्यारे कहे के देवदत्तना पाडामांहे, त्यारे पुछ्युं के तेमां घर घणांछे तेमां क्यां वसेछे त्यारे कहे के मारा रहेवाना आवास (घर) मां वसुछुं, अहीं सुधी निगम व्यवहारनयवाळानुं वचन जाणवुं, त्यारे संग्रहनयवाळो कहे के रहेवानी जग्या घणीछे तेमां क्यां वसेछे, त्यारे कहे के हुंतो मारी शय्यामां वसुछुं, त्यारे ऋजुसुत्रनयवाळो कहे के शय्यामां तो जग्या घणीछे तेमां तुं क्यां वसे छे त्यारे कहे के आकाश प्रदेश अवगाह्या त्यां हुं वसुंछुं त्यारे शब्दादिक त्रण उपरना नयवाळा बोल्या के आकाश प्रदेश तो जीवे अवगाह्या अने अजीवे पण अवगाह्या, जीव तो सुक्ष्मनिगोदियादिक जीवे अवगाह्या अने अजीव हाड चर्म रोमराजादिके अवगाह्या तेमां तुं क्यां वसे छे त्यारे कहे के हुं तो मारा उपयोग आत्मामां वसुंछुं ए प्रथम वसतीनुं द्रष्टांत थयुं १. २ बीजुं प्रदेशनुं द्रष्टांत अन्य शास्त्रथी जाणवुं.

हवे गौणताने मुक्ता कहे छे:-१ मुक्ता ने २ गौणता, मुक्तामां कोयल काळी अने गौणतामां पांचे रंग छे, एमज मुक्तामां सुडो निलो ने गौणतामां पांचे रंग छे इत्यादि सर्वमां जाणवुं.

हवे आविर्भावने तिरोभाव कहे छे:-१ आविर्भाव ते नजीक, २ तिरोभाव ते दुर. जेम दुध मांही घी दुर ने दहीमां नजीक अने दहीमां घी दुर ने माखणमां नजीक इत्यादिक सर्वमां समजवुं.

हवे त्रण वाद कहे छे:-१ यथावाद, २ विधीवाद, ३ चरितानुवाद. यथावाद ते जे जे पदार्थ जेवे स्वरुपे होय तेवे स्वरुपे यथार्थ कहेवुं ते, विधीवाद ते जाणवा छांडवाने आदरवा योग्य वस्तुनो आदेश करवा ते, चरितानुंवाद ते कोइए जे कृत्य करेल होय ते कहीजवुं ते इत्यादिक सर्वमां जाणवुं.

हवे हेयज्ञेयने उपादेय कहे छे:-१ हेय, २ ज्ञेय, ३ उपादेय. हेय ते छांडवा योग्य वस्तु, ज्ञेय ते जाणवायोग्य वस्तु, उपादेय ते आदरवा योग्य वस्तु ए त्रणे सर्वपर उतारवा.

हवे उपादानने निमित्त कारण कहे छे:-कारण बे, १ उपादान कारण ने २ निमित्त कारण. उपादान शिष्य ने निमित्त गुरु मळे तो शिष्यनुं कार्य थाय, उपादान मातानुं ने निमित्त पितानुं मळे त्यारे पुत्र थाय. उपादान दुधने निमित्त छास मळवाथी दहीं थाय इत्यादि सर्वमां जाणवुं.

पुर्वे दश मार्गनां नाम लखेलां छे ते प्रमाणे दशे प्रकारना मार्गनो एक बोल छे. कुल मोक्षमार्गना चाळीस बोलनो संक्षेपे विस्तार कहेलो छे ते प्रमाणे ज्ञानदर्शन चारित्र तपने विषे उपयोग राखीने उतारवा. इतिश्री मोक्षमार्गना चाळीस बोल संपुर्णम्

अर्थः-हवे द्रव्यगुण पर्याय ने कोने कहिये । गु० चलणादिक छ गुण आ० आश्रय आधार भाजन

ते जेवुं भाग तेवो आकार न होय ते जेम कोइ पाषाण उपर तेल चडावीने कहे के ए भेरुजी छे अथवा पांच कांकरा भेगा करीने कहे के ए शीतळा माता छे इत्यादि असत्यभाव स्थापना. वळी स्थापनाना दश भेद ते १ कट्ठकम्मेवा, २ चित्तकम्मेवा, ३ लेप्पकम्मेवा, ४ पोतकम्मेवा, ५ पुरिमेवा, ६ गंठीमेवा, ७ वेढीमेवा, ८ संघाइमेवा, ९ [illegible], १० वराडेवा ए दस प्रकारे सत्यभाव स्थापना अने ए दश प्रकारनी असत्यभावस्थापना एम २० अने ए वीस एक प्रकारनी स्थापना अने ए वीस अनेक प्रकारनी स्थापना एम चालीस भेदस्थापनाना जाणवा.

३ द्रव्यनिक्षेपाना बे भेद १ आगमथी, २ नोआगमथी. आगमथी द्रव्य ते शब्दादिकनो अर्थ उपयोग विना करवो ते. नोआगमथीना त्रण भेद १ जाणग शरीर, २ भविय शरीर, ३ तद्व्यतिरिक्त शरीर. जाणग शरीर ते जेम कोइ श्रावक मरण प्राप्त थयो तेने देखीने कोइ कहे के ए श्रावक हतो, पोशाप्रतिक्रमणनो करनार हतो, यथा दृष्टांत, १ घृतकुंभ आसी, २ मधुकुंभ आसी, १ आ घीनो घडो हतो, २ आ मधुनो घडो हतो. भव्य शरीर ते कोइ श्रावकने घेर पुत्र थयो तेने देखीने कोइ कहे के ए श्रावक थशे, पोशाप्रतिक्रमणनो करनार थशे जेम १ घयकुंभ भविस्सइ, २ महुकुंभ भविस्सइ, १ आ घीनो घडो थशे. २ आ मधुनो घडो थशे. तद्व्यतिरिक्तना त्रण भेद ते १ लौकीक, २ लोकोत्तर, ३ कुप्रावचनीक, लौकीक द्रव्यावश्यक ते राइसर, तलवर, माडंबी, कोडंबी, शेठ, सत्थवाहि, दिवस उगे स्नान करे, हाथपग धोवे, राजसभामां जाय, इत्यादिक अवश्य कार्य करे तेने लौकीक द्रव्यावश्यक कहीए १, लोकोत्तर द्रव्यावश्यक ते जे इमे समणगुण मुक्कजोगी, हयाइमे, उद्दामा गयाइमे, निरंकुशा, छकाय निरनुकंपा, जीणआणाए अणाणा, घठा, मठा, तिपुठा, पांडुर, पावडीया, उभयकाळ आवस्यक करे तेने लोकोत्तर द्रव्यावश्यक कहीए २, कुप्रावचनी द्रव्यावश्यक ते चक्कचिरिया, चम्मखंडा दिवस

पर्यवनो परमार्थ जाणवो) ॥ ६ ॥

अर्थः—हवे छ द्रव्यना नाम कहेछे. ध० धर्मास्तिकाय १ । अ० अधर्मास्तिकाय २ । आ० आकास्तिकाय । अस्ति ते प्रदेश अने काय ते असंख्यातादिकना समोहः ३ का० काल ४ । पु० पुद्गलास्तिकाय ५ । जं० जीवास्तिकाय ६ ए ६ मध्ये पांचमा अस्तिकाय अने काल ते अस्तिकाय नहि ॥ ए० ए छ द्रव्यरुप लो० लोक त्ति० एम । प० परुप्यो जि० तिर्थंकरे । व० प्रधान दं० दर्शनने धणीए लोक मध्ये आकासनो देस प्रदेस जाणवो । पण आकास्तिकाय न कहि । ए लोक अलोक थइने आकास्तिकाय जाणवो ॥ ७ ॥

मूलः—धम्मो अहम्मो आगासं कालो पुग्गल—जन्तवे ।
एस लोगो त्ति पन्नत्तो जिणेहिं वरदंसिहिं ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—हवे छ द्रव्यनां नाम कहेछे १ धर्मास्तिकाय, २ अधर्मास्तिकाय, ३ आकास्तिकाय, ४ (अहीं अस्तीकाय कहेली छे ते अस्ती एटले प्रदेश अने काय ते असंख्यातादिकनो समुह तथा लोकमांही आकास्तीकाय न कहीए कारण के लोकमांही तो आकाशनो देश प्रदेश छे पण स्खंध नथी तेथी लोकालोक बन्ने मळीने आकास्तिकाय जाणवी) हवे चोथो काळ, ५ पुद्गळास्तिकाय, ६ जीवास्तिकाय (ए छ द्रव्य मध्ये काळ वरजीने पांच अस्तीकाय छे अने काळ ने अस्तीकाय नहि तथा काय ते अस्तीकाय नहि) ए द्रव्यरुप लोक ते प्रधान ज्ञानदर्शनना धणी तिर्थंकरे परुप्यो छे ॥ ७ ॥

थाय द्रव्ये द्रव्ये गमान्यतो अने भाव नास्तनो छे तेना उपर दृष्टांत कहे छे, कोइ भमरे काष्ट कोतरतां कक्को कोतर्यो पण ते भमराने भाव द्रव्य करो छे तेने कोइ पंडित कक्कानो पर्यायने देखीने कक्कानुं भान करे ते पंडितने भाव करो छे एम सर्वमां द्रव्यभाव उतारवा.

हवे सामान्यने विशेष कहे छेः–सामान्य ने विशेष जेम सामान्य ते नर्क अने विशेषमां साते नर्कनां जुदां जुदां नाम कहेवां ते. सामान्यमां द्रव्य अने विशेषमां षट्द्रव्य जुदा जुदा कहेवा. सामान्यमां जीव अने विशेषमां पांचसेंने त्रेसठ भेद जीवना जाणवा इत्यादि सर्वमां जाणवुं.

हवे द्रव्यक्षेत्र काळ ने भाव कहे छेः–१ द्रव्य, २ क्षेत्र, ३ काळ, ४ भाव. १ द्रव्य ते षट्द्रव्य, २ क्षेत्र ते लोकालोक, ३ काळ ते समय आवळीकादिक, ४ भावना त्रण भेद ते १ स्वभाव, २ गुण, ३ पर्याय. १ स्वभाव ते वस्तुनो धर्म, २ गुण ते ज्ञानादिक, ३ पर्याय ते पल्टन धर्म इत्यादि सर्वमां समजवुं

हवे चार प्रमाण कहे छेः–चार प्रमाण ते १ प्रत्यक्षप्रमाण, २ अनुमानप्रमाण, ३ आगमप्रमाण, ४ औपमाप्रमाण. प्रत्यक्षप्रमाणना बे भेद, १ इंद्रियप्रत्यक्ष, २ नोइंद्रियप्रत्यक्ष. १ इंद्रिय प्रत्यक्षना पांच भेद ते १ श्रोतेंद्रिय, २ चक्षु इंद्रिय, ३ घ्राणेंद्रिय, ४ रसेंद्रिय, ५ स्पर्शेंद्रिय. २ नोइंद्रियप्रत्यक्षना बे भेद, देशप्रत्यक्ष ने सर्व प्रत्यक्ष. देश प्रत्यक्षना बे भेद ते, १ अवधीज्ञान, २ मनपर्यव ज्ञान, अने सर्व प्रत्यक्षमां एक केवळज्ञान.

२ अनुमान प्रमाणना त्रण भेद ते, १ पुव्वं, २ सेसव्वं, ३ दीठी साधर्म्य, पुव्वं ते जेम कोइ मातानो पुत्र बाल्यावस्थामां परदेश गयो ने युवान अवस्थामां पाछो घेर आव्यो ते माता पुत्रने केवी रीते ओळखे, वर्णकरी, लक्षणकरी, तीलें करी, मसें करी, लांछने करी, दाझीए करी इत्यादिक पूर्वे अनुभवेली वातने विचारीने

गाथा ९ भावार्थः-हवे छ द्रव्यना गुण कहे छे. धर्मास्तिकायनुं गति (चलण) लक्षण अने अधर्मास्तिकायनुं स्थिर लक्षण अने सर्व द्रव्यनुं भाजन (आधार) रूप आकास्तिकायनुं विकाश लक्षण ॥ ९ ॥

अर्थः-व० सीत उष्नादिकने प्रवर्तावे समयादीक ते वर्त्तना ल० लक्षण छे का० कालनुं । जी० जीवनो उ० सागार अणागार उपयोग ल० लक्षण । जीव केम जाणीए ना० मतिज्ञानादिक आठने जाणपणे करी । दं० चक्षु दर्सनादिक चार दर्शने करी च० वली । सु० सुख वेदवे करी य० वली दु० दुख वेदवे करी जाणीए जीवने य० वली ॥ १० ॥

मूलः-वत्तणालक्खणो कालो जीवो उवओगलक्खणो ।
नाणेणं दंसणेणं च सुहेण य दुहेण य ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः-जे शीत (टाढ), उष्णा (ताप) दिकने प्रवर्तावे ते समयादिक ते कालनुं वर्तना लक्षण जाणवुं, हवे जीवनुं सामान्य लक्षण कहे छे, जीवनुं सागारने अणागार उपयोग लक्षण, एटले मती ज्ञानादिक ज्ञाने करी, चक्षु दर्शनादिक दर्शने, सुखवेदवे करी दुःखवेदवे करी जीव जाणीए ॥१०॥

अर्थः-ना० ५ ज्ञान ३ अज्ञान ए ८ बोल जे जाणपणो च० वली दं० चक्षुदर्सनादिक ४। चे० पूरणे च० चारित्र १। अचारित्र २ चारित्राचारित्र ३ नोचारित्राचारित्र ४ च०वली त०बालतप १ पंडित तप २। बाल पंडित तप ३। नोबालनो पंडित ४ त०तेमहीज । वी०बालवीर्य १। पंडीत वीर्य २। बालपंडितवीर्य ३। अवीर्या उ० उपयोग

जाणे, अथवा त्रण भेद ते, मारगु कोइ गामे जतां सरोवर भर्या दीठा, वृक्ष हर्यां दीठां, धान्यना समुह दीठा, तेथी जाणे जे आ स्थळे सारी वृष्टी थएली जणाय छे १. गौचरिए गया त्यां आवकना घर थोडां, गाम नानुं पण आहार पाणीनी जामा जोइने जाणे जे वर्तमानकाळे सुकाळ वर्ते छे २. वादळ सहीत विजळी दीठी, इंद्र धनुष्य देखे, डुंगर स्त्रीनाभग देखे, अनुकुळ वायु जोइने कहे के भविष्यकाळमां वृष्टी सारी थशे ३. ए त्रण विभीत जोवाथी त्रिभीतकाळ जाणे २, ३ आगम प्रमाणना त्रण भेद ते १ सुत्तागमे, २ अथागमे, ३ तदुभयागमे एम ३.

४ ओपमा प्रमाणना चार भेद ते १ छती वस्तुने छती ओपमा, २ छती वस्तुने अछती ओपमा, ३ अछती वस्तुने छती ओपमा, ४ अछती वस्तुने अछती ओपमा, एम ४. १ छती वस्तुने छती ओपमा ते जेम पद्मनाभ तिर्थंकर महावीरदेव सरिखा थाशे ते, २ छती वस्तुने अछती ओपमा ते पल्योपम सागरोपमनुं आयुष्य छतुं छे तेनी अछती ओपमा ते कोइए वाळाग्रथी कुवा भर्या नथी ने भरशे नहि ते, ३ अछती वस्तुने छती ओपमा ते जेम दुहो-तरवर पान खरंतां, हसती कुंपळीयां, मुज विती तुज वीतसे, धीरे वापडीयां, १ पान खरंतु एम कहे, सुण तरवर वनराय, अबके बिछडे कब मीले, दुर पडेगे जाय, २ तब तरुवर उतर दीयो, सुणो पत्र मुज वात, भय घर एसी रीतहे, एक आवत एक जात, ३ क्यारे पान ते बोल्यां, कब तरु उतर सार, वीरवखाणी ओपमा, अनुयोग सुत्र मोझार, ४ इत्यादिक अछती वस्तुने अछती ओपमा ते घोडाने सींगडां शियाळीयाना जेवां छे इत्यादिक कहेवुं ते, ए प्रमाणे चार प्रमाण सर्वमां उतारवां, एम पच्चीस बोलनो विस्तार जाणवो.

हवे आधेय ने आधार कहे छे:-१ आधेय ने २ आधार, आधेय ते घटपटादिक वस्तु अने आधार ते जेने शरणे वस्तु रहे ते पृथ्वी आकाशादिक, इत्यादिक सर्वमां जाणवुं.

अंधकार, ४ रत्नादिकनो उद्योत, ५ चंद्रादिकनी प्रभाकांति, ६ छांया, ७ सूर्यादिकनो तांप, ८ काळो, ९ पीळो, १० धोळो, ११ रातो, १२ निलो ए पांचे वर्ण, १३ खाटो रस, १४ मीठो, १५ तीखो, १६ कडवो १७ कसायलो, ए पांच रस, १८ सुगंध, १९ दुर्गंध, ए बे गंध, २० हलको, २१ भारे, २२ ताढो, २३ उष्ण, २४ खरखरो, २५ सुंवाळो, २६ लुखो, २७ चोपडयो ए आठ स्पर्श जाणवा, ए २७ बोले करी पुदगळनुं लक्षण जाणवुं, ए प्रमाणे छ द्रव्यनां लक्षण कह्यां ॥१२॥

अर्थः—हवे छ द्रव्यना गुणपर्यव कहे छे ए० रुपी अरुपी द्रव्यने विषे एगत्वरुपी अरुपी पर्यवनुं मलवुं ते एगत्व कहीए च० वली पु० एकठा मल्या पछे जुदा जुदा थाय च० वळी सं० एक वेजावतअसंख्य अनंता पर्यव । सं० याटला प्रमुख संठाण ४ ए० एहज य० वळी सं० घणा वर्णादिकना एकठा मिलवा ते संजोग सादिक सपर्यवसी-या ५ । य० वळी वि० तेह वर्णादिकनो जुदो थावो ते वियोग य०वळी । प०रुपी अरुपी पर्यवनुं । तु० ए ल० लक्षण जाणवुं एटले छ द्रव्य १ गुण २ पर्यवनुं जाणपणो ते ज्ञान कहिए । एटले ज्ञाननो अधिकार कह्यो ॥१३॥

मूलः—एगत्तं च पुहत्तं च संखा संठाणमेव य ।
संजोगा य विभागा य पज्जवाणं तु लक्खणं ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—हवे पर्यायनुं लक्षण कहे छे, १ रुपीअरुपी पुद्गळनुं एकठुं थवुं, २ एकठां मळेलां पुद्गळ जुदां जुदां विखराइ जाय, ३ एक बे यावत् संख्याता असंख्याता अनंता ते संख्या जाणवी, ४ वाटला (गोळ) प्रमुख संठाण, (आकार), ५ घणां वर्णादिकनुं एकठुं मळवुं ते संजोग, ६ वर्णादिकनुं जुदुं थवुं ते

द० द्रव्य ते धर्मास्तिकायादिक छ द्रव्य । ए० एक प्रत्येक द० द्रव्यने विषे अ० आश्रीत छे गु० गुण कहीए ते छ गुणनी जाती अने । त्रीजो बोल जे प० पर्यव तेहनुं ल० लक्षण तु० पुरणे ॥ जुना पर्यव तथा नया पर्यव ते द्रव्य अने गुणने विषे ए उ० बेहुने विषे अ० आश्या । भ० होय ॥ ५ ॥

मूलः—गुणाणमासओ दव्वं एगदव्वस्सिया गुणा ।
लक्खणं पज्जवाणं तु उभओ अस्सिया भवे ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—[हवे द्रव्य, गुण ने पर्यव (पर्याय) कोहने कहीए ते कहे छे. द्रव्य, गुण ने पर्यव, द्रव्य ते गुण पर्यवनुं भाजन, गुण ते वस्तुने ओळखावनार, पर्यव ते पलटन धर्म. द्रव्य ते जीवअजीव, गुण ते ज्ञानादिक, पर्यव नाना (विविध) भेदे एक आत्मभावी, एक कर्मभावी, आत्मभावी ते ज्ञानदर्शन चारित्र, कर्मभावी ते नर नारकी प्रमुख]. चलणादिक गुण ने आश्रय (आधार) धर्मास्ति प्रमुख छ द्रव्य जाणवा अने प्रत्येक प्रत्येक (जुदा जुदा) द्रव्यने आश्रया छे ते गमनादिक गुण कहीए अने पर्यव ते नवा पर्यव ने जुना पर्यव ते द्रव्य अने गुण ए बन्नेने आश्रया होय (हवे धर्मास्ति अधर्मास्ति ने आकास्तिकाय ए त्रणनुं एकठुं मळवुं ए अनादि अपर्यवसीत जाणवुं अने एकेकाना १ स्कंध, २ देश, ३ प्रदेश ए त्रण त्रण बोल गणता नव बोल अने काळ एम दश अरुपीना पर्यव जाणवा अने जीवास्तिकाय मध्ये केवळज्ञान केवळदर्शनना पर्यव एकठा मळ्या ते सादी अपर्यवसीत जाणवा अने बीजा जीवना चार ज्ञान, त्रण अज्ञान, त्रण दर्शनना पर्यव वधे घटे अने पुद्गलास्तिकायना पण विना पर्यव मळ्ये जुदा संठाण, संयोग, विभागादिक सर्व होय ए प्रमाणे

कपायने रसे जे कर्म नवा उपराजवा ते आ०आश्रव ६ ॥ त० तेमज अविरितिने पचपवे ते सं० संवर ७ तथा आश्रवना घडनाला रुंधवे करी जीवना प्रदेसथी कर्मनो नि० निर्जरवो ते निर्जरा ८। मो० जीवना प्रदेसथी सर्व कर्मनुं खपाववुं ते मोक्ष ॥९॥ सं० छता छे ए० कह्या छे त० यथातथ्य पदार्थ । न० नव ॥ १४ ॥

मूलः—जीवाजीवा य बन्धो य पुण्णं पावासवो तहा ।
संवरो निज्जरा मोक्खो सन्तेए तहिया नव ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—हवे मुक्तिनुं बीजुं कारण दर्शन तेनो अधिकार कहे छे, १ जीव, २ अजीव, ३ पुन्य, ४ पाप, ५ आश्रव, ६ संवर, ७ निर्जरा, ८ बंध, ९ मोक्ष ए नव तत्वनां नाम जाणवां, हवे ए नवे पदार्थनां लक्षण कहे छे, १ असंख्यात प्रदेशी अरुपी सदा सउपयोगी चैतन्यलक्षण सुख दुख जाणे ने सुख भोगवे तेने जीव कहीए, २ जड लक्षण चैतन्य रहित सुख दुःख जाणे नहि ने सुख दुःख भोगवे नहि तेने अजीव कहीए ३ जीवना प्रदेशने विषे शुभ पुदगळनो बंध ते शुभ कमाणीए करी शुभ कर्मना उदये करी जेनां फळ आत्माने भोगवतां मीठां लागे तेने पुन्य कहीए, ४ जीवना प्रदेशने विषे अशुभ पुदगळनो बंध ते अशुभ कमाणीए करी अशुभ कर्मना उदये करी जेनां फळ आत्माने भोगवतां कडवां लागे तेने पाप कहीए, ५ अव्रतने अपचखाणे करी विषय कपाय सेववे करी आत्मारुप तळावने विषे इंद्रियरुप घडनाळे करी नवां कर्म उपार्जे ते आश्रव कहीए, ६ आत्मारूप तळावने विषे इंद्रियरुप घडनाळे करी नवां कर्म आवतां व्रत पचखाणरुपढां-कणे करी रोकीए ते संवर कहीए, ७ जीवना प्रदेशथी कर्म पुदगळनां दळ खरवां ते निर्जरा कहीए, ८ जीवना

मत्येक ३ ॥ द० द्रव्य इ० एकेक आ० कह्युं अ० अनंता ग० वळी द० द्रव्य। का० काळना समयनेज मध्ये काळनो एक समय। अनंत प्रदेश पर्यंत उपरे मवर्ते छे ते माटे द्रव्याथीन काळ अनंता द्रव्याश्रित कहिए। भगवतीसत्रः ग्रेहने मध्ये काळ जीव एक द्रव्य कह्यो ते जातिवाचक माटे पु० पुद्गल अनंता द्रव्यथी जं० द्रव्यथी जीव अनंता ॥ ८ ॥

मूलः—धम्मो अहम्मो आगासं दव्वं इक्किकमाहियं ।
अणन्ताणि य दव्वाणि कालो पुग्गल-जन्तवे ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—हवे छ द्रव्यनी संख्या कहे छे, १ धर्मास्तिकाय, २ अधर्मास्तिकाय, ३ आकाशास्तिकाय, ए त्रणनो एकेक द्रव्य छे (अर्थात धर्मास्तिकाय द्रव्यथी एक, अधर्मास्तिकाय द्रव्यथी एक, आकाशास्तिकाय द्रव्यथी एक छे) अने ४ काळ, ५ पुद्गळ, ६ जीव ए त्रणना अनंताद्रव्य छे (अर्थात द्रव्यथी काळ अनंताद्रव्य छे, कारण के समयक्षेत्र मध्ये काळनो एक समय अनंतप्रदेश पर्यंत उपरे मवर्ते छे ते माटे द्रव्याथीन काळ अनंताद्रव्य कहीए अने पुद्गळ द्रव्य अनंताछे तेमज जीव द्रव्य पण अनंता छे) ए छ द्रव्य कह्या ॥ ८ ॥

अर्थः—हवे छ द्रव्यना गुण कहेछे ग० गतिगमनरुप ल० लक्षणछे उ० वळी ध० धर्मास्तिकायना। अ० अधर्मास्तिकायना ठा० स्थिर ल० लक्षण भा० भाजन आधारछे स० सर्व जीव अजीव द० द्रव्यनुं। न० आकाश तेहनुं ल० लक्षण ते ओ० उग्रह अवकाश ॥ ९ ॥

मूलः—गइलक्खणो उ धम्मो अहम्मो ठाणलक्खणो ।
भायणं सव्वदव्वाणं नहं ओगाहलक्खणं ॥ ९ ॥

अभिगम-वित्थाररुई किरिया-संखेव-धम्मरुई || १६ ||

गाथा १६ भावार्थः-हवे समकित पामवाना दशभेद तथा दशप्रकारे सराग समकित तेनी दश रुची कहेछे, १ निसर्गरुची, २ उपदेशरुची, ३ आज्ञारुची, ४ सुत्ररुची, ५ वीजरुची, ६ अभीगमरुची, ७ विस्ताररुची, ८ क्रियारुची, ९ संक्षेपरुची, १० धर्मरुची ए दश प्रकारे समकित कह्युं ए प्रमाणे दश रुची संक्षेपे कही || १६ ||

अर्थः-हवे विस्तारे कहे छे, प्रथम निसर्ग रुचिनो लक्षण कहे छे । भू० छता अर्थनुं जाणपणुं एहवे ज्ञाने अ० जाण्या । जी० जीव अ० अजीव य० वली पु० पुन्य पा० पाप च० समुचय । स० जाति स्मरणादिक ज्ञाने करी आ० आश्रव सं० संवर य० शब्दथी निर्जराबंध मोक्ष० ९ । ए नव पदार्थ रो० जथातथ्य संदेह उ० पुरणे नि० निसर्ग रुचिनो धणी || १७ ||

मूलः-भूयत्थेणाहिगया जीवाजीवा य पुण्णपावं च ।

सहसम्मुइयासवसंवरो य रोएइ उ निस्सग्गो || १७ ||

गाथा १७ भावार्थः-हवे दश रुचीनो विस्तार कहेछे, तेमां प्रथम निसर्गरुचीनां लक्षण कहेछे, १ जीव, २ अजीव, ३ पुन्य, ४ पाप, ५ आश्रव, ६ संवर, ७ निर्जरा, ८ बंध, ९ मोक्ष, ए नव पदार्थना छता अर्थनुं जाणपणुं, जातिस्मरणादिक ज्ञाने करी जाणीने यथातथ्य श्रद्धे ते निसर्ग रुचीनो धणी जाणवो || १७ ||

अर्थः-जो० जे कोइ जि० वीतरागे दि० दिठा भाव । च० चारे प्रकारे द्रव्यथी १ । क्षेत्रथी २ कालथी३ । भावथी४ । स० सहे स० पोते जातिस्मरणादिके । ए० ए वीतरागे कह्या एमज न० अन्यथा

मूलः—नाणं च दंसणं चेव चरित्तं च तवो तहा ।
वीरियं उवओगो य एयं जीवस्स लक्खणं ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—हवे विशेषे छ लक्षणे करी जीव जणाय ते कहे छे, १ ज्ञान ते पांच, अने त्रण अज्ञान, ए आठना उपयोगे करी, २ दर्शन ते चक्षु दर्शनादिक चार दर्शने करी, ३ चारित्र ते १ चारित्र, २ अचारित्र, ३ चारित्राचारित्र ४ नोचारित्र, नोअचारित्र नोचारित्राचारित्र, ए चार भेदे चारित्रे करी, ४ तप ते, १ बालतप, २ पंडिततप, ३ बाल पंडिततप, ४ नोबाल नोपंडिततप, ए चार तपे करी, ५ वीर्य ते, १ बालवीर्य, २ पंडितवीर्य, ३ बाल पंडितवीर्य, ४ नोबाल नोपंडितवीर्य, ए चार वीर्ये करी, सागार ने अणागार ए बे प्रकारना उपयोगे करी एप्रमाणे छ बोलना अंतरभेदना २६ बोले करी सर्व जीवनुं लक्षण जाणवुं ॥११॥

अर्थः—हवे पुद्गलनुं लक्षण कहे छे । स० शुभ अशुभ शब्द २ । अं० अंधकार३ उ० उद्योत रत्नादिकनो ४ । प० प्रभाकांति चंद्रादिकनो ५ छा० छाया सीतल छायादि ६ । त० ताप सूर्यादिकनो उष्ण तावडो ७ वा० वर्णी । व० पांच वर्ण र० पांच रस गं० बे गंध फा० आठ फरस २७ ॥ पु० पुद्गलास्तिकायनुं लु० पुनः ल० ए २७ बोल ए लक्षण जाणवुं । ए छ द्रव्यना लक्षण कह्या ॥ १० ॥

मूलः—सद्दन्धयार-उज्जोओ पहा छाया तवे इ वा ।
वण्णरसगन्धफासा पुग्गलाणं तु लक्खणं ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—हवे पुद्गलनां सत्यावीस लक्षण कहे छे, १ शुभ शब्द, २ अशुभ शब्द, ३

रुचिवंत ना० नाम जाणवो ॥ २० ॥

मूलः-रागो दोसो मोहो अन्नाणं जस्स अवगयं होइ ।
आणाए रोयन्तो सो खलु आणारुई नामं ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः-हवे त्रीजी आज्ञारुची कहे छे, राग, द्वेष, मोह, मिथ्यात्वादिक जेने गएलां होय एवा पुरुषनी आज्ञाए पुर्वोक्त नव पदार्थने रुचवे सर्दहे ते पुरुष निश्चे आज्ञावंत रुचीवंत जाणवो ॥२०॥

अर्थः-हवे सुत्ररुचि कहे छे जो० जे कोइ सु० सुत्र सिद्धातने अ० भणतो थको । सु० सुत्र भणवे करी ओ० पामे उ० वळी स० समकित अ० आचारांगादिक भणवे । वा० अथवा अंगथी बाहिर उत्तराध्ययनादिक भणवेकरी व० वळी । सो० ते पुरुष सु० सुत्र रु० रुचिनो धणी त्ति० वळी ना० जाणवो ॥ २१ ॥

मूलः-जो सुत्तमहिज्जन्तो सुएण ओगाहई उ सम्मत्तं ।
अङ्गेण बाहिरेण व सो सुत्तरुइ त्ति नायवो ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः-हवे चोथी सुत्ररुची कहे छे, जे कोइ आचारंगादिक अंग अने अंग बाहीर ते उत्तराध्ययनादिक शास्त्र भणतोथको तेमज शास्त्र भणवे करी समकित पामे ते पुरुषने सुत्ररुचीनो धणी जाणवो ॥२१॥

अर्थः-हवे बीजरुचि कहे छे । ए० एक जीवादिक पदे करी तथा एक दृष्टांते एक हेतुए करी शिषामण अ० घणा । प० पद हेतु दृष्टांतादिकने विषे पया० अत्र प्रथमां छे पण सातमी बोलावीए । जो० जे प० प्रसरे विस्तरे उ० वळी स० रुचि प्रसरे यथा दृष्टांते ॥ उ० उदकने विषे व्व० जेम ते० तेलनो बि० बिंद प्रसरे । सो० ते

वियोग ए प्रमाणे रुपीअरुपी पर्यायनुं लक्षण जाणवुं, ए द्रव्यगुण पर्यायनुं जाणपणुं ते ज्ञान कहीए.

(हवे धर्मास्तिकायादिक छ द्रव्यने विषे निश्चे ने व्यवहार केवी रीते उतारवा ते कहे छेः-१ धर्मास्तिकाय, २ अधर्मास्तिकाय, ३ लोकाकाश, ए त्रणने विषे असंख्याता प्रदेशात्मक अरुप अचेतन्यपणुं ने अन्योन्य ए निश्चयपणुं जाणवुं अने धर्मास्तिकायने विषे गमनगुण, अधर्मास्तिकायने विषे स्थिरगुण, आकाशनो निराशगुण तेनुं प्रवर्तन ते व्यवहारनय जाणवो, ४ काळने विषे एक पर्यव अरुप अचेतनपणुं जाणवुं, ५ जीवने विषे असंख्यात प्रदेशात्मक अरुपी शुद्धाशुद्ध उपयोगरुप चेतन्यपणुं ते निश्चय जाणवुं अने एकेंद्रियादिक पचेंद्रिय तथा शरीरी अवगाहनादिकने विषे प्रवर्तवो ते व्यवहारनय जाणवो, अकर्मकरणाथी सिद्धने विषे व्यवहार नथी, ६ पुद्गळास्तिकायने विषे एकादिक अनंतप्रदेश अचेतन्यपणुं ते निश्चय जाणवुं अने पांच वर्ण, बे गंध, पांच रस, आठ स्पर्श, पांच संस्थान इत्यादिकनुं प्रत्यक्ष ग्रहणरुप प्रवर्तन ते व्यवहारनय जाणवो, एवी रीते छ द्रव्यनुं निश्चय ने व्यवहारपणुं ज्ञातनी नय प्रमाणे जाणवुं, ए प्रमाणे द्रव्यभाव सामान्य विशेष वगेरे बीजा तेवीस तथा पंदर भेळवतां आडत्रीस बोल छए द्रव्य उपर उतारवा, ए प्रथम मुक्तिनुं कारण ज्ञान तेनो अधिकार संपूर्ण) ॥१३॥

अर्थः-जी० जीव असंख्यात प्रदेशी सदा सउपयोगी ते जीव १ ॥ अ० उपयोग रहित ते अजीव २ ॥ ब० वळी बं० जीवना प्रदेशने विषे शुभाशुभ पुद्गलनो बंधाववो ते बंध ३ ॥ पु० वळी पु० जीवना ... पुद्गलनो बंध ते पुन्य ४ । अने पा० अशुभ ... बंध ते पाप ५ ।

प्रवर्ते स० सर्व न० नयनि वि० विधि करी । वि० विस्तार रु० रुचिनो धणी नि० रही ना० जाणवो ॥२४॥

मूलः—दव्वाण सव्वभावा सव्वपमाणेहि जस्स उवलद्धा ।
सव्वाहि नयविहीहिं वित्थाररुइ त्ति नायव्वो ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः—हवे सातमी विस्ताररुची कहे छे, धर्मास्तिकायादिक छ द्रव्यना सर्व भाव प्रत्यक्षादीक सर्व प्रमाणे ने जाणपणे करी तथा निगमादिक सात नय (यावत पुर्वोक्त चालीस बोल) नी विधिए करी जेने सिद्धांतना भाव जाण्या प्रवर्ते तेथी समकित पामे तेने विस्ताररुचीनो धणी जाणवो ॥२४॥

अर्थः—हवे क्रियारुचि कहे छे । दं० समकितने विषे । ना० ज्ञानने विषे च० चारित्रने विषे । त० तपने विषे । वि० विनयने विषे । स० सत्य प्रतिज्ञान विषे । स० समितिने विषे गु० त्रिन गुप्तीने विषे । इत्यादिक सुद्ध पदार्थने विषे जो० जेहने कि० क्रिया करवा भा० भावथी रु० रुचि सो० ते ख० निश्चे कि० क्रिया रु० रुचिनो धणी ना० एहवुं नाम जाणवुं ॥ २५ ॥

मूलः—दंसणनाणचरित्ते तवविणए सच्चसमिइगुत्तीसु ।
जो किरियाभावरुई सो खलु किरियारुई नाम ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः—हवे आठमी क्रियारुची कहे छे, १ ज्ञान, २ दर्शन, ३ चारित्र, ४ तप, ५ विनय, ६ सत्यप्रतिज्ञा, ७ पांचसुमति, ८ त्रणगुप्ती इत्यादिक शुद्ध पदार्थने विषे अने भावथी क्रिया करतां (मर्यादा

...न शुभाशुभ पुद्गलनुं बांधवुं ते बंध करीए, ९ जीवना प्रदेशथी सर्व कर्मनां पुद्गल दूर करवां ते मोक्ष करीए, ए नव पदार्थ यथातथ्य छे ॥ १४ ॥

अर्थः-तहि० यथातथ्य तु० अवधारण भा० ए नव पदार्थना स० स्वभावे जातिस्मरणादिक ज्ञाने तथा उ० गुरुआदिकने उपदेशे करीने । भा० अंतःकरण शुद्धभावे करी स० सद्दहता थका त० ते जीवने ॥ स० समकित तं० ते वि० एम कयुं निर्धारे ॥ १५ ॥

मूलः-तहियाणं तु भावाणं सब्भावे उवएसणं ।
भावेणं सद्दहन्तस्स सम्मत्तं तं वियाहियं ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः-जातिस्मरणादिक ज्ञाने करी तथा गुरुआदिकना उपदेशे करी शुद्ध अंतःकरण भावे करीने ए पूर्वोक्त नवे पदार्थने यथातथ्यपणे श्रद्धतां थकां निर्धारे समकित कयुं छे ॥ १५ ॥

अर्थः-हवे दस प्रकारे सराग समकीत तेहनी दस रुची कहेछे ॥ सराग० चोथा गुणठाणाथी दसमा गुणठाणा सुधी सराग समकित होय नि० पहेली निसर्ग रु० रुची १ । उ० बीजी उपदेश रु० रुची २ आ० त्रीजी आज्ञा रु० रुची ३ । सु० चोथी सुत्र रु० रुची ४ ॥ बी० पांचमी बीज रु० रुची ५ । ए० वली । अ० छठी अभिगम रु० रुची ६ वि० सातमी विस्ताररुची ७ ॥ कि० क्रियारुची आठमी ८ ॥ सं० नवमी संक्षेप रु० रुची ९ । ध० धर्म रु० रुचीए १० ए दस रुचीना नाम कह्या ॥ १६ ॥

मूलः-निसग्गुवएसरुई आणरुई सुत्तबीयरुइमेव ।

सद्दहइ जिणाभिहियं सो धम्मरुइत्ति नायव्वो ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः–हवे दशमी धर्मरुची कहे छे. धर्मास्तीकायादिक छ द्रव्यना चलणादिक गुणने तथा अंग प्रविष्ट ने अंग बाहीर एवा श्रुत धर्म अने समकीतना स्वरुपने वळी सामायकादिक पांच चारित्रना स्वरुपने जेम तिर्थंकरे कह्युं छे तेम श्रद्धे तेने धर्मरुचीनो धणी जाणवो ॥ २७ ॥

हवे जीवादिक नव पदार्थने विषे निश्चय अने व्यवहारनुं स्वरुप कहे छेः–१ जीव असंख्य प्रदेशात्मक उपयोगरुप चैतन्यवंतपणुं ते जीवने विषे निश्चयपणुं जाणवुं अने ते चैतन्यवंत एकेंद्रियादिक पंचेंद्रिय पर्यंत जीव देहधारी पोतपोताने शरीर अवगाहनादिकने प्रवर्तने प्रवर्तवे ते जीवने विषे व्यवहारनय जाणवो, एक सिद्धने विषे अकर्मक होवाथी व्यवहारनयथी ए जीवनुं निश्चयने व्यवहारपणुं कह्युं.

२ अजीव ते (१ धर्मास्तीकाय, २ अधर्मास्तीकाय ए बेने विषे असंख्यात प्रदेश अने ३ अलोकाकाशने विषे अनंत प्रदेश ए त्रणेने विषे अरुपी अचेतन्यपणुं ते निश्चय जाणवुं, ४ पुदगळने विषे एकादिक अनंत प्रदेश अचेतन्यपणुं, ५ काळने विषे एक पर्यवरुप अचेतन्यपणुं ए निश्चय नय जाणवो अने धर्मास्तीकायने विषे चलणगुण, अधर्मास्तीकायने विषे स्थिरगुण, आकास्तीकायने विषे विकाशगुण, पुदगळने विषे पांच वर्ण, बे गंध, पांच रस, आठ स्पर्श, पांच संस्थान, इत्यादिकनो ग्रहणगुण, काळने विषे समयादिक पुदगळ परावर्तन वर्तना गुणनुं प्रवर्तन प्रवर्ते ते व्यवहार नय जाणवो, (उदाहरण) जेम असंख्याते लोके अनंती रात्री गइ, जाय छे ने जाशे ए प्रवर्तन ते व्यवहार नय जाणवो). ३ जीवना प्रदेशने विषे शुभ पुदगळनो बंध ते निश्चय पुन्य जाणवुं अने तेनो अनुभाग भोगववारुप प्रवर्तन ते व्यवहार पुन्यपणुं भोगववाने व्यवहार जाणे ते माटे.

नाइ । इ० एम जाण । स० ते पुरुषने नि० निसर्ग रुचिवंत उ० एम ना० जाणवो ॥ १८ ॥

मूलः-जो जिणदिठ्ठे भावे चउविहे सद्दहाइ सयमेव ।

एमेव नन्नह त्तिय सनिसग्गरुइ त्ति नायव्वो ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः-जे वीतरागे पदार्थ दीठा ते सर्व भावने द्रव्यथी क्षेत्रथी काळथी भावथी जातिस्मरणादिक ज्ञाने करी यथातथ्यज छे, अन्यथा नथी एम जाणीने श्रद्दे ते निसर्ग रुचीवंत जाणवो, ए प्रथम निसर्ग रुची कही ॥ १८ ॥

अर्थः-हवे उपदेशरुचि कहे छे ए० ए कथा उ० ते चे० पूरणे भा० नव पदार्थने । उ० गुरुआदिकना उपदेश दिये छते जो० जे प० कोइ स० सद्दहे । छ० छद्मस्थ तथा जि० केवलीए उपदेश दीधे छते त० वळी उ० उपदेश रुचिवंत जि० निश्चे ना० जाणवो ॥ १९ ॥

मूलः-एए चेव उ भावे उवइठ्ठे जो परेण सद्दहई ।

छउमत्थेण जिणेण व उवएसरुइ त्ति नायव्वो ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः-हवे बीजी उपदेशरुची कहे छे, ए पुर्वोक्त नव पदार्थने केवली तथा छद्मस्थने गुरुआदिके उपदेश दीधे थके यथातथ्य श्रद्दे ए बीजी उपदेशरुची जाणवी ॥ १९ ॥

अर्थः-हवे आज्ञारुचि कहे छे । रा० राग दो० द्वेष मो० मुर्छा । अ० मिथ्यात्वादिक ज० जेहने अ० गया हो० होय एहवो पुरुष जे आ० आज्ञाए रो० रोचवतो सद्दहतो । सो० ते पुरुष ख० निश्चे आ० आज्ञा

अर्थः–पर० जीवादिक पदार्थ समय ते परमार्थ तेहने विषे सं० परिचय अभ्यास करे गुण कीर्तन करे थीजे बोले वा० वळी । सु० शुद्ध सद्दहणा छे ते सहीत भलीपरे दीठाछे प० जीवादिक पदार्थना स्वरूपने || समय जेणे एहवा गुरुवादिक तेहनी से० सेवा करवी सेववा || वा० अथवा त्रीजे बोले प्रथम समकित पामीने पछे अवि० निश्चे । वा० विणठो जे दरसन समकित || जेहनो ते निन्हवादिक तेहनी संगती वरजवी अने कु० धुरथीज पोटि सद्दहणा छे जेहनी तेहनी संगती पण व० वर्जवी || ए त्रण यथातथ्य जेम कहे तेम करवी ? य० वळी स० समकीतनी स० सद्दहणा जाणवी || २८ ||

मूलः–परमत्थसंथवो वा सुदिट्ठपरमत्थसेवणं वा वि ।
वावन्नकुदंसणवज्जणा य सम्मत्तसद्दहणा || २८ ||

गाथा २८ भावार्थः–हवे समकितनी त्रण सर्दहणा कहे छे, १ जीवादिक पदार्थरूप परमार्थ तेना स्वरूपनुं संस्तवपणुं तथा तेने जाणवानो अभ्यास करे, २ जेणे परमार्थ जाण्या छे तेवा आचार्यादिकनी सेवा करे, ३ प्रथम समकित पामीने पछी वमी गएलो होय ते निन्हवादिक तथा प्रथमथीज जेनी खोटी श्रद्धा छे तेवा कुदर्शनीनी संगत वर्जे ए समकितनी त्रण सर्दहणा (श्रद्धा) जाणवी ||२८||

अर्थः–हवे समकितनो मोटाइपणो कहे छे न० नहि || च० चारित्र स० समकीत वि० विना || दं० समकित छे उ० अवधारणे भ० चारित्रनी भजना होय अने न होय पण || स० समकित चारित्र [illegible] [illegible] || २९ ||

बी० बीजरुचिनो धणी चि० वळी। ना० जाणवो। एक बीजे घणां बीज नीपजे तेम बीजरुची कहीए ॥२२॥

मूलः—एगेण अणेगाइं पयाणि जो पसरई उ सम्मत्तं।

उदए व्व तेल्लबिन्दू सो बीयरुइ त्ति नायव्वो ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—हवे पांचमी बीजरुची कहे छे, जेम पाणीने विषे तेलनुं बिंदु विस्तरे तथा जेम एक बीजथी घणां बीज थाय तेम एक जीवादिक पदार्थ एक द्रष्टांत एक हेतु जाणवे करी घणा पदार्थ, घणां द्रष्टांत ने घणा हेतुनुं जाणपणुं विस्तारवाथी समकित पामे ते बीजरुचीनो धणी जाणवो ॥२२॥

अर्थः—हवे अभिगमरुचि कहे छे सो० ते हो० होय अ० अभिगमरुचिनो धणी। सु० श्रुतज्ञान जे० जेणे अ० अर्थ थकी दि० दिठो होय ए० इग्यारे अं० अंगादीक कालिक। प० पयन्ना तथा उत्कालिक दि० द्रष्टीवाद ते बारमो अंग ते उतकालिक प० पूरणे ॥ २३ ॥

मूलः—सो होइ अभिगमरुई सुयनाणं जेण अत्थओ दिट्ठं।

एक्कारस अङ्गाइं पइण्णगं दिट्ठिवाओ य ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः—हवे छट्ठी अभीगमरुची कहेछे, आचारंगादिक अगीआर अंग ने बारमुं द्रष्टीवाद अंग ते अने पइन्ना-कालीक उत्कालीकादिक सर्व सिद्धांतना अर्थ जेणे जाण्या छे तेथी समकित पामे तेने अभीगमरुचीनो धणी जाणवो॥२३॥

अर्थः—हवे विस्ताररुचि कहे छे ॥ द० धर्मास्तिकायादिक छ द्रव्यना स० गुणपर्यवादिक ॥ स० सर्व प० प्रमाण ते प्रत्यक्ष प्रमाण १ ॥ अनुमान प्रमाण २। उपमा प्रमाण ३ आगम प्रमाण ४ ए ४ प्रमाणेकरी ज० जेहने। उ० जाण्या

अर्थः-पर० जीवादिक पदार्थ समय ते परमअर्थ तेहने विषे सं० परिचय अभ्यास करे गुण कितन करे बीजे बोले वा० वळी । सु० सुद्ध सद्दहणा छे ते सहीत भलीपरे दीठाछे प० जीवादिक पदार्थना स्वरुपने ॥ समय जेणे एहवा गुरुवादिक तेहनी से० सेवा करवी सेववा ॥ वा० अथवा त्रीजे बोले प्रथम समकित पामीने पछे अवि० निश्चे । वा० विणठो जे दरसन समकित ॥ जेहनो ते निन्हवादिक तेहनी संगती वरजवी अने कु० धुरथीज पोटि सद्दहणा छे जेहनी तेहनी संगती पण व० वर्जवी ॥ ए त्रण यथातथ्य जेम कहे तेम करवी ए य० वळी स० समकीतनी स० सदहणा जाणवी ॥ २८ ॥

मूलः-परमत्थसंथवो वा सुदिट्ठपरमत्थसेवणं वा वि ।
वावन्नकुदंसणवज्जणा य सम्मत्तसद्दहणा ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः-हवे समकितनी त्रण सर्दहणा कहे छे, १ जीवादिक पदार्थरुप परमार्थ तेना स्वरुपनुं संस्तवपणुं तथा तेने जाणवानो अभ्यास करे, २ जेणे परमार्थ जाण्या छे तेवा आचार्यादिकनी सेवा करे, ३ प्रथम समकित पामीने पछी वमी गएलो होय ते निन्हवादिक तथा प्रथमथीज जेनी खोटी श्रद्धाछे तेवा कुदर्शनीनी संगत वर्जे ए समकितनी त्रण सर्दहणा (श्रद्धा) जाणवी ॥२८॥

अर्थः-हवे समकितनो मोटाइपणो कहे छे न० नहि ॥ च० चारित्र स० समकीत वि० विना ॥ दं० समकित छे उ० अवधारणे भ० चारित्रनी भजना होय अने न होय पण ॥ स० समकित चारित्र अने

सं० संखेप रु० रुचिनो धणी त्ति० वली हो० होय ना० जाणवो वली फेहवो । अ० अनिपुण य० समुचय । प० ए जिनमार्ग प्रवचन परूपवाने विषे एटले सद्दहणा शुद्ध पण भण्यो थोडो वली कहे छे अ० जिन मत विना नथी अ० ग्रह्यो । से० सेष कुमतनामतने विषे आत्मा पहनो छे । संखेपरुचिनो धणी जाणवो ॥ २६ ॥

मूलः—अणभिग्गहियकुदिट्ठी संखेवरुइ त्ति होइ नायव्वो ।

अविसारओ पवयणे अणभिग्गहिओ य सेसेसु ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थ —हवे नवमी संखेपरुची कहे छे. अनाभिग्रहिक मिथ्यात्वद्रष्टी परमती निन्हव अने बुधपत्यादिक मत जेणे अंगीकार कर्यो नथी अने जीन प्रवचनमार्गने विषे अनिपुण छे, तेमज कपीलादिक मतने विषे निपुण नथी अने तेनो मत पण ग्रहण कर्यो नथी (अर्थात जैनमार्गनी श्रद्धा शुद्ध छे पण वधारे भणेलो नथी) तेने संखेपरुचीनो धणी जाणवो ॥ २६ ॥

अर्थः—हवे धर्मरुचि कहे छे जो० जे अ० धर्मास्तीकायादिक छ द्रव्यना ध० गमनादिक स्वभावने सद्दहे । सु० अंग प्रविष्ट अने अंग बाह्य जे श्रुत ध० धर्म समकितना स्वरूपने ख० भलंकारे च० वली च० सामायकादिक चारित्रना ध० धर्मना स्वरूपने । स० सद्दहे । जि० तिर्थंकरनो भ० कह्यो । सां० ते ए ८ बोलना स्वभाव धम्म ध० धर्म रु० रुचिनो धणी । ना० जाणवो ॥ २७ ॥

मूलः—जो अत्थिकायधम्मं सुयधम्मं खलु चरित्तधम्मं च ।

४ ॥ उ० गुण जिनमतीनां गुण दीपावना करी ५ ॥ थि० धर्मथी पडया ने धर्मने विषे थीर करे ६ ॥ व० साधर्मिकउपरीवत्सलकारी हितनो करणहार होय ७। प० वीतरागना वचन शुद्धपरूपवे करी प्रवचननो प्रभावक होय ८॥ अ० आठ समकितना आचार भूषण जाणवा एटले १८ गाथाए करी समकितनो अधिकार कह्यो ॥ ३१ ॥

मूलः—निस्सङ्किय–निक्कङ्किय–निव्वितिगिच्छा अमूढदिट्ठी य।
उववूह–थिरीकरणे वच्छल्ल–पभावणे अट्ठ ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थः—हवे समकितना आठ आचार कहे छे, १ जीनवचनने विषे शंकारहित होय, २ अन्यदर्शनने विषे मोक्षनी साधना हशे, एवी वांछा न करे, ३ धर्मनां फळनो संशय न राखे, ४ घणा मतमतांतर मिथ्यात्वीनो आडंबर तथा जुदी जुदी परूपणा देखीने कियो मार्ग सत्य हशे? एम मुंझाय नहि, ५ जीनधर्म पामीने दया ब्रह्मचर्यादीक गुण आराधे छे तेहना गुणग्राम करे, ६ धर्मानुष्टानने विषे सिदाता धर्मि पुरुषोने सहाय करे तथा धर्मथी डग्या होय तेहने धर्मने विषे स्थीर करे, ७ स्वधर्मिनी भक्ति करे तथा तेहना हितनो करनार होय, ८ स्वतिर्थनी उन्नति (उत्तेजन) करे तथा वीतरागनां वचन शुद्ध परूपे ए प्रमाणे बीजो दर्शन मोक्ष मार्ग कह्यो ॥ ३१ ॥

अर्थः—हवे त्रीजो अधिकारचारित्रनो कहेछे सा० सामाइक चारित्र अ० इहां प० प्रथम जाणवो। छे० छेदोपस्थापनी छ मासनी मर्यादा पुरी थइछे ते २। उ० सामाइ चारित्र समीपे ठा० थापवुं आत्मा दृढ करवो

४ जीवना प्रदेशने विषे पुर्वे अव्रतने संयोगे करी संचेलां कर्म तथा वर्तमानकाळे अव्रतने संयोगे अशुभ पुद्गळनो बंध ते निश्चय पापपणुं अने तेनुं भोगववुं ने तद्रुप व्यवहारनुं प्रवर्तन ते व्यवहार पापपणुं. ५ अव्रतने अणपचखवे विषय कषायने रसे करी जे कर्म पुद्गळनुं आववुं ते निश्चय आश्रवपणुं, अने अव्रतादिक विषयकषायनुं प्रवर्तन ते व्यवहार आश्रव जाणवो. ६ अव्रतने पचखवे करी पांच आश्रव अने आश्रवनां प्रडनाळां रुंधवे करी नवां कर्म आवे नहि ते निश्चयसंवर कहीए, अने ते संवरनुं इर्यागुप्तादिक प्रवर्तन ते व्यवहारसंवर जाणवो. ७ समकितादिक गुणनी शुभ निर्जरणाए करी जीवना प्रदेशथी कर्मपुद्गळनुं खेरववुं, सकाम निर्जरानुं करवुं ने सकाम निर्जरानुं निश्चयपणुं भरतचक्रीव्रतनी पेरे अने तेथी विपरीत मिथ्यात्व बाळ अकामादिक अकाम निर्जरानुं निश्चयपणुं, ते कर्मबंधनो हेतु जाणवो अने समकित सहित तपसंयमने विषे प्रवर्तनुं, भरतचक्रीवत, ते व्यवहार सकाम निर्जरा जाणवी, निश्चय ने व्यवहार ए बे साथेज होय तेथी विपरीत ते व्यवहार अकाम निर्जरा जाणवी. ८ जीवना प्रदेशने विषे कर्मपुद्गळनो बंध तेने बंध कहीए, समुच्च जीवआश्री शुभाशुभ अध्यवसाए करी जे शुभाशुभ बंध ते निश्चयबंध जाणवो अने समकितवंत व्रतना धणीनो शुभ अध्यवसाय ते अशुभादिक कर्मनी निर्जराए करी शेष पातळां कर्म रह्यां ते शुभ बंध पण समकितादिकनुं कर्तव्य ते बंधनो हेतु नहि अने शुभाशुभ अध्यवसायनुं प्रवर्तन तेणे करी बंधनुं व्यवहारपणुं जणाय ते लक्षण जाणवुं. ९ जीवना सर्व प्रदेशथी सर्व कर्म पुद्गळनुं मुकाववुं ते मोक्ष ने तेज सिद्धपणुं ए निश्चयमोक्ष ते सिद्ध, ते सिद्धने विषे प्रवर्तनरुप व्यवहार नथी. अकम्मस्सववहारोननिश्चइ, ए नव पदार्थनुं निश्चय व्यवहारपणुं कह्युं, ए प्रमाणे द्रव्यभाव नय निक्षेपादिक पुर्वोक्त चाळीस बोल नवे पदार्थ उपर उतारवा.

रहे त्यार पछी सेवाभक्तीना करनार चार जणा तपशा करे, ज्यारे ते तपशा करे त्यारे पुर्वे जे चार जणा तपशा करनार ते तेनी सेवाभक्ती करे अने एक वांचनाचार्य रहे, एवी रीते छ महीना सुधी तपशा पुर्ण कर्या वाद वांचनाचार्य ते तपशा करवा पेशे त्यारे आठ जणा तेनी सेवाभक्ती करे एवी रीते छ महीना सुधी वांचनाचार्य तपशा करे, ए एकंदर अढार महीना सुधीनो तप जाणवो ते त्रीजुं परिहार विशुद्ध चारित्र जाणवुं) ४ सुक्ष्म संपराय चारित्र (ते दशमे गुणठाणे सुक्ष्म लोभनो उदय तेथी चोथुं सुक्ष्म संपरायचारित्र जाणवुं ॥३२॥

अर्थः—अ० सोल कषायादिक अठावीस मोहनी कर्मनी प्रकृति सत्ता तथा उदयभाव रहित जे चारित्र ते अ० पांचमुं यथाख्यात चारित्र कहिए छ० ११ मे तथा बारमे जीव ठाणे छद्मस्थने वा० अथवा १३ मे १४ मे जीवठाणे जि० केवलीने होय ए० ए पांच चारित्र च० कर्मना समोहने रि० ठालो क० करे चा० चारित्र हो० होय एवुं आ० कह्यो तिर्थंकर देवे ॥ ३३ ॥

मूलः—अकसाय—अहक्खायं छउमत्थस्स जिणस्स वा ।
एयं चयरित्तकरं चारित्तं होइ आहियं ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः—पांचमुं यथाख्यात चारित्र ते मोहनी कर्मनी अठाविस प्रकृति सत्तामां होय पण उदयभावमां न होय ते ११ मे १२ मे गुणठाणे छद्मस्थने होय तथा तेरमे गुणठाणे [illegible]
ए पुर्वोक्त पांच चारित्र कर्मना समुहने क्षय [illegible]
अर्थः—हवे तप कहे छे [illegible]

मूलः—नत्थि चरित्तं सम्मत्तविहूणं दंसणे उ भइयव्वं ।
सम्मत्तचरित्ताइं जुगवं पुव्वं च सम्मत्तं ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः-हवे समकितनुं महत्वपणुं कहे छे, समकित विना चारित्र नहि अने ज्यां सम-
कित होय त्यां चारित्रनी भजना (अर्थात चारित्र होय अथवा न होय) समकित अने चारित्र साथे आवे
तेमां पण प्रथम समकित आवे ने पछी चारित्र आवे ॥२९॥

अर्थः-ना० नहि दं० समकित रहित पुरुषने ना० ज्ञान ना० ज्ञान वि० विना न० न हु० होय च० चारित्रना
गु० गुण ॥ अ० चारित्र रहित पुरुषने न० नहि मो० कर्मथी मुकावनुं ॥ न० न होय अ० कर्म अण मुंकाणा
पुरुषने ॥ नि० मुक्तिपद नहीं ॥ ३० ॥

मूलः—नादंसणिस्स नाणं नाणेण विणा न हुन्ति चरणगुणा ।
अगुणिस्स नत्थि मोक्खो नत्थि अमोक्खस्स निव्वाणं ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थः-समकितरहितने ज्ञान न होय, अने ज्ञान विना चारित्रना गुण न होय, अने चारि-
त्रना गुण विना कर्मथी मुकावुं न होय, अने कर्मथी मुक्त नथी थया तेने निर्वाण (सिद्ध) पद नहि. ॥३०॥

अर्थः-हवे समकितना आठ आचार कहे छे ॥ नि० जिन वचनने विषे संका रहित होय ॥ नि० जिन
मत अने पर मत ए बेहु सरिखा न वांछे न जाणे ॥ नि० धर्मना फलनो संदेह रहित होय अ० मतमतांतरना
आडंबर तथा ऋद्धि ? पदवी दि० देखी अमुढ मुझाय नहि ॥ उ० वली किनारे पण केहनो मारग परो हुस्ये एम मुढ

छेदोपस्थापन । भ० होय बी० बीजो चारित्र थयो प० परिहार वि० विशुद्धनामा चारित्र त्रीजुं कोइ तप विशेष छे जघनतो ओगणत्रीस वरस पछे आवे तेवारे पछे उत्कृष्टो पुर्व कोडि आउखा पर्यंत रहित ने जघन नव पुर्वनी त्रीजी वस्तु भण्यो होय उत्कृष्टा नव पुर्व पुरां ते पण चरमतिर्थंकरने सासने होय सु० चोथो चारित्र सुक्ष्म संपराय दशमे गुणठाणे होय सुक्ष्म रागलोभसंपराय. संजल लोभनो उदय न० ते माटे सूक्ष्म संपराय कहीए च० वली ॥ ३२ ॥

मूलः—सामाइयत्थ पढमं छेओवठ्ठावणं भवे बीयं ।
परिहारविसुद्धीयं सुहुमं तह संपरायं च ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—हवे बीजो चारित्रमार्ग कहेछे, १ सामायक चारित्र, २ छेदोप स्थापनीय चारित्र (अतिचार सहीत तथा दीक्षा लीए त्यांथी जघन्य सात दीवसे, मध्यम चार महीने ने उत्कृष्टथी छ महीने अवश्यमेव पंच महाव्रत आरोपण कराववा तेहने विषे आत्माने स्थीर करवो तथा ए मार्गने जाव जीव सुधी आराधवो ते चारित्र पेहेलाने छेल्ला तिर्थंकरने वारे होय), ३ परिहार विशुद्ध चारित्र (ते जघन्य थी ओगणत्रीस वर्ष पछीनो अने उत्कृष्टो क्रोड पुर्वना आयुष्यवालो अने जघन्य तो नवमा पुर्वनी त्रीजी आचार वस्तु भणेलो होय अने उत्कृष्टो नव पुर्व पुरां भण्यो होय तेवा नव जणा गुरुनी आज्ञा मागीने गच्छ बाहीर नीकलीने तपश्चर्या करवा जाय ते एवी रीते के चार जण तपवामां बेसे अने चार तेनी सेवाभक्ती करे अने एक वांचनाचार्य । वली कमतीमां कमती तपश्च करे तो वर्षाऋतुमां अठम अठमनां पारणां करे अने शीत (शीयालो) ऋतुमां छठ छठनां पारणां करे अने उष्णऋतुमां एकांतर उपवास करे, चार जणा छ महीना सुधी तपश्चा करी

सुत्रना अर्थ चिंतवे २२ ॥ ध० धर्मकथा कहे २३ ॥ सु० सिद्धांतनी आ० आराधना करे २४ ॥ ए० एकाग्र म० शुभ मननी सं० स्थापना करे २५ ॥ सं० सत्तर भेदे संजम २६ त० तप बार भेदे २७ ॥ वो० कर्मनुं टाळवुं २८ ॥ सु० विषय सुखनो टालवो ॥ २९ ॥ अ० अप्रतिबंधपणो ३० ॥ वि० स्त्री पसुपंडग रहित स० पाटि पाटल्यादिकनो से०सेववो ३१ ॥ वि० विशेषे विषयथी निवर्ते ३२ ॥ सं० आपणो आण्यो होय जे आहार ते अने बीजा यतिए आण्यो होय ते एकठो करीने वहेंची लेइ ते संभोग कहिये संभोगनो प० पचखाण करे ॥३३॥ उ० उपधी उपगरणनो प० पचखाण करे ३४ ॥ आ० सदोष आहार लेवानो ॥ प० पचखाण करे ३५ ॥ क० कषायना प० पचखाण करे ३६ ॥ जो० अशुभ जोगनुं प० पचखाण करे ३७ ॥ स० शरिरनी ममता सुश्रुषा छांडवे करी शरीरनुं प० पचखाण करे ३८ ॥ स० कार्य कामनो करणहार सिष्य ते सखाइ राखवाना प० पचखाण करे ३९ ॥ भ० भातपाणीनो प० पचखाण करे संथारो करे ४० ॥ स० अनादिकालनो हिंस्यादिक करवानो स्वभाव छे ते स्वभावनुं प० पचखाण करे ४१ ॥ प० मायारहित यतीनुं वेश यतीने आचारे प्रवर्ते ४२ ॥ वे० गुणवंत साधुनो वैयावच करे ४३ ॥ सं० सहित होय स० ज्ञानादिक सर्व गु० गुण ४४ ॥ वी० रागद्वेष रहितपणे प्रवर्ते ॥ ४५ ॥ ख० क्षमासहित प्रवर्ते ४६ ॥ मु० लोभरहित प्रवर्ते ४७ ॥ म० अहंकार रहितपणे प्रवर्ते ॥ ४८ ॥ अ० सरलपणे प्रवर्ते ४९ ॥ भा० शुद्ध अंतःकरण ते भावसत्य ५०॥ क० पडिलेहण प्रमुख क्रिया जेणीविध करवी कहि छे तेम करे ते करणसत्य ५१ ॥ जो० मन वचन कायाना जोग व्यापार स० सरलपणे प्रवर्ते एटले शुभ योग प्रवर्ते ५२ ॥ म० मन गु०गुप्तपेण प्रवर्ते ५३ ॥ व० वचन

छेदोपस्थापन । भ० होय वी० बीजो चारित्र थयो प० परिहार वि० विशुद्धनामा चारित्र बीजुं कोइ तप विशेष छे तयननो ओगणत्रीश वरस पछे आवे तेवारे पछे उत्कृष्टो पुर्व कोडि आउखो पर्यंत रहित ने जघन नव पुर्वनी त्रीजी वस्तु भण्यो होय उत्कृष्टा नव पुर्व पुर्ण ते पण चरमतिर्थंकरने शासने होय सु० चोथो चारित्र सुक्ष्म संपराय दसमे गुणठाणे होय सुक्ष्म सतलोभसंपराय, संजल लोभनो उदय त० ते माटे सूक्ष्म संपराय कहीए च० वळी ॥ ३२ ॥

मूलः—सामाइयत्थ पढमं छेओवट्ठावणं भवे बीयं ।
परिहारविसुद्धीयं सुहुमं तह संपरायं च ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—हवे बीजो चारित्रमार्ग कहेछे, १ सामायक चारित्र, २ छेदोप स्थापनीय चारित्र (अतिचार सहीत तथा दीक्षा लीए त्यांथी जघन्य सात दीवसे, मध्यम चार महीने ने उत्कृष्टथी छ महीने अवश्यमेव पंच महाव्रत आरोपण कराववां तेहने विषे आत्माने स्थीर करवो तथा ए मार्गने जाव जीव सुधी आराधवो ते चारित्र पेहेलाने छेल्ला तिर्थंकरने वारे होय), ३ परिहार विशुद्ध चारित्र (ते जघन्य थी ओगणत्रीस वर्ष पछीनो अने उत्कृष्टो क्रोड पुर्वना आयुष्यवाळा अने जघन्य तो नवमा पुर्वनी त्रीजी आचार वस्तु भणेलो होय अने उत्कृष्टो नव पुर्व पुर्ण भण्यो होय तेवा नव जणा गुरुनी आज्ञा मागीने गच्छ बाहीर नीकळीने तपश्चर्या करवा जाय ते एवी रीते के चार जण तपस्यामां बेसे अने चार तेनी सेवाभक्ती करे अने एक वांचनाचार्य । वळी कर्मनीमां कर्मनी तपस्या करे तो वर्षाऋतुमां अट्ठम अट्ठमनां पारणां करे अने शीत (शीयाळो) ऋतुमां छठ छठनां पारणां करे अने उष्णऋतुमां एकांतर उपवास करे, चार जणा छ महीना सुधी तपस्या करी

कालपडिलेहणया १५. पायच्छित्तकरणे १६, खमावणे १७, सज्झाए १८, वायणया १९, पडिपुच्छणया २०, पडियट्टणया २१, अणुप्पेहा २२, धम्मकहा २३, सुत्तस्स आराहणया २४, एगग्गमणसंनिवेसणया २५, संजमे २६, तवे २७, वोदाणे २८, सुहसाए २९, अप्पडिबद्धया ३०. विवित्तसयणासणसेवणया ३१, विणियट्टणया ३२, संभोगपच्चक्खाणे ३३. उवहिपच्चक्खाणे ३४, आहारपच्चक्खाणे ३५, कसायपच्चक्खाणे ३६, जोगपच्चक्खाणे ३७, सरीरपच्चक्खाणे ३८, सहायपच्चक्खाणे ३९., भत्तपच्चक्खाणे ४०, सब्भावपच्चक्खाणे ४१, पडिरूवणया ४२, वेयावच्चे ४३, सव्वगुणसंपुण्णया ४४, वीयरागया ४५, खन्ती ४६, मुत्ती ४७, मद्दवे ४८. अज्जवे ४९., भावसच्चे ५०, करणसच्चे ५१, जोगसच्चे ५२, मणगुत्तया ५३. वयगुत्तया ५४. कायगुत्तया ५५, मणसमाधारणया ५६, वयसमाधारणया ५७. कायसमाधारणया ५८, नाणसंपन्नया ५९, दंसणसंपन्नया ६०, चरित्तसंपन्नया ६१., सोइन्दियनिग्गहे ६२, चक्खिन्दियनिग्गहे ६३, घाणिन्दियनिग्गहे ६४, जिब्भिन्दियनिग्गहे ६५. फासिन्दियनिग्गहे ६६, कोहविजए ६७, माणविजए ६८, मायाविजए [illegible] ७१., मेज्जेसी ७२. अकम्मया ७३. ॥

महावीर देव का० कास्यपं गोत्रीए ॥ स्वयमेवं ए अध्ययन प० कह्युं ॥ ज० जे अध्ययनने स० साचे मने रा० सद्दहीने ॥ प० प्रतित आणीने रो० रोचवीने रो० ए अध्ययननेविषे जेम अनुष्ठानने करवा कह्या छे तेम अनुक्रमे अनुष्ठान करवानी अभिलाषा करीने फा० ते अनुष्ठान कायाए करी फरसीने सेवीने पा० पाळीने ती० ते अनुष्ठान पार पोहचाडीने ॥ कि० ते अनुष्ठानना गुण कहिने ॥ सो० अतिचार रहित शुद्ध अनुष्ठान करीने ॥ आ० ते अनुष्ठान आराधीने ॥ आ० ते अनुष्ठान गुरु आज्ञाए अ० पाळीने ब० घणा जी० जीव ॥ सि० सर्व अर्थनी सिद्धि थावे करी सिझे ॥ बु० लोकालोकना स्वरुपनो जाण होय मु० कर्मथी मुकाय ॥ प०कर्मरुपीया दावानळने उपसमाववे करी सीतळीभूत होय ॥ स०सरिरी मानसी सर्व दु०दुखनो अं०अंत क०करे ॥ त० ते सम्यक्त्व पराक्रम अध्ययननो णं० वळी ॥ अ० ए आगळ कहेशे ते अ० अर्थ ॥ ए० एणे प्रकारे आ० कहिए ॥ तं० ७३ बोल जेमछे तेम ज०कहेछे ॥ सं०वैराग्य मोक्ष पहोचवानो अभिलाख १ ॥ नि०विषय उपर अभिलाष रहित २ ॥ ध० धर्म करवाने स० श्रद्धा ३ गु० गुरु सा० साधर्मिकनी सु० भगति करवी ते ४ आ०पापनो आलाववुं ५ निं० आपणा आतमाना दोष आत्मा संघाते पापनी निंदा करे ६ ॥ ग० पापनी निंदा गुरु समीपे करे ७ ॥ सा० सामायक सावद्य पाप निवरती ८ ॥ च० चोवीस तिर्थंकरनी स्तुति करे ९ ॥ व० गुरुने वंदना करे १० ॥ प० पापथी निवर्तवो ते पडिकमणो ११ ॥ का० काउसग करे १२ ॥ प० पचखाण करे १३ ॥ थ० संध्याना पडिकमणुं करता पचखाण करीने पछे नमोथुणं करे ते स्तुति मंगळ १४ ॥ का० स्वाध्यायनो काळ प्रतिलेखे १५ ॥ पा० प्रायश्चितनो लेवो १६ ॥ ख० खमाववुं ॥ १७ ॥ स० स्वाध्यायनो करवो १८ ॥ वा० सिद्धांतनी वांचणी देइ ॥ १९ ॥ प० गुरुआदिकोना प्रश्न अर्थ पुछे २० ॥ प० वारंवार फेरिने सिद्धांत गुणे २१ ॥ अ०

कालपडिलेहणया १५, पायच्छित्तकरणे १६, खमावयणे १७, सज्झाए १८, वायणया १९, पडिपुच्छणया २०, पडियट्टणया २१, अणुप्पेहा २२, धम्मकहा २३, सुत्तस्स आराहणया २४, एगग्गमणसंनिवेसणया २५, संजमे २६, तवे २७, वोदाणे २८, सुहसाए २९, अप्पडिबद्धया ३०, विवित्तसयणासणसेवणया ३१, विणियट्टणया ३२, संभोगपच्चक्खाणे ३३, उवहिपच्चक्खाणे ३४, आहारपच्चक्खाणे ३५, कसायपच्चक्खाणे ३६, जोगपच्चक्खाणे ३७, सरीरपच्चक्खाणे ३८, सहायपच्चक्खाणे ३९, भत्तपच्चक्खाणे ४०, सब्भावपच्चक्खाणे ४१, पडिरूवणया ४२, वेयावच्चे ४३, सव्वगुणसंपुण्णया ४४, वीयरागया ४५, खन्ती ४६, मुत्ती ४७, मद्दवे ४८, अज्जवे ४९, भावसच्चे ५०, करणसच्चे ५१, जोगसच्चे ५२, मणगुत्तया ५३, वयगुत्तया ५४, कायगुत्तया ५५, मणसमाधारणया ५६, वयसमाधारणया ५७, कायसमाधारणया ५८, नाणसंपन्नया ५९, दंसणसंपन्नया ६०, चरित्तसंपन्नया ६१, सोइन्दियनिग्गहे ६२, चक्खिन्दियनिग्गहे ६३, घाणिन्दियनिग्गहे ६४, जिब्भिन्दियनिग्गहे ६५, फासिन्दियनिग्गहे ६६, कोहविजए ६७, माणविजए ६८, मायाविजए ६९, लोहविजए ७०, पेज्जदोसमिच्छादंसणविजए ७१, सेलेसी ७२, अकम्मया ७३,

महावीर देव श्रा० श्रम[illegible] [illegible] ॥ म्हयमम ए अध्ययन प० कयुं ॥ ज० जे भगवानें ग० गाने मने
स० गरहीने ॥ प० प्रतित आणीने रो० रोचवीने गे० ए अध्ययनतोरीते तेम अनुष्ठानने करवा रुचा ले
तेम अनुक्रमे अनुष्ठान करवानी अभिलाषा करीने फा० ते अनुष्ठान [illegible] करी फरसीने सेवीने पा० पाली
ने ती० ते अनुष्ठान पार पोहचाडीने ॥ कि० ते अनुष्ठानना गुण कहीने ॥ सो० अतिचार रहित शुद्ध अनुष्ठान
करीने ॥ आ० ते अनुष्ठान आराधीने ॥ आ० ते अनुष्ठान गुरु आज्ञाए अ० पालीने ब० घणा जी० जीव ॥
सि० सर्व अर्थनी सिद्धि पावे करी सिद्ध ॥ बु० लोकालोकना स्वरूपनो जाण होय मु० कर्मथी मुकाय ॥
प० कर्मरूपीया दावानलने उपसमावे करी सीतलीभूत होय ॥ स० सारीरिक मानसी सर्व दु० दुखनो अं० अंत क० करे ॥
त० ते सम्यक्त पराक्रम अध्ययननो अं० वली ॥ अ० ए आगल कहीने ते अ० अर्थ ॥ ए० एणे प्रकारे आ० कहीए ॥
तं० ७३ बोल जेमछे तेम ज० कहेछे ॥ सं० वैराग्य मोक्ष पहोचवानो अभिलाष १ ॥ नि० विषय उपर अभिलाष रहित
२ ॥ ध० धर्म करवाने स० श्रद्धा ३ गु० गुरु सा० साधर्मिकनी सु० भगति करवी ते ४ आ० पापनी [illegible] ५ नि०
आपणा आत्माना दोष आत्मा संभारे पापनी निंदा करे ६ ॥ ग० पापनी निंदा गुरु समीपे करे ७ ॥ सा० सामायक
सावद्य पाप निवरती ८ ॥ च० चोवीस तिर्थंकरनी स्तुति करे ९ ॥ व० गुरुने वंदना करे १० ॥ [illegible]
निवर्तवो ते पडिकमणो ११ ॥ का० काउसग करे १२ ॥ प० पचखाण करे १३ ॥ थ० [illegible] पडिक-
मणुं करता पचखाण करीने पछे नमोथुणं करे ते स्तुति मंगल १४ ॥ का० स्वाध्यायनो काल प्रतिलेखे १५ ॥
पा० प्रायश्चितनो लेवो १६ ॥ ख० खमावयुं ॥ १७ ॥ स० स्वाध्यायनो करवो १८ ॥ वा० सिद्धांतनी
वांचणी देइ ॥ १९ ॥ प० सुत्रादिकोना प्रश्न अर्थ पुछे २० ॥ प० वारंवार फेरीने सिद्धांत गुणे २१ ॥ अ०

गुणे (फेरवे), २२ सुत्रना अर्थ चिंतवे, २३ धर्मकथा कहे, २४ सिद्धांतनी आराधना करे, २५ एकाग्र शुभ मननी स्थापना करे, २६–१७ भेदे संजम पाळे, २७–१२ भेदे तपश्या करे, २८ कर्मनुं टाळवुं करे, २९ विषयसुख टाळवुं करे, ३० अप्रतिबंधपणुं करे, ३१ स्त्री पशु पंडग (नपुसक) रहीत स्थानक भोगवे, ३२ विशेषे विषय थकी निवर्ते, ३३ पोतानो तथा बीजा साधुनो लावेलो ए बंन्ने वस्त्र आहारादीक भेगो करी वेंचा लीये, ते संभोग कहीए, तेहनुं पचखाण करे, ३४ ऊपगरणनां पचखाण करे, ३५ सदोष आहार लेवानां पचखाण करे, ३६ कषायना पचखाण करे, ३७ अशुभ योगना पचखाण करे, ३८ शरिर सुश्रुषा (शोभा) करवारुप शरिरनां पचखाण करे, ३९ कामनो करनार शिष्य ते सखाइयो राखवाना पचखाण करे, ४० आहार पाणीना पचखाण करे, (एटले अणसण करे,) ४१ अनादी कालनो हिंसा करवानो स्वभाव छे, ते स्वभावनां पचखाण करे, ४२ कपटाइ रहीत यतीनो वेश ने यतीने आचारे प्रवर्ते, ४३ गुणवंत साधुनी वैयावच्च करे, ४४ ज्ञानादीक सर्व गुण सहीत होय, ४५ राग द्वेष रहीतपणे प्रवर्ते, ४६ क्षमा सहीत प्रवर्ते, ४७ लोभ रहीत प्रवर्ते, ४८ अहंकार रहीतपणे प्रवर्ते, ४९ शरळ (कपटाइ रहीत) पणे प्रवर्ते, ५० शुद्ध अंतःकरण ते भाव सत्यपणे प्रवर्ते, ५१ जे जे विधीए पडिलेहणा प्रमुख क्रिया करवानी कही छे, तेमज करे ते करण सत्यपणे प्रवर्ते, ५२ मन वचन कायाना जोग व्यापार सत्यपणे प्रवर्तावे, (एटले शुभ जोगे प्रवर्ते,) ५३ पाप थकी मनने निवारीने मन गुप्तीपणे प्रवर्तावे, ५४ वचनने पाप थकी निवारीने वचन गुप्ती प्रमाणे प्रवर्तावे, ५५ कायाने पाप थकी निवारीने काया गुप्ती प्रमाणे प्रवर्तावे, ५६ मनने सत्य भावे स्थापवापणे प्रवर्तावे,

वचन स० साचे भावे स्वाध्यायादिकनोविषे थापवापणे प्रवर्तावे ॥ ५७ ॥ का० कायाने साचे भावे स० थापवानेविषे प्रवर्तावे ॥ ५८ ॥ ना० श्रुत ज्ञानादिक ज्ञानेकरी ॥ ५९ ॥ दं० सम्यक्त सं० सहितपणे करी ६०॥ च० चारित्र सं० सहितपणे ६१ ॥ सो० श्रोतेंद्रियनो नि० निग्रह ६२ ॥ च० चक्षु इंद्रियनो नि० निग्रह ६३ ॥ घा० नासिका इंद्रियनुं नि० निग्रह करो ६४ ॥ जि० जिव्हा इंद्रिय नि० निग्रह करे ॥ ६५ ॥ फा० फरस इंद्रियनुं नि० निग्रह करे ६६ ॥ को० क्रोधने जि० जीपे ६७ ॥ मा० माननें जि० जीपे ६८॥ मा० मायाने जि० जीपे ॥ ६९ ॥ लो० लोभने जि० जीपे ॥ ७० ॥ पे० राग दो० द्वेष मि० मिथ्यादर्शन ॥ जि० ए तिनने जीपे ॥ ७१ ॥ से० मन वचन कायाना जोग रुंधीने शैलेशी पडिवजे ॥ ७२ ॥ अ० कर्म रहित थइने मोक्षे पहोंचे ॥७३॥

मूलः—सुयं मे आउसं तेण भगवया एवमक्खायं। इह खलु सम्मत्तपरक्कमे नाम अज्झयणे समणेण भगवया महावीरेणं कासवेणं पवेइयं; जं सम्मं सद्दहित्ता पत्तइत्ता रोयइत्ता फासित्ता पालइत्ता तीरित्ता कित्तइत्ता सोहइत्ता आराहित्ता आणाए अणुपालइत्ता बहवे जीवा सिज्झन्ति बुज्झन्ति मुच्चन्ति परिनिव्वायन्ति सव्वदुक्खाणमन्तं करेन्ति। तस्स णं अयमट्ठे एवमाहिज्जइ, तं जहा, संवेगे १, निव्वेए २, धम्मसद्धा ३, गुरुसाहम्मियसुस्सूसणया ४, आलोयणया ५, निन्दणया ६, गरहणया ७, सामाइए ८, चउव्वीसत्थए ९, वन्दणे १० पडिक्कमणे ११, काउस्सग्गे १२, पच्चक्खाणे १३, थयथुईमङ्गले १४,

त्रीजे भ० भवे पु० पण || न० नही अ० अतिक्रमे त्रीजे भवे मोक्ष पहोंचे निश्चे ते उपसमवालो || १ ||

मूलः—संवेगेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ! संवेगेणं अणुत्तरं धम्मसद्धं जणयइ, अणुत्तराए धम्मसद्धाए संवेगं हव्वमागच्छइ, अणन्ताणुबन्धिकोहमाणमायालोभे खवेइ, कम्मं न बन्धइ, तप्पच्चइयं च णं मिच्छत्तविसोहिं काऊण दंसणाराहए भवइ, दंसणविसुद्धाए णं अत्थेगई तेणेव भवग्गहणेणं सिज्झई, सोहीए य णं विसुद्धाए तच्चं पुणो भवग्गहणं नाइक्कमइ. ||१||

भावार्थ गद्यः—१ हवे ७३ बोलनो विस्तार कहे छे, १ शिष्य पुछतो हवो के हे पुज्य ? वैराग्य ते मोक्ष पामवानी अभिलाप करतो थको जीव शुं गुण उपार्जे. !!! हवे गुरु कहेता हवा के हे शिष्य ? वैराग्य ते मोक्ष पोहोंचवानी अभिलाषाए करी उत्तम धर्म करवानी श्रद्धा निपजावे अने उत्तम धर्मनी श्रद्धाए करीने शीघ्र वैराग्य आवे अने शीघ्र वैराग्य आववाथी अनंतानुबंधी (जीवंत पर्यंत रहे एवा) क्रोध, मान, माया (कपटाइ), लोभ तेहनो क्षयोपशमभाव करे अने चोथे गुणठाणे उदय आवेल होय, ते क्षय करे अने आठमे गुणठाणे उपसमावे अथवा क्षय करे तेथी अशुभ प्रकृतिरुप नवां कर्म न बांधे अने ते कर्मना क्षय निमीते मिथ्यात्वनो क्षय करीने क्षायक सम्यकत्वनो आराधिक होय, पछी समकितनी शुद्धिए तथा अत्यंत समकित निर्मळपणे करीने क्षायकवाळो अकेक भव्य जीवतो तेहज भवे मोक्ष जाय तेवा छे, अत्यंत निर्मळ समकितनी शुद्धिए करी कदाचित तेहज भवे मोक्ष न पोहोंचे तो उपशम समकितवाळो त्रीजो भव अतिक्रमे (ओळंघे)

भावार्थ गद्यः-सुधर्मास्वामी जंबुस्वामी मत्ये आमंत्र० जंबु ? श्रमण भगवंत महावीरदेवे कहेलुं ते आगळ कहीशुं ते प्रमाणे में सांभळ्युं छे, ... आयुष्यवंत, चीरंजीवी भगवंत महावीरदेवे पोतेज आ जिनशासननेविषे सम्यकत्व पराक्रमनामे अध्ययन कर्युं. जे अध्ययन काश्यप गोत्री श्रमण श्रद्धिने, प्रतीत आणीने रुचवीने (ए अध्ययनने विषे जेम अनुष्टान करवां कह्यां छे, तेम अनुष्टान करवानी अभिलाषाए करीने) ते अनुष्टान (क्रिया) कायाए सेवीने, पाळीने, ते अनुष्टान पार पोहोंचाडीने, ते अनुष्टानना गुण कहीने, अतिचार रहित शुद्ध अनुष्टान करीने, ते अनुष्टान आराधीने, ते अनुष्टान गुरुनी आज्ञाए पाळीने, घणा जीव सर्व अर्थनी सिद्धि थावे करीने सिद्धे, लोकालोकना स्वरुपना जाण होय, कर्मथी मुकाय, कर्मरुपी दावानळने ओलवीने शीतळीभुत थाय, शारिरीने मानसी सर्व दुःखनो अंत करे, ते सम्यकत्व पराक्रमना आगळ कहेशे तेवा ७३ बोल जेम अनुक्रमे कहेल छे तेम कहे छे.

भावार्थ गद्यः-१ वैराग्य ने मोक्ष पोहोंचवानी अभिलाषा, २ विषय उपर अभिलाष रहितपणुं, ३ धर्म करवानी श्रद्धा, ४ गुरु स्वधर्मिनी सेवा भक्ति करवी, ५ पापनुं आलोववुं (कहेवुं), ६ आपणा आत्माना दोषनी आपणा आत्मा संघातेज निंदा करवी, ७ गुरु समीपे पापनी निंदा करे, ८ सामायक ते सावद्य पापनी विरती (नियम) करे, ९ २४ तिर्थंकरनी स्तुती करे, १० गुरुने वंदणा करे, ११ पापथकी निवर्तवुं ते पडीकमणुं करे, १२ काउसग करे, १३ पच्चखाण करे, १४ संध्यावेळाए पडिकमणुं करीने पछी नमोथुणं कहे, ते स्तुति मंगळ करे, १५ स्वाध्यायनो काळ नतिलेखे, १६ प्रायश्चितनुं लेवुं, १७ खमाववुं, १८ स्वाध्यायनुं करवुं, १९ सिद्धांतनी वांचणी दिए, २० सुत्रार्थादिकनां प्रश्न पुछे, २१ वारंवार ...

अर्थः—ध० धर्म करवानी स० श्रद्धाए णं० करी भ० हे पुज्य जी० जीव किं० किस्यु ज० उपराजे ध० धर्म करवानी स० श्रद्धाए णं० करी सा० सातावेदनी थकी उपना सो० सुख तेहने विषे र० राग करतो थको वि० वैराग्य पामे ॥ आ० गृहस्थपणो च० णं० वली च० छांडे ॥ अ० यति णं० छतो जी० जीव ॥ सा० शारिरि मा० मानसि दु० दुख ॥ छे० छेदन खडगादिक भे० भेदन भालेकरी ॥ सं० इष्टनो विजोग अनिष्टनो संजोग ॥ वो० छेद क० करी तेणे दुषने छेदवे करी ॥ अ० सर्व पीडारहित च० वली सु० सुखने नि० पामे ॥ ३ ॥

मूलः—३ धम्मसद्धाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? धम्मसद्धाए णं सायासोक्खेसु रज्जमाणे विरज्जइ. आगारधम्मं च णं चयइ, अणगारिए णं जीवे सारीरमाणमाणं दुक्खाणं छेयणभेयणसंजोगाईणं वोच्छेयं करेइ अव्वाबाहं च सुहं निव्वत्तेइ. ॥ ३ ॥

भावार्थ ३ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो के हे पुज्य ? धर्म करवानी श्रद्धाए करीने जीव शुं फळ उपार्जे ? हवे गुरु उत्तर कहता हवा के हे शिष्य ? धर्म करवानी श्रद्धाए करी, शाता वेदनी थकी जे उपनां सुख तेहने विषे राग करतो थको तेथी वैराग्य पामे अने ते सुखथी वैराग्य पामवाथी ग्रहस्थपणुं छांडी यति थाय अने यति थयाथी शारीरिक मानसी एवां बे प्रकारना छेदन (खडगादीके) भेदन (भालादीके) दुःख अने अनिष्टनो संयोग ने इष्टनो वियोग, एवां पुर्वनां दुःखनुं छेदन करे अने नवां न बांधे, पछी ते दुःख छेदवाथी सर्व पीडा रहीत मुक्तिना सुख पामे ॥३॥

करने विषे स्थापवापणे प्रवर्तावे, ५९ श्रुत ज्ञानादीक ज्ञाने करी सहीत होय, ६० सम्यकत्वे करी सहीत होय, ६१ चारित्र सहित होय, ६२ श्रोतेंद्रि (कान) निग्रह करे, ६३ चक्षुइंद्रिनो (आंखनो) निग्रह करे, ६४ घ्राणेंद्री (नासिका) नो निग्रह करे, ६५ रसेंद्री (जीभ) नो निग्रह करे, ६६ स्पर्शइंद्रीनो निग्रह करे, ६७ क्रोधने जीतवे करी, ६८ मानने जीतवे करी, ६९ कपटाइने जीतवे करी, ७० लोभने जीतवे करी, ७१ रागद्वेष अने मिथ्यात्व ए त्रणने जीतवे करी, ७२ मन वचन कायाना योगने रुंधीने शैलेशी अवस्था धारण करवे करी, ७३ कर्म रहित थइने मोक्ष पोहोंचवे करीने ए समकित पराक्रमना ७३ बोल नाम रूप संक्षेपे कह्या.

अर्थः—सं० वैराग्य मोक्षे पहोंचवानो अभिलाख तेणे करी भं० हे पुज जी० जीव किं० किस्यो गुण ज० उपराजे ॥ एम शिष्ये पुछे छते हवे गुरु कहे छे ॥ सं० वैराग मोक्ष पहोंचवानी अभिलाषाए करी अ० प्रधान ध० धर्मनी स० श्रद्धा ज० उपराजे ॥ अ० प्रधान ध० धर्मनी स० श्रद्धाए करीने ॥ सं० वैराग्य ह० शिघ्र आ० आवे छते ॥ अ० अनंतानुबंधीया ॥ को० क्रोध मा० मान मा० माया लो० लोभ ख० टाली ॥ खओपशमभावेपणे उदय आव्यो ते ग्यारमी चोथे जीव ठाणे तथा आठमे उपशमावे ॥ अथवा खवेइ० क्षय करे अशुभ प्रकृतिरूप नवा क० कर्म न० न बं० बांधे ॥ त० ते कर्मना क्षय निमित्त च० णं० वळी मि० मिथ्यात्वनुं वि० छेद का० करीने ॥ दं० क्षायक समकीतनुं आ० आराधक भ० होय ॥ दं० एटले सात आठ भव उलंघे नहि ॥ ए समुं जाणवुं ॥ आगळी उत्कृष्टि अने मध्यम आराधनाना फळ कहेछे ॥ दं० दर्शननी वि० विशुद्धेकरी वि० अत्यंत निर्मळाए करी च० वळी ॥ अ० छे एक कोइएक भव्य जीव ॥ तं० तेणेज भ० भवे सि० मोक्ष जाय क्षायक वाळो ॥ सो० दर्शननी शुद्धिए करी च० णं० वळी ॥ वि० अत्यंत निर्मळाए करी कदाच तेणे भवे मोक्ष न पहोंचे ॥ त०

सेवा भक्ती करवे करी, विनय भक्ति अंगीकार करे, विनय भक्ति अंगीकार करवाथी ते जीव अति सम्यक-त्यादीकना लाभनो विनाश करनार, एवी असातना न करे, असातना न करवाथी नारकीनी, तिर्यंचनी, मनुष्य (चंडाळादीक) नी, देवता (किल्वीपीयादीक) नी दुरगती निरंतर रुंधे अने गुरुनी किर्ती गुरुना गुणनुं दीपाववुं, गुरुनी भक्तिने गुरुनुं वहु मानपणुं करवाना गुण उपराजे, गुरुनी किर्तीए करी, गुरुना गुण दीपाववे करी गुरुनी भक्तीये करी, गुरुना गुणनुं वहु मानपणुं करवाथी ते जीव मनुष्यने देवतानी निरंतर सदूगती बांधे. अने मोक्ष सदूगतिनो मार्ग जे ज्ञान दर्शनादीक तेहने शुद्ध करे, मोक्ष सदूगतिनो मार्ग ज्ञान दर्शनादीक शुद्ध करवाथी प्रसस्त (वखाणवा लायक) विनय मुळ एवां श्रुत ज्ञानादीकनां सर्व कार्य निपजावे, पछी श्रुत ज्ञानादीक सर्व कार्य विनयवंत करे ते वीजा पण घणा जीवने विनयने विषे स्थापे. ॥ ४ ॥

अर्थः-आ० आलोयवणं० करी । भं० हे पुज्य जी० जीव किं० किसु ज० उपराजे हवे गुरु कहेछे । आ० आलोयवे णं० करी मा० माया अने नि० नियाणो मि० मिथ्या द० दर्शन स० शल्यनीपरे ते केहवी छे ते कहेछे मो० मोक्ष म० मार्गनी वि० विघ्नना करणहार । अ० अनंत स० संसार व० वधारणहारने । उ० उधरवा क० करे उधरवा लेइ उ० सरलपणो च० पुरणे ज० उपराजे ॥ उ० सरलपणो । प० पडिवज्यों छे य० ण० जेणे जी० जीव । अ० माया रहित इ० स्त्री वे० वेदने न० नपुंसक वे० वेद च० पुरणे न० न वं० बांधे पु० पुर्वे व० स्रीवेदना नपुंसकवेदना कर्म बांध्या होय च० णं० ते नि० निर्जरे ॥ ५ ॥

मूलः—५ आलोयणाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? आलोयणाए णं माया-

... स्थापनापणे प्रवर्तावे, ५९ श्रुत ज्ञानादीक ज्ञाने करी सहीत होय
६१ चारित्र सहित होय, ६२ श्रोतेंद्रि (कान) निग्रह करे, ६३ चक्षुइंद्रिनो (आंखनो) निग्रह करे, ६४ घ्राणेंद्री (नासिका) नो निग्रह करे, ६५ रसेंद्री (जीभ) नो निग्रह करे, ६६ स्पर्शेंद्रीनो निग्रह करे, ६७ क्रोधने जीतवे करी, ६८ मानने जीतवे करी, ६९ कपटाइने जीतवे करी, ७० लोभने जीतवे करी, ७१ रागद्वेष अने मिथ्यात्व ए त्रणने जीतवे करी, ७२ मन वचन कायाना योगने रुंधीने शैलेशी अवस्था धारण करवे करी, ७३ कर्म रहित थइने मोक्ष पोहोंचवे करीने ए समकित पराक्रमना ७३ बोल नाम रुप संक्षेपे कह्या.

अर्थः—सं० वैराग्य मोक्ष पहोंचवानो अभिलाख तेणे करी भं० हे पुज जी० जीव किं० किस्यो गुण ज० उपजावे ॥ एम शिष्ये पुछे हुते हवे गुरु कहे छे ॥ सं० वैराग मोक्ष पहोंचवानी अभिलाषाए करी अ० प्रधान ध० धर्मनी स० श्रद्धा ज० उपराजे ॥ अ० प्रधान ध० धर्मनी स० श्रद्धाए करीने ॥ सं० वैराग्य ह० शिघ्र आ० आवे ॥ अ० अनंतानुबंधीया ॥ को० क्रोध मा० मान मा० माया लो० लोभ ख० टाली ॥ ख्रओप... समकीतने उदय आव्यो ते खपावी चोथे जीव ठाणे तथा आठमे उपसमावे ॥ अथवा खवेइ० क्षय करे अशुभ प्रकृतिरुप नवा क० कर्म न० न ब० बांधे ॥ त० ते कर्मना क्षय निमित्त च० पं० वळी मि० मिथ्यात्वनुं वि० ... करीने ॥ दं० क्षायक समकीतनुं आ० आराधक भ० होय ॥ दं० एटले सात आठ भव उल्लंघे नहि ॥ ... गुण जाणवुं ॥ मागली उत्कृष्टि अने मध्यम आराधनाना फल कहेछे ॥ दं० दर्शननी वि० विशुद्धेकरी वि० ... निर्मलाए करी पं० वळी ॥ अ० छे एक कोइएक भव्य जीव ॥ ते० तेणेज भ० भवे सि० मोक्ष जाय क्षायक ॥ सो० दर्शननी शुद्धिए करी प०णं०वळी ॥ वि० अत्यंत निर्मलाए करी कदाच तेणे भवे मोक्ष ...

मूलः—६ निन्दणयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? निन्दणयाए णं पच्छाणुतावं जणयइ, पच्छाणुतावेणं विरज्जमाणे करणगुणसेढिं पडिवज्जइ. करणगुणसेढीपडिवन्ने य णं अणगारे मोहणिज्जं कम्मं उग्घाएइ ॥ ६ ॥

भावार्थः ६ गद्यः—शिष्य पुछतो हतो के हे गुरु! पोताना आत्माना दोष संबंधि पापनी निंदा करवे करी जीव शुं फळ उपराजे ? ते वारे गुरु कहेता हवा के हे शिष्य ? पापनी निंदाए करी अरेरे ? में ए भुंडं कृत्य कर्युं एहवो पश्चाताप थाय अने पश्चाताप करवे करी वैराग्य पामे अने वैराग्य पामवाथी पुर्वे जे करणी नथी करी, ते अपुर्व करणी गुणनी (कर्म क्षय रुपणी) क्षपक श्रेणी अंगीकार करे अने अपुर्व करणे गुणनी श्रेणी (क्षयक श्रेणी) अंगीकार करी छे जेणे ते अणगार (साधु) दर्शन मोहनिकर्मादीक आठ कर्मने क्षयकरे ॥६॥

अर्थः—ग०पापनी निंदा गुरुनी समीपे णं०करवे भं०हे पुज्य जी०जीव किं० किस्यो ज०उपराजे । हवे गुरु कहे छे ॥ ग० आपणा आत्मानो दोष पापनी निंदा गुरुनी समीपे करवे करी ॥ अ० आपणा आत्माना हिलवानो स्थानक ज० उपराजे ॥ अ० सघळे हिलवानो स्थानक ग० पामे णं०हुता जी०जीव । अ०अनस-स्त जों० मन वचन कायाना जोगथी नि० निवर्ते ॥ प० प्रसस्त मन वचन कायाना जोगे य० वळी प० प्रवर्ते प० प्रसस्त मन वचन कायाना जो०जोग । प० पडिवज्यो छे तेणे य० णं० वळी ॥ अ०अणगार एटले शुभ जोग

अर्थः—नि० विषय उपर अभिलाष रहितपणे करी भ० हे भगवंत जी० जीव किं० स्युं ज० उपराजे एम शिष्ये पुछे हुते ॥ हवे गुरु कहे छे नि० विषय उपर अभिलाष रहितपणेकरी ॥ दि० देवता मा० मनुष्य ते० तिर्यंच संबंधीया का० कामभोगनेविषे ॥ नि० निर्वेदपणो विषय उपर अरुचिपणो ह० शिघ्र आ० आवे स० सर्व वि० विषयादिक शब्दादिक विषयनेविषे वि० वैराग्य पामे स० सर्व वि० विषयने विषे वि० वैराग पामतो थको आ० आरंभ अने प० परिग्रहनुं त्याग क० करे ॥ आ० आरंभ अने प० परिग्रहनुं प० त्याग क० करतो थको ॥ सं० मिथ्यात्व संसारमांहि भमवानो म० मार्ग वो० छेदे ॥ सि० मोक्षनो म० मार्ग प० पडिवज्यों भ० होय ॥ २ ॥

मूलः—२ निव्वेदेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? निव्वेदेणं दिव्वमाणुसतेरिच्छिएसु कामभोगेसु निव्वेयं हव्वमागच्छइ, सव्वविसएसु विरज्जइ, सव्वविसएसु विरज्जमाणे आरम्भपरिच्चायं करेइ, आरम्भपरिच्चायं करेमाणे संसारमग्गं वोच्छिन्दइ सिद्धिमग्गपडिवन्ने भवइ. ॥ २ ॥

भावार्थ २ मनः—शिष्य पुछतो हवो के हे पुज्य ? विषय उपर अभिलाष रहितपणे करीने जीव शु फळ उपार्जे ??? हवे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे शिष्य ? विषय उपर अभिलाष रहितपणे करीने देवता मनुष्य ने तिर्यंचना कामभोगनेविषे निराभिलाषपणुं शीघ्र आवे, एवा विषयने विषे निराभीलाषपणे करीने सर्व शब्दादिक विषयनेविषे वैराग्य पामे, सर्व विषयनेविषे वैराग्य पामतो थको आरंभ ने परिग्रहनो त्याग करे, आरंभ ने परिग्रह त्यागवे करीने संसारमांही परिभ्रमण करवानो मार्ग मिथ्यात्वादिकनो छे तेहने छेदे, ते छेदवाथी पछी मोक्ष मार्ग प्रतिपन्न होय ॥ २ ॥

पमत्थे य पडिवज्जइ,

जणयइ. अपुरेक्कारगए णं जीवे अप्पमत्थेहिंतो जोगेहिंतो नियत्तेइ.

पसत्थजोगपडिवन्ने य णं अणगारे अणन्तघाइपज्जवे खवेइ ॥ ७ ॥

गुरुनी समीपे पोताना पापनी निंदा करतो थको

भावार्थ: – प्रश्नः–शिष्य पुछतो हवो के हे गुरु ? आपणा आत्माना दोषनी निंदा गुरुनी

जीव शुं फळ उपार्जे ? ते वारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे शिष्य ? स्थानक पामे थके अप्र-

समीपे करवाथी आपणा आत्माने हीलवानुं स्थानक उपार्जे अने सघळे हीलवानुं काया ना योगे प्रवर्ते

शस्त (माठा) मन वचन कायाना योगथी निवर्ते अने प्रशस्त (सारा) मन वचन दर्शनने विनाशकारी

अने प्रशस्त मन वचन कायाना योग अंगीकार करेल छे, ते अणगार, अनन्त

(अनन्त ज्ञान दर्शन उपजतां आडखीला करनार) एहवां जे कर्म तेहना पुद्गल ॥ ७ ॥

इत्यादि हवे गुरु कहेछे।

अर्थः–सा० सामायक करवे करी भं० हे पुज्य जी० जीव किं० किस्युं ज० उपराजे॥८॥

सा० सामायक करवे करी सा० सावद्य जो० जोग ते आश्रव पणो। निरवद्य जोग ते संवर वि० विरती ज० उपराजे॥८॥

मूल.–८ सामाइएणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? सामाइएणं सावज्जजोगविरइं जणयइ ॥८॥

जीव शुं फळ उपराजे ? ते-

भावार्थः ८ प्रश्नः–शिष्य पुछता हवो के हे गुरु ? सामायक करवे करी सावद्य योगनी विरती उपराजे ॥ ८ ॥

वारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे शिष्य ? सामायक करवे करी जीव किं० शुं ज० उपराजे ॥ हवे

अर्थः–च० चउवीस तीर्थंकरने स० स्तवने करी भं० हे पुज्य जी०

जीव किं० शुं ज० उपराजे ॥ हवे गुरु उत्तर कहेछे । थ० स्तवन स्तुति मंगलेकरी । ना० ज्ञान द० दर्सन च० चारित्ररूपीओ वो० वोधिनोलाभ ज० उपराजे ॥ ना० ज्ञान दं० दर्शन च० चारित्र वो० वोधिनो ला० लाभ तेणे करी सं० सहित होय जे य० णं० वळी हे भगवान जी०जीव ॥ अ०मोक्षनी आराधना करे अथवा क० बारमे देवलोके९ ग्रैवेयक ५ अनुत्तर विमांन तेहने विषे उ०उपजवानी आ०आराधनानो आ०आराधक होय॥१४॥

मूलः—१४ थयथुइमङ्गलेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? थ° नाणदंसणचरित्तवोहिलाभं जणयइ, नाणदंसणचरित्तवोहिलाभसंपन्ने य णं जीवे अन्तकिरियं कप्पविमाणोववत्तिगं आराहणं आराहेइ ॥ १४ ॥

भावार्थ १४ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो के हे पुज्य ? नमोथुणं ते स्तुति मंगळ कहीए, ते गणवाथी जीव शुं फळ उपराजे, ते वारे गुरु उतर कहेता हवा के हे शिष्य ? स्तुति मंगळे करीने ज्ञानदर्शन चारित्ररुप बोध बीज लाभ उपराजे ? अने ज्ञानदर्शन चारित्ररुप बोध बीज लाभ तेणे करी सहीत होय ते जीव मोक्षनी आराधना करे अथवा बार देवलोक नव ग्रैवेयक ने पांच अनुतर विमानने विषे उपजाववानी आराधना आराधे ।१४।

अर्थः—का० स्वाध्यायननो काल प० । प्रतिलेषवे णं०करी भं०हे पुज्य जी०जीव किं०किस्युं ज०उपराजे । हवे गुरु उत्तर कहेछे । का० स्वाध्यायनो काल प० प्रतिलेखवे करी । ना०ज्ञानावर्णि क०कर्मने ख०पपावे ॥१५॥

मूलः—१५ कालपडिलेहणयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? का° नाणावरणिज्जं कम्मं खवेइ ।१५।

भावार्थ १५ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो के हे पुज्य ? स्वाध्यायनो काळ प्रतिलेखवे करी जीव शुं फळ

[illegible] दिए ते नाकारो न करे ते वचन म-
[illegible] अने सौभाग्यपणुं उपजावे अने जेहने आदेश (हुकम) [illegible] उपजावे ॥१०॥
[illegible] आज्ञानुं फळ निपजावे, वळी वचन बोलतां बीजा जीवने गुण उपजे तेवां वचन [illegible] जी० जीव कि० किस्युं ज०
[illegible] पातकथी निवर्तवुं तेने पडिक्कमणे करवे करी ॥ भं० हे पूज्य जी० जीव कि० किस्युं ज०
[illegible] पडिक्कमणे करवे करी ॥ व० व्रतने छि० अतिचार रुपिया छिद्र ॥ पि०
[illegible] तेम जीवने आपणा
[illegible] पुरीए तो नावमां पाणी आवे नहि ॥ तेम जीवने आपणा
[illegible] छिद्र पडगा होय ते पुरीए तो नावमां पाणी आवे नहि ॥ तेम जीवने आपणा
[illegible] अतिचार रुपियो छिद्र पडगो होय ते ढांके । पि० ढांके व्रतना अतिचार रुपिया छि० छिद्र
[illegible] जीव नि० नथी कं० कर्या छे आ० आश्रवरहित होय ॥ आश्रव: पडिक्कमणो करे ते
[illegible] शुभ योग । अ० सबत्यागरहित होय च० चारित्र जेहनो ते ॥ अ० आठ प० प्रवचन मा०
[illegible] सावधान होय तेह भणी । अ० संजोगथी अळगुं न होय सु० भलीपरे ते संयमनेविषे ते
[illegible] विचरे ॥ ११ ॥

पडिक्कमणेणं भन्ते जीवे किं जणयइ? प० वयछिद्दाणि पिहेइ. पिहियछिद्दपुण
[illegible] निरुद्धासवे असबलचरित्ते अट्ठसु पवयणमायासु उवउत्ते अपुहत्ते सुप्पणिहिए विहरइ॥११॥
[illegible] ११ अर्थ:-शिष्य पुछतो हतो के हे पुज्य? पडीक्कमणुं (पाप थकी निवर्तवुं ते) करवे करी
[illegible] के हे शिष्य? पडीक्कमणुं करवे करी व्रतनां अतिचार

अर्थः-ख० पमावत्रे णं०करीने भ०हे पुज्य जी०जीव किं०किस्यु फल ज०उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे॥ ख० पमावत्रे करी प० चित्तनुं प्रसन्न रुप भा० अभिप्राय ज० उपराजे प० चित्तनो प्रसन्नरुप भा० अभिप्राय उ० पाम्यो थको य०वळी स०सर्व पा०प्राण भू० भूत जी० जीव स० सत्वने विषे मे० हेत चिंतव्या रुप मैत्री भा०भाव उ०उपराजे। मे०मैत्रि भा०भाव उ०पाम्यो या०छतो जी०जीव कि०किस्यु ज उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे भा०भावनुं वि० विशुद्धपणो राग द्वेष रहितपणो का०करीने नि०इह लोकादि सातभय रहित भ०होय ॥१७॥

मूलः-१७ खमावणयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? ख॰ पल्हायणभावं जणयइ, पल्हायणभावमुवगए य सव्वपाणभूयजीवसत्तेसु मेत्तीभावमुप्पाएइ, मेत्तीभावमुवगए यावि जीवे भावविसोहिं काऊण निब्भए भवइ ॥ १७ ॥

भावार्थ १७ गद्यः-शिष्य पुछतो हवो के हे पुज्य ? कोइ जीव साथे वैरभाव होय तेने खमावत्रे करी जीव शुं फळ उपराजे ? ते वारे गुरु कहेता हवा के हे शिष्य ? खमावत्रे करी चित्तनुं प्रशांत भावपणुं पामे अने चित्तनुं प्रशांतपणुं पाम्यो थको सर्व प्राणीभूत जीव सत्वने विषे हित चिंतव्या रुप भाव उपजावे अने मैत्री भाव पाम्यो थको जीव भावनुं विशुद्धपणुं ते राग द्वेषरहीतपणुं करीने इह लोकादीक ७ भयरहीत होय ॥१७॥

अर्थः-स० स्वाध्याय करवे करी । भं० हे पुज्य जी० जीव किं० किस्युं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ स० स्वाध्याय करवे करी ॥ ना० ज्ञानावरणी क० कर्म ख० खपावे ॥ १८ ॥

मूलः-१८ सज्झाएणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? स॰ नाणावरणिज्जं कम्मं खवेइ॥१८॥

अर्थः-प० सुत्रअर्थादिक प्रश्न पुछवे णं०करी भं०हे भगवन पूज्य जी०जीव किं०शुं फल ज०उपराजे। हवे गुरु उत्तर कहेछे। प०सुत्र अर्थादिकना प्रश्न पूछवे करी सु०सुत्र अ०अर्थ त०। ते बन्हे वि० निर्मलकरी कं० संदेह टाले॥संदेहने मो०टालवेकरी। कं०ए सुत्रअर्थ एणे प्रकारे गुजने भणवो के न भणवो इत्यादिक वांछारुप मोहनीकर्म मिथ्यात्व ने वो० छेदे ॥ २० ॥

मूलः२० पडिपुच्छणयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? प० सुत्तत्थतदुभयाइं विसोहेइ, कङ्खामोहणिज्जं कम्मं वोच्छिन्दइ ॥ २० ॥

भावार्थ २० गद्यः-शिष्य पुछतो हवो के हे पुज्य ? सुत्र अर्थादिकनां प्रश्न पुछवे करी जीव शुं फल उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे शिष्य सुत्र अर्थना प्रश्न पुछवेकरी सुत्र अर्थने निर्मळ करे अने मुजने अर्थ माहरे भणवुं के नहि इत्यादिक वांछारुप मिथ्यात्व मोहनी कर्म तथा संसयरुप मिथ्यात्व मोहनी कर्मने छेदे (टाळे) ॥ २० ॥

अर्थः-प० वारंवार सिद्धांतने गुणवे णं०करी भं० हे पुज्य जी० जीव किं० किस्युं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे प० वारंवार सिद्धांतने गुणवे करी। वं० अक्षर विसरतो होय ज० उपराजे अक्षर संभारे वं० अक्षरनी सारणी लब्धी। तथा पदानुं सारणी ल० लब्धी च० वळी उ० उपजावे ॥ २१ ॥

मूलः-२१ परियट्टणाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? प० वञ्जणाइं जणयइ, वञ्ज-णलद्धिं च उप्पाएइ ॥ २१ ॥

पगएसग्गाओ पकरेइ, आउयं च णं कम्मं सिया बन्धइ, सिया नो बन्धइ, असायावेयणिज्जं च णं कम्मं नो भुज्जो भुज्जो उवचिणाइ, अणाइयं च णं अणवदग्गं दीहमद्धं चाउरन्तं संसारकन्तारं खिप्पामेव वीइवयइ ॥ २२ ॥

भावार्थ २२ गाथा:-शिष्य पुछतो हवो के हे पुज्य ? सुत्रना अर्थ चिंतववे करीने जीव शुं फळ उपार्जे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे शिष्य ? सुत्रना अर्थ चिंतववे करीने आयुष्य कर्म वर्जिने पुर्वे सात कर्मनी गाढ बंधने बांधी छे ते सीथील (ढीला) बंधने करे अने जे कर्मनी घणा काळनी स्थिति छे ते थोडा काळनी स्थिती करे, वळी जे कर्मनी प्रकृती तिव्र रसे बांधीछे ते मंदरसे करे अने घणां कर्मनां पुदगल होय ते थोडां पुदगल करे ने आयुष्य कर्म कोइ बांधे अने कोइ न बांधे (अर्थात पुर्वे कोइए आयुष्य बांधेल होय तो न बांधे ने न बांधेल होय तो बांधे), वळी असाता वेदनी कर्म वारंवार न बांधे अने जेनी आदी ने अंत रहीत ने जेहनो दीर्घ (लांबो) पंथ छे एहवी चार गती रुप संसार रुपणी अटवी सिघ्र (उतावळो) ओळंघीने मोक्ष पामे ॥२२॥

अर्थ:-ध० धर्मकथा क० कहेवे णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० किशुं ज० उपराजे । हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ ध० धर्मकथा कहेवे करी नि० निर्जरा कर्म क्षय करवानी विधि ज० उपराजे ध० धर्म क० कथाए णं० करी । प० सिद्धांतनी प० प्रभावना करी प० सिद्धांतना गुण दीपावे । प० सिद्धांतना प० गुण दीपाववे करी जी० जीव । आ० आगमे भद्र भ० कल्याणकारी ॥ क० कर्म नि० बांधी शुभ उपराजे ॥ २३ ॥

मूल:-२३ धम्मकहाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? ध० निज्जरं जणयइ, धम्मकहाए

॥ २१ ॥

॥२३॥

उपराजे ? तेवारे गुरु उतर कहेता हवा के हे शिष्य ? स्वाध्यायनो काळ प्रतिलेखवे करी ज्ञानावर्णी कर्म खपावे ॥१५॥

अर्थः-पा० प्रायछित्त क० करवेकरी । एटले पापने छेदे ते प्रायछित्त लीधो होय तेहने करवेकरी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० किस्यूं ज० उपराजे ॥ हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ पा० प्रायछित्त करवे करी पा० पाप कर्मनी वि० विशेषे सो० शुद्धता ज० उपराजे । नि० अतिचार रहित था० वळी भ० होय ॥ स० साचे मने च० णं० वळी पा० प्रायछित प० पडि वर्जतो थको ॥ म० मोक्षनो च० वळी म० मार्ग सम्यग फल च० पूरणे । म० मोक्षनो मार्ग सम्यग तेहने फ० फल ज्ञान तेहने च० वळी वि० निर्मल करे आ० आचरिने च० पूरणे आ० चारित्रनो फ० फल च० पूरणे आ० आराधे ॥ १६ ॥

मूलः-१६ पायच्छित्तकरणेणं भन्ते जीवे किं जणयइ? पा॰ पावविसोहिं जणयइ, निरइयारे यावि भवइ, सम्मं च णं पायच्छित्तं पडिवज्जमाणे मग्गं च मग्गफलं च विसोहेइ, आयारफलं च आराहेइ ॥ १६ ॥

भावार्थ १६ गद्यः-शिष्य पुछतो हवो के हे पुज्य ? आगमोक्त एटले सुत्रमां कह्या प्रमाणे प्रायश्चीत लीधुं होय, तेणे करी जीव शुं फळ उपराजे, ते वारे गुरु उतर कहेता हवा के हे शिष्य ? आगमोक्त प्रायश्चित लेवे करी पाप कर्म क्षय करणरुप शुद्धि उपराजे ? अने अतिचार रहीत होय ने साचे मने करी प्रायश्चीत अंगीकार करतो थको मोक्षनो मार्ग सम्यक्त्वने तेनुं फळ ज्ञान तेहने निर्मळ करे अने चारित्र अने चारित्रनुं फळ मोक्ष तेहने आराधे ॥ १६ ॥

अर्थः-ए० एकाग्र म० शुभ मननी सं० थापना तेणे णं० करी ॥ भं० हे पूज्य जी० जीव किं० किस्युं ज० उपराजे ॥ हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ ए० एकाग्र म० शुभ मननी सं० अत्र शुभयोग संवर थापना तेणे करी उन्मार्गे तणातो होय चि० चित्त तेहनो नि० रुंधवो क० करे ॥ २५ ॥

मूल-२५ एगग्गमणसंनिवेसणयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? ए° चित्तनिरोहं करेइ ॥२५॥

भावार्थ २५ गद्यः-शिष्य पूछतो हवो के हे पूज्य? श्रुत आलंवने करीने एकाग्र शुभ मननी स्थापनाए करीने जीव शुं फळ उपार्जे? ते वारे गुरु उतर कहेता हवा के, हे शिष्य? श्रुत आलंवने करीने एकाग्र शुभ मननी स्थापनाए करीने जे चित्त उन्मार्गे जतुं होय तेहने रुंधे ॥२५॥

अर्थः-सं० सतरे भेदे संजमे णं० करी। भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे सं० सतरभेदे संजमे करी। अ० आश्रवनो रुंधवो ज० उपराजे ॥ २६ ॥

मूलः-२६ संजमए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? स° अणण्हयत्तं जणयइ ॥ २६ ॥

भावार्थ २६ गद्यः-शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य? सतर भेदे संजमे करीने जीव शुं फळ उपार्जे, ते वारे गुरु उतर कहेता हवा के हे वत्स? सतर भेदे संयमे करीने आश्रव रहीतपणुं उपार्जे ॥२६॥

अर्थः-त० तप बारभेदे करवे णं० करी भ० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे ॥ हवे गुरु उतर कहेछे त० तप करवे करी वो० पूर्वे बांध्याकर्म ते कर्म टाळवुं ज० उपराजे ॥ २७ ॥

मूलः-२७ तवे णं भन्ते जीवे किं जणयइ? वोदाणं जणयइ ॥ २७ ॥

भावार्थ १८ मनः–शिष्य पुछतो हवो, के हे पुज्य ! स्वाध्याय करवे करी जीव शुं फळ उपराजे ? ते वारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे शिष्य ! स्वाध्याय करवे करी ज्ञानावर्णी कर्म खपावे ॥१८॥

अर्थः–वा० वांचणी देवे णं० करी भं० हे पुज्य जी० जीव किं० किस्युं फळ ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहे छे ॥ वा० वांचणी देवेकरी नि० निर्जरा ज० उपराजे । सु० सिद्धांतनी अ० अण आसातनाए करी व० वर्तें । सु० सिद्धांतनी अ० अणआसातनाए करी व० वर्ततो थको । ति० तिर्थंकर गणधरना ध० आचार अ० आचरे गणधर वांचणी दीए तेम अथवा ॥ ति० सिद्धांतनी गणधरनी ध० स्वाध्यायने अ० आचरतो थको म० मोटी नि० निर्जरानो करणहार होय । भ० भवना म० अंतनो करणहार तथा कर्मना अंतनो करणहार भ० होय ॥१९॥

मूलः–१९ वायणाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? वा० निज्जरं जणयइ, सुयस्स यअणासायणाए वट्टए, सुयस्स अणासायणाए वट्टमाणे तित्थधम्मं अवलम्बइ, तित्थधम्मं अवलम्बमाणे महानिज्जरे भवमहापज्जवसाने भवइ ॥ १९ ॥

भावार्थ १९ मनः–शिष्य पुछतो हवो के हे पुज्य ? वांचणी देवे करी जीव शुं फळ उपराजे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे शिष्य ? वांचणी देवे करी निर्जरा उपराजे ने सिद्धांतनी अणआसातनाए मवर्ते अने सिद्धांतनी अणआसातनाए मवर्ततो थको तिर्थंकर गणधरनो धर्मश्रुत दानरुप ते आचार आचरे अथवा सिद्धांतनी स्वाध्यायने आचरे, गणधरनो धर्म श्रुत चारित्ररुप ते आचार आचरतो थको मोटी निर्जरानुं कारण भवना अंतनो करनार तथा कर्मना अंतनो करनार होय ॥ १९ ॥

कंपक । अं० हर्ष विषवाद रहित वि० सोक रहित च० चारित्र मो० मोहनी क० कर्म ख० खपावे ॥ २९॥

मूलः—२९ सुहसाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? सु° अणुस्सुयत्तं जणयइ, अणुस्सुयाए णं जीवे अणुकम्पए अणुब्भडे विगयसोगे चरित्तमोहणिज्जं कम्मं खवेइ॥२९॥

भावार्थ २९ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य? विषय सुखने टाळवे करी चार सुखशयाने विषे सुतां थकां जीव शुं फळ उपार्जे, तेवारे गुरु उतर कहेता हवा के हे वत्स? विषय सुखने टाळवे करी चार सुखशयाने विषे सुतां थकां चपलपणा रहीत अणउछांछळापणुं उपार्जे अने चपलपणा रहित अणउछांछळापणं करीने ते जीव परजीवने दुःख देखीने तत्काळ कंपे, एवी अणुकंपाए करी साहित ने हर्ष विषवाद रहीत ने शोक रहीत थको चारित्र मोहनी कर्म खपावे ॥ २९ ॥

अर्थः—अ० अप्रतिबंधपणे णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं । ज० उपराजे । हवे गुरु उत्तर कहेछे हे शिष्य ॥ अ० अप्रतिबंधपणे करी नि० स्त्रीयादिक सग रहितपणो । ज० उपराजे । नि० स्त्रीयादिक संग रहितपणो ग० पाम्यो थको जी० जीव । ए० एकलो राग द्वेष रहित ए० एकाग्र चित धर्मध्याननेविषे होय । दि० दिवस य० वळी रा० रात्रि य० वळी । अ० स्त्रीयादिकनो संजोग सर्व तजतो थको ॥ अ० अप्रतिबंधथको या० वळी वि० विचरे मुनीराज ॥ ३० ॥

मूलः—३० अप्पडिबद्धयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? अ° निस्सङ्गत्तं जणयइ, निस्सङ्गत्तेणं जीवे एगे एगग्गचित्ते दिया य राओ य असज्जमाणे अप्पडिबद्धे यावि विहरइ॥३०॥

उपजे । तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे शिष्य ? वारंवार सिद्धांतने गुणवे करीने विसार्या अक्षरने संभारे अने अक्षरानुसारणी लब्धि तथा पदानुसारणी लब्धि उपजे ॥ २१ ॥

अर्थः-अ० सूत्रना अर्थ चिंतवनं पं० करी । भं० हे पूज्य जी० जीव किं० किस्युं ज० उपराजे । हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ अ० सूत्रना अर्थ चिंतवेकरी आ० आउखा कर्मनी प्रकृति व० वर्जीने स० सात क० कर्मनी प० प्रकृति ध० गाढे ब० बंधने करी ब० बांधीछे । सि० ते शिथिल बं० बंधन योग्य बं० पहेला बांधीछे प्रकृति प० करे । दी० दीर्घ का० काल ठि० स्थिति जे कर्मनी प्रकृतिनीछे ते । ह० थोडा का० कालनी ठि० स्थिति प० करे । ति० तिव्र भा० रसपणे जे कर्मनी प्रकृति बांधीछे । मं० ते मंद भा० रसपणे प० करे । ब० घणा प० कर्मना पुद्गल छीए ते अ० थोडा । प० पुद्गल प० करे आ० आउखा च० पं० वली क० कर्म सि० कदाचित कोइक बं० बांधे ॥ सि० कदाचित कोइ एक नो० न बं० बांधे । अ० आसातना वे० वेदनी च० पं० वली क० कर्म नो० नही भू० वारं भु० वार उ० चये अ० अनादिने आदि रहित अ० पं० वली अ० अंत रहितछे दी० दीर्घ म० पंथछे । चा० च्यार गतीरूप । अ० अटवरूप मंडने विषे सं० एहवा संसार कं० अटवीने खि० शिघ्र प० एम वी० अतिक्रमे ॥ २२ ॥

मूलः-२२ अणुप्पेहाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? अ० आउयवज्जाओ सत्तकम्मपगडीओ धणियबन्धणबद्धाओ सिढिलबन्धणबद्धाओ पकरेइ, दीहकालट्ठिइयाओ हस्सकालट्ठिइयाओ पकरेइ, तिव्वाणुभावाओ मन्दाणुभावाओ पकरेइ, बहुपएसग्गाओ अ-

करी जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उतर कहेता हवा के हे वत्स ! स्त्री, पशु, नपुंसक रहीत पाट पाटला-दीक सेववे करी चारित्रनुं रक्षण उपराजे अने चारित्रनी रक्षाए करीने जीव विगय प्रमुख सरसाइ रहीत आहारनो करनार होय ने निश्चळ चारित्रनो धणी होय अने निश्चे संयमने विषे रक्त, तत्पर, ने मोक्ष साधवाना अंतःकरणे करी सहीतथी आठे प्रकारे कर्मनी गांठ निर्जरे (दुर करे) ॥ ३१ ॥

अर्थः—वि० विशेषे विषय थकी निवर्तवे णं० करी । भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे ॥ हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ वि० विशेषे विषयथकी निवर्तवे करी ॥ पा० पाप क० कर्मने अ० अणकरवे करी । अ० धर्म करवा प्रते उद्यमवंत थाय । पु० पुर्वे जे पाप कर्म व० बांध्याछे य० वळी तेहने नि० निर्जरवापणे करे । तं० ते पाप कर्मने नि० टाळे । त० तेवार प० पछे । चा० च्यार गती सं० संसाररूपणी कं० अटवी । वी० उलंघे मोक्ष पोहचे ॥३२॥

मूळः—३२ विनियट्टयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? वि० पावकम्माणं अकरणयाए अब्भुट्ठेइ, पुव्वबद्धाण य निज्जरणयाए तं नियत्तेइ, तओ पच्छा चाउरन्तं संसारकन्तारं वीइवयइ ॥३२॥

भावार्थ ३२ मयः—शिष्य पुछतो हवो के हे पुज्य ? विषयथी आत्माने विरक्त करतो थको जीव शुं फळ उपार्जे, ते वारे गुरु कहेता हवा के हे वत्स ? विषयथी निवर्तवे करी जीव पाप कर्म अणकरवे करी धर्म करवाने विषे उद्यमवंत थाय अने पुर्वे जे पापकर्म बांधेल छे, तेह निर्जरवे करी ते पाप कर्मने टाळे, ते वार पछी चार गती संसाररूपणी अटवी ओळंगीने मोक्ष पोहोंचे ॥३२॥

अर्थः—सं० अन्य तिर्थादिकनो संभोगनुं सर्वथा पचक्खाण सर्व साधुने अकल्पनीकपणा माटे अने

णं पवयणं पभावेइ. पवयणपभावेणं जीवे आगमेसस्स भद्दत्ताए कम्मं निबन्धइ ॥२३॥

भावार्थ २३ गद्यः–शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य ? धर्मकथा कहेवाथी जीव शुं फळ उपाजे, ते वारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे शिष्य ? धर्मकथा कहेवाथी कर्म क्षय करवानी विधी उपराजे अने सिद्धांतनी प्रभावना करे, हवे आठ प्रभावना कहे छे, १ सिद्धांतना गुण कहेवाथी जैन धर्म दीपावे, २ धर्मकथा कहेवाथी दीपावे, ३ वादीपणाना गुणथी दीपावे, ४ निमित्तथी दीपावे, ५ तपश्चर्या करीने दीपावे, ६ कोइ विद्याथी दीपावे, ७ कोइ सिद्धिथी दीपावे, ८ कविता करीने दीपावे, ए आठ प्रकारे सिद्धांतना गुण दीपावने करीने जीव आगले भवे कल्याणपणे कर्म बांधे, (अर्थात शुभ कर्मफळ उपार्जे) ॥२३॥

अर्थः–सु० सिद्धांतनी आ० आराधना करवे णं० करी । भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं । ज० उपराजे । हवे उत्तर कहेछे ॥ सु० सिद्धातनी आ० आराधना करवे करी । अ० अज्ञान ख० खपावे । सं० क्लेसनो भोगवणहार न० न होय य० वली ॥ २४ ॥

मूलः–२४ सुयस्स आराहणयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? सु° अन्नाणं खवेइ, न य संकिलिस्सइ ॥२४॥

भावार्थ २४ गद्यः–शिष्य पुछतो हवो के हे शिष्य ? सिद्धांतनी आराधना करवे करीने जीव शुं फळ उपार्जे, ते वारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे शिष्य ? सिद्धांतनी आराधना करवे करिने अज्ञान खपावे, वळी क्लेशनो भोगवनार न होय ॥ २४ ॥

परलाभं नो तक्केइ, नो पीहेइ, नो पत्थेइ, नो अभिलसइ, परलाभं अणस्सायमाणे अतक्केमाणे अपीहमाणे अपत्थेमाणे अणभिलसमाणे दुच्चं सुहसेज्जं उवसंपज्जित्ता णं विहरइ॥३३॥

भावार्थ ३३ गद्यः–शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य ? पोतानो लावेलो आहार, तेमज बीजा साधुनो लावेलो आहार ए बंने भेगो करीने वहेंची लीए तेहने संभोग कहीए, ते संभोगनां पचखाण करवे करी जीव शुं फळ उपार्जे ? ते वारे गुरु उतर कहेता हवा के हे वत्स ? संभोगना पचखाण करवे करीने जे रोगीष्ट तथा असमर्थ होय, ते बीजा साधुनो आश्रय इच्छे, ते आलंबन कहीये, ए आलंबन क्षय करे अने आलंबन रहीतने मोक्ष तथा संयमनो अर्थ छे जेहने एहवा यतिने संयमनो व्यापार होय. वळी ते पोताना लाभे करीनेज संतोष पामे ने बीजा यतिना लाभनी आशा न करे अने आशा रहीत होय, ते ए मुजने आपे एम मने करीने पण कल्पना न करे अने आपणा आत्मानी वांच्छा वचने करीने पण न वांछे, ने बीजा यतिनी पासे याचे नहि, अभीलापा न करे, वळी बीजा यतीना लाभनी आशा अणकरतो थको, ए मुजने दिए, एम मने करी कल्पना अणकरतो थको आपणी वांच्छा अणजणावतो थको तेमज अभीलापा अणकरतो थको बीजी सुखशया अंगीकार करीने विचरे ॥ ३३ ॥

अर्थः–उ० उपधि उपगरणनुं प० पचखाण करवे णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहे छे ॥ उ० उपधि उपगरणनो पचखाण करवे करी ॥ अ० स्वाध्यायादिकना व्याघात रहितपणो । ज० उपराजे ॥ नि० उपधी रहितपणे करवे णं० करी जी० जीव । नि० वस्त्रादिकनी अभिलाख

भावार्थ २७ मनः-शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य ? बारे भेदे तपश्चर्या करवे करीने जीव शुं फळ उपार्जे, तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स ! बारे भेदे तपश्चर्याए करीने पूर्वे जे कर्म बांधेल होय ते कर्मने टाळे ॥ २७ ॥

अर्थः-वो० कर्मने टाळवे णं० करी । भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे ॥ हवे गुरु उत्तर कहेछे । वो० कर्मने टाळवे करी अ० पापनी क्रिया रहित ज० होय । अ० पापनी क्रिया रहितपणो भ० थइने ॥ त० तेवार प० पछी सि० सर्व अर्थनी सिधि थाय ॥ बु० लोक अलोकना स्वरुपनो जाण होय । मु० संसार थकी ...॥ प० कर्मरुपीया दावानल टाळवे करी सीतली भुत थाय । स० सर्व दु० दुःखनो अं० अंत क० करे ॥२८॥

मूलः-२८ वोदाणे णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? वो० अकिरियं जणयइ, अकिरियाए भवित्ता तओ पच्छा सिज्झइ बुज्झइ मुच्चइ परिनिव्वायइ, सव्वदुक्खाणमन्तं करेइ ॥ २८ ॥

भावार्थ २८ मनः-शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य ? कर्मने टाळवे करीने जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे शिष्य ? कर्मने टाळवे करीने पापनी क्रिया रहीतपणुं उपार्जे ? ने शुकल ध्यानपणुं पामे ...ने पापनी क्रिया रहितपणे थइने ते वार पछी सर्व अर्थनी सिद्धी होय ? लोकालोकनुं स्वरुप जाणे ? संसारथी मुकाय ? कर्म रुप दावानळ ओलवे करीने शीतळीभुत थाय ? अने सर्व दुःखनो अंत करे ॥ २८ ॥

अर्थः-सु० विषय सुखने सा० टाळवे णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ॥ ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहत सु० विषय सुखने सा० टाळवे करी । अ० चपळपणा रहित अणउत्सुकपणो ज० उपराजे ॥ अ० ... रहित ...पणो हवे णं० करी । जी० जीव । अ० परजीवने दुखी देखीने ततकाल कंपे ते अनु-

पचखानी ते छेदीने जीव आहार विना कलेश न पामे || ३५ ||

अर्थः–कषाप॰ कषायने प॰ पचखाण करवे णं॰ करी । भं॰ हे पुज्य जी॰ जीव किं॰ शुं ज॰ उपराजे । हवे गुरु उत्तर कहेछे । क॰ कषायने । प॰ पचखाण करवे करी। वी॰ रागद्वेष रहित भा॰ भाव ज॰ उपराजे। वी॰ रागद्वेष रहित भा॰ भाव प॰ पडिवर्ज्योछे वि॰ य॰ णं॰ वळी ते जी॰ जीव साधु सर्व कषायनो पचखाण छे तेहना भागनो वीतराग । स॰ सरिखुं सु॰ सुख दु॰ दुखने विषे भ॰ होय || ३६ ||

मूलः–३६ कसायपच्चक्खाणे णं भन्ते जीवे किं जणयइ? क॰ वीयरागभावं जणयइ, वीतरागभावपडिवन्ने वि य णं जीवे समसुहदुक्खे भवइ || ३६ ||

भावार्थ ३६ मः–शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य? कषायना पचखाण करवे करी जीव शुं फळ उपार्जे, तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स? कषायनां पचखाण करवे करी वीतराग भाव (राग द्वेष रहीतपणुं) पामे अने वीतराग भाव पाम्योछे ते जीव सुख दुःखने विषे समभाववाळो होय (अर्थात राग द्वेष रहीत होय) || ३६ ||

अर्थः–जो॰ मन वचन कायाना जोग । अशुभ योग व्यापार तेहने । प॰ पचखाणे णं॰ करी भं॰ हे पूज्य जी॰ जीव । किं॰ शुं ज॰ उपराजे । हवे उत्तर कहेछे। जो॰ मन वचन कायाना अशुभ जोग व्यापार तेहने प॰ पचखाण करी अ॰ अजोगीपणो ते भवे तथा परभवे ज॰ उपराजे। अ॰ मन वचन कायाना जोग अशुभ व्यापार रहित होय णं॰ ते जी॰ जीव न॰ नवा क॰ कर्म न॰ न बं॰ बांधे। पु॰ पुर्वे जे कर्म बं॰ बांध्या होय ते नि॰ खपावे ||३७||

मूलः–३७ जोगपच्चक्खाणेणं भन्ते जीवे किं जणयइ? जो॰ अजोगत्तं जणयइ, अ-

भावार्थ ३० गद्यः—शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य ? विषय तथा ग्रहस्थादिकना अप्रतिबंधपणे करी जीव शुं फळ उपार्जे, तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स ? विषय तथा ग्रहस्थादीकनो प्रतिबंध अण करतो थको स्त्रीयादीकना संग रहीतपणुं पामे अने स्त्रीयादीकना संग रहीतपणुं पाम्यो थको जीव एकन्तो राग द्वेष रहीत होय ने एकाग्र चित्त धर्म ध्यानने विषे होय अने रात्री दीवस स्त्रीयादीकनो संग रहीत सर्वथा तजतो थको प्रतिबंध रहितपणे करी विचरे ॥ ३० ॥

अर्थः—वि० स्त्री पशुपंडगरहित स० पाटि आ० पाटल्यादिक सेववे णं० करी । भं० हे पूज्य जी० जीव । किं० शुं ज० उपराजे हवे उत्तर कहे छे हे शिष्य सांभल । वि० स्त्री पशुपंडग रहित स० पाटलादिक । सेववे करी । च० चारित्र गु० रक्षा ज० उपराजे । च० चारित्रनी गु० रक्षाए य० णं० करी जी० जीव । वि० विगय रहित सरसाइ रहित ॥ आ० आहारनो करणहार होय ते द० निश्चल च० चारित्रनो धणी होय ए० निश्चे र० रतिवंत ततपर संजमने विषे मो० मोक्ष साधवानो भा० अंतःकरण अभिप्राय तेणे करी प० सहित ॥ अ० आठ प्रकारना क० कर्मनी । ग० गांठने नि० क्षपावे ॥ ३१ ॥

मूलः—३१ विवित्तसयणासणयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? वि० चरित्तगुत्तिं जणयइ, चरित्तगुत्ते य णं जीवे विवित्ताहारे दढचरित्ते एगन्तरए मोक्खभावपडिवन्ने अट्ठविहकम्मगण्ठिं निज्जरेइ ॥ ३१ ॥

भावार्थ ३१ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य ? स्त्री पशु नपुंसक रहीत पाट पाटल्यादीक सेववे

कर्म, जन्म, ए एकत्रीस रहितपणे करीने एकत्रीस अतिशय जाणवा ते) तुं गुणपणुं उपार्जे ते सिद्धना अति-शये करी सहीत जीव लोकाग्रे मोक्ष पाम्यो थको अतिशे सुखी थाय ॥ ३८ ॥

अर्थः-स० कार्य कामनो करणहार शिष्य ते सखाइयो राखवानो प०पचखाण करवे णं०करी ॥ भं०हे पूज्य ॥ जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे ॥ हवे उत्तर कहे छे ॥ स० शिष्य सखाइयानो राखवानो पचखाण करवे करी ॥ ए० एकलापणुं ॥ ज० उपराजे ॥ ए० एकलापणो भू० पाम्यो वि० य० णं० ते जी० जीव ॥ ए० एकलापणो भा० भावतो थको मवर्ते तेहने ॥ (अ० अल्प शब्द अलाप शब्द करवो न होय) अ० वचननो झघडो करवानो न होय अ० प्राण वधरूप कलह करवो न होय ॥ अ० कषाय करवो न होय ॥ अ० तुं एम करतो इत्यादिक तुकार न थाय ते जीवने ॥ सं० संजम ब० घणी होय ॥ सं० संवर ब० घणो होय स० समाधी ब० घणी होय ॥ स० ज्ञानादिक समाधी करी या० सहित भ० होय ॥ ३९ ॥

मूलः—३९ सहायपच्चक्खाणेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? स० एगीभावं जणयइ. एगी-भावभूए वि य णं जीवे एगग्गं भावेमाणे अप्पझंझे अप्पकलहे अप्पकसाए अप्पतुंतुमे संजमबहुले संवरबहुले समाहिए यावि भवइ ॥ ३९ ॥

भावार्थ ३९ गद्यः–शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य ! सखाइया (काम करनार शिष्य ते) नां पचखाण करवे करी जीव शुं फळ उपार्जे तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स, सखाइयानां पचखाण करवे करी एकलापणुं उपार्जे, पछी एकलापणुं ते जीव एकलीपणुं भावतो थको मवर्ते तेहने शब्द न होय. वचननो कलेश न होय प्राण वध

सार्मिक गच्छ ने मंडल ने अन्तर्गत छे ॥ सांडिया अभिग्रहना वश निग्रंथ ने माटे सार्धर्मिकनो संभोगना
पच्चखाण तथा अन्तर्गत माटे नहि ॥ सं० आपणो आण्यो होय जे आहार अने बीजे यतीए आहार आण्यो
होय ते एकठांमिलि वेहचि लेय ते संभोग कहिये ते संभोगनें प० पचखाण करवे करी भं० हे पूज्य जी० जीव
किं० शुं ज० उपजावे ॥ हवे उत्तर कहे छे ॥ संभो० एकठा आहारनां पचखाण करवे करी ॥ आ० जे रोगीया
असमर्थ होय ते बीजा यतीनो आहार वांछे ते आलंबन कहिए ॥ एहवा आलंबन ने ख० खपावे ॥ नि० आलंबन
रहित प० थयो ॥ आ० मोक्ष तथा संजम तेहनो अर्थ छे जेहने एहवा यतीने । यो० संजमनो व्यापार ।
मन शुभ योग ने सहर भ० होय ॥ स० आपणे पोताने ला० लाभे करी ॥ सं० संतोष पामे ॥ प० बीजा
यतीना ॥ ला० लाभनी नो० आ० आशा न करे प० बीजा यतिना ला० लाभने । नो० ए सुजने दे एम मने
म० कल्पना न करे ॥ नो० आपणा आत्मानी बीजा वचने करी बीजा यतिने पी० जणावे नहि नो० बीजा
यती करे प० माने नहि । नो० अ० अभिलाष न करे । प० बीजा यतिनी ला० लाभनी अ० आशा
अणकरतो अ० सुजने दे एम मनेकरी कल्पना अणकरतो थको अ० आपणी वांछा अणजणावतो थको
अ० बीजा यती कने अणजाचतो थको अ० अभिलाषा अणकरतो थको । दु० बीजी सु० सुख से० सेज्या ॥
उ० अंगीकार क० करीने वि० विचरे ॥ ३३ ॥

मूळः—३३ संभोगपच्चक्खाणेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? सं० आलम्बणाइं खवेइ, नि-
रालम्बणस्स य आययट्ठिया जोगा भवन्ति, सएणं लाभेणं संतुस्सइ, परलाभं नो आसाएइ,

(म० सर्व अर्थनी सिद्धि होय वु० लोक अलोकना स्वरूप जाणे मु० सर्व दुखथी मुकाय ॥ प० कर्म रूपीया दावानलने उपशमावे करी सीतलीभूत थाय)॥ स० सर्व दु० दुखनो अं० अंत क० करे ॥ ४१ ॥

मूलः—४१ सब्भावपच्चक्खाणेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? स० अनियट्टिं जणयइ, अनियट्टिपडिवन्ने य अणगारे चत्तारि केवलि[illegible] से खवेइ, तं जहा वेयणिज्जं आउयं नामं गोयं: तओ पच्छा सव्वदुक्खाणमन्तं करेइ ॥ ४१ ॥

भावार्थ ४१ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य ! जीवनो अनादी काळनो हिंसादीक १८ पाप स्थानक करवानो स्वभावछे, तेहनां पचखाण करवे करी जीव शुं फळ ऊपार्जे, तवारे गुरु ऊतर कहेता हवा के हे वत्स ? एवां स्वभावनां पचखाण सर्व छती करवे करी अनुक्रमे शुक्ल ध्याननो चोथो भेद के जे जरुर मोक्ष पामेज ए ऊपार्जे अने शुक्ल ध्याननो ४ थो भेद के जे अनिवृती ध्याने पहोत्यो थको १ वेदनी, २ आयुष्य, ३ नाम, ४ गोत्र ए चार कर्म क्षय करे ते चार पछी ते जीवने सर्व अर्थनी सिद्धी होय, लोका लोकनुं स्वरूप जाणे, सर्व कर्मथी मुकाय, कर्म रूपीयो दावानळ ओलवी शीतळी भूत थाय अने सर्व दुःखनो अंत करे ॥ ४१ ॥

अर्थः—पडि० प्रगट व्यवहार साधुने वेषे पं० करी ॥ भं० हेपूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे । हवे गुरु उत्तर कहेछे प० मायारहित शुद्ध वेष यतीपणे करी । द्रा० द्रव्यथी अल्प उपधी उपगरणपणो भावथी अनतिबंधपणो [illegible] उपराजे । द्रव्यथी भावथी उपगरणना भाररहित ल० हलुओ ते भू० होय पं० वळी जी० जीव अ० प्रमाद रहित ते होय प० [illegible] [illegible] यतीनो वेष होय । प० जीव [illegible] [illegible] करी

रहितपणो उ० उपधी मं० विना प० थको । शारीरि मानसी संबंधी सं० क्लेश न० न पामे ॥ ३४ ॥

मूलः—३४ उवहीपच्चक्खाणे णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? उ॰ अपलिमन्थं जणयइ, निरुवहिए णं जीवे निक्कंखी उवहिमन्तरेण य न संकिलिस्सई ॥ ३४ ॥

भावार्थ ३४ मनः—शिष्य गुरुने पुछे छे के हे पुज्य ? उपधी (उपगरण) नुं पच्चखाण करवे करीने जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हता के हे वत्स ? उपधीनुं पच्चखाण करवे करी जीव स्वाध्यायादीकनी भर्मात्मना अणकरतो थको उपधी विना शारीरि मानसी संबंधी क्लेश न पामे ॥ ३४ ॥

अर्थः—आ० सदोष आहारने तथा चोथ छठादिक आहारने प० पच्चखाण करवे णं० करी । भं० हे पुज जी० जीव किं० किश्युं ज० उपराजे इवे गुरु उत्तर कहे छे । आ० सदोष आहार लेवानो प० पच्चखाण करी । जी० जीवत्वनी । आ० वांछानो प० करवुं ने वो० छेदे । जी० जीवतव्यनी । आ० वांछानुं प० करवो ते वो० छेदीने जी० जीव । आ० आहार मं० विनां सं० क्लेश न० न पामे ॥ ३५ ॥

मूलः—३५ आहारपच्चक्खाणे णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? आ॰ जीवियासंसप्पओगं वोच्छिन्दइ, जीवियासंसप्पओगं वोच्छिन्दित्ता जीवे आहारमन्तरेणं न संकिलिस्सइ ॥ ३५ ॥

भावार्थ ३५ मनः—शिष्य गुरुने पुछे छे के हे पुज्य ? सदोष आहार लेवानां पच्चखाण तथा चोथ छठादीक भने आहारने पच्चखाणे करीने जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हता के हे वत्स ? सदोष आहारनां पच्चखाण करवे करीने जीवतव्यनी आशा वांछा करवानी ने छेदे भने जीवतव्यनी आशा वांछा

मिर्नाण करी सहीत होय ॥ ४२ ॥

अर्थः—वे० आचार्यादीकनिवेयावचकरवेकरी । भं० हे पूज्य ॥ जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे ॥ हवेगुरु ॥ उत्तर कहेछे ॥ वे० आचार्यादिकनिवेयावच करवेकरी । ति० तिर्थंकर ना० नाम गो० गोत्र क० कर्म घणा अशुभ कर्म निर्जरे ॥ सुभ कर्म रेह तेणे तिर्थंकर नामगोत्र नि० उपराजे वांधे ॥ ४३ ॥

मूलः—४३ वेयावच्चेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? वे° तित्थयरनामगोत्तं कम्मं निबन्धइ ॥४३॥

भावार्थ ४३ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ! आचार्यादीकनी वेयावच्च करवे करी जीव शुं फळ उपार्जे ! तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स ? आचार्यादीकनी वेयावच्च करी जीव तिर्थंकर नाम गोत्र कर्म वांधे ॥ ४३ ॥

अर्थः—स० ज्ञानादिक सर्व गु० गुण सं० सहितपणे णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरुकहेछे ॥ स० ज्ञानादिक सर्वगुण सं० सहितपणे करी ॥ अ० अनुक्रमे संसारमाहे वळी अण आववुं ज० उपराजे मोक्षपहुचे । अ० संसारमांहि वळी अणआववुं प० पाम्योथको य० णं० वळी । जी० जीव सा० सारिरी मा० मानसी ॥ दु० दुपनो भा० भोगवणहार । नो० न भ० होय ॥ ४४ ॥

मूलः—४४ · सव्वगुणसंपन्नयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? स° अपुणरावत्तिं जणयइ, अपुणरावत्तिं पत्तए य णं जीवे सारीरमाणसाणं दुक्खाणं नो भागी भवइ ॥ ४४ ॥

भावार्थ ४४ गद्यः—शिष्य पुजतो हवो हे पूज्य ! ज्ञानादीक सर्व गुण सहीत पणे करी जीव शुं फळ

जोगी णं जीवे नवं कम्मं न बन्धइ, पुव्वबद्धं निज्जरेइ ॥ ३७ ॥

भावार्थ ३७ गद्य:-शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य ? मन वचन कायाना अशुभ योगना व्यापारनां पचखाण करवे करी जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उतर कहेता हवा के हे वत्स ! मन वचन कायाना अशुभ योगना व्यापारनां पचखाण करवे करीने अजोगी (मन वचन कायाना अशुभ योगना व्यापार रहीत) पणुं उपार्जे अने अजोगीपणे जीव नवां कर्म न बांधे ने पुर्वे जे कर्म बांधेल होय ते क्षय करे ॥ ३७ ॥

अर्थ:-स० शरीरनी शुश्रुषाने प० पचखाण करवे णं० करी । भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहे छे ॥ स० शरीरनी शुश्रुषाने ॥ प० पचखाण करवे करी ॥ सि० सिद्धना अ० अतिशय तेणे भवे तथा परभवे सिद्धना गुण पामे ॥ गु० गुणपणो वर्ण ५ ॥ गंध २ रस ५ फरस ८ ॥ इत्यादि करी रहितपणो ॥ नि० निपजावे सि० सिद्धना अ० अतिशय ते गु० गुणे करी ॥ सं० सहित य० णं० वळी जी० जीव ॥ लो० लोकाग्रे मोक्ष उ० पाम्यो छतां प० अतिशे सु० सुखी भ० होय ॥ ३८ ॥

मूलः—३८ सरीरपच्चक्खाणेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? स० सिद्धातिसयगुणकित्तणं निव्वत्तेइ, सिद्धातिसयगुणसंपन्ने य णं जीवे लोगग्गमुवगए परमसुही भवइ ॥ ३८ ॥

भावार्थ ३८ गद्य:-शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य ? शरीरनी शुश्रुषा (शोभा तथा सारवार) नां पचखाण करवे करीने जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स ! शरीरनी शुश्रुषानां पचखाण करवे करीने सिद्धना ३१ अतिशय (पांचवर्ण, २ गंध, ५ रस, ५ संस्थान, ८ स्पर्श, ३ वेद, काया,

भावार्थ ४६ गद्यः-शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य! क्षमाए करीने जीव शुं फळ उपार्जे? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स! क्षमाए करीने परिसहने जीते ॥ ४६ ॥

अर्थः-मु० निर्लोभे णं० करी। भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे उतर कहेछे ॥ मु० निर्लोभ पणे करी अ० परिग्रह रहितपणुं ज०उपराजे। अ०परिग्रह रहित य०वळी जी० जीव। अ० द्रव्य-ना लो० लोभथी चोरादिके (पु० पुरुष)। अ० अणअभिलापनीक भ० होय परिग्रह रहित देखीने चोरादिक लुंटवानो भाव न करे ॥ ४७ ॥

मूलः-४७ मुत्तीए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? मु॰ अकिंचणं जणयइ, अकिंचणे य जीवे अत्थलोलाणं अपत्थणिज्जो भवइ ॥ ४७ ॥

भावार्थ ४७ गद्यः-शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य? निर्लोभपणे करी जीव शुं फळ उपार्जे, तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स! निर्लोभपणे करी परिग्रह रहितपणुं उपार्जे अने परिग्रह रहित जीव ते जे द्रव्यना लुब्ध चोरादिक पुरुष छे तेहने अणअभिलापनीक होय (अर्थात परिग्रह रहित पुरुषने देखीने चोरादिक लुंटवानो भाव न करे ॥ ४७ ॥

अर्थः-अ० सरलपणे णं०करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे। हवे गुरु कहेछे उतर ॥ अ० सरलपणे करी ॥ का० कायाए करी सरलपणो होय ॥ भा० भावनो अभिप्रायनो उ० सरलपणो होय। भा० भाषाओ उ०सरलपणो होय अ० पर जीवने अभिप्रायथी अ० उपराजे। अ० पर जीवने अभिप्राय

... करवो न होय, कषाय रहीत होय, सदाय तुं अपराध करेछे, इत्यादीक तुं तुं करवापणुं न होय, एहनो संयम घणो होय, संवर घणो होय मान समाधी घणी होय अने ज्ञानादीक समाधीए करी सहित होय ॥ ३९ ॥

अर्थः-भ० आहार पाणी भातनो प० पच्चखाण एटले संथारो करवे पं० करी ॥ भं० हे पूज्य जी० जीव ॥ किं० शुं न० उपराजे ॥ हवे गुरु उत्तर कहे छे ॥ भ० भातनुं पच्चखाण करवे करी ॥ अ० घणा भ० भवना ग० गह करवाना कर्म होय ते नि० रुन्धे ॥ ४० ॥

मूलः-४० भत्तपच्चक्खाणेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? भ॰ अणेगाइं भवसयाइं निरुम्भइ॥४०॥

भावार्थ ४० गद्यः-शिष्य पुछनो हवो के हे पूज्य ! आहार पाणीनां पच्चखाण करवे करी जीव शुं फल उपार्जे, तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स ! आहार पाणीनां पच्चखाण करवे करी अनेक भव करवाना होय, ते नाश करी संसार अन्त करे ॥ ४० ॥

अर्थः-स० सत्त्वादिकान्तनो हिंस्यादिक प्रकार पापस्थानक करवानो स्वभावछे ॥ प० तेहना पच्चखाण करवे पं० करी ॥ भं० हे पूज्य ॥ जी० जीव किं० शुं न० उपराजे ॥ हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ स० योगना स्वभावनो प० पच्चखाण सर्वविरती करवे करी । अ० अनुक्रमे शुक्लध्यान ने मांडने पाम्या विना पाछो वळे नहि एहनो शुक्लध्यान ने न० उपराजे ॥ अ० शुक्लध्याननो चोथो भेद ने ॥ प० पडिवज्योंछे जेणे ग० ने अ० अणगार साधु च० चार के० केवली संबंधिया क० कर्मना विपाक ॥ सं० ते ख० खपावे ॥ तं० ते जेमछे तेम अनुक्रमे न० कहेछे वे० वेदनी १ ॥ आ० आउखो २ ॥ ना० नामकर्म ३ ॥ गो० गोत्रकर्म ४ ए ४ कर्म क्षय करे ॥ त० तेवार प० पछे ॥

ए आठ मदनां स्थानक टाळे ॥ ४९ ॥

अर्थः–भा० शुद्ध अंतःकरणे णं०करी । भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ भा० शुद्ध अंतःकरणे करी । भा० विशुद्ध अध्यवसायने ज० उपराजे भा० शुद्ध अंतःकरणने विषे व० प्रवर्तावतो थको जी० जीव अ० अरिहंतना प० परूप्या ध० धर्मने । आ० आराधवाने विषे ॥ अ० उद्यमवंत थाय ॥ अ० अरिहंतना प० परूप्या ध० धर्मनी । आ० आराधनाने विषे अ० उद्यमवंत थइने । प० पर लो० लोकने विषे ध० धर्मनो आ० आराधक भ० थाय धर्म पामे ॥ ५० ॥

मूलः–५० भावसच्चेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? भा° भावविसोहिं जणयइ, भावविसोहीए वट्टमाणे जीवे अरहन्तपन्नत्तस्स धम्मस्स आराहणयाए अब्भुट्ठेइ, अरहन्तपन्नत्तस्स धम्मस्स आराहणयाए अब्भुट्ठित्ता परलोगधम्मस्स आराहए भवइ ॥ ५० ॥

भावार्थ ५० गद्यः- शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य ? शुद्ध अंतःकरणे करी जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स ? शुद्ध अंतःकरणे करी विशुद्ध अध्यवसायने उपराजे ? शुद्ध अंतःकरणने विषे प्रवर्ततो जीव अरिहंतना परूप्या धर्मनी आराधनाने विषे उद्यमवंत थाय, अरिहंतना परूप्या धर्मनी आराधनाने विषे उद्यमवंत थइने परलोकने विषे धर्मनो आराधीक थाय (अर्थात धर्म पामे) ॥ ५० ॥

अर्थः–क० प्रतिलेपणादिक जेणी विध क्रिया करवी कहिछे तेम करवे णं० करी एटले करण सत्ये करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे । हवे उत्तर कहेछे क० ते कारण सत्ये करो जी० जीव । क०

प्रशस्तभलोयतीनो लिं० वेस । वि० ते निर्मल स० समकतनो धणी होय । स० सत्व यळ वीर्यपणो अने । स० पांचसुमति । स० संपूर्णछे जेहनी तेभणी ॥ स० सर्व पा० प्राण भू० भूत जी० जीव स० सत्व । वी०पीडा न करे तेभणी विस्वास उपजे तेहवो यतीनो रू० वेसछे ॥ अ० अल्प प्रतिलेपनाछे जेहने थोडा उपगरण होय तेहने थोडि प्रतिलेषणा करवी होय जि० जितेंद्रि ते वि० विस्तीर्ण स० तप अने स० समति इर्यादीके करी । स० सहित या० वळी भं० होय ॥ ४२ ॥

मूलः—४२ पडिरूवयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? प॰ लाघवियं जणयइ, लघुभूए णं जीवे अप्पमत्ते पागडलिङ्गे पसत्थलिङ्गे विसुद्धसम्मत्ते सत्तसमिइसमत्ते सव्वपाणभूयजीवसत्तेसु वीससणिज्जरूवे अप्पडिलेहे जिइन्दिए विउलतवसमिइसमन्नागए यावि भवइ ॥४२॥

भावार्थ ४२ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य! स्थीवर कल्पीनो वस्त्रादीक प्रगट व्यवहार शुद्ध साधुना वेशे करी जीव शुं फळ ऊपार्जे! ते वारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स! माया रहित शुद्ध साधुना वेशे करी द्रव्यथी अल्प ऊपगरणने भावथी अप्रतिबंधपणुं ऊपार्जे, द्रव्यथी ने भावथी ऊपगरणना भारथी हळवो होय, ते जीव प्रमाद रहित होय, वळी निश्चे व्यवहार शुद्ध यतीनो वेश होय अने जीव दया नो हेतु रजोहरणादीके करी प्रसस्त यतिनो वेश ते निर्मळ सम्यक्त्वनो धणी होय ने सत्व, बळ, धैर्यपणुं, पांच समिती संपूर्ण छे जेहने तेथी सर्व प्राण भूत जीव सत्वने पीडा न करे एम विश्वासनो हेतु यतीनो वेशछे, वळी जेहने अल्प उगरण छे, तेहने प्रतिलेखणा पण अल्प छे, जीतेंद्रीयने विस्तीर्ण तपने इर्यादीक पांच स-

जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा, हे वत्स ? मन वचन कायानो योग सत्यपणे प्रवर्ताविवेकरी मन वचन कायाना योग दोष रहीत करे ॥ ५२ ॥

अर्थः—म० मन पापथी निवारीने । गु० गुप्तपणे प्रवर्ताववे णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ म० मन पापथी निवारीने गु० गुप्तपणे प्रवर्ताववे करी जी० जीव । ए० धर्मने विषे एकाग्र चित्तपणो ज० उपराजे । ए० धर्मने विषे एकाग्र चि० चित्तपणे जी० जीव णं० वळी ॥ म० मन पापथी निवारीने गु० गुप्तपणे प्रवर्तती थको सं० संजमनो आ० आराधक भ० होय ॥ ५३ ॥

मूलः—५३ मणगुत्तयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? म° जीवे एगग्गं जणइ, एगग्गचित्ते णं जीवे मणगुत्ते संजमाराहए भवइ ॥ ५३ ॥

भावार्थ ५३ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ? पापथी मनने निवारीने गुप्तपणे प्रवर्ताववे करी जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स ? मनने पापथी निवारी गुप्तपणे प्रवर्ताववे करी जीव धर्मने विषे एकाग्र चितपणुं उपराजे अने धर्मने विषे एकाग्र चित्तपणे करी जीव मन पापथी निवारीने गुप्तपणे प्रवर्ते ते थकी संजमनो आराधीक थाय ॥ ५३ ॥

अर्थः—व० वचन पापथी निवारीने गु० गुप्तपणे णं० करी । भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ व० वचन पापथी निवारीने गु० गुप्त करी नि० विकथानो अणकरणहारपणो । ज० उपराजे ॥ नि० विकथाने अणकरवे णं० करी जी० जीव । व० वचन गुप्त गु० सहित थको ॥ अ० मनना जो०

मांही अनभावर्तुं उतारे (अर्थात मोक्ष पोहोंचे) संसार मांही अणआवर्तुं पाम्या थको ते जीव सारिरी मानसी दुःखनो भोगवनार न होय ॥ ४४ ॥

अर्थः-वी० रा० राग द्वेष रहितपणे णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे । हवे गुरुउत्तर कहेछे । वी० राग द्वेष रहितपणे करीने ने० पुत्रादिकने विषे स्नेह रुपीओ वं० वंधन त० लोभरुपीओ व० वंधन य० वली वो० छेदे । म० मनोज्ञ अ० अमनोज्ञ । स० शब्द फ० फरस (र० रसस्वाद मधुरादि) रु० रुप गं० गंधने विषे वे० निश्चे वि० वैराग्य पामे राग द्वेष क्षयकरे ॥ ४५ ॥

मूलः-४५ वीयरागयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? वी° नेहाणुबन्धणाणि तण्हाणुबन्धणाणि य वोच्छिन्दइ, मणुन्नामणुन्नेसु सद्द-फरिस-रूव-गन्धेसु चेव विरज्जइ ॥ ४५ ॥

भावार्थ ४० प्रश्नः-शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य? रागद्वेष रहितपणे करीने जीव शुं फळ उपार्जे ? ते वारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स ? रागद्वेष रहितपणे करीने पुत्रादिकने विषे स्नेहरुपी वंधन तेमज लोभरुपी वंधनने छेदे अने मनोज्ञ (मनने गमता) अमनोज्ञ (मनने अणगमता) एवा शब्दरुप रस गंध ने स्पर्श वैराग्य पामीने रागद्वेष क्षय करे ॥ ४५ ॥

अर्थः-ख० क्षमाए णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे । हवे गुरु उत्तर कहेछे॥ ख० क्षमाए करी प० परिसहने जि० जीते ॥ ४६ ॥

मूलः-४६ खन्तीए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? ख° परीसहे जिणइ ॥ ४६ ॥

जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उतर कहेता हवा, हे वत्स ? मन वचन कायाना योग मत्यपणे प्रवर्तावेकरी मन वचन कायाना योग दोष रहीत करे ॥ ५२ ॥

अर्थः—म० मन पापथी निवारीने । गु० गुप्तपणे प्रवर्तावे णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ म० मन पापथी निवारीने गु० गुप्तपणे प्रवर्तावे करी जी० जीव । ए० धर्मने विषे एकाग्र चित्तपणो ज० उपराजे । ए० धर्मने विषे एकाग्र चि० चित्तपणे जी० जीव णं० करी ॥ म० मन पापथी निवारीने गु० गुप्तपणे प्रवर्ततो थको सं० संजमनो आ० आराधक भ० होय ॥ ५३ ॥

मूलः—५३ मणगुत्तयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? म° जीवे एगग्गं जणइ, एगग्गचित्ते णं जीवे मणगुत्ते संजमाराहए भवइ ॥ ५३ ॥

भावार्थ ५३ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ? पापथी मनने निवारीने गुप्तपणे प्रवर्तावे करी जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उतर कहेता हवा हे वत्स ? मनने पापथी निवारी गुप्तपणे प्रवर्तावे करी जीव धर्मने विषे एकाग्र चितपणुं उपराजे अने धर्मने विषे एकाग्र चित्तपणे करी जीव मन पापथी निवारीने गु-प्तपणे प्रवर्ते ते थकी संजमनो आराधीक थाय ॥ ५३ ॥

अर्थः—व० वचन पापथी निवारीने गु० गुप्तपणे णं० करी । भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उ-पराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ व० वचन पापथी निवारीने गु० गुप्त करी नि० विकथानो अणकरणहारपणो । ज० उपराजे ॥ नि० विकथाने अणकरते णं० करी जी० जीव । व० वचन गुप्त गु० सहित थको ॥ अ० मनना जो०

मं० । सहित णं० वळी जी० जीव । ध० धर्मनो आ० आराधक भ० होय ॥ ४८ ॥

मूलः-४८ अज्जवयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? अ° काउज्जुययं भावुज्जुययं भासु-ज्जुययं अविसंवायणं जणयइ, अविसंवायणसंपन्नयाए णं जीवे धम्मस्स आराहए भवइ ॥४८॥

भावार्थ ४८ गद्यः-शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य! सरळपणे करी जीव शुं फळ उपार्जे! त्यारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स! सरळपणे करी कायानुं सरळपणुं होय, अभिप्रायनुं सरळपणुं होय, भाषानुं सरळपणुं होय ने पछे अणछेतरवुं उपार्जे, पर जीवने अणछेतरवे करी जीव धर्मनो आराधक थाय ॥ ४८ ॥

अर्थः-म० अहंकार रहितपणे णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे ॥ हवे गुरु उत्तर कहेछे । म० अहंकार रहितपणे करी अ० अणउध्धतपणुं ज० उपराजे । अ० अणउधतपणे करी सहित जी० जीव । मि० सुवाल्यापणुं अने म० अहंकार रहितपणुं करी सं० सहितथको जाती १ । कुळ २ । बळ ३ । रूप ४ । तप ५ । लाभ ६ । श्रुत ७ । एश्वर्य ८ ए अ० ८ म० मदना ठा० थानक नि० टाळे ॥ ४९ ॥

मूलः-४९ मद्दवयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? म° अणुस्सियत्तं जणयइ, अणु-स्सियत्तेण जीवे मिउमद्दवसंपन्ने अट्ठ मयट्ठाणाइं निट्ठावेइ ॥ ४९ ॥

भावार्थ ४९ गद्यः-शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य! अहंकाररहितपणे करी जीव शुं फळ उपार्जे? ते वारे गुरु उत्तर कहेता हवा के हे वत्स! अहंकाररहितपणे करी अणउद्धतपणुं उपार्जे अने अणउद्धतपणे करी सुंवाळापणुं होय, अहंकार रहितपणे १ जाती, २ कुळ, ३ बळ, ४ रूप, ५ तप, ६ श्रुत, ७ लाभ ८ ऐश्वर्य,

अर्थः-म० मन स० साचे भावे आ० थापवापणे णं० करी। भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं। ज० उपरा-
जे हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ म० मन साचे भावे थापवापणे करी। ए० धर्मने विषे एकाग्रचित्तपणो ज० उपराजे।
ए० धर्मने विषे एकाग्रचित्तपणो ज० उपराजीने ना० ज्ञानना प० पर्याय ज० उपराजे ना० ज्ञानना प० पर्याय ज० उपरा-
जीने । स० सम्यक्तने । वि० विशेषे सो० शुद्ध करे । मि० मिथ्यात्वने च० पुरणे । नि० टाळे ॥ ५६ ॥

मूलः—५६ मणसमाहारणयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? म० एगग्गं जणयइ, एगग्गं जणइत्ता नाणपज्जवे जणयइ, नाणपज्जवे जणइत्ता सम्मत्तं विसोहेइ मिच्छत्तं च निज्जरेइ॥५६॥

भावार्थ ५६ मुः—शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य? मनने सत्यभावे स्थापवे करी जीव शुं फळ उपार्जे?
तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स? मनने सत्यभावे स्थापवे करी धर्मने विषे एकाग्र चित्तपणुं उपराजे
अने धर्मने विषे एकाग्र चितपणुं उपराजीने ज्ञानना पर्याय उपार्जे, जे ज्ञानना पर्याय उपराजे ते सम्यक्त्वने
विशेषे शुद्ध करे ने मिथ्यात्वने टाळे ॥ ५६ ॥

अर्थः-व० वचनना स्वाध्यायादिकने विषे स० साचे भावे आ० वचनने थापवे करी भं० हे पूज्य जी०
जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे । व० वचनना स्वाध्यायादिकने विषे स० साचे भावे वचनने
आ०थापवे करी व०वचन सा०साचे भावे आ०थापवावाळा । दं०सम्यक्तना प०भेदनो वि०मलिनपणो टाळे व०
वचनना सा० साचे भावे थापवे करी । दं० सम्यक्तना प० भेदनो वि० मलीनपणो टाळीने सु० सुलभ
बो० बोधपणो नि० निपजावे । दु० दुर्लभ बो० बोधिपणो नि० निवर्तावे ॥ ५७ ॥

किया करवानी स० समार्थाई ज० उपराजे ॥ क० प्रतिक्रमणादिक जेणी विधि क्रिया करवानी विधि कहिछे तेम करे ते करण सत्यने विषे व० वर्ततो जी० जीव । ज० जेम वा० वचने करी काहि आम क्रिया करवी ॥ त० ते क्रिया तेमज का० करणहार या० वळी भ० होय ॥ ५१ ॥

मूल:–५१ करगसच्चेणं भन्ते जीवे किं जणयइ, ? क० करणसच्चेणं जणयइ. करणसच्चे व॒माणे जीवे जहा वाई तहा कारी यावि भवइ ॥ ५१ ॥

भावार्थ ५१ प्रश्न–शिष्य पुछता हवा के पूज्य ? जरी रीते पडीलेहणादीक क्रिया करवानी विधी कही छे, तेवी रीत करतां थको जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहे॥ हवा के हे वत्स ! जेवी रीते प्रतिलेखणादीक क्रिया करवानी विधी कही छे, तेवी रीत करता थको जीव क्रिया करवानी समर्थाई उपराजे अने विधीयुक्त प्रतिलेखणादीक करवाने विषे प्रवर्ततो जीव आ क्रिया आमज करवी, एम वचने करी कहे तेवीज रीते कायाए करीने क्रिया करे ॥ ५१ ॥

अर्थ:–जो० मन वचन कायाना जोग स० सत्य पणे प्रवर्तावत्रे णं० करी । भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे । हवे गुरु उत्तर कहेछे । जो० मन वचन कायाना जोग स० सत्यपणे प्रवर्तावव करी । जो० मन वचन कायाना जोगने वि० दोप रहित करे ॥ ५२ ॥

मूल:–५२ जोगसच्चेणं भन्ते जीवे किं जणयइ? जो० जोगं विसोहेइ ॥५२॥

भावार्थ ५२ प्रश्न:–शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ? मन वचन कायाना योग सत्यपणे प्रवर्तावे करी

जोग धर्म ध्यानादिकना ध्याधारनां सा० साधन धर्म उपरे एकाग्र चित्त करी जु० सहित था० वळी भ० होय ॥५४॥

मूल:-५४ वयगुत्तयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? व० निव्वियारत्तं जणयइ, निव्वियारे णं जीवे वइगुत्ते अज्झप्पजोगसाहणजुत्ते यावि भवइ ॥ ५४ ॥

भावार्थ ५४ मयः-शिष्य पुछनो हवो हे पूज्य ? वचन पापथी निवारीने गुप्तपणे प्रवर्तावते करी जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स ? वचन पापथी निवारीने गुप्तपणे प्रवर्तावते करी चार विकथानुं अणकरवापणुं उपराजे, विकथाने अणकरवे करी जीव सर्व वचन गुप्ती सहीत थको मनना धर्म ध्यानादिक ध्याधारना साधन धर्म उपरे एकाग्र चित्तपणेकरी सहित होय (अर्थात ध्यान धरवायोग्य साधक होय) ॥५४॥

अर्थ:-का० काया गु० गुप्त णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे। का० काय गु० गुप्तपणो करी सं० संवर ज० उपराजे सं० संवर का० काया गु० गुप्ते करी सहित थको पु० वळी पा० पाप कर्म ने आववाना हेतुछे नि० रुंधे क० करे ॥ ५५ ॥

मूल:-५५ कायगुत्तयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? का० संवरं जणयइ, संवरेणं कायगुत्ते पुणो पावासवनिरोहं करेइ ॥ ५५ ॥

भावार्थ ५५ मयः-शिष्य पुछनो हवो हे पूज्य ? कायाने पापथी निवारीने गुप्तपणे प्रवर्तावते करी जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स ? कायाने पापथी निवारीने गुप्तपणे प्रवर्तावते करी संवर उपार्जे अने संवरे करी कायगुप्ती सहीत थको पाप कर्म आववाना हेतु छे ते रुंधे ॥ ५५ ॥

अर्थः—म० मन स० साचे भावे आ० थापवापणे णं० करी। भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं। ज० उपरा-
जे हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ म० मन साचे भावे थापवापणे करी। ए० धर्मने विषे एकाग्रचित्तपणो ज० उपराजे।
ए० धर्मने विषे एकाग्रचित्तपणो ज० उपराजीने ना० ज्ञानना प० पर्याय ज० उपराजे ना० ज्ञानना प० पर्यव ज० उपरा-
जीने। स० सम्यक्तने। वि० विशेषे सो० शुद्ध करे। मि० मिथ्यात्वने च० पुरणे। नि० टाले ॥ ५६ ॥

मूलः—५६ मणसमाहारणयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? म° एगग्गं जणयइ, एगग्गं जणइत्ता नाणपज्जवे जणयइ, नाणपज्जवे जणइत्ता सम्मत्तं विसोहेइ मिच्छत्तं च निज्जरेइ ॥५६॥

भावार्थ ५६ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य? मनने सत्यभावे स्थापवे करी जीव शुं फळ उपार्जे?
तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स? मनने सत्यभावे स्थापवे करी धर्मने विषे एकाग्र चित्तपणुं उपराजे
अने धर्मने विषे एकाग्र चितपणुं उपराजीने ज्ञानना पर्याय उपार्जे, जे ज्ञानना पर्याय उपराजे ते सम्यकत्वने
विशेषे शुद्ध करे ने मिथ्यात्वने टाळे ॥ ५६ ॥

अर्थः—व० वचनना स्वाध्यायादिकने विषे स० साचे भावे आ० वचनने थापवे करी भं० हे पूज्य जी०
जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे। व० वचनना स्वाध्यायादिकने विषे स० साचे भावे वचनने
आ० थापवे करी व० वचन सा० साचे भावे आ० थापवावाळा। दं० सम्यक्तना प० भेदनो वि० मलिनपणो टाळे व०
वचनना सा० साचे भावे थापवे करी। दं० सम्यक्तना प० भेदनो नि० मलीनपणो टाळीने सु० सुलभ
बो० बोधपणो नि० निपजावे। दु० दुर्लभ बो० बोधिपणो नि० [illegible]

जोग धर्म ध्यानादिकना व्यापारनां सा० साधन धर्म उपरे एकाग्र चित्त करी जु० सहित या० वली भ० होय ॥५४॥

मूलः—५४ वयगुत्तयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? व° निव्वियारत्तं जणयइ, निव्वियारे णं जीवे वइगुत्ते अज्झप्पजोगसाहणजुत्ते यावि भवइ ॥ ५४ ॥

भावार्थ ५४ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ? वचन पापथी निवारीने गुप्तपणे प्रवर्तावने करी जीव शुं फल उपार्जे ? तेवारे गुरु उतर कहेता हवा हे वत्स ? वचन पापथी निवारीने गुप्तपणे प्रवर्तावने करी चार विकथानुं अणकरवापणुं उपराजे, विकथाने अणकरवे करी जीव सर्व वचन गुप्ती सहीत थको मनना धर्म ध्यानादीक व्यापारना साधन धर्म उपरे एकाग्र चितपणेकरी सहित होय (अर्थात ध्यान धरवायोग्य साधक होय) ॥५४॥

अर्थः—का० काया गु० गुप्त णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे । का० काय गु० गुप्तपणो करी सं० संवर ज० उपराजे सं० संवर का० काया गु० गुप्ते करी सहित थको पु० वली पा० पाप कर्म जे आववाना हेतुछे नि० रुंधे क० करे ॥ ५५ ॥

मूलः—५५ कायगुत्तयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? का° संवरं जणयइ, संवरेणं कायगुत्ते पुणो पावासवनिरोहं करेइ ॥ ५५ ॥

भावार्थ ५५ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ? कायाने पापथी निवारीने गुप्तपणे प्रवर्तावने करी जीव शुं फल उपार्जे ? तेवारे गुरु उतर कहेता हवा हे वत्स ? कायाने पापथी निवारीने गुप्तपणे प्रवर्तावने करी संवर उपार्जे अने संवरे करी कायगुप्ती सहीत थको पाप कर्म आववानां हेतु छे ते रुंधे ॥ ५५ ॥

त्ता चत्तारि केवलिकम्मंसे खवेइ, तओ पच्छा सिज्झइ बुज्झइ मुच्चइ परिनिव्वायइ सव्व-
दुक्खाणमन्तं करेइ ॥ ५८ ॥

भावार्थ ५८ गद्यः-शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ? कायाने साचे भावे संयमने विषे स्थापवे करी तथा कायाने मर्यादाए धरतां जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स ? कायाने सत्यभावे संयमने विषे स्थापवे करी तथा कायाने मर्यादाए धरता जीव चारित्रना पर्याय निर्मळ करे, चारित्रना पर्याय निर्मळ करीने अनुक्रमे यथाख्यात चारित्रना पर्याय निर्मळ करे, यथाख्यात चारित्रना पर्याय निर्मळ करीने १ वेदनी २ आयुष्य ३ नाम ४ गोत्र ए चार कर्मना अंशने क्षय करे, तेवार पछी सर्व अर्थनी सिधी थाय, लोकालोकनुं स्वरुप जाणे, कर्मथी मुक्त थाय, कर्मरुपी दावानळ ओलववे करी शीतळीभूत थाय अने सर्व दुःखनो अंत करे ॥ ५८ ॥

अर्थः-ना० श्रुत ज्ञानादिक ज्ञाने करी । सं० सहितपणे णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे । हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ ना० ज्ञाने करी सं० सहितपणे करी जी० जीव स० सर्व जीवादिकना भा० भावनुं अ० अजाणपणुं ज० उपराजे ॥ ना० ज्ञान सं० सहित होय णं० जे जी० जीवते। चा० च्यार गति सं० संसार रुपणी । फं० अटवीने विषे वि० विणसे न० नहि । ज० जेम सू० सुइ सं० सुत्रना दोरा सहित । कचरामांहि पडि होय । पण न० नहीं वि०विणसे सुइ जाय नहि । त० तेमज जी० जीव निश्चे स० सिद्धांतना जाणपणा सहित होय ते सं० संसारने विषे न० नही वि० विणसे जीव धर्म पामे । १ ॥ ना० ज्ञान वि० विनय त० तप च० चारित्र जो० जोग प्रधानना व्यापार सं० पामे ॥ स० आपणा स० सिद्धांतने विषे प० परपाषंडियादिना स०

मूलः—५७ वयसमाहारणयाए भन्ते जीवे किं जणयइ ? व° वयसाहारणदंसणपज्जवे विसोहेइ, वयसाहारणदंसणपज्जवे विसोहित्ता सुलहबोहियत्तं निव्वत्तेइ, दुल्लहबोहियत्तं निज्जरेइ ॥५७॥

भावार्थ ५७ मा:—शिष्य पुछ्यो हवो हे पूज्य ? वचन स्वाध्यायादीकने विषे सत्य भावे स्थापवे करी तथा वचन मर्यादाए धरतां जीव शुं फल उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स ! वचन स्वाध्यायने विषे सत्य भावे स्थापवे करी तथा वचन मर्यादाए धरता सम्यक्त्वना पर्याय निर्मळ करे अने सम्यक्त्वना निर्मळपणे करी जीव सुलभ बोधीपणुं निपजावे ने दुर्लभ बोधीपणुं टाळे ॥ ५७ ॥

अर्थः—का० कायाने स० साचेभावे संजमने विषे आ० थापवे णं० करी । भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपजावे हवे गुरु उत्तर कहेछे । का० कायाने स० साचेभावे संजमने विषे थापवे करी जी० जीव च० चारित्रना प० पर्यायने वि० निर्मळ करे । च० चारित्रना प० पर्याय वि० निर्मळ करीने । अ० अनुक्रमे यथाख्यात च० चारित्रना प० पर्याय वि० निर्मळ करे ॥ अ० यथाख्यात च० चारित्रना प० पर्यायने वि० निर्मळ करीने । च० च्यार के० केवलीना क० कर्मना विभागने ख० खपावे त० तेवार प० पछी सि० सर्व अर्थनी सिद्धी होय बु० संसारादिकनुं सकल जाणे मु० कर्मथी मुकाय । प० कर्मरूपीया दावानलने उपसमावने करी शीतली भूत थाय ॥ स० सर्व दु० दुःखनो अं० अंत क० करे मोक्ष जाय ॥ ५८ ॥

मूलः—५८ कायसमाहारणयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? का° चरित्तपज्जवे विसोहेइ चरित्तपज्जवे विसोहित्ता अहक्खायचरित्तं विसोहेइ, अहक्खायचरित्तं विसोहे-

फरे ॥ प० उतकृष्टो तेणे भवे केवली थइ ज्ञान पामे थके विज्ञानने वि० उलाहवो न० न पामे (प० उतकृष्टो केवल ज्ञाननुं अ० अणउलहावुं पामे छते) अ० प्रधांन । ना० ज्ञान दं० दरसने करी ॥ अ० आपणा आत्माने सं० जोडतो थको । स० साचे भावे आपणा आत्माने भा० भावतो थको वि० विचरे ॥ ६० ॥

मूलः–६० दंसणसंपन्नयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? दं° भवमिच्छत्तछेयणं करेइ, परं न विज्झायइ, अणुत्तरेणं नाणदंसणेणं अप्पाणं संजोएमाणे सम्मं भावेमाणे विहरइ ॥६०॥

भावार्थ ६० गद्यः–शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य ? दर्शन (समकित) सहितपणे करी जीव शुं फळ उपार्जे ? ते वारे गुरु उतर कहेता हवा हे वत्स ? दर्शन सहीत पणे करी भव करवानो हेतु जे मिथ्यात्व छे तेहने टाळे अने उत्कृष्टो तेहज भवे केवळ ज्ञान पामे छे, ते ज्ञाननो प्रकाश ओलववापणुं न पामे, उतकृष्टु केवळ ज्ञाननो प्रकाश अणओल्हावुं पामे छे, ते प्रधान ज्ञानदर्शने करी आपणा आत्माने जोडतो थको साचे भावे आपणा आत्माने भावतो विचरे ॥६०॥

अर्थः–च० चारित्र सं०सहित पणे णं०करी । भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे ॥ हवे गुरु उतर कहेछे ॥ च०चारित्र सं०सहितपणे करी से० सेलेसीसेल कहेता पर्वत मांहि ठाकुर ते मेरुपर्वत तेहनी परे निश्चल सेलेसी तेहनो भा० भाव ज० उपराजे से०सलेसीनो भाव प०पडिवर्ज्योछे ते य०वळी अ०अणगार मुनिराज च० च्यार के० केवलीनां क०कर्मना विभाग से० ते ख० खपावे ॥ त० तेवार प०पछे सि० सर्व अर्थनी सिद्धि होय । मु० मुके मु०कर्मथी मुकाय । स० सर्व दु० दुखनो अं० अंत क० करे ॥ ६१ ॥

[illegible]० ॥

मूलः—५७ वयसमाहारणयाए भन्ते जीवे किं जणयइ ? व° वयसाहारणदंसणपज्जवे विसोहेइ, वयसाहारणदंसणपज्जवे विसोहित्ता सुलहबोहियत्तं निवत्तेइ, दुल्लहबोहियत्तं निज्जरेइ ॥५७॥

भावार्थ ५७ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ? वचन स्वाध्यायादीकने विषे सत्य भावे स्थापवे करी तथा वचन मर्यादाए धरता जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स ! वचन स्वाध्यायने विषे सत्य भावे स्थापवे करी तथा वचन मर्यादाए धरता सम्यक्त्वना पर्याय निर्मळ करे अने सम्यक्त्वना निर्मळपणे करी जीव सुलभ बोधीपणुं निपजावे ने दुर्लभ बोधीपणुं टाळे ॥ ५७ ॥

अर्थः—का० कायाने स० साचेभावे संजमने विषे आ० थापवे क० करी। भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे। का० कायाने स० साचेभावे संजमने विषे थापवे करी जी० जीव च० चारित्रना प० पर्यायने वि० निर्मळ करे। च० चारित्रना प० पर्याय वि० निर्मळ करीने। अ० अनुक्रमे यथाख्यात च० चारित्रना प० पर्याय वि० निर्मळ करे ॥ अ० यथाख्यात च० चारित्रना प० पर्यायने वि० निर्मळ करीने। च० च्यार के० केवलीना क० कर्मना विभागने ख० खपावे त० तेवार प० पछी सि० सर्व अर्थनी सिद्धी होय बु० लोकालोकनुं सरुप जाणे मु० कर्मथी मुकाय। प० कर्मरुपीया दावानळने उपसमाववे करी शीतळी भूत थाय॥ स० सर्व दु० दुखनो अं० अंत क० करे मोक्ष जाय ॥ ५८ ॥

मूलः—५८ कायसमाहारणयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? का° चरित्तपज्जवे विसोहेइ चरित्तपज्जवे विसोहित्ता अहक्खायचरित्तं विसोहेइ, अहक्खायचरित्तं विसोहे-

साधने वि० विषे सा० मेळणहार थ० वळी अ० अहीलणीक पुजवायोग्य भ० होय तेहना स्वरूपनो जाण होय ॥५०॥

मूल:-५१ नाणसंपन्नयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? ना० जीवे सद्भावाहिगमं जणयइ, नाणसंपन्ने णं जीवे चाउरन्ते संसारकन्तारे न विणस्सइ, जहा सूई ससुत्ता न विणस्सइ तहा जीवे ससुत्ते संसारे न विणस्सइ, नाणविणयतवचरित्तजोगे संपाउणइ ससमयपरसमयविसारए य असंघायणिज्जे भवइ ॥ ५१ ॥

भावार्थ ५१ मनः-शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य? श्रुत ज्ञानादीक ज्ञाने करी सहीतपणे जीव शुं फळ उपार्जे? तेवार गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स! श्रुत ज्ञानादीक ज्ञाने करी सहीतपणे जीव सर्व जीवादीकना भावनुं जाणपणुं उपजावे अने ज्ञाने करी सहीत जे जीव होय ते चार गती संसाररुपणी अटवीने विषे परिभ्रमण करवे मुक्ति मार्गथी दूर न पडे (अर्थात मुक्ति मार्गथी विणसे नहि), जेम सुत्रना दोरा सहीत सुइ (सोइ) कचरा मांही पडी होय ते विणसे नहि (अर्थात सुइ खोवाय नहि) तेम जीव पण सिद्धांतना जाणपणा सहीत होय ते संसारने विषे विणसे नहि (अर्थात जीव धर्म पामे) अने ज्ञानगो विनय तप चारित्रना योग्य प्रधान व्यापार पामे, वळी स्वसमय (जैन) नां सिद्धांत अने परसमय (अन्य धर्म) नां सिद्धांत ए बंनेनो मेळवनार होय ते तेना स्वरूपनो जाण होय ॥ ५१ ॥

अर्थ:-दं० दरशने सं० सहितपणे णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे इवे गुरु उत्तर कहेछे दं० दरशन सं० सहित पणे करी भ० भव करवानो हेतु ते मि० मिथ्यात्व तेहने छे० छेद क०

उपार्जे ? ते वारे गुरु उतर कहेता हवा हे वत्स ? रसेंद्रीने निग्रह करवे करी सारा माठा रसने विषे रागद्वेपनो निग्रह करवो उपार्जे ? अने ते रागद्वेपने निग्रह करवे करी जीव नवां कर्म न वांधे अने पुर्वे जे कर्म वांधेल छे ते क्षय करे ॥ ६५ ॥

अर्थः-फा० फरस इंद्रीयने नि० निग्रहकरवेकरी । भं० हेपूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु कहेछे ॥ फा० फरस इंद्रीयनुं निं० निग्रहकरवेकरी ॥म० मनोज्ञ अ० अमोज्ञ फा० फरसने विषे रा० राग दो० दोप एटले द्वेपनुं नि० निग्रहकरवुं ज० उपराजे त० तेरागद्वेपने च० निमित्त । क० कर्म न० न वं० वांधे ॥ पु० पुर्वे व० वांध्याहोयते च० पुरणे नि० पपावे ॥ ६६ ॥

मूलः-६६ फासिन्दियनिग्गहेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? फा॰ मणुन्नामणुन्नेसु फासेसु रागदोसनिग्गहं जणयइ, तप्पत्तइयं कम्मं न वन्धइ पुव्वबद्धं च निज्जरेइ ॥ ६६॥

भावार्थ ६६ गद्यः-शिष्य पुछतो हयो हे पूज्य ? स्पर्शेंद्रीय (काया) ने निग्रह करवे करी जीव शुं फळ उपार्जे ? ते वारे गुरु उतर कहेता हवा हे वत्स ? स्पर्शेंद्रीयने निग्रह करवे करी स्पर्शेंद्रीयने विषे रागद्वेपनो निग्रह करवो उपार्जे ? अने ते रागद्वेपनो निग्रह करवे करी जीव नवां कर्म न वांधे अने पुर्वे जे कर्म वांधेल छे ते क्षय करे ॥ ६६ ॥

अर्थः-को० क्रोधने वि० जितवेकरी भं० हेपूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे ॥ हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ को० क्रोधने वि० जितवेकरी खं० क्षमा ज० उपराजे । को० क्रोधे करी जे कर्मने वांधीए

सासने वि० विषे सा० मेळणहार ग० वळी अ० भहीलणीक पुमचायोग्य भ० होय तेहना स्वरूपनो जाण होय ॥५९॥

मूलः—५९ नाणसंपन्नयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ ? ना० जीवे सव्वभावाहिगमं जणयइ, नाणसंपन्ने णं जीवे चाउरन्ते संसारकन्तारे न विणस्सइ, जहा सूई ससुत्ता न विणस्सइ तहा जीवे ससुत्ते संसारे न विणस्सइ, नाणविणयतवचरित्तजोगे संपाउणइ ससमयपरसमयविसारए य असंघायणिज्जे भवइ ॥ ५९ ॥

भावार्थ ५९ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ? श्रुत ज्ञानादीक ज्ञाने करी सहीतपणे जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवार गुरु उतर कहेता हवा हे वत्स ! श्रुत ज्ञानादीक ज्ञाने करी सहीतपणे जीव सर्व जीवादीकना भावनुं जाणपणुं उपार्जे अने ज्ञाने करी सहीत जे जीव होय ते चार गती संसाररूपणी अटवीने विषे परिभ्रमण करवे मुक्ति मार्गथी दुर न पडे (अर्थात मुक्ति मार्गथी विणसे नहि), जेम सुत्रना दोरा सहीत सुइ (सोइ) कचरा मांही पडी होय ते विणसे नहि (अर्थात सुइ खोवाय नहि) तेम जीव पण सिद्धांतना जाणपणा सहीत होय ते संसारने विषे विणसे नहि (अर्थात जीव धर्म पामे) अने ज्ञानथी विनय तप चारित्रना योग्य प्रधान व्यापार पामे, वळी स्वसमय (जैन) नां सिद्धांत अने परसमय (अन्य धर्मि) नां सिद्धांत ए बंनेनो मेळवनार होय ने तेनां स्वरुपनो जाण होय ॥ ५९ ॥

अर्थः—दं० दरसने सं० सहितपणे णं० करी भं० हे पूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तर कहेछे दं० दरसन सं० सहित पणे करी भ० भव करवानो हेतु ते मि० मिथ्यात्व तेहने छे० छेद क०

छे ते क्षय करे ॥ ६८ ॥

अर्थः-मा० मायाने वि० जितवेकरी भं० हेपूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपराजे हवे गुरु उत्तरं कहेछे ॥ मा० मायाने ॥ वि० जितवेकरी अ० सरल सभाव ज० उपराजे ॥ मा० मायाने करवेकरी जेकर्म बांध्याछे वे० पछे ते भोगवे तेहवा क० कर्म न० न सरलपणे व० बांधे । मायाए करीने जे कर्म पु० पुर्वे व० बांध्यां छे तेकर्म च० वळी नि० पपावे ॥ ६९ ॥

मूलः-६९ मायाविजएणं भन्ते जीवे किं जणयइ? मा° अज्जवं जणयइ, मायावेयणिज्जं कम्मं न बन्धइ पुव्वबद्धं च निज्जरेइ ॥ ६९ ॥

भावार्थ ६९ गद्यः-शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य? कपटने जीतवे करी जीव शुं फळ उपार्जे? तेवारे गुरु उतर कहेता हवा हे वत्स? कपटने जीतवे करी शरळ भाव (भद्रीकपणुं) उपराजे अने कपट करवे करीने जे कर्म बांधीने पछी भोगववां पडे, तेहवां कर्म शरळपणे करी न बांधे अने पुर्वे जे कपट करीने कर्म बांधेल छे ते क्षय करे ॥ ६९ ॥

अर्थः-लो०लोभने वि०जितवेकरी भं० हेपूज्य जी० जीव किं० शुं ज०उपराजे॥ हवेगुरु उत्तर कहेछे॥ लो० लोभने वि० जिपवेकरी सं०संतोष ज० उपराजे ॥ लो० लोभेकरीने जेकर्म बांधीने वे० पछे भोगवे तेहवा क० कर्म संतोषे न० न बं० बांधे ॥ पु०लोभेकरी जेकर्म पुर्वे व० बांध्याछे तेकर्म च०वळी नि०खपावे ॥ ७० ॥

मूलः-७० लोभविजएणं भन्ते जीवे किं जणयइ? लो° संतोसं जणयइ, लोभवे-

मूलः—६१ चरित्तसंपन्नयाए णं भन्ते जीवे किं जणयइ? च॰ सेलेसीभावं जणयइ. सेलेसिं पडिवन्ने य अणगारे चत्तारि केवलिकम्मंसे खवेइ, तओ पच्छा सिज्झइ बुज्झइ मुच्चइ सव्वदुक्खाणमन्तं करेइ ॥ ६१ ॥

भावार्थ ६१ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो के हे पूज्य? चारित्र सहीतपणे करी जीव शुं फळ उपार्जे, ते वारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स? चारित्र सहीतपणे करी शैलेशी (शैल एटले पर्वत अने एशी एटले ठाकोर अर्थात पर्वतनो ठाकोर मेरु पर्वत) नी पेरे निश्चळ भाव उपराजे अने जे शैलेशीनो भाव अंगीकार करेल छे ते अणगार १ वेदनी २ आयुष्य ३ नाम ४ गोत्र ए चार कर्मना अंश क्षय करे, तेवार पछी सर्व अर्थनी सिद्धी होय, लोकालोकनुं स्वरुप जाणे, कर्मथी मुकाय, कर्मरुपी दावानळ ओल्वी शीतळी भुत थाय ने सर्व दुःखनो अंत करे ॥ ६१ ॥

अर्थः—सो॰ श्रोतेंद्रिनुं नि॰ निग्रह करवे णं॰ करी भं॰ हेपूज्य जी॰ जीव किं॰ शुं ज॰ उपराजे ॥ हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ सो॰ श्रोतेंद्रियने नि॰ निग्रह करवेकरी म॰ मनोज्ञ अ॰ अमनोज्ञ स॰ सब्दनेविषे रा॰ राग दो॰ द्वेषनुं नि॰ निग्रहकरवुं ज॰ उपराजे त॰ तेरागद्वेषने प॰ निमिते क॰ कर्म न॰ न बं॰ बांधे ॥ पु॰ तेकर्म पुर्वे प॰ पूरणे बं॰ बांध्या ते नि॰ खपावे ॥ ६२ ॥

मूलः—६२ सोइन्दियनिग्गहेणं भन्ते जीवे किं जणयइ? सो॰ मणुन्नामणुन्नेसु सद्देसु रागदोसनिग्गहं जणयइ, तप्पच्चइयं कम्मं न बन्धइ पुव्वबद्धं च निज्जरेइ ॥ ६२ ॥

नीपजावे (जावसजोगी० इहांएम नसदहवुं जेसुभ जोगमांहि इरियावहिनो वंधपडेछे ॥ प्रकरणना मानणहार सुभ योगथी इरियावहिनो वंधसद्हेछे ॥ अत्रउत्तर ॥ सुभजोग तेसंजमछे अने तपसंजमथीतो एके ॥ कर्मनीप्रकृतिन वंधाय तोस्यार्थवंधायछे तेकहेछे ॥ तिहांवेदनी कर्मछे तेत्रण कर्मथी वळीयुंछे ॥ ते वेदनी वेदतोथको ७।८।६॥१। कर्मवांधे तेअत्रे १३ मे वेदना वेदेछे ॥ तेएक इरियावहिरूप वेदनीवांधी तेवेदना उदयमाटे) जा० ज्यांलगे स० मनवचन कायाना व्यापारवंत भ० होय ॥ ता० तिहांलगे इ० इर्यावही क० कर्म नि० वांधे ॥ सु० सुखकारीओ जीवसंघाते तेकर्मना फ०फरसछे तेदुखकारीनथी ॥ दु० वेसमयनी ठि०स्थितिते तं० तेकर्म प०पहिले स०समय व०वांधे वि० वीजे स०समय तेकर्मने वे० भोगवे ॥ त० तेकर्म त्रीजे स० समय नि० पपावे ॥ तं० तेइरियाव हिकर्म व० वांध्यो हतो पु० फरस्यो उ०उदयपाम्यो ॥ वे० भोगवुं नि० तेकर्म क्षयगयुं ॥ से० तेआगमी य० वळी (कां० काले) अ० कर्मरहित चा० वळी भ० होय ॥ ७१ ॥

मूलः—७१ पिज्जदोसमिच्छादंसणविजएणं भन्ते जीवे किं जणयइ? पि० नाणदंसणचरित्ताराहणयाए अब्भुट्ठेइ अट्ठविहस्स कम्मस्स कम्मगण्ठिविमोयणयाए तप्पढ-मयाए जहाणुपुवीए अट्ठवीसविहं मोहणिज्जं कम्मं उग्घाएइ, पञ्चविहं नाणावरणिज्जं नवविहं दंसणावरणिज्जं पञ्चविहं अन्तराइयं, एए तिन्नि वि कम्मंसे जुगवं खवेइ. तओ पच्छा अणुत्तरं कसिणं पडिपुण्णं निरावरणं वितिमिरं विसुद्धं लोगालोगप्पभावं केवलव-

गंधनेविषे रा० राग दो० द्वेष नि० निग्रह करवो । ज० उपराजे त० तेरागद्वेष च० निमित्ते च० पूरणे । क० कर्म न० न बं० बांधे ॥ पु० जेकर्म पुर्वे बं० बांध्याहोयते नि० पपावे ॥ ६४ ॥

मूलः—६४ घाणिन्दियनिग्गहेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? घा॰ मणुन्नामणुन्नेसु गन्धेसु रागदोसनिग्गहं जणयइ, तप्पच्चइयं कम्मं न बन्धइ पुव्वबद्धं च निज्जरेइ ॥ ६४ ॥

भावार्थ ६४ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ? घ्राणेंद्री (नासिका) ने निग्रह करवे करी जीव शुं फळ उपार्जे ? ते वारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स ? घ्राणेंद्रीने निग्रह करवे करी सारा माठा गंधने विषे राग द्वेषनो निग्रह करवो उपार्जे ? अने ते रागद्वेषने निग्रह करवे करी जीव नवां कर्म न बांधे ने पुर्वे जे कर्म बांधेल छे, ते क्षय करे ॥ ६४ ॥

अर्थः—जि० जिभेंद्रियनो नि० निग्रहकरवेकरी भं० हेपूज्य जी० जीव । किं० शुं ज० उपराजे ॥ इवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ जि० जिभेंद्रियनुं नि० निग्रहकरवेकरी म० मनोज्ञ ॥ अ० अमनोज्ञ र० मधुरादिक रसना स्वादने विषे । रा० राग दो० द्वेष नि० निग्रहकरवो ज० उपराजे त० तेरागद्वेष च० निमित्ते क० कर्म न० न बं० बांधे । पु० पुर्वे जेकर्म ब० बांध्याहुवेते च० वळी नि० पपावे ॥ ६५ ॥

मूलः—६५ जिब्भिन्दियनिग्गहेणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? जि॰ मणुन्नामणुन्नेसु रसेसु रागदोसनिग्गहं जणयइ, तप्पच्चइयं कम्मं न बन्धइ पुव्वबद्धं च निज्जरेइ ॥ ६५ ॥

भावार्थ ६५ गद्यः—शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ? रसेंद्री (जीभ) ने निग्रह करवे करी जीव शुं फळ

सेप आ० आउपो थाकतो होय तेवारे जो० मन वचन कायाना व्यापार नि० रुंधतो क० थको बंधने पपावना रहोतो । सु० सूक्ष्म कि० मन वचन कायानां व्यापार। अ० पाछा पडवानो आचार नथी एहवुं ॥ सु० शुक्ल ध्यांन झा० ध्यातो थको । त० तेमाहे प० पहिलुं म० मनना जो० व्यापार नि० रुंधे ॥ व० वचननो जो० जोग व्यापार नि० रुंधिने आ० उस्वास पा० निस्वास नि० रुंधे क० रुंधीने । ई० लगारेक । पं० पांच र० नान्हा अ० अक्षर । अ इ उ ऋ ऌ उ० उचार करता अ० थोडो काल लगे एहवी सलेसी पडिवरजी होय य० णं० ते । अ० अणगार । स० मन वचन कायाना व्यापारनीछेदाणीछे। कि० क्रिया अ० कर्मक्षय किधा विना जे ध्यांन पाछो वले नहि एहवो सु० शुकल ध्यांन झि० ध्यातो थको। वे० वेदनी आ० आउपा कर्म्म ना० नाम कर्म गो० गोत्र कर्म च० वळी । ए० ए च० च्यार क० कर्मना अंसविभाग जु० समकाले ख० पपावे ॥ (जु० समकाले ख० पपावीने । तयो० तेवारपछी ते च्यार कर्म पपावे माटे । उदारिकादिक ३ सरिर पपावे करी) ॥ ७२ ॥

मूलः-७२ अह आउयं पालइत्ता अन्तोमुहुत्तद्धावसेसाए जोगनिरोहं करेमाणे सुहुमकिरियं अप्पडिवाइं सुक्कज्झाणं झायमाणे तप्पढमयाए मणजोगं निरुम्भइ, वइजोगं निरुम्भइ, आणपाणनिरोहं करेइ, ईसि पञ्चरहस्सक्खरुच्चारणद्धाए य णं अणगारे समुच्छिन्नकिरियं अनियट्टिसुक्कज्झाणं झियायमाणे वेयणिज्जं आउयं नामं गोत्तं च, एए चत्तारि कम्मंसे जुगवं खवेइ ॥ ७२ ॥

वे० पछे कर्म भोगवा तेहनो क० कर्म समायकी नं० न ब० बांधे ॥ पु० क्रोधकीने वेदनीकर्म बं० बांध्याते तेहर्नु प० करी नि० खपावे ॥ ६७ ॥

मूलः—६७ कोहविजएणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? को° खन्तिं जणयइ, कोहवेयणिज्जं कम्मं न बन्धइ पुव्वबद्धं च निज्जरेइ ॥ ६७ ॥

भावार्थ ६७ प्रश्न–शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ! क्रोधने जीतवे करी जीव शुं फळ उपार्जे ? ते वारे गुरु उत्तर करता हवा, हे भव्य ! क्रोधने जीतवे करी क्षमा उपजावे अने क्रोध करवे करी जे मोहनी कर्म बांधवुं पडे ? ते कर्म क्रोधविजयपणे करी न बांधे वळी क्रोधे करी जे पुर्वे कर्म बांध्यां छे ते कर्म क्षय करे ॥६७॥

अर्थः—मा० मानने जि० जितवेकरी भं० हेपूज्य जी० जीव किं० शुं ज० उपजावे हेगुरु उत्तर कहेछे। मा० मानने। जि० जितवेकरी म० अहंकार रहितपणुं ज० उपजावे। मा० मानेकरी जेकर्म बांध्याते वे० पछे कर्म भोगवे तेहनो क० कर्मविपाकपणेकरी नं० न बं० बांधे ॥ पु० मानेकरी जेकर्म पुर्वे ब० बांध्याछे तेकर्म नि० पुरणे नि० खपावे॥६८॥

मूलः—६८ माणविजएणं भन्ते जीवे किं जणयइ ? मा° मद्दवं जणयइ, माणवेयणिज्जं कम्मं न बन्धइ पुव्वबद्धं च निज्जरेइ ॥ ६८ ॥

भावार्थ ६८ प्रश्न–शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ! मानने जीतवे करी जीव शुं फळ उपार्जे ? ते वारे गुरु उत्तर करता हवा हे भव्य ! मानने जीतवे करी अहंकार रहितपणुं उपजावे ? वळी मान करीने जे कर्म बांधवां भोगववां पडे, तेहनां कर्म अहंकार रहितपणे करी न बांधे अने मान करी पुर्वे जे कर्म बांध्या

भावार्थ ७३ गद्यः–उदारिक शरिर, तेजश शरिर, कार्मण शरिर ए सर्व छांडीने समश्रेणी पाम्यो आपणा जीवनी अवगाहनाने जेटला आकाश प्रदेश करवा जोइए तेटला उपरांत अधीका प्रदेश अणस्पर्शतो वांकी गती अणकरतो थको एके समे उंचो मोक्षने विषे ज्ञाननो उपयोगवंत सिद्ध थाय, मुक्तिपद पामे, तेहने सर्व अर्थनी सिद्धी थाय ने लोकालोकनुं स्वरुप जाणे ने कर्मथी मुक्त थाय ने कर्मरुपी दावानळ ओलवीने शीतळीभुत थाय ने सर्व दुःखनो अंत करे ॥७३॥

अर्थः–हवे श्री सुधर्मा स्वामी जंबू प्रत्ये कहेछे। ए० एख० निश्चे स० सम्यक्त प० पराक्रमवंत ॥ अ० अध्ययननो अ० अर्थ स० समण तपस्वी। भ० भगवंत म० श्री महावीरदेवे। आ० सामान्य प्रकारे कह्यो ॥ प० स्वरुपने कहेवे करी परुप्या। प० घणा भेदने देपाडवे करी। दं० दृष्टांत कहेवे करी देपाड्यो॥ उ० उपदेस्यो॥ इ० श्री सुधर्मास्वामीए जंबू प्रते कह्युं। हे जंबू जेम मे श्री महावीरदेव समीपे सांभल्युं होय तेम तुंज प्रते मे० कहुंछुं ॥ २९ ॥

मूलः–एस खलु सम्मत्तपरक्कमस्स अज्झयणस्स अट्ठे समणेणं भगवया महावीरेणं आघविए पन्नविए परूविए दंसिए उवदंसिए ॥ त्ति बेमि ॥

यणिज्जं कम्मं न बन्धइ पुव्वबद्धं च निज्जरेइ ॥ ७० ॥

भावार्थ ७० ग्रथः-शिष्य पुछतो हवो हे पुज्य ? लोभने जीतवे करी जीव शुं फल उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स ? लोभने जीतवे करी जीव संतोष उपराजे ? अने लोभे करी जे कर्म बांधीने पछी भोगवतां पडे तेहवां कर्म संतोषे करी न बांधे अने लोभे करी पुर्वे जे कर्म बांधेल छे ते क्षय करे ॥७०॥

अर्थः-पि०राग दो०द्वेष मि०मिथ्यात्व दं०दर्सन ३ ए त्रण वि०जितवेकरी भं० हेपूज्य जी० जीव किं० शुं न० उपराजे ॥ हवे गुरु उत्तर कहेछे ॥ पि० राग १ दो० द्वेप २ मि० मिथ्यात्व दरसन एत्रण ३ वि० जितवे दान्तेकरी ॥ ना० ज्ञान १ दं० दर्सन २ ॥ च० चारित्र ३ ॥ आ० आराधना करवाने अर्थे ॥ अ० उद्यमकरे अ०आठ प्रकारना क०कर्ममांहि ॥ क० जेकर्म पपवता दोहिला एहवा कर्मनी गं०गांठ वि० मुकाववा ने अर्थे उद्यमकरे ॥ त० जेमोहनीकर्म पहेलो षपाव्योनथी ॥ तेमोहनीकर्मने ॥ ज० जेम अ० अनुक्रमे षपाववानी विधीछे तेम षपावे अनंतानुबंधीया क्रोधादिकने षपावे ॥ अ० अठावीस प्रकारे मो० मोहनी क० कर्म उ० षपावे ॥ पं० पांचप्रकारे ॥ ना० ज्ञानावरणीकर्म ॥ न० नवप्रकारे दं० दर्शनावरणीकर्म ॥ पं० पांचप्रकारे ॥ अ० अंतरायकर्म ॥ ए० ए ति० त्रण अ० निश्चे ॥ क० कर्मनाअंश ॥ जु० समकालेसाथे ख० षपावे ॥ त० तेवार प० पछे ॥ अ० प्रधान (अं०अंतरहित अनंतोज्ञान) क० सर्वपदार्थनो जाणपणो ॥ प० संपूर्णज्ञान ॥ नि० आवर्णरहित ॥ वि० अज्ञानरूप अंधकार रहित ॥ वि० सर्वदोष रहित ॥ लो० लोक अलो० अलोकमांहि ॥ प० प्रकाशनो करणहार एहवो ॥ के० केवल प० प्रधान ना० ज्ञान दं० दरसन ॥ स० सम्यक प्रकारे ॥ उ०

रात्रीभोजनथी निवर्त्यो, एहवो जीव होय ते नवां कर्म ग्रहण करवाथी रहीत थाय ॥२॥

अर्थः-पं० पांच स० सुमति सहित । ति० त्रण गु० गुप्ति सहित । अ० कषाय रहित जि० जितेंद्रि ॥ अ० त्रण गारव रहित य० वळी । नि० त्रण शल्य रहित । जी० एहवो जीव होय ते हो० थाय अ० नवाकर्म नग्रहे ॥३॥

मूलः-पञ्चसमिओ तिगुत्तो अकसाओ जिइन्दिओ ।
अगारवो य निस्सल्लो जीवो होइ अणासवो ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः-पांच समिति ने त्रण गुप्ती सहीत, कषाय रहीत, जीतेंद्री, त्रण गर्व रहीत, त्रण सल्य रहीत एहवो जीव होय ते नवां कर्म ग्रहण करवाथी रहीत थाय ॥ ३ ॥

अर्थः-ए० ए प्राण वधनी विरति प्रमुषने तु० वळी वि० विपरीत प्राणवधादिकने विषे । रा० राग दो० द्वेषे स० अतिशे उपराज्या कर्म । ख० षपावे ज० जेम भि० साधु य० वळी तं० ते मे० मुजने ए० एकाग्र म० मन थको सु० सांभल हे सिष्य मुजने कहेता थका ॥ ४ ॥

मूलः-एएसिं तु विवच्चासे रागदोससमज्जियं ।
जहा य खवइ भिक्खू तं मे एगमणो सुण ॥ ४ ॥

दुसमयट्ठियं, तं पढमसमए बद्धं बिइयसमए वेइयं तइयसमए निज्जिण्णं; तं बद्धं पुट्ठं उदीरियं वेइयं निज्जिण्णं सेयाले य अकम्मं चावि भवइ ॥ ७१ ॥

भावार्थ ७१ प्रश्नः–शिष्य पुछतो हवो हे पूज्य ? राग द्वेष ने मिथ्यात्व दर्शन ए त्रणने, जीतवे करी जीव शुं फळ उपार्जे ? तेवारे गुरु उत्तर कहेता हवा हे वत्स ? राग द्वेष ने मिथ्यात्व दर्शनने जीतवे करी ज्ञान दर्शन चारित्रनी आराधना करवाने अर्थे जीव उद्यम करे अने जे क्षय करतां दुष्कर एवा आठ प्रकारना कर्मनी गांठ मुकाववाने अर्थे उद्यम करे अने जे मोहनी कर्म पहेलुं क्षय कर्युं नथी, ते मोहनी कर्मने अनुक्रमे क्षय करवानी विधी छे तेम क्षय करे, अनंतानुबंधी क्रोधादीक २८ प्रकारे मोहनी कर्म क्षय करे अने ५ प्रकारे ज्ञानावर्णी कर्म, ९ प्रकारे दर्शनावर्णी कर्म, ५ प्रकारे अंतराय कर्म ए त्रण कर्मना अंश समकाळे (साथेज) क्षय करे, तेवार पछी प्रधान अंत रहीत सर्व पदार्थनुं जाणपणुं संपुर्ण आवरण (आडखील) रहीत व्याघात (विघ्न) रहीत अज्ञानरुपी अंधकार रहीत सर्व दोष रहीत ने लोकालोक प्रकाशक एहवुं केवळज्ञानने केवळ दर्शन पामे, ते केवळी ज्यां सुधी मन वचन कायाना व्यापारवंत होय, त्यांलगी इर्यावही कर्म बांधे, ते कर्मनो स्पर्श जीव संघाते सुखकारी छे पण दुःखकारी नथी, वळी ते कर्मनी बे समयनी स्थिति छे, ते पहेले समे कर्मने बांध्युं, बीजे समे ते कर्म भोगव्युं अने त्रीजे समे ते कर्म क्षय कर्युं, ते इर्यावही कर्म बांध्युं, स्पर्श्युं, उदय आव्युं ने भोगव्युं ते कर्म क्षय गयुं तेथी अनागतकाळे चोथे समे ते कर्म रहीत होय ॥ ७१ ॥

अर्थः–अ० अंतर्मुहुर्तादीक जेटलो आ० आउखो होय तेटलो पा० भोगवीने । अं० अंतर्मुहुर्त अ० काल अ०

बाहिरो छविहो वुत्तो एवमब्भन्तरो तवो ॥ ७ ॥

गाथा. ७ भावार्थः–ते तप बाह्यने अभ्यंतर एवा बे प्रकारनो कह्याछे, तेमां बाह्यतप ६ प्रकारे अने अभ्यंतर तप पण ६ प्रकारे कहेल छे ॥ ७ ॥

अर्थः–हवे बाह्य तपना नाम कहेछे अ० नमोकारसी आदि अणसण तप । १ । ऊ० उणोदरी तप ।२। भि० आठ प्रकारनी गोचरिनी विधि ते भिक्षाचरि ३ य०वळी । र० रस परित्याग ४॥ का० काया कि० कलेश तप ५ ॥ सं० इंद्रि गोपवी राखे ते संलीनता तप ६ य० वळी । ब० ए छ प्रकारे बाह्य त० तप हो० होय ॥८॥

मूळः–अणसणमूणोयरिया भिक्खायरिया य रसपरिच्चाओ ।

कायकिलेसो संलीणया य बज्झो तवो होइ ॥ ८ ॥

गाथा. ८ भावार्थः–हवे ६ प्रकारना बाह्यतपनां नाम कहे छे, १ अणसण, २ उणोदरि, ३ भिक्षाचरी, ४ रस परित्याग, ५ काय कलेश, ६ संलीनता ए छ प्रकारे बाह्य तप कह्यो. ॥ ८ ॥

अर्थः–इ० थोडाकालनी मर्यादा ते नमोकारसी प्रमुख म० मरण का० काळे ते जावजीवनो अणसण य० वळी अ० अणसण दु० बे प्रकारे भ० होय । इ० थोडाकाल बे घडि आदि मर्यादा पुरी थइ पछी । सा० ते भोजननी करवानी वांछा सहित होय १ ॥ नि० भोजन करवानी वांछा रहित उ० वळी बि० ए बीजो अणसण ॥ ९ ॥

मूलः–इत्तरिय मरणकाला य अणसणा दुविहा भवे ।

इत्तरिय सावकङ्खा निरवकङ्खा उ बिइज्जिया ॥ ९ ॥

आयुष्य होय तेवारे मन वचन कायाना व्यापार रुंधतो थको मन वचन कायाना व्यापार पाछा पडवानो आचार नथी, एहवो शुक्ल ध्याननो त्रीजो भेद ध्यातो थको तेमांही प्रथम मननो व्यापार रुंधे, पछी वचननो व्यापार रुंधे, पछी कायानो व्यापार रुंधे, पछी श्वासोश्वासनुं रुंधवुं करे, पछी लगारेक, अ, इ, ऊ, ऋ, लृ, ए पांच नाना अक्षरनो उचार करतां जेटलो काळ थाय, एहवी शैलेशी अवस्था होय, ते अणगार (साधु) ने मन वचन कायाना व्यापारनी जेहने क्रिया छेदाणी छे, कर्म क्षय कर्या विना जे जे ध्यान पाछुं वळे नहि, ते शुक्ल ध्याननो चोथो भेद ध्यातो थको १ वेदनी, २ आयुष्य, ३ नाम, ४ गोत्र, ए चार कर्मना अंश समकाळे क्षय करीने पछी [इहांनो समास आगळ ७३ मे बोले पुर्ण थशे] ॥७२॥

अर्थः—त० ते माटे ओ० उदारिक ते० तेजस स० सरिर अने क० कार्मण सरिर स० सर्वथी वि० छांडवे करी । वि० छांडवे करीने उ० समश्रेणी प० पाम्युं अ० आपणा जीवनी अवगाहनाने जेटला आकास प्रदेश फरस्या जोइए तेटला उपरांत अधीका आकाश प्रदेश अणफरसतो थको ग० मोक्ष जाय उ० उंचो ए० एक स० समे अ० वांकीगती अणकरतो थको त० तिहा मोक्षने विषे गं० जइने । सा० ज्ञानना उ० उपयोगवंत।सि० सिद्ध थाय तेहने सर्व अर्थनी सिद्धि होय बु० बुज्झे जा० वळी अ० सर्व दुखनो अंत क० करे ॥ ७३ ॥

मूलः—७३ तओ ओरालियकम्माइं सव्वाहिं विप्पजहणाहिं विप्पजहित्ता उज्जुसेढिपत्ते अफुसमाणगई उड्ढं एगसमएणं अविग्गहेणं तत्थ गन्ता सागारोवउत्ते सिज्झइ बुज्झइ जाव अन्तं करेइ ॥ ७३ ॥

तप थाय, ३ त्रीजो घनतप ते प्रतर तपने श्रेणी गुणो करीए तेवारे घनतप थाय, ४ वर्ग तप ते घनने घन गुणो करीए तेवारे वर्ग तप थाय || १० ||

अर्थः—त० तेवार पछी य० वळी व० वर्ग व० वर्ग तप ते वर्ग वर्ग गुणो करीए तेवारे वर्ग वर्ग तप नीपजे ए पं० पांचमो वर्ग तप ५ छ० छठो प० प्रकीर्ण त० तप ते कनकावळी रत्नावळी प्रमुख म० मन इ० वंछीत तप चि० चितने विषे मोक्षनो अर्थछे तो पामीए ना० जाणवो हो० होय इ० थोडाकालनो तप छ प्रकारे ||११||

मूलः—तत्तो य वग्गवग्गो पञ्चमो छट्ठओ पइण्णतवो ।
मणइच्छियचित्तत्थो नायवो होइ इत्तरिओ || ११ ||

गाथा ११ भावार्थः—पांचमो वर्ग वर्ग तप ते वर्गने वर्ग गुणो करीए तेवारे वर्ग वर्ग तप थाय, ६ प्रकिर्ण तप ते पुर्वोक्त पांच तपथी जुदो पोतानी शक्तिने अनुसारे रत्नावळी कनकावळी विगेरे तप करवो ते. हवे ते पांच प्रकारना तपनुं उदाहरण कहे छे, जेम कोइए चार उपवास कर्यो ते श्रेणीतप, ते श्रेणीने श्रेणी गुणो कर्यो एटले चार चोकुं १६ उपवास कर्या ते बीजो प्रतरतप जाणवो, ते प्रतरने श्रेणी गुणो कर्यो एटले सोळ चोकुं ६४ उपवास कर्या ते त्रीजो घनतप जाणवो, ते घनने घन गुणो कर्यो एटले ६४ ने ६४ गुणा करतां चारहजार ने ९६ उपवास थया ते चोथो वर्गतप जाणवो, ते वर्गने वर्ग गुणो करतां चारहजार छनुंने चारहजार छनुंए गुणतां एकक्रोड ६७ लाख सीत्तोतेर हजार २१६ उपवास थायते वर्ग वर्ग तप जाणवो, ६ ठो प्रकिर्ण तप कनकावळी रत्नावळी [illegible]

सुधर्मस्वामी पोतानां जंबू नामना शिष्यने कहेताहवा हे जंबू? जेम में श्री महावीरदेव स्वामीना समीपे सांभळ्युं हतुं तेम में तुज प्रत्ये कर्युं ओगणत्रीसमां अध्ययनने विषे प्रमाद छांडवो कयो । ते प्रमाद रहित होय तेणे तप करवो ते भणी तपनो स्वरूप त्रिसमां अध्ययनने विषे कहेछे ॥ इति श्री उतराध्ययनना सम्यकत्व पराक्रम नामे २९ मां अध्ययननो भावार्थ संपुर्ण ॥ २९ ॥

अर्थः-ज० जेणे उ० प्रकारे पा० पाप क० कर्म रा० राग दो० द्वेष करी जे । स० आतिशे उपराज्या कर्म ख० खपावे त० तपे करी भि० साधु त० ते ए० एकाग्र म० मन छतो सु० सांभळे गुरु कहेछे ॥ १ ॥

मूलः—जहा उ पावगं कम्मं रागदोससमज्जियं ।

खवेइ तवसा भिक्खू तमेगग्गमणो सुण ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—गुरु कहेता हवा हे शिष्य? रागद्वेषे करी जे अतिशे पाप कर्म उपराजेलां ते पाप कर्म जेणे प्रकारे तपे करी साधु क्षय करे ते एकाग्र चित्ते करी सांभळ ॥ १ ॥

अर्थः-हे शिष्य पा० प्राण व० वध मु० मृषावाद। अ० अदत्त मे० मैथुन प० परिग्रह थकी वि० निवर्तो ॥ रा० रात्रि भो० भोजनथी वि० निवर्तो । जी० एहवो जीव होय ते हो० थाय अ० नवा कर्म ग्रहिवाथी रहित ॥२॥

मूलः—पाणवहमुसावायाअदत्तमेहुणपरिग्गहा विरओ ।

राईभोयणविरओ जीवो होइ अणासवो ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः-१ प्राणवध २ मृषावाद (जुठुं) ३ अदत्त (अणदीधेलुं) ४ मैथुन ५ परिग्रह

ए पुर्वोक्त आम्ना प्रमाणे पांचे प्रकारना तपनी गणत्री पोतानी बुद्धिए करी लेवी. ए पुर्वोक्त थोडा काळनो तप करवाथी चित्तने विषे जे मोक्षना अर्थनी वांछा छे ते पामीए ते अणसण तपनो प्रथम भेद कह्यो॥११॥

अर्थः-हवे मरणकाळनुं अणसण कहेछे जा० जे सा० ते अ० अणसण तप म० मरणने विषे दु० वेहु प्रकारे सा० ते। वि० कह्युं भगवंते। स० एक हाथ पगादी हलावे ते भातनुं पचखाण अ० हाथ पगादिक हलावे नहि ते पादोपगमन बाजो अणसण। का० उठवुं सुवुं इत्यादिक। कायानी चि० चेष्टा करवी अथवा न करवी प० आश्री भ० होय बे प्रकारे अणसण ॥ १२ ॥

मूळः-जा सा अणसणा मरणे दुविहा सा वियाहिया।
सवियारमवियारा कायचिट्ठं पई भवे ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः-हवे अणसण तपनो बीजो भेद जावजीव सुधीनो तप कहे छे, ए अणसण तप मरणने समे बे प्रकारे कहेल छे, ते प्रथम भक्त पचखाण, २ पादोपगमन, भक्त पचखाण ते हाथपगादीक हलावे पण चार आहारनां पचखाण अने पादोपगमन ते हाथपगादीक हलावे नहि, तेमज चार आहारनां पण पचखाण, ते ए प्रमाणे कायानी उठवा बेसवा रुप चेष्टा करवी अने न करवी एवो बे प्रकारनो अणसण तप जाणवो ॥१२॥

अर्थः-अ० अथवा वळी बे प्रकारे मरण स० एक प० श्रमणादिक वेयावच्च कराववा सहित अणसण भ० बीजो वेयावच्च कराववा रहित अणसण म०वळी आ० ए बे कह्या भगवंते। नी० ग्राम [illegible]

पाणी ते उलेचवे करी त० सूर्यना तापे करी क० अनुक्रमे सो० पाणीनुं शोषण भ० होय ॥ ५ ॥

मूलः—जहा महातलायस्स सन्निरुद्धे जलागमे ।
उस्सिञ्चणाए तवणाए कमेणं सोसणा भवे ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—जेम मोटा तलावने विषे नवुं पाणी आववानुं नेकाणुं रुंधे थके मगमगुं पाणी होय ते उलेचवे करी तथा सूर्यना तापे करी अनुक्रमे शोषण थाय ॥ ५ ॥

अर्थः—ए० एणे तु० प्रकारे सं० साधुने अ० पण । पा० पापकर्म नि० नवा आवता रवा पछवो साधु होय तेहने । भ० भवनी को० कोडिनां सं० संच्या क० कर्म । त० तपे करी नि० क्षय थाय ॥ ६ ॥

मूलः—एवं तु संजयस्सावि पावकम्मनिरासवे ।
भवकोडीसंचियं कम्मं तवसा निज्जरिज्जइ ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—एवी रीते साधुने पण अने करी नवां आवतां पापकर्म रोकाएला होय, तेहने भवनी कोडीना संच्यां कर्म तपे करीने क्षय करे ॥ ६ ॥

अर्थः—सो० ते त० तप दु० बे प्रकारे वु० कह्यो भगवंते । बा० बाह्य तप अने अ० अभ्यंतर (त० तप) त० तेमज वळी । बा० बाह्य तप छ० छ प्रकारे वु० कह्यो ॥ ए० एम छ प्रकारे ॥ अ० अभ्यंतर त० तप कह्यो ॥ ७ ॥

मूलः—सो तवो दुविहो वुत्तो बाहिरब्भन्तरो तहा ।

अर्थः—जो० जेटलो मा० जीवने उत्कृष्टो आ० आहार जेटली भुष होय ॥ त० तेटला आहार मांहेथी पा॰ णा तुं उत्कृष्टी जो० जे त० करे । ज० जघन्य थोडो तो ए०एक सि०सिथ्यादिक । ए०एम द० द्रव्यथी र उ० नदरी भ० होय ॥ १५ ॥

मूलः—जो जस्स उ आहारो ओमं तु जो करे ।
जहन्नेणेगसित्थाई एवं दव्वेण ऊ भवे ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—जे जीवने जेटलो आ मांहीथी थोडामां थोडो एक सीथा (दाणा) दीक ऊणो ओमो आहार करे ते द्रव्यथी ऊणोदरी तप कहीए ॥१५ ॥

अर्थः—गा० गामने विषे । न० नगरने विषे त० तेमज रा० राजावसे ते राजधानीने विषे । नि० जिहां वाणीया घणा वसता होय जिहां स०मती आ० पा सोनाना आगरादिकने विषे प०वणे वृक्षेकरी सहित ग्राम चोरपल्ली प्रमुख । खे० जिहां माटीनो गढ छे जिहां । क० सामान्य नगरने विषे । दो० जलवटनो मार्ग अने थलवटनो मार्ग एम होय ते द्रोणमुखने विषे । प० पाटणने विषे । सं० जेहने पासे संघले अढी अढी कोश गाम होय सं० संनिवेशादिक ४ वर्ण वसे छे । जिहां यात्रा कोइ एक भग उपजे तेवारे धांन प्रमुख पर्वत उपर धरीने रहे जाय ते संवाहने विषे ॥ १६ ॥

आगरे पल्ली ।

गाथा. ९ भावार्थः-हवे प्रथम अणसण तपनो अधिकार कहेछे, अणसण तपना बे भेद, १ एक थोडा काळनो ते नोकारसी प्रमुख तप, २ बीजो जावजीव सुधीनो तप, हवे १ थोडा काळनो अणसण तप तेना बे भेद, ते एक नोकारसी प्रमुख थोडा काळनी मर्यादा पुरी थया बाद भोजन करवानी वांछा सहीत अने बीजो जावजीव सुधीनो ते भोजन करवानी वांछा रहित तप. ॥ ९ ॥

अर्थः-जो० जे सो० ते इ० थोडाकाळनो त० तप नमोकारसी प्रमुख सो० ते तप स० संक्षेपे छ० छ प्रकारे कहेछे से० श्रेणि त० तप ते छठ अठम प्रमुख अनुक्रमे कहेता छ मास लगे करते श्रेणितप १ प० बीजो प्रतर त० तप श्रेणी गुणे करीए तेवारे प्रतर तप थाय २ घ० त्रीजो घन तप ते पाछलो प्रतर तप ते श्रेणि गुणो करीए तेवारे घन तप थाय य० वळी त० तेमज हो० होय व० चोथो वर्ग तप ते ते घनघन गुणो करीए तेवारे वर्ग तप नीपजे य० वळी ४ ॥ १० ॥

मूलः-जो सो इत्तरियतवो सो समासेण छव्विहो ।
सेढितवो पयरतवो घणो य तह होइ वग्गो य ॥ १० ॥

गाथा. १० भावार्थः-जे नोकारसी प्रमुख थोडा काळनो अणसण तप तेना ६ भेद छे, १ श्रेणीतप, २ प्रतरतप, ३ घनतप, ४ वर्गतप, ५ वर्ग वर्गतप, ६ प्रकिर्णतप एम ६, हवे प्रथम श्रेणीतप ते नोकारसी आदि दइने छठ अठम छ मास सुधी एकठा वार तप करे ते, २ प्रतरतप ते श्रेणीने श्रेणी गुणो करिये त्यारे प्रतर

विपे, १६ समाप (जीहां सरांह (धर्मशाळा) ने विपे हजारो पंथी लोको वासो रहे ते) ने विपे, १७ घोसेय (जीहां गाय प्रमुख गोकुळ होय ते) ने विपे, १८ थळि (जीहां रेतीना उंचा ढगला होय ते) ने विपे, १९ सेन्या (जीहां चतुरंगीणी सन्या ते) ने विपे, २० खंधार (कटक उतरवानां स्थानक ते) ने विपे, २१ सथे (जीहां सार्थवाहनो साथ उतरवानां स्थानक तथा जीहां हथियारादीक रहे ते) ने विपे, २२ संवट (जीहां भय माटे लोको एकठां मळीने रहे ते स्थानक) ने विपे, २३ कोटे (कोट सहीत जे गाम होय ते) ने विपे ॥१७॥

अर्थः-वा० वाडाने विपे व० वळी र० घरनी तथा चउटानी सेरिने व० विपे घ० घरने विपे वा० अथवा ए० एणे प्रकारे इ० एटलां खे० क्षेत्र तिहां ॥ क० कल्पे आहारादिक उ० वळी। ए० ए पूर्वे जे कह्या ते स्थानक आदी ओरडा प्रमुपने विपे आहार मळशे तो लेशुं। ए० एणे प्रकारे खे० पेत्रथी उणोदरी त० तप उ०वळी भ० होय ॥१८॥

मूलः-वाडेसु व रच्छासु व घरेसु वा एवमित्तियं खेत्तं ।
कप्पइ उ एवमाई एवं खेत्तेण ऊ भवे ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः-२४ पाडा (मोहोल्ला) ने विपे, २५ घरनी तथा चौटानी सेरीने विपे, २६ घरने विपे, २७ ओरडाने विपे, ए पुर्वोक्त क्षेत्र कह्युं ते क्षेत्रने विपे जो आहार मळशे तो लेशुं।!! एहवो अभीग्रह धारे ते क्षेत्र थकी उणोदरी तप होय ॥ १८ ॥

अर्थः-पे० पेटिने आकारे चोपुणी गोचरि करे य० वळी । अ० अर्ध पेटिने आकारे गोचरि करे गे

तपनां नाम	१ श्रेणी तप	२ प्रतर तप	३ घन तप	४ वर्ग तप	५ वर्ग वर्ग तप
छठ	२	४	८	६४	२०४८
पारणा	२	४	८	६४	२०४८
उपवास दीवस	४	८	१६	१२८	४०९६
सर्व दीवस मान तथा वर्षनुं मान	६ दीवस	१२ दीन	२४ दीन	१९२ दीन	६१४४ दीवस अने १७ वरस ने २४ दीन

आ अष्टम भक्तना यंत्रनी स्थापना छे. हवे चोकडीनो यंत्र लिख्यते.

तपनां नाम	१ श्रेणी तप	२ प्रतर तप	३ घन तप	वर्ग तप	वर्गवर्ग तप	तपनां नाम	श्रेणीतप	प्रतरतप	घन तप	वर्ग तप	वर्गवर्ग तप
अष्टम	३	९	२७	२४३	१७७१४७	चोकडां	१	४	१६	१०२४	४१९४३०४
पारणां	३	९	२७	२४३	१७७१४७	पारणां	१	४	१६	१०२४	४१९४३०४
उपवासदीन	९	२७	८१	७२९	५३१४४१	उपवासदीन	४	१६	६४	४०९६	१६७७७२१६
सर्वदीवस मान	१२ दीन	३६ दीन	१०८ दीन	९७२ दीन	७०८५८८ दीन	सर्वदीनमान तथा वर्षमान	५	२०	८०	५१२० दी. तेनां १४ वर्ष २ मास २० दीन	२०९७१५२० दीवस

गाथा २० भावार्थः-दिवसना चार पोहोरनुं प्रमाण करे, एटले दीवसना चार पोहोर छे, तेमांही अमुक पोहोरे मळे तो लेवुं, एवो अभीग्रह धारी विचरे, ते काल थकी उणोदरी तप जाणवो ॥ २० ॥

अर्थः-अ० अथवा त० त्रीजी पो० पोरसीए । ऊ० कांइक उणे थके घा० च्यार आहार ए० गवेषतो थको प्रवर्ते च० पोरसीने चोथे भागे वा० अथवा पांचमे भागे उणी पोरसी ए० एणे प्रकारे का० कालथी उणोदरि तप ऊ० वळी भ० होय ॥ २१ ॥

मूलः-अहवा तइयाए पोरिसीए ऊणाइ घासमेसन्तो ।
चउभागूणाए वा एवं कालेण ऊ भवे ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः-वळी त्रीजा पोहोरे उणी पोरसीए तथा चोथे पोहोरे उणी पोरसीए, अथवा पांचमे भागे उणी पोरसीए इत्यादीक मळशे, तो लेशुं? एहवो अभीग्रह धारीने विचरे,ते काळ थकी उणोदरी तप जाणवो॥२१॥

अर्थः-हवे भावथी उणोदरी तप इ० स्त्री वा० अथवा पु० पुरुष वा० अथवा ॥ अ० आभरण सहित वा० अथवा न० आभरण रहित होय वा० वि० अथवा अ० अनेरो कोइएक व० वालवय १ यौवनवय २ ॥ वृद्धावय ३ ए ३ वयमांहि कोइएक वयने विषे प्रवर्ततो आहार देशे तो लेशुं वा० अथवा । अ० अनेरो कोइएक पटोली साडि प्रमुख व० वस्त्रपूरणे व० वस्त्र सहित हुस्ये तेहने हाथे लेस्युं ॥ २२ ॥

मूलः-इत्थी वा पुरिसो वा अलंकिओ वा नलंकिओ वा वि ।
अन्नयरवयत्थो वा अन्नयरेणं व वत्थेणं ॥ २२ ॥

भा० आहार छे० न केवो हो० वे अणसणने वि०थिरे ॥ ११ ॥

मूल –अहवा सपरिक्कम्मा अपरिक्कम्मा य आहिया ।
नीहारिमनीहारी आहारच्छेओ दोसु वि ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः वळी मरण अणसण तपना बे भेद ते एक वैयावच्च कराववा सहीत तथा (पडिक्कमणा सहित) अने बीजो वैयावच्च कराववा रहीत तथा (पडिक्कमणा रहित), तेना वळी बे भेद ते एक नीहारी अने बीजो अनीहारी. निहारी ते ग्रामादीकने विषे अणसण करे तेनुं निहारण थाय एटले तेना शरीरने ठेकाणे पाडवामा आवे अने बीजो अनिहारी ते कंदरादीकने विषे अणसण करे तेनुं निहारण न थाय एटले कलेवर त्यांज वोसिरावे, ए बने मरण विषे आहारनो त्याग होय, ए प्रथम अणसण तप कह्यो ॥ १३ ॥

अर्थः–हवे उणोदरि तप कहे छे । ओ० उणोदरी राखीए तेणे उणोदरी तप पं० पांच प्रकारे । स० संक्षेपे वि० कह्यो भगवंते ॥ द० द्रव्यथी १ । खे० क्षेत्रथी २ का० काळथी ३ । भा० भावथी ४ ॥ प० पर्याय य० थकी ॥ १४ ॥

मूलः–ओमोयरणं पञ्चहा समासेण वियाहियं ।
दव्वओ खेत्तकालेणं भावेणं पज्जवेहि य ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः–हवे बीजो उणोदरी तप कहे छे, उदर (पेट) उणुं राखीए, तेनुं नाम उणोदरी, ए तप संक्षेपथी, ५ प्रकारे कहेल छे, १ द्रव्यथी उणोदरी, २ क्षेत्रथी उणोदरी, ३ काळथी उणोदरी, ४ भावथी उणोदरी, ५ पर्यायथी उणोदरी ॥ १४ ॥

एएहि ओमचरओ पज्जवचरओ भवे भिक्खू ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः—द्रव्यथी अन प्रमुखने विषे, क्षेत्रथी ग्रामादीकने विषे, काळथी पोरसी प्रमुखने विषे, भावथी स्त्री पुरुषादीकने विषे, ए चारेने विषे उणोदरी ते पर्यव थकी उणोदरी तप कहीए, ए बीजा उणोदरी तपना पांच भेद कह्यां ॥ २४ ॥

अर्थः—हवे भिक्षाचरि कहे छे अ० आठ प्रकार गो० गोचरिना ते । अ० ते अग्र प्रधान गोचरि गोयरं० अद्धपेटादिक छ प्रकारे तेमांहि शंखावर्त्तनादि भेद संपना आवर्त्तमाहिनी पेरे पाडामांहि गोचरी करे ते मांहिलो आवर्त्तन एक भेद । बीजो भेद संपना आवर्त्तननी परे पाडा मांहिथी बाहार आवे ते २ । अने वली तु० पतंगियाना २ भेद कीजे वांकी गति चाले तथा समीगति चाले ए भेद करतां आठ भेद गोचरीना थाय त० तेमज स० सात ए० एषणा आचारंगमांहि कहि छे ते जाणवी ॥ अ० अभिग्रह य० वली जे० जे पूर्वे अभिग्रह कह्या छे तेथी वली । अ० अनेरा बीजा भि० भिक्षाचरि तप आ० भगवंते आ० कह्या ॥ २५ ॥

मूलः—अट्ठविहगोयरग्गं तु तहा सत्तेव एसणा ।
अभिग्गहा य जे अन्ने भिक्खायरियमाहिया ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः—हवे बीजो भिक्षाचारी तप कहे छे, तेना आठ भेद ते, १ पेटीने आकारे, २ अर्ध पेटीने आकारे, ३ गोमूत्रीकाने आकारे, ४ पतंगीयानी पेरे, ५ अंदर शंखा वृत्तनी पेरे, ६ बाहीर शंखा [illegible]

ગાથા ૧૬ ભાવાર્થઃ–૧ ગામને વિષે, ૨ નગર (જીહાં કર નહિ તે) ને વિષે, ૩ રાજધાની (રાજા વસે તે) ને વિષે, ૪ નિગમ (જીહાં વાણીયા ઘણા વસતા હોય તે) ને વિષે, ૫ આગર (જીહાં સુવર્ણાદીકની ખાણ હોય તે) ને વિષે, ૬ પલ્લી (ઘણા વૃક્ષે કરી વીંટી હોય, તથા અટવી મધ્યે નગર તે ચોર પલ્લી તે) ને વિષે, ૭ ખેડ (જીહાં ધૂળનો કોટ હોય) ને વિષે, ૮ કર્બટ (જીહાં અતિ લઘુ ગામ હોય તે) ને વિષે, ૯ દ્રોણ મુખ (જીહાં જળને સ્થળ એ બંને માર્ગ હોય તે) ને વિષે, ૧૦ પાટણ (જીહાં સર્વ દીશાથી આગમ થાય તે) ને વિષે, ૧૧ મંડપ (જીહાંથી ચારે દીશાએ અઢી અઢી કોશ લગી ગામ હોય તે) ને વિષે, ૧૨ સંબાહ (પર્વતને મધ્યે ગામ હોય તે) ને વિષે ॥ ૧૬ ॥

અર્થઃ–આ૦ જિહાં તાપસના થાનક હોય તિહાં વિ૦ નાગ પ્રમુખના સ્થાનકને વિષે । સ૦ નાનાના નેસડાને વિષે સ૦ પંથી લોક વાસો રહે તે સરાને વિષે ઘો૦ જિહાં ગાય પ્રમુખનાં ગોકુલ રહેતા હોય તિહાં ય૦ વલી । થ૦ રેતની ઉચી થલીયોને વિષે । સે૦ ચતુરંગીણી સેનાને વિષે । ખ૦ કટક ઉતરવાના ઠામને વિષે । સ૦ સાર્થવાહના સાથને વિષે । સં૦ ભય માટે લોક એકઠા મળે તે સ્થાનક । કોટ્ટ૦ ગઢ સહિત જે ગામ તે માંહિ । વાડાને વિષે ય૦ વળી ॥ ૧૭ ॥

મૂલઃ–આસમપએ વિહારે સન્નિવેસે સમાયઘોસે ય ।
થલિસેણાખન્ધારે સત્થે સંવટ્ટકોટ્ટે ય ॥ ૧૭ ॥

ગાથા. ૧૭ ભાવાર્થઃ–૧૩ આશ્રમ (જીહાં તાપસનાં સ્થાનક હોય તે) ને વિષે, ૧૪ વિહાર (જીહાં ભિક્ષુ વસે તથા નાગકુમારના સ્થાનક હોય તે) ને વિષે, ૧૫ સન્નિવેશ (જીહાં યાત્રીક વસે તથા નાના નેસડાને) ને

मूलः—ठाणा वीरासणाईया जीवस्स उ सुहावहा ।
उग्गा जहा धरिज्जन्ति कायकिलेसं तमाहियं ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः—पांचमो कायक्लेश तप कहे छे, वीरासन (खुरसी उपर बेसे पछी खुरशी निकळी जतां तेवज आसने बेसी रहे ते), दंडासन, गुरुडासन प्रमुख आसने कायाने एक स्थानके राखवी, ए आसन साधवां अतिशे दुष्कर छे, पण ए आसन जीवने मोक्षनां सुख आपनार छे, एम जाणीने ते आसन करवां तेने ते रीते कायाए करीने सेवीए, ए ५ मो कायक्लेश तप जाणवो ॥ २७ ॥

अर्थः—हवे संलीनता तप कहे छे। ए० एकांत अ० जिहां स्त्रीयादिकनुं आववुं नथी। इ० स्त्री प० छाली (बकरी) प्रमुख पशु वि० रहित ॥ स० एहवो उपाश्रय आ० पाटपाटलादिकनुं से० सेववुं वि० स्त्रीयादिक रहित स० उपाश्रय आ० पाटपाटला भोगवे ए संलीनता तप छठो ॥ २८ ॥

मूलः—एगन्तमणावाए इत्थीपसुविवज्जिए ।
सयणासणसेवणया विवित्तसयणासणं ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः—हवे छठो संलीनता तप कहे छे, एकांत जीहां कोइ आवे नहि, तेमज स्त्री पशु रहित एवो उपाश्रय एटले पाटला प्रमुख सेवे ते ६ ठो संलीनता तप जाणवो ॥ २८ ॥

अर्थः—ए० ए पूर्वे कह्यो ते बा० बाह्य त० तप कह्यो स० संक्षेपे वि० कह्यो भगवंते। अ० अभ्यंतर त० तप

होय तिहां गोचरि करे प० पतंगीया वी० उडवानी पेरे छुटक छुटक घरे गोचरि करे चे० वळी ॥ सं० संघना आ० आवर्त्तननी पेरे आ० पाडामांहि गोचरि करे १ । गं० पाडा बाहिर नीकळता पण तेम गोचरि करे २ । ते संशवर्तन बीजो भेद ॥ ग० पाधरो धुरीथी छेहडा लगे जइने प० पाछो वळे तेवारे गोचरि करे ते छ० छठी गोचरि ए छ प्रकारनी गोचरि ते पण क्षेत्रथी उणोदरी तप ॥ १९ ॥

मूलः–पेडा य अद्धपेडा गोमुत्तिपयङ्गवीहिया चेव ।

सम्बुक्कावट्टायय गन्तुंपच्चागया छट्ठा ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः–हवे क्षेत्र थकी जे उणोदरी तप छे, तेना ६ भेद कहे छे, १ पेटीने आकारे चारे खुणे गोचरी करे, २ अर्ध पेटीने आकारे गोचरी करे, ३ रस्ते चालता बळद मातु करे तेने आकारे आघा-पाछा घर गोचरी करे, ४ पतंगीयो उडे तेवी रीते छुटक छुटक गोचरी करे, ५ शंखावर्त्तना बे भेद ते, १ शंखना आवर्त्तननी पेरे पाडामांही गोचरी करे, २ पाडामांही निकळतां पण तेम गोचरी करे, ६ पाधरो छेडा सुधी जइने पाछो वळतां गोचरी करे, ए छ प्रकारे क्षेत्र थकी उणोदरी तप कहीए ॥ १९ ॥

अर्थः–दि० दिवसनी जे पो० पोरसीनुं । च० च्यार पोरसीनुं पि० पण उ० वळी ज० जेटलो भ० होय का० काळ । ए० एणे प्रकारे च० विचरतो थको ख० निश्चे ॥ का० काळना प्रमाणनुं मु० उणोदरी तप जाणवो ॥ २० ॥

मूलः–दिवसस्स पोरुसीणं चउण्हं पि उ जत्तिओ भवे कालो ।

एवं चरमाणो खलु कालोमाणं मुणेयव्वं ॥ २० ॥

प्रायछित त० ते तप आ० कह्यो भगवंते ॥ ३१ ॥

मूलः—आलोयणारिहाईयं पायच्छित्तं तु दसविहं ।

जं भिक्खू वहई सम्मं पायच्छित्तं तमाहियं ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थः—गुरुनी समीपे पापने आलोवे ते प्रायश्चित १० प्रकारे तेनां नाम १ आलोयण, २ पडीक्कमणे, ३ मीस, ४ विवेगे, ५ विउसगे, ६ तव, ७ वेय, ८ मूल, ९ अणट्ठियाय, १० पारंचीए, ए दसे प्रकारनुं प्रायश्चित जे साधु साचे मने कायाए करीने सेवे ते प्रायश्चित तप जाणवो ॥ ३१ ॥

अर्थः—हवे विनय तप कहेछे अ० गुरु प्रमुख गुणवंत वडा साधु आवे तेवारे । उ० उभा थावो अ० बे हाथने जोडवा । त० तेमज आ० पाट पाटलादिक आसननो । दा० देवो गु० गुरुनी भ० भगति भा० भाव सहित सु० गुरुनो आदेस प्रमाण करे । वि० विनय तप ए० ए वि० कह्यो भगवंते ॥ ३२ ॥

मूलः—अब्भुट्ठाणं अञ्जलिकरणं तहेवासणदायणं ।

गुरुभत्तिभावसुस्सूसा विणओ एस वियाहिओ ॥ ३२॥

गाथा ३२ भावार्थः—हवे बीजो विनय तप कहे छे, १ गुरु वडेरा आवे तेहवारे सामे जावुं, २ बे हाथनुं जोडवुं, ३ प्रथएणं वंदामीनुं करवुं, ४ पोतानुं आसन छोडीने गुरुने आमंत्रवुं, ५ गुरुनी भक्तिनुं करवुं, ६ अंतरंग प्रीतीथी गुरुनो आदेश (हुकम) इच्छवो इत्यादिक ४५ प्रकारनो विनय तप जाणवो ॥ ३२ ॥

अध्य०

॥ ३० ॥

[illegible] अथवा [illegible] रहीत अथवा बाल्यावस्थावाळो, अथवा जोवनावस्थावाळो, अथवा वृद्धावस्थावाळो, अथवा [illegible] इत्यादीके करी सहीत होय ॥२२॥

अर्थः-अ० कोइएक रोग हर्ष सहित इत्यादिक अवस्था [illegible] । अमुकादि अवस्था सहित हुस्ये तेहने हाथे लेवुं ॥ व० काळे तथा गोरवर्णे दातार देशे तो लेवुं नहितर नहि लेवुं इत्यादिक भा० भावना अ० अभिग्रह करतो थको उ० वळी ॥ ए० एणीपरे च० विचरता प्रवर्तवाने ख० निश्चे । भा० भावथी उणोदरी तप मु० जाणवो॥२३॥

मूलः-अन्नेण विसेसेणं वण्णेणं भावमणुमुयन्ते उ ।

एवं चरमाणो खलु भावोमाणं मुणेयव्वं ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः-रोग रहीत अथवा हर्ष सहीत इत्यादीक अमुक अवस्थाए होय अथवा काळा वर्णवाळो, अथवा गोरा वर्णवाळो इत्यादीक वर्णवाळो होय, ए पुर्वोक्त प्रमाणे होय, तेहवो दातार आपशे तो लेवुं ।।। एहवो अभीग्रह धारी प्रवर्ते ते भाव थकी उणोदरी तप कहीए ॥ २३ ॥

अर्थः-द० द्रव्यथी अशनादिकने विषे खे० क्षेत्रथी ग्रामादिकने विषे का० काळथी पोरसी प्रमुख भा० भावथी स्त्री पुरुष आभरणादिक सहित तथा रहित इत्यादिक भावने विषे य० वळी आ० कथा उ० वळी जे० जे भा० भाव । ए० एणीपरे द्रव्य क्षेत्र काळ भावादिक सघळे आ० उणोदरीपणे च० चालतो थको । प० भाव उणोदरीने विषे च० चालतो भ० होय भि० साधु ॥ २४ ॥

मूलः-दव्वे खेत्ते काले भावम्मि य आहिया उ जे भावा ।

अर्थः–हवे ध्यान कहेछे । अ० आर्तध्यान रु० हिंस्या करवानो रुद्रध्यानने व० वर्जिने झा० ध्यांन ध्याय सु० दृढचित्त थको समाधिवंत ध० धर्म ध्यांननो ध्यावो सु० शुक्ल झा० ध्यांन । झा० ए वे ध्यांन ध्यावा तं० ते तु० पूरणे बु० तिर्थंकर एम व० कहे ॥ ३५ ॥

मूलः–अट्टरुद्दाणि वज्जित्ता झाएज्जा सुसमाहिए ।
धम्मसुक्काइं झाणाइं झाणं तं तु बुहा वए ॥ ३५ ॥

गाथा ३५ भावार्थः–हवे पांचमो ध्यान तप कहे छे, आर्तध्यान ने रौद्र ध्यान वर्जिने दृढ चित्ते समाधिवंत थको धर्मध्यान ने शुक्ल ध्यान ध्याय एम तिर्थंकरे कह्युं ॥ ३५ ॥

अर्थः–हवे काउसग तप कहेछे । स० सुवाने विषे आ० बेसवाने विषे ठा० उभा रहेवाने वा० विषे जे० जे उ० वळी भि० साधु न० न वा० हालवुं चालवुं नकरे । का० कायानुं वि० वोसरावयुं काउसगनो करवो छ० छठो सो० ते अभ्यंतर तप प० कह्यो भगवंते ॥ ३६ ॥

मूलः–सयणासणठाणे वा जे उ भिक्खू न वावरे ।
कायस्स विउस्सग्गो छट्ठो सो परिकित्तिओ ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ भावार्थः–हवे ६ ठो कायोत्सर्ग तप कहे छे, सुवाने विषे, बेसवाने विषे, उभा रहेवाने विषे,

..., ४ अल्प ...पाक्ता, ५ उद्ग्रहीता, ६ मग्रहीता, ७ उझीत धर्म्मा ए ७ भेद एहनां विशेष व्याख्यानो आचारंग सुत्रथी जाणवो तेमज १ द्रव्यथी, २ क्षेत्रथी, ३ काळथी, ४ भावथी, ए चार प्रकारनो अभीग्रह जाणवो तेमां द्रव्यथी ते अमुक वस्तु, २ क्षेत्रथी ते घर प्रमुखने विषे, ३ काळथी ते भिक्षाचर प्रमुख निवर्त्त थये थके, ४ भावथी ते रुदन करतो होय, अथवा हसतो होय, इत्यादिक ए प्रमाणे थीना पण अभीग्रह भिक्षाचारी तपने विषे तिर्थंकरे कहेल्छे, ए त्रीजो भीक्षाचारी तप जाणवो. ॥ २५ ॥

अर्थ-हवे रस परित्याग तप कहे छे। खी० दुध १ द० दहि २। स० घी ३ आ० आदि शब्दथी सर्व विगय। प० सरस पा० पाणी भो० भोजन ॥ प० ए वर्जवुं र० सरस आहार तु० वळी भ० भगवंते कयुं र० रस वि० परित्याग तप ॥ २६ ॥

मूलः-खीरदहिसप्पिमाई पणीयं पाणभोयणं।
परिवज्जणं रसाणं तु भणियं रसविवज्जणं ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः-हवे चोथो रस परित्याग तप कहेछे, १ दुध, २ दहीं, ३ घी, ४ तेल, ५ गळपण ए पांच मांहीली विगयनो त्याग तथा सरस आहार पाणीनुं वर्जवुं, एचोथो रस परित्यागतप श्रीतिर्थंकरे कहेल्छे ॥२६॥

अर्थः-हवे कायक्लेश तप कहे छे ठा० काया एक ठाम राखवी वी० वीरासण प्रमुख। जी० जीवने उ० वळी सु० मोक्ष सुखनां आपणहार। उ० ए अतिदुष्कर। ज० जेम करवुं छे तेम ध० कायाए करी सेवाए का० कायक्लेश त० ते तप आ० कयुं भगवंते ॥ २७ ॥

अर्थः-हवे ध्यांन कहेछे। अ० आर्त्तध्यांन रु० हिंस्या करवानो रुद्रध्यानने व० वर्जिने झा० ध्यांन ध्याय सु० दृढचित्त थको समाधिवंत ध० धर्म ध्यांननो ध्याथो सु० सुक्र झा० ध्यांन । झा० ए बे ध्यांन ध्यावा तं० ते तु० पूरणे बु० तिर्थंकर एम व० कहे ॥ ३५ ॥

मूलः-अट्टरुद्दाणि वज्जित्ता झाएज्जा सुसमाहिए।
धम्मसुक्काइं झाणाइं झाणं तं तु बुहा वए ॥ ३५ ॥

गाथा ३५ भावार्थः-हवे पांचमो ध्यान तप कहे छे, आर्तध्यान ने रौद्र ध्यान वर्जिने दृढ चित्ते समाधीवंत थको धर्मध्यान ने शुक्ल ध्यान ध्याय एम तिर्थंकरे कहुं ॥ ३५ ॥

अर्थः-हवे काउसग तप कहेछे। स० सुवाने विषे आ० बेसवाने विषे ठा० उभा रहेवाने वा० विषे जे० जे उ० वळी भि० साधु न० न वा० हालवुं चालवुं नकरे। का० कायानुं वि० वोसरावबुं काउसगनो करवो छ० छठो सो० ते अभ्यंतर तप प० कह्यो भगवंते ॥ ३६ ॥

मूलः-सयणासणठाणे वा जे उ भिक्खू न वावरे।
कायस्स विउस्सग्गो छट्ठो सो परिकित्तिओ ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ भावार्थः-हवे ६ ठो कायोत्सर्ग तप कहे छे, सुवाने विषे, बेसवाने विषे, उभा रहेवाने विषे, कायानुं हलावनुं, चलावनुं जे साधु न करे (अर्थात अमुक वखत सुधी कायाने वोसीरावबुं) ते ६ ठो का-

... कहुं छु ॥ २८ ॥

मूलः—एसो बाहिरगतवो समासेण वियाहिओ ।
अब्भिन्तरो तवो एत्तो वुच्छामि अणुपुव्वसो ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः—गुरु कहेता हवा हे शिष्य ! ए ६ प्रकारे बाह्यतप संक्षेपे श्री भगवंते कह्यो, हवे ६ प्रकारे अभ्यंतर तप अनुक्रमे हुं कहुं छुं ते तुं सांभळ ! ! ! ॥ २९ ॥

अर्थः—पा० पाप आलोइने तप पडिवजे ते प्रायछित तप १ ॥ वि० गुणवंत मोटानो विनय करवो २ वे० आचार्यादीकनुं वेयावच करवुं ३ त० तेमज स० सज्झायनुं करवुं ४ ॥ झाणं० धर्म ध्यानादिकनो ध्यावो ५ ॥ च० वळी वि० काउसगनो करवो ६ । ए० ए अ० अभ्यंतर त० तप कह्यो भगवंते ॥ ३० ॥

मूलः—पायच्छित्तं विणओ वेयावच्चं तहेव सज्झाओ ।
झाणं च विओसग्गो एसो अब्भिन्तरो तवो ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थः—१ प्रायश्चीत, २ विनय, ३ वैयावच्च, ४ स्वाध्याय, ५ ध्यान, ६ कायोत्सर्ग ए ६ प्रकारे अभ्यंतर तप नाम मात्र कह्यो ॥ ३० ॥

अर्थः—आ० गुरुनी समीपे लेवो पापनो आलेववो रि० योग्य छे । आ० ए आदी छे ॥ पा० प्रायश्चित तु० वळी द० दस प्रकारे (आलोयणा १ । पडिक्कमणो २ । तदुभय ३ विवेग ४ वुसग्गो ५ तप ६ छेय ७ मूल ८ अणवठ्ठपा ९, पारंचिएचेव १०) । जं० जे भि० साधु व० कायाए करी सेवे स० साचे मने । पा०

गाथा १ भावार्थः-गुरु कहेता हवा हे शिष्य ? हुं चारित्रनी विधि कहीश!!! जे चारित्र जीवने सुख आपनार छे अने ते चारित्रने आचरीने घणा जीव संसाररूपी समुद्र तर्या!!! ॥ १ ॥

अर्थः-ए० एक बोलथी वि० विरती कु०करे तेवारे॥ ए०एक बोलने प०विषे प० प्रवर्तावो ते किया बोल । अ० असंमथी नि० निवर्तवुं च०वळी सं० संजमने प०विषे प० प्रवर्तवुं ॥ २ ॥

मूलः-एगओ विरइं कुज्जा एगओ य पवत्तणं ।
असंजमे नियत्तिं च संजमे य पवत्तणं ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः-एक बोलथी निवर्ते अने एक बोलनेविषे प्रवर्ते? ते असंयमथी निवर्तवुं अने संयमने विषे प्रवर्तवुं॥२॥

अर्थः-रा० राग अने दो० द्वेष य० पूरणे दो० ए बे पा० मेलाछे । पा० पाप क० कर्म मिथ्यात्वादिकना । प० प्रवर्तनहार तेहने जे० जे भि० साधु । रु० अलगा करे नि० सदाय से० ते न० न अ०रहे मं० संसारमांहि भमे नही ॥ ३ ॥

मूलः-रागदोसे य-दो पावे पावकम्मपवत्तणे ।
जे भिक्खू रूम्भए निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः-जे पाप कर्मना मूळ अने मिथ्यात्वादिकना प्रवर्तावणहार अने पापकर्मने उपार्जन [illegible] संसारमांही न भमे ॥ ३ ॥

वै० वेयावच्च करवो त० ते तप आ० कह्यो भगवंते ॥ ३३ ॥

मूलः—आयरियमाईए वेयावच्चम्मि दसविहे ।
आसेवणं जहाथामं वेयावच्चं तमाहियं ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः—हवे त्रीजो वैयावच्च तप कहे छे, १ आचार्य, २ उपाध्याय, ३ स्थीवर, ४ तपस्वी, ५ रोगीष्ट, ६ सेहाणे, ७ स्वधर्मि, ८ कुळ (एक गुरुना शिष्य होय ते), ९ गण (एक गच्छना मुनी होय ते), १० संघ, ए दसे प्रकारे वैयावच्च पोतानी शक्तिने अनुसारे करवी ते त्रीजो वैयावच्च तप जाणवो ॥ ३३ ॥

अर्थः—हवे सज्झाय तप कहे छे वा० गुरु समीपे वांचणी लेवी । पु० संदेह उपने पुछवो ने० पदपूरणे त० तेमज प० फरी फरी वारंवार सास्त्रनो गुणवो । अ० सुत्रादिकना अर्थ चिंतववा । ध० धर्मनो उपदेस देवो । स० ए स्वाध्याय पं० पांच प्रकारे भ० होय ॥ ३४ ॥

मूलः—वायणा पुच्छणा चेव तहेव परियट्टणा ।
अणुपेहा धम्मकहा सज्झाओ पंचहा भवे ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थः—हवे चोथो स्वाध्याय तप कहे छे, १ गुरुनी समीपे वांचणी लेवी, २ संसय उपजताणी पुछवुं, ३ वारंवार शास्त्रनुं गणवुं, ४ सुत्रादीकनां अर्थनुं चिंतववुं, ५ धर्मोपदेशनुं देवुं, ए पांच प्रकारे ४ थो स्वाध्याय तप जाणवो ॥ ३४ ॥

त्रण प्रकारना उपसर्ग जे साधु समभावे खमे ते संसारमांही न भमे ॥ ५ ॥

अर्थः-वि० राजकथादिक विकथा चार प्रकारे । क० कषाय स० आहारादिक च्यार संज्ञा । झा० आर्त्तध्यांन अने रौद्र ध्यांन व० बे ध्यांन त० तेमज । जे० जे भि० साधु व० वर्जे नि० सदाय से० ते न० न अ० रहे मं० संसारमांहि भमे नहीं ॥ ६ ॥

मूलः-विगहाकसायसन्नाणं झाणाणं वहुयं तहा ।
जे भिक्खू वज्जए निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः-चार विकथा ते, १ स्त्रीकथा, २ भक्तकथा, ३ देशकथा, ४ राजकथा, ए अकेको विकथाना चार चार भेद, १ क्रोध, २ मान, ३ माया, ४ लोभ, चार संज्ञा ते १ आहार संज्ञा, २ भय संज्ञा, ३ मैथुन संज्ञा, ४ परिग्रह संज्ञा, बे प्रकारना ध्यान ते आर्तध्यान ने रौद्रध्यान ए पुर्वोक्तने जे साधु सदाय वर्जे ? ते संसारमांही न भमे ॥ ६ ॥

अर्थः-व० पांच महाव्रतने विषे इ० इंद्रिय पांच अ० अर्थ शब्दादिकने विषे स० पांच सुमतिने विषे कि० काययादिक पांच क्रियाने य०विषे । जे०जे भि०साधु पांच महाव्रत पांच सुमति पालवाने विषे ज०उद्यम करे अनेपांच इंद्रिना विषे । पांच क्रिया छांडवाने विषे उद्यम करे । नि०सदाय से०ते न०न अ०रहे मं०संसारमांहि भमे नहीं॥७॥

मूलः-वएसु इन्दियत्थेसु समिईसु किरियासु य ।
जे भिक्खू जयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ ७ ॥

मूल:—दुवे ... तु दुविहे जे मम्मं आवरे मुणी ।
मो ... नक्षमंतान विपमुच्चइ पण्डिओ ॥ ३७ ॥ त्ति बेमि ॥

॥ इति श्री ... ॥ ३० ॥

... बे प्रकारे अभ्यंतर तप कह्यो, ते बे प्रकारनो तप ... एम गुधर्मस्वामी पोताना शिष्य ... श्री महावीर देव स्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं, तेम मैं तुज ... ॥३०॥ ए ३०मा अध्ययनने विषे ... अध्ययनमां चारित्रनो अधिकार कहेछे. ... करेछे। जी०जीवने उ०कारी मु०मुखना ... नहीं । नि० तर्या सं०संसार रुपीया सा०समुद्र॥१॥

मूल:—चरणविहिं पवक्खामि जीवस्स उ सुहावहं ।
जं चरित्ता बहू जीवा तिण्णा संसारसागरं ॥ १ ॥

अर्थः-पि० संसठादिक आहार ग० ग्रहवाना । सात भेदछे प० प्रतिज्ञाने विषे । भ० भयना ठा० स्थानक स० सातने विषे । जे० जे भि० साधु ज० संसठादिक सात अभिग्रहने विषे उद्यम करे सात भय छांडवाने विषे उधम करे नि० सदाय ॥ से० ते न० न अ० रहे मं० संसारमांहि भमे नहि ॥ ९ ॥

मूलः-पिण्डोग्गहपडिमासु भयट्ठाणेसु सत्तसु ।
जे भिक्खू जयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः-पींड (आहार) ग्रहण प्रतीमाना सात भेद ते, १ संसठ, २ असंसठ, ३ उद्ड, ४ अल्पलेपीका, ५ उदग्रहीत, ६ प्रग्रहीत, ७ उझीतधर्म्मा, सात भयना नाम ते, १ इहलोक भय, २ परलोक भय, ३ आदान भय, ४ अकस्मात भय, ५ आजीवीका भय, ६ मर्ण भय, ७ अपयश भय, ए पुर्वोक्तनेविषे जे साधु सदाय यत्नपणे प्रवर्ते ते संसारमांहो न भमे ॥ ९ ॥

अर्थः-म० जाति मदादिक आठ मदनेविषे व० ब्रह्मचर्यनी नववाडनेविषे । भि० क्षमादिक यतिनो ध० धर्म द० दस प्रकार तेहनेविषे । जे० जे भि० साधु ज० आठ मद छांडवानेविषे । नववाड सेववाने विषे । दस विधयति धर्म पालवाने विषे उद्यमकरे नि० सदाए । से० ते न० न अ० रहे मं० संसारमांहि भमेनहि ॥१०॥

मूलः-मदेसु बम्भगुत्तीसु भिक्खुधम्मंमि दसविहे ।
जे भिक्खू जयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ १० ॥

अर्थः-ए० ए त० तप तु० पूरणे दु० जे बे भेद से प्रकारे बाह्यतप। ने प्रकारे अभ्यंतर तप ए बे भेदे तप जे० जे सा० सम्यक् प्रकारे आ० आचरे करे मु० साधु। सो० ते खि० शीघ्र स० सर्व सं० संसार थकी वि० विशेषे मु० मूकाय। पं० पंडित साधु। इ० इम जे० हुं कहुंछुं ॥ ३७ ॥

मूलः-एवं तवं तु दुविहं जे सम्मं आयरे मुणी।

सो खिप्पं सव्वसंसारा विप्पमुच्चइ पण्डिओ ॥ ३७ ॥ त्ति बेमि ॥

॥ इति श्री तवमग्गं तिसं अज्झयणं सम्मत्तं ॥ ३० ॥

गाथा ३७ भावार्थः-ए पूर्वोक्त ६ प्रकारे बाह्य ने ६ प्रकारे अभ्यंतर तप कह्यो, ते बे प्रकारनो तप जे साधु सारी रीते आचरे, ते पंडित साधु संसारथकी जीव मुक्त थाय एम सुधर्मस्वामी पोताना जंबू नामना शिष्यने कहेता हता के हे जंबू! जेम में श्री महावीर देव स्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं, तेम में तुजने कह्युं ॥ ३७ ॥ आ इतिश्री उत्तराध्ययनना त्रीसमां अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण ॥ ३० ॥ ए ३० मा अध्ययनने विषे तपनो अधिकार कह्यो, ते तप चारित्रवंतने होय तेकारणे हवे ३१ मा अध्ययनने विषे चारित्रनो अधिकार कहेछे.

अर्थः-च० चारित्रनी वि० विधि प० कहीश गुरु शिष्य प्रत्ये कहेछे। जी० जीवने उ० वळी सु० सुखना आवनार जं० जे च० चारित्रने आदरीने ब० घणा जी० जीव। ति० तर्या सं० संसार रूपिया सा० समुद्र॥१॥

मूलः-चरणविहिं पवक्खामि जीवस्स उ सुहावहं।

जं चरित्ता बहू जीवा तिण्णा संसारसागरं ॥ १ ॥

त्रीतुं प्रमाण करे ए पांच बोल पाळे, ६ सर्वथा ब्रह्मचर्य पाळे, ७ सचेतनो आहार न करे, ८ पोते आरंभ न करे, ९ अनेरा पासे आरंभ करावे नहि, १० आरंभ करीन आपे ते ले नहि, ११ चोटली राखी मस्तक डाढी मुंछनो लोच करी पोतानी ज्ञातीमां गौचरी करे, सर्व मुनीनो आचार राखे ए श्रावकनी ११ पडीमा अंगीकार करे. बार भिक्षुनी प्रतिमा ते, १ एक पग उंबरा बाहीर ने एक पग उंबरा मांही राखीने आपे तथा आहार पाणीनी अखंड धाराथी आपे ते एक दात कहीए, १ महिने एक दात आहारनी ने एक दात पाणीनी एम अनुक्रमे सातमे महीने सात दात अन्न पाणीनी समजवी, ८ मी ९ मी ने १० मी ए त्रण प्रतिमा सात सात अहोरात्रीनी एकांतर चोवीहार उपवास करे अने दिवसे ग्रामनी बाहीर सुर्यनी आतापना लीए अने रात्रीए त्रण त्रण आसनवाळे, ८ मीमां १ चता सुवे, २ एक पासाभर सुवे, ३ पलांठी वाळी चार पोहोर रात्री बेशी रहे, ९ मीमां १ डंडासण, २ लगडासण, ३ उकुडु आसने बेसे, १० मीमां १ गोहीयासण, २ वीरासण, ३ अब-खुजी आसण, ११ मी प्रतिमा छठभक्त चोवीहारो उपवास करे, बीजे उपवासे ग्रामनी बाहार एक अहोरा-त्रीनो कायोत्सर्ग करे, १२ मी प्रतिमाए अठमभक्त चोवीहारो उपवास करे, ३ जे उपवासे एक प्रमाण भुमि-काए एक पुदगळपर द्रष्टि राखी आंखना मटकारा रहित एक रात्रीनो कायोत्सर्ग करे, आठमी प्रतिमाथी मांडीने बारमी प्रतिमा सुधी देवता मनुष्य ने तिर्यंचना उपसर्ग खमे ए १२ मुनीनी प्रतिमा जाणवी, ए पूर्वोक्त प्रतिमाने विषे जे साधु सदाय यत्नवंत होय ते संसार मांही न भमे ॥ ११ ॥

अर्थः—कि० १३ प्रकारनी क्रियानेविषे भू० एकेंद्रियादिक १४ प्रकारना जीवनेविषे । प० १५ जातिना परमाधामीने य० विषे जे० जे भि० साधु ज० चउद प्रकारना जीवनी रक्षाकरवानेविषे उद्यमकरे । १५

जे० जे भि० साधु र० भळगा रहे नि० सदाय से० ते न० न अं० रहे मं० संसारमांहि भमे नहि ॥ ४ ॥

मूलः—दण्डाणं गारवाणं च सल्लाणं च तियं तियं ।
जे भिक्खू चयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—३ दंड ते, १ मनदंड, २ वचनदंड, ३ कायदंड, ३ गर्व ते, १ ऋद्धिगर्व, २ रसगर्व, ३ शातागर्व, ३ शल्य ते, १ माया (कपटाइ) शल्य, २ नियान (धर्म कमाणीनुं फळ मागी लेवुं ते) शल्य, ३ मिथ्यात्वदर्शन शल्य एहने जे साधु सदाय छांडे ते संसारमांही न भमे ॥ ४ ॥

अर्थः—दि० देवताना कीधा य०वळी जे०जे उ०उपसर्ग त०तेम ते०तिर्यचना कीधा उपसर्ग मा०मनुष्यना कीधा उपसर्ग ॥ जे० जे भि० साधु स० सहे स०समभावे से० ते न०न अ०रहे मं०संसारमांहि भमे नहि॥५॥

मूलः—दिव्वे य जे उवसग्गे तहा तेरिच्छमाणुसे ।
जे भिक्खू सहई सम्मं से न अच्छइ मण्डले ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—त्रण प्रकारना उपसर्ग ते १ देवता संबंधी उपसर्ग, २ मनुष्य संबंधी उपसर्ग, ३ तिर्यंच संबंधी उपसर्ग. हवे देवता संबंधी उपसर्ग ते चार प्रकारे, १ हास्य, २ द्वेष, ३ परिक्षा, ४ अनेक प्रकारे वैरभाव. मनुष्य संबंधी चार प्रकारे उपसर्ग, १ हास्य, २ द्वेष, ३ परिक्षा, ४ कुशील निमित्ते, वळी उपलक्षणथी, ४ प्रकारे ते आत्मसमुत्था, १ घषन, २ पपन, ३ स्थंभन, ४ संश्लेषन. हवे तिर्यंच संबंधी उपसर्ग चार प्रकारे ते १ भय, २ द्वेष, ३ अन्न पाणी निमित्ते, ४ पोताना संतान पाळवा निमित्ते ए पुर्वोक्त

मूलः—गाहासोलसएहिं तहा अस्संजमम्मि य ।
जे भिक्खू जयई निचं से न अच्छइ मण्डले ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—सुयगडांग सुत्रना प्रथम श्रुत खंधना १६ अध्ययन ते, १ स्वसमय परसमय नामे, २ वैताळीय नामे, ३ उपसर्ग नामे, ४ स्त्रीप्रज्ञा नामे, ५ नर्क विभुती नामे, ६ वीरस्तुति नामे, ७ कुशील प्रभासी नामे, ८ सकाम अकामविर्य नामे, ९ धर्म नामे, १० समाधी नामे, ११ मोक्षमार्ग नामे, १२ समोसर्ण नामे, १३ यथातथ्य नामे, १४ ग्रंथ नामे, १५ यमतथी नामे, १६ गाहा नामे, ए १६ ने यथातथ्य सर्दहे, १७ प्रकारना असंयम ते, १ पृथ्वी, २ पाणी, ३ अग्नी, ४ वायु, ५ वनस्पती, ६ बेइंद्री, ७ तेइंद्री, ८ चौइंद्री, ९ पचेंद्री, १० अजीव, ए १० नी दया पाळे अने ११ अपेहा, १२ अउपेहा, १३ परिठावणीया, १४ अपमंजणा, १५ मन, १६ वचन, १७ काया ए १७ प्रकारनो असंयम तथा पाठांतरे पांच इंद्रीयो पांच आश्रव ते, १ मिथ्यात्व, २ अव्रत, ३ कषाय, ४ प्रमाद, ५ अशुभ योग ए दशने ११ मुं क्रोध, १२ मान, १३ माया, १४ लोभ, १५ मन, १६ वचन, १७ काया, ए प्रकारे असंयमने छांडवो, ए पुर्वोक्तने विषे जे साधु सदाय यत्नावंत होय ते संसारमांही न भमे. ॥ १३ ॥

अर्थः—मनेकरी उदारिक मनुष्य तिर्यंच संबंधीया विषय सेवे नहि अनेरा पासे सेवरावे नहि । सेवताने भलुं जाणे नहि ३ । एम वचने करी ३ प्रकारे । ३ । एम कायाए करी त्रण प्रकारे एम ९ प्रकारे । एम वैक्रिय देवता संबंधीया नव भेद नवे दु अढार । ए १८ प्रकार बं० ब्रह्मचर्यनेविषे ।

गाथा ७ भावार्थः-पंच महाव्रत ते, १ जीवदया व्रत, २ सत्यव्रत, ३ दत्तव्रत, ४ ब्रह्मचर्यव्रत, ५ अपरिग्रह व्रत, ए पांच महाव्रत पाळे, १ शब्द, २ रूप, ३ गंध, ४ रस, ५ स्पर्श ए पांच इंद्रियोना विषयने वर्जे अने १ इर्या, २ भाषा ३ एषणा, ४ आदान, ५ परिठावणीया, ए पांच समिती पाळे अने १ काइया, २ अधीकरणकी, ३ पाउसीया, ४ परितावणीया, ५ पाणाइवाइ ए पांच क्रियाने वर्जे ए पूर्वोक्त प्रमाणे जे साधु यत्नापुर्वक वर्ते ते संसारमांही न भमे ॥७॥

अर्थः-ले० छ लेश्याने विषे छ० छ का० कायने विषे छ० छ आ० आहार लेवाना का० कारण वेयण वेयावच्च इत्यादिकने विषे जे० जे भि० साधु ज० जतना नि० सदाय करे कृष्ण नीलकापोत ३ लेश्या छांडवाने विषे उद्यम करे। तेजु १ पद्म २। शुक्ल ३। ए ३ लेश्या आदरवानो उद्यम करे छकाय राखवाने विषे छ कारणे आहार करवानो उद्यम करे से० ते न० न अ० रहे मं० संसारमांहि भमे नहि ॥ ८ ॥

मूलः-लेसासु छसु काएसु छक्के आहारकारणे।
जे भिक्खू जयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः-६ लेश्या ते १ कृष्ण, २ नील, ३ कापुत, ४ तेजु, ५ पद्म, ६ शुक्ल, ए छ लेश्या मांहि प्रथमनी त्रण दुष्ट लेश्या वर्जे ने बाकी त्रण लेश्याए प्रवर्ते, ६ कायना नाम, १ पृथ्वी, २ पाणी, ३ तेउ, ४ वायु, ५ वनस्पती, ६ त्रस, ए छ कायना जीवनी दया पाळे, छ कारणे आहार करे ते, १ वेदना, २ वैयावच्च, ३ इर्याने अर्थे, ४ संयमने अर्थे, ५ प्राण निभाववाने अर्थे, ६ धर्मचिंताने अर्थे, ए पुर्वोक्तने विषे जे यति सदाय यत्नपुर्वक वर्ते ते संसारमांही न भमे ॥ ८ ॥

होर रात्री गया पछी मोटे मोटे शब्दे बोले, १६ मोटो क्लेश करे, १७ झंझ वचननो क्लेश करे, १८ पोताने तथा परने असमाधी उपजावे, १९ प्रभातथी ते संध्या सुधी लावीने खाखा करे, ए २० असमाधीनां स्थानक वर्जे, ए पुर्वोक्तने विषे जे साधु सदाय यत्नवंत होय, ते संसारमांही न भमे । १४ ॥

अर्थः-ए० चारित्रने कायरु करे ते एकवीस । स० सबला दोपने विषे ॥ वा० वावीस प०परीसहनेविषे जे०जे भि०साधु ज०एकवीस सबला दोष छांडवानेविषे । बावीस परीसह सहवाने विषे उद्यम करे । नि०सदाय से० ते न० न अ० रहे । मं० संसारमांहि भमे नहि ॥ १५ ॥

मूलः-एगवीसाए सबले बावीसाए परीसहे ।
जे भिक्खू जयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः-२१ सबला दोप ते, १ हस्तकर्म (हाथरस) करे, २ मैथुन सेवे, ३ रात्रीभोजन करे, ४ आधाकर्मि आहार भोगवे, ५ राज्यपींड भोगवे, ६ क्रतगड १, पामीचं २, अछेजं ३, अणीसीधं ४, अभीहडं ५, ए पांच प्रकारना दोप सहीत आहार भोगवे, ७ वारंवार पचखाण करीने भांगे, ८ छ मासमांही वगर कारणे टोळुं (गच्छ) बदले, ९ एक महीनामां उदक (पाणी) ना त्रण लेप लगाडे (अर्थात् त्रण नदी उतरे, १० एक मास मांही त्रण मायाना स्थानक सेवे, ११ सेजांतरनो आहार भोगवे, १२ आकुटीने प्राणातीपात करे, १३ आकुटीने जुठुं बोले, १४ आकुटीने अदत्तादान लीए, १५ सचेत पृथ्वी उपरे सुवे बेसे, १६ सचेतरजे खरडेल पाट पाटला उपरे सुवे बेसे उठे, १७ सळी गयेला पाटपाटला उपर सुवे बेसे उठे,

लाभ मद, ८ ऐश्वर्य (ठकुराइ) मद, ए आठ मदने वर्जे, १ स्त्री, पशु, नपुंसक रहित स्थानक भोगवे, २ स्त्रीनी कथा न करे, ३ स्त्रीनी साथे एक आसनपर न बेसे, ४ स्त्रीना अंगोपांग न निरखे, ५ भींतने आंतरे स्त्रीना वि-पयुक्त वाक्य न सांभळे, ६ स्त्रीनी पुर्वक्रीडा न संभारे, ७ हमेंश सरस आहार न करे, ८ मर्यादा उपरांत आहार न करे, ९ विभुषा न करे, ए नव वाडे ब्रह्मचर्य पाळे, १ क्षमा, २ निर्लोभता, ३ निष्कपटाइपणुं, ४ अष्टमद रहित, ५ द्रव्ये ने भावे हळवापणुं, ६ सत्य वचन, ७ सत्तर प्रकारनो संयम, ८ बार भेदे तप, ९ ज्ञानवंत, १० ब्रह्मचर्य ए दश मुनीना धर्म पाळे, ए पुर्वोक्त प्रमाणे जे सदाय पाळे ते संसारमांही न भमे ॥ १० ॥

अर्थः—उ० श्रावकनी प० इग्यार प्रतिज्ञानेविषे । भि० भिक्षुनी बार प० प्रतिज्ञाने य० विषे । जे० जे भि० साधु ज० श्रावकनी ११ प्रतिज्ञा जाणवानेविषे भिक्षुनी प्रतिज्ञा पाळवानेविषे उद्यम करे नि० सदाय । से० ते न० न अ० रहे मं० संसारमांहे भमे नही ॥ ११ ॥

मूलः—उवासगाणं पडिमासु भिक्खूणं पडिमासु य।
जे भिक्खू जयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—११ श्रावकनी प्रतिमा ते, १ समकित निर्मळ पाळे ने कोइने मजरो करे नही, २ व्रत निर्मळ पाळे, ३ वखतो वखत सामायक देसावगासीक शुद्ध करे, ४ बे आठमनो अकेक अने १४ पा-खीनो छठ पोसो ए रीते एक मासना ६ पोसा करे, ५ पांच बोल पाळे, १ पोषध दिवसे चार पोहोर रात्रीनो कायोत्सर्ग करे, २ स्नान न करे, ३ रात्री भोजन न करे, ४ काछडी न वाळे, ५ दिवसे ब्रह्मचर्य पाळे ने रा-

५ भाषा नामे, ६ आर्द्र कुमारनुं, ७ उदगपेढाळ पुत्रनुं ए सर्व मळी २३ अध्ययनने श्रद्धे चोवीस नकारना देव ते चोवीस तिर्थंकर जाणवा तथा १० भुवनपती, ८ वाणव्यंतर, ५ जोतीषी, १ वैमानीक ए २४ जातीना देवताने श्रद्धे ए पुर्वोक्तने विषे जे साधु सदाय यत्नवंत होय ते संसारने विषे न भमे ॥ १६ ॥

अर्थः-प० पांच महाव्रतनी पचवीस भा० भावनाने विषे । उ० छवीस उद्देसा द० दसा श्रुत स्कंधना दस उदेसा वृहत्कल्पना छ उदेसा । व्यवहार सुत्रना दस उदेसाने विषे जे०जे भि०साधु पचवीस भावना मध्ये आराधवाने विषे ॥ छवीस उदेसा समा सदहवाने विषे ज०उद्यम करे नि० सदाय । से० ते न० न अ० रहे मं० संसार मांही भमे नहि ॥ १७ ॥

मूलः-पणवीसभावणेहिं उद्देसेसु दसाइणं ।
जे भिक्खू जयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः-पंचमहाव्रतनी २५ भावना तेमां अकेका महाव्रतनी पांच पांच भावना ते १ इर्या, २ मन, ३ वचन, ४ एषणा, ५ आदान भंडमत निखेवणा, ६ विचारीने बोलवुं, ७ क्रोधे करी जुठुं बोलवुं नहि, क्षमा करवी, ८ लोभथी जुठुं बोलवुं नहि, संतोष राखवो, ९ भयथी जुठुं बोलवुं नहि, धीरज राखवी, १० हांसी कुतुहळथी जुठुं बोलवुं नहि, मौन्य रहेवुं, ११-१८ जातीनां स्थानक निर्दोष याचीने भोगववां, १२ चणकाष्टकांकरो प्रमुख दीन दीन प्रत्ये याचीने भोगववुं, १३ छकाय जीवनी हिंसा थाय तेम स्थानक समारवुं नहि, १४ देवनुं, गुरुनुं, इंद्रनुं, राजानुं, गाथापतीनुं, सेजातरनुं, जीवनुं अदत्तादान लेवुं नहि, १५ सुर्त्ता,

२८ प्रकारनुं प्रायश्चीत तेनो यंत्र लिख्यते.

नंबर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८
मास	१	१	१	१	१	१	२	२	२	२	२	२	३	३	३	३	३	३	४	४	४	४	४	४	४	५	५	६
दीन	५	१०	१५	२०	२५	०	५	१०	१५	२०	२५	०	५	१०	१५	२०	२५	०	५	१०	१५	२०	२५	२७॥	०	२७॥	०	०

ए २८ प्रकारनुं प्रायश्चीत सम्यक प्रकारे आराधे ए पुर्वोक्तने विषे जे साधु सदाय यत्नवंत होय, ते संसार मांही न भमे ॥ १८ ॥

अर्थः—पा० ओगणतीस २९. पाप आववाना सु० शास्त्र निमित्तादिक । प० तेहना प्रसंगने विषे ॥ मो० मोहनीना ठा० ३० स्थानकने चे०य०विषे । जे०जे भि०साधु ज० २९. पाप शास्त्र अने ३० मोहनीना स्थानक छांडवाने विषे उद्यम करे नि० सदाय । से० ते न० न अ०रहे मं० संसारमांही भमे नहि ॥ १९ ॥

मूलः—पावसुयपसङ्गेसु मोहठाणेसु चेव य ।
जे भिक्खू जयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः—२९. प्रकारनां पाप सुत्रनां नाम कहेछे, १ भुमी कंपनामे शास्त्र, २ ऊत्पात नामे शास्त्र, ३ स्वप्न नामे शास्त्र, ४ अंतलीक्ष नामे शास्त्र (ऊल्कापातनुं जाणपणुं), ५ अंग नामे शास्त्र (अंग स्फुरयणनुं जाणपणुं), ६ स्वर नामे शास्त्र (स्वरनुं जाणपणुं), ७ व्यंजन नामे शास्त्र (तल मसादीकनुं जाणपणुं), ८ लक्षण नामे शास्त्र (स्त्री पुरुषनां लक्षणनुं जाणपणुं) ए ८ सुत्रना, ८ अर्थना, ८ वार्तांना ए

... साधु न० ब्रह्मचर्य पालवाने विषे । ज्ञाताना अध्ययन समा गहरवाने विषे । असमाधिना थानक छांडवाने विषे उद्यम करे । नि० सदाय से० ते न० न अ० रहे मं० संसारमांही भमे नहि ॥ १४ ॥

मूलः—चम्मि नायज्झयणेसु ठाणेसु असमाहिए ।
जे भिक्खू जयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—उदारिक शरिर संबंधी अने वैक्रीय शरिर संबंधी मैथुन नव नव कोटीए सेववुं नहि, ए अढार प्रकारनुं ब्रह्मचर्य जाणे अने १९ ज्ञातासुत्रना प्रथम श्रुत स्कंधना अध्ययन. १ मेघकुमारनुं, २ धनाशा शेठनुं, ३ मोरना इंडानुं, ४ काचबानुं, ५ थावच्चा पुत्रनुं, ६ तुंबडानुं, ७ रोहीणीनुं, ८ मल्लीनाथनुं, ९ जीनरक्षने जीनपालनुं, १० चंद्रमानुं, ११ दवदवा वृक्षनुं, १२ सुबुद्धि प्रधाननुं, १३ नंदमणीयारनुं, १४ तेतलीपुत्रनुं, १५ नंदीफलनुं, १६ द्रौपदीनुं, १७ आकीर्ण जातीना घोडानुं, १८ सुसमादारीकानुं, १९ पुंडरीकने कुंडरिकनुं ए १९ ते जाणे, वीस असमाधीना स्थानक ते, १ उतावळो उतावळो चाले, २ पगर पुंजे चाले, ३ डाक पुंजे ने डाक पग मांडे, ४ अधीक पाटपाटला भोगवे, ५ वडेराना सामुं बोले, ६ स्थवीरनो घात चिंतवे, ७ सर्व जीवोनो घात चिंतवे, ८ क्षण क्षण प्रत्ये क्रोध करे, ९ परना अवर्णवाद बोले, १० वारंवार निश्चयकारी भाषा बोले, ११ नवो कलेश करे, १२ जुनो कलेश उपसमाव्यो होय ते फरी उदीरे, १३ अकाळे स्वाध्याय करे, १४ सचित्त रजे हाथपगादीक खरडेला होय, तेने पगर पुंजे पुंजे बेसे उठे, १५ पो-

महर्धिक देवता थयेला छे तेहना अवर्णवाद बोले, ३० धारजातीना देवता आवता नथी अने कहे मारी पासे देवता आवेछे ए ३० काम करवाथी ७० क्रोडा क्रोडी सागरोपम सुधी रखड्यानुं महामोहनी कर्म बांधे, एम जाणी ए ३० महामोहनी स्थानकने वर्जे ए पुर्वोक्तने विषे जे साधु सदाय यत्नवंत होय ते संसार मांही न भमे ॥१९॥

अर्थः–सि० सिद्ध मोक्षपद पाम्यां ते आदिनुं पहिलुं जे समय ते सिद्धादिक गुण ३१ तेहनेविषे जो० मन वचन कायाना जोग व्यापार तेहना ३२ जोग आलोयणादिक तेहने विषे । ते० तेत्रीस आ० आसातनाने य० विषे जे० जे भि० साधु ज० सिद्धना ३१ गुण कहेवाने विषे उद्यम करे । मन वचन कायाना ३२ जोग व्यापार रुडा प्रवर्ताववाने विषे उद्यम करे ॥ तेत्रीस आसातना छांडवाने विषे उद्यम करे नि० सदाय । से० ते साधु न० न अ० रहे मं० संसारमांही भमे नहि ॥ २० ॥

मूलः–सिद्धाइगुण–जोगेसु तेत्तीसासायणासु य ।
जे भिक्खू जयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ २० ॥

गाथा. २० भावार्थः–सिद्ध भगवंतना ३१ गुण तेनां नाम, ५ प्रकारे ज्ञानावर्णि कर्म क्षय कर्या, ९ प्रकारे दर्शनावर्णि कर्म क्षय कर्या, २ प्रकारे वेदनी कर्म क्षय कर्या, २ प्रकारे मोहनी कर्म क्षय कर्या, ४ प्रकारे आयुष्य कर्म क्षय कर्या, २ प्रकारे नाम कर्म क्षय कर्या, २ प्रकारे गोत्र कर्म क्षय कर्या, ५ प्रकारे अंतराय कर्म क्षय कर्या, ए एकत्रीस सिद्ध भगवंतजीना गुणने श्रद्दे, ३२ प्रकारना जोग संग्रह तेना नाम, १ ते अति-चारादीक दोष लागेलो होय तेनी गुरुआदीकनी पासे आलोचना करे, २ गुरुनी पासे आलोचना करेलो दोष

१८ पुष्प १, कंद २, मांग ३, तजा ४, प्रवाळ ५, पत्र ६, पुष्प ७, फळ ८, बीज ९, हरी ए १० मका- रनी सचित्त वनस्पती भोगवे, १९ एक वरस मांही १० उदक लेप लगाडे (अर्थात १० नदी उतरे), २० १ वरस मांहि १० मायानां स्थानक सेवे, २१ हाथ अथवा वासण सचेत वस्तुथी खरडेल होय तेथी लीए ए २१ सबळा दोष वर्जे, २२ परीसहनां नाम १ क्षुधानो, २ त्रशानो, ३ टाढनो, ४ तापनो, ५ डांस मच्छ- रना, ६ अचेलनो, ७ अरतीनो, ८ स्त्रीनो, ९ चालवानो, १० बेसवानो, ११ स्थानकनो, १२ आक्रोस व- चननो, १३ वधनो, १४ मागवाना, १५ अलाभनो, १६ रोगनो, १७ त्रण स्पर्शनो, १८ जळ मेलनो, १९ सत्कार सन्माननो, २० प्रज्ञानो, २१ अज्ञाननो, २२ दर्शननो, ए २२ परीसह सहन करवा, ए पुर्वोक्तने विषे जे साधु सदाय यत्नवंत होय ते संसारमांही न भमे ॥ १५ ॥

अर्थः ते० तेवीस अध्ययन सू० सुयगडांग सूत्रना ते श्रुतस्कंधना रु० २३ उपर एक अधीकुं करे तो २४ होय तो सु० २४ दस भुवनपति, आठ व्यंतर, पाच ज्योतिषी वैमानीक ए २४ देवतानी जाती अथवा २४ तीर्थंक- रने य० जे भि० साधु ज० उद्यम करे नि० सदाय से० ते न० नही अ०रहे मं० संसार मांही भमे नही ॥१६॥

मूलः—तेवीसाइ सूयगडे रूवाहिएसु सुरेसु य ।
जे भिक्खू जयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ १६ ॥

गा ॥ १७ अर्थः—सूयगडांगसूत्रना प्रथम श्रुत स्कंधना १६ अध्ययन पुर्वे कहेल, बाकी बीजा श्रुत स्कंधना सात अध्ययन ते, १ पुंडरीक नामे, २ क्रीया नामे, ३ आहार प्रज्ञा नामे, ४ प्रत्याख्यान प्रज्ञा नामे

स्थानकमां आवे, तेवारे गुरुनी पहेला शिष्य इर्यावही पडीकमे, १२ कोइ अन्य पुरुष प्रश्नादीक पुछवा आव्यो होय ते गुरुनेज बोलाववा योग्य छे, अने शिष्य बोलावे, १३ रात्रीए गुरु पुछे कोण सुता छे ने कोण जागे छे, तेवखते शिष्य जागतां थको बोले नहि, १४ शिष्य चार प्रकारना आहार व्होरीलावेल होय ते पहेला नाना साधुनी पासे आलोयणा करे अने पछी गुरु पासे आलोयणा करे, १५ तेमज ते आहार प्रथम नाना साधुने देखाडे, पछी गुरुने देखाडे, १६ ते आहार पहेला नाना साधुने आमंत्रे, पछी गुरुने आमंत्रे, १७ ते आहार गुरुने पुछया विना जे जे इच्छे तेने काढी आपे, १८ गुरु अने शिष्य बंने जणा बेशीने एक पात्रा मांही आहार पाणी करतां गुरुनी आज्ञा विना पोतानी इच्छा मुजब आहार करी जाय, १९ गुरु शिष्यने बोलावे ते वखते सांभळीने बोले नहि, २० गुरु शिष्यने बोलावे अने तिहांज बेठो थको उत्तर आपे, २१ गुरु शिष्य ने बोलावे, अने शुं कहोछो, शुं कहोछो, एम कहे, २२ गुरुने तुं तुं करे, २३ गुरु शीखामण आपे तेवारे सामुं बोले, २४ गुरु कहे वृद्ध रोगी तपस्वी विगेरनी वैयावच्चकरो तो नफो थशे, तेवारे शिष्य कहे, तमेज करो, तमने शुं ? नफो नहि थाय, २५ गुरु धर्मकथा कहेतां कोइ गाथा पदादीक भुले तेवारे गुरुने खिन्न करवाने कहे एमनथी एम छे, एम कहे, २६ गुरु धर्मकथा कहेतां कहे ए अमुक बोल विचारीने कहेशुं, तेवारे शिष्य कहे शुं ? ते अर्थ तमने सांभळतो नथी ! ! ! एम कहे, २७ गुरु धर्मकथा कहेतां होय तेवारे अरती वेदे, २८ गुरु धर्मकथा कहे तेवारे मखदा मांही भेद पाडे, २९ गुरु धर्मकथा कहेता होय तेवारे धर्मकथानो रस छेदे, (अर्थात क्यां सुधी व्याख्यान करशो, गोचरीनुं असुर थायछे), ३० गुरु धर्मकथा कही रह्या पछी ते मखदा मांहीथी कोइ गयुं नहोय, पछी ते मखदा मांही जे गुरुए व्याख्यान करेल होय, तेहज अध्ययनादीक वधारे मेळ मेळवीने

वृद्धनी, रोगीनी, तपसीनी, नवदीक्षीत शिष्यनी वैयावच्च करवी, १६ स्त्री, पशु, नपुंसक रहीत स्थानक भोगववुं, १७ स्त्रीनी कथा करवी नहि, १८ स्त्रीना अंगोपांगं निरखवां नहि, १९ पुर्वना कामभोग संभारवा नहि, २० दीन दीन मत्ये सरस आहार करवो नहि, २१ शब्द, २२ रुप, २३ गंध, २४ रस, २५ स्पर्श ए पांच सारा उपर राग करवो नहि अने नठारा उपर द्वेष करवो नहि, ए २५ भावना पाळवी, २६ उदेशा ते, १० दशाश्रुत स्कंध सुत्रना, ६ वृहत कल्पसुत्रना, १० व्यवहार सुत्रना ए २६ उदेशा काळे भगवाने तेहनी शीखामणे चालवुं, ए पुर्वोक्तने विषे जे साधु सदाय यत्नवंत होय, ते संसारने विषे न भमे ॥१७॥

अर्थः-अ० अणगारना गु०सत्तावीस गुणने विषे च० वळी आचारंगना बे सुत स्कंधना २५ अध्ययनने जेम निसीधना ३ । एम २८ अध्ययने जेम आचार प०कल्पोले त०तेम य०वळी जे० जे भि० साधु ज० आराधवाने विषे उद्यम करे नि० सदाय से० ते न० न अ० रहे मं० ससार मांहि भमे नहि ॥ १८ ॥

मूल-ःअणगारगुणेहिं च पकप्पम्मि तहेव य ।
जे भिक्खू जयई निच्चं से न अच्छइ मण्डले ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः-साधुना २७ गुण ते, ५ पांच महाव्रत पाळे, पांच इंद्रीयो निग्रह करे, ४ कषाय वर्जे एम, १४ अने १५ भाव सत्य, १६ करण सत्य, १७ जोग सत्य, १८ क्षेमावंत, १९ वैराग्यवंत, २० मन समधारणवंत, २१ वचन समधारणवंत, २२ काया समधारणवंत, २३ ज्ञान संपन्न, २४ दर्शन संपन्न, २५ चारित्र संपन्न, २६ वेदनी अहीयासीया, २७ मारणांति अहियासीया ए मुनीना २७ गुण धारण करे.

संपूर्ण ॥ ३१ ॥ ए ३१ मां अध्ययनने विषे चारित्र पाळवानुं कह्युं, ते चारित्र तो अप्रमादी होय ते पाळे, तेथी ३२ मां अध्ययनने विष प्रमादनां स्थानक कहीने ते प्रमादने छांडवानुं कहेछे, ते प्रमाद संसारमांही परीभ्रमण करावतो संसार कहेवो छे ते कहे छे

अर्थः—अच्चन्त० अनादि का० कालनुंछे स० मिथ्यात्वादि मूलेकरी सहितछे ॥ स० सर्व च्यार गतिरुप ॥ दु० दुषमय संसारछे तेहना उ० पूरणे जो० जे प० (मोक्ष) मुकावनो । तं० ते मुकावनो भा० कहेता मे० मुजने प० प्रतिपूर्ण चि० चित्त थको हे शिप्य तुं । सु० सांभलो ते मुकावनो कहेवोछे ॥ ए० एकांत हि० हितकारीछे वली । हि० मोक्ष तेहज अ० अर्थ छे जेहने विषे ॥ १ ॥

मूलः—अच्चन्तकालस्स समूलगस्स सवस्स दुक्खस्स उ जो पमोक्खो ।
तं भासओ मे पडिपुण्णचित्ता सुणेह एगन्तहियं हियत्थं ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—गुरु कहेता हवा हे विषयथी खंडीत थएला ने प्रतिपुर्ण चितवाळा शिष्य ? जे अनादी काळनो ने अव्रतादीक मुळे करी सहीत एवा संसारना सर्व दुःखथी मुक्त थवानो ऊपाय अने जे हितकारी एवो मोक्षनो अर्थ हुं तुजने कहीश ? ते एकाग्र चिते करीने तुं सांभळ ? ॥ १ ॥

अर्थः—ना० ज्ञानते स० सर्व मति श्रुतादि ॥ प० निर्मळ करवे करी अ० मति अज्ञानने मो० मिथ्यात मोहनोयने वि० विशेष वरजवे करी । रा० रागने दो० द्वेषने य० वली सं० सम्यग प्रकारे ख० पपावने करी ॥ ए० एकांत मो० सुखने म० पांमे सच ते केहवोछे मो० मोक्षरुप ॥ २ ॥

२४ भेद अने २५ विकथानुं कथन, २६ मश्नी रोहीणादीक विद्यानुं कथन, २७ सर्प वींछी प्रमुखना मंत्रनुं कथन, २८ वशी करणनुं कथन, २९ अन्य तिर्थिना आचारनुं कथन ए २९ पाप सूत्र तथा (पाठांतरे) २९ प्रकारना पाप सूत्रना नाम कहेछे, २४ तो पुर्वोक्त अने २५ गंधर्व शास्त्र, २६ नाटक शास्त्र, २७ वातक शास्त्र, २८ वैद्यक शास्त्र, २९ धनुर्वेद शास्त्र ए २९ पाप सूत्रने शीखे भणे नहि, ३० माहामोहनी बांधवानां स्थानक कहेछे, १ त्रस जीवने पाणीमांही बोळीने मारे, २ त्रसजीवना श्वासोश्वास रुंधीने मारे, ३ त्रस जीवने धुंमाडो करी मकळावीने मारे, ४ त्रस जीवने मस्तकने विषे खड्गादीकनो घा करीने मारे, ५ त्रस जीवना मस्तकने विषे चीमर्टादीने मारे, ६ गांडा गुंगाने व्याकडीए तथा पाटीयादीके मारतो थाय ने हसतो जाय, ७ अणचार सेवीने ढांके, ८ पोते अणाचार सेवीने पारकाने माथे नांखे, ९ सभा मध्ये वेशी जाणीने मीश्र भाषा बोले, १० भोगीना भोग रोके (आ शब्दनो अर्थ गुरु गमथी धारवा जेवो छे), ११ बाळ ब्रह्मचारी नथी ने बाळ ब्रह्मचारी नाम धरावे, १२ ब्रह्मचारी नथी ब्रह्मचारी नाम धरावे, १३ शेठनुं धन चोरे, १४ पंच मळीने वडेरो स्थाप्यो तेने पछी नेहज पंचने दुःखदीये, १५ विश्वासघात करी स्त्री पुत्रादीकने परस्पर मारे, १६ एक देशना राजाने मारे, १७ घणा देशना राजाने मारे, १८ साधुने संयमथी भ्रष्ट करे, १९ तिर्थंकरना अवर्णवाद बोले, २० तिर्थंकरना मार्गना अवर्णवाद बोले, २१ आचार्य उपाध्यायना अवर्णवाद बोले, २२ आचार्य उपाध्यायनो विनय वैयावच न करे, २३ बहु सुत्री नथी ने बहु सुत्रीनाम धरावे, २४ तपस्वी नथी ने तपस्वी नाम धरावे, २५ वृद्ध रोगी तपस्वीनो विनय वैयावच्च न करे, २६ चार तिर्थमांही भेद पाडे, २७ जोतिषनिमित्त वशीकरणादीक भाखे, २८ देवता मनुष्य तिर्यचना अत्यन्त काम भोग इच्छे, २९ तप संयम पाळीने मोटा

[illegible]

[illegible] ॥ १ ॥

[illegible] ।
[illegible] ॥ २ ॥

[illegible] ॥ २ ॥

[illegible] ॥ २ ॥

ते बीजाने कहेवुं नहि, ३ कष्ट विपत्ती आवेतोपण धर्मने विषे निश्चळ रहेवुं, ४ इहलोकने परलोकना सुखनी वांछा रहीत तप करवां, ५ आसेवणा ने ग्रहणा ए बे शीक्षाए प्रवर्तवुं, ६ शरिरनी विभुषा न करवी, ७ अज्ञाती कुळनी गोचरी करवी, ८ छानो तप करवो पण कोइने कहेवुं नहि ने लोभ रहित प्रवर्तवुं, ९ परिसह आववाथी शुभ प्रमाणे समवो ने क्षमा सहीत प्रवर्तवुं, १० सरळ भाव सहीत प्रवर्तवुं, ११ संयम सहीत प्रवर्तवुं, १२ समकित सहीत प्रवर्तवुं, १३ चित्तनी समाधी सहीत प्रवर्तवुं, १४ पांच प्रकारना आचार सहीत प्रवर्तवुं, १५ विनय सहीत प्रवर्तवुं, १६ तप विर्य सहीत प्रवर्तवुं, १७ वेराग्य सहीत प्रवर्तवुं, १८ आत्माने निध्याननी पेरेराख्यो, १९ पासथाना भाव रहीत प्रवर्तवुं, २० संवरपुष्टो करवो, २१ पोताना आत्माना अवगुण राखवा, २२ सर्व काम भोगथी निवर्तवुं, २३ दीन दीन प्रत्ये प्रत पचखाणनो वधारो करवो, २४ उपधी अहंकारनुं छांडवुं ने कायोत्सर्गनुं करवुं, २५ पांच प्रमादने छांडवा, २६ थोडुं बोलवुं ने काळे काळ क्रिया करवी, २७ धर्मध्यान ने शुक्ल ध्यान सहीत प्रवर्तवुं, २८ शुभ योग सहीत प्रवर्तवुं, २९ मारणांती वेदना आव्येथके मन ठेकाणे राखवुं, ३० सर्व कर्मनो संग छांडवो, ३१ आलोयणा करी निंदी निसल थवुं, ३२ संलेखणा करीने संथारो करवो ए ३२ जोग संग्रह अंगीकार करवा. हवे गुरुनी ३३ आसातना कहे छे, तेनां नाम १ गुरुनी आगळ चाले, २ गुरुने पाछळ अडीने चाले, ३ गुरुने बे पडखे अडीने चाले, ४ गुरुनी आगळ अडीने उभो रहे, ५ गुरुनी पाछळ अडीने उभो रहे, ६ गुरुने बे पडखे अडीने उभो रहे, ७ गुरुने आगळ अडीने बेशे, ८ गुरुने पाछळ अडीने बेशे, ९ गुरुने बे पडखे अडीने बेशे, १० गुरु शिष्य बेहु निहार भुमीए गयेल होय, तिहां गुरुना पहेला शिष्य हस्त पाणी लीए, (ए अर्थ गुरु प्रमथी धारवो), ११ गुरु अने शिष्य बेहु बाहीर जइ

। इ० वांछे पण नि० स्त्रीपशु पंडग रहित जो० ते पण रहिवा योग्य ॥ स० चारित्रनी समाधीना छिणहार स० साधु त० तपसी ॥ ४ ॥

मूलः—आहारमिच्छे मियमेसणिज्जं सहायमिच्छे निउणत्थबुद्धिं ।
निकेयमिच्छेज्ज विवेगजोग्गं समाहिकामे समणे तवस्सी ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—जे ज्ञान दर्शन चारित्रनी समाधीना इछनार तपस्वी एवा साधुने जो आहारनी इच्छा थाय तो मर्यादा पुर्वक ४७ दोष रहित आहार वांछे, जो शिष्यनी इच्छा थाय तो भला जीवादीक नव तत्वना अर्थने विषे जेहनी बुद्धि छे, तेहवा शिष्यने वांछे, जो ऊपाश्रयनी इच्छा थायतो स्त्री, पशु, नपुंशक रहीत एवा उपाश्रयने वांछे ॥ ४ ॥

अर्थः—न० न वा० कदाचित ल०पामे नि०भला विवेकवंत स०सिष्यने न पामे ॥ वा०अथवा गु०गुणकारी अ०अधिक । गु० गुणेकरी स० सरिषो वा० अथवा ते पोते ए०एकलो वि०पण ॥ पा०पापकर्म । वि० विशेषे वं०वर्जतो थको ॥ वि० विचरे का० कामनेविषे अ० असावधान थको प्रवर्ते ॥ ५ ॥

मूलः—न वा लभेज्जा निउणं सहायं गुणाहियं वा गुणओ समं वा ।
एगो वि पावाइ विवज्जयन्तो विहरेज्ज कामेसु असज्जमाणो ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—पोताथकी ज्ञानादीक गुणे करी अधीको तथा बराबर एवो भलो शिष्य कदाचित न पामेतो शिष्य विना एकलो पण पापकारी अनुष्टान वर्जतो कामभोगने विषे प्रतिबंध अणकरतोथको संयमने विषे विचरे ॥५॥

कहे, ३१ गुणना सत्ता॥ संथारने पगेकरीं दाबी मनो करो विना पंजे गुरुने रगर समाल्ले नाय, ३२ गुरुना सज्या संथारा उपर उभो रहे, बेसे, सुवे, ३३ गुरु पाशी उत्तर ने भाषे तेने वश बराबर मानवे सुणे, वेसे, ज्यां रहे तो आशातना ए ३३ प्रकारे गुरुनी आशातना टाळवी, ए पुर्वोक्तने विषे जे साधु सदाय यत्न-वंत होयने संसार माहीं न भमे ॥ २० ॥

अर्थः-इ० एणे प्रकारे ए० ए पुर्वोक्त स्था न ठा० स्थानकने विषे । जे० जे भि० साधु स० सद-इना त्यजवा पाळवाने विषे उद्यम करे स० सदाय ते खि० शीघ्र सो० ते स० नरकादिक च्यार गतिरूप सर्व सं० संसार थकी वि० मुकाय विशेषे । पं० पंडित साधु इ० इति सुधर्मास्वामी जंबू प्रत्ये कहे छे ॥ हे जंबू जेम में श्री महावीर देवने समीपे सांभळ्युं हतुं ॥ तेम हुं तुज प्रते बे० कहुं छुं ॥ २१ ॥

मूलः-इय एएसु ठाणेसु जे भिक्खु जयई सया ।
खिप्पं सो सव्वसंसारा विप्पमुच्चइ पण्डिओ ॥ २१ ॥ ॥ त्ति बेमि ॥

॥ इति श्री चरणविही एकत्रिंशं अध्ययनं समाप्तं ॥३१॥

गाथा २१ भावार्थः-ए पुर्वोक्त १ बोलथी ते ३३ बोल सुधीमां जाणवा जोग जाणे, छोडवा जोग छांडे, आदरवा जोग आदरे, एवी रीते जे साधु सदाय यत्न करे ते पंडित उतावळो संसार थकी मुक्त थाय, एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबू नामना शिष्यने कहेता हवा हे जंबू ! जेम में श्री महावीरदेव स्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम में तुज प्रत्ये कह्युं ॥२१॥ इति श्री उत्तराध्ययन सुत्रना ३१ मां अध्ययननो भावार्थ

क । इ० वांछे पण वि० स्त्रीपशु पंडग रहित जो० ते पण रहिवा योग्य ॥ स० चारित्रनी समाधीना का० वांछणहार स० साधु त० तपसी ॥ ४ ॥

मूलः—आहारमिच्छे मियमेसणिज्जं सहायमिच्छे निउणत्थबुद्धिं ।
निकेयमिच्छेज्ज विवेगजोग्गं समाहिकामे समणे तवस्सी ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—जे ज्ञान दर्शन चारित्रनी समाधीना इछनार तपस्वी एवा साधुने जो आहारनी इच्छा थाय तो मर्यादा पुर्वक ४७ दोष रहित आहार वांछे, जो शिष्यनी इच्छा थाय तो भला जीवादीक नव तत्वना अर्थने विषे जेहनी बुद्धि छे, तेहवा शिष्यने वांछे, जो उपाश्रयनी इच्छा थायतो स्त्री, पशु, नपुंसक रहीत एवा उपाश्रयने वांछे ॥ ४ ॥

अर्थः—न० न वा० कदाचित ल०पामे नि०भला विवेकवंत स०सिष्यने न पामे ॥ वा०अथवा गु०गुणकारी अ०अधिक । गु० गुणेकरी स० सरिषो वा० अथवा ते पोते ए०एकलो वि०पण ॥ पा०पापकर्म । वि० विशेषे व०वर्जतो थको ॥ वि० विचरे का० कामनेविषे अ० असावधान थको प्रवर्ते ॥ ५ ॥

मूलः—न वा लभेज्जा निउणं सहायं गुणाहियं वा गुणओ समं वा ।
एगो वि पावाइ विवज्जयन्तो विहरेज्ज कामेसु असज्जमाणो ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—पोताथकी ज्ञानादीक गुणे करी अधीको तथा बराबर एवो भलो शिष्य कदाचित न पामेतो शिष्य विना एकलो पण पापकारी अनुष्ठान वर्जतो कामभोगने विषे प्रतिबंध अणकरतोथको संयमने विषे विचरे ॥५॥

मूलः—नाणस्स सव्वस्स पगासणाए अन्नाणमोहस्स विवज्जणाए।
रागस्स दोसस्स य संखएणं एगन्तसोक्खं समुवेइ मोक्खं ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—सर्वी ज्ञानादीक सर्व ज्ञानने निर्मळ करवे करी, अज्ञानादीक अने दर्शन मोहनीने वर्जवे करी, साचे मने करी, राग द्वेषने क्षय करीने सम्यक प्रकारे एकांत निराबाध मोक्षनुं सास्वतुं सुख पामे॥२॥

अर्थः—त० ते मोक्ष पामवानो ए० ए म० मार्ग गु० गुरु वि० ज्ञानादि गुणे करी वडा तेहवानी से० सेवा भक्ति करवी वि० विशेषे व०वर्जना करवी बा० अज्ञानीनी दू० दूरथकी ए० एकांत थानके स० सज्झायनी नि० सेवना करवी य० वळी सु० सूत्र अने अ०अर्थनी सं० सम्यग प्रकारे चिं० चिंतवना करवी धि० चितनुं एकाग्रपणुं करवुं य० वळी ए मोक्ष पामवानो अर्थि साधु ॥ ३ ॥

मूलः—तस्सेस मग्गो गुरुविद्धसेवा विवज्जणा बालजणस्स दूरा।
सज्झायएगन्तनिसेवणा य सुत्तत्थसंचिन्तणया धिई य ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—ते मोक्ष पामवाने माटे ज्ञानादीक गुणे करी सहीत एवा गुरुनी सेवा करवी अने पासत्थादीकनी अने अज्ञानीनी संगत दूरथी वर्जवी, एकांत स्थानके शास्त्रनी स्वाध्याय करवी अने साचे मने करी एकाग्र चित्ते सूत्र सुत्रार्थनी चिंतवणा करवी ॥ ३ ॥

अर्थः—आ० आहार इ० वांछे पण मि० मर्यादाए ते पण ए० एषणीकने । स० सिष्यादिक सहाइयाने इ० वांछे पण नि० भला मोक्ष पामवाना अ० अर्थने ।वि्वे ॥ पु० पुर्षी जे जेहने । नि० तेहवाना

रागस्स दोसस्स य संखएणं एगन्तसोक्खं समुवेइ मोक्खं ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः-मनी ज्ञानादीक सर्व ज्ञानने निर्मळ करवे करी, अज्ञानादीक अने दर्शन मोहनीने वर्जवे करी, साचे मने करी, राग द्वेषने क्षय करीने सम्यक प्रकारे एकांत निराबाध मोक्षनुं सास्वतुं सुख पामे॥२॥

अर्थः-त० ते मोक्ष पामवानो ए० ए म० मार्ग गु० गुरु नि० ज्ञानादि गुणे करी वडा तेहवानी से० सेवा भक्ति करवी वि० विशेषे व०वर्जना करवी बा० अज्ञानीनी दू० दूरथकी ए० एकांत थानके स० सज्झायनी नि० सेवना करवी य० वली सु० सूत्र अने अ०अर्थनी सं० सम्यग प्रकारे चिं०चिंतवना करवी धि० चितनुं एकाग्रपणुं करवुं य० वली ए मोक्ष पामवानो अर्थि साधु ॥ ३ ॥

मूलः-तस्सेस मग्गो गुरुविद्धसेवा विवज्जणा बालजणस्स दूरा ।
सज्झायएगन्तनिसेवणा य सुत्तत्थसंचिन्तणया धिई य ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः-ते मोक्ष पामवाने माटे ज्ञानादीक गुणे करी सहीत एवा गुरुनी सेवा करवी अने पासथादीकनी अने अज्ञानीनी संगत दूरथी वर्जवी, एकांत स्थानके शास्त्रनी स्वाध्याय करवी अने साचे मने करी एकाग्र चित्ते गुरु सुत्रार्थनी चिंतवणा करवी ॥ ३ ॥

अर्थः-आ० आहार इ० वांछे पण मि० मर्यादाए ते पण ए० एषणीकने । स० सिष्यादिक सहाइयाने इ० वांछे पण नि० भला मोक्ष पामवाना अ० अर्थने विषे ॥ यु० बुधीजे जेहने । नि० तेहवाना

...रा० स्त्री पशु पंडग रहित से० थानक आ० पाटपाटलादिक ॥ जं० सेवणहारने ॥ ओ० थोडा अ० आहारना करणहारने । इं० इंद्रियना द० दमणहारने ॥ न० न रा० राग स० वैरी ध० पराभव न करे चि० पुर्वोक्त साधुना चितने प० दुर कीधो टाल्यो वा० रोग इ० जेम ओ० ओपधी करी तेम ते रोग वलतो देहने पराभवे नहि ॥ १२ ॥

मूलः—विवित्तसेज्जासणजन्तियाणं ओमासणाणं दमिइन्दियाणं।
न रागसत्तू धरिसेइ चित्तं पराइओ वाहिरिवोसहेहिं ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—जेम व्याधिए करी पीडीत होय, तेहने औषधे करी रोगनो पराभव न होय, तेम जे स्त्री पशु नपुंसक रहीत स्थानक भोगवनार उणोदरीना करनार, पांच इंद्रीयोने दमनार, एवा साधुने राग रुपीयो शत्रु पराभव करे नहि ॥ १२ ॥

अर्थः—ज० जेम वि० बिलाडाना व० वसवाना स्थानकने । मू० समीपे । न० न मू० उंदरने व० ते रहेवानी जग्या प० भली नहि । ए० एणे दृष्टांते इ० स्त्रीने नि० रहेवाना घरने म० मांहि । न० न बं० ब्रह्मचारीने न० जुगतो भलो नहि । नि० निवास रहेवो ॥ १३ ॥

मूलः—जहा विरालावसहस्स मूले न मूसगाणं वसही पसत्था ।
एमेव इत्थीनिलयस्स मज्झे न बम्भयारिस्स खमो निवासो ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—जेम बीलाडाना स्थानक समीपे उंदरने ते ...

अर्थः–ज० जेम ब० बलाय अ० इंडाथी प्प० उपना प्प० पंखीया ॥ अं० इंडुं ब० पंखीथी प्प० उपनुं ज० जेम य० पूछे ॥ ए० एमज । मो० मोह उपजवानुं आ० थानक खु० निश्चे त० त्रशनाने तिर्थंकर कहे । मो० मोहनी च० वली त० तृष्णा उपजवानो आ० थानकने । व० तिर्थंकर कहे ॥ ६ ॥

मूलः–जहा य अण्डप्पभवा बलागा अण्डं बलागप्पभवं जहा य ।
एमेव मोहायतणं खु तण्हा मोहं च तण्हायतणं वयन्ति ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः–हवे मोहनीनी उत्पती केवी रीते थायछे ते कहेछे, जेम इंडाथी पंखी उत्पन थाय अने पंखी थकी इंडुं उत्पन थाय तेवीज रीते मोह उत्पन थवानुं स्थानक धनादीकनी तृष्णा अने तृष्णा उत्पन थवानुं स्थानक मोह छे, एम तिर्थंकरे कहेल छे ॥ ६ ॥

अर्थः–रा० माया लोभ ते राग य० वली दो० क्रोध मान ते द्वेष वि० ए बे निश्चे य० पुछे ॥ क० कर्मनां बी० बीजछे क० कर्मने च० पुनः मो० मोहथकी प्प० उपनुं व० तिर्थंकरे कयुं ॥ क० कर्म च० पुनः जा० जन्म म० मरणनुं मू० मूल दु० दुःखने च० वली जा० जन्म म० मरणने व० कहे तिर्थंकर ॥ ७ ॥

मूलः–रागो य दोसो वि य कम्मबीयं कम्मं च मोहप्पभवं वयन्ति ।
कम्मं च जाइमरणस्स मूलं दुक्खं च जाईमरणं वयन्ति ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः–राग अने द्वेष ए बे कर्मनां बीजछे अने कर्म ते मोहनी थकी उत्पन थायछे अने जन्म मरणनुं मूल ते कर्मजछे, अने दुःख उत्पन थवानो हेतु जन्म मरणजछे एम तिर्थंकरे कहेलछे ॥ ७ ॥

वाना आ० धर्म ध्या० ध्यानने जु० जोग्य छे। स० सदा हि० हितनुं कारण छे । अदर्शनादिक पांच बोल ब० ब्रह्मचर्यने विषे र० रातो छे ते पुरुषने ॥ १५ ॥

मूल—अदंसणं चेव अपत्थणं च अचिन्तणं चेव अकित्तणं च ।
इत्थीजणस्सारियझाणजुग्गं हियं सया बम्भचेरे रयाणं ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—जेहने धर्म ध्यानादीक हेतकारीछे, तेमज जे सदाय ब्रह्मचर्यने विषे रक्तछे, ते स्त्रीनुं दर्शन जोवे नहि, स्त्रीनी वांछा न करे, स्त्रीनुं रुप दीठुं होय ते मनमांही चिंतवे नहि, स्त्रीना गुणनी कीर्ति न करे ॥१५॥

अर्थः—का० जो कदाचित तु० निर्द्धारवाने अर्थे । वि० विभूषासहित । दे० देवांगनाए । न० अशक्य चा० संजमथी मनने काम खो० थोभाववाने ति० त्रण गुप्ति सहित एहवा साधुछे। त० तोहि वि० पण ए०एकांत हि० हितनुं कारण ति० वळी। न० जाणीने । वि० स्त्रीयादिक रहित वा० थानक मु० साधुने प० प्रगस्त वारुं॥१६॥

मूलः—कामं तु देवीहि विभूसियाहिं न चाइया खोभइउं तिगुत्ता ।
तहा वि एगन्तहियं ति नच्चा विवित्तवासो मुणिणं पसत्थो ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—मनने विषे अभीलाप उपजावे एहवी देवांगना अलंकार सहीत होय ते पण जे त्रण गुप्तीए करीने सहीत एहवा साधुने संयम थकी क्षोभवी न शके ??? एहवा धैर्य वृतिना धणी मुनी होय तोपण स्त्री पशु नपुंसक रहीत स्थानकने विषे रहेवुं श्रेय छे ॥ १६ ॥

अर्थः—मो० मोक्षना अ० वांछणहार उ० पण मा० मनुष्यने पण । सं० संसारना परिभ्रमणथी ॥

अर्थः—ज० जेम य० वळी अं० इंडाथी प्प० उपना व० पंखीया ॥ अं० इंडुं व०पंखीथी प्प०उपनुं ज० जेम य० पूर्णे ॥ ए० एमज । मो० मोह उपजवानुं आ०थानक तु० निश्चे त० त्रसनाने तिर्थंकर कहे । मो० मोहनी च० वळी त० तृष्णा उपजवानो आ० थानकने । व० तिर्थंकर कहे ॥ ६ ॥

मूलः—जहा य अण्डप्पभवा बलागा अण्डं बलागप्पभवं जहा य ।

एमेव मोहायतणं खु तण्हा मोहं च तण्हायतणं वयन्ति ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—हवे मोहनीनी उत्पत्ती केवी रीते थायछे ते कहेछे, जेम इंडाथी पंखी उत्पन्न थाय अने पंखी थकी इंडुं उत्पन्न थाय तेवीज रीते मोह उत्पन्न थवानुं स्थानक धनादीकनी तृष्णा अने तृष्णा उत्पन्न थवानुं स्थानक मोह छे, एम तिर्थंकरे कहेल छे ॥ ६ ॥

अर्थः—रा० माया लोभ ते राग य० वळी दो० क्रोध मान ते द्वेष वि० ए बे निश्चे य० पुर्णे ॥ क० कर्मना बी० बीजछे क० कर्मने च० पुनः मो० मोहथकी प्प० उपनुं व० तिर्थंकरे कह्युं ॥ क० कर्म च० पुनः जा० जन्म म० मरणनुं मू० मूळ दु० दुःखने च० वळी जा० जन्म म० मरणने व० कहे तिर्थंकर ॥ ७ ॥

मूलः—रागो य दोसो वि य कम्मबीयं कम्मं च मोहप्पभवं वयन्ति ।

कम्मं च जाइमरणस्स मूलं दुक्खं च जाईमरणं वयन्ति ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः-राग अने द्वेष ए बे कर्मना बीजछे अने कर्म ते मोहनी थकी उत्पन्न थायछे अने जन्म मरणनुं मूळ ते कर्मजछे, अने दुःख उत्पन्न थवानो हेतु जन्म मरणजछे एम तिर्थंकरे कहेलछे ॥ ७ ॥

सर्वने लो० लोकने । स० देवतासहित लोकने जं० जे का० काया संबंधी शरिरी दुख मां० मानसी च० वली किं० थोडुं ॥ तं० ते दुखनां अं० अंतने ग० पामे वी० वीतराग ॥ १९ ॥

मूलः–कामाणुगिद्धिप्पभवं खु दुक्खं सव्वस्स लोगस्स सदेवगस्स ।
जं काइयं माणसियं च किंचि तस्सन्तगं गच्छइ वीयरागो ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थः–देवता सहीत सर्व लोकने जे कायानुं दुःख ते रागादीक अने मानसीक एवा बे प्रकारनुं थोडुंपण जे दुःख उत्पन थयुं ते निश्चे निरंतर काम भोगनी वांच्छा थकीज ते दुःखनो अंत वीतराग पामे ॥ १९ ॥

अर्थः–ज० जेम य० निर्द्धार किं० किंपाग वृक्षनां फ० फळ ॥ म० रमणीक तेणे करी ॥ र० रसेकरीने व० वर्णे करी य० गंधे करीने एहवा फल भु० भोगवता थका ते० विपाकना अवस्थाने पाम्या थका ॥ एटले प० प्रगम्या थका जी० जीवतव्यनो आउखो खु० विनाश पामे छते ते किंपाग नामा फल मर्णांत दुखना देणहार होय ॥ ए० ए उपमा कां० कामभोग भोगव्याना वि० फलने विषे जाणवी ॥ २० ॥

मूलः–जहा य किंपागफला मणोरमा रसेण वण्णेण य भुज्जमाणा ।
ते खुड्डए जीविय पच्चमाणा एओवमा कामगुणा विवागे ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः–जेम किंपाक वृक्षनां फळ (एक जातना झेरी वृक्षनां फळ) स्वादे करी तथा वर्णे करी खातां भोगवतां थकां मनने रमणीकछे पण भोगव्यां बे घडी पछी सोमक्रमीनुं आयुष्य त्रोडे (अर्थात

न० मनुष्यने ॥ कामे करी दि० दीपता पुरुषने च० वळी का० कंदर्पने स० साहमा अ० आवी पीडा उपजावे । सा० स्वाद कारिया फ० फळछे जेहना एहवा दु० वृक्षने ज० जेम प० पंखी साहमा आवी पीडा उपजावे व० तेम ॥१०॥

मूलः—रसा पगामं न निसेवियव्वा पायं रसा दित्तिकरा नराणं ।
दित्तं च कामा समभिद्दवन्ति दुमं जहा साउफलं व पक्खी ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—१ दुध, २ दहीं, ३ घी, ४ प्रमुख विगय मनुष्यने कंदर्पने वधारनार ने उन्मादना करनारछे, एम जाणीने ए विगय ने घणो सरस आहार न सेववो कारण के वृक्षने जेम मधुरां फळ होय तो पंखी सामां आवीने पीडा उपजावे, तेम घणो सरस आहार सेववाथी उन्मादवंत जीवने कंदर्प सामो आवीने पीडा उपजावे ॥१०॥

अर्थः—ज० जेम द० दवनी अ० अग्नी ते दावानल ते किहां । प० घणा । इ० इंधणा काष्टछे जेहने विषे एहवा व० वननेविषे दावानल केहवो छे ॥ स० सहित वा० वायरे करी ते न०न उ० उपसमीने उ० उल्हाय नहि ॥ ए० एणीपरे इ० इंद्रिना विकाररुप अ० अग्नीने दावानल ते किहां वि० वळी प० घणा रसनो भो० जमणहारने । ब० ब्रह्मचारि ते । न० न हि० होय हितने अर्थे क० कदाचित कोइ ब्रह्मचारीने पण ॥ ११ ॥

मूलः—जहा दवग्गी पउरिन्धणे वणे समारुओ नोवसमं उवेइ ।
एविन्दियग्गी वि पगामभोइणो न बम्भयारिस्स हियाय कस्सइ ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—जेम वनने विषे लाकडां घणां होय त्यां दवनी अग्नी लागे ते वायुथी सहीत होय, ते थोडी वेळाए ओल्हाय नहि, तेम इंद्री रुपी अग्नी घणो सरस आहार भोगवतां ब्रह्मचारीने तेमज कोइने हीतकारी न होय ॥११॥

गाथा २२ भावार्थः-हवे प्रथम चक्षु इद्रीनुं व्यान १३ काव्येकरीने कहेछे,स्त्रीयादीकनां रुप चक्षुने ग्रहवा योग्यछे तेमांही जे मनोज्ञ (मनने गमतुं) रुपछे ते रागनो हेतुछे अने अमनोज्ञ (मनने नहिं गमतुं रुप) ते द्वेपनो हेतु छे, तेथी जे मनोज्ञ अमनोज्ञ ए बंनेने विषे राग द्वेप न करे, तेहज वीतराग जाणवा, एम तिर्थंकरे कहेल छे॥२२॥

अर्थः-रु० रुपने च० नेत्र ग० ग्रहवायोग्य व० कहे तिर्थंकर ॥ च० (चक्षु) नेत्रने रु० रुप ग० ग्रहवा-योग्य छे ॥ व० कहे तिर्थंकर रा० रागना हे० हेतुने स० मनोज्ञरुपने आ० तिर्थंकर कहे ॥ दो० दोसना हे० हेतुने अ० अमनोज्ञ रुपने ॥ आ० तिर्थंकर कहे ॥ २३ ॥

मूलः-रूवस्स चक्खुं गहणं वयन्ति चक्खुस्स रूवं गहणं वयन्ति ।
रागस्स हेउं समणुन्नमाहु दोसस्स हेउं अमणुन्नमाहु ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः-रुपने चक्षु ग्रहनार छे अने चक्षुने रुप ग्रहवा योग्य छे, तेमांही जे मनोज्ञरुप ते रागनो हेतु छे अने जे अमनोज्ञ रुप छे ते द्वेपनो हेतु छे, एम तिर्थंकरे कहेल छे ॥ २३ ॥

अर्थः-रु० मनोज्ञ रुपने विषे जो० जे गि० मुर्छाने उ० पामे ति० तिव्र ॥ अ० अकाले पा० पामे से० ते जीव वि० मरणने ॥ रा० रागे करी पीडयो से० ते ज० जेम वा० वळी प० पतंग ॥ आ० दीवो देखवाने विषे ॥ लो० लोलपी थको ॥ स० पामे म० मरणने ॥ २४ ॥

मूलः-रूवेसु जो गिद्धिमुवेइ तिव्वं अकालियं पावइ से विणासं ।
रागाउरे से जह वा पयङ्गे आलोयलोले समुवेइ मच्चुं ॥ २४ ॥

जे घरमांही स्त्री रहे त्यां ब्रह्मचारीने रहेवुं युक्त (भलुं) नहि ॥ १३ ॥

अर्थः-स० साधु त० तपसी होय ते इ० स्त्रीना सात वाना नि० पोताना चित्तने विषे नि०थापीने राखीने अथवा द० देखीने न० न व० विंतवे अध्यवसायपणे ॥ एहवा जे ए सात वानां एम चिंतवे नहि । तेमांहि न भाग ते मात कया । रू० स्त्रीना रुप शरिरनो आकार १ । ला० लावण ते बोलवानी चतुराइ २ । वि० विलास ते वस्त्रादिक पहेरवानो रचना ३ । हा० हसवो तेहनी ४ । जं० मधुर मणमणा पि० मीठा वचननुं बोलवुं ५ इ० अंगोपांगनुं गोपववुं ६ ॥ पे० वांकि नजर जोवो ७ ॥ वा० अथवा ए सात वाना चितमांहि राखे नही ॥१४॥

मूलः-न रूवलावण्णविलासहासं न जंपियं इङ्गियपेहियं वा ।
इत्थीण चित्तंमि निवेसइत्ता दट्ठुं ववस्से समणे तवस्सी ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः-रुप, लावण्यता बोलवानी चतुराइ, वस्त्रादीकनी शोभा, भोगनी लीला, हसवुं, मणमणा वचननुं बोलवुं, अंगोपांगनुं मोडवुं, कटाक्षे (आडी नजरे) जोवुं, ए पुर्वोक्त स्त्रीनां एटलां वानां देखीने साधु तपस्वी तेना उपर राग न धरे, आपणा चित्तने विषे स्थापे नहि तेमज इंद्रीयोना विषय न चिंतवे, तथा अहो सुंदर ! इत्यादीक वचन पण न बोले ॥ १४ ॥

अर्थः-पुरुष तेहने विषे । इ० स्त्री ज० जनने अद० सराग बुद्धि करी अदरसन १ च० वली प० अनधारणे अ० स्त्रीने सराग अप्रार्थनो २ च० वकारथी स्त्रीनी अभिलाष अणकरवी ३ स्त्रीने सरागे रुपादिकनुं अ० अणचिंतववुं ४ । च० वली ए० निश्चे अ० सरागी नाम ल्हइने गुण किर्तननुं अणकरवुं ५ च० पदपुरजे पांच

गाथा २६ भावार्थः—जे एकांत मनोज्ञरूपने विषे रक्त छे, ते जीव अमनोज्ञ रूपने विषे द्वेषभाव करे, ते अज्ञानी दुःख संबंधीनी पीडा पामे, एम जाणी द्वेषरूप कचरे करी वीतरागी मुनी न लेपाय ॥ २६ ॥

अर्थः—रू० रुडा रुपने विषे अ० केडे प्रवर्ते एहवा आ० आशाने विषे ग० प्रवर्ततो य० जे जी० जीव ॥ च० त्रस अ० थावर हिं० हणे कहेवाने ॥ अ० अनेक प्रकारना जीवने ॥ चि० ते अनेक प्रकारने शस्त्रे करी ते० ते त्रस थावर जीवने प० परितापनाउपजावे बा० बाल अज्ञानी ॥ पी० पीडा उपजावे बाल केहेवा छे अ० आत्मानो अर्थ गु० भारे छे जेहने कि० किलिठ मेला परिणाम सहीत छे ॥ २७ ॥

मूलः—रूवाणुगासाणुगए य जीवे चराचरे हिंसइ णेगरूवे ।
चित्तेहि ते परितावेइ बाले पीलेइ अत्तट्ठगुरू किलिट्ठे ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः—जेहने मनोज्ञरूप मेळववा रुप पोताना आत्मानोज अर्थ मोटो छे, ते मनोज्ञ रुपना रागने परीणामे पीडयो थको मनोज्ञ रुपनी केडे प्रवर्ते, ते मनोज्ञरूपनी आशाए प्रवर्ततो मनोज्ञरूप मेळववाने माटे ते अज्ञानी जीव घणा प्रकारना त्रसने स्थावर जीवने हणे अने घणा प्रकारना शस्त्रेकरी पर जीवने पीडा उपजावे॥२७॥

अर्थः—रू० रुडा रुपने विषे वा० राग छते प० मुर्छा उपजावये करी रुपवंत वस्तुने ॥ उ० उपजावाने विषे र० एटले चोरादिकना भयथी राखवाने पोतानां तथा परनां प्रयोजनने ॥ सं० सम्यक प्रकारे अर्थ आववाने विषे व० विणास थए विनाश छते ॥ वि० वियोग थये छते य० वळी क० किहां थकी सु० सुखदाइ से० ते रुपनो रागी । भं० मनोज्ञ रुप भोगववाने का० काळे य० पुनः अ० तृपति अणपामे छते ते भोगवना रुपने न पामे ए ज मोटे करी सुख न पामे ॥ २८ ॥

मूलः—रूवाणुवाए ण परिग्गहेण उप्पायणे रक्खणसन्निओगे ।

भी० धीरेके तेहने प० धर्मने विषे ठि० रह्याछे तेहने विषे एया० तेहवुं दु० दोहिलुं न० अ० नथी. लो० लोकने विषे॥ज० जेहवी इ० स्त्रीओ मुकता दोहिली सी भां तेहवी छे। बा० अज्ञानीना म-मननी ह० हरणहारीछे॥१७॥

मूलः-मोक्खाभिकङ्खिस्स उ माणवस्स संसारभीरुस्स ठियस्स धम्मे ।

नेयारिसं दुत्तरमत्थि लोए जहित्थिओ बालमणोहराओ ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः-जे मोक्षना वांछनार मनुष्य, जे चार गती रुप संसारथी डरनार, जे धर्मने विषे निश्चळ रह्याछे तेहवा मनुष्यने जे अज्ञानीना मनने हरनारी ए लोकने विषे जेहवी स्त्री मुक्ती दोहलीछे, तेहवुं बीजुं कांइपण दोहीलुं नहि ॥ १७ ॥

अर्थः-ए० ए स्त्री संबंधी स० पूर्ण सं० संगने स० उल्लंघी निवारीने जे वर्ते तेहने ॥ सु० सोहिला उतरवा स० पूरणे ए० निश्चे भ० होय से० पछ्या सर्व पदार्थ ते सुखे सोहिला । ज० जेम म० मोटा सा० समुद्रने उ० उतरीने जे नीकल्या तेहने । न० नदी भ० होय ग० गंगानदी स० सरिखी । अ०पण उतरवा सोहिली॥१८॥

मूलः-एए य सङ्गे समइक्कमित्ता सुउत्तरा चेव भवन्ति सेसा ।

जहा महासागरमुत्तरित्ता नई भवे अवि गङ्गासमाणा ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः-ए स्त्री संबंधीयो संग निवार्यो पछी शेष धनादीकनो संबंध मुकवो सोहीलोछे जेम सर्वमुख्यम समुद्र तर्यो पछी गंगा सरीखी मोटी नदी पण तरवी सोहीलीछे ॥ १८ ॥

अर्थः-का० कामभोगने विषे अ० अभिलाषकरवाथी । प० उपनो दु० एपज दु० दुख कोहने । स०

अर्थः-त० तृष्णाए करी अ० पराभव्यो एहवो जे जीव ॥ अ० चोरीनो करणहार ते कहेवो छे ॥ रु० रुपने देखवाने विषे अ० असंतोषी छे ॥ प० रुपवंत परिग्रह मेळववाने विषे असंतोषी य० पुनः मा० माया सहित मु० मृषावाद ॥ व० वाधे प्रवर्ते लो० लोभना दो० दोष ॥ त० तिहां मृषावाद बोले छते अ० पण । दु० दुख थकी न० न वि० मुकाय से० ते ॥ ३० ॥

मूलः-तण्हाभिभूयस्स अदत्तहारिणो रूवे अतित्तस्स परिग्गहे य ।
मायामुसं वड्ढइ लोभदोसा तत्थावि दुक्खा न विमुच्चई से ॥ ३० ॥

गाथा ३० भावार्थः-रुपवंत परीग्रह मेळववाने विषे असंतोषी जीव तृष्णाए करी पराभव्यो थको रुपवंत वस्तुनी चोरीनो करनार तेहने कोई पुछेके अमुक रुपवंत वस्तु तमे लीधी छे? ते वारे कपट सहीत जूठुं बोले तेमज पछी जूठुं बोलवाथी ते जीव ते दुःखथी न मुकाय ॥ ३० ॥

अर्थः-मो० मृषावाद बोलतो थको पं० पश्चाताप करे ॥ य० पुरणे पु० पहेलुं ओ० पुर्णे य० वली पण ॥ प० मृषा बोलवाना का० अवसरने विषे य० पण दु० दुखी होय मृषा बोल्याथी पुरुं न पडे ते माटे ॥ दु० दोहिलो दुखनो अंत आवे जेहने एहवो दुखी होय ॥ ए० एणीपरे अ० अदत्तने स० लेतो थको ॥ रु० रुपने विषे अ० अतृप्तो थको ॥ दु० अतिशे दुखीओ होय अ० स्वजनादिकनी ते नेश्रारहित होय ॥ ३१ ॥

मूलः-मोसस्स पच्छा य पुरत्थओ य पओगकाले य दुही दुरन्ते ।
एवं अदत्ताणि समाययन्तो रूवे अतित्तो दुहिओ अणिस्सो ॥ ३१ ॥

आयुष्य पुरुषार्थ मग पामे) ए ओपमां कामभोग भोगववाना विपाक (फळ) ने विषे समजवी, जेम कामभोग भोगवतां जीवने रमणीक छे पण तेनां पाप फळनो उदय थशे ते भोगवतां बहु दुष्करछे ॥ २० ॥

अर्थः-जे० जे इं० इंद्रियना वि० विषय म० मनोज्ञ ते न० न ते० इंद्रियना विषय विषे भा० मनने नि० करे ॥ क० क्यारे पण ॥ न० न य० वळी अ० अमनोज्ञने विषे म० मनने पण न० न कु० करे ॥ स० समाधीनो का० वांछणहार स० साधु त० तपस्वी ॥ २१ ॥

मूलः-जे इन्दियाण विसया मणुन्ना न तेसु भावं निसिरे कयाइ ।
न यामणुन्नेसु मणं न कुज्जा समाहिकामे समणे तवस्सी ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः- जे समाधीनो वांछनार तपस्वी साधु ते पांच इद्रीयोना मनोज्ञ विषयने विषे कीं-यारे पण मनने मनर्लवे नहि अने अमनोज्ञ विषयोने विषे द्वेष न करे ॥ २१ ॥

अर्थः-हवे चक्षु इन्द्रिनो अधिकार तेर काव्येकरी कहे छे। च० नेत्रने रू० रूप ग० ग्रहवायोग्य छे व० तिर्थंकर एवं कहे तं० ते कर्मभूतं रा० राग उपजावना हे० हेतु छे तु० पुर्ण म० मनोज्ञरूप ते आ० तिर्थंकर कहे। तं० ते दो० द्वेष उपजवाना हे० हेतु छे अ० अमनोज्ञ रूप ते आ० तिर्थंकर कहे स० सरीखो एटले राग द्वेष रहित य० वळी जो० जे कोइ ते० ते बेहुने विषे स० ते वी० वीत रा० राग कहीए ॥ २२ ॥

मूलः-चक्खुस्स रूवं गहणं वयन्ति तं रागहेउं तु मणुन्नमाहु ।
तं दोसहेउं अमणुन्नमाहु समो य जो तेसु स वीयरागो ॥ २२ ॥

मूलः—एमेव रूवम्मि गओ पओसं उवेइ दुक्खोहपरंपराओ ।
पदुट्ठचित्तो य चिणाइ कम्मं जं से पुणो होइ दुहं विवागे ॥ ३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः—एवी रीते भुंडा रुपने विषे द्वेष भावे पोहोत्यो थको जीव दुःखना समुह (जथ्था) नी श्रेणी पामे, वळी द्वेषे करी दुष्ट चितनो धणी कर्म बांधे पछी ते कर्म ते जीवने इहलोक तथा परलोकने विषे दुःखकारी होय ॥ ३३ ॥

अर्थः—रु० मनोज्ञ रुपने विषे वि० रागरहित म० मनुष्य वि० शोकरहित ॥ ए० ए पूर्वोक्त कही ते दु० दुखनो उ० समोहनी प० श्रेणीए करी ॥ न० न लि० लिपाय भ० संसार म० मांहि वि० पण सं० रहेतो छतो ज० पाणीए करी वा० जेम पो० कमलनुं प० पत्र पांदडुं न लिपाय तेम ॥ ३४ ॥

मूलः—रूवे विरत्तो मणुओ विसोगो एएण दुक्खोहपरंपरेण ।
न लिप्पए भवमज्झे वि सन्तो जलेण वा पोक्खरिणीपलासं ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थः—मनोज्ञ रुपने विषे विरक्त मनुष्य शोक रहीत थाय अने पूर्वे कही ते दुःखना समुहनी श्रेणीए करी संसार मांही रहेतो थको पण पाणी मांही कमळना पत्रनी पेरे न लेपाय (ए प्रथम चक्षु इंद्रीनुं व्यान १३ काव्ये करीने कह्युं) ॥ ३४ ॥

अर्थः—हवे श्रोतेंद्रिना तेर काव्य कहेछे ॥ स० शब्द च० तिर्थंकर कहे कर्णगुनं शब्द केहवाछे शब्द सो० कानने योग्य छे ॥ त० ग्रहवा तं० ते म० मनोज्ञ शब्दने आ० तिर्थंकर कहे कर्णगुनं मणुन्नं शब्द रा० राग

गाथा २४ भावार्थः–जम श्रावाना … [illegible] … पामे तेमज कोइ रुपने विषे तिव्र मुर्छावंत होय ते जीव अकाळे मर्ण पामे ॥ २४ ॥

अर्थः–जे० जे य० वली अ० पण माठुं रुप देखीने दो० द्वेषने ॥ स० पामे ति० तीव्र । तं० ते स्म० अवसरने विषे से० ते उ० पुरुषे उ० पामे दु० दुख । दु० दुर्दंत दो० दोषे करी । स० पोताने कीधे जं० जीव । न० न किं० थोडुं रु० रुप अ० नथी अपराध करतो ॥ से० ते पुरुषने ॥२५॥

मूलः–जे यावि दोसं समुवेइ तिव्वं तंसि क्खणे से उ उवेइ दुक्खं ।
दुद्दन्तदोसेण सएण जन्तू न किंचि रुवं अवरुज्झई से ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः–जे कोइ अमनोज्ञरुप देखीने तिव्र द्वेष पामे, ते जीव ते अवसरने विषे दुःख पामे, दमतां दोहीला एहवा द्वेषरुप दुर्दांत दोषे करीने जीव पोतेज दुःखी थाय छे, पण ते जीवने रुप किंचित मात्र अपराध नथी करतुं ? ? ? ॥ २५ ॥

अर्थः–ए० एकांत पणु र० रातो जे रु० रुडा रु० रुपने विषे ॥ अ०नहीं एहवुं रुडुं मनोहररुप ता० तेहवुं भुंडुं अमनोहर रुप एटले भुंडा रुपने विषे से० ते कु० करे प० द्वेष ॥ दु०दुख संबंधिनी सं० पीडा उ० पामीए ॥ बा० बाल अज्ञानी ॥ न० न लि०लेपाय ते० तेणे राग द्वेषे करी मु०साधु ॥ वि०राग रहित॥२६॥

मूलः–एगन्तरत्ते रुइरंसि रुवे अतालिसे से कुणई पओसं ।
दुक्खस्स संपीलमुवेइ बाले न लिप्पई तेण मुणी विरागो ॥ २६ ॥

से० ते जीव वि० मरणने ॥ रा० रागेकरी आ० पीड्यो ह० हरण हरणीओ व० जेम हरण केहवो छे मि० पशुछे व० वली मु० अज्ञानी छे स० शब्दनेविषे ॥ अ० अतृप्तो थको स० पामे म० मरणने ॥ ३७ ॥

मूलः—सद्देसु जो गिद्धिमुवेइ तिव्वं अकालियं पावइ से विणासं ।
रागाउरे हरिणमिगे व मुद्धे सद्दे अतित्ते समुवेइ मच्चुं ॥३७॥

गाथा ३७ भावार्थः—जेम मधुर शब्द सांभळवाना लुब्धपणाए रागथी मृग (हरण) मर्ण पामे तेम जे कोइ शब्दने विषे तिव्र मुर्छावंत होय ते अकाले मर्ण पामे ॥ ३७ ॥

अर्थः—जे० जे य० वली अ० पण खोटो शब्द सांभळीने दो० द्वेषने सं० पामे ति० तिव्र ॥ तं० ते ख० अवसरने विषे से० ते उ० पूर्ण उ० पामे दु० दुखने दु० दुर्दंतने दो० दोषे करी स० पोताने कीधे जं० जीव । न० न किं० थोडुं पण स० शब्द अ० नथी अपराध करतो से० ते पुरुषने ॥ ३८ ॥

मूलः—जे यावि दोसं समुवेइ तिव्वं तंसि क्खणे से उ उवेइ दुक्खं ।
दुद्दन्तदोसेण सएण जन्तू न किंचि सद्दं अवरुज्झई से ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थः—जे कोइ अमनोज्ञ शब्द सांभळीने तिव्र द्वेष पामे ते जीव ते अवसरने विषे दुःख पामे वली दमतां दोहीला एवा द्वेष रुप दुर्दांत दोषे करी ते जीव पोतेज दुःखी थायछे पण ते जीवने शब्द किंचित मात्र अपराध नथी करतो ॥ ३८ ॥

अर्थः— ए० एकांत घणो र० रातो रु० रुडा स० शब्दने विषे ॥ अ० नहि जेवो रुडो सब्द ता० तेहवोए

[illegible]

...त्तु विओगे य कहं सुहं से संभोगकाले य अतित्तलाभे ॥ २८ ॥

[illegible] ॥ २८ ॥

[illegible] ॥२९॥

मूल—एमेव अदिने य परिग्गहे य मणेवरत्तो न लहइ तुट्ठिं ।

अतुट्ठिदोसेण दुही परस्स लोभाविले आययइ अदत्तं ॥ २९ ॥

[illegible] ॥२९॥

पर जीवने पीडा ऊपजावे. ॥ ४० ॥

अर्थः-स० रुडा शब्दने विषे वा० राग छते प० मुर्छा उपजावे करी रुडा सब्दने उ० उपजाववाने विषे ॥ र० ते वली चोरादिकना भयथकी राखवाने विषे । पोताना त्था परना प्रयोजने सं० सम्यग प्रकारे अर्थ आववाने विषे ॥ व० विनास थइ विणठे छते वि० वियोग थए छते य० वली । कु० किहांयकी सु० सुप होय से० तेने ॥ सं० मनोज्ञ शब्द भोगववाना का० कालने विषे य० पुनः ॥ अ० तृप्ति अण पांमे छने दुषी ए ६ बोले करी सुप न पांमे ॥ ४१ ॥

मूलः-सद्दाणुवाएण परिग्गहेण उप्पायणे रक्खणसन्निओगे ।
वए विओगे य कहं सुहं से संभोगकाले य अतित्तलाभे ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थः-मनोज्ञ शब्दने रागे करी मनोज्ञ शब्दने ग्रहण करवानी मुर्छाथी मधुर शब्द रुप परीग्रह सम्यक प्रकारे पोताने तथा पारकाने अर्थे आववाना प्रयोजनने माटे ऊपाजें ? पछी चोरादीकथी रक्षण करवाने प्रवर्ते, कदाचित ते मनोज्ञ शब्दनो विनाश अथवा वियोग थये थके ते मनोज्ञ शब्दने भोगववाना अवसरने विषे ते जीवने किहां थकी सुख होय ! ! ! (अर्थात नज होय.) ॥ ४१ ॥

अर्थः-स० मनोज्ञ सब्दने विषे अ० असंतोषी छतो य० वली ॥ प० मनोज्ञ वीणादिक शब्दने य० विषे ॥ स० आसक्त उ० अत्यंत आसक्त छतो न० न उ० पामे तु० संतोष ॥ अ० असंतोपने दो० दोषे करी दु० ते जीव दुषी ॥ प० पारका वीणादिकना वचन सांभलीने ॥ लो० लोभे करी आ० मेलो दुष्टचित थको आ० ले

गाथा ३१ भावार्थः—जूठुं बोल्या पछी पश्चाताप करे तेमज पहेलो पण एवी चिंता करेके ए रुपवंत स्त्रीना धणी आगळ जूठुं केवी रीते बोलुं तथा पहने केवी रीते छेतरुं ? ? ? वळी जुठुं बोलवाना अवसरे एम पण जाणे के रखे ? कोइ मने जुठा बोलो जाणे ? एवी रीने रुपवंत वस्तु अणदीधेली लेनार असंतोषी जीव दुःखीयो होय, पछी वे दुःखनो अंत दोहीलो पामे अने एवी चोरीना करनार अन्यायीनो कोइ सहाइयो न थाय ॥ ३१ ॥

अर्थः—रु० मनोज्ञ रुपने विषे ॥ अ० रातो जे न० नरने ए० एम ॥ क० किहां थकी सु० सुख हो० होय ॥ क० किवारे पण ॥ किं० थोडुं ॥ त० तिहां मनोहर रुपने उ० भोगववाने वि० विषे कि० क्लेस अने दु० दुखने पामे ॥ नि० उपजावे ज० जे रुपने ॥ क० निमीते ॥ दु० दुखने ॥ ३२ ॥

मूलः—रुवाणुरत्तस्स नरस्स एवं कत्तो सुहं होज्ज कयाइ किंचि ।
तत्थोवभोगे वि किलेसदुक्खं निवत्तई जस्स कएण दुक्खं ॥ ३२ ॥

गाथा ३२ भावार्थः—एवी रीते मनोज्ञ रुपनो रक्त छे ते जीवने केवी रीते कीहां थकी थोडुंए सुख होय ? (अर्थात न ज होय) तोपण मनोज्ञ रुपवंत स्त्रीयादीकने भोगववाने विषे क्लेश ने दुःख पामेछे तेमज मनोज्ञ रुप भोगववाने माटे आत्माने कष्ट ऊपजे ! ॥ ३२ ॥

अर्थः—ए० एणीपरे रु० भुंडा रुपने विषे ग० पहुतो थको प० द्वेषने उ० पामे वली दु० दुखना उ० समोहनी प० श्रेणीने पामे ॥ प० मरुषे दु० दुष्ट चि० चित थको य० पुरणे चि० पापे क० कर्मज जं० जे कर्म से० ते जीव पु० वली हो० होय दु० दुखनो हेतु ॥ वि० भोगववाना अवसरने विषे ॥ ३३ ॥

अर्थः—मो० मृषा बोल्या प० पश्चाताप करे एम मनोज्ञ गीतादीक सांभलवानो लोभी जीव य० वळी ॥ पु० पेहेली पण एहवी चिंता करे गीत गायछे तेहना य० वळी ॥ प० मृषा बोलवाने का० अवसरे ते एम जाणे रखे कोइ मुजने जुठा बोल्यो जाणे य० तेभणी दु० दुषी होय । दु० जे दुषनुं अ० अंत दोहिलुं पामे ए० एणी परे अ० अदत्तने स० लेतो थको । स० मनोज्ञ सब्दने विषे अ० असंतोषी थयो दु० दुषी होय अ० अन्याय माटे तेहनुं उपराणुं कोइ न करे ॥ ४८ ॥

मूलः—मोसस्स पच्छा य पुरत्थओ य पओगकाले य दुही दुरन्ते ।
एवं अदत्ताणि समाययन्तो सद्दे अतित्तो दुहिओ अणिस्सो ॥ ४४ ॥

गाथा ४४ भावार्थः—जुठुं बोल्या पछी पश्चाताप करे, तेमज पहेलो पण एहवी चिंता करे के ए मधुर शब्दना मालीकनी पासे हुं केवी रीते बोलुं तथा तेहने केवी रीते छेतरुं, वळी जुठुं बोलवाना अवसरने विषे एम जाणे के रखे ? कोइ मने जुठा बोलो जाणे ? एहवी रीते मधुर शब्दवाळी वस्तु अणदीधेली लेनार असंतोषी जीव दुःखीयो होय, पछी ते दुःखनो अंत दोहीलो पामे अने एवी मधुर शब्दनी चोरी करनारनो कोइ सखाइयो न थाय ॥ ४४ ॥

अर्थः—स० मनोज्ञ सब्द गीतादिकने । अ० जे रक्तछे न० नर ते मनुष्यने ए० एणे प्रकारे क० किहांथकी । सु० सुप हो० होय क० किहांथकी कि० थोडुंए । त० त्यां मनोज्ञ शब्द उ० उपभोग आववाने वि० पण कि० क्लेस दु० दुष पामे । नि० दुष निपजावे ज० जे मनोज्ञ सब्द भोग आववाने क० काजे दु० दुष ॥ ४५ ॥

मूलः—सद्दाणुरत्तस्स नरस्स एवं कत्तो सुहं होज्ज कयाइ किंचि ।

उपजवानो हे० हेतु छे तु० पुर्ण नं० ने अ० अमनोज्ञ शब्दोने आ० तिर्थंकर कहे दो० द्वेष उपजावानो हे० हेतु छे ॥ स०समरिनो राग द्वेष रहित प० वर्त्यो जो० जे कोइ ते०ते बेहुने विषे स० ते वी० वीतराग कहीए ॥३५॥

मूलः—सोयस्स सद्दं गहणं वयन्ति तं रागहेउं तु मणुन्नमाहु ।
तं दोसहेउं अमणुन्नमाहु समो य जो तेसु स वीयरागो ॥ ३५ ॥

गाथा ३५ भावार्थः—हवे त्रीजी श्रोत्रेंद्रीनुं व्यान १३ काव्ये करीने कहे छे. कानने शब्द ग्रहवा योग्य छे ते माही जे मनोज्ञ शब्द छे ते रागनो हेतु छे अने अमनोज्ञ शब्द ते द्वेषनो हेतु छे, तेथी जे मनोज्ञ अमनोज्ञ ए बंने शब्दने विषे राग द्वेष न करे तेहज वीतराग जाणवा एम तिर्थंकरे कहेल छे ॥ ३५ ॥

अर्थः—सो० कान व० तिर्थंकर कहे कयंभुतं शब्दं स० शब्दने ग० ग्रहवा योग्य स० शब्द सो० श्रोत्रेंद्रि कानने ग० ग्रहणहार छे व० कहे तिर्थंकर ॥ रा० रागनो हे० हेतुने स० मनोज्ञ शब्दने आ० तिर्थंकर कहे दो० द्वेषना हे० हेतुने अ० अमनोज्ञ शब्दने आ० तिर्थंकर कहे ॥ ३६ ॥

मूलः—सद्दस्स सोयं गहणं वयन्ति सोयस्स सद्दं गहणं वयन्ति ।
रागस्स हेउं समणुन्नमाहु दोसस्स हेउं अमणुन्नमाहु ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ भावार्थः—कान शब्दने ग्रहनार छे, कानने शब्द ग्रहवा योग्य छे ते माही जे मनोज्ञ शब्द छे ते रागनो हेतु छे अने जे अमनोज्ञ शब्द छे ते द्वेषनो हेतु छे, एम तिर्थंकरे कहेल छे ॥ ३६ ॥

अर्थः—स० मनोज्ञ शब्दने विषे जो० जे गि० मुर्छाने उ० पामे ॥ नि० निश्च अ० अकाळे पा० पामे

...वा पोक्खरिणीपलासं ॥ ४७ ॥

...शब्दने विषे विरक्त मनुष्य शोक रहीत थाय अने पुर्वे कह्यो ते दुःखना समुहनी श्रेणा करी संसार मांही रहेतो थको पण पाणी मांही कमळना पत्रनी पेरे न लेपाय (ए २ जी श्रोतेंद्रीनुं व्यान १३ काव्ये करीने कह्युं) ॥ ४७ ॥

अर्थः—घा० नासिकाने गं० सुगंध कस्तुरी प्रमुख ग० ग्रहवा योग्य छे व० एम तिर्थंकर कहे । तं० ते सुगंध रा० रागनुं हे० हेतुने तु० वळी । म० जे मनोज्ञ गंधछे । आ० तिर्थंकर कहे ॥ तं० ते गंध दो० द्वेषनो हे० हेतुछे अ० जे अमनोज्ञ कहे आ० तिर्थंकर कहे स० सरिषो भाव राग द्वेष रहित होय य० वळी ॥ जो० जे कोइ ते० ते भली पांडुआ गंधने विषे स० ते वी० वीतराग कहीए ॥ ४८ ॥

मूळः—घाणस्स गन्धं गहणं वयन्ति तं रागहेउं तु मणुन्नमाहु ।
तं दोसहेउं अमणुन्नमाहु समो य जो तेसु स वीयरागो ॥ ४८ ॥

गाथा ४८ भावार्थः—हवे त्रीजी घ्राणेंद्रीनुं व्यान १३ काव्ये करीने कहे छे, नासीकाने कस्तुरी प्रमुख गंध ग्रहवा योग्य छे, ते मांही जे मनोज्ञ गंध ते रागनो हेतु छे अने जे अमनोज्ञ गंध ते द्वेषनो हेतु छे तेथी जे मनोज्ञ अमनोज्ञ ए बंने गंधने विषे राग द्वेष न करे तेने वीतराग जाणवा एम तिर्थंकरे कहेल छे. ॥ ४८ ॥

अर्थः—गं० रुडागंध पांडुयागंधने । घा० नासिकाते ग० ग्रहण हारछे । व० एम कहे तिर्थंकर घा० नासिकाने गं० गंध ग० ग्रहवा योग्य व० तिर्थंकर कहे । रा० रागनुं हे० हेतुछे स० मनोज्ञ आ० तिर्थंकर कहे

दो० द्वेषनो हे० हेतुछे अ० जे अमनोज्ञ गंधछे ते । आ० एम कहे तिर्थंकर ॥ ४९ ॥

भुंडा शब्दने वि० मे० ते कु० करे प० द्वेषने । दु० दुःखसंबंधीनां सं० पीडाने उ० पामे बा० अज्ञानि ॥ नं० न लि० लिपाय न पदराग नं० तेणे राग द्वेषे करी मु० साधु वि० राग रहित होय ते ॥ ३९ ॥

मूलः—एगन्तरत्ते रुइरंसि सद्दे अतालिसे से कुणई पओसं ।

दुक्खस्स संपीलमुवेइ बाले न लिप्पई तेण मुणी विरागो ॥ ३९ ॥

गाथा ३९ भावार्थः—जे एकांत मनोज्ञ शब्दने विषे रक्त छे ते जीव अमनोज्ञ शब्दने विषे द्वेष भाव करे ते अज्ञानी दुःख संबंधीनी पीडा पामे पण जाणी द्वेष रूप कचरे करी वीतरागी मुनी न लेपाय ॥३९॥

अर्थः—स० मधुर शब्दने अ० केडे प्रवर्ते एहवा आ० आशाने विषे ॥ ग० प्रवर्तेना जे य० पूर्णे जी० जीव ॥ च० त्रस अने अ० थावरने हिं० हणे ने केहवा जीवने हणे ॥ अ० अनेक प्रकारना जीवने चि० अनेक प्रकारने शस्त्रे करी ते० ते त्रस थावर जीवने प० परितापना उपजावे बा० अज्ञानी । पी० पीडा उपजावे कर्मपूर्ण सर्व । अ० आत्मानो अर्थी । गु० मार्ग जेहनो । कि० मेला परिणाम सहित छे ॥४०॥

मूलः—सद्दाणुगासाणुगए य जीवे चराचरे हिंसइ णेगरूवे ।

चित्तेहि ते परितावेइ बाले पीलेइ अत्तट्ठगुरू किलिट्ठे ॥ ४० ॥

गाथा ४० भावार्थः—जेहने मनोज्ञ शब्द मेळववा रूप पोताना आत्मानोज अर्थ मोटो छे ते मनोज्ञ शब्दना परिणामे पीडयो थको मनोज्ञ शब्दने केडे प्रवर्ते, ते मनोज्ञ शब्दनी आशाए प्रवर्तेलो मनोज्ञ शब्द मेळववाने माटे ते अज्ञानी जीव घणा प्रकारना त्रस स्थावर जीवने हणे अने घणा प्रकारना शस्त्रे करी

मूलः–जे यावि दोसं समुवेइ तिव्वं तंसि क्खणे से उ उवेइ दुक्खं।
दुद्दन्तदोसेण सएण जन्तू न किंचि गन्धं अवरुज्झई से ॥ ५१ ॥

गाथा ५१ भावार्थः–जे कोइ अमनोज्ञ गंधने विषे तिव्र द्वेष पामे, ते जीव ते अवसरने विषे दुःख पामे अने दमतां दोहीला एवा द्वेष रुप दुर्दांत मोटा दोषे करी ते जीव पोतेज दुःखी थायछे, पण ते जीवने गंध किंचित मात्र अपराध नथी करतो ॥ ५१ ॥

अर्थः–ए० घणो र० रक्तछे जे जीव रु० मनोज्ञ रुडा गं० गंधने विषे ॥ अ० ए सरिषो बीजो कोइ भूंडो गंधछे नहि से० ते कु० करे प० एहवो द्वेष भाव। दु० दुप संबंधनी सं० पीडा उ० पामे बा० बाल अज्ञानी। न०न लि०लिपाय न परडाय ते० तेणे द्वेषरुपीया कचरे करी मु० साधु वि० राग रहित होय ते ॥५२॥

मूलः–एगन्तरत्ते रुइरंसि गन्धे अतालिसे से कुणई पओसं।
दुक्खस्स संपीलमुवेइ बाले न लिप्पई तेण मुणी विरागो ॥ ५२ ॥

गाथा ५२ भावार्थः–जे एकांत मनोज्ञ गंधने विषे रक्त छे, ते जीव अमनोज्ञ गंधने विषे द्वेष भाव करे, ते अज्ञानी दुःख संबंधीनी पीडा पामे, एम जाणी द्वेष रुप कचरे करी वीतरागी मुनी न लेपाय ॥५२॥

अर्थः–गं० मनोज्ञ गंधने अ० केडे प्रवर्ते। आ० मनोज्ञ गंधनी आसाए ग० प्रवर्ते य०वळी जी० जीव ॥ च० त्रसजीव अने अ० थावर जीवने हिं० हणे अ० घणा प्रकारनां जीवने। नि० घणा प्रकारनां सबे ...
गूंथनो अभिजीव ॥ प० ... अज्ञानी। पी० परजीवने पिडा उपजावे ...

अ० वीणादिक पारकी वस्तु अणदीधी ले ॥ ४२ ॥

मूलः—सद्दे अतित्ते य परिग्गहे य सत्तोवसत्तो न उवेइ तुट्ठिं ।
अतुट्ठिदोसेण दुही परस्स लोभाविले आययई अदत्तं ॥ ४२ ॥

गाथा ४२ भावार्थः—मनोज्ञ शब्दने विषे असंतोषी थको मधुर शब्द रुप परीग्रहने विषे लुब्ध तथा अत्यंत लुब्धवंत ते संतोष न पामे तथा मधुर शब्दना लोभे करी जेहनुं चित मेलुं थएल छे, ते जीव असंतोषने दोषे करी पारकी मधुर शब्दवाली वस्तु देखीने ते वस्तुना मालीकनी रजा सिवाय अणदीधेली लीए ॥ ४२ ॥

अर्थः—त० तृष्णाएकरी अ० पराभव्यो होय तेहने अ० चोरीना करणहारने ॥ स० शब्दने विषे अ० असंतोषीने प० परिग्रह मेलववाने विषे असंतोषीने य० वली । मा० माया सहित मु० मृषावादनो बोलवुं व० वाधे मृषा बोलवाने विषे । लो० लोभना दो० दोसथकी लोभी चोरी करे पछे कोइ पूछेतो माया सहित मृषा बोले त० तिहांपणि मृषा बोलते छते अ० पण दु० दुखथकी न० न वि० मुकाय से० ते जीव ॥ ४३ ॥

मूलः—तण्हाभिभूयस्स अदत्तहारिणो सद्दे अतित्तस्स परिग्गहे य ।
मायामुसं वड्ढइ लोभदोसा तत्थावि दुक्खा न विमुच्चई से ॥ ४३ ॥

गाथा ४३ भावार्थः—मधुर शब्द रुप परीग्रह मेळववाने विषे असंतोषी जीव तृष्णाए करी पराभव्यो थको मधुर शब्दनी चोरीनो करनार तेहने कोइ पुछे, अमुक मधुर शब्दवाली वस्तु तमे लीधी छे, ते वारे कपट सहीत जुठुं बोले, तेमज पछी जुठुं बोलवाथी ते जीव ते दुःखथी न मुंकाय ॥ ४३ ॥

तत्थोवभोगे वि किलेसदुक्खं निव्वत्तई जस्स कएण दुक्खं ॥ ४५ ॥

गाथा ४५ भावार्थः–एवी रीते मनोज्ञ शब्दनो रक्त छे ते जीवने केवी रीते किहां थकी थोडुंए सुख होय? (अर्थात न ज होय) तोपण मनोज्ञ शब्दने भोगववाने विषे क्लेशने दुःख पामे छे तेमज मनोज्ञ शब्द भोगववाने माटे आत्माने कष्ट ऊपार्जे छे ॥ ४५ ॥

अर्थः–ए० एणीपरे स० भुंडा शब्दने विषे ग० पहोतो थको प० द्वेषभावे ॥ उ० पामे दु० दुषना उ० समुहनी प० श्रेणी ॥ प० प्रकरशे दु० द्वेषेकरी दुष्ट चि० चितनो धणी च० वळी चि० बांधे क० कर्म जं० जे कर्म से० ते जीवने पु० वळी हो० होय दु० दुषकारीया वि० विपाक इह लोक परलोकने विषे ॥ ४६ ॥

मूलः–एमेव सद्दम्मि गओ पओसं उवेइ दुक्खोहपरंपराओ ।

पदुट्ठचित्तो य चिणाइ कम्मं जं से पुणो होइ दुहं विवागे ॥ ४६ ॥

गाथा४६ भावार्थः–एवी रीते भुंडा शब्दने विषे द्वेष भावे पोहोत्यो थको जीव दुःखना समुहनी श्रेणी पामे, वळी द्वेषे करी दुष्ट चितनो धणी कर्म बांधे, पछी ते कर्म ते जीवने इहलोक तथा परलोकने विषे दुःखकारी होय ॥४६॥

अर्थः–स० मनोज्ञ सब्दने विषे वि० राग रहित थको म० मनुष्य वि० सोक रहित । ए० एणे पूर्वे कहि ते दु० दुषना उ० समोहनी प० श्रेणी करी न० न लि० लिपाय न परडाय भ० संसार म० मांहि वि० पण सं० छतो जं० जेम पाणीए करी वा० वळी पो० कमलनुं प० पानडुं लिपाय नहि तेम विरक्त मनुष्य न लिपाय ॥४७॥

मूलः–सद्दे विरत्तो मणुओ विसोगो एएण दुक्खोहपरंपरेण ।

करवाने विषे प्रवर्ते, कदाचित ते मनोज्ञ गंधनो विनाश अथवा वियोग थए थके ते मनोज्ञ गंधने भोगववाना अवसरने विषे ते जीवने कीहां थकी सुख होय ? (अर्थात न ज होय) ॥ ५४ ॥

अर्थः-गं०मनोज्ञ गंधने विषे अ०असंतोषीथको य०वळी प०परिग्रह सुगंध द्रव्यनो संग्रह करवानेविषे य० वळी स० आशक्त उ० अत्यंत आशक्त थको न० न उ०पामे तु० संतोषने ॥ अ० असंतोषने दो० दोषेकरी दु० ते जीव दुखि होय ॥ प० पारका सुगंध द्रव्य देखिने । लो० लोभेकरी आ० मेलो दुष्ट चित्त थको आ० लीए पारका सुगंध अ० अणदिधा ग्रहे अदत्त ले ॥ ५५ ॥

मूलः-गन्धे अतित्ते य परिग्गहे य सत्तोवसत्तो न उवेइ तुट्ठिं ।
अतुट्ठिदोसेण दुही परस्स लोभाविले आययई अदत्तं ॥ ५५ ॥

गाथा ५५ भावार्थः-मनोज्ञ गंधने विषे असंतोषी थको सुगंध परीग्रहने विषे लुब्ध तथा अत्यंत लुब्धवंत ते संतोष न पामे, पछी सुगंधना लोभे करी जेहनुं चित मेलुं थएल छे ते जीव असंतोषना दोषे करी पारकी सुगंधी वस्तु देखीने तेहनी चोरी करे. ॥ ५५ ॥

दो० द्वेषनो हे० हेतुछे अ० जे अमनोज्ञ गंधछे ते । आ० एम कहे तिर्थंकर ॥ ४९ ॥

मूलः—गन्धस्स घाणं गहणं वयन्ति घाणस्स गन्धं गहणं वयन्ति ।

रागस्स हेउं समणुन्नमाहु दोसस्स हेउं अमणुन्नमाहु ॥ ४९ ॥

गाथा ४९ भावार्थः—गंधने नासीका ग्रहनार छे अने नासीकाने गंध ग्रहवा योग्य छे ते माहीं जे मनोज्ञ गंध छे, ते रागनो हेतु छे, अने जे अमनोज्ञ गंध छे, ते द्वेषनो हेतु छे, एम तिर्थंकरे कहेल छे ॥४९॥

अर्थः—गं० मनोज्ञ गंधने विषे जो० जे कोइ गि० मूर्छा उ० पामे ति० तिव्र । अ० अकाले पा० पामे से० ते वि० मरण । रा० रागे आ० पीडो ओ० उषधीना समूलना गं० गंधने विषे गि० गृध छतो । स० सर्प बि० बिलथकी नि० जेम नि० निकल्यो थको दुःख पामे एवा गंध माटे ॥ ५० ॥

मूलः—गन्धेसु जो गिद्धिमुवेइ तिव्वं अकालियं पावइ से विणासं ।

रागाउरे ओसहगन्धगिद्धे सप्पे बिलाओ विव निक्खमन्ते ॥ ५० ॥

गाथा ५० भावार्थः—जेम ओषधीना गंधने जडी समुख तेहना एवा गंधने विषे रागथी लुब्ध थएलो बिलथी निकल्यो थको सर्प दुःख पामे, तेम जे कोइ मनोज्ञ गंधने विषे तिव्र मुर्छावंत होय ते जीव अकाळे मर्ण पामे ॥ ५० ॥

अर्थः—जे० जेम ते पांडुया गंध पामीने य० वळी अ० पण दो० द्वेषभाव स० पामे ति० आकरो॥ तं० ते ख० अवसरने विषे से० ते उ० वळी उ० पामे दु० दुःख दु० दुर्दंत मोटा । दो० दोषे स० आपणे कीधे जं० जीव ॥ न० न किं० थोडोए गं० गंध अ० अपराध करतो नथी से० ते जीवने ॥ ५१ ॥

अ० भर्थे गु० मोहोमाणे त परिणाम (फ०) पाडया यका ॥ ५२ ॥

मूलः—गन्धाणुगासाणुगए य जीवे चराचरे हिंसइ णेगरूवे ।

चित्तेहि ते परितावेइ बाले पीलेइ अत्तट्ठगुरू किलिट्ठे ॥ ५३ ॥

गाथा ५३ भावार्थः—जेहने मनोज्ञ गंध मेळववा रूप पोताना आत्माने अर्थ मोटो छे, ते मनोज्ञ गंधना रागने परीणामे पीडयो थको मनोज्ञ गंधनी केडे भर्तै ते मनोज्ञ गंधनी आशाए भर्ततो मनोज्ञ गंध मेळववाने माटे ते अज्ञानी घणा प्रकारना त्रसने स्थावर जीवने हणे अने घणा प्रकारना शस्त्र करी पर जीवने पीडा ऊपजावे ॥५३॥

अर्थः—गं० मनोज्ञ गंधने था० रागे करीने ५० मनोज्ञ गंध ग्रहण करवानी मुर्छा उपजे तेणे करी ॥ उ० सुगंध द्रव्य कस्तुरी प्रमुख उपजाववाने विषे र० कस्तुरी प्रमुख सुगंध चोरना भयथकी राखवाने विषे स० आपणा तथा पारका प्रयोजने उपराजे तेवारे सुगंध । द्रव्य जेम भोग आवे तेम प्रवर्तावयाने विषे । व० सुगंध द्रव्यनो विनास हूए थके । वि० सुगंध द्रव्यनो वियोग हुए थके प०वळी ॥ क० किहां थकी सु० सुख होय से० ते जीवने ॥ सं० ते मनोज्ञ गंध भोगववाना का० काळने विषे य० वळी । अ० अतृप्तपीहुए किहांथकि सुख होय ते जीवने ॥५४॥

मूलः—गन्धाणुवाएण परिग्गहेण उप्पायणे रक्खणसन्निओगे ।

वए विओगे य कहं सुहं से संभोगकाले य अतित्तलाभे ॥ ५४ ॥

गाथा ५४ भावार्थः—मनोज्ञ गंधने रागे करी मनोज्ञ गंध ग्रहण करवानी मुर्छाथी सुगंध रूप परीग्रह

कोइ मने जुठा बोलो जाणे, एवी रीते सुगंध वस्तु अणदीधी [illegible]
दुःखनो अंत दीठीलो पामे अने एवा चोरीना करनार अन्यायनो कोइ मनाइना ने [illegible] । क० किहांथी । सु० सुख
अर्थः-गं० मनोज्ञ गंधने विषे अ० रक्त छे न० जे मनुष्यने ए०एवं वशीए । क० किहांथी । सु० सुख
हो०होय क०किहांय पण किं० थोडुंए ॥ न०तिहां सुगंध मनोज्ञ । उ०भोगवताने विषे कि० [illegible] । दि० [illegible]
दु० दुख पामे । नि० नीपजावे ज० जे मनोज्ञ गंध भोगवताने क० [illegible] । दु० दुख [illegible] ॥ ५८ ॥

मूलः-गन्धाणुरत्तस्स नरस्स एवं कत्तो सुहं होज्ज कयाइ किंचि ।
तत्थोवभोगे वि किलेसदुक्खं निव्वत्तइ जस्स कएण दुक्खं ॥ ५८ ॥

गाथा ५८ भावार्थः-एवी रीते मनोज्ञ गंधनो रक्त छे, ते [illegible] [illegible] मनोज्ञ गं० [illegible]
होय (अर्थात नज होय) तोपण मनोज्ञ गंधने भोगवताने विषे केटलुं दुःख पामे छे, [illegible]
चयाने आत्माने कष्ट उपार्जे छे ॥ ५८ ॥

अर्थः-ए० एणीपरे गं० भुंडा गंधने विषे । ग०पहुंतो थको प० [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
प० श्रेणी ॥ प० प्रकारे दु० द्वेषकरी दुष्ट चि० चित्तनो धणी च० [illegible] चि० [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
दु० वली हो० होय दु० दुःखकरी वि० विपाक इहलोक परलोकने विषे ॥ ५९ ॥

मूलः-एमेव गन्धम्मि गओ पओसंउ वेइ दुक्खोहपरंपराओ ।
पदुट्ठचित्तो य चिणाइ कम्मं जं से पुणो होइ दुहं विवागे ॥ ५९ ॥

॥ [illegible] ॥

अ० अर्थ गु० मोटोमाणे ते परिणामे कि० पीड्यो थको ॥ ५२ ॥

मूलः-गन्धाणुगासाणुगए य जीवे चराचरे हिंसइ णेगरूवे ।
चित्तेहि ते परितावेइ बाले पीलेइ अत्तट्ठगुरू किलिट्ठे ॥ ५३ ॥

गाथा ५३ भावार्थः-जेहने मनोज्ञ गंध मेळववा रूप पोताना आत्मानोज अर्थ मोटो छे, ते मनोज्ञ गंधना रागने परीणामे पीड्यो थको मनोज्ञ गंधनी केडे प्रवर्ते ते मनोज्ञ गंधनी आशाए प्रवर्ततो मनोज्ञ गंध मेळववाने माटे ते अज्ञानी घणा प्रकारना त्रसने स्थावर जीवने हणे अने घणा प्रकारना शस्त्रे करी पर जीवने पीडा उपजावे ॥५३॥

अर्थः-गं० मनोज्ञ गंधने वा०रागे करीने प० मनोज्ञ गंध ग्रहण करवानी मुर्छा उपजे तेणे करी ॥ उ० सुगंध द्रव्य कस्तुरी प्रमुख उपजाववाने विषे र०कस्तुरी प्रमुख सुगंध चोरना भयथकी राखवाने विषे स०आपणा तथा पारका प्रयोजने उपराजे तेवारे सुगंध । द्रव्य जेम भोग आवे तेम प्रवर्तावबाने विषे । व० सुगंध द्रव्यनो विनास हूए थके । वि०सुगंध द्रव्यनो वियोग हुएथके य०वळी ॥ क०किहां थकी सु०सुख होय से० ते जीवने ॥ सं०ते मनोज्ञ गंध भोगववाना का० काळने विषे य०वळी । अ०असंतोषीहुए किहांथकि सुख होय ते जीवने ॥५४॥

मूलः-गन्धाणुवाएण परिग्गहेण उप्पायणे रक्खणसन्निओगे ।
वए विओगे य कहं सुहं से संभोगकाले य अतित्तलाभे ॥ ५४ ॥

गाथा ५४ भावार्थः-मनोज्ञ गंधने रागे करी मनोज्ञ गंध ग्रहण करवानी मुर्छाथी सुगंध रूप परीग्रह सम्यक प्रकारे पोताने अने पारकाने अर्थ आववाना प्रयाजनने माटे उपार्जे, पछी तेनुं चोरादीकथी रक्षण

मूलः—जीहाए रसं गहणं वयन्ति तं रागहेउं तु मणुन्नमाहु।
तं दोसहेउं अमणुन्नमाहु समो य जो तेसु स वीयरागो ॥ ६१ ॥

गाथा ६१ भावार्थः—हवे ४ थी रसेंद्री (जीभ) नुं व्यान १३ गाथे करीने कहेछे, जीभने तीखा मधुरादीक रसनो स्वाद ग्रहवा योग्यछे तेमांही जे मनोज्ञ रसछे, ते रागनो हेतुछे अने जे अमनोज्ञ रसछे, ते द्वेषनो हेतुछे, तेथी जे मनोज्ञ अमनोज्ञ ए बंने रसने विषे राग द्वेष न करे, तेहज वीतराग जाणवा, एम तिर्थंकरे कहेल छे ॥ ६१ ॥

अर्थः—र० कडवा पाडुवा रसना स्वादने जो० जीभ ते ग० ग्रहणहार छे व० एम कहे तिर्थंकर ॥ जी० जीभने कडवा पाडुवा र० रसनो स्वाद ग० ग्रहवायोग्यछे व० एम कहे तिर्थंकर ॥ रा० रागना हे० हेतु छे स० जे मनोज्ञ रसना स्वाद छे ते आ० एम कहे तिर्थंकर ॥ दो० द्वेषनो हे० हेतु छे अ० जे अमनोज्ञ रसना स्वाद छे आ० एम कहे तिर्थंकर महाराज ॥ ६२ ॥

मूलः—रसस्स जीहं गहणं वयन्ति जीहाए रसं गहणं वयन्ति।
रागस्स हेउं समणुन्नमाहु दोसस्स हेउं अमणुन्नमाहु ॥ ६२ ॥

गाथा ६२ भावार्थः—रसने जीभ ग्रहनार छे अने जीभने रस ग्रहवा योग्य छे, ते मांही जे मनोज्ञ रस छे, ते रागनो हेतु छे अने जे अमनोज्ञ रस छे, ते द्वेषनो हेतु छे, एम तिर्थंकरे कहेल छे ॥ ६२ ॥

अर्थः—र० तीखादीक कडवा रसना स्वादने विषे जो० जे कोइ ॥ गि० मुर्छीने उ० पामे ति० तिम ॥ रा० रागे आ० पीडयो ग० मछीने कांगिकरी ॥ गि० गिनाणी

अ० पण दु० दुःखथकी न० न त्रि० मुकाय से० ते जीव ॥ ५६ ॥

मूलः—तण्हाभिभूयस्स अदत्तहारिणो गन्धे अतित्तस्स परिग्गहे य ।
मायामुसं वड्ढइ लोभदोसा तत्थावि दुक्खा न विमुच्चई से ॥ ५६ ॥

गाथा ५६ भावार्थः—सुगंध मेळववाने विषे असंतोषी जीव तृष्णाए करी पराभव्यो थको सुगंध वस्तुनो चोरीनो करनार तेहने कोइ पुछे के अमुक सुगंध वस्तु तमे लीधी छे, ? ते वारे कपट सहीत जुठुं बोले, तेमज वळी जुठुं बोल्वाथी ते जीव ते दुःखथी न मुंकाय ॥ ५६ ॥

अर्थः—मो०मृषावाद बोल्या प०पछे पश्चाताप करे सुगंध वासना लेवानो लोभी जीव य०वळी पु० पेहेलो पण एहवी चिंता करे ॥ ए सुगंध द्रव्यना धणी आगळ मृषा केम बोल्शुं एहने केम वंचशुं य० वळी । प० मृषा बोल्वाने का०अवसरे ने एम जाणे जे रखे कोइ मुजने जुठा बोलो जाणे ते धणी ते य० वळी । दु०दुःखी होय दु० दुरन्तो अ० अंत दोहिलो पामे ए० एणीपरे सुगंध द्रव्यनो अ० अदत्तने स० लेतो थको । गं० सुगंध द्रव्यने विषे । अ० असंतोषी थको दु० दुखी होय अ० अन्याय माटे तेहनो कोइ उपराणुं करे नहि ॥५७ ॥

मूल—मोसस्स पच्छा य पुरत्थओ य पओगकाले य दुही दुरन्ते ।
एवं अदत्ताणि समाययन्तो गन्धे अतित्तो दुहिओ अणिस्सो ॥ ५७ ॥

गाथा ५७ भावार्थः—जुठुं बोल्या पछी पश्चाताप करे, तेमज पहेलो पण एवी चिंता करेके ए सुगंधना धणी पासे केवी रीते जुठुं बोलुं तथा एहने केवी रीते छेतरुं, वळी जुठुं बोल्वाना अवसरे एम जाणे के रखे ?

न लि० [illegible] ते० [illegible] करकरी गु० जैसाधु । वि० रागरहित होयते ॥ ६५ ॥

मूलः—एगन्तरत्ते रुइरंसि रसे अतालिसे से कुणई पओसं ।
दुक्खस्स संपीलमुवेइ बाले न लिप्पई तेण मुणी विरागो ॥ ६५ ॥

गाथा ६५ भावार्थः—जे एकांत मनोज्ञ रसने विषे रक्त छे, ते जीव अमनोज्ञ रसने विषे द्वेषभाव करे, ते अज्ञानी दुःख संबंधीनी पीडा पामे, [illegible] करी वीतरागी मुनी न लेपाय ॥ ६५ ॥

अर्थः—र० [illegible] । आ० [illegible] रसनिवाफिकनी आसाए ग०मवर्ते य०वळी॥ जी०जेजीव च०त्रसने ॥ अ० [illegible] ॥ अ० घणा प्रकारना जीवने ॥ चि०घणाप्रकारना सवेकरी ते० ते प० दुःखउपजावे [illegible] । पा०परजीवने पीडा उपजावे ॥ अ०आपणा आत्माने अ०अर्थे गु० मोटोजाणे ॥ कि० [illegible] पीडवोथको ॥ ६६ ॥

मूलः—रसाणुगासाणुगए य जीवे चराचरे हिंसइ णेगरूवे ।
चित्तेहि ते परितावेइ बाले पीलेइ अत्तट्ठगुरू किलिट्ठे ॥ ६६ ॥

गाथा ६६ भावार्थः—जे [illegible] रस [illegible] पोताना आत्मानोज अर्थ मोटोछे, ते मनोज्ञ रसना रागने परीणामे पीडायां [illegible] मनोज्ञ रस [illegible] मनोज्ञ रस मेळववाने माटे ते अज्ञानो जीव घणा प्रकारना [illegible] घणा प्रकारना [illegible] परजीवने पीडा उपजावे ॥६६॥

अर्थः—र० मनोज्ञ [illegible]

अ० पण दु० दुःखथकी न० न वि० मुकाय ते० ते जीव ॥ ५६ ॥

मूलः—तण्हाभिभूयस्स अदत्तहारिणो गन्धे अतित्तस्स परिग्गहे य ।

मायामुसं वड्ढइ लोभदोसा तत्थावि दुक्खा न विमुच्चई से ॥ ५६ ॥

गाथा ५६ भावार्थः—सुगंध मेळववाने विषे असंतोषी जीव तृष्णाए करी पराभव्यो थको सुगंध वस्तुनी चोरीनो करनार तेहने कोइ पुछे के अमुक सुगंध वस्तु तमे लीधी छे, ? ते वारे कपट सहीत जुठुं बोले, तेमज वळी जुठुं बोलवाथी ते जीव ते दुःखथी न मुंकाय ॥ ५६ ॥

अर्थः—मो०मृषावाद बोल्या प०पछे पश्चाताप करे सुगंध वासना लेवानो लोभी जीव य०वळी पु० पेहलो पण एहवी चिंता करे ॥ प सुगंध द्रव्यना धणी आगळ मृषा केम बोलवुं पहने केम वंचवुं य० वळी । प० मृषा बोलवाने का०अवसरे ते एम जाणे जे रखे कोइ मुजने जुठा बोलो जाणे ते भणी ते य० वळी । दु०दुखी होय दु० दुखनो अ० अंत दोहिलो पामे ए० एणीपरे सुगंध द्रव्यनो अ० अदत्तने स० लेतो थको । गं० सुगंध द्रव्यने विषे । अ० असंतोषी थको दु० दुखी होय अ० अन्याय माटे तेहनो कोइ उपराणुं करे नहि ॥५७॥

मूल—मोसस्स पच्छा य पुरत्थओ य पओगकाले य दुही दुरन्ते ।

एवं अदत्ताणि समाययन्तो गन्धे अतित्तो दुहिओ अणिस्सो ॥ ५७ ॥

गाथा ५७ भावार्थः—जुठुं बोल्या पछी पश्चाताप करे, तेमज पहेलो पण एवी चिंता करेके ए सुगंधना धणी पासे केवी रीते जुठुं बोलुं तथा एहने केवी रीते छेतरुं, वळी जुठुं बोलताना अवसरे एम जाणे के रखे ?

अतुट्ठिदोसेण दुही परस्स लोभाविले आययई अदत्तं ॥ ६८ ॥

गाथा ६८ भावार्थः-मनोज्ञ रसने विषे असंतोषी थको मनोज्ञ रसवाळा परिग्रहने विषे लुब्ध तथा अत्यंत लुब्धवंत ते संतोष न पामे, पछी मनोज्ञ रसना लोभे करी जेहनुं चित्त मेलुं थयुं छे, ते जीव असंतोषने दोषे करी पारकी मनोज्ञ रसवाळी वस्तु देखीने तेहनी चोरी करे ॥ ६८ ॥

अर्थः-त० षटरसना लोभे करी अ० पराभव्यो होय तेहने अ० चोरीना करनहारने । र० षटरसने विषे । अ०असंतोषिने प०षटरसना परिग्रह। मेळववाने विषे असंतोषिने म०कलो ॥ मा०माया मृ०मृषावादनुं बोलवुं व० वाधे तथा मृषावाद बोलवाने विषे लो० लोभना दो०दोष थकी चोरी करे । पछे कोइ पुछे तेवारे माया सहित मृषा बोले त० तिहां मृषावाद बोले तुये अ० पण । दु० दुःखथी न० न वि० मुकाय ते० ते रसादिकनो लोलपी जीव ॥ ६९ ॥

मूलः-तण्हाभिभूयस्स अदत्तहारिणो रसे अतित्तस्स परिग्गहे य ।
मायामुसं वड्ढइ लोभदोसा तत्थावि दुक्खा न विमुच्चई से ॥ ६९ ॥

गाथा ६९. भावार्थः-मनोज्ञ रसवाळो परिग्रह मेळववाने विषे असंतोषी जीव तृष्णाए करी पराभव्यो थको मनोज्ञ रसवाळी वस्तुनी चोरीनो करनार तेहने कोइ पुछे के आ मनोज्ञ रसवाळी वस्तु क्यां थकी लावी छे ! ते वारे कपट सहीत जुठुं बोले, तेमज पछी जुठुं बोलवाथी ते जीव ते दुःखथी न मुकाय ? ? ? ॥७०॥

अर्थः-मो० मृषावाद बोल्या । प०पछे पश्चात्ताप करे रसलोलुपी जीव [illegible]

गाथा ५९ भावार्थः-एवी रीते भुंडा गंधने विषे द्वेषभावे पोहोंच्यो थको जीव दुःखना समुहनी श्रेणी पामे, वली द्वेषे करी दुष्ट चित्तनो धणी कर्म बांधे, पछी ते कर्म ने जीवने इहलोक तथा परलोकने विषे दुःखकारी होय ॥५९॥

अर्थः-गं० मनोज्ञ गंधने विषे वि० रागरहित थको म० मनुष्य वि० शोकरहित होय । ए० ए पूर्वे कही दु० दुःखना उ० समूहनी प० श्रेणी न० न लि० लिपाय न लेपाय भ० संसार म० मांहे सं० छतो वि० पण ज० जेम पाणीए जा० करी पो० कमलनुं ॥ प० पानडुं नलिपाय तेम विरक्त मनुष्य नलिपाय ॥ ६० ॥

मूलः-गन्धे विरत्तो मणुओ विसोगो एएण दुक्खोहपरंपरेण ।
न लिप्पए भवमज्झे वि सन्तो । जलेण वा पोक्खरिणीपलासं ॥ ६० ॥

गाथा ६० भावार्थः-मनोज्ञ गंधने विषे विरक्त मनुष्य शोकरहित थाय अने ते दुःखना समुहनी श्रेणीए करी संसारमांही रहेतो थको पण पाणीमांही कमलना पत्रनी पेरे न लेपाय, (ए त्रीजी घ्राणेंद्रीनुं व्याख्यान १२ काव्ये करीने कह्युं ॥ ६० ॥

अर्थः-हवे जीभेंद्रिनी तेर काव्य कहे छे ॥ जी० जीभने र० तिक्त मधुरादिक रसना स्वाद ते ग० ग्रहवा योग्य छे त० एम कहे तिर्थंकर ॥ तं० ते तिक्तादिक रसना स्वाद रा० रागनो हे० हेतु छे तु० वली म० जे मनोज्ञ रसना स्वाद छे ते आ० एम कहे तिर्थंकर ॥ तं० ते रसना स्वाद दो० द्वेषनुं हे० हेतु छे अ० जे अमनोज्ञ आ० एम कहे तिर्थंकर ॥ स० समो सरीखो भाव रागद्वेष रहित होय य० वली जो० जे कोइ ते० ते भला पाडुआ रसना स्वादने विषे स० ते वी० वीतराग कहीए ॥ ६१ ॥

गाथा ७१ भावार्थः–एवी रीते मनोज्ञ रसनो रक्त छे ते जीवने केवी रीते कीहां थकी थोडुंए सुख होय ? (अर्थात न ज होय) तो पण मनोज्ञ रसवाळी वस्तु भोगववाने विषे क्लेशने दुःख पामे छे, तेमज मनोज्ञ रस भोगववाने माटे आत्माने कष्ट ऊपार्जे छे ॥ ७१ ॥

अर्थः–ए० एणीपरे र० भूंडा पटरसना स्वादने विषे ग० पहोचशे थको प० द्वेषभाव उ० पांमे दु० दुपना उ०समूहनी प० श्रेणीने ॥ प०मकरशे दु०द्वेषे करी चि०चितनो धणी य०वळी ।चि०वांधे क०कर्म । जं० जे से० ते जीवने पु० वली हो० होय दु० दुषकारीया वि० विपाक इहलोक परलोकने विषे ॥ ७२ ॥

मूलः–एमेव रसम्मि गओ पओसं उवेइ दुक्खोहपरंपराओ ।
पदुट्ठचित्तो य चिणाइ कम्मं जं से पुणो होइ दुहं विवागे ॥ ७२ ॥

गाथा ७२ भावार्थः–एवी रीते भुंडा रसने विषे द्वेष भावे पोहोल्यो थको जीव दुःखना समुहनी श्रेणीपामे, वळी द्वेषे करी दुष्ट चितनो धणी कर्म वांधे, पछी ते कर्म ते जीवने इहलोक तथा परलोकने विषे दुःखकारी होय ॥७२॥

अर्थः–र०पटरसना मनोज्ञ स्वादने विषे। वि०राग रहित म०मनुष्य वि०शोक रहित होय ते ए०ए पूर्वे कहिते दु० दुपना उ०समोहनी प० श्रेणिकरी । न० न लि०लिपाय । न परडाय । भ०संसार म०मांहि वि०पण सं०छतो ज०जेम पाणीए करी वा०वळी पो०कमलनुं प०पानडुं लिपाय नहि तम विरक्त मनुष्यलिपायनही॥७३॥

मूलः–रसे विरत्तो मणुओ विसोगो एएण दुक्खोहपरंपरेण ।
न लिप्पइ भवमज्झे वि [illegible]

मा० मरण ॥ द० का०नी म० तेन ना० नोन नो० भोगवनुं गि० घट दुःख पामे ॥ ६३ ॥

मूलः—हेलु जो गिद्धिसुवेइ तिनं अकालियं पावइ से विणासं ।

रागाउरे बडिसविभिन्नकाए मच्छे जहा आमिसभोगगिद्धे ॥ ६३ ॥

गाथा ६३ भावार्थः—जेम मांस भोगववाना कुतुहलथी गळे पोरोवी पकडायेलो माछलो काटे काया विधा- णी मरण पामे, तेम ते जीव रसना स्वादमां अति मूर्छित होय, ते जीव अकाले मरण पामे ॥६३॥

अर्थः—जे० जे ते० स्वाद० जीव रसनामां अ० मरी० ते० पा० ॥ ते० दुःख पामे नि० निश्चे ॥ तं० ते स्वाद भोगववाना म० ... गि० कलोतने उ० ... पामे दु० दुःख ॥ दु० दुर्दांत दो० दोषे करी ॥ स० आपणा आत्माने ... अ० अपराध करतो नथी ॥ से० ते जीवने ॥६४॥

मूलः—जे यावि दोसं समुवेइ तिव्वं तंसि क्खणे से उ उवेइ दुक्खं ।

दुद्दन्तदोसेण सएण जन्तू न किंचि रसं अवरज्झई से ॥ ६४ ॥

गाथा ६४ भावार्थः—जे जीव अनिष्ट रस भोगवीने द्वेष पामे, ते जीव ते अवसरे तिव्र दुःख पामे, ... पोताना दुर्दांत दोषे करी ... पण ते जीवने रस किंचित मात्र अपराध नथी करतो ॥ ६४ ॥

अर्थः—... ॥ अ० ए नरिते कोइ भुडो स्वाद नथी । ... दुःख पामे ॥ बा० अज्ञानी । न०

मूलः—फासस्स कायं गहणं वयन्ति कायस्स फासं गहणं वयन्ति।
रागस्स हेउं समणुन्नमाहु दोसस्स हेउं अमणुन्नमाहु ॥ ७५ ॥

गाथा ७५ भावार्थः—स्पर्शने काया ग्रहनार छे अने कायाने स्पर्श ग्रहवा योग्य छे, ते मांही जे मनोज्ञ स्पर्श छे, ते रागनो हेतु छे अने जे अमनोज्ञ स्पर्श छे, ते द्वेषनो हेतु छे, एम तिर्थंकरे कहेल छे ॥ ७५ ॥

अर्थः—फा० टाढा उन्हादिक फरसने विषे जो० जे कोइ गि० मुर्छाने उ० पामे ति० तिव्र । अ० अकाले पा० पामे से० ते वि० मरणने । रा० रागकरी आ० पाडयो सो० सीतल ज० पाणीने विषे अ० रोकनो ॥ गा० ग्राहनामा जलचर जीव तेणे गि० ग्रह्यो म० पाडो वि० जेम व० अटवी मांहि मरण पामे ॥ ७५ ॥

मूल—फासेसु जो गिद्धिमुवेइ तिव्वं अकालियं पावइ से विणासं ।
रागाउरे सीयजलावसन्ने गाहग्गिहीए महिसे विवन्ने ॥ ७६ ॥

गाथा ७६ भावार्थः—जेम शीतळ (टाढा) पाणीना कुन्डमांए पाडो पाणीने विषे घणा वखत पडी रहेवाथी तिहां ग्रहनामा जळचर जीव आवीने ते पाडाने ग्रहवाथी अटवीने विषे ते पाडो मर्ण पामे, तेम जे कोइ मनोज्ञ स्पर्शने विषे तिव्र मुर्छावंत होय, ते जीव अकाळे मर्ण पामे ॥ ७६ ॥

अर्थः—जे० जे कोइ या० वळी दो० पाड्या फरस जाणीने द्वेषभाव रा० पामे ति० तिम तं० ते फरस भोगरवाना ख० अवसरने विषे ॥ से० ते उ० वळी उ० पामे दु० दुष । दु० दुर्दांत दो० दोषे करी स० आपणे कीधे ज० जीव न० न किं० थोडुंए ॥ फा० फरस अ० अपराध करतो नथी । से० ते जीवने ॥ ७७ ॥

करी ॥ उ० निरादिक रसनी स्वादवाण्यि वस्तु उपराजवाने विषे । र० चोरादिकना भयथकी राखवाने विषे । स० विनाशि रसना स्वाद भोगववा पर सर्वे वस्तु राखवाने विषे ॥ स० मनोज्ञ रसना स्वादनुं विनाश हुए थके ॥ वि० मनोज्ञ रसना स्वादनो वियोग हुए थके स० वली ॥ क० किहांथकी । सु० सुख होय से० ते जीवने सं० मनोज्ञ रसना स्वादभोग आरसाना । का० कालने विषे य० वली । अ० अतृप्ति पण तेने किहांथी सुख होय ॥ ६७ ॥

मूलः—रसाणुवाएण परिग्गहेण उप्पायणे रक्खणसंनिओगे ।

वए विओगे य कहं सुहं से संभोगकाले य अतित्तलाभे ॥ ६७ ॥

गाथा ६७ भावार्थः—मनोज्ञ रसने रागे करी मनोज्ञ रसने ग्रहण करवानी मूर्छाए मनोज्ञ रसनी वस्तुनो परिग्रह मेलवा माटे पोताने अने परजनने माटे पोताना प्रयोजन माटे करावे, पछी तेनुं चोरादिकथी रक्षण करवाने विषे वळी, कदाचित् ते मनोज्ञ रसवाली वस्तुनो विनाश थाय वियोग थए थके ते मनोज्ञ रस भोगववाना काळने विषे ते जीवने कोई प्रकार सुख होय. (न होय ???) ॥ ६७ ॥

अर्थः—र० मनोज्ञ रसना स्वादने विषे अ० अतृप्तिवंत थको य० वली ॥ प० तिहा मनोज्ञादिक रसना परिग्रह मेलववाने प० विषे ॥ स० आसक्त ॥ उ० अत्यंत घणो आसक्त न० न उ० पामे तु० तृप्ति । अ० असंतोषने दो० दोषे करी । दु० ते जीव दुःखी होय । प० पारका रसना स्वाद लेवाने ॥ लो० लोभे करी आ० लेतो हुए दिसकी । आ० लोभ अ० पारकी वस्तु रसना स्वाद ॥ ६८ ॥

मूलः—रसे अतित्ते य परिग्गहे य सत्तोवसत्तो न उवेइ तुट्ठिं ।

पीडा उपजावे । अ० आपणा आत्मानो जे अ० अर्थ । गु० ते मोटो जाणे ते । परजीवने पीडा उपजावे । कि० किलेस सहित रागादिकने परिणामे पीडयो थको ॥ ७९ ॥

मूलः—फासाणुगासाणुगए य जीवे चराचरे हिंसइ णेगरूवे ।
चित्तेहि ते परितावेइ वाले पीलेइ अत्तट्ठगुरू किलिट्ठे ॥ ७९ ॥

गाथा ७९ भावार्थः—जेहने मनोज्ञ स्पर्श मेळववा रुप पोताना आत्मानो अर्थ मोटोछे, ते मनोज्ञ स्पर्शना रागने परीणामे पीड्यो थको मनोज्ञ स्पर्शनी केडे प्रवर्ते, ते मनोज्ञ स्पर्शनी आशाये प्रवर्त्ततो, मनोज्ञ स्पर्श मेळववाने माटे ते अज्ञानी जीव घणा प्रकारना त्रसने स्थावर जीवने हणे अने घणा प्रकारना क्लेशकरी परजीवने पीडा उपजावे ॥७९॥

अर्थः—फा० मनोज्ञ फरसने अ०रागे करी प० रुडा फरसने ग्रहण करवानी मुर्छा उपजे तेणे करी ॥ उ०नवा फरस उपराजवाने विषे र० चोरादिकना भयथकी राखवाने विषे स० रुडा फरस भोग आववा पणे प्रवर्तावयाने विषे । व० रुडा फरसनुं विनाश होय थके । वि०रुडा फरसनो वियोग हुए थके च० वळी ॥ क० किहांथी सु० सुख होय से० ते जीवने सं० रुडा फरस भोग आववाना का० काळ अवसरने विषे य० वळी॥ अ० असंतोषी हुते किहांथी सुख होय ॥ ८० ॥

मूलः—फासाणुवाएण परिग्गहेण उप्पायणे रक्खणसन्निओगे ।
वए विओगे य कहं सुहं से संभोगकाले य अतित्तलाभे ॥ ८० ॥

गाथा ८० भावार्थः—मनोज्ञ स्पर्शने रागे करी मनोज्ञ स्पर्शने ग्रहण करवानी मूर्छाथी मनोज्ञ स्पर्श उप

[illegible]

चिंता करे ए परसना धणी आगले मृषा केम बोल्युं पहेले केम थंयुं गजाली ॥ प० मृषावाद बोल्याने का० अवसरे ते एम जाणे जे रखे कोइ मुजने जुठा बोल्यो जाणे य०वळी दु०दुःखी। दु० होय ते दुखनो अ० अंत दोहिलो पामे ए० एणीपरे अ० परसादि अदत्तने । स० लेतो थको । र० मनोज्ञ रसने विषे । अ० असंतोषी थको दु० दुखी होय अ० अन्याय माटे तेहनुं कोइ उपराणुं न करे ॥ ७० ॥

मूलः-मोसस्स पच्छा य पुरत्थओ य पओगकाले य दुही दुरन्ते ।
एवं अदत्ताणि समाययन्तो रसे अतित्तो दुहिओ अणिस्सो ॥ ७० ॥

गाथा ७० भावार्थः-जुठुं बोल्या पछी पश्चात्ताप करे, तेमज पहेल्यां पण ए॥ चिंता करे के मनोज्ञ रसवाळी वस्तुना धणी आगळ जुठुं केवी रीते बोलुं, तथा एहने केवी रीते छेतरुं? ?? पछी जुठुं बोलवाना अवसरे एम जाणे के रखे? कोइ मने जुठा बोल्यो जाणे ' एवी रीते मनोज्ञ रसवाळी वस्तु अणदीधेली लेनार असंतोषी और दुःखीयो होय, पछी ते दुःखनो अंत दोहीलो पामे अने एवा चोरीना करनार अन्याइनो कोइ मनाइयो न थाय ॥ ७० ॥

अर्थः-र० मनोज्ञ परसना स्वादनो जे अ०[illegible] ॥ न० ते मनुष्यने प० पणे प्रकारे । क० किहांथकी सु० सुख हो० होय क० क्यांयपण कि० थोडुं ॥ त० तिहां मनोज्ञ परसना स्वादने विषे । उ० भोगवताने वि० विषे कि० क्लेश ॥ दु० दुःख पामे नि० ॥ [illegible]

थकी लोभी पारका रुडा फरसनी चोरी करे ॥ पछे कोइ पुछेनो माया सहित मृषा बोले ॥ त० तिहांपण मृषा बोले छते अ० पण दु० दुखथकी न० न वि० मुकाय से० ते रुडा फरसनी चोरीनो करणहार जीव ॥ ८२ ॥

मूलः—तण्हाभिभूयस्स अदत्तहारिणो फासे अतित्तस्स परिग्गहे य ।
मायामुसं वड्ढइ लोभदोसा तत्थावि दुक्खा न विमुच्चई से ॥ ८२ ॥

गाथा ८२ भावार्थः—रुडा स्पर्श रुप परीग्रह मेळववाने विषे असंतोषी जीव तृष्णाए करी पराभव्यो थको मनोज्ञ स्पर्श वस्तुनी चोरीनो करनार, तेहने कोइ पुछके अमुक रुडा स्पर्शवाळी वस्तु तमे लीधी छे ! ते वारे कपट सहीत जुठुं बोले, तेमज पछी जुठुं बोलवाथी ते जीव ते दुःखथी न मुकाय ॥ ८२ ॥

अर्थः—मो० मृषा बोलया थका प० पछे पश्चाताप करे रुडा फरस भोगववानो लोभी जीव य० वळी । पु० पहेलीपण एहवी चिंता करे ए रुडा फरसना धणी आगे मृषा केम बोलीशुं ॥ एहने केम वंचशुं य० वळी। प० मृषा बोलवाने का० काळे अवसरे ते एम जाणे रखे कोइ मुजने जुठा बोल्यो जाणे ते भणी य० वळी दु० दुखी होय । दु० ते दुषनो अं० अंत दोहिलो पामे ॥ ए० एणीपरे पारका रुडा फरसनो अ० अदत्त स० लेतो थको ॥ फा० रुडा फरसने विषे । अ० असंतोषी थको दु० दुखी होय । अ० अन्याय मांहे तेहवुं उपराणुं कोइ न करे ॥८३॥

मूलः—मोसस्स पच्छा य पुरत्थओ य पओगकाले य दुही दुरन्ते ।
एवं अदत्ताणि समाययन्तो फासे अतित्तो दुहिओ अणिस्सो ॥ ८३ ॥

गाथा ८३ भावार्थः—जुठुं बोल्या पछी पश्चाताप करे, तेमज पहेलो पण एवी चिंता करे के आ रुडा स्पर्शना धणी

गाथा ७३ भावार्थः–मनोज्ञ रसने विषे विरक्त मनुष्य शोक रहीत थाय अने पुर्वे कही ते दुःखना समुहनी श्रेणीए करी संसार मांही रहेयो थको पण पाणीमांही कमळना पत्रनी पेरे न लेपाय. (ए चोथी रसेंद्रीनुं ब्यान १२ काव्ये करीने कर्युं ॥ ७३ ॥

अर्थः–हवे फरसेंद्रीनो अधिकार तेर काव्ये करी कहेछे का० कायाने । फा० टाढा उन्हादिक फरस । ग० ग्रहवा योग्यछे । व० एम कहे तिर्थंकर । त० ते रा० रागनो हे० हेतु छे मु० थकी । म० मनोज्ञ फरस छे ते । आ० एम कहे तिर्थंकर तं० ते फरस दो० द्वेषनुं हे० हेतुछे । अ० जे फरस अमनोज्ञछे । आ० कहे तिर्थंकर । स० समो सरिषो भाव राग द्वेष रहित थ० थको जो० जे कोइ । ते० ते भला माठा फरसने विषे । स० ते वी० वीतराग कहिए ॥ ७४ ॥

मूलः–कायस्स फासं गहणं वयन्ति तं रागहेउं तु मणुन्नमाहु ।
तं दोसहेउं अमणुन्नमाहु समो य जो तेसु स वीयरागो ॥ ७४ ॥

गाथा ७४ भावार्थः–हवे, ५ मी स्पर्शेंद्रीनुं ब्यान १३ काव्ये करीने कहेछे, टाढा उन्हादीक स्पर्श कायाने ग्रहवा योग्य छे, ते मांही जे मनोज्ञ स्पर्श छे, ते रागनो हेतु छे अने जे अमनोज्ञ स्पर्शछे ते द्वेषनो हेतु छे तेथी जे मनोज्ञ अमनोज्ञ ए बंने स्पर्शने विषे राग द्वेष न करे तेहने वीतराग जाणवा एम तिर्थंकर कहेल छे ॥ ७४ ॥

अर्थः–का० फरस टाढा उन्हादिकने का० काया ते ग० ग्रहणहारछे व० एम कहे, तिर्थंकर ॥ का० कायाने फा० फरस ग० ग्रहवा योग्यछे व० एम कहे तिर्थंकर । [illegible]

पदुट्ठचित्तो य चिणाइ कम्मं जं से पुणो होइ दुहं विवागे ॥ ८५ ॥

गाथा ८५ भावार्थः-एवी रीते भुंडा स्पर्शने विषे द्वेष भावे पोहोत्यो थको जीव दुःखना समुहनी श्रेणी पामे, वळी द्वेषे करी दुष्ट चित्तनो धणी कर्म बांधे पछी ते कर्म ते जीवने इहलोक तथा परलोकने विषे दुःखकारी होय? ॥८५॥

अर्थः-फा० ताढा सुंआलादिक फरसने विषे वि० रागरहित कह्यो म० मनुष्य वि० शोकरहित होय ॥ ए० ए पुर्वे कही ते दु० दुखना उ०समुहनी प० श्रेणीए करी ॥ न० न लि० लिपाय न खरडाय भ० संसार म० मांहि वि० पण सं० छतो ॥ ज० जेम पाणीए करीने वा० वळी॥ पो० कमलनुं प० पानडुं न लिपाय तेम विरक्त मनुष्य न लिपाय ॥ ८६ ॥

मूलः-फासे विरत्तो मणुओ विसोगो एएण दुक्खोहपरंपरेण ।
न लिप्पए भवमज्झे वि सन्तो जलेण वा पोक्खरिणीपलासं ॥ ८६ ॥

गाथा ८६ भावार्थः-मनोज्ञ स्पर्शने विषे विरक्त मनुष्य शोक रहीत थाय अने पुर्वे कही ते दुःखना समुहनी श्रेणीए करी संसार मांहो रहेतो थको पण पाणीमांही कमळना पत्रनी पेरे न लेपाय, (ए पांचमी स्पर्शेंद्रीनुं व्यान १३ काव्ये करीने कह्युं ॥ ८६ ॥

अर्थः-हवे मनना तेर काव्य कहे छे ॥ म० मनने भा० जीवनुं परिणाम ग० ग्रहवा योग्य छे । व० एम तिर्थंकर कहे तं० ते रा०रागना हे०हेतु छे तु०वळी म०मनोज्ञ भाव छे आ० एम कहे तिर्थंकर तं०ते भाव दो० द्वेषनुं हे० हेतु छे अ० जे अमनोज्ञ भाव छे आ० एम कहे तिर्थंकर ॥ स० [illegible]

मूलः—जे यावि दोसं समुवेइ तिव्वं तंसि क्खणे से उ उवेइ दुक्खं ।
दुद्दन्तदोसेण सएण जन्तू न किंचि फासं अवरज्झई से ॥ ७७ ॥

गाथा ७७ भावार्थः—जे कोइ अमनोज्ञ स्पर्शने विषे तिव्र द्वेष पामे, ते जीव तत्क्षणे विषे दुःख पामे, पोताना दोषथी पेहला द्वेषरूप दुःखी होवे करी ते जीव पीडित दुःखी थाय छे, पण ते जीवने स्पर्श किंचित् मात्र अपराध नथी करतो ॥ ७७ ॥

अर्थः—ए० एगो ए० एकांते जे जीव । रु० रुच्या फा० सुखादिक स्पर्शने विषे ॥ अ० न गमियो तीनो कोइ पुद्गल फरसके नहि से० ते जीव कु० करी । प० प्रदोष द्वेषभाव ॥ दु० दुःख संबंधीया सं० पीडा उ० पामे बा० बाल अज्ञानि । न० न लि० लिपाय न प्रकार ते० तेने विषय रसिया करे करी मु० मा मुनि वि० राग रहित होय ते ॥७८॥

मूलः—एगन्तरत्ते रुइरंसि फासे अतालिसे से कुणई पओसं ।
दुक्खस्स संपीलमुवेइ बाले न लिप्पई तेण मुणी विरागो ॥ ७८ ॥

गाथा ७८ भावार्थः—जे प्रकार मनोज्ञ स्पर्शने विषे रक्त छे, ते जीव अमनोज्ञ स्पर्शने विषे द्वेष पामे, ते अज्ञानी दुःख संबंधीनी पीडा पामे, एम जाणीने द्वेष न करे करी वीतरागी मुनी न लेपाय ॥ ७८ ॥

अर्थः—फा० स्पर्श फ० फरसने गा० केडे नहीं ग० गमता फरसना अनादर न० नहीं तु० तुच्छ जी० जीव ॥ च० पण जीव अने अ० अनागत जी० हिं० हणे अ० घणा प्रकारना जीवने । हिं० घणा प्रकारना प्राणी करीने ते० ते काम भोगरसनो गर्थ जीवने प० पर जीवने दुःख उपजावे बा० अज्ञानी आतुर होति ॥ पी० पर जीवने

क०हाथणी कागलनी हुंती ते म०मार्गने विषे। अ०अपहर्युं ने मार्गने विषे चाल्यो व०जेम ना०नाग केहेता हाथी॥८९॥

मूलः—भावेसु जो गिद्धिमुवेइ तिव्वं अकालियं पावइ से विणासं ।
रागाउरे कामगुणेसु गिद्धे करेणुमग्गावहिए व नागे ॥ ८९ ॥

गाथा ८९ भावार्थः—जे रुप प्रमुख देखीने काम भोगने विषे लुब्ध रागथी पीडयो थको कागळनी हाथणी खाडानी ऊपर होय तीहां हाथी तेने मळवानी आशाए चालतो ते खाडामां पडे अथवा ते मार्गने विषे पकडायो थको ते हाथी दुःखी थाय, तेम जे कोइ भावने विषे तिव्र मुर्छावंत होय, ते जीव अकाळे मर्ण पामे ॥ ८९ ॥

अर्थः—जे० जे कोइ य० वळी अ०पण॥ दो० पाडुओ भाव जाणीने द्वेषभाव ॥ स० पामे ति०तिव्र ॥ तं० ते भाव प्रवर्तवाना ॥ ख० अवसरने विषे से० ते जीव उ० वळी उ० पामे दु० दुख ॥ दु० दुर्दंत दो० दोषकरी स० आपणे कीधे जं० जीव ॥ न० न किं० थोडुं भा० परिणामे करी जे चितव्या पदार्थ ने भाव अ० अपराध करतो नथी से० ते जीवने ॥ ९० ॥

मूलः—जे यावि दोसं समुवेइ तिव्वं तंसि क्खणे से उ उवेइ दुक्खं ।
दुद्दन्तदोसेण सएण जन्तू न किंचि भावं अवरुज्झई से ॥ ९० ॥

गाथा ९० भावार्थः—जे कोइ अमनोज्ञ भाव देखीने तिव्र द्वेष पामे, ते जीव ते अवसरने विषे दुःख पामे, वळी दमतां दोहीला एहवा द्वेषरूप दुर्दांत दोषे करी ते जीव पोतेज दुःखी थाय छे पण ते जीवने भाव

परीग्रह सम्यक प्रकारे पोताने जो पारकाने अर्थे आसक्त [illegible] उत्पन्न थाय, पछी तेवुं चोरारीकर्मी रक्षण करवाने विषे मनो, [illegible] मनोज्ञ स्पर्श [illegible] भोगववाना अवसरने विषे ते [illegible] मृषादोष, ([illegible]) ॥ ८० ॥

अर्थः-फा० [illegible] विषे अ० असंतोषीने ग० वळी प० तेडा फरसना परिग्रह मेळववाने विषे य० वळी रा० आसक्त [illegible] न [illegible] तु० संतोष ॥ अ० असंतोषीने दो० दोसे करी दु० ते जीव दुखी होय ॥ प० पारका रुडा फरस [illegible] । लो० लोभे करी आ० मेल्यो दुए चित्त थको आ० लीए ॥ अ० रुडा मुहाळा अणदिधा [illegible] ॥ ८० ॥

मूलः—फासे अतित्ते य परिग्गहे य सत्तोवसत्तो न उवेइ तुट्ठिं ।
अतुट्ठिदोसेण दुही परस्स लोभाविले आययई अदत्तं ॥ ८१ ॥

गाथा ८१ भावार्थः-मनोज्ञ स्पर्शने विषे असंतोषी थको मनोज्ञ स्पर्श रूप परीग्रहने विषे लुब्ध तथा अत्यंत लुब्धपणे ते संतोष न पामे, पछी रुडा स्पर्शना लोभे करी जेहनुं चित्त मेलुं थयेल छे ते जीव असंतोषने दोषे करी पारका रुडा स्पर्श देवीने तेहनी चोरी करे ॥ ८१ ॥

अर्थः-त० लोभे करी अ० पराभव्यो होय तेहने । प० पारका रुडा फरसनी चोरीना करणहारने फा० रुडा फरसने विषे अ० असंतोषी मुहाळा रुडा फरसनो प० परिग्रह मेळववाने विषे असंतोषीने य० वळी । मा०माया सहित मु० मृषावादनुं बोलवुं व० वाधे अथवा मृषा बोलवाने विषे भर्वते ॥ लो० लोभना दो० दोष-

गाथा ९२ भावार्थः-जेहने मनोज्ञ भाव मेळववा रुप पोताना आत्मानोज अर्थ मोटो छे, ते मनोज्ञ रागने परीणामे पीड्यो थको मनोज्ञ भावनी केडे प्रवर्ते, ते मनोज्ञ भावनी आशाए प्रवर्ततो मनोज्ञ भाव मेळववाने माटे ते अज्ञानी जीव घणा त्रसने स्थावर जीवने हणे अने घणा प्रकारना शस्त्रे करी पर जीवने पीडा ऊपजावे ॥ ९२ ॥

अर्थः-भा०रुडा उत्तम रुप्यादिकने रागे वा०करी॥ प०रुडा भावने ग्रहण करवाने मुर्छा उपजे तेणेकरी ॥ उ० नवा भाव उपराजवाने विषे ॥ र० चोरादिकना भयथी राखवाने विषे ॥ सं० रुडा भाव भोग आवपणे प्रवर्तवे करीने ॥ व०रुडा भावनो विनाश होय वि०रुडा भावनो वियोग होवे थके य०वळी॥ क० किहां थकी सुं० सुख से० ते जीवने ॥ सं० रुडा भाव भोग आववाना का० कालने विषे य० वळी अ० असंतोष हुए किहां थकी सुख होय ॥ ९३ ॥

मूलः-भावाणुवाएण परिग्गहेण उप्पायणे रक्खण सन्निओगे ।
वए विओगे य कहं सुहं से संभोगकाले य अतित्तलाभे ॥ ९३ ॥

गाथा ९३ भावार्थः-मनोज्ञ भावने रागे करी मनोज्ञ भावने ग्रहण करवानी मुर्छाथी मनोज्ञ भावरुप परीग्रह सम्यक प्रकारे पोताने अने पारकाने अर्थे आववाना प्रयोजन माटे ऊपार्जे ? पछी तेनुं चोरादीकथी रक्षण करवाने विषे प्रवर्ते कदाचित ते मनोज्ञ भावनो विनाश अथवा वियोग थए थके ते मनोज्ञ भाव भोगववाना अवसरने विषे ते जीवने किहां [illegible]

[illegible] जाने के रवे। कोइमने जुग [illegible]

[illegible] अनंतीमां जोर दुर्गतिमां होय, पशी ते [illegible]

[illegible] न थाय।।।॥ ८३॥

[illegible] ॥ क० किहां थकी मु० [illegible]

[illegible] पाववाने वि० विरे॥ कि० क्लेश [illegible]

[illegible] ॥ ८४॥

मूल—[illegible] कत्तो मुहं होज्ज कयाइ किंचि।

[illegible] कि किलिस्सइ [illegible] जम्म [illegible] दुक्खं॥ ८४॥

[illegible] थोड़ुं सुख [illegible]

[illegible] तेमन मनोज्ञ स्पर्श [illegible] ८४॥

[illegible] दु० दुःखना [illegible]

[illegible] ॥ ८५॥

मूल—[illegible] दुःखसंगओ।

गाथा ९५ भावार्थः-मनोज्ञ भावनो परीग्रह मेळववाने विषे असंतोषी जीव तृष्णाए पराभव्यो थको मनोज्ञ भाववाळी वस्तुनी चोरीनो करनार तेहने कोइ पुछे के अमुक मनोज्ञ भावनी वस्तु तमे लीधी छे ! ते वारे कपट सहीत जुठुं बोले, तेमज पछी जुठुं बोलवाथी ते जीव ते दुःखथी न मुंकाय ॥ ९५ ॥

अर्थः-मो० मृषावाद बोल्या प० पश्चाताप करे य०वळी पु०पहेलुंपण एहवी चिंताकरे ए आगल मृषा केम बोलशुं । एहने केम वंचशुं य०वळी । प०मृषा बोलवाने का०अवसरे ते एम जाणे रखे कोइ मुजने जुठाबोलो जाणे ते भणी य०वळी । दु०दुखी होय । दु०जे दुखनो अ०अंत दोहिलो पांमे । ए०एणीपरे अ०अदत्त न०लेतो थको भा० भावने विषे अ० असंतोषी थको दु० दुखी होय ॥ अ० अन्याय माटे तेहनुं कोइ । उपराणुं न करे ॥ ९६ ॥

मूलः-मोसस्स पच्छा य पुरत्थओ य पओगकाले य दुही दुरन्ते ।
एवं अदत्ताणि समाययन्तो भावे अतित्तो दुहिओ अणिस्सो ॥ ९६ ॥

गाथा ९६ भावार्थः-जुठुं बोल्या पछी पश्चानाप करे, तेमज पहेलो पण एवी चिंता करेके ए वस्तु भाववाळी वस्तुना धणी आगळ जुठुं केवी रीते बोलुं ? तथा एहने केवीरीते छेतरुं, वळी जुठुं बोलवाना अवसरे एम जाणेके रखे ? कोइ मने जुठुं बोलो जाणे, एवीरीते मनोज्ञ भाववाळी वस्तु अण दीधेली लेनार असंतोषी जीव दुखीयो होय, पछी ते दुःखनो अंत दोहीलो पामे अने एवा चोरीना करनार अन्याइनो कोइ सखाइयो न थाय ॥ ९६ ॥

होय म०रूप्यो॥ जो० जे कोइ ते० ते मध्ये पाड्या भावनेविषे स० ते वी० वीतराग कहिए ॥ ८७ ॥

मूलः—मणस्स भावं गहणं वयन्ति तं रागहेउं तु मणुन्नमाहु ।

तं दोसहेउं अमणुन्नमाहु समो य जो तेसु स वीयरागो ॥ ८७ ॥

गाथा ८७ भावार्थः—हवे मननी १३ काव्य कहे छे, मनने भाव (आशा) ग्रहवा योग्य छे, ते मांही जे मनोज्ञ भाव छे, ते रागनो हेतु छे अने अमनोज्ञ भाव छे, ते द्वेषनो हेतु छे तेथी जे मनोज्ञ अमनोज्ञ ए बंने भावने विषे राग द्वेष न करे, तेहने वीतराग जाणवा, एम तिर्थंकरे कहेल छे ॥ ८७ ॥

अर्थः—म० मन ते भा० भावने ॥ ग० ग्रहवा योग्य छे ॥ व० एम कहे तिर्थंकर ॥ भा० भावने म० मनने ग० ग्रहणहार ॥ व० एम कहे तिर्थंकर देव ॥ रा० रागनो हे० हेतु छे स० जे मनोज्ञ भाव छे॥ आ० एम कहे तिर्थंकर ॥ दो० द्वेषनो हे० हेतु छे ॥ अ० जे अमनोज्ञ भाव छे ते ॥ आ० एम कहे तिर्थंकर ॥८८॥

मूलः—भावस्स मणं गहणं वयन्ति मणस्स भावं गहणं वयन्ति ।

रागस्स हेउं समणुन्नमाहु दोसस्स हेउं अमणुन्नमाहु ॥ ८८ ॥

गाथा ८८ भावार्थः—भावने मन ग्रहनार छे अने मनने भाव ग्रहवा योग्य छे ते मांही जे मनोज्ञ भाव छे, ते रागनो हेतु छे अने जे अमनोज्ञ भाव छे, ते द्वेषनो हेतु छे, एम तिर्थंकरे कहेल छे ॥ ८८ ॥

अर्थः—भा० भावने विषे जो० जे कोइ गि० गृद्धिने उ० पामे ति०तिव्र ॥ अ० अकाले पा०पामे से० ते जीव ॥ वि०धरणने ॥ रा०रागे करी आ० पीड्यो। का०म नमुन वृद्धिने कामभोगने विषे गि०गृद्ध थको ॥

लोकने विषे दुःखकारी होय ॥ ९८ ॥

अर्थः–भा० भावने विषे वि० राग रहित थको म० मनुष्य वि० शोक रहित थको ॥ ए० ए पुं
कह्या ते। दु०दुखना उ०समोहनी प०श्रेणीए करी। न०न लि०लिपाय न पन्नाय म०संसार म०मांहे। वि०राग मं०
छतो। ज० जेम पाणीए व०करीने पो० कमलनुं प०पानडुं लिपाय नहि तेम विरक्त मनुष्य लिपाय नहि॥१०॥

मूलः–भावे विरत्तो मणुओ विसोगो एएण दुक्खोहपरंपरेण।
न लिप्पए भवमज्झे वि सन्तो जलेण वा पोक्खरिणीपलासं ॥ ९९ ॥

गाथा ९९ भावार्थः–मनोज्ञ भाववाळी वस्तुने विषे विरक्त मनुष्य शोक रहीत थाय अने दुःखकारी
ते दुःखना समुहनी श्रेणीए करी संसारमांही रहेतो थको पण पाणीमांही कमलना पत्रनी पेरे न लेपाय,
(मनना भाव ऊपर तेर काव्य कही) ॥ ९९ ॥

अर्थः–ए० एणीपरे पांच इंद्रि छठो मन एहनो अधिकार पुरो थयो। इ० पांचे इंद्रियना अ० अर्थ
जे पुरुष। सद्द १। रुप। २। गंध। ३ रस ४। फरस ५। अ० अर्थ ते संकल्प [illegible] [illegible] ते ते दु०
वली। म० मनना। दु० दुषना हे० हेतुछे। म० मनुष्यने केहवा मनुष्यने। रा० राग द्वेषीया मनुष्यने।
ते० तेइंद्रियादिकना अर्थ चे० पुरणे थो० थोडाए पण पि० अर्थ क० [illegible] पण [illegible]
वीतरागने किं० थोडुंए दु० दुषने क० करे ॥ १०० ॥

मूलः–एविन्दियत्था य मणस्स [illegible]

किंचित मात्र अपराध नथी करतो ? ॥ ९० ॥

अर्थः-ए० एवुं र० रक्त छे जे जीवने ए० रुडा भा० भावने विषे ॥ अ०ए सरिखो बीजो कोइ भुंडो भाव छे नहि ॥ से० ते जीव कु० करी प० परओ द्वेषनार ॥ दु० दुख संबंधीनी सं० पीडा उ० पामे बा० बाल अज्ञानी अविवेकी ॥ न० न लि०लिपाय न खरडाय ते० तेणे रागद्वेष रूपीया कचरे करी मु० जे साधु वि० रागरहित होय ते न लिपाय ॥ ९१ ॥

मूलः-एगन्तरत्ते रुइरंसि भावे अतालिसे से कुणई पओसं ।

दुक्खस्स संपीलमुवेइ बाले न लिप्पई तेण मुणी विरागो ॥ ९१ ॥

गाथा ९१ भावार्थः-जे एकांत मनोज्ञ भावने विषे रक्त छे ते जीव अमनोज्ञ भावने विषे द्वेष भाव करे ते अज्ञानी दुःख संबंधीनी पीडा पामे, एम जाणी द्वेषरूप कचरे करी वीतराग मुनी न लेपाय ॥ ९१ ॥

अर्थः-भा० भावकेडे प्रवर्ते ॥ अ०रुडा भावनी आ०आशाए ग०प्रवर्ते य०वळी जी० जीव ॥ च०त्रस जीव अने अ० थावर जीवने हिं०हणे अ० घणां प्रकारना जीवने ॥ चि०घणा प्रकारने शस्त्रेकरी ते०ते भावनो अर्थि जीव॥प०परजीवने दुख उपजावे बा०अज्ञानी ॥ पी०परजीवने पीडा उपजावे अ०आपणा आत्मानो अ० अर्थ जे गु०मोटो जाणे ते परजीवने पीडा उपजावे कि०किलेस सहित रागादिकने परिणामे करी पीडयोथको॥९२॥

मूलः-भावाणुगासाणुगए य जीवे चराचरे हिंसइ णेगरूवे ।

चित्तेहि ते परितावेइ बाले पीलेइ अत्तट्ठगुरू किलिट्ठे ॥ ९२ ॥

[illegible] ॥ १० अरतीने ६ र० रतिने ७ । च० वली । हा० हासने ८ भ० भयने ९ सो० सोकनो [illegible] पु० पुरुषना वेद विकार ॥ ११ ॥ इ० स्त्रीना वेद विकारने १२ ॥ न० नपुंसकना वेद विकारने १३ । [illegible] वली भा० हरष विषवादिकने १४ । ए १४ ने मोहना विकारथी पामे॥ १०२ ॥

मूलः—कोहं च माणं च तहेव मायं लोहं दुगुञ्छं अरइं रइं च ।
हासं भयं सोगपुमित्थियेयं नपुंसवेयं विविहे य भावे ॥ १०२ ॥

[illegible] भावार्थः—वली मोहनी कर्म थकी जीव १४ बोल पामे छे, ते कहे छे, १ क्रोध, २ मान, [illegible] ५ दुगंछा, ६ अरती, ७ रती, ८ हांसी, ९ भय, १० शोक, ११ पुरुष वेदनो उदय, [illegible] १३ नपुनक वेदनो उदय, १४ तेमज विविध प्रकारना हर्ष विषवादादीक ॥ १०२ ॥

[illegible] ए पूर्वोक्त राग द्वेष तेहोने विकारकारि अ० अनेक प्रकारना दुष पामे कोणपामे ॥ ए० [illegible] दुष पामे का० काम गुणने विषे स० आसक्त होयते य० वली ए० ए राग द्वेषादिकथी एए० [illegible] दि० दुर्गति पोहचाडे एहवा व्यसनादिक विशेषे ते पामे ते आसक्त केहेवो होय ॥ का० [illegible] ॥ दी० दिन होय॥ ह० लजामणो होय॥ व० नेहने देखीने द्वेष उपजे एहवो होय॥१०३॥

मूलः—आवज्जई एवमणेगरूवे एवंविहे कामगुणेसु सत्तो ।
अन्ने य एयप्पभवे विसेसे कारुण्णदीणे हिरिमे वइस्से ॥ १०३ ॥

[illegible] भावार्थः—जे काम भोगने विषे आसक्त होय, ते पूर्वोक्त राग द्वेषने विकारे करी एहवा

अर्थः-भा० रुडा भावने विषे अ० असंतोषी थको य०वळी प०रुडी मद्धिनुं परिग्रह मेळववाने विषे ॥ य०वळी स०आसक्त उ०अत्यंत आसक्त थको जीव न०न उ०पामे तु० संतोष ॥ अ०असंतोषने दो०दोषेकरी दु० ते जीव दुखी होय प० पारका भोगने देखीने ॥ लो० लोभे करी आ० मेल्यो दुष्ट चित्त थको ॥ आ० लीए अ० अदत्त अण दीधो ॥ ९४ ॥

मूलः-भावे अतित्ते य परिग्गहे य सत्तोवसत्तो न उवेइ तुट्ठिं ।
अतुट्ठिदोसेण दुही परस्स लोभाविले आययई अदत्तं ॥ ९४ ॥

गाथा ९४ भावार्थः-मनोज्ञ भावने विषे असंतोषी थको मनोज्ञ भाव रूप परीग्रहने विषे लुब्ध तथा अत्यंत लुब्धवंत ते संतोष न पामे, पछी मनोज्ञ भावना लोभे करी जेहनुं चित्त मेलुं थयेलछे ते जीव असंतोषने दोषेकरी रुडा भाववाळी वस्तु देखीने तेनी चोरी करे ॥ ९४ ॥

अर्थः-त० लोभे करी अ० पराभव्यो होय तेहने । अ० चोरीना करणहारने । भा०भावने विषे अ० असंतोषीने प०परिग्रह मेळववानेविषे असंतोषीने य०वळी मा०माया सहित मु०मृषावादनुं बोलवुं व०वाधे अथवा बोलवाने विषे प्रवर्ते । लो० लोभना दो०दोषथकी लोभी चोरी करे पछे कोइ पुछे तो माया सहित मृषा बोले । त० तिहां अ०पण मृषावाद बोले छते । दु०दुखथकी न० न वि०मुकाय ते० ते चोरीनो करणहार जीव ॥९५॥

मूलः-तण्हाभिभूयस्स अदत्तहारिणो भावे अतित्तस्स परिग्गहे य ।
मायामुसं वड्ढइ लोभदोसा तत्थावि दुक्खा न विमुच्चई से ॥ ९५ ॥

सुखनो ए० गवेषी ॥ दु० दुख वि० टाळवाने अ० अर्थे त० ते हिंस्यादिकने अर्थे टाळवा ॥ ते हिंस्यादिकने निमित्ते ॥ उ० उद्यमवंत होय य० वळी ॥ रा० रागद्वेष थको ॥ १०६ ॥

मूलः—तओ से जायन्ति पओयणाइं निमज्जिउं मोहमहण्णवम्मि ।
सुहेसिणो दुक्खविणोयणट्ठा तप्पच्चयं उज्जमए य रागी ॥ १०५ ॥

गाथा १०५ भावार्थः—जे इंद्रीयारुपी चोरने वसे पडया पछी तेहने विषय सेववाने माटे हिंसादीक करवानुं प्रयोजन ऊपार्जे, तेमज मोहरुपी मोटा समुद्रने विषे पोताना आत्माने बुडाडवा, संसारना सुखनो गवेषी दुःख टाळवाने अर्थे राग द्वेषथी हिंस्यादीक निमित्तने विषे ऊद्यमवंत थाय ॥ १०५ ॥

अर्थः—वि० विषयथी निवर्त्या जीवने य० वळी इं० जेटला प्रकारना इंद्रियना अ० अर्थ स० सघळा ता० तेटला ए० प्रकारना न० न त० ते स० सर्वे नि० पण म० रुडा शब्दादिकने विषे रागपणाने वा० अथवा नि० निपजावे नहि अ० भुंडा शब्दादिकने विषे द्वेषपणाने वा० पण ॥ १०६ ॥

मूलः—विरज्जमाणस्स य इन्दियत्था सद्दाइया तावइयप्पगारा ।
न तस्स सव्वे वि मणुन्नयं वा निव्वत्तयन्ती अमणुन्नयं वा ॥ १०[illegible]

गाथा १०६ भावार्थः—जे विषयथी विरक्त थाय, ते जेटला [illegible]
सर्वे रुडा शब्दादीकने विषे रागपणुं अने भुंडा शब्दादि[illegible]

अर्थः—ए० एणे प्रकारे [illegible]

॥ दु० [illegible]

वर्णी कर्मने क्षय करे, वळी जे कर्म अंतरायने करे, तेवुं अंतराय कर्म क्षय करे || १०८ ||

अर्थः-स० सर्व पदार्थने || त०तेवार पछे जा०जाणे पा० देखे य०वली || अ०मोहनीय कर्मरहित हो० होय || नि० अंतराय कर्मरहित थको || अ० आश्रवरहित छे झा०सकल ध्याने करी अने स० समाधिए करी जु० सहित थको आ० आउखाने ख० क्षय छते मो०मोक्षने उ०पामे सु०आठ कर्म रहित निर्मल थको ||१०९||

मूलः-सव्वं तओ जाणइ पासए य अमोहणे होइ निरन्तराए।

अणासवे झाणसमाहिजुत्ते आउक्खए मोक्खमुवेइ सुद्धे || १०९ ||

गाथा १०९ भावार्थः-मोहनीने अंतराय कर्मने आश्रव रहीत थको तेवार पछी सर्व पदार्थ जाणे देखे ने शुक्ल ध्याने ने समाधीएकरी सहीत थको आयुष्य क्षय थए थके आठ कर्म रहीत निर्मळ थको मोक्षने पामे ||१०९||

अर्थः-सो० ते मोक्षनो पामणहार जीव। त० ते स० सर्व दु० दुखथी मु० मुकाणो जं० जे दुख बा० पीडा उपजावे छे एहवा दुखथी मुकाणो वली केहवो छे || स० निरंतर जं० जीवने ए० ए प्रत्यक्ष दी० लांबी स्थितिना कर्म रुप आ० रोग तेह वि० विशेषे ते मु०मुकाणा छे प० प्रशंसा करवायोग्य छे|| तो० तेवार पछी हो० होय अ० अत्यंत घणुं सु०सुखी सिद्ध थाय क० कीधा सर्व कार्य जेणे || ११० ||

मूलः-सो तस्स सव्वस्स दुहस्स मुक्को जं बाहई सययं जन्तुमेयं।

दीहामयं विप्पमुक्को पसत्थो तो होइ अच्चन्तसुही कयत्थो || ११० ||

गाथा ११० भावार्थः-जे लांबी स्थितिना कर्म रुप रोगथी तेमज जे ए प्रत्यक्ष निरंतर जीवने दुःख

तं चेव थोवं पि कयाइ दुक्खं न वीयरागस्स करेन्ति किंचि ॥ १०० ॥

गाथा १०० भावार्थः–इंद्रीयोना अर्थ, शब्द, रुप, गंध, रस, स्पर्श छे अने मनना अर्थ, जे विषय स्मरण रुप ते जीव एहना रागने द्वेषने विषे मर्जे, तेहने दुःखनो हेतु थाय, पण इंद्रीना ने मनना अर्थ जे वीतराग छे, तेहने केवारे थोडुंए पण दुःख न करे ॥ १०० ॥

अर्थः–न० न का० कामभोग जे स० समता भावने उ० पामि । न० न य० अने अ० पण भो० कामभोग वि० विकार उ० उपजावे तो कोण उपजावे जे० जे जीव त० ते पाडुया शब्दादिक उपरे ए१० द्वेषी प० पुनः प० रुडा शब्दादिक उपर रागी य० पुरणे सो० ते द्वेषि रागी जीव ते० ते पांच इंद्रियादिकना विषयने विषे मो० रागद्वेष रुप मोह थकी वि० विकारने उ० पामे ॥ १०१ ॥

मूलः–न कामभोगा समयं उवेन्ति न यावि भोगा विगइं उवेन्ति ।
जे तप्पओसी य परिग्गही य सो तेसु मोहा विगइं उवेइ ॥ १०१ ॥

गाथा १०१ भावार्थः–काम भोग भोगवता राग द्वेष रहीतपणुं जीव न पामे, तेमज संतोष पण आवे नहि, वळी काम भोग विषय विकारने उपजावता नथी (अर्थात पांच इंद्रीयोने मनवडेथीज विषयनी उत्पत्ती थाय छे) अने राग द्वेष सहीत होय, ते जीव भुंडा काम भोग उपर द्वेष करे अने रुडा काम भोग उपर राग धरीने ग्रहण करे, ते राग द्वेष सहीत जीव पाच इंद्रीयोना विषय विकार मोहनी कर्म थकी पामेछे ॥१०१॥

अर्थः–को० क्रोधने १ ।। च० वली मा० मानने २ च० वळी त० तेमज मा० मायाने ३ ॥ लो० लोभने ४

मूलः—अट्ठ कम्माइं वोच्छामि आणुपुव्विं जहाकमं ।
जेहिं बद्धो अयं जीवो संसारे परिवट्टई ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः—सुधर्मा स्वामी कहेता हवा हे जंबू ? जे कर्मना बंधणे करी बंधाएलो जीव ए संसारने विषे भमे छे, ते आठ कर्म हुं अनुक्रमे कहीश, ते तुं सांभळ ? ॥ १ ॥

अर्थः—हवे आठ कर्मना नाम कहेछे ना॰ज्ञानने आ॰आवरी जेम सुर्यनी कांतिने वादल ढांके तेम ज्ञानावरणी कर्म ।१। दं॰ दरशन केहेता देखवो जेहने । आ॰ आवरे ढांके त॰ तेम ते दर्शनावरणी कर्मने पोळीयानी उपमा तथा जेम पाटो बांध्यो तेम २ । वे॰ वेदनी कर्मने मधु खरड्या खडगनी उपमाए३ । त॰तेम मो॰ मोहनी कर्मने मद्य पीधानी उपमा ४ । आ॰ आउखा क॰कर्मने हेडीनी उपमा ५ । त॰ तेमहिज प॰वळी ॥२॥

मूलः—नाणस्सावरणिज्जं दंसणावरणं तहा ।
वेयणिज्जं तहा मोहं आउकम्मं तहेव य ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः—हवे आठ कर्मनां नाम कहे छे, १ ज्ञानावर्णी कर्म, ते जेम सुर्यनी कांतिने वादळो ढांके तेम ज्ञानने आछादं (ढांके) ए ज्ञानावर्णी कर्म अनंत ज्ञान गुण रोक्यो छे, २ दर्शनावर्णी कर्म, दर्शन एटले देखवूं तेहने ढांके ते दर्शनावर्णी कर्म राजाना पोळीया समान छे, तेणे अनंत दर्शन गुण रोक्यो छे, ३ वेदनी कर्म ते मध तथा अफीण खरड्या खडग समान तेणे अनंत अव्याबाध आत्मीक सुख गुण रोक्यो छे, ४ मोहनी [illegible] ते मदीरा पीधानी ओपमाए करीछे, तेणे क्षायक समकी[illegible] रोक्यो छे, ५ आयुष्य

पना प्रकारना दुःख पामे, तेमज वळी विषय थकी क्रोधादीक ने थकी दुरगति पडवा रूप दुःख उतपन थाय, ते दुःख ने नीर पामे, वळी विशयि जीव दुयामणो (ओसीयाळो) देखाय, तेमज दीन (गरीब)पणुं पामे अने अकार्य करीने लोकोमां लजावुं पडे ने सर्व लोकने अपमानिकारी होय ने तेहने देखीने द्वेष भाव उपार्जे ॥१०३॥

अर्थः–रू० आचारने ॥ न०न ई० वांछे ॥ म० शिष्यादिके ॥ नि० वांछनीयको एटले सेवा करावना शिष्यने वांछे पण आचार पाळवो न वांछे ॥ प० चारित्र लेइ तप किया पछे ॥ न० खरेखरो खेद पामतो छतो तपा ॥ पश्चाताप करे करी ॥ त० तपो म० प्रभाव ते कर्म निर्जरा लेह न वांछे ॥ ए० एहवा प्रकारना वि० विकारने ॥ अ० अमिय प्रमातगहिर सेद जे प० जेहना एवा विकारने ॥ आ० पामे इ० इंद्रिय रुपिया चो० चोरने व० वसे पडयोथको ॥१०४॥

मूलः–कयं न इच्छिज्ज सहायलिच्छू पच्छाणुतावेण तवप्पभावं ।
एवं वियारे अमियप्पयारे आवज्जई इन्दियचोरवस्से ॥ १०४ ॥

गाथा १०४ भावार्थः–पोतानी सेवा करावाने माटे शिष्यने इच्छे, पण आचार पाळवो न इच्छे, चारीत्र लइने तप कर्यो पछी खोटुंकर खेद पामतो छतो पश्चाताप करे, तप करवो न वांछे, पण तपना प्रभाव करीने निर्जराने नही वांछता तप प्रभाव चमत्कारीकनी पछी तप आमोसही प्रमुख लब्धी वांछे, एवी पेरे प्रमाद रहीत जेहना भेद छे एहवा विकारने ते जीव इंद्रीयोरुपी चोरने वसे पड्यो थको पामे ॥ १०४ ॥

अर्थः–न० इंद्रिने वश पडया पछे ते० तेहने जा० उपजे प० हिंसादिक प्रयोजन विषय सेववाना ॥ नि० मुकादवाने वांछे पोताना आत्माने मो० मोहनिया म० मोटा अ० समुद्रने विषे ॥ सु० संसारना

ज्ञानावर्णी, २ श्रुत ज्ञानावर्णी, ३ अवधिज्ञानावर्णी, ४ मन पर्यव ज्ञानावर्णी, ५ केवळ ज्ञानावर्णी एपांच ज्ञाना-वर्णी कर्म छ प्रकारे बांधे ते १ ज्ञानीनुं भुंडुं बोले, २ ज्ञानीनो उपकार ओळवे, ३ ज्ञाननी तथा ज्ञानीनी आसातना करे, ४ ज्ञाननी अंतराय पाडे, ५ ज्ञानी उपर तथा ज्ञानपर द्वेषकरे, ६ ज्ञानी साथे खोटा झगडा विवादकरे, ए छ प्रकारे बांधे ते पुर्वोक्त पांच प्रकारे भोगवे ॥ ४ ॥

अर्थः—नि० सुखे जागे ते निंद्रा १ ॥ त० तेमज प० उभा बेठा निंद्रा आवे ते प्रचला २ ॥ नि० दुःखे जागे जगाडे ते निद्रानिद्रा ३ । प० वाटे चालतां निद्रा आवे ते प्रचला प्रचला ४ य० वळी ॥ त० तेवार पछी य० वळी थी० च्यारथी अधिकी निद्रा होय ते थीणगिद्धी निद्रा उ० वळी । प० पांच प्रकारनी निद्रा हो० होय ना० जाणवी ॥ ५ ॥

मूलः—निद्दा तहेव पयला निद्दानिद्दा पयलपयला य ।
तत्तो य थीणगिद्धी उ पञ्चमा होइ नायवा ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—२ दर्शनावर्णी कर्म ते नव प्रकारे, १ निंद्रा ते सुखे जागे, २ निंद्रा निंद्रा ते दुःखे जागे, ३ प्रचला ते ऊभा बेठा निंद्रा आवे, ४ प्रचला प्रचलाते रस्ते चालतां निंद्रा आवे, ५ पांचमी थीणथी निंद्रा ते पुर्वोक्त चारथी अधीकी होय तथा ते निंद्रावस्थाए अर्ध वासुदेवनुं बळ होय ते ॥ ५ ॥

अर्थः—च० चक्षुने देखवानुं आवरण ते चक्षुदर्शनावरणी ६ ॥ अ० काने करी शब्द सांभळवाथी जाणे एम बीजी इंद्रिये करी जाणवुं ते आवरण होय ते अचक्षुदर्शनावरणी ७ । ओ० अवधिज्ञाने करी देखवुं आवरण होय ते अवधि दरसनावरणी ८ ॥ कें० दरसन देखवुं के० केवलज्ञाने देखवानुं य० वळी आ० आवर्ण होय ते [illegible] ॥ ६ ॥

[illegible] प्रकारे [illegible]

॥ सुं० सम्यक प्रकारे ॥ सं० सावधान छे भुंडा अध्यवसाय छांडि भला अध्यवसाय प्रवर्ते ते पुरुषने स० समतापणुं उ० उपजे अ० ते समतायकी वली ॥ अ० जीवादिक पदार्थने ॥ सं० चिंतवना ॥ त० ते से० ते पुरुषने ॥ प० हिन पामे का० कामगुणने विषे ॥ त० तृष्णा हिणी पाडे ॥ १०७ ॥

मूलः—एवं ससंकप्पविकप्पणासुं संजायई समयमुवट्ठियस्स ।
अत्थे असंकप्पयओ तओ से पहीयए कामगुणेसु तण्हा ॥ १०७ ॥

गाथा १०७ भावार्थः—एवी रीते ज्ञान बुद्धीए करी पोताना अध्यवसायनी विचारणाने विषे सावधान छे ते भुंडा अध्यवसाय छांडीने भला अध्यवसाए प्रवर्ते, ते पुरुषने समतापणुं ऊपजे, वली जीवादीक पदार्थने चिंतवनां ते समताए करी ते पुरुष काम भोगनी तृष्णा हीणी पाडे ॥ १०७ ॥

अर्थः—स० ते तृष्णानो खपावणहार वी०वीतराग थाय क०कीधाछे स०सर्व कि०कार्य जेणे ख०खपावीने ना० ज्ञानावरणी कर्मने ख० क्षणमात्र मांहे त० तेमज जं० जे कर्म चक्षु दं०दर्शनादिक ॥ आ०आवरेछे एटले दर्शनावरणी कर्मने ॥ जं०जे कर्म य०वली अं०अंतरायने प०करेछे प॥ क०एहवा अंतराय कर्मने खपावे॥१०८॥

मूलः—स वीयरागो कयसव्वकिच्चो खवेइ नाणावरणं खणेणं ।
तहेव जं दंसणमावरेइ जं चन्तरायं पकरेइ कम्मं ॥ १०८ ॥

गाथा १०८ भावार्थः—ते तृष्णानो खपावणहार वीतराग थाय, जेणे सर्व सिद्धीरूप कार्य करेल छे, ते जीव क्षीण मात्र मांही ज्ञानावरणी कर्म क्षय करे, तेमज जे कर्म चक्षुदर्शनादीकने आवरे (घेरे) छे, ते दर्शना

संबंधी सुख, ८ काया संबंधी सुख ए आठ भेद जाणवा, ते शाता वेदनी कर्म घणा प्राणी भूत जीव सत्वने झुरण पीडण शोक नहि कराववाथी तेमज सर्वने शाता ऊपजाववाथी जीव शातावेदनी कर्म बांधे, २ अशाता-वेदनी कर्म तेना आठ भेद ते १ अनीष्ट शब्द, २ अनीष्टरूप, ३ अनीष्ट गंध, ४ अनीष्ट रस, ५ अनीष्ट स्पर्श, ६ मन संबंधी दुःख, ७ वचन संबंधी दुख, ८ काया संबंधी दुख ए आठ भेद जाणवा, ते अशाता वेदनी कर्मने घणा प्राणी भूतजीव सत्वने झुरण पीडण शोक करावधाथी तेमज सर्वने अशाता ऊपजाववाथी जीव अशाता वेदनी कर्म बांधे॥७॥

अर्थः-मो० मोहनी कर्म पि०पण दु० बे भेदे जाणवो। दं० दर्शन मोहनी १। च० चारित्र मोहनी २ त० तेमज ॥दं०दर्शन मोहनी ति०त्रण प्रकारे वु०कह्युं पण तेने च०चारित्र मोहनी कर्म दु०बे प्रकारे भ०होय ॥८॥

मूलः-मोहणिज्जं पि दुविहं दंसणे चरणे तहा ।

दंसणे तिविहं वुत्तं चरणे दुविहं भवे ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः-४ थुं मोहनी कर्म बे प्रकारे ते, १ दर्शन मोहनी, २ चारित्र मोहनी तेमां दर्शन-मोहनी ते ३ प्रकारे अने चारीत्र मोहनी ते बे प्रकार जाणवी ॥ ८ ॥

अर्थः-स० समयक वेदनी १ चे० पुरुषे मि० मिथ्यात्व वेदनी २ सम्म० समकित मोहनी थयो मि० नथी मिथ्यात्व मांहि रस जीवनो ॥ एहवी अंतराले मध्य भाग थयो छे एटले मिथ्यात्वनो रस उतार्यो अने समकित साहनो थयो पण समकित मांहि आवी जायो नथी तत्वनो छे । तेहने सदा मिथ्यात्वेद । स० समकित मोहनी मि० मिथ्यात्व वेदनी कही ३ ए० एन ५० नही ॥ ५० प पुर्व कहि ते । मि० पग ५०

छे, तेहवा सर्व दुःखथी मोक्ष पोहोचनार जीव मुकाय छे, ...रा गया ने वार पछी ने जीव मर्यांगा करवा योग्य होय, तेमज जेणे सर्व आत्महीतार्थनां कार्य तीव्र कर्यां छे, तेहवा तिव्र अत्यंत सुखी थाय? ॥११०॥

अर्थः–अ० अनादि का० काळनुं प० उपन्युं ने ए० ए। स० सर्व दु० दुःख तेहने प० मुकावानो म० ए पुर्वे कथो ते मार्ग ॥ वि० कथो तिर्थंकरे जं० जे मोक्षनो मार्ग स० पामीने ॥ स० घणा जीव ॥ कं० अनुक्रमे अ० अत्यंत सु० सुखिया भ० होय ॥ इ० एम बे० हुं कहुं छुं ॥ १११ ॥

मूलः–अणाइकालप्पभवस्स एसो सधस्स दुक्खस्स पमोक्खमग्गो।
वियाहिओ जं समुविच सत्ता कमेण अच्चन्तसुही भवन्ति ॥१११॥ त्ति बेमि॥

॥ इति श्री प्रमादस्थानं द्वात्रिंशं अध्ययनं सम्पूर्णं ॥ ३२ ॥

गाथा १११ भावार्थः–जे अनादीकाळथी उत्पन्न थएलुं, एवा सर्व दुःखथी मुकावानो ए पुर्वोक्त मार्ग तिर्थंकरे कह्यो, जे मोक्ष मार्ग पामीने घणा जीव अनुक्रमे अत्यंत सुखिया होय एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबु नामना शिष्यने कहेता हवा हे जंबू? जेम में श्री महावीरस्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं, तेम में तुंने कहुं ॥ १११ ॥ इति श्री उत्तराध्ययन सुत्रना ३२ मां अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण ॥३२॥ ए ३२ मां अध्ययनने विषे प्रमादनां स्थानक कह्यां, ते प्रमाद थकी जीव कर्म बांधे, ते भणी ३३मां अध्ययनमां आठ कर्मनी प्रकृति कहेछे.

अर्थः–अ० आठ क० कर्म बो० जंबूस्वामी प्रते। श्रीसुधर्मास्वामी कहेछे ते कहीशुं। आ० अनुक्रमे। ज० जेम आठ कर्म अनुक्रमे कहीशुं॥ जे० जेणे कर्म करी। बं० बंधाणो अ० ए जी० जीव सं० संसारने विषे प० परिभ्रमण ...

संबंधी सुख, ८ काया संबंधी सुख ए आठ भेद जाणवा, ते शाता वेदनी कर्म घणा प्राणी भूत जीव सत्वने झुरण पीटण शोक नहि कराववाथी तेमज सर्वने शाता ऊपजाववाथी जीव शातावेदनी कर्म बांधे, २ असाता-वेदनी कर्म तेना आठ भेद ते १ अनीष्ट शब्द, २ अनीष्टरूप, ३ अनीष्ट गंध, ४ अनीष्ट रस, ५ अनीष्ट स्पर्श, ६ मन संबंधी दुःख, ७ वचन संबंधी दुख, ८ काया संबंधी दुख ए आठ भेद जाणवा, ते अशाता वेदनी कर्म ते घणा प्राणी भूतजीव सत्वने झुरण पीटण शोक कराववाथी तेमज सर्वने असाता ऊपजाववाथी जीव अशाता वेदनी कर्म बांधे॥७॥

अर्थः–मो० मोहनी कर्म पि०पण दु० बे भेदे जाणवो । दं० दरसन मोहनी १ । च० चारित्र मोहनी २ त० तेमज ॥ दं० दर्सन मोहनी ति० त्रण प्रकार वु० कह्युं भगवंते च० चारित्र मोहनी कर्म दु० बे प्रकारे भ० होय ॥८॥

मूलः–मोहणिज्जं पि दुविहं दंसणे चरणे तहा ।
दंसणे तिविहं वुत्तं चरणे दुविहं भवे ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः–४ थुं मोहनी कर्म बे प्रकारे ते, १ दर्शन मोहनी, २ चारीत्र मोहनी तेमां दर्शन-मोहनी ते ३ प्रकारे अने चारीत्र मोहनी ते बे प्रकारे जाणवी ॥ ८ ॥

अर्थः–स० समयक्त वेदनी १ चे० पुरणे मि० मिथ्यात्ववेदनी २ सम० समकित साहमो थयो मि० नथी मिथ्यात्व माहि रस जीननो ॥ एहवी अंतराले मध्य भागे प्रवर्त्ते छे एटले मिथ्यात्वथी रस उपाडयो अने समकित साहमो थयो पण समकित मांहि आवी शक्यो नथी वचमांज छे । तेहने सम्य मिथ्यात्वेद । स० समयक्त वेदनी मि० मिथ्यात्व वेदनी कही ३ प० पण म० कही ॥ प० प प्रते कहि ते । ति० त्रण प०

कर्म ते राजानी हेड समान छे, तेणे अक्षय स्थीती गुण रोक्यो छे ॥ २ ॥

अर्थः—ना० नाम क०कर्मने चितारानी उपमा ।६। च० पुर्णे ॥ गो० गोत्र कर्मने कुभारनी उपमा च० पुरणे ॥ अ० अंतराय कर्मने भंडारीनी उपमा ८ । त० तेमज व०वळी । ए० एम एणीपरे । ए० ए सवलाए क० कर्म ॥ अ० आठ कर्म उ० वळी स० संक्षेपथी जाणवा ॥ ३ ॥

मूलः—नामकम्मं च गोत्तं च अन्तरायं तहेव य ।
एवमेयाइ कम्माइं अट्ठेव उ समासओ ॥ ३ ॥

गाथा. ३ भावार्थः—६ नाम कर्म ते चितारा समान छे, तेणे अमुर्ति गुण रोक्यो छे, ७ गोत्र कर्म ते कुभार समान छे, तेणे अगुरु लघुगुण रोक्यो छे, ८ अंतराय कर्म ते राजाना भंडारी समान छे, तेणे अनंत आत्मशक्ति गुण रोक्यो छे, ए प्रमाणे कर्मनी प्रकृति आठ संक्षेपे कही ॥ ३ ॥

अर्थः—ए मुळ प्रकृति कही हवे उत्तर प्रकृति कहे छे ॥ ना० ज्ञानावरणी कर्म पं० पांच प्रकारे॥ सु०सिद्धांत भणवानुं जे आवरण होय ते श्रुत ज्ञानावरणी १ ॥ आ०मति ज्ञानने आवरे तेमति ज्ञानावरणी २ ओ० अवधि ज्ञानावरणी ३ च० ॥ वळी त० त्रीजो म० मनपर्यव ज्ञानावरणी ४ च० पुरणे के०केवल ज्ञानावरणी ५ ॥४॥

मूलः—नाणावरणं पंचविहं सुयं आभिणिबोहियं ।
ओहिनाणं च तइयं मणनाणं च केवलं ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—हवे आठ कर्मनी उतर प्रकृति कहे छे, १ ज्ञानावर्णी कर्म ते पांच प्रकारे, १ मती

मूलः—चरित्तमोहणं कम्मं दुविहं त वियाहियं ।
कसायमोहणिज्जं तु अकसायं तहेव य ॥ १० ॥

गाथा, १० भावार्थः—चारीत्र मोहनी कर्म बे प्रकारे भगवंते कहेल छे, ते कषाय वेदनी कर्म अने नोकषाय वेदनी कर्म ए बे ॥ १० ॥

अर्थः—सो० क्रोधना च्यार भेद। अनंतानुबंधी १ । अप्रत्याख्यानीओ २ । प्रत्याख्यानीओ ३ । संजलनो ४ । एम मांनना ४ एम मायाना ४। एम लोभना ४ । एम सोल भे०भेद । क०कर्म तु०पुरणे क०कषाय थकी जेह उपनो ते नोकषाय मोहनी कर्म। स०सात प्रकारे पण होय हास्य १ रति २ । अरति ३ भय ४ शोक ५ दुगंछा ६ वेदत्रण ७ ए सात प्रकारे न०अथवा नव भेद कीजे तो पुरुष वेद १ । नपुसक वेद २ स्त्री वेद ३ एम करता नव भेद थाय वा०वळी । क० कर्म नो० ए नवनोकषायथी उपनो त्रण दर्सन मोहनी ३ । सोल कषाय। १६ नोकषाय नव ९ । ए २८ मोहनीना भेद ॥ ११ ॥

मूलः—सोलसविहभेएणं कम्मं तु कसायजं ।
सत्तविह नवविहं वा कम्मं नोकसायजं ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—हवे कषाय वेदनी कर्मना १६ भेद ते, अनंतानुबंधी क्रोध, २ मान, ३ माया, ४ लोभ, [illegible] १ क्रोध, २ मान, ३ माया, ४ लोभ, प्रत्याख्यानी १ क्रोध, २ मान, ३ माया, ४ लोभ, [illegible] प्रकारे छे तेनां नाम

केवल दरसनावरणी ॥ ए० एण प्रकारे णु० पुरण न० नव प्रकार ना० जाणवा दं० दरसनावरणाकर्म ॥ ५ ॥

मूलः—चक्खुमचक्खूओहिस्स दंसणे केवले य आवरणे ।

एवं तु नवविगप्पं नायव्वं दंसणावरणं ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—६ चक्षुदर्शनावरणीने चक्षुए देखवानुं आवर्ण, ७ अचक्षु दर्शनावरणी ते बीजी चार इंद्रीयोनुं आवर्ण, ८ अवधी दर्शनावर्णी ते अवधी ज्ञाने करी देखवानुं आवर्ण, ९ केवल दर्शनावर्णी ते केवल ज्ञाने करी देखवानुं आवर्ण, ए बीजुं दर्शनावर्णी कर्म ९ प्रकारे जाणवुं, ते दर्शनावर्णी कर्म ६ प्रकारे बांधे ते १ दर्शनीनुं भुंडुं बोले, २ दर्शनीनो उपकार ओळवे, ३ दर्शनीनी आशातना करे, ४ दर्शननी अंतराय पाडे, ५ दर्शनी उपर द्वेष करे, ६ दर्शनी साथे खोटा झगडा विवाद करे, ए छ प्रकारे बांधे पुर्वोक्त नव प्रकारे भोगवे॥६॥

अर्थः—वे० वेदनी कर्म पि० पण य० वळी दु० बे प्रकारे । सा० साता वेदनी कर्म अने बीजुं अ० असाता वेदनी कर्म च० पुरणे आ० कह्युं भगवंते। सा० साता वेदनी कर्मना ब० घणा (आठ) भे० भेद जाणवा । ए० एणीपरे अ० असाता वेदनीना वि० पण आठ प्रकार जाणवा । ६ ॥ ७ ॥

मूलः—वेयणियं पि य दुविहं सायमसायं च आहियं ।

सायस्स उ बहू भेया एमेव असायस्स वि ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—वेदनी कर्म बे प्रकारे, १ सातावेदनी कर्म, २ असाता वेदनी कर्म, तेमां सातावेदनी कर्म तेना आठ भेद ते १ इष्ट शब्द, २ इष्ट रुप, ३ इष्टगंध, ४ इष्टरस, ५ इष्ट स्पर्श, ६ मन संबंधी सुख, ७ वचन

४ अकाम निर्जराथी, ए आयुष्य कर्म जाणवुं ॥ १२ ॥

अर्थः-ना० नाम क० कर्म दु० बे प्रकारे कह्यो । सु० सुभनाम कर्म अ० असुभ नाम कर्म च० पुरणे आ० कह्युं भगवंते ॥ सु० सुभ नाम कर्मना उ० वळी ब० घणा भे० भेद छे ॥ ए० एमज अ० असुभ नाम कर्मना वि० पण घणा भेद छे ॥ १३ ॥

मूलः-नामकम्मं दुविहं सुहमसुहं च आहियं ।
सुभस्स उ बहू भेया एमेव असुभस्स वि ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः-नाम कर्मना बे भेद ते शुभ नाम कर्म, २ अशुभ नाम कर्म; १ शुभ नाम कर्म, ते चार प्रकारे बांधे ते, १ कायानी सरळता, २ भाषानी सरळता, ३ भावनी सरळता, ४ विसंवादे करो शुभ नाम कर्मना घणांज भेद छे, तेमज अशुभ नाम कर्मना पण घणा भेद छे ॥ १३ ॥

अर्थः-गो० गोत्र क० कर्म दु० बे प्रकारे उ० उंच गोत्र क्षत्रियादिक नी०नीच गोत्र चंडालादिक च० पुर्णे आ० कह्युं ॥ भगवंते उ० उंच गोत्र अ० आठ प्रकारे हो० होय ते कहे छे ॥ उच० उंची जाती १ उंचकुल २ उंचबल ३ उंचरूप ४ । उंचतप । ५ उंच सिद्धांतनो सांभळवो ६ । उंच लाभोदय ७ उंच ठकुराइ ८ । एम आठ मद जाणवा ॥ ए०एणे प्रकारे नी० नीच गोत्र वि०पण आठ प्रकारे आ०कह्यो भगवंते ॥१४॥

मूलः-गोयं कम्मं दुविहं उच्चं नीयं च आहियं ।
उच्चं अट्ठविहं होइ एवं नीयं पि आहियं ॥ १४ ॥

प्रकृतिः ॥ मो० मोहनी कर्मनी । दं० दर्शन ॥ ९ ॥

मूलः—सम्मत्तं चेव मिच्छत्तं सम्मामिच्छत्तमेव य ।
एयाओ तिन्नि पयडीओ मोहणिज्जस्स दंसणे ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—हवे दर्शन मोहनानी त्रण भेद ते १ समकित मोहनी, २ मिथ्यात्व मोहनी, ३ मिश्र मोहनी, तेमां समकित ने मिथ्यात्वनां पुद्गळ ने अशुद्ध पुद्गळ छे ने पुद्गळ अत्यंत विशुद्ध थाय, ते वारे सम्यक्त्व कहीए, ज्यारे सम्यक्त्वने मिथ्यात्व प्रकृति ग्रहे ते वारे समकितना अतिचार लागे तेवारे मिथ्यात्व थाय ने, ज्यारे समकितनी प्रकृतिने विषे मुंझाय अथवा ऊतावळीकादीकने मुंझवे तेहने समकित मोहनी कहीए, मिथ्यात्व मोहनी ने समकितना अपार मिथ्यात्वनां अशुद्ध दळीयां रुप तेणी अतत्वने विषे तत्वनी रुची अने तत्वने विषे अतत्वनी रुची ते मिथ्यात्व कहीए तेहने विषे मुंझवे तेहने मिथ्यात्व मोहनी कहीए. मिश्र मोहनी ते शुद्धा शुद्ध दळीयां रुप तेथी जैनधर्म ऊपर राग नहि तेम द्वेष पण नहि, तेमज बीजा धर्म उपर पण राग नहि तेम द्वेष पण नहि,एहवो स्वभाव होय तेहने मिश्र मोहनी कहीए, तेहनी अंतर मुहुर्तनी स्थीतीछे, (उदाहरण) चंद्रकाळा वादळथी घेराएला समान मिथ्यात्वमोहनी,काळाने घोळा वादळांथी घेराएला चंद्रसमान मिश्रमोहनी, धोळा वादळानी घेराएला वादळाना समान समकित मोहनी ए दर्शनमोहनीनी त्रण प्रकृति जाणवी॥९॥

अर्थः—च० चारित्र मो० मोहनी क० कर्म । दु० बे प्रकारे तं० पुरणे वि० कर्तुं भगवंते । क० कषाय मोहनी नो० नोकषाय मोहनी कर्म तु० वळी अ० कषाय त० तेमहिज ग० वळी ॥ १० ॥

कर्म संक्षेपे भगवंते कहेलछे, ते पुर्वोक्त पांच प्रकारे अंतराय पाडवाथी एज पांच प्रकारे अंतराय पणे उदय आवे॥१८॥

अर्थः–ए० ए मु० मूल प० प्रकृति । उ० वली उत्तर प्रकृति सरवाले थइने एकसो छहोतेर थाय ॥ १७६ य० वली । आ० कही हवे द्रव्यथी । प० कर्मना पुदगल जीव केटला वांधे अने पुदगल केटला प्रदेशनो खंध कहीए । ते प्रमाणे खे० ते पुदगल कोण खेत्रना केटली दिशाना आव्या होय ॥ ते ग्रहीने कर्म पण वांधे ॥ का० वली कर्मनी केटला कालनी स्थिति होय य०वळी ॥ भा० अथवा वली भाव ते कर्म पुदगल वांध्या छे ने भोगववानी वेला केटलाएक उदय आव्या ४ ए ४ बोल च०वली उ०आगल कहुं ते सु०सांभल ॥ गाथा सोलमी विशेष अर्थः–एयाओ मूल पयडीओ० मुल प्रकृति आठ कही । उत्तराओ य० वली उत्तर प्रकृति सरवाले थइने ॥ एकसोने छहोतेर थाय १७६ ते आहिया० कहि ॥ हवे द्रव्यथी पएसग्गं० कर्मना पुदगल जीव केटला वांधे ॥ अने पुदगल केटला प्रदेशना खंध कहिए तेह प्रमाण कहिशुं १ ॥ खे० पुदगल कोण खेत्र ॥ केटली दिसीना होय ॥ ते ग्रहिने कर्मपणे वांधे २ ॥ काले य० वली ते कर्मनी केटला कालनी स्थिति कही ३ ॥ भावं च० अथवा वली भाव ते कर्मना पुदगल वांध्या छे ॥ ते भोगववानो वली उदय आवे ४ ॥ ए ४ बोलनो उ०उत्तर आगल कहुं ते तुं सु० सांभल ॥ १६ ॥

मूलः–एयाओ मूलपयडीओ उत्तराओ य आहिया ।

वेद, पुरुष वेद, नपुंसक वेद, ए नव भेद जाणवा, १६ कषाय अने नव नोकषाय, ए २५ भेद चारित्र मोहनीना अने दर्शन मोहनीना पुर्वोक्त त्रण भेद मळी कुल २८ भेद चोथा मोहनी कर्मना जाणवा ॥ ११ ॥

अर्थः-हवे आउषा कर्म कहे छे ने० नारकीनो आउषो । १ तिर्यंचनुं आउषो २ । म० मनुष्यनों आउषो त० तेमज य० वली ॥ दे० देवतानो आ० आउषो ४ च० चोथुं च्यार प्रकारे तु० पुरणे । आ० आउषा क० कर्म च० चार प्रकारे कह्यो भगवंते ॥ १२ ॥

मूलः—नेरइयतिरिक्खाउं मणुस्साउं तहेव य।
देवाउयं चउत्थं तु आउं कम्मं चउविहं ॥ १२ ॥

गाथा, १२ भावार्थः-हवे पांचमुं आयुष्य कर्म कहे छे, आयुष्य कर्मना चार भेद ते १ नारकीनुं आयुष्य, २ तिर्यंचनुं आयुष्य, ३ मनुष्यनुं आयुष्य, ४ देवतानुं आयुष्य, ए चार तेमां नारकीनुं आयुष्य चार प्रकारे बांधे ते, १ महाआरंभ करवाथी, २ महा परीग्रहथी, ३ मांस मदीरा भक्षण करवाथी, ४ पंचेन्द्री जीवनो वध करवाथी; तिर्यंचनुं आयुष्य चार प्रकारे बांधे ते, १ कपट करवाथी, २ गाढुं कपट करवाथी, ३ जुठुं बोलवाथी, ४ जुठां तोल माप राखवाथी तथा खोटा लेख पत्रादीक लखवाथी; मनुष्यनुं आयुष्य चार प्रकारे बांधे ते, १ भद्रीक प्रकृतिथी, २प्रकृतिनो विनयवंत होवाथी, ३ परजीवनी दयावंत ४ मत्सर भाव रहीत; देवतानुं आयुष्य चारप्रकारे बांधे ते, १ सराग संयमथी, २ संयमा संयमथी, ३ बाळ (अज्ञान) तपश्चर्याथी,

अर्थः–हवे खेत्रथी कहेछे स०सर्व जी० जीवना क०कर्म बांधवाना पुदगल तु०वळी ॥ सं०ग्रहण करवाने विषे मवर्ते छे ॥ छ० पूर्व पश्चिम दक्षिण उत्तर ॥ उर्द्ध दिसे हेठि दिसे ॥ छ दि०दिशीने विषे जे पुदगलछे ते कर्म बंधवाने काजे ग्रहण करे स० सघला जीवना प० प्रदेशने वि० विषे ॥ स० सर्व कर्मना पुदगल स० आपणा जीवना सघलाए प्रदेश संघाते ॥ व० कर्मना बांध्या हुआ । जेम दुध मांहि पाणी भेळुं थाय । तेम बांध्या पछे उत्कृष्टी स्थिति जेटली होय ते कहे छे ॥ १८ ॥

मूलः–सव्वजीवाण कम्मं तु संगहे छद्दिसागयं ।
सव्वेसु वि पएसेसु सव्वं सव्वेण बद्धगं ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः–सर्व जीव कर्म बांधवाने माटे जे जे पुदगळ ग्रहण करवाने विषे मवर्ते छे, ते पुर्व, पश्चीम, ऊतर, दक्षीण, ऊंचीने, नीची ए ६ दीशीने विषे पुदगळ छे, ते पुदगळ कर्म बांधवा सारु ग्रहण करे छे, ते सर्व कर्मना पुदगळ सर्व जीवने पोत पोताना जीवना सर्व आत्म प्रदेश संघाते कर्मनो बंध होय ॥ १८ ॥

अर्थः–उ० समुद्र स० सरिखुं ना० नाम सागरोपम । ती० त्रीस को० कोडाकोडी सागरोपमनी स्थिति । उ० उत्कृष्टि ठि० स्थिति हो० होय ॥ अ० अंतरमुहुर्त ज० जघन्य स्थिति जाणवी ॥ १९ ॥

मूलः–उदहीसरिसनामाण तीसई कोडिकोडीओ ।
उक्कोसिया ठिई होइ अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ १९ ॥

गाथा १४ भावार्थः—गोत्रकर्म बे प्रकारे ते क्षत्रीयादीकनुं ऊंचगोत्र अने चंडाळादीकनुं नीचगोत्र तेमां नीच गोत्र कर्म आठ प्रकारे थाय ते, १ जातीनो मद, २ कुळनो मद, ३ बळनो मद, ४ रूपनो मद, ५ तपनो मद, ६ श्रुतनो मद, ७ लाभनो मद, ८ ठकुराइनो मद ए आठ मद करवाथी नीच गोत्र कर्म जीव बांधे, तेथी १ जातीनो हीण, २ कुळनो हीण, ३ बळनो हीण, ४ रूपनो हीण, ५ तपनो हीण, ६ श्रुतनो हीण ७, लाभनो हीण, ८ ठकुराइनो हीण ए आठ प्रकारे भोगवे छे, ऊंच गोत्र कर्म आठ प्रकारे बांधे ते पुर्वोक्त आठ प्रकार-ना मद नहि करवाथी थाय ते आठ प्रकारे भोगवे ते, १ जातीभलो, २ कुळभलुं, ३ बळभलुं, ४ रूपभलुं ५ तप भलुं, ६ श्रुतभलुं ७ लाभ भलो, ८ ठकुराइ भली, ए प्रमाणे गोत्र कर्म जाणवुं ॥ १४ ॥

अर्थः—दा० दानने विषे ला० लाभने विषे य० वळी भो० पुष्पादिक जे एकवार भोगवीए तेहने विषे य० वळी उ० स्त्रीयादिक उपभोगने विषे ॥ वी० वीर्यने विषे । त० तेमहिज । प० ए पांचे प्रकारे अं० अंतराय कर्म । स० संक्षेपे वि० कयुं भगवंत महावीर देवे ॥ १५ ॥

मूल—दाणे लाभे य भोगे य उवभोगे वीरिए तहा ।
पंचविहमन्तरायं समासेण वियाहियं ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—अंतराय कर्म पांच प्रकारे ते, १ दानने विषे अंतराय, २ लाभने विषे, ३ भोग (एक वार भोगववामां आवे ते अन्न प्रमुख) ने विषे अंतराय, ४ उपभोग (एकज वस्तु वारंवार भोगव-वामां आवे ते स्त्री घरेणा वगेरे प्रमुख) ने विषे अंतराय, ५ बळ वीर्यने विषे अंतराय, ए पांच प्रकारे अंतराय

अर्थः-हवे खेत्रथी कहेछे स०सर्व जी० जीवना क०कर्म बांधवाना पुदगल तु०वळी ॥सं०ग्रहण करवाने विषे प्रवर्ते छे ॥ छ० पूर्व पश्चिम दक्षिण उत्तर ॥ उर्द्ध दिसे हेठि दिसे ॥ छ दि०दिशीने विषे जे पुदगलछे ते कर्म बांधवाने काजे ग्रहण करे स० सघला जीवना प० प्रदेशने वि० विषे ॥ स० सर्व कर्मना पुदगल स० आपणा जीवना सघलाए प्रदेश संघाते ॥ बं० कर्मना बांध्या हुआ । जेम दुध मांहि पाणी भेळुं थाय । तेम बांध्या पछे उत्कृष्टी स्थिति जेटली होय ते कहे छे ॥ १८ ॥

मूलः-सवजीवाण कम्मं तु संगहे छद्दिसागयं ।
सव्वेसु वि पएसेसु सव्वं सव्वेण बद्धगं ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः-सर्व जीव कर्म बांधवाने माटे जे जे पुदगळ ग्रहण करवाने विषे प्रवर्ते छे, ते पुर्व, पश्चीम, ऊतर, दक्षीण, ऊंचीने, नीची ए ६ दीशीने विषे पुदगळ छे, ते पुदगळ कर्म बांधवा सारु ग्रहण करे छे, ते सर्व कर्मना पुदगळ सर्व जीवने पोत पोताना जीवना सर्व आत्म प्रदेश संघाते कर्मनो बंध होय ॥१८॥

अर्थः-उ० समुद्र स० सरिखुं ना० नाम सागरोपम । ती० त्रीस को० कोडाकोडी सागरोपमनी स्थिति । उ० उत्कृष्टि ठि० स्थिति हो० होय ॥ अ० अंतरमुहुर्त ज० जघन्य स्थिति जाणवी ॥ १९ ॥

मूलः-उदहीसरिसनामाण तीसई कोडिकोडीओ ।

गाथा १४ भावार्थः—गोत्रकर्म बे प्रकारे ते क्षत्रीयादीकनुं ऊंचगोत्र अने चंडाळादीकनुं नीचगोत्र तेमां नीच गोत्र कर्म आठ प्रकारे बांधे ते, १ जातीनो मद, २ कुळनो मद, ३ बळनो मद, ४ रूपनो मद, ५ तपनो मद, ६ श्रुतनो मद, ७ लाभनो मद, ८ ठकुराइनो मद ए आठ मद करवाथी नीच गोत्र कर्म जीव बांधेछे, तेथी १ जातीनो हीन, २ कुळनो हीन, ३ बळनो हीन, ४ रूपनो हीन, ५ तपनो हीन, ६ श्रुतनो हीन ७, लाभनो हीन, ८ ठकुराइनो हीन ए आठ प्रकारे भोगवे छे, ऊंच गोत्र कर्म आठ प्रकारे बांधे ते पुर्वोक्त आठ प्रकारना मद नहि करवाथी बांधे ते आठ प्रकारे भोगवे ते, १ जातीभलो, २ कुळभलुं, ३ बळभलुं, ४ रूपभलुं ५ तपभलुं, ६ श्रुतभलुं ७ लाभ भलो, ८ ठकुराइ भली, ए प्रमाणे गोत्र कर्म जाणवुं ॥ १४ ॥

अर्थः—दा० दानने विषे ला० लाभने विषे य० वळी भो० पुष्पादिक जे एकवार भोगवीए तेहने विषे य० वळी उ० स्त्रीयादिक उपभोगने विषे ॥ वी० वळवीर्यने विषे । त० तेमहिज । प० ए पांचे प्रकारे अ० अंतराय कर्म । स० संक्षेपे वि० कह्युं भगवंत महावीर देवे ॥ १५ ॥

मूल—दाणे लाभे य भोगे य उवभोगे वीरिए तहा ।
पञ्चविहमन्तरायं समासेण वियाहियं ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः—अंतराय कर्म पांच प्रकारे ते, १ दानने विषे अंतराय, २ लाभने विषे, ३ भोग (एक वार भोगववामां आवे ते अन्न वगेरे) ने विषे अंतराय, ४ उपभोग (एकीज वस्तु वारंवार भोगववामां आवे ते स्त्री घरेणां वगेरे) ने विषे अंतराय, ५ बळ वीर्यने विषे अंतराय, ए पांच प्रकारे अंतराय

मोहनिज्जस्स उक्कोसा अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः—मोहनी कर्मनी स्थिति जघन्य अंतरमुहुर्तनी ने उत्कृष्टी ७० क्रोडा क्रोडी सागरोपमनी जाणवी ॥ २१ ॥

अर्थः—ते० तेत्रीस सा० सागरोपमनी स्थिति । उ० उत्कृष्टि स्थिति वि० कही भगवंते ठि० स्थिति उ० वळी आ० आउषा कर्मनी अं० अंतर्मुहुर्तनी ज० जघन्य स्थिति जाणवी ॥ २२ ॥

मूलः—तेत्तीससागरोवमा उक्कोसेण वियाहिया ।

ठिई उ आउकम्मस्स अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—आयुष्य कर्मनी स्थिति जघन्य अंतर मुहुर्तनी अने उत्कृष्टी ३३ सागरोपमनी जाणवी ॥२२॥

अर्थः—उ० समुद्र स० सरिषो ना० नांम सागरोपम वी० वीस को० कोडाकोडि । ना० नामकर्म अने गो० गोत्र कर्मनी उ० उत्कृष्टि स्थिति । अ० आठ मु० मुहुर्तनी ज० जघन्य स्थिति जाणवी ॥ २३ ॥

मूलः—उदहीसरिसनामाण वीसई कोडिकोडीओ ।

नामगोत्ताणं उक्कोसा अट्ठ मुहुत्ता जहन्निया ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः—नाम कर्म अने गोत्र कर्मनी स्थिति जघन्य अंतरमुहुर्तनी अने उत्कृष्टी वीस क्रोडा क्रोडी सागरोपमनी ए काळथी बंध जाणवो ॥ २३ ॥

अर्थः—हवे भावथी कहे छे । सि० सर्व सिद्धने अ० अनंतमे भा० भागे जेटला अनंता भाग । तेटला

पुदगळ जीव केटला बांधे अने ते पुदगळ केटला प्रदेशना खंध होय ते, २ क्षेत्रथी कीयुं केटली दीशाना पुदगळ आव्यां होय ते ग्रहीने कर्म पणे बांधे, ३ काळथी ते कर्मनी केटला काळनी स्थीति होय, ४ भावथी ते कर्मनां पुदगळ बांध्या छे, ते भोगववानी वेळाए केटला उदय आवे, गुरु कहेता हवा हे शिष्य ! ए चारेनो खुलाशो हुं तुंजने आगळ कहीश ते तुं सांभळ ! ॥ १६ ॥

अर्थः—हवे द्रव्यथकी कहे छे ॥ सव्वेसिं० सघळा आठ चेव० पुरणे ॥ कम्माणं० कर्मना पएसग्गं० पुदगळ ॥ एक समे बांधे छते ॥ अणंतगं० अनंता अनंत प्रत्येक २ ॥ कर्मना पुदगळ बांधे छे ते पण खंध अनंता ॥ केटला गण्ठिय सत्ता० ॥ अभव्य जीवथी ॥ अइयं० अनंत गुणे अधिका अने ॥ अंतोसिद्धाण० सिद्धने अनंतमे भागे ॥ आहियं० एम कह्युं ॥ एटले कर्मना पुदगल ॥ अनंता बांधे ॥ द्रव्यथी कह्युं ॥ १७ ॥

मूलः—सव्वेसिं चेव कम्माणं पएसग्गमणन्तगं ।
गण्ठियसत्ताईयं अन्तो सिद्धाण आहियं ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—सघळा आठ कर्मनां पुदगळ एक समे बांधे थके ते आठे कर्मना जुदा जुदा अनंता अनंता पुदगळ बांधे ते दरेक कर्मनां अनंता अनंता पुदगळ एकत्र मळे, तेहनुं नाम अनंत प्रदेशी खंध जाणवो, एहवा दरेक कर्मना अनंता खंध बांधे, ते खंध अभव्य जीवथी अनंत गुणा अधीक छे अने सिद्ध भगवंतने अनंतमे भागे थाय, एटला कर्मना पुदगळनां खंध जीव बांधे, एम तिर्थंकरे कह्युं, ए द्रव्यथी बंध जाणवो॥१७॥

मोहनिज्जस्स उक्कोसा अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः—मोहनी कर्मनी स्थिति जघन्य अंतरमुहुर्तनी ने ऊत्कृष्टी ७० क्रोडा क्रोडी सागरोपमनी जाणवी ॥ २१ ॥

अर्थः—ते० तेत्रीस सा० सागरोपमनी स्थिति । उ० उत्कृष्टि स्थिति वि० कही भगवंते ठि० स्थिति उ० वळी आ० आउपा कर्मनी अं० अंतर्मुहुर्तनी ज० जघन्य स्थिति जाणवी ॥ २२ ॥

मूलः—तेत्तीससागरोवमा उक्कोसेण वियाहिया ।
ठिई उ आउकम्मस्स अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः—आयुष्य कर्मनी स्थिति जघन्य अंतर मुहुर्तनी अने ऊत्कृष्टी ३३ सागरोपमनी जाणवी ॥२२॥

अर्थः—उ० समुद्र स० सरिपो ना० नांम सागरोपम वी० वीस को० कोडाकोडि । ना० नामकर्म अने गो० गोत्र कर्मनी उ० उत्कृष्टि स्थिति । अ० आठ मु० मुहुर्तनी ज० जघन्य स्थिति जाणवी ॥ २३ ॥

मूलः—उदहीसरिसनामाण वीसई कोडिकोडीओ ।
नामगोत्ताणं उक्कोसा अट्ठ मुहुत्ता जहन्निया ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः—नाम कर्म अने गोत्र कर्मनी स्थिति जघन्य अंतरमुहुर्तनी अने ऊत्कृष्टी वीस क्रोडा क्रोडी सागरोपमनी ए काळथी वंध जाणवो ॥ २३ ॥

अर्थः—हवे भावथी कहे छे । सि० सर्व सिद्धने अ० अनंतमे भा० भागे जेटला अनंता थाय । तेटला

ए कर्मने सं० बांधे नहि चे० पुरणे ॥ ख० कर्म खपाववाने य० विषे ज० उद्यम करे बु० तत्वना जाण ॥ इ०
एम वें० हुं कहुं छुं ॥ २५ ॥

मूलः—तम्हा एएसि कम्माणं अणुभागा वियाणिया ।
एएसि संवरे चेव खवणे य जए बुहो ॥ २५ ॥ त्ति बेमि ॥

॥ इति श्री कम्मप्पयडीनामा त्रयस्त्रिंशं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ ३३ ॥

गाथा २५ भावार्थः—तेथी तत्वनो जाण होय ते ए पुर्वोक्त आठ प्रकारना रस रुप जाणीने ए कर्मने बांधे नहि अने पुर्वे बांधेलां होय ते क्षय करवाने विषे उद्यम करे, एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबू नामना शिष्यने कहेता हवा हे जंबू? जेम में श्री महावीरदेव स्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम में तुंज प्रत्ये कह्युं ॥२५॥ इति श्री उतराध्ययन सुत्रना ३३ मां अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण ॥ ३३ ॥ तेत्रीसमां अध्ययनने विषे कर्मनी प्रकृति कही ते कर्म लेश्याथकी बंधाय ते भणी ३४ मां अध्ययन विषे छ लेश्या कहे छे.

अर्थः—ले० लेस्यानामा अ० अध्ययन प० कहिशुं अ० अनुक्रमे ज० जेम क० अनुक्रमे कहिशुं ॥ छ० छए पि० पण क० कर्म ले० लेस्या कर्मनिस्थिति निपजावे ते भणी कर्म लेस्या कहिये। अ० ते लेस्यानारस सु० सांभलो मे० मुजने कहेता थका ॥ १ ॥

मूलः—लेसज्झयणं पवक्खामि अणुपुव्विं जहक्कमं ।
[illegible] सुणेह मे

अनंता कर्म पुद्गल खंध य० वळी । अ० भोगववानां एक समे ह० हाय एटला भोगवे छे जेवारे पुछे तेवारे समुचे हवे ते पंच जेटले परमाणुं ए थाय ते मान कहे छे उ० वळी । स० सर्व भोगववानां पुद्गल पंधने वि० विषे प० जुदा जुदा परमाणुयानुं प्रमाण गणीए ते सर्व । स० सर्व जी० जीवथी अ० अधिका अधिका अनंत गुणे अधिका थाय जे भणी वर्तमानकाले । अनुभागे भोगववा योग्य अनंत प्रदेशी खंध अनंता भोगवे छे ते एकेका खंधने विषे अनंता अनंत परमाणु छे तेमाटे ते परमाणु सर्व जीवथी अनंत गुणा अधिका छे एटले अनंता अनंता परमाणुं भोगवीने निर्जरे छे ए ४ ए चोथो बोलभावनो जाणवो ॥ २४ ॥

मूलःसिद्धाणणन्तभागो य अणुभागा हवन्ति उ ।
सव्वेसु वि पएसग्गं सवजीवे अइज्झियं ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः-हवे भावथी बंध कहे छे, जेवारे पुछीए त्यारे समुचे सर्व सिद्धने अनंतमे भागे जेटला अनंता थाय तेटला अनंता कर्मनां पुद्गलनां खंध भोगववाना एक समे हाय, एटले एटलां पुद्गल भोगवे छे. (हवे तेने जेटला परमाणुं थाय, ते मान कहे छे) भोगववानां सर्व पुद्गलना खंधना जुदा जुदा परमाणु गणीए तो सर्व जीवथी अनंत गुणा अधीक थाय, कारण के वर्तमान काळे अनुभागे भोगववा योग्य अनंत प्रदेशी खंध अनंता भोगवे छे, ते अकेका खंधने विषे अनंता अनंता परमाणु छे ते माटे ते परमाणुं सर्व जीवथी अनंत गुणे अधीकाछे, एटला अनंता परमाणुं भोगवीने निर्जरेछे, ए चोथो बोल भावनो ...

अर्थः-त० ते भणी ए० ए पूर्वे कह्या ते क० आठ कर्म ॥ ...

ए कर्मने सं० बांधे नहि पे० पुरणे ॥ ख० कर्म खपाववाने य० विपे ज० उद्यम करे बु० तत्वना जाण ॥ इ० एम वे० हुं कहुं छुं ॥ २५ ॥

मूलः—तम्हा एएसि कम्माणं अणुभागा वियाणिया ।
एएसि संवरे चेव खवणे य जए बुहो ॥ २५ ॥ त्ति बेमि ॥

॥ इति श्री कम्मप्पयडीनामा त्रयस्त्रिंशं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ ३३ ॥

गाथा २५ भावार्थः—तेथी तत्वनो जाण होय ते ए पुर्वोक्त आठ प्रकारना रस रुप जाणीने ए कर्मने बांधे नहि अने पुर्वे बांध्यां होय ते क्षय करवाने विषे उद्यम करे, एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबू नामना शिष्यने कहेता हवा हे जंबू? जेम में श्री महावीरदेव स्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं तेम में तुंज प्रत्ये कह्युं ॥२५॥ इति श्री उत्तराध्ययन सुत्रना ३३ मां अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण ॥ ३३ ॥ तेत्रीसमां अध्ययनने विषे कर्मनी प्रकृति कही ते कर्म लेश्याथकी बंधाय ते भणी ३४ मां अध्ययन विषे छ लेश्या कहे छे.

अर्थः—ले० लेस्यानामा अ० अध्ययन प० कहिशुं अ० अनुंक्रमे ज० जेम क० अनुक्रमे कहिशुं ॥ छ० छए पि० पण क० कर्म ले० लेस्या कर्मनिस्थिति निपजावे ते भणीकर्म लेश्याकहिये। अ० ते लेस्यानारस सु० सांभलो मे० मुजने कहेता थका ॥ १ ॥

मूलः—लेसज्झयणं पवक्खामि अणुपुव्विं जहक्कमं ।
छण्हं पि कम्मलेसाणं [illegible] मे ॥ १ ॥

... पळी । अ० भोगववानो एक समे ह० होय एटला भोगवे छे जेवारे तुजे तेवारे विषे प० जुदा जुदा परमाणुआनुं प्रमाण गणीए ते सर्व । स० सर्व भोगववानो पुद्गल खंधने वि० गुणे अधिका थाय जे भणी वर्तमानकाले । अनुभागे भोगववा योग्य अनंत प्रदेशी खंध अनंता भोगवे छे ते एकेका खंधने विषे अनंता अनंत परमाणु छे तेमाटे ते परमाणु सर्व जीवथी अनंत गुणा अधिका छे एटले अनंता अनंता परमाणुं भोगवीने निर्जरे छे ए ४ ए चोथो बोलभावनो जाणवो ॥ २४ ॥

मूलःसिद्धाणणन्तभागो य अणुभागा हवन्ति उ ।
सव्वेसु वि पएसग्गं सव्वजीवे अइच्छियं ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः–हवे भावथी बंध करे छे, जेवारे पुछीए त्यारे समुचे सर्व सिद्धने अनंतमे भागे जेटला अनंता थाय तेटला अनंता कर्मनां पुद्गलनां खंध भोगववाना एक समे होय, एटले एटलां पुद्गल भोगवे छे. (हवे क्षेत्रे जेटला परमाणुं थाय, ते मान कहे छे) भोगववानां सर्व पुद्गलना खंधना जुदा जुदा परमाणु गणीए तो सर्व जीवथी अनंत गुणा अधीक थाय, कारण के वर्तमान काळे अनुभागे भोगववा योग्य अनंत प्रदेशी खंध अनंता भोगवे छे, ते अकेका खंधने विषे अनंता अनंता परमाणु छे ते माटे ते परमाणुं सर्व जीवथी अनंत गुणे अधीकाछे, एटला अनंता परमाणुं भोगवीने निर्जरेछे, ए चोथो बोल भावनो जाणवो ॥२४॥

अर्थ–त० ते भणी ए० ए पूर्वे कह्या ते क० आठ कर्म ॥ अ० रस रुप भोग वि० जाणीने ॥ ए...

४ ॥ प० पद्मलेस्या ५ ॥ त० तेमज । य० वळी सु० शुक्ललेस्या ६ ॥ य० वळी छ० छठीकही भगवंते य० वळी ना० लेस्यानानाम तु० पुरणे ज० जेमछे तेम अनुक्रमे कया ॥ ३ ॥

मूलः—किण्हा नीला काऊ य तेऊ पम्हा तहेव य ।
सुक्कलेसा य छट्ठा य नामाइं तु जहक्कमं ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—हवे लेस्यानां नाम कहे छे, १ कृष्ण लेस्या, २ नील लेस्या, ३ कापुत लेस्या, ४ तेजु लेस्या, ५ पद्म लेस्या, ६ शुक्ल लेस्या, ए ६ लेस्यानां नाम अनुक्रमे जाणवां, ए प्रथम बोल थयो ॥३॥

अर्थः—हवे बीजुंलेस्यानो वर्ण कहेछे जी० मेघपाणी सहित वादळा होय नि० चोपडां दिसे ते सं० सरिषा ॥ ग० पाडाना सिंगसरिषा अ० अरिठा स० सरिषा ॥ खं० गाडानां उंगणना मेलसरिषी । अ० काजळ सरिषी न० आंखनी कीकी नि० सरिषी । कि० कृष्ण ले० लेस्या उ० वळी व० वर्णथकी एहवी काळी जाणवी ॥४॥

मूलः—जीमूयनिद्धसंकासा गवलरिट्ठगसन्निभा ।
खञ्जणनयणनिभा किण्हलेसा उ वण्णओ ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—हवे लेस्याना वर्ण कहे छे, जेवुं पाणी सहीत वादळ होय, जेवां पाडानां शींगडां होय, जेवुं अरीठुं होय, जेवुं गाडानुं खंजन (मळी) होय, जेवुं काजळ होय, जेवी आंखनी कीकी होय, एहवो कृष्ण लेस्यानो काळो वर्ण जाणवो ॥ ४ ॥

अर्थः—नी० नीललेस्या जेहवी । अ० अशोकनामा वृक्षहोयते सं० सरिषी ॥ चा० चासपक्षी पि० पिछास० सरिषी

अनंता कर्म पुदगल खंध य० वळी । अ० भोगववानां एक समे ह० होय एटला भोगवे छे जेवारे पुछे तेवारे समुचे हवे ते पंथ जेटले परमाणुं ए थाय ते मान कहे छे उ० वळी । स० सर्व भोगववानां पुदगल पंधने वि० षिषे प० जुदा जुदा परमाणुयानुं ममाण गणीए ते सर्व । स० सर्व जी० जीवथी अ० अधिका अधिका अनंत गुणे अधिका थाय जे भणी वर्तमानकाले । अनुभागे भोगववा योग्य अनंत मदेशी खंध अनंता भोगवे छे ते एकेका खंधने विषे अनंता अनंत परमाणु छे तेमाटे ते परमाणु सर्व जीवथी अनंत गुणा अधिका छे एटले अनंता अनंता परमाणुं भोगवीने निर्जरे छे ए ४ ए चोथो बोलभावनो जाणवो ॥ २४ ॥

मूलःसिद्धाणणन्तभागो य अणुभागा हवन्ति उ ।
सव्वेसु वि पएसग्गं सव्वजीवे अइज्झियं ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः-हवे भावथी बंध कहे छे, जेवारे पुछीए त्यारे समुचे सर्व सिद्धने अनंतमे भागे जेटला अनंता थाय तेटला अनंता कर्मनां पुदगळनां खंध भोगववाना एक समे होय, एटले एटलां पुदगळ भोगवे छे. (हवे क्षेत्रे जेटला परमाणुं थाय, ते मान कहे छे) भोगववानां सर्व पुदगळना खंधना जुदा जुदा परमाणु गणीए तो सर्व जीवथी अनंत गुणा अधीक थाय, कारण के वर्तमान काळे अनुभागे भोगववा योग्य अनंत मदेशी खंध अनंता भोगवे छे, ते अकेका खंधने विषे अनंता अनंता परमाणु छे ते माटे ते परमाणुं सर्व जीवथी अनंत गुणे अधीकाछे, एटला अनंता परमाणुं भोगवीने निर्जरेछे, ए चोथो बोल भावनो जाणवो ॥२४॥

अर्थः-त० ते भणी ए० ए पूर्वे कह्या ते क० आठ कर्म ॥ अ० रस रुप भोग वि० जाणीने ॥ ए०

४ || प० पद्मलेस्या ५ || त० तेमज | य० वळी सु० शुक्ललेस्या ६ || य० वळी छ० छठीकही भगवंते य० वळी ना० लेस्यानानाम तु० पुरणे ज० जेमछे तेम अनुक्रमे कया || ३ ||

मूलः—किण्हा नीला काऊ य तेऊ पम्हा तहेव य |
सुक्कलेसा य छट्ठा य नामाइं तु जहक्कमं || ३ ||

गाथा ३ भावार्थः—हवे लेस्यानां नाम कहे छे, १ कृष्ण लेस्या, २ नील लेस्या, ३ कापुत लेस्या, ४ तेजु लेस्या, ५ पद्म लेस्या, ६ शुक्ल लेस्या, ए ६ लेस्यानां नाम अनुक्रमे जाणवां, ए प्रथम बोल थयो ||३||

अर्थः—हवे बीजुंलेस्यानो वर्ण कहेछे जी० मेघपाणी सहित वादला होय नि० चोपडां दिसे ते सं० सरिपा || ग० पाडाना सिंगसरिपा अ० अरिठा स० सरिपा || खं० गांडानां उंगणना मेलसरिपी | अ० काजल सरिपी न० आंखनी कीकी नि० सरिपी | कि० कृष्ण ले० लेस्या उ० वळी व० वर्णथकी एहवी काली जाणवी ||४||

मूलः—जीमूयनिद्धसंकासा गवलरिट्ठगसन्निभा |
खञ्जणनयणनिभा किण्हलेसा उ वण्णओ || ४ ||

गाथा ४ भावार्थः—हवे लेस्याना वर्ण कहे छे, जेवुं पाणी सहीत वादळ होय, जेवां पाडानां शींगडां होय, जेवुं अरीठुं होय, जेवुं गाडानुं खंजन (मळी) होय, जेवुं काजळ होय, जेवी आंखनी कीकी होय, एहवो कृष्ण लेस्यानो काळो वर्ण जाणवो || ४ ||

अर्थः—नी० नीलरंग जेहवी | अ० अशोकनामा वृक्षहोयते सं० सरिपी || चा० चासपक्षी पि० पिछास० सरिपी

गाथा १ भावार्थः-गुरु कहेता हवा हे शिष्य ! लेश्या अध्ययन जेम छे तेम हुं अनुक्रमे कहीश ते तुं सांभळ ! जे छ प्रकारनी लेश्या छे, कर्मनी स्थिति निपजावे छे, तेवो कर्म लेश्या ए कही, ते लेश्यानो रस सांभळ ! ! ! ॥ १ ॥

अर्थः-ना० लेश्यानानाम १ व० लेश्याना वर्ण २ र० तिक्तादि लेश्यानोरस ३ ग० लेश्यानो गंध ४ फा० लेश्यानेफरस ५ प० लेश्याना परिणाम ६ ल० लेश्याना लक्षण ७ ठा० लेश्याना थानक ८ ठि० लेश्यानि स्थिति । ९ ग० भूंडिलेश्याये दुर्गती गइ लेश्याये सुगतिहोय । १० च० पूरणे आ० आभवनुं अंतर मुहूर्त भाउखो वाकनुं होय त्यारे ले० लेश्याना ॥ ११ बोल तुं० पूरणे सु० सांभळि हेशिष्य मे० गुरु कहे छे मुजने कहेता थका ॥ २ ॥

मूलः-नामाइं वण्णरसगन्धफासपरिणामलक्खणं ।
ठाणं ठिइं गइं चाउं लेसाणं तु सुणेह मे ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः-हवे लेश्याना ११ बोल कहे छे ? नाम, २ वर्ण, ३ गंध, ४ रस, ५ स्पर्श, ६ परिणाम ७ लक्षण, ८ स्थानक, ९ स्थिति, १० गती, ११ चवन एटले आभवनुं अंतर मुहूर्तनुं आयुष्य बाकी रहे त्यारे आगल्य भवनी लेश्या प्रणमे, एम ११ बोल मेंरे कथा, गुरु कहेता हवा हे शिष्य ? ए ११ बोल विस्तार पूर्वक कहीश ? ते तुं सांभळ ? ॥ २ ॥

अर्थः-कृ० कृष्णलेश्या १ ॥ नी० नीललेश्या २ ॥ का० कापोतलेश्या ३ ए०त्रणी ॥ ते० तेजुलेश्या

४ ॥ प० पद्मलेस्या ५ ॥ त० तेमज । य० वळी सु० शुक्ललेस्या ६ ॥ य० वळी छ० छठीकही भगवंते य० वळी ना० लेस्यानानाम तु० पुरणे ज० जेमछे तेम अनुक्रमे कया ॥ ३ ॥

मूलः—किण्हा नीला काऊ य तेऊ पम्हा तहेव य ।
सुक्कलेसा य छट्ठा य नामाइं तु जहक्कमं ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—हवे लेस्यानां नाम कहे छे, १ कृष्ण लेस्या, २ नील लेस्या, ३ कापुत लेस्या, ४ तेजु लेस्या, ५ पद्म लेस्या, ६ शुक्ल लेस्या, ए ६ लेस्यानां नाम अनुक्रमे जाणवां, ए प्रथम बोल थयो ॥३॥

अर्थः—हवे वीजुंलेस्यानो वर्ण कहेछे जी० मेघपाणी सहित वादळा होय नि० चोपडां दिसे ते सं० सरिषा ॥ ग० पाडाना सिंगसरिषा अ० अरिठा स० सरिषा ॥ खं० गांडानां उंगणना मेलसरिषी । अ० काजल सरिषी न० आंखनी कीकी नि० सरिषी । कि० कृष्ण ले० लेस्या उ० वळी व० वर्णथकी एहवी काली जाणवी ॥४॥

मूलः—जीमूयनिद्धसंकासा गवलरिट्ठगसन्निभा ।
खञ्जणनयणनिभा किण्हलेसा उ वण्णओ ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—हवे लेस्याना वर्ण कहे छे, जेवुं पाणी सहीत वादळ होय, जेवां पाडानां शींगडां होय, जेवुं अरीठुं होय, जेवुं गाडानुं खंजन (मळी) होय, जेवुं काजळ होय, जेवी आंखनी कीकी होय, एहवो कृष्ण लेस्यानो काळो वर्ण जाणवो ॥ ४ ॥

अर्थः—नी० नीललेस्या जेहवी । अ० अशोकनामा वृक्षहोयते सं० सरिषी ॥ चा० चासपक्षी पि० पिछास० सरिषी

गाथा १ भावार्थः–गुरु कहेता हवा के शिष्य ? लेश्या अध्ययन जेम छे तेम हुं अनुक्रमे कहीश ते तुं सांभळ ? ते छ प्रकारनी लेश्या छे, कर्मनी स्थिति निरगारे छे, तेथी कर्म लेश्या ए कही, ते लेश्यानो रस सांभळ ! ! ! ॥ १ ॥

अर्थः–ना० लेश्यानानाम १ व० लेश्याना वर्ण २ र० तिपादि लेश्यानोरस ३ ग० लेश्यानो गंध ४ फा० लेश्यानोफरस ५ प० लेश्याना परिणाम ६ ल० लेश्याना लक्षण ७ ठा० लेश्याना थानक ८ ठि० लेश्यानि स्थिति । ९ ग० भूंडिलेश्याये दुर्गती भडि लेश्याये सुगतिहोय । १० च० पूरणे आ० आभवनुं अंतर मुहुर्त आउखो थाकतुं होय त्यारे ले० लेश्याना ॥ ११ बोल तुं० पूरणे सु० सांभळि हेशिष्य मे० गुरु कहे छे मुजने कहेता थका ॥ २ ॥

मूलः–नामाइं वण्णरसगन्धफासपरिणामलक्खणं ।
ठाणं ठिई गई चाउं लेसाणं तु सुणेह मे ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः–हवे लेश्याना ११ बोल कहे छे १ नाम, २ वर्ण, ३ गंध, ४ रस, ५ स्पर्श, ६ परिणाम ७ लक्षण, ८ स्थानक, ९ स्थिति, १० गती, ११ चवन एटले आभवनुं अंतर महुर्तनुं आयुष्य बाकी रहे त्यारे आगला भवनी लेश्या प्रगमे, एम ११ बोल संक्षेपे कथा, गुरु कहेता हवा हे शिष्य ? ए ११ बोल विस्तार पूर्वक कहीश ? ते तुं सांभळ ? ॥ २ ॥

अर्थः–क० कृष्णलेश्या १ ॥ नी० नीललेश्या २ ॥ का० कापोतलेश्या ३ ए०वळी ॥ ते० तेजुलेश्या

४ ॥ प० पद्मलेस्या ५ ॥ त० तेमज । य० वळी सु० शुक्लेस्या ६ ॥ य० वळी छ० छठीकही भगवंते य० वळी ना० लेस्यानानाम तु० पुरणे ज० जेमछे तेम अनुक्रमे कह्या ॥ ३ ॥

मूलः—किण्हा नीला काऊ य तेऊ पम्हा तहेव य ।
सुक्कलेसा य छट्ठा य नामाइं तु जहक्कमं ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—हवे लेस्यानां नाम कहे छे, १ कृष्ण लेस्या, २ नील लेस्या, ३ कापुत लेस्या, ४ तेजु लेस्या, ५ पद्म लेस्या, ६ शुक्ल लेस्या, ए ६ लेस्यानां नाम अनुक्रमे जाणवां, ए प्रथम बोल थयो ॥३॥

अर्थः—हवे बीजुंलेस्यानो वर्ण कहेछे जी० मेघपाणी सहित वादला होय नि० चोपडां दिसे ते सं० सरिषा ॥ ग० पाडाना सिंगसरिषा अ० अरिठा स० सरिषा ॥ खं० गांडानां उंगणना मेलसरिषो । अ० काजल सरिषो न० आंखनी कीकी नि० सरिषी । कि० कृष्ण ले० लेस्या उ० वळी व० वर्णथकी एहवी काली जाणवी ॥४॥

मूलः—जीमूयनिद्धसंकासा गवलरिट्ठगसन्निभा ।
खञ्जणनयणनिभा किण्हलेसा उ वण्णओ ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—हवे लेस्याना वर्ण कहे छे, जेवुं पाणी सहीत वादळ होय, जेवां पाडानां शींगडां होय, जेवुं अरीठुं होय, जेवुं गाडानुं खंजन (मळी) होय, जेवुं काजळ होय, जेवी आंखनी कीकी होय, एहवो कृष्ण लेस्यानो काळो वर्ण जाणवो ॥ ४ ॥

अर्थः—नी० नीललेस्या जेहवी । अ० अशोकनामा वृक्षहोयते सं० सरिषी ॥ चा० चासपक्षी पि० पिछास०सरिषी

वे० वैडूर्यरत्न जेहवी॥ नि० सरीखुं छिमें सं० ने सरिखुं॥ नी० नील ले० लेश्या उ० वली व० वरणथकी जाणवी ॥५॥

मूलः—नीलासोगसंकासा चासपिच्छसमप्पभा ।

वेरुलियनिद्धसंकासा नीललेसा उ वण्णओ ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—जेवो निलो अशोक वृक्ष होय, जेहनी सुडानी पांख होय, जेवुं वैडूर्य रत्न चोपड्युं देखाय, तेवो नील लेश्यानो लीलो वर्ण जाणवो ॥ ५ ॥

अर्थः—अ० अलसीनो पु० फूल सं० सारिखी को० कोयलनी छ० पांख स० सरिखी पा० पारेवानी गी० कोट नि० सरिखी ॥ का० कापोत ले० लेश्यानो उ० वली व० वर्णथकी कांइकराती कांइकाली ॥ ६ ॥

मूलः—अयसीपुप्फसंकासा कोइलच्छदसन्निभा ।

पारेवयगीवनिभा काओलेसा उ वण्णओ ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—जेवो अलसीना फुल होय, जेहवी कोयलनी पांख होय ? जेहवी पारेवानी ग्रीवा (कोट) होय, तेवो कांइक रातोने कांइक कालो एवो कापुत लेश्यानो वर्ण जाणवो ॥ ६ ॥

अर्थः—हिं० हिंगलो धा० गेरुक धातु जिस्यो सं० देखाय छे । त० उगता आ० सूर्य स० सरिखी । सु० सुडाना तुं० मुख सरीखी प० दीवा सि० सरीखी ते० तेजु ले० लेश्या उ० वली व० वर्णे करी राती जाणवी ॥७॥

मूलः—हिंगुलुधाउसंकासा तरुणाइच्चसन्निभा ।

सुयतुंडपईवनिभा तेओलेसा उ वण्णओ ॥ ७ ॥

४ ॥ प० पद्मलेस्या ५ ॥ त० तेमज । य० वळी सु० शुक्ललेस्या ६ ॥ य० वळी छ० छठीकही भगवंते य० वळी ना० लेस्यानानाम तु० पुरणे ज० जेमछे तेम अनुक्रमे कया ॥ ३ ॥

मूलः—किण्हा नीला काऊ य तेऊ पम्हा तहेव य ।
सुक्कलेसा य छट्ठा य नामाइं तु जहक्कमं ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—हवे लेस्यानां नाम कहे छे, १ कृष्ण लेस्या, २ नील लेस्या, ३ कापुत लेस्या, ४ तेजु लेस्या, ५ पद्म लेस्या, ६ शुक्ल लेस्या, ए ६ लेस्यानां नाम अनुक्रमे जाणवां, ए प्रथम बोल थयो ॥३॥

अर्थः—हवे बीजुंलेस्यानो वर्ण कहेछे जी० मेघपाणी सहित वादळा होय नि० चोपडां दिसे ते सं० सरिषा ॥ ग० पाडाना सिंगसरिषा अ० अरिठा स० सरिषा ॥ खं० गाडानां उंगणना मेलसरिषी । अ० काजल सरिषी न० आंखनी कीकी नि० सरिषी । कि० कृष्ण ले० लेस्या उ० वळी व० वर्णथकी एहवी काली जाणवी ॥४॥

मूलः—जीमूयनिद्धसंकासा गवलरिट्ठगसन्निभा ।
खञ्जणनयणनिभा किण्हलेसा उ वण्णओ ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—हवे लेस्याना वर्ण कहे छे, जेवुं पाणी सहीत वादळ होय, जेवां पाडानां शींगडां होय, जेवुं अरीठुं होय, जेवुं गाडानुं खंजन (मळी) होय, जेवुं काजळ होय, जेवी आंखनी कीकी होय, एहवो कृष्ण लेस्यानो काळो वर्ण जाणवो ॥ ४ ॥

अर्थः—नी० नीललेस्या जेहवी । अ० अशोकनामा वृक्षहोयते सं० सरिषी ॥ चा० चासपक्षी पि० पिछास०सरिषी

वे० वैडुर्यरत्न जेहवी नि० चोपडुं दिसे सं० ते सरिखुं ॥ नी० नील ले० लेस्या उ० वळी व० वर्णथका नीलीजाणवी ॥५॥

मूलः—नीलासोगसंकासा चासपिच्छसमप्पभा ।
वेरुलियनिद्धसंकासा नीललेसा उ वण्णओ ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—जेवो निलो अशोक वृक्ष होय, जेहवी सुडानी पांख होय, जेवुं वैडुर्य रत्न चोपड्युं देखाय, तेहवो नील लेस्यानो लीलो वर्ण जाणवो ॥ ५ ॥

अर्थः—अ० अलसीनो पु० फूल सं० सारिषो को० कोयलनी छ० पांख स० सरिषो पा० पारेवानी गी० कोट नि० सरिषो ॥ का० कापोत ले० लेस्यानो उ० वळी व० वर्णथकी कांइककाली कांइकराती ॥ ६ ॥

मूलः—अयसीपुप्फसंकासा कोइलच्छदसन्निभा ।
पारेवयगीवनिभा काओलेसा उ वण्णओ ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—जेहवां अळसीना पुष्प होय, जेहवी कोयलनी पांख होय ? जेहवी पारेवानी ग्रीवा (कोट) होय, तेहवो कांइक काळोने कांइक रातो एहवो कापुत लेस्यानो वर्ण जाणवो ॥ ६ ॥

अर्थः—हिं० हिंगळो धा० कोइक धातु विशेष सं० तेसरिषो । त० उगता आ० सुर्य स० सारिषो । सु० सुडाना तु० मुख सारीषो प० दीवा नि० सरीषो ते० तेजु ले० लेस्या उ० वळी व० वर्ण थकी राती जाणवी ॥७॥

मूलः—हिङ्गुलधाउसंकासा तरुणाइच्चसन्निभा ।
सुयतुण्डपईवनिभा तेओलेसा उ वण्णओ ॥ ७ ॥

४ ॥ प० पद्मलेस्या ५ ॥ त० तेमज । य० वळी सु० शुक्लेस्या ६ ॥ य० वळी छ० छठीकही भगवंते य० वळी ना० लेस्यानानाम तु० पुरणे ज० जेमछे तेम अनुक्रमे कह्या ॥ ३ ॥

मूलः—किण्हा नीला काऊ य तेऊ पम्हा तहेव य ।
सुक्कलेसा य छट्ठा य नामाइं तु जहक्कमं ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—हवे लेस्यानां नाम कहे छे, १ कृष्ण लेस्या, २ नील लेस्या, ३ कापुत लेस्या, ४ तेजु लेस्या, ५ पद्म लेस्या, ६ शुक्ल लेस्या, ए ६ लेस्यानां नाम अनुक्रमे जाणवां, ए प्रथम बोल थयो ॥३॥

अर्थः—हवे बीजुंलेस्यानो वर्ण कहेछे जी० मेघपाणी सहित वादला होय नि० चोपडां दिसे ते सं० सरिषा ॥ ग० पाडाना सिंगसरिषा अ० अरिठा स० सरिषा ॥ खं० गांडानां उंगणना मेलसरिषी । अ० काजल सरिषी न० आंखनी कीकी नि० सरिषी । कि० कृष्ण ले० लेस्या उ० वळी व० वर्णथकी एहवी काली जाणवी ॥४॥

मूलः—जीमूयनिद्धसंकासा गवलरिट्ठगसन्निभा ।
खञ्जणनयणनिभा किण्हलेसा उ वण्णओ ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—हवे लेस्याना वर्ण कहे छे, जेवुं पाणी सहीत वादळ होय, जेवां पाडानां शींगडां होय, जेवुं अरीठुं होय, जेवुं गाडानुं खंजन (मळी) होय, जेवुं काजळ होय, जेवी आंखनी कीकी होय, एहवो कृष्ण लेस्यानो काळो वर्ण जाणवो ॥ ४ ॥

अर्थः—नी० नीललेस्या जेहवी । अ० अशोकनामा वृक्षहोयते सं० सरिषी ॥ चा० चासपक्षी पि० पिछास० सरिषी

वे० वैडूर्यरत्न जेहवी नि० चोपडुं दिसे सं० ते सरिखुं ॥ नी० नील ले० लेश्या उ० वळी व० वर्णथकी नीली जाणवी ॥५॥

मूलः—नीलासोगसंकासा चासपिच्छसमप्पभा ।
वेरुलियनिद्धसंकासा नीललेसा उ वण्णओ ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—जेवो निलो अशोक वृक्ष होय, जेहवी सुडानी पांख होय, जेवुं वैडुर्य रत्न चोपड्युं देखाय, तेहवो नील लेस्यानो लीलो वर्ण जाणवो ॥ ५ ॥

अर्थः—अ० अलसीनां पु० फूल सं० सरिखी को० कोयलनी छ० पांख स० सरिखी पा० पारेवानी गी० कोट नि० सरिखी ॥ का० कापोत ले० लेस्यानो उ० वळी व० वर्णथकी कांइककाळी कांइकराती ॥ ६ ॥

मूलः—अयसीपुप्फसंकासा कोइलच्छदसन्निभा ।
पारेवयगीवनिभा काओलेसा उ वण्णओ ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—जेहवां अळसीना पुप्प होय, जेहवी कोयलनी पांख होय ? जेहवी पारेवानी ग्रीवा (कोट) होय, तेहवो कांइक काळोने कांइक रातो एहवो कापुत लेस्यानो वर्ण जाणवो ॥ ६ ॥

अर्थः—हिं० हिंगलो धा० कोइक धातु विशेष सं० तेसरिखी । त० उगता आ० सुर्य स० सरिखी । सु० सुडाना तु० मुख सरीखी प० दीवा नि० सरीखी ते० तेजु ले० लेस्या उ० वळी व० वर्ण थकी राती जाणवी ॥७॥

मूलः—हिङ्गुलधाउसंकासा तरुणाइच्चसन्निभा ।
सुगतुण्डपईवनिभा तेओलेसा उ वण्णओ ॥ ७ ॥

४ ॥ प० पद्मलेस्या ५ ॥ त० तेमज । य० वळी सु० शुक्लेस्या ६ ॥ य० वळी छ० छठीकही भगवंते य० वळी ना० लेस्यांनानाम तु० पुरणे ज० जेमछे तेम अनुक्रमे कया ॥ ३ ॥

मूलः—किण्हा नीला काऊ य तेऊ पम्हा तहेव य ।
सुक्कलेसा य छट्ठा य नामाइं तु जहक्कमं ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—हवे लेस्यानां नाम कहे छे, १ कृष्ण लेस्या, २ नील लेस्या, ३ कापुत लेस्या, ४ तेजु लेस्या, ५ पद्म लेस्या, ६ शुक्ल लेस्या, ए ६ लेस्यानां नाम अनुक्रमे जाणवां, ए प्रथम बोल थयो ॥ ३ ॥

अर्थः—हवे बीजुंलेस्यानो वर्ण कहेछे जी० मेघपाणी सहित वादळा होय नि० चोपडा दिसे ते सं० सरिखा ॥ ग० पाडाना सिंगसरिषा अ० अरिठा स० सरिषा ॥ खं० गाडानां उंगणना मेलसरिषी । अं० काजल सरिषी न० आंखनी कीकी नि० सरिषी । कि० कृष्ण ले० लेस्या उ० वळी व० वर्णथकी एहवी काली जाणवी ॥ ४ ॥

मूलः—जीमूयनिद्धसंकासा गवलरिट्ठगसन्निभा ।
खंजणनयणनिभा किण्हलेसा उ वण्णओ ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—हवे लेस्याना वर्ण कहे छे, जेवुं पाणी सहीत वादळ होय, जेवां पाडानां शींगडां होय, जेवुं अरीठुं होय, जेवुं गाडानुं खंजन (मळी) होय, जेवुं काजळ होय, जेवी आंखनी कीकी होय, एहवो कृष्ण लेस्यानो काळो वर्ण जाणवो ॥ ४ ॥

अर्थः—नी० नीललेस्या जेहवी । अ० अशोकनामा वृक्षशोभते सं० सरिखी ॥ चा० चासपक्षी पि० पिछाल० सरिखी

वे० वैडूर्यरत्न जेहवी। नि० चोरडुं दिसे सं० ते सरिखुं ॥ नी० नील ले० लेश्या उ० वळी व० वर्णथकी नाळाणवी ॥५॥

मूलः—नीलासोगसंकासा चासपिच्छसमप्पभा ।
वेरुलियनिद्धसंकासा नीललेसा उ वण्णओ ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—जेवो निलो अशोक वृक्ष होय, जेहवी मुडानी पांख होय, जेवुं वैडूर्य रत्न चोपडयुं देखाय, तेहवो नील लेश्यानो नीलो वर्ण जाणवो ॥ ५ ॥

अर्थः—अ० अळसीनां पु० फूल सं० सारिखी को० कोयलनी छ० पांख स० सरिखी पा० पारेवानी गी० कांठ नि० सरिखी ॥ का० कापोत ले० लेश्यानो उ० वळी व० वर्णथकी कांइकाळी कांइराती ॥ ६ ॥

मूलः—अयसीपुप्फसंकासा कोइलच्छदसन्निभा ।
पारेवयगीवनिभा काओलेसा उ वण्णओ ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—जेहवां अळसीनां पुष्प होय, जेहवी कोयलनी पांख होय ? जेहवी पारेवानी ग्रीवा (डोक) होय, तेहवो कांइक काळोने कांइक रातो एहवो कापुत लेश्यानो वर्ण जाणवो ॥ ६ ॥

अर्थः—हिं० हिंगळो धा० गेरुक धातु नि० सं० तेसरिखी । त० उगता आ० सूर्य स० सारिखी । सु० सुडाना तु० मुख सरीखी प० दीवा नि० सरीखी ते० तेजु ले० लेश्या उ० वळी व० वर्ण थकी राती जाणवी ॥७॥

मूलः—हिंगुलधाउसंकासा तरुणाइच्चसन्निभा ।
सुयतुण्डपईवनिभा तेओलेसा उ वण्णओ ॥ ७ ॥

४॥ प० पद्मलेस्या ५॥ त० तेमज। य० वली सु० शुक्लेस्या ६॥ य० वली छ० छत्रीकरी भगवंते य० वली ना० लेस्यानानाम तु० पुरणे ज० जेमछे तेम अनुक्रमे कया ॥ ३ ॥

मूलः—किण्हा नीला काऊ य तेऊ पम्हा तहेव य ।
सुक्कलेसा य छट्ठा य नामाइं तु जहक्कमं ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः—हवे लेस्यानां नाम कहे छे, १ कृष्ण लेस्या, २ नील लेस्या, ३ कापुत लेस्या, ४ तेजु लेस्या, ५ पद्म लेस्या, ६ शुक्ल लेस्था, ए ६ लेस्यानां नाम अनुक्रमे जाणवां, ए प्रथम बोल थयो ॥३॥

अर्थः—हवे बीजुंलेस्यानो वर्ण कहेछे जी० मेघपाणी सहित वादला होय नि० चोपडां दिसे ते सं० सरिपा ॥ ग० पाडाना सिंगसरिपा अ० अरिठा स० सरिपा ॥ खं० गाडानां उंगणना मेलसरिपी। अ० काजल सरिपी न० आंखनी कीकी नि० सरिपी। कि० कृष्ण ले० लेस्या उ० वली व० वर्णथकी एहवी काली जाणवी ॥४॥

मूलः—जीमूयनिद्धसंकासा गवलरिट्ठगसन्निभा ।
खञ्जणनयणनिभा किण्हलेसा उ वण्णओ ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—हवे लेस्याना वर्ण कहे छे, जेवुं पाणी सहीत वादळ होय, जेवां पाडानां शींगडां होय, जेवुं अरीठुं होय, जेवुं गाडानुं खंजन (मळी) होय, जेवुं काजळ होय, जेवी आंखनी कीकी होय, एहवो कृष्ण लेस्यानो काळो वर्ण जाणवो ॥ ४ ॥

अर्थः—नी० नीललेस्या जेहवी। अ० अशोकनामा वृक्षहोयते सं० सरिपी ॥ चा० चासपक्षी नि० पिछासरिपी

...वैडुर्यरत्न जेहवी नि० चोपडुं दिसे सं० ते सरिखुं ॥ नी० नील ले० लेश्या उ० वली व० वर्णथकी नीली जाणवी ॥५॥

मूलः—नीलासोगसंकासा चासपिच्छसमप्पभा ।
वेरुलियनिद्धसंकासा नीललेसा उ वण्णओ ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—जेवो निलो अशोक वृक्ष होय, जेहवी सुडानी पांख होय, जेवुं वैडुर्य रत्न चोपडयुं देखाय, तेहवो नील लेस्यानो लीलो वर्ण जाणवो ॥ ५ ॥

अर्थः—अ० अळसीनां पु० फूल सं० सरिखी को० कोयलनी छ० पांख स० सरिखी पा० पारेवानी गी० कोट नि० सरिखी ॥ का० कापोत ले० लेस्यानो उ० वळी व० वर्णथकी काळकाळी काळरानी ॥ ६ ॥

मूलः—अयसीपुप्फसंकासा कोइलच्छदसन्निभा ।
पारेवयगीवनिभा काओलेसा उ वण्णओ ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—जेहवां अळसीना पुष्प होय, जेहवी कोयलनी पांख होय ? जेहवी पारेवानी ग्रीवा (कोट) होय, तेहवो कांइक काळोने कांइक रातो एहवो कापुत लेस्यानो वर्ण जाणवो ॥ ६ ॥

अर्थः—हि० हिंगलो धा० कोइक धातु विशेष सं० तेसरिखी । त० उगता आ० सूर्य स० सरिखी । सु० सुडाना तु०मुख सरीखी प० दीवा नि०सरीखी ते० तेजु ले०लेस्या उ०वळी व०वर्ण थकी राती जाणवी ॥७॥

मूलः—हिङ्गुलधाउसंकासा तरुणाइच्चसन्निभा ।
सुयतुण्डपईवनिभा तेओलेसा उ वण्णओ ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः–जेहवो हींगळानो वर्ण होय, जेहवो ऊगतो सुर्य होय, जेहवुं सुआनुं मुख होय, जेहवी दीवानी शिषा होय, तेहवो तेजु लेस्यानो रातो वर्ण जाणवो ॥ ७ ॥

अर्थः–ह० हरियालना भे० कटका। सं० सरिषी। ह० हलद्रनां भे० कटका स० सरिषी। स० सण नामा वनस्पति अ० वीजी वनस्पति जाति तेहना कु० फूल नि० सरिषी॥ प० पद्मलेस्या उ० वली व० वर्ण थकी पीली जाणवी॥८॥

मूलः–हरियालभेदसंकासा हलिद्दाभेयसमप्पभा ।
सणासणकुसुमनिभा पम्हलेसा उ वण्णओ ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः–जेहवो हडताळना कटकानो रंग होय, जेहवो हळदळना कटकानो रंग होय, जेहवो सणनामा वनस्पतीना पुष्पनो तथा वीजनो रंग होय तेहवो पद्म लेस्यानो पीळो रंग जाणवो ॥ ८ ॥

अर्थः–सं० संष अने अं० अंकनामा रतन कु० मचकुंद वनस्पतिना फूल सं० सरिषी। खी० दूधनी पू० धारा स० सरिषी प्प० प्रभा॥ र० रुपाना हा० हार। सं० सरिषी सु० शुक्ल ले० लेस्या उ० वली व० वर्ण थकी उजली जाणवी॥९॥

मूलः–संखंककुन्दसंकासा खीरपूरसमप्पभा ।
रययहारसंकासा सुक्कलेसा उ वण्णओ ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः–जेहवो संखनो रंग होय, जेहवो अंक नामे रत्ननो रंग होय, जेहवो मचकुंद वनस्पतीना पुष्पनो रंग होय, जेहवी दूधनी धारानो रंग होय, जेहवो रुपानो हार होय, तेहवो शुक्ल लेस्यानो ऊजवळ वर्ण जाणवो, ए लेस्याना रंगनो वीजो बोल थयो ॥ ९ ॥

...मह्यानि० चोपडुं दिसे सं० ते सरिखुं ॥ नी० नील ले० लेश्या उ० वली व० वर्णथकी नीली जाणवी ॥५॥

मूलः—नीलासोगसंकासा चासपिच्छसमप्पभा ।
वेरुलियनिद्धसंकासा नीललेसा उ वण्णओ ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—जेवो निलो अशोक वृक्ष होय, जेहवी सुडानी पांख होय, जेवुं वैडुर्य रत्न चोपड्युं देखाय, तेहवो नील लेश्यानो लीलो वर्ण जाणवो ॥ ५ ॥

अर्थः—अ० अळसीनां पु० फूल सं० सरिषी को० कोयलनी छ० पांख स० सरिषी पा० पारेवानी गी० कोट नि० सरिषी ॥ का० कापोत ले० लेश्यानो उ० वली व० वर्णथकी कांइककाली कांइकराती ॥ ६ ॥

मूलः—अयसीपुप्फसंकासा कोइलच्छदसन्निभा ।
पारेवयगीवनिभा काओलेसा उ वण्णओ ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—जेहवां अळसीना पुष्प होय, जेहवी कोयलनी पांख होय ? जेहवी पारेवानी ग्रीवा (कोट) होय, तेहवो कांइक काळोने कांइक रातो एहवो कापुत लेश्यानो वर्ण जाणवो ॥ ६ ॥

अर्थः—हिं० हिंगलो धा० कांइक धातु विशेष सं० तेसरिषी । त० उगता आ० सुर्य स० सरिषी । सु० सुडाना तु० मुख सरीषी प० दींवा नि० सरीषी ते० तेजु ले० लेश्या उ० वली व० वर्ण थकी राती जाणवी ॥७॥

मूलः—हिङ्गुलधाउसंकासा तरुणाइच्चसन्निभा ।
सुगतुण्डपईवनिभा तेओलेसा उ वण्णओ ॥ ७ ॥

तीखो स्वाद नील लेस्याना रसनो जाणवो ॥ ११ ॥

अर्थः—ज० जेम त० काचा अं० आंबाना र० रसनोस्वाद ॥ तु० तुवर नामा वनस्पतिनुं काचु फल जेहवुं कसाएलुं होय तेहवोस्वाद क० काचा कोठना फलनो वा०वळी जा० जेहवो रि०स्वाद होय ए० एहथकि वि०पण अ०अनंतगुणो र० रसनोस्वाद अति कसाएलो उ०वळी॥ का० कापोत लेशानो ना०जाणवो ॥१२॥

मूलः—जह तरुणअम्बगरसो तुवरकविट्ठस्स वावि जारिसओ।
एत्तो वि अणन्तगुणो रसो उ काऊए नायव्वो ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—जेहवो काचा आंबाना रसनो स्वाद होय, जेहवो तुंबरनामे वनस्पतीना फळना रसनो स्वाद होय, जेहवो काचा कोठना रसनो स्वाद होय, ए थकी पण अनंत गुणो कसाएलो (तुरो) स्वाद कापुत लेस्याना रसनो जाणवो ॥ १२ ॥

अर्थः—ज० जेम प० पाका अ० आंबाना र०रसनोस्वाद । प०पाका क०कोठनाफळनो वा० पण जा० जेहवो रि० स्वादहोय ॥ ए० एहथकी वि० पण अ० अनंतगुणो जाणवो । र० स्वाद कांइक खाटो कांइक मीठो उ० वळी ते० तेजोलेस्यानो ना० जाणवो ॥ १३ ॥

मूलः—जह परिणियम्बगरसो पक्ककविट्ठस्स वावि जारिसओ ।
एत्तो वि अणन्तगुणो रसो उ तेओए नायव्वो ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—जेहवो पाका आंबा (केरी) ना रसनो स्वाद होय, जेहवो पाका कोठना फळना रसनो स्वाद

...अरिद्वे दिगे गं० ने मरिं ॥ नी० नी ल ले० लेश्या उ० वर्णे व० वर्णथकी नीली जाणवी ॥५॥

मूलः—नीलासोगसंकासा चासपिच्छसमप्पभा ।
वेरुलियनिद्धसंकासा नीललेसा उ वण्णओ ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—जेवो निलो अशोक वृक्ष होय, जेहवी सुडानी पांख होय, जेवुं वैडुर्य रत्न चोपड्युं देखाय, तेहवो नील लेश्यानो नीलो वर्ण जाणवो ॥ ५ ॥

अर्थः—अ० अलसीनां पु० फूल गं० सरिखी को० कोयलनी छ० पांख स० सरिखी पा० पारेवानी गी० डोक नि० सरिखी ॥ का० कापोत ले० लेश्यानो उ० वळी व० वर्णथकी कांइकराती कांइकराती ॥ ६ ॥

मूलः—अयसीपुप्फसंकासा कोइलच्छदसन्निभा ।
पारेवयगीवनिभा काओलेसा उ वण्णओ ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—जेहवां अळसीना फुल होय, जेहवी कोयलनी पांख होय ? जेहवी पारेवानी ग्रीवा (डोक) होय, तेहवो कांइक काळोने कांइक रातो एहवो कापुत लेश्यानो वर्ण जाणवो ॥ ६ ॥

अर्थः—हि० हिंगळो धा० गेरुक धातु विशेष गं० सरखी । त० उगता आ० सूर्य स० सरिखी । सु० सुडानी तु० मुख सरिखी प० दीवा नि० सरीखी ते० तेजु ले० लेश्या उ० वळी व० वर्ण थकी राती जाणवी ॥७॥

मूलः—हिंगुलधाउसंकासा तरुणाइच्चसन्निभा ।
सुयतुण्डपईवनिभा तेओलेसा उ वण्णओ ॥ ७ ॥

जाणवो, ए लेस्याना रसना स्वादनो त्रीजो बोल थयो ॥ १५ ॥

अर्थः—हवे लेस्याना गंध कहेछे ज० जेम गो० गायना म०मडानुं गं० गंधपाडुओहोय ॥ सु० कुतराना म० मडानो व०वळी ज० जेम अ० सर्पना म० मडानो पाडुओ गंधहोय ॥ ए०एहथकी वि०पण अ०अनंतगुणो भुंडोगंध॥ले०लेस्या अ०अप्रसस्त ३। कृष्ण १ ।नील २। कापोत ३ ।एत्रण लेस्यानो भूंडो गंध जाणवो॥१६॥

मूलः—जह गोमडस्स गन्धो सुणगमडस्स व जहा अहिमडस्स ।
एत्तो वि अणन्तगुणो लेसाणं अप्पसत्थाणं ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—हवे लेस्याना गंधनो चोथो बोल कहे छे, जेहवो गायना मडदानो गंध होय, जेहवो कुतराना मडदानो गंध होय, जेहवो सर्पना मडदानो गंध होय, ए थकी पण अनंत गुणो भुंडो गंध कृष्ण नील ने कापुत ए त्रणे लेस्यानो जाणवो ॥ १६ ॥

अर्थः—ज० जेम सु०सुगंध कु०केवडादिकना फुलनो गं० गंध ॥ गं० सुगंध वा०वास पि०पीसतावाटतां जेहवो गंधहोय ॥ ए० एहथकी वि०पण अ० अनंतगुण सुगंध होय ॥ प० प्रसस्त ले० लेस्या ति० त्रणनीते ॥ तेजु १ पदम २ शुक्ल ३ एनोसुगंध पि० वळी ॥ १७ ॥

मूलः—जह सुरहिकुसुमगन्धो गन्धवासाण पिस्समाणाणं ।
एत्तो वि अणन्तगुणो पसत्थलेसाण तिण्हं पि ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—जेहवो [illegible] सुगंध होय ते थकी

वे० वैडुर्यरत्न जेहवी नि० चोपडुं दिसे सं० ते सरिखुं ॥ नी० नील ले० लेश्या उ० वळी व० वर्णथकी नीलीजाणवी ॥५॥

मूलः—नीलासोगसंकासा चासपिच्छसमप्पभा ।

वेरुलियनिद्धसंकासा नीललेसा उ वण्णओ ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—जेवो निलो अशोक वृक्ष होय, जेहवी सुडानी पांख होय, जेवुं वैडुर्य रत्न चोपडयुं देखाय, तेहवो नील लेश्यानो लीलो वर्ण जाणवो ॥ ५ ॥

अर्थः—अ० अळसीनां पु० फुल सं० सरिखी को० कोयलनी छ० पांख स० सरिखी पा० पारेवानी गी० कोट नि० सरिखी ॥ का० कापोत ले० लेश्यानो उ० वळी व० वर्णथकी कांइककाळी कांइकराती ॥ ६ ॥

मूलः—अयसीपुप्फसंकासा कोइलच्छदसन्निभा ।

पारेवयगीवनिभा काओलेसा उ वण्णओ ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—जेहवां अळसीना पुष्प होय, जेहवी कोयलनी पांख होय ? जेहवी पारेवानी ग्रीवा (कोट) होय, तेहवो कांइक काळोने कांइक रातो एहवो कापुत लेश्यानो वर्ण जाणवो ॥ ६ ॥

अर्थः—हि० हिंगलो धा० कोइक धातु विशेष सं० तेसरिखी । त० उगता आ० सुर्य स० सरिखी । सु० सुडाना मु० मुख सरीखी प० दीवा नि० सरीखी ते० तेजु ले० लेश्या उ० वळी व० वर्ण थकी राती जाणवी ॥७॥

मूलः—हिङ्गुलधाउसंकासा तरुणाइच्चसन्निभा ।

सुगतुण्डपईवनिभा तेओलेसा उ वण्णओ ॥ ७ ॥

जेहवो सरसंवना पुप्पनो स्पर्श होय, ते थकी पण अनंत गुणो सुंहाळो तेजु, पद्म, शुक्ल ए त्रण लेस्यानो स्पर्श जाणवो, ए लेस्यानो स्पर्शनो पांचमो बोल थयो ॥ १९ ॥

अर्थः-ति० त्रणप्रकारे तेजघन १ मध्यम २ उत्कृष्टो ३ व० वळी । नव० जघन्यना । त्रग प्रकार जघन्य ॥ १ मध्यम २ उत्कृष्टो ३ । एम एकेकाना त्रण भेदकरता वि० नवभेद थाय वा० वळी ॥ स० एम सतावीस वि० भेदथाय ए० एम करता एकासी भेदपण थाय वा० वळी । दु० वेसे ते० त्रेतालीस भेदपण थाय वा० वळी ले० लेस्यानाए हो० होय प० एटला परिणाम ॥ २० ॥

मूलः-तिविहो व नवविहो वा सत्तावीसइविहेकसीओ वा ।
दुसओ तेयालो वा लेसाणं होइ परिणामो ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः-हवे लेस्यानां प्रणामनो ६ ठो बोल कहे छे, लेस्या त्रण प्रकारे प्रणमे ते १ जघन्य, २ मध्यम, ३ उत्कृष्ट, लेस्या नव प्रकारे प्रणमे ते, १ जघन्यनो जघन्य, २ जघन्यनो मध्यम, ३ जघन्यनो ऊत्कृष्ट; मध्यमना त्रण भेद ते, ४ मध्यमनो जघन्य, ५ मध्यमनो मध्यम, ६ मध्यमनो ऊत्कृष्ट; ऊत्कृष्टना त्रण भेद ते, ७ ऊत्कृष्टनो जघन्य, ८ ऊत्कृष्टनो मध्यम, ९ उत्कृष्टनो उत्कृष्ट एम ९. एवी रीते लेस्या २७ प्रकारे प्रणमे ते पुर्वे नव भेद कहेला छे ते एकेकाना १ जघन्य, २ मध्यम, ३ ऊत्कृष्ट एवां त्रण त्रण भेद करतां नवे त्रीए सतावीस भेद थाय ए २७ भेद थाय तेना जघन्य, मध्यम ने ऊत्कृष्ट एवा त्रण त्रण भेद करतां २७×३=८१ भेद थाय; ते ८१ भेद तेना जघन्य, मध्यमने उत्कृष्ट एवा त्रण त्रण भेद करतां ८१×३=२४३ भेद थाय,

अर्थः—हवे लेस्यानो स्वाद कहेछे ॥ ज० जेम क० कडुआ तुं० तुंबडानो र० रसनोस्वाद । नि० नीब-नारसनो स्वाद कडु० कडुआ रो० रोहिणीनो दृश र० रसनो स्वाद वा० वळी । ए० एहथकी वि० पण अ० अनंतगुणो कडवो र० रसनो स्वाद य० वळी कि० कृष्णलेस्यानो अतिकडवो ना० जाणवो ॥ १० ॥

मूलः—जह कडुगतुम्बगरसो निम्बरसो कडुगरोहिणिरसो वा ।
एत्तो वि अणन्तगुणो रसो य किण्हाए नायव्वो ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः—हवे लेस्याना रसना स्वादनो त्रीजो बोल कहे छे, जेहवो कडवा तुंबडाना रसनो स्वाद होय, जेहवो कडवा लींबडाना रसनो स्वाद होय, जेहवो रोहीणी नामा वनस्पतीना रसनो स्वाद होय ए थकी पण अनंत गुणो कडवो कृष्ण लेस्याना रसनो स्वाद जाणवो ॥ १० ॥

अर्थः—ज०जेम ति०त्रिकटु सुंठ पीपरी मरी ए त्रणना य०वळी र०रसनो स्वाद । नि० तिखो ज०जेम ह०हस्ती पि० पीपरनो स्वादहोय वा०वळी । ए० एहथकी वि० पण अ० अनंतगुणो ॥ र० अति तिखोस्वाद उ० वळी नी० नीललेस्यानो ना० जाणवो ॥ ११ ॥

मूलः—जह तिगडुयस्स य रसो तिक्खो जह हत्थिपिप्पलीए वा ।
एत्तो वि अणन्तगुणो रसो उ नीलाए नायव्वो ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः—जेहवो श्रीगट सुंठना रसनो स्वाद होय, जेहवो पीपरना रसनो स्वाद होय, जेहवो काळा मरीना रसनो स्वाद होय, जेहवो हस्ती पीपरना रसनो स्वाद होय, ए थकी पण अनंत गुणो

एयजोगसमाउत्तो किण्हलेसं तु परिणमे ॥ २२ ॥

गाथा २२ भावार्थः-इहलोक परलोकनां दुःखनी शंका रहीत निध्वंश प्रणामी जीव हणतां सुग रहित अजीतेंद्री एहवा पाप व्यापारे करी सहीत होय ते कृष्ण लेश्याने प्रणामे करी प्रणमे ॥ २२ ॥

अर्थः-हवे नील लेश्यानुं लक्षण कहेछे ॥ ई० इर्षा परजीव गुणनुं असदहवुं अ० घणो कदाग्रह । अ० तपरहित । अ० भलि विद्यारहित मा० परजीवने वंचवानी माया ॥ अ० अनाचार प्रवर्तवा निरलजपणुं ॥ गि० विषयनो लंपट । प० द्वेषभावसहित प०वळी स० धुर्त प० आठ मदनो करणहार ॥ र० स्वादनो लो० लंपट । सा० सातानो ग० गवेषणहार ॥ २३ ॥

मूलः-ईसा अमरिस अतवो अविज्जमाया अहीरिया ।
गिद्धी पओसे य सढे पमत्ते रसलोलुए सायगवेसए य ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः-हवे बीजो नील लेश्यानुं लक्षण कहेछे, इर्षावंत, घणो कदाग्रही, तप रहीत, भली विद्यारहित, परजीवने छेतरवानी कपटाइ सहीत, अणाचार प्रवर्तनां निर्लजपणुं, विषयनो लंपट, द्वेषभावसहित धुर्त, आठ प्रकारना मदनो करनार, मनोज्ञ स्वादनो लंपट, शातानो गवेखनार (शोधनार) ॥ २३ ॥

अर्थः-आ० आरंभ थकी अ० निवर्तनो नथी ॥ खु० सर्व जीवने अहितकारी सा० अणविमास्याना कार्यनो करणहार न० ते मनुष्य ए० एहवा जो० जोगना व्यापारे करी ॥ स० सहित होय जे जीव ॥ नी० ते जीव नी० लेश्याए मु० पूर्णे प० परिणामे परिणमे ॥ २४ ॥

. . . . मात्रा एटला नयुं लेश्याना रसनो स्वाद जाणवो ॥ १३ ॥

अर्थः-र०मगान वा०मधना ए० जेहवो र०स्वाद होय । वि० घणा वि०प्रकारना य०वली ना०आसवना ना०जेहवो होय रि०स्वाद । प० मादीए जेहनीमाधुंमर ने मरनुंतीयनो मे० मगगाड शनुं नीपनुं जे र०एहवो र० स्वादहोय ए० एह थकी प० पण पद्मलेश्यानो प० अनंतगुणोत्कृष्टो स्वादजाणवो ॥ १४ ॥

मूलः—वरवारुणी एव रसो विविहाण व आसवाण जारिसओ ।

महुमेरयस्स व रसो एत्तो पम्हाए परएणं ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः-जेहवो उत्तम वारुणीना रसनो स्वाद होय, जेहवो विविध प्रकारना आसवनारसनो स्वाद होय, ए थकी पण अनंत गुणो स्वाद पद्म लेश्याना रसनो जाणवो ॥ १४ ॥

अर्थः-ख० खजुरनो अने मु० द्राक्षनो र० जेहवो स्वाद होय ॥ खी० दुधनो र० जेहवो स्वादहोय । खं० खांडनो स० साकरनो स्वाद जेहवो र० स्वाद होय वा०वली ॥ ए०एह थि०थकी अ० अनंतगुणो ॥ र० पीठोस्वाद होय उ०वली सु० शुक्ललेश्यानो ना० जाणवो ॥ १५ ॥

मूलः—खज्जूरमुद्दियरसो खीररसो खण्डसक्कररसो वा ।

एत्तो वि अणन्तगुणो रसो उ सुक्काए नायव्वो ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः-जेहवो खजुरनो स्वाद होय, जेहवो द्राक्षनो स्वाद होय, जेहवो दुधनो स्वाद होय, जेहवो खांड साकरनो स्वाद होय, ए थकी पण अनंत गुणो मीठो स्वाद शुक्ल लेश्याना रसनो स्वाद

गाथा २६ भावार्थः—जे वचने करी परजीव उंचो ऊछले, एटले माथे चटको उठे तेवां वचननो बोलनार, दुष्टवचननो बोलनार, चोरीनो करनार, अनेराजीवनी सुख संपती देखी शके नहि, एहवा पाप व्यापारे करी सहीत होय, ते कापुत लेस्याने मगामे करी प्रणमे ॥ २६ ॥

अर्थः—हवे तेजु लेस्यानो लक्षण कहेछे नी०मन वचन काया ॥ करी नीचीवर्ति मानरहित ॥ अ० चपलपणा रहित ॥ अ० मायारहित ॥ अ० कुतुहलपणा रहित ॥ वि०विनित होय वि०विनय करवाने विषे दं०इंद्रियनो दमणहार ॥ जो०स्वाध्यायादिकने व्यापारे करी सहित होय उ०सिद्धांत भणता जे तप करवोछे ते तपवंत होय॥२७॥

मूलः—नीयावत्ती अचवले अमाई अकुतूहले ।

विणीयविणए दन्ते जोगवं उवहाणवं ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः—हवे चोथो तेजु लेस्यानां लक्षण कहे छे, मन वचन, कायाए करी मान रहीत, चपळपणा रहीत, कुतुहळ रहीत, कपटाइ रहीत, विनित होय, गुरुनी भक्ति करनार, इद्रीनो दमणहार स्वाध्यायादीकना व्यापारे करी सहीत होय, सिद्धांत भणतां जे तप करवानो कह्यो छे, ते तपवंत होय ॥२७॥

अर्थः—पि० धर्म जेहने वलभ छे ॥ द० धर्मने विषे निश्चल होय ॥ व० पापथी ॥ भी० बीहे हि० हितनो वांछणहार मोक्षनो वांछणहार ॥ ए० एहवो जो० धर्मने व्यापारे स० सहित होय जे जीव ॥ ते० ते तेजु लेस्याने तु० पुरणे प० परिणामे परिणमे ॥ २८ ॥

मूलः—पियधम्मे दढधम्मे वज्जभीरू हिएसए ।

पण अनंत गुणो भलो गंध तेजु पद्म शुक्ल ए त्रण लेस्यानो जाणवो, ए लेस्याना गंधनो चोथो बोल थयो ॥१७॥

अर्थः-ज० जेम क० करवतनो फा०फरस अशुहामणोहोय। गा०गायबलदनी जि०जिभनोजेहवो कठिणफरसहोय ग०वली ॥ सा० सागना प० त्रसनापानडा जेहवो फरसहोय ॥ ए० एहथकी वि०पण अ० अनंतगुणो कठिण फरस। ले० त्रण लेस्या अ० अप्रसस्थनो। कृष्ण १। नील २। कापोत ३ ॥ १८ ॥

मूलः-जह करगयस्स फासो गोजिब्भाए य सागपत्ताणं।
एत्तो वि अणन्तगुणो लेसाणं अप्पसत्थाणं ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः-हवे लेस्याना स्पर्शनो पांचमो बोल कहे छे, जेहवो करवतनो स्पर्श होय, जेहवो गाय अने बळदनी जीभनो स्पर्श होय, जेहवो शागटसना पत्रनो स्पर्श होय, ए थकी पण अनंत गुणो कर्कश स्पर्श कृष्ण नील कापुत ए त्रण लेस्यानो जाणवो ॥ १८ ॥

अर्थः-ज० जेम बू० बूरनामा वनस्पतीना फळनुं अतिशुहालो य०वळी फा०फरसहोय न०माखणनुं फरस य०वळी स०सरिसनामा वृक्षना कु० फुलनो जेहवो फरसहोय। ए० एहथकी वि०पण अ० अनंतगुणो शुहालो फरस प० प्रसस्थभली ले० लेस्या ति० त्रणनो पि०पण ॥ १९ ॥

मूलः-जह बूरस्स व फासो नवणीयस्स व सरीसकुसुमाणं।
एत्तो वि अणन्तगुणो पसत्थलेसाण तिण्हं पि ॥ १९॥

गाथा १९ भावार्थः-जेहवो बुरनामे वनस्पतीना फळनो स्पर्श होय, जेहवो मांखणनो स्पर्श होय,

गाथा ३० भावार्थः—थोडुं बोलनार, उपशांतवंत, जीतेंद्री, एहवा भला व्यापारे करी सहीत होय ते पद्म लेश्याने प्रणामे करी प्रणमे ॥ ३० ॥

अर्थः—हवे सुकल लेश्याना लक्षण कहेछे अ० आर्त्तध्यानने अने रु० रौद्र ध्यानने व० वरजे । ध० धर्म ध्यान अने सु० सुक्लध्यानने झा० ध्याय । प० रागद्वेष थकी उपसम्यां छे ॥ चि० चित्त जेहनो ॥ दं० दम्यो छे आत्मा जेणे ॥ स० पांच सुमतिवंत ॥ गु० गुप्तो य० वली गु० त्रण गुप्तिने विषे ॥ ३१ ॥

मूलः—अट्टरुद्दाणि वज्जित्ता धम्मसुक्काइ झायए ।
पसन्तचित्ते दन्तप्पा समिए गुत्ते य गुत्तिसु ॥ ३१ ॥

गाथा ३१ भावार्थः—हवे शुक्ल लेश्यानां लक्षण कहे छे, आर्तध्यानने रौद्रध्यान वर्जिने धर्मध्यानने शुक्लध्यान ध्याय, जेहनुं चित्त राग द्वेषथी ऊपशांत थयुं छे, जेणे पोतानो आतमा दम्यो छे, पांच सुमतीवंत, त्रण गुप्तीवंत ॥ ३१ ॥

अर्थः—स० सराग सहित होय वा० अथवा वी० वीतराग होय । उ० रागद्वेष उपसम्या छे जेणे जि० जितेंद्रि ॥ ए० एहवा जो० गुणने व्यापारे स० सहित ॥ सु० सुक्ल ले० लेश्याने तु० पुरणे प० परिणामे करी परिणमे ॥ ३२ ॥

मूल—सरागे वीयरागे वा उवसन्ते जिइन्दिए ।
एयजोगसमाउत्तो सुक्कलेसं तु परिणमे ॥ ३२ ॥

एटली ६ लेस्याना मणाम जाणवां, ए ६ लेस्याना मणामनो २ ओ बोल थयो ॥ २० ॥

अर्थः-हवे लेस्याना लक्षण कहेछे ॥ प्रथम कृष्ण लेस्याना लक्षण कहेछे । प० पांच आ० आश्रवनो प०सेवणहार ति० त्रण मन वचन कायाएकारी । अ० अगुप्त मोकल्यो छ० छकायने विषे अ० अविरति घातनो करणहार य० वळी ॥ ति० तिव्रपणे आ० आरंभने प० परिणामे करीसहित । खु० सर्वजीवने अहितनो करणहार सा० जीवघात करवाने विषे साहसीक न० मनुष्य ॥ २१ ॥

मूलः-पञ्चासवप्पवत्तो तिहिं अगुत्तो छसुं अविरओ य ।
तिव्वारम्भपरिणओ खुद्दो साहसिओ नरो ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः-हवे लेस्यानां लक्षणनो ७ मो बोल कहे छे, तेमां प्रथम कृष्ण लेस्यानां लक्षण कहे छे, पांच आश्रवनो सेवनार, त्रण अगुप्ती ते मन वचन कायाना योग मोकळा मुंके, ६ कायने विषे अ-व्रति एटले ६ कायना जीवोनी घातनो करनार, आरंभने विषे तिव्र प्रणामे करी सहीत, सर्व जीवने अहेत-कारी, जीवघात करवाने विषे साहसीक ॥ २१ ॥

अर्थः-नि० इहलोकपर लोकना दुखनी संकारहित निर्ध्वंस प० परिणामछे तेहनुं । नि० जीव हणता सुगरहित । अ० अजितेंद्रि । ए० एपूर्वे कह्याते जो० मनवचन कायाना तेणे पाप जो० व्यापारे करी स० सहित थको कि० कृष्ण ले० लेस्यानुं तु० पुरणे प० परिणामेकरी परिणमे ॥ २२ ॥

मूलः-निद्धन्धसपरिणामो निस्संसो अजिइन्दिओ ।

कृष्ण ले० लेस्यानी स्थिति ॥ ३४ ॥

मूलः—मुहुत्तद्धं तु जहन्ना तेत्तीसा सागरा मुहुत्तहिया ।
उक्कोसा होइ ठिई नायव्वा किण्हलेसाए ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थः—हवे लेस्यानी स्थितिनो नवमो बोल कहे छे, कृष्ण लेस्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी अने उत्कृष्टी ३३ सागरोपम अने उपर अंतर मुहूर्त अधीक जाणवी ॥ ३४ ॥

अर्थः—मु० अंतर मुहूर्त अ०काळ तु०पुरणे ॥ ज०जघन्य ॥ द०दस उ०सागरोपम प०अने एक पल्योपमने अ०असंख्यातमो भागे अ०अधिक उ०उत्कृष्टि हो०होय। ठि०स्थिति ना०जाणवी नी०नील ले०लेस्यानी ॥३५॥

मूलः—मुहुत्तद्धं तु जहन्ना दस उदही पलियमसंखभागमब्भहिया ।
उक्कोसा होइ ठिई नायव्वा नीललेसाए ॥ ३५ ॥

गाथा ३५ भावार्थः—नील लेस्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी उत्कृष्टी १० सागरोपम अने उपर एक पल्यनो असंख्यातमो भाग अधीक जाणवी ॥ ३५ ॥

अर्थः—मु० अंतर मुहूर्त अ० काळ तु० पुरणे ज० जघन्य स्थिति ॥ ति० त्रण सागरोपम प० पल्योपमने अ० असंख्यातमे भाग अ० अधिक ॥ उ० उत्कृष्टि हो० होय ठि० स्थिति ॥ ना० नेह जाणवी का० कापोत लेस्यानी ॥ ३६ ॥

मूलः—मुहुत्तद्धं तु जहन्ना तिण्णुदही पलियमसंखभागमब्भहिया

मूलः—आरम्भाओ अविरओ खुद्दोसाहस्सिओनरो ।
एयजोगसमाउत्तो नीललेसं तु परिणमे ॥ २४ ॥

गाथा २४ भावार्थः—आरंभथी निवर्त्यो नथी, सर्व जीवने अहेतकारी, अणविचार्या कार्यनो करनार, एहवा पाप व्यापारे करी सहीत होय, ते नील लेश्याने परिणामे परिणमे ॥ २४ ॥

अर्थः—हवे कापोत लेश्याना लक्षण कहे छे व०वांकु बोली वं०वांकाकार्यनो स०करणहार ॥ नि०निवड माया सहित अ० सरलपणा रहित ॥ प० आपणा दोष ढांके उं०कपटेकरी सहित ॥ मि०मिथ्यादृष्टि अ०अनार्य॥२५॥

मूलः—वङ्के वङ्कसमायारे नियडिल्ले अणुज्जुए ।
पलिउंचगओवहिए मिच्छदिट्ठी अणारिए ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः—हवे त्रीजी कापुत लेश्याना लक्षण कहेछे, वांकु बोले, वांका कार्यनो करनार, निवड (मजबुत) कपटाइ सहीन,सरलपणा रहीत, पोताना दोष ढांके, कपटाइए करी सहीत, मिथ्यात्वद्रष्टी, अनार्य॥२५॥

अर्थः—उ०जे वचनथी पर जीव उचो उकले॥ मांघ चाकरा उठ तेहवा वचननो बोलणहार ॥दु०दुष्ट वचननो बोलणहार य०वली॥ ते०चोरीनो करणहार या०य०वली म० अनेरानी संपदा देखी न खमे न शके ॥ए०एहवो जो० पाप व्यापारे करी स०सहित होय जे जीव का०कापोत लेश्याने तु०पुरणे ॥ प० परिणामे करी परिणमे॥२६॥

मूलः—उप्फासगदुट्ठवाई य तेण यावि य मच्छरी ।
एयजोगसमाउत्तो काऊलेसं तु परिणमे ॥ २६ ॥

उपर अंतर मुहुर्त अधीक जाणवी ॥ ३८ ॥

अर्थः-मु० एक अंतरमुहुर्त अ० काळ तु० पुरणे ज०जघन्य स्थिति । ते०तेत्रिस सा०सागरोपम उपर मु०अंतरमुहुर्त अ० अधिक ॥ उ० उत्कृष्टि । हो० होय ठि० स्थिति ना० ते जाणवी सु० सुक्ल लेस्यानी स्थिति जाणवी ॥ ३९ ॥

मूलः-मुहुत्तद्धं तु जहन्ना तेत्तीसं सागरा मुहुत्तहिया ।
उक्कोसा होइ ठिई नायव्वा सुक्कलेसाए ॥ ३९ ॥

गाथा ३९ भावार्थः-शुक्ल लेस्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहुर्तनी अने उत्कृष्टी ३३ सागरोपम अने उपर अंतर मुहुर्त अधीक जाणवी ॥ ३९ ॥

अर्थः-ए० ए ख० निश्चे ले० लेस्यानी ॥ ओ० समुचय ठि०स्थिति व० कही हो० होय ॥ च०च्यारे वि०वळी ग०गतिने विषे ॥ ए० ए आगळ कहेशे ॥ ले० लेस्यानी ठि० स्थिति तु०वळी वो०हुं कहीश ॥४०॥

मूलः-एसा खलु लेसाणं ओहेण ठिई वण्णिया होइ ।
चउसु वि गईसु एत्तो लेसाण ठिइं तु वोच्छामि ॥४०॥

गाथा ४० भावार्थः-ए समुचे लेस्यानी स्थिति कही, हवे चार गतीने विषे लेस्यानी स्थिति कहे ॥ ४० ॥

एयजोगसमाउत्तो तेउलेसं तु परिणमे ॥ २८ ॥

गाथा २८ भावार्थः-जेहने धर्म मीय छे, धर्मने विषे निश्चळ छे, पापथकी डरे, मोक्षनो वांछनार, एहवा धर्मना व्यापारे करो सहित होय, ते तेजु लेस्याने भणामे करी भणमे ॥ २८ ॥

अर्थः-हवे पद्म लेस्यानुं लक्षण कहे छेप० पातळो थोडो छे जेहने को० क्रोध मा० मान य० वळी मा० माया लो० लोभ य० वळी प० पातळो थोडो छे जेहने ॥ प० रागद्वेष थको उपसम्युं छे चि० चित्त जेहनुं ॥ दं० दम्योछे आत्मा जेणे॥ जो० मन वचन कायाना जोग वश छे जेहना उ० सिद्धांत भणता जे॥ तप करयोछे ते तपवंत छे॥२९॥

मूलः—पयणुकोहमाणे य मायालोभे य पयणुए ।

पसन्तचित्ते दन्तप्पा जोगवं उवहाणवं ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः-हवे पद्म लेस्यानां लक्षण कहेछे, जेहने क्रोध, मान, माया ने लोभ पातळा छे, जेहनुं चित्त राग द्वेषथी प्रशांत थएल छे, जेणे पोतानो आत्मा दम्यो छे, जेहने मन वचन कायानां योग वश्य छे, सिद्धांत भणतां तप करवानो कहेल छे, ते तपनो करनार होय ॥ २९ ॥

अर्थः-त० तेम प० थोडा वचननो बोलणहार य० वळी ॥ उ० उपशांत थयां चीतमो जि० जितेंद्रि ॥ ए० एहवो जो० धर्मने व्यापारे करी स० सहित होय ते जीव ॥ प० पद्म लेश्याने तु० पुरणे॥ प० परिणामे परिणमे ॥३०॥

मूलः—तहा पयणुवाई य उवसन्ते जिइन्दिए ।

एयजोगसमाउत्तो पम्हलेसं तु परिणमे ॥ ३० ॥

तत्तीससागराउ उक्कोसा होइ किण्हाए ॥ ४३ ॥

गाथा ४३ भावार्थः–कृष्ण लेस्यानी स्थिति जघन्य १० सागरोपम अने उपर पल्यनो असंख्यातमो भाग अधीक अने उत्कृष्टी ३३ सागरोपमनी जाणवी ॥ ४३ ॥

अर्थः–ए० ए ने० नारकी सघलाओनी ॥ ले० लेस्यानी ठि०स्थिति उ० पुरणे व० कही छे०होय ॥ ते० तेवार प० पछी वो० हुं कहिश । ति० तिर्यंचनी म० मनुष्यनी दे० देवतानी लेस्यानी स्थिति ॥ ४४ ॥

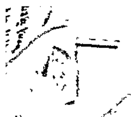
मूलः–एसा नेरइयाणं लेसाण ठिई उ वण्णिया होइ ।
तेण परं वोच्छामी तिरियमणुस्साण देवाणं ॥ ४४ ॥

गाथा ४४ भावार्थः–ए सर्व नारकीनी लेस्यानी स्थिति कही, हवे तिर्यंच मनुष्यने देवतानी लेस्यानी स्थिति कहीशुं ॥ ४४ ॥

अर्थः–अ० अंतरमुहुर्त अ० काल । ले० लेस्यानी ठि०स्थिति ज०जे । ज०जे पृथ्वीकायादिकने विषे । जा० जे कृष्ण लेस्यानी । तिं० तिर्यंच अने न० समुछिम अने गर्भज मनुष्यादिकनी अंतरमुहुर्त वा०पुरणो व० वर्जिने के० केवलीने जे केवल सुक्ल ले०लेस्या होय ते वरजीने स्थिति जाणवी ॥ ४५ ॥

मूलः–अन्तोमुहुत्तमद्धं लेसाण जहिं जहिं जाउ ।
तिरियाण नराणं वा वज्जित्ता केवलं लेसं ॥ ४५ ॥

गाथा ४५ भावार्थः–पृथ्वी, पाणी, अग्नी, वायु, वनस्पती, बेइंद्री, तेइंद्री, चौरिंद्री, संज्ञी ने असंज्ञी

प० पल्यनुं अ० असंख्यातमा भागनी इ०ए ॥ उ०उत्कृष्टि स्थिति हो० होय कि० कृष्ण लेस्यानी ॥ ४८ ॥

मूलः—दस वाससहस्साइं किण्हाए ठिई जहन्निया होइ ।
पलियमसंखिज्ज इमो उक्कोसो होइ किण्हाए ॥ ४८ ॥

गाथा ४८ भावार्थः—कृष्ण लेस्यानी स्थिति जघन्य १० हजार वर्षनी अने ऊत्कृष्टी पल्यनां असंख्यातमो भाग जाणवी ॥ ४८ ॥

अर्थः—जा० जे कि०कृष्ण लेस्यानी ठि०स्थिति ख० निश्चे। उ०उत्कृष्टि सा०ते उ०वळी स०एक समय अ०अधिक एटली स्थिति ज०जघन्य नी०नीळ लेस्यानी। प० पल्यनो अ०असंख्यातमो भाग ते जघन्यस्थिति उपर अधिकुं जाणवुं च० पुरणे उ० उत्कृष्टि स्थिति ॥ ४९ ॥

मूलः—जा किण्हाए ठिई खलु उक्कोसा सा उ समयमब्भहिया।
जहन्नेणं नीलाए पलियमसंखं च उक्कोसा ॥ ४९ ॥

गाथा ४९ भावार्थः—कृष्ण लेस्यानी ऊत्कृष्टी स्थिति होय, ते उपरांत एक समय अधीक एटली नील लेस्यानी, जघन्य स्थिति पल्यनो असंख्यातमो भाग अधीक जाणवी । ४९ ॥

अर्थः—जा० जे नी०नील लेस्यानी ठि०स्थिति ख०निश्चे जाणवी । उ०उत्कृष्टि सा० ते उ०वळी स० एक समय।अ०अधिक एटली स्थिति ज० जघन्य । का० कापोत लेस्यानी जाणवी ॥ प०पल्यनो अ०असंख्यातमो भाग ते जघन्य स्थिति उपरे अधिकी जाणवी । च० पुरणे उ० उत्कृष्टि स्थिति ॥ ५० ॥

उक्कोसा होइ ठिई नायव्वा काउलेसाए ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ भावार्थः–काउत लेस्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी अने उत्कृष्टी त्रण सागरोपम अने उपर पल्यने असंख्यातमे भाग अधीक जाणवी ॥ ३६ ॥

अर्थः–मु० अंतर मुहूर्त अ० काळ ॥ तु० पुरणे ज० जघन्य स्थिति ॥ दो०बे उ०सागरोपम प० पल्यने अ०असंख्यातमे भागे अ० अधिक ॥ उ० उत्कृष्टि हो० होय ठि० स्थिति ना० ते जाणवी ते० तेजु लेस्यानी स्थिति ॥ ३७ ॥

मूलः–मुहुत्तद्धं तु जहन्ना दोण्णुदही पलियमसंखभागमब्भहिया

उक्कोसा होइ ठिई नायव्वा तेउलेसाए ॥ ३७ ॥

गाथा ३७ भावार्थः–तेजु लेस्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी अने उत्कृष्टी बे सागरोपम अने उपर पल्यने असंख्यातमे भाग अधीक जाणवी ॥ ३७ ॥

अर्थः–मु० अंतर मुहूर्त अ०काळ तु०पुरणे ज०जघन्य स्थिति । द०दस सा०सागरोपमे हो०होय य० वळी मु०अंतरमुहूर्त अ० अधिक उ० उत्कृष्ट हो० होय ठि० स्थिति ना० ते जाणवी प०पदमलेस्यानी॥३८॥

मूलः–मुहुत्तद्धं तु जहन्ना दस होन्ति य सागरा मुहुत्तहिया।

उक्कोसा होइ ठिई नायव्वा पम्हलेसाए ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थः–पद्म लेस्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहूर्तनी अने उत्कृष्टी १० सागरोपम अने

॥ ति० त्रण उ० सागरोपमनी प० उपर पल्यनुं ॥ अ० असंख्यातमो भाग च० पुरणे ॥ उ० उत्कृष्टि ॥४१॥

मूलः—दश वाससहस्साइं काऊए ठिई जहन्निया होइ ।

तिण्णुदही पलिओवम असङ्खभागं च उक्कोसा ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थः—हवे नर्क गतीनी लेस्यानी स्थिति कहे छे, कापुत लेस्यानी स्थिति जघन्य १० हजार वर्षने उत्कृष्ट ३ सागरोपम अने उपर पल्यनो असंख्यातमो भाग अधीक जाणवो ॥ ४१ ॥

अर्थः—ति० त्रण सागरोपम अने प० पल्यनुं ॥ अ० असंख्यातमो भाग ज० जघन्य ॥ नी० नील लेस्यानी ठि० स्थिति द० दस उ० सागरोपमनी ॥ प० पल्यनुं अ० असंख्यातमो भाग च० पुरणे ॥ उ० उत्कृष्टि स्थिति नील लेस्यानी ॥ ४२ ॥

मूलः—तिण्णुदही पलिओवम संखभागो जहन्नेण नीलठिई ।

दसउदही पलिओवम असङ्खभागं च उक्कोसा ॥ ४२ ॥

गाथा ४२ भावार्थः—नील लेस्यानी स्थिति जघन्य त्रण सागरोपम अने उपर पल्यनो असंख्यातमो भाग अधीकने उत्कृष्टी दश सागरोपम अने उपर पल्यनो असंख्यातमो भाग अधीक जाणवी ॥ ४२ ॥

अर्थः—द० दस उ०सागरोपम अने प० पल्यनो ॥ अ० असंख्यातमो भाग ज० जघन्य हो० होय ते० तेत्रीस सा० सागरोपम अने ॥ उ० उत्कृष्टि स्थिति हो० होय कि० कृष्ण लेस्यानी ॥ ४३ ॥

मूलः—दसउदही पलिओवम असङ्खभागं जहन्निया होइ ।

गाथा ५६ भावार्थ—हवे जे लेस्याए जे गतीमां उपजे ते १० मो बोल कहेछे, कृष्ण, नील ने कापुत ए त्रण अधर्म लेस्याए करी जीव दुर्गतिए उपजे ॥ ५६ ॥

अर्थः—ते० तेजो लेस्या । प० पद्मलेस्या । सु० शुक्ल लेस्या । ति० त्रण वि० पण ए० ए ध० धर्मनी ले० लेस्या कही । ए०एणी ति०त्रिग वि०पण लेस्याए जी०जीव ॥ सु० देवलोक मनुष्यादिक सद्गति मांहे उ० उपजे॥५७॥

मूलः—तेऊ पम्हा सुक्का तिन्नि वि एयाओ धम्मलेसाओ ।
एयाहि तिहि वि जीवो सुग्गइं उववज्जइ ॥ ५७ ॥

गाथा ५७ भावार्थः—तेजु, पद्म ने शुक्ल ए त्रण धर्म लेस्याए करी जीव सद्गतिए उपजे, ए लेस्या-नो १० मो बोल थयो ॥ ५७ ॥

अर्थः—हवे मरण वेला आगली भवनी लेस्या आवे तेवारे । ले० लेस्या स० सघली प० पहेला स० समयने विषे प० लेस्या परिणमति वेला तु०वली ॥ न० नथी हु०वली क० कोइ जीवने विषे उ० उपजवो। प० परभवने विषे अ० होय जी० कोइ जीवने ॥ ५८ ॥

मूलः—लेसाहिं सवाहिं पढमे समयम्मि परिणयाहिं तु ।
न हु कस्सइ उववाओ परभवे अत्थि जीवस्स ॥ ५८ ॥

[illegible] सघली लेस्या आ-

निर्यंचपंचेंद्री, केवळीने क्रोड पुर्व देशे ऊणायुषी शुक्ल लेश्या होय तेथी केवळी वर्जिने समुर्छिम गर्भज मनुष्य ए सर्वेने विषे कृष्णादीक ६ लेश्या मांहेथी जेहने जेटली जेटली लेश्या लाभे ते सर्वेनी लेश्यानी स्थिति जघन्य उत्कृष्ट अंतर मुहूर्तनी जाणवी ॥ ४५ ॥

अर्थः-मु० अंतरमुहूर्त ज०काळ मु०मुहूर्त। ज०जघन स्थिति। उ०उत्कृष्टि हो०होय। पु०पुर्वकोटिनी। न० नव व० वर्षे ऊ० ऊणी। ना०जाणवी सु० केवलज्ञानवंतनी शुक्ल ले०लेश्यानी स्थिति जाणवी ॥४६॥

मूलः-मुहुत्तद्धं तु जहन्ना उक्कोसा होइ पुव्वकोडीओ।
नवहि वरिसेहि ऊणा नायव्वा सुक्कलेसाए ॥ ४६ ॥

गाथा ४६ भावार्थः-शुक्ल लेश्यानी स्थिति जघन्य अंतर मुहुर्तनी अने उत्कृष्टी क्रोड पुर्वमां ९ वरस ऊणी ए केवळी आश्री समजवी ॥ ४६ ॥

अर्थः-ए० ए ति०तिर्यंच अने न० मनुष्यनी ले० लेश्यानी ठि०स्थिति उ०वळी व० कही हो०होय॥ ते० तेवार प० पछी। वो० कहिशुं॥ ले० लेश्यानी ठि० स्थिति उ० वळी दे० देवता सघलानी ॥ ४७ ॥

मूलः-एसा तिरियनराणं लेसाण ठिई उ वण्णिया होइ।
तेण परं वोच्छामी लेसाण ठिई उ देवाणं ॥ ४७ ॥

गाथा ४७ भावार्थः-ए तिर्यंच अने मनुष्यनी स्थिति कही, हवे देवतानी लेश्यानी स्थिति कहीशुं ॥४७॥
अर्थः-द० दस वा० वरस स० सहश्रनी। कि०कृष्ण लेश्यानी ठि० स्थिति ज०जघन्य। हो० होय।

ने वि०ते जाणीने ॥ अ० कृष्ण ? नील [illegible]

कल ३ ए ३ लेस्या हि० वली अ०आगार मु०साधु [illegible]

मूलः–तम्हा एयाणि लेसाणं आणुभावे वियाणिया ।

अप्पसत्थाओ वज्जित्ता पसत्थाओ हिट्ठिए मुणि [illegible]

॥ इतिश्री [illegible]

गाथा ६१ भावार्थः–वण मुंडी [illegible]

गतीए जाय, एम लेस्याना अनुभाग [illegible]

पद्म ने शुक्ल ए त्रण भली [illegible]

शिष्यने कहेता हवा के जंबू ! [illegible] महावीर [illegible]

इति श्री उत्तराध्यन सूत्रना [illegible]

अध्ययनने विषे लेस्यानुं [illegible]

विषे अणगार (साधु) ना गुण [illegible]

अर्थः–गु० [illegible]

मूलः—जा नीलाए ठिई खलु उक्कोसा सा उ समयमब्भहिया ।
जहन्नेणं काऊए पलियमसंखं च उक्कोसा ॥ ५० ॥

गाथा ५० भावार्थः—जेटली नील लेस्यानी उत्कृष्टी स्थिति होय, ते उपरांत एक समय अधीक एटली कापुत लेस्यानी, जघन्य स्थिति पल्यनो असंख्यातमो भाग अधीक जाणवी ॥ ५० ॥

अर्थः—ते० तेवार प०पछे वो० हुं कहुंछुं ॥ ते० तेजु ले०लेस्यानी ज० जेम ॥ सु० देवताना गा०समुहने छे तेम कहिसुं शिष्य प्रते गुरु कहे छे भ० भवनपती । वा०वाणव्यंतर । जो० ज्योतिषी वे० वैमानीक भ०वन्नी ए ४ जातिना देवतानी लेस्यानी स्थिति आगळ कहेशे ॥ ५१ ॥

मूलः—तेण परं वोच्छामी तेऊलेसा जहा सुरगाणं ।
भवणवइवाणमन्तरजोइसवेमाणियाणं च ॥ ५१ ॥

गाथा ५१ भावार्थः—तेवार पछी गुरु कहेता हवा हे शिष्य ! भवनपती, वाणव्यंतर, ज्योतिषी, वैमानिक ए चार जातीना देवताने विषे तेजु लेस्या छे, तेहनी स्थिति हुं आगळ कहीश ॥ ५१ ॥

अर्थः—प० पल्योपम एक ज० जघन्य ॥ उ० उत्कृष्टि स्थिति सा० सागरोपम दु० बे अ०झाझेरां । प० पल्यनो अ० असंख्यातमो भाग अधिक । हो० होय भा० भाग ते० तेजु लेस्यानी ॥ ५२ ॥

मूलः—पलिओवमं जहन्नं उक्कोसा सागराओ दुन्नहिया ।
पलियमसंखेज्जेणं होइ भागेण तेऊए ॥ ५२ ॥

पापी वस्तुनुं गृद्धपणुं ए बे प्रकारनो परीग्रह एटलावानां साधु सर्वथा प्रकारे वर्जे ॥ ३ ॥

अर्थः-म० मनोहर चि०चित्रामण सहित घर ॥ म० गुंथी फुल अने धू० अगरादिकने धुपे करी वा० वासुं सुगंध कीधुं जे घर स० कमाड सहित होय । प० स्वेत वस्त्रे करी विभुषीत उपाश्रय अथवा बहु मुल्य सहित जे चंद्रवा सहित जे घर होय तेहवा थानकने विषे ॥ म० मने करीने वि०वळी न० न वांछे एहवो घर रहेवाने मळे तो रुडु मने करी एम प० चिंतवे नहि ॥ ४ ॥

मूलः-मणोहरं चित्तहरं मल्लधुवेण वासियं ।
सकवाडं पण्डुरुल्लोवं मणसा वि न पत्थए ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः-चित्रामण सहित तथा गुथेला पुष्पे करी अगरादीकना धुपे करी सुगंधवंत कीधुं होय, तेमज कमाड सहीत होय, श्वेत वस्त्रे करी विभुषीत करेलुं होय, चंद्रवादीक सहीत होय, एहवुं मनोहर घर तथा उपाश्रय रहेवाने माटे मळेतो मने करीने पण तेहने विषे रहेवानुं नवांछे, (अर्थात एहवा चीत्रामण सहीत ने सुगंधीवाळा मनोहर घर तथा उपाश्रयने विषे रहेवानी मनाइ करेल छे, पण इहां बीजुं कांइ समजवुं नहि) कारणके एहनो खुलासो ५ मी गाथामां जुवो ॥ ४ ॥

अर्थः-इ० पांच इंद्रि उ०वळी भि० साधुने ॥ ता० पुर्वे कह्यो तेहवा ॥ उ० उपाश्रयने दु० दोहिलो नि० इंद्रियने निवारवा का० काम संबधिया । रा० रागनुं वि० वधारणहार ते उपाश्रय ॥ ५ ॥

मूलः-इन्दियाणि उ भिक्खुस्स तारिसम्मि उवस्सए ।

गाथा ५४ भावार्थः—तेजुलेस्यानी उत्कृष्टी स्थिति होय तेथी एक समय अधीक पद्म लेस्यानी जघन्य स्थिति जाणवी अने पद्म लेस्यानी उत्कृष्टी दश सागरोपम अने एक मुहुर्त अधीक स्थिति जाणवी ॥ ५४ ॥

अर्थः—जा०जे प०पद्म लेस्यानी ठि०स्थिति ख०निश्चे जाणवी उ०उत्कृष्टी सा०ते उ०वली स०एक समयनी अ० अधिक। ज०ते जघन्य सु०शुक्ल लेस्यानी स्थिति। ते०तेत्रीस सागरोपम। मु०एक मुहुर्तनी अ०अधिक उत्कृष्टि॥५५॥

मूलः—जा पम्हाए ठिई खलु उक्कोसा सा उ समयमब्भहिया।
जहन्नेणं सुक्काए तेत्तीस मुहुत्तमब्भहिया ॥ ५५ ॥

गाथा ५५ भावार्थः—जे पद्मलेस्यानी उत्कृष्टी स्थिति होय ते उपरांत एक समय अधीक शुक्ललेस्यानी जघन्य स्थिति जाणवी अने शुक्ललेस्यानी उत्कृष्टी स्थिति ३३ सागरोपम अने १ मुहुर्त अधीक जाणवी (नारकीने ३३ सागर उपर अंतर मुहुर्त अधीक नहि अने देवताने पद्मलेस्यानी स्थिति १० सागर अंतर मुहुर्त अधीक अने शुक्ललेस्यानी ३३ सागर अंतर मुहुर्त अधीक गणीए, केमके पाछला भवना अंतर मुहुर्त गणीये तो नारकी अने देवता ए बंनेने अंतर मुहुर्त अधीक जोइए. ए लेस्यानी स्थितिनो नवमो बोल थयो ॥५५॥

अर्थः—जेणी लेस्याए जे गति मांहे उपजे ते कहेछे। क०कृष्ण, नी०नील का० कापोत ति०त्रणे वि० पण। ए०ए अ०अधर्म ले०लेस्या जाणवी। ए०एणी ति० त्रण ति०पण जी०जीव। दु०दुर्गतीमांहे उ०उपजे॥५६॥

मूलः—किण्हा नीला काऊ तिन्नि वि एयाओ अहमलेसाओ।
एयाहि तिहि वि जीवो दुग्गइं उववज्जइ ॥ ५६ ॥

गाथा ७ भावार्थः-मोक्षनो अर्थ होय ते साधुने जीव रहीत पोताना आत्माने तथा परजीवने पीडा रहीत स्त्रीए करी उपद्रव रहीत, पुर्वोक्त कह्या तेहवा उपाश्रयने विषे रहेवुं कल्पे ॥ ७ ॥

अर्थः-न० न स० स्वयमेव पोते गि० घर कु० साधु करे । नो० नहि वि० वळी अ० अनेरा पासे का० घर साधु करावे । गि० इंट प्रमुख करावता इत्यादिक क० कार्यना स० समारंभने विषे ॥ भू० एकेंद्रियादि जीवनो दि० दिसे छे व० वध ॥ ८ ॥

मूलः-न सयं गिहाइ कुव्विज्ज नो वि अन्नेहि कारए ।
गिहकम्मसमारम्भे भूयाणं दिस्सए वहो ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः-घर कराववाने विषे एकेंद्रीयादीक जीवना वध रूप समारंभ दीसे छे तेथी साधु पोते घर करे नहि तेमज बीजा पासे पण साधु घर करावे नहि ॥ ८ ॥

अर्थः-त० बेद्रियादिक त्रसनुं था० पांच थावर पृथ्वीयादिनुं च० वळी । सु० सुक्ष्म नाना शरिरना धणी बा० बादर मोटा जीवनो वध होय य० वळी ॥ त० ते माटे गि० घरना स० समारंभने आरंभने । सं० साधु प० परिहरे वर्जे सर्वथा ॥ ९ ॥

मूलः-तसाणं थावराणं च सुहुमाणं बादराण य ।
तम्हा गिहसमारम्भं संजओ परिवज्जए ॥ ९ ॥

अर्थः-ले०लेस्या स०सघलाने ॥ प० पुरणे मरण वेलाए छेला स०समयने विषे ॥ प०लेस्या परिणमान थकाए तु० वळी ॥ न०नथी हु०वळी क०कोइ जीवने विषे उ०उपजवो ॥ प०परभवने विषे हो०होय जी०जीवने॥५९॥

मूलः—लेसाहिं सव्वाहिं चरिमे समयम्मि परिणयाहिं तु ।

न हु कस्सइ उववाओ परभवे होइ जीवस्स ॥ ५९ ॥

गाथा ५९ भावार्थः—मर्ण वेळाए सघळी लेस्या आगला भवनी आवे तेवारे छेला समयने विषे ले-स्या प्रणमती वेळाए कोइ जीवने परभवने विषे ऊपजवानुं नथी (अर्थात मर्णाते लेस्या प्रणमे तेना पेला ने छेला समयने विषे कोइ जीव परभवनं विषे ऊपजे नहि) ॥ ५९ ॥

अर्थः-अं० अंतर मु० मुहुर्त ग०गये थके॥ अं०अंतरमुहुर्त स०शेष बाकतु होय तेवारे चे० पुरणे॥ ले०लेस्या परभवनी ॥ प० परिणमते थके ॥ जी० जीव ग०जाय ॥ प० परलोके एटले मध्य समयने विषे काळ करे ॥६०॥

मूलः—अन्तमुहुत्तम्मि गए अन्तमुहुत्तम्मि समए चेव ।

लेसाहि परिणयाहिं जीवा गच्छन्ति परलोयं ॥ ६० ॥

गाथा ६० भावार्थः—मर्णाते आगला भवनी लेस्या प्रणम्या पछी अंतर मुहुर्त जाय अने अंतरमुहुर्त बाकी रहे तेवारे जीव परलोकने विषे जाय, अर्थात पेलो समय वर्जिने वचला समयने विषे ते जीव परलोकने विषे जाय छे, ए लेस्यानो ११ मो बोल थयो ॥ ६० ॥

अर्थः-त० ते माटे ए० ए ॥ ले० लेस्या आ० जे भूंडि लेस्याए दुरगतिए जाय तेहना अनुभाग रुप

हम्मन्ति भत्तपाणेसु तम्हा भिक्खू न पयावए ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः–रांधे रंधावे ते पाणीनी नेश्राए बे इंद्रीयादीक जीव, धान (अनाज) नी नेश्राए धनेरा प्रमुख जीव, पृथ्वीनी नेश्राए त्रस जीव अने काष्टनी नेश्राए घुणा प्रमुख जीव होय तेहने हणे, तेथी साधु पोते रांधे नहि, रंधावे नहि अने बीजो कोइ रांधतो होय तेने भलु पण न जाणे ॥ ११ ॥

अर्थः–वि० थोडा थकी घणी होय ॥ स० सर्व दिसीने विषे धा० शस्त्रनी धारानी परे ॥ ब० घणा पा० जीवने वि० विनाशनो करणहार ॥ न० नथी जो० अग्नी स० सरीषो स० शस्त्र बीजो कोइ ॥ त० ते भणी जो० अग्नि न० न दी० प्रजाले ॥ १२ ॥

मूल–विसप्पे सव्वओ-धारे बहू पाणे विणासणे ।
नत्थि जोइसमे सत्थे तम्हा जोइं न दीवए ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः–थोडाथी घणी थाय अने सर्व दीशीने विषे शस्त्रनी धारानी परे घणा जीवनो विनास करनारी अने एहना सरीखुं बीजुं कोइ शस्त्र नथी एहवी अग्नी साधु प्रजाळे नहि, बीजानी पासे प्रजळावे नहि, बीजो कोइ प्रजाळतो होय, तेने भलुं पण न जाणे ॥ १२ ॥

अर्थः–हि० रुपुं जा० सुवर्ण च० पुर्वे । म० मनेकरी वि० पण न० न प० वांछे ॥ स० सारिखुं ले० पाषाण अने कं० सुवर्ण भि० एहवो जे साधु ॥ वि० नियर्त्यो क० मोल्य लेवाथी वि० वेचवाथकी ॥ १३ ॥

मूलः–हिरण्णं जायरूवं च मणसा वि न पत्थए ।

जमायरन्तो भिक्खू दुक्खाणन्तकरे भवे ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः-गुरु कहेता हवा हे शिष्य ? जे मोक्ष नो मार्ग निर्धारे देखाडयो छे ते हुं कहीश, ते तुं एकाग्र चित्ते करी सांभळ?? ? के जे मोक्ष मार्ग आचरतो थको साधु दुःखना अंतनो करनार होय ॥ १ ॥

अर्थः-गि० गृहवास ने सर्व परिग्रहादिक प० छोडीने ॥ प० दिक्षा अ० लेइने मु० साधु ॥ इ० ए आगळ कहेशे ते सं० स्त्रीयादिक संग ते संसारनो हेतु छे ॥ वि० एम जाणीने जे० जे संग करे स० बंधाय छे मा० मनुष्यादिक ॥ २ ॥

मूलः-गिहवासं परिच्चज्ज पवज्जामस्सिए मुणी ।

इमे सङ्गे वियाणिज्जा जेहिं सज्जन्ति माणवा ॥ २ ॥

गाथा २ भावार्थः-साधु गृहस्थवास छांडी दीक्षा लइने माता पीता स्त्रीयादीकनो संग ते संसारनो हेतु जाणेके जेहना संगे करी मनुष्यादीक बंधाय छे, ते आगळ कहीश ॥ २ ॥

अर्थः-ते हवे कहे छे त० तेमहिज हिं० जीवघात अ० मृषावाद ॥ चो० चोरिनुं करवुं ॥ अ० मैथुननो करवो से० सेववुं ॥ इ० अणदीध्या वस्तुनी वांछा ते इच्छा का० काम कहेवुं च० पुरणे लो० पामी वस्तुनुं ग्रहवानुं पछे ए वे परिग्रह कहो ॥ च० पुरणे सं० साधु प० एटला वाना सर्वथा तजे मुनि ॥ ३ ॥

मूलः-तहेव हिंसं अलियं चोज्जं अबम्भसेवणं ।

इच्छा कामं च लोभं च संजओ परिवज्जए ॥ ३ ॥

गाथा ३ भावार्थः-१ जीवघात, २ मृषावाद (जुठु), ३ चोरी, ४ मैथुन, ५ अणआपी वस्तुनी वांछा,

गाथा १५ भावार्थः—जेहनी भीक्षा मागवे करी आजीवीका छे तेहना साधुए याचीने लेवुं पण वेचातुं न लेवुं कारणके वेचातुं लेवुं ने वेचवुं ए मोटो दोप छे तेथी भीक्षानी आजीवीका तेहज सुखकारी छे ॥१५॥

अर्थः—स० सामुदाणि भिक्षा लइने पण उ०थोडो थोडो लीए ए०एम आहारने गवेखे ज० जेम। सु० सिद्धांत मांहि कुल आहार लेवो कह्यो छे ॥ अ० कुल आश्री दुगंछनिक कुल वर्जिने शेप अनिंदनीक कुले आहार ते पण मांस मदिरादिक निंदनीक आहार वरजीने शेप अनिंदनीक आहार लीए पारकी निंदा रहित ॥ ला० आहार लाधे थके अने अ० अण लाधे पण ॥ सं० संतोपी थको पि० आहार लेवाने अर्थे च० विचरे मु० साधु ॥ १६ ॥

मूलः—समुयाणं उञ्छमेसिज्जा जहासुत्तमणिन्दियं ।
लाभालाभम्मि संतुट्ठे पिण्डवायं चरे मुणी ॥ १६ ॥

गाथा १६ भावार्थः—दुगंछणी कुळ वर्जिने सामुदाणी ऊंच (क्षत्री प्रमुख) नीच, ने मध्यम (वणीकादीक) ना घरने विषे मांस मदीरादीक निंदनीक आहार वर्जीने थोडो थोडो आहार गवेषी (शोधी) पछी जेम शास्त्रमां कहेल छे तेम ग्रहे आहार लाध्ये अणलाध्ये थके पण संतोषि थको आहार लेवाने अर्थे साधु विचरे ॥१६॥

अर्थः—अ० रुडा अनादिकने विषे लोलपिपणा रहित न० न र० घीनेविषे गि० मृद्ध न थाय॥ जि० ... ॥ अ० ... ॥ न० न र०स्वादने अर्थे ॥ मु० अन्नादिक न ... मुर्छारहित ... ॥ म० मोटा मु०साधु ॥ १७ ॥

दुक्कराइं निवारेउं कामरागविवड्डणे ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः-पुर्वोक्त एहवा उपाश्रय तथा घरने विषे रहेवाथी साधुने पांच इन्द्रीना विषय निवारवा दोहीला छे, कारणके एहवुं घर तथा उपाश्रय काम (विषय) संबंधी रागने वधारनार छे ॥ ५ ॥

अर्थः-सु० समशानने विषे । सु० सुना आ० घरने विषे वा०वळी । रु० वृक्षने समीपे वृक्षने हेठे व० वळी ॥ ए० एकलो राग द्वेष रहित थको । प० स्त्री पशु नपुंसक रहित गृहस्थना घरथकी अलगो होय उपाश्रय । प० ग्रहस्थने अर्थे नीपजाव्युं छे एहवा उपाश्रयने वा०विषे वा०रहेवो त० तिहां समशानादिकने विषे अ०रहेवानी रुचि करे मन करे ॥६॥

मूलः-सुमाणे सुन्नगारे वा रुक्खमूले व एगओ ।

पइरिक्के परकडे वा वासं तत्थाभिरोयए ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः-समशानने विषे, सुना घरने विषे, वृक्षने हेठे, ग्रहस्थे पोताने अर्थे नियजावेल होय तेहने विषे स्त्री पशु नपुंसक रहीत एहवा उपाश्रयने विषे साधु राग द्वेष रहीत थको मने करीने रहेवानी रुची करे ॥६॥

अर्थः-फा० फासुक जीव रहित अ० आबाधा रहित । आपणा आत्माने अने पर जीवने । इ० स्त्रीए करी अ० उपद्रव्य रहित । त० ते समशानादिक पुर्वे कह्या तेहवा उपाश्रयने विषे सं० कल्पे वा० रहेवो भि० साधु प० मोक्षना अर्थि सं० साधु तेहने ॥ ७ ॥

मूलः-फासुयम्मि अणाबाहे इत्थीहिं अणभिद्दुए ।

तत्थ संकप्पए वासं भिक्खू परमसंजए ॥ ७ ॥

अर्थः-सु० शुक्लध्यान झि० ध्याय । अ० नियाणा रहित ॥ अ० धन रहित। ममताने अभावे का० काया वो० वोसिरावीने अप्रतिबंध विहारे। वि० विचरे जा० जिहां लगे का० मरणनो प० प्रस्ताव आवे तिहां लगे ॥१९॥

मूलः-सुक्कझाणं झियाएज्जा अणियाणे अकिञ्चणे ।
वोसट्ठकाए विहरेज्जा जाव कालस्स पज्जओ ॥१९॥

गाथा १९ भावार्थः-शुक्ल ध्यान ध्याय अने नियाणा रहीत तेमज धन रहीत अने ममताने अभावे काया वोसिरावीने मर्णनो अवसर आवे त्यां सुधी अप्रतिबंधपणे साधु विचरे ॥ १९ ॥

अर्थः-नि० संलेषणा करवे करी छांडिने आ० आहार ॥ का० मरणनो अवसर उ० आवे थके ॥ ज० छांडीने मा० मनुपना वो० सरिरने ॥ प० समर्थायनो धणी ॥ दु० दुःथी पमु० मुकाय ॥ २० ॥

मूलः-निज्जूहिऊण आहारं कालधम्मे उवट्ठिए ।
जहिऊण माणुसं बोन्दिं पहू दुक्खे पमुच्चई ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थः-संलेखणा करवे करी चार आहार तजीने मर्णनो अवसर आवे थके मनुष्यनुं शरीर छांडीने विशिष्ट (भली) समर्थाइनो धणी साधु दुःख थकी मुकाय ॥ २० ॥

अर्थः-नि० ममता रहित नि० अहंकार रहित ॥ वी० राग द्वेष रहित । अ० कर्म आवता थकी रहित । सं० पाम्यो थको के० केवल ना० ज्ञान । सा० सास्वतो प० ठरन्यो विसम्यो कपाय पपावता थकी सितलीभूत थयो । इ० इम हुं बे० कहुछुं वे अंग तुम मने ॥ २१ ॥

नाना शरीरना धणी जीवनो तेमज बादर ते मोटा शरीरना धणी जीवनो वध थाय तेथी साधु पचनो समारंभ वर्जे, ए साधुने स्थानकमां रहेवानी स्थिति कही ॥ ९ ॥

अर्थः-हवे साधुने आहार लेवानी विधि कहे छे ॥ त० तेमज भ० भात पा० पाणीने विषे। प० पोते पचवाने विषे। प० अनेरा पासे पण पचाववाने विषे य० वळी ॥ पा० बेंद्रियादिक भू० पृथ्वीयादिकनी द० दयाने अ० अर्थे ॥ न० नहीं प० पोते रांधे न० न पं० अनेरा पासे रंधावे नहि मुनी साधु ॥ १० ॥

मूलः-तहेव भत्तपाणेसु पयणे पयावणेसु य ।

पाणभूयदयट्ठाए न पये न पयावये ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः-हवे साधुने आहार लेवानी विधी कहे छे, तेमज वळी आहारने विषे पोते रांधवाने वास्ते बीजानी पासे रंधाववाने विषे जाणवुं, पृथ्वीयादीक पांच स्थावर जीवनी अने बेइंद्रीयादीक त्रस जीवनी दयाने अर्थे साधु पोते रांधे नहि अने बीजानी पासे रंधावे नहि ॥ १० ॥

अर्थः-ज० पाणीनी नेश्राए बेंद्रियादिक जीव होय । ध० धानंनी नि० नेश्राये जी० जीव । पु० पृथ्वीनी नेश्राए बेंद्रियादिक त्रस जीव होय का० काष्ट नि०नेश्राए घुणा प्रमुख जीव होय ॥ ह० हणाय भ० भात पा० पाणीने विषे ॥ न० नही प० पोते रांधे नहि अनेरा पासे रंधावे नहि अनेरो कोइक रांधतो होय तेहने अनुमोदे नहि त० ते भणी भि० साधु मुनि ॥ ११ ॥

मूलः:-जलधन्ननिस्सिया जीवा पुढवीकायनिस्सिया ।

अर्थः—जी० जीव अने चे० पुरणे अ० अजीव य०वळी । ए० ए लो० लोक ॥ वि० कह्यो भगवंते ॥ अ० अजीवनो । दे० एकदेस आ० आकासछे ते । अ० अलोक से० तेहने वि० कह्यो तिर्थंकरे ॥२॥

मूलः—जीवा चेव अजीवा य एस लोए वियाहिए।
अजीवदेसमागासे अलोगे से वियाहिए॥ २॥

गाथा २ भावार्थः—जेमां जीव अने अजीव ए बे होय तेहने भगवंते लोक कह्यो छे अने अजीवनो एक देश आकाश रुपे छे, तेहने तिर्थंकरे अलोक कह्यो छे ॥ २ ॥

अर्थः—द० द्रव्य थकी एटला भेद खे० खेत्रथकी जे एटलो आकाश अवगाह्यो छे। चे० पुरणे ॥ का० कालथी जेहने जेटली स्थिति भा० भावथकी एहना एटला पर्याय छे त० तेमज। प० परुपणा ते० तेहनी भ० होय। जी० जीव एकेंद्रियादिक अ० अजीव धर्मास्तिकायादिकनी परुपणा य० वळी ॥ ३ ॥

मूलः—दव्वओ खेत्तओ चेव कालओ भावओ तहा।
परूवणा तेसि भवे जीवाणमजीवाण य॥ ३॥

गाथा ३ भावार्थः—जीव अने अजीव ए बंनेनी १ द्रव्यथी, २ क्षेत्रथी, ३ काळथी, ४ भावथी, ए चारे प्रकारे परुपणा होय ॥ ३ ॥

अर्थः—हवे अजीवना द्रव्यथी भेद कहेछे रु०रुपी अजीव चे०अने। अ०अरुपी य०वळी अ० अजीव। दु० बे भेदे भ०होय। अ०अरुपी अजीव द०दस प्रकारे वु०कह्या तिर्थंकरे। रु०रुपी य०पण च०च्यार भेदे कह्या तिर्थंकरे ॥४॥

गाथा १३ भावार्थः—जेहने पाषाण अने सुवर्ण सरीखुं छे, एहवो जे साधु ते वेचातुं लेवाथी ने वेचवाथी निवर्त्यो ते रूपुने सुवर्ण प्रमुख अने परिग्रह मने करीने पण नथी ॥ १३ ॥

अर्थः—कि० क्रियाणुं लेतो थको क० क्रियाणानो लेणार होय ॥ वि० क्रियाणादिक वेचतो थको व०वणीया० वाणीओ होय ॥ क० क्रियाणादिक लेवा वि० वेचवाने विषे ॥ व० वर्ततो थको ॥ भि० साधु न० न भ० होय ता० तेहवो होय ते ॥ १४ ॥

मूलः—किणन्तो कइओ होइ विक्किणन्तो य वाणिओ ।
कयविक्कयम्मि वट्टन्तो भिक्खू न भवइ तारिसो ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः—क्रियाणुं (वस्तु) लेनार ग्राहक होय अने क्रियाणुं वेचनार ते वाणीओ होय तेथी क्रियाणादीक लेवा वेचवाने विषे वर्ते तहवो होयते सुयोक्त भाव साधु न होय ॥ १४ ॥

अर्थः—भि० जाचीने लेवुं न० न के०मोल्य वेचातुं न लेवो । भि० यतीए भि०भिक्षाने मागवेकरी व० आजीविका छे जेहने ॥ क० मोले वेचातुं लेवुं ते अने वि० वेचवाने विषे म०मोटो छे दो० दोष ॥ भि० भिक्षा व० आजीविका ते सु० सुखकारी छे ॥ १५ ॥

मूलः—भिक्खियव्वं न केयव्वं भिक्खुणा भिक्खवत्तिणा ।
कयविक्कओ महादोसो भिक्खवत्ती सुहावहा ॥ १५ ॥

देश । ३ प०पछी आ०कह्यो तिर्थंकरे । भ० काल ते स०समयादिक चे०पुरणे । अ०अरुपी द० दस प्रकारे भ० होय॥६॥

मूलः—आगासे तस्स देसे य तप्पएसे य आहिए ।
अद्धासमए चेव अरूवी दसहा भवे ॥ ६ ॥

गाथा ६ भावार्थः—आकास्तिकायने विकाश गुण रुप तेहना त्रण भेद ते आकाशनो ७ स्खंध, ८ देश, ९ प्रदेश, १० समय काळ ए १० भेदे अरुपी अजीव तिर्थंकरे कहेल छे, ए अरुपी अजीवनी द्रव्यथी परुपणा कही ॥६॥

अर्थः—हवे पेत्रथी बीजो बोलें कहेछे ध०धर्मास्तिकाय १ । अ०अधर्मास्तिकाय २ दो०ए बे चे० पुरणे। लो० लोक जेवडा मि० प्रमाणे छे वि० कह्या तिर्थंकरे । लो० लोक अने । अ० अलोकने य०विषे । आ० आकास्तिकाय जाणवो । स० समय स० मनुप खे० क्षेत्रने प्रमाणेछे पिस्तालिसलाख जोजन प्रमाणे एवडो मोटोछे ॥७॥

मूल—धम्माधम्मे दो चेव लोगमित्ता वियाहिया ।
लोगालोगे य आगासे समए समयखेत्तिए ॥ ७ ॥

गाथा ७ भावार्थः—हवे अरुपी अजीवनी क्षेत्रथी परुपणा कहे छे, धर्मास्तिकाय, अधर्मास्तिकाय, ए बे लोक जेवडा प्रमाणे ने लोकालोक प्रमाणे आकास्तिकाय अने मनुष्य क्षेत्र प्रमाणे एटले ४५ लाख जोजन प्रमाणे समय काळ तिर्थंकरे कह्यो छे, ए क्षेत्रथी अरुपी अजीवनी परुपणा कही ॥ ७ ॥

अर्थः—हवे बीजे बोले काळथी कहे छे । ध० धर्मास्तिकाय १ । अधर्मास्तिकाय २ । आ० आकास्तिकाय ३ । [illegible] अनादि [illegible] । [illegible]

मूलः—अलोले न रसे गिद्धे जिब्भादन्ते अमुच्छिए ।
न रसट्ठाए भुञ्जिज्जा भवगट्ठाए महामुणी ॥ १७ ॥

गाथा १७ भावार्थः—हवे साधुने आहार करवानी विधी कहे छे, जे मोटो मुनी सरस आहार मळवाथी तेहने लुब्ध न थाय, तेमज सरस आहार नहि मळवाथी तेनी वांच्छा न करे, वळी जीभनो दमणहार (वश करनार) एवा आहारने विषे मुर्छा रहित आहार करे ते स्वादने अर्थे नहि, तेमज धातु वधारवाने अर्थे नहि, पण फक्त संयम निर्वाह करवानेज अर्थे आहार करे ॥ १७ ॥

अर्थः—अ० चंदनादिके करी पूजवो र० मांडणनुं करवुं चे० वुरणे । वं० वांदवुं तथा गुण किर्तननुं करवुं ॥ पू० वस्त्रादिके करी पूंजवो त० तेम । इ० लब्धीनि रुधि स० अनादिक देवे करी सत्कार ॥ स० उभो-थवो सन्मान । म० एतलावाना मने करी वि० पण न० न प० वांछे नहि ॥ १८ ॥

मूलः—अच्चणं रयणं चेव वन्दणं पूयणं तहा ।
इड्ढीसक्कारसम्माणं मणसा वि न पत्थए ॥ १८ ॥

गाथा १८ भावार्थः—चंदनादीके अथवा पुष्पादीके पुजन, साथीयादीके आसन (बेठक) नी रचना, वंदन गुण कीर्तन द्रव्यथादीके अथवा तुजने नमस्कारहो ! ! ! इत्यादीक वचन रुप पूजन तेमज अनादीक तथा धनादीक आपवे सत्कार वळी लब्धीनी ऋद्धि अने सन्मान ते उभाथवा रुप-एटला वानां मोहरे होय तो सारुं एम मने करीने पण साधु न वांछे ॥ १८ ॥

धर्मास्तिकायादीक दरेकनो वर्ण नथी, गंध नथी, रस नथी, स्पर्श नथीए भावथी अरुपी अजीवनी परुपणा कही, ए पुर्वोक्त प्रमाणे अरुपी अजीवना १० भेद कह्या, (१ धर्मास्ति, २ अधर्मास्ति, ३ आकास्ति, ४ समयकाळ ए चारेना ऊपरथी, १ द्रव्यथी, २ क्षेत्रथी, ३ काळथी, ४ भावथी, ५ गुणथी ए पांच बोल ऊतारतां ४×५=२० भेद अने १० पुर्वोक्त मळी ३० भेद अरुपी अजीवना जाणवा ॥ ९ ॥

अर्थः–खं० पुदगळनो बंध १ य० वळी खं० ते खंधनुं थोडुंधुं विभाग ते दे० देस २ य० वळी । त० ते परमाणुओ खंध संघाते लागु छे जिहां लगे तेहने प्रदेस कहिये य० वळी । त० तेमज य० वळी । प० परमणुंआते खंधथकी अळगा छे एकना बेना थाय एहवा य० वळी बो० जाणवा । रु० रुपि वि० पण अजीव पुदगल च० च्यार प्रकारे जाणवा ॥ १० ॥

मूलः–खन्धा य खन्धदेसा य तप्पएसा य तहेव य ।
परमाणुणो य बोद्धव्वा रूविणो वि चउव्विहा ॥ १० ॥

गाथा १० भावार्थः–हवे रुपी अजीवना चार भेद तेमां प्रथम द्रव्यथी तीना भेद करे छे, १ पुदगळास्तिकायनो स्खंध, २ तेहनो थोडोश्यो भाग ते देश, ३ परमाणुंओ स्खंध संघाते लाग्यो होय, तीहां लगी तेहने प्रदेश कहीए, ४ स्खंधथी जुदा थाय ते वारे तेहने परमाणुंओ कहीए, परमाणुं एटले एकना बे न थाय, ए रुपी अजीवना चार भेद जाणवा ॥ १० ॥

अर्थः–प० ए परमाणुंआने एकठा मेळवानो पण स्वभाव छे, ए० [illegible]

मूलः-निम्ममे निरहंकारे वीयरागो अणासवो ।
संपत्तो केवलं नाणं सासयं परिणिव्वुए ॥ २१ ॥ त्ति बेमि ॥

॥ इति श्री अणगारज्झयणं नामं पञ्चत्रिंसं अध्ययनं सम्मत्तं ॥ ३५ ॥

गाथा२१ भावार्थः-ममता रहीत, अहंकार रहीत, राग द्वेष रहीत, कर्म आश्रवा थकी रहीत कर्म क्षय करी केवळज्ञान पाम्यो थको शास्वतो शीतळो भुत थाय अर्थात मुक्ति पद पामे, एम सुधर्मा स्वामी पोताना जंबू नामना शिष्यने कहेता हवा हे जंबू ? जेम मे श्री महावीरदेव स्वामीनी समीपे सांभळ्युं हतुं, तेम में तुज प्रत्ये कह्युं ॥ २१ ॥ इति श्री उत्तराध्ययन सुत्रना ३५ मां अध्ययननो भावार्थ संपूर्ण ॥३५॥ ए ३५ मा अध्ययनने विषे अणगारनो मार्ग कह्यो, ते अणगारतो जीव अजीवना जाणपणाथी होय तेथी ३६ मा अध्ययनने विषे जीव अजीवना भेद कहे छे.

अर्थः-जी० जीव । अ० काष्टादिक अजीव तेहना । वि० भेद जुदा जुदा कहे छे ॥ सु० सांभल अहो शिष्य मे०मुजने कहेतांथका गुरु कहेछे ए०एकाग्र म०मनथकी ॥ जं०जे जीवादीक जा० जाणीने भि०साधु श्रमण ॥ स० साचे मने करी ज० उद्यम करे सं० संजमने विषे ॥ १ ॥

मूलः-जीवाजीवविभत्तिं सुणेह मे एगमणा इओ ।
जं जाणिऊण भिक्खू सम्मं जयइ संजमे ॥ १ ॥

गाथा १ भावार्थः-गुरु कहेता हवा हे शिष्य ? जीव अने अजीवना जुदा जुदा भेद हुं कहीश ? ? ? ते तुं एकाग्र चित्ते करी सांभळ ? ? ? के जे जीवादीक जाणीने साधु साचे मने करीने संयमने विषे ऊद्यम करे ? ? ? ॥ १॥

खंधादिक पुदगलना वु० सिप्य प्रते गुरु कहेछे कहिसुं च० चार वि० प्रकारे ॥ १२ ॥

मूलः—सुहुमा सव्वलोगम्मि लोगदेसे य बायरा ।
इत्तो कालविभागं तु तेसिं वुच्छं चउव्विहं ॥ १२ ॥

गाथा १२ भावार्थः—सूक्ष्म सर्व लोकने विषे रहेल छे अने लोकना देशने विषे बादर रह्या छे, ए रुपी अजीवना क्षेत्र थकी भेद कह्या, हवे रुपी अजीवना काळथकी भेद कहेछे, गुरु कहेता हवा हे शिष्य ! ते स्खंधादीक पुदगळना काळ (स्थिति) थी चार प्रकारे विभाग कहीशुं ॥ १२ ॥

अर्थः—सं० छता प० आश्री ते० ते पुदगल अ० अनादिकाळना छे ॥ अ० ते पुदगल आगले अनंता काल लगे होशे ते भणी अंतरहित छे वि० य० वळी ॥ ठि० स्थिति प० आश्री सा० आदि सहितछे ॥ स० काल स्थितिनो छेडो आवे ते भणी अंतसहित छे वि० य० वळी ॥ १३ ॥

मूलः—संतइं पप्पते नाई अपज्जवसिया वि य ।
ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥ १३ ॥

गाथा १३ भावार्थः—ते पुदगळ छतां आश्री अनादी काळनाछे, ते पुदगळ आगळ अनंत काळ लगी हसे तेथी अंत रहीतछे अने स्थिति आश्री आदी सहीतछे ने ते काळनी स्थितिनो छेडो आवे तेथी अंत सहीतछे ॥१३॥

अर्थः—अ० असंख्याता काळ उ० एक ठामे रहेवा आश्री पुदगलनी उत्कृष्टि स्थिति ॥ ए० एक स० समय ज० जघन स्थिति कही भगवंते ॥ अ० अजीव य० वळी रु० जे रुपी पुदगल तेहनी ॥ ठि०

मूलः—रुविणो चेवरुवी य अजीवा दुविहा भवे ।
अरूवी दसहा वुत्ता रुविणो य चउव्विहा ॥ ४ ॥

गाथा ४ भावार्थः—हवे प्रथम अजीवना द्रव्यथी भेद करे छे, अजीवना बे भेद ते रुपी अजीवने अ-रुपी अजीव तेमां अरुपी अजीव १० प्रकारे अने रुपी अजीव ४ प्रकारे तिर्थंकरे कहेल छे ॥ ४ ॥

अर्थः—हवे पहेला दस प्रकारे अजीव अरुपीना भेद कहे छे ॥ ध० चालवानो स्वभाव छे ते भणी धर्म १ । अ०प्रदेसना समूह छे तेहनो स्कंध त०ते धर्मास्तिकायनो देश २ । त०ते धर्मास्तिकायनो प्रदेस ३ । प०वली आ० कह्यो तिर्थंकरे ॥ अ० स्थिर रहेवानो स्वभाव छे ते भणी अधर्मास्तिकाय कहेतां प्रदेशना समुह छे । तेहनो स्कंध १। त० ते अधर्मास्तिकायनो थोडोसो विभाग होय ते दे० देश २ प०वली । त०ते अधर्मास्तिकायनो प्रदेस ३ प० वली । आ० कह्यो तिर्थंकर देवे ॥ ५ ॥

मूलः—धम्मत्थिकाए तद्देसे तप्पएसे य आहिए ।
अहम्मे तस्स देसे य तप्पएसे य आहिए ॥ ५ ॥

गाथा ५ भावार्थः—धर्मास्तिकायनो चलण सहाय गुण तेहना ३ भेद ते, संपूर्ण धर्मास्तिकाय होय ते १ स्कंध, २ तेनो थोडोस्यो विभाग होय ते देश, ३ अने देशनो थोडोशो विभाग ते प्रदेश, अधर्मास्तिकाय ते स्थिर सहाय गुण रुप तेहना त्रण भेद ते, ४ अधर्मास्तिकायनो स्कंध, ५ देश, ६ प्रदेश तिर्थंकरे कहेल छे ॥५॥

अर्थः—आ० आकाशनो खंध १ ॥ त०आकाशनो थोडो विभाग ते दे०देस २ प०वली॥ त०ते आकाशनो प-

वर्णादिकना प० पंच प्रकारे ॥ १६ ॥

मूलः—वण्णओ गन्धओ चेव रसओ फासओ तहा ।
संठाणओ य विन्नेओ परिणामो तेसि पञ्चहा ॥१६॥

गाथा १६ भावार्थ.—हवे भावथी अजीव रूपी पुदगलना भेद कहे छे, ते पुदगल पांच प्रकारे प्रणम्या छे ते १ वर्ण थकी, २ गंध थकी, ३ रस थकी, ४ स्पर्श थकी, ५ संस्थान थकी, एम पांच ॥ १६ ॥

अर्थः—व० वर्ण थकी प० वर्णने परिणामे परिणम्याछे जे पुदगल जे० जे उ० वळी । पं० पांच प्रकारे ते० ते वर्णना पुदगल प० कह्या तिर्थंकरे कि० काला नी० नीला लो० राता ह० पीला सु० धोला त० तेमज ॥१७॥

मूलः—वण्णओ परिणया जे उ पञ्चहा ते पकित्तिया ।
किण्हा नीला लोहिया हलिद्दा सुक्किला तहा ॥१७॥

गाथा १७ भावार्थ.—जे पुदगल वर्णने प्रणामे प्रणम्या छे ते पांच प्रकारे छे, १ काळा, २ निला, ३ राता, ४ पीळा, ५ धोळा ए पांच प्रकारना पुदगल तिर्थंकरे कह्या छे ॥ १७ ॥

अर्थः—गं० गंधथी गंधने प० परिणामे परिणम्या जे० जे उ० वळी ॥ दु० बे भेद ते० ते वि० कह्या तिर्थंकरे ॥ सु० सुगंधपणे प० परिणम्या छे पुदगल दु० दुर्गंधपणे परिणम्या छे पुदगल त० तेमज य० वळी ॥ १८ ॥

मूलः—गन्धओ परिणया जे उ दुविहा ते वियाहिया ।
सुब्भिगन्धपरिणामो दुब्भिगन्धो तहेव य ॥ १८ ॥

काल लगी होय तु० वळी वि० सास्वता कह्या तिर्थंकरे ॥ ८ ॥

मूलः—धम्माधम्मागासा तिन्नि वि एए अणाइया ।
अपज्जवसिया चेव सव्वद्धं तु वियाहिया ॥ ८ ॥

गाथा ८ भावार्थः—धर्मास्तिकाय, अधर्मास्तिकाय, आकास्तिकाय ए त्रणे अनादी काळना छे अने तेइनो अंत पण नथी ने सर्वकाळ लगी शाश्वता होय एम तिर्थंकरे कह्युं छे ॥ ८ ॥

अर्थः—स० समय काल वि० पण स० निरंतर छता प० आश्री ॥ ए० धर्मास्तिकायनीपरे आदि अंत रहितछे ए० एम निश्चे वि० कह्यो तिर्थंकरे ॥ आ० कोइ कार्य करवा मांडिए तेवारे ॥ प० ते कार्य आश्री जोता काल अ० आदि स० सहितछे ॥ स० ते कार्य पुरु थाय तेवारे काळ अंत सहित वि० य० पणछे ३ । भावथकी अवर्ण अगंधे अरसे अफासे । एटले अरुपी अजीवना च्यार भेद कह्या, हवे प्रथम द्रव्यथी रुपी अजीवना चार भेद कहेछे ॥ ९ ॥

मूलः—समए वि सन्तइं पप्प एवमेव वियाहिए ।
आएसं पप्प साईए सपज्जवसिए वि य ॥ ९ ॥

गाथा ९ भावार्थः—समयकाळ पण निरंतर छता आश्री अधर्मास्तिकायादीकनी पेरे आदी अंत रहीत छे, पण कोइ कार्य करवा मांडे ते वारे ते कार्य आश्री जोतां काळ आदी सहीत छे अने ते कार्य पुरु थाय ते वारे ते कार्य आश्रीकाळ अंत सहीत पण छे, ए काळथी अरुपी अजीवनी परुपणा कही, हवे भावथी

अर्थः-सी०टाढा चंदननी परे ॥ उ०उन्हा अग्निनी परे य०वळी ॥ नि०चोपडा घीनीपरे य० वळी त० तेम लु० लुखा राखनीपरे य०वळी आ० कह्या तिर्थंकरे इ०एणी प्रकारे फा०फरसपणे प०परिणम्या ए०ए ॥ पु०एकठा मळे अने जुदा जुदा पण थाय पुराय गळे तेमणी । स० सम्यक प्रकारे आ० कह्या भगवंते ॥ २१ ॥

मूलः-सीया उण्हा य निद्धा य तहा लुक्खा य आहिया ।
इय फासपरिणया एए पुग्गला समुदाहिया ॥ २१ ॥

गाथा २१ भावार्थः-५ टाढा ते चंदनादीकनी पेरे, ६ ऊष्ण अग्नीनी परे, ७ चोपडया घीनी पेरे, ८ लुखा राखनी पेरे, ए आठ स्पर्श पणे पुद्गळ प्रणम्या छे, पुद्गळ एटले जुदा जुदा पण थाय, भेगा थाय, गळे, तेथी पुद्गळ कहीए एम सम्यक प्रकारे तिर्थंकरे कह्युं छे ॥ २१ ॥

अर्थः-सं० संस्थान आकारपणे प० परीणम्याछे जे० जे पुद्गल उ० वळी । पं० पांच प्रकारे ते० ते संस्थान आकार प० कह्या भगवंते । प०परिमंडल संस्थानने चुडिने आकारे ॥ य०वळी व०याटलो संस्थान लाडवाने आकारे य०वळी तं० त्रिपुणीयो सिंघोडाने आकारे। च० चउपुणा चउरंसाने आकारे आ० लांबा लाकडाने आकारे ॥ २२ ॥

मूलः-संठाणओ परिणया जे उ पञ्चहा ते पकित्तिया ।
परिमण्डला य वट्टा य तंसा चउरंसमायया ॥ २२ ॥

गाथा२२ भावार्थः-जे पुद्गळ संस्थान (आकार) पणे प्रणम्याछे ते पांच प्रकारे तिर्थंकरे कह्याछे, १ परीमंडळ संस्थान ते चुडीने आकारे, २ वाटळुं संस्थान ते लाडवाने आकारे, ३ त्रंसंस्थान ते त्रीखुणा सींघोडाने आकारे, ४ चोरस सं-

तेणे करी एकठा मळे तेवारें ॥ खं० धंध कहिये य० वळी प० पुदगल जुदा जुदा रहे ते परमाणुंआ ॥ हवे षेत्रथी कहेवो छे ॥ लो० लोकना ए० एक दे० देसने विषे परमाणुंआ रया छे । लो० आषा लोकने विषे तथा लोकना देसने विषे पुदगलनो धंध रयो छे य० वळी भ० भजना ते० ते खंधना अने परमाणुआने उ० वळी खे० षेत्र आश्री भजना कहेता एक आकाश प्रदेश धंध होय ॥ अने परमाणुओ एक आकाश प्रदेशे रहे ते भणी भजना कही ॥ ११ ॥

मूलः-एगत्तेण पुहुत्तेण खन्धा य परमाणुणो ।
लोएगदेसे लोए य भइयव्वा ते उ खेत्तओ ॥ ११ ॥

गाथा ११ भावार्थः-परमाणुंआने एकठा मळवानो स्वभाव छे, तेमज जुदा जुदा थवानो पण स्वभाव छे, ज्यारे एकठा मळे तेवारे स्खंध कहीए अने ज्यारे जुदा जुदा थाय त्यारे परमाणुंआ कहीए, ए रुपी अजीवना द्रव्यथी भेद कया, हवे रुपी अजीवना क्षेत्रथी भेद कहे छे, लोकना एक देशने विषे परमाणुंआ रया छे अने आखा लोकने विषे तथा लोकना देशने विषे पुदगळना स्खंध रया छे, ते स्खंध अने परमाणुआने क्षेत्र आश्री भजना जाणवी एटले एक आकाश प्रदेशे स्खंध होय अथवा न होय अने परमाणुंओतो एक आकाश प्रदेशे पण रहे तेथी भजना कहीये ॥ ११ ॥

अर्थः-सु० सुक्षम परमाणुआ स० सर्व लो० लोक मांहे लो०लोकना दे० एक देसने विषं पुदगल य० वळी । बा० बादर । इ० ए कया पछी का० कालनी मर्यादा स्थिति वि० विभाग तु० वळी । तं० ते

गाथा २४. भावार्थः—जे पुदगळ वर्णे लीलो होय तेह मांहीं बे गंध, पांचः रस, आठ स्पर्श, पांच संस्थान ए २० बोलनी भजना जाणवी ॥ २४ ॥

अर्थः—व० वर्ण थकी लो० रातो जे० जे पुदगल भ० होय से० ते मांहे उ० वळी ॥ भ० भजना गं० बे गंधनी होय। र० तिपादिक पांच रसनी भजना होय॥ फा० आठ फरसनी पण भजनां होय चे० पुर्णे । भ० भजना सं० संस्थानमी वि० य० पण ॥ २५ ॥

मूलः—वण्णओ जे भवे लोहिए भइए से उ गन्धओ ।
रसओ फासओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ २५ ॥

गाथा २५ भावार्थः—जे पुदगळ वर्ण थकी रातां होय तेह मांहो २ गंध, ५ रस, ८ स्पर्श, ५ संस्थान ए २० बोलनी भजना जाणवी ॥ २५ ॥

अर्थः—व० वर्ण थकी जे० जे भ० होय पी० पीळा जे पुदगल ते मांहे। भ० भजना होय से० ते उ० वळी गं० बेगंधनी। र० रस पांचनी फा० आठ फरसनी चे० पुरणे। भ० भजना होय सं० संस्थाननी वि०पण॥२६॥

मूलः—वण्णओ जे भवे पीए भइए से उ गन्धओ ।
रसओ फासओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ २६ ॥

गाथा २६ भावार्थः—जे पुदगळ वर्ण थकी पीळां होय तेमांही २ गंध, ५ रस, ८ स्पर्श, ५ संस्थान, ए २० बोलनी भजना जाणवी ॥ २६ ॥

स्थिति ए० एहनी वि० निर्धकर मारागने कही ॥ १४ ॥

मूलः-असंखकालमुक्कोसं एक्को समओ जहन्नयं ।
अजीवाण य रूवीण ठिई एसा वियाहिया ॥ १४ ॥

गाथा १४ भावार्थः-जे पुदगळ एक ठेकाण रहेवा आश्री तेहनी स्थिति जघन्य एक समयनी अने उत्कृष्टी असंख्याता काळनी ए प्रमाणे अजीव रुपी पुदगळनी स्थिति निर्धकरे कही छे ॥ १४ ॥

अर्थः-अ० अनंता का० काळनुं उ० उत्कृष्टुं आंतरुं पडे जिहां हतुं पुदगल त्यांथी बीजे ठामे जाय तेवार पछी पुदगल पुदगलने एकठा मळवा आश्री ॥ ए० एक स० समय ज० जघन्य आंतरुं ॥ अ० अजीव पुदगल रु० रुपी ना० कहीतुं ॥ अ० आंतरुं अनंता काळनुं वि० कह्यु निर्धकरे ॥ १५ ॥

मूलः-अणन्तकालमुक्कोसमेक्को समओ जहन्नयं ।
अजीवाण य रूवीण अन्तरेयं वियाहियं ॥ १५ ॥

गाथा १५ भावार्थः-पुदगळ जीहां होय तीहांथी कोइ पुदगळ बीजे ठेकाणे जाय, तेवार पछी ते पुदगळ पुदगळने एकठा मळवा आश्री आंतरु पडे तो जघन्य एक समयनुं ने उत्कृष्टु अनंता काळनुं, ए प्रमाणे अजीव रुपी पुदगळनुं आंतरु निर्धकरे कह्युं, ए काळ थकी अजीव रुपी पुदगळना भेद कह्या ॥ १५ ॥

अर्थः-व० वर्णथकी पुदगल परिणम्या छे ग० एम गं गंधथकी ने० वळी । र० तिखादिक रसथकी ॥ फा० फरस थकी त० तेम । सं० संस्थान थकी य० वळी वि० जाणवा पुदगल परिणम्याछे । प० पुदगल परिणामे ते० जे

मूलः—गन्धओ जे भवे दुब्भी भइए से उ वण्णओ ।
रसओ फासओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ २९ ॥

गाथा २९ भावार्थः—जे पुदगळ गंध थकी दुर्गंध होय तेह मांही, ५ वर्ण, ५ रस, ८ स्पर्श, ५ संस्थान, ए २३ बोलनी भजना जाणवी ॥ २९ ॥

अर्थः—र० रसथकी ति० तिखी सुठनीपरे होय जे० जे पुदगल ते मांहे उ० वळी ॥ भ० भजना होय से० ते उ० वळी व० पांच वर्णनी होय ॥ गं० बे गंधनी भजना होय ॥ फा० आठ फरसनी भजना होय चे० पुरणे ॥ भ० भजना सं० संस्थानना वि० पण ॥ ३० ॥

मूलः—रसओ तित्तए जे उ भइए से उ वण्णओ ।
गन्धओ फासओ चेव भइए संठाणओ विय ॥३०॥

गाथा ३० भावार्थः—जे पुदगळ रस थकी तीखां होय, तेह मांही पांच वर्ण, बे गंध, ८ स्पर्श, पांच संस्थान, ए २० बोलनी भजना जाणवी ॥ ३० ॥

अर्थः—र० रसथकी क० कसायलो जे० जे पुदगल होय ते मांहे उ० वळी ॥ भ० भजना से० ते उ० वळी व० पांच वर्णनी होय ॥ गं० बे गंधनी भजना होय फा० आठ फरसनी भजना होय चे० पुरणे भ० भजना सं० संस्थाननी वि०पण ॥ ३१ ॥

गाथा १८ भावार्थ.–जे पुद्गळ गंध मणाप [illegible] छे ते बे प्रकार छे ते १ सुगंध पणे, २ दुर्गंध पणे, ए बे गंधना पुद्गळ तिर्थंकरे कह्या छे ॥ १८ ॥

अर्थः–र० रसथकी तिक्तादिक रसपणे प०परिणम्याछे पुद्गल जे०जे उ०वळी॥ पं०पांच प्रकारे ते०तेरस प०कह्या तिर्थंकरे। ति०तिखा १। क०कडुवा २। क० कसायला ३। अ०खाटा ४। म०मीठा ५॥ त० तेमज ॥१९॥

मूळः–रसओ परिणया जे उ पञ्चहा ते पकित्तिया।

तित्तकडुयकसाया अम्बिला महुरा तहा ॥ १९ ॥

गाथा १९ भावार्थ.–जे पुद्गळ रसपणे प्रणम्या छे ते पांच प्रकारे, १ तीखा रसपणे, २ कडवा रस पणे, ३ कसायला रसपणे, ४ खाटा रसपणे, ५ मीठा रसपणे, ए पांच रसनां पुद्गळ तिर्थंकरे कह्या छे ॥१९॥

अर्थः–फा० फरसथकी फरसने प० परिणामे परिणम्याछे जे०जे पुद्गल उ० वळी। अ०आठ प्रकारे [illegible] तिर्थंकरे। खर० खरखरा पाषाणनी परे म० सुंहाळां मांखणनी परे गु० गुरुणे ग०भारे [illegible] आकडानी परे त० तेमज ॥ २० ॥

मूळः–फासओ परिणया जे उ अट्ठहा ते पकित्तिया।

[illegible] गरुया लहुया तहा ॥ २० ॥

गाथा २० भावार्थ.–जे पुद्गळ [illegible] छे ते ८ प्रकारे तिर्थंकरे कह्या छे, १ खरखरा [illegible] ४ हळवा ते आकडानी परे ॥२०॥

संस्थान ए वीस बोलनी भजना जाणवी ॥ ३३ ॥

अर्थः-र० रसथकी म० मीठामांहि जे० जे पुदगल होय ते मांहि ॥ उ० वळी भ० भजना होय से० ते पांच उ०वळी व०वर्णनी ॥ गं० वे गंधमांहि कोइक गंध होय ते भणी वे गंधनी भजना ॥ फा० फरस आठनी चे० पुरणे भ० भजना होय सं० संस्थाननी वि० पण ॥ ३४ ॥

मूलः-रसओ महुरए जे उ भइए से उ वण्णओ ।
गन्धओ फासओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ ३४ ॥

गाथा ३४ भावार्थः-जे पुदगळ रस थकी मीठां होय तेह मांही पांच वर्ण, बे गंध, आठ स्पर्श, पांच संस्थान ए २० बोलनी भजना जाणवी ॥ ३४ ॥

अर्थः-फा०फरसथकी क०पाखणनीपरे कठीन खरखरो जे०जे उ०वळी। भ०भजना से०ते उ०वळी व०पांचवर्णनी। गं० बे गंधनी भजना र० पांच रसनी होय चे०पुरणे॥ भ०भजना होय सं०पांच संस्थाननी वि०पण ॥३५॥

मूलः-फासओ कक्खडे जे उ भइए से उ वण्णओ ।
गन्धओ रसओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ ३५ ॥

गाथा ३५ भावार्थः-जे पुदगळ स्पर्श थकी खरखरां होय तेहमांही पांच वर्ण, बे गंध, पांच रस, पांच संस्थान ए १७ तथा (७ स्पर्श) ए २३ बोलनी भजना जाणवी ॥ ३५ ॥

अर्थः-फा०फरस थकी म० सुंहाळो माखण सरिखो जे०जे पुदगल होय ते मांहे उ०वळी ॥ भ०भजना होय

स्थान ते चउरगुणा चोरसाने आकारे, ५ आयत संस्थान ते लांबी लाकडीने आकारे ए पांच संस्थान जाणवां ॥ २२ ॥
अर्थः—व० वर्ण थकी जे० जे भ० होय कि० काल्रो पुद्गल ते मांहे ॥ भ० भजना से० ते उ० वळी गं० बेगंधनी सुगंध होय अने दुर्गंध पण होय । र० तिक्तादिक पांच रस मांहे कोइक तिक्तादिक रस होय फा० आठ फरसनी चे० पुरणे भ० भजना होय काला वर्ण पामे जघन्य ४ ते गं १ ? रस १ फरस २ एम ४ । संठाण नहि ते परमाणुया आश्री । उत्कृष्टा २० भाव लाभे ते बादर अनंत प्रदेशी खंध आश्री ॥ भ० भजना होय सं० संस्थान पांचनी वि० य० पण ॥२३॥

मूलः—वण्णओ जे भवे किण्हे भइए से उ गन्धओ।
रसओ फासओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ २३ ॥

गाथा २३ भावार्थः—जे पुद्गल वर्ण थकी काळां होय तेह मांही बे गंध, पांच रस, आठ स्पर्श, पांच संस्थान ए २० बोलनी भजना (होय अथवा न होय ते) जाणवी, ए बादर अनंत प्रदेशीया स्कंध आश्री २० बोल जाणवा अने काळा वर्ण पामे जघन्य ४ बोल लाभे ते एक गंध, एक रस, बे स्पर्श, संस्थान नहि ए परमाणुआ आश्री जाणवुं ॥२३॥
अर्थः—व० वर्ण थकी जे० जे पुद्गल भ० होय नी० नील्रो ते मांहे । भ० भजना होय से० ते उ० वळी गं० बे गंधनी सुगंध होय दुर्गंध पण होय र० रस पांच मांहे एक तिक्तादिक रस होय ते भणी पांच रसनी भजना होय ॥ फा० आठ फरसनी भजना चे० पुरणे भ० भजना होय सं० संस्थान पांचनी वि० य० पण ॥ २४॥

मूलः—वण्णओ जे भवे नील्रे भइए से उ गन्धओ।
रसओ फासओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ २४ ॥

गन्धओ रसओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ ३८ ॥

गाथा ३८ भावार्थः-जे पुदगळ स्पर्शथकी हलकां होय ते मांही पांच वर्ण, बे गंध, पांच रस, पांच संस्थान ए १७ ने (छ स्पर्श) ए २३ बोलनी भजना जाणवी ॥ ३८ ॥

अर्थः-फा० फरसथकी सी० टाढां कमल सरिखा जे० जे पुदगल उ० वळी ॥ भ० भजना से० ते उ० वळी व० पांच वर्णना । गं० बे गंधनी र० पांच रसनी चे० पुरणे । भ० भजना होय सं० संस्थाननी वि० पण ॥३९॥

मूलः-फासओ सीयए जे उ भइए से उ वण्णओ ।

गन्धओ रसओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ ३९ ॥

गाथा ३९ भावार्थः-जे पुदगळ स्पर्श थकी टाढां होय तेह मांही पांच वर्ण, बे गंध, पांच रस, पांच संस्थान (छ स्पर्श) ए २३ बोलनी भजना जाणवी ॥ ३९ ॥

अर्थः-फा० फरसथकी उ० उन्हा अग्नि सरिखा जे० जे पुदगल होय ते मांहि उ० वळी ॥ भ० भजना होय से० ते उ० वळी व० पांच वरणनी गं० बे गंधनी भजना होय र० पांच रसनी भजना होय चे० वळी भ० भजना होय सं० संस्थाननी वि० पण ॥ ४० ॥

मूलः-फासओ उण्हए जे उ भइए से उ वण्णओ ।

गन्धओ रसओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ ४० ॥

अर्थः-व० वर्णथकी सु० धोळा जे० जे पुद्गल भ० होय। भ० भजना होय से० ते उ० वळी ग० बे गंधनी। र० रसनी पांचनी फा० आठ फरसनी चे० पुरणे। भ० भजना। सं० संस्थाननी वि० पण ॥२७॥

मूलः—वण्णओ जे भवे सुक्किले भइए से उ गन्धओ।
रसओ फासओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ २७ ॥

गाथा २७ भावार्थः—जे पुद्गळ वर्ण थकी धोळो होय तेह मांही २ गंध, ५ रस, ८ स्पर्श, ५ संस्थान, ए २० बोलनी भजना जाणवी [ए पुर्वोक्त पांचे वर्णना १०० बोल जाणवा] ॥ २७ ॥

अर्थः-गं० गंधथकी जे० जे पुद्गल होय। सु० सुगंध मांहे भ० होय भ०भजना होय से० ते उ०वळी व०पांच वर्णनी र०रस पांचनी पण भजना फा०आठ फरसनी भजना होय चे०पुरणे॥ भ०भजना होय सं०संस्थाननी वि०पण॥२८॥

मूलः—गन्धओ जे भवे सुब्भी भइए से उ वण्णओ।
रसओ फासओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ २८॥

गाथा २८ भावार्थः—जे पुद्गळ गंध थकी सुगंध होय तेह मांही, ५ वर्ण, ५ रस, ८ स्पर्श, ५ संस्थान, ए २३ बोलनी भजना जाणवी ॥ २८॥

अर्थः-गं० गंधथकी जे० जे पुद्गल भ० होय॥ दु० दुर्भिगंध मांहि होय भ० भजना ॥ से० ते उ० वळी व० वर्ण पांचनी॥ र० तिक्तादिक रस पांचनी॥ फा० आठ फरसनी भजना होय चे० पुरणे ॥ भ० भजना होय सं० संस्थाननी वि० पण ॥ २९ ॥

अर्थः-प० परिमंडल चुडिनी परे सं० संस्थान छे जेहनो पुदगल ते पुदगल मांहि । भ० भजना होय से० ते उ० वळी व० पांच वर्णनी । गं० बे गंधनी र० पांच रसनी भजना चे० पुरणे । भ० भजना होय से० ते फा० आठ फरसनी वि० पण ॥ ४३ ॥

मूलः-परिमण्डलसंठाणे भइए से उ वण्णओ ।
गन्धओ रसओ चेव भइए से फासओ विय ॥४३॥

गाथा ४३ भावार्थः-जे पुदगळ परीमंडळ संस्थाने होय तेह मांही पांच वर्ण, बे गंध, पांच रस, ८ स्पर्श ए २० बोलनी भजना जाणवी ॥ ४३ ॥

अर्थः-सं० संस्थान थकी भ०होय ॥ व० वाटला लाडुवा सरिखो ॥ भ० भजना होय पांच वर्णनी से०ते उ० वळी व० पांच वर्णनी ॥ गं० बे गंधनी । र० पांच रसनी चे० पुरणे । भ०भजना होय से०ते फा०आठ फरसनी त्रि०पण ॥४४॥

मूलः-संठाणओ भवे वट्टे भइए से उ वण्णओ ।
गन्धओ रसओ चेव भइए से फासओ विय ॥४४॥

गाथा ४४ भावार्थः-जे पुदगळ वाटला संस्थानने होय तेहमांही पांच वर्ण, बेगंध, पांच रस,८ स्पर्श ए २० बोलनी भजना जाणवी ॥ ४४ ॥

अर्थः-सं० संस्थान थकी भ० होय तं० सांघोडा सरिखा ॥ भ० भजना होय से० ते [illegible]

गन्धओ फासओ चेव भइए संठाणओ विय ॥३१॥

गाथा ३१ भावार्थः—जे पुद्गल रस थकी कडवां होय तेह मांही पांच वर्ण, बे गंध, आठ स्पर्श, पांच संस्थान, ए २० बोलनी भजना जाणवी ॥ ३१ ॥

अर्थः—र० रसथकी क० कसायलुं जे० जे पुद्गल होय ते मांहे उ० वळी ॥ भ० भजना होय से० ते उ० वर्ण व० पांच वर्णनी गं० बे गंध मांहे कोइक गंध होय ते भणी बे गंधनी भजना ॥ फा० फरस आठनी चे० पुणे ॥ भ० भजना होय सं० संस्थाननी वि० पण ॥ ३२ ॥

मूलः—रसओ कसाए जे उ भइए से उ वण्णओ ।

गन्धओ फासओ चेव भइए संठाणओ विय ॥३२॥

गाथा ३२ भावार्थः—जे पुद्गल रस थकी कसायला होय तेह मांही पांच वर्ण, बे गंध, आठ स्पर्श, पांच संस्थान, ए वीस बोलनी भजना जाणवी ॥ ३२ ॥

अर्थः—र० रसथकी भ० खाटो जे० जे पुद्गल उ० वळी ॥ भ० भजना होय से० ते उ० वळी व० पांच वर्णनी ॥ गं० बे गंधनी फा० आठ फरसनी चे० पुणे भ० भजना सं० संस्थाननी वि० पण ॥ ३३ ॥

मूलः—रसओ अम्बिले जे उ भइए से उ वण्णओ ।

गन्धओ फासओ चेव भइए संठाणओ विय ॥३३ ॥

गाथा ३३ भावार्थः—जे पुद्गल रस थकी खाटा होय तेह मांही पांच वर्ण, बे गंध, आठ स्पर्श, पांच

हवे एक काळा वर्णना भांगानो यंत्र लिख्यते

क्रमांक	वर्णांक	गंधांक	रसांक	स्पर्शांक	संस्थानांक	क्रमांक	वर्णांक	गंधांक	रसांक	स्पर्शांक	संस्थानांक	क्रमांक	वर्णांक	गंधांक	रसांक	स्पर्शांक	संस्थानांक	क्रमांक	वर्णांक	गंधांक	रसांक	स्पर्शांक	संस्थानांक
१	१	१	१	१	१	१५	१	१	१	३	५	२९	१	१	१	६	४	४३	१	१	२	१	३
२	१	१	१	१	२	१६	१	१	१	४	१	३०	१	१	१	६	५	४४	१	१	२	१	४
३	१	१	१	१	३	१७	१	१	१	४	२	३१	१	१	१	७	१	४५	१	१	२	१	५
४	१	१	१	१	४	१८	१	१	१	४	३	३२	१	१	१	७	२	४६	१	१	२	२	१
५	१	१	१	१	५	१९	१	१	१	४	४	३३	१	१	१	७	३	४७	१	१	२	२	२
६	१	१	१	२	१	२०	१	१	१	४	५	३४	१	१	१	७	४	४८	१	१	२	२	३
७	१	१	१	२	२	२१	१	१	१	५	१	३५	१	१	१	७	५	४९	१	१	२	२	४
८	१	१	१	२	३	२२	१	१	१	५	२	३६	१	१	१	८	१	५०	१	१	२	२	५
९	१	१	१	२	४	२३	१	१	१	५	३	३७	१	१	१	८	२	५१	१	१	२	३	१
१०	१	१	१	२	५	२४	१	१	१	५	४	३८	१	१	१	८	३	५२	१	१	२	३	२
११	१	१	१	३	१	२५	१	१	१	५	५	३९	१	१	१	८	४	५३	१	१	२	३	३
१२	१	१	१	३	२	२६	१	१	१	६	१	४०	१	१	१	८	५	५४	१	१	२	३	४
१३	१	१	१	३	३	२७	१	१	१	६	२	४१	१	१	१	९	१	५५	१	१	२	३	५
१४	१	१	१	३	४	२८	१	१	१	६	३	४२	१	१	१	९	२	५६	१	१	२	४	१

से०ने उ०वळी व०वर्ण पांचनी गं०बे गंधनी र०पांच रसनी चे०पुरणे भ०भजना होय सं०संस्थाननी वि०पण॥३६॥

मूलः—फासओ मउए जे उ भइए से उ वण्णओ ।
गन्धओ रसओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ ३६ ॥

गाथा ३६ भावार्थः—जे पुद्गळ स्पर्शथकी सुंहाला होय, तेह मांही पांच वर्ण, बे गंध, पांच रस, पांच संस्थान ए १७ तथा (छ स्पर्श) एम २३ बोलनी भजना जाणवी ॥ ३६ ॥

अर्थः—फा०फरस थकी गु०जे भारे लोह सरिखो जे०जे पुद्गल होय ते माहे उ०वळी । भ०भजना होय से०ने उ०वळी व० पांच वर्णनी गं० बे गंधनी र० पांच रसनी चे० पुरणे ॥ भ० भजना होय सं० पांच संस्थाननी वि०पण ॥ ३७॥

मूलः—फासओ गुरुए जे उ भइए से उ वण्णओ ।
गन्धओ रसओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ ३७ ॥

गाथा ३७ भावार्थः—जे पुद्गळ स्पर्शथकी भारे होय तेह मांही पांच वर्ण, बे गंध, पांच रस, पांच संस्थान एम १७ तथा (छ स्पर्श) ए २३ बोलनी भजना जाणवी ॥ ३७ ॥

अर्थः—फा० फरस थकी ल० हलुया आकतुल सारिखा जे० जे पुद्गल ते मांहि उ० वळी ॥ भ० भजना होय से० ते उ० वळी व० पांच वर्णनी ॥ गं० बे गंधनी र० पांच रसनी चे० पुरणे । भ० भजना होय ॥ सं० पांच संस्थाननी वि० पण ॥ ३८ ॥

मूलः—फासओ लहुए जे उ भइए से उ वण्णओ ।

उपरा० ॥ ४५२ ॥ अध्य० ॥ ३६ ।

१२९	१	१	४	२	४	१४८	१	१	४	६	३	१६७	१	१	५	२	२	१८६	१	१	५	६	१
१३०	१	१	४	२	५	१४९	१	१	४	६	४	१६८	१	१	५	२	३	१८७	१	१	५	६	२
१३१	१	१	४	३	१	१५०	१	१	४	६	५	१६९	१	१	५	२	४	१८८	१	१	५	६	३
१३२	१	१	४	३	२	१५१	१	१	४	७	१	१७०	१	१	५	२	५	१८९	१	१	५	६	४
१३३	१	१	४	३	३	१५२	१	१	४	७	२	१७१	१	१	५	३	१	१९०	१	१	५	६	५
१३४	१	१	४	३	४	१५३	१	१	४	७	३	१७२	१	१	५	३	२	१९१	१	१	५	७	१
१३५	१	१	४	३	५	१५४	१	१	४	७	४	१७३	१	१	५	३	३	१९२	१	१	५	७	२
१३६	१	१	४	४	१	१५५	१	१	४	७	५	१७४	१	१	५	३	४	१९३	१	१	५	७	३
१३७	१	१	४	४	२	१५६	१	१	४	८	१	१७५	१	१	५	३	५	१९४	१	१	५	७	४
१३८	१	१	४	४	३	१५७	१	१	४	८	२	१७६	१	१	५	४	१	१९५	१	१	५	७	५
१३९	१	१	४	४	४	१५८	१	१	४	८	३	१७७	१	१	५	४	२	१९६	१	१	५	८	१
१४०	१	१	४	४	५	१५९	१	१	४	८	४	१७८	१	१	५	४	३	१९७	१	१	५	८	२
१४१	१	१	४	५	१	१६०	१	१	४	८	५	१७९	१	१	५	४	४	१९८	१	१	५	८	३
१४२	१	१	४	५	२	१६१	१	१	५	१	१	१८०	१	१	५	४	५	१९९	१	१	५	८	४
१४३	१	१	४	५	३	१६२	१	१	५	१	२	१८१	१	१	५	५	१	२००	१	१	५	८	५
१४४	१	१	४	५	४	१६३	१	१	५	१	३	१८२	१	१	५	५	२	२०१	१	२	१	१	१
१४५	१	१	४	५	५	१६४	१	१	५	१	४	१८३	१	१	५	५	३	२०२	१	२	१	१	२
१४६	१	१	४	६	१	१६५	१	१	५	१	५	१८४	१	१	५	५	४	२०३	१	२	१	१	३
१४७	१	१	४	६	२	१६६	१	१	५	२	१	१८५	१	१	५	५	५	२०४	१	२	१	१	४

॥ ४५२ ॥

संस्थान (छ स्पर्श) ए २३ बोल्नी भजना जाणवी ॥ ४० ॥

अर्थः-फा० फरसथकी नि० चोपड्यां सरिखा जे० जे पुद्गळ ते मांही उ० वळी भ० भजना होय से० ते उ० वळी व० पांच वर्णनी गं० बे गंधनी चे० वळी र० पांच रसनी भ० भजना होय सं० संस्थाननी वि० पण ॥ ४१ ॥

मूलः-फासओ निद्धए जे उ भइए से उ वण्णओ ।

गन्धओ रसओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ ४१ ॥

गाथा ४१ भावार्थः-जे पुद्गळ स्पर्श थकी चोपड्यां होय तेह मांही पांच वर्ण, बे गंध, पांच रस, पांच संस्थान (छ स्पर्श) ए २३ बोल्नी भजना जाणवी ॥ ४१ ॥

अर्थः-फा० फरस थकी जे लु० पुद्गल लुख्खा राख सरिखा होय ते मांहि जे० जे उ० वळी ॥ भ० भजना होय से० ते उ० वळी व० वर्ण पांचनी ॥ गं० बे गंधनी भजना होय र० पांच रसनी भजना होय चे० पुणे ॥ भ० भजना होय सं० संस्थाननी वि० पण ॥ ४२ ॥

मूलः-फासओ लुक्खए जे उ भइए से उ वण्णओ ।

गन्धओ रसओ चेव भइए संठाणओ विय ॥ ४२ ॥

गाथा ४२ भावार्थः-जे पुद्गळ स्पर्शथकी लुख्खा होय तेह मांही पांच वर्ण, बे गंध, पांच रस, पांच संस्थान (छ स्पर्श) ए २३ बोल्नी भजना जाणवी (जे स्पर्श होय ते अने तेनो प्रतिपक्षी ए बे स्पर्श वर्जिने बीजा ६-६ स्पर्श गणतां २३ बोल थाय, एम दरेक स्पर्शमां २३, २३ बोल गणतां २३×८=१८४ बोल स्पर्शना जाणवा) ॥ ४२ ॥

उत्तरा० ॥ ४५२ ॥

१२९	१	१	४	२	४	१४८	१	१	४	६	३	१६७	१	१	५	२	२	१८६	१	१	५	६	१
१३०	१	१	४	२	५	१४९	१	१	४	६	४	१६८	१	१	५	२	३	१८७	१	१	५	६	२
१३१	१	१	४	३	१	१५०	१	१	४	६	५	१६९	१	१	५	२	४	१८८	१	१	५	६	३
१३२	१	१	४	३	२	१५१	१	१	४	७	१	१७०	१	१	५	२	५	१८९	१	१	५	६	४
१३३	१	१	४	३	३	१५२	१	१	४	७	२	१७१	१	१	५	३	१	१९०	१	१	५	६	५
१३४	१	१	४	३	४	१५३	१	१	४	७	३	१७२	१	१	५	३	२	१९१	१	१	५	७	१
१३५	१	१	४	३	५	१५४	१	१	४	७	४	१७३	१	१	५	३	३	१९२	१	१	५	७	२
१३६	१	१	४	४	१	१५५	१	१	४	७	५	१७४	१	१	५	३	४	१९३	१	१	५	७	३
१३७	१	१	४	४	२	१५६	१	१	४	८	१	१७५	१	१	५	३	५	१९४	१	१	५	७	४
१३८	१	१	४	४	३	१५७	१	१	४	८	२	१७६	१	१	५	४	१	१९५	१	१	५	७	५
१३९	१	१	४	४	४	१५८	१	१	४	८	३	१७७	१	१	५	४	२	१९६	१	१	५	८	१
१४०	१	१	४	४	५	१५९	१	१	४	८	४	१७८	१	१	५	४	३	१९७	१	१	५	८	२
१४१	१	१	४	५	१	१६०	१	१	४	८	५	१७९	१	१	५	४	४	१९८	१	१	५	८	३
१४२	१	१	४	५	२	१६१	१	१	५	१	१	१८०	१	१	५	४	५	१९९	१	१	५	८	४
१४३	१	१	४	५	३	१६२	१	१	५	१	२	१८१	१	१	५	५	१	२००	१	१	५	८	५
१४४	१	१	४	५	४	१६३	१	१	५	१	३	१८२	१	१	५	५	२	२०१	१	२	१	१	१
१४५	१	१	४	५	५	१६४	१	१	५	१	४	१८३	१	१	५	५	३	२०२	१	२	१	१	२
१४६	१	१	४	६	१	१६५	१	१	५	१	५	१८४	१	१	५	५	४	२०३	१	२	१	१	३
१४७	१	१	४	६	२	१६६	१	१	५	२	१	१८५	१	१	५	५	५	२०४	१	२	१	१	४

अन्य० ॥ ३६ ॥

॥ ४५२ ॥

मूलः—संठाणओ भवे तंसे भइए से उ वण्णओ ।
गन्धओ रसओ चेव भइए स फासओ विय ॥४५॥

गाथा४५भावार्थ:जेपुद्गळ त्रंस संस्थाने होय तेहमांही पांच वर्ण,बेगंध, पांचरस, ८स्पर्श ए२०बोलनीभजनाजाणवी।४५।
अर्थः—सं०संस्थानथकी भ०होय च०चौरसने आकारे चौरसछे जेपुद्गल तेमांहे भ०भजनाहोय से०ते उ०वळी व० पांच वर्णनी गं०बेगंधनी भजनाहोय र०पांचरसनी भजनाहोय चे०वळी भ०भजना से०ते फा० आठफरसनी वि०पण॥४६॥

मूलः—संठाणओ भवे चउरंसे भइए से उ वण्णओ ।
गन्धओ रसओ चेव भइए स फासओ विय ॥ ४६ ॥

गाथा४६भावार्थ:जेपुद्गळ चोरस संस्थानेहोय तेहमांही पांच वर्ण,बेगंध,पांचरस,८स्पर्शए२०बोलनीभजनाजाणवी।४६।
अर्थः—जे० जे पुद्गल आ० लाकडीनीपरे लांबा सं० संस्थानपरे परिणम्याछे ते मांहे ॥ भ० भजना से०ते उ० वळी व० पांच वर्णनी गं० बे गंधनी र० रसथकी चे० पुरणे भ० भजना होय से० ते फा० आठ फरसनी वि० पण ॥४७॥

मूलः—जे आययसंठाणे भइए से उ वण्णओ ।
गन्धओ रसओ चेव भइए से फासओ विय ॥ ४७ ॥

गाथा ४७ भावार्थः—जे पुद्गळ आयत संस्थाने होय तेह मांही पांच वर्ण, बे गंध, पांच रस, ८ स्पर्श ए २० बोलनी भजना जाणवी (ए पुर्वोक्त पांच संस्थानना मळीने १०० भेद जाणवा, ए १०० वर्णना, १०० रसना, ४६ गंधना, १८४ स्पर्शना, १०० संस्थानना, ए सर्वे मळी ५३० भेद रुपी अजीवना स्थुल थकी कह्या, वारीतो एक गुण द्विगुण आदिक गणतां तो अनंता भांगा थाय ॥ ४७ ॥

२८१	१	२	३	१	१	३००	१	२	३	४	५	३१९	१	२	३	८	४	३३८	१	२	४	४	३
२८२	१	२	३	१	२	३०१	१	२	३	५	१	३२०	१	२	३	८	५	३३९	१	२	४	४	४
२८३	१	२	३	१	३	३०२	१	२	३	५	२	३२१	१	२	४	१	१	३४०	१	२	४	४	५
२८४	१	२	३	१	४	३०३	१	२	३	५	३	३२२	१	२	४	१	२	३४१	१	२	४	५	१
२८५	१	२	३	१	५	३०४	१	२	३	५	४	३२३	१	२	४	१	३	३४२	१	२	४	५	२
२८६	१	२	३	२	१	३०५	१	२	३	५	५	३२४	१	२	४	१	४	३४३	१	२	४	५	३
२८७	१	२	३	२	२	३०६	१	२	३	६	१	३२५	१	२	४	१	५	३४४	१	२	४	५	४
२८८	१	२	३	२	३	३०७	१	२	३	६	२	३२६	१	२	४	२	१	३४५	१	२	४	५	५
२८९	१	२	३	२	४	३०८	१	२	३	६	३	३२७	१	२	४	२	२	३४६	१	२	४	६	१
२९०	१	२	३	२	५	३०९	१	२	३	६	४	३२८	१	२	४	२	३	३४७	१	२	४	६	२
२९१	१	२	३	३	१	३१०	१	२	३	६	५	३२९	१	२	४	२	४	३४८	१	२	४	६	३
२९२	१	२	३	३	२	३११	१	२	३	७	१	३३०	१	२	४	२	५	३४९	१	२	४	६	४
२९३	१	२	३	३	३	३१२	१	२	३	७	२	३३१	१	२	४	३	१	३५०	१	२	४	६	५
२९४	१	२	३	३	४	३१३	१	२	३	७	३	३३२	१	२	४	३	२	३५१	१	२	४	७	१
२९५	१	२	३	३	५	३१४	१	२	३	७	४	३३३	१	२	४	३	३	३५२	१	२	४	७	२
२९६	१	२	३	४	१	३१५	१	२	३	७	५	३३४	१	२	४	३	४	३५३	१	२	४	७	३
२९७	१	२	३	४	२	३१६	१	२	३	८	१	३३५	१	२	४	३	५	३५४	१	२	४	७	४
२९८	१	२	३	४	३	३१७	१	२	३	८	२	३३६	१	२	४	४	१	३५५	१	२	४	७	५
२९९	१	२	३	४	४	३१८	१	२	३	८	३	३३७	१	२	४	४	२	३५६	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

५७	१	१	२	४	२	७५	१	१	२	७	५	९३	१	१	३	३	३	१११	१	१	३	७	१
५८	१	१	२	४	३	७६	१	१	२	८	१	९४	१	१	३	३	४	११२	१	१	३	७	२
५९	१	१	२	४	४	७७	१	१	२	८	२	९५	१	१	३	३	५	११३	१	१	३	७	३
६०	१	१	२	४	५	७८	१	१	२	८	३	९६	१	१	३	४	१	११४	१	१	३	७	४
६१	१	१	२	५	१	७९	१	१	२	८	४	९७	१	१	३	४	२	११५	१	१	३	७	५
६२	१	१	२	५	२	८०	१	१	२	८	५	९८	१	१	३	४	३	११६	१	१	३	८	१
६३	१	१	२	५	३	८१	१	१	३	१	१	९९	१	१	३	४	४	११७	१	१	३	८	२
६४	१	१	२	५	४	८२	१	१	३	१	२	१००	१	१	३	४	५	११८	१	१	३	८	३
६५	१	१	२	५	५	८३	१	१	३	१	३	१०१	१	१	३	५	१	११९	१	१	३	८	४
६६	१	१	२	६	१	८४	१	१	३	१	४	१०२	१	१	३	५	२	१२०	१	१	३	८	५
६७	१	१	२	६	२	८५	१	१	३	१	५	१०३	१	१	३	५	३	१२१	१	१	४	१	१
६८	१	१	२	६	३	८६	१	१	३	२	१	१०४	१	१	३	५	४	१२२	१	१	४	१	२
६९	१	१	२	६	४	८७	१	१	३	२	२	१०५	१	१	३	५	५	१२३	१	१	४	१	३
७०	१	१	२	६	५	८८	१	१	३	२	३	१०६	१	१	३	६	१	१२४	१	१	४	१	४
७१	१	१	२	७	१	८९	१	१	३	२	४	१०७	१	१	३	६	२	१२५	१	१	४	१	५
७२	१	१	२	७	२	९०	१	१	३	२	५	१०८	१	१	३	६	३	१२६	१	१	४	२	१
७३	१	१	२	७	३	९१	१	१	३	३	१	१०९	१	१	३	६	४	१२७	१	१	४	२	२
७४	१	१	२	७	४	९२	१	१	३	३	२	११०	१	१	३	६	५	१२८	१	१	४	२	३

कोठामां ३ ने वदले ४ नो आंक लखवो तेथी तेना पण ४०० भांगा थाय, तेमज धोळा वर्णना ४०० भांगा थाय, पण एटलो फेर के वर्णना कोठामां ४ ने वदले ५ नो आंक लखवो तो तेना पण ४०० भांगा थाय, ए पांचे वर्णना भांगा मळी २००० थाय, एक काळा वर्णना ४०० भांगाना यंत्रनुं उदाहरण बनाव्युं छे, ए आम्नाथी पोतानी वुद्धिए आगळ बीजां पण भांगा वधाराय, एज आम्ना प्रमाणे गंध, रस, स्पर्श, संस्थानना पण भांगा थाय, पण एटलो फेर के वर्णना कोठामां जेना भांगा काढवा होय तेनो आंक लखवो, बीजो उपर प्रमाणे आम्नाथी भांगा वधारता जवुं, ए वर्णादीकनां भांगा पन्नवणा सुत्रना पेहेला पदने विषे तिर्थंकरे कह्या छे.

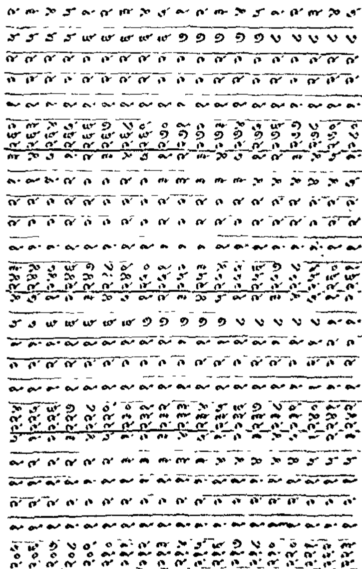
अर्थः–ए० ए पुर्वे कही ते अ० अजीव वि० विचारणा पण । स० संक्षेपे वि० कही इ० ए छए अजीवनी विचारणा कह्या पछी हवे । जी० जीवनी वि० विचारणा वु० शिष्य प्रत्ये गुरु कहेछे हुं कहीश अ० अनुक्रमे ॥४८॥

मूलः–एसा अजीवविभत्ती समासेण वियाहिया ।

इत्तो जीवविभत्तिं वुच्छामि अणुपुव्वसो ॥ ४८ ॥

गाथा ४८ भावार्थः–गुरु कहेता हवा हे शिष्य ? ए पुर्वोक्त अरुपी अजीवना ३० भेद अने रुपी अजीवना ५३० भेद कुल ५६० भेद रुप अजीवनी संक्षेपे विचारणा कही, हवे जीवनी विचारणा हुं अनुक्रमे कहीश ??? ॥४८॥

अर्थः–सं० एकेंद्रियादिक संसारीक जीव य० वळी सि० अने बीजा सिद्धना जीव य० वळी ॥ दु० बे प्रकारे जी० जीव वि० कह्या तिर्थंकर महाराजे । सि० सिद्ध अ० घणे प्रकारे वु० कह्या तिर्थंकरे । तं० ते सिद्धना अनेक भेद शिष्य प्रत्ये गुरु कहे छे । मे० मुजने कि० कहेता थका । सु० सांभळो ॥ ४९ ॥

अवगाहनाना सिद्ध थाय । म० मध्यम अवगाहनाना सिद्ध थाय ते आदि देइने य० वळी । उ० उंचा पर्वत उपरे मरीने सिद्ध थाय ॥ अ० खाड प्रमुख मांहि मरीने सिद्ध थाय य० वळी ॥ ति० तिरछे लोके होय त्यांथी मरीने सिद्ध थाय च० वळी ॥ समु० बे समुद्र लवण अने कालोदधि ए बे समुद्रमांहि कोइक देवतादिके नाख्यो होय तिहांथी मरीने सिद्ध थाय । ज० नदि प्रमुख बीजा पाणीमांहि मरीने सिद्ध थाय य० वळी ॥ ५१ ॥

मूलः—उक्कोसोगाहणाए य जहन्नमज्झिमाए य ।
उड्ढं अहे य तिरियं च समुद्दम्मि जलम्मि य ॥ ५१ ॥

गाथा ५१ भावार्थः—जघन्य बे हाथनी अवगाहना (शरीरनी उंचाइ) वाळा सिद्ध थाय, मध्यम अवगाहनावाळा सिद्ध थाय, तेमज उत्कृष्टी ५०० धनुषनी अवगाहनावाळा सिद्ध थाय, उंचा पर्वत उपरे मरीने सिद्ध थाय, निचा खाड प्रमुखमांही मरीने सिद्ध थाय, त्रीछा लोकमांही मरीने सिद्ध थाय, कोइक देवताए लवण समुद्रने कालोदधी समुद्र ए बे समुद्र मांही नांखेल होय, ते तिहां मरीने सिद्ध थाय, नदी प्रमुख बीजा पाणी मांही मरीने सिद्ध थाय ॥ ५१ ॥

अर्थः—द० दश जीवना य० वळी न० पुरुष नपुंसकने विषे उत्कृष्टा एक समय सिद्ध थाय ॥ वी० उत्कृष्टा वीस जीव । इ० स्त्रीने विषे सिद्ध थाय य० वळी । पु० पुरुषने विषे उत्कृष्टा सिद्धे तो य० वळी । अ० एकसो उपरी आठ सिद्धे सिद्ध थाय । स० उत्कृष्टा समय ए० एके सि० सिद्धे ॥ ५२ ॥

मूलः—दस य नपुंसएसु वीसं इत्थियासु य ।

३५७	१	२	४	८	२	३६८	१	२	५	२	३	३७९	१	२	५	४	४	३९०	१	२	५	६	५
३५८	१	२	४	८	३	३६९	१	२	५	२	४	३८०	१	२	५	४	५	३९१	१	२	५	७	१
३५९	१	२	४	८	४	३७०	१	२	५	२	५	३८१	१	२	५	५	१	३९२	१	२	५	७	२
३६०	१	२	४	८	५	३७१	१	२	५	३	१	३८२	१	२	५	५	२	३९३	१	२	५	७	३
३६१	१	२	५	१	१	३७२	१	२	५	३	२	३८३	१	२	५	५	३	३९४	१	२	५	७	४
३६२	१	२	५	१	२	३७३	१	२	५	३	३	३८४	१	२	५	५	४	३९५	१	२	५	७	५
३६३	१	२	५	१	३	३७४	१	२	५	३	४	३८५	१	२	५	५	५	३९६	१	२	५	८	१
३६४	१	२	५	१	४	३७५	१	२	५	३	५	३८६	१	२	५	६	१	३९७	१	२	५	८	२
३६५	१	२	५	१	५	३७६	१	२	५	४	१	३८७	१	२	५	६	२	३९८	१	२	५	८	३
३६६	१	२	५	२	१	३७७	१	२	५	४	२	३८८	१	२	५	६	३	३९९	१	२	५	८	४
३६७	१	२	५	२	२	३७८	१	२	५	४	३	३८९	१	२	५	६	४	४००	१	२	५	८	५

ए कृष्ण वर्णना ४०० भांगा थया, ते ४०० भांगा गुथी काळोज वर्ण होय, ए वर्णना यंत्रमां वर्ण ४०० थी फरे, गंध २०० थी फरे, रस ४० थी फरे, स्पर्श पांच पांचथी फरे, संस्थान एकेकथी फरे, जुओ यंत्रमां, ए आम्ना मपाणे काळा वर्णना ४०० भांगा थया, एमज निला वर्णना ४०० भांगा थयां पण एटलो फेर के वर्णना कोठामां एकडाने बदले २ नो आंक लखवो तेथीतेना पण ४०० भांगा थाय, तेवीज रीते राता वर्णना ४०० भांगा थाय, पंग एटलो फेर के वर्णना कोठामां २ ना आंकने बदले ३ नो आंक लखवो तेथी तेना पण ४०० भांगा थाय, एमज पीळा वर्णना ४०० भांगा थाय, पण एटलो फेरके वर्णना

चत्तारि जहन्नाए मज्झे अट्ठुत्तरं सयं ॥ ५४ ॥

गाथा ५४ भावार्थः-जघन्य बे हाथनी अवगाहनावाळा एक समय साथे उत्कृष्टा चार जीव सिद्ध थाय, जर मध्यनीपेरे मध्यम अवगाहनावाळा एक समय उत्कृष्टा १०८ जीव सिद्ध थाय, उत्कृष्टी ५०० धनुपनी अवगाहनावाळा एक समय उत्कृष्टा बे जीव सिद्ध थाय ॥ ५४ ॥

अर्थः-च० च्यार उ० मेरु पर्वतनी चुलिकादिक उर्द्ध लो० लोकने विषे उत्कृष्टा एक समय सिझे य० वळी ॥ दु० बे जीव स० समुद्रने विषे ॥ उत्कृष्टा एक समये बे सिझे त० त्रण जीव ज० नादि प्रमुखना पाणीमां उत्कृष्टा एक समये सिझे । वी० वीस जीव अ० खाड प्रमुख अधोलोकने विषे उत्कृष्टा । एक समये सिझे त० तेमज य० वळी स० एकसो च० अने । अ० उपर आठ ति० त्रीछा लो० लोकने विषे उत्कृष्टा ॥ स०समय ए० एक सि० सिझे ॥ धु० निश्चे ॥ ५५ ॥

मूलः-चउरुड्ढलोए य दुवे समुद्दे तओ जले वीसमहे तहेव य।
सयं च अट्ठुत्तरं तिरियलोए समएणेगेण सिज्झई धुवम् ॥५५॥

गाथा ५५ भावार्थः-मेरु पर्वतनी चुलिकादीक उर्द्ध (उंचा) लोकने विषे एक समय उत्कृष्टा चार जीव सिद्ध थाय, समुद्रने विषे एक समय उत्कृष्टा बे जीव सिद्ध थाय, नदी प्रमुख वीजा पाणीमांही उत्कृष्टा ३ जीव सिद्ध थाय, खाड प्रमुख अधो (नीचा) लोकने विषे एक समय उत्कृष्टा २० जीव सिद्ध थाय, [illegible] एक समय उत्कृष्टा १०८ जीव सिद्ध थाय ॥ ५५ ॥

[illegible] सिद्ध । ए० किहां सि० सि[illegible]

मूल—ससारत्था य सिद्धा य दुविहा जीवा वियाहिया ।
सिद्धा णेगविहा वुत्ता तं मे कित्तयओ सुण ॥ ४९ ॥

गाथा ४९ भावार्थः—जीव बे प्रकारे ते एक कर्मसहित ने एकेंद्रियादिक संसारी जीव, बीजा कर्मरहित ते सिद्धना जीव, ए बे प्रकारना जीव तीर्थंकरे कह्या छे, गुरु कहेछे हवा हे शिष्य? ए बे प्रकारना जीव ते मांही सिद्धना जीव घणे प्रकारे तीर्थंकरे कह्या छे, ते हुं तुजने कहुं छुं ते तुं सांभळ??? ॥ ४९ ॥

अर्थः—इ० स्त्री मरीने सिद्ध थाय पु० पुरुष मरीने सि० सिद्ध थाय य० वळी । त० तेमज पुरुष य० वळी न० नपुंसक मरीने सिद्ध थाय । स० स्वलिंग ते यतिने वेशे लिंगे सिद्ध थाय । अ० अनेरे संन्यासीने लिं० वेषे सिद्ध थाय य० वळी । गि० गृहस्थने लिं० वेषे मरीने सिद्ध थाय त० तेमज थाय य० वळी ॥ ५० ॥

मूलः—इत्थी पुरिससिद्धा य तहेव य नपुंसगा ।
सलिङ्गे अन्नलिङ्गे य गिहिलिङ्गे तहेव य ॥ ५० ॥

गाथा ५० भावार्थः—१ स्त्री मरीने सिद्ध थाय, २ पुरुष मरीने सिद्ध थाय, ३ नपुंसक मरीने सिद्ध थाय, तेमज ४ स्वलिंगे सिद्ध ते साधुने वेशे सिद्ध थाय, ५ अन्यलिंगे सिद्ध ते सन्यासी प्रमुखना अनेरे वेशे सिद्ध थाय, तेमज ६ ग्रहस्थलिंगे ते ग्रहस्थने वेशे सिद्ध थाय (इहां अन्यलिंगे ने ग्रहस्थलिंगे सिद्ध थाय, पण अन्यधर्मीने ग्रहस्थी सिद्ध न थाय एम समजवुं) ॥ ५० ॥

अर्थः—उ० उत्कृष्टी उ० पांचसे धनुषनी अवगाहनाना सिद्ध थाय य० वळी । ज० जघन्य ते हाथनी

चत्तारि जहन्नाए मज्झे अट्ठुत्तरं सयं ॥ ५४ ॥

गाथा ५४ भावार्थः—जघन्य बे हाथनी अवगाहनावाळा एक समय साथे उत्कृष्टा चार जीव सिद्ध थाय, जत मध्यनीपेरे मध्यम अवगाहनावाळा एक समय उत्कृष्टा १०८ जीव सिद्ध थाय, उत्कृष्टी ५०० धनुषनी अवगाहनावाळा एक समय उत्कृष्टा बे जीव सिद्ध थाय ॥ ५४ ॥

अर्थः—च० च्यार उ० मेरु पर्वतनी चुलिकादिक उर्द्ध लो० लोकने विषे उत्कृष्टा एक समय सिझे य० वळी ॥ दु० बे जीव स० समुद्रने विषे ॥ उत्कृष्टा एक समये बे सिझे त० त्रण जीव ज० नादि प्रमुखना पाणीमां उत्कृष्टा एक समये सिझे । वी० वीस जीव अ० खाड प्रमुख अधोलोकने विषे उत्कृष्टा । एक समये सिझे त० तेमज य० वळी स० एकसो च० अने । अ० उपर आठ ति० त्रीछा लो० लोकने विषे उत्कृष्टा ॥ स०समय ए० एक सि० सिझे ॥ धु० निश्चे ॥ ५५ ॥

मूलः—चउरुड्ढलोए य दुवे समुद्दे तओ जले वीसमहे तहेव य।
सयं च अट्ठुत्तरं तिरियलोए समएणेगेण सिज्झई धुवम् ॥५५॥

गाथा ५५ भावार्थः—मेरु पर्वतनी चुलिकादीक उर्द्ध (उंचा) लोकने विषे एक समय उत्कृष्टा चार जीव सिद्ध थाय. समुद्रने विषे एक समय उत्कृष्टा बे जीव सिद्ध थाय, नदी प्रमुख बीजा पाणीमांही उत्कृष्टा ३ जीव सिद्ध थाय, खाड प्रमुख अधो (नीचा) लोकने विषे एक समय उत्कृष्टा २० जीव सिद्ध थाय, त्रीछालोकने विषे एक समय उत्कृष्टा १०८ जीव सिद्ध थाय ॥ ५५ ॥

मूल–संसारत्था य सिद्धा य दुविहा जीवा वियाहिया ।
सिद्धा णेगविहा वुत्ता तं मे कित्तयओ सुण ॥ ४९ ॥

गाथा ४९ भावार्थः–जीव बे प्रकारे ते एक कर्मसहित ते एकेंद्रियादिक संसारी जीव, बीजा कर्मरहित ते सिद्धना जीव, ए बे प्रकारना जीव निश्चे कह्या छे, गुरु कहेता हवा हे शिष्य! ए बे प्रकारना जीव ने मांही सिद्धना जीव घणे प्रकारे निश्चे कह्या छे, ते हुं तुजने कहुं छुं ते तुं सांभळ??? ॥ ४९ ॥

अर्थः–इ० स्त्री मरीने सिद्ध थाय पु० पुरुष मरीने सि० सिद्ध थाय य० वळी । त० तेमज पुरुष य० वळी न० नपुंसक मरीने सिद्ध थाय । स० स्वलिंगे ते यतिने वेषे लिंगे सिद्ध थाय । अ० अनेरे संन्यासीने लिं० वेषे सिद्ध थाय य० वळी । गि० गृहस्थने लिं० वेषे मरीने सिद्ध थाय त० तेमज थाय य० वळी ॥ ५० ॥

मूलः–इत्थी पुरिससिद्धा य तहेव य नपुंसगा ।
सलिङ्गे अन्नलिङ्गे य गिहिलिङ्गे तहेव य ॥ ५० ॥

गाथा ५० भावार्थः–१ स्त्री मरीने सिद्ध थाय, २ पुरुष मरीने सिद्ध थाय, ३ नपुंसक मरीने सिद्ध थाय, तेमज ४ स्वलिंगे सिद्ध ते साधुने वेशे सिद्ध थाय, ५ अन्यलिंगे सिद्ध ते सन्यासी प्रमुखना अनेरे वेशे सिद्ध थाय, तेमज ६ ग्रहस्थलिंगे ते ग्रहस्थने वेशे सिद्ध थाय (इहां अन्यलिंगे ने ग्रहस्थलिंगे सिद्ध थाय, पण अन्यमतीने ग्रहस्थी सिद्ध न थाय एम समजवुं) ॥ ५० ॥

अर्थः–उ० उत्कृष्टी उ० पांचसे धनुषनी अवगाहनाना सिद्ध थाय य० वळी । ज० जघन्य बे हाथनी

मूलः—बारसाहिं जोयणेहिं सवट्ठस्सुवरिं भवे ।
ईसिपब्भारनामा उ पुढवी छत्तसंठिया ॥ ५८ ॥

गाथा ५८ भावार्थः—सर्वार्थसिद्ध विमानथकी बार योजन उपर ईसीपभारा नामे मुक्तिसिला छे, ते पृथ्वी चता छत्रने आकारे छे ॥ ५८ ॥

अर्थः—प० पीस्तालीस स० लाख जो० योजननी तु० वली ॥ आ० लांबी छे । ता० तेटलीज चे० पुरणे वि० पहोळी पीस्तालीस लाख योजन प्रमाणे छे ॥ ति० तेहनी त्रिगुणी सा० झाझेरी प० परधी छे ॥ ५९ ॥

मूलः—पणयालसयसहस्सा जोयणाणं तु आयया ।
तावइयं चेव वित्थिण्णा तिगुणो साहियपरिओ ॥ ५९ ॥

गाथा ५९ भावार्थः—ते सिद्धसिला ४५ लाख योजननी लांबी ने पीस्तालीस लाख योजननी पहोळी छे, तेहनी त्रीगुणी झाझेरी परीधी (चकावो) छे ॥ ५९ ॥

अर्थः—अ० ते सिद्धसिला आठ जो० योजन बा० जाडी छे सा० ते सिद्धसिला म० मध्यभागे आठ योजननी लांबी पहोळी खेत्रऊगे आठ योजन जाडी वि० कही तिर्थंकरे प० पछे थोडी हाणी पामती पातळी थाती च० छेहडे । म० मांखीनी प० पांख थकी त० पातळी जाणवी ॥ ६० ॥

मूलः—अट्ठजोयणबाहुल्ला सा मज्झम्मि वियाहिया ।
परिहायन्ती चरिमन्ते मच्छिपत्ताउ तणुयरी ॥ ६० ॥

पुरिसेसु य अट्ठसयं समएणेगेण सिज्झई ॥ ५२ ॥

गाथा ५२ भावार्थः-पुरुष नपुंसक (इहां जन्म नपुंसक समजवा नहि पण कृत्रिम नपुंसक समजवा) ने वेदे, एक समय १० जीव सिद्ध थाय, स्त्रीने वेदे एक समय उत्कृष्टा २० जीव सिद्ध थाय, पुरुषने वेदे एक समय उत्कृष्टा १०८ जीव सिद्ध थाय ॥ ५२ ॥

अर्थः-च० चारजीव उत्कृष्टा य० वली गि० गृहस्थ लिं० लिंगने विषे एक समये सिज्झे अ० अन्यासी समुच्च अन्य लिंगने विषे उत्कृष्टा द० दश जीव एकसमे सिज्झे य० वली स० स्वलिं० लिंङ्गे यतीने लिंगे अ० एकसो आठ उत्कृष्टा एक समे सिज्झे स० समय ए० एके सि० सिज्झे ॥ ५३ ॥

मूलः-चत्तारि य गिहलिङ्गे अन्नलिङ्गे दसेव य ।

सलिङ्गेण अट्ठसयं समएणेगेण सिज्झई ॥ ५३ ॥

गाथा ५३ भावार्थः-गृहस्थने वेषे एक समय उत्कृष्टा चार जीव सिद्ध थाय, अन्यलिंगने वेषे एक समय उत्कृष्टा १० जीव सिद्ध थाय, स्वलिंगे एक समय उत्कृष्टा १०८ जीव सिद्ध थाय ॥ ५३ ॥

अर्थः-उ० उत्कृष्टी पांचसे धनुषनी उ० अवगाहनाना जीव य० वली । सि० उत्कृष्टा सिद्ध तो जु० थाय एक समय दु० बे जीव सिद्धे । च० चार जीव ज० जघन्य बे हाथनी अवगाहनाना जीव उत्कृष्टा एक समय सिद्धे (म० मध्यम) म० मध्यमांनी अवगाहनाना जीव अ० उत्कृष्टा एकसो आठ सीझे ॥ ५४ ॥

मूलः-उक्कोसोगाहणाए य सिज्झन्ते जुगवं दुवे ।

उंचा छे अने ते सिद्धने उपरज अलोकछे, तेथी सिद्ध सिलाथी एक जोजन उंचो लोकनो अंत कह्यो ॥ ६२ ॥

अर्थः–जो०एक योजन प्रमाणना चालीसे उछेर कोशथाय एहवो जोयणनो उ०वळी जो०जे त०तिहां सिद्धसिलाछे को० एटली ओगणचालीससहे अने नवाणुं गाउ हेठी मुकीए । पछी तें उ० उपरलो जे कोस । भ० होय त०ते को० एक कोसना छ० छठा भागने विषे । सि० सिद्धनी उ० अवगाहना एटली प्रमाणे भ० होय ॥ ६३ ॥

मूलः–जोयणस्स उ जो तत्थ कोसो उवरिमो भवे ।
तस्स कोसस्स छब्भाए सिद्धाणोगाहणा भवे ॥ ६३ ॥

गाथा ६३ भावार्थः–एक प्रमाणांगुलना जोजनना, चार हजार उत्सेधांगुळ कोश थाय, (हवे प्रमाण जोजन ने उत्सेध कोशनुं मान कहेछे, तेमां प्रथम प्रमाणांगुळनुं मान कहेछे, भरतादीक चक्रवर्तिनुं कांगणी रत्न होय, चार मधुर त्रीफळे एक श्वेत सरसव थाय, १६ सरसवे एक अडद थाय, २ अडदे एक गुंजा (चणोठी) थाय, ५ गुंजाए एक मासो थाय, १६ मासे एक सोनैयो थाय, एवा ८ सोनैया भारनुं कांगणी रत्न होय, तेहने छतळां आठ खुणां होय, बार हांसछे, सोनीनी अहीरणने (एरण) संठाणे (आकारेछे), ते कांगणी रत्ननी अकेकी हांश उत्सेधांगुळनी पहोळी छे अने जे उत्सेधांगुळ ते समण भगवंत श्री महावीरनुं अर्ध अंगुळ थाय, तेहने १०० गुणुं करीए तेवारे एक प्रमाणांगुळ थाय, एटले महावीर स्वामीना पांचसे आत्म आंगुळे एक प्रमाणांगुळ थाय, एहवा ६ प्रमाणांगुळे एक पग थाय, चार अंगुळे एक वेंत थाय, २४ अंगुळे एक हाथ थाय, ४८ अंगुळे एक कुक्षी थाय, ९६ [illegible]

अर्थः-क० किहां प० हणाणा उपर जाता खल्ाणा सि० सिद्ध । क० किहां सि० सिद्ध प० रयाछे ॥ क० अने किहां बो० शरीर च० छांडिने । क० किहां ग० जइने सि० सिझे ॥ ५६ ॥

मूलः-कहिं पडिहया सिद्धा कहिं सिद्धा पइट्ठिया ।
कहिं बोन्दिं चइत्ताणं कत्थ गन्तूण सिज्झई ॥ ॥ ५६ ॥

गाथा ५६ भावार्थः-उपर जतां सिद्ध किहां खल्ाणा (अटक्या) छे, सिद्ध किहां रया छे, किहां शरीर छांडीने कीहां जइने सिद्ध थाय ॥ ५६ ॥

अर्थः-आ० अलोकने विषे प० खल्ाणा उपर जाता सि० सिद्धा लो० लोकना अग्र मस्तकने विषे प० वळी प० रयाछे सिद्ध इ० इहां तिरछालोकने विषे बो० मनुष्यसंबंधी शरीर च० छांडीने ॥ त० तिहां आगळ ग० जाइने सि० सिद्ध थाय ॥ ५७ ॥

मूलः-आलोए पडिहया सिद्धा लोयग्गे य पइट्ठिया ।
इहं बोन्दिं चइत्ताणं तत्थ गन्तूण सिज्झई ॥ ५७ ॥

गाथा ५७ भावार्थः-उपर जतां अलोकने विषे सिद्ध खल्ाणा छे, लोकाग्रना मस्तकने विषे सिद्ध रया छे, इहां त्रीछालोकने विषे मनुष्य संबंधीयुं शरीर छांडीने तिहां लोकाग्रे जइने सिद्ध थाय ॥ ५७ ॥

अर्थः-बा० बार जो० जोजन ॥ स० सर्वार्थसिद्ध विमानथकी उ० उपर भ० छे ॥ ई० ईसीपभारा ना० नामे सिद्धसिला छे उ० वळी ॥ पु० ते पृथ्वी छ० छत्रने सं० आकारे ॥ ५८ ॥

आंगुळ थाय, ६ अंगुळे एक पग थाय, बार अंगुळे एक वेंत थाय, २४ अंगुळे एक हाथ थाय, ४८ अंगुळे एक कुंक्षी थाय, ९६ अंगुळे एक धनुष्य थाय, २००० धनुष्ये एक गाउ थाय, ४ गाउए एक जोजन थाय, ए उत्सेधांगुळना चार हजार कोश थाय, तेवारे प्रमाणांगुळनो जोजन थाय) एहवा सिद्ध सिला थकी त्रण हजार ९९९ कोश हेठा मुकया पछी उपरनो जे एक कोश रह्यो तेहना ६ भाग करीये, तेवारे ३३३ धनुष्यने ३२ आंगुळ थाय, एटली सिद्ध भगवंतनी अवगाहना होय अने एक कोशना जे ६ भाग करेला छे, ते ६ भाग मांही सर्वथी उपरनो छेलो ६ ठो भाग ३३३ धनुष्यने ३२ आंगुळनो छे, तिहां सिद्ध भगवंत रह्याछे ॥६३॥

अर्थः–त० त्यां मोक्षने विषे सि० सिद्धछे। म० मोटा भा० भाग्यवंत अतिघणी शक्तिना धणी। लो० लोकना अ० अग्रनेविषे प० ठि० रह्या छे। भ० संसार मांहे नारकी प्रमुखना भवथी मु० मुंकाणायका सि० मोक्षरुपिणी व० प्रधान ग० गति ग० पहोंच्या छे ॥ ६४ ॥

मूलः–तत्थ सिध्धा महाभागा लोगग्गम्मि पइठिया ।
भवपपञ्चओ मुक्का सिध्धिं वरगइं गया ॥ ६४ ॥

गाथा ६४ भावार्थः–तिहां मोक्षने विषे महा भाग्यवंत ने अती शक्तिना धणी सिद्ध छे ते लोकाग्रने विषे रह्याछे अने तेसिद्ध नारकी प्रमुखना भवना विस्तारथी मुंकाणायका मोक्ष रुपणी प्रधान गतिए पहोंच्याछे॥६४॥

[illegible] भ० मनुष्य भव च० [illegible] ज० जे मनुष्य भवनुं जो० जेहवो प्रमाण हो० होय । [illegible] थाय त० मनुष्यभवनी देह होय ते थकी उणी भाग

अर्थः-क० किहां प० हणाणा उपरे जाता सव्याणा सि० सिद्ध । क० किहां सि० सिद्ध प० रयाछे ॥ क० अने किहां बो० शरीर च० छांडिने । क० किहां ग० जइने सि० सिझे ॥ ५३ ॥

मूलः-कहिं पडिहया सिद्धा कहिं सिद्धा पइट्ठिया ।
कहिं बोन्दिं चइत्ताणं कत्थ गन्तूण सिज्झई ॥ ॥ ५६ ॥

गाथा ५६ भावार्थः-उपर जतां सिद्ध किहां स्त्याणा (अटक्या) छे, सिद्ध किहां रया छे, किहां शरीर छांडीने कीहां जइने सिद्ध थाय ॥ ५३ ॥

अर्थः-अ० अलोकने विषे प० सव्याणा उपर जाता सि० सिद्धा लो० लोकना अग्र मस्तकने विषे य० वळी प० रयाछे सिद्ध इ० इहां तिरछालोकने विषे बो० मनुष्यसंबंधी शरीर च० छांडीने ॥ त० तिहां आगळ ग० जाइने सि० सिद्ध थाय ॥ ५७ ॥

मूलः-आलोए पडिहया सिद्धा लोयग्गे य पइट्ठिया ।
इहं बोन्दिं चइत्ताणं तत्थ गन्तूण सिज्झई ॥ ५७ ॥

गाथा ५७ भावार्थः-उपर जतां अलोकने विषे सिद्ध स्त्याणा छे, लोकाग्रना मस्तकने विषे सिद्ध रया छे, इहां थीछालोकने विषे मनुष्य संबंधीयुं शरीर छांडीने तिहां लोकाग्रे जइन सिद्ध थाय ॥ ५७ ॥

अर्थः-बा० बार जो० जोजन ॥ स० सर्वार्थसिद्ध विमानथकी उ० उपर भ० छे ॥ ई० ईसीपभारा ना० नामे सिद्धासिला छे उ० वळी ॥ पु० ते पृथ्वी छ० छत्रने सं० आकारे ॥ ५८ ॥

गाथा ६७ भावार्थः–ते सिद्ध भगवंत अरूपी छे ने आंतरा रहीत जीवना प्रदेश छे, केवळ ज्ञानने केवळ दर्शन सहीत छे अथवा केवळ ज्ञानने केवळ दर्शननीज जेहनी संज्ञा छे अने जे सुखनी उपमा नथी एवुं अतुल्य सुख सिद्ध पाम्या छे ॥ ६७ ॥

अर्थः–लो० लोकना ए० एक दे० देस विभागने विषे ते० ते सिद्ध स० सर्व छे ॥ ना० केवलज्ञान अने दं० केवलदर्शन जेहने सं० संज्ञा छे जेने ॥ सं० संसारनो पा० पार पाम्या नि० संसार छेद्यो छे जेणे। सि० मोक्षरुपिणी व० प्रधान । ग० गति ग० पहोता कर्म क्षय करीने ॥ ६८ ॥

मूलः–लोगेगदेसे ते सव्वे नाणदंसणसन्निया ।
संसारपारनित्थिण्णा सिद्धिं वरगइं गया ॥ ६८ ॥

गाथा ६८ भावार्थः–लोकना एक देश (विभाग) ने विषे सिद्ध रह्या छे अने केवळ ज्ञानने केवळ दर्शननीज जेहने संज्ञा छे, जे संसारनो पार पाम्या छे ने जेणे संसारने छेद्यो छे ने कर्म क्षय करीने मोक्षरुपणी प्रधान गतीये पहोच्या छे, ए प्रथम सिद्धना जीवनुं स्वरुप कह्युं ॥ ६८ ॥

अर्थः–हवे संसारीक जीवनुं स्वरुप कहे छे ॥ सं० संसारमांहि स्थिता छे संसारिक उ० वळी जे० जे जी० जीव । दु० बे प्रकारे ते० ते वि० कह्या तिर्थंकरे ॥ त० त्रस थ० अने था० थावर जीव ने० वळी था० थावर जीव ति० त्रण प्रकारे । त० ते त्रस थावरं मांहे ॥ ६९ ॥

मूलः–संसारत्था उ जे जीवा दुविहा ते वियाहिया ।

गाथा ६० भावार्थः—जे सिद्धशिला मध्य भागे आठ योजननी जाडीछे, तिहां मध्य भागे आठ योजननी लांबी अने आठ योजननी पहोळीछे, पछी थोडी थोडी हाणी पामती पातळी थती छेडे मांखीनी पांख करतां पण पातळीछे ॥६०॥

अर्थः—अ० अर्जुननामा धोळा सु० सुवर्ण म० मय ॥ सा० ते पु० पृथ्वी नि० निर्मळी छे स० स्वभावे उ० चितासमा छ० छत्रने । सं० आकारे छे ग० वळी ॥ भ० कही जि० तिर्थंकर महाराजे ॥ ६१ ॥

मूलः—अज्जुणसुवण्णगमई सा पुढवी निम्मला सहावेण ।
उत्ताणगछत्तगसंठिया य भणिया जिणवरेहिं ॥ ६१ ॥

गाथा ६१ भावार्थः—जे पृथ्वी स्वभावेज अर्जुन नामे धोळा सुवर्णमय निर्मळ छे, अने चता (समा) छत्रने आकारे तिर्थंकरे कही छे ॥ ६१ ॥

अर्थः—सं० संख अने अ० अंकनामा रत्न कु० मचकुंद फुल सं० सरिखी । प० धोळी ॥ नि० निर्मल सु० भली छे । सी० छे जो० एक योजन प्रमाणे त० तिहांथी सिद्धशिलाथी । लो० लोकनो । अ० अंत छेडो उ० वळी वि० कह्यो तिर्थंकर ॥ ६२ ॥

मूलः—संखंककुन्दसंकासा पण्डुरा निम्मला सुहा ।
सीयाए जोयणे तत्तो लोयन्तो उ वियाहिओ ॥ ६२ ॥

गाथा ६२ भावार्थः—जे सिद्ध शिला, संख, अंक नामे रत्न अने मचकुंदना फुल सरीखी भली निर्मळी धोळीछे, तेसिद्ध शिलाथी एक जोजन प्रमाणे लोकनो छेडो तिर्थंकरे कह्योछे, (अर्थात सिद्ध शिलाथी एक जोजन प्रमाणे सिद्ध

वळी वे भेद ते, एक पर्याप्ताने बीजा अपर्याप्ता एम वे प्रकारे तिर्थंकरे कह्या छे ॥ ७१ ॥

अर्थः—बा० बादर जे० जे उ० वळी प० पर्याप्ता पृथ्वीकाय ॥ दु० बेप्रकारे ते० ते वि० कह्या तिर्थंकरे ॥ स० सुहाळी पृथ्वी ख० अने कठिन पृथ्वी य० वळी बो० जाणवी ॥ स० सुहाळी पृथ्वी स० सात प्रकारे त० तिहां ॥७२॥

मूलः—बायरा जे उ पज्जत्ता दुविहा ते वियाहिया ।
सण्हा खरा य बोद्धव्वा सण्हा सत्तविहा तहिं ॥ ७२ ॥

गाथा ७२ भावार्थः—जे बादर पर्याप्ता पृथ्वीकाय ते वे प्रकारे तिर्थंकरे कही छे, ते सुहाळी पृथ्वी ने बीजी कठण पृथ्वी जाणवी, ते मांही सुहाळी पृथ्वी सात प्रकारे ॥ ७२ ॥

अर्थः—का० काली १ नी० नीली २ य० वळी रु० राती माटी ३ य० वळी ॥ ह० पीली ४ ॥ सु० उजली ५ ॥ त० तेमज ॥ प० पांडुर वर्ण गोपीचंदन सरखी ते ६ । प० अति झीणी रेती जे सचित प० माटी होय ७ ॥ ख० कठिन पृथ्वी छ० छत्रीस प्रकारे वि० कही तिर्थंकरे ॥ ७३ ॥

मूलः—किण्हा नीला य रुहिरा य हालिद्दा सुक्किला तहा ।
पण्डुपणगमट्टिया खरा छत्तीसईविहा ॥ ७३ ॥

गाथा ७३ भावार्थः—१ काळी, २ नीली, ३ राती, ४ पीळी, ५ धोळी, ६ पांडुरवर्णे ते गोरे चंदनवर्णे ७, अती झीणी रेती, जे सचोत होय ते, ए सात प्रकारनी सुंहाळी पृथ्वी कही अने कठण पृथ्वी ३६ प्रकारे छे ॥७३॥

अर्थः—पु० पृथ्वी [illegible]

गाउए ? जोजन थाय, ए प्रमाणांगुळना जोजननुं मान कर्युं; हवे उत्सेधांगुळना कोशनुं मान कहे छे, अनंता सुक्ष्म परमाणुंआ भेळा करिये तेवारे एक व्यवहारी परमाणुं थाय तथा जाळीने विषे रह्या सुर्यना किरण तेमां रह्या जे व्यवहारी परमाणुं ते तरवार प्रमुख शस्त्रनी तिक्ष्ण धाराए करी छेदाय भेदाय नहि तथा अग्निमांही थइने जाय, पण बळे नहि तथा पुष्करावर्त महा मोटा मेघ मांही थइने जाय पण पलळे नहि, तथा महागंगा नदीनो प्रवाह उंचो चुल हेमवंत पर्वतथी पडे छे ते प्रवाह साहमो चालयो जाय, पण खळाय नहि, घात पामे नहि तथा पाणीना आवर्त तथा बिंदुआ मांही रहे पण तीहां सडी गळीने पाणी थाय नहि, ते अति तिक्ष्ण शस्त्रे करीने देवतानी शक्तिए छेदतां भेदतां एक खंडनो बीजो खंडन थाय तेने केवळ ज्ञानी परमाणुं कहेछे, एहवा अनंता व्यवहारी परमाणुं एकठा थाय, तेवारे एक उष्ण सन्निपो (उष्णतानो बारीक रजकण) थाय, आठ उष्णसन्निये एक सणसन्नियो (ठंडकनानो बारीक रजकण) थाय, आठ सण सन्निये एक उर्द्ध रेणु (रज) थाय, आठ उर्द्धरेणुए एक त्रस रेणुं बे इंद्रीयादीक त्रस जीवने चालतां रज उडे ते थाय, आठ त्रस रेणुए एक रथ रेणुं ते रथादीक हिंडतां रज उडे ते थाय, आठ रथ रेणुए देवकुरु उत्तरकुरु जुगळीया मनुष्यना एक वाळाग्रनुं जाडपणुं थाय, देवकुरु, उत्तरकुरुना आठ वाळाग्रे एक हरीवास, रम्यक वास क्षेत्रना जुगळीयाना वाळाग्रनुं जाडपणुं थाय, हेमवय, एरणवय क्षेत्रना युगळीयाना आठ वाळाग्रे पुर्व पश्चिम महाविदेहना मनुष्यना एक वाळाग्रनुं जाडपणुं थाय, पुर्व पश्चिम महाविदेहना आठ वाळाग्रे भरत इरवतना मनुष्यना एक वाळाग्रनुं जाडपणुं थाय, एहवा आठ वाळाग्रे एक लिख थाय, आठ लिखे एक जुं थाय, आठ जुंए एक जवमध्य थाय, आठ जवमध्ये एक

अर्थः—गो० गोहमेज रत्न २३ य० वळी || रु० रुजक रत्ननी जाति २४ || अं० अंक रत्न २५ | फ० फटिकरत्न २६ य० वळी || लो० लोहिताक्ष रत्ननी जाति २७ य० वळी || म० मरकत रत्न २८ || म० मसारगल रत्न २९ || भु० भुजमोचक रत्न ३० || इ० इंद्र नील रत्ननी जाति ३१ य० वळी || ७६ ||

मूलः—गोमेज्जए य रुयगे अङ्के फलगे य लोहियक्खे य ।
मरगय-मसारगल्ले भुयमोयग-इन्दनीले य || ७६ ||

गाथा ७६ भावार्थः—२३ गोमिज रत्न, २४ रुजक रत्न, २५ अंक रत्न, २६ फटक रत्न, २७ लोहीताक्ष रत्न, २८ मरतक रत्न, २९ मसारगळ रत्न, ३० भुजमोचक रत्न, ३१ इद्रनील रत्न || ७६ ||

अर्थः—चं० चंदन रत्न ३२ || गे० गेरुक रत्न ३३ | हं० हंसगर्भ नामे रत्न ३४ | पु० पुलक रत्न ३५ | सो० सोगंधिक रत्न ३६ य० वळी | चो० जाणवा चं० चंद्रप्रभानामा रत्न ३७ | वेडु० वैडुर्यनामा रत्न ३८ | ज० जलकांतनामा रत्न ३९ | सू० सुर्यकांत रत्न ४० य० वळी || ७७ ||

मूलः—चन्दण-गेरुय-हंसगब्भ पुलए सोगन्धिए य बोद्धव्वे ।
चन्दप्पहवेरुलिए जलकन्ते सूरकन्ते य || ७७ ||

गाथा ७७ भावार्थः—३२ चंदन रत्न, ३३ गेरक रत्न, ३४ हंसगर्भ रत्न, ३५ पुलक रत्न, ३६ सौगंधीक रत्न, ३७ चंद्रप्रभ रत्न, ३८ वैडुर्य रत्न, ३९ जळकांत रत्न, ४० सौर्यकांती रत्न || ७७ ||

अर्थः—ए० ए गर्द ख० खरनामा पु० पृथ्वीना भेद जाणवा । भे० भेद [illegible]

य० वळी सि० मोक्ष रूपणी उ० अवगाहना सिद्धनी भ० होय ॥ ६५ ॥

मूलः—उस्सेहो जस्स जो होइ भवम्मि चरिमम्मि उ।

तिभागहीणो तत्तो य सिद्धाणोगाहणा भवे ॥ ६५ ॥

गाथा ६५ भावार्थः—छेला मनुष्यना भवने विषे जेटली शरीरनी उंचाइ होय तेहना त्रण भाग करीए ते मांहेना एक भाग वर्जिने बे भाग जेटली सिद्ध भगवंतनी अवगाहना होय ॥ ६५ ॥

अर्थः—ए० एक कोइक सिद्ध सा० आदिसहितछे। अ० छेडारहितछे वि० य० वळी ॥ पु० घणा समस्त आश्री जोइए तो अ० अनादिकालना छे अ० छेडो पण नथी वि० य० वळी ॥ ६६ ॥

मूलः—एगत्तेण साईया अपज्जवसिया वि य।

पुहुत्तेण अणाइया अपज्जवसिया वि य ॥ ६६ ॥

गाथा ६६ भावार्थः—एक सिद्ध आश्री आदी सहीतछे ने अंत रहीतछे ने घणा सिद्ध आश्री आदी अंत रहीतछे ॥ ६६ ॥

अर्थः—अ० सिद्ध अरूपीछे जी० आंतरारहित जीवना प्रदेशछे घ० घणापणे। ना० केवलज्ञान अने दं० केवलदर्शन तेह स० सहित। अथवा तेहज ज्ञान दर्शननी संज्ञा छे जेहने॥ अ० अतुल सु०सुख सं०पाम्या छे उ० उपमा ज० ते सुखनी न० नथी जगतमां कोइ पण उ० वळी ॥ ६७ ॥

मूलः—अरूविणो जीवघणा नाणदंसणसन्निया।

अतुलं सुहसंपन्ना उवमा जस्स नत्थि उ ॥ ६७ ॥

मूलः—संतइं पप्प नाईया अपज्जवसिया वि य ।
ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥ ८० ॥

अर्थः—वा० बावीस स० सहश्र । वा० वरस उ० उत्कृष्टी स्थिति भ० होय । आ० आउखानी ठि० स्थिति पु० पृथ्वीकायनी । अं० अंतरमुहुर्त ज० जघन स्थिति जाणवी ॥ ८१ ॥

गाथा ८० भावार्थः—एक सुक्ष्म बादर पृथ्वीकायना जीव छतां आश्री अनादी काळना छे, तेनो अंत पण नथी अने आयुष्य आश्री आदी सहित तेमज अंत सहित पण छे ए प्रथम भेद कह्यो ॥ ८० ॥

मूलः—बावीससहस्साइं वासाणुक्कोसिया भवे ।
आउठिइं पुढवीणं अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ ८१ ॥

अर्थः—अ० असंख्यातो का०काळ । उ० उत्कृष्टी ॥ अ० अंतरमुहुर्त ज० जघन्य स्थिति का० काय ठि० स्थिति पु० पृथ्वीना जीव तं० पृथ्वीना भव नीरंतर करे ते का० पृथ्वीकाय तु० वळी अ० मुकाय नहि ॥८२॥

गाथा ८१ भावार्थः—बादर पृथ्वीकायनी स्थिति जघन्य अंतर मुहुर्तनी अने उत्कृष्टी २२००० हजार वर्षनी जाणवी, ए भव स्थितिनो बीजो भेद कह्यो ॥ ८१ ॥

मूलः—असंखकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।
कायठिइं पुढवीणं तं कायं तु अमुञ्चओ ॥ ८२ ॥

[illegible] कायस्थिति कहे छे, कायस्थिति ते पृथ्वीना भव निरंतर [illegible]

तसा य थावरा चेव थावरा तिविहा तहिं ॥ ६९ ॥

गाथा ६९. भावार्थः-हवे संसारी जीवनुं स्वरूप कहे छे, संसार मांही रह्या, ते संसारी जीव बे प्रकारे [illegible] कह्या छे. ते एक त्रस जीवने बीजा स्थावर जीव तेमांही जे स्थावर जीव ते त्रण प्रकारे छे ॥ ६९ ॥

अर्थः-हवे थावरना त्रण प्रकार कहे छे ॥ पु॰ पृथ्वी आ॰ अपकाय जी॰ जीव य॰ वळी । त॰तेमज य॰ वळी व॰ वनस्पतिना जीव ॥ इ॰ एहना एं था॰ थावर जीव ति॰ त्रण प्रकारे ॥ ते॰ तेहना भे॰ भेद सु॰ सांभळो ॥ मे॰ मुजने कहेता थका ॥ ७० ॥

मूलः-पुढवी आउजीवा य तहेव य वणस्सई ।

इच्चेव थावरा तिविहा तेसिं भेए सुणेह मे ॥ ७० ॥

गाथा ७० भावार्थः-१ पृथ्वी काय, २ अपकाय, ३ वनस्पती काय, ए त्रण प्रकारे स्थावर जीवकाय, गुरु कहेता हवा हे शिष्य ? ए त्रणना भेद हुं तुजने कहुं छुं, ते तुं सांभळ ! ! ! ॥ ७० ॥

अर्थः-हवे द्रव्यथी पृथ्वीना भेद कहेछे दु॰ बे प्रकारे उ॰ वळी पु॰ पृथ्वीना जी॰ जीव ॥ सु॰ सुक्ष्म जाणे । बा॰ बादर त॰ तेमज ॥ प॰ एक पर्याप्ता ॥ अ॰ बीजा अपर्याप्ता ॥ ए॰ ए दु॰ बे प्रकारे पु॰ वळी तिर्थंकर गणधराए ॥ ७१ ॥

मूलः-दुविहा उ पुढवीजीवा सुहुमा बायरा तहा ।

पज्जत्तमपज्जत्ता एवमेए दुहा पुणो ॥ ७१ ॥

गाथा ७१. भावार्थः-हवे पृथ्वीना द्रव्यथी भेद कहे छे, पृथ्वीना जीव बे प्रकारे, ते एकने बादर, बीजा

मूलः—संतइं पप्प नाईया अपज्जवसिया वि य ।
ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥ ८० ॥

गाथा ८० भावार्थः—एक सुक्ष्म बादर पृथ्वीकायना जीव छतां आश्री अनादी काळना छे, तेनो अंत पण नथी अने आयुष्य आश्री आदी सहित तेमज अंत सहित पण छे ए प्रथम भेद कह्यो ॥ ८० ॥

अर्थः—बा० बावीस स० सहस्त्र । वा० वरस उ० उत्कृष्टी स्थिति भ० होय । आ० आउखानी ठि० स्थिति पु० पृथ्वीकायनी । अं० अंतरमुहुर्त ज० जघन स्थिति जाणवो ॥ ८१ ॥

मूलः—बावीससहस्साइं वासाणुक्कोसिया भवे ।
आउठिई पुढवीणं अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ ८१ ॥

गाथा ८१ भावार्थः—बादर पृथ्वीकायनी स्थिति जघन्य अंतर मुहुर्तनी अने उत्कृष्टी २२००० हजार वर्षनी जाणवी, ए भव स्थितिनो बीजो भेद कह्यो ॥ ८१ ॥

अर्थः—अ० असंख्यातो का०काल । उ० उत्कृष्टी ॥ अ० अंतरमुहुर्त ज० जघन्य स्थिति का० काय ठि० स्थिति पु० पृथ्वीना जीव तं० पृथ्वीना भव नीरंतर करे ते का० पृथ्वीकाय तु० वळी अ० मुकाय नहि ॥८२॥

मूलः—असंखकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।
कायठिई पुढवीणं तं कायं तु अमुञ्चओ ॥ ८२ ॥

गाथा ८२ ...

अर्थः—बा० बादर जे० जे उ० वळी प० पर्याप्ता ॥ दु० बे प्रकारे ते० ते बादर वनस्पतीना जीव वि० कह्या भगवंते ॥ सा० अनंता जीव ते साधारण स० शरिरवंत छे एक शरिरमांहि अनंता जीव रहेछे य० वळी प० बीजा प्रत्येक ॥ शरीवंत जीव छे य० वळी त० तेमज य० वळी ॥ ९४ ॥

मूलः—बायरा जे उ पज्जत्ता दुविहा ते वियाहिया ।
साहारणसरीरा य पत्तेगा य तहेव य ॥ ९४ ॥

गाथा ९४ भावार्थः—जे बादर पर्याप्ता वनस्पतीना जीव ते बे प्रकारे, ते एक साधारण शरीरवाळा अने बीजा प्रत्येक शरीर वाळा, साधारण शरीर वाळा ते एकेक शरीरे अनंता जीव होय ते, बीजा प्रत्येक शरीर वाळा ते एकेके शरीरे अकेको जीव होय ते, ए बे भेद जाणवा ॥ ९४ ॥

अर्थः—प० प्रत्येक जुदा जुदा स० शरीरना धणी ॥ अणे० घणे प्रकारे ते० ते प० कह्याछे रु० आंबादिक १ ॥ गु० रिंगणी प्रमुख २ य० वळी गु० वनमाळति प्रमुख ३ य० वळी ल० चंपकलतादिक ४ ॥ व० तुवडी प्रमुख वली ५ त० त्रणा ६ त० तेमज ॥ ९५ ॥

मूलः—पत्तेगसरीराओ णेगहा ते पकित्तिया ।
रुक्खा गुच्छा य गुम्मा य लया वल्ली तणा तहा ॥ ९५ ॥

गाथा ९५ भावार्थः—प्रत्येक ते जुदा शरीरना धणी जीव घणे प्रकारे कह्याछे, १ रुखना बे भेद ते एक बीयाने, २ [illegible]

बीया ते जे फळमां घणांज बीया होय

मूलः—एए खरपुढवीए भेया छत्तीसमाहिया ।
एगविहमनाणत्ता सुहुमा तत्थ वियाहिया ॥ ७८ ॥

गाथा ७८ भावार्थः—ए सर्व ३६ भेद कठण पृथ्वीना तिर्थंकरे कह्या छे अने सुक्ष्म पृथ्वीना जीवते एकज भेदे छे, तेनो बीजो भेद नथी, ए सुक्ष्म पृथ्वीना जीव ते, ए पृथ्वीना पुर्वोक्त भेद मांहीज तिर्थंकरे कह्या छे, ए द्रव्यथी पृथ्वीना भेद कह्या ॥ ७८ ॥

अर्थः—हवे क्षेत्रथी कहेछे सु० सुक्ष्म पृथ्वीकायना जीव। स० सर्व लो०लोकना माहे व्यापी रह्याछे। लो०लोकना ए० एक देशविभागे य०वळी। बा० बादर पृथ्वीकायना जीवछे। इ० सुक्ष्म बादर पृथ्वीकायना भेद कह्या पछी का० हवे काळना वि० भेद कहेछे तु० वळी। ते० ते काळना भेद वु० कहिशुं च० चार प्रकारे ॥ ७९ ॥

मूलः—सुहुमा सव्वलोगम्मि लोगदेसे य बायरा ।
इत्तो कालविभागं तु तेसिं वुच्छं चउविहं ॥ ७९ ॥

गाथा७९भावार्थः—सुक्ष्म पृथ्वीकायना जीव सर्व लोकमांही व्यापी रह्याछे अने बादर पृथ्वीकायना जीव ते लोकना एक देशने विषे छे, ए क्षेत्रथी सुक्ष्म ने बादर पृथ्वीकायना भेद कह्या, हवे काळना भेद चार प्रकारे कहेछे ॥७९॥

अर्थः—सं०सुक्ष्म बादर पृथ्वीकायना जीवकना प० आश्री। अ० अनादिकाळनाछे। अ० छेहडो नथी वि०य०वळी ठि०आउखा प०आश्री सा०आदिसहितछे॥ स० आउखानो छेडो आवे ने भणी अंतसहितछे।वि०य० वळी ॥८०॥

लसण कं० कांदा ए वे कंदमुलनी जाति य०वली कं०कन्दली ए पण कंदमुल य०वली कु०कुडुव ए कंदमुल ||९८||

मूलः—हरिली सिरिली सस्सिरिली जावई केयकन्दली ।
पलण्डुलसणकन्दे य कन्दली य कुडुवए || ९८ ||

गाथा ९८ भावार्थः—हीरली, सीरली, सीसरली ए त्रणे कंदमुळनी जाती, जावय, केइ कंदली, पलंडु, लसण, कांदा (डुंगळी), कंदळी अने कुडुव || ९८ ||

अर्थः—लो० लोहिणी थी० ए पण कंदमुलनी जाति । तु० एपण कंदमुल य० वळी त० तेमज य० वळी क० कृष्नकंद य० वळी व० वज्रकंद ए य० पण कंदमुल कं० कंदमुल सू० सूरण त० तेमज || ९९ ||

मूलः—लोहिणीहूय थीहूय तुहगा य तहेव य ।
कण्हे य वज्जकन्दे य कन्दे सूरणए तहा || ९९ ||

गाथा ९९ भावार्थः—लोहिणी, हुंयथी नामे कंद, कुहगायनामेकंद तेमज कृष्ण कंद, वज्रकंद, सुरणकंद ||९९||

अर्थः—अ० अश्वकर्ण ए पण कंदमुल य० वळीबो० जाणवो || सी० सीहकार्णि ए पण कंदमुल त० तेमज य०वळी मुसु० ए पण कंदमुल य०वळी ह०नीली हलदर पण कंदमुल य० वळी || णे० घणे प्रकारे ए० ए आदि देइने ||१००||

मूलः—अस्सकण्णी य बोधवा सीहकण्णी तहेव य ।
मुसुण्ढी य हलिद्दा य णेगहा एवमायओ || १०० ||

गाथा १०० भावार्थः—अश्वकर्णि नामे कंद, सिंहकार्णि नामे कंद, मुसंढी नामे कंद, लीलीहळदर कंद

कर, पृथ्वीकायमांथी मरीने ... पृथ्वीकायमांहेज उपजे ...
ल्कृष्टी असंख्याता काळनी (अर्थात ए पृथ्वीकायनी काया नमूंके तो एटला काळ सुधी रहे एत्रीनो भेद कह्यो॥८२॥

अर्थः-अ० अनंता का० काळनुं आंतरुं पडे पृथ्वीनुं भव पामवाआथी उ० उत्कृष्टो ॥ अं० अंतरमुहुर्त ज० जघन्य आंतरुं ॥ वि० छांडेयके ॥ स० पोतानी पृथ्वी का० काया ॥ पु० पृथ्वीना जी० जीवने भ० पृथ्वीनो भव पामवो उत्कृष्टो अनंतकालनुं आंतरु पडे ॥ ८३ ॥

मूलः—अणन्तकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।
विजढंमि सए काए पुढविजीवाण अन्तरं ॥ ८३ ॥

गाथा ८३ भावार्थः-पोतानी पृथ्वीकायनी काया छांडये थके फरी पृथ्वीनो भव पामवा आश्री आंतरु पडे तो जघन्य अंतरमुहुर्त अने उत्कृष्टुं अनंता काळनुं ए काळथी चोथो भेद कह्यो ॥ ८३ ॥

अर्थः-हवे भावथी कहे छे ॥ ए० ए पृथ्वीकायना जीव व० वर्णथकी चे० पुरणे गं० गंधथकी र० रसथकी फा० फरसथकी । सं० संस्थानना दे० भेदथकी वा० पण । वि० भेदना स० सहस्त्र होय ॥८४॥

मूलः—एएसिं वण्णओ चेव गन्धओ रसफासओ ।
संठाणदेसओ वावि विहाणाइं सहस्ससो ॥ ८४ ॥

गाथा ८४ भावार्थः-हवे भावथी कहे छे, ए पृथ्वीकाय जीवना वर्ण थकी, गंध थकी, रस थकी, स्पर्श थकी, संस्थान थकी हजारो भेद थाय ए पृथ्वीकायनुं स्वरुप कह्युं ॥ ८४ ॥

पण छे, ए बीजो भेद कयो ॥ १०२ ॥

अर्थः-द० दस चे० पुर्णे स० सहस्र । वा० वरस । उ० उतकृष्टि स्थिति (भ० होय) । प० लीलफुल निगोदिया व० वनस्पति कायनुं आ० आउपुं । अ० अतर मुहुर्त ज० जघन्य स्थिति जाणवी ॥ १०३ ॥

मूलः-दस चेव सहस्साइं वासाणुक्कोसिया पणगाणं ।
वणस्सईणं आउं अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ १०३ ॥

गाथा १०३ भावार्थः-तेनी भवस्थिति जघन्य अंतरमुहुर्त ने उत्कृष्टि १०००० हजार वर्षनी होय ॥१०३॥

अर्थः-अ० अनंतो काल उ० उतकृष्टि स्थिति ॥ अंतो० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य आंतरु जाणवुं काय०एकाय ठि० स्थिति प० लीलफुल निगोदियादिक अनंत कायनी । तं०ते का० अनंतकायने तु०वळी अ० अणमुकतोथको ॥१०४॥

मूलः-अणन्तकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।
कायट्ठिई पणगाणं तं कायं तु अमुञ्चओ ॥ १०४ ॥

गाथा १०४ भावार्थः-तेनी कायस्थिति जघन्य अंतरमुहुर्तनी अने उत्कृष्ठी अनंताकाळनी होय, ए नीलफुल निगोदियादिक अनंतकायना जीव अनंतकायनी काया न मुके तो एटला काल सुधी तिहांज रहे, ए त्रीजो भेद कयो ॥ १०५ ॥

अर्थः-अ० असंख्याता कालनुं उ० उतकृष्टुं आंतरु जाणवुं । अ० अंतरमुहुर्त । ज० जघन्य आंतरु जाणवुं ॥ वि० छांडिगको स० पोताना का० वनस्पतीकायनी काया । प० नीलफुल प्रमुख अनंत काय जी०

दे० एक विभागने विषे छे य० वळी । बा० बादर अपकायना जीव ॥ ८७ ॥

मूलः—एगविहमणाणत्ता सुहुमा तत्थ वियाहिया ।

सुहुमा सव्वलोगम्मि लोगदेसे य बायरा ॥ ८७ ॥

गाथा ८७ भावार्थः—सुक्ष्म अपकायनो एकज भेद छे पण घणा प्रकारे नथी ते अपकायना भेद मांहीज तिर्थंकरे कहेल छे, ए द्रव्यना अपकायथी भेद कह्या, हवे क्षेत्रथी कहेछे, सुक्ष्म अपकायना जीव सर्व लोक मांही व्यापी रह्या छे अने लोकना एक देशने विषे बादर अपकायना जीव कह्या छे ए क्षेत्रथी कह्युं ॥ ८७ ॥

अर्थः-हवे अपकाय काळथी कहे छे । सं० छता प० आश्री अ० अनादिकाळनाछे अपकायना जीव ॥ अ० छेहडो पण नथी ए अपकायनुं वि० य० वळी ठि० स्थिति प० आश्री सां० आदिसहित छे । स० स्थितिनो छेहडो आवे ते भणी अंतसहित वि० य० पण छे ॥ ८८ ॥

मूलः—सन्तइं पप्प नाईया अपज्जवसिया वि य ।

ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥८८॥

गाथा ८८ भावार्थः—हवे काळथी अपकाय चार प्रकारे कहे छे, छतां आश्री अनादी काळना अपकायना जीव छे तेनो अंत नथी, स्थिति आश्री आदी सहीतछे, तेमज अंत सहीत पणछे, ए प्रथम भेद कह्यो ॥८८॥

अर्थः—स० सात स० सहश्र ॥ वा० वरस । उ० उत्कृष्टि भ० होय । आ० आउखानी ठि० स्थिति

इत्तो उ तसे तिविहे वुच्छामि अणुपुव्वसो ॥ १०७ ॥

गाथा १०७ भावार्थः-ए पुर्वोक्त त्रण प्रकारे स्थावर जीव संक्षेपे कह्या, ए स्थावर जीव कह्या पछी
हवे त्रस जीव त्रण प्रकारे अनुक्रमे कहीशुं ? ? ? ॥ १०७ ॥

अर्थः-ते० तेउकाय वा० वाउकाय य० वळी बो० जाणवा ॥ ओ० मोटा य० वळी त० त्रस बेंद्रिया-
दिक त० तेमज ॥ इ० ए पुर्वे कह्या ते । त० त्रसजीव । ति० त्रण प्रकारे ॥ ते० तेहना भे० भेद सु० सांभळ
हे शिष्य । मे० मुजने कहेता थका ॥ १०८ ॥

मूलः-तेऊ वाऊ य बोधव्वा ओराला य तसा तहा ।

इच्चेए तसा तिविहा तेसिं भेए सुणेह मे ॥ १०८ ॥

गाथा १०८ भावार्थः-१ तेउकाय, २ वाउकाय, ३ तेमज मोटा त्रस जीव बेइंद्रियादिक ते त्रण प्रकारे
त्रस जीव कह्या, हवे गुरु कहेता हवा हे शिष्य ! तेहना भेद हुं कहीश, ते तुं सांभळ ? ? ? ॥ १०८ ॥

अर्थः-हवे तेउकाय द्रव्यथी कहे छे । दु० बे प्रकारे ते० तेउकायना जी० जीव उ० वळी । सु० सुक्ष्म अने
बा० बादर त० तेमजवली ॥ प० पर्याप्ता अने अ० अपर्याप्ता । ए० एम ए० ए दु० बे प्रकारे पु० वळीकह्या ॥१०९॥

मूलः-दुविहा तेऊजीवा उ सुहुमा बायरा तहा ।

पज्जत्तमपज्जत्ता एवमेए दुहा पुणो ॥ १०९ ॥

... हवे तेउकाय द्रव्यथी कहे छे, तेउकायना जीव बे प्रकारे ते सुक्ष्म ने बादर

अर्थः-न० नाळीएरी प्रमुख ७ ॥ प० शेलडी वांस प्रमुख ८ ॥ कु० भूइफोडा प्रमुख ९ ॥ ज० कमळ प्रमुख १० ओ० शालि प्रमुख धान ११ त० तेमज ॥ ह० हरिकाय बो० जाणवा प० प्रत्येक वनस्पती-कायना जीव इ० ए आ० कह्या भगवंते ॥ ९६ ॥

मूल-वलया पव्वगा कुहणा जलरुहा ओसही तहा ।
हरियकाया बोद्धव्वा पत्तेया इइ आहिया ॥ ९६ ॥

गाथा ९६ भावार्थः-७ नाळीयेरी प्रमुख, ८ सेलडी वांस प्रमुख, ९ भुंईफोडा प्रमुख, १० कमळ प्रमुख, ११ शाळी (डांगर) प्रमुख, १२ हरिकाय औषधी प्रमुख ए प्रत्येक वनस्पतीना जीव जाणवा एम तिर्थंकरे कहेलछे ॥९६॥

अर्थः-सा० अनंता जीवते एक शरीरमांहि रहेछे ते साधारण ॥ स० शरीरवंत जीव अनंतकायने ॥ अणे० घणेप्रकारे ते० ते प० कह्या भगवंते ॥ आ० आलु कंदमुळनी जाती मू० मुळो चे० पुरणे । सि० आदु त० तेमज प० वली ॥९७॥

मूलः-साहारणसरीराओ णेगहा ते पकित्तिया ।
आलुए मूलए चेव सिङ्गबेरे तहेव य ॥ ९७ ॥

गाथा ९७ भावार्थः-एक शरीर मांही अनंता जीव रह्या छे ते साधारण शरीरवंत जीव अनंतकाय ते घणे प्रकारे कहेल छे, आलुकंद कंदमुळनी जाती, तेमज मुळा, आदु ॥ ९७ ॥

अर्थः-ह० हिरिली सि० सिरिली स० शशीरीली ए त्रण कंदमुळ जा० जानत के० केयकंदली । प० पंलडु ल०

इत्तो उ तसे तिविहे वुच्छामि अणुपुव्वसो ॥ १०७ ॥

गाथा १०७ भावार्थः–ए पुर्वोक्त त्रण प्रकारे स्थावर जीव संक्षेपे कह्या, ए स्थावर जीव कह्या पछी

हवे त्रस जीव त्रण प्रकारे अनुक्रमे कहीशुं ? ? ? ॥ १०७ ॥

अर्थः–ते० तेउकाय वा० वाउकाय य० वळी वो० जाणवा ॥ ओ० मोटा य० वळी त० त्रस बेंद्रिया-

दिक त० तेमज ॥ इ० ए पुर्वे कह्या ते । त० त्रसजीव । ति० त्रण प्रकारे ॥ ते० तेहना भे० भेद सु० सांभळ

हे शिष्य । मे० मुजने कहेता थका ॥ १०८ ॥

मूलः–तेऊ वाऊ य वोधव्वा ओराला य तसा तहा ।

इच्चेए तसा तिविहा तेसिं भेए सुणेह मे ॥ १०८ ॥

गाथा १०८ भावार्थः–१ तेउकाय, २ वाउकाय, ३ तेमज मोटा त्रस जीव बेइंद्रियादिक ते त्रण प्रकारे

त्रस जीव कह्या, हवे गुरु कहेता हवा हे शिष्य ! तेहना भेद हुं कहीश, ते तुं सांभळ ? ? ? ॥ १०८ ॥

अर्थः–हवे तेउकाय द्रव्यथी कहे छे । दु० बे प्रकारे ते० तेउकायना जी० जीव उ० वळी । सु० सुक्ष्म अने

बा० बादर त० तेमजवळी ॥ प० पर्याप्ता अने अ० अपर्याप्ता । ए० एम ए० ए दु० बे प्रकारे पु० वळीकह्या ॥१०९॥

मूलः–दुविहा तेऊजीवा उ सुहुमा बायरा तहा ।

पज्जत्तमपज्जत्ता एवमेए दुहा पुणो ॥ १०९ ॥

गाथा १०९ भावार्थः–हवे तेउकाय द्रव्यथी कहे छे, तेउकायना जीव बे प्रकारे ते सूक्ष्म ने बादर

ए सरवे कंद मुळनी जाती छे, पुर्वोक्त इत्यादीक घणा प्रकारनी साधारण वनस्पती तिर्थंकरे कही छे ॥१००॥

अर्थः-ए० एकज प्रकारे । अ० घणे प्रकारे नथी ॥ सु० सुक्ष्म त० तिहां वि० कह्या भगवंते ॥ हवे वनस्पतीकाय क्षेत्रथी कहे छे । सु० सुक्ष्म स० सर्व लो० लोकने विषे व्यापी रह्या छे । लो० लोकने दे०एक भागे य० वळी बा० बादर वनस्पति ॥ १०१ ॥

मूलः-एगविहमणाणत्ता सुहुमा तत्थ वियाहिया ।
सुहुमा सवलोगम्मि लोगदेसे य बायरा ॥ १०१ ॥

गाथा१०१भावार्थः-हवे वनस्पती क्षेत्रथकी कहेछे, सुक्ष्म वनस्पती सर्व लोकने विषे व्यापी रहीछे, सुक्ष्म वनस्पतीनो एकज भेद कह्योछे, पण घणा भेद नथी अने बादर वनस्पती लोकना एक देशने विषेछे, ए क्षेत्रथी कही ॥१०१॥

अर्थः-हवे वनस्पती काळथी कहे छे सं० ए वनस्पती छता प० आश्री अ० अनादिकालनी छे॥ अ० छेहडो पण नथी वि० य० ॥ वळी ठि० भवस्थिति कायस्थिति । प० आश्री सा० आदि सहितछे स० स्थिति पुरी थाय तेवारे छेहडा सहित छे वि० य० वळी ॥ १०२ ॥

मूलः-संतइं पप्प नाईया अपज्जवसिया वि य ।
ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥ १०२ ॥

गाथा १०२ भावार्थः-हवे काळथी चार प्रकारे कहे छे, ए वनस्पती काय छतां आश्री अनादी काळनी छे, तेनो अंत नथी, ए प्रथम भेद कह्यो, भवस्थीती ने काय स्थीती आश्री आदी सहीत छे, तेमज अंत सहीत

इत्तो उ तसे तिविहे वुच्छामि अणुपुव्वसो || १०७ ||

गाथा १०७ भावार्थः-ए पुर्वोक्त त्रण प्रकारे स्थावर जीव संक्षेपे कह्या, ए स्थावर जीव कह्या पछी हवे त्रस जीव त्रण प्रकारे अनुक्रमे कहीशुं ? ? ? || १०७ ||

अर्थः-ते० तेउकाय वा० वाउकाय य० वळी बो० जाणवा || ओ० मोटा य० वळी त० त्रस बेंद्रियादिक त० तेमज || इ० ए पुर्वे कह्या ते । त० त्रसजीव । ति० त्रण प्रकारे || ते० तेहना भे० भेद सु० सांभळ हे शिष्य । मे० मुजने कहेता थका || १०८ ||

मूलः-तेऊ वाऊ य बोधव्वा ओराला य तसा तहा ।

इच्चेए तसा तिविहा तेसिं भेए सुणेह मे || १०८ ||

गाथा १०८ भावार्थः-१ तेउकाय, २ वाउकाय, ३ तेमज मोटा त्रस जीव बेइंद्रियादिक ते त्रण प्रकारे त्रस जीव कह्या, हवे गुरु कहेता हवा हे शिष्य ? तेहना भेद हुं कहीश, ते तुं सांभळ ? ? ? || १०८ ||

अर्थः-हवे तेउकाय द्रव्यथी कहे छे । दु० बे प्रकारे ते० तेउकायना जी० जीव उ० वळी । सु० सुक्ष्म अने बा० बादर त० तेमजवळी || प० पर्याप्ता अने अ० अपर्याप्ता । ए० एम ए० ए दु० बे प्रकारे पु० वळीकह्या ||१०९||

मूलः-दुविहा तेऊजीवा उ सुहुमा बायरा तहा ।

पज्जत्तमपज्जत्ता एवमेए दुहा पुणो || १०९ ||

गाथा १०९ भावार्थः-हवे तेउकाय द्रव्यथी कहे छे, तेउकायना जीव बे प्रकारे ते सुक्ष्म ने बादर

तेहना पण बे भेद अपर्याप्ता ने पर्याप्ता ॥ १०९ ॥

अर्थः-बा० बादर तेउकायना जीव जे० जे उ० वळी प० पर्याप्ता । अणे० घणे प्रकारे ने० ते वि० कह्या भगवंते इं० धगता जाजल्यमान अंगारा मु० अग्नि सहितनान्हाणोदडा राख सहित भ० मोह तपाव्युं होय तेमांहिले जे अग्नि छे ते अग्नि अ० मूळथकी सळगी होय ते ज्वाल जा० मूळथकी छुटनि ज्वाल त० तेमज य० वळी ॥११०॥

मूलः-बायरा जे उ पज्जत्ता णेगहा ते वियाहिया ।

इङ्गले मुम्मुरे अगणी अग्गिजाला तहेव य ॥ ११० ॥

गाथा ११० भावार्थः-जे बादर तेउकाय पर्याप्ता ते घणे प्रकारे कहेल छे, बळता जाजल्यमान अं-गारा, राख सहित अग्नीना खोडडा, लोढाने तपाव्युं होय ते मांही अग्नि होय ते, मूळथी सळगी होय ते ज्वाळ, तेमज मूळथकी छुटती ज्वाळ ॥ ११० ॥

अर्थः-उ० उल्कापातनी अग्नी । वि० विजळीनी अग्नी य० वळी बो० जाणवी अणे० घणे प्रकारे ए० ए आ० आदि । ए० एकज वि० प्रकारे अ० बीजो प्रकार नथी । सु० सुक्ष्म ते अग्नीकायनुं । त० तिहां वि० कह्या तिर्थंकरे जीव सुक्ष्म तेउकायना ॥ १११ ॥

मूलः-उक्को विज्जू य बोधवा णेगहा एवमायओ ।

एगविहमणाणत्ता सुहुमा तत्थ वियाहिया ॥ १११ ॥

गाथा १११ भावार्थः-उल्कापातनी अग्नी, विजळीनी अग्नी, इत्यादिक घणा प्रकारनी बादरअग्नी

ां, सुक्ष्म अग्नीनो एकज भेद छे, पण घणा भेद तिर्थंकरे कया नथी ॥ १११ ॥

हवे अर्थः—हवे तेउकाय क्षेत्रथी कहे छे सु० सुक्ष्म तेउकायना जीव स० सर्वलोकमां व्यापी रह्या छे ।

लोकने दे० एक देशने य० विषे । बा० बादर तेउकाय छे । इ० ए हवे कया पछे का० कालनो । वि०

दिशि तु० वली तें० ते अग्नीनो । वु० हुं कहिश च० च्यार प्रकारे छे ॥ ११२ ॥

मूलः—सुहुमा सव्वलोगम्मि लोगदेसे य बायरा ।

इत्तो कालविभागं तु तेसिं वुच्छं चउविहं ॥ ११२ ॥

गाथा ११२ भावार्थः—हवे तेउकाय क्षेत्रथी कहे छे, सुक्ष्म तेउकायना जीव सर्व लोकमांहि व्यापी

रह्या छे अने बादर तेउकाय ते लोकना एक देशनेविषे रह्या छे, गुरु कहेता हवा हे शिष्य? ए क्षेत्रथी विचार

कया पछी हवे ते अग्नीना कालनो विभाग चार प्रकारे हुं कहीश ??? ॥ ११२ ॥

अर्थः—हवे कालथी कहेछे । सं० छतां प० आश्री अ० अनादि कालनाछे अग्नी कायना जीव । अ० अने सदाय

अग्नी हने पण छेहडो आवे नहि ॥ वि० य० वली ठि० भवस्थिति कायस्थिति आउपानी स्थिति प० आश्री-

जोता सा० आदिसहित छे ॥ स० आउपुं पुरुं थाय तेवारे ॥ अंतसहित वि० य० वली पण छे ॥ ११३ ॥

मूलः—संतइं पप्प णाईया अपज्जवसिया वि य ।

ठिइं पडुच्च साईया सपज्जवसिया वि य ॥ ११३ ॥

[illegible] कहे छे, अग्नीना जीव छता आश्री अनादिकालना छे [illegible] आदिसहीत छे ने आउखुं पुरुं थाय ते

तेहना १ण ये भेद अपर्याप्ता ने पर्याप्ता ॥ १०९ ॥

अर्थः-बा० बादर तेउकायना जीव जे० जे उ० वळी प० पर्याप्ता । अणे० घणे प्रकारे ते० ते वि० कह्या भगवंते इ० बळता जाजल्यमान अंगारा मु० अग्नी सहितनान्हापोटळा राख सहित अ० लोह तपाव्युं होय तेमांहिछे जे अग्नी छे ते अग्नी अ० मूळथकी सळगी होय ते झाळ जा० मूळथकी त्रुटति झाळ त० तेमज य० वळी ॥११०॥

मूलः-बायरा जे उ पज्जत्ता णेगहा ते वियाहिया ।

इङ्गले मुम्मुरे अगणी अच्चिजाळा तहेव य ॥ ११० ॥

गाथा ११० भावार्थः-जे बादर तेउकाय पर्याप्ता ते घणे प्रकारे कहेल छे, बळता जाजल्यमान अंगारा, राख सहित अग्नीना खोटडा, लोढाने तपाव्युं होय ते मांही अग्नि होय ते, मुळथी सळगी होय ते झाळ, तेमज मुळथकी त्रुटती झाळ ॥ ११० ॥

अर्थः-उ० उल्कापातनी अग्नी । वि० विजळीनी अग्नी य० वळी बो० जाणवी अणे० घणे प्रकारे ए० ए आ० आदि । ए० एकज वि० प्रकारे अ० बीजो प्रकार नथी । सु० सुक्ष्म ते अग्नीकायनुं । त० तिहां वि० कह्या तिर्थंकरे जीव सुक्ष्म तेउकायना ॥ १११ ॥

मूलः-उक्का विज्जू य बोधव्वा णेगहा एवमायओ ।

एगविहमणाणत्ता सुहुमा तत्थ वियाहिया ॥ १११ ॥

गाथा १११ भावार्थः-उल्कापातनी अग्नी, विजळीनी अग्नी, इत्यादिक घणा प्रकारनी बादरअग्नी

तेहना पण बे भेद अपर्याप्ता ने पर्याप्ता ॥ १०९ ॥

अर्थः-बा० बादर तेउकायना जीव जे० जे उ० वळी प० पर्याप्ता । पणे० घणे प्रकारे ते० ते वि० कह्या भगवंते इं० धगधगायमान अंगारा मु० अग्नी सहितनान्हलोटळा राख सहित अ० लोह तपाव्युं होय तेवांहितेजे अग्नी ते ने अग्नी अ० मूळथकी सळगी होय ते झाळ जा० मूळथकी तुटति झाळ त० तेमज ग० वळी ॥११०॥

मूलः-बायरा जे उ पज्जत्ता णेगहा ते वियाहिया ।

इङ्गले मुम्मुरे अगणी अग्गिजाला तहेव य ॥ ११० ॥

गाथा ११० भावार्थः-जे बादर तेउकाय पर्याप्ता ते घणे प्रकारे कह्या छे, धकधका जाज्वल्यमान अंगारा, राख सहित अग्नीना लोटळा, लोढाने तपाव्युं होय ते मांही अग्नि होय ते, मूळथी सळगी होय ते झाळ, तेमज मूळथकी तुटती झाळ ॥ ११० ॥

अर्थः-उ० उल्कापातनी अग्नी । वि० विजळीनी अग्नी ग० वळी बो० जाणवी अणे० घणे प्रकारे ए० ए आ० आदि । ए० एकज वि० प्रकारे अ० बीजो प्रकार नथी । सु० सुक्ष्म ते अग्नीकायनुं । त० तिहां वि० कह्या तिर्थंकरे जीव सुक्ष्म तेउकायना ॥ १११ ॥

मूलः-उक्का विज्जू य बोधव्वा णेगहा एवमायओ ।

एगविहमणाणत्ता सुहुमा तत्थ वियाहिया ॥ १११ ॥

गाथा १११ भावार्थः-उल्कापातनी अग्नी, विजळीनी अग्नी, इत्यादिक घणा प्रकारनी बादरअग्नी

वारे अंतसहित पण छे, ए प्रथम भेद कह्यो ॥ ११३ ॥

अर्थः-ति० त्रण अ० अहोरात्रिनी कही । उ० उत्कृष्ट वि० कही भगवंते । आ० आउखानी स्थिति ते० तेउकायनी अ० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य स्थिति जाणवी ॥ ११४ ॥

मूलः-तिण्णेव अहोरत्ता उक्कोसेण वियाहिया ।

आउट्ठिई तेऊणं अन्तोमुहुत्तं जहन्निया ॥ ११४ ॥

गाथा ११४ भावार्थः-तेउकायना जीवनी स्थिति जघन्य अंतरमुहुर्तनी अने उत्कृष्ट त्रण अहो (दिवस) रात्रीनी ए बीजो भेद कह्यो ॥ ११४ ॥

अर्थः-अ० असंख्यातो काल उ० उत्कृष्ट स्थिति जाणवी ॥ अ० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य स्थिति जाणवी । का० कायस्थिति ते० तेउकायना जीवनी ॥ तं० ते अग्नी का०काय तु०वळी अ० अणमुकतो थको ॥११५॥

मूलः-असंखकालमुक्कोसं अन्तोमुहुत्तं जहन्नगं ।

कायट्ठिई तेऊणं तं कायं तु अमुंचओ ॥ ११५ ॥

गाथा ११५ भावार्थः-तेउकायना जीवनी कायस्थिति जघन्य अंतरमुहुर्त ने उत्कृष्टी असंख्याता काळनी, तेउकायना जीव तेउकायनी काया न मुके तो एटला काळसुधी निरंतर रहे, ए त्रीजो भेद कह्यो॥११५॥

अर्थः-अ० अणंतकाळनी उ० उत्कृष्टी स्थितिकही । अ० अंतर मुहुर्त ज० जघन्य स्थिति ॥ वि०